1

DATUM
30 april 2018

BEHANDELD DOOR
[redacted]

DIRECT NUMMER
06[redacted]

WATERSCHAP ZUIDERZEELAND
UW WATERSCHAP

Het college van Gedeputeerde Staten van de
provincie Flevoland
Postbus 55
8200 AB LELYSTAD

Provincie Flevoland
ONTVANGEN
18 MEI 2018

ONDERWERP
Melding samenwerking aan provincie

ONS KENMERK
[redacted]

ONS ZAAKNUMMER
534609

BIJLAGEN
2

VERZONDEN
17 MEI 2018

Geacht college,

Op 27 maart 2018 heeft de Algemene Vergadering ingestemd met het aangaan van een samenwerking met Vereniging Windpark Hanze. De samenwerking betreft het gezamenlijk realiseren van een windpark tussen de Hanzelijn en Ketelhaven. De reden voor Waterschap Zuiderzeeland voor samenwerking is de duurzame energievoorziening van het waterschap.

Vereniging Windpark Hanze is één van de leden van Windkoepel Groen; de initiatiefnemer die vanuit het Regioplan Wind in deelgebied Oost (gebied Groen) de sanering en opschaling wil gaan vormgeven. De samenwerking wordt vormgegeven door het gezamenlijk door Vereniging Windpark Hanze en Waterschap Zuiderzeeland oprichten van een project-BV die het windpark gaat ontwikkelen. Waterschap Zuiderzeeland krijgt een aandeel ter grootte van 40 GWh (circa 3 windturbines) in deze BV.

Melding bij provincie
Over dit project is al meerdere malen ambtelijk contact geweest met de provincie. In artikel 22 van het Reglement voor Zuiderzeeland staat dat oprichting of deelneming in een rechtspersoon gemeld moet worden bij provincie Flevoland, voor zover hierbij een belangrijk onderdeel van de aan het waterschap opgedragen taak betrokken is.

Strikt genomen is deze samenwerking ons inziens niet meldplichtig. We gaan weliswaar deelnemen in een onderneming, maar het betreft niet een belangrijk onderdeel van de aan het waterschap opgedragen taak. De samenwerking is wel de moeite van het vermelden waard. Dat is de reden dat we hier transparant over zijn en het onder uw aandacht brengen.

In deze brief gaan we in op het doel en de inhoud van deze samenwerking en onderbouwen we dat deze samenwerking in het algemeen belang is en past binnen de wetgeving.

Doel samenwerking
Waterschap Zuiderzeeland wil als grote energieverbruiker een bijdrage leveren aan de energietransitie in Flevoland en de eigen CO_2-footprint zo klein mogelijk maken. Als waterschap krijgen we immers direct last van de effecten van klimaatverandering en vervullen we een voorbeeldfunctie.

In 2016 heeft Waterschap Zuiderzeeland het Masterplan Duurzame Energie vastgesteld. Hierin is opgenomen dat we uiterlijk 2050 volledig CO_2-neutraal zijn. We willen zelfvoorzienend worden op energiegebied. Landelijk streven de waterschappen ernaar om in 2025 energieneutraal te zijn. Een deel van deze energieneutraliteit willen we bereiken met windenergie.

ADRES WATERSCHAPSHUIS
Postbus 229 - 8200 AE Lelystad
Lindelaan 20 - 8224 KT Lelystad
www.zuiderzeeland.nl
T (0320) 274 911
waterschap@zuiderzeeland.nl

In 2016 en 2017 zijn de mogelijkheden hiervoor verkend. Eigen windturbines op eigen terrein bleken vanuit het regionale ruimtelijke beleid niet mogelijk binnen een afzienbare termijn.
Uit de verkenning kwam wel de kans naar voren van een samenwerking met Vereniging Windpark Hanze. Een succesvolle samenwerking met Windpark Hanze leidt ertoe dat Waterschap Zuiderzeeland al in 2022 à 2023 - in plaats van 2050 - volledig CO_2-neutraal en zelfvoorzienend is.

De Algemene Vergadering is van mening dat dit project bijdraagt aan de Flevolandse energietransitie en dat de energiedoelstellingen van het waterschap hiermee kunnen worden gerealiseerd. Dit op een financieel verantwoorde manier, met een risico dat niet groter is dan andere grotere (energie)projecten.

Inhoud samenwerking
De samenwerking bestaat uit het verstrekken van een achtergestelde lening van € 10 miljoen voor de ontwikkeling en realisatie van Windpark Hanze tegen een marktconform rentepercentage. Daarvoor ontvangt Waterschap Zuiderzeeland een aandeel in het windpark ter grootte van 40 GWh, bijpassende zeggenschap en een gereduceerd winstrecht. Dit aandeel komt qua omvang overeen met de te compenseren CO_2-uitstoot van het waterschap. Het waterschap krijgt de mogelijkheid om zijn stroom af te nemen van het windpark tegen een marktconforme prijs. In de samenwerking zien Waterschap Zuiderzeeland en Vereniging Windpark Hanze nog andere (toekomstige) synergievoordelen, bijvoorbeeld een koppeling met het nabijgelegen gemaal Colijn in Ketelhaven. Dit gemaal is de grootste energieverbruiker van het waterschap. Deze synergie draagt bij aan balans in - en zo verduurzaming van - het energienet.
Voor verdere informatie over de inhoud van de samenwerking verwijzen we u naar het bestuursbesluit en het bestuursvoorstel dat op onze website gepubliceerd is voor de Algemene Vergadering van 27 maart 2018 en die als bijlagen zijn toegevoegd.

Passend binnen wetgeving en in het algemeen belang
Het waterschap heeft uitgebreid laten toetsen of deze samenwerking past binnen de wettelijke taak van het waterschap. Deze toetsing is uitgevoerd door Nysingh Advocaten. Nysingh concludeert dat Waterschap Zuiderzeeland als functionele overheid (financieel) mag participeren in Windpark Hanze om duurzaamheidsambities te realiseren, mits er sprake is van een duidelijke relatie met zijn wettelijke taakuitoefening. Daar is sprake van doordat de deelname beperkt is tot de 'eigen taak', dat wil zeggen dat het aandeel van Waterschap Zuiderzeeland overeenkomt met de hoeveelheid energie die het waterschap vanuit het windpark nodig heeft.

Nysingh heeft ook getoetst of de samenwerking voldoet aan de wetgeving met betrekking tot de financiering door decentrale overheden, de regels met betrekking tot staatssteun en de aanbestedingswetgeving. De samenwerking wordt zo ingericht dat hieraan wordt voldaan.

Het waterschap is van mening dat deelname in Windpark Hanze een maatregel is die strekt tot behartiging van de publieke taak. Het behartigen van de publieke taak is in dezen het deelnemen aan een project waarbij de hoeveelheid energie die Waterschap Zuiderzeeland nodig heeft ter uitvoering

van de hem opgedragen taken, op een doelmatige en duurzame wijze wordt geproduceerd.

De legitimatie van de publieke financiering van het project is daarin gelegen dat op doelmatige en duurzame wijze wordt voorzien in de energiebehoefte voor de uitvoering van onze taken en het project een maatschappelijke meerwaarde heeft omdat met dit project kan worden bewerkstelligd dat Waterschap Zuiderzeeland al in 2022/2023 volledig CO_2-neutraal en zelfvoorzienend is en 100% duurzaam qua energievoorziening.

Invulling Regioplan
Met deze samenwerking draagt Waterschap Zuiderzeeland bij aan de verduurzaming van de energievoorziening in Flevoland. De samenwerking vindt volledig plaats binnen de kaders van het Regioplan Wind. De samenwerking biedt de in het Regioplan vereiste ruimte voor inwoners van het buitengebied en ruimte voor windturbine-eigenaren die hun windturbine moeten saneren. Deelname van Waterschap Zuiderzeeland heeft geen effect op de mogelijkheden voor participatie door andere partijen. Door deelname van Waterschap Zuiderzeeland in Windpark Hanze komt het park mede ten goede aan alle ingelanden van het waterschap.

Voor vragen over deze samenwerking kunt u zich wenden tot de projectmanager T.A. Wendt (06-15037123).

We hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

het college van Dijkgraaf en Heemraden
van Waterschap Zuiderzeeland,

de secretaris-directeur,

[redacted]

ing. W. Slob MSc.

[redacted]

de dijkgraaf,

[redacted]

ir. H.C. Klavers.

DATUM
26 maart 2018

WATERSCHAP ZUIDERZEELAND
UW WATERSCHAP

BESLUIT ALGEMENE VERGADERING

De Algemene Vergadering van Waterschap Zuiderzeeland;
gelezen het bestuursvoorstel met nummer d.d. 12 maart 2018, behorend bij zaaknummer 529495;

besluit:

1. de door het college opgelegde geheimhouding van de geheime informatie ten aanzien van Windpark Hanze bekrachtigen en instemmen met de besloten behandeling van het geheime AV-voorstel;
2. ermee instemmen dat deelname in Windpark Hanze een uitvoeringsmaatregel is van het Masterplan Duurzame Energie (MDE), die invulling geeft aan de zelfvoorzienendheid van Waterschap Zuiderzeeland en strekt tot behartiging van de publieke taak;
3. instemmen met het aangaan van een samenwerking met Windpark Hanze onder de elf voorwaarden zoals opgenomen in dit voorstel;
4. beschikbaar stellen van een achtergestelde lening van € 10 miljoen voor de ontwikkeling en realisatie van Windpark Hanze;
5. instemmen met het budgetneutraal inrekenen van de opbrengsten uit het windpark in de meerjarenbegroting en het vormen van een 'Bestemmingsreserve Windpark Hanze' waarin jaarlijks de netto opbrengsten uit het windpark worden gedoteerd;
6. instemmen met het verlagen van de meerjarige investeringsplanning voor de nog uit te voeren investeringen in het kader van het MDE, ter grootte van totaal € 14,474 miljoen, op het moment van financial close van Windpark Hanze;
7. na de ondertekening van de Samenwerkingsovereenkomst (SOK) met Windpark Hanze de geheimhouding over alle verstrekte informatie ten aanzien Windpark Hanze opheffen.

Aldus vastgesteld in de Algemene Vergadering d.d. 27 maart 2018.

Lelystad, 28 maart 2018,

de secretaris,

[redacted]

ing. W. Slob MSc.

[redacted]

de voorzitter,

[redacted]

ir. H.C. Klavers.

REGISTRATIENUMMER 531161
ZAAKNUMMER 529495

VERGADERDATUM
27 maart 2018

AFDELING
PPM

NAAM STELLER
[redacted]

WATERSCHAP ZUIDERZEELAND
UW WATERSCHAP

ALGEMENE VERGADERING

AGENDAPUNT
5.a

ONDERWERP
Besluitvorming samenwerking Windpark Hanze

PROGRAMMA
Voldoende water

PORTEFEUILLEHOUDER
Leijten, A.H.R.

AFDELINGSMANAGER STAF
[redacted]

Voorstel
1. De door het college opgelegde geheimhouding van de geheime informatie ten aanzien van Windpark Hanze bekrachtigen en instemmen met de besloten behandeling van het geheime AV-voorstel.
2. Ermee instemmen dat deelname in Windpark Hanze een uitvoeringsmaatregel is van het Masterplan Duurzame Energie (MDE), die invulling geeft aan de zelfvoorzienendheid van Waterschap Zuiderzeeland en strekt tot behartiging van de publieke taak.
3. Instemmen met het aangaan van een samenwerking met Windpark Hanze onder de elf voorwaarden zoals opgenomen in dit voorstel.
4. Beschikbaar stellen van een achtergestelde lening van € 10 miljoen voor de ontwikkeling en realisatie van Windpark Hanze.
5. Instemmen met het budgetneutraal inrekenen van de opbrengsten uit het windpark in de meerjarenbegroting en het vormen van een 'Bestemmingsreserve Windpark Hanze' waarin jaarlijks de netto opbrengsten uit het windpark worden gedoteerd.
6. Instemmen met het verlagen van de meerjarige investeringsplanning voor de nog uit te voeren investeringen in het kader van het MDE, ter grootte van totaal € 14,474 miljoen, op het moment van financial close van Windpark Hanze.
7. Na de ondertekening van de Samenwerkingsovereenkomst (SOK) met Windpark Hanze de geheimhouding over alle verstrekte informatie ten aanzien Windpark Hanze opheffen.

Samenvatting
In september 2017 hebben Waterschap Zuiderzeeland en de Vereniging Windpark Hanze een intentieovereenkomst getekend om de mogelijkheid van samenwerking te onderzoeken. De samenwerking betreft het gezamenlijk realiseren van een windpark tussen de Hanzelijn en Ketelhaven. De reden voor Zuiderzeeland voor samenwerking betreft de duurzame energievoorziening van het waterschap. Door deel te nemen in Windpark Hanze kan Waterschap Zuiderzeeland in 2022 à 2023 zijn energiedoelstellingen volledig gerealiseerd hebben op een doelmatige manier.

In het afgelopen halfjaar is de samenwerking zorgvuldig uitgewerkt. De samenwerking bestaat uit het verstrekken van een achtergestelde lening van € 10 miljoen voor de ontwikkeling en realisatie van Windpark Hanze tegen een marktconform rentepercentage. Daarvoor ontvangt Zuiderzeeland een aandeel in het windpark ter grootte van 40 GWh met bijbehorende GVO's, bijpassende zeggenschap en een gereduceerd winstrecht. Dit aandeel komt qua omvang overeen met de te compenseren CO_2-uitstoot van het waterschap. Het waterschap krijgt de mogelijkheid om zijn stroom af te nemen van het windpark tegen een marktconforme prijs.

Het college van DenH is van mening dat met dit project de energiedoelstellingen van het waterschap, inclusief de doelstelling om zelfvoorzienend te worden, kunnen worden gerealiseerd. En dat op een financieel neutrale manier, met een risico dat niet groter is dan andere grotere (energie-) projecten. Het meeste risico zit in de aanloopfase van het project.

Met deze samenwerking draagt Zuiderzeeland bij aan de verduurzaming van de energievoorziening in Flevoland.

De uitwerking is nu zo ver dat de Algemene Vergadering gevraagd wordt in te stemmen met deze samenwerking onder een aantal voorwaarden. Deze elf voorwaarden zijn opgenomen in paragraaf 6 van dit voorstel. Binnen deze kaders heeft het college van DenH de bevoegdheid een samenwerkingsovereenkomst met Windpark Hanze aan te gaan en verder uit te werken.

Het verwachte financiële voordeel van deelname in dit project wordt budgetneutraal opgenomen in de meerjarenbegroting. Opbrengsten gedurende de ontwikkelfase worden opgenomen in een 'Bestemmingsreserve Windpark Hanze' als extra zekerheid.

In de meerjarige investeringsplanning staat voor de periode tot 2030 nu nog een investeringsbedrag van € 14,474 miljoen voor nieuwe zon- en windprojecten. In plaats hiervan komt er voor Windpark Hanze een lening van € 10 miljoen op de balans. Voorgesteld wordt om bij financial close, op het moment dat er ruime zekerheid is over het doorgaan van het project en het grootste deel van de lening wordt verstrekt, de meerjarige investeringsplanning met € 14,474 miljoen te verlagen.

Dit document betreft de openbare versie van het AV-voorstel. De AV-leden hebben een geheime versie gekregen waarin ook, met het oog op de nog niet afgeronde onderhandelingen met Windpark Hanze, bedrijfsgevoelige informatie is opgenomen.

Relevante kaders
Masterplan Duurzame Energie, Bestuursprogramma, Regioplan Wind, Waterwet, Waterschapswet, Wet Fido, Aanbestedings- en staatssteunwetgeving, Wet Markt en Overheid.

Lelystad, 12 maart 2018

het college van Dijkgraaf en Heemraden,

de secretaris-directeur,	de dijkgraaf,
ing. W. Slob MSc.	ir. H.C. Klavers.

Toelichting

Inleiding

In het Masterplan Duurzame Energie (MDE) heeft de Algemene Vergadering vastgesteld dat we een deel van onze benodigde energie willen opwekken met windturbines. Zowel eigen windturbines, als het participeren in windparken van andere partijen, zijn daarbij als mogelijkheid genoemd. In 2016 en 2017 zijn de mogelijkheden hiervoor verkend. Eigen windturbines op eigen terrein bleken vanuit het regionale ruimtelijke beleid niet mogelijk binnen een afzienbare termijn. Uit de verkenning kwam wel de kans naar voren van een samenwerking met Vereniging Windpark Hanze. Deze samenwerking kan een hele grote bijdrage gaan leveren aan de realisatie van onze duurzame energiedoelen. Een succesvolle samenwerking met Windpark Hanze leidt er namelijk toe dat Zuiderzeeland al in 2022 à 2023 - in plaats van 2050 - volledig CO_2-neutraal en zelfvoorzienend is. We zijn dan 100% duurzaam qua energievoorziening op een hele betaalbare wijze.

Samenwerking Windpark Hanze

Windpark Hanze bestaat uit 20 agrariërs die, vanuit het provinciale Regioplan Wind, tussen de Hanzelijn en Ketelhaven de mogelijkheid krijgen om een windpark te ontwikkelen langs de Hoge Vaart en de Hondtocht. Windpark Hanze ligt vlak bij onze grootste stroomvreter: gemaal Colijn.

In september 2017 hebben Waterschap Zuiderzeeland (hierna: Zuiderzeeland) en Vereniging Windpark Hanze (hierna: Windpark Hanze) een intentieovereenkomst getekend om de mogelijkheid van samenwerking te onderzoeken. De samenwerking betreft het realiseren van circa 14 grote windturbines tussen de Hanzelijn en Ketelhaven. Windpark Hanze krijgt de beschikking over de grond voor de bouw van dit toekomstige windpark. De reden voor Zuiderzeeland voor samenwerking betreft de duurzame energievoorziening van het waterschap. We willen zelfvoorzienend worden en daarmee verdergaan dan alleen duurzaam inkopen. De reden voor Windpark Hanze om samen te werken met een externe partij die zich "inkoopt" en participeert, betreft een financieel en qua risico's aantrekkelijkere ontwikkeling ten opzichte van volledig zelf ontwikkelen. Zuiderzeeland is zo'n samenwerkingspartij. In onderstaande figuur is indicatief aangegeven waar Windpark Hanze gepland is.

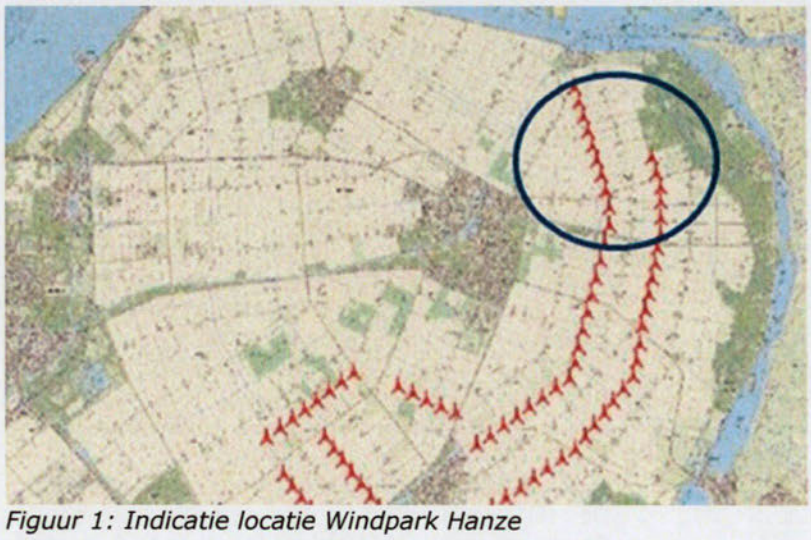

Figuur 1: Indicatie locatie Windpark Hanze

Deze samenwerking is een nieuw en complex traject dat diverse juridische en financiële risico's met zich mee brengt. Een zorgvuldige afweging is daarom belangrijk. In het afgelopen halfjaar is de samenwerking zorgvuldig, met behulp van veel externe expertise, uitgewerkt. De uitwerking is nu zo ver dat nu de Algemene Vergadering gevraagd wordt in te stemmen met deze samenwerking onder een aantal voorwaarden.

Leeswijzer
Achtereenvolgens komen aan bod:

1. het besluitvormingstraject;
2. de inhoud van de samenwerking;
3. de voordelen van de samenwerking en de afweging ten opzichte van de alternatieven die we hebben op het gebied van duurzame energie;
4. overzicht van risico's en risicobeheersing;
5. de mate waarin deze samenwerking invulling geeft aan onze energiedoelen;
6. het kader dat u als AV meegeeft voor de verdere uitwerking van de samenwerking;
7. de gevolgen voor de andere energieprojecten van het waterschap
8. het vervolgtraject;
9. personele consequenties;
10. financiële consequenties;
11. juridische consequenties;
12. communicatie.

1. Besluitvormingstraject

1.1 Fasering ontwikkeling windpark

Een windproject bestaat grofweg uit een ontwikkelfase, een bouwfase en een operationele fase. De ontwikkelfase eindigt met een financial close. Dit is het moment waarop alle contracten vastliggen, vergunningen, subsidies en de financiering rond zijn en de bouw kan beginnen. Na oplevering van de windturbines start de operationele fase. Momenteel bevindt Windpark Hanze zich in de ontwikkelfase. Waterschap Zuiderzeeland stapt in in de ontwikkelfase.

1.2 Besluitvorming samenwerking binnen Zuiderzeeland

In de beeldvormende vergadering van 3 oktober 2017 is de Algemene Vergadering een eerste keer geïnformeerd over dit project. In de beeldvormende vergadering van 20 februari 2018 heeft de Algemene Vergadering uitgebreid kennis kunnen nemen van de inhoud van dit project.

De uitwerking van de samenwerking is nu zo ver dat nu de samenwerking met Windpark Hanze ter besluitvorming voorligt. De besluitvorming van 27 maart 2018 moet gezien worden als de feitelijke go/no go-beslissing voor deelname in het windpark door Zuiderzeeland. Met dit besluit stemt de Algemene Vergadering in met de samenwerking onder een aantal voorwaarden. Deze 11 voorwaarden vormen het kader waarbinnen het college van DenH een samenwerkingsovereenkomst kan aangaan met Windpark Hanze. Dit kader met 11 voorwaarden is opgenomen in paragraaf 6.

1.3 Waarom nu?

Windpark Hanze maakt onderdeel uit van het grotere overkoepelende Windplan Groen, waarin circa 10 parken in Oostelijk Flevoland ontwikkeld worden. Voor dit plan geldt een Rijkscoördinatieregeling (RCR). De planning van de RCR is leidend. Om binnen deze planning tijdig de vergunning en de SDE-subsidie aan te kunnen vragen, is begin 2018 duidelijk nodig of Zuiderzeeland en Windpark Hanze dit project samen gaan ontwikkelen of niet. Besluitvorming later dan maart 2018 leidt tot vertraging in het project.

1.4 Ruimtelijk besluitvormingstraject

De MER, vergunningsprocedure en inpassingsplan worden door Windkoepel Groen verzorgd. Momenteel loopt de MER-procedure. De inpassingsplan-procedure en het vergunningstraject zijn in voorbereiding. Zowel de vergunning als de SDE-subsidie zijn nog niet aangevraagd. De samenwerking tussen Zuiderzeeland en Windpark Hanze is een privaatrechtelijke aangelegenheid. Het waterschap heeft vanuit zijn publiekrechtelijke taak een vergunningverlenende taak. De publiekrechtelijke en privaatrechtelijke kant van dit project zijn binnen het waterschap volledig gescheiden. Deze notitie heeft alleen betrekking op de samenwerking (privaatrechtelijke kant).

2. Inhoud samenwerking

De voorgenomen samenwerking wordt in deze paragraaf beschreven. Eerst worden de uitgangspunten voor de samenwerking gegeven en daarna de inhoud.

2.1 Uitgangspunten

Bij de uitwerking van de samenwerking met Windpark Hanze gelden de volgende uitgangspunten:

1. Het doel van de samenwerking voor Zuiderzeeland is duurzame energieontwikkeling op een financieel verantwoorde (doelmatige) manier. Het genereren van inkomsten is geen doel op zich.
2. De deelnemers in Windpark Hanze hebben de grondposities voor dit windpark. Zuiderzeeland heeft momenteel geen enkele grondpositie waarop vanuit het provinciale en gemeentelijke beleid een windturbine realiseerbaar is. We hebben daardoor geen recht op deelname.
3. Deelname van Zuiderzeeland is voor Windpark Hanze alleen interessant als datgene wat Zuiderzeeland te bieden heeft, voor Windpark Hanze gelijk is aan wat andere (markt)partijen hen te bieden hebben.
4. Voor Zuiderzeeland is deelname alleen interessant als dit qua energiedoelen, financiën en risico's beter is dan de alternatieven die we hebben en als de constructie voldoet aan de juridische voorwaarden.

2.2 Opzet samenwerking

Bij positieve besluitvorming door de besturen van beide partijen, gaat deze samenwerking er op hoofdlijnen als volgt uitzien:

a) Realisatie windpark

Windpark Hanze en Zuiderzeeland gaan gezamenlijk een windpark van circa 14 windturbines ontwikkelen, laten bouwen en laten exploiteren. Het voornemen is om turbines te realiseren met een ashoogte van 160 m en een tiphoogte van 250 m. De voorgenomen capaciteit van het park bedraagt circa 188 GWh. Het jaar van realisatie (oplevering turbines) is 2022.

b) Opstalrechten

In dit project zorgen de deelnemers van Windpark Hanze voor het beschikbaar stellen van de grond. De voor het windpark benodigde opstalrechten worden ondergebracht in een grond-BV. De grond-BV levert onderopstalrechten voor 25 jaar aan de projectentiteit van het. Zuiderzeeland heeft geen aandeel in de grond-BV.

c) Verdeling aandelen

Zuiderzeeland krijgt een aandeel in het windpark ter grootte van 40 GWh. Dat komt overeen met de benodigde compensatie van de CO_2-uitstoot van het waterschap. Dit staat gelijk aan circa 3 windturbines. We krijgen dus geen 3 eigen windturbines, maar een aandeel in het hele windpark. Vanuit de verplichting van het Regioplan krijgen ook de partijen Windshare (inwoners buitengebied) en/of Saneerders (windturbine-eigenaren waarvan de turbine gesaneerd moet worden, maar die geen turbine terug mogen plaatsen) een aandeel in het park.

d) Inleg vermogen

Het park wordt gefinancierd door middel van projectfinanciering. Dit houdt in dat een bank 80 à 85% van het benodigde vermogen leent aan het windpark. Het benodigde eigen vermogen van 15 à 20% wordt ingelegd door de aandeelhouders. Zuiderzeeland legt hiervan maximaal € 10 miljoen in, in de vorm van een achtergestelde lening. Deze lening wordt, vanaf het moment dat het windpark draait, in 15 jaar door het windpark terugbetaald aan het waterschap.

e) Winstrecht en rentevergoeding

Zuiderzeeland krijgt een marktconforme rente op de achtergestelde lening. Wat exact het marktconforme rentetarief wordt, wordt voor het sluiten van de SOK bepaald en getoetst op staatssteun. Het aandeel geeft een gereduceerd

winstrecht aan het waterschap. De reductie op de winst houdt verband met het niet kunnen inbrengen van grondposities waarop vanuit het provinciale en gemeentelijke beleid een windturbine realiseerbaar is door Zuiderzeeland. Het aandeel geeft wel zeggenschap aan het waterschap.

f) Afname van GvO's en stroom
Zuiderzeeland krijgt gedurende de hele levenduur van het windpark de GvO's (Garanties van Oorsprong, ofwel groencertificaten) behorende bij haar aandeel. Zuiderzeeland krijgt het recht om gedurende de hele looptijd van het project 40 GWh per jaar aan stroom af te nemen tegen een marktconforme prijs. Voor de invulling van de energiedoelen van het waterschap is het nu niet per se noodzakelijk dat Zuiderzeeland stroom afneemt van Windpark Hanze.

g) Organisatiestructuur en zeggenschap
De beoogde organisatiestructuur van het windpark is een BV-structuur waarin Zuiderzeeland als aandeelhouder is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van aandeelhouders en een bestuurder levert. Zuiderzeeland heeft geen meerderheidsaandeel, maar brengt wel het grootste deel van het eigen vermogen in. Daarom is bepaald dat de voor Zuiderzeeland belangrijke projectdefiniërende beslissingen met unanimiteit moeten worden genomen. Met het oog op risicobeheersing heeft Zuiderzeeland hiermee een directe zeggenschap die past bij het ingelegde vermogen.

h) Synergievoordelen
Zuiderzeeland en Windpark Hanze zien in aanvulling op bovenstaande een aantal mogelijke (maar nog onzekere) extra synergievoordelen van de samenwerking, zoals een rechtstreekse aansluiting van gemaal Colijn op het windpark en het zoveel mogelijk afstemmen van de bemaling op de productie van het windpark. Deze worden na ondertekenen van de SOK verder onderzocht en uitgewerkt.

i) Ontwikkelkosten
Zuiderzeeland draagt in de ontwikkelfase (tot aan financial close) voor maximaal € 1,54 miljoen bij. Deze bijdrage is onderdeel van het leningbedrag van € 10 miljoen. De bijdrage aan de ontwikkelkosten door Zuiderzeeland wordt in termijnen verstrekt, gerelateerd aan de toenemende zekerheid van de realisatie van het park. Voor dit deel krijgt Zuiderzeeland een marktconforme vergoeding. Het overige deel van de lening wordt beschikbaar gesteld bij financial close.

j) Beëindiging samenwerking
De samenwerking wordt aangegaan voor de economische levensduur van het windpark. We gaan uit van 25 jaar. Voor een eventueel vervolg van het park is Zuiderzeeland voorkeurspartner. Verwijderingskosten worden opgenomen in de businesscase van het Windpark. Het waterschap kan tussentijds ten allen tijde zijn aandeel in het windpark verkopen.

3. Afweging samenwerking
De samenwerking heeft duidelijke voordelen voor het waterschap, maar brengt ook risico's met zich mee. De voordelen en de afweging ten opzichte van alternatieven komt in deze paragraaf aan de orde. De risico's in de volgende paragraaf.

3.1 Voordelen van de samenwerking
Voor Zuiderzeeland zijn de voordelen van de samenwerking als volgt:

1. We realiseren snel en volledig onze energiedoelen
    a. Door het verkrijgen van een aandeel en het verkrijgen van de GvO's is Zuiderzeeland na realisatie van het park in 2022 à 2023 100% zelfvoorzienend.
    b. Doordat we de GvO's verkrijgen uit ons eigen windpark kopen we al onze energie 100% duurzaam in.
    c. Doordat ons aandeel in het park gelijk staat aan onze CO_2-uitstoot wordt niet alleen onze elektriciteit, maar ook de ingekochte diesel en gas en onze mobiliteit gecompenseerd, waardoor we door deelname volledig CO_2-neutraal worden.

2. We werken mee aan het realiseren van nieuwe windturbines in Flevoland en dragen bij aan de nationale en regionale energiedoelen.
3. We vullen onze energievoorziening en energiedoelen doelmatig in. Deze samenwerking is in financieel opzicht vergelijkbaar of beter dan de alternatieven die we hebben.
4. We vervullen onze voorbeeldfunctie op het gebied van duurzaamheid en klimaatneutraliteit. Dit heeft een positief effect op onze zichtbaarheid en ons imago.

Voor Windpark Hanze zijn de voordelen:

1. Een goed projectrendement bij een lage inbreng van eigen vermogen.
2. Eenheid binnen de groep van 20 agrariërs, doordat het in te leggen eigen vermogen voor elk van de deelnemers haalbaar is.
3. Risicobeperking door samenwerking met een solide financiële partner (Zuiderzeeland).

3.2 Afweging alternatieven

Of deze samenwerking een goede keus is voor Zuiderzeeland, is onder andere afhankelijk van de alternatieven die we hebben om onze energiedoelen te realiseren. In deze paragraaf wegen we de volgende relevante alternatieven af:

1. Duurzame energie inkopen
2. Een eigen windpark ontwikkelen
3. Verduurzamen met zonne-energie en biogas
4. Deelnemen in Windpark Hanze

Bij alternatief 1 kopen we al onze benodigde energie groen in op de energiemarkt. Dit is zoals we het tot nu toe hoofdzakelijk doen. We vergroenen nu door het inkopen van (laagwaardige) GvO's. Bij alternatief 2 ontwikkelen we op eigen grond, voor eigen gebruik windturbines. Alternatief 3 komt het dichtst in de buurt van het oorspronkelijke projecten-portfolio uit het MDE en alternatief 4 is het voorliggende voorstel.

In onderstaande tabel is de samenvatting van de vergelijking van de alternatieven weergegeven:

Alternatief	Realisatie-termijn	Realisatie energiedoelen	Kosten 25 jaar stroomvoor-ziening (NCW)	Voorbeeld-functie	Risico-profiel
1. Duurzaam inkopen	Gerealiseerd	Nee	*		
2. Eigen windpark	2030	Ja	*		
3. Zon en biogas	2050	Ja	*		
4. Deelnemen WPH	2022	Ja	*		

Groen = goed, geel = redelijk, oranje = matig, rood = onvoldoende.
NCW = Netto Contante Waarde
**De kosten voor de stroomvoorziening per alternatief betreft bedrijfsgevoelige informatie en zijn in deze openbare versie niet vermeld.*

Alternatief 1 is op korte termijn realiseerbaar, maar geeft geen invulling aan onze energiedoelen (niet zelfvoorzienend) en geeft daarmee een beperkte invulling van onze voorbeeldfunctie. Alternatief 2 is nu een fictief alternatief, omdat er nu geen mogelijkheden zijn voor een eigen windpark. Het provinciale beleid staat dat niet toe. Alternatief 3 leidt in 2030 tot circa 60% zelfvoorzienendheid en pas in 2050 tot 100%. De laatste 40% zijn (in het MDE) niet ingevuld met maatregelen en daarom niet meegenomen in de kostenberekening.

De kostenberekening is gebaseerd op een degelijk financieel model, gebruik makend van de gemiddelde stroomprijs in de afgelopen jaren. Bij alternatief 2 en 3 produceren we onze eigen stroom zelf en verdienen we zo de investeringen terug. Bij alternatief 1 en 4 blijven we onze stroom grotendeels inkopen. Bij variant 4 zijn er inkomsten vanuit het windpark. Bij variant 1 niet. Uit deze berekeningen komt naar voren dat deelnemen in Windpark Hanze één van de meest voordelige manieren is om voor de komende jaren onze stroomvoorziening in te gaan vullen. Tenzij de stroomprijzen sterk gaan stijgen, dan wordt eerst alternatief 2 en daarna alternatief 3 voordeliger.

Ten slotte is vanuit het perspectief van schaarse grondstoffen naar de verschillende varianten gekeken. Uit verschillende onderzoeken blijkt de totale overall milieu-impact van windturbines lager dan van zonnepanelen. Zowel windturbines als zonnepanelen scoren beter dan de energievoorziening met fossiele brandstoffen.

4. Risicobeheersing

Het project kent een aantal financiële en juridische risico's, met name op het gebied van het ontwikkelrisico, staatssteun, aanbestedingsrecht en imago. Op technisch vlak zijn er geen grote risico's, ook niet qua zekerheid voor de continuïteit van de bedrijfsvoering. Het overige deel van de risicoparagraaf is bedrijfsgevoelig en daarom geheim.

5. Realisatie energiedoelen

5.1 Energiedoelen Zuiderzeeland

Waterschap Zuiderzeeland wil als grote energieverbruiker een bijdrage leveren aan de energietransitie in Flevoland en de eigen CO_2-footprint zo klein mogelijk maken. Als waterschap krijgen we immers direct last van de effecten van klimaatverandering en vervullen we een voorbeeldfunctie. Het gebruik van fossiele brandstoffen moet worden teruggedrongen (citaat MDE).

We hebben diverse doelstellingen om duurzaam en toekomstbestendig te worden op energiegebied. We willen in 2050 volledig CO2-neutraal zijn. We willen in 2030 minimaal 35 – 45% zelfvoorzienend zijn op energiegebied. We willen 100% duurzaam inkopen. Landelijk streven de waterschappen er naar om in 2025 energieneutraal te zijn.

5.2 Realisatie doelstelling zelfvoorzienendheid

Een belangrijke vraag is in welke mate deelname in Windpark Hanze invulling geeft aan onze energiedoelen, met name als het gaat om het doel zelfvoorzienendheid. Dat is minder eenduidig dan wanneer we rechtstreeks de stroom afnemen van eigen windturbines op eigen terrein. Bij deelname in Windpark Hanze is er namelijk zowel sprake van stroom inkopen als het beschikken over eigen duurzame energiebronnen, waarbij door de GVO's de ingekochte stroom en de eigen duurzame energiebronnen aan elkaar gekoppeld zijn. Figuur 2 (zie volgende pagina) geeft overzicht bij deze vraag.

In het MDE is vastgelegd dat we zelfvoorzienend willen worden. We definiëren dit in het MDE als volgt: We zijn zelfvoorzienend als in de totale energiebehoefte binnen het waterschap wordt voorzien door opwekking met behulp van bronnen afkomstig uit het eigen waterschap.

Vanuit de diverse energieakkoorden en Green Deals tussen waterschappen en het Rijk hebben de waterschappen zich eraan gecommitteerd om energieneutraal te worden. Een waterschap is energieneutraal als het energiegebruik binnen een waterschap volledig wordt gedekt door energie uit duurzame bronnen waarover het waterschap beschikt (definitie MDE). 'Beschikken' gaat over eigendom door financiële participatie en zeggenschap.

Figuur 2: Spectrum energievoorziening Waterschap Zuiderzeeland

Om te kunnen aantonen dat er tegenover het stroomverbruik door het waterschap ook eenzelfde hoeveelheid duurzaam is opgewekt, is er het systeem van de Garanties van Oorsprong (GvO's). Dit is een Europees systeem, waar we bedenkingen tegen kunnen hebben, maar we hebben er nu eenmaal wel mee te maken. We verkrijgen met deze samenwerking de GvO's van het windpark. Daarmee is aangetoond dat onze energie afkomstig is uit dat windpark, los van bij welke energieleverancier we het inkopen. Overigens, wanneer we de stroom van ons gedeeltelijk eigen windpark inkopen via een energieleverancier, garanderen we daarmee altijd de stroomvoorziening van het waterschap, ook als het niet waait. Dit past volledig binnen de wijze waarop de energiemarkt is georganiseerd.

De beoogde samenwerking met Windpark Hanze valt niet volledig samen met de term zelfvoorzienendheid in de betekenis dat we niet meer hoeven inkopen. Wel dat het waterschap zelf beschikt over eigen energiebronnen waaruit de stroom die we gebruiken afkomstig is. De samenwerking valt sowieso binnen de ruime definitie die de Unie van Waterschappen voor zelfvoorzienendheid hanteert ('opwekking door het waterschap op eigen terrein en de opwekking door het waterschap buiten het eigen terrein', klimaatmonitor waterschappen 2016).

Het college is van mening dat het goed te verantwoorden is om energieopwekking voor het waterschap door deelname in Windpark Hanze als zelfvoorzienend aan te merken, omdat we financieel participeren in en zeggenschap krijgen over energiebronnen door het verkrijgen van een aandeel in het windpark waaruit aantoonbaar onze energie afkomstig is.
Het is aan de Algemene Vergadering om een besluit te nemen of deze samenwerking in voldoende mate invulling geeft aan de doelstelling voor zelfvoorzienendheid.

5.3 Publieke taak

U wordt nu met dit voorstel ook gevraagd te bevestigen dat deelname in Windpark Hanze kan worden gezien als maatregel die strekt tot behartiging van de publieke taak. Het behartigen van de publieke taak is in dezen het deelnemen aan een project waarbij de hoeveelheid energie die Zuiderzeeland nodig heeft ter uitvoering van de hem opgedragen taken, op een doelmatige en duurzame wijze wordt geproduceerd. De legitimatie van de publieke financiering van het project is daarin gelegen dat op doelmatige en duurzame wijze wordt voorzien in de energiebehoefte voor de uitvoering van onze taken en het project een maatschappelijke meerwaarde heeft omdat met dit project kan worden bewerkstelligd dat Zuiderzeeland al in 2022/2023 volledig CO_2-neutraal en zelfvoorzienend is en 100% duurzaam qua energievoorziening.

6. Voorwaarden voor aangaan van de samenwerking

De wijze waarop het waterschap kan deelnemen in Windpark Hanze is een totaalpakket en het resultaat van een onderhandeling. De totstandkoming hiervan is een dynamisch proces. De huidige stand van zaken in weergegeven in paragraaf 2. Voorliggend besluit door de Algemene Vergadering geeft het college van DenH de toestemming voor de verdere uitwerking van de samenwerking om te komen tot overeenstemming met Windpark Hanze. Gezien het karakter van dit proces is het belangrijk dat het college van DenH voldoende ruimte krijgt van de AV om de deelname in een passende vorm te gieten. Daarmee is deze vergadering het moment voor de AV om voorkantsturing toe te passen. Dit besluit is te zien als een 'go' voor het project, waarbij de AV uitsluitend de strikt noodzakelijke voorwaarden als kader meegeeft. De voorwaarden volgen bovenstaande paragrafen.

Het kader van de AV betreft de volgende elf voorwaarden voor het aangaan van de samenwerking:

1. Energiedoelen invullen: om met deze samenwerking invulling te geven aan de energiedoelstellingen van Zuiderzeeland verkrijgt Zuiderzeeland een aandeel in het windpark en de bijbehorende GvO's.

2. Omvang deelname: de omvang van de deelname van Zuiderzeeland in Windpark Hanze is gerelateerd aan de CO_2-uitstoot van Zuiderzeeland en bedraagt daarmee maximaal 40 GWh per jaar.

3. Businesscase: het aangaan van de samenwerking met Windpark Hanze is gebaseerd op een businesscase waaruit blijkt dat deelname in financieel opzicht voordeliger is of gelijk staat aan de reële alternatieven die Zuiderzeeland hiervoor heeft.

4. Omvang lening: de achtergestelde lening van maximaal € 10 miljoen wordt verstrekt conform de in onderstaande tabel beschreven termijnen en voorwaarden.

Bedrag	Ten behoeve van:	Vrijgeven na:
*		

** inhoud niet openbaar*

5. Rentepercentages: de rentepercentages voor de door Zuiderzeeland aan Windpark Hanze verstrekte lening zijn, middels een vooraf uitgevoerde toets, aantoonbaar marktconform.

6. Zeggenschap: de zeggenschap in de projectentiteit is passend bij de inbreng van Zuiderzeeland. In concreto betekent dit dat projectdefiniërende beslissingen niet genomen kunnen worden zonder instemming van Zuiderzeeland.

7. Organisatiestructuur: de organisatiestructuur is transparant en zo dat Zuiderzeeland rechtstreeks aandeelhouder is van de BV die de turbines middels (in ieder geval) onderopstalrechten in eigendom heeft en waarin de achtergestelde lening is ondergebracht.

8. Vrijwillige transparantie: Zuiderzeeland volgt voorafgaand aan deelname de procedure van vrijwillige transparantie over het aangaan van de samenwerking met Windpark Hanze en in dit traject wordt niet succesvol bezwaar gemaakt door andere partijen.

9. Aanbestedingsregels: de projectentiteit realiseert het windpark binnen de voor Zuiderzeeland geldende aanbestedingsregels.

10. Due diligence: Zuiderzeeland voert een due diligence onderzoek uit bij Windpark Hanze met bevredigende uitkomsten. Doel hiervan is zekerheid verschaffen over de juistheid van de verkregen informatie.

11. Duurzaamheid: bij de realisatie van Windpark Hanze wordt gestreefd naar een duurzame ontwikkeling van het park, o.a. in relatie tot grondstoffen.

7. Gevolgen voor andere energieprojecten

Momenteel werken we aan meerdere energieprojecten. De vraag is wat we met deze projecten moeten doen indien we met de samenwerking met Windpark Hanze 100% CO_2-neutraal en zelfvoorzienend worden in 2022/2023. Hierbij maken we onderscheid naar de fase waarin de projecten verkeren:

1. Uitgevoerde of in uitvoering zijnde projecten:
    - zonnepanelen op de daken van de kantoren, bij de gemalen Lovink, Blocq en Wortman en bij de zuiveringen Dronten, Zeewolde en Almere;
    - besparingsprojecten: duurzame renovatie Vissering en optimalisatie waterinlaten NOP, optimalisatie Colijn;
    - biogasprojecten: Ephyra en de bestaande biogaswinning bij Dronten.

Deze projecten worden normaal afgerond. De energie die deze projecten opwekken draagt voor circa 20% bij in de zelfvoorzienendheid van het waterschap. Windpark Hanze kan de overige 80% leveren.

2. Nieuwe projecten in de verkennings- of planvormingsfase:
    - project zonneweide Knardijk;
    - gebiedsproject gemaal Blocq van Kuffeler.

Voor deze twee projecten is in het afgelopen jaar een verkenningsfase doorlopen en afgerond. In de stukken voor de beeldvormende AV van 20 februari bent u over deze projecten geïnformeerd. Indien de samenwerking met Windpark Hanze tot resultaat leidt, zijn deze projecten niet noodzakelijk voor de zelfvoorzienendheid van het waterschap. Nederland of Flevoland is dan echter nog (lang) niet CO_2-neutraal. Vanuit de landelijke energieakkoorden en de regionale energiestrategie ligt het daarom voor de hand om met deze projecten verder te gaan, maar vanuit een andere rol. De rol wordt dan faciliterend, waarbij we onderzoeken hoe we onze assets (onder voorwaarden en tegen een marktconforme grondvergoeding) beschikbaar kunnen stellen, maar we investeren niet meer zelf in de realisatie van de projecten.

Daarnaast zijn er projecten denkbaar die met het oog op procesverbetering of grondstoffenwinning energie besparen of opwekken. Ook van deze projecten wordt de ontwikkeling voortgezet. Een voorbeeld hiervan is Torwash.

Vanuit de afspraak tot vergroenen, zijn we gebonden aan het systeem van GvO's. Bij succesvolle realisatie en participatie in Windpark Hanze, verkrijgen we vanaf circa 2023 onze GvO's uit Windpark Hanze (hoogwaardige GvO's Nederlandse Wind). Momenteel kopen we onze GvO's in op de markt (laagwaardige GvO's Waterkracht). Dit blijven we op deze wijze doen tot 2023.

8. Vervolg

8.1 Opstellen Samenwerkingsovereenkomst (SOK)

Na positieve besluitvorming in de Algemene Vergadering over samenwerking met Windpark Hanze is het aan het college van DenH om een samenwerkingsovereenkomst met Windpark Hanze aan te gaan binnen de door de Algemene Vergadering meegegeven 11 voorwaarden. De volgorde richting het sluiten van de SOK ziet er, naar verwachting, als volgt uit:

1) besluitvorming in de Algemene Vergadering
2) uitonderhandelen samenwerking en opstellen concept-SOK
3) marktconformiteitstoets
4) vrijwillige transparantie
5) due dilligence
6) ondertekenen SOK

Na het aangaan van de samenwerking volgt een aantal momenten waarop bestuurlijk getoetst kan worden of aan de voorwaarden van de samenwerking wordt voldaan. De bevoegdheid daarvoor ligt bij het college van DenH.

De Algemene Vergadering wordt na positieve besluitvorming over de samenwerking op de hoogte gehouden van de activiteiten binnen het samenwerkingsproces. Dit gebeurt zo veel mogelijk via de PC-cyclus en via kennisname van de DenH-besluiten. Daarnaast ontvangt de Algemene Vergadering een schriftelijke kennisgeving bij het bereiken van projectmijlpalen als het tekenen van de SOK, het verkrijgen van de vergunning, het verkrijgen van de SDE-subsidie en financial close.

8.2 Planning vervolg

Onderstaande tabel geeft een globaal overzicht van de activiteiten tussen het sluiten van de samenwerkingsovereenkomst en financial close. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de activiteiten die Windkoepel Groen voor zijn rekening neemt en de activiteiten van Zuiderzeeland i.s.m. Windpark Hanze.

Jaar	Activiteiten Windpark Hanze via Windkoepel Groen	Activiteiten Zuiderzeeland (ism Windpark Hanze)
2018	Afronden MER Start inpassingsplanprocedure Vergunningtraject Voorbereiden SDE-aanvraag SDE-aanvraag 1e kans	Uitwerken bestuursstructuur, opstellen statuten en oprichten BV's. Opstellen aandeelhoudersovereenkomst Uitwerken inkoopstrategie energie Uitwerken synergievoordelen
2019	SDE-aanvraag 2e en 3e kans Afronden inpassingsplan procedure Aanbesteding werk	Afspraken stroomafname (PPA)
2020	financial close Netaansluiting realiseren	Check voorwaarden deelname Vrijgave grootste deel achtergestelde lening
2021	Bouw windpark	
2022	Bouw windpark Start energieproductie	Mogelijke start stroomafname bij Windpark Hanze

9. Personele consequenties

Om te komen tot de oprichting van de projectentiteit is met name in 2018 personele inzet nodig. Dit gebeurt voor een deel vanuit de exploitatiebegroting en voor een deel vanuit de hiervoor ingestelde bestemmingsreserve Duurzame Energie. Door voorliggende besluitvorming over Windpark Hanze wordt duidelijk welke inspanning nodig is voor de verschillende energieprojecten in 2018 en verder. U krijgt daarom in april/mei een jaarplan voorgelegd voor een onttrekking uit de bestemmingsreserve Duurzame Energie voor de benodigde capaciteit voor de uitwerking van Windpark en het vervolg op andere energieprojecten van het waterschap.

De ontwikkeling, bouw en exploitatie van het windpark wordt uitgevoerd door en op kosten van de op te richten projectentiteit in samenwerking met Windkoepel Groen. Deelname daarin door het waterschap wordt gefinancierd vanuit de projectentiteit. Daardoor zijn de personele consequenties voor Zuiderzeeland beperkt tot de activiteiten met betrekken tot het deelnemen in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders door een bestuurder en het adviseren van de bestuurder daarover en het toezicht houden op het nakomen van de gemaakte afspraken met betrekking tot de levering van GvO's en winst en het controleren van de (jaar)stukken vanuit het windpark. Er is dan geen directe personele inzet vanuit het waterschap voor het beheer en onderhoud van het windpark.

De benodigde inzet voor de uitwerking van de synergievoordelen (zie basisdocument) wordt eveneens betrokken uit de bestemmingsreserve. Deze synergievoordelen kunnen een directere betrokkenheid bij de operatie van het windpark nodig maken, bijvoorbeeld als de inzet van de bemaling en zuiveringen meer wordt afgestemd om de opbrengst van het windpark (malen als het waait). De personele consequenties hiervan worden betrokken bij de businesscases van deze synergievoordelen.

10. Financiële consequenties

De financiële consequenties voor Zuiderzeeland zijn gebaseerd op de voorlopige businesscase van het windpark op basis van de nu beschikbare gegevens. Deze wordt in elke volgende stap in de ontwikkeling aangescherpt. De businesscase is opgesteld met zo reëel mogelijke uitgangspunten.
De financiële consequenties bevatten grotendeels bedrijfsgevoelige informatie en zijn daarom grotendeels geheim.

10.1 Overzicht kasstromen

Niet openbaar

10.2 Effect kosten energie-inkoop

Niet openbaar

10.3 Vertaling financiële consequenties in meerjarenbegroting

Voorgesteld wordt om gedurende de ontwikkelfase de netto opbrengsten, die voortkomen uit de deelname via het verstrekken van de achtergestelde lening, te doteren in een 'Bestemmingsreserve Windpark Hanze' als extra zekerheid. Door het reserveren van de opbrengsten heeft de deelname geen effect op de netto kosten van de meerjarenbegroting en wordt deze "budgetneutraal" verwerkt. Op het moment dat de projectrealisatie definitief is en het park stabiel draait, kunnen de volledige opbrengsten worden ingerekend in de meerjarenbegroting.

10.4 Effect op overige investeringen en het schuldenplafond

In het MDE is voor de periode 2016 - 2020 een maatregelenpakket opgenomen ter grootte van € 22,1 miljoen. Hiervan was € 9,9 miljoen bestemd voor bestaande maatregelen en € 12,2 miljoen voor nieuwe maatregelen. Onderstaande tabel geeft weer wat de huidige stand is van het budget voor nieuwe maatregelen in de periode 2016 - 2020.

MDE: nieuwe maatregelen	€	12.200.000
Nieuwe maatregelen: gerealiseerd of in ontwikkeling	€	3.726.000
Restsaldo MDE in Meerjarenbegroting	€	8.474.000

Het restsaldo van € 8,474 miljoen is nog beschikbaar voor de financiering van nieuwe investeringen die voortkomen uit het MDE, zoals de investeringen bij de Blocq van Kuffeler en de Knardijk. De samenwerking met Windpark Hanze is ook een uitwerking van het MDE. Bij realisatie van dit project worden de energiedoelen behaald. De andere projecten kunnen dan faciliterend opgepakt worden in plaats van dat we zelf gaan investeren.

In het MDE is voor de periode 2020 - 2030 een investeringsbedrag geraamd van € 10 - 18 miljoen voor windprojecten en biogasprojecten. Op basis hiervan

is in de doorkijk tot 2040 die bij de voorjaarsnota aan de AV is gepresenteerd een bedrag van € 6 miljoen voor windprojecten opgenomen.

Restsaldo MDE in Meerjarenbegroting	€	8.474.000
Doorkijk 2040 voorjaarsnota: windprojecten	€	6.000.000
Saldo uit te voeren investeringen	€	14.474.000
Participatie in Windpark Hanze	€	10.000.000
Verbetering schuldpositie t.o.v. doorkijk 2040	€	4.474.000

Voorgesteld wordt om op het moment van financial close - als er ruime zekerheid is over het doorgaan van het project en het grootste deel van de lening wordt verstrekt - de nog uit te voeren investeringen in het kader van het MDE, ter grootte van totaal € 14,474 miljoen, uit de meerjarige investeringsplanning te halen. Bij de vaststelling van het MDE is aangegeven dat deze investeringen budgetneutraal in de begroting worden opgenomen. Daarom heeft het verwijderen van deze investeringen geen effect op de netto kosten uit de meerjarenbegroting.

In het MDE is aangegeven dat de aanvullende investeringen zouden kunnen leiden tot een overschrijding van het door de AV vastgestelde schuldenplafond. De deelname aan het windpark leidt enerzijds tot een verhoging van de schuldpositie met € 10 miljoen. Anderzijds zal de investeringsplanning op het moment van financial close Windpark Hanze met een totaalbedrag van € 14,474 miljoen naar beneden worden bijgesteld. Per saldo heeft dit voorstel daarom op termijn een verlagend effect op de schuldpositie zoals die in de doorkijk tot 2040 bij de voorjaarsnota is gepresenteerd.

De ontwikkelkosten van Zuiderzeeland ten behoeve van het windpark worden gedekt vanuit het ingebrachte eigen vermogen van de deelnemers in het windpark, waaronder de achtergestelde lening van het waterschap. De bestemmingsreserve Duurzame Energie kan gebruikt worden voor niet declarabele interne kosten voor de samenwerking Windpark Hanze en de (faciliterende) rol in de overige energieprojecten. Hiervoor wordt u in april/mei 2018 een jaarplan voorgelegd.

10.5 Borging scheiding tussen zuiverings- en watersysteemtaak

De deelname gaat over de verduurzaming van het hele waterschap. De kosten en opbrengsten van de deelname zullen verantwoord worden op het programma Algemeen. Deze kosten en opbrengsten (en ook risico's) worden daarmee via de verhouding 60-40 verdeeld over respectievelijk de systeemtaak en de zuiveringstaak. Deze verhouding komt ook redelijk overeen met de verhouding van het energieverbruik tussen beide taken en is daarmee reëel. Door de kosten en opbrengsten van de deelname nu en in de toekomst te blijven verdelen via deze verdeelsleutel is ook de scheiding tussen de beide taken geborgd. De kosten van de energie-inkoop zullen uiteraard op basis van het energieverbruik ten laste van de taken worden gebracht.

10.6 Begrotingswijziging

N.v.t.

11. Juridische consequenties

Dit project past binnen de kaders van de wettelijke taakuitoefening door het waterschap omdat het doel en de omvang van de deelname voortkomen uit de duurzame energievoorziening voor de waterschapstaken. De samenwerking wordt zo vorm gegeven dat er geen sprake is van staatssteun. De samenwerking past binnen de financiële regelgeving voor overheden. Vanuit de aanbestedingsregelgeving is Zuiderzeeland transparant over het aangaan van deze samenwerking. De juridische consequenties zijn uitgebreid getoetst en onderbouwd in de risicoparagraaf.

12. Consequenties voor Communicatie

Bij het aangaan van de samenwerking met Windpark Hanze is een actieve communicatie van uit het waterschap van belang. Wij ontwikkelen hiervoor een communicatieaanpak waarin we ook refereren aan onze maatschappelijke

verantwoordelijkheid, zoals beschreven in het bestuursprogramma 2015 – 2019. We starten met extern communiceren rond de besluitvorming in maart. Communicatie gebeurt in afstemming met Windkoepel Groen/Windpark Hanze.

De communicatie vanuit het waterschap richt zich op het volgende:

1. Samenwerking met Windpark Hanze leidt tot snelle realisatie van de duurzaamheidsdoelen van Zuiderzeeland - zoals beschreven in het MDE - op een financieel gunstige manier.
2. De deelname in Windpark Hanze is gericht op de eigen stroomvoorziening en CO_2-uitstoot van het waterschap.
3. Door deelname in Windpark Hanze bemalen we Flevoland en zuiveren we Flevolands afvalwater met Flevolandse windenergie.
4. Door deelname in Windpark Hanze dragen we bij aan de realisatie van het Regioplan Wind en de Flevolandse duurzaamheidsdoelen.
5. In de samenwerking respecteren we de afspraken die Windpark Hanze heeft met Windkoepel Groen, Windshare en de saneerders.
6. We zijn ons er van bewust dat er bezwaren zijn vanuit de omgeving tegen de komst van windturbines in de omgeving van Ketelhaven. We nemen die bezwaren serieus.

Bijlage

Verklarende woordenlijst

PROVINCIE FLEVOLAND

Postbus 55
8200 AB Lelystad

Telefoon
(0320)-265265
Fax
(0320)-265260
E-mail
provincie@Flevoland.nl
Website
www.flevoland.nl

Windkoepel Groen
[redacted]

Verzenddatum
11 APR. 2019
Bijlagen
2
Uw kenmerk
Ons kenmerk
2396109

Onderwerp
Voornemen goedkeuring projectplan Windplan Groen

Geachte heer [redacted]

Met het oog op de ontwikkeling van Windplan Groen heeft u het projectplan Windplan Groen ingediend. Dit is conform de Omgevingsverordening Provincie Flevoland, waarin is aangegeven dat per projectgebied één initiatiefnemer een projectplan voor opschalen en saneren opstelt en uitvoert. De verordening bepaalt dat dit projectplan onze goedkeuring behoeft.

In het kader daarvan hebben we gekeken of het projectplan past binnen het Regioplan Windenergie en de Omgevingsverordening. Ten aanzien van de randvoorwaarden die in de verordening zijn genoemd, constateren we het volgende:

a. Een voorstel voor een projectgebied en plaatsingszones
Het projectgebied komt overeen met het projectgebied zoals aangewezen in het Regioplan en vertaald is in de Omgevingsverordening. Voor de plaatsingszones geldt dit ook, met uitzondering van:

- De optimalisatie van de plaatsingszones Pijlstaartweg, Harderringweg, Hoge Vaart en Kokkeltocht
- De inzet van drie extra plaatsingszones, zijnde de Ansjovistocht, Zeebiestocht en Verlengde Hondtocht Noord.

Optimalisatie plaatsingszone Pijlstaartweg, Harderringweg, Hoge Vaart en Kokkeltocht

- Pijlstaartweg: Als gevolg van de hoogtebeperkingen die voortvloeien uit de Visual Flight Rules (VFR)-routes voor de luchtvaart is de plaatsingszone aan de Pijlstaartweg niet volledig en alleen met een lagere ashoogte te benutten. Om toch voldoende ontwikkelingsruimte voor windenergie beschikbaar te houden, is de plaatsingszone aan de westzijde verlengd, zodat er ruimte is voor een extra turbinepositie.
- Harderringweg: Vanwege de beschermingszone voor de hoogspanningsleiding die moet worden gerespecteerd, is de plaatsingszone Harderringweg met een aantal meter verbreed in zuidwestelijke richting.
- Hoge Vaart: Als gevolg van de ontwikkeling van alternatieven in overleg met het kwaliteitsteam is voor een deel van de lijn een andere hoek gekozen waardoor twee turbines buiten de oorspronkelijke plaatsingzone vallen. Door de plaatsingszone te verbreden, kan de lijn turbines aan één kant van de Hoge Vaart gesitueerd worden. Dit is vanuit het oogpunt van landschappelijke kwaliteit een optimalisatie, waarbij rekening is gehouden met overige aspecten als ondergrondse- en bovengrondse belemmeringen.
- Kokkeltocht: voor de Kokkeltocht komt uit het beeldkwaliteitsplan naar voren dat het wenselijk is om de Kokkeltocht te volgen in plaats van de 'knik' die is opgenomen in de oorspronkelijke

plaatsingszone. Met name voor het westelijke deel van de lijn geldt dat hiermee ook een grotere afstand tot woningen wordt gerealiseerd. Voor de meest oostelijke turbine in deze lijn geldt dat de ondergrondse gasleiding tussen turbine 2 en 3, in combinatie met de vereisten uit het beeldkwaliteitsplan ten aanzien van tussenafstanden en de maximale afwijking daarvan, deze turbine buiten de oorspronkelijke plaatsingszone valt. De gekozen positie ligt niet dichter bij Biddinghuizen dan de ruimte die de oorspronkelijke plaatsingszone biedt.

In het Regioplan is (met een amendement van Provinciale Staten) de flexibiliteit meegegeven om af te wijken van de plaatsingszones als lokale omstandigheden daarom vragen. Geconstateerd wordt dat het bovenstaande optimalisaties voortvloeien uit dergelijke lokale omstandigheden.

Extra plaatsingszones Ansjovistocht, Zeebiestocht en Verlengde Hondtocht Noord
Voor de Ansjovistocht en Zeebiestocht zijn voor de vaststelling van het Regioplan vervangingsvergunningen verleend door de gemeente Dronten. Het staat de vergunninghouders vrij om de bestaande windmolens te vervangen zonder dat er aan de voorwaarden van het Regioplanbeleid wordt voldaan. Om te bewerkstelligen dat deze lijnen alsnog aan de voorwaarden voldoen (i.e. participatie en afdracht gebiedsgebonden bijdrage) én omdat de toevoeging van deze lijnen bijdraagt aan de robuustheid van de businesscase zijn deze zones alsnog toegevoegd in het voorkeursalternatief. E.e.a houdt in dat de windmolens in deze lijnen ook hoger kunnen worden dan in de vervangingsvergunning is aangegeven. De eerder aangetoonde noodzaak voor aanpassing van de plaatsingszones is daarmee opgenomen in het projectplan. Gelet op het voorgaande wordt zo de plaatsing van nieuwe molens die anders niet aan een project voor opschalen en saneren zouden mee hoeven te doen, ingezet om de business case voor het windplan Groen stevig te krijgen. Voor de 2 extra windmolens aan de Hondtocht Noord geldt dat de toevoeging van deze beleidsruimte bijdraagt aan het robuuster maken van de businesscase. Zonder deze extra plaatsingsruimte zal het doelrendement onder de benchmark blijven. Provinciale Staten hebben met de afwijking van de plaatsingszones Ansjovistocht, Zeebiestocht en Verlengde Hondtocht Noord ingestemd op 19 september 2018.

b. Een beschrijving van de ruimtelijke invulling van het plan
In het projectplan zijn de ruimtelijke uitgangspunten uit de Omgevingsverordening en het Regioplan vertaald (geplaatst in opstelling, rotorbladen in dezelfde richting, dezelfde verschijningsvorm en motiveren van hogere ashoogte dan 120m). Ook is het gemeentelijk beeldkwaliteitsteam betrokken bij de planontwikkeling om te borgen dat ook de uitgangspunten uit het gemeentelijk beeldkwaliteitsplan (uitwerking van de ruimtelijke uitgangspunten van het regioplan) worden meegewogen in de uitwerking.

Hogere ashoogte dan 120m
In het VKA zijn 78 windmolens voorzien met een hogere ashoogte dan 120m. Deze ashoogte kan conform het aangenomen amendement B van het Regioplan alleen worden toegepast als hiervoor de economische noodzaak is aangetoond. Deze noodzaak blijkt aanwezig te zijn en is uiteengezet in de sanitycheck uitgevoerd door een onafhankelijk financieel deskundige (Peregrine).

c. Inzicht in de haalbaarheid van het plan, waaronder compenserende maatregelen
In het projectplan is aangegeven dat er met een gebiedsfonds invulling wordt gegeven aan kwaliteitscompensatie. Als het Windpark volledig is gerealiseerd, heeft het fonds zo'n € 400.000 per jaar te besteden.

d. Een planning, waaronder begrepen de fasering van opschalen en saneren
Projectplanning
Voor het project geldt een strakke planning om de SDE-inschrijving van najaar 2019 te kunnen halen. Voor de betrokkenen betekent dit dat er strakke deadlines gelden voor het leveren van documenten en besluiten.

Saneringsopgave
In het projectgebied moeten 98 windmolens gesaneerd worden. Wij gaan er van uit dat u juridisch bindende afspraken hebt gemaakt of gaat maken met de betreffende eigenaren. Graag worden wij op de hoogte gehouden van de voortgang in deze.

Dubbeldraaitermijn
Voor het project wordt een dubbeldraaiperiode van een half jaar aangehouden, conform het Regioplan. Alleen voor de bestaande molens aan de Meeuwentocht wordt gebruik gemaakt van de flexibiliteit die het Regioplan en de Omgevingsverordening bieden. De bestaande windturbines langs de Meeuwentocht dienen 5 jaar na het gereedkomen van de laatste windmolen van windplan Groen of uiterlijk op 1 juli 2029 gesaneerd te zijn. Dit is ingegeven door de reductie van de omvang van Windplan Groen als gevolg van de pretoets en de benodigde stilstandsvoorzieningen, waardoor een netto negatief effect op de business case is ontstaan. Uit een sanitycheck van Peregrine blijkt dat dit negatieve effect voor een groot deel kan worden ondervangen door de Meeuwentocht 5 jaar te laten dubbeldraaien.
De bestaande 28 Eolienne molens aan de Pijlstaartweg, Knardijk en Knarweg krijgen uitstel tot sanering op grond van de economische noodzaak voor het totale windplan Groen. De uitgestelde sanering is één van de oplossingen om tegemoet te komen aan de gebiedsspecifieke omstandigheden die het gecompliceerd maken om tot een project te komen dat zowel binnen de kaders past en ook nog uitvoerbaar is. Uit de sanitychecks blijkt er dat met het uitgestelde regime (en hogere ashoogten én extra plaatsingszones) voldoende economisch perspectief bereikbaar is, de gevonden oplossing bijdraagt aan de wensen van de lokale ondernemers én de inzet van het onteigeningsinstrumentarium voor de saneringsopgave zeer waarschijnlijk achterwege kan blijven in dit projectgebied. Als voor deze molens ook een directe saneringsopgaaf zou gelden, zou er geen spraké zijn van een uitvoerbaar project. Provinciale Staten hebben daarom met deze afwijking ingestemd op 19 september 2018.

e. Inzicht in de invulling van de financiële participatie en de gebiedsgebonden bijdrage aan kwaliteitscompensatie
In het projectplan is beschreven op welke wijze bewoners uit het plangebied financieel kunnen participeren tijdens zowel de exploitatiefase als de planvormingsfase. Over financiële participatie, stroomafname, het gebiedsfonds en certificaten zijn afspraken vastgelegd in een anterieure overeenkomst met de gemeente.

f. Het voorstel voor de planparticipatie
Het projectplan besluit met een beschrijving van de communicatie uitgangpunten voor het betrekken van de stakeholders in het project. Op basis van deze uitgangspunten is een separaat communicatieplan opgesteld. Doelstelling is dat betrokkenen geïnformeerd worden over alle aspecten van het windpark.

Gelet op het voorgaande spreken wij het voornemen uit het projectplan Windplan Groen goed te keuren. Om de realisatie mogelijk te maken passen wij de plaatsingszones zoals deze in de Omgevingsverordening zijn opgenomen, conform bijgaande kaart aan. Met de terinzagelegging van het ontwerp RIP zal ook een ontwerp aanpassing van de Omgevingsverordening ter inzage worden gelegd. De definitieve goedkeuring van het projectplan is beoogd bij de vaststelling van de wijzigingsverordening voorafgaand aan het vaststellen van het RIP en de definitieve vergunningen. In de projectgroep voor windplan Groen zullen wij u op de hoogte houden van de voortgang.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Flevoland,
de secretaris, de voorzitter,

[redacted] [redacted]

drs M.G.E.C. Overmars L. Verbeek

#2406183

Ontwerpwijziging van de Omgevingsverordening Flevoland door Gedeputeerde Staten inzake plaatsingszones wind (Wijziging Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen)

Gedeputeerde Staten van Flevoland,

Overwegende dat zij gelet op de Omgevingsverordening Flevoland plaatsingszones kunnen aanwijzen en aanpassen op basis van een projectplan voor opschalen en saneren van windmolens,

Dat uit het projectplan voor het Windplan Groen is gebleken dat er gelet op de evenwichtige balans tussen omgevingskwaliteit, het maatschappelijk draagvlak en het economisch perspectief, behoefte is aan optimalisatie van de plaatsingszones bij de Pijlstaartweg, Harderringweg, Hoge Vaart en Kokkeltocht en het aanwijzen van drie extra plaatsingszones aan Ansjovistocht, Zeebiestocht en Verlengde Hondtocht Noord,

Dat het in verband hiermee noodzakelijk is de Omgevingsverordening Flevoland te wijzigen,

Gelet op artikel 2.11 van de Omgevingsverordening Flevoland,

Besluiten:

Vast te stellen de volgende wijziging van de Omgevingsverordening Flevoland:

Wijziging van de Omgevingsverordening Flevoland door Gedeputeerde Staten inzake plaatsingszones wind (Wijziging Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen)

Artikel I Wijziging verordening
De Omgevingsverordening Flevoland wordt gewijzigd door de kaart Plaatsingszones en projectgebieden wind in overeenstemming te brengen met de beoogde plaatsingszones voor Windplan Groen, zoals aangegeven op de kaart Projectgebieden en plaatsingszones groen.

Artikel II Inwerkingtreding
Deze verordening treedt in werking met ingang van <PM>.

Artikel III Citeertitel
Deze verordening wordt aangehaald als "Wijziging Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen".

Aldus vastgesteld in de vergadering van Gedeputeerde Staten van de Provincie Flevoland <datum>

de secretaris, de voorzitter,

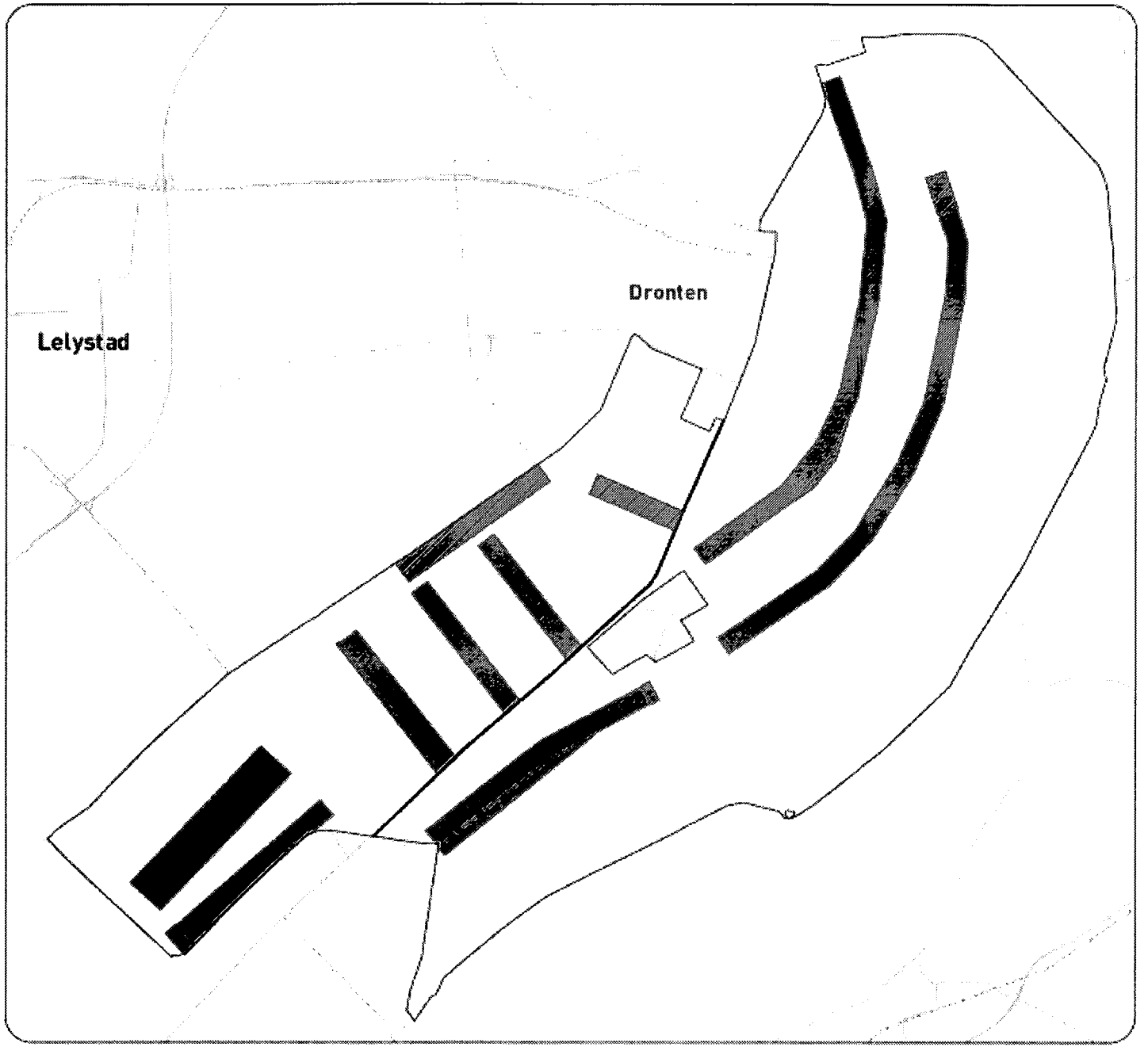

ONTWERP INPASSINGSPLAN WINDPARK GROEN

PROJECTGEBIEDEN EN PLAATSINGSZONES GROEN

Plaatsingszone Groen

Projectgebied Groen

Nieuw toegevoegde plaatsingszones

Optimalisatie van plaatsingszones

PROVINCIE FLEVOLAND

0 5 km

Toelichting Wijziging van de Omgevingsverordening Flevoland door Gedeputeerde Staten inzake plaatsingszones wind (wijzigingsverordening Windplan Groen)

Projectplannen voor opschalen en saneren van windmolens behoeven goedkeuring van Gedeputeerde Staten. Op basis van een (goedgekeurd) projectplan kunnen Gedeputeerde Staten plaatsingzones aanwijzen en aanpassen.

Voor het Windplan Groen is een projectplan ingediend. Uit het projectplan is gebleken dat, gelet op de evenwichtige balans tussen omgevingskwaliteit, het maatschappelijk draagvlak en het economisch perspectief, er behoefte is aan optimalisatie van de plaatsingszones bij de Pijlstaartweg, Harderringweg, Hoge Vaart en Kokkeltocht en het aanwijzen van drie extra plaatsingszones aan Ansjovistocht, Zeebiestocht en Verlengde Hondtocht Noord.

De overwegingen voor optimalisatie van de plaatsingszones Pijlstaartweg, Harderringweg, Hoge Vaart en Kokkeltocht de volgende zijn:

- Pijlstaartweg: Als gevolg van de hoogtebeperkingen die voortvloeien uit de Visual Flight Rules (VFR)-routes voor de luchtvaart is de plaatsingszone aan de Pijlstaartweg niet volledig en alleen met een lagere ashoogte te benutten. Om toch voldoende ontwikkelingsruimte voor windenergie beschikbaar te houden, is de plaatsingszone aan de westzijde verlengd, zodat er ruimte is voor een extra turbinepositie.
- Harderringweg: Vanwege de beschermingszone voor de hoogspanningsleiding die moet worden gerespecteerd, is de plaatsingszone Harderringweg met een aantal meter verbreed in zuidwestelijke richting.
- Hoge Vaart: Als gevolg van de ontwikkeling van alternatieven in overleg met het kwaliteitsteam is voor een deel van de lijn een andere hoek gekozen waardoor twee turbines buiten de oorspronkelijke plaatsingszone vallen. Door de plaatsingszone te verbreden, kan de lijn turbines aan één kant van de Hoge Vaart gesitueerd worden. Dit is vanuit het oogpunt van landschappelijke kwaliteit een optimalisatie, waarbij rekening is gehouden met overige aspecten als ondergrondse- en bovengrondse belemmeringen.
- Kokkeltocht: Voor de Kokkeltocht komt uit het beeldkwaliteitsplan naar voren dat het wenselijk is om de Kokkeltocht te volgen in plaats van de 'knik' die is opgenomen in de oorspronkelijke plaatsingszone. Met name voor het westelijke deel van de lijn geldt dat hiermee ook een grotere afstand tot woningen wordt gerealiseerd. Voor de meest oostelijke turbine in deze lijn geldt dat de ondergrondse gasleiding tussen turbine 2 en 3, in combinatie met de vereisten uit het beeldkwaliteitsplan ten aanzien van tussenafstanden en de maximale afwijking daarvan, deze turbine buiten de oorspronkelijke plaatsingszone valt. De gekozen positie ligt niet dichter bij Biddinghuizen dan de ruimte die de oorspronkelijke plaatsingszone biedt.

In het Regioplan is (met een amendement van Provinciale Staten) de flexibiliteit meegegeven om af te wijken van de plaatsingszones als lokale omstandigheden daarom vragen. Geconstateerd wordt dat de beoogde optimalisaties voortvloeien uit dergelijke lokale omstandigheden.

De overwegingen voor het toevoegen van de extra plaatsingszones Ansjovistocht, Zeebiestocht en Verlengde Hondtocht Noord de volgende zijn:
Voor de Ansjovistocht en Zeebiestocht zijn voor de vaststelling van het Regioplan vervangingsvergunningen verleend door de gemeente Dronten. Het staat de vergunninghouders vrij om de bestaande windmolens te vervangen zonder dat er aan de voorwaarden van het Regioplanbeleid wordt voldaan. Om te bewerkstelligen dat deze lijnen alsnog aan de eisen van het Regioplan voldoen - waaronder participatie - én omdat de toevoeging van deze lijnen bijdraagt aan de robuustheid van de businesscase zijn deze zones alsnog toegevoegd aan het Windplan Groen. Voor twee extra windmolens aan de Hondtocht Noord geldt dat deze bijdragen aan het robuuster maken van de businesscase. Zonder deze extra plaatsingsruimte zal het doelrendement onder de benchmark blijven. Gelet op de bijzondere achtergrond van deze afwijkingen van het Regioplan zijn deze aan Provinciale Staten voorgelegd. Provinciale Staten hebben met de afwijking van de plaatsingszones Ansjovistocht, Zeebiestocht en Verlengde Hondtocht Noord ingestemd op 19 september 2018.

Inleiding
Op 13 juli 2021 is door [redacted] een rapport uitgebracht met de naam “Participatiemogelijkheden windpark Hanze”. Hierin wordt een vergelijk gemaakt tussen de voorstellen van het windpark zelf (zijnde Windpark Hanze B.V.) en de vereniging voor omwonenden van het windpark (VOWH) voor participatie in de betreffende entiteit van het windpark. Daarnaast is als onderdeel van het vergelijk ook een vertaling gemaakt van het rapport Tiesinga.

De omwonenden (VOWH) en het windpark hebben beide een vertegenwoordiger aangesteld voor het vervolg van het traject: namens VOWH is dat [redacted] en namens het windpark [redacted] Zij hebben met gedeputeerde Fackeldey gesproken over twee oplossingsvarianten:

a. Tiesinga+; een oplossing op basis van het rapport Tiesinga, aangevuld met de e-mail van Tiesinga van 18 maart 2021 waarin hij een toelichting geeft op de vorm en inrichting van de stichting die hij noemt in zijn rapport.
b. Aandeelhouderschap met de ondertekening van het consensusdocument als peildatum.

Op 11 augustus 2021 is er een gesprek geweest met beide vertegenwoordigers en [redacted], waarin de bovenstaande oplossingsvarianten besproken zijn. Uit dit gesprek kwamen twee aanvullende vragen die men graag beantwoord ziet door [redacted]:

1. Wat is de uitwerking van de aanvullende toelichting door Tiesinga op de voorstellen die in zijn rapport zijn opgenomen?
2. Kan [redacted] de economische waarde van de aandelen Windpark Hanze B.V. berekenen met als peildatum het moment van ondertekening van het consensusdocument? Daarbij aangevuld willen de vertegenwoordigers ook een beeld hebben bij de huidige economische waarde van de aandelen Windpark Hanze B.V.

De aanvullende vragen worden in deze notitie behandeld. Voor de vraag naar aanleiding van de toelichting van de heer [redacted] is de betreffende e-mail verstrekt en opgemerkt dat de tekst van de e-mail vanaf het onderdeel “ten slotte” niet van toepassing is. Voor de tweede vraag is gebruikt gemaakt van de eerdere aangeleverde SDE businesscase, die ook gebruikt is in het rapport van 13 juli 2021. Daarnaast is door het windpark de financiële begroting aangeleverd die gebruikt is voor de aanvraag van de financiering van het windpark. Daarbij zijn wel enkele aanpassingen doorgevoerd, die hieronder (zie bij *Aanpassingen begroting Financial Close*) worden toegelicht.

Naast de genoemde aanpassingen zijn er naar aanleiding van het uitbrengen van deze notitie in concept op 7 september 2021 reacties gekomen van [redacted] namens VOWH (ontvangen 13 september 2021) en [redacted] namens Windpark Hanze B.V. (ontvangen 23 september 2021). Deze reacties zijn als bijlagen 2 en 3 opgenomen en daarbij is aangegeven of en hoe deze reacties verwerkt zijn.

Aanpassingen begroting Financial Close
Op de originele financiële begroting zijn aanpassingen doorgevoerd. Het argument hiervoor is dat een begroting ten behoeve van een financieringsaanvraag doorgaans een stuk conservatiever is dan een begroting voor aandeelhouders, met als doel om gedurende een financieringstraject geen tegenvallers in de bankratio te hoeven rapporteren. Hieronder zijn de opgegeven aanpassingen weergegeven.

In lijn met de SDE business Case is uitgegaan van:

- Een elektriciteitsprijs van € 43 per MWh in 2023, te indexeren met 2% per jaar vanaf 2024.
- Een profiel en onbalansfactor die start op 0,91, maar langzaam afneemt naar 0,75.

Enkele typische bank-case buffers in de capex zijn weggehaald, dit betreffen:

- 10% onvoorzien op de Balance of Plant[1] kosten weggehaald, omdat er ook al 10% algemene post onvoorzien opgenomen is.
- Nog te financieren eigen vermogen aan GDG verminderd met de bijdrage die een derde partij die binnenkort een aansluitingsovereenkomst met GDG zal tekenen, zal gaan betalen aan GDG.
- Verondersteld is dat er niet nog extra geld naar GDG moet in het scenario dat andere Windkoepel Groen parken niet tot Financial Close komen (in de bank case is dat heel conservatief wel verondersteld, maar gezien de progressie van alle WKG parken om Financial Close te behalen is dat geen passende aanname voor een aandeelhouderscase).
- Het budget voor 'construction management' is opwaarts aangepast, in lijn met de meest recente verwachtingen daaromtrent.
- De basisrente fluctueert nog tot aan financial close. In de in augustus opgeleverde cijfers was een rente percentage gehanteerd, die op basis van de huidige stand van de basisrente lager vastgesteld zou kunnen worden.

Toelichting berekeningen

De waarden zijn berekend op de methode van de Adjusted Present Value (APV). Dit is een methode waarbij eerst de waarde van de activiteiten van de onderneming (of ondernemingswaarde) wordt bepaald wanneer deze uitsluitend met eigen vermogen wordt gefinancierd. Vervolgens worden de aanwezige schulden en niet operationele activa gecorrigeerd, om te komen tot de reële verkoopprijs van het eigen vermogen of 100% van de aandelen. Het fiscale voordeel van de aftrekbaarheid van rentelasten, het tax shield, wordt apart berekend en als aanvullend onderdeel van de waarde meegenomen.

Bij het berekenen van de waarden in deze notitie dient opgemerkt te worden dat het hier een calculatorische opdracht betreft, waarin verslag wordt gedaan van de waarderingswerkzaamheden. Bij een dergelijke opdracht wordt, anders dan bij een waarderingsopdracht, geen zelfstandig onderzoek gedaan naar de markt waarin de onderneming opereert. Daarom wordt geen oordeel over de toekomstige resultaten van de onderneming gegeven, maar worden de berekening gebaseerd op de prognoses zoals deze door opdrachtgever en betrokken partijen zijn afgegeven. De term 'economische waarde' wordt in deze notitie gebruikt, omdat partijen deze term eerder ook gebruikte. Met de berekeningen in deze notitie worden echter niet de economische waarden berekend zoals bedoeld door het NIRV en ook beschreven in het rapport van 13 juli 2021.

[1] Dit is een term voor alle infrastructuur en faciliteiten van een windturbine-installatie behalve de turbine zelf.

Toelichting Tiesinga
In het rapport Tiesinga wordt bij het onderdeel "De uitwerking van het advies" beschreven hoe omwonenden kunnen deelnemen. Er staat: "*Op korte termijn wordt een rechtspersoon (stichting) met een onafhankelijk bestuur van 3 personen opgericht, die de rechtshandelingen enerzijds met de omwonenden en anderzijds met WPH bv. vastlegt, beheert en de communicatie erover verzorgt. WPH bv. draagt de kosten van de stichting gedurende haar bestaansperiode.*".

De e-mail van Tiesinga van 18 maart 2021 gaat ook over de vorm en inrichting van de stichting als rechtsvorm, waarmee omwonende kunnen deelnemen als medebelegger. In deze e-mail wijdt Tiesinga iets meer uit over hoe hij de werking van de stichting ziet in de betreffende situatie. Er worden mijns inziens geen nieuwe inzichten gegeven, waarmee het voorstel van Tiesinga in een (iets) ander daglicht zou komen te staan. Daarmee zie ik geen aanvullende oplossing naar aanleiding van de toelichting in de e-mail van Tiesinga.

Economische waarde voorgestelde peildata

Hanteren van peildata
De oplossingsvariant die de vertegenwoordigers besproken hebben met gedeputeerde Fackeldey betreft de waarde per 16 september 2019; het moment van ondertekening van het consensusdocument door beide partijen. Het is echter lastig om voor een specifieke datum (en tijd) een waarde te berekenen, omdat er in veel gevallen op de betreffende datum geen goed beeld te vormen is van de onderneming. Veel ondernemingen stellen één keer per jaar een jaarrekening op en meestal is dit per 31 december, wat ook het geval is bij Windpark Hanze B.V. Omdat jaarrekeningen voorzien in een stand van de onderneming per een bepaalde datum, worden de peildatum van een jaarrekening vaak ook gehanteerd als peildatum voor een waardeberekening. De accountant die de jaarrekening opstelt, geeft daarbij een samenstelverklaring af en stelt dat de jaarrekening gebaseerd is op de aangeleverde stukken en dat er verder geen controle heeft plaatsgevonden.

Van Windpark Hanze B.V is er geen jaarrekening met de gewenste peildatum van 16 september 2019. Om alsnog te komen tot een waarde met peildatum 16 september 2019 kunnen twee keuzes gemaakt worden:

- Er wordt alsnog een financieel overzicht gemaakt door een accountant met peildatum 16 september 2019, zodat er een goede basis is voor de waarde per die datum.
- Voor de waarde worden de cijfers uit de jaarrekening gebruikt die het meest passend lijkt. Om te komen tot de waarde per de gewenste peildatum wordt voor de periode van de gewenste peildatum en de peildatum van de jaarrekening een correctie gemaakt. Deze correctie zal dan met name bestaan uit het contant maken van de waarde per peildatum van de jaarrekening tot de gewenste peildatum.

De keuze voor het gebruik van één van de twee bovenstaande varianten hangt met name af van de inschatting van de grootte van de verschillen tussen de stand van de jaarrekening en gewenste peildatum. Gezien het windpark zich tot op heden in de opstartfase bevindt, lijken de verschillen en daarmee de impact van een waarde per 31 december of per 16 september 2019 beperkt. Daarnaast gaat het hier om een indicatieve berekening van een waarde, zodat het nu te ver gaat om een financieel overzicht te laten opstellen door een accountant.

Gekozen is om de stand van Windpark Hanze B.V. per 31 december 2019 te hanteren om te komen tot de waarde op moment van het ondertekenen van het consensusdocument. De waarde die per 31 december 2019 berekend wordt, zal voor de periode 16 september 2019 tot en met 31 december 2019 aanvullend contant gemaakt worden.

Dezelfde keuze dient gemaakt te worden bij de huidige waarde van de aandelen. Gekozen is voor 20 augustus 2021 als peildatum voor de 'huidige' waarde, de datum dat de eerste versie van de financieringsbegroting verwerkt is in een berekening. De meest getrouwe cijfers die het meest in de buurt komen van deze peildatum zijn die van de jaarrekening 2020. Deze cijfers worden gebruikt om te komen tot de huidige waarde, wel gecorrigeerd voor het contant maken voor de periode tot aan 20 augustus 2021.

Hanteren van prognoses
Naast de keuzes met betrekking tot de peildata, zijn er ook twee begrotingen (prognoses of businesscases) aangeleverd die gebruikt kunnen worden om de waarden te berekenen: de eerder aangeleverde SDE businesscase en de financiële begroting die Windpark Hanze B.V. heeft gebruikt voor de recente financieringsaanvraag met de genoemde aanpassingen. Zoals ook gemeld in de rapportage van 13 juli 2021 is economische waarde een Ex ante[2] begrip. Hierdoor kan voor de waarde met peildatum 16 september 2019 het beste de SDE businesscase gebruikt worden en kan gesteld worden dat de correcties die de waarderingsspecialist in het voorjaar van 2020 heeft toegepast niet van toepassing zijn. Dit houdt in dat de opbrengst van de GVO's niet meegenomen dienen te worden en de kosten voor de schadeloosstelling van de eigenaren van windturbines wel meegenomen dienen te worden.

De vertegenwoordigers van het windpark geven echter aan dat het meenemen van GVO's als opbrengst wel realistisch is en bekend was op de peildatum. Daarnaast geven zij aan dat tijdens het opstellen van de SDE businesscase ook al bekend was, middels een samenwerkingsovereenkomst getekend d.d. 9 april 2019, dat de eigenaren van bestaande turbines die gesaneerd moeten worden, hiervoor worden gecompenseerd met een aandelenbelang van 5,96%. Deze eigenaren zijn vertegenwoordigd door Meeuwentocht B.V. als huidige aandeelhouder van Windpark Hanze B.V. In eerste instantie leidt dit tot de juridische vraag of de schadeloosstelling door de betreffende overeenkomst is afgewikkeld. Daarnaast rijst de vraag of de opgenomen schadeloosstelling in de originele SDE businesscase vergelijkbaar is met de opbrengsten die Meeuwentocht als 5,96% aandeelhouder zal realiseren. Omdat het buiten de opdracht ligt om deze vragen te beantwoorden, wordt bij het berekenen van de waarde inzichtelijk gemaakt worden wat de invloed is van dergelijke keuzes. Daarmee wordt duidelijk wat het effect is op de waarde van het wel of niet meenemen van deze onderdelen in de berekening.

De SDE businesscase is voor alle situaties wel verlengd tot een periode van 25 jaar; een periode van 25 jaar is realistisch waar bij het indienen van een SDE aanvraag 15 jaar wordt gehanteerd, omdat het sjabloon van RVO geen langere periode toestaat. Voor de huidige waarde per peildatum 20 augustus 2021 wordt de financiële begroting ten behoeve van de financieringsaanvraag als basis gebruikt, omdat verondersteld wordt dat daar de meest actuele stand van zaken in verwerkt is.

Waarde peildatum 16 september 2019
Op basis van de SDE businesscase is de waarde berekend. Bij de verlenging vanaf het 16^{e} jaar zijn de opbrengsten, die alleen bestaan uit 'grijze' stroom, stabiel gehouden (niet geïndexeerd). De kosten in jaar 15 zijn wel geïndexeerd voor de jaren 16 tot en met 25. Bij de berekening is de genoemde vermogenskostenvoet van 6,7% in het rapport van 13 juli 2021 aangehouden.

De vertegenwoordigers van het windpark hebben aangegeven dat het PBL (Planbureau voor de Leefomgeving), de organisatie die adviseert over de SDE subsidies, in haar advies voor 2019 uitgaat

[2] Ex ante (Latijn, van tevoren) zijn beschouwingen die vooraf plaatsvinden waarbij de moeilijkheid is dat eventuele toekomstige omstandigheden moeten worden ingeschat. De term wordt onder meer gebruikt bij financiële vooruitzichten als er een schatting wordt gemaakt van de verwachte terugverdientijd van investeringen.

van een WACC (Weighted Average Cost of Capital) van 4,5%, voor 2020 een WACC van 3,3% en voor 2021 een WACC van 2,8%. De WACC is echter niet dezelfde vermogenskostenvoet die gehanteerd is in de eerdere berekening door de waarderingsspecialist. Door de waarderingsspecialist werd een vermogenskostenvoet eigen vermogen 'unlevered' (of Keu) gebruikt. Dit betreft de soort vermogenskostenvoet die ook gebruikt wordt voor de eerder beschreven APV waarderingsmethode die hier ook gebruikt wordt. In bijlage 1 wordt het verschil tussen de WACC en Keu verder toegelicht en ook de bezwaren tegen het gebruik van de WACC vermogenskostenvoeten zoals opgegeven door het PBL. Dit alles overziend lijkt de genoemde vermogenskostenvoet van 6,7% in het rapport van 13 juli 2021 nog steeds het best passend voor de waardeberekening per 16 september 2019.

Om een verdere discussie over het verwerken van aanvullende risico's in de vermogenskostenvoet te beperken en ook in verschillende stadia van het project geen verschillende vermogenskostenvoet te hoeven gebruiken, wil ik hier ingaan op mogelijke slagingspercentages en afslagen die van toepassing zijn bij het project windpark Hanze. Hiervoor wil ik gebruik maken van een beslisboomanalyse. De beslisboom geeft een opgave van de diverse stadia van een windproject en de kans op "Doorgaan" of "Stoppen", zie betreffende percentages[3] per stadium in de onderstaande figuur.

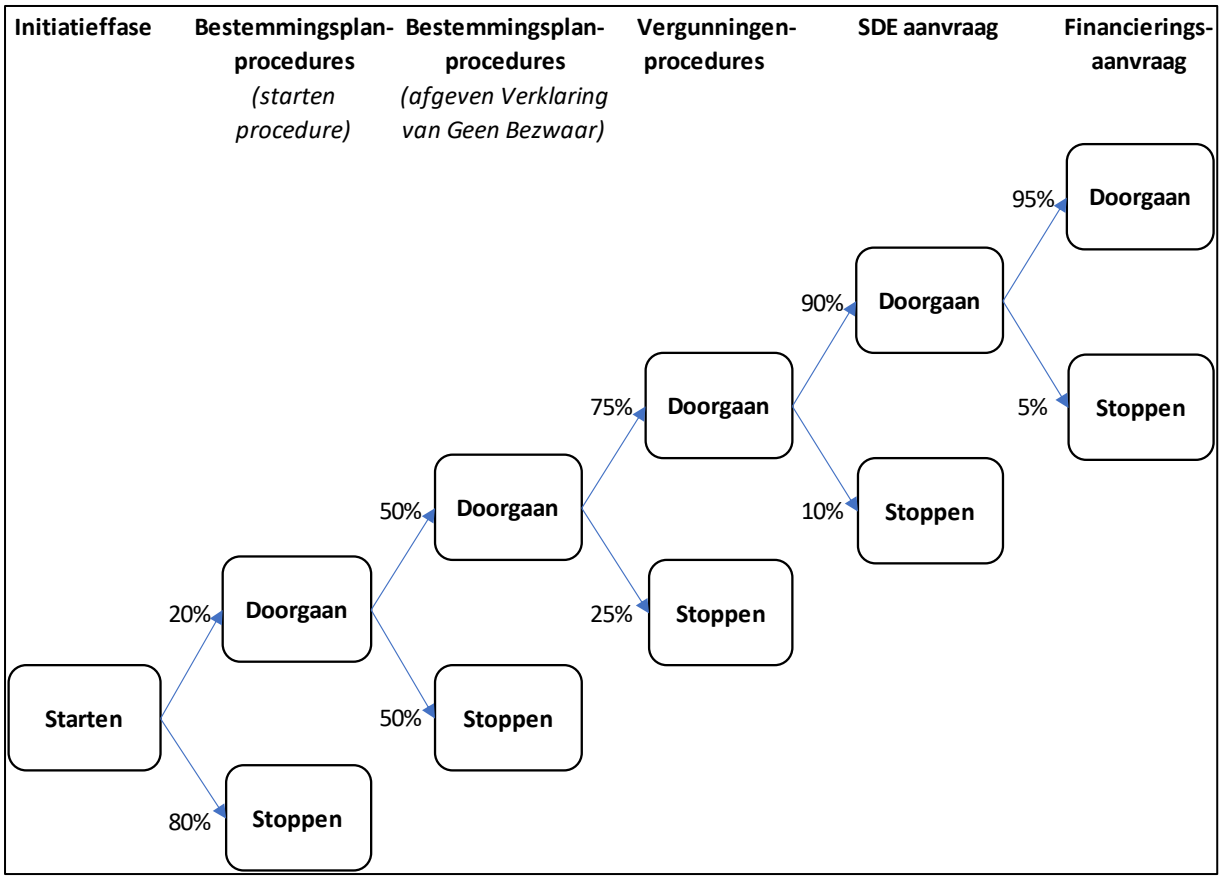

[3] De betreffende slagingspercentages per stadium zijn afgeleid uit de documenten: "Beleidsevaluatie windenergie provincie Noord-Brabant" van 14 november 2005 opgesteld door KEMA waarin wordt verwezen naar de slaagkans van projecten zoals die door CEA zijn onderzocht en het (concept) Regionale Energie Strategie 1,0, versie 28 januari 2021 van Noord- en Midden Limburg waarin wordt verwezen naar de handreiking van Nationaal Programma RES.

Bij de ondertekening van het consensusdocument zat het project van windpark Hanze aan het einde van de vergunningenprocedures. Op basis van de beslisboomanalyse kan een slagingspercentage van 90% afgeleid worden en daarmee een afslag van 10%. Op basis van deze zaken is tot de volgende berekening gekomen van de waarde per 16 september 2019 gekomen. Het betreffen afgeronde bedragen:

		(bedragen in EUR)
Onderdeel	***Periode***	**Bedrag**
Contante waarde ontwikkel- en investeringsfase	*(tot en met 2022)*	-83.020.000
Contante waarde SDE fase	*(2023 tot en met 2038)*	90.367.000
Contante waarde 'grijze stroom' fase	*(2039 tot en met 2047)*	9.822.000
Tax shield SDE periode		2.855.000
Ondernemingswaarde		**20.024.000**
Schulden (af)	stand 31-12-2019	-1.958.000
Economische waarde EV = 100% aandelen		**18.066.000**
Aantal aandelen		*10.000*
Waarde per aandeel		***1.807***
Waarde per aandeel bij slagingskans 90%		***1.626***

Zoals eerder vermeld wordt ook de invloed op de waarde van het wel meenemen van GVO inkomsten en het niet meenemen van de kosten voor de schadeloosstelling van de partijen die windturbines saneren inzichtelijk gemaakt. Dit doen we door alle andere zaken gelijk te houden.

De GVO opbrengsten zijn gebaseerd op de ingeschatte elektriciteitsproductie en een GVO prijs van € 3,50 per MWh, waarmee de jaarlijkse opbrengst ruim € 1,2 miljoen bedraagt. Deze jaarlijkse opbrengsten over een perioden van 25 jaar, contant gemaakt naar 16 september 2019, leveren een aanvullende waarde van de aandelen op van € 8,7 miljoen. De waarde per aandeel komt daarmee uit op € 2.680 en € 2.412 als deze ook gecorrigeerd is voor de slagingskans van 90%.

Het niet meenemen van de schadeloosstelling van de partijen die windturbines saneren houdt in dat de kosten van bijna € 2,2 miljoen vlak na de start van de exploitatie tot € 0,8 miljoen in het 15^{e} jaar en daarna geïndexeerd niet meegenomen worden. Het effect op de waarde van de aandelen is € 12,4 miljoen; de waarde per aandeel is dan € 3.048 en bij een slagingskans van 90% komt de waarde uit op € 2.744 per aandeel.

Als we deze aanpassingen samen nemen dan is de toename in waarde € 21,2 miljoen, de waarde per aandeel is dan € 3.922 en bij een slagingskans van 90% is dat € 3.530.

Waarde peildatum 20 augustus 2021
Hier wordt de opgave van de prognoses gebruikt die Windpark Hanze B.V. heeft gehanteerd als onderbouwing van haar financieringsaanvraag, met de genoemde aanpassingen. In eerste instantie is dezelfde vermogenskostenvoet van 6,7% gehanteerd, omdat dit percentage passend lijkt voor dit project. Verder is geen rekening gehouden met een eventuele afslag vanwege een slagingskans. Op basis van deze zaken is tot de volgende berekening gekomen van de waarde per 20 augustus 2021 gekomen. Het betreffen afgeronde bedragen:

		(bedragen in EUR)
Onderdeel	***Periode***	**Bedrag**
Contante waarde ontwikkel- en investeringsfase	*(tot in 2023)*	-108.556.000
Contante waarde SDE fase	*(2023 tot en met 2038)**	117.533.000
Contante waarde 'grijze stroom' fase	*(2039 tot en met 2049)**	15.779.000
Tax shield SDE periode		2.827.000
Ondernemingswaarde		**27.583.000**
Schulden (af)	stand 31-12-2020	-4.820.000
Economische waarde EV = 100% aandelen		**22.763.000**
Aantal aandelen		*10.000*
Waarde per aandeel		***2.276***

** In deze begroting start het project en exploitatie gedurende 2023 en loopt het iets langer door.*

In bijlage 1 wordt aangegeven welke bezwaren er zijn op de opgegeven WACC vermogenskostenvoeten van het PBL, zodat vastgehouden is aan de vermogenskostenvoet van 6,7%. In de opgave van het PBL is wel een daling zichtbaar van de betreffende WACC vermogenskostenvoeten van 4,5% naar 2,8%. Indien het wel realistisch is dat dezelfde daling in risico's en daarmee van de vermogenskostenvoet ook zou gelden voor Windpark Hanze, dan zou de gehanteerde vermogenskostenvoet die gehanteerd is voor de berekening hierboven dalen van 6,7% naar 4,7%[4]. Het effect op de waarde van de aandelen is een toename van € 27,4 miljoen, waarmee de waarde per aandeel uitkomt op € 5.013.

[4] Bij een dalende kostenvoet eigenvermogen 'levered' (Kel) van 15,0% naar 11,0%, een gelijkblijvende verhouding vreemd vermogen / eigen vermogen van 80% / 20% en een daling van de marktrente voor vergelijkbare projecten van 2,5% in 2019 naar 1,0% in 2021.

Vergelijk uitkomsten 16 september 2019 en 20 augustus 2021
Als de uitkomsten van de waarde berekeningen per 16 september 2019 en 20 augustus 2021 met elkaar vergeleken worden, dan zien we de volgende verschillen die verklaard kunnen worden door de volgende zaken:

- De investeringen zijn in de SDE businesscase ingeschat op totaal € 102 miljoen, waar dat in de financieringsbegroting ingeschat is op € 124 miljoen. In de huidige situatie wordt uitgegaan van grotere windturbines, waardoor de investeringen hoger zijn, maar de opbrengsten ook hoger.
- De resultaten en daarmee de rendementen zijn in de SDE businesscase lager dan in de financieringsbegroting, omdat men in de huidige situatie van grotere windturbines uitgaat, zie ook vorige punt. Dit werkt door over de gehele prognoseperiode van 25 jaar en leidt tot hogere opbrengsten, wat een waarde verhogend effect heeft.
- De waarden van twee verschillende peilmomenten kunnen niet zomaar vergeleken worden. Tussen het prijspeil van 16 september 2019 en die van 20 augustus 2021 ligt namelijk een periode van bijna 2 jaar. Prijzen en daarmee waarden van twee verschillende momenten in tijd wijken altijd af, waarbij de prijzen late in de tijd over het algemeen hoger liggen.

Hieronder twee tabellen waarin de uitkomsten en de berekende waarden per aandeel opgenomen zijn om een goed overzicht te hebben. Bij de waarden per 16 september 2019 zijn dit de uitkomsten inclusief de correctie voor de afslag (=90%). Duidelijk wordt dat de aanpassingen een aanzienlijk impact hebben op de berekende waarden.

Waarde per aandeel	***16-9-2019***
Basisscenario	€ 1.626
met GVO opbrengst	€ 2.412
zonder schadeloosstelling sanering	€ 2.744
beide correcties	€ 3.530

Waarde per aandeel	**20-8-2021**
Vermogenskostenvoet 6,7%	€ 2.276
Vermogenskostenvoet 4,7%	€ 5.013

Bijlage 1

Verschil APV-methode en WACC-methode

Bij de APV-methode wordt allereerst de waarde van toekomstige vrije kasstromen bepaald door deze contant te maken tegen de 'unlevered' kostenvoet van het eigen vermogen (Keu). Vervolgens wordt bepaald in welke mate de onderneming wordt gefinancierd met rentedragend vreemd vermogen. Rente is doorgaans fiscaal aftrekbaar en levert dus een voordeel op. Op basis van een gedetailleerd financieringsplan worden de jaarlijkse belastingvoordelen (tax shields) van rentebetalingen contant gemaakt tegen Keu. De contante waarde van de Free Cash Flow en de contante waarde van de tax shields vormen tezamen de waarde van de onderneming.

Bij de WACC-methode worden de toekomstige vrije kasstromen contant gemaakt tegen een gewogen gemiddelde kostenvoet voor het totale vermogen van het bedrijf (WACC). Deze kostenvoet wordt bepaald op basis van een vaste targetratio voor eigen en vreemd vermogen, het belastingtarief, de 'levered' kostenvoet van het eigen vermogen (Kel) en de kostenvoet voor het vreemd vermogen. Tegen deze WACC worden alle toekomstige vrije kasstromen contant gemaakt. De uitkomst daarvan is de waarde van de onderneming inclusief het tax shield op vreemd vermogen. Het belangrijkste bezwaar tegen de WACC-methode is de veronderstelling dat de onderneming in de toekomst ieder jaar een vaste verhouding vreemd vermogen versus eigen vermogen hanteert. In de praktijk zal dat niet het geval zijn.

Bezwaren tegen opgegeven WACC vermogenskostenvoeten door het PBL

Naast de het bezwaar dat hierboven genoemd is, zijn er nog specifieke bezwaren aan te dragen op de vermogenskostenvoeten die het PBL heeft aangedragen.

1. Het PBL hanteert een vaste verhouding vreemd vermogen versus eigen vermogen van 80% / 20%. Bij het windpark zal bij de financial close de verhouding vreemde vermogen versus eigen vermogen circa 90% / 10% zijn. Echter door de aflossingen en de gerealiseerde winsten zal deze verhouding veranderen en naar circa 50% / 50% gaan. De verhouding verandert dus aanzienlijk gedurende de exploitatieperiode van het windpark.
2. De WACC vermogenskostenvoeten van het PBL hebben als basis CAPM (Capital Asset Pricing Model). Het CAPM is in echter ontwikkeld om portefeuilles met aandelen van grote beursgenoteerde ondernemingen te waarderen en moet voor optimaal gebruik aan een flink aantal voorwaarden voldoen. Niet-beursgenoteerde ondernemingen voldoen vaak niet aan deze voorwaarden. Om het CAPM toch te kunnen gebruiken bij waarderingen van Nederlandse niet-beursgenoteerde ondernemingen moet voor deze imperfectie een extra premie aan het model toegevoegd worden[5].
3. De bepaling van de WACC vermogenskostenvoeten doormiddel van CAPM door het PBL is gebaseerd op niet Nederlandse ondernemingen met een marktkapitalisatie van minimaal 100 miljoen Amerikaanse dollar[6]. Daarmee is er een duidelijk verschil tussen deze gegevens en de situatie van Windpark Hanze en lijken deze gegevens niet of nauwelijks geschikt voor deze casus.

[5] Bron: BDO Corporate Finance - Ondernemingsspecifieke risicofactoren in het Midden- en Kleinbedrijf in Nederland (2010).

[6] Bron: Conceptadvies SDE+ 2019 – Overzicht basisbedragen en algemene parameters en uitgangspunten. Een notitie van 15 mei 2018 van Sander Lensink (PBL).

Bijlage 2

Reactie VOWH door [redacted]

*Enkele opmerkingen namens VOWH bij de "**Notitie waarde aandelen Windpark Hanze B.V. "** concept van 7-9-2021*

Algemeen:

- *Een helder goed te volgen vergelijk van de proposities, conform ons gesprek van 11 augustus. Alle waardering daarvoor.*
- *Enkele uitgangspunten staan 'natuurlijk' ter discussie. Graag zou ik daarom naast de doorrekeningen die gedaan zijn een extra doorrekening in het rapport willen zien met aangepaste uitgangspunten.*

Uitgangspunten alternatief

- *Elektriciteitsprijs is gesteld op € 43 /MWh met indexering van 2 %*
    - *Deze prijs is hoger dan de gebruikelijke schattingen in de sector. Graag aanpassen naar <u>€ 35,- tot € 40 zonder indexering</u>*
    - *Motivatie:*
        - *Schattingen van het PBL zoals in KEV 2020 laten prijs met een zekere bandbreedte zien van max € 40.*
        - *Indexering met 2 % in een business case model over 25 jaar exploitatie leidt tot onrealistische prijzen en een overdreven winstverwachting*

- *Risico*
    - *Voorstel: een tussenstap (ondertekening consensusdocument) inbrengen tussen vergunning en SDE aanvraag.*
    - *Het schema over de risicoverandering gedurende het ontwikkelingsproces gaat uit van gangbare planontwikkeling, en stelt bij SDE aanvraag het risico op 10 % (90%)*
    - *De stap van vergunning naar SDE aanvraag bedraagt 15 % risicovermindering.*
    - *In dit specifieke geval hebben we te maken met het regioplan van de provincie en de noodzakelijke instemming van GS met het omgevingsplan. Die verbijzondering ontbreekt hier.*
        - *Toevoeging van de extra stap van 10 %*
        - *Dus overgang 'vergunning' naar 'consensus document' 75 → 80 %*
        - *'Consensusdocument' naar "SDE aanvraag" 80% → 90 %*
- *Prijs GVO*
    - *In verschillende besluiten van het waterschap ZZL en WPH wordt gerekend met een GVO prijs van € 3,50/ MWh . De realistische lange termijn verwachtingen voor GVO's Nederlandse wind reiken tot € 2,- /MWh , Graag aanpassen in de berekening.*
        - *Motivatie Het is juist dat in het jaar 2018 en 2019 de actuele GVO prijzen voor Nederlandse wind hoog waren.*
        - *Greenfact SA houdt dit bij voor de Nederlandse markt. In hun Market Outlook 2021 over 'Dutch Guarantees of Origin' komen ze tot een lange termijn perspectief van € 2,-*
        - *Een prijs boven de markt zou een betekenen dat ZZL financiële steun levert aan WPH*

- *Schadeloosstelling Meeuwentocht*
    - *In de benaderingswijze van de Provincie is het uitgangspunt Herstructureren en opschalen. Dat betekent, dat elk nieuw plan ook een schadeloosstelling voor herstructurering in zijn financiële plan moet meenemen. Het is niet aan ons om te beoordelen of de schadeloosstelling aan de Meeuwentocht voldoende is.*
    - *In de berekeningen dient gezien de uitgangspunten van de planontwikkeling altijd rekening gehouden te worden met tenminste de bedragen die zijn overeengekomen voor Meeuwentocht en Windshare.*

[redacted]

11-9-2021

Reactie en opvolging
De heer [redacted] heeft diverse alternatieve of aangepaste uitgangspunten aangedragen en onderbouwd waarom deze zaken van toepassing zouden kunnen zijn. Per aangedragen punt zal beoordeeld worden of de argumenten gegrond zijn om een alternatieve berekening te maken. Het effect van de alternatieve berekening op de waarde zal in die gevallen vermeld worden.

Uitgangspunten alternatief - Elektriciteitsprijs
De heer [redacted] geeft aan dat de gehanteerde elektriciteitsprijs in de begroting hoger is dan de gebruikelijke schattingen in de sector en dat een indexering niet van toepassing zou moeten zijn.

In de SDE begroting is een vaste totale opbrengst gehanteerd in de eerste 15 jaar en leidt een hogere elektriciteitsprijs tot een lagere SDE+ opbrengst en bij een lagere elektriciteitsprijs geldt het tegenovergestelde. Daarmee blijven de opbrengsten stabiel en heeft een eventuele indexatie van de elektriciteitsprijs geen invloed op de totale opbrengst. In de jaren na de SDE periode (de jaren 16 tot en met 25) is geen indexatie toegepast. Dus is een alternatieve berekening niet van toepassing op de SDE begroting.

De waarde die gebaseerd is op de 'Financial Close' begroting gaat uit van de meest recente inzichten, zodat de aangedragen inzichten van de heer [redacted] uit 2020 niet aansluiten op een waarde per 20 augustus 2021. Daarnaast geeft de heer [redacted] aan dat de indexering over 25 jaar tot onrealistische prijzen leidt. De indexering is echter over een periode van 10 jaar, omdat hetzelfde geldt als bij de SDE begroting: een stabiele totale opbrengst in de eerste 15 jaar. Daarnaast is in de KEV rapporten van zowel 2019 als 2020[7], waarnaar de heer [redacted] ook verwijst, zichtbaar dat verwacht wordt dat elektriciteitsprijzen stijgen in de komende jaren. Uit die verkenningen blijkt dat een groei van de elektriciteitsprijs wordt verwacht die vergelijkbaar is met een indexatie van circa 2%, waarmee het toepassen van de indexatie dus wel passend lijkt.

Op basis van deze waarnemingen is er bij dit punt geen aanleiding om de aangedragen alternatieven door de heer [redacted] door te rekenen.

Uitgangspunten alternatief - Risico
Als voorstel bij de beslisboomanalyse als onderdeel van deze notitie brengt de heer [redacted] een tussenstap in; tussen het verkrijgen van de vergunning en SDE aanvraag. Dit naar aanleiding van het moment van ondertekening van het consensusdocument. Deze tussenstap betekent een afwijking van het stappenplan zoals afgeleid uit de betreffende bronnen en is daarmee ook een eigen

[7] Klimaat en Energieverkenning (KEV) 2019 van 1 november 2019 en Klimaat en Energieverkenning (KEV) 2020 van 30 oktober 2020, beide van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL).

subjectieve invulling van deze afslagpercentages. Het hanteren van een eigen en subjectief alternatief is niet bruikbaar als objectieve beoordeling van de waarde van Windpark Hanze en wordt daarmee ook niet gehanteerd.

Uitgangspunten alternatief - Prijs GVO
Voor de waarde per 16 september 2019 dient (ex-ante) gekeken te worden naar de situatie op dat moment. De heer [redacted] geeft aan in zijn opmerking dat het juist is dat in het jaar 2018 en 2019 de actuele GVO prijzen voor Nederlandse wind hoog waren, maar dat realistische lange termijn verwachtingen voor GVO's Nederlandse wind reiken tot € 2 per MWh. De vooruitzichten op lange termijn zijn lastig in te schatten voor GVO's, omdat er geen transparante markt voor is en er beperkt bronnen zijn. Echter is de bron van de heer [redacted] uit 2021 en daarmee niet bruikbaar voor de waarde peildatum van 16 september 2019.

Uitgangspunten alternatief - Schadeloosstelling Meeuwentocht
De opmerkingen van de heer [redacted] voorzien hier niet in een alternatieve berekening. In de notitie zijn al opmerkingen gemaakt over de schadeloosstelling en is het effect op de waarde van het wel of niet meenemen van de schadeloosstelling al genoemd. Dus daarmee wordt deze reactie meer gezien als aanvullende opmerking dan als alternatief voor de berekeningen.

Bijlage 3

Reactie Windpark Hanze door [redacted]

Feedback [redacted] op concept rapport [redacted] dd 7 september

1. *Pagina 4, tweede paragraaf: In deze paragraaf leg je uit dat je per waarderingsdatum 16 september 2019 een ex ante waardering hebt uitgevoerd, waarin, conform voetnoot, je een prognose gebruikt op basis van de kennis van dat moment. Vervolgens schrijf je dat dus de opbrengsten van de GvO's niet meegenomen dienen te worden en de kosten van schadeloosstelling wel, omdat deze respectievelijk niet en wel in de SDE business case zijn opgenomen. Dit is niet terecht. Op 16 september 2016 was de ex ante verwachting dat er opbrengsten gegenereerd zouden worden door het windpark, zoals elk windpark in Nederland inkomsten genereert met de verkoop van GvO's onder een stroomverkoopcontract. Daarnaast was op 16 september 2016 bekend dat er geen schadeloosstellingen betaald zouden gaan worden aan eigenaren van bestaande windturbines, want in april 2019 is een Samenwerkingsovereenkomst getekend waarin de afspraak is gemaakt dat deze eigenaren gecompenseerd worden door de mogelijkheid te participeren in nieuwe projecten en niet middels te betalen vergoedingen. Deze schadeloosstellingen behoren dus niet meegenomen te worden in een ex ante waardering per 16 Sept 2021. Dat de GvO's niet en de schadeloosstellingen wel in de SDE business case zaten, had andere valide argumenten en doet daaraan niets af (respectievelijk: het sjabloon van RVO legt niet op dat opbrengsten middels verkoop van elektriciteit meegenomen wordt in het exploitatiemodel, niet van GvO's en door het opnemen van schadeloosstellingen wordt voorkomen dat RVO ten onrechte de indruk zou krijgen dat aandeelhouders overrendement zouden maken (het simuleert het effect van verwatering)).*

2. *Pagina 4 laatste paragraaf, pagina 5 eerste paragraaf: Hier beschrijf je dat het hanteren van een vermogenskostenvoet van 6,7% het best passend is. Ik verbaas me over deze conclusie. In het rapport van ProValue van 13 juli concludeer je zelf dat 'er geen duidelijke onderbouwing aan het gebruikte percentage ten grondslag ligt' (onderaan pagina 10). Er wordt wel verwezen naar een rapport van Grant Thornton, maar dat is een rapport uit 2018 (gedateerd) en geeft weer wat de perceptie van investeerders is ten aanzien van vermogenskosten, in allerlei landen in de wereld, maar niet in Nederland. Wat opvalt is dat in dat rapport de unlevered cost of capital voor onshore parken in landen met een vergelijkbaar risicoprofiel (qua subsidie-systematiek en jurisdictie) materieel lager is dan 6,7%, waarmee het niet duidelijk is waarom het gerefereerde rapport zou kunnen leiden tot de conclusie dat het hanteren van een discontovoet van 6,7% het best passend is.*
   Ik zou hebben verwacht dat je meer onderzoek zou hebben gedaan naar een onderbouwd percentage dat gebruikt wordt in de APV methode, te meer omdat dit percentage een zeer belangrijke drijver is voor de uiteindelijk te bepalen waarde. Ik ben het op zichzelf met je eens dat het hanteren van een WACC methodiek ook niet zaligmakend is door wijzigingen in de kapitaalstructuur over de tijd, maar tenminste wordt de WACC van jaar op jaar aangereikt in de rapportages van het Planbureau voor de Leefomgeving en is deze gebaseerd op onderzoek van het PBL in de Nederlandse markt, naar echte projecten en op basis van echte transacties. Dat lijkt me daarmee een betere basis dan het gebruik van de APV methodiek, waarin de gehanteerde discontovoet op weinig tot niets gebaseerd is.
   Persoonlijk vind ik overigens dat de meest passende manier om de waarde van het eigen vermogen van Windpark Hanze te bepalen, bestaat uit het in beeld brengen van de verwachte kasstromen (er mee rekening houdend dat er een projectfinanciering aangetrokken zal worden door het project) aan aandeelhouders, en het verdisconteren van deze aandeelhouderskasstroom met een discontovoet die vergelijkbaar is met rendementseisen die

kopers van windparken op het moment van financial close zouden stellen en op basis waarvan zij een waarde bepalen. Hierbij kan vastgehouden worden aan de jaarlijkse rapportages van het Planbureau van de Leefomgeving ten behoeve van vaststelling van de SDE tarieven, waarin dergelijke rendementseisen op het eigen vermogen van jaar op jaar onderzocht worden in de Nederlandse markt. Dit sluit veel beter aan bij de waarde die kopers en verkopers van windparken hechten aan het eigen vermogen in een windpark.

3. *Pagina 9, laatste punt 3: Dit punt wordt niet herkend. Een bronvermelding ontbreekt (die verneem ik graag). In alle rapportages van PBL (Eindadvies Basisbedragen SDE++) wordt expliciet gesteld hoe de berekende WACC van jaar tot jaar tot stand komt, namelijk op basis van projectinformatie en na consultatie met marktpartijen.*

Reactie en opvolging

Punt 1: De opmerkingen inzake het niet meenemen van de GVO's en dat de schadeloosstelling aan eigenaren van bestaande windturbines niet meegenomen dient te worden waren al onderdeel van het concept van 7 september 2021, door het effect van het wel of niet meenemen van deze onderdelen inzichtelijk te maken.

Punt 2: De opmerking dat dit percentage (de vermogenskostenvoet) een zeer belangrijke drijver is voor de uiteindelijk te bepalen waarde, is terecht. Gezien de aard en omvang van de opdracht, de aangeleverde stukken en het zelf gedane onderzoek is er geen aanleiding om anders tegen de situatie aan te kijken dan nu is opgenomen in deze notitie. Het feit dat wordt vastgehouden aan een vermogenskostenvoet van 6,7% is mede gebaseerd op het feit dat Windpark Hanze in haar aanbod van 20 mei 2020 een prijs van de aandelen heeft opgenomen die op dit percentage gebaseerd is. Dus daarmee wordt verondersteld dat Windpark Hanze de vermogenskostenvoet van 6,7% tijdens het betreffende aanbod ook passend vond.

Verder vindt [redacted] (persoonlijk) dat het verdisconteren van de aandeelhouderskasstroom de meest passende manier is om de waarde van het eigen vermogen van Windpark Hanze te bepalen. De methode die nu gehanteerd is, de APV methode, geeft echter geen andere uitkomst dan de door [redacted] aangedragen methode, mits dezelfde uitgangspunten gehanteerd worden. Daarmee is er geen reden om af te wijken van de nu gehanteerde methode en zal dit ook niet tot een andere waarde leiden.

Punt 3: De betreffende bronvermelding ontbrak en is nu toegevoegd.

PROVINCIE FLEVOLAND

Mededeling

Onderwerp
Bemiddeling tussen Windpark Hanze en omwonenden n.a.v. motie PS

Kern mededeling:
Na een intensief bemiddelingsproces van de provincie hebben de omwonenden verenigd in de VOWH en Windpark Hanze overeenstemming bereikt over de uitkering van een jaarlijkse geïndexeerde acceptatievergoeding aan 53 omwonenden van het windpark.

Mededeling:
Windkoepel Groen is een samenwerkingsverband van 11 nieuwe windparken, waaronder Windpark Hanze (WpH) dat in het voorjaar van 2019 de procedure doorloopt voor het verkrijgen van vergunningen en een bestemmingsplan. In die periode geven omwonenden van WpH (in kaartje hiernaast aangeduid met Hoge Vaart Noord en Hondtocht Noord) bij de provincie aan dat zij niet tevreden zijn over de participatiemogelijkheden.

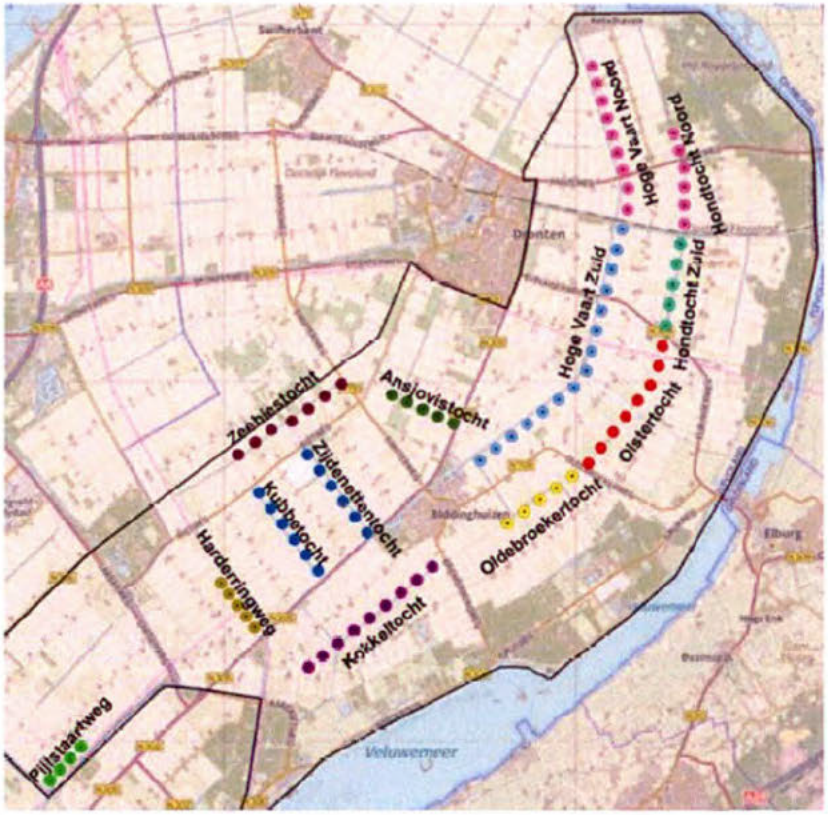

Daar waar andere omwonenden in hetzelfde projectgebied rechtstreeks risicodragend mogen mee-investeren, kunnen omwonenden dit uitsluitend via Windshare. De VOWH is een vereniging speciaal opgericht voor bewoners en ondernemers zonder grondposities en saneringswindmolens van de projectgebieden uit het Regioplan. Aan de hand van de uitkomsten heeft Windshare met de Windkoepel afspraken gemaakt over een participatie-aandeel in de verschillende parken die deel uitmaken van Windplan Groen. Hoewel deelname via Windshare hetzelfde rendement oplevert, bleef bij omwonenden het gevoel bestaan dat de aandeelhouders van WpH beter af zijn, mede omdat WpH bij het Waterschap Zuiderzeeland een achtergestelde lening van (maximaal) € 10 miljoen heeft

Registratienummer
2887013
Datum
8 maart 2022
Afdeling/Bureau
SENB

Openbaarheid
Openbaar

Portefeuillehouder
Fackeldey, J.A.

Lijst ingekomen stukken
Provinciale Staten
10 maart 2022

Mededeling

afgesloten voor de ontwikkeling en realisatie in ruil voor een aandeel in het windpark ter grootte van 40 GWh, bijpassende zeggenschap en een gereduceerd winstrecht. Hiermee geeft het waterschap invulling aan zijn energiedoelstellingen. Omwonenden waren ook ontevreden over de hoogte van de omgevingsvergoeding en het gehele communicatieproces tijdens de planvorming.

In het kader van het beleid voor windenergie hebben wij beoordeeld of de mogelijkheid voor participatie "open, eerlijk en evenwichtig" was georganiseerd. Dit hebben wij op hoofdlijnen beoordeeld en aangegeven dat wordt voldaan aan het beleid omdat er voldoende gelegenheid voor ontwikkelingsparticipatie (via Windshare) is aangeboden en dat over de aandelen van Windshare dezelfde rendementen zijn afgesproken. Hoewel we ons niet in detail konden mengen in de participatie-afspraken konden we ons wel inspannen voor een goede onderlinge verstandhouding tussen partijen en daarmee het draagvlak voor de windplannen. In dat kader is daarom toen al bemiddeling aangeboden. Bewoners waren al in gesprek met de heren Monsma en De Vries.

In mei 2019 hebben PS bij motie aan ons opgedragen om een uiterste inspanning te plegen om in het gebied te komen tot maximaal draagvlak en gelijkwaardige participatie. Ter uitvoering hebben wij de heren Monsma en De Vries opdracht gegeven hun bemiddeling voort te zetten. Partijen hebben in september 2019 het zogenoemde consensusdocument ondertekend waarin onder andere de mogelijkheid was opgenomen van direct en volledig participeren". De bemiddelaars adviseerden hiervoor ruimte te bieden tussen de 3,8 en 10%.

Op basis van dit consensus document waren er geen formele redenen meer om goedkeuring aan het projectplan te onthouden. Het projectplan hebben wij kort erna goedgekeurd zodat vergunningen verleend konden worden en er op tijd subsidie kon worden aangevraagd. Van de afspraken hebben wij op 17 september 2019 mededeling gedaan naar de PS.

Onderdeel van de afspraken uit het consensusdocument was het inrichten van een gebiedscommissie. Een groep bestaande uit vertegenwoordigers van omwonenden en de initiatiefnemers die elkaar over en weer informeren over de voortgang van het project. In november 2019 heeft gedeputeerde Fackeldey de gesprekken begeleid waarin omwonenden en WpH gezamenlijk Bert Gijsberts hebben aangewezen als onafhankelijke (en door de provincie betaalde) voorzitter.

Bert Gijsberts geeft na een periode van bemiddeling schriftelijk aan dat hij vanaf het allereerste begin zeer weinig onderling vertrouwen ziet en tegenwerking ervaart. In november 2020 stemmen alle partijen in om Henk Tiesinga als inhoudelijk deskundige een dringend advies uit te laten brengen over participatiemogelijkheden.

Op 1 februari 2021 heeft Henk Tiesinga zijn advies uitgebracht om een basis-omgevingsvergoeding uit te keren met daarbovenop een kapitaal-inleg via een achtergestelde lening. Dit krijgt steun van WpH maar niet van de omwonenden omdat het vertrekpunt van direct en volledig participeren via aandeelhouderschap uit het consensusdocument verlaten is. Op 9 februari 2021 legt de voorzitter van de gebiedscommissie zijn opdracht neer. In een ultieme poging er toch uit te komen vond op 26 april 2021, onder leiding van de Commissaris van de Koning, een gesprek tussen de partijen plaats. Ter voorbereiding op het gesprek is Valuepro (J. de Heer) gevraagd een vergelijking te maken tussen het aanbod van omwonenden enerzijds en het aanbod van het windpark anderzijds. Valuepro heeft met beide partijen gesproken, concepten gedeeld, de opmerkingen verwerkt en het rapport medio juli 2021 aan partijen opgeleverd. Het rapport bevat een berekende en onderbouwde bandbreedte van de waarde van de aandelen. Op basis hiervan zijn de door WpH en omwonenden aangestelde bemiddelaars ambtelijk en bestuurlijk in overleg gegaan met als doel een aandelenprijs overeen te komen.

Nadat partijen in november een onoverbrugbaar financieel verschil van inzicht in de aandelenprijs concludeerden is een ander spoor verkend. Het spoor van een jaarlijkse geïndexeerde acceptatievergoeding die het windpark gaat uitkeren aan alle 53 omwonenden. Dit spoor is tot de kerst

verkend en heeft op 20 december 2021, in aanwezigheid van gedeputeerde Fackeldey, geleid tot overeenstemming tussen het bestuur van de VOWH en de directie van WpH. Vervolgens zijn de conclusies voorgelegd aan de leden van VOWH en heeft een meerderheid hiermee ingestemd. Het voorstel is ook voorgelegd aan de aandeelhouders van WPH en ook zij zijn met het voorstel akkoord gegaan. Daarmee is in bestuurlijke zin het proces afgerond en de rol van de provincie beëindigd. De komende maanden wordt conform de afspraak door WPH een voorstel gedaan aan de individuele omwonenden van WPH in het buitengebied (al dan niet lid zijnde van de VOWH).

Bijlagen

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de WOB (ja/nee aangeven)
Motie 5 - Aangenomen - SGP, FvD, CDA, CU ,50PLUS,PVV: Ontwerp R.I.P. Windplan Groen (participeren)	2439926	

PROVINCIE FLEVOLAND

PROVINCIALE STATEN

MOTIE

Artikel 25 van Reglement van Orde Provinciale Staten van Flevoland

Motie nr.: 5

(In te vullen door de griffier)

Onderwerp: Ontwerp R.I.P. Windplan Groen (participeren)

Agendapunt: 10c

Onderwerp Statenvoorstel: -

Nummer Statenvoorstel:

Aan de voorzitter van Provinciale Staten

Provinciale Staten van Flevoland

in vergadering bijeen op:

Constaterende dat:

- Binnen het Regioplan Windenergie van de provincie Flevoland gewerkt wordt aan de realisatie van het Regioplan Windpark Groen.
- Windpark Hanze onderdeel uitmaakt van "Windpark Groen"
- Er 19 initiatiefnemers met 15 windmolens deel uitmaken van het Windpark Hanze.

Overwegende dat:

- Volgens de kaders van het Regioplan Windenergie Flevoland, bewoners uit hetzelfde gebied de kans moeten worden geboden voor financiële participatie vanaf de eerste risicodragende fase op gelijke voet.
- In ieder geval alle bewoners en ondernemers in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland gelegenheid om financieel te participeren in de exploitatie.
- Beide vormen van financiële participatie eerlijk, eenvoudig en evenwichtig moeten zijn vormgegeven.
- Een evenredige verdeling van de maatschappelijke baten een voorwaarde is om het brede maatschappelijke draagvlak voor windenergie, dat nu in de provincie aanwezig is, op lange termijn te behouden (regioplan wind blz 6.)
- Er een scheefgroei lijkt te zijn ontstaan tussen de lusten en lasten voor bewoners in het gebied
- Er 61 omwonenden in Windpark Hanze niet tijdig zijn geïnformeerd en dat hen geen mogelijkheid voor participatie is geboden zoals bedoeld in het Regioplan Windenergie.
- Het Waterschap Zuiderzeeland sinds 12 oktober 2018 wel mee participeert in het Windpark Hanze

☐ Verzoeken het college / X Dragen het college op / ☐ Spreken uit

Een uiterste inspanning te plegen om in het gebied windpark Hanze te komen tot maximale draagvlak en gelijkwaardige participatie.

en gaan over tot de orde van de dag.

50

Naam initiatiefnemer: J.N. Simonse (SGP), G.J.C. Ransijn (FvD), C. Schotman (CDA), A.T. Strating (CU), P.A. vd Starre (%)PLUS)

Handtekening initiatiefnemer:

Dank

W. Boothman PVV

De motie wordt ondersteund door:

PARTIJ	NAAM ONDERTEKENAAR	HANDTEKENING
VVD		
SP		
D66 flevoland		
CDA		
Forum voor Democratie		
PVV		
SGP		
ChristenUnie		
GROENLINKS		
PvdA		
50PLUS		
Partij voor de Dieren		
DENK		

Stemverhouding		Voor	Tegen
Totaal	41	41	—
VVD	6	6	—
SP	2	2	—
D66	2	2	—
CDA	3	3	—
FvD	8	8	—
PVV	4	4	—
SGP	1	1	—
ChristenUnie	3	3	—
GroenLinks	4	4	—
PvdA	3	3	—
50PLUS	2	2	—
PvdD	2	2	—
DENK	1	1	—
De motie is:		**Aangenomen** X	**Verworpen**

Aldus besloten in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Flevoland d.d. 29 mei 2019

Statengriffier,
A. Kost

Voorzitter,
L. Verbeek

5

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 11 mei 2021 17:08
Aan: Jop Fackeldey; [redacted]@lelystad.nl'; [redacted]@dronten.nl'
CC: [redacted]
Onderwerp: Voorbereidende memo op bestuurlijk overleg op 17 mei
Bijlagen: 20210407 WKG notitie inzake burgerparticipatie t.b.v. stuurgroep.docx; DOCUVITP-#2791581-v1-alternatieve_invulling_exploitatieparticipatie_Windplan_Groen.DOCX

Goedemiddag

Aanstaande maandag is er een bestuurlijk overleg gepland met Windkoepel Groen (WKG).

Onderwerp betreft de mogelijk alternatieve invulling van de exploitatieparticipatie voor windplan Groen. WKG heeft haar voornemen in bijgevoegde notitie uiteen gezet. Afgesproken is om in een bestuurlijk overleg eerst het idee te bespreken voordat het verder wordt uitgewerkt. Dit overleg vindt dus maandag plaats.

In een tweede memo (ook bijgevoegd) is namens gemeenten en provincie een voorstel opgenomen voor een bestuurlijke reactie. We hopen dat het ook aansluit bij de bestuurlijke context. Indien nodig kan het eea nog per mail worden uitgewisseld voorafgaand aan het overleg met WKG.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Afdeling Strategie en Beleid

Provincie Flevoland
T 0320-[redacted]
M 06[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

Werkdagen [redacted]

PROVINCIE FLEVOLAND

windplan groen

Van: Windkoepel Groen
Aan: Stuurgroep Windplan Groen
Datum: 7 april 2021

Onderwerp: naar een socialere Invulling van de burgerparticipatie

Inleiding

In deze notitie zetten wij uiteen waarom Windkoepel Groen ('WKG') de burgerparticipatie breder wil invullen dan alleen door middel van het uitgeven van obligaties. Met breder bedoelen wij socialer, omdat wij niet voorbij willen gaan aan huishoudens die niet de financiële middelen hebben om te investeren in obligaties.

Financiële participatie en het Regioplan

In het Regioplan staat het volgende over financiële participatie:
In ieder geval de bewoners en ondernemers in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland krijgen de gelegenheid om financieel te participeren in de exploitatie van de nieuwe windmolens (de fase vanaf ingebruikname). De initiatiefnemer moet bereid zijn om minimaal 2,5% van de initiële totale investeringsomvang (de totale waarde van alle activa die met de nieuwe windmolenopstelling te maken hebben) op deze manier te financieren.

Hoewel wij ons onverminderd committeren aan het Regioplan en wat daarin met betrekking tot de financiële participatie is bepaald, hebben wij ten aanzien van de exacte invulling nieuwe dan wel aanvullende inzichten. Wij hechten er groot belang aan dat de revenuen van de financiële participatie beperkt worden tot de eigen regio en zijn van mening dat dit past binnen de intentie van het Regioplan. Een belangrijk motief voor burgerparticipaties in het algemeen is dat omwonenden van een windpark niet alleen de gepercipieerde lasten dragen, zoals bijvoorbeeld veronderstelde horizonvervuiling, maar ook een aandeel krijgen in de lusten. Wij zijn van mening dat een burgerparticipatie haar doel voorbijschiet als de lusten op (grote) afstand van het windpark terechtkomen, waar er in het geheel geen last van ondervonden wordt. Wij hechten er eveneens groot belang aan dat binnen de eigen regio de revenuen bij iedereen terecht kunnen komen, dus ook bij huishoudens die niet de financiële middelen hebben om te investeren in door WKG uit te geven obligaties, huishoudens met een kleine portemonnee zogezegd. Hoewel dit niet per sé in strijd is met het Regioplan, is het ook niet expliciet voorgeschreven en gezien de eerdere initiatieven van windparken met betrekking tot financiële participaties (namelijk uitsluitend obligatie-uitgiftes), is het kennelijk ook nooit eerder als mogelijke invulling ervan ontdekt. Om aan deze wens invulling te geven hebben wij een structuur bedacht die naar onze mening past binnen de context van het Regioplan, wellicht niet naar de letter maar wel toch zeker naar de geest ervan. Omdat dit een noviteit is vinden we het belangrijk dat deze opvatting wordt gedeeld door de bij het Regioplan betrokken gemeenten en provincie en ook EZK, alvorens we de structuur tot in de kleinste details uitwerken.

Obligaties èn een fonds

De volledige invulling van de burgerparticipatie betreft een bedrag dat overeenkomt met minimaal 2,5% van de totale investeringsomvang. Voor Windplan Groen als geheel dus ca. € 12,5 mln. Wij stellen voor om dat bedrag op te splitsen in 2 delen en de uitgifte van obligaties te maximeren op € 5mln, dus ca. 1% van de totale investeringsomvang. Dat we met dit bedrag net onder de

vrijstellingsgrens voor de prospectusplicht van de Autoriteit Financiële Markten (AFM) blijven is voor ons een belangrijk neveneffect maar we willen duidelijk stellen dat het ons daar niet om te doen is. Wij willen deze lening uitzetten in de gemeenten Dronten en Lelystad, zijnde de gemeenten waarin Windplan Groen wordt ontwikkeld.

Gezien de recente ervaringen van Windplan Blauw is het overigens nog maar de vraag of het lukt om die € 5 mln op te halen binnen de eigen regio. Daar komt nog bij dat ook Windpark Zeewolde een obligatie-emissie voorbereidt. Naar verwachting zal de obligatie-emissie van Windpark Zeewolde eerder plaatsvinden dan die van WKG.

De obligatielening zal een looptijd van 10 jaar hebben, de ervaring leert dat langere looptijden voor particuliere investeerders niet interessant zijn. De overige 1,5% van de taakstelling uit het Regioplan zal vanuit de exploitatie van de onder WKG vallende windparken worden besteed aan een maatschappelijk fonds ten bate van de eigen regio. Concreet betekent dit dat de parken gezamenlijk een bedrag van € 7,5 mln extra (bank)financiering moeten aantrekken. Het verschil tussen de rente op de uitgegeven obligaties en de (extra) bankfinanciering (hoofsommen op beiden lopen af door aflossingen) zal door de parken jaarlijks worden overgemaakt aan het fonds. Om precies te zijn, het verschil tussen de rentes over de looptijd van 10 jaar (de looptijd van de obligatielening) zal worden uitgesmeerd over een periode van 15 jaar. De rente op de bankleningen van de verschillende parken kan (marginaal) afwijken maar daar komt geen verrekening voor. Een (iets) lagere bankrente resulteert derhalve in een iets hogere (pro rata) bijdrage aan het fonds. Naar schatting zal dit leiden tot een jaarlijkse bijdrage van ca. € 300.000 voor heel WKG en uitgesmeerd over 15 jaar heeft het fonds dus een budget van ca. € 200.000 per jaar.

Het fonds zal worden opgericht door WKG met het doel dat WKG daarbij voor ogen heeft: verbinding te zoeken met organisaties ‘in het sociale domein’. Aansprekende voorbeelden in dit verband zijn in Dronten het netwerk burgers in de knel en in Lelystad de voedselbank. Het fonds beoordeelt binnenkomende aanvragen zelfstandig, noch de gemeenten noch de initiatiefnemers van WKG worden daarbij betrokken. Uiteraard dienen de aanvragende instanties en hun respectievelijk doelstellingen aan te sluiten bij het (statutaire) doel van het fonds. Het fonds zal niet actief monitoren hoe de gelden daadwerkelijk besteed worden. Wel moeten de organisaties jaarlijks achteraf verantwoording (kunnen) afleggen aan het fonds over de besteding van de middelen. Als het totaalbedrag van de aanvragen in enig jaar lager is dan het totaalbedrag van de parkbijdragen, dan blijven de ‘overtollige’ middelen bij het fonds. Het fonds zal nooit gelden terugstorten naar de parken.

Hoewel het opzetten van een fonds in aanvulling op een obligatie-emissie leidt tot extra complexiteit, committeert WKG zich aan beide mechanismen. Beide mechanismen zullen als communicerende vaten aan elkaar worden verbonden. Dat wil zeggen dat als met de obligatie-uitgifte een lager bedrag wordt opgehaald dan € 5 mln, de bijdragen van de parken aan het fonds navenant zullen stijgen. Daarmee wordt de inspanningsverplichting uit het Regioplan feitelijk een resultaatsverplichting. En daarmee hopen we elke schijn te kunnen weerleggen dat deze structuur zou kunnen leiden tot bevoordeling van de initiatiefnemers van WKG.

Verzoek

Wij vragen de stuurgroep om een aanvullende beoordeling van mogelijkheden voor financiële participatie op basis van de huidige inzichten en een formeel akkoord voor de in dit memo voorgestelde invulling door WKG.

Memo

Registratienummer:
2791581

Datum
11 mei 2021

Aan
Gedeputeerde Fackeldey en Wethouders Schoone en Siepel

Van
[redacted]

Betreft
Alternatieve invulling exploitatieparticipatie Windplan Groen

Bijlagen
- Notitie WKG over alternatieve invulling exploitatieparticipatie (separate bijlage)
- Passage Regioplan (onderaan de memo)
- Passage Projectplan windplan Groen (onderaan de memo)

Wens Windkoepel Groen (WKG): WKG wenst de afgesproken exploitatie-participatie anders in te vullen dan met enkel obligaties. WKG stelt voor het totale bedrag van €12,5 mln op te splitsen in 2 met elkaar communicerende delen. In eerste instantie wordt de uitgifte van obligaties tot 5 mln gemaximeerd. Het 2e deel (€7,5 mln) wordt besteed aan een maatschappelijk fonds ten bate van de eigen regio (Budget van 2 of 3 ton per jaar). Als obligaties niet volledig worden uitgegeven vervalt de rest naar het fonds.

Voorgestelde reactie voor het bestuurlijk overleg
Het regionaal bestuurlijk overleg stemt in principe in met de uitwerking van alternatieve burgerparticipatie en vraagt hierbij rekening te houden met de bovengenoemde aspecten. Over definitieve medewerking moet een apart besluit door de stuurgroep en evt. GS worden genomen.

Overwegingen
- De voorgestelde alternatieve invulling komt tegemoet aan een algemeen gevoelde behoefte om de baten van de energietransitie voor álle inwoners bereikbaar te maken. Omdat deze gedachte ook aansluit bij de geest van het regioplan (windparken voor en door flevolanders) is het in eerste instantie te rechtvaardigen om met WKG mee te denken.

- In het **regioplan** is opgenomen dat het de initiatiefnemers vrij staat om zelf vorm te geven aan beide vormen van financiële participatie zolang er maar sprake is van een eerlijke, eenvoudige en evenwichtige opzet die uitgewerkt wordt in het projectplan. De voorgestelde alternatieve invulling wijkt af van de regioplankaders omdat de mogelijkheden zich beperken tot Dronten en Lelystad. Hoewel uitgangspunt is dat de baten zo veel mogelijk in de omgeving terecht moeten komen is wel uitgangspunt dat alle ondernemers uit Zuidelijk en Oostelijk Flevoland de mogelijkheid moeten krijgen financieel te participeren. Deze randvoorwaarde geldt voor alle parken. Waarom ondernemers en inwoners uit Almere en Zeewolde bij Windplan Groen geen gelegenheid krijgen is niet overtuigend onderbouwd. Als ook inwoners uit de gehele Flevopolder of zelfs landelijk niveau kunnen participeren zal dit het draagvlak vergroten (zie bijvoorbeeld Meerwind). Gezien de ervaringen bij windplan Blauw (50% van obligatielening is door bewoners buiten de provincie ingeschreven) en het doel van het regioplan kunnen we ons voorstellen dat WKG de inschrijfmogelijkheden geografisch wil beperken en evt. wil koppelen aan een voorrangsregeling voor mensen die dichterbij wonen. Als de beperking verder gaat dan de Flevopolder moet dit nader onderbouwd worden. Bovendien zal voor een dergelijke afwijking ook instemming van de gemeenteraden en provinciale Staten nodig zijn.

- In het **projectplan** is beargumenteerd dat WKG in eerste instantie de mogelijkheden voor een dorpsmolen en obligaties onderzoekt en de opzet hiervoor regelmatig met overheden overlegt. De voorgelegde alternatieve invulling maakt daar geen deel van uit. Het projectplan is door GS goedgekeurd en vastgesteld door de stuurgroep voor windplan Groen. Afwijking van het projectplan brengt met zich mee dat de stuurgroep met de alternatieve invulling moet

Memo

instemmen. Als er sprake is van een afwijking van het projectplan zal ook GS betrokken moeten worden bij de nieuwe invulling van de financiële participatie.

- Het fonds zou je kunnen beschouwen als vrijwillige invulling van het deel van de exploitatieparticipatie waarvoor geen belangstelling is. Door vooraf de knip te leggen bij 5 mln (al dan niet ingegeven vanuit de AFM) bepaalt WKG waar wel of geen belangstelling voor is. We zouden met WKG moeten overleggen hoe we omgaan met de situatie als de 5 mln wordt overtekend. Daar geeft de notitie van WKG nu geen uitsluitsel over.

- Bij de uitwerking zijn ook de volgende aandachtspunten van belang:
  - Onderbouw dat er voor het fonds ook sprake is van een eenvoudige, eerlijke en evenwichtige invulling van de participatiemogelijkheden (kader Regioplan)
  - Hoe onderscheidt het fonds zich van de gebiedsgebonden bijdrage?
  - Wie is beheerder van het fonds en bepaalt de bestedingsdoelen? Wat gebeurt er als er geen bestedingsdoel wordt gevonden?
  - Welke gedachten zijn er over een evt. verdeelsleutel tussen Dronten en Lelystad?

Memo

Bijlagen:

Passage uit het Regioplan:

Bewoners en ondernemers in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland krijgen gelegenheid om financieel te participeren in de nieuwe windmolens. Dat is een middel om het lokale en regionale draagvlak te vergroten en om de eigenaren van de te saneren windmolens een gelijkwaardig alternatief te bieden. Participatie draagt bij aan de economische structuurversterking, een van de doelstellingen van het Regioplan, want de revenuen van de windenergie blijven hiermee minstens voor een deel binnen de provincie.
Er is een onderscheid tussen de bewoners en ondernemers in het werkingsgebied van het Regioplan (een groot deel van het buitengebied van Dronten, Lelystad en Zeewolde en een zeer beperkt deel van het Almeerse buitengebied), onder wie de eigenaren van bestaande windmolens, en andere bewoners en ondernemers in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland. Dit onderscheid vloeit voort uit de twee verschillende doelstellingen: een alternatief voor huidige eigenaren en lokale en regionale draagvlak.
• In ieder geval de bewoners en ondernemers die gevestigd zijn in een projectgebied, krijgen gelegenheid om financieel te participeren in de ontwikkeling van nieuwe windmolens binnen dat projectgebied, vanaf de eerste risicodragende fase (de fase voordat de vergunningen zijn verleend) en per project-gebied op basis van gelijkheid.
• In ieder geval de bewoners en ondernemers in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland krijgen gelegenheid om financieel te participeren in de exploitatie van nieuwe windmolens (de fase vanaf ingebruikname). De initiatiefnemer moet bereid zijn om minimaal 2,5% van de initiële totale investeringsomvang (de totale waarde van alle activa die met de nieuwe windmolenopstelling te maken hebben) op deze manier te financieren.
Het staat de initiatiefnemers vrij zelf de vorm te kiezen van de beide soorten financiële participatie en de participatiemogelijkheden uit te breiden naar andere doelgroepen. Voorwaarde is dat ze de financiële participatie in hun projectplan op een evenwichtige, eenvoudige en eerlijke manier uitwerken en vervolgens uitvoeren. Eerlijk, eenvoudig en evenwichtig betekent voor de ontwikkel- en bouwfase in ieder geval dat:
• alle bewoners en ondernemers uit het betreffende projectgebied risicodragend kapitaal (eigen vermogen) kunnen inbrengen, ongeacht het eigendom van de gronden waarop gerealiseerd wordt,
• redelijkerwijs gedeeld wordt in dividend en zeggenschap, gekoppeld aan de gedragen verantwoordelijkheden bij de ontwikkeling en eventuele inbreng voor de invulling van de saneringsopgave,
• de kandidaat-participanten te allen tijde worden gewezen op de aan participatie verbonden risico's,
• een eventueel verlangd lidmaatschap of belang bij een initiatiefnemer geen onnodige belemmeringen opwerpt.
Eerlijk, eenvoudig en evenwichtig betekent voor de exploitatiefase in ieder geval dat:
• alle bewoners en ondernemers in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland kunnen participeren, waarbij minimaal 2,5% van de totale initiële investeringsomvang (de totale waarde van alle activa die met de nieuwe windmolenopstelling samenhangen) - ongeacht de vorm waarin dit gebeurt - open moet staan voor deelname voor een periode van minimaal tien jaar vanaf de aanvang van de exploitatie,
• dat kandidaat-participanten te allen tijde worden gewezen op de aan participatie verbonden risico's en daarvoor een redelijke vergoeding ontvangen,
• dat deze participaties, eventueel na een beperkte lock-in periode van maximaal twee jaar, verhandelbaar dienen te zijn,
• dat de initiatiefnemer eventuele achterblijvende belangstelling in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland voor invulling van de financiering moet kunnen aantonen, alvorens een invulling wordt toegestaan die afwijkt van het genoemde minimumpercentage van 2,5%.

Passage uit projectplan:

Windkoepel Groen acht het van groot van belang om financiële participatie voor de inwoners van de kernen mogelijk te maken om het draagvlak voor en de betrokkenheid bij windenergie in Flevoland te vergroten. Dit behelst een participatie gedurende de exploitatie fase. Het risico van een exploitatie participatie is vele malen kleiner dan het risico van ontwikkelingsparticipatie. Bij exploitatie participatie bestaat er nog steeds het risico op een tegenvallend rendement, maar de kans dat gehele ingelegde kapitaal verloren gaat is heel erg klein.
WKG ervaart een grote verantwoordelijkheid bij de verdere uitwerking van de samenlevingsparticipatie. Immers bij een samenlevingsparticipatie staan de financiële participanten op een relatief grote afstand. Dit betekent ook een zekere mate van traagheid in de informatievoorziening over ontwikkelingen die het financiële rendement zouden kunnen beïnvloeden.
Bij de invulling van de exploitatie participatie zijn de volgende aandachtspunten aan de orde:

Memo

- Veel mensen zijn niet gewend om met een beperkt risico te participeren. Dit betekent dat er hoge eisen worden gesteld aan de informatievoorziening, maar ook aan het maximale risiconiveau waaraan deelnemers blootgesteld mogen worden. Dit laatste punt betekent dat zorgvuldig nagedacht dient te worden over het participatie product dat breed in de markt kan worden aangeboden. Belangrijke elementen hierbij zijn:

- Participatievorm: certificaat/aandeel, lening/obligatie, met bijbehorende voorwaarden;
- Mogelijkheid waardevermindering/-vermeerdering inleg;
- Mogelijkheid gegarandeerde aflossing inleg;
- Wel/geen resultaatafhankelijk rendement;
- Mate van achterstelling ten opzichte van andere financiering;
- Fiscale positionering en mate van AFM-toezicht;

Het daadwerkelijk binnenkomen van de financiële participatie vanuit een breed publiek is onzeker. Er zal dus ten behoeve van de financiering van het project gezorgd moeten worden dat voor de niet binnenkomende middelen alternatieve middelen beschikbaar zijn om de realisatie van het project niet te frustreren.

De participatieruimte die door overheden gevraagd wordt is 2,5% van het te investeren vermogen. De verkenning van WKG naar passende mogelijkheden richt zich op 2 vormen:
a. Dorpsmolen: Dit betekent dat de samenleving in de gelegenheid wordt gesteld in het eigendom van één windturbine te participeren. Dit is een aansprekende wijze van participatie, die ingevuld kan worden vanuit een coöperatief beginsel. Belangrijke plus-elementen bij deze vorm zijn de directe betrokkenheid bij een aanwijsbare energiebron, waardoor betrokkenheid en draagvlak positief worden beïnvloed. Knelpunten die goed onderzocht moeten worden zijn: beperken financiële risico's, hoe in te passen binnen het grote geheel van deelnemers en andere participanten binnen WKG, de exploitatie-organisatie en de wijze waarop zeggenschap en toezicht ingericht moeten worden.
b. Obligaties: een beleggingsmogelijkheid die goed bekend is en die qua karakter minder risicovol is. De voorwaarden die uitgewerkt moeten worden: minimale inleg, looptijd (minimaal 10 jaar met aflossing in laatste 5 jaren), marktconform rentepercentage , uitbetaling rente (wel/niet resultaatafhankelijk),verhandelbaarheid en uitvoerende organisatie en onafhankelijk toezicht. Ook deze vorm zal in detail worden uitgewerkt, zodat het mogelijk wordt tot afgewogen keuzes te komen.

Streven is deze mogelijkheden met financieel experts uit te werken in 2019, zodra er meer duidelijkheid is over de vergunningsvoorwaarden van de windturbines. De financiering van het windpark is voorzien voor de periode 2020 – 2022. De uitwerking van de financiële participatie dient voor deze tijd duidelijk en gereed te zijn, zodat ze eventueel op tijd als financieringsinstrument beschikbaar kan zijn. Het is echter ook goed denkbaar dat de exploitatie participatie pas na de financiering van het windpark in de markt wordt gebracht. Hiermee kan het risicoprofiel voor de participanten verder worden beperkt. De financiële inbreng van de participanten kan dan gebruikt worden als aflossing van reeds ingebrachte achtergestelde leningen. WKG zal bij deze uitwerking van de exploitatie de overheden geregeld informeren over haar bevindingen en afwegingen.

Memo

Van: [redacted] namens Jop Fackeldey
Verzonden: dinsdag 15 juni 2021 11:55
Aan: [redacted]@gmail.com'
CC: [redacted]@incredibleworld.nl'; [redacted]@dronten.nl'; 'Schoone, J (Jack)'; [redacted]@dronten.nl'; [redacted]@lelystad.nl'; [redacted]
Onderwerp: Reactie op alternatief voorstel burgerparticipatie

Beste [redacted]
Op 31 mei j.l. hebben we in een regionaal bestuurlijk overleg doorgepraat over jullie voorstel voor een socialere invulling van de burgerparticipatie. Jullie aanvullende notitie van 7 april hebben we daar ook bij betrokken.
In het kort stellen jullie voor om het totale bedrag van €12,5 mln op te splitsen in 2 met elkaar communicerende delen. In eerste instantie wordt de uitgifte van obligaties tot 5 mln gemaximeerd. Het 2e deel (€7,5 mln) wordt besteed aan een maatschappelijk fonds ten bate van de eigen regio (Budget van 2 of 3 ton per jaar). Als de obligaties niet volledig worden uitgegeven vervalt de rest naar het fonds.
In de eerste plaats herkennen we jullie geschetste risico dat een deel van een open te stellen obligatielening ook buiten de Flevopolder terecht kan komen. Daarnaast erkennen we dat dit risico zich niet volledig verhoudt tot het uitgangspunt van het Regioplan om de baten van de windparken zo veel mogelijk regionaal te verdelen. Wij waarderen in dat kader ook jullie intentie om in het belang van de Flevolandse inwoners te zoeken naar een alternatieve invulling.
Ons bestuurlijk gesprek heeft opgeleverd dat we in principe bereid zijn mee te denken met een alternatieve invulling als dit de belangen van de Flevolandse inwoners kan dienen. Het heeft onze voorkeur dat hierbij zo veel mogelijk wordt vastgehouden aan de bestaande afspraken (met name de anterieure overeenkomst) en zien graag een voorstel tegemoet dat daaraan tegemoet komt. Dit houdt oa in dat er zorgvuldig wordt onderbouwd hoe het voorstel zich verhoudt tot de gemaakte afspraken en waarom er wel of geen afwijking nodig is. In dit voorstel staat het belang van de Flevolandse inwoner centraal.
Het voorstel dat nu voorligt voldoet nog niet aan deze uitgangspunten. Er worden oa aannames gedaan over de veronderstelde interesse. Ook is uit het voorstel nog niet op te maken hoe het zich verhoudt tot de afspraken uit met name de anterieure overeenkomst (AO2) en het bijbehorende participatieplan. We denken daarbij met name aan de afspraken over de korting op de energierekening en de inzet van lokale energie-coöperaties. Daarnaast zien we in het voorstel nog niet de concrete argumenten terug waarom dit voor de Flevolanders een beter alternatief is dan de eerder gemaakte afspraken over de exploitatieparticipatie
Graag zien we een aangepast voorstel tegemoet waarover we gezamenlijk kunnen afspreken dat dit kan worden uitgewerkt. [redacted] en [redacted] zijn uiteraard bereid met jullie mee te denken in dit nieuwe voorstel.
Met vriendelijke groet,
Mede namens Jack Schoone en Roelof Siepel,
Jop Fackeldey
Gedeputeerde Provincie Flevoland
T: 0320-[redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl

Van: [redacted]@incredibleworld.nl>
Verzonden: woensdag 14 juli 2021 17:02
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: RE: nieuwe notitie Windplan Groen inzake burgerparticipatie

Beste [redacted] en [redacted]
Door jullie reactie van vorige week hebben wij wel even met de handen in ons haar gezeten. De boodschap die we willen overbrengen staat naar onze mening klip en klaar in de notitie maar komt kennelijk niet over. We zien er op dit moment geen heil in om de notitie inhoudelijk aan te passen en hebben daarom besloten dat we ons gaan laten adviseren door (een) communicatie-deskundige(n). Tegelijkertijd gaan we de maatschappelijke organisaties die we hebben gesproken vragen om een schriftelijke steunbetuiging om ons verzoek kracht bij te zetten. Een en ander wordt dus vervolgd en we komen er op terug.
Vriendelijke groet,

[redacted]
INCREDIBLE
t: +31 6 [redacted]
e: [redacted]@incredibleworld.nl
w: www.incredibleworld.nl
a: Pieterskerkhof 22, 3512 JS Utrecht

Van: [redacted]
Verzonden: maandag 12 juli 2021 11:23
Aan: [redacted]@dronten.nl>
CC: [redacted]@gmail.com>; [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@lelystad.nl>
Onderwerp: RE: nieuwe notitie Windplan Groen inzake burgerparticipatie
Dag [redacted] en [redacted]
Dank voor jullie uitgebreide reactie. Dit is nog fors meer huiswerk dan we hadden verwacht. We gaan dit bespreken en komen er op terug. Met het oog op de vakantieperiode kan dat even duren maar als ik het goed begrijp hebben we tot eind augustus. Nemen wij vanaf nu contact op met Suze om eventuele vervolgstappen te bespreken?
Vriendelijke groet,

[redacted]
INCREDIBLE
t: +31 6 [redacted]
e: [redacted]@incredibleworld.nl
w: www.incredibleworld.nl
a: Pieterskerkhof 22, 3512 JS Utrecht

Van: [redacted]@dronten.nl>
Verzonden: donderdag 8 juli 2021 08:47
Aan: [redacted]@incredibleworld.nl>
CC: [redacted]@gmail.com>; [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@lelystad.nl>
Onderwerp: RE: nieuwe notitie Windplan Groen inzake burgerparticipatie
Beste [redacted]
We hebben de notitie nogmaals kritisch bekeken en willen jullie nog een aantal punten meegeven. Aangezien onze bestuurders de komende weken al aan hun vakantie beginnen, lijkt het ons goed om jullie deze ambtelijke reactie alvast mee te geven.
Met daarbij de opmerking dat we tot eind augustus de tijd hebben om tot een document te komen waar bestuurders dan direct mee in zouden kunnen stemmen.

In algemene zin vinden wij de notitie op alle punten niet scherp/concreet genoeg onderbouwd en beargumenteerd. Naar ons idee heeft ook de opbouw van het document effect op het gebruik van logische en kritische argumenten; die komen niet echt uit de verf.
Een manier om dit scherper te formuleren zou kunnen zijn, te starten met een meer uitgebreide inleiding en aanleiding (bij planontwikkeling andere afspraken gemaakt, wat maakt dat jullie nu iets anders willen en waar wijkt het precies af?), daarna omschrijving van processtappen (met de nadruk op de uit jullie onderzoek gekomen voor- en tegen argumenten en bijbehorende ondernomen acties) en daarna de conclusies.
De bestuurders hebben na het laatste overleg de volgende punten van belang meegegeven:

- Geef een zorgvuldige onderbouwing voor deze wijze van financiële burgerparticipatie
- Uit de notitie moet blijken dat het belang van de Flevolandse inwoner centraal staat
- De notitie moet antwoord geven op de vraag welke afweging er is gemaakt omtrent de mogelijkheid voor lokale energie coöperatie

Onze vragen:

1. Waaruit blijkt dat het belang van de inwoners met deze vorm van burgerparticipatie centraal staat?
2. Waaruit blijkt dat er draagvlak is voor deze vorm van burgerparticipatie?

<u>Onder het kopje “Verschillende eerder besproken mogelijkheden voor een socialere invulling”</u>
De onderbouwing onder alle thema’s mist voor de lezer concreet inzicht in de acties die er zijn geweest om tot een afweging te komen. Bijvoorbeeld bij het onderwerp de Dorpsmolen. Het feit dat er elders in het land (bijvoorbeeld ook Almere) wel succesvol dorpsmolens aan de orde zijn, komt niet in de tekst voor.
We missen hier ook de onderbouwing van het onderzoeken van de mogelijkheid voor een lokale energie coöperatie. Op welke wijze is onderzoek gedaan, wat waren hier de plussen en minnen, wat is de uiteindelijke afweging geweest en op basis van welke punten?
<u>Onder het kopje “Draagvlak samenleving”</u>
Welke acties hebben jullie ondernomen om dit draagvlak te onderzoeken, hoeveel partijen hebben jullie benaderd en wat waren de argumenten?
We lezen enkel het argument dat er twee organisaties zijn benaderd, waarvan je eigenlijk al mag verwachten dat deze positief tegenover het voorstel staan. Dit is dan ook geen krachtig argument om draagvlak aan te tonen. Waaruit blijkt dat de inwoners die tot de doelgroep behoren hiermee gebaat zijn? Hebben deze organisaties bijvoorbeeld een uitvraag gedaan bij hun doelgroepen, waaruit blijkt dat ze een bepaalde behoefte hebben? Aangeven dat uit jullie onderzoek blijkt dat een x- aantal inwoners uit de dorpskern structureel geld tekort komt op onderwerp x en dat deze organisaties hierin hebben verklaard zich in te zetten voor deze groep, zou al een meer concreet voorbeeld kunnen zijn.
We hopen dat deze punten bijdragen aan een mooi einddocument.
Voor wie hieraan toe is; een fijne vakantie en we zien elkaar bij het eerstvolgend overleg,
Met vriendelijke groet, mede namens [redacted] en [redacted]

[redacted]

[redacted] – Gemeente Dronten
Mobiel: 06-[redacted]
Postbus 100 | 8250 AC Dronten | Tel. algemeen: 14 0321 I [redacted]

gemeente dronten

Volg ons

Gemeente Dronten is partner van Dronterland en Regio Zwolle

Proclaimer

Denk aan het milieu voordat u deze e-mail print.

Van: [redacted]@incredibleworld.nl>
Verzonden: vrijdag 25 juni 2021 18:18
Aan: [redacted]@flevoland.nl>

CC: [redacted]@gmail.com>
Onderwerp: nieuwe notitie Windplan Groen inzake burgerparticipatie
Dag [redacted]
Bijgaand stuur ik je een nieuwe notitie over de burgerparticipatie. Meer in het bijzonder, over onze ideeën m.b.t. het maatschappelijk fonds als onderdeel daarvan. Graag maken we gebruik van jouw aanbod, naar ik aanneem mede gedaan namens [redacted] en [redacted], om het tegen te lezen alvorens het weer formeel aan de stuurgroep voor te leggen. Dus bij deze het verzoek om een kritische blik. Deel jij het met [redacted] en [redacted] ajb?
Ik heb begrepen dat je Flevoland gaat verlaten en een nieuwe uitdaging aangaat bij de gemeente Zaandam. Spijtig voor deze provincie maar neemt niet weg dat ik je van harte feliciteer met deze stap. Ik weet niet wanneer de overstap gaat plaatsvinden maar ik hoop dat je op de valreep nog in de gelegenheid bent om ook jouw licht te laten schijnen over onze notitie.
We zien jullie gezamenlijke reactie graag tegemoet. En uiteraard zijn we beschikbaar voor vragen en/of nadere toelichting, mocht dat gewenst zijn.
Vriendelijke groet,

[redacted]
INCREDIBLE
t: +31 6 [redacted]
e: [redacted]@incredibleworld.nl
w: www.incredibleworld.nl
a: Pieterskerkhof 22, 3512 JS Utrecht

disclaimer
http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail

windplan groen

Van: Windkoepel Groen
Aan: Stuurgroep Windplan Groen
Datum: 25 juni 2021

Onderwerp: naar een socialere Invulling van de burgerparticipatie _ *update (concept)*

Inleiding

In deze notitie zetten wij uiteen waarom Windkoepel Groen ('WKG') de burgerparticipatie breder wil invullen dan alleen door middel van het uitgeven van certificaten/obligaties[1]. Met breder bedoelen wij socialer, omdat wij niet voorbij willen gaan aan huishoudens die niet de financiële middelen hebben om te investeren in certificaten/obligaties.

Financiële participatie en het Regioplan

In het Regioplan staat het volgende over financiële participatie:
In ieder geval de bewoners en ondernemers in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland krijgen de gelegenheid om financieel te participeren in de exploitatie van de nieuwe windmolens (de fase vanaf ingebruikname). De initiatiefnemer moet bereid zijn om minimaal 2,5% van de initiële totale investeringsomvang (de totale waarde van alle activa die met de nieuwe windmolenopstelling te maken hebben) op deze manier te financieren.

Artikel 9 (Burgerparticipatie) van de Anterieure Overeenkomst fase 1 verwijst naar deze passage in het Regioplan en voegt daar aan toe dat WKG ("de initiatiefnemers") een aantal vormen van burgerparticipatie nader zal uitwerken. Deze notitie bevat een opsomming van de verschillende vormen en de keuze die WKG daarin wenst te maken.

<u>Zuidelijk en Oostelijk Flevoland, ofwel 'de eigen regio'</u>

Het creëren van voldoende draagvlak voor een nieuw te realiseren windpark is een lokale of op z'n hoogst een regionale aangelegenheid. Wij hechten er daarom groot belang aan dat de revenuen van de financiële participatie beperkt worden tot de eigen regio en zijn van mening dat dit past binnen de intentie van het Regioplan. Als initiatiefnemer van Windplan Groen beschouwen we het toegewezen projectgebied als het WKG-aandeel in de 'eigen regio', in casu dus de gemeenten Dronten en Lelystad.

Een belangrijk motief voor burgerparticipaties in het algemeen is dat omwonenden van een windpark niet alleen de gepercipieerde lasten dragen, zoals bijvoorbeeld veronderstelde horizonvervuiling, maar ook een aandeel krijgen in de lusten. Wij zijn van mening dat een burgerparticipatie haar doel voorbijschiet als de lusten op (grote) afstand van het windpark terechtkomen, waar er in het geheel geen last ondervonden wordt.

[1] Tot nu toe is altijd gerefereerd aan obligaties als vermogenstitel voor de financiële participaties maar wet- en regelgeving maken obligaties ongeschikt voor WKG. In plaats daarvan lijken certificaten van aandelen beter te passen bij WKG. Omwille van de referenties naar eerdere documenten (overeenkomsten, memo's etc.) spreken we in deze notitie over certificaten/obligaties.

Alle bewoners en ondernemers

Wij hechten er eveneens groot belang aan dat binnen de eigen regio de revenuen bij iedereen terecht kunnen komen, dus ook bij huishoudens die niet de financiële middelen hebben om te investeren in door WKG uit te geven obligaties, huishoudens met een kleine portemonnee zogezegd. Om aan deze wens invulling te geven hebben wij gemeend ons niet te moeten beperken tot de uitgifte van certificaten/obligaties alleen, maar om de uitgifte te combineren met een initiatief voor een socialere invulling van de burgerparticipatie.

Verschillende eerder besproken mogelijkheden voor een socialere invulling

Lage uitgifteprijs certificaten/obligaties

WKG streeft naar een laagdrempelige uitgifte van de certificaten/obligaties om zo een zo groot mogelijk publiek te bereiken. Dat kan worden bereikt door de uitgifteprijs laag te houden. Nadeel van een lage uitgifteprijs is echter dat het rendement in euro's (in procenten is er geen verschil) erg beperkt is waarmee de certificaten/obligaties hun aantrekkelijkheid verliezen. WKG meent daarom dat een lage uitgifteprijs niet volstaat om tegemoet te komen aan de wens voor een socialere invulling van de burgerparticipatie. De certificaten/obligaties moeten aantrekkelijk blijven voor de desbetreffende doelgroep en voor de andere doelgroep, de huishoudens met een kleine portemonnee, moet een aanvullende mogelijkheid worden gecreëerd.

Dorpsmolen

In de afgelopen jaren zijn er naast de uitgifte van certificaten/obligaties verschillende mogelijkheden de revue gepasseerd. Zo wordt in artikel 5.2 (participatie in exploitatie voor samenleving) van het Concept Projectplan Groen, dat als bijlage 5 aan de Anterieure Overeenkomst fase 1 is gehecht, de mogelijkheid van een dorpsmolen geopperd.

Naast het feit dat een dorpsmolen zowel eigenaarschap als een zekere organisatiegraad vergt, redenen waarom dorpsmolens op diverse locaties in Nederland niet van de grond zijn gekomen, voldoet het naar de mening van WKG niet aan de wens om tot een socialere invulling te komen. Immers, *bottomline* vraagt het om een financiële investering en richt het zich dus net zo goed als de uitgifte van certificaten/obligaties, op bewoners en ondernemers die zich een dergelijke investering kunnen veroorloven.

Energiekorting

In juni 2019 heeft WKG, in aanvulling op het hierboven genoemde Projectplan, de mogelijkheden tot participatie door bewoners en ondernemingen nader uitgewerkt in een notitie genaamd "Participatieplan financiële participatie woonkernen Windplan Groen". Hierin komt ook de mogelijkheid van korting op het energieverbruik aan de orde. Hiertoe zijn enkele gesprekken gevoerd met woningcorporatie OFW om te kijken of er mogelijkheden waren om te komen tot een participatievorm waarbij het rendement wordt uitgekeerd in de vorm van een korting op de energierekening van het woningbestand van de corporatie. Dit bleek geen haalbare route, enerzijds omdat een woningcorporatie geen beleggingsinvesteringen mag doen, anderzijds omdat het huurders zou kunnen verplichten om over te stappen op een andere energieleverancier. Ook hebben we de mogelijkheid onderzocht om windcertificaten uit te geven aan burgers die recht geven op

korting op energie, eventueel te verkrijgen middels een lening die kan worden afgelost met de korting op de energienota. Ook hierbij geldt dat het voor het overgrote deel terechtkomt bij huishoudens die over voldoende liquiditeit beschikken, waarmee voorbij zou worden gegaan aan de wens voor een socialere invulling van de burgerparticipatie.

Een ander bezwaar tegen energiekorting is gelegen in de opbouw van de energierekening van een huishouden. Zo'n 75% van de energierekening heeft namelijk betrekking op transportkosten en energiebelasting: vaste tarieven waarop geen korting gegeven kan worden. Slechts zo'n 25% van de energierekening heeft daadwerkelijk betrekking op de stroom. Korting daarop klinkt mooier dan het is; het voordeel zal beperkt blijven tot enkele euro's per maand.

Een maatschappelijk fonds

De hierboven genoemde mogelijkheden kennen naar de mening van WKG teveel bezwaren of komen niet of onvoldoende tegemoet aan de wens voor een socialere invulling van de burgerparticipatie. Daarom is er verder nagedacht en gesproken over een alternatief en zo kwam recent het idee van een maatschappelijk fonds aan de orde. Wij zijn van mening dat een maatschappelijk fonds tegemoet komt aan de genoemde bezwaren.

<u>Fonds in combinatie met certificaten/obligaties</u>

De volledige invulling van de burgerparticipatie betreft een bedrag dat overeenkomt met 2,5% van de totale investeringsomvang. Voor Windplan Groen als geheel dus ca. € 12,5 mln. Wij stellen voor om dat bedrag op te splitsen in 2 delen en de uitgifte van certificaten/obligaties te maximeren op € 5 mln, dus ca. 1% van de totale investeringsomvang. Dat we met dit bedrag net onder de vrijstellingsgrens voor de prospectusplicht van de Autoriteit Financiële Markten (AFM) blijven is voor ons een positief neveneffect maar we willen duidelijk stellen dat het ons daar niet om te doen is. Wij willen de uitgifte beperken tot de gemeenten Dronten en Lelystad, zijnde de gemeenten waarin Windplan Groen wordt ontwikkeld.
Gezien de recente ervaringen bij Windplan Blauw is het overigens nog maar de vraag of het lukt om die € 5 mln op te halen binnen de eigen regio. Daar komt nog bij dat ook Windpark Zeewolde een obligatie-emissie voorbereidt. Naar verwachting zal de obligatie-emissie van Windpark Zeewolde eerder plaatsvinden dan die van WKG.

De obligatielening zal een looptijd van 10 jaar hebben. De ervaring leert dat langere looptijden voor particuliere investeerders niet interessant zijn. De overige 1,5% van de taakstelling uit het Regioplan zal vanuit de exploitatie van de onder WKG vallende windparken worden besteed aan een maatschappelijk fonds ten bate van de eigen regio. Concreet betekent dit dat de parken gezamenlijk een bedrag van € 7,5 mln extra (bank)financiering moeten aantrekken. Het verschil tussen de rente op de uitgegeven obligaties en de (extra) bankfinanciering (hoofsommen op beide lopen af door aflossingen) zal door de parken jaarlijks worden overgemaakt aan het fonds. Om precies te zijn, het verschil tussen de rentes over de looptijd van 10 jaar (de looptijd van de obligatielening) zal worden uitgesmeerd over een periode van 15 jaar. Naar schatting zal dit leiden tot een jaarlijkse bijdrage van ca. € 300.000 vanuit heel WKG en uitgesmeerd over 15 jaar heeft het maatschappelijk fonds dus een budget van ca. € 200.000 per jaar.

Draagvlak samenleving

Het maatschappelijk fonds zal worden opgericht door WKG met het doel dat WKG daarbij voor ogen heeft: participatie van de minder draagkrachtige inwoners van de gemeenten Dronten en Lelystad. In artikel 9 (Burgerparticipatie) van de Anterieure Overeenkomst Fase 1 is vastgelegd dat 'de mogelijkheden voor financiële participatie dienen aan te sluiten bij de wensen van de inwoners van de Gemeenten.' WKG wil met haar fonds-variant niet alleen stilstaan bij de wensen maar juist ook bij de mogelijkheden van participatie van inwoners van beide gemeenten.

Om te toetsen of er in de samenleving draagvlak is voor de fonds-variant is contact gezocht met organisaties die actief zijn binnen het sociale domein in beide gemeenten. Een belangrijke organisatie in dit verband is de stichting "MeerSamen, thuishaven voor burgerinitiatieven Dronten in het sociale domein". Binnen dit platform werken veel vrijwilligersorganisaties met elkaar samen aan een betere samenleving en wordt hiervoor ook samengewerkt met de sectorafdelingen van de gemeente. In Lelystad is o.a. gesproken met IDO-Lelystad. Zowel de stichting MeerSamen als IDO-Lelystad hebben zeer positief gereageerd op het fondsvoorstel. Het is onze intentie om o.a. deze organisaties te betrekken bij de verdere uitwerking hiervan als het gaat om op te stellen regels en werkinstructie. Er zal nog onderzocht worden of ook andere organisaties, actief binnen het sociale domein, betrokken kunnen worden bij dit proces.

Het is de bedoeling dat het fonds binnenkomende subsidieaanvragen zelfstandig beoordeelt. Dat wil zeggen dat noch de gemeenten, noch WKG of haar initiatiefnemers, zeggenschap zullen hebben over de besteding van gelden zoals dat ook bij de Gebiedsgebonden-bijdrage is afgesproken. Uiteraard dient er verantwoording afgelegd te worden over aangevraagde en bestede gelden en deze dienen ook te passen binnen de doelstelling van het fonds. Als het totaalbedrag van de aanvragen in enig jaar lager is dan het totaalbedrag van de windpark-bijdragen, blijven de 'overtollige' middelen bij het fonds. Het fonds zal nooit gelden terugstorten naar de windparken.

Inspanningsverplichting wordt resultaatverplichting

Hoewel het opzetten van een fonds in aanvulling op een obligatie-emissie leidt tot extra complexiteit, committeert WKG zich aan beide mechanismen. Beide mechanismen kunnen als communicerende vaten aan elkaar worden verbonden. Dat wil zeggen dat als met de obligatie-uitgifte een lager bedrag wordt opgehaald dan € 5 mln, de bijdragen van de parken aan het fonds navenant zullen stijgen. Daarmee wordt de inspanningsverplichting uit het Regioplan feitelijk een resultaatsverplichting. En daarmee hopen we elke schijn te kunnen weerleggen dat deze structuur zou kunnen leiden tot bevoordeling van de initiatiefnemers van WKG.

Verzoek

Wij vragen de stuurgroep om een formeel akkoord voor de in dit memo voorgestelde invulling van financiële participatie door WKG: de uitgifte van certificaten/obligaties gecombineerd met een maatschappelijk fonds.

Van: [redacted]
Verzonden: vrijdag 28 mei 2021 14:39
Aan: Jop Fackeldey; [redacted]@dronten.nl'; [redacted]@lelystad.nl'
CC: [redacted]
Onderwerp: Regionaal bestuurlijk overleg financiele participatie windplan Groen
Bijlagen: 20210525 notitie t.b.v. stuurgroep WindplanGroen participatie.pdf; 20210407 WKG notitie inzake burgerparticipatie t.b.v. stuurgroep.docx; DOCUVITP-#2791581-v1-alternatieve_invulling_exploitatieparticipatie_Windplan_Groen.DOCX

Beste [redacted] en Jop

Aanstaande maandag is er een bestuurlijk vervolg-overleg ingepland over het voorstel van windplan Groen om de exploitatie-participatie anders in te vullen. Naar aanleiding van het 1e bestuurlijk overleg heeft windplan Groen een aanvullende notitie opgesteld (zie bijlage "20210525 notitie t.b.v.....pdf"). Wij constateren dat deze notitie nog geen antwoord geeft op de gestelde vragen, dat veel aannames niet zijn onderbouwd en dat volledig voorbij is gegaan aan de afspraken uit de AO2.

Afspraken in de AO2
De 2,5% is vastgesteld in het Regioplan en nader uitgewerkt en vertaald in de AO's met de gemeenten. Als bijlage van de AO2 is het Participatieplan opgenomen. In het stappenplan wordt expliciet aangegeven dat er onderzoek gedaan gaat worden naar behoefte aan obligaties en korting op de eigen energierekening in woonkernen. De resultaten zouden leiden tot een voorstel welke vervolgens gedeeld zou worden met B&W en GS.

In de AO is ook afgesproken dat; *"Indien er in één van de Gemeenten één of meerdere samenwerkingsverband(en) wordt / worden opgericht door burgers, zoals bijvoorbeeld een Energie-coöperatie, bedoeld om financiële participatie van burgers bij energieopwekking te faciliteren, in welke vorm dan ook, zullen Partijen onderzoeken op welke wijze en onder welke condities deze samenwerking kan deelnemen c.q. participeren in Windplan Groen.(art. 9. Participatie van burgers / omwonenden)"*

Om af te kunnen wijken van de AO dient er dus onderzoek gedaan te zijn. Voor het eventueel instellen van een zogenaamd 'maatschappelijk fonds' moet aangetoond worden dat er onvoldoende behoefte is vanuit;

1. Financiële Burger Participatie binnen Dronten en Lelystad (en Flevoland?)
2. korting energierekening
3. Energie-coöperatie

Gezien de doorlopen procedures van de AO's moeten colleges en raden betrokken worden bij een eventuele afwijking. De gemeentelijke colleges nemen dan een besluit dat tkn naar de gemeenteraad wordt aangeboden. Daarnaast geldt het volgende:

- Voor het afwijken van het Projectplan moet Gedeputeerde staten een besluit nemen en tkn naar Provinciale Staten. Dat is niet zo snel aan de orde omdat in het projectplan is aangegeven de verkenning te starten voor een dorpsmolen en obligaties en hierover de overheden regelmatig te informeren. Bij een alternatieve invulling ligt het voor de hand om GS, PS en stuurgroep wel te informeren over een andere uitwerking dan in eerste instantie in het projectplan was voorzien.
- Voor het afwijken van het Regioplan moeten de gemeenteraden en provinciale staten een besluit nemen. Dat is aan de orde als de obligatielening alleen voor Dronten en Lelystad wordt opengesteld. In het Regioplan staat dat dit voor de hele Flevopolder moet worden opgesteld.

Afwegingen voor een bestuurlijke reactie

- Nu al principiële keuze maken of nog tijd geven voor nadere uitwerking?
- Tot de nadere uitwerking kan ook een alternatief product behoren voor groep met kleine beurs/lokaal in geval van "wat als" de obligatieregeling vanuit de lokale bevolking niet gevuld wordt

Mocht uit het onderzoek blijken dat er onvoldoende behoefte is dan moet de principiële vraag gesteld worden of je wilt vasthouden aan 2,5% FBP.
In 2016 is daar bewust voor gekozen en die keuze impliceert dat bewoners en ondernemers in de kernen kunnen investeren en daar een rendement uit halen. Wanneer de 2,5% niet gehaald gaat worden binnen Dronten/Lelystad, ga je dan verder kijken binnen Flevoland? Of ook de rest van Nederland? In sommige landsdelen kunnen geen windturbines worden geplaatst. Dus waarom bewoners van die regio ook niet de mogelijkheid geven voor het investeren van duurzame energie? Bovendien zouden burgers met een kleine beurs ook via een energie-coöperatie in aanmerking kunnen komen voor financiele participatie. Andersom kan geredeneerd worden dat het de bedoeling is om alle Flevolanders te laten profiteren van de energietransitie. Het is dan verdedigbaar om een alternatieve invulling te steunen voor het deel waar geen Flevolandse interesse voor is.

- Wat is nodig om de gemeenteraden en colleges comfort te geven bij afwijking? Is dat enkel een gedegen uitwerking of blijft dit steken bij de principiële keuze?

3 mogelijke reacties aan windplan Groen

1. Uit principe geen medewerking aan het fonds
2. We willen de aannames en afspraken uit de AO's eerst verder uitgewerkt zien en gaan dan verder in gesprek als is aangetoond dat er inderdaad minder Flevolandse interesse is. (evt. daarna naar college's en raden en staten om af te wijken van de AO's, projectplan en/of regioplan)
3. Gezien de haast kan WKG beginnen met het openstellen van een obligatielening tot 12,5 mln. Parallel hieraan ontwikkelt WKG een alternatief product voor een groep met kleine beurs. Als de lening wordt ondertekend, vindt een vervolggesprek plaats over hoe alsnog tegemoet wordt gekomen aan de Flevolandse behoefte. (hiervoor is het nodig om gelijk de colleges te laten besluiten en de raad en staten te informeren over een afwijking van de AO's en het projectplan)

Voor de volledigheid zijn ook de eerdere stukken nog als bijlage toegevoegd

We gaan hierover graag met jullie in gesprek. Tot maandag!

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]
Afdeling Strategie en Beleid

Provincie Flevoland
T 0320-[redacted]
M 06-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

Werkdagen [redacted]

PROVINCIE FLEVOLAND

windplan groen

Van: Windkoepel Groen
Aan: Stuurgroep Windplan Groen
Datum: 25 mei 2021

Onderwerp: extra toelichting: naar een socialere invulling van de burgerparticipatie

Aanleiding

In het recent gehouden bestuurlijk overleg, over de invulling van de financiële participatie door inwoners van Oostelijk- en Zuidelijk Flevoland in WindplanGroen tijdens de exploitatiefase, is bij WindkoepelGroen de indruk ontstaan dat onvoldoende duidelijk is geworden welke mogelijkheden zijn onderzocht en waarom en welke keuzes door Windkoepel Groen nu voorgesteld zijn om tot een socialere en daarmee betere invulling van genoemde participatie te komen. Doel van deze notitie is deze keuzes nogmaals toe te lichten.

Belang

Een van de doelstellingen van het Regioplan is een sterkere economie en het creëren van draagvlak. Financiële Participatie is het instrument om daar invulling aan te geven. In het Regioplan staat daar o.a. het volgende over beschreven: ➔ *"Bewoners en ondernemers krijgen gelegenheid om financieel te participeren. Van initiatiefnemers wordt gevraagd die participatie* ***eerlijk, eenvoudig en evenwichtig*** *vorm te geven."*

"**Eerlijk**" wil in onze beleving zeggen: voor iedereen bereikbaar. WindkoepelGroen vindt het belangrijk juist daar invulling aan te geven. Uit de inschrijvingen op de obligatielening van WindplanBlauw (totaal 10 miljoen euro) blijkt echter dat deze slechts voor 30% ingevuld is door inwoners van Flevoland. Naast WindplanBlauw heeft ook Windpark Zeewolde voor de invulling van haar participatieopgave gekozen voor de uitgifte van een obligatielening (totaal 12 miljoen euro).

Uitgaande van bovenstaande punten en het feit dat het gemiddelde inkomen van de meeste kleine kernen in Flevoland lager is dan het landelijk gemiddelde, mag verwacht worden dat participeren in een uit te geven obligatielening of aandelenvorm door WindplanGroen, slechts voor een zeer beperkt deel van genoemde inwoners bereikbaar is en dat slechts door een deel van deze groep op de uitgifte geanticipeerd zal worden. Daarom wil WindplanGroen voor haar participatieopgave met haar fondsvariant (zie hiervoor ook de notitie van 7 april jl.) voor een andere, meer sociale, invulling kiezen. Een invulling die meer recht doet aan het principe van "**eerlijk**" en daarmee een betere invulling is als het gaat om het economische profijt voor het gebied. Uiteindelijk zal deze keuze ook ten goede komen aan het creëren van draagvlak voor het Windplan.

Centrale vraag

WindplanGroen heeft ook gekeken naar andere mogelijke invullingen van burgerparticipatie in de exploitatiefase. Hierbij is gekeken hoe de individuele burger c.q. inwoner op een eenvoudige en eerlijke wijze kan meedoen. Verschillende opties zijn hierbij de revue gepasseerd zoals een dorpsmolen, een energiecoöperatie en een korting op de energierekening. Behalve dat de omvang van Windplan Groen en de complexiteit van de organisatie van Windkoepel Groen hoge eisen stellen aan het inrichten van de participatieopgave, blijkt ook telkens dat wet- en regelgeving, het niet kunnen waarborgen van continuïteit en het soms lage te behalen rendement beperkingen vormen in

de uitvoering van zulke ideeën. Daarnaast zijn wij van mening dat de voorgestelde fondsvariant op zichzelf een betere invulling is om aan de gestelde doelen te bereiken. Het fonds dient ten goede te komen aan de eigen regio en wil zich voor de besteding van haar gelden met name richten op het sociaal domein bijvoorbeeld als financiële ondersteuning bij activiteiten van vrijwilligersorganisaties welke actief zijn in dat sociaal domein.

De volledige invulling van de burgerparticipatie betreft een bedrag dat overeenkomt met minimaal 2,5% van de totale investeringsomvang. Voor WindplanGroen als geheel dus ca. € 12,5 mln. Wij stellen voor om dat bedrag op te splitsen in 2 delen en de uitgifte van obligaties of aandelen te maximeren op € 5mln, dus ca. 1% van de totale investeringsomvang. Voor het andere deel zal gekozen worden voor de instelling van genoemd fonds. Als het streefbedrag voor de obligatie- of aandelenvorm niet wordt gehaald, zal de fondsbijdrage navenant stijgen. De inspanningsverplichting uit het Regioplan wordt zodoende een resultaatsverplichting.

Eerlijk, eenvoudig en evenwichtig!

De vraag is nu of de Stuurgroep zich kan vinden in genoemde uitgangspunten en formeel in wil stemmen met de door WindkoepelGroen voorgestelde extra fondsvariant welke uiteraard nog nader uitgewerkt dient te worden.

Van: [redacted]@incredibleworld.nl>
Verzonden: woensdag 9 juni 2021 17:23
Aan: [redacted]@gmail.com'
CC: [redacted]
Onderwerp: RE: concept reactie op voorstel alternatieve invulling exploitatieparticipatie

Dag [redacted]

Met één aanpassing kunnen wij ons vinden in de tekst, zie onderstaand. Zoals al aangegeven, het is ons duidelijk dat we huiswerk te doen hebben, de benodigde acties daarvoor zijn inmiddels uitgezet. We nemen daar even de tijd voor (o.a. om besprekingen met omwonenden te organiseren) en komen bij jullie terug op het moment dat we een conceptvoorstel hebben. Die leggen we graag eerst voor aan jullie (jou, [redacted] en [redacted]) alvorens het te finaliseren.

Groet,
[redacted]

INCREDIBLE

t: +31 6 [redacted]
e: [redacted]@incredibleworld.nl

w: www.incredibleworld.nl
a: Pieterskerkhof 22, 3512 JS Utrecht

Van: [redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: zondag 6 juni 2021 09:32
Aan: [redacted]@gmail.com' [redacted]@gmail.com>; [redacted]@incredibleworld.nl>
CC: [redacted]@dronten.nl>; [redacted]@lelystad.nl>
Onderwerp: concept reactie op voorstel alternatieve invulling exploitatieparticipatie

Beste [redacted] en [redacted]

Na afloop van het bestuurlijk overleg op 31 mei hebben we afgesproken om de reactie namens bestuurders op de mail te zetten. Voordat de mail definitief wordt verzonden is afgesproken om de mail eerst in concept aan jullie voor te leggen. Vraag aan jullie is of jullie met onderstaande reactie van bestuurders uit de voeten kunnen.

Mede namens [redacted] en [redacted], alvast bedankt voor jullie reactie.

Groet [redacted]

Beste [redacted]

Op 31 mei j.l. hebben we in een regionaal bestuurlijk overleg doorgepraat over jullie voorstel voor een socialere invulling van de burgerparticipatie. Jullie aanvullende notitie van 7 april hebben we daar ook bij betrokken.

In het kort stellen jullie voor om het totale bedrag van €12,5 mln op te splitsen in 2 met elkaar communicerende delen. In eerste instantie wordt de uitgifte van obligaties tot 5 mln gemaximeerd. Het 2e deel (€7,5 mln) wordt besteed aan een maatschappelijk fonds ten bate van de eigen regio (Budget van 2 of 3 ton per jaar). Als de obligaties niet volledig worden uitgegeven vervalt de rest naar het fonds.

In de eerste plaats herkennen we jullie geschetste risico dat een deel van een open te stellen obligatielening ook buiten de Flevopolder terecht kan komen. Daarnaast erkennen we dat dit risico zich niet volledig verhoudt tot het uitgangspunt van het Regioplan om de baten van de windparken zo veel mogelijk regionaal te verdelen. Wij waarderen in dat kader ook jullie intentie om in het belang van de Flevolandse inwoners te zoeken naar een alternatieve invulling.

Ons bestuurlijk gesprek heeft opgeleverd dat we in principe bereid zijn mee te denken met een alternatieve invulling als dit de belangen van de Flevolandse inwoners kan dienen. Het heeft onze voorkeur dat hierbij zo veel mogelijk wordt vastgehouden aan de bestaande afspraken (met name de anterieure overeenkomst) en zien graag een voorstel tegemoet dat daaraan tegemoet komt. Dit houdt oa in dat er zorgvuldig wordt onderbouwd hoe het voorstel zich verhoudt tot de gemaakte afspraken en waarom er wel of geen afwijking nodig is. In dit voorstel staat het belang van de Flevolandse inwoner centraal.

Het voorstel dat nu voorligt voldoet nog niet aan deze uitgangspunten. Er worden oa aannames gedaan over de veronderstelde interesse ~~zonder dat dit (met bijvoorbeeld het toegezegde onderzoek daarnaar) wordt onderbouwd~~. Ook is uit het voorstel nog niet op te maken hoe het zich verhoudt tot de afspraken uit met name de anterieure overeenkomst (AO2) en het bijbehorende participatieplan. We denken daarbij met name aan de afspraken over de korting op de energierekening en de inzet van lokale energie-coöperaties. Daarnaast zien we in het voorstel nog niet de concrete argumenten terug waarom dit voor de Flevolanders een beter alternatief is dan de eerder gemaakte afspraken over de exploitatieparticipatie

Graag zien we een aangepast voorstel tegemoet waarover we gezamenlijk kunnen afspreken dat dit kan worden uitgewerkt. [redacted] *en* [redacted] *zijn uiteraard bereid met jullie mee te denken in dit nieuwe voorstel.*

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey, Jack Schoone en Roelof Siepel

[redacted]
Afdeling Strategie en Beleid

Provincie Flevoland
T 0320-[redacted]
M 06-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

Werkdagen [redacted]

PROVINCIE FLEVOLAND

disclaimer
http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail

Van: [redacted]@minezk.nl>
Verzonden: dinsdag 8 juni 2021 16:43
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: regionaal bestuurlijk inplannen voor participatie Windplan Groen

Dag [redacted]

Zoals ik met je heb besproken ziet EZK geen reden om bij dit regionaal bestuurlijk overleg te willen aanschuiven.
De zaken die besproken worden raken niet de rijksverantwoordelijkheid en kunnen het beste op regionaal niveau door de betrokken bestuurders worden besproken en besloten.
Wel worden we graag op de hoogte gehouden van wat er speelt.
En indien het nodig is of wenselijk wordt geacht zijn wij natuurlijk altijd beschikbaar voor overleg over ontwikkelingen rond windplan Groen.

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
Ministerie EZK

Van: [redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: woensdag 14 april 2021 08:26
Aan: [redacted]@minezk.nl>
Onderwerp: regionaal bestuurlijk inplannen voor participatie Windplan Groen

Goedemorgen [redacted]

Tijdje geleden dat we elkaar spraken. Alles goed met je?

Ik heb zojuist ons secretariaat gevraagd om een regionaal bestuurlijk overleg willen inplannen voor windplan Groen. Onderwerp betreft het bespreken van een alternatieve invulling van de exploitatie-participatie. Aan de bestuurders zal gevraagd worden of ze daar in principe over willen meedenken.

Eerder had je verteld dat EZK dit wel wilde volgen maar niet perse betrokken wilde worden. Is het voldoende als we de stukken met jou delen? Of zou je nog iets anders willen afspreken?

Groet [redacted]

disclaimer
http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.
De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you

Van: [redacted]@incredibleworld.nl>
Verzonden: maandag 28 juni 2021 10:25
Aan: [redacted]
CC:
Onderwerp: FW: Steunbetuiging voor Windplan Groen.

Dag [redacted]

In aanvulling op de notitie die ik je eerder stuurde, zie hieronder nog een steunbetuiging vanuit de samenleving die we je niet willen onthouden.

Groet,
[redacted]

INCREDIBLE

t: +31 6 [redacted]
e: [redacted]@incredibleworld.nl

w: www.incredibleworld.nl
a: Pieterskerkhof 22, 3512 JS Utrecht

Van: [redacted]@solcon.nl>
Verzonden: zaterdag 26 juni 2021 20:18
Aan: [redacted]@incredibleworld.nl>; [redacted]@gmail.com>; [redacted]@gmail.com>; [redacted]@viresventi.nl
Onderwerp: FW: Steunbetuiging voor Windplan Groen.

Dag [redacted]

Ik zou willen voorstellen onderstaande mail als bijlage bij de nieuwe notitie te voegen en dat de titel "steunbetuiging" te geven.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

Van: [redacted]@kpnmail.nl>
Verzonden: zaterdag 26 juni 2021 20:10
Aan: [redacted]@solcon.nl>; [redacted]@gmail.com>
CC: [redacted]>; [redacted]@gmail.com>; [redacted]@fourwings.nl>; [redacted]@kpnmail.nl>; [redacted]@gmail.com>; [redacted]@chello.nl>
Onderwerp: Steunbetuiging voor Windplan Groen.

Dronten, juni 2021.

Hallo [redacted] en [redacted]

Dank voor uw presentatie van het voorstel "Windplan Groen".

Zoals al geopperd in de vergadering zien wij het initiatief ook als een burgerinitiatief, maar dan genomen door ondernemers. Wij hebben als zeer verwarmend ervaren dat u uw initiatief zodanig vorm wilt geven dat het ook inwoners van onze gemeente bereikt die absoluut niet in staat zijn zelf te participeren in uw project. U heeft een plan toegelicht dat vanuit de exploitatie van windmolens geld beschikbaar wil stellen om organisaties die zich inzetten voor deze inwoners in hun plannen te willen ondersteunen. U kiest daar het model voor van een fonds waarin wordt gedoteerd en van waaruit geld beschikbaar komt dat in onze gemeenten blijft

U geeft aan dat er naar draagvlak wordt gezocht om dit alles mogelijk te maken en op die wijze te voldoen aan uw opdracht om inwoners te laten participeren en profiteren van windenergie. U richt zich daarbij in het bijzonder op de inwoners van de gemeente Dronten en Lelystad. Wij zijn het met u eens dat alleen obligaties uitgeven om inwoners te laten participeren in dit windplan voor een groot deel van de inwoners geen haalbare kaart is.

In reactie op uw plan willen wij u mededelen dat wij uw initiatief van harte willen ondersteunen en onze kennis en netwerken van onze burgerinitiatieven "Burgers in de Knel", Coalitie ZamenEen tegen Eenzaamheid en seniorennetwerk de Bijenkorf beschikbaar willen stellen om uw plan te laten ondersteunen.

Wij verheugen ons erop als wij gezamenlijk een verdere operationele uitwerking kunnen geven aan het fonds en op die wijze onze inwoners op diverse gebieden kunnen ondersteunen. Wij spreken onze dankbaarheid uit dat u dit initiatief wilt ontwikkelen en aan ons denkt en met ons wil samenwerken.

Wij horen graag hoe het vervolg gaat en wensen u succes met alle andere gesprekken die er nog gaan plaatsvinden.

Met vriendelijke groeten

Bestuur Stichting MeerSamen,

[redacted], voorzitter.

[redacted]

06-[redacted]

De Bijenkorf
seniorennetwerk Dronten

eenzame
coalitie tegen eenzaar

windplan groen

Van: Financiële werkgroep (FWG)

Aan: Platformoverleg

Datum: 12 mei 2021

Onderwerp: Besluit over invulling financiële participatie

Eerder is besloten om de burgerparticipatie te splitsen in twee onderdelen: financiële participatie (tot nu toe aangeduid als obligatie-uitgifte) en een maatschappelijk fonds. In afwachting van een formeel akkoord van de overheden voor het fonds, is de financiële participatie verder uitgewerkt. De hiernavolgende tekst, een vertaling van de Engelstalige tekst zoals die in de informatiememorandums van een aantal windparken wordt opgenomen, beschrijft de structuur voor de financiële participatie.

FWG vraagt het platformoverleg hierbij akkoord voor de in de bijlage beschreven structuur.

3.9 Public Participation (burgerparticipatie)

Op 14 juli 2016 hebben de provincie Flevoland en de gemeenten Dronten, Lelystad en Zeewolde een Regioplan gepresenteerd voor het windenergiebeleid voor Zuidelijk en Oostelijk Flevoland. In dit Regioplan is onder meer vastgelegd dat '*in ieder geval de bewoners en ondernemers in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland de gelegenheid krijgen om financieel te participeren in de exploitatie van de nieuwe windmolens (de fase vanaf ingebruikname). De initiatiefnemer moet bereid zijn om minimaal 2,5% van de initiële totale investeringsomvang (de totale waarde van alle activa die met de nieuwe windmolenopstelling te maken hebben) op deze manier te financieren.*' WKG heeft zich hier als collectief aan gecommitteerd en dat betekent dat de onder WKG vallende windparken gezamenlijk invulling zullen geven aan de plannen zoals hieronder beschreven. De voorbereidingen zullen tijdens de bouwfase worden opgestart zodanig dat de financiële participatie op of rond de datum van ingebruikname (start exploitatiefase) van het laatste windpark geëffectueerd is.

Op het moment van schrijven van dit informatiememorandum is WKG in gesprek met bovengenoemde decentrale overheden over een enigszins afwijkende invulling van het begrip financiële participatie zoals in het Regioplan voorzien. WKG hecht er namelijk groot belang aan dat de revenuen van de financiële participatie in de eigen regio terechtkomen èn dat die revenuen ook bij iedereen in de eigen regio terecht kunnen komen. Dus ook bij huishoudens die niet de financiële middelen hebben om te investeren. Om aan deze wens invulling te geven heeft WKG een structuur bedacht en voor formeel akkoord voorgelegd aan genoemde decentrale overheden.

Die structuur komt erop neer dat de in het Regioplan genoemde 2,5% wordt gesplitst in twee delen: aan omwonenden wordt 1% van de totale investeringsomvang beschikbaar gesteld om in (het collectief van) de windparken te investeren, de overige 1,5% zal vanuit de exploitatie van de windparken worden besteed aan een maatschappelijk fonds ten bate van de eigen regio.

3.9.1 Participations (certificaten van aandelen)

Een belangrijk uitgangspunt is de gezamenlijke aanpak van de financiële participatie, dus niet elk windpark op zich maar het collectief van WKG. Individuele initiatieven zouden leiden tot onbegrip in de regio, mogelijke arbitrage door potentiële investeerders en dus concurrentie tussen de windparken. Om aan die gezamenlijkheid invulling te kunnen geven en tegelijkertijd te kunnen voldoen aan wet- en regelgeving, is de volgende structuur bedacht:

Schematisch:

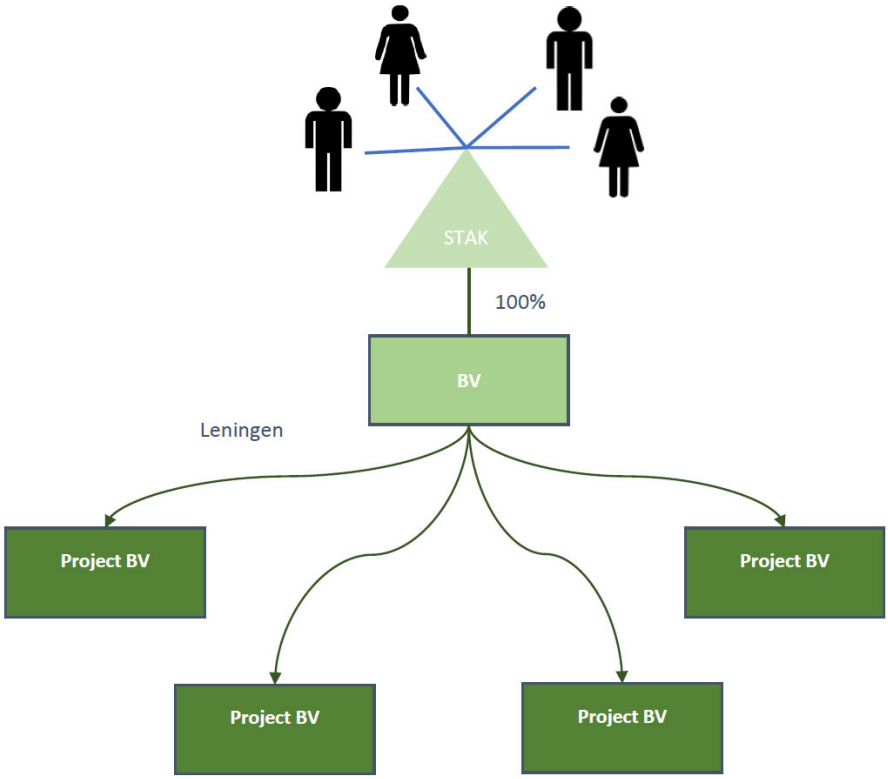

Er wordt een nieuwe BV opgericht als uitgevende instelling, de windparken zullen zelf dus geen uitgevende instelling zijn. Deze BV zal bij de Autoriteit Financiële Markten als beleggingsinstelling geregistreerd worden. Omdat de BV zonder bankvergunning niet mag in- en uitlenen, zal het geen obligaties uitgeven maar aandelen. Teneinde de zeggenschap te splitsen van het economisch eigendom, wordt er een Stichting Administratiekantoor (STAK) opgericht die certificaten van aandelen zal uitgeven aan het publiek. De opbrengst van de uitgifte wordt door de BV uitgeleend aan elk van de windparken, pro rata hun totale investeringsomvang. Zodoende ontvangt elk windpark, op of rond de datum van ingebruikname van het laatste windpark, een bedrag ter grootte van 1% van de eigen investeringsomvang. Om uniformiteit te borgen wordt onder investeringsomvang per windpark verstaan de bedragen die gemoeid zijn met het turbinecontract, de BoP-e en BoP-c contracten en de netaansluiting, de capex derhalve. Omdat niet alle parken een eenduidige invulling van de ontwikkelingskosten en financieringskosten hebben worden deze buiten beschouwing gelaten.

De uitgifte zal worden gemaximeerd op 1% van de totale investeringsomvang (zoals hierboven gedefinieerd). Indien niet het streefbedrag niet volledig wordt opgehaald zal de opbrengst van de uitgifte pro rata over de windparken worden verdeeld.

De leningen waarop lineair zal worden afgelost, zullen een looptijd hebben van 10 jaar omdat zo'n beetje de maximale beleggingshorizon is van particuliere investeerders. Daarmee is de

looptijd korter dan die van de bancaire financiering waarbij de leningen zullen worden achtergesteld. Desgewenst zal de BV als achtergestelde leningsverstrekker toetreden tot de financieringsdocumentatie van [elk windpark]. Daar staat tegenover dat het geld dat [het windpark] ontvangt uit hoofde van die lening, op of rond de datum van ingebruikname van het laatste windpark en dus op het moment dat [alle andere windparken] al in gebruik genomen zjin/is, niet door de cash waterfall loopt maar naar eigen discretie door de project BV kan worden gebruikt ter aflossing van financieringen die zijn aangegaan ter overbrugging tot dat moment. Met het oog op de verplichting zoals geformuleerd in het Regioplan is goedkeuring door de senior lender hiervoor niet gepast.

Zoals hierboven aangegeven wordt de uitgifte van de certificaten van aandelen gemaximeerd op 1% van de totale investeringsomvang daar waar in het Regioplan wordt gesproken over een minimale opgave. Dit is ingegeven door de eerdergenoemde wensen van WKG die zijn gericht op de eigen regio. Tegelijkertijd geldt de opgave uit het Regioplan als een inspanningsverplichting, immers als het streefbedrag niet wordt gehaald kan het publiek niet gedwongen worden om te investeren. WKG is bereid om die inspanningsverplichting in te ruilen voor een resultaatsverplichting ten faveure van het maatschappelijk fonds. Met andere woorden, de mate waarin het streefbedrag niet wordt gehaald zal worden vertaald in een hogere bijdrage aan het fonds.

3.9.2 Social Fund

Met de opzet van een maatschappelijk fonds hoopt WKG een socialere invulling te kunnen geven aan de term financiële participatie. Het fonds zal worden opgericht door WKG met als doel verbinding te zoeken met organisaties ‘in het sociale domein’, zoals bijvoorbeeld voedselbanken. Het fonds beoordeelt binnenkomende aanvragen zelfstandig maar de initiatiefnemers van WKG worden daar niet bij betrokken, om de schijn van belangenverstrengeling te voorkomen. Uiteraard dienen de aanvragende instanties en hun respectievelijk doelstellingen aan te sluiten bij het (statutaire) doel van het fonds. Daarnaast moeten ze jaarlijkse achteraf verantwoording kunnen afleggen over de bestedingen. Indien er in enig jaar niet voldoende aanvragen zijn, zal het fonds de gelden aanhouden tot een volgend jaar, het fonds zal niet terugstorten naar de windparken.

Elk windpark betaalt jaarlijks een bijdrage aan het fonds ter grootte van het verschil tussen het rentepercentage op de bancaire financiering en het beoogde rendement (in procenten) op de certificaten van aandelen (na aftrek van administratiekosten van de uitgevende instelling) te berekenen over een bedrag ter grootte van 1,5% van de investeringsomvang, waarbij investeringsomvang op dezelfde wijze wordt gedefinieerd als in paragraaf 3.9.1 beschreven. Aangezien de achtergestelde lening in 10 jaar wordt terugbetaald wordt er een extra element aan de formule toegevoegd: genoemde jaarlijkse bijdragen gedurende een periode van 10 jaar wordt uitgesmeerd over 15 jaar, in lijn met de geanticipeerde gemiddelde looptijd van de bancaire financieringen.

<u>Indicatief</u> voorbeeld:

1,5% van de capex:	€ 1.000.000,00
rente op de bancaire financiering:	1,5%
rendement op de certificaten van aandelen:	5,5%
administratiekosten uitgevende instelling	0,5%

- ⇨ Jaarlijkse bijdrage over 10 jaar: € 1.000.000,00*(5,5%-0,5%-1,5%) = € 35.000,00
- ⇨ Jaarlijkse bijdrage over 15 jaar: € 35.000,00 *10 / 15 = € 23.333,33

Teneinde het fonds een betrouwbare partner te kunnen laten zijn in de regio, worden de fondsbijdragen een onderdeel van de operationele kosten en derhalve niet achtergesteld bij de bancaire financiering, zoals de in paragraaf 3.9.1 beschreven leningen wel zullen zijn.

Daar waar de uitgifte van de certificaten van aandelen wordt gemaximeerd op 1% van de totale investeringsomvang, geldt de 1,5% voor de fondsbijdrage als minimum; indien het streefbedrag voor de certificaten van aandelen niet wordt gehaald, zal de fondsbijdrage per windpark navenant stijgen. De inspanningsverplichting uit het Regioplan wordt zodoende een resultaatsverplichting.

Zoals aan het begin van dit hoofdstuk opgemerkt is WKG nog in gesprek met de provincie en gemeenten over dit voorstel en optimistisch over de uitkomst van de besprekingen. Indien de decentrale overheden onverhoopt niet akkoord mochten gaan, komt het maatschappelijk fonds te vervallen en wordt het streefbedrag van de uitgifte van certificaten van aandelen verhoogd naar 2,5% van de investeringsomvang zoals beschreven in paragraaf 3.9.1. De structurering van die uitgifte blijft in dat geval onveranderd.

PROVINCIE FLEVOLAND

FLEVOLAND INNOVATIEF EN ONDERNEMEND

Voorkeursalternatief Windplan Groen

Commissie Duurzaamheid

05 september 2018

PROVINCIE FLEVOLAND

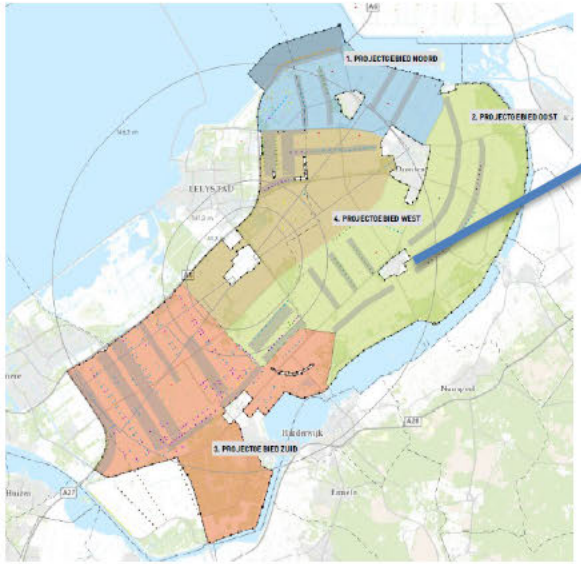

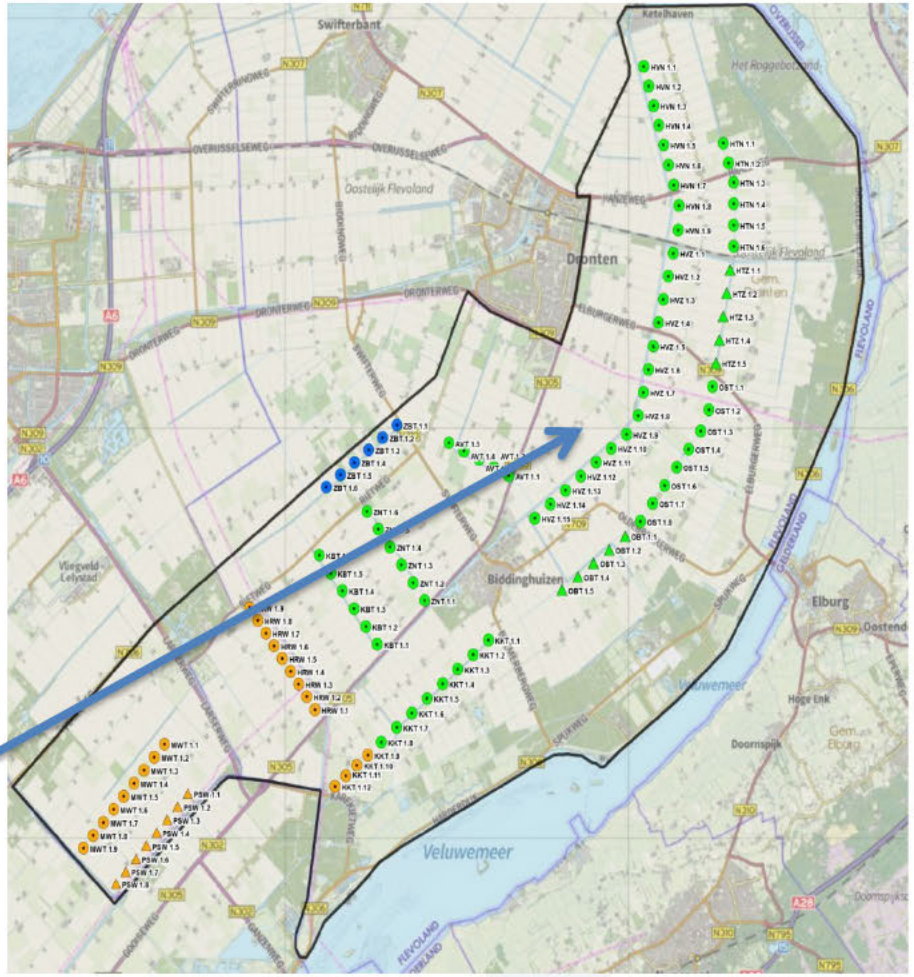

PONDERA consult

Windplan Groen

VKA

Datum: 11-7-2018

Legenda

- Projectgebied Windpark Groen

VKA (totaal 109 turbines)

- 195 - 249 Tiphoogte (directe bouw)
- 195 - 249 Tiphoogte (uitgestelde bouw)
- 140 - 160 Tiphoogte (directe bouw)
- 140 - 160 Tiphoogte (uitgestelde bouw)
- 165 - 200 Tiphoogte (directe bouw)

Optie 7 Turbines ZBT

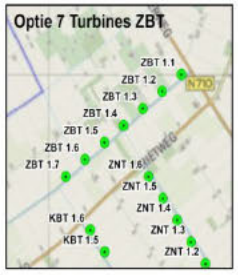

N

0 1 2 3 4 km

PROVINCIE FLEVOLAND

Rol van Provinciale Staten in de procedure

Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland

windplan groen

Keuze Voorkeursalternatief

Commissie Duurzaamheid

5 september 2018

Agenda

- Kenmerken Projectgebied
- Het Voorkeursalternatief (VKA)
- Het Proces naar VKA
- Afwijkingen van het Regioplan

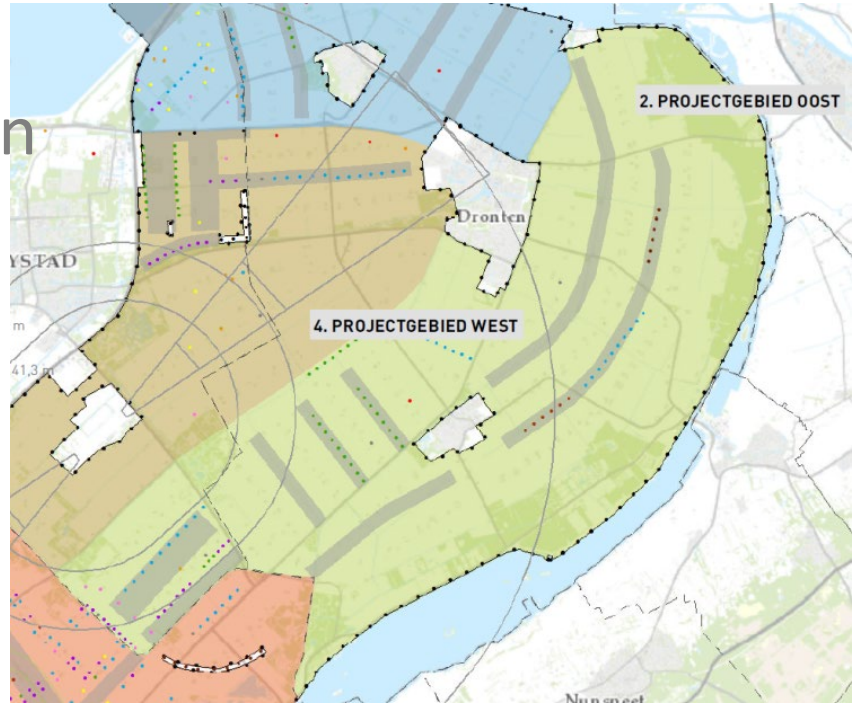

windplan groen

Kenmerken Projectgebied

Grootste deelgebied met grootste achterban.

- Het aantal adressen in buitengebied: 480
- Aantal deelnemers Windplan Groen: 400

Hoge organisatiegraad en onderlinge solidariteit

- Samenwerkingsverbanden voor bestaande windturbines.
- Nieuwe lijnen ook al lang georganiseerd (soms al 20 jaar)

Goede samenwerking

- Wind Koepel Groen treedt op als 1 initiatiefnemer voor de verenigde 11 groepen

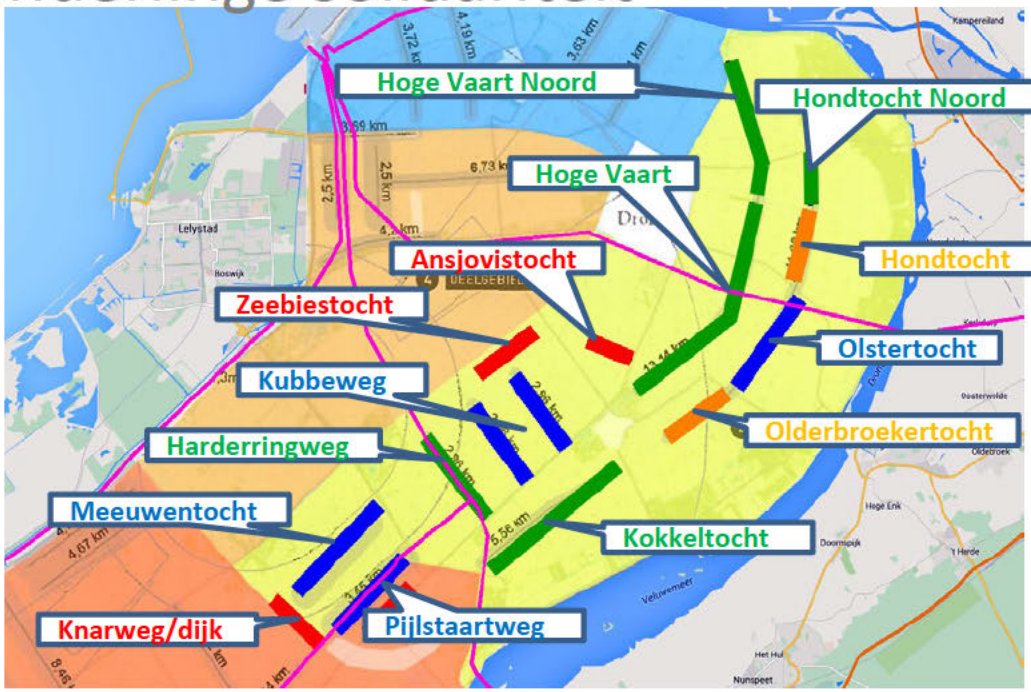

windplan groen

Kenmerken Projectgebied

3 vergunningen voor nieuwbouw:

- Olstertocht
- Ansjovistocht
- Zeebiestocht

Deze projecten kunnen gebruik maken van hun bestaande vergunning zonder rekening te houden met randvoorwaarden uit het Regioplan

windplan groen

Kenmerken Projectgebied

Grote impact Luchthaven Lelystad

Beperkingen Windplan

Groen als gevolg van

- Conical Surface
- Special VFR (klein vliegverkeer)
- MVA (2 keer)
- Andere operationele eisen

Aandachtspunt

Verklaring van geen bezwaar van ILT dient verkregen te worden na vaststellen VKA. Dit kan eventueel leiden tot wijzigingen die het rijk dan middels het voorontwerp inpassingsplan opnieuw voor zal leggen.

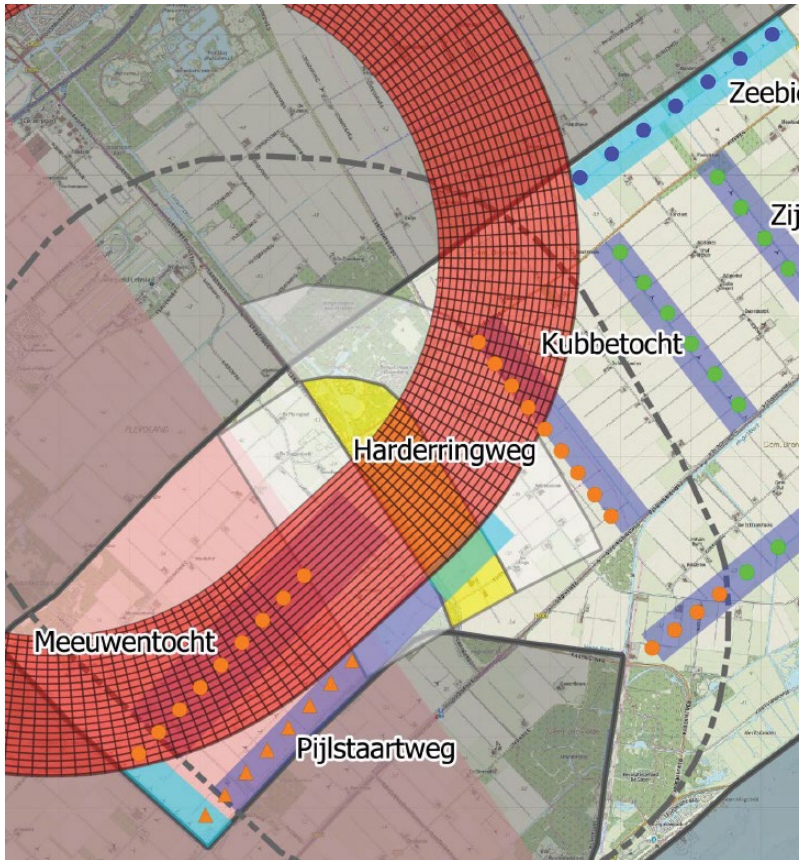

windplan groen

Kenmerken Projectgebied

- Kritieke business case
  - Lage SDE-vergoeding ten opzichte van de gemiddelde windsnelheid
  - Hoogte beperkingen als gevolg van de luchthaven
  - Hoge saneringslast. Met name in de gebieden met hoogte beperkingen (zuidelijk gebied) is geen positieve business case mogelijk in combinatie met sanering.
  - Veel participanten (ruim 2 keer zoveel als in andere projecten)
- Veel aandacht aan financiële haalbaarheid besteed door financiële experts

Windplan	SDE jaar	Windklasse (hoog/laag)	windsnelheid (100 m)	Te verwachten tarief (Euro/MWh)	Aantal bewoners (participanten)
Zeewolde	2017	laag	7,2 m/s	**85**	+/- 200
Blauw	2018	hoog	7,6 m/s	**64**	+/- 150
Groen	2019	hoog	7,1 m/s	**62**	480

windplan groen

Van Regioplan naar VKA

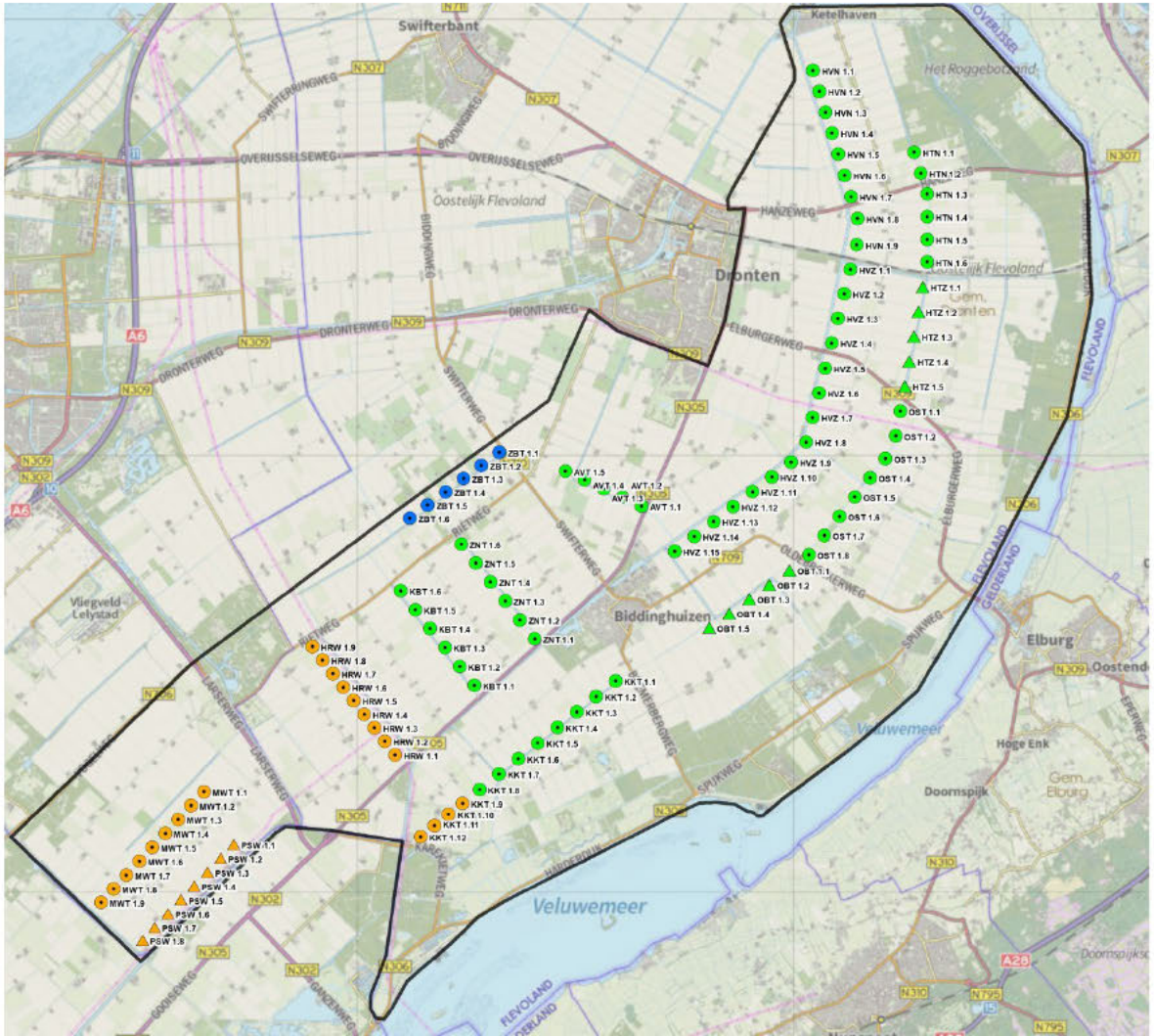

98 oude wt's

- 195- 249 63 wt
- 195 - 249 10 wt
- 195 – 220 7 wt
- 140 – 160 22 wt
- 140 – 160 8 wt

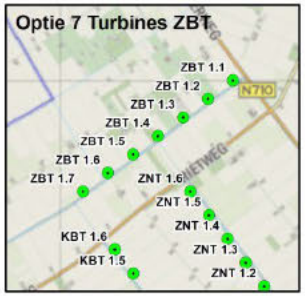

N

0 1 2 3 4 km

Proces naar VKA

Windturbines met hoge/moderne ashoogte (waar mogelijk).

- Sluit aan bij de MER varianten met hoogste milieuprestatie
- Economisch (meer productie/lagere kostprijs MWh)

Extra plaatsingszones:

- Versterken business case
- Lijnen met vervangingsvergunning voldoen aan voorwaarden Regioplan

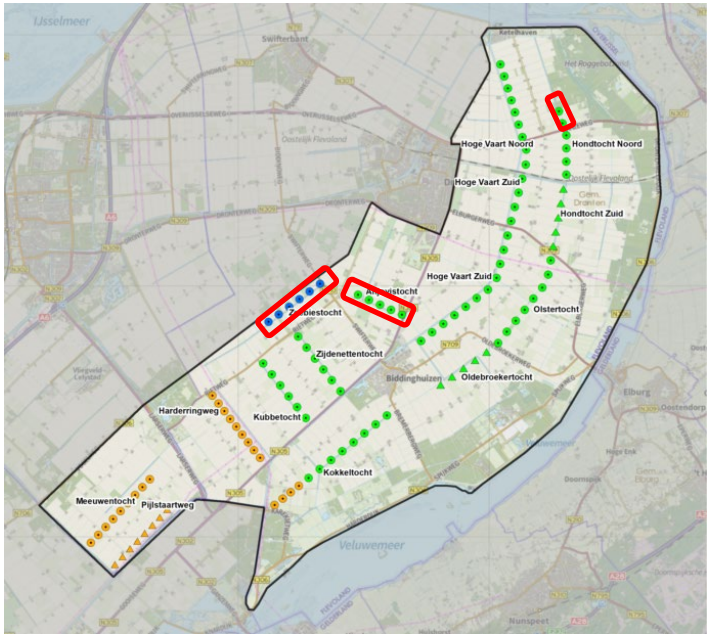

Proces naar VKA

Optimaliseren plaatsingszones Meeuwentocht/Pijlstaartweg:

- Opstellingen buiten route special VFR geschoven

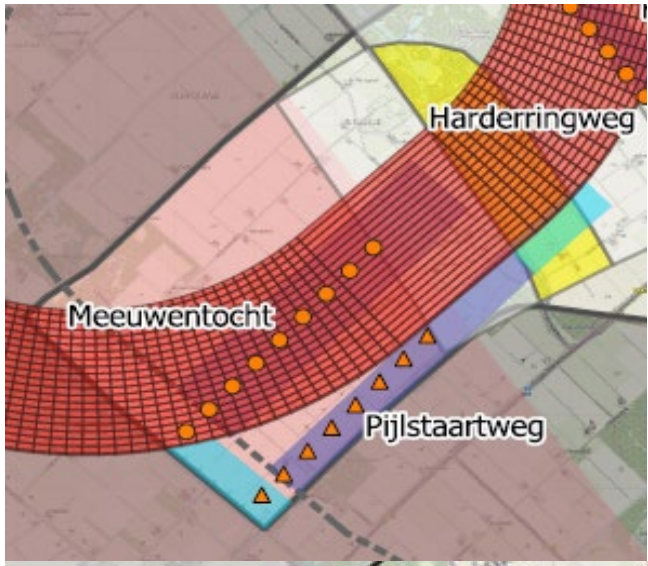

Oplossen business case probleem Pijlstaartweg en Knardijk:

- Uitgestelde nieuwbouw en uitgestelde sanering

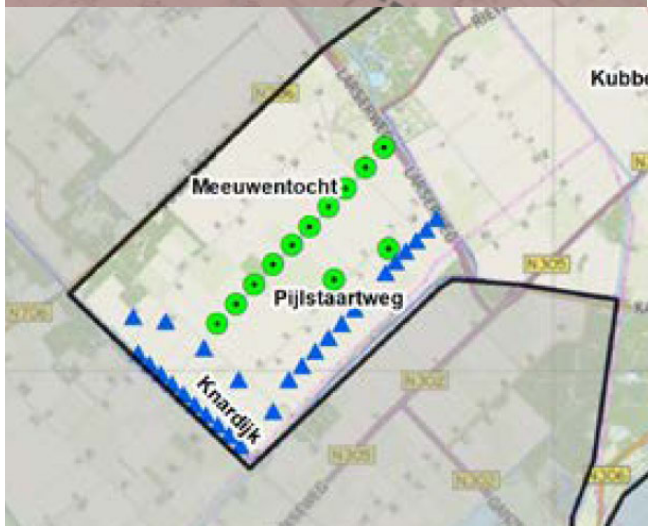

Proces naar VKA

Overleggen met klankbordgroep, individuele bewoners en belangengroepen (dorpsbelang Bhz, VvE KH)

Ontwikkelingsparticipatie: 85% bewoners in Groen

- rechtstreeks voor 220 bewoners via 11 verenigingen WKG
- via Windshare voor 180 bewoners in Groen

Samenlevingsparticipatie

- Exploitatie-Participatie inwoners kernen: ≥2,5%
- Gebiedsbijdragen: 1050/MW > 400.000/jaar

windplan groen

VKA Afwijkingen Regioplan

Opnemen alternatieve plaatsingszones

- De alternatieve plaatsingszones (gepubliceerd in NRD)
  - Ansjovistocht (nieuwe vergunning)
  - Zeebiestocht (nieuwe vergunning)
  - Hondtocht Noord extra
- Uitgestelde nieuwbouw en sanering voor Pijlstaartweg en Knardijk

Beslisdocument Windkoepel Groen

Auteur	**Vereniging Windkoepel Groen**
Datum	**27 november 2016**
Versie	**1.0**
Status	**Concept**

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Sanering
3. Participatie
4. Economisch perspectief
5. Windkoepel Groen
    a. Doel en verantwoordelijkheidsdomein
    b. Criteria lidmaatschap
    c. Bestuurlijke organisatie
    d. Operationele organisatie
    e. Financiële organisatie
6. Besluit tot vervolg ontwikkeltraject

1. Inleiding

De aandacht voor en interesse in duurzame energie neemt toe. In het Energieakkoord van 2013 bevestigt de overheid de noodzaak om te blijven investeren in duurzame energie. Maatschappelijk groeit de belangstelling voor duurzame energie met aandacht voor landschappelijke en milieu effecten. Ook is er belangstelling om mee te participeren in nieuwe energieprojecten. De steeds veranderende inzichten en omgevingsfactoren vragen steeds weer om het zoeken naar een goed evenwicht tussen de belangen van alle actoren in de samenleving. De technologische ontwikkelingen brengen nieuwe mogelijkheden en oplossingen in beeld die voor zowel opbrengst als omgeving positief uitpakken.
De overheid ondersteunt ontwikkelingen welke gericht zijn op het halen van doelstellingen uit het Energieakkoord. Deze nationale doelstellingen zijn vertaald naar provinciale doelstellingen en in samenwerking met de verschillende gemeenten heeft de Provincie Flevoland dit geconcretiseerd in het Regioplan Windenergie. Hierin is tevens een invulling gegeven aan algemene voorwaarden verbonden met landschappelijke kaders, leidend tot nieuwe plaatsingszones in combinatie met sanering van bestaande lijnen en tot het bevorderen van participatie vanuit de omgeving en samenleving.

Windkoepel Groen is in eerste instantie opgericht om te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om met de beoogde windparken in projectgebied Groen te komen tot één gezamenlijk plan voor het verder ontwikkelen van windenergie in het gebied.
De belangrijkste uitgangspunten zijn beschreven in een discussienota die met de leden van Windkoepel Groen is besproken en overeengekomen op 16 september 2015. De kernpunten zijn hieronder weergegeven:

a) *Zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid van bestaande en in ontwikkeling zijnde initiatieven blijven ook in toekomst leidend;*
b) *Deze zelfstandigheid vindt haar basis in bestaande lijnen en de nieuw aangewezen plaatsingszones binnen het projectgebied volgens het Regioplan en is blijvend, ongeacht eventuele toekomstige wijzigingen van de plaatsingszones binnen het projectgebied;*
c) *Sanering binnen de kaders van een overkoepelend plan en voor zover niet direct samenhangend met de directe exploitatie van parken of windturbines, wordt in een gezamenlijk plan besproken en vastgelegd in een overeenkomst;*
d) *Participatie van omwonenden en samenleving moet een plaats krijgen bij alle initiatieven;*
e) *Alleen een positief economisch perspectief kan de basis vormen voor deelname en lidmaatschap van de individuele windparken.*

In dit beslisdocument worden de zaken beschreven die van belang zijn voor het ontwikkelen van windenergie in projectgebied Groen (Oost). In dit gebied hebben initiatiefnemers van lijnopstellingen gezamenlijk de vereniging Windkoepel Groen opgericht om gezamenlijk als één initiatief de planologische procedure te doorlopen. Doel van dit document is om sanering en participatie voor Windkoepel Groen te omschrijven welke voortvloeien uit en samenhangen met het Regioplan Windenergie. Ook wordt beschreven op welke wijze Windkoepel Groen hier met haar leden invulling aan geeft en welke organisatorische en bestuurlijke structuur daarvoor is opgezet.

Windkoepel Groen bestaat uit de volgende leden:

Initiatiefnemer	Aanduiding plaats	Omschrijving	Lengte	overig
Hanzewind	Hoge Vaart Noord & Hondtocht Noord	Nieuw	7,2	
Hoge Vaart Zuid (Raedthuys)	Hoge Vaart Zuid	Nieuw	8,1	
Hondtocht Zuid (Raedthuys)	Hondtocht Zuid	Opschaler	2,4	
Kubbeweg BV		Opschaler	6,1	
Meeuwentocht BV		Opschaler/saneerder	1,8	
Noorderwind		Opschaler		
Oldebroekertocht (Raedthuys)		Opschaler	2,7	
Olstertocht BV		Opschaler		
Vires Venti		Nieuw	3	
Windstroom (Ansjovistocht)		Saneerder/opschaler	1,8	
XY-wind		Nieuw	5,6	
Zeebiestocht		Saneerder/opschaler	3,1	
Windshare	Projectgebied Oost en West	Participant	n.v.t.	

Tevens zijn er een aantal initiatiefnemers welke (vooralsnog) niet wensen deel te nemen aan Windkoepel Groen. Met deze initiatiefnemers wordt nog een laatste poging ondernomen om deze alsnog lid te laten worden.

Initiatiefnemer	Aanduiding plaats		Lengte	overig
Knarweg	Individuele eigenaren	Saneerder		
Lagerwey Groep	Individuele eigenaren	Saneerder	3 tweewielers	
Pijlstaarttocht	Individuele eigenaren	Opschaler		

Met de leden is overeengekomen dat de besluitvorming gefaseerde Go-NoGo momenten kent. De volgende momenten zijn hiervoor vastgesteld:

1. Na voorbereidingsfase (bij start ontwikkelfase)
2. Tekenen van de anterieure overeenkomst/inpassingsplan ter inzage.
3. Voor financial closure

Bij ieder besluitmoment hoort een goede onderbouwing van het vervolgperspectief gekoppeld aan het commitment voor de volgende fase.

In de volgende drie hoofdstukken worden de sanering, participatie en economische haalbaarheid besproken.

2. Sanering

In het Regioplan is beschreven dat de bestaande windturbines gesaneerd moeten worden om te komen tot meer en efficiëntere windenergie wat beter in het landschap past. Dit betekent dat alle bestaande windturbines op termijn gesaneerd moeten worden. Voor de meeste windturbines is er ruimte gecreëerd om deze op te schalen, er zijn echter ook windturbines die niet herbouwd mogen worden. Aan het saneren van windturbines zijn diverse achtergronden en toekomstperspectieven te koppelen vanuit het regioplan en de ontwikkelingen van Lelystad Airport. Deze worden hieronder beschreven.

a) Opschalen: bestaande windturbines plaats laten maken voor nieuwe turbines in reeds bestaande windparken;
b) Saneren: bestaande windturbines die uiteindelijk geen plaats meer krijgen voor vervanging;
c) Saneren als gevolg van Lelystad Airport: bestaande windturbines welke als gevolg van het nieuwe luchthavenbeleid met hoogtebeperkingen bij vervanging niet meer rendabel zijn.

Deze diverse achtergronden vragen om verschillende benaderingen om tot het gewenste eindresultaat te komen. De huidige onzekerheid m.b.t. de definitieve invulling van het Regioplan met de verschillende achtergronden maken dit tot een ingewikkelde financieel economische puzzel. Hieronder vindt een nadere uitwerking plaats voor het projectgebied Groen.

a) Opschalen

Bestaande windparken kunnen hun bestaande park saneren en daardoor minder maar hogere en efficiëntere windturbines plaatsen. Dit weghalen brengt kosten met zich mee met mogelijk nog een restverkoopwaarde, die meegerekend wordt in het nieuwe investeringsplaatje van het betreffende park. Met deze investering kunnen zij hun toekomstig perspectief verbeteren.

Het economische verlies voor de bestaande aandeelhouders als gevolg van de sanering wordt verrekend met de hoeveelheid participatieruimte voor saneerders en bewoners en ondernemers van het buitengebied die het opgeschaalde project beschikbaar dient te stellen. Een opschalingsproject hoeft dus in aanvang een beperkter aandeel van haar project ter beschikking te stellen aan participatie ten opzichte van een nieuw te bouwen lijnopstelling. Participatie komt in het volgende hoofdstuk ter sprake.

b) Saneren

In het Regioplan Windenergie is een belangrijk uitgangspunt dat windturbines, zowel solitaire als lijnopstellingen, die geen nieuwe plaats krijgen, gesaneerd moeten worden. Overheden stellen zich op het standpunt dat de nieuwe- en opschalingprojecten samen de saneringskosten moeten dragen. Hier zijn verschillende vormen voor: vergoeding van de resterende waarde op het moment van sanering, vervangen van de resterende waarde door participatie in de blijvende parken of een combinatie van deze 2. Een complicerende factor is dat enkele aangewezen te saneren lijnen een vergunning voor herbouw hebben soms met SDE om nieuwe windturbines met afmetingen van de bestaande generatie windturbines te mogen plaatsen. In een aantal gevallen loopt hierover nog een juridische procedure met de gemeente/provincie.

c) Saneren als gevolg van Lelystad Airport

Door uitbreiding van Lelystad Airport worden er hoogtebeperkingen voor windturbines vastgesteld. De contouren van deze nieuwe criteria zijn zichtbaar maar nog niet definitief vastgesteld. Concreet betekent dit dat er nog geen definitieve plaatsingszones zijn en dat de juiste berekeningen nog niet gemaakt kunnen worden. Op 13 juli 2016 is het Regioplan vastgesteld waarbij door middel van een amendement de mogelijkheid wordt geboden om een plaatsingszone te verplaatsen. Dit kan alleen als een economisch rendabel project in de plaatsingszone door de beperkingen vanwege Lelystad Airport onmogelijk is te realiseren. Als aangewezen plaatsingszones worden ‘geruild’ zullen de revenuen (naar rato) worden verdeeld waarbij een ‘ingeruilde’ plaatsingszone financieel wordt gecompenseerd.

Het aanwijzen van alternatieve plaatsingszones draagt sterk bij aan het gehele financieel perspectief voor Windkoepel Groen.

3. Participatie

Bewoners en ondernemers van het buitengebied moeten volgens het Regioplan Windenergie de mogelijkheid krijgen om risicovol mee te participeren in windenergie evenals de initiatiefnemers. Daarnaast moet er ruimte aan burgers geboden worden vanaf de exploitatiefase. Het ter beschikking stellen van participatieruimte gebeurt door nieuwe en opschalende windmolenparken.

De beschikbare ruimte voor participatie is afhankelijk van de mix van saneringskosten, het aantal initiatiefnemers, de aangeboden ruimte en de interesse vanuit de omgeving. Daarbij wordt de totale ruimte voor participatie bepaald door het rendement dat behaald wordt.
De mogelijkheden tot participatie zijn verschillend en worden vooral bepaald door de praktische betrokkenheid bij projecten en de mate waarin risico wordt meegedragen. Hieronder een opsomming van de verschillende mogelijkheden:

a) Initiatiefnemers windpark: de eerste initiatiefnemers per park, waaronder grondeigenaren en omwonenden waarvan de grondposities en/of woningen nodig zijn om tot een windturbinelijn te kunnen komen, ongeacht op welke grond de turbines uiteindelijk geplaatst worden (participatie A);
b) Saneerders: eigenaren van solitaire molens en uit te saneren lijnen (om welke reden ook), die een vervangende participatie A wensen, die recht doet aan de waarde van hetgeen ze 'achterlaten' en de toegevoegde waarde die daarmee geleverd wordt aan de totstandkoming van nieuwe projecten in het deelgebied;
c) Bewoners en ondernemers in projectgebied Groen, welke risicodragend mee gaan participeren in windenergie binnen het projectgebied Groen, maar die behalve kapitaal geen inbreng van waarde hebben die noodzakelijk is voor het ontwikkelen van de windparken (participatie B)
d) Alle inwoners in projectgebied Groen waaronder de dorpskernen die interesse hebben te participeren in windenergie in de exploitatiefase.

Binnen Windkoepel Groen is bovenstaande als volgt uitgewerkt:

a) Initiatiefnemers windpark

Ieder windpark bestaat uit initiatiefnemers die met elkaar samenwerken om een project te realiseren: 'de primaire participanten'. Een deel van deze initiatiefnemers beschikt over grondposities welke essentieel zijn voor het realiseren van de plannen en zij ontvangen daarvoor een grondgebondenvergoeding.

Bij de bestaande parken is het aantal initiatiefnemers dat een vergoeding ontvangt over het algemeen beperkt, terwijl bij de nieuw te ontwikkelen parken een groter aantal direct omwonenden meedoet. Deze primaire aandeelhouders zijn preferent met betrekking tot de zeggenschap, maar worden gelijkgesteld aan andere participanten ten aanzien van de basis-dividend uitkering . Wel dragen de primaire participanten meer risico's die samenhangen met het ontwikkelen van het eigen nieuwe of op te schalen windpark, waarvoor zij extra beloond moeten worden. Vertaald naar de praktijk:
Participatie A en B zijn gelijk qua uitbetaling van dividend tot een nader vast te stellen basispercentage. Indien er voldoende ruimte is wordt vervolgens eerst extra dividend betaald op de aandelen A (bv. 3%) en indien er dan nog ruimte overblijft wordt het meerdere gelijk toegedeeld op participatie A en B.

In de praktijk is er een verschil in de hoogte van vergoedingen voor grondposities tussen nieuwe windmolenparken en windmolenparken die gaan opschalen. In de praktijk zal dit verschil naar verwachting kleiner worden zodra er meer participanten komen dan alleen de grondeigenaren. De hoogte van grondvergoedingen kruipt dus bij opschaling naar eenzelfde marktconform niveau als bij nieuwe parken en de geldende rijksvergoeding is daarbij mede richtinggevend.

b) Saneerders

Huidige eigenaren van windturbines die hun windturbines moeten saneren hebben geen grondpositie die noodzakelijk is voor het realiseren van plannen. Echter, om tot een gezamenlijk projectplan te komen voor projectgebied Groen, hebben ze wel een vergelijkbaar toegevoegde waarde, waarmee voldaan kan worden aan de belangrijke saneringsvoorwaarde die de overheden stellen voor verdere ontwikkelingen. De vertaling van deze toegevoegde waarde naar het belang van saneerders in de nieuwe windparken moet op zo korte termijn duidelijk worden. Dividend voor deze 'saneerders'-groep wordt gelijkgesteld aan dat van de primaire participanten A in de lijnen waarin ze deelnemen

c) Bewoners en ondernemers in projectgebied Groen

In het projectgebied wordt omwonenden, die nog niet meewerken aan de realisatie van een project, de mogelijkheid geboden om risicodragend mee te participeren. Hierbij gaat het expliciet om omwonenden die zonder dat ze een andere inbreng hebben dan financiële middelen (geen grondpositie, geen saneringsinbreng en nog niet meewerken met de primaire aandeelhouders aan de realisatie). Dit betekent dat ze een vergoeding op de ingebrachte geldmiddelen moeten hebben welke recht doet aan het risicodragend karakter, maar geen extra vergoeding op andere ingebrachte waarde. Voor deze groep geldt dat het ontwikkelrisico lager is dan bij de primaire participatie A, omdat er al veel voorwerk is gedaan en de participatie 'uitgesmeerd' wordt over alle parken.
Streven is deze vorm van participatie te laten verzorgen door een externe partij (bv. Windshare).

d) Participatie uit de samenleving

Het betreft hier geen risicodragende participatie, maar de mogelijkheid om in de exploitatiewinst mee te delen. Dit kan verschillende vormen hebben: van korting op afname, die gekoppeld is aan de productie in projectgebied Groen, een resultaatafhankelijke winstuitkering op de inbreng of een vaste rente op obligaties. Dit moet nader uitgewerkt worden in een marktconforme regeling, die qua uitvoering bij een derde partij of burgerinitiatief kan worden ondergebracht.

4. Economisch perspectief

Om het projectgebied Groen tot ontwikkeling te brengen moet er voor iedere deelnemer een (beter) economisch vooruitzicht zijn. Dit geldt voor saneerders, opschalers, nieuwe parken en ook voor omwonenden. De belangrijkste factoren voor het kunnen realiseren van een voldoende economische perspectief zijn hieronder beschreven.

Het rendement in projectgebied Groen is sterk afhankelijk van niet beïnvloedbare factoren zoals wind en windsnelheid. Daarnaast zijn externe factoren zoals de hoogte van de SDE subsidie, de grijze stroomprijs en rente van belang. Ook technische factoren waaronder ashoogte en rotordiameter kunnen veel bijdragen. Ten aanzien van al deze factoren zijn berekeningen gemaakt welke inzicht geven in het rendement.

Windkoepel Groen heeft bij het Energieonderzoek centrum (ECN) en het ministerie van Economische Zaken (EZ) aangegeven dat de huidige SDE niet goed aansluit voor projectgebied Groen. Het verschil in SDE ontstaat door het hanteren van windsnelheden welke niet overeen komen met de realiteit. Projectgebied Groen wordt door de gehanteerde systematiek sterk benadeeld ten opzichte van de andere projectgebieden in Flevoland.

Er is onduidelijkheid over de ashoogte en rotordiameter van nieuw te bouwen windmolens. Deze onduidelijkheid komt voort uit hoogtebeperkingen als gevolg van de uitbreiding van Lelystad Airport ('technische' hoogtebeperking) en amendement B (algemene hoogtebeperking 120 meter ashoogte) dat door de provinciale staten van Flevoland onverwacht is toegevoegd. aan het Regioplan. In de praktijk betekent dit dat het scenario 120 meter en het scenario maximale hoogte beide in het projectplan worden opgenomen. De financieel-economische verschillen moeten de argumenten bieden voor hogere windmolens.

Het financiële rendement wordt mede bepaald door algemene kosten welke voor een belangrijk deel samenhangen met de randvoorwaarden die overheden stellen binnen het Regioplan. Het is momenteel niet mogelijk exacte berekeningen te maken vanwege factoren die pas 'harde cijfers' opleveren op het moment dat de definitieve keuzes gemaakt worden., Er zijn afspraken gemaakt over de wijze waarop de onderliggende waardering van de deelnemers invulling moet krijgen waarbij het uitgangspunt is dat zowel saneerders, opschalers als nieuwe lijnen daar gelijkwaardig in behandeld worden. Dit betekent dat daarmee de onderlinge verhoudingen in de toekomst kunnen worden bepaald.
Met behulp van het model kunnen ook de financiële effecten van verschillende keuzes door de overheden worden weergegeven en kan de invloed worden berekend welke dit uiteindelijk heeft op hetgeen door overheden als voorwaarde voor verdere ontwikkeling is meegegeven.

5. Windkoepel Groen

In het Regioplan windenergie zijn in Oostelijk en Zuidelijk Flevoland vier deelgebieden aangewezen waaronder projectgebied Groen (deelgebied Oost). De initiatiefnemers in projectgebied Groen hebben samen de vereniging Windkoepel Groen opgericht. In dit hoofdstuk worden de doelstelling, verantwoordelijkheden, lidmaatschap en de bestuurlijke, operationele en financiële organisatie weergeven.

a) Doel en verantwoordelijkheidsdomein

De vereniging Windkoepel Groen is initieel opgericht als organisatorisch vehikel voor en tijdens de voorbereidingsfase. Op het moment dat met de vervolgfase van ontwikkeling wordt begonnen, krijgen alle potentiële leden, die ook aan de voorbereidingsfase hebben deelgenomen, de mogelijkheid te besluiten of ze ook aan het vervolgtraject invulling blijven geven. Bouwstenen voor de besluitvorming zijn dit voorliggende beslisdocument, het daarbij behorende ontwikkelplan en de individuele beoordeling door de zelfstandige initiatiefnemer zelf.

Doel van de vereniging is met de leden invulling geven aan het ontwikkelen van windenergie in projectgebied Groen binnen de kaders die door de overheden zijn aangegeven in het "Omgevingsplan Flevoland voor wind" en het "Regioplan windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland".

Uitgangspunt is dat de leden van de vereniging gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het beleid van de vereniging. Deelnemende leden blijven zelf verantwoordelijk voor hun eigen exploitatie en accepteren medeverantwoordelijkheid bij de invulling van gemeenschappelijke belangen, zoals het doorlopen van de MER, de planologische procedure, benodigde vergunningen en met name de uitvoering van participatie en sanering.

De vereniging heeft daarbij uitvoerende taken welke betrekking hebben op het overleg, het maken van afspraken met overheden en landelijke organisaties voor en namens de leden, het doorlopen van de planologische procedure, het verkrijgen van de natuurvergunningen en het toezien op het nakomen van de afspraken zowel door de overheden als binnen de vereniging.

De wijze waarop uitvoering moet worden gegeven aan het vastgestelde beleid en welke taken daarbij door de koepel moeten worden uitgevoerd, worden geëvalueerd en zo nodig bijgesteld gedurende de looptijd van de ontwikkelfase. Hieronder worden bovenstaande punten verder uitgewerkt.

"Windkoepel Groen" heeft de volgende taken:
- Aanspreekpunt voor overheden en gemandateerd om afspraken met de overheden te maken;
- Ondersteunen bij en toezien op het uitvoeren van het saneringsplan voor het projectgebied Groen. Dit betreft het saneringsplan dat met elkaar is afgesproken en waarin de tijdsfasering en de bekostiging worden verdeeld en gedragen;

- Ontwikkelen van participatiemogelijkheden voor bewoners en ondernemers van het buitengebied. Dit dient aan te sluiten bij de wijze waarop de leden daar vorm aan hebben gegeven of nog moeten geven en aansluiten bij de randvoorwaarde van participatie die de overheden hebben benoemd;
- Ondersteunen van de leden bij het inrichten van de participatieafspraken binnen de eigen organisaties en/of bij andere participatieorganisaties;
- Milieu Effect Rapportage (MER) rapportage voorbereiden en laten uitvoeren voor projectgebied Groen;
- De Rijks Coördinatie Regeling (RCR) procedure (Rijksinpassingsplan) uitvoeren waarbij de leden Windkoepelgroen mandateren om als enige partij voor alle leden op te treden in het RCR-proces. Leden onthouden zich van rechtstreekse communicatie met overheden, stakeholders en pers in het kader van het RCR-proces;
- Indien noodzakelijk en juridisch mogelijk zal Windkoepel Groen de houder zijn van de Natuurbeschermingsvergunning en de ontheffing Flora en Fauna wet;
- maakt afspraken over investeringen en planning voor netuitbreidingen door Liander en/of Tennet;
- Het doorlopen van de coördinatie procedure tot en met RvS uitspraak;
- Scheppen van overleg-ruimte voor de leden onderling waarin kennis en ervaring kan worden uitgewisseld en indien gewenst afspraken worden gemaakt om zaken gezamenlijk naar derden te onderhandelen.

Leden van Windkoepel Groen taken :
- Wabo vergunning (bouw- en milieuvergunning) en uitvoeringsvergunningen;
- (Net)aansluitingsovereenkomst;
- Subsidie beschikking en contracteren van de stroomverkoop;
- Contracteren van turbines, elektrische werken en civiele werken, onderhoud en verzekeringen;
- Financiering van het project inclusief invulling van participatie in lijn met Windkoepel Groen afspraken;
- Verantwoording financieel beheer en inzichtelijk dividendbeleid.

b) Criteria lidmaatschap

Bij het inrichten van de organisatie is het belangrijk een goed evenwicht te vinden in de eisen die de overheden stellen aan de samenwerking binnen het projectgebied en de autonome positie van de deelnemende leden met betrekking tot de eigen exploitatie. Dit houdt in dat de leden altijd gezamenlijk de belangrijke overeenkomsten aangaan met de overheden en vervolgens Windkoepel Groen mandateren voor het uitvoeren daarvan.

Om lid te kunnen zijn van Windkoepel Groen zijn de volgende vereisten van toepassing:
- Rechtspersonen die een windpark vertegenwoordigen en beschikken over de grondrechten op een door de overheid aangewezen plaats voor nieuwe windturbines op basis van het huidige Regioplan of die al beschikken over bestaande turbines voor de productie van windenergie in een lijn binnen het projectgebied Groen;
- Rechtspersonen die zich bezig houden met participatie door omwonenden binnen projectgebied Groen en daartoe overeenkomsten hebben afgesloten met Windkoepel Groen en/of leden daarvan;
- Accepteren van verplichting naar rato van belangen bij te dragen in de kosten die door Windkoepel Groen worden gemaakt om de taken goed te kunnen uitvoeren dan wel die samenhangen met opdrachten voor werkzaamheden door externe partijen in het ontwikkelingskader van de windparken in Groen.
- In het traject tot de samenwerkingsovereenkomst wordt de contributie geheven op basis van de lengte van de individuele lijnen. In de ontwikkelfase worden gefaseerd kosten gemaakt. De kosten worden in eerste instantie gefinancierd door de deelnemers binnen WKG op basis van dezelfde verdeelsleutel. Zodra de plaatsingszones, windturbineposities en hoogte beperkingen definitief zijn worden de directe ontwikkelkosten omgerekend naar een gepland vermogen per deelnemer. De tot dan toe betaalde kosten (op basis van de lengte van de lijnopstellingen) van de ontwikkelfase worden verrekend op basis van de nieuwe verdeelsleutel. Eventueel te veel of te weinig betaalde contributie door de leden wordt op dat moment verrekend.

- Indien een deelnemer besluit zich terug te trekken uit Windkoepel Groen, krijgt de opzeggende deelnemer de gemaakte kosten tot op het moment van opzegging niet terug. De deelnemer dient de tot op dat moment openstaande facturen van Windkoepel Groen te voldoen plus de nog niet gefactureerde werkzaamheden tot aan de opzegging en verdere kosten die de opzegging met zich mee brengt.
- Voor initiatieven uit projectgebied Groen welke nog niet deelnemen wordt de mogelijkheid geboden om alsnog toe te treden tot het moment dat met de NRD en MER procedure wordt begonnen. Als deze initiatieven alsnog besluiten toe te treden wordt hiervoor een bedrag berekend op basis van de lengte van de lijnopstelling. Voor een participatie organisaties in projectgebied Groen geldt een bijdrage afgeleid van het belang dat wordt verkregen.
- Nadat besloten is tot de ontwikkelingsfase over te gaan worden geen nieuwe leden en participanten toegelaten anders dan daartoe de Algemene Leden Vergadering op basis van een voorstel van het bestuur besluit. Bij toetreding dient dan een fee te worden betaald die recht doet aan de zeer risicovolle voorbereidings- en ontwikkelkosten, die in eerste instantie door de eerste deelnemers zijn geaccepteerd.

c) Bestuurlijke organisatie

Een vereniging dient een bestuurlijke organisatie te hebben om alle zaken in goede banen te leiden. De bestuurlijke organisatie wordt opgebouwd vanuit de leden waarbij draagvlak en slagvaardigheid belangrijke uitgangspunten zijn. Verantwoordelijkheden, bevoegdheden en taken worden vastgelegd in de statuten en het aanvullend huishoudelijk reglement van de vereniging.

Algemene Leden Vergadering

De algemene leden vergadering is het hoogste orgaan binnen de vereniging. Hier worden alle belangrijke besluiten genomen en geaccordeerd. Om dit in goede banen te lijden zal ieder lid uit haar midden maximaal 3 personen aanwijzen die het lid vertegenwoordigen in de Algemene Vergadering van vereniging Windkoepel Groen. Per lid kan één vertegenwoordiger gemachtigd worden een stem namens het lid uit te brengen.

Bestuur

Het bestuur van de vereniging bestaat uit maximaal 7 personen, waarvan maximaal twee niet benoemd uit de leden. Het bestuur heeft ten alle tijden een onafhankelijk voorzitter eventueel aangevuld met een deskundige. Het bestuur geeft uitvoering aan het vastgestelde beleid en neemt besluiten binnen het mandaat dat daarvoor door de ALV is opgesteld.

Adviesplatform

Vanuit de Algemene Vergadering wordt per lid één vertegenwoordiger aangewezen als vertegenwoordiger in het Adviesplatform van de vereniging. Dit platform adviseert en ondersteunt het bestuur bij het voorbereiden en uitvoeren van het beleid. Besluiten worden genomen door de Algemene Vergadering dan wel door het bestuur, voor zover dat daartoe gemachtigd is.

Toetsingscommissie

Naast de hierboven beschreven bestuurlijke organisatie wordt er een toetsingscommissie samengesteld. Deze heeft als taak toe te zien op de implementatie van gemaakte afspraken welke betrekking hebben op exploitatie beïnvloedende factoren zoals de grondvergoeding. Doel is niet alles volledig uniform te maken maar wel om de bandbreedtes te bewaken en daarmee te voorkomen dat bijvoorbeeld via extra vergoedingen exploitatieresultaat wordt afgeroomd.
Daarnaast houden zij ook toezicht op het nakomen van vergunningsvereisten in de gezamenlijke natuurvergunningen/ontheffingen

De commissie wordt naar evenredigheid samengesteld uit alle kapitaal-inbrengende participanten (primaire initiatiefnemers, saneerders en participatievereniging) aangevuld met 1 of 2 onafhankelijke financieel specialisten en met een onafhankelijk voorzitter. De onafhankelijkheid moet worden geborgd. De commissie

heeft het recht om aanwezig te zijn bij bespreken van financiële resultaten van de individuele leden van WKG en heeft de mogelijkheid tot corrigerende aanbevelingen aan deelnemer en bestuur WKG. Daarnaast adviseert de commissie deelnemers en/of WKG ten aanzien van geconstateerde knelpunten. De commissie is ook verantwoordelijk om te toetsen of afspraken zoals die door WKG met de overheden zijn gemaakt worden nagekomen.

d) Operationele organisatie

De vereniging kent een compacte operationele organisatie zonder eigen medewerkers met een dienstverband. Het bestuur is verantwoordelijk voor voorbereiding en uitvoering van het vastgestelde beleid. De voorzitter van het bestuur is tevens de eerstverantwoordelijke functionaris belast met de dagelijkse gang van zaken en wordt daarin administratief ondersteund door een medewerker (bij voorkeur) uit de leden Daarnaast wordt hij ondersteund door het instellen van een projectteam binnen WKG vanuit de leden en door een professionele adviseur op het gebied van windenergie. Indien nodig kan de operationele organisatie worden opgeschaald, maar in eerste instantie zal altijd geprobeerd worden taken en werkzaamheden onder te brengen bij (werkgroepen uit) de leden. Vergoedingen die uitbetaald worden zijn marktconform. Om de inbreng van leden gelijk te stellen kunnen leden die werk verrichten voor Windkoepel Groen een vergoeding krijgen op basis van een uurtarief.

Leden kunnen overwegen en besluiten bepaalde activiteiten gezamenlijk aan te pakken. Indien nuttig en gewenst kan een dergelijke activiteit binnen de koepel georganiseerd worden met directe aansturing vanuit de leden zelf.

e) Financiële organisatie

Het bestuur is verantwoordelijk voor het financiële beleid van de vereniging. In het algemeen zal dit qua omvang beperkt blijven, omdat de leden zelf verantwoordelijk blijven voor de eigen financiering. Wel kan de vereniging ondersteuning van financieel specialisten inroepen voor het ontwikkelen van financiële instrumenten, het samen verkennen van financieringsmogelijkheden en het toezien op een juiste uitvoering van financiële afspraken met name met betrekking tot participatie en de saneringsafspraken.
De financiële administratie wordt ondergebracht bij een externe professionele financiële dienstverlener.

6. Besluit tot vervolg in ontwikkeltraject

Windkoepel Groen zal na de voorbereidingsfase overgaan tot de ontwikkelfase. Dit wordt hieronder nader toegelicht.

Afronden Voorbereidingsfase

Deze fase behoort tot de meest risicovolle van een windmolenpark. Om binnen projectgebied Groen overeenstemming te bereiken was gezien de verschillende achtergronden (saneerder, opschaler of nieuw) niet vanzelfsprekend. Als besloten was te stoppen was het lid de ingelegde gelden kwijt. Het totale budget wat de huidige deelnemers hebben ingezet voor alle voorbereidingskosten bedraagt circa € 150.000,-. Voor de helft heeft dit betrekking op out-of-pocket kosten van WKG, voor de andere helft heeft het betrekking op de eigen inzet en bijdrage van de deelnemers in relatie tot alle ontwikkelingen binnen Groen. Zoals eerder beschreven is afgesproken dat partijen die alsnog willen meedoen, een eenmalig intrede bedrag betalen dat is berekend volgens de verdeelsleutel zoals die in de voorbereidingsfase voor iedereen is gehanteerd.

Bij het afsluiten van de voorbereidingsfase dienen deelnemers te besluiten lid te worden/blijven van de vereniging en een intentieovereenkomst aan te gaan met elkaar en de overheden. Niet alle vragen zijn momenteel te beantwoorden en een aantal belangrijke onderdelen voor besluitvorming wachten nog op verdere afronding. Dit is het gevolg van het niet vast kunnen stellen van definitieve plaatsingszones, plaats en type windturbines en de gevolgen van hoogtebeperkingen. Tegelijk wordt geconstateerd dat de

vervolgstappen in de ontwikkelfase noodzakelijk zijn omdat met name vanuit de project-MER inzicht wordt verkregen over mogelijkheden van alternatieve scenario's bij knelpunten etc.

Windkoepel Groen wordt ingericht voor de ontwikkelfase, en de deelnemers blijven lid van de vereniging. Het lidmaatschap kan worden beëindigd volgens de regels die daarvoor in de statuten zijn vastgelegd en een lidmaatschap kan nooit verplichten tot investeren.
Een lidmaatschap kan niet worden ontzegd op basis van een wijziging in de huidige plaatsingszones.

In de ontwikkelfase worden de ontwikkelstappen voortschrijdend voorgelegd aan het advies platform, waarbij telkens weer inzicht wordt gegeven over reden, kosten en effecten van de vervolgstap.

De ontwikkelfase
Het ontwikkeltraject is op te delen in vier fases. Deze worden hieronder beschreven.

Fase 1: MER-rapportage en definitieve toewijzing plaatsingszones met de daarmee verbonden onderhandelingen met overheden, uitmondend in een samenwerkingsovereenkomst én een definitief projectplan. De kosten van deze fase worden uiteindelijk toegerekend aan de 'nieuwe' (nieuw en opschaling) lijnen. Deze kosten worden ook door saneerders voldaan doordat zij mee participeren in deze nieuwe lijnen. Mocht een partij tussentijds willen uitstappen dan zijn alle gemaakte kosten voor eigen rekening.

Fase 2: het vergunningen traject, waarin de posities en de bandbreedte voor de afmetingen van de windturbines worden vastgelegd. Ook zullen hier de mogelijke opties voor de netaansluiting worden vastgelegd.

Fase 3: het aanbesteding traject, waarin leveranciers zullen worden geselecteerd en de aankoop contracten en onderhoudscontracten onder ontbindende voorwaarde voor financiering zullen worden getekend.

Fase 4: Het financieringstraject leidend tot het moment van Financial Close, waarbij de inbreng van het eigen vermogen en het vreemde vermogen (banken en/of institutionele beleggers) wordt georganiseerd en definitief wordt toegezegd.

De begroting voor het eerste deel van de ontwikkelfase dat fase 1 en fase 2 omvat bedraagt € 400.000 (bedragen exclusief BTW). Een nadere detaillering is weergegeven in bijlage 1.

deelnemers stuurgroep Windplan Groen

verslag

verslag 2e stuurgroep Windplan Groen

Omschrijving	
Vergaderdatum en –tijd	20 september 2017, 10.30 - 12.00 uur
Vergaderplaats	Gemeentehuis, Lelystad
Aanwezig	• Provincie Flevoland: Gedeputeerde Ad Meijer (voorzitter), [redacted] • Gemeente Lelystad: wethouder Elly van Wageningen, [redacted] • Gemeente Dronten: wethouder Nico Verlaan, [redacted] • Ministerie EZ: [redacted] (verslag), • Ministerie IenM (RWS): [redacted] • Windkoepel Groen: [redacted] • Ventolines: [redacted] • Twynstra en Gudde: [redacted]
Afwezig	• -

1. Opening
Er is een aantal personele wijzigingen zodat een voorstelrondje wordt gedaan.

2. **Verslag 21 juni 2017**
Het verslag wordt zonder opmerkingen of aanvullingen goedgekeurd.

3. Notitie stand van zaken luchtvaart
De voorzitter geeft aan dat de inhoud van de Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) dat o.b.v. de vóór de zomer vastgestelde Uitgangspuntennotitie akkoord is. Daarmee kan het Concept NRD ter inzage gelegd worden.

Daarnaast is verder onderzoek nodig om de juiste informatie te krijgen in de relatie Windplan en kleine luchtvaart. Dit zal gebeuren onder verantwoordelijkheid van het Rijk. De belangen van de Regio worden hier nadrukkelijk bij meegenomen. Met de uitkomsten zal nader bestuurlijk overleg plaatsvinden. De luchtvaartroutes worden begin november vastgesteld. Voorafgaand hieraan zal een brede stuurgroep worden gepland waar ook de gedeputeerde Luchtvaart en de verantwoordelijke voor

luchtvaart bij IenM aanwezig zullen zijn (zie eerdere stuurgroepen Zeewolde in relatie tot Oosterwold).

De heer [redacted] geeft aan blij te zijn dat het proces voortgaat. Goed dat de overheden hun verantwoordelijkheden nemen. Er zijn immers onderdelen waar WKG geen of beperkt invloed op kan uitoefenen. Het is belangrijk dat er een tijdpad is.

4. **Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau**
De leden zijn akkoord met de beslispunten zoals genoemd in de oplegnotitie.

5. Concept participatieplan en aanpak omgevingsmanagement
[redacted] geeft een toelichting op het participatieplan. Het is tot stand gekomen in overleg met WKG en besproken in de projectgroep en communicatiewerkgroep. Het plan is opgesteld o.b.v. de Gedragscode Wind op land van NWEA. Onderdeel van de gedragscode is het bespreken van de code met stakeholders en het voorstel is om dat ook te doen.

Wethouder Verlaan geeft aan dat het goed is ook de motie over het betrekken van de omgeving in dit stuk mee te nemen. Het gaat om de financiële participatie van bewoners bijv. doordat men samen kan meedoen in één turbine. Gedeputeerde Meijer sluit hierbij aan en geeft aan dat de provincie graag optimaal draagvlak ziet. Als de financiële participatie verbreed kan worden, kan dat zorgen voor meer draagvlak (mensen zien het project meer als van hen).

De heer [redacted] geeft aan dat het NMF op 21 september een bijeenkomst heeft met de drie windkoepels om precies hierover te spreken. WKG gaat hier dus wel mee aan de slag. Dat vraagt wel een goede aanpak. Aan de andere kant is het namelijk een risico als te vroeg uitspraken worden gedaan die mogelijk niet waargemaakt kunnen worden. De tijd tot realisatie is nog best lang en de wachttijd tot er dan "echt" iets gebeurt is dan groot.

Wethouder Van Wageningen vraagt toelichting bij paragraaf 3.3. Kan Eolienne dan na een bepaald moment echt niet meer aansluiten? De voorkeur is dat indien mogelijk alle partijen meedoen.

Mevrouw [redacted] geeft aan dat bij het bepalen van het VKA duidelijkheid moet bestaan over wie er meedoet ivm de saneringsopgave en het financiële plaatje. Of Eolienne wel of niet meedoet heeft consequenties voor hoe het VKA er uit ziet en de afspraken die hieruit voortvloeien. Of er voor Eolienne wel of niet een deadline is, is echter voor dit participatieplan niet zo relevant. Ze zijn hoe dan ook een partij. Voorstel is om deze zin te verwijderen en de paragraaf aan te vullen met informatie over de gesprekken die nog gevoerd worden.

De notitie aanpak omgevingsmanagement is een intern document voor WKG over wat omgevingsmanagement is en geeft hieraan een praktische invulling. De complimenten van de leden voor de aanpak.

Met de voorgestelde aanpassingen op het participatieplan zijn de leden akkoord met de beslispunten zoals genoemd in de oplegnotitie.

6. **W.v.t.t.k.**
   Wethouder Verlaan vraagt hoe bekendheid gegeven zal worden aan de ondertekening van de intentieovereenkomst. Het is van belang om aan dit soort positieve momenten aandacht te schenken.

   Mevrouw [redacted] geeft aan dat er bij de ondertekening een fotograaf aanwezig is. Er zal een nieuwsbrief uitgebracht worden en een persbericht worden uitgedaan. Dit ook volgens afspraak naar aanleiding van de vorige stuurgroep.

7. **Afspraken, volgende stuurgroep, afsluiting**
   De volgende stuurgroep vergadering zal worden gepland in oktober 2017 en vindt plaats in Lelystad. Hiervoor worden ook de betreffende personen met betrekking tot luchtvaart uitgenodigd.

Aktielijst

Verslag	[redacted]	√
Laten plannen van nieuwe stuurgroep	[redacted]	√
Aanpassen participatieplan	[redacted]	√

windplan groen

Participatieplan

Windkoepel Groen en ministerie van Economische Zaken

12 september 2017

[redacted]

WO-1709-0116-ekj

Aanbiedingsformulier Stuurgroep Windplan Groen

Onderwerp:	**Concept Participatieplan**
Datum overleg:	20 september 2017
Bijlage(n):	1
Korte samenvatting van de inhoud / van het voorstel	Er zijn vele stakeholders betrokken bij Windplan Groen. Dit participatieplan beschrijft op wanneer en op welke wijze de verschillende stakeholders bij het plan worden betrokken. Door vroegtijdig de stakeholders bij het Windplan Groen te betrekken, worden de kennis, de evt. bezwaren en de belangen van de stakeholders bekend bij de projectpartners. Met deze inbreng worden het Windplan Groen en de onderzoeken die hiervoor nodig zijn verbeterd en versterkt. De participatie van de stakeholders draagt sterk bij aan de acceptatie en het draagvlak voor Windplan Groen bij de stakeholders en aan de onderbouwing van evt. zienswijzen en beroep op formele besluiten van de betrokken overheden. Het plan is opgesteld o.b.v. de Gedragscode Acceptatie & Participatie Windenergie op Land van de NWEA. Onderdeel van de gedragscode is het bespreken hiervan met stakeholders. Het plan zal uiteindelijk openbaar worden.
Discussie/bespreekpunten	Vraag aan stuurgroep: willen de leden nog iets meegeven met betrekking tot het betrekken van stakeholders en de stakeholdersbijeenkomst?
Hamerstuk	0 Ja X Nee
Voorgestelde conclusies	- Akkoord om het Concept Participatieplan te bespreken met stakeholders
Communicatie	- Na goedkeuring in de volgende stuurgroep zal het definitieve plan openbaar worden via de website van Windplan Groen
Evt. consequenties (personele, financiële etc.)	-
Vervolgacties	- Het bespreken van het concept plan in een stakeholdersbijeenkomst. - In de volgende stuurgroep wordt het Participatieplan (evt. aangepast/aangevuld nav de bespreking met stakeholders) ter goedkeuring voorgelegd.

windplan groen

Inhoudsopgave

1. Inleiding	**1**
1.1 Windplan Groen	1
1.2 Doel participatieplan	2
1.3 Totstandkoming	3
1.4 Contact	3
2. Projectpartners	**4**
2.1 Windkoepel Groen	4
2.2 Windshare	4
2.3 Projectoverheden	2
3. Stakeholders	**3**
3.1 Belangenverenigingen	3
3.2 Overige overheden & semi-overheden	4
3.3 Eolienne	4
3.4 Bewoners en ondernemers plangebied	4
3.5 Overige stakeholders	4
4. Planparticipatie	**5**
4.1 Verkenning	5
4.2 Planvorming	6
4.3 Vergunningen en inpassingsplan	7
4.4 Aanbesteding en financiering	7
4.5 Bouw en sanering	8
4.6 Exploitatie	8
5. Social return	**9**
6. Financiële voordelen bewoners windplan Groen	**10**
6.1 Ontwikkelparticipatie (Windshare)	10
6.2 Exploitatieparticipatie	10
6.3 Gebiedsgebonden bijdrage	10

1. Inleiding

1.1 Windplan Groen

In juli 2016 hebben de provincie Flevoland en de gemeenten Lelystad, Dronten en Zeewolde het Regioplan Windenenergie vastgesteld. Het Regioplan heeft als doel het plaatsen van nieuwe windturbines in daarvoor aangewezen plaatsingszones. Het doel van het saneren, opschalen en plaatsen van nieuwe lijnopstellingen van windturbines is een mooier landschap, duurzamere energiehuishouding en sterkere economie. In het Regioplan is de provincie opgedeeld in deelgebieden.

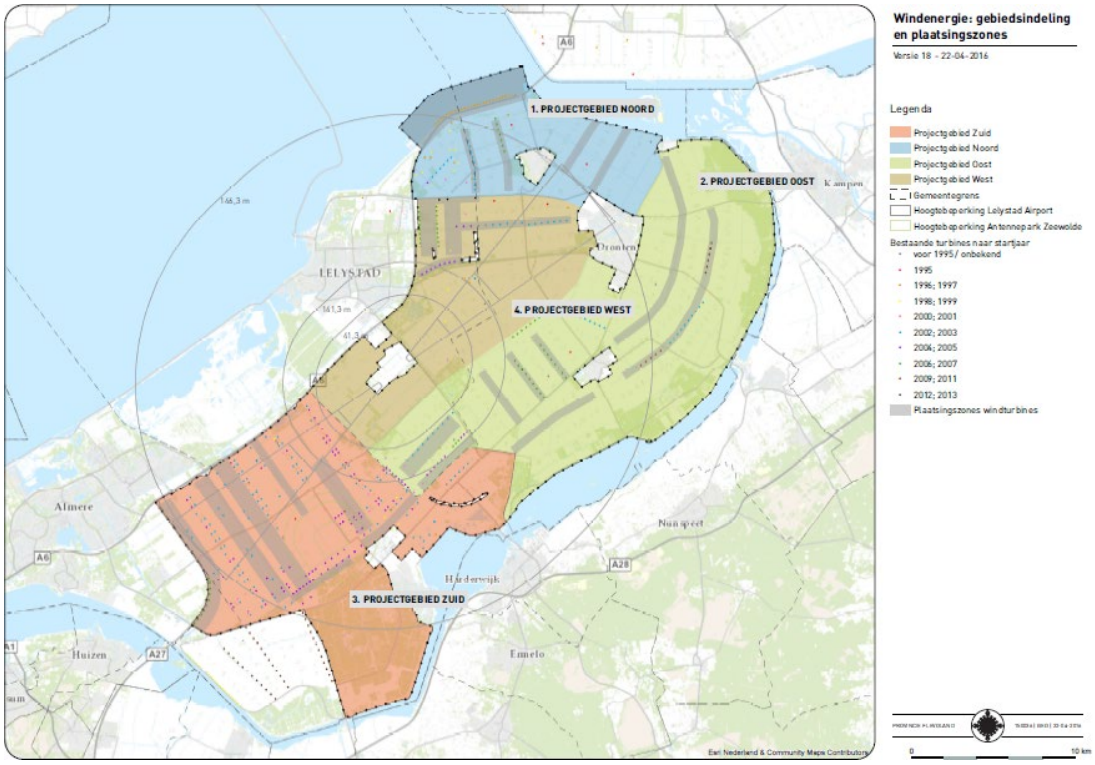

Kaart Regioplan: sanering, opschaling, nieuw lijnopstellingen van windturbines in deelgebieden

Windplan Groen (WPG) betreft de ontwikkeling van het oostelijk deel van de provincie Flevoland, in de gemeenten Dronten en Lelystad (het groene gebied op de kaart van het Regioplan). De doelstelling van Windplan Groen is een verhoging van het opgesteld vermogen door de realisatie van een windpark van circa 300-400 MW (met een vermogen van circa minimaal 3 MW per windturbine.

Windkoepel Groen (WKG) ontwikkelt, in overleg met de betrokken overheden, het plan voor de sanering, opschaling en nieuwe windturbines in dat deelgebied. Windkoepel Groen is de formele initiatiefnemer: zij voert overleg met de overheden over het plan en vraagt de benodigde vergunningen aan. Windkoepel Groen is een vereniging met zelfstandige leden. Leden zijn de 12 eigenaren/exploitanten van de bestaande en toekomstige windturbines.

1.2 Doel participatieplan

Windplan Groen heeft gevolgen voor een groep bewoners, ondernemers en instanties. Projectpartners willen zorgvuldig omgaan met deze stakeholders van Windplan Groen, zodat zowel gedurende de ontwikkeling, de bouw, als tijdens de exploitatie in harmonie wordt samengewerkt.

Deze zorgvuldige omgang met de stakeholders bestaat uit:
- de stakeholders tijdig en transparant voorzien van relevante informatie
- het oprecht luisteren naar de vragen en belangen van de stakeholders
- het samen met de stakeholders zoeken naar oplossingen voor gezamenlijke vraagstukken en het bij elkaar brengen van de belangen van de stakeholders en Windplan Groen
- het transparant inzichtelijk maken van de gemaakte afweging indien de belangen van stakeholders worden geschaad.

Door vroegtijdig met de stakeholders bij het Windplan Groen te betrekken, worden de kennis, de bezwaren en de belangen van de stakeholders bekend bij projectpartners. Met deze inbreng wordt het Windplan Groen en de onderzoeken die ervoor nodig zijn verbeterd en versterkt. Met Windplan Groen wordt bedoeld: de uitwerking van het Regioplan, de informatie in de notitie reikwijdte en detailniveau, het voorkeursalternatief, de informatie in de milieueffectrapportage, het inpassingplan, het afsprakenkader omtrent de manier van saneren en bouwen van de windturbines en de exploitatie van de windturbines. De inbreng vanuit de omgeving voor Windplan Groen resulteert in:
- het Windplan Groen wordt zoveel mogelijk verbeterd op basis van de ingebrachte kennis, belangen en bezwaren
- de projectpartners voor windplan Groen zullen uitgebreid motiveren op welke wijze de ingebrachte kennis en belangen is meegewogen in de gemaakte keuzes voor Windplan Groen.

De participatie van de stakeholders draagt sterkt bij aan de acceptatie en draagvlak voor Windplan Groen bij de stakeholders en aan antwoorden op eventuele zienswijzen en de onderbouwing van formele besluiten van de betrokken overheden in geval van beroep.

In dit participatieplan staat beschreven hoe de diverse stakeholders van Windplan Groen structureel worden betrokken bij Windplan Groen.

Er zijn verschillende vormen van participatie. In dit participatieplan staan beschreven:
- planparticipatie (procesparticipatie): stakeholders krijgen de mogelijkheid mee te denken over de projectkeuzes voor Windplan Groen
- financiële participatie: stakeholders krijgen de mogelijkheid financieel te investeren in Windplan Groen of op andere wijze financiële voordelen te ervaren.

1.3 Totstandkoming

Dit document is opgesteld door Twynstra Gudde onder leiding van Windkoepel Groen.
Twynstra Gudde heeft hiervoor opdracht gekregen van het ministerie van Economische Zaken.

Het participatieplan is opgesteld op basis van de Gedragscode Acceptatie & Participatie Windenergie op Land van de Nederlandse WindEnergie Associatie (NWEA) e.a. van december 2016. Deze code beschrijft dat er een participatieplan moet zijn, waarover stakeholders moeten kunnen beschikken. Het participatieplan moet tot stand zijn gekomen met het bevoegd gezag en de stakeholders. In het plan worden het projectproces, de stakeholders, hun betrokkenheid, hun verantwoordelijkheden en de procesparticipatie [=planparticipatie] beschreven. De code schrijft voor dat tijdens de planvorming een dialoog met de omgeving moet worden gestart en dat er een contactpersoon moet zijn. Tijdens de dialoog worden omwonenden geïnformeerd over de plannen en de gevolgen van de windturbines, de voortgang van het project, de beslismomenten en de gemaakte keuzes. Bovendien kunnen stakeholders vragen stellen en wensen kenbaar maken. De initiatiefnemer maakt inzichtelijk hoe de vragen zijn beantwoord en wat er met de wensen is gedaan. Ook geeft de gedragscode voor financiële participatie de richtlijn van € 0,40 tot € 0,50 per MWh. Voor de besteding van deze bedragen wordt mede uitgegaan van de uitkomsten van een omgevingsdialoog. De financiële participatie kan op verschillende manier worden ingevuld.

Dit participatieplan is inhoudelijk besproken met:
- 3 augustus 2017 met voorzitter Windkoepel Groen
- 8 augustus 2017 met communicatiewerkgroep Windplan Groen
- 15 augustus 2017 met een afvaardiging van de projectgroep Windplan Groen
- 16 augustus 2017 met Windkoepel Groen
- 7 september 2017 met projectgroep Windplan Groen.

Dit participatieplan zal nog worden besproken met:
- 20 september 2017 met stuurgroep Windplan Groen, besluitvorming om plan openbaar te maken
- In oktober met de 1ste lijn stakeholders.

Dit plan is een levend document en zal wanneer nodig, maar in elk geval voorafgaand aan elke planfase worden bijgesteld. De bijstellingen worden besproken met de projectpartners en de 1ste lijn stakeholders.

1.4 Contact

Windplan Groen heeft een projectwebsite: www.windplangroen.nl. Op deze website is informatie te vinden over het project. Er is een contactformulier en men kan zich aanmelden voor nieuwsbrief.

Contactpersoon voor Windplan Groen is de omgevingsmanager. Tot er een omgevingsmanager is aangesteld, is de voorzitter van Windkoepel Groen - de heer Wim Luijkx - de contactpersoon. Zijn contactgegevens zijn te vinden op www.windplangroen.nl.

2. Projectpartners

Voor de totstandkoming van Windplan Groen werken 3 projectpartners samen. Deze projectpartners hebben elk een eigen rol en zijn elk opgebouwd uit verschillende partijen. In dit hoofdstuk staan de projectpartners beschreven.

2.1 Windkoepel Groen

Windkoepel Groen (WKG) maakt het plan voor de sanering en de nieuwe windturbines in dat deelgebied. Windkoepel Groen is de formele initiatiefnemer: zij voert overleg met de overheden over het plan. Windkoepel Groen is een vereniging met zelfstandige leden. De vereniging heeft een bestuur met een onafhankelijk voorzitter. De afzonderlijke leden zijn vertegenwoordigd in de Algemene Leden Vergadering (het WKG-platform).

Leden van Windkoepel Groen zijn de eigenaren/ exploitanten van de bestaande en toekomstige windturbines. De eigenaren/exploitanten zijn verenigingen/BV's van de windturbines of lijnopstellingen:

- Vereniging Windpark Hanze (Hoge Vaart Noord & Hondtocht Noord)
- Hoge Vaart Zuid - Raedthuys
- Windpark De Hondtocht Zuid BV
- Olderbroekertocht B.V.
- Windpark Kubbeweg B.V.
- Windmolenpark Meeuwentocht B.V.
- Noorderwind B.V.
- Olster-Tocht B.V.
- Vereniging Vires Venti (Harderring-tocht)
- De Windstroom B.V. (Ansjovistocht)
- Vereniging XY-wind (Kokkeltocht)
- Zeebiestocht B.V.

Dit betreffen lijnen die gesaneerd worden, vervangen worden of nieuw worden geplaatst. Deze verenigingen/BV's zijn de gezamenlijke initiatiefnemers die de ontwikkelingskosten financieren en de benodigde grond voor het windpark onder contract hebben. Het betreft zowel grondeigenaren, direct omwonenden voor de toekomstige lijnen en de eigenaren van de bestaande te saneren lijnen. Dit betekent dat zo'n 200 agrariërs in het gebied onderdeel zijn van Windkoepel Groen. Een overzicht van het projectgebied Windplan Groen, de sanerings-, opschalings- en te behouden lijnen en leden van Windkoepel Groen zijn te vinden op de website: www.windplangroen.nl.

Ventolines is de projectadviseur die de koepel ondersteunt bij de ontwikkeling en realisatie van Windplan Groen.

2.2 Windshare

Windshare is partner van Windkoepel Groen. Windshare is een initiatief van bewoners van het buitengebied met als doel bewoners van het buitengebied de mogelijkheid te geven om financieel te participeren in de ontwikkeling van Windplan Groen en het deelgebied West/ Bruin. Windshare is een vereniging met zo'n 200 leden.

2.3 Projectoverheden

Vanwege de omvang valt dit windplan onder de Rijkscoördinatieregeling (RCR). Dat betekent dat de Rijksoverheid, te weten de ministeries van Economische Zaken (EZ) en Infrastructuur & Milieu (IenM), het bevoegd gezag is en zorgdraagt voor het inpassingsplan (bestemmingsplan). De gemeente is bevoegd gezag voor de omgevingsvergunningen en de provincie voor de natuur-vergunningen. Bureau Energie Projecten (onderdeel van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), de uitvoeringsdienst van het ministerie van Economische Zaken) zal namens de rijksoverheden de vergunningverlening coördineren.

De overheidsinstanties die de projectpartners vormen, zijn:
- Ministeries van Economische Zaken en Infrastructuur & Milieu
- Provincie Flevoland
- Gemeenten Dronten en Lelystad.

3. Stakeholders

De omgeving van Windplan Groen bestaat uit een diverse groep stakeholders. In dit hoofdstuk staan de verschillende groepen stakeholders beschreven.

De belangrijkste stakeholders noemen we de 1ste lijn stakeholders. Deze groep is vertegenwoordigd in het stakeholdersoverleg. Dit betreffen:
- de belangenverenigingen
- Waterschap Zuiderzeeland en Alliander/ Liander.

3.1 Belangenverenigingen

Belangenverenigingen zijn organisaties die een bepaald (maatschappelijk) belang dienen.
Voor Windplan Groen zijn de volgende belangenverenigingen relevant:
- Bewonersverenigingen
  - VvE Ketelhaven
  - VvE Golfpark Dronten
  - Dorpsbelangen Biddinghuizen
  - OFW (Oost Flevoland Woondiensten)
- Agrarische belangenverenigingen
  - LTO Noord afd. Flevoland
  - Flevolands Agrarisch Collectief
- Ondernemers 'verenigingen'
  - OMFL (Ontwikkelings Maatschappij Flevoland)
  - Ondernemersvereniging de Driehoek
- Belangenverenigingen voor natuur en recreatie
  Natuur en Milieufederatie Flevoland (NMF), mede namens haar 49 lidorganisaties, waaronder: de Agrarische Natuurvereniging Rondom het Greppelveld, Dierbaar Flevoland, Ecosave Investments, Flevolandschap, St Fietsersbond Flevoland, 4Fusion, IVN Dronten, IVN Lelystad, KNNV Lelystad, Milieudefensie, Milieugroep Dronten, Nederlandse Bijenhouders Vereniging Oostelijk Flevoland, Natuur- en Milieucoöperatie Rivierduingebied, Participatie Wisentbos Dronten, Roggebotstaete, ROVER, Sportvisserij MidWest Nederland, Vogel- en natuurwacht Flevoland
  - Landschapsbeheer Flevoland
  - Staatsbosbeheer
  - Toerisme Flevoland
  Vereniging Flevoboulevard, mede namens haar 17 leden, waaronder: Jachthaven Flevostrand, Dorhout Mees Golf- en Schietsportcentrum, FlevOnice, Aqua-Centrum Bremerbergse Hoek, De Randmeren zeilschool & bootverhuur, Evenemententerrein Walibi Holland, Walibi Holland, Restaurant De Klink, Beachclub NU, Bungalowpark De Bremerberg, Vakantiepark Walibi Holland, Landal Waterparc Veluwemeer, Sylfe Zeiltochten
  - Natuurmonumenten
  - Vogelbescherming

3.2 Overige overheden & semi-overheden

Er zijn naast de overheden benoemd bij de projectpartners ook nog andere overheden en semi-overheden betrokken. Deze overheden zijn zowel stakeholders als dat zij soms ook een formele rol hebben in het vergunning traject. Deze overige overheden zijn:
- Waterschap Zuiderzeeland
- Inspectie Leefomgeving en Transport
- Rijkswaterstaat
- Ministeries van Defensie (radar) en Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties (Rijksvastgoedbedrijf)
- omliggende gemeenten in Flevoland, Gelderland en Overijssel (Elburg, Nunspeet, Kampen, Zeewolde, Oldebroek, Noordoostpolder, Harderwijk).

De semi-overheden zijn stakeholders met aanzienlijke invloed aangezien ze een directe relatie met de ministeries van Economische Zaken en Infrastructuur & Milieu. Deze semi-overheden zijn:
- Luchthaven Lelystad
- ProRail en NS
- TenneT en (Al)Liander

3.3 Eolienne

In het plangebied van Windplan Groen staan twee lijnen van windturbines die niet zijn aangesloten bij Windkoepel Groen. Dit betreffen de lijnen van Eolienne aan de Pijlstaartweg en de Knarweg/ Knardijk. Tot de vaststelling van het voorkeursalternatief kan Eolienne zich aansluiten bij Windkoepel Groen.

3.4 Bewoners en ondernemers plangebied

De bewoners en ondernemers in het plangebied van Windplan Groen worden vertegenwoordigd door de belangenverenigingen. Ze zijn ook stakeholder. Dit betreffen 2 groepen:
- bewoners, grondeigenaren en ondernemers in het buitengebied van plangebied van Windplan Groen in de gemeenten Lelystad en Dronten, die geen onderdeel uitmaken van Windplan Groen of Windshare
- bewoners en ondernemers van de kernen Dronten en Biddinghuizen en buurtschap Ketelhaven.

Windkoepel Groen is primair verantwoordelijk voor de projectcommunicatie naar de bewoners en ondernemers. Echter de leden van Windkoepel Groen, zijnde de eigenaren/ exploitanten van de bestaande en toekomstige windturbines, informeren ook hun eigen buren. Windkoepel Groen is degene die eventuele afspraken maakt met de bewoners en ondernemers in het plangebied.

3.5 Overige stakeholders

Bovengenoemde partijen omvatten een zeer grote groep stakeholders. Er zijn nog meer stakeholders, dit zijn bijvoorbeeld:
- omwonenden buiten het plangebied van Windplan Groen
- initiatiefnemers andere deelgebieden Regioplan
  . Windplan Blauw
  . Windpark Zeewolde
  . Windplan West/ Bruin.

4. Planparticipatie

Planparticipatie betreft de betrokkenheid van stakeholders bij de totstandkoming van de inhoud van Windplan Groen. De planparticipatie is afhankelijk van de planfase. Het proces bestaat uit de volgende fasen:

1. Verkenning (notitie reikwijdte en detailniveau)
2. Planvorming (milieueffectrapportage en voorkeursalternatief)
3. Vergunningen (inpassingsplan en vergunningen)
4. Aanbesteding en financiering
5. Bouw en sanering
6. Exploitatie

De kaders waarbinnen Windplan Groen wordt ontwikkeld zijn voor een groot deel al bepaald. De invloed die stakeholders uit kunnen oefenen is relatief beperkt. Dit geldt met name in de planvormingsfase, aangezien voor het voorkeursalternatief de kaders vastliggen in het Regioplan en de notitie 'reikwijdte en detailniveau'. Voor de financiële participatie en de gebiedsgebonden bijdrage liggen kaders vast in het Regioplan en de gedragscode Acceptatie & Participatie Windenergie op Land. Ook is financiële haalbaarheid van Windplan Groen een andere belangrijke voorwaarde voor het voorkeursalternatief en de invulling van de financiële participatie.

Hieronder staan per planfase de planparticipatie beschreven.

4.1 Verkenning

Deze fase loopt vanaf de start van Windplan Groen tot aan de definitieve vaststelling van de notitie reikwijdte en detailniveau (NRD). Stakeholders kunnen in deze fase invloed uitoefenen op de inhoud van de notitie reikwijdte en detailniveau voor de milieueffectrapportage. In deze notitie wordt beschreven welke alternatieven van windparken worden onderzocht en waarop worden de alternatieven onderzocht.

Onderstaande tabel geeft weer op welke wijze de stakeholders worden betrokken in deze fase.

Participatievorm	Doelgroep	Middel
Informeren	Alle stakeholders	Website www.windplangroen.nl (regelmatige update). Elk kwartaal een nieuwsbrief (aanmelden voor abonnement). Informatieavonden: 1. Start project (direct na start project) 2. Concept notitie reikwijdte en detailniveau (begin van inspraakperiode).
Consulteren	1ste lijn stakeholders	Stakeholderbijeenkomsten: 1. Start project en start notitie reikwijdte en detailniveau (direct na start project) 2. Concept participatieplan en concept notitie reikwijdte en detailniveau (tijdens terinzagelegging).
	Alle stakeholders	Inspraak (zienswijze) concept notitie reikwijdte en detailniveau. Indien nodig of gewenst bilateraal overleg met Windkoepel Groen.

4.2 Planvorming

Deze fase start na de vaststelling van de notitie reikwijdte en detailniveau en eindigt met de keuze voor het voorkeursalternatief. In de notitie reikwijdte en detailniveau staan de alternatieven van windparken de onderzoeken beschreven. De onderzoeken van de alternatieven van windparken worden in deze fase uitgevoerd. Op basis daarvan zullen de projectpartners een voorkeursalternatief vaststellen. Het voorkeursalternatief laat zien waar de windturbines komen en wat de bandbreedte is voor hun afmetingen. In deze fase worden ook de principes van financiële participatie (ontwikkelparticipatie en exploitatieparticipatie) en de gebiedsgebonden bijdrage vastgelegd. Hierbij wordt de participatie op de besteding van de gebiedsgebonden bijdrage nader uitgewerkt, conform de gedragscode Acceptatie & Participatie Windenergie op Land.

Stakeholders kunnen in deze fase invloed uitoefenen op de inhoud van het voorkeursalternatief.

Onderstaande tabel geeft weer op welke wijze de stakeholders worden betrokken in deze fase.

Participatievorm	Doelgroep	Middel
Informeren	Alle stakeholders	Website www.windplangroen.nl (regelmatige update). Website www.wind-share.nl (regelmatige update). Elk kwartaal een nieuwsbrief (aanmelden voor abonnement).
Consulteren	1ste lijn stakeholders	Stakeholderbijeenkomsten: 1. Concept milieueffectrapportage en voorkeursalternatief (voorafgaand aan interne besluitvorming)
	Alle stakeholders	Indien nodig of gewenst bilateraal overleg met Windkoepel Groen.

4.3 Vergunningen en inpassingsplan

Deze fase start met het indienen van de vergunningsaanvragen tot en met het onherroepelijk zijn van de vergunningen.

In deze fase dient Windkoepel Groen en zijn leden de vergunningsaanvragen in. Het bevoegd gezag legt de milieueffectrapportage (MER), het inpassingsplan (IP, met daarin het voorkeursalternatief) en de omgevingsvergunningen ter inzage. Stakeholders kunnen in deze fase invloed uitoefenen op de wijziging van de bestemmingen en de te verlenen vergunningen en ontheffingen. Dit kan via de formele inspraak (bezwaar en beroep) het rijksinpassingsplan (met het voorkeursalternatief) met de milieueffectrapportage als onderbouwing, de vergunningen en ontheffingen.

Tevens worden de stakeholders geïnformeerd over de principes van financiële participatie (ontwikkelparticipatie en exploitatieparticipatie) en de gebiedsgebonden bijdrage. Zij worden alleen geïnformeerd en hebben geen invloed op deze principes.

Onderstaande tabel geeft weer op welke wijze de stakeholders worden betrokken in deze fase.

Participatievorm	**Doelgroep**	**Middel**
Informeren	Alle stakeholders	Website www.windplangroen.nl (regelmatige update). Elk kwartaal een nieuwsbrief (aanmelden voor abonnement). Websites EZ/BEP, provincie en gemeenten, Staatscourant, lokale pers, h-a-h bladen en flyers over formele procedure. Informatieavonden: 1. Ontwerp milieueffectrapportage, ontwerp inpassingsplan (begin van inspraakperiode) en concept principes financiële participatie en gebiedsgebonden bijdrage.
Consulteren	Alle stakeholders	Inspraak (zienswijze en beroep) ontwerp inpassingsplan (met milieueffectrapportage), ontwerp vergunningen en ontheffingen. Indien nodig of gewenst bilateraal overleg met Windkoepel Groen.

4.4 Aanbesteding en financiering

Deze fase start met de vergunning en stopt bij de daadwerkelijke bouw en sanering. Deze fase betreft de aanvraag van de SDE-subsidie, de selectie van de turbinebouwer en de onderhoudscontracten, de financiering van de bouw (financial close) et cetera. In deze fase wordt de financiële participatie (ontwikkelparticipatie en exploitatieparticipatie) en de gebiedsgebonden bijdrage uitgewerkt.

In deze fase worden stakeholders geïnformeerd over de voortgang en kunnen ze invloed uitoefenen op de uitvoering van de bouwen (o.a. planning) en de aan- en afvoerwegen tijdens de bouw.

Onderstaande tabel geeft weer op welke wijze de stakeholders worden betrokken in deze fase.

Participatievorm	**Doelgroep**	**Middel**

Informeren	Alle stakeholders	Website www.windplangroen.nl (regelmatige update). Website www.wind-share.nl (regelmatige update). Elk kwartaal een nieuwsbrief (aanmelden voor abonnement).
	Doelgroepen voor ontwikkel- en exploitatie-participatie	Informatieavonden: 1. Ontwikkelparticipatie (Windshare) 2. Exploitatieparticipatie.
Consulteren	Stakeholders worden per lijn bepaald	Bijeenkomst per lijn: 1. Bouwoverlast.

4.5 Bouw en sanering

Deze fase begint bij de eerste werkzaamheden in het veld voor de bouw en sanering van de windturbines en is afgerond als de windturbines die gesaneerd worden weg zijn en de nieuw te bouwen windturbines zijn gebouwd.

De planparticipatie in deze fase uit het informeren van de stakeholders en het oplossen van en het beperken van de overlast tijdens de bouw en sloop.

Participatievorm	**Doelgroep**	**Middel**
Informeren	Alle stakeholders	Website www.windplangroen.nl (regelmatige update). Indien ze zich aanmelden een abonnement op de nieuwsbrief (minimaal 1x per kwartaal). Open dag/ kijkdag.
Consulteren	Alle stakeholders	Klachtenmeldpunt. Informatiepunt. Indien nodig of gewenst bilateraal overleg met WKG of windpark(en).

4.6 Exploitatie

Deze fase begint na de realisatie van de windparken en is niet nader uitgewerkt.

5. Social return

De potentiële social return van dit project is zeer groot. Veel bewoners van het buitengebied zijn betrokken bij Windplan Groen. De ontwikkeling van het plan levert ook werkgelegenheid in het gebied op.

De social return kan worden vergroot met het koppelen van het project aan lokale onderwijsinstellingen, kennisinstituten en arbeidsvoorzieningen.

Windkoepel Groen geeft hier geen invulling aan.

Dit hoofdstuk wordt alleen opgenomen als de gemeenten en provincie hier invulling aangeven. Dit wordt nog nader uitgezocht.

6. Financiële voordelen bewoners windplan Groen

Er zijn verschillende mogelijkheden waarop met Windplan Groen financiële voordelen worden gecreëerd voor bewoners in windplan Groen. Als eerste wordt de mogelijkheid gecreëerd om actief financieel te participeren in Windplan Groen. Een tweede mogelijkheid betreft het jaarlijkse vullen van het gebiedsfonds, waarmee maatschappelijk projecten worden gefinancierd die ten goede komen aan de lokale leefomgeving. Hieronder staan de mogelijkheden beschreven.

6.1 Ontwikkelparticipatie (Windshare)

Inwoners van het buitengebied van het plangebied Windplan Groen, in de gemeenten Dronten en Lelystad, kunnen zich aansluiten bij Windshare om risicodragend mee te kunnen participeren in de ontwikkelingskosten van Windplan Groen. De voorwaarden voor het participeren via Windshare worden in 2017 vormgegeven. Meer informatie is te vinden op www.wind-share.nl.

6.2 Exploitatieparticipatie

Inwoners van de gemeenten Dronten en Lelystad, mogelijk ook de inwoners van de andere gemeenten in Flevoland, krijgen de mogelijkheid tot financiële participatie in het windpark zodat zij mee kunnen profiteren van hernieuwbare energie in de exploitatiefase. De principes van de exploitatieparticipatie worden uitgewerkt in de planvormingsfase. De precieze voorwaarden voor deze vorm van participatie worden in de aanbesteding en financieringsfase vormgegeven. Meer informatie is te zijner tijd te vinden op www.windplangroen.nl.

6.3 Gebiedsgebonden bijdrage

Daarnaast leveren de nieuwe windmolens elk jaar een gebiedsgebonden bijdrage die, in overleg met de gemeenten (de beheerder van het fonds), een bestemming krijgt voor een aantoonbare kwaliteitsverbetering in de regionale samenleving en omgeving. De principes en governance van dit fonds worden in de planvormingsfase uitgewerkt, conform de uitgangspunten van de gedragscode Acceptatie & Participatie Windenergie op Land en het Regioplan. In de uitwerkingsfase wordt de hoogte van de bijdrage aan het fonds uitgewerkt. In de exploitatiefase wordt bepaald waaraan de bijdrage wordt uitgegeven.

Aanbiedingsformulier Stuurgroep Windplan Groen

Onderwerp:	**Intentieovereenkomst (versie 13 juni 2017)**
Datum overleg:	21 juni 2017
Bijlage(n):	4
Korte samenvatting van de inhoud / van het voorstel	Het realiseren van windenergie op land is essentieel voor het behalen van de doelstelling voor de opwekking van duurzame energie zoals vastgelegd in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013). Deze doelstelling is: een toename van het aandeel van hernieuwbare energieopwekking naar 14% in 2020 en een verdere stijging van dit aandeel naar 16% in 2023. De provincie Flevoland en de gemeenten Dronten, Lelystad en Zeewolde hebben het beleid van opschalen, saneren en participeren vastgelegd het Regioplan (2016). Met het realiseren van windturbines in projectgebied Oost wordt mede invulling wordt gegeven aan de door het Rijk vastgestelde structuurvisie Wind op Land (2014) en het Regioplan. Met deze intentieovereenkomst spreken de betrokken partijen de intentie uit om gezamenlijk het doel te bereiken van een haalbaar project met voldoende financieel economisch perspectief voor iedereen en worden de rollen en verantwoordelijkheden vastgelegd. Voor de realisatie van het project is een wijziging van de betreffende bestemmingsplannen nodig. Doormiddel van de Rijkscoördinatieregeling wordt hieraan invulling gegeven.
Evt. discussiepunten	
Hamerstuk	0 Ja X Nee
Voorgestelde conclusies	- Akkoord met de tekst van de Intentieovereenkomst en het indienen hiervan in de Colleges van Dronten en Lelystad en College van Gedeputeerde Staten van Flevoland voor besluitvorming over instemming en mandaat om te ondertekenen - Kennisnemen van tussentijdsverslag van de bemiddelaars - Akkoord met de formele start van Windplan Groen onder de RCR voorafgaand aan de ondertekening van de Intentieovereenkomst
Communicatie	1e helft juli vinden de volgende activiteiten plaats: - Een drietal bewonersbijeenkomsten Doel: Lanceren van het project en eerste informele kennismaking van de omgeving met het project en Windkoepel Groen Organisatie door Windkoepel Groen Mensen worden uitgenodigd middels brief/advertentie - Live zetten op de website Windplan Groen en Bureau Energie Projecten - Startbijeenkomst met de pers voorafgaand aan bewonersbijeenkomsten
Evt. consequenties (personele, financiële)	-
Vervolgacties	- Na akkoord Colleges Dronten en Lelystad en College van Gedeputeerde Staten van Flevoland ondertekening door leden stuurgroep (planning: volgende stuurgroep eind september) - Brief EZ in reactie op melding RCR door initiatiefnemer

Partijen:

1. De Minister van Economische Zaken, de heer H.G.J. Kamp, handelend in zijn hoedanigheid van bestuursorgaan, namens deze mevrouw drs. I.K. Post, MT-lid directie Energie en Omgeving, hierna te noemen: EZ;
2. De Minister van Infrastructuur en Milieu, mevrouw drs. M.H. Schultz van Haegen-Maas Geesteranus, handelend in haar hoedanigheid van bestuursorgaan, namens deze de heer W.H.B. Aarnink, directeur Netwerkontwikkeling, hierna te noemen: IenM;

EZ en IenM hierna gezamenlijk te noemen: het Rijk.

3. De provincie Flevoland, rechtsgeldig vertegenwoordigd door, de heer A.M. Meijer gedeputeerde provincie Flevoland, gemachtigd door de commissaris van de Koning conform het bepaalde in artikel 176, tweede lid, van de Provinciewet en handelende ter uitvoering van het besluit van gedeputeerde staten van Flevoland van 4 oktober 2016, hierna te noemen: provincie Flevoland;
4. De gemeente Dronten, rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer N.Verlaan, wethouder gemeente Dronten, gemachtigd door de burgemeester conform het bepaalde in artikel 171, tweede lid, van de Gemeentewet en handelende ter uitvoering van het besluit van het college van burgemeester en wethouders van Dronten van …dd, hierna te noemen: gemeente Dronten;
5. De gemeente Lelystad, rechtsgeldig vertegenwoordigd door mevrouw E. van Wageningen, wethouder gemeente Lelystad, gemachtigd door de burgemeester conform het bepaalde in artikel 171, tweede lid, van de Gemeentewet en handelende ter uitvoering van het besluit van het college van burgemeester en wethouders van Lelystad van …dd, hierna te noemen: gemeente Lelystad;

Provincie Flevoland, gemeente Dronten en gemeente Lelystad hierna gezamenlijk te noemen: regionale overheden.

6. Ontwikkelvereniging Windkoepel Groen,
waarin verenigd de windparken: Hanze (Hondtocht Noord en Hoge Vaart Noord), Hoge Vaart Zuid en Hondtocht Zuid, Oldebroekertocht, Noorderwind, Olstertocht, XY-wind, Kubbeweg, Vires Venti, Zeebiestocht, Windstroom, Meeuwentocht zoals nader aangeduid op de kaart in de bijlage 1; vertegenwoordigd door de voorzitter de heer [redacted] en de secretaris de heer [redacted] gezamenlijk. Partijen hebben hiertoe een voorovereenkomst ondertekend (bijlage 4).

Hierna gezamenlijk te noemen: Windkoepel Groen (WKG).

Hierna allen gezamenlijk te noemen: Partijen.

Overwegende:

- dat het realiseren van windenergie op land essentieel is voor het behalen van de doelstelling voor de opwekking van duurzame energie zoals vastgelegd in het op 6 september 2013 ondertekende Energieakkoord voor duurzame groei, te weten een toename van het aandeel van hernieuwbare energieopwekking naar 14% in 2020 en een verdere stijging van dit aandeel naar 16% in 2023;

- dat met het realiseren van windturbines in projectgebied Oost mede invulling wordt gegeven aan de op 28 maart 2014 door het Rijk vastgestelde structuurvisie Wind op Land, waarin beoogd wordt 6000 MW aan opgesteld vermogen windenergie op land ruimtelijk in te passen

door grootschalige windprojecten te concentreren in 11 gebieden die daarvoor het meest geschikt zijn, waaronder de locaties in Flevoland;

- dat de structuurvisie vervolgens beoogt om door herstructurering meer energie op te wekken met minder windturbines. De provincie Flevoland heeft hiertoe samen met huidige windturbine eigenaren en de gemeenten Dronten, Lelystad en Zeewolde en met betrokkenheid van het Rijk een gebiedsproces doorlopen;

- dat provincie Flevoland en de gemeenten Dronten, Lelystad en Zeewolde het beleid van opschalen, saneren en participeren hebben vastgelegd in de structuurvisie Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland (hierna Regioplan genoemd) dat op 30 juni 2016 in de gemeenteraad van Dronten, op 5 juli 2016 in de gemeenteraad van Lelystad, op 27 juni 2016 in de gemeenteraad van Zeewolde en op 13 juli 2016 in de Provinciale Staten van Flevoland is vastgesteld (bij de laatste inclusief enkele amendementen en moties).

- dat in het Regioplan door de provincie Flevoland en de gemeenten Dronten, Lelystad en Zeewolde is besloten zuidelijk en oostelijk Flevoland op te delen in projectgebieden, waarbinnen, gedurende de realisatiescope van het regioplan (2030) ook voor projectgebied Oost een totaal-project voor opschalen, saneren en participeren in beginsel door één initiatiefnemer, middels een samenwerking tussen de leden van WKG, wordt gerealiseerd met één procedure voor de ruimtelijke inpassing;

- dat ten aanzien van het windmolenbeleid de gemeente Dronten tevens in de uitvoeringsparagraaf van de structuurvisie Dronten 2030 heeft aangegeven hoe zij tot realisatie van de windmolenparken wil komen, hetgeen vervolgens is vertaald in de nota kostenverhaal 2016. De structuurvisie Dronten 2030 en de nota kostenverhaal een aanvulling vormen op het vastgestelde Regioplan voor het Drontense grondgebied;

- dat de bovengenoemde windparken met daarbij aangesloten eigenaren en gebruikers van gronden en bewoners van projectgebied Oost zijn verenigd in Windkoepel Groen en dat deze leden gezamenlijk uitvoering willen geven aan een projectplan, dat wordt opgesteld op basis van de uitgangspunten benoemd in het Regioplan Windenergie;

- dat leden van Windkoepel Groen reeds verleende rechten op vervanging van de huidige windturbineopstelling kunnen uitoefenen;

- dat dit projectplan een haalbaar project met voldoende financieel economisch perspectief moet inhouden voor iedereen; voor ontwikkelaars, grondeigenaren, omwonenden, burgers en de betrokken overheden;

- dat na goedkeuring van het projectplan en vaststelling van het voorkeursalternatief (VKA) het Rijk en de lokale overheden een inspanningsverplichting hebben om de procedure voor het Rijks inpassingsplan en de vergunningen, waarvoor zij bevoegd gezag zijn, voort te zetten en op voortvarende wijze te doorlopen;

- Dat Windkoepel Groen na goedkeuring van het projectplan en vaststelling van het VKA de inspanningsverplichting heeft om op basis van dit projectplan het RCR proces op voortvarende wijze te doorlopen en die werkzaamheden verricht en stukken aanlevert die voor overheden nodig zijn om het proces voortvarend te doorlopen;

- dat Windkoepel Groen overeenkomstig het bepaalde in artikel 9b, derde lid, van de Elektriciteitswet 1998, melding heeft gedaan bij de Minister van Economische Zaken van het voornemen om een windmolenpark met een capaciteit van meer dan 100 MW aan te leggen;

- dat Windkoepel Groen de aangewezen partij is om de procedure voor de vaststelling van het inpassingsplan en de procedure voor de vergunningverlening te doorlopen;

- dat de leden van Windkoepel Groen willen overgaan tot realisatie van het windplan en zich hierbij verbinden tot het nakomen van alle afspraken die tussen het Rijk, de lokale overheden en Windkoepel Groen in dit kader worden gemaakt;

- dat Partijen zich vanuit een positieve en enthousiaste grondhouding willen inzetten voor de benodigde acties om te komen tot een succesvolle realisering van het windproject in projectgebied Oost.

Spreken het volgende af:

Artikel 1

Partijen streven ernaar, ieder vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheid, om vanaf medio 2017:
1.1. onderzoek te doen naar de haalbaarheid en uitvoerbaarheid van een RCR-project dat past binnen de kaders van het Regioplan Windenergie en de provinciale windverordening van de provincie Flevoland;
1.2. tot overeenstemming te komen over een projectplan voor: één integraal windenergieproject in het projectgebied 'Oost' van Flevoland, zoals dat is begrensd op de kaart in bijlage 2, waarbij een totaal opgesteld vermogen aan windenergie op land wordt nagestreefd van 300-400 MW;
1.3. te komen tot sanering van het huidige bestand aan windmolens binnen het projectgebied en het invullen van de participatieopdracht, benoemd in het Regioplan op te nemen in het projectplan.

Artikel 2

2.1. Partijen spannen zich over en weer in om ten behoeve van de ontwikkeling en realisatie van de doelstellingen van deze intentieovereenkomst hun deskundigheid en (markt)kennis ter beschikking te stellen.
2.2. Partijen zullen bij de uitvoering van deze intentieovereenkomst de volgende punten in acht nemen:
a. Partijen onderschrijven de noodzaak van coördinatie en onderlinge afstemming van elkaars activiteiten en werkzaamheden en van overleg over tal van aspecten, een en ander zoals verder uitgewerkt in deze intentieovereenkomst;
b. Partijen houden met respect voor elkaars taken en werkzaamheden rekening met elkaars gerechtvaardigde belangen;
c. Individuele deelnemers binnen Windkoepel Groen kunnen, onverlet het overige in deze overeenkomst gestelde, reeds verleende rechten tot vervanging van een windturbineopstelling (vergunning) uitoefenen waarbij in het projectplan zal worden opgenomen hoe met die vervanging rekening zal worden gehouden.
Individuele deelnemers binnen Windkoepel Groen zullen hun medewerking tot realisatie uiteindelijk mede laten afhangen van de mogelijkheden om hun bestaande eonomische situatie te verbeteren en alleen investeren binnen een economisch verantwoord perspectief, waarmee projectfinanciering van het Windmolenproject mogelijk wordt.

Artikel 3

3.1. Partijen spannen zich in, elk voor eigen rekening en risico, om tot overeenstemming te komen over een projectplan waarin haalbaarheid en economische uitvoerbaarheid worden

aangegeven, met het beslisdocument Windkoepel Groen en het Regioplan als richtinggevende kaders.

3.2. Partijen spannen zich in, elk vanuit hun eigen bevoegdheden en verantwoordelijkheden en voor eigen rekening en risico, om vanaf medio 2017 tot overeenstemming te komen en het realiseren van de volgende mijlpalen:

a) een projectplanning tot en met het bereiken van de onherroepelijke besluiten (inpassingsplan en uitvoeringsbesluiten);
b) een plan van aanpak;
c) een notitie reikwijdte en detailniveau;
d) een projectplan (overeenkomstig de kaders van het Regioplan, bestaande uit in ieder geval een opschalingsplan, een saneringsplan en een participatieplan);
e) een participatieplan inclusief omgevingsanalyse en een communicatieplan;
f) een gecombineerd plan- en project MER;
g) een inpassingsplan met bijbehorende uitvoeringsbesluiten;
h) de benodigde vergunningen;
i) anterieure overeenkomsten (indien noodzakelijk) met de verschillende overheden.

3.3. Windkoepel Groen ondersteund door de overige Partijen, is verantwoordelijk voor:

a. de totstandkoming van een (concept) notitie reikwijdte en detailniveau;
b. een projectplan, overeenkomstig de kaders van het Regioplan en de uitgangspunten van het beslisdocument Windkoepel Groen;
c. een participatieplan waarin de financiële participatie op hoofdlijnen is uitgewerkt;
d. een gecombineerd plan- en project MER;
e. het aanvragen van de vergunningen;
f. een participatieplan inclusief omgevingsanalyse en een communicatieplan.

3.4. Het Rijk, ondersteund door de overige Partijen, zal verantwoordelijk zijn voor:

a. het opstellen en beheersen van de projectplanning;
b. het opzetten van een RCR-projectorganisatie en het voeren van regie en projectondersteuning daarbij;
c. een plan van aanpak;
d. het vaststellen en publiceren van de (concept) notitie reikwijdte en detailniveau overeenkomstig het bepaalde in artikel 7.8 en 7.9 Wet milieubeheer;
e. het vragen van advies aan de Commissie voor de m.e.r. over het concept NRD en het MER;
f. de keuze voor het Voorkeursalternatief (VKA);
e. het (laten) opstellen van een (ontwerp) inpassingsplan en coördinatie van bijbehorende uitvoeringsbesluiten. Het publiceren van het (ontwerp) inpassingsplan en (ontwerp) uitvoeringsbesluiten overeenkomstig het bepaalde in artikel 7.8 en 7.9 Wet milieubeheer en vaststelling daarvan.

3.5 De bevoegdheden van de provincie Flevoland en de gemeenten Dronten en Lelystad zoals opgenomen in bijlage 3 bij deze intentieovereenkomst.

Artikel 4

4.1. Ten behoeve van het draagvlak voor en de uitvoerbaarheid van het project spant Windkoepel Groen zich in om binnen projectgebied Oost de rechtspersonen die daar op grond van de statuten van vereniging Windkoepel Groen voor in aanmerking komen, als lid te werven en als lid te behouden. Hieronder worden verstaan de partijen aangesloten bij Eolienne.

4.2. Windkoepel Groen spant zich zoveel mogelijk in om bewoners van het projectgebied Oost en overige belanghebbenden vanaf het begin bij het project te betrekken en te laten participeren en neemt hierbij de gedragscode ‘Draagvlak en participatie wind op land’ van de Nederlandse Windenergie Associatie en de verenigde natuur- en milieuorganisaties als uitgangspunt.

4.3. Onderdeel van het participatieplan is dat de bewoners die gevestigd zijn in projectgebied Groen, de gelegenheid krijgen om financieel te participeren in de ontwikkeling van nieuwe windmolens binnen windplan Groen. Hiertoe heeft Windkoepel Groen overeenstemming bereikt

met de Vereniging Windshare, waarin deze potentiële participanten verenigd zijn. Windkoepel Groen en Windshare hebben de intentie dit in een overeenkomst vast te leggen.

Artikel 5

Windkoepel Groen neemt de verplichting op zich om bij de oprichting van de individuele project BV's haar verantwoordelijkheden zoals verwoord in deze intentieovereenkomst over te dragen aan die project-BV's.

Artikel 6

Het Rijk spant zich in om knelpunten in de uitvoering van wet- en regelgeving en beleidsregels voor de realisatie de plannen van de deelnemers binnen Windkoepel Groen zo veel mogelijk weg te nemen. Dit geldt in het bijzonder voor knelpunten die de onderlinge afstemming met de andere grote ruimtelijke opgave voor provincie Flevoland met zich brengt, te weten de uitbreiding van luchthaven Lelystad, en voor knelpunten die verband houden met radar en zendmasten. Het Rijk zorgt voor de interdepartementale afstemming over deze knelpunten.

Artikel 7

Provincie Flevoland en gemeente Lelystad en Dronten spannen zich in om knelpunten in de uitvoering van wet- en regelgeving en beleidsregels voor de realisatie van de windprojecten van de leden van Windkoepel Groen zo veel mogelijk weg te nemen.

Artikel 8

8.1. EZ zorgt voor ondersteuning van de uitvoering van deze intentieovereenkomst door een projectorganisatie te faciliteren met in elk geval een stuurgroep en een projectteam waarin alle Partijen voor eigen rekening en risico zitting hebben en waarbij alle Partijen in ieder geval de beschikking hebben over een gezamenlijk opgesteld plan van aanpak, planning, communicatie- en procesparticipatieplan en een beschrijving van rollen, taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van ieder van de Partijen.
8.2. De stuurgroep zal bestaan uit de verantwoordelijk gedeputeerde van Flevoland (voorzitter), de verantwoordelijke wethouders van Dronten en Lelystad, de voorzitter van Windkoepel Groen eventueel begeleid door de projectleider vanuit Windkoepel Groen. Namens het bevoegd gezag, zijnde de minister van Economische Zaken en de minister van Infrastructuur en Milieu, zullen tevens het verantwoordelijk MT-lid Energie en Omgeving van het ministerie van Economische Zaken en directeur netwerkontwikkeling van Rijkwaterstaat Midden-Nederland deelnemen in de stuurgroep.
8.3. De Stuurgroep zal zo vaak bijeenkomen als nodig is om besluiten te nemen over mijlpalen en de voortgang van het project conform de planning te bewaken.
8.4. Partijen zullen elk voldoende menskracht aan de projectorganisatie ter beschikking stellen om de doelen van deze intentieovereenkomst binnen de planning te bereiken

Artikel 9

Partijen stemmen de communicatie over het project zoveel mogelijk met elkaar af. De Windkoepel Groen en EZ zijn primair verantwoordelijk voor de communicatie over het project. Dit wordt verder uitgewerkt in een gezamenlijk communicatieplan. Onder communicatie wordt in dit verband ook de planparticipatie verstaan. Op de communicatie zijn de uitgangspunten uit de gedragscode 'participatie en draagvlak wind' van de Nederlandse Windenergie Associatie en de verenigde natuur- en milieuorganisaties van toepassing.

Slotbepalingen

Artikel 10

10.1 Elke partij kan de andere Partijen schriftelijk verzoeken deze intentieovereenkomst te wijzigen. De wijziging behoeft de schriftelijke instemming van alle Partijen. De wijzigingen worden zo spoedig mogelijk na de schriftelijke instemming van alle partijen bekendgemaakt.
10.2. Elke partij kan deze intentieovereenkomst opzeggen met in acht neming van een opzegtermijn van 3 weken. Deze opzegging dient aan ieder andere partij afzonderlijk schriftelijk kenbaar gemaakt te worden.
10.3 Van opzegging van deze intentieovereenkomst wordt mededeling gedaan in de Staatscourant.

Artikel 11

Deze intentieovereenkomst is niet in rechte afdwingbaar.

Artikel 12

Deze intentieovereenkomst treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening door alle partijen en loopt tot en met het moment dat het inpassingsplan en de uitvoeringsbesluiten onherroepelijk zijn.

Artikel 13

Deze intentieovereenkomst wordt gepubliceerd in de Staatscourant.
Bij deze intentieovereenkomst zijn de volgende bijlagen gevoegd die onlosmakelijk deel uitmaken van deze intentieovereenkomst:

- bijlage 1 kaart van projectgebied Oost van Flevoland;
- bijlage 2 kaart met aanduiding van alle leden van windkoepel Groen ;
- bijlage 3 uitwerking van bevoegdheden en verantwoordelijkheden deelnemers intentieovereenkomst
- Bijlage 4 samenwerkingsovereenkomst leden WKG.

Aldus overeengekomen op [datum ondertekening]

De Minister van Economische Zaken,
namens deze:
drs. I.K. Post,
MT-lid directie Energie en Omgeving

De Minister van Infrastructuur en Milieu,
namens deze:
W.H.B. Aarnink,
directeur Netwerkontwikkeling

Provincie Flevoland,
vertegenwoordigd door de heer A.M. Meijer
Gedeputeerde

Gemeente Dronten,
vertegenwoordigd door mr. N. Verlaan,
Wethouder

Gemeente Lelystad,
vertegenwoordigd door E. van Wageningen,
Wethouder

Windkoepel Groen,
vertegenwoordigd door W.A.J. Luijkx
voorzitter

Windkoepel Groen,
vertegenwoordigd door G.de Regt,
bestuurslid

Bijlage 1: Kaart van projectgebied Oost van Flevoland

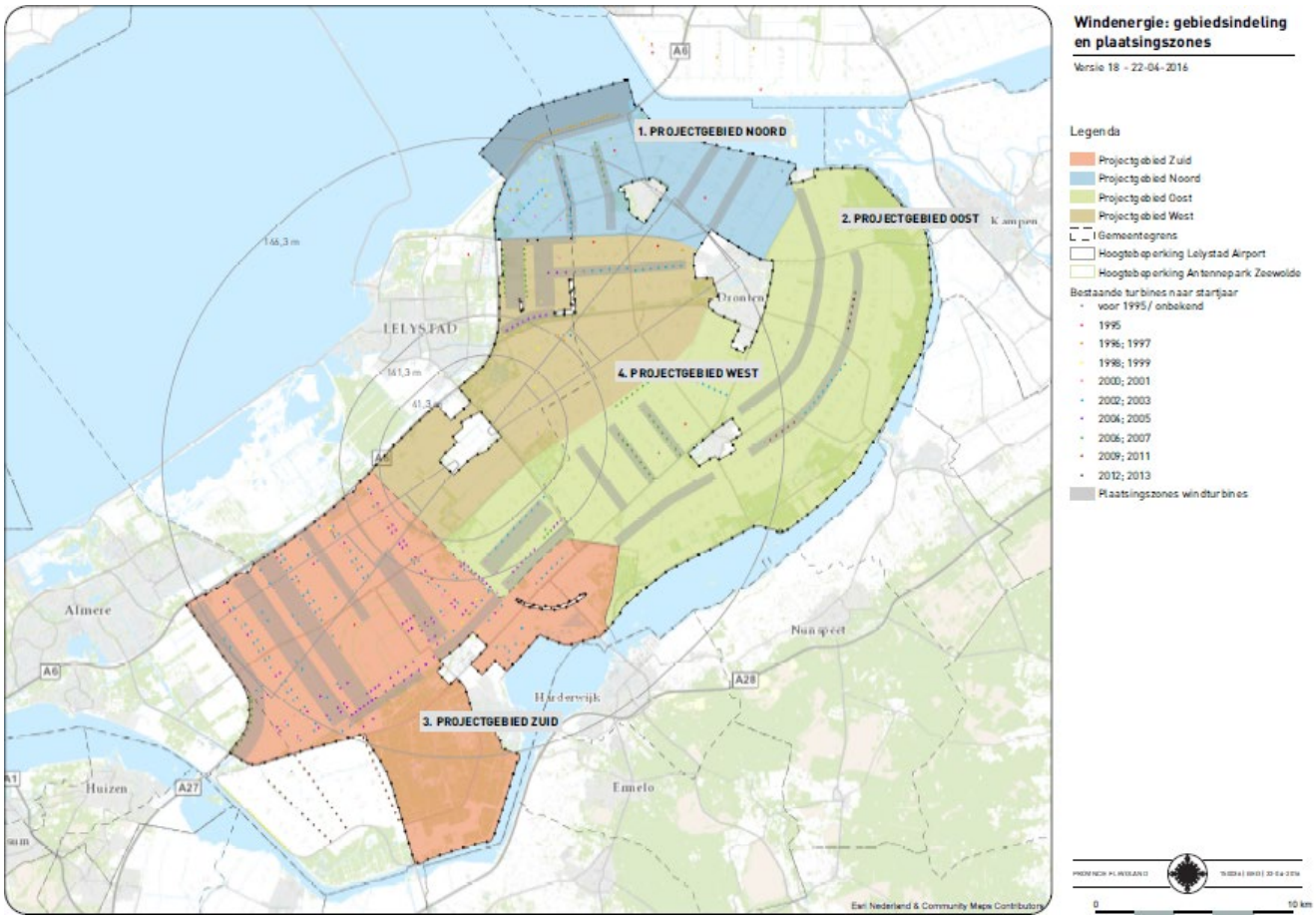

Bijlage 2: Kaart met aanduiding van alle leden van windkoepel Groen

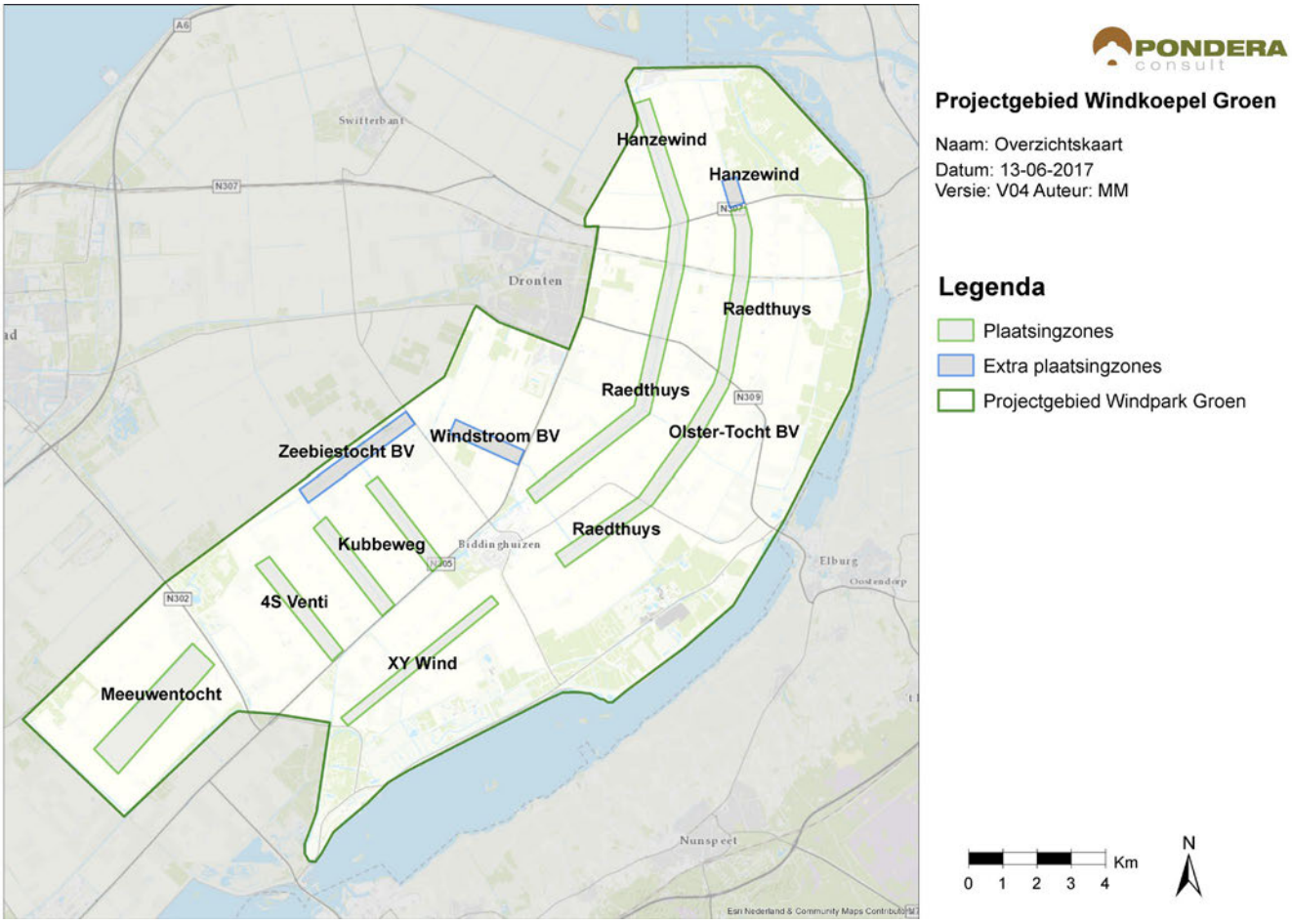

Bijlage 3: Uitwerking van bevoegdheden en verantwoordelijkheden deelnemers intentieovereenkomst

1. Initiatiefnemer: Windkoepel Groen

- op regelmatige basis pro actief deelnemen aan overleg tussen initiatiefnemer en overheden
- mede opstellen en ondertekenen intentie overeenkomst windpark Windplan Groen
- ondertekenen anterieure overeenkomsten met gemeenten
- toetsen en ondertekenen exploitatie en planschade overeenkomst met het Rijk
- opstellen Projectplan (incl. saneringsplan, opschalingsplan en participatieplan)
- opstellen stakeholderanalyse en (plan)participatieplan en omgevingsmanagement
- opstellen communicatieplan
- communicatie over de inhoud van het project naar de regio i.s.m. partners
- opstellen Notitie Reikwijdte en Detail voor de MER in overleg met partners
- opstellen MER incl. noodzakelijke onderzoeken in overleg met partners
- opstellen vergunningaanvragen incl. noodzakelijke onderzoeken
- indienen SDE+ aanvraag

2. Ministerie EZ

- op regelmatige basis pro actief deelnemen aan overleg tussen initiatiefnemer en overheden
- mede opstellen en ondertekenen intentie overeenkomst Windplan Groen
- opzet van een projectorganisatie in overleg met partners
- opstellen van een werkplanning in overleg met partners
- opstellen en vaststellen inpassingsplan (IP) i.o.m. andere overheden inclusief BRO-overleg
- afstemming Windplan Groen op ontwikkelingen luchthaven Lelystad
- opstellen en ondertekenen exploitatie en planschade overeenkomst met de initiatiefnemer
- vaststellen NRD
- in procedure brengen NRD en organiseren info avonden
- NRD voor advies voorleggen aan de Commissie voor de m.e.r.
- communicatie over de procedure, planning en besluitvorming van het project naar de regio i.s.m. de initiatiefnemer
- nemen coördinatiebesluit en versturen termijnbrief
- formeel vaststellen VKA met mede bevoegd gezag IenM en in overleg met initiatiefnemer, provincie en gemeente
- toetsen en goedkeuren MER
- vaststellen IP met mede bevoegd gezag IenM.
- in procedure brengen van IP, MER, besluiten vergunningen en organiseren info avonden
- MER voor advies voorleggen aan de Commissie voor de m.e.r.
- in behandeling nemen van vergunningaanvragen en nemen van besluiten
- in behandeling nemen van zienswijzen, opstellen nota van beantwoording i.s.m. initiatiefnemer en andere overheden
- in behandeling nemen SDE+ aanvraag
- afhandelen RvS procedure (i.o.m. ministerie IenM, initiatiefnemer en bevoegde gezagen vergunningen)

3. Ministerie IenM

- op regelmatige basis pro actief deelnemen aan overleg tussen initiatiefnemer en overheden.
- toetsen op overeenstemming met het rijksbeleid: algemeen beginsel van een goede ruimtelijke ordening, nationaal ruimtelijk beleid (Structuurvisie Wind op Land), wet- en regelgeving op de beleidsterreinen van IenM zoals externe veiligheid, geluid en andere milieuaspecten.
- mede opstellen en ondertekenen intentie overeenkomst Windplan Groen
- afstemming Windplan Groen op ontwikkelingen luchthaven Lelystad
- toetsen van concept-NRD en instemmen met de NRD
- keuze VKA met mede bevoegd gezag EZ en in overleg met initiatiefnemer, provincie en gemeente
- toetsen MER en Inpassingsplan.
- in behandeling nemen van vergunningaanvragen en nemen van besluiten hierover voor zover deze betrekking hebben op het IenM beheersgebied
- vaststellen IP met mede bevoegd gezag EZ.

- afhandelen RvS procedure (i.o.m. ministerie IenM, initiatiefnemer en bevoegde gezagen vergunningen) voor wat betreft onderwerpen IenM

4. Provincie Flevoland

- op regelmatige basis pro actief deelnemen aan overleg tussen initiatiefnemer en overheden
- mede opstellen en ondertekenen intentieovereenkomst Windplan Groen
- adviseren over NRD voor de MER
- adviseren over het MER
- toetsen Projectplan
- advisering Rijk bij keuze VKA
- advisering Rijk m.b.t. IP op basis van provinciaal beleid (BRO-overleg)
- actieve bijdrage aan info avonden
- in behandeling nemen van vergunningaanvragen en nemen van besluiten- afhandelen RvS procedure (i.o.m. ministeries EZ en IenM, initiatiefnemer en andere bevoegde gezagen vergunningen) voor zover aan de orde voor de provincie

5. Gemeente Lelystad

- In overleg met gemeente Dronten opstellen anterieure (exploitatie)overeenkomst met initiatiefnemer voor het plangebied binnen de gemeentegrenzen
- op regelmatige basis pro actief deelnemen aan overleg tussen initiatiefnemer en overheden
- mede opstellen en ondertekenen intentieovereenkomst Windplan Groen
- adviseren over NRD voor de MER
- adviseren over het MER
- toetsen Projectplan
- advisering Rijk bij keuze VKA
- advisering Rijk m.b.t. IP op basis van gemeentelijk beleid (BRO-overleg)
- actieve bijdrage aan info avonden
- in behandeling nemen van vergunningaanvragen en nemen van besluiten
- afhandelen RvS procedure (i.o.m. ministeries EZ en IenM, initiatiefnemer en andere bevoegde gezagen vergunningen) voor zover aan de orde voor de gemeente

6. Gemeente Dronten

- In overleg met gemeente Lelystad opstellen anterieure (exploitatie)overeenkomst met initiatiefnemer voor het plangebied binnen de gemeentegrenzen
- op regelmatige basis pro actief deelnemen aan overleg tussen initiatiefnemer en overheden
- mede opstellen en ondertekenen intentieovereenkomst Windplan Groen
- adviseren over NRD voor de MER
- adviseren over het MER
- toetsen Projectplan
- advisering Rijk bij keuze VKA
- advisering Rijk m.b.t. IP op basis van gemeentelijk beleid (BRO-overleg)
- actieve bijdrage aan info avonden
- in behandeling nemen van vergunningaanvragen en nemen van besluiten
- afhandelen RvS procedure (i.o.m. ministeries EZ en IenM, initiatiefnemer en andere bevoegde gezagen vergunningen) voor zover aan de orde voor de gemeente

Bijlage 4: Voorovereenkomst Betreffende samenwerking in Windplan Groen (d.d. 8 JUNI 2017)

PARTIJEN:

1. De vereniging Windkoepel Groen, gevestigd te Dronten, te dezen vertegenwoordigd door (hierna "**WKG**")

2. Windstroom B.V., gevestigd te …… , te dezen vertegenwoordigd door …….. , verder te noemen "**Windstroom**"
3. Zeebiestocht B.V., gevestigd te …….., te dezen vertegenwoordigd door …….. , verder te noemen "**Zeebiestocht**"
4. Meeuwentocht B.V., gevestigd te …….. , te dezen vertegenwoordigd door …….. , verder te noemen "**Meeuwentocht**"
5. Hoge Vaart Zuid, gevestigd te …….. , te dezen vertegenwoordigd door, ……..
6. Hondtocht Zuid, gevestigd te …….. , te dezen vertegenwoordigd door, ……..
7. Kubbeweg B.V., gevestigd te …… , te dezen vertegenwoordigd door, ……..
8. Noorderwind B.V., gevestigd te …… , te dezen vertegenwoordigd door, ……
9. Oldebroekertocht B.V., gevestigd te …… , te dezen vertegenwoordigd door, …….
10. Olster-Tocht B.V., gevestigd te …… , te dezen vertegenwoordigd door, …….
11. Vereniging Vires Venti, gevestigd te …….. , te dezen vertegenwoordigd door, …….
12. Vereniging Windpark Hanze, gevestigd te …… , te dezen vertegenwoordigd door, …….
13. Vereniging XY-wind, gevestigd te …….. , te dezen vertegenwoordigd door, ……..

gezamenlijk "**Partijen**", elk afzonderlijk "**Partij**" en de Partijen 2-4 tezamen de "**Zeemeeuwstroom-partijen;**

OVERWEGEN ALS VOLGT:

A. Partijen hebben bestaande turbineposities en/of plaatsingszones in het Projectgebied Oost van het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland (vastgesteld door Provinciale Staten van Flevoland op 13 juli 2016, NL.IMRO.9924.SVRegioplanwind-VA01.) (het "**Regioplan**"). Windstroom en Zeebiestocht, almede de Partijen genoemd onder 8 (Noorderwind B.V.) en 10 Olster-Tocht B.V.), hebben onherroepelijke vergunningen voor de vernieuwing van de door hen thans geëxploiteerde turbines.

B. Beoogd is dat WKG, als de door de Staat der Nederland (ministeries van Economische Zaken en Infrastructuur en Milieu), de Provincie Flevoland en de gemeenten Dronten en Lelystad (de "**Overheden**") erkende initiatiefnemer, één integraal windenergieproject voor Projectgebied Oost zal realiseren ("**Windenergieproject**") , zoals begrensd op de kaart die als **Bijlage 1** aan deze Voorovereenkomst is gehecht, en in verband hiermee zal bevorderen dat de overige Partijen zich verbinden aan de nakoming van de afspraken die tussen de Overheden en WKG zullen worden gemaakt en zullen worden vastgelegd in een intentieovereenkomst (de "**Intentieovereenkomst**") betreffende onder meer de opschaling en de sanering van bestaande turbines en de invulling van de participatieopdracht, een en ander als beschreven in het Regioplan (het geheel van opschalen, saneren en participeren zoals voor Projectgebied Oost voorzien in het Regioplan verder te noemen: "**Windplan Groen**").

C. Om zich in de onder B van deze Overwegingen beschreven rol te kunnen legitimeren en met de Overheden een intentieovereenkomst te kunnen aangaan waarin die rol wordt verankerd, dient WKG

met de overige Partijen een aantal eerste afspraken te maken waarin Partijen [*]-[*] zich committeren aan de initiatiefnemersrol van WKG en waarmee zij de Overheden het vertrouwen geven dat WKG haar positie en verantwoordelijkheden als initiatiefnemer zal kunnen waarmaken.

D. De onder C bedoelde afspraken zijn in deze Voorovereenkomst neergelegd. Na vaststelling van het milieueffectrapport en het voorkeursalternatief voor het windenergieproject zullen Partijen zich naar beste vermogen inspannen om voortbouwende en nieuwe afspraken maken over de verdere samenwerking met betrekking tot de ontwikkeling en de realisatie van het Windenergieproject (deze afspraken te noemen: de "**Samenwerkingsovereenkomst**").

E. Windstroom en Zeebiestocht hebben in zoverre een bijzondere positie in het Projectgebied Oost, dat zij beschikken over de in deze Overwegingen onder A. genoemde onherroepelijke vergunningen (de "**Vergunningen**"), maar dat hun in het Regioplan geen plaatsingszones zijn toebedeeld.

F. Meeuwentocht, Windstroom en Zeebiestocht verkennen de mogelijkheden samen te werken als Zeemeeuwstroom-partijen om te komen tot opschaling van de parken van Windstroom en Zeebiestocht indien Windstroom en Zeebiestocht alsnog plaatsingszones in Windplan Groen zouden worden toebedeeld.

G. Onderkend wordt dat de Zeemeeuwstroom-partijen in de onder E. en F. van deze Overwegingen geschetste situatie een gerechtvaardigd belang hebben bij vernieuwing van de parken van Windstroom en Zeebiestocht met gebruikmaking van de Vergunningen. Onderkend wordt echter ook: enerzijds, dat de Zeemeeuwstroom-partijen optimaler zouden kunnen herontwikkelen indien zij tevens zouden kunnen opschalen in grotere mate dan de Vergunningen thans mogelijk maken; anderzijds, dat het Windenergieproject gevaar loopt niet gerealiseerd te kunnen worden en WKG haar positie als initiatiefnemer niet zal kunnen waarmaken, en dus ook niet als zodanig door de Overheden zal worden erkend, indien de Zeemeeuwstroom-partijen hun parken herontwikkelen buiten de samenhang van Windplan Groen en de daarmee verband houdende afspraken met de Overheden.

H. Partijen onderkennen dat de mogelijkheid bestaat dat Windstroom en Zeebiestocht een positieve beschikking SDE-subsidie ontvangen voor vernieuwing van hun parken met gebruikmaking van de Vergunningen en zij aanvaarden, indien Windstroom en Zeebiestocht een dergelijk positief besluit ontvangen, dat zij hiervan gebruik kunnen maken indien zij niet de mogelijkheid krijgen om op te schalen binnen de kaders van Windplan Groen. Elke Partij moet de mogelijkheid hebben deze Voorovereenkomst te beëindigen indien zij met de andere Partijen geen overeenstemming bereikt over de Samenwerkingsovereenkomst.

I. Het is Partijen bekend dat Windplan Groen voor bewoners en ondernemers in het buitengebied van Oostelijk Flevoland, Projectgebied Oost, een mogelijkheid tot participatie moet bieden en dat WKG ernaar streeft om in verband hiermee, onder voorbehoud van goedkeuring van de overige Partijen, een overeenkomst aan te gaan met de vereniging Windshare, die tot doel heeft bewoners van het buitengebied van Oostelijk Flevoland, Projectgebied Oost, de mogelijkheid te geven om te participeren in nieuwe windenergieprojecten in Flevoland.

EN VERKLAREN ALS VOLGT TE ZIJN OVEREENGEKOMEN:

Artikel 1 *Definities*

In deze Voorovereenkomst hebben de met hoofdletter aangeduide termen de volgende betekenis:

Artikel	Een Artikel van deze Voorovereenkomst
Bijlage	Een bijlage bij deze Voorovereenkomst
Erkenningsvoorwaarde	De Erkenningsvoorwaarde genoemd in lid 1 van Artikel 3 (*Positie Zeemeeuwstroom-partijen*)
Intentieovereenkomst	De Intentieovereenkomst (nog niet gesloten) genoemd in de Overwegingen, onder B.
Lijnlengtebasis	In verband met de voorlopige kosten-verdeling als bedoeld in Artikel 6: de verdeling op basis van lijnlengte, zoals neergelegd in de **Bijlage 2** bij deze Voorovereenkomst
Voorovereenkomst	Deze voorovereenkomst betreffende samenwerking in Windplan Groen
Overheden	De Overheden genoemd in de Overwegingen, onder A.
Overwegingen	De in deze Voorovereenkomst aan de Artikelen ervan voorafgaande overwegingen
Plaatsingszone	Een gebied dat behoort tot de gebieden die op de bij het Regioplan behorende kaart zijn aangeduid als “Plaatsingszones windturbines”
Projectgebied Oost	Het als zodanig aangeduide en groen ingekleurde gebied in het Regioplan
Projectgebied West	Het als zodanig aangeduide en bruin ingekleurde gebied in het Regioplan
Regioplan	Het Regioplan genoemd in de Overwegingen, onder B.
Samenwerkingsovereenkomst	De Samenwerkingsovereenkomst (nog niet gesloten) genoemd in de Overwegingen, onder D.
Turbinepositie	een vergunde positie op grond waarvan een windturbine wordt geëxploiteerd
Vergunningen	De Vergunningen genoemd in de Overwegingen, onder E.
Windenergieproject	Het Windenergieproject genoemd in de Overwegingen, onder B.
Windplan Groen	Windplan Groen genoemd in de Overwegingen, onder B.
Windshare	De vereniging Windshare die zich ten doel stelt bewoners van het buitengebied van Oostelijk Flevoland de mogelijkheid te geven om te participeren in nieuwe windenergie-projecten in Flevoland

Artikel 2 *Samenwerking*

1. WKG en Partijen 5-13 verbinden zich ertoe, indien zulks financieel haalbaar en voldoende rendabel is, om met WKG als initiatiefnemer in het kader van Windplan Groen het Windenergieproject te realiseren binnen de eisen en voorwaarden die daaraan worden gesteld op grond van het Regioplan, het vast te stellen inpassingplan, de voorschriften in de bij en krachtens de voor het Windenergieproject te verlenen vergunningen en alle overige toepasselijke regelingen en voorschriften van overheidswege, en met inachtneming van de afspraken in de Intentieovereenkomst.

2. De in lid 1 van dit Artikel 2 (*Samenwerking*) genoemde Partijen verbinden zich ertoe om voorafgaand aan de vergunningaanvragen voor Windplan Groen, dat wil zeggen nadat het milieueffectrapport en het voorkeursalternatief zijn vastgesteld, zich naar beste vermogen in te spannen om tot een Samenwerkingsovereenkomst te komen.

Artikel 3 *Positie Zeemeeuwstroom-partijen*

1. Onder de voorwaarde dat de door Windstroom en Zeebiestocht geëxploiteerde windparken planologische medewerking krijgen om op te schalen binnen Windplan Groen (de "**Erkennings-voorwaarde**"), verbinden de Zeemeeuwstroom-partijen zich op gelijke wijze als voor de andere Partijen is voorzien in Artikel 2 (*Samenwerking*).

2. WKG en de Zeemeeuwstroom-partijen werken samen en stellen alles in het werk om te bereiken dat de Erkenningsvoorwaarde zo spoedig mogelijk in vervulling gaat en zij maken afspraken over de wijze waarop zij gezamenlijk hierin te werk gaan.

Artikel 4 *Positie Windshare*

1. Partijen 2-13 verklaren ermee in te stemmen dat WKG , met het oog op participatie door bewoners en ondernemers in het buitengebied van Oostelijk Flevoland, Projectgebied Oost (en niet tevens Projectgebied West), met Windshare in onderhandeling treedt over een overeenkomst en deze overeenkomst, mede namens en/of voor rekening van de Partijen 2-13 en onder voorbehoud van hun goedkeuring, aangaat, die Windshare in staat stelt onder de in die overeenkomst overeen te komen voorwaarden waaronder een maximum percentage van 10%, waarover reeds overeenstemming is bereikt, deel te nemen in het totaal van de in het nog vast te stellen inpassingsplan voor Windplan Groen op te nemen turbineopstellingen van de overige Partijen, waartegenover Windshare voor een gelijk percentage zal bijdragen in de ontwikkel- en realisatiekosten van de opstellingen waarin zij deelneemt.

2. De in lid 1 van dit Artikel 4 (*Positie Windshare*) bedoelde overeenkomst gaat WKG slechts alleen dan mede namens en/of voor rekening van de Zeemeeuwstroom-partijen aan, indien de Erkenningsvoorwaarde in vervulling is gegaan.

Artikel 5 *Informatieverstrekking en medewerkingsplicht*

Partijen verstrekken elkaar alle informatie en medewerking die nodig is voor de uitvoering van deze Voorovereenkomst.

Artikel 6 *Kosten*

1. Partijen verplichten zich ertoe op Lijnlengtebasis bij te dragen aan de door WKG reeds gemaakte ontwikkelkosten en, samen met WKG, vanaf het van kracht worden van deze Voorovereenkomst tot aan het van kracht worden van de Samenwerkingsovereenkomst nog te maken ontwikkelkosten van het Windenergieproject.

2. In het kader van de Samenwerkingsovereenkomst maken Partijen afspraken over de definitieve verdeelsleutel voor de kosten.

Artikel 7 *Inwerkingtreding, duur en tussentijdse beëindiging*

1. Deze Voorovereenkomst treedt in werking op de datum waarop zij door alle Partijen rechtsgeldig is ondertekend.

2. Deze Voorovereenkomst eindigt op de datum waarop de Samenwerkingsovereenkomst van kracht wordt.

3. Een Zeemeeuwstroom-partij heeft het recht deze Voorovereenkomst tussentijds, met inachtneming van een opzegtermijn van zeven dagen, te beëindigen indien de Erkenningsvoorwaarde uiterlijk twaalf maanden nadat deze Voorovereenkomst in werking is getreden niet in vervulling is gegaan.

4. Ingeval Windstroom een positieve SDE-beschikking ontvangt nadat deze Voorovereenkomst in werking is getreden heeft ieder van de Zeemeeuwstroom-partijen het recht deze Voorovereenkomst tussentijds, met inachtneming van een opzegtermijn van zeven dagen, te beëindigen indien de Erkenningsvoorwaarde uiterlijk acht maanden na de datum waarop de SDE-beschikking is verleend niet in vervulling is gegaan.

5. Ingeval Zeebiestocht een positieve SDE-beschikking ontvangt nadat deze Voorovereenkomst in werking is getreden heeft ieder van de Zeemeeuwstroom-partijen het recht deze Voorovereenkomst tussentijds, met een opzegtermijn van zeven dagen, te beëindigen indien de Erkenningsvoorwaarde uiterlijk acht maanden na de datum waarop de SDE-beschikking is verleend niet in vervulling is gegaan.

6. Onverminderd de leden 3-5 van dit Artikel 7 (*Inwerkingtreding, duur en tussentijdse beëindiging*) kan een Zeemeeuwstroom-partij haar rechtsverhouding onder deze Voorovereenkomst met inachtneming van een opzegtermijn van zeven dagen beëindigen zodra door enig overheidsbesluit definitief komt vast te staan dat de Erkenningsvoorwaarde niet in vervulling kan gaan.

7. Elke Partij heeft het recht haar rechtsverhouding onder deze Voorovereenkomst met inachtneming van een opzegtermijn van zeven dagen te beëindigen, indien binnen de termijnen genoemd in de leden 3-5 indien geen overeenstemming is bereikt over de verdere samenwerking in Windplan Groen als bedoeld onder D. van de Overwegingen, welke overeenstemming, behalve uit ondertekening door

alle partijen van een Samenwerkingsovereenkomst, tevens kan blijken uit een door alle partijen getekend principeakkoord, beslisdocument, overeenkomst op hoofdlijnen of enig ander soortgelijk document dat tot een volledige Samenwerkingsovereenkomst wordt uitgewerkt.

8. Een Partij die haar rechtsverhouding onder deze Voorovereenkomst tussentijds beëindigt als bedoeld in de leden 3-7 blijft gehouden met toepassing van lid 1 van Artikel 6 (*Kosten*) in de kosten van WKG bij te dragen tot de datum waarop haar rechtsverhouding onder de Voorovereenkomst is geëindigd.

Artikel 8 *Geheimhouding*

Ten aanzien van alle informatie die in het kader van de uitvoering van deze Voorovereenkomst wordt uitgewisseld zullen Partijen jegens derden, daaronder begrepen de Overheden, geheimhouding betrachten.

Artikel 9 *Overdracht van rechtsverhouding*

1. Een Partij kan haar rechtsverhouding onder deze Voorovereenkomst niet overdragen na vooraf verkregen toestemming van alle andere Partijen, die deze toestemming niet op onredelijke gronden zullen weigeren.

2. Indien een Partij haar rechtsverhouding onder deze Voorovereenkomst wil overdragen in verband met het aangaan van een samenwerkingsverband met een ander Partij of een derde in het kader waarvan tevens een nieuwe rechtspersoon wordt opgericht, dan wordt elke andere Partij geacht nu reeds voor alsdan daarmee te hebben ingestemd, tenzij zo'n andere Partij binnen vijf werkdagen nadat de overdracht heeft plaatsgevonden schriftelijk of elektronisch aan de Partij die haar rechtsverhouding overdraagt meedeelt dat de overdracht onevenredig bezwarend voor haar is.

3. Een Partij die een eigendomsrecht, andere zakelijk recht of een gebruiksrecht met betrekking tot een Turbinepositie of Plaatsingszone vervreemdt, staat ervoor in dat de verkrijgende partij haar gehele rechtsverhouding onder deze Voorovereenkomst overneemt. Voor dat geval stemmen de andere Partijen nu reeds voor alsdan met een zodanige overdracht van de gehele rechtsverhouding in.

Artikel 10 *Wijzigingen*

1. Deze Voorovereenkomst kan enkel worden gewijzigd door middel van een schriftelijke overeenkomst, die door alle Partijen rechtsgeldig is ondertekend.

2. Partijen treden in overleg indien een wijziging van deze Voorovereenkomst nodig kan zijn in verband met een wijziging van de Koepelovereenkomst.

Artikel 11 *Gedeeltelijke nietigheid*

Indien één of meer van de bepalingen van deze Voorovereenkomst nietig dan wel ongeldig worden verklaard, zullen de overige bepalingen van deze Voorovereenkomst daarbij onbeperkt geldig blijven. Partijen verbinden zich de nietige of ongeldige bepalingen te vervangen door bepalingen die zoveel

mogelijk gelijkwaardig zijn aan de bepalingen die zij vervangen, rekening houdend met het doel en de economische ratio van deze Voorovereenkomst.

[Datum en ondertekening]

De vereniging Windkoepel Groen vertegenwoordigd door: [redacted] voorzitter	
Windstroom B.V. vertegenwoordigd door:	
Zeebiestocht B.V. vertegenwoordigd door:	
Meeuwentocht B.V. vertegenwoordigd door:	
Hoge Vaart Zuid vertegenwoordigd door:	
Hondtocht Zuid vertegenwoordigd door:	
Kubbeweg B.V. vertegenwoordigd door:	
Noorderwind B.V. vertegenwoordigd door:	
Oldebroekertocht B.V. vertegenwoordigd door:	
Olster-Tocht B.V. vertegenwoordigd door:	
Vereniging Vires Venti vertegenwoordigd door:	

Vereniging Windpark Hanze vertegenwoordigd door:	
Vereniging XY-wind vertegenwoordigd door:	

Overzicht van Bijlagen

Aanbiedingsformulier Stuurgroep Windplan Groen

Onderwerp:	**Plan van Aanpak (incl. planning op hoofdlijnen)**
Datum overleg:	21 juni 2017
Bijlage(n):	1
Korte samenvatting van de inhoud / van het voorstel	Met dit Plan van Aanpak geven de deelnemende partijen aan het met elkaar eens te zijn over de doelstelling van het project, de op te leveren resultaten, afbakening en rollen en verantwoordelijkheden. Daarnaast geeft het de afspraken op hoofdlijnen weer met betrekking tot een aantal hoofdthema's in het project (hoofdstuk 6 t/m 9). Deze hoofdlijnen zijn of worden verder uitgewerkt in aparte documenten. Tenslotte is een risicoanalyse opgenomen, worden randvoorwaarden voor de uitvoering van het project aangegeven en is een planning op hoofdlijnen opgenomen. Op basis van de inhoud van dit plan van aanpak kan de projectgroep aan de slag met de verschillende onderdelen die nodig zijn om tot een gedegen en zo veel mogelijk gedragen eindresultaat te komen.
Evt. discussiepunten	-
Hamerstuk	X Ja 0 Nee
Voorgestelde conclusies	Akkoord met het Plan van Aanpak en de bijbehorende planning op hoofdlijnen
Communicatie	-
Evt. consequenties (personele, financiële etc.)	-
Vervolgacties	Bespreken van de planparticipatie in de volgende stuurgroep (eind september)

Inhoudsopgave

1. Inleiding

2. Achtergrond

3. Doelstelling

4. Op te leveren resultaten

5. Afbakening

6. Uitgangspunten en randvoorwaarden NRD, MER en criteria VKA

6.1 Uitgangspunten en randvoorwaarden NRD
6.2 Uitgangspunten alternatieve plaatsingszones
6.3 Uitgangspunten en randvoorwaarden MER
6.4 Criteria besluitvorming VKA

7. Hoofdlijnen omgevingsmanagement en communicatie

8. Hoofdlijnen financiële participatie

9. Hoofdlijnen opschalen en saneren

10. Risicoanalyse

11. Randvoorwaarden voor de uitvoering van het project

12. Fasering en planning van tussenresultaten

13. Projectbeheersing

13.1 Tijd
13.2 Kwaliteit
13.3 Organisatie
13.4 Geld
13.5 Informatie

1. Inleiding

Provincie Flevoland en de gemeenten Dronten, Lelystad en Zeewolde hebben het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland (hierna te noemen: Regioplan Windenergie) vastgesteld met als strategie ‘opschalen en saneren’ waarbij een flinke toename van windenergie gecombineerd wordt met een zichtbare landschappelijke verbetering (agv saneren). Meer energie met minder molens. Daarbij worden 4 projectgebieden onderscheiden, waarvan deelgebied Oost (hierna Projectgebied Groen) er één is. Projectgebied Groen beslaat het oostelijk deel van de gemeente Dronten en het meest zuidoostelijk deel van de gemeente Lelystad en zal bestaan uit ongeveer 90 windmolens die samen goed zijn voor tussen de 300 en 400 MW. Daarnaast is er ook een saneringsopgave van 86 windmolens (ca. 170 MW – Hiervan kan ca. 30 MW blijven staan. Dit zijn recent gebouwde turbines Alikruikweg en Hondstocht-zuid). Omdat het plan groter is dan 100 MW is het een RCR-project en is EZ (samen met IenM) bevoegd gezag. Sinds juli 2016 is het Regioplan Windenergie definitief. Voor WKG is daarmee het moment aangebroken om te starten met het formele proces. Dit plan van aanpak geeft het kader weer voor realisatie van Windplan Groen in projectgebied Groen .

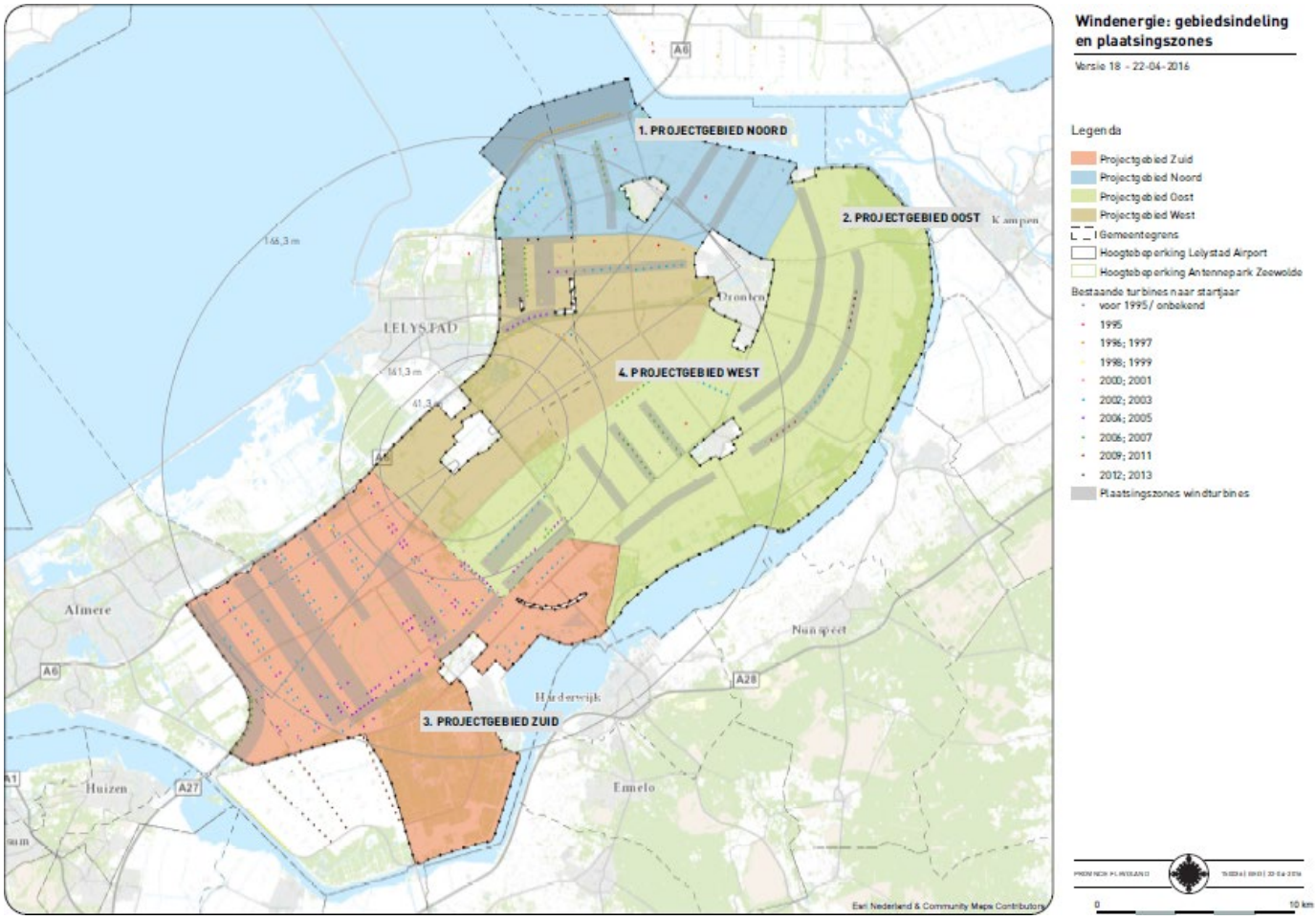

Figuur 1: Regioplan

2. Achtergrond

De initiatiefnemer, Windkoepel Groen (WKG) (opgericht in januari 2016), is een vereniging met 12 autonome windparken als deelnemer. De deelnemers aan WKG houden een eigen exploitatie verantwoordelijkheid, maar conformeren zich aan de afspraken die WKG namens hen maakt met overheden en overkoepelende instellingen (bijv. Liander).

Twee lijnen/initiatiefgroepen (en aantal solitaire molens) binnen het projectgebied Groen uit het regioplan van de provincie Flevoland zijn nog niet aangesloten bij Windkoepel Groen. Dit betreft de Pijlstaartweg en Knarweg/dijk. Zij zijn inmiddels bekend onder de naam Eolienne. De ambitie is om ook deze twee posities te betrekken bij de planontwikkeling. Hiervoor loopt een bemiddelingstraject. Op het moment van de formele start van het project zijn voor deze partijen nog niet de condities aanwezig om aan te sluiten. Onder leiding van de bemiddelaars wordt door WKG en Eolienne gewerkt aan een afsprakenkader waarin de verwachtingen voor het vervolgproces, wijze van elkaar informeren en het moment van alsnog instappen (incl. de condities waaronder) worden vastgelegd.

Onderdeel van het participatieplan is dat de bewoners die gevestigd zijn in projectgebied Groen de gelegenheid krijgen om financieel te participeren in de ontwikkeling van nieuwe windmolens binnen Windplan Groen. Hiertoe heeft WKG overeenstemming bereikt met de Vereniging Windshare, waarin deze potentiële participanten verenigd zijn en partijen zullen dit in een overeenkomst vastleggen.

Een relevante factor is dat enkele aangewezen te saneren lijnen een vergunning voor herbouw hebben, soms met SDE, om nieuwe windturbines met afmetingen van de bestaande generatie windturbines te mogen plaatsen. Indien de met deze vergunning samenhangende en reeds verleende rechten tot vervanging van een windturbineopstelling (vergunning) worden uitgeoefend moet in het overall Projectplan worden opgenomen hoe met die vervanging rekening zal worden gehouden.

3. Doelstelling

Hoofddoelstelling:
Meer energie met minder molens. Met andere woorden: ‘opschalen en saneren’ waarbij een flinke toename van windenergie gecombineerd wordt met een zichtbare landschappelijke verbetering (a.g.v. het saneren). NB: omdat er in het projectgebied naast de opschalingslijnen ook geheel nieuwe lijnen zijn geprojecteerd, komen er in totaal niet minder molens dan er nu staan.

Subdoelstellingen:
- Gedurende het proces alle belanghebbende partijen in voldoende mate betrekken en informeren.
- Doorlopen van een zorgvuldig planproces en vergunningentraject in het kader van de RCR-procedure met als resultaat een vastgesteld inpassingsplan, MER en besluiten onder meer met het oog op een positieve uitspraak bij de Raad van State.
- Betrekken van de lijnen/initiatiefgroepen (en aantal solitaire molens) die nog niet deelnemen aan WKG bij het proces van planontwikkeling – streven naar een zo breed mogelijke deelname in het projectgebied bij WKG. Dit betekent o.a. dat voor de lijnen/initiatiefgroepen bij deelname in WKG voldoende economisch perspectief gecreëerd dient te worden.
- Zorgen voor voldoende en voor de juiste en kwalitatief goede informatie onder meer zodat de ministers een gefundeerd en zo goed mogelijk besluit over het voorkeursalternatief (VKA) kunnen nemen.

4. Op te leveren resultaten

Producten	Toelichting
Projectplanning met mijlpalen	Deze wordt gedurende het project continue gemonitord en verfijnd. Belangrijk is commitment van alle betrokken partijen (overheden en initiatiefnemers)
Intentieovereenkomst:	Doel is om het proces van planuitwerking en besluitvorming in te gaan op basis van (bestuurlijk) commitment tussen alle betrokken partijen. Het heeft geen juridische status.
Participatieplan (financieel):	Hierin geeft de initiatiefnemer aan op welke wijze (financiële) participatie mogelijk is en hoe dit geregeld is voor: - de 12 leden (evt. later aangevuld met Pijlstaartweg en Knardijk/weg) - voor andere partijen in de omgeving (bewoners, andere agrariërs etc) Er wordt aangegeven hoe wordt omgegaan met fasering (o.a. dubbeldraaien).
Planparticipatie Communicatieplan	In beginfase van het project identificeren van de stakeholders en gezamenlijk met initiatiefnemers en overheden bepalen welke stakeholders in welke fase van het project op welke wijze betrokken worden, uitmondend in een planparticipatieplan. Daarnaast wordt in een communicatieplan aangegeven wie, hoe, wanneer, waarover en op welk moment communiceert.
NRD:	- Opstellen concept NRD - Ter inzagelegging concept NRD - Advies door Commissie voor de m.e.r. - Vaststellen NRD
Anterieure overeenkomsten tussen gemeenten en WKG	Vastleggen van afspraken tussen gemeenten en WKG over bijv. betalen leges, uitvoering van het financiële participatieplan, saneringsplan en besteding gebiedsgebonden bijdrage. Te sluiten voorafgaand aan de tervisielegging van het inpassingsplan.
Businesscase t.a.v. haalbaarheid	Eén van de elementen t.b.v. de keuze voor het VKA
MER en VKA:	- Opstellen MER - Afwegingsnotitie t.b.v bepalen VKA - Vaststellen VKA
Projectplan	Gaat om een plan waarin de samenhang tussen de verschillende onderdelen van het project worden vastgelegd bijv. afspraken over saneren, participeren en vergoeden en is van invloed op de VKA-keuze. Het projectplan bevat in elk geval: een projectplanning incl. planning van de nieuwbouw en de sanering, een kaart plus een ruimtelijke beschrijving, inzicht in de haalbaarheid van het plan. Zie Regioplan H4 voor de voorwaarden waaraan het projectplan moet voldoen.
Voorontwerp IP	Het VKA zal als uitgangspunt dienen voor het opstellen van het inpassingsplan. Voorafgaand aan de publicatie van het ontwerp IP zal vooroverleg plaatsvinden in het kader van het Bro. Dit overleg vindt plaats met andere bevoegde gezagen en evt. andere organisaties (bijv. LTO, natuur) zodat zij in een vroeg stadium betrokken zijn.
Exploitatieovereenkomst tussen EZ en initiatiefnemer	Regelen van dekking planvoorbereidingskosten en afhandeling planschade
(ontwerp)IP en (ontwerp)uitvoeringsbesluiten:	- Opstellen ontwerp-IP en -uitvoeringsbesluiten - Ter inzagelegging ontwerp IP en –uitvoeringsbesluiten en MER - Advies door Commissie voor de m.e.r. - Vaststellen IP en uitvoeringsbesluiten - Ter inzagelegging definitief IP en uitvoeringsbesluiten
Verdediging van besluiten bij Raad van State	Raad van State behandeling van het project is waarschijnlijk. Overheden en initiatiefnemer treden gezamenlijk op bij de verdediging van de besluiten. Het project is gereed als IP en uitvoeringsbesluiten definitief zijn, inclusief een eventuele behandeling bij de Raad van State.
Start bouw	De bouw van het windmolenpark zelf behoort niet tot dit project en is de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer.

5. Afbakening

- Vertrekpunt van de plan- en projectuitwerking zijn de kaders uit het Regioplan Windenergie met sanering van alle windturbines binnen het projectgebied Groen m.u.v. de turbines Alikruikweg en Hondtocht.
- Participatie in de ontwikkelfase vanuit projectgebied West is onderwerp van gesprek, maar is geen uitgangspunt of randvoorwaarde. Voor de gemeente Dronten is goede aansluiting van Windshare wel belangrijk nu ze een stevige achterban hebben.
- Het onderzoeken van alternatieve plaatsingszones is onderdeel van het MER, maar kan alleen onderdeel uitmaken van het besluitvormingstraject als de noodzaak hiervan is aangetoond: Onderbouwd moet worden waarom de plaatsingszones en overige kaders (ashoogte, dubbeldraaitermijn) uit het Regioplan onvoldoende perspectief bieden
- Op dit moment moet uitgegaan worden van de huidige uitgangspunten van de SDE+, ook in relatie tot het windregime. Mocht dit in 2017/2018 wijzigen dan wordt dit in samenhang met andere aspecten die de project economische haalbaarheid bepalen bekeken. Van belang is dat de economische uitvoerbaarheid van het project in stand blijft.

NB: Gegeven de snelle ontwikkelingen op het gebied van windenergie wordt flexibiliteit in de planvorming nagestreefd, zodat de toepassing van moderne windtechnologie mogelijk blijft.

6. Uitgangspunten en randvoorwaarden NRD, MER en criteria VKA

De notitie Reikwijdte en detailniveau en het MER zijn gebaseerd op diverse uitgangspunten. Een belangrijke basis hiervoor wordt gevormd door het NRD en de MER die zijn gemaakt voor het Regioplan Windenergie. Het is van belang om, voorafgaand aan de start van het NRD, de onderzoeken voor het MER en het MER zelf, het als betrokken partijen eens te worden over de uitgangspunten voor, de opzet van deze producten etc. Daarnaast is het van belang om van te voren te komen tot de te hanteren criteria voor besluitvorming over het VKA zodat tijdens het proces voldoende en de juiste informatie beschikbaar komt om dit besluit door de ministers te laten nemen. Ook goed is om bij stakeholders na te gaan welke elementen van belang zijn in de genoemde producten. Onderdeel van het proces is een inhoudelijke toetsing door RWS van de kwaliteit van de producten. Door aan het begin afspraken te maken over uitgangspunten, opzet etc. worden uiteindelijk de juiste eindproducten opgeleverd. In de notitie Uitgangspunten en randvoorwaarden NRD, MER en criteria VKA zijn de verschillende onderdelen nader uitgewerkt. De initiatiefnemer heeft bureau Pondera ingehuurd voor het NRD en MER. Dit bureau heeft ook een faciliterende rol gehad bij het tot stand komen van de genoemde notitie.

In deze notitie wordt ook ingegaan op **alternatieve plaatsingszones**. In veel ruimtelijke processen vindt allereerst een verkenning plaats waarin breed oplossingen/locaties worden gegenereerd. Deze worden op hoofdlijnen beoordeeld en er vindt inspraak plaats. Vervolgens wordt er een bestuurlijke afgestemde keuze gemaakt waarmee het proces verder gaat. Zo'n verkenning is in zekere zin al uitgevoerd tijdens het proces om te komen tot het Regioplan. Bij Windplan Groen wordt in feite de volgende stap gezet en vormen de gemaakte bestuurlijke keuzes het uitgangspunt voor het project. In het gebied zij diverse (potentiele) belemmeringen. Daarmee kan het zijn dat er onvoldoende economisch perspectief in het projectgebied is en dat daarvoor alternatieven onderzocht moeten worden. In de genoemde notitie worden hiertoe voorstellen gedaan om op te nemen in het NRD en te onderzoeken in het MER.

7. Hoofdlijnen omgevingsmanagement en communicatie

Bij de opzet van omgevingsmanagement en communicatie zijn er verschillende stappen te onderscheiden.

Fase 1: Stakeholdersanalyse
Van belang is om bij de start van het project te identificeren welke stakeholders van belang zijn voor een goede realisatie van dit project. Daarnaast is ook van belang om inzicht te hebben in de belangen van deze stakeholders en om duidelijk te krijgen of en zo ja op welke manier zij bij het project willen/kunnen/ moeten worden betrokken. Hiervoor wordt een stakeholderanalyse gemaakt en wordt een stakeholdersbijeenkomst gehouden. Er wordt tenslotte onderzocht of stakeholders geïnteresseerd zijn om deel te nemen aan een klankbordgroep. Doel van de klankbordgroep is om stakeholders gedurende het proces te betrekken, zaken een vroegtijdig voor te kunnen leggen etc om verschillende belangen goed mee te kunnen nemen. Van te voren moet goed nagedacht worden over de waar de klankbordgroep wel/niet/wanneer over zaken mee kan praten om de juiste verwachtingen te wekken.

Fase 2: Omgevingsmanagement, planparticipatie en communicatie
Vervolgens moet gekeken worden op welke manier, wanneer en naar wie over het project wordt gecommuniceerd en hoe informatie vanuit de omgeving wordt opgehaald en verwerkt in de planvorming. Communicatie via informatiebijeenkomsten, websites en evt. nieuwsbrieven maakt onderdeel uit van het project. Daarvoor wordt een communicatiekalender gemaakt. De communicatiekalender zal mede gekoppeld zijn aan de producten om zowel input te kunnen ophalen als ook te communiceren wanneer producten worden opgeleverd. Ook vinden er gedurende het gehele proces gesprekken plaats met verschillende stakeholders(groepen).

Samen moet deze informatie leiden tot een communicatieplan (incl. communicatiekalender) en een participatieplan voor dit project. De werkgroep communicatie doet hiervoor een voorstel aan de projectgroep. Het communicatieplan wordt goedgekeurd door de stuurgroep.

Uitgangspunten Communicatieplan
In het communicatieplan worden afspraken gemaakt over de rollen en verantwoordelijkheden van de betrokken partijen voor wat betreft communicatie. Duidelijk wordt gemaakt wie de stakeholders en doelgroepen zijn en wat de issues zijn die in de regio met betrekking tot het project spelen. Het communicatieplan bevat een afgestemde kernboodschap die de basis vormt voor de diverse communicatie uitingen. Ook wordt in het plan uitgewerkt welke communicatiestrategie wordt gehanteerd, welke communicatiemiddelen passen bij het project en hoe met media en pers wordt omgegaan.

Uitgangspunten Planparticipatieplan
Onder de nieuwe omgevingswet wordt groot belang gehecht aan planparticipatie van de omgeving. Voordeel hiervan is het toevoegen van lokale kennis en informatie, meer inzicht in de belangen en standpunten van de omgeving en meer draagvlak.

Een Planparticipatieplan beschrijft hoe de meedenkkracht van het publiek en andere stakeholders wordt aangeboord en in gezet. Er wordt gekeken naar het integrale proces. Verwachtingen management is hierbij belangrijk: welke mate van participatie en wanneer is beoogd. Het plan geeft aan wanneer partijen betrokken worden (informeren, consulteren, toetsen). Hier is afstemming met het proces van besluitvorming nodig zodat inbreng op een zinvolle manier benut kan worden. Er moet wel duidelijk gemaakt worden op welk niveau betrokkenen kunnen participeren. Participatie moet ook beperkt worden tot die onderwerpen waar het echt over gaat. Een van de middelen is het instellen van een Klankbordgroep waarin deelnemers mee kunnen denken over bijvoorbeeld

alternatieve plaatsingszones en waar de concept formele stukken (NRD, Inpassingsplan, MER) kunnen worden besproken.

Omgevingsmanagement
Bij omgevingsmanagement gaat het om:
- Het managen ván de omgeving;
- Het managen van aspecten vóór de omgeving.

Het doel van omgevingsmanagement is een win-winsituatie voor alle partijen door de balans tussen project- en omgevingsbelangen te behouden. Omgevingsmanagement is maatwerk. Omgevingsmanagement start aan het begin van een project, vraagt werk tijdens de procedure die wordt doorlopen en daarna bij de bouw. Als het project is afgerond is het grootste deel van het omgevingsmanagement gedaan maar het eindigt eigenlijk nooit helemaal. Immers, een windpark is immers onderdeel van de omgeving en daarmee blijft er een relatie tussen het Windpark en de stakeholders in die omgeving bestaan.

Van belang is de onafhankelijke rol die de omgevingsmanager heeft. Het is iemand zonder belangen in de omgeving zodat de betrokken stakeholders objectief benaderd kunnen worden en hun belangen en wensen zo goed mogelijk ingebracht kunnen worden in het project. Daar vindt uiteindelijk de afweging plaats van deze belangen met alle andere belangen die spelen. Bij de start van het project heeft het onderdeel omgevingsmanagement nog niet/onvoldoende vorm. Het opbouwen van een goede relatie met de omgeving is primair een belang van de initiatiefnemer. Immers, de relatie die nu wordt opgebouwd is straks ook van belang bijvoorbeeld in de bouwfase. Echter, in de procedurele fase is het feit dat er een goede relatie is met de omgeving en de omgeving ook op de juiste manier wordt betrokken ook een belang van het bevoegd gezag. Daarom zal het ministerie van EZ WKG als initiatiefnemer ondersteunen in het op professionele wijze opzetten van het omgevingsmanagement. Hiervoor is een offerte uitgezet bij een aantal externe bureaus. In de offerte wordt het volgende gevraagd:
- Samen met initiatiefnemer op gestructureerde manier voeren van gesprekken met meest relevante stakeholders en opzetten van gestructureerde wijze van verslaglegging;
- Maken van een concept/definitief plan voor planparticipatie (uiteindelijke goedkeuring vindt in de stuurgroep plaats);
- De initiatiefnemer equiperen om voor de rest van de looptijd van het project op een adequate wijze zelf omgevingsmanagement te kunnen doen (“leerelement”). M.a.w. de werkmethode omgevingsmanagement gedurende het traject zoveel mogelijk over te dragen aan de initiatiefnemer.

Medio juni zal de opdracht starten. In de tussentijd wordt vanuit EZ het initiatief genomen om het nodige voorwerk te verrichten. Vanuit WKG is het van belang om een onafhankelijke omgevingsmanager aan te stellen die deze rol in ieder geval tijdens het project kan vervullen. Momenteel worden de deelnemers van WKG ingezet in contacten met de omgeving. Gezien de beschikbare kennis bij deze deelnemers zullen zij ook een rol moeten/kunnen krijgen bij de invulling van het omgevingsmanagement. Gezien hun belang in de omgeving kunnen zij echter niet de rol van omgevingsmanagement vervullen.

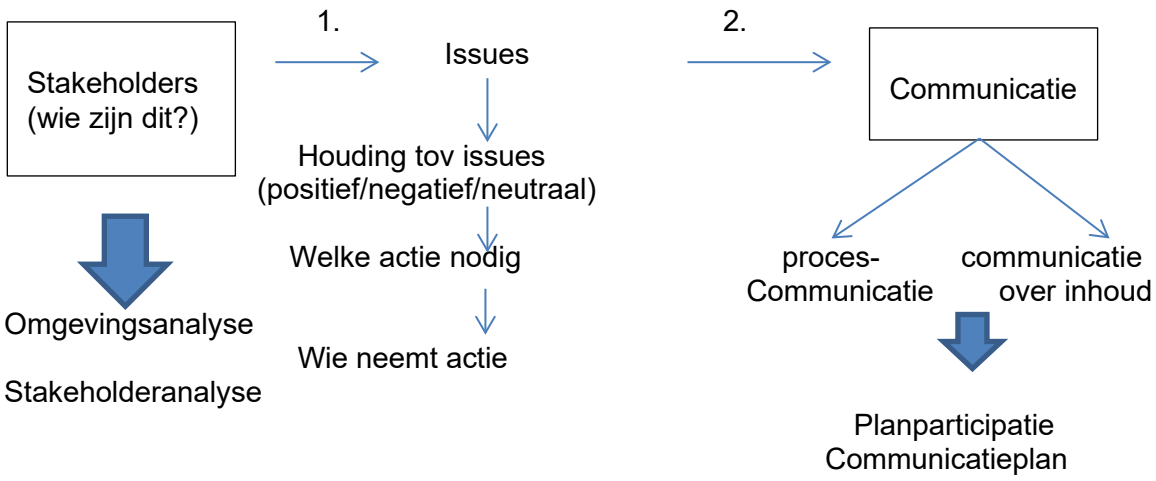

8. Hoofdlijnen financiële participatie

Bewoners en ondernemers van het buitengebied moeten volgens het Regioplan Windenergie de mogelijkheid krijgen om risicovol mee te participeren in windenergie evenals de initiatiefnemers. Daarnaast moet er ruimte aan burgers geboden worden vanaf de exploitatiefase. Het ter beschikking stellen van participatieruimte gebeurt door nieuwe en opschalende windmolenparken.

Doel van de financiële participatie is voor een belangrijk deel gelegen in het verkrijgen van (meer) draagvlak in de regio.

De beschikbare ruimte voor participatie is afhankelijk van de mix van saneringskosten, het aantal initiatiefnemers, de aangeboden ruimte en de interesse vanuit de omgeving. Daarbij wordt de totale ruimte voor participatie bepaald door het rendement dat behaald wordt. De mogelijkheden tot participatie zijn verschillend en worden vooral bepaald door de praktische betrokkenheid bij projecten en de mate waarin risico wordt meegedragen. Hieronder een opsomming van de verschillende mogelijkheden:

a) Initiatiefnemers windpark: de eerste initiatiefnemers per park, waaronder grondeigenaren en omwonenden waarvan de grondposities en/of woningen nodig zijn om tot een windturbinelijn te kunnen komen, ongeacht op welke grond de turbines uiteindelijk geplaatst worden;
b) Saneerders: eigenaren van solitaire molens en uit te saneren lijnen (om welke reden ook), die een vervangende wensen, die recht doet aan de waarde van hetgeen ze ‘achterlaten’ en de toegevoegde waarde die daarmee geleverd wordt aan de totstandkoming van nieuwe projecten in het deelgebied;
c) Bewoners en ondernemers in het buitengebied van projectgebied Groen, welke risicodragend mee gaan participeren in windenergie binnen het projectgebied Groen.
d) Alle inwoners in projectgebied Groen waaronder de dorpskernen die interesse hebben te participeren in windenergie in de exploitatiefase.

Binnen Windkoepel Groen is bovenstaande als volgt uitgewerkt:

a) Initiatiefnemers windpark
Ieder windpark bestaat uit initiatiefnemers die met elkaar samenwerken om een project te realiseren: ‘de primaire participanten’. Een deel van deze initiatiefnemers beschikt over grondposities welke essentieel zijn voor het realiseren van de plannen en zij ontvangen daarvoor een grondgebondenvergoeding.

b) Saneerders
Huidige eigenaren van windturbines die hun windturbines moeten saneren hebben geen grondpositie die noodzakelijk is voor het realiseren van plannen. Echter, om tot een gezamenlijk projectplan te komen voor projectgebied Groen, hebben ze wel een vergelijkbaar toegevoegde waarde, waarmee voldaan kan worden aan de belangrijke saneringsvoorwaarde die de overheden stellen voor verdere ontwikkelingen. De vertaling van deze toegevoegde waarde naar het belang van saneerders in de nieuwe windparken moet op zo korte termijn duidelijk worden. Dividend voor deze ‘saneerders’-groep wordt gelijkgesteld aan dat van de primaire participanten A in de lijnen waarin ze deelnemen

c) Bewoners en ondernemers in projectgebied Groen
In het projectgebied wordt omwonenden, die nog niet meewerken aan de realisatie van een project, de mogelijkheid geboden om risicodragend mee te participeren. Hierbij gaat het expliciet om omwonenden die zonder dat ze een andere inbreng hebben dan financiële middelen (geen grondpositie, geen saneringsinbreng en nog niet meewerken met de primaire aandeelhouders aan de realisatie). Deze vorm van participatie zal worden verzorgd door een externe partij (Windshare).

d) Participatie uit de samenleving
Het betreft hier geen risicodragende participatie, maar de mogelijkheid om in de exploitatiewinst mee te delen. Dit kan verschillende vormen hebben: van korting op afname, die gekoppeld is aan de productie in projectgebied Groen, een resultaatafhankelijke winstuitkering op de inbreng of een vaste rente op obligaties. Dit moet nader uitgewerkt worden in een marktconforme regeling, die qua uitvoering bij een derde partij of burgerinitiatief kan worden ondergebracht.

De precieze uitwerking van de financiële participatie vindt plaats in een separaat participatieplan.

9. Hoofdlijnen opschalen en saneren

Saneren is geen eenduidig begrip. In het Regioplan wordt gesproken over sanering van solitaire molens, lijnen die niet op de kaart staan en molens die weg moeten voor nieuwe, grotere turbines (opschalen). Binnen ieder projectgebied moeten deze turbines gesaneerd worden en de sanering moet in de nieuw te ontwikkelen lijnen vervangende plaatsingsruimte krijgen. In het geval van sanering bij opschalingslijnen wordt de sanering beschouwd als onderdeel van de nieuwe plaatsingsruimte die ontstaat bij opschalen. Daarnaast kan er sprake zijn van sanering als gevolg van gewijzigd overheidsbeleid, zoals uitbreiding van vliegveld Lelystad.

Binnen projectgebied Groen is (als gevolg van het beperkte financiële perspectief) besloten geen saneringsvergoedingen te betalen die ten kosten zouden gaan van het projectrendement. Partijen die binnen Groen moeten saneren krijgen daarvoor investeringsruimte in nieuwe lijnen terug. De hoeveelheid investeringsruimte voor saneerders binnen de nieuwe lijnen is onderwerp van discussie tussen de partijen binnen WKG. Opschalers hebben financieel perspectief doordat zij op hun eigen plaats nieuwe en verbeterde windturbines kunnen terugplaatsen. Ook opschalers dragen bij aan de

creatie van investeringsruimte voor saneerders, zij het in beperkte mate, aangezien ze zelf ook verantwoordelijk zijn voor de sanering van hun bestaande turbines.

Het projectplan zal een beschrijving geven hoe deze participatie van saneerders in nieuwe lijnen en in opschalers tot stand komt. Het projectplan zal gebaseerd worden op een overeenkomst tussen alle deelnemers van WKG waarin de partijen zich naar elkaar toe committeren aan de uitvoering van de verschillende afspraken omtrent sanering en participatie.

10. Risicoanalyse

nr.	Risico	Mogelijke consequenties	Mitigatie	Verantwoordelijk
ORGANISATIE				
1.1	Niet voldoende capaciteit in de projectgroep	Vertraging in het proces	- vinger a/d pols - op tijd adresseren in stuurgroep	Allen
PLANNING				
2.1	Te krappe planning	-Vertraging -Onrealistische verwachtingen	Realistische planning maken waarin voldoende tijd voor de verschillende stappen is opgenomen.	Allen
REGIOPLAN WINDENERGIE				
3.1	Knelpunten bij komen tot passend participatie-model	Te weinig participatie NB:vraag is wel, wat is te weinig	-duidelijkheid krijgen over waarom er weinig participatie is -actief stakeholders, omgeving informeren over opties, risico's, kansen etc. -Ondersteuning gemeenten	WKG Gemeenten
3.2	Strijdigheid met Regioplan door: -Niet volledige deelname van alle molen-eigenaren -inzetten alternatieve plaatsingszone -afwijken van max. hoogte (amendement) - geen volledige sanering	Politieke discussie	-bemiddelings-traject -wil bij partijen om er samen uit te komen - noodzaak kunnen aantonen van de afwijkingen -mbt saneren evt inzet publiek-rechtelijke instrumenten	WKG, provincie en gemeenten

	-te weinig participatie			
3.3	Raakvlakken met andere project-gebieden	Turbines te dicht op elkaar	Opstellingen op elkaar afstemmen	WKG, provincie en gemeenten
INTERNE ORGANISATIE WKG				
4.1	Samenwerking binnen de koepel (bijv. eruit stappen omdat er nog geen overeenkomst/ sterk commitment is)	-Verzwakking van businesscase WKG voor andere deelnemers -afhankelijk van hoeveel eruit stappen hele plan in gevaar	-Goede afspraken maken -Afspraken goed vastleggen -goed verwach-tingen management bijv. t.a.v. rcr proces	In 1e instantie WKG
4.2	Discussie over organisatie, communicatie etc.	-Minder slagvaardig -onrust binnen koepel -onrust buiten koepel -risico op verschillende boodschappen naar buiten - gebrek aan eenheid	-Goede afspraken maken over wie wat doet -afspraken goed vastleggen -werken aan onderling vertrouwen zodat vertegenwoordigers in bijv. werkgroepen hun werk kunnen doen -goed vewachtingen management t.a.v. rcr proces	WKG
OMGEVING				
5.1	(Substantiële) weerstand bij bewoners	-politieke onrust -onrust in de regio -Draagvlak voor project verzwakt -Zienswijzen/ beroep	-serieus nemen (waar zitten zorgen) -betrekken bijv. in klankbordgroep -goede, tijdige info via verschillende kanalen	Allen
5.2	Weerstand bij raad/GS deelgebied Oost	besluiten die ongunstig zijn voor het project	- serieus nemen -goede, tijdige info - zorgen voor goede info voorziening etc in regio zodat geen weerstand ontstaat - goede onderbouwing van evt afwijkingen van Regioplan	Allen

			-vroegtijdig bestuurders meenemen in afwegingen zodat raden/GS geïnformeerd kunnen worden	
5.3	Wijzigingen in beleid ten nadelen van duurzaam a.g.v. verkiezingen (2018)	Alleen evt. effect indien IP nog niet in procedure	-informeren over gevolgen	Allen
5.4	Weerstand bij bestuurders Gelderland (gemeente Oldebroek, Elburg, Nunspeet, Harderwijk, xxx)	-politieke onrust -onrust in de regio -Zienswijzen/ beroep -Negatieve berichtgeving + negatieve beïnvloeding	-serieus nemen (waar zitten zorgen) -kijken naar evt oplossingen -goede, tijdige info -zienswijzen -bij keuze hoogste turbines goed meenemen in argumentatie en evt mitigatie	Allen NB: in 1e instantie gesprekken op ambtelijk niveau tussen betrokken gemeenten
5.5	Weerstand ivm recreatie bijv. bij waterweg-gebruikers op de Randmeren, recreatiebedrij-ven aan de randmeren (MVO)	-onrust in de regio -Zienswijzen/ beroep -Draagvlak voor project verzwakt	-serieus nemen (waar zitten zorgen) -betrekken bijv. in klankbordgroep -goede, tijdige info via verschillende kanalen	Allen
5.6	Weerstand vanuit natuur organisaties	-onrust in regio -Lijntjes naar politiek, -draagvlak voor project verzwakt - Zienswijzen/beroep	-serieus nemen (waar zitten zorgen) -betrekken bijv. in klankbordgroep -goede, tijdige info via verschillende kanalen -Voldoende en juist onderzoek en goede juridische borging -tijdig overleg over mitigatie/compen-satie/landschaps-plan in dien aan de orde.	Allen
5.7	Raakvlakken met	-weerstand	-onderzoek bijv bij	Allen

	andere belangen bijv. bouwen, hoogspanning, gasleidingen	-niet voldoen aan normen/veiligheids-eisen -zienswijzen/ beroep -Planschade	MER -vroegtijdig overleg over alternatieven, posities -goede, tijdige info	
FINANCIEEL				
6.1	Voorwaarden SDE 2018/2019 verslechteren	Project minder/niet economisch haalbaar/financieel rendabel	Kijken op welke wijze verbetering mogelijk is (bijv. compenseren met meer ruimte voor wind-turbines, faseren dubbeldraaien).	WKG, provincie en gemeenten
6.2	Eventuele issues ivm grondposities (RVB)	Turbines kunnen niet worden gefinancierd/ gebouwd	-Goed contact met RVB -Op tijd IenM inschakelen bij evt. issues	WKG IenM
RANDVOORWAARDEN				
7.1	Impact hoogtebeperking en luchthaven Lelystad	Economische haalbaarheid	Kijken op welke wijze verbetering mogelijk is (bijv. compenseren met meer ruimte voor wind-turbines, faseren dubbeldraaien).	IenM
7.2	Te weinig flexibiliteit in project qua afmetingen, schuifruimte, toe te passen bandbreedte	Te weinig mogelijkheden om problemen op te lossen, verouderde technologie	-binnen projectgroep goed overleg over wanneer welke keuzes worden gemaakt bijv. in vergunningaan-vragen, effecten daarvan evt alternatieven etc,	WKG, provincie/gemeenten
PROCEDURE				
8.1	Vernietiging inpassingsplan/ vergunningen door Raad van State	Uitvoerbaarheid	-Goede (juridische) onderbouwing van besluiten -goed oog hebben voor alle belangen	EZ en IenM voor inpassingsplan, provincie, gemeenten en andere BG voor overige besluiten

11. Randvoorwaarden voor de uitvoering van het project

Randvoorwaarden:
- Duidelijkheid m.b.t. de hoogtebeperkingen voor de luchtvaart;
- Duidelijkheid over wie WKG is (uitkomsten bemiddelingstraject);
- Kwaliteit van producten, procedure etc. vóór snelheid

Afspraken:
- We houden ieder de belangen van onze eigen organisaties in het achterhoofd en zijn ook samen verantwoordelijk voor het slagen van het project. Als we ergens als projectgroep niet uitkomen dan is dat een punt voor de stuurgroep.
- Werken in openheid – bespreken van dilemma's om:
  - Begrip te krijgen voor elkaars situatie
  - Waar mogelijk samen te zoeken naar een oplossing
- Op tijd sturen van vergaderstukken

12. Fasering en planning van tussenresultaten

Onderstaande planning op hoofdlijnen gaat uit van realisatie van Windplan Groen medio 2021. Daarmee telt het windplan niet mee voor de 2020 doelstelling maar wel voor de 2023 doelstelling.

Van belang is dat bij grote afwijkingen van het Regioplan (bijv. nieuwe plaatsingszones) behandeling in Provinciale Staten en de gemeenteraden nodig is. Dit heeft dan consequenties voor de planning. Omdat hiervan naar waarschijnlijkheid sprake van zal zijn is hiermee in de planning rekening mee gehouden.

Fase	(Tussen)resultaten/ Producten	Startdatum	Einddatum	bespreken in stuurgroep
Startfase	Plan van Aanpak	Eind 2016	Medio juni '17	21 juni 2017
	Bemiddelingstraject	Begin 2017	Eind mei '17	21 juni 2017
	Intentieovereenkomst	Eind 2016	Medio juni '17	Vaststellen 21 juni 2017 Tekenen eind sept '17
	Communicatieplan	Begin 2017	Medio juni '17	21 juni '17
	Planparticipatieplan	Medio 2017	Medio sept '17	Eind sept '17
Ontwerpfase	Juridische toets NRD	Eind aug '71	Na 2 wkn	-
	Concept NRD	Medio 2017	Eind aug '17	Eind sept '17
	Ter inzagelegging concept NRD	1e helft okt '17	Na 6 wkn	-
	Advies Cie MER	1e helft okt '17	Na 9 wkn	-
	Definitief NRD	Eind nov '17	Eind dec '17	√
	MER-fase 1 gereed tbv VKA	Begin '17	Eind '17	-
	Toets MER-fase 1 door RWS	6 wkn	-	
	Participatieplan (financieel)	Eind '17	Begin '18	√
	Businesscase	Eind '17	Begin '18	√
	Projectplan	Eind '17	Begin '18	√
	Anterieure overeenkomsten IN en gemeenten	Begin '18	Medio '18	-
	Afwegingsnotitie t.b.v. VKA	Begin '18	Ca 8 wkn later	√
	Bespreken afwijking Regioplan in gemeenten/provincie	1e helft '18	-	-
	GO/NO GO BESLISSING	1e helft '18	-	√
	Vaststellen VKA door ministers	-	1e helft '18	-
	Besluit over voorbereidings-	-	1e helft '18	-

	besluit door ministers			
	MER-fase 2 gereed	Begin ‘18	2e kwartaal ‘18	-
	Voorontwerp IP	Begin ‘18	1e helft ‘18	√
	Toets MER-fase 2 door RWS	6 wkn	-	-
	Juridische toets ontwerp IP	6 wkn	-	-
	Bro overleg	Medio ‘18	2e helft ‘18	-
	Afronding ontwerp IP en ontwerp besluiten	2e helft ’18	-	√
	Ter inzagelegging ontwerp IP, MER en ontwerp besluiten	Eind ‘18	Eind ‘18	-
	Advies Cie MER	Eind ‘18	9 weken	-
	Nota van antwoord zienswijzen (incl. juridische toets)	Eind ‘18	Begin ‘19	-
Definitieve fase	Vaststellen IP en besluiten (incl. juridische toets)	Begin ‘19	-	√
	Ondertekening besluit door ministers	Begin ‘19	-	
	Aanvraag SDE door initiatiefnemer	Maart ‘19	-	-
	Ter inzagelegging IP, MER en besluiten (beroep bij RvS)	Medio ‘19	6 wkn	-
	Uitspraak RvS	Eind ’19	-	-
Realisatiefase	Start bouw	Medio ‘20	Medio ‘21	-

13. Projectbeheersing

13.1 Tijd

- De planning staat bij elk projectgroep overleg op de agenda.
- De Risicoanalyse staat bij elk projectgroep overleg op de agenda om tijdig (mogelijke) problemen te voorzien en waar mogelijk hierop in te spelen.
- Indien de eigenaar van een actie/activiteit mogelijk vertraging ziet aankomen wordt dit tijdig aangekaart en besproken zodat, indien mogelijk, maatregelen kunnen worden genomen.
- Indien capaciteitsproblemen dreigen ten aanzien van projectgroep of communicatiewerkgroep wordt dit tijdig aangekaart en zo nodig opgeschaald naar de stuurgroep.

13.2 Kwaliteit

- Concepten van producten worden tussentijds besproken in het overleg van de projectgroep; evt. wordt juridisch advies ingewonnen.
- Op vaste momenten (dit is opgenomen in dedetailplanning) vindt een toets plaats door RWS en door de juristen van EZ.

13.3 Organisatie

Projectteam

- Om zo groot mogelijke betrokkenheid van de meest betrokken stakeholders te borgen is een projectteam samengesteld dat bestaat uit vertegenwoordigers van EZ, IenM (RWS), provincie Flevoland, gemeente Lelystad, gemeente Dronten en WKG (coöperatie van 12 leden).
- Het projectteam wordt benut om planning af te stemmen, inhoudelijke stukken voor te bereiden, delen van informatie etc. Projectteamleden vertegenwoordigen hun eigen organisatie en zijn verantwoordelijk voor de interne afstemming van relevante onderwerpen, het betrokken houden en voorbereiding van benodigde besluitvorming binnen de eigen organisatie.

Organisatie	Wie	Functie	Bevoegdheid
EZ	[redacted]	-Projectleider RCR Windplan Groen -Voorzitter projectgroep	Bevoegd gezag
Bureau Energieprojecten	[redacted]	-Secretaris projectgroep -Coördinatie vergunningen	Namens Bevoegd gezag
Extern bureau namen EZ	[redacted]	Omgevings-management	Idem
Bureau Energieprojecten	[redacted]	Voorzitter werkgroep communicatie	Idem
RWS	[redacted]	Lid projectgroep	Namens mede bevoegd gezag IenM
RWS	[redacted]	Lid projectgroep	Idem
Provincie Flevoland	[redacted]	Lid projectgroep	-Regioplan - Anterieure overeenkomsten -Bevoegd gezag vergunningen
Provincie Flevoland	[redacted]	Lid werkgroep communicatie	Namens Provincie ivm Regioplan
Gemeente Dronten	[redacted]	Lid projectgroep	-Regioplan - Anterieure overeenkomsten -Bevoegd gezag vergunningen
Gemeente Dronten	[redacted]	Lid werkgroep communicatie	Namens gemeente ivm Regioplan
Gemeente Lelystad	[redacted]	Lid projectgroep	-Regioplan - Anterieure overeenkomsten -Bevoegd gezag vergunningen
Gemeente Lelystad	[redacted]	Lid werkgroep communicatie	Namens gemeente ivm Regioplan
Windkoepel Groen	[redacted]	-Teamlid projectgroep -Lid werkgroep communicatie	Vertegenwoordiger initiatief-nemer
Raethuys	[redacted]	Lid werkgroep communicatie	Vertegenwoordiger initiatiefnemer
Windkoepel Groen	[redacted]	Omgevingsmanager	Vertegenwoordiger initiatiefnemer
Ventolines	[redacted]	Teamlid projectgroep	Adviseur initiatiefnemer

Stuurgroep

- Om een breed draagvlak ook op bestuurlijk niveau te bevorderen is een stuurgroep samengesteld onder voorzitterschap van gedeputeerde provincie. Verder zijn vertegenwoordigd: wethouders Dronten en Lelystad, MT-lid E&O, dir. RwS, voorzitter WKG.
- De stuurgroep stelt de belangrijkste mijlpalen in de planning vast, bevordert breed draagvlak onder achterban van de stuurgroepleden en wordt benut voor het bespreken van inhoudelijke/ organisatorische/ plannings- of proces knelpunten.

- De stukken t.b.v. de stuurgroep worden voorbereid in de projectgroep. Doel is om te komen tot zoveel mogelijk gedragen stukken zodat de stuurgroep besluitvormend kan optreden.

13.4 Geld

- Bemiddelingstraject: Provincie
- NRD: is aanbesteed door initiatiefnemer
- MER: is aanbesteed door initiatiefnemer
- Specifieke onderzoeken zoals:
  - Radar: initiatiefnemer
  - Passende beoordeling: initiatiefnemer (indien nodig)
- Toets luchtvaart t.b.v. verklaring van geen bezwaar: IenM
- Inpassingsplan: wordt betaald door EZ.
- Adviezen Commissie voor de m.e.r.: wordt betaald door EZ
- Communicatie m.b.t. het proces en de besluitvorming wordt betaald door EZ. Informatieavonden en kennisgevingen door BEP.
- Communicatie m.b.t. inhoudelijke communicatie over Windplan Groen (bijv. website, nieuwsbrief) wordt betaald door initiatiefnemer
- Kosten voor experts t.b.v. infoavonden: afhankelijk van in te huren expertise

13.5 Informatievoorziening

- Communicatie binnen het projectteam
  - Afgesproken is dat we met elkaar stukken delen via: https://www.samenwerkruimten.nl/teamsites/windkoepelgroen.
  De samenwerkingsruimte dient als gemeenschappelijk archief (bijv. verslagen projectgroep vergaderingen). Daarnaast wordt via de samenwerkingsruimte gewerkt aan stukken. Er is 1 versie beschikbaar per document beschikbaar, namelijk de laatste versie. Doormiddel van versiebeheer (nummer en datum) is duidelijk van wanneer de laatste versie is. Zodra een stuk definitief is wordt dat in het stuk aangegeven. De samenwerkingsruimte wordt beheerd door de secretaris van de projectgroep.
  - Agenda en stukken worden zo veel mogelijk een week vóór de projectgroep verzonden
  - Van elk overleg wordt een verslag gemaakt incl. actiepunten

- Werkgroep Communicatie
  - De werkgroep werkt in opdracht van de projectgroep. Dit betekent dat producten uit de werkgroep tijdig voor akkoord aan de projectgroep worden voorgelegd.
  - De leden van de werkgroep kunnen ook gebruik maken van de samenwerkruimte. Het beheer van de stukken is in handen van de secretaris van de projectgroep.

- Communicatie met Stuurgroep
  - Stukken worden aan de leden gestuurd via e-mail.
  - De stukken worden minimaal een week vóór de stuurgroep verzonden aan de leden
  - De leden van de projectgroep zorgen vervolgens zelf voor eventuele verdere voorbereiding van hun betreffende stuurgroep lid
  - Er wordt gewerkt met een oplegnotitie met samenvatting, evt bespreekpunten etc.
  - EZ is secretaris van de stuurgroep en verzorgt het versturen van de stukken en het verslag.

- Communicatie buiten projectgroep
  Dit is opgenomen in het separate communicatie/planparticipatieplan

CONCEPT PROJECTPLAN GROEN

Versie 2.0

Meta-informatie

Dit is het Projectplan voor het project Windplan Groen. Het projectplan is een voorwaarde onder het Regioplan voor de initiatiefnemer om het gezamenlijk uitvoeringsplan vast te leggen in samenspraak met de betrokken overheden.

Op 20 juni 2018 heeft de stuurgroep van windplan Groen een VKA vastgesteld. Dat VKA is separaat door de Raden van de gemeente Dronten en Lelystad en de Staten van de Provincie Flevoland goedgekeurd, aangezien er in het VKA op enkele punten is afgeweken van het Regioplan. .Op 20 december 2018 is in de pretoets van ILT duidelijk geworden dat luchtvaart beperkingen een aanpassing van het VKA noodzakelijk maakt. Deze aanpassingen zijn beschreven in de wijzigingsnotitie VKA, welke in de stuurgroep van 8 maart 2019 is goedgekeurd. Het gewijzigde VKA is als basis gebruikt voor het Ontwerp Inpassingsplan (OIP) (versie 15 maart 2019) met als bijlage het MER van het gewijzigde Voorkeursalternatief (VKA). Zowel de VKA notitie van juni 2018 als de wijzigingsnotitie VKA zijn als bijlage opgenomen bij dit projectplan. Op basis van het gewijzigde VKA zijn vergunningsaanvragen ingediend onder de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, wet natuurbescherming en waterwet. Deze documenten en overige interne notities, presentaties en planning zijn gebruikt voor de inhoud van dit Projectplan.

Het projectplan dient in elk geval te bevatten (Regioplan):

- een **kaart plus een ruimtelijke beschrijving**,
- inzicht in de **haalbaarheid** van het plan,
- de invulling van de **sanering, de financiële participatie en de gebiedsgebonden bijdrage**;
- de **fasering en planning** van de nieuwbouw en de sanering;
- de **planparticipatie en communicatie** rond de voorbereiding en uitvoering.

Inhoud

1. Inleiding 4
2. Organisatie en Structuur 6
   2.1. De Initiatiefnemer 6
   2.2. Samenwerkende partijen WKG 6
      Leden met eigen lijn 6
      Eolienne 7
   2.3. Samenwerking met overheden Windplan Groen 7
   2.4. Vereniging Windkoepel Groen (WKG) 7
   2.5. Structuur en besluitvorming WKG 8
      Bestuurlijke organisatie 8
      Algemene Leden Vergadering 8
      Bestuur 8
      Advies-platform 8
      Commissie van toezicht 9
      Operationele organisatie 9
      Financiële organisatie 9
3. Ruimtelijk plan en procedures 10
   3.1. Ruimtelijke beschrijving Windplan Groen (saneren, opschalen en nieuw) 10
      Inleiding 10
      Ruimtelijk plan 10
   3.2. Totstandkoming van Windplan Groen 14
      MER 14
      Voorkeursalternatief (VKA) 15
   3.3. Rijksinpassingsplan en Rijkscoördinatieprocedure 17
   3.3 Vergunningen 17
      Mitigatie 20
      Molenaarswoningen 21
   3.4 Planning 21
      Planologische fase 22
      Aanbestedingsfase 22
      Financiering 22
      Bouwfase en sanering 22
      Exploitatiefase 23
4. Saneren 24
   4.1. Sanering in Windplan Groen 24

4.2. Dubbeldraaiperiode 25
5. Financiële participatie 26
5.1. risicodragende participatie in ontwikkelfase 26
Initiatiefnemers windturbinelijnen 26
Saneerders 26
Bewoners en ondernemers in projectgebied Groen 26
Uitwerking ontwikkelingsparticipatie 27
5.2. Participatie in exploitatiefase voor samenleving 28
6. Gebiedsgebonden bijdrage 30
7. Planparticipatie en communicatie 31
7.1. Planparticipatie 31
Verkenning 31
Planvorming 31
Vergunningen en inpassingsplan 32
Aanbesteding en financiering 33
Bouw en sanering 33
Exploitatie 34
7.2. Communicatie 34
Communicatiedoelen 34
Communicatiestrategie en uitgangspunten 34
Belanghebbenden (deelnemers en overheden) 34
Communicatiestrategie 35
Uitgangspunten 36

1. Inleiding

De Provincie Flevoland heeft samen met de gemeenten Dronten, Lelystad en Zeewolde het windenergiebeleid vastgelegd in het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland (vastgesteld 14 juli 2016). Het Regioplan heeft de status van een provinciale en intergemeentelijke structuurvisie volgens de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Met het Regioplan draagt Flevoland bij aan de ambitie in het Nationale Energieakkoord uit 2013. De doelstelling van het kabinet is 14 procent hernieuwbare energie in 2020 en 16% in 2023. Windenergie is een belangrijke vorm van energie om die doelstellingen te bereiken. De provincies hebben in overleg met het Rijk 11 grote gebieden aangewezen die geschikt zijn voor windparken van minimaal 100 MW. Het projectgebied van Windkoepel Groen maakt daar onderdeel van uit.

De mogelijkheden benoemd in het Regioplan zijn de gebiedsgerichte uitwerking van de bovengenoemde taak- en doelstelling. Het Regioplan plangebied is ingedeeld in vier projectgebieden zoals in figuur 1 afgebeeld. De strategie bestaat uit 'opschalen en saneren' voor iedere regio. Dat betekent dat de ontwikkeling van nieuwe windmolens gekoppeld moet zijn aan het saneren van bestaande windmolens.

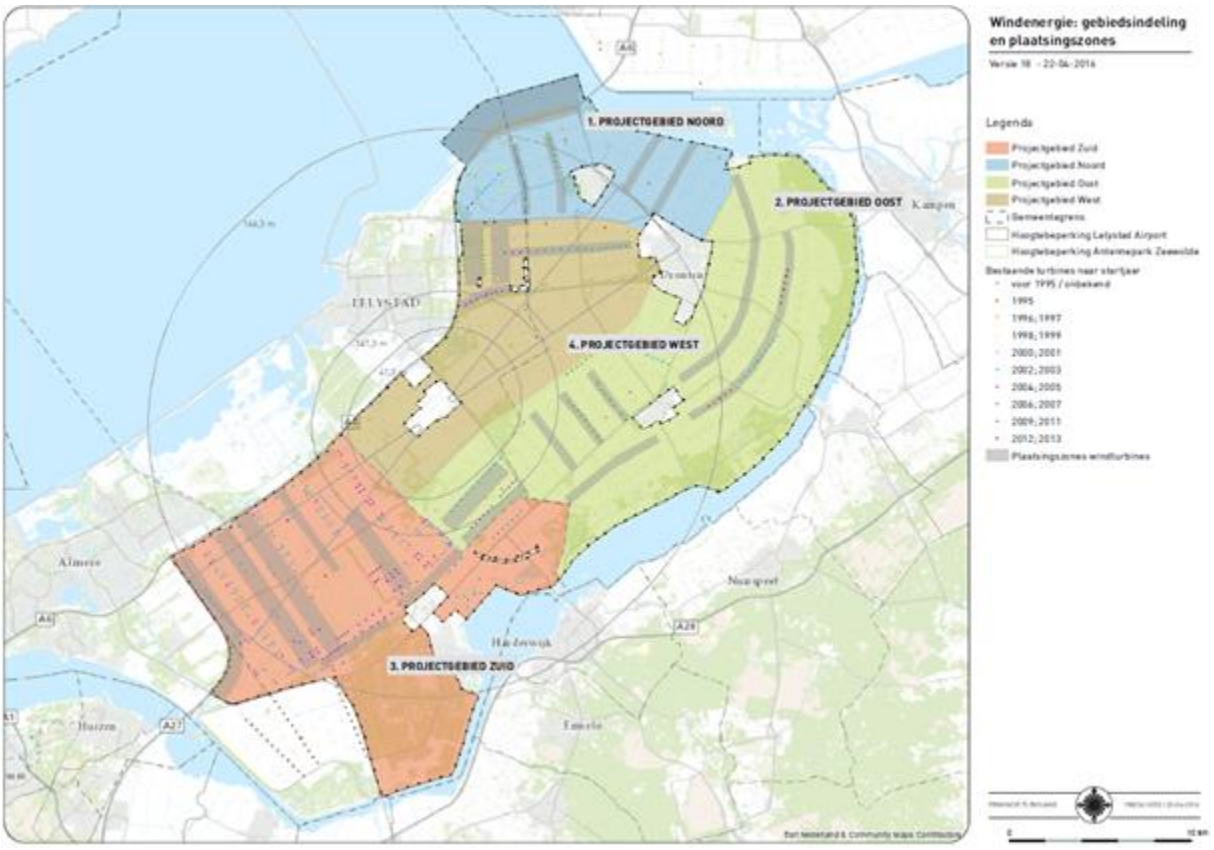

Figuur 1: Gebiedsindeling en Plaatsingszones uit het Regioplan (Regioplankaart, Provincie Flevoland)

Er dient per regio één projectplan uitgewerkt te worden door één initiatiefnemer of samenwerkingsverband van initiatiefnemers. Het Regioplan biedt het kader zoals aangegeven in de

doelstellingen voor meer duurzame energie, landschappelijke verbetering, economische structuurversterking en een stevige inbedding in de samenleving. In elk projectgebied neemt één initiatiefnemer de verantwoordelijkheid op zich voor zowel de nieuwbouw als de daaraan verbonden sanering. In de praktijk komen de initiatiefnemers voort uit de bestaande windverenigingen, al dan niet in een alliantie met verschillende partijen. Naast de ruimtelijke voorwaarden uit het Regioplan zijn per gemeente ook voorwaarden uitgewerkt in beeldkwaliteitsplannen.

Per regio dient een Projectplan opgesteld te worden met het plan van aanpak voor de opschalings- en saneringsopgave conform voorwaarden van het Regioplan en de uitwerking van te realiseren lijnen rekening houdend met andere randvoorwaarden. Dit projectplan wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de bevoegde gezagen in de regio.

Windkoepel Groen (hierna te noemen WKG) is initiatiefnemer in projectgebied Oost (hierna te noemen Groen) en heeft met de samenwerkende partners Windplan Groen ontwikkeld.

2. Organisatie en Structuur

2.1. De Initiatiefnemer

De initiatiefnemer voor de ontwikkeling van projectgebied Groen is een samenwerkingsverband van initiatiefnemers van bestaande (op te schalen) en nieuwe lijnopstellingen samen met Windshare uit het projectgebied Groen. Zij hebben zich in januari 2016 formeel verenigd in het samenwerkingsplatform: Vereniging Windkoepel Groen (WKG).

Initiatiefnemer WKG geeft uitvoering aan het opstellen van een projectplan voor gebied Groen, zoals overeengekomen in de intentieovereenkomst van WKG met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat, het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, de provincie Flevoland en de gemeenten Dronten en Lelystad getekend op 20 september 2017. Na ondertekening van de intentieovereenkomst is het Ministerie van EZK gestart met de Rijkscoördinatieprocedure voor WKG voor de opstelling van het Rijksinpassingsplan en de coördinatie van vergunningen (Rijkscoördinatieregeling, RCR). Het RCR project heet 'Windplan Groen'. Informatie hierover is te vinden op:

https://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/windparken/windpark-windplan-groen

De initiatiefnemer zorgt voor een projectplan met maatschappelijk draagvlak. De overheden dragen zorg voor beleidsmatige en publiekrechtelijke voorwaarden (plannen). Onderdeel van de intentieovereenkomst is een overeenkomst van WKG met de deelnemers in WKG, waarin zij aangeven in te stemmen met de inhoud van de intentieovereenkomst.

2.2. Samenwerkende partijen WKG

Leden met eigen lijn

De vereniging Windkoepel Groen heeft de volgende 9 zelfstandige leden die ieder een eigen windpark (lijnopstelling) ontwikkelen en/of exploiteren:

- Windpark Hanze B.V.
- Raedthuys met:
    - Windpark Hoge Vaart-Zuid B.V.
    - Windpark Hondtocht 3 B.V.
    - Windpark Oldebroekertocht 3 B.V.
- Olsterwind B.V.
- Windpark Ansjovisstroom B.V..
- Windpark Zeebiestocht 2 B.V.
- Windpark Kubbeweg 2 B.V.
- Meeuwentocht B.V.
- Windpark Vires Venti B.V.
- Windpark XY wind B.V.

De koepel is het samenwerkingsverband van eigenaren van de bestaande windparken en toekomstige exploitanten van de nieuw geplande windparken binnen projectgebied Groen. Iedere lijn heeft reeds een eigen juridische entiteit (Besloten Vennootschap of Vereniging). Er wordt op dit moment een organisatorische en fiscale projectstructuur uitgewerkt voor WKG als dé initiatiefnemer, gemandateerd door haar leden. WKG is aanspreekpunt naar en voor overheden en

kan afspraken maken voor de vergunningen, sanering en participatie in Windplan Groen. WKG ziet er op toe dat er conform de afspraken gehandeld wordt. WKG is hiertoe gemachtigd middels een koepelovereenkomst tussen de leden en WKG. In deze overeenkomst (die aan de leden van de projectgroep ter beschikking is gesteld) is geborgd dat de leden van WKG gebonden zijn aan de afspraken m.b.t. participatie en sanering zoals verder zijn uitgewerkt in dit projectplanDe deelnemende leden blijven zelfstandig verantwoordelijk voor de uiteindelijke realisatie en exploitatie van de afzonderlijke lijnen. Windshare

Naast bovenstaande leden neemt Windshare deel aan het samenwerkingsverband van initiatiefnemers. Windshare is opgericht voor financiële participatie van ondernemers en bewoners in het projectgebied. Windshare en WKG hebben een samenwerkingsovereenkomst , waarmee invulling wordt gegeven aan de voorwaarde dat alle bewoners en ondernemers in het projectgebied de kans moeten krijgen mee te participeren in de ontwikkelfase van Windplan Groen. Windshare is sinds 2016 volwaardig partner in de vereniging, zoals de 9 zelfstandige leden, heeft medezeggenschap bij beleidsontwikkeling en wordt betrokken bij de uitvoering van plannen. Er zijn afspraken gemaakt dat Windshare aandeelhouder wordt in de verschillende individuele lijnen en is daarmee gebonden aan de afspraken van de individuele lijnen en heeft via haar participatie in de individuele lijnen tevens medezeggenschap.

Eolienne

Een bijzondere positie wordt ingenomen door een aantal bewoners in het zuidelijke deel van het projectgebied. Het betreft 7 individuele ondernemers wonend aan de Pijlstaartweg en Knarweg (gezamenlijk gekend onder de naam Eolienne), die zelfstandig 28 windturbines exploiteren.

Vanwege het feit dat de saneringslast van deze turbines heel hoog ligt, omdat de turbines nog een hoge afschrijvingslast dragen en het feit dat door de beperkingen van luchthaven Lelystad de plaatsingsruimte beperkt wordt, is besloten tot een uitgestelde sanering. De huidige eigenaren met achterban stemmen er mee in dat ze zich houden aan de afspraken die nu in het Windplan worden gemaakt met betrekking tot plaatsingsruimte, sanering, participatie en onderlinge verbondenheid binnen Windkoepel Groen.

2.3. Samenwerking met overheden Windplan Groen

Voor de ontwikkeling van de opgave in het projectgebied Groen heeft WKG met samenwerkende overheden Windplan Groen geïnitieerd. De samenwerkende partijen zijn de ministeries van EZK en BZK, de provincie Flevoland, en de gemeenten Dronten en Lelystad. Er is een overlegstructuur opgericht op ambtelijk en bestuurlijk niveau. Voor het ambtelijk overleg is de projectgroep opgericht die tenminste maandelijks overleg voert en de relevante documenten behandeld. Voor het overleg op bestuurlijk niveau en ten behoeve van de besluitvorming is een stuurgroep opgericht die bij elkaar komt als belangrijke voortgangsbesluiten moeten worden genomen.

2.4. Vereniging Windkoepel Groen (WKG)

De vereniging Windkoepel Groen is initieel opgericht als organisatorisch vehikel voor en tijdens de voorbereidingsfase. Met het tekenen van de koepelovereenkomst verbinden de leden zich tot uitvoering van Windplan Groen.

Uitgangspunt is dat de leden van WKG gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het beleid van de Vereniging. Deelnemende leden blijven zelf verantwoordelijk voor hun eigen exploitatie en accepteren medeverantwoordelijkheid bij de invulling van gemeenschappelijke belangen, zoals het doorlopen van de m.e.r.- en de planologische procedure, benodigde vergunningen en met name de

uitvoering van participatie, opschaling en sanering. De lijnen zullen gezamenlijk verbonden zijn aan de eisen in de natuurvergunning en de afspraken met de overheden omtrent sanering en participatie. Een en ander wordt contractueel vastgelegd, zowel onderling als met de overheden.

De Vereniging heeft daarbij uitvoerende taken welke betrekking hebben op het overleg, het maken van afspraken met overheden en landelijke organisaties voor en namens de leden, het doorlopen van de planologische procedure, het verkrijgen van de natuurvergunningen en het toezien op het nakomen van de afspraken zowel door de overheden als binnen de Vereniging. De vereniging blijft de entiteit houden van een vereniging. WKG draagt verantwoording voor de afspraken (en vergunningen) met overheden doordat het daarvoor overeenkomsten met de leden sluit. Er worden binnen WKG geen windturbines geëxploiteerd.

De wijze waarop uitvoering moet worden gegeven aan het vastgestelde beleid en welke taken daarbij door de koepel moeten worden uitgevoerd, worden geëvalueerd en zo nodig bijgesteld gedurende de looptijd van de ontwikkelfase.

WKG en haar leden worden ondersteund door een projectteam van Ventolines bij het ontwikkelen van Windplan Groen en de realisatie van de nieuw te bouwen lijnen.

2.5. Structuur en besluitvorming WKG

Bestuurlijke organisatie

Een vereniging dient een bestuurlijke organisatie te hebben om alle zaken in goede banen te leiden. De bestuurlijke organisatie wordt opgebouwd vanuit de leden waarbij draagvlak en slagvaardigheid belangrijke uitgangspunten zijn. Verantwoordelijkheden, bevoegdheden en taken zijn vastgelegd in de statuten.

Algemene Leden Vergadering

De algemene leden vergadering (ALV) is het hoogste orgaan binnen de Vereniging. Hier worden alle belangrijke besluiten genomen en geaccordeerd. Om dit in goede banen te leiden zal ieder lid uit haar midden maximaal 3 personen aanwijzen die het lid vertegenwoordigen in de Algemene Vergadering van Windkoepel Groen. Per lid kan één vertegenwoordiger gemachtigd worden een stem namens het lid uit te brengen. Als het gaat om vergunningseisen en/of de afspraken met de gemeenten zal voor de instemming een ruime meerderheid van de stemmen gelden. De omvang van de meerderheid wordt nog bepaald.

Bestuur

Het bestuur van de Vereniging bestaat uit maximaal 7 personen, waarvan maximaal één van buiten de leden van WKG en nooit meer dan één vanuit hetzelfde lid-rechtspersoon van een WKG deelnemer. Het bestuur heeft ten tijde van de oprichting een onafhankelijk voorzitter. Het bestuur geeft uitvoering aan het vastgestelde beleid en neemt besluiten binnen het mandaat dat daarvoor door de ALV is opgesteld.

Advies-platform

Vanuit de Algemene Vergadering wordt per lid één vertegenwoordiger aangewezen als vertegenwoordiger in het advies-platform van de Vereniging. Dit platform adviseert en ondersteunt

het bestuur bij het voorbereiden en uitvoeren van het beleid. Besluiten worden genomen door de Algemene Vergadering dan wel door het bestuur, voor zover dat daartoe gemachtigd is.

Commissie van toezicht

Naast de hierboven beschreven bestuurlijke organisatie wordt er een commissie van toezicht samengesteld. Deze heeft als taak toe te zien op de implementatie van gemaakte afspraken welke betrekking hebben op exploitatie beïnvloedende factoren zoals participatie, sanering, grondvergoeding. Doel is niet alles volledig uniform te maken maar wel de gemaakte afspraken goed te bewaken. De commissie van toezicht rapporteert aan de Algemene Vergadering. Daarnaast houden zij ook toezicht op het nakomen van vergunningsvereisten in de gezamenlijke natuurvergunningen/ontheffingen.

Operationele organisatie

De Vereniging kent een compacte operationele organisatie. Het bestuur is verantwoordelijk voor voorbereiding en uitvoering van het vastgestelde beleid. De voorzitter van het bestuur is tevens de eerstverantwoordelijke functionaris belast met de dagelijkse gang van zaken en wordt daarin ondersteund door een coördinerend manager. Daarnaast is er administratieve ondersteuning.
In de ontwikkelfase zijn er binnen de vereniging werkgroepen samengesteld uit deelnemers bij de leden en medewerkers uit het projectteam ter ondersteuning van de activiteiten.

Financiële organisatie

Het bestuur is verantwoordelijk voor het financiële beleid van de vereniging. In het algemeen zal dit qua omvang beperkt blijven, omdat de leden zelf verantwoordelijk blijven voor de eigen financiering. Wel kan WKG ondersteuning van financieel specialisten inroepen voor het ontwikkelen van financiële instrumenten, het samen verkennen van financieringsmogelijkheden en het toezien op een juiste uitvoering van financiële afspraken met name met betrekking tot participatie en de saneringsafspraken. De financiële administratie is ondergebracht bij een externe professionele financiële dienstverlener.

3. Ruimtelijk plan en procedures

3.1. Ruimtelijke beschrijving Windplan Groen (saneren, opschalen en nieuw)

Inleiding

Windkoepel Groen (WKG) ontwikkelt een ruimtelijk plan (Windplan Groen) als initiatiefnemer in het projectgebied Groen, zoals gedefinieerd in het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland. Het Regioplan legt een aantal ruimtelijke uitgangspunten op voor de plaatsingszones van windturbines. Daarnaast zijn door de gemeente Dronten en gemeente Lelystad ruimtelijke uitgangspunten en ontwerpprincipes nader uitgewerkt in het Beeldkwaliteitsplan windenergie (BKP).

Initiatiefnemer WKG heeft de lijnopstellingen zoveel mogelijk volgens de uitgangspunten van het Regioplan en het beeldkwaliteitsplan ingepast. Waar afwijkingen nodig zijn, heeft een afweging plaats gevonden tussen omgevingskwaliteit, maatschappelijk draagvlak en economisch perspectief. Concreet betekent dit dat turbineposities eerst ruimtelijk worden ingepast, vervolgens getoetst in het participatiemodel en ten slotte wordt het economisch perspectief berekend.

Windplan Groen bestaat uit het volledig opschalen en saneren van windturbineposities in het hele proejctgebied Groen. Naast opschaling omvat het plan ook de realisatie van nieuwe lijnopstellingen. De sanering van windmolens vindt gefaseerd plaats. Het grootste gedeelte wordt vrijwel gelijk met de nieuwbouw gesaneerd (max. 0,5 jaar dubbeldraai). De gehele transitieperiode duurt echter 20 jaar i.v.m. het uitgesteld saneren. In hoofdstuk 4 is deze fasering nader beschreven. De uitgestelde sanering van de Pijlstaartweg, Knarweg en Knardijk is noodzakelijk voor het economisch perspectief en hoogtebeperking door de luchtvaart. Voor de Pijlstaartweg is het wel noodzakelijk dat toekomstige opschaling ruimtelijk mogelijk wordt gemaakt . Deze ‘latere’ opschalers zijn wel onderdeel van het inpassingsplan, maar geen onderdeel van de uitvoeringsvergunningen.

Ruimtelijk plan

In de figuren hieronder zijn kaarten opgenomen met de eindsituatie (het VKA), de kaart met de saneringsopgave en de huidige situatie. De fasering van nieuwbouw, opschalen en sanering wordt uitgewerkt en geborgd in het Inpassingsplan voor Windplan Groen (zie hoofdstuk 4) In eerste instantie worden vergunningen aangevraagd voor de bouw van 86 windturbines en de sanering van de turbines conform de saneringsopgave, behalve de ‘latere opschalers’. De verwachting is dat na 2030 de 28 windturbines van de ‘latere opschalers’ worden gesaneerd binnen de ruimtelijk kaders van het inpassingsplan (gekoppeld aan de Pijlstaartweg). De eindsituatie in het VKA bestaat uit in totaal 90 nieuwe windturbines. Voor een nadere ruimtelijke onderbouwing en kaarten van het projectplan wordt verwezen naar het inpassingsplan.

De bouw van nieuwe turbines vindt plaats binnen zogenaamde plaatsingszones zoals opgenomen in het Regioplan. Voor Windplan Groen bleek het economisch noodzakelijk om additionele plaatsingszones op te nemen naast de in het Regioplan aangewezen zones. Deze additionele plaatsingszones zijn meegenomen in planproces, zoals de m.e.r.-procedure en het VKA proces om de haalbaarheid en uitvoerbaarheid te toetsen. Daarna is het VKA vastgesteld in de provinciale staten van Flevoland en gemeenteraden van Dronten en Lelystad in september 2018. In de notitie VKA is de motivatie beschreven voor de afwijkingen van het Regioplan en welke beperkingen daaraan ten grondslag liggen. De sanity check door Peregrine en de investeringsstudie door Rebel onderbouwen de conclusie dat de extra plaatsingszones, hogere turbines en uitgestelde sanering (zie volgende paragraaf) nodig zijn voor voldoende economisch perspectief voor de initiatiefnemer.

Na de ILT pretoets van 21 december 2018 en een Raad van State uitspraak 19 december 2018 de molenaarswoningen voor het project Delfzijl Zuid Uitbreidingzijn is het VKA noodzakelijkerwijs gewijzigd als volgt:

- Gehele nieuwe Meeuwentocht (9 windturbines) is uit het VKA geschrapt;
- Harderringweg verliest 4 windturbines en de overige 5 dienen te worden verlaagd tot 156 meter boven maaiveld;
- Pijlstaartweg verliest 4 windturbines en de overige 4 dienen te worden verlaagd tot 156 meter boven maaiveld;
- Kokkeltocht verliest netto 2 grote windturbines en 1 kleine windturbine, terwijl de resterende 3 kleine windturbines dienen te worden verlaagd tot 156 meter boven maaiveld;
- Verspringing in de lijn om grotere afstand te creëren tot de woningen aan de Professor Zuurlaan, afstand te houden tot een gasleiding en tot woningen aan de Rietweg.
- Ter compensatie van het vervallen van bovengenoemde windturbines is de mogelijkheid van 5 jaar dubbel draaien voor de Meeuwentocht inclusief de solitaire molen aan de Pijlstaartweg 14 opgenomen.

Tabel 1 geeft een overzicht van de aantallen turbines van de lijnopstellingen, de hoogtes, en het aantal te saneren turbines .

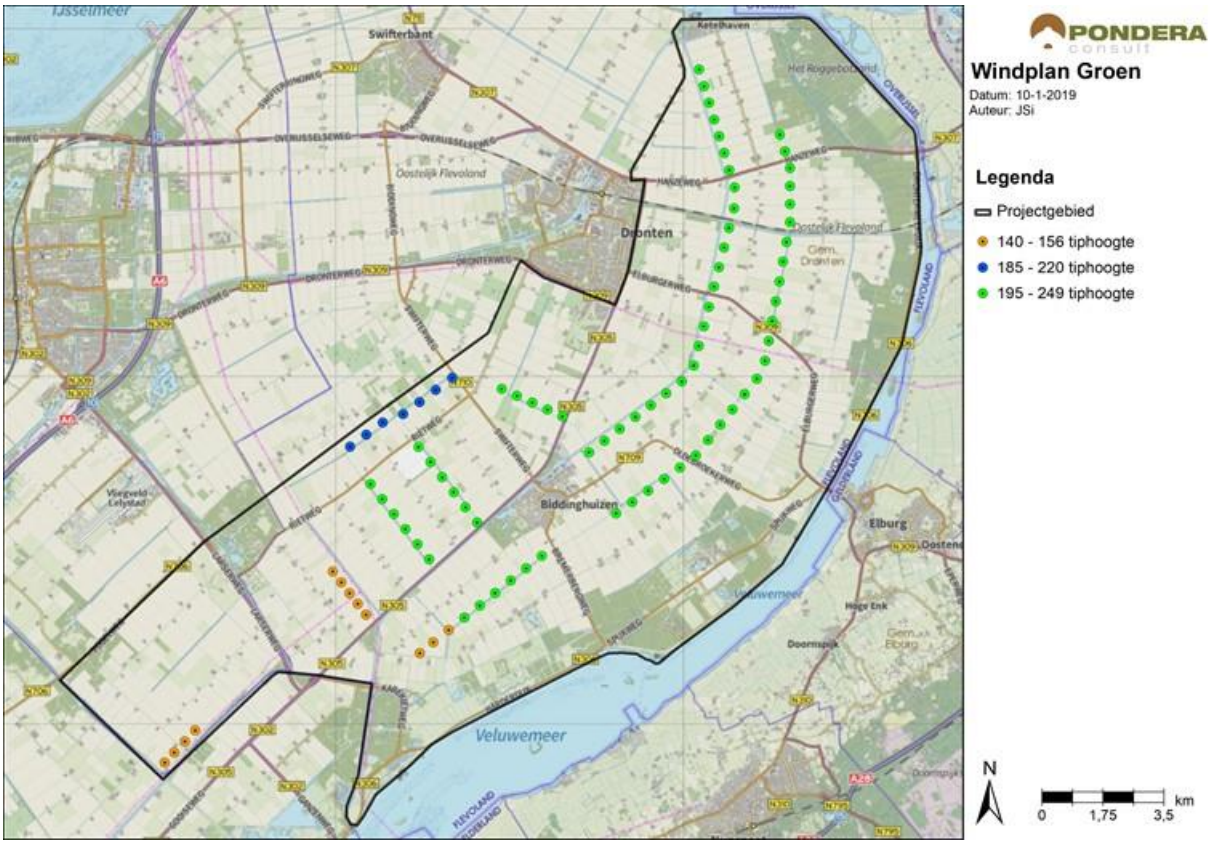

Figuur2: Opstelling uiteindelijke Windplan Groen met de hoogte afmetingen

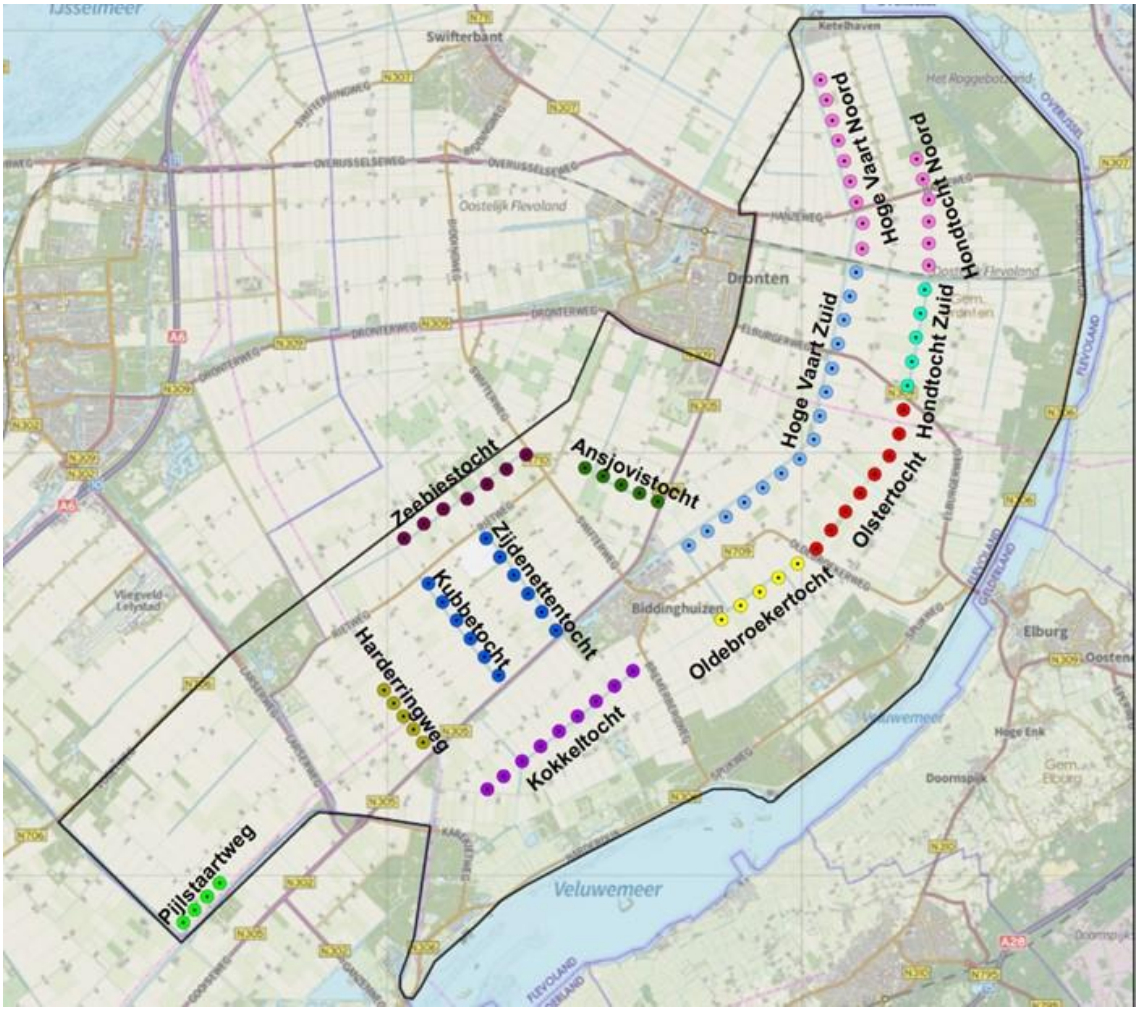

Figuur 3: Windplan Groen en de verschillende windparken

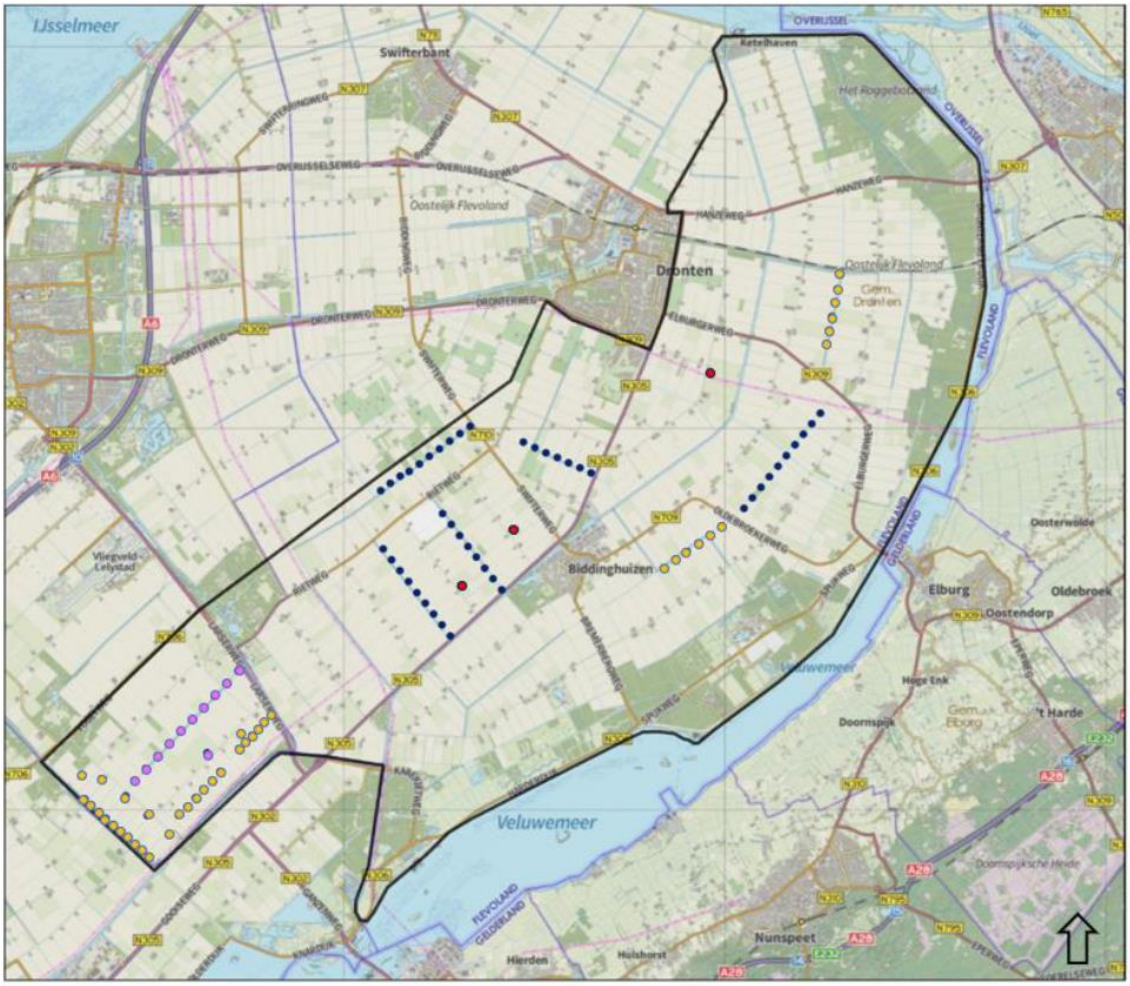

	Sanering binnen een jaar na nieuwbouw	Sanering uiterlijk 4 jaar na onherroepelijk inpassingsplan	Sanering binnen 5 jaar na nieuwbouw Ansjovistocht en Zeebiestocht	Sanering uiterlijk per 1 juli 2029
●	X			X
●	X	X		
●			X	X
●	X			

Figuur 4: bestaande windturbines in plangebied Groen en wijze van sanering

Tabel 1: Overzicht van de nieuwe windturbines in Windplan Groen met de hoogtes en de gekoppelde bestaande windturbines, en welke lijnen dubbeldraaien en uitgestelde opschaling

Plaatsingszone / lijn	Aantal nieuwe windtur-bines	Tiphoogte Windturbines (m max)	Ashoogte (m max)	Te saneren windturbines[1]	Dubbeldraai (DD)/ uitgestelde sanering
Hogevaart Noord	9	249	166	1: Zijdenettenweg 13	-
Hondtocht Noord	6	249	166	1: Zijdenettenweg 13	-
Hogevaart Zuid	15	249	166	1: Haringweg 25	-
Hondtocht Zuid	5	249	166	6	DD < 0,5 jaar
Olstertocht	8	249	166	10	DD < 0,5 jaar
Olderbroekertocht	5	249	166	6	DD < 0,5 jaar
Kokkeltocht (groot)	6	249	166	1: Kubbeweg 17	-
Kokkeltocht (klein)	3	156	110	1: Kubbeweg 17	-
Ansjovistocht	5	249	166	7	DD < 0,5 jaar
Zeebiestocht	7	220	155	10	DD < 0,5 jaar
Zijdenettentocht	6	249	166	8	DD < 0,5 jaar
Kubbetocht	6	249	166	9	DD < 0,5 jaar
Harderringweg	5	156	110	1: Kubbeweg 17	-
Meeuwentocht	0			10	DD 5 jaar
Pijlstaartweg	4	156	110	13 (Pijlstaartweg, incl 1 solitaire Lagerwey's	uitgestelde sanering
Knardijk en knarweg	0			15	uitgestelde sanering
Solitaire Lagerwey's (gemeente Dronten)	-	-		3	DD < 0,5 jaar
Solitaire Lagerweij (gemeente Lelystad)				1	DD 5 jaar
Totaal	**90**	**-**	**-**	**168 MW**	**-**

[1]: koppeling van de saneren windturbines aan nieuwe windturbines in dezelfde tabelrij

3.2. Totstandkoming van Windplan Groen

MER

Voor Windplan Groen is een gecombineerd plan- en projectMER opgesteld voor respectievelijk het Inpassingsplan en ten behoeve van de uitvoeringsbesluiten (vergunningen). In het MER worden verschillende alternatieve projectuitwerkingen vergeleken op basis van ruimtelijke ordening en milieubelangen. De m.e.r.-procedure leidt tot de keuze van een voorkeursalternatief (VKA) die verder wordt uitgewerkt in het Inpassingplan en de uitvoeringsbesluiten.

Op 19 oktober 2017 is de openbare kennisgeving gepubliceerd samen met de concept Notitie Reikwijdte en detailniveau: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2017-58915.html. Na verwerking van de zienswijzen en het advies van overheden heeft WKG een definitieve Notitie Reikwijdte en detailniveau (NRD) opgesteld die tegelijk met het definitieve advies van de commissie m.e.r. is gepubliceerd op 20 december 2017: http://www.commissiemer.nl/advisering/afgerondeadviezen/3258.

Op 30 januari 2018 heeft de Minister van EZK het besluit genomen tot het vaststellen van de definitieve Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Het MER is in twee fasen opgedeeld. Het MER Fase 1 behandelt de effecten van 6 alternatieven op het milieu, omgeving en economische haalbaarheid. De variatie tussen de alternatieven bestaat uit plaatsingszones uit het Regioplan en additionele, en verschillende tiphoogtes. Het MER Fase 1 beschrijft dat alle alternatieven kunnen voldoen aan milieubeleid- en wet en regelgeving. In het MER fase 2 worden de effecten van het VKA en de mitigerende maatregelen beoordeeld. De afronding van MER Fase 2 vindt gelijktijdig plaats met het Voorontwerp Inpassingsplan. Na toetsing van het MER door de Commissie m.e.r. vindt de uitwerking van de locatiekeuze en het ontwerp-inpassingsplan plaats. Het MER wordt samen met het ontwerp-inpassingsplan en uitvoeringsbesluiten ter inzage gelegd.

OP basis van het MER kan geconcludeerd worden dat het plan haalbaar en uitvoerbaar is. In het MER Fase 2 worden mitigerende maatregelen beschreven bij het VKA om milieueffecten te reduceren en te voldoen aan milieu- en natuur wet- en regelgeving.

Voorkeursalternatief (VKA)

Op 20 juni 2018 is een Voorkeursalternatief (VKA) vastgesteld door de stuurgroep. Het VKA is tot stand gekomen door een optimalisatie van windturbineposities en hoogtes op basis van de resultaten van MER Fase 1 , luchtvaart beperkingen, landschappelijke inpassing en economische haalbaarheid. Het VKA is de windturbineopstelling die in het (ontwerp)inpassingsplan wordt uitgewerkt, en waarvoor vergunningen en SDE+ worden aangevraagd. Het (ontwerp)inpassingsplan is tevens het toetsingskader voor de vergunningaanvragen. In vervolg op het VKA is een Voorontwerp Inpassingsplan (VOIP) opgesteld en aangeboden aan de bevoegde gezagen. Er is een notitie VKA beschikbaar voor de betrokken overheden (opgenomen als bijlage). In Januari 2019 is een wijzigingsnotitie VKA Windplan Groen opgesteld (opgenomen als bijlage). Het VKA is grotendeels gebaseerd op de posities van het in het MER onderzochte alternatief 6. Het VKA bestaat uit 90 turbines. De verschillen met alternatief 6 zijn op hoofdlijnen:

- De beperking van de afmetingen van de windturbines voor een aantal verschillende plaatsingszones ten gevolge van luchtvaartbeperkingen;
- De plaatsingszones Knardijk, Vleetweg en Meeuwentocht worden in hun geheel niet benut;
- een groot deel van de alternatieve plaatsingszones Hondtocht Noord en de Pijlstaartweg worden eveneens niet benut;
- Een deel van de oorspronkelijke plaatsingszone van de Harderringweg wordt niet benut.

Bij de totstandkoming van het VKA zijn de posities van enkele windturbines buiten de plaatsingszones van het Regioplan terecht gekomen als gevolg van optimalisaties die binnen het beleid zijn voorzien. Hieronder zijn de afwijkingen per plaatsingszone in een kaart gekwantificeerden daaronder zijn de afwijkingen nader gemotiveerd.

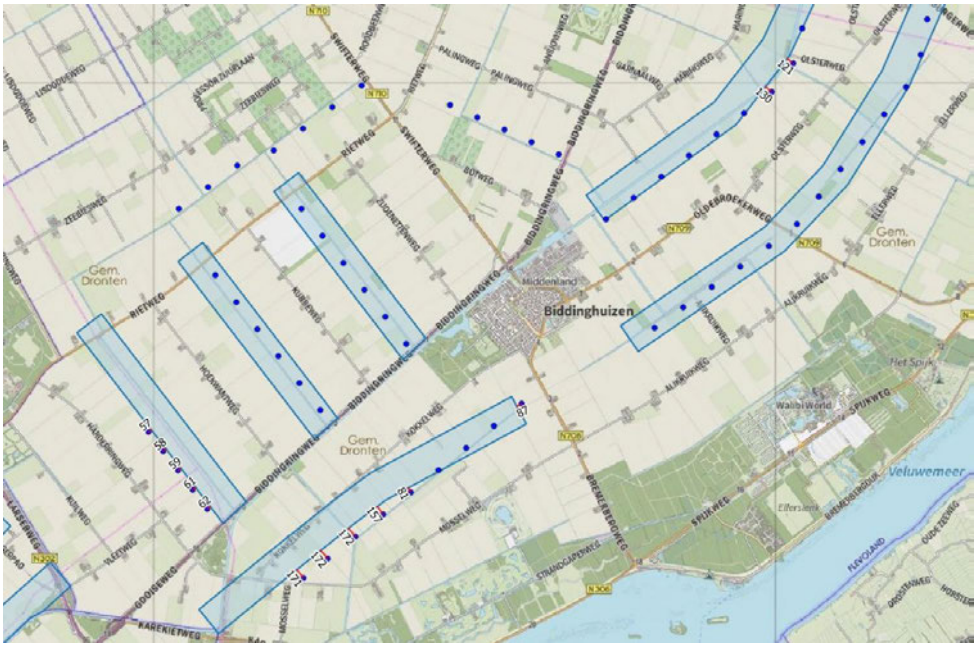

Overzicht van de turbineposities die buiten de plaatsingszone zijn beoogd. De getallen geven het aantal meters tov de grens van de plaatsingszone aan.

- Harderringweg: de locatie net buiten de rand van de plaatsingszones is het gevolg van de beschermingszone die moet worden gerespecteerd voor de hoogspanningsleiding en voor het grootste deel samen valt met de plaatsingszone.
- Hoge Vaart: als gevolg van de ontwikkeling van alternatieven in overleg met het kwaliteitsteam is voor een deel van de lijn een andere hoek gekozen waardoor deze turbines buiten de plaatsingszone vallen. De plaatsingszone kruist de hoge vaart hetgeen op grond van het BKP uit overleg met het kwaliteitsteam als onwenselijk naar voren is gekomen. Langs de gehele Hoge Vaart staan de turbines op minder dan 250m uit de vaart, waarmee logischerwijs wordt voldaan aan wat in het Regioplan staat beschreven
- Kokkeltocht: voor de Kokkeltocht komt uit het BKP naar voren dat het wenselijk is om de Kokkeltocht te volgen in plaats van de knik in de plaatsingszone. Dit is ook zo vermeldt in het beeldkwaliteitsplan waar het gaat om maatwerk op locatie). Daarbij is dit ook vanuit het oogpunt van de afstand tot woningen te prefereren. Voor de laatste turbine geldt dat de ondergrondse gasleiding tussen turbine 2 en 3, in combinatie met de vereisten uit het BKP ten aanzien van tussenafstanden en de maximale afwijking daarvan, deze turbine buiten de oorspronkelijke plaatsingszone valt. De figuur hiernaast illustreert dat de gekozen positie niet dichterbij de kern Biddinghuizen ligt dan de ruimte die de plaatsingszone biedt (tot circa 700 m bij plaatsing in de noordoosthoek van de zone, de huidige positie zit op ca. 800 m).

- Pijlstaartweg: Deze afwijking is al beschreven in de VKA notitie van 20 juni 2018 en is in het najaar van 2018 goedgekeurd door de staten van Flevoland.

Het VKA zoals opgenomen in het Inpassingplan voor Windplanplan Groen bestaat uit 90 nieuwe windturbines met een verwachte elektriciteitsproductie van circa 1.500 GWh per jaar. Het VKA is een geoptimaliseerde variant van de in het MER onderzochte alternatieven 5 en 6. In de eerste fase zullen 86 turbines van de 90 nieuwe turbines worden gebouwd. De overige 4 turbines van de Pijlstaartweg zullen op een later moment worden gebouwd, omdat voor deze lijn nieuwbouw direct sanering vereist en de saneringskosten momenteel te hoog zijn. De gekoppelde sanering vindt dus ook op een later moment plaats. Het gaat om 28 bestaande turbines: 10 turbines Knardijk, 12 turbines Pijlstaartweg, vijf turbines Knarweg, en een solitaire turbine aan de Pijlstaartweg 5. De bestaande windturbines langs de Meeuwentocht en de solitaire windturbine aan de Pijlstaartweg 14 mogen 5 jaar dubbeldraaien met de turbines aan de Ansjovistocht en Zeebiestocht tot uiterlijk 1 juli 2029.

3.3. Rijksinpassingsplan en Rijkscoördinatieprocedure

Het **Inpassingsplan** vormt een bestemmingsplan op rijksniveau en wordt door de ministers van EZK en BZK opgesteld en vastgesteld. In het inpassingsplan zijn de ruimtelijke kaders voor de voorgenomen activiteit vastgelegd. Concreet bestaat het inpassingsplan uit:

- Het besluit en overwegingen om tot dat besluit te komen;
- Een toelichting van de voorgenomen activiteit en de gevolgen voor de omgeving;
- Planregels voor de ruimtelijk relevante aspecten van ontwerp, aanleg, exploitatie en sanering van Windplan Groen. De regels gelden voor alle ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied van het inpassingsplan.
- Een verbeelding (bestemmingsplankaarten) met de gebieden en locaties waarop een specifieke bestemming van toepassing is, zoals de locaties van de turbines en kabeltracés.

Het MER (Fase 1 en fase 2) vormt één van de bijlages bij het inpassingsplan. Bij het Inpassingsplan is een Passende beoordeling opgesteld waarin getoetst wordt welke effecten het plan heeft op gebiedsbescherming van Natura 2000 gebieden en of er mitigatie nodig is. Bij Windplan Groen wordt met name gekeken naar doelsoorten uit het gebied Veluwerandmeren. De Passende beoordeling is een bijlage bij het MER Fase 2 en gaat tevens samen met het (Ontwerp)Inpassingsplan in procedure. Daarnaast vormt de Passende beoordeling de basis voor de aanvraag WNB vergunning.

Onder de **Rijkscoördinatieregeling (RCR)** voor Windplan Groen doorlopen de planologische en uitvoeringsbesluiten (vergunningen) gelijktijdig in één procedure. De minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK) coördineert de inhoudelijke en procedurele afstemming van het inpassingsplan en de uitvoeringsbesluiten en de termijnen waarbinnen de betrokken overheden de ontwerp en definitieve uitvoeringsbesluiten gereed moeten hebben (parallel met het inpassingsplan). Er vindt gelijktijdige publicatie plaats van het inpassingsplan en de uitvoeringsbesluiten. In eerste instantie de ontwerpbesluiten en later de definitieve besluiten na verwerking van eventuele zienswijzen. Ingediende zienswijzen worden gelijktijdig afgehandeld en beantwoord in een gezamenlijke nota van antwoord. Op de definitieve besluiten is beroep mogelijk. Eventuele beroepen worden gezamenlijk en door de Raad van State behandeld.

De overheden die betrokken zijn bij Windplan Groen als bevoegd gezag voor de besluiten, zijn de ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK), Infrastructuur en Waterstaat (IenW), Defensie en Binnenlandse Zaken (BZK), de provincie Flevoland, de omgevingsdienst Flevoland , Gooi en Vechtstreek (OFVG), de gemeentes Dronten en Lelystad, en het waterschap Zuiderzeeland.

3.3 Vergunningen

Voor de uitvoering van Windplan Groen zijn vergunningen nodig op grond van de WABO, water-, natuur- en milieuwetgeving en overige wettelijke grondslagen. In het Inpassingsplan en in het MER zijn beleid, wet- en regelgeving uitgebreid beschreven die van toepassing zijn op Windplan Groen. De vergunningsaanvragen lopen mee met het inpassingsplan in de RCR procedure. De initiatiefnemer en bevoegde gezagen zijn inhoudelijk verantwoordelijk voor de vergunningen :

- De initiatiefnemer voor een goede projectvoorbereiding en de vergunningsaanvragen;
- Bevoegde gezagen voor het schrijven van de vergunning. Zij behouden hun bevoegdheden over de uitvoeringsbesluiten niet anders als dat het project niet onder de RCR zou vallen.

De minister van EZK coördineert de procedure voor de vergunningverlening onder de RCR. Na ter inzage legging worden de ontwerpbesluiten, al dan niet aangepast, definitief vastgesteld. De projectminister bepaalt in overleg met de betrokken overheden wanneer de ontwerp- en definitieve besluiten uiterlijk aangeleverd moeten worden en verzorgt de terinzagelegging, bekendmaking en overige projectcommunicatie via Bureau Energieprojecten van RVO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland). De minister kan in theorie zelf een uitvoeringsbesluit nemen als een bevoegd bestuursorgaan niet tijdig of tegenstrijdig aan het inpassingsplan beslist.

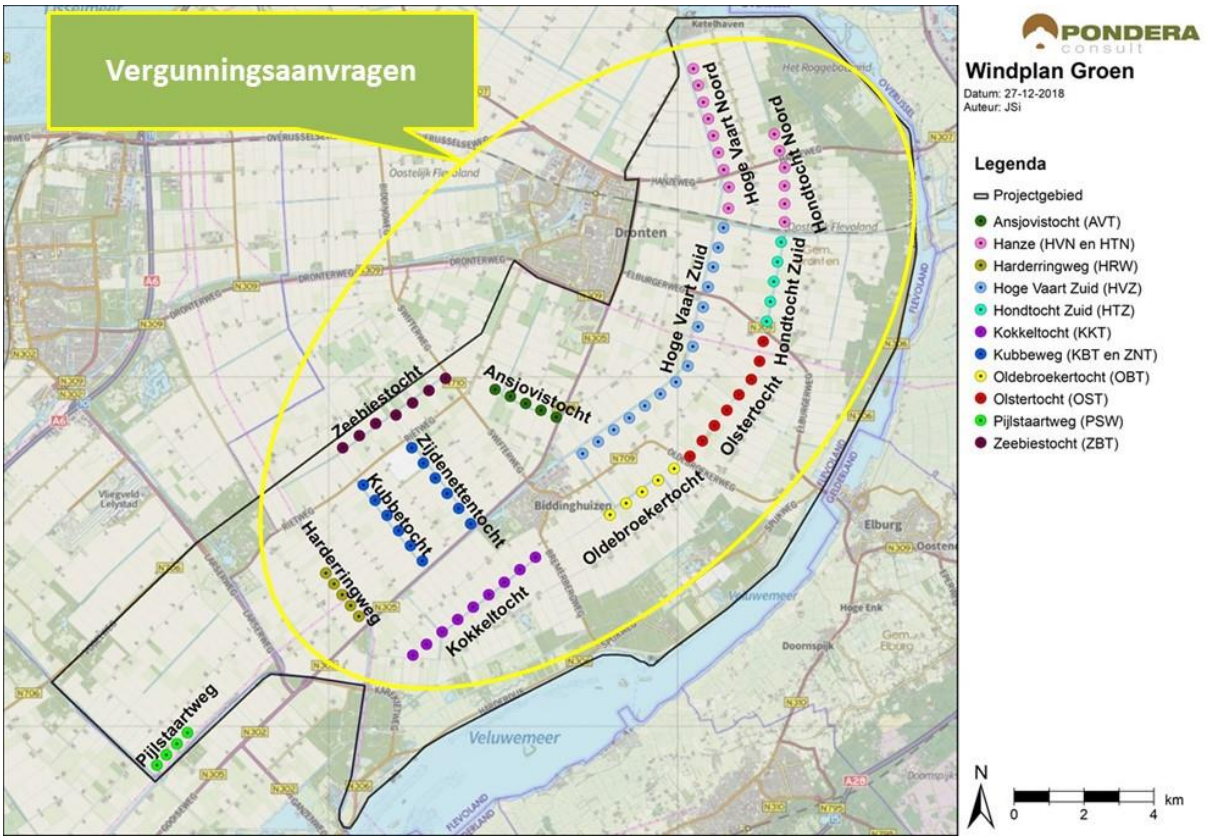

Figuur 5: Inrichtingen waarvoor vergunningen zijn aangevraagd

Voor de SDE+ aanvraag zijn definitieve besluiten nodig van het IP (inclusief MER en Passende Beoordeling), de omgevingsvergunningen voor de aspecten bouw, milieu en veiligheid en de besluiten onder de Wet Natuurbescherming (WNB ontheffing en vergunning). Deze besluiten zijn onderdeel van de eerste fase van de rijksgecoördineerde besluiten (ook wel ‘mandje 1’ genoemd). De watervergunning wordt ook meegenomen in Fase 1. Het is de verwachting dat er ook een Fase 2

komt, zoals voor nadere uitwerkingen van de netaansluiting. In onderstaande tabel 2 is een overzicht opgenomen van de benodigde vergunningen onder Fase 1 en te verwachten vergunningen in Fase 2.

In Fase 1 zijn 12 omgevingsvergunningen aangevraagd voor 10 inrichtingen (lijnopstellingen) onder WKG en 2 transformatorstations. Tabel 3 geeft een overzicht van deelinitiatiefnemers voor de vergunningsaanvragen van de windparken en trafostations. Dit gebeurt op uniforme wijze, zodat het inhoudelijk dezelfde aanvragen en vergunningen zijn, maar wel afzonderlijke besluiten. De reden van het apart aanvragen, is om minder afhankelijkheden te hebben tussen de deelnemers bij de aanbesteding en uitvoering. In een later stadium is het makkelijker om vergunningen (of aanvragen) samen te voegen dan te splitsen. De WNB-vergunning en -ontheffing en - en watervergunning worden wel gezamenlijk aangevraagd door WKG. Onder de watervergunning kunnen de afzonderlijke lijnopstellingen met een meldingenstelsel de toestemmingen regelen voor de werkelijke hoeveelheden compensatie verhard oppervlak, bemaling en overige aspecten.

Tabel 2: Vergunningen die nodig zijn voor Windplan Groen (Fase 1 en te verwachten vergunningen in Fase 2)

Vergunning	**Bevoegd gezag**	**Aspecten**
Fase 1		
Rijksinpassingsplan	*Ministerie van EZK en BZ*	*Ruimtelijke onderbouwing en bestemmingsplan, Aanleg, Saneren windmolens*
Omgevingsvergunning (12x)	Gemeente Dronten Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek (via Gemeente) RCE	Bouw, veiligheid, milieu (geluid, slagschaduw, bodem), archeologie, beeldkwaliteit
Via omgevingsvergunning: Besluit tot het treffen van maatwerk voor geluid Besluit tot het treffen van maatwerk voor slagschaduw	Gemeente Dronten	Geluid: BARIM art 3.14 a lid 2 vanwege cumulatie van geluid Slagschaduw: RARIM art. 3.12 lid 2 vanwege dat het eerste lid niet toereikend is
Wet Natuurbescherming vergunning (1x) en ontheffing (1x)	Provincie Flevoland	Gebiedsbescherming Soortenbescherming
Watervergunning (1x)	Waterschap Zuiderzeeland	compensatie verharding en waterberging, kruisen watergangen, grondwater bemaling en drainage, lozen
Fase 2		
Ontheffing uitweg naar provinciale weg	Provincie Flevoland	Inrit voor bouw- en onderhoudsweg
Spoorwegwetvergunning	Gemeente Dronten	Ondergronds kruisen van spoor door kabels Kraan nabij spoor
Uitritvergunning	Gemeente Dronten	Inrit voor bouw- en onderhoudsweg

De vergunningen voor de netaansluiting (kabeltracés van de lijnen naar de transformatorstations en hiervandaan naar het TenneT hoogspanningsstation) worden ook gezamenlijk vanuit WKG aangevraagd. Voor de netaansluiting en voor de compensatie waterberging zijn aanvullende vergunningen nodig, zoals een Spoorwegwet vergunning . Dit wordt nader bepaald aan de hand van de uitwerking van de netaansluiting en het detailniveau van het Ontwerp Inpassingsplan.

Afzonderlijke omgevingsvergunningen zijn vrij gebruikelijk in RCR projecten. Dit wordt o.a. toegepast in windprojecten als Drentse Monden en Wieringermeer. Deze aanpak voor vergunningsaanvragen wordt nodig geacht voor de financiering en haalbaarheid van het project.

Tabel 3: verschillende inrichtingen onder Windplan Groen waarvoor een omgevingsvergunning is aangevraagd

	Inrichting	**Aanvrager**	**locatie project**
1	Ansjovisstroom	Ansjovisstroom B.V.	Ansjovistocht
2	Windpark Hoge Vaart-zuid	Windpark Hoge Vaart-Zuid B.V.	Hoge Vaart
3	Windpark Hondtocht-zuid	Windpark Hondtocht 3 B.V.	Hondtocht Zuid
4	Windpark Oldebroekertocht 3	Windpark Oldebroekertocht 3 B.V.	Oldebroekertocht
5	Windpark Olsterwind	Olsterwind B.V.	Olstertocht
6	Windpark Vires Venti	Vires Venti B.V.	Harderringweg
7	Windpark XY Wind	Windpark XY Wind B.V.	Kokkeltocht
8	Windpark Hanze	Windpark Hanze B.V.	Hoge Vaart Noord, Hondtocht Noord en Keteltocht
9	Windpark Zeebiestocht 2	Windpark Zeebiestocht 2 B.V.	Zeebiestocht
10	Windpark Kubbeweg	Windpark Kubbeweg 2 B.V.	Kubbetocht en Zijdenettentocht
11	Transformatorstation Swifterweg	Windkoepel Groen	Kruising Swifterweg en Zeebiestocht
12	Transformatorstation Hoge Vaart	Windkoepel Groen	Hoge Vaart tussen Spieringtocht en Elburgerweg

Mitigatie

In de vergunningsaanvragen zijn concrete mitigatie voorstellen opgenomen. Via de vergunningen worden de definitieve mitigatie- en monitoringsverplichtingen opgelegd. Er is op dit moment sprake van de volgende mitigatie:

- Slagschaduw op de dorpskernen van Ketelhaven, Dronten en Biddinghuizen wordt terug geregeld naar bijna 0;
- Stilstandvoorzieningen voor vleermuizen en voor de Grauwe Kiekendief onder bepaalde weersomstandigheden, bepaalde windturbines en in bepaalde periodes;
- Vleermuis verblijven.

Molenaarswoningen

Enkele woningen in het plangebied zijn aangemerkt als molenaarswoning. De bewoner sluit een overeenkomst af met de betreffende inrichting om bepaalde taken uit te voeren tegen een jaarlijkse vergoeding. Tabel 4 geeft de woningen weer en de binding met Windplan Groen (mede-eigenaar, grondeigenaar en/of mede aanvrager van de omgevingsvergunning).

Tabel 4: Molenaarswoningen Windplan Groen

Straat	Inrichting	Binding woningeigenaar met WP Groen	Status bewoner / eigenaar woning
Colijnpad 6	Hoge Vaart Noord	Initiatiefnemer (via Hanze)	Bewoner = eigenaar
Hanzeweg 22	Hoge Vaart Noord	Initiatiefnemer (via Hanze)	Bewoner = pachter / eigenaar = RVB
Elburgerweg 15	Hondtocht Zuid	Grondeigenaar (Hondtocht Zuid turbine positie)	Bewoner = eigenaar
Mosselweg 27	Kokkeltocht	Initiatiefnemer (XY Wind)	Bewoner = eigenaar
Professor Zuurlaan 11	Zeebiestocht	(zie opmerkingen) Grondeigenaar overige infra	Bewoner = eigenaar
Professor Zuurlaan 15	Zeebiestocht	Initiatiefnemer (Zeebiestocht)	Bewoner = eigenaar

3.4 Planning

De planning in het Projectplan beschrijft op hoofdlijnen de procedurestappen en de activiteiten in de hoofdfases van Windplan Groen van ontwikkeling tot en met exploitatie. Windplan Groen bevindt zich in de planologische en ontwikkelfase van het project. De eerstvolgende mijlpalen zijn definitieve besluiten (Inpassingplan en vergunningen Fase 1) en de indiening van de SDE+ aanvraag in de najaarsronde (begin okt 2019) die tevens de deadline bepaalt voor de Fase 1 RCR procedure.

De hoofdfasen van de planning van Windplan Groen en de afzonderlijke windparken bestaan uit een planologische fase, financieringsfase, aanbestedingsfase, bouwfase en exploitatiefase. Tabel 5 hieronder geeft de planning op hoofdlijnen weer. Voor de aanbesteding- financiering- en bouwfasen is een bandbreedte aangenomen, omdat die voor de verschillende inrichtingen anders is en op dit moment nog niet exacter kan worden aangegeven. Voor alle lijnen behalve de Pijlstaartweg is inmiddels duidelijk dat daarvoor in 2019 SDE wordt aangevraagd. Dit betekent dat al deze lijnen voor 2024 operationeel dienen te zijn. Dit is een krappe planning en betekent tevens dat vrijwel alle lijnen vrijwel gelijktijdig gebouwd zullen worden (in 2023).

Tabel 5: Planning Windplan Groen op hoofdlijnen en de mijlpalen

Fase	Planning	Mijlpaal
Planologische fase	Nu tot eind 2020	Definitieve besluiten (Inpassingsplan en vergunningen) (Q3 2019) SDE beschikking (Q1 2020) Uitspraak Raad van State indien behandeling beroep(en) (Q4 2020)
Aanbestedingsfase	2020 – 2023	Contracten gereed voor de bouw Goedkeuring door bevoegd gezag op plannen met nadere uitwerking van mitigatie en monitoring

Financiering	2020-2022	Financial close
Bouwfase	2021-2024	Bouw nieuwe turbines, opschalen en saneren bestaande turbines. Voor Pijstaartweg geldt een uitgestelde bouwperiode
Exploitatiefase	2022 – 2048	Nieuwe windturbines in bedrijf

Planologische fase

In deze fase worden de (procedure)stappen doorlopen om een vastgesteld inpassingsplan en vergunningen te bereiken. Deze besluiten zijn noodzakelijk voor de aanbesteding, financiering, bouw en exploitatie. Op basis van de vastgestelde (definitieve) besluiten wordt de aanvraag voor SDE+ gedaan. Parallel wordt intensief gewerkt aan het opstellen van overeenkomsten, zoals de anterieure overeenkomst, samenwerkingsovereenkomsten, grondcontracten, molenaarsovereenkomsten en netaansluitingsovereenkomsten. In de planning is er rekening mee gehouden dat er beroep wordt ingediend, het tot een beroepszaak komt en dat de Raad van State in Q4 2020 uitspraak doet.

Aanbestedingsfase

De deelnemers zullen samenwerken tijdens de aanbestedingsfase, maar de uiteindelijke contracten zullen afzonderlijk voor de eigen inrichtingen inclusief parkbekabeling gesloten worden. De netaansluiting van Windplan Groen zal gezamenlijk worden aanbesteed. De aanbestedingsfase kan gedeeltelijk parallel lopen met de planologische fase. De aanbestedingsfase kan echter pas worden afgerond nadat de besluiten van het inpassingsplan en de vergunningen onherroepelijk zijn. De hoofdonderdelen van de aanbestedingsfase zijn:

- Levering, bouw en onderhoud van de windturbines;
- Levering, bouw en onderhoud van de benodigde elektrische en civiele infrastructuur;
- Het stroomcontract en aansluiting met netbeheerder;
- Borgen van vergunningsvoorwaarden en raakvlakken met derden en tussen lijnen .

Om dit te bereiken zal een intensief onderhandelingstraject worden ingezet door de deelnemers van WKG. De mijlpalen van deze fase zijn definitieve overeenkomsten voor deze onderdelen.

Financiering

Voor het financieringsproces zijn onherroepelijke besluiten nodig en definitieve overeenkomsten met de betrokken partijen, van grondeigenaren tot en met aannemer(s) en stroomafnemer(s). Bij Financial close worden de overeenkomsten voor bouw, stroomcontract én financiering als één pakket ondertekend door alle betrokken bedrijven. De hoge saneringsdruk op de begroting van lijnen wordt verrekend met andere lijnen. De sanering van de Meeuwentocht wordt gefinancierd met investeringsruimte in de exploitatie van andere lijnen. Opschalers worden gecompenseerd voor de saneringslast door een korting in de afdracht van investeringsruimte. De afzonderlijke lijnen gaan ervan uit dat ze apart van elkaar het financieringsproces doorlopen .

Bouwfase en sanering

Na Financial close kan worden begonnen met de bouw en sanering. De bouwfase bestaat uit het bouwen van nieuwe lijnen en het opschalen en saneren van bestaande turbines. De opschaling en sanering vindt voor verschillende lijnen gefaseerd plaats binnen de regels van het IP, de verleende vergunningen en de voorwaarden in de samenwerkingsovereenkomst en anterieure overeenkomst van WKG. Er wordt vanuit gegaan dat de eerste nieuwe lijnen vanaf 2021 kunnen starten met bouwen (in ieder geval na onherroepelijke besluiten en aanbesteding) en gereed kunnen zijn in 2023. En zo meetellen bij het behalen van rijk doelstellingen voor duurzame energie in 2023.

De lijnen die aangemerkt zijn als uitgestelde bouw en sanering kunnen later binnen de randvoorwaarden van het IP een vergunningsaanvraag indienen. Die planning is nog niet aan te geven in dit projectplan.

Exploitatiefase

De planning gaat er nu vanuit dat vanaf 2022 op zijn vroegst nieuwe turbines in bedrijf zijn die met het inpassingsplan mogelijk worden gemaakt. Vanaf dat moment begint de exploitatiefase van Windplan Groen. In de aanvraag voor de vergunningen wordt uitgegaan van een duur van 30 jaar. Deze termijn wordt aangehouden om rekening te kunnen houden met de exploitatieperiode van 25 jaar in het Regioplan, en met een periode van 4 tot 5 jaar voor de contractering en bouw na de SDE+ beschikking en vergunningverlening.

Afhankelijk van de uiteindelijke afmetingen van de windturbines zorgen de turbines voor een energieproductie van elektriciteitsproductie van circa 1.500 GWh per jaar.

.

4. Saneren

4.1. Sanering in Windplan Groen

De bouw van nieuwe turbines is onlosmakelijk verbonden met de landschappelijke doelstelling om het huidige turbinebestand te saneren. De initiatiefnemer WKG is verantwoordelijk voor het meenemen van de sanering van bestaande turbines in de ontwikkeling van Projectgebied Groen. Er staan 98 te saneren windturbines met een gezamenlijk vermogen van 168 MW. Het Regioplan stelt als doel dat alle bestaande windmolens bij de afronding van het project gesaneerd zijn. In principe geldt dit doel ook voor Windplan Groen met dien verstande dat de sanering van lijnen Pijlstaartweg, de Knardijk en Knarweg wordt uitgesteld. Oldebroekertocht en Hondtocht Zuid zijn in het Regioplan niet aangemerkt als te saneren lijnen. Voor deze lijnen worden wel vergunningen aangevraagd om op te schalen.

De saneringskosten van de lijnen in het zuidelijk gebied zijn momenteel te hoog om door WKG te dragen. Door zowel de sanering als de nieuwbouw uit te stellen kan in een latere fase wel een businesscase ontstaan voor vervanging. Het moment van vervangen wordt overgelaten aan de exploitant van deze lijnen, aangezien deze aan de hand van marktontwikkelingen het beste kan bepalen welk moment hiervoor geschikt is. De ruimtelijke kaders voor de opschaling worden wel meegenomen in het inpassingsplan.

De sanering en fasering in relatie tot de bouw van de daaraan gekoppelde nieuwe turbines worden in het Inpassingsplan (zie regels en bijlage ‘saneringsopgave’) en omgevingsvergunningen geborgd. Vervolgens wordt dit ook in een overeenkomst tussen de leden en WKG in een overeenkomst vastgelegd, evenals in de anterieure overeenkomst met de overheden. De fasering van de bouw en sanering is in tabel 6 weergegeven als het gaat om de volgordelijkheid van de aantallen en de waarschijnlijke jaartallen.

Tabel 6: Fasering van aantallen bestaande en nieuwe turbines

Jaar	Bestaande Wtg	Opschalen Wtg	Nieuwe Wtg
2019	98	0	0
2020	98	0	0
2021	98	0	0
2022	94	0	44
2023	41	42	44
2024	41	42	44
2025	41	42	44
2026 t/m 2035	31	42	44
2036	0	46	44
2031 tot 2050	**0**	**46**	**44**

De saneringsregels in het Inpassingsplan komen erop neer dat een nieuwe lijnopstelling pas in gebruik mag zijn (vanaf 60% van die lijnopstelling) als de daaraan gekoppelde te saneren windmolens zijn gesaneerd binnen een jaar. In principe volgens de koppeling zoals in tabel 1, maar verwezen wordt naar het)ontwerp)Inpassingsplan voor de definitieve koppeling. Als die sanering niet gebeurt, dient per niet-gesaneerde turbine een nieuwe windturbine te worden stilgezet.

4.2. Dubbeldraaiperiode

In het Regioplan geldt in principe een maximale dubbel draaitermijn van een half jaar. Deze dubbeldraai termijn wordt dan ook gehanteerd voor de bestaande windturbines in Windplan Groen met uitzondering van de turbines aan de Meeuwentocht en de solitaire turbine aan de Pijlstaartweg 14. Bij deze turbines is geen nieuwbouw voorzien. Deze turbines blijven maximaal 5 jaar dubbeldraaien met de turbines aan de Ansjovistocht en Meeuwentocht en worden in ieder geval uiterlijk 1 juli 2029 gesaneerd. In tabel 1 is een overzicht gegeven van de dubbeldraai periodes en met welke nieuwe windturbines de oude windturbines mogen dubbeldraaien.

In het MER en voor de vergunningsaanvragen is onderzocht wat de effecten zijn tijdens de dubbeldraai-periode en de periode na dubbeldraai, en als gevolg van de uitgestelde sanering en bouw. Onder voor de geluidsbelastingen en voor de effecten op vleermuizen.

5. Financiële participatie

Het Regioplan schrijft voor dat bewoners en ondernemers in het projectgebied Groen in de gelegenheid worden gesteld om financieel te participeren vanaf de eerste risicodragende fase (voordat vergunningen zijn verleend). De overige bewoners en ondernemers van oostelijk en zuidelijk Flevoland krijgen de gelegenheid om financieel te participeren in de exploitatiefase. Verder wordt gesteld dat de initiatiefnemer minimaal 2,5% van de investering hiervoor openstelt Het is aan de initiatiefnemer om de financiële participatie uit te werken van beide soorten financiële participatie en welke doelgroepen, zolang dit op een evenwichtige, eenvoudige en eerlijke manier gebeurt (zie blz. 24 van het Regioplan). In dit projectplan is een aanzet beschreven van de voorziene participatiemogelijkheden voor Windplan Groen. Dit zal in nauwe samenwerking met de overheden verder uitgewerkt worden.

5.1. risicodragende participatie in ontwikkelfase

Participatie gedurende de ontwikkelfase is een erg risicovolle financiële participatie. Immers tot aan de bouw van de windturbines bestaat er een kans dat de bouw niet mogelijk blijkt. Indien dat gebeurt gaat al het ingelegde geld geheel verloren. Dit risico is in de beginfase het hoogst en neemt naarmate het project vordert geleidelijk aan af. Participatie in de ontwikkelfase staat alleen open voor bewoners van het buitengebied van projectgebied Oost. Hierin kunnen de volgende groepen onderscheiden worden :

a. Initiatiefnemers van windturbinelijnen: de eerste initiatiefnemers per lijn, waaronder grondeigenaren en omwonenden waarvan de grondposities en/of woningen nodig zijn om een windturbinelijn te kunnen realiseren, ongeacht op welke grond de turbines uiteindelijk geplaatst worden;
b. Saneerders: eigenaren van solitaire molens en te saneren lijnen, die een vervangende plaatsingsruimte wensen, die recht doet aan de waarde van de lijn die ze moeten afbreken en de toegevoegde waarde die daarmee geleverd wordt aan de totstandkoming van nieuwe projecten in het deelgebied;
c. Bewoners en ondernemers in projectgebied Groen (verenigd in Windshare), die met inbreng van kapitaal risicodragend mee willen participeren in windenergie binnen het projectgebied Groen.

Binnen Windkoepel Groen is deze financiële participatie per doelgroep als volgt uitgewerkt:

Initiatiefnemers windturbinelijnen

Iedere lijn bestaat uit initiatiefnemers die met elkaar samenwerken om een project te realiseren: ‘de primaire participanten’. Het gaat hier om de achterban van de deelnemende lijnen in WKG. Een deel van deze initiatiefnemers beschikt over grondposities welke essentieel zijn voor het realiseren van de plannen en zij ontvangen daarvoor een grondgebonden vergoeding.

Saneerders

Huidige eigenaren van te saneren windturbines hebben geen grondpositie meer die noodzakelijk is voor het realiseren van nieuwe windplannen. Echter, om tot een gezamenlijk projectplan te komen voor projectgebied Groen, hebben ze wel een vergelijkbaar toegevoegde waarde en een noodzakelijke inbreng, namelijk het saneren van de bestaande windturbines, waarmee voldaan kan worden aan de belangrijke saneringsvoorwaarde die het Regioplan stelt (zie ook hoofdstuk 7).

Bewoners en ondernemers in projectgebied Groen

In het projectgebied wordt ook ondernemers en bewoners die geen grondpositie en/of betrokkenheid hebben bij bestaande of nieuw te bouwen windturbines hebben de mogelijkheid geboden om financieel risicodragend mee te participeren. Deze participanten zijn verenigd in de Vereniging Windshare.

Uitwerking ontwikkelingsparticipatie

De initiatiefnemers van windturbinelijnen zijn al ver voor het gereedkomen van het Regioplan gestart met de ontwikkeling van hun windinitiatief. Tijdens het gereed komen van het Regioplan kende deelgebied Oost verschillende van deze grote georganiseerde groepen van grondeigenaren en omwonenden met ieders hun eigen afspraken over samenwerking. Toen de contouren van het Regioplan in 2015 duidelijk werden betekende dit voor de georganiseerde groepen in projectgebied Groen dat ze moesten gaan samenwerken. Alle initiatieven hadden zichzelf echter al vastgelegd middels bindende contracten over grond en participatierechten. Tegelijkertijd is in 2015 onder initiatie van de WVOF (Wind vereniging Oostelijk Flevoland) een groep geformeerd die participatie binnen de verschillende deelgebieden gingen uitwerken. Dit heeft in augustus 2016 geleid tot de formele oprichting van Windshare, waarmee voor zowel de overheden als voor de georganiseerde groepen een belangrijke gesprekpartner was omtrent de invulling van de ontwikkelingsparticipatie in het projectgebied Groen. Windshare bewees zich intussen als belangrijke vertegenwoordiger van de bewoners in het buitengebied doordat vele bewoners uit het buitengebied zich als lid aanmelden (in eerste instantie 150 en inmiddels doorgegroeid tot ver boven de 200). In de jaren na 2016 is Windkoepel Groen zich gaan organiseren door samenwerkingsafspraken te maken tussen de verschillende georganiseerde groepen en met Windshare omtrent participatie door alle bewoners van het buitengebied.

Sindsdien is door WKG en Windshare op verschillende wijzen met alle bewoners in het buitengebied gecommuniceerd (bijeenkomsten, ledenvergaderingen, direct mailing, nieuwsbrieven en nieuwsberichten op websites). Het ledenonderzoek van Windshare, waarin de wensen vanuit het buitengebied omtrent investeren zijn opgehaald is de basis geweest voor de participatie afspraken. Dit onderzoek is mede door de lokale overheden (provincie, en de gemeenten Dronten en Lelystad) en LTO Noord ondersteunt om maximaal de enquête onder de aandacht te brengen. De respons op dit onderzoek was groot en bood daarmee voldoende basis voor de representativiteit van de uitkomsten. De participatie van de bewoners uit het buitengebied verloopt via Windshare die rechtstreeks aandelen in de projectentiteiten (de windbedrijven) verkrijgt, waarmee hetzelfde winstrecht op een aandeel verkregen wordt als de andere participanten van de projectentiteiten. De omvang van de participatie in de projectentiteiten is gebaseerd op de bereidheid tot investeren die met het ledenonderzoek is opgehaald. Inmiddels heeft Windshare in diverse rondes kapitaal opgehaald bij haar leden. Uit die kapitaalrondes blijkt ook dat in de praktijk het benodigde kapitaal goed overeenstemt met de bereidheid tot investeren. Kapitaal rondes worden vol gestort, maar niet overschreven.

Evenwichtig:
Iedereen heeft de kans gehad om te participeren direct of via Windshare en is daarbij vooraf in de gelegenheid gesteld aan te geven wat iemand mogelijk acht qua investeringsruimte. Windshare is niet fors overtekend. Geconcludeerd kan worden dat Windshare voldoet aan de behoeft tot participatie van bewoners en ondernemers in het buitengebied.

Eenvoudig:

Om te komen tot deze afspraken was complex en daar is veel tijd, aandacht en energie aan besteed door alle partijen. De uitwerking van de afspraken is relatief eenvoudig, Windshare is volwaardig aandeelhouder binnen alle parken en kan op deze wijze meedraaien, kijken en besluiten in bestaande entiteiten.

Participatie door Waterschap Zuiderzeeland

In het noordelijke deel van Windplan Groen is onderzocht in hoeverre het stroomgebruik van gemaal Colijn verduurzaamd kan worden door een samenwerking aan te gaan tussen Waterschap Zuiderzeeland en Windpark Hanze. Dit heeft geleid tot afspraken, waarbij het Waterschap Zuiderzeeland ter financiering van het eigen vermogen een lening heeft verstrekt aan windpark Hanze. Bij deze afspraken heeft het Waterschap een recht op GVO's, groene stroom en een gedeelte van de aandelen van Windpark Hanze bedongen. Deze afspraken zijn uitgebreid getoetst op marktconformiteit, staatssteun en hebben geen enkel effect op de andere participanten zoals Windshare. Het staat alle initiatieven en participanten vrij om de financiering van haar benodigde eigen vermogen in te vullen.

5.2. Participatie in exploitatiefase voor samenleving

Windkoepel Groen acht het van groot van belang om financiële participatie voor de inwoners van de kernen mogelijk te maken om het draagvlak voor en de betrokkenheid bij windenergie in Flevoland te vergroten. Dit behelst een participatie gedurende de exploitatie fase. Het risico van een exploitatie participatie is vele malen kleiner dan het risico van ontwikkelingsparticipatie. Bij exploitatie participatie bestaat er nog steeds het risico op een tegenvallend rendement, maar de kans dat gehele ingelegde kapitaal verloren gaat is heel erg klein.

WKG ervaart een grote verantwoordelijkheid bij de verdere uitwerking van de samenlevingsparticipatie. Immers bij een samenlevingsparticipatie staan de financiële participanten op een relatief grote afstand. Dit betekent ook een zekere mate van traagheid in de informatievoorziening over ontwikkelingen die het financiële rendement zouden kunnen beïnvloeden. Bij de invulling van de exploitatie participatie zijn de volgende aandachtspunten aan de orde:

- Veel mensen zijn niet gewend om met een beperkt risico te participeren. Dit betekent dat er hoge eisen worden gesteld aan de informatievoorziening, maar ook aan het maximale risiconiveau waaraan deelnemers blootgesteld mogen worden. Dit laatste punt betekent dat zorgvuldig nagedacht dient te worden over het participatie product dat breed in de markt kan worden aangeboden. Belangrijke elementen hierbij zijn:
    - Participatievorm: certificaat/aandeel, lening/obligatie, met bijbehorende voorwaarden;
    - Mogelijkheid waardevermindering/-vermeerdering inleg;
    - Mogelijkheid gegarandeerde aflossing inleg;
    - Wel/geen resultaatafhankelijk rendement;
    - Mate van achterstelling ten opzichte van andere financiering;
    - Fiscale positionering en mate van AFM-toezicht;
- Het daadwerkelijk binnenkomen van de financiële participatie vanuit een breed publiek is onzeker. Er zal dus ten behoeve van de financiering van het project gezorgd moeten worden dat voor de niet binnenkomende middelen alternatieve middelen beschikbaar zijn om de realisatie van het project niet te frustreren.

De participatieruimte die door overheden gevraagd wordt is 2,5% van het te investeren vermogen. De verkenning van WKG naar passende mogelijkheden richt zich op 2 vormen:

a. Dorpsmolen: Dit betekent dat de samenleving in de gelegenheid wordt gesteld in het eigendom van één windturbine te participeren. Dit is een aansprekende wijze van participatie, die ingevuld kan worden vanuit een coöperatief beginsel. Belangrijke plus-elementen bij deze vorm zijn de directe betrokkenheid bij een aanwijsbare energiebron, waardoor betrokkenheid en draagvlak positief worden beïnvloed. Knelpunten die goed onderzocht moeten worden zijn: beperken financiële risico's, hoe in te passen binnen het grote geheel van deelnemers en andere participanten binnen WKG, de exploitatie-organisatie en de wijze waarop zeggenschap en toezicht ingericht moeten worden.
b. Obligaties: een beleggingsmogelijkheid die goed bekend is en die qua karakter minder risicovol is. De voorwaarden die uitgewerkt moeten worden: minimale inleg, looptijd (minimaal 10 jaar met aflossing in laatste 5 jaren), marktconform rentepercentage , uitbetaling rente (wel/niet resultaatafhankelijk),verhandelbaarheid en uitvoerende organisatie en onafhankelijk toezicht. Ook deze vorm zal in detail worden uitgewerkt, zodat het mogelijk wordt tot afgewogen keuzes te komen.

Streven is deze mogelijkheden met financieel experts uit te werken in 2019, zodra er meer duidelijkheid is over de vergunningsvoorwaarden van de windturbines. De financiering van het windpark is voorzien voor de periode 2020 – 2022. De uitwerking van de financiële participatie dient voor deze tijd duidelijk en gereed te zijn, zodat ze eventueel op tijd als financieringsinstrument beschikbaar kan zijn. Het is echter ook goed denkbaar dat de exploitatie participatie pas na de financiering van het windpark in de markt wordt gebracht. Hiermee kan het risicoprofiel voor de participanten verder worden beperkt. De financiële inbreng van de participanten kan dan gebruikt worden als aflossing van reeds ingebrachte achtergestelde leningen. WKG zal bij deze uitwerking van de exploitatie de overheden geregeld informeren over haar bevindingen en afwegingen.

6. Gebiedsgebonden bijdrage

Gedurende de exploitatie periode van de windparken dragen de initiatiefnemers via WKG bij aan kwaliteitsverbetering van de (leef)omgeving in het projectgebied met een **gebiedsgebonden bijdrage** van gemiddeld € 1050 per MW per jaar, iedere vijf jaar te indexeren, waarbij het af te dragen bedrag desgewenst per jaar kan variëren. Na afloop van de SDE+ periode wordt geëvalueerd of de bijdrage qua vorm en hoogte gehandhaafd kan worden gezien de bedrijfseconomische inzichten die dan bestaan en de ontwikkelingen die dan voorzien kunnen worden.

De Gebiedsgebonden bijdrage zal worden besteed aan maatregelen en projecten die tot doel hebben het verbeteren van de leefbaarheid en het landschap van bewoners in het Projectgebied alsmede de aanliggende woonkernen. Daarnaast wordt onderzocht in hoeverre maatregelen besteed kunnen worden aan de realisatie van klimaatdoelstellingen.

De middelen zullen worden besteed aan zichtbare doelen. In dat kader zal er jaarlijks een beleidsplan worden opgesteld, waarbij lokale maatschappelijke organisaties zoals dorpsbelangen zullen worden betrokken. Ook zal dan verder onderzocht worden op welke wijze een organisatie kan worden opgericht die verantwoordelijk is voor het besteden van de Gebiedsgebonden bijdrage. In deze organisatie zullen de Gemeenten, WKG en lokale / regionale maatschappelijke organisaties of belangenvertegenwoordigers participeren.

7. Planparticipatie en communicatie

7.1. Planparticipatie

Planparticipatie betreft de betrokkenheid van stakeholders bij de totstandkoming van de inhoud van Windplan Groen. De planparticipatie is afhankelijk van de planfase. Het project bestaat uit de volgende fasen (zie ook hoofdstuk 4):

1. Verkenning (resultaat is notitie reikwijdte en detailniveau, gereed);
2. Planvorming (milieueffectrapportage en voorkeursalternatief)
3. Vergunningen (inpassingsplan en vergunningen);
4. Aanbesteding en financiering;
5. Bouw en sanering;
6. Exploitatie.

Voor de start van Windplan Groen werd het kader gevormd door het Regioplan met daarin de mogelijkheden voor nieuwe plaatsingszones en de voorwaarden voor participatie en sanering. In de fasen daarna zijn de kaders waarbinnen Windplan Groen wordt ontwikkeld steeds verder aangescherpt

Voorafgaand aan de activiteiten van Windplan Groen zijn in het kader van het Regioplan zijn diverse voorlichtingsavonden georganiseerd door de lokale overheden.

In iedere fase die daarna doorlopen is zijn de verschillende stakeholders geconsulteerd en is getracht om de verschillende belangen en zorgen in de planvorming mee te nemen. Dit zal ook weer plaatsvinden in de fasen die nog zullen volgen.

Hieronder is per planfase in grote lijnen de uitgevoerde en de nog te verwachten planparticipatie beschreven. De planparticipatie vindt steeds plaats in samenwerking met de overheden en is verder uitgewerkt in een omgevingsmanagement- en communicatieplan.

Verkenning

Deze fase liep vanaf de start van Windplan Groen tot aan de definitieve vaststelling van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Stakeholders konden in deze fase invloed uitoefenen op de inhoud van de conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor de milieueffectrapportage. In deze notitie is beschreven welke alternatieven van windparken moeten worden onderzocht en waarop deze worden onderzocht.

Planvorming

Deze fase start na de vaststelling van de notitie reikwijdte en detailniveau en eindigt met de keuze voor het VKA. De onderzoeken van de alternatieven van windparken zijn in deze fase uitgevoerd. Op basis daarvan heeft WKG een VKA voorgesteld en dit VKA is door het bevoegd gezag vastgesteld. Het VKA laat zien waar de windturbines komen en wat de bandbreedte is voor hun afmetingen. Aangezien in het VKA op sommige punten is afgeweken van het Regioplan zijn deze afwijkingen gemotiveerd en voorgelegd aan de staten van de provincie Flevoland en aan de raden van de gemeenten Dronten en Lelystad. Deze politieke organen hebben ingestemd met de afwijkingen van het Regioplan.

In deze planvormingsfase heeft WKG zich gericht op zowel het buitengebied als de kernen. De planparticipatie bestaat eruit om een zo groot mogelijk publiek zoveel mogelijk van informatie te

voorzien en deze vervolgens uit te nodigen om te reageren op deze informatie. WKG heeft hier in voorzien door de uitgifte van haar nieuwsbrief (Er zijn inmiddels 12 nieuwsbrieven verspreid), door nieuws te plaatsen op de website, Daarnaast zijn bijpraatsessies georganiseerd in alle kernen van Windplan Groen. Tijdens deze sessies is middels een groot scherm de visuele impact van WKG in beeld gebracht. Ook was het mogelijk om vanaf iedere gewenste locatie een visualisatie op scherm te tonen. Daarnaast is aandacht besteed aan geluidssimulaties. Middels een koptelefoon kon het geluidsniveau van een windpark op een realistische wijze beleefd worden. Ook zijn er kaarten van slagschaduw en ander MER onderzoeken getoond. Tijdens de bijpraatsessies, maar ook tijdens eerdere bilaterale bijeenkomsten zijn zoveel mogelijk reacties uit de omgeving opgehaald en is onderzocht op welke wijze gehoor kon worden gegeven aan de wensen vanuit de omgeving. In deze fasen is op grond van stakeholderinbreng het plan als volgt aangepast:

1. Er is 1 windturbine nabij Ketelhaven geschrapt, waardoor de afstand tussen Ketelhaven en de dichtstbijzijnde windturbine bijna is verdubbeld. Hierdoor zal de geluidsbelasting op Ketelhaven aanzienlijk lager zijn dan de wettelijk toegestane geluidsnorm. In Biddinghuizen is de afstand vergelijkbaar.
2. Er is aan de kernen toegezegd dat de slagschaduwhinder op de kernen tot een minimum beperkt zal worden door middel van stilstand van de windturbines. WKG heeft zichzelf hiermee strengere normen opgelegd dan wettelijk is vereist.

Daarnaast heeft Windshare als belangenbehartiger van de bewoners van het buitengebied een belangrijke rol gespeeld in haar informatievoorziening door o.a. de bewoners van het buitengebied direct aan te schrijven en bijeenkomsten te organiseren. Ook hebben individuele parken gecommuniceerd met de omwonenden. Op ieder communicatie moment worden mensen uitgenodigd om input te leveren voor de verder totstandkoming van het project.

Onderstaande tabel geeft weer op welke wijze de stakeholders zijn betrokken in deze fase.

Participatievorm	**Doelgroep**	**Middel**
Informeren	Alle stakeholders	Website www.windplangroen.nl (regelmatige update). Website www.wind-share.nl (regelmatige update). Elk kwartaal een nieuwsbrief (aanmelden voor abonnement).
Consulteren	Bewoners uit de kernen middels gesprekken met hun vertegenwoordigers	Bilaterale gesprekken met individuele stakeholders, waarin aandacht is besteed aan de verschillende uitkomsten van de MER onderzoeken
	Alle stakeholders	Bijpraatsessies in de 4 kernen van het projectgebied: • Biddinghuizen • Dronten • Ketelhaven • Lelystad

Vergunningen en inpassingsplan

Deze fase start met het indienen van de vergunningsaanvragen door WKG tot en met het onherroepelijk zijn van de vergunningen. Het bevoegd gezag legt het MER, het inpassingsplan en de vergunningen ter inzage. Stakeholders kunnen in deze fase invloed uitoefenen via zienswijzen op ontwerpbesluiten en de formele inspraak (beroep) op definitieve besluiten.

Tevens worden de stakeholders geïnformeerd over de principes van financiële participatie en de gebiedsgebonden bijdrage. In deze fase wordt ook de SDE+ subsidie aangevraagd op basis van de definitieve vergunningen,

Onderstaande tabel geeft weer op welke wijze de stakeholders worden betrokken in deze fase.

Participatievorm	Doelgroep	Middel
Informeren	Alle stakeholders	Website www.windplangroen.nl (regelmatige update). Regelmatig een nieuwsbrief (aanmelden voor abonnement). Websites EZ/BEP, provincie en gemeenten, Staatscourant, lokale pers, h-a-h bladen en flyers over formele procedure. Informatieavonden: Ontwerp MER, ontwerp-inpassingsplan (begin van inspraakperiode) en -vergunningen, concept principes, en definitieve besluiten financiële participatie en gebiedsgebonden bijdrage.
Consulteren	Alle stakeholders	Inspraak (zienswijze en beroep) inpassingsplan, vergunningen en ontheffingen. Indien nodig of gewenst bilateraal overleg met Windkoepel Groen.

Aanbesteding en financiering

Deze fase start tijdens de fase van vergunningsaanvragen en stopt bij de daadwerkelijke bouw en sanering. Deze fase betreft de selectie van de turbinebouwer en de onderhoudscontracten en de financiering van de bouw (financial close). In deze fase worden stakeholders geïnformeerd over de voortgang en kunnen ze invloed uitoefenen op de uitvoering van de bouw (o.a. planning) en de aan- en afvoerwegen tijdens de bouw.

Voor de herkenbaarheid is het van belang om vanuit dezelfde organisatie te communiceren. De deelnemers in WKG zullen de communicatie activiteiten onderling coördineren tot en met de bouwfase. Stakeholders worden zoveel mogelijk geïnformeerd via de website Windplan Groen.

Onderstaande tabel geeft weer op welke wijze de stakeholders worden betrokken in deze fase.

Participatievorm	Doelgroep	Middel
Informeren	Alle stakeholders	Website www.windplangroen.nl (regelmatige update). Website www.wind-share.nl (regelmatige update). Elk kwartaal een nieuwsbrief (aanmelden voor abonnement).
	Doelgroepen voor ontwikkel- en exploitatie-participatie	Informatieavonden: 1. Ontwikkelparticipatie (Windshare) 2. Exploitatieparticipatie.
Consulteren	Stakeholders worden per lijn bepaald	Bijeenkomst per lijn: 1. Bouwoverlast.

Bouw en sanering

Deze fase begint bij de eerste werkzaamheden in het veld voor de bouw en sanering van de windturbines en is afgerond als de windturbines die gesaneerd worden weg zijn en de nieuw te bouwen windturbines zijn gebouwd. De planparticipatie in deze fase bestaat uit het informeren van de stakeholders en het oplossen van en het beperken van de overlast tijdens de bouw en sloop.

Onderstaande tabel geeft weer op welke wijze de stakeholders worden betrokken in deze fase.

Participatievorm	Doelgroep	Middel

Informeren	Alle stakeholders	Website www.windplangroen.nl (regelmatige update). Indien ze zich aanmelden een abonnement op de nieuwsbrief (minimaal 1x per kwartaal). Open dag/ kijkdag.
Consulteren	Alle stakeholders	Klachtenmeldpunt. Informatiepunt. Indien nodig of gewenst bilateraal overleg met WKG of windpark(en).

Exploitatie

Deze fase begint na de realisatie van de windparken en is niet nader uitgewerkt.

7.2. Communicatie

Communicatiedoelen

De communicatiedoelen zijn:

1. Zorgen dat alle doelgroepen weten:

- wat het doel is van Windplan Groen;
- wie WKG is en welke rol WKG heeft;
- wat WKG wil bereiken;
- wat de procedure is bij Windplan Groen;
- wat voor invloed de verschillende doelgroepen hebben op het proces en wanneer;
- wat de planning is;
- welke overheden hier bij betrokken zijn en wat hun rol is;
- op welke wijze financiële participatie van de omgeving mogelijk is.
- wat de actuele stand van zaken van het plan is.

2. Een grote betrokkenheid bij de doelgroepen, zodat de uiteindelijke realisatie van het plan met zoveel mogelijk acceptatie c.q. draagvlak in de omgeving tot stand komt.

3. Doelgroepen hebben kennis over de aanleiding van het windplan.

4. Doelgroepen hebben kennis over in elk geval de basisinformatie van het windplan (hoeveel windmolens, locaties, afmetingen). Als doelgroepen behoefte hebben aan diepgaandere of specifiekere kennis en informatie, wordt deze geleverd.

5. Doelgroepen hebben kennis over de feiten met betrekking tot eventuele effecten van de windmolens op hun leefomgeving (geluid, slagschaduw, obstakelverlichting, zicht etc.).

6. Doelgroepen hebben kennis van de mogelijkheden tot participatie.

Communicatiestrategie en uitgangspunten

Er wordt onderscheid gemaakt in de samenwerkende partijen (deelnemers en overheden) en overige belanghebbenden in het plangebied.

Belanghebbenden (deelnemers en overheden)

De initiatiefnemers en overheden informeren betrokkenen over alle aspecten van het windplan: opstelling en grootte windmolens, effecten als geluid, slagschaduw, ecologie, procedure en inspraakmogelijkheden. Hiermee zijn belanghebbenden optimaal voorbereid op de aanstaande

verandering in hun omgeving en welke gevolgen dat voor hen heeft. De samenwerkende partijen hebben daarbij de volgende uitgangspunten:

- Heldere rol en taakverdeling initiatiefnemers, Rijk, provincie en gemeenten;
- Transparante, laagdrempelige en neutrale informatie;
- Kernwoorden: begrijpelijk, tijdig, visueel, actief en continu (minimaal 1 x per kwartaal);
- Constant luisteren naar betrokkenen; aan welke informatie is behoefte?
- Zoveel mogelijk vooraf informeren (‘Dit gaat er gebeuren’ in plaats van ‘Dit is er gebeurd’).

Communicatiestrategie

De communicatiestrategie wordt als volgt voorgesteld.

Tijdig, volledig en transparant.

Informatie is volledig, tijdig en continu (minimaal 1x per kwartaal) en neutraal. De effecten van de komst van een mogelijk windpark moeten voor stakeholders duidelijk zijn (nadelen en voordelen).

We zorgen dat doelgroepen beschikken over de juiste informatie, zodat misverstanden en geruchten tot een minimum worden beperkt. WKG stelt daarvoor de juiste informatie beschikbaar en deelt deze actief. Zowel over de initiatiefnemers, het kader (zoals Regioplan Windenergie), – op hoofdlijnen - de te volgen procedures als over windmolens en windenergie (techniek, impact op omgeving, energieopbrengst, onderdeel van de energietransitie van Nederland etc.).

Ontvanger-gericht.

De aangeboden informatie is laagdrempelig en goed toegankelijk (visueel/begrijpelijk). We willen in gesprek zijn met de omgeving. Dat betekent periodiek informatie aanbieden op de website van de initiatiefnemer

Signaleren.

Omgevingsmanagement en communicatie staan in dienst van het gehele project. Signalen die in het project worden opgevangen moeten efficiënt worden doorgeleid. Signalen die moeten leiden tot actie, moeten worden (verdeeld en) opgepakt. Social media is een middel om in de omgeving ‘te luisteren’. Dit levert veel informatie op over de houding, standpunten en belangen van stakeholders. Mocht een bepaalde stakeholder zich bijvoorbeeld frequent negatief uitlaten, dan kan initiatiefnemer overwegen om met betrokkene persoonlijk contact te leggen. Daarnaast wordt diverse keren een stakeholdersanalyse gedaan. Dit is een ‘foto van de omgeving’.

In de fase tot afronding van de RCR is het advies om met betrekking tot sociale media weg te blijven van gesprekken over de besluitvorming en de RCR, omdat initiatiefnemer anders in het vaarwater komt van het ministerie van EZK. In geval van onjuistheden over het windpark (aantal windturbines, locatie) is het aan initiatiefnemer zelf hoe hier mee om te gaan.

Heldere boodschap

Beleidsmatige teksten en jargon zoveel mogelijk voorkomen of toelichten met een concreet voorbeeld. Dat geldt voor bewonersbrieven en voor officiële documenten zoals kennisgevingen.

Afzenderschap

Duidelijk zijn over de afzender van communicatie-uitingen

- WKG heeft een eigen huisstijl (logo, kleurgebruik, vast lettertype en dergelijke)
- Alle officiële documenten (in ieder geval NRD, MER, IP) hebben de Rijkshuisstijl.

Samenhang
In communicatie-uitingen eenzelfde boodschap opnemen over het windplan, verwijzen naar dezelfde informatiebronnen etc.

Gebruik maken van intermediairs
Windkoepel Groen communiceert veel en rechtstreeks met stakeholders, maar ook individuele leden van de Windkoepel communiceren met stakeholders. Dat is met name naar de eigen achterban (meewerkende grondeigenaren, leden etc.) van de individuele leden. Welke informatie wordt verstrekt door de Windkoepel en welke door de individuele leden wordt nader afgestemd.

Verwachtingen managen
Het moet duidelijk zijn waarover betrokkenen en belanghebbenden kunnen meepraten, meebeslissen en waarover niet. Hier duidelijk over zijn, kan helpen om mogelijke weerstand te dempen.

Inzet van ambassadeurs
Denk hierbij aan positieve wethouders, achterban Windshare en dergelijke. Tijdens de stakeholdersanalyse zijn nog meer ambassadeurs geïdentificeerd, zoals het lokale bedrijfsleven, LTO Noord en Waterschap Zuiderzeeland. De werkgroep maakt een voorstel hoe deze ambassadeurs in te zetten. Hierbij valt te denken aan medewerking aan interviews.

Uitgangspunten
Deze strategie is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Alle communicatie-uitingen worden vooraf afgestemd. Als het gaat om projectcommunicatie is de initiatiefnemer verantwoordelijk. EZK kijkt mee met het geheel, maar geeft goedkeuring als het gaat over de procedure of als het de minister betreft. De procedurecommunicatie wordt ook afgestemd met de communicatiewerkgroep met als doel fouten er uit te halen.
- De leden stemmen de communicatie af met hun projectleden en geven één reactie terug.
- Het communicatieplan met de kernboodschappen en communicatiekalender wordt eerst in de communicatiewerkgroep en dan in de projectgroep besproken.
- Alle stukken, zoals agenda en documenten, worden uiterlijk een week voor de vergadering rondgestuurd.

windplan groen

Participatieplan financiële participatie woonkernen Windplan Groen

Windkoepel Groen
Juni 2019

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3
2. Uitgangspunten financiële participatie 4
   2.1 Waarom financiële participatie voor de kernen? 4
   2.2 Proces tot keuze voor vorm van financiële participatie 4
3. Communicatie met en van betrokkenheid van gemeenschap 7
4. Stappenplan en planning 8

CONCEPT

1. Inleiding

In het algemeen is de constatering bij (plannen voor) nieuwe windparken dat een deel van de inwoners de komst van windmolens in hun leefomgeving als een grote verandering of zelfs inbreuk op hun leefomgeving ervaart. Die beweging in de lokale samenleving is ook merkbaar rond Windplan Groen. Verschillende inwoners uit met name de kernen hebben de afgelopen maanden aangegeven waar zij moeite mee of zorgen over hebben, zoals slagschaduw en obstakelverlichting. Hiertegen zijn, voor zover mogelijk, maatregelen genomen: slagschaduw in de woonkernen gaat naar het absolute minimum, er komen alleen vastbrandende lampen op de windmolens en er is veel informatie uitgewisseld over (vermeende) effecten van windmolens op de omgeving.
Desondanks kunnen inwoners van met name de woonkernen de komst van Windplan Groen alsnog als een inbreuk op hun leefomgeving ervaren. Om eraan bij te dragen dat ook de inwoners van de woonkernen de komst van de windmolens kunnen accepteren, maakt Windkoepel Groen als initiatiefnemer het graag mogelijk dat inwoners financieel kunnen participeren in Windplan Groen. Door financieel te participeren, kunnen inwoners namelijk ook voordeel hebben van de opbrengsten van de windmolens. Dat draagt eraan bij dat zij zich meer verbonden voelen met deze windmolens en dat maakt deze verandering in de leefomgeving beter te accepteren, zo blijkt uit verschillende onderzoeken naar en praktijkervaringen met financiële participatie in windmolens.

Welke vorm van financiële participatie wordt ingezet, is nog niet bepaald. Een uitdrukkelijke wens van de betrokken overheden en Windkoepel Groen is dat (vertegenwoordigers van) inwoners van de woonkernen hier nauw bij betrokken zijn, juist om te zorgen dat de samenleving zich hiermee verbonden voelt en dat er een vorm van financiële participatie wordt gekozen waar daadwerkelijk behoefte aan is. In dit participatieplan wordt daarom beschreven welke stappen worden gezet om de inwoners van woonkernen hierbij te betrekken en in samenspraak met elkaar de juiste vorm van financiële participatie te bepalen.

Achtergrondinformatie:

- *'Masterthesis-Lokale participatie in energieprojecten', door Josh Luijkx.*
- *'Samen verder met windenergie op land; geleerde lessen uit vier windenergieprojecten' door de Natuur en Milieu Federaties.*

CONCEPT

2. Uitgangspunten financiële participatie

2.1 Waarom financiële participatie voor de kernen?

Als inwoners van de woonkernen financieel kunnen participeren in Windplan Groen, betekent dit dat het financieringsdraagvlak wordt verbreed.
Daarnaast draagt het eraan bij dat inwoners van de kernen direct betrokken zijn bij Windplan Groen. Inwoners kunnen betrokken zijn bij het kiezen van de meest geschikte vorm van financiële participatie en als zij financieel voordeel behalen door deze participatie, zijn zij ook rechtstreeks verbonden aan de nieuwe windmolens. Dit kan er tevens aan bijdragen dat inwoners het gevoel van mede eigenaarschap krijgen. Het is dan geen ontwikkeling waar zij weinig tot geen verbintenis mee hebben, maar een nieuw onderdeel van hun leefomgeving waar zij zich verbonden mee voelen en voordeel van ervaren. Als de financiële participatie verbonden kan worden met de energieproductie, kan die positievere ervaring worden versterkt.
Daarnaast kan financiële participatie voor de kernen eraan bijdragen dat het economisch en duurzaam perspectief met betrekking tot de energieproductie wordt versterkt.
Tot slot is ruimte bieden voor financiële participatie één van de randvoorwaarden uit het Regioplan Windenergie. Windkoepel Groen houdt zich vanzelfsprekend aan de kaders van het Regioplan, omdat dit eraan bijdraagt dat er een gebalanceerd plan wordt gerealiseerd: meer duurzame energie, betere landschappelijke inpassing en oog voor en betrokkenheid van de omgeving.

2.2 Proces tot keuze voor vorm van financiële participatie

Windkoepel Groen laat een studie uitvoeren naar de meest geëigende vorm voor inwoners van de kernen om te participeren in Windplan Groen. Windkoepel Groen stelt voor om in eerste instantie in elk geval twee mogelijkheden te laten onderzoeken:

1. Obligaties uitgeven.
2. Korting op het energieverbruik.

Dit zijn twee vormen van financiële participatie die zich in andere windprojecten in Nederland hebben bewezen als goed uitvoerbare vormen waaraan bovendien bij veel inwoners behoefte is. Tevens zorgen deze vormen van financiële participatie voor directe betrokkenheid bij de windmolens: in beide vormen is het financiële voordeel van deelnemers direct gekoppeld aan de productie van duurzame energie en financiële opbrengsten van de windmolens.
Dit is een voorstel van Windkoepel Groen, maar suggesties voor andere vormen van financiële participatie vanuit de samenleving zijn daarbij welkom. Deze vormen worden dan ook meegenomen in de studie. Tijdens een eerste openbare informatiebijeenkomst in het najaar van 2019 kunnen inwoners hun suggesties kenbaar maken en kan met elkaar worden bepaald welke vormen in de studie worden onderzocht.

Aandachtspunten bij financiële participatie
Hieronder wordt nader ingegaan op enkele aandachtspunten bij de twee vormen van financiële participatie die Windkoepel Groen voorstelt in elk geval te laten onderzoeken.

Obligaties

- Deze worden ondergebracht in een besloten Participatiefonds Groen waarvoor AFM-toezicht niet verplicht indien aan een aantal voorwaarden wordt voldaan.
- De uitgifteprijs per obligatie wordt laag gehouden om geen hoge instap-barrière op te werpen.

CONCEPT

- De inleg per houder wordt gemaximeerd om te grote concentratie te voorkomen en ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk inwoners en ondernemers van de kernen kunnen meedoen.
- De lening is achtergesteld bij de externe kredietverschaffers, maar krijgt voorrang boven de aandeelhouders.
- De looptijd van de lening is maximaal 15 jaar, gelijk aan de geplande SDE+-termijn.
- De rente bedraagt jaarlijks XX,0% op de nominale waarde van de obligatie gebaseerd op de rente op de kapitaalmarkt. Het percentage zal per ingangsdatum en vervolgens jaarlijks worden aangepast aan de rente op de kapitaalmarkt. (basis staatslening).
- De rente wordt jaarlijks uitbetaald met valutadatum per de eerste van januari.

Als inwoners en ondernemers uit de kernen obligaties afnemen, lenen zij geld aan de initiatiefnemers van de nieuwe windmolens. Daarmee wordt de bouw van de nieuwe windmolens deels gefinancierd. Het is nog onderwerp van onderzoek of de participatie na afloop van de bankfinanciering en eventuele bouw van het windpark wordt ingezet of dat deze participatie voorafgaand aan de bankfinanciering wordt ingezet. De deelnemers krijgen hun inleg gedurende de exploitatie van de windmolens terugbetaald, met daarbovenop rente. Windkoepel Groen stelt in elk geval 2,5 procent van de totale investeringsomvang ter beschikking voor deze vorm van financiële participatie vanuit de kernen.
Zowel inwoners als ondernemers uit de kernen kunnen – als voor deze vorm wordt gekozen – obligaties afnemen.
Het is nog niet mogelijk om details over bijvoorbeeld het precieze aantal obligaties dat per houder kan worden afgenomen te bepalen. Dit is ook niet wenselijk: eerst wil Windkoepel Groen in gesprek met de samenleving uit de kernen om ideeën, wensen en suggesties op te halen, ook als het gaat om dergelijke randvoorwaarden. Die suggesties kunnen dan vervolgens worden meegenomen in de studie en daaruit volgt een concreet voorstel of plan waarin dergelijke details staan beschreven.

Korting op het energieverbruik

- Dit gebeurt middels de uitgifte van windcertificaten door het Participatiefonds Groen die recht geven op korting op de energiehoeveelheid per certificaat.
- Er zijn hier twee opties mogelijk:
  1. Met woningcorporatie OFW wordt onderzocht of er mogelijkheden zijn om te komen tot een participatievorm waarbij het rendement wordt uitgekeerd in de vorm van een korting op de energierekening van het woningbestand van de corporatie.
  2. Een tweede mogelijkheid is om te kiezen voor windcertificaten aan burgers die recht geven op korting op energie, eventueel te verkrijgen middels een directe lening die vervolgens weer wordt afgelost met de korting op de energienota.

Via deze vorm van financiële participatie kunnen deelnemers korting krijgen op hun energierekening, dankzij de productie van duurzame energie door de windmolens. Windkoepel Groen stelt in elk geval 2,5 procent van de totale investeringsomvang ter beschikking voor deze vorm van financiële participatie vanuit de kernen.
Het is nog niet mogelijk om details over bijvoorbeeld de hoogte van de korting per afnemer te bepalen. Dit is ook niet wenselijk: eerst wil Windkoepel Groen in gesprek met de samenleving uit de kernen om ideeën, wensen en suggesties op te halen, ook als het gaat om randvoorwaarden en wat volgens betrokkenen een aantrekkelijke korting is. Die suggesties kunnen dan vervolgens worden meegenomen in de studie en daaruit volgt een concreet voorstel of plan waarin dergelijke details staan beschreven.

Algemene uitgangspunten bij procesparticipatie en financiële participatie

- Een studiegroep met daarin onder anderen betrokken bewoners uit de woonkernen heeft een adviserende en toezichthoudende rol in het onderzoek dat WKG laat uitvoeren naar mogelijkheden voor financiële participatie.
- Bij het breed toegankelijk maken van financiële participatie dient rekening te worden gehouden met het feit dat veel mensen niet gewend zijn om risico's op waarde te schatten Producten met een hoog risico vereisen een hoog rendement. Als de mensen geneigd zijn om hun aandacht eenzijdig te richten op het rendement van een product, omdat de bankrente de enige andere referentie is, kan men bedrogen uitkomen. Dit betekent dat er hoge eisen worden gesteld aan de informatievoorziening, maar ook aan het maximale risiconiveau waaraan deelnemers blootgesteld mogen worden. Dit laatste punt betekent dat zorgvuldig nagedacht dient te worden over participatieproducten die breed in de markt kunnen worden aangeboden.

Kanttekening bij financiële participatie

Het daadwerkelijk binnenkomen van de financiële participatie vanuit een breed publiek is, ongeacht voor welke vorm wordt gekozen, onzeker. De 2,5% van de totale investering betreft een fors totaalbedrag waarvoor niet op voorhand kan worden gezegd dat de samenleving dit kan en zal opbrengen. De ambitie van WKG is echter met participatieproducten die toegankelijk zijn en een marktconforme risico-rendement verhouding kennen een groot publiek aan te bereiken. Er zal dus ten behoeve van de financiering van het project gezorgd moeten worden dat voor de niet binnenkomende middelen alternatieve middelen beschikbaar zijn om de realisatie van het project niet te frustreren. Een ander alternatief is om de financiële participatie onderdeel te laten zijn van een herfinanciering van het windpark. De participatiemogelijkheid hoeft dan niet opgejaagd te worden door de financieringsdeadlines van het project. Dit betekent dat de financiële participatie later in de tijd wordt uitgevoerd en een eigen tempo kan aanhouden om de brede participatie zoveel mogelijk kans te geven. De brede participatie wordt door een financier eerst voorgefinancierd die vervolgens bij de herfinanciering plaats maakt voor de brede burgerparticipatie.

CONCEPT

Communicatie met en betrokkenheid van gemeenschap uitwerken participatie

Windkoepel Groen wil de samenleving in de kernen betrekken bij het vormgeven van de financiële participatie en zoveel mogelijk inwoners en ondernemers geïnformeerd houden over de voortgang van deze uitwerking. In het hoofdstuk 'Stappenplan en planning' wordt nader beschreven welke concrete stappen Windkoepel Groen hiervoor neemt. Hieronder worden enkele belangrijke uitgangspunten geformuleerd die ten grondslag liggen aan dit stappenplan:

- Er wordt een studiegroep ingericht waarin onder professionele begeleiding betrokken bewoners uit de woonkernen deelnemen. Deze studiegroep heeft een adviserende en toezichthoudende rol in het onderzoek dat Windkoepel Groen laat uitvoeren naar mogelijkheden voor financiële participatie.
- De studiegroep en Windkoepel Groen zijn altijd bereikbaar via info@windplangroen.nl. Ook tijdens de onderzoeken van de studiegroep en Windkoepel Groen kunnen inwoners uit de samenleving via deze weg hun vragen, opmerkingen of suggesties kenbaar maken.
- De samenleving wordt voortdurend op de hoogte gehouden van vorderingen van studiegroep en voortgang van studie door Windkoepel Groen naar de mogelijkheden voor financiële participatie. Onderdeel daarvan is dat verslagen van bijeenkomsten van de studiegroep worden gedeeld via de website en nieuwsbrief van Windplan Groen, zodat geïnteresseerden dit proces kunnen volgen.
- De communicatiemiddelen die de studiegroep en Windkoepel Groen inzetten om de samenleving blijvend te informeren over de voortgang:
  - Website Windplan Groen (www.windplangroen.nl)
  - Nieuwsbrief Windplan Groen
  - Specials: brochure-karakter over de specifieke onderwerpen
  - Artikelen in lokale en regionale media (met name Biddinghuizen Actueel, De Drontenaar, Flevopost en Omroep Flevoland)
  - Openbare informatiebijeenkomsten toegespitst op een specifiek onderwerp, bijvoorbeeld financiële participatie en/of gebiedsgebonden bijdrage
  - Brieven huis aan huis
  - Website en (eventuele) mailinglijst Dorpsbelangen Biddinghuizen en VvE Ketelhaven.
- Er worden geen onomkeerbare beslissingen genomen zonder de samenleving hierover vooraf te consulteren via openbare bijeenkomsten.
- Doelgroepen communicatie:
  - Inwoners en ondernemers kernen Biddinghuizen, Ketelhaven, Dronten en Lelystad.
  - Gemeenteraad Dronten en Lelystad, Provinciale Staten.

CONCEPT

Stappenplan en planning

Hieronder wordt beschreven welke acties worden ondernomen om de samenleving – vooral Biddinghuizen en Ketelhaven - te betrekken bij het vormgeven van de financiële participatie.

Actie	Toelichting	Datum/periode
Overleg met Dorpsbelangen Biddinghuizen en VvE Ketelhaven	• Bespreken van uitgangspunten en voorgesteld proces. • Uitgangspunten en procesvoorstel eventueel aanpassen naar aanleiding hiervan. • Doel is consensus over uitgangspunten en voorgesteld proces.	3e kwartaal 2019
Informatiebijeenkomst in Biddinghuizen en Ketelhaven over financiële participatie. Start 'pré-pool' Windplan Groen, waarin geïnteresseerden worden vastgelegd die regelmatig worden geïnformeerd over voortgang en voorrang krijgen bij praktische inschrijving.	Doelen van deze bijeenkomst: • Breed publiek informeren over de uitgangspunten. • Ophalen van suggesties, vragen en opmerkingen uit de samenleving. • Mandaat ophalen voor verdere uitwerking door WKG van financiële participatie i.s.m. studiegroep. • Leden werven voor studiegroep inwoners, ter versterking van lokale binding en ondersteuning van Dorpsbelangen en Ketelhaven.	Najaar 2019
Uitkomsten van informatiebijeenkomsten en voorstel voor verdere proces worden gedeeld met bestuur (B&W Dronten en Lelystad, GS Flevoland) en politiek (raden Dronten en Lelystad, PS Flevoland).	• Mandaat ophalen voor studiegroep en WKG.	4e kwartaal 2019
Studiegroep en WKG voeren gezamenlijk onderzoek uit naar mogelijke vormen van financiële participatie.	• Studiegroep houdt samenleving op de hoogte via onder andere nieuwsbrief en website Windplan Groen, via artikelen in lokale en regionale media en via informatiebijeenkomsten. • Inhoud nieuwsbrief, nieuws- en persbericht en informatiebijeenkomst wordt in studiegroep afgestemd. • In elke vergadering van de studiegroep is communicatie met	2020

CONCEPT

	de samenleving een vast agendapunt.	
Peiling naar behoefte aan obligaties en korting op de eigen energierekening in woonkernen	• Doel is behoefte aan obligaties duidelijk te krijgen. • Geïnteresseerden kunnen zich registreren en krijgen voorrang als er daadwerkelijk obligaties worden uitgegeven.	1e kwartaal 2020
Resultaten onderzoeken en voorstellen van WKG i.s.m. studiegroep over financiële participatie delen met samenleving.	• Informatiebijeenkomsten in Biddinghuizen en Ketelhaven. • Toelichting geven op resultaten uit onderzoeken en voorstellen van studiegroep en WKG voor financiële participatie. • Vragen, opmerkingen en suggesties ophalen uit de samenleving. • Mandaat ophalen uit de samenleving voor geopperde voorstellen.	2e kwartaal 2020
Voorstellen voor financiële participatie presenteren aan bestuur (B&W Dronten en Lelystad, GS Flevoland) en politiek (raden Dronten en Lelystad, PS Flevoland).	• Mandaat ophalen voor de geopperde voorstellen.	3e kwartaal 2020
Overgaan tot uitvoering en implementatie van plannen voor financiële participatie.	• Studiegroep wordt omgezet in toezichthoudend orgaan om te controleren dat plannen worden uitgevoerd zoals afgesproken.	2021

CONCEPT

Agenda Stuurgroep Groen 6 september 2019

Datum: 6 september 2019
Tijdstip: 13:00 – 14:30 uur
Locatie: Lelystad, provinciehuis

Aanwezig:

Provincie Lelystad: J. Fackeldeij, [redacted]
Gemeente Lelystad: E. van Wageningen, [redacted]
Gemeente Dronten: R. Siepel, [redacted]
Windkoepel Groen: [redacted]
Ventolines: [redacted]
Ministerie EZK: [redacted]

Annotatie
Agenda:

1. Opening, agenda, mededelingen
   [redacted] *is wat anders gaan doen in de gemeente Lelystad. Nieuw in het gezelschap is* [redacted]

2. Verslag vorige vergadering dd 4 juli 2019
   (Bijlage 1: concept verslag 4-7-2019)

3. WKG: terugkoppeling laatste acties grondcontracten en saneringscontracten

4. [redacted]

5. [redacted]

   Valt buiten het bereik van het woo verzoek

6. Projectplan WKG

   - bemiddelingstraject t.a.v. participatie
   - goedkeuring projectplan door provincie

   Verwijs naar extra toegezonden memo. In deze situatie kunnen we het projectplan niet goedkeuren.

7. Communicatiestrategie WKG met Dronten bij TIL IP/zienswijzebundel

8. Verdere planning en proces
   (Bijlage 5: Verdere planning)
   nvt
9. Rondvraag en sluiting

Bijlage 4: Communicatieplan Windplan Groen september – december 2019

Aanleiding
Dit communicatieplan is een aanvulling op het basiscommunicatieplan dat eerder is opgesteld en vastgesteld voor Windplan Groen. Dit communicatieplan is opgezet voor de periode september – december 2019 vanwege de fase waarin het project zich nu bevindt: het ontwerp-inpassingsplan en de ontwerp-vergunningen lagen ter inzage, er zijn zienswijzen ingediend en het moment dat het inpassingsplan en de omgevingsvergunningen definitief worden, is aanstaande. Deze fase in het project zal naar alle waarschijnlijkheid vragen en opmerkingen in de lokale samenleving losmaken. Dit specifieke communicatieplan, in aanvulling op het basiscommunicatieplan, is opgesteld om de communicatie in deze specifieke periode zo goed mogelijk in te vullen.

Huidige fase en context
Het ontwerp-inpassingsplan en de ontwerp-vergunningen lagen tot en met 6 juni 2019 ter inzage. Er zijn daarop veel zienswijzen ingediend die een duidelijke centrale aansturing hebben over een of meerdere onderwerpen. De ruim 700 zienswijzen zijn terug te brengen tot 156 meer of minder unieke zienswijzen. Deze 156 unieke zienswijzen komen voor een groot deel uit de woonkernen. Binnen deze zienswijzen zien we veelal opmerkingen die duiden op zorgen rondom overlast in de leefomgeving. Enerzijds omdat er onbekendheid is met de maatregelen en aanpassingen die al zijn genomen en verwerkt in de plannen en vergunningen. Anderzijds gaat het over de kans op planschade.

Een veel kleiner aantal komt uit het buitengebied en gaat vooral over de vergoedingssystematiek en in een zeer beperkt aantal gevallen over de participatiemogelijkheid. Insteek bij beide onderwerpen is dat men graag ruimere vergoedingen of mogelijkheden zou willen hebben.

In het najaar van 2019 (oktober) wordt het inpassingsplan definitief vastgesteld door de minister en worden de vergunningen definitief gemaakt door de provincie en gemeenten. Tevens worden dan de zienswijzen beantwoord en wordt de Nota van Antwoord gepubliceerd.

Een uitdaging hierbij is dat ondanks de hoeveelheid zienswijzen er geen (substantiële) veranderingen in het plan zijn doorgevoerd. Dat heeft er vooral mee te maken dat het plan moet voldoen – en voldoet – aan wettelijke normen en regels en ook de financiële haalbaarheid van het plan een belangrijke rol speelt. Zo hebben veel zienswijzen betrekking op zorgen voor hinder, terwijl de wettelijke normen waaraan het plan voldoet juist zorgdragen dat de hinder niet maatschappelijk onacceptabel is. Er is daardoor geen aanleiding om het plan aan te passen. Andere zienswijzen hebben bijvoorbeeld betrekking op het verminderen op het aantal (grote) windturbines, maar dat is niet haalbaar vanwege de financiële haalbaarheid. Andere onderwerpen genoemd in zienswijzen, zoals omgevingsvergoedingen, zijn geen onderwerpen waarop het inpassingsplan en de omgevingsvergunningen betrekking hebben.
Ondanks deze verklaringen kan het uitblijven van wijzigingen in het plan in de samenleving het sentiment oproepen dat (de signalen uit) de zienswijzen niet serieus zijn genomen. Daarom is het belangrijk hierover goed te communiceren en hierover in contact te zijn met de samenleving. Dit communicatieplan beschrijft hoe dat wordt opgepakt.

Communicatiestrategie: Het overkoepelende verhaal en de dialoog

Het verhaal
Met alle projectpartners vertellen we één verhaal, geconvergeerd. We putten uit een gezamenlijk bronverhaal van waaruit we met de nuance passend bij onze rol, taak en verantwoordelijkheid onze doelgroepen meenemen in het proces.

Contact en de dialoog
Op de twee onderwerpen die het meest leven - de overlast in de directe leefomgeving en waardedaling onroerend goed - zijn al veel maatregelen genomen. Toch blijkt er nog veel onbekendheid met het onderwerp. Door de emotie die gepaard gaat met de angst voor overlast is het vrijwel onmogelijk om informatie te zenden en ervan uit te gaan dat dit als zodanig wordt gelezen en begrepen. We moeten de brug slaan door de emoties die er zijn te adresseren. Dit kan alleen in

contact met de doelgroep en daarin de dialoog aan te gaan, betekenis te geven en te duiden wat een en ander nu daadwerkelijk betekent.

Dus: eerst een gezamenlijk verhaal, dan contact, dan dialoog en daarna informeren.

Mijlpalen
Belangrijkste onderdelen in het besluitvormingsproces komende tijd zijn: definitieve vaststelling Inpassingsplan door de minister en het definitief maken van alle vergunningen door provincie en gemeenten. Gelijktijdig worden ook alle zienswijzen beantwoord en wordt de Nota van Antwoord gepubliceerd.

Planning en communicatie-inzet
Bij de planning zijn de inhoudelijke mijlpalen leidend voor de momenten van Communicatie.
De eerstvolgende mijlpaal is hierboven genoemd. De geplande datum daarvoor is eind oktober.
Voorgenomen communicatie-uitingen, aansluitend bij de eerstkomende mijlpaal:

- Wind-excursies (half oktober – begin november)
  - Voor staten- en raadsleden van provincie en gemeenten, eventueel aan te vullen met vertegenwoordigers contactgroepen (VvE, dorpsbelang, groep B'Huizen)
  - Voor inwoners woonkernen met aandacht voor indieners zienswijzen die betrekking hebben op zaken als slagschaduw, geluid, verlichting, uitzicht en waardedaling
  - Voor omwonenden buitengebied en overige belangrijke stakeholders
- Vervolggesprekken met de belangrijke contactgroepen (november)
  - Ingaan op onderwerpen samenhangend met zienswijzen
  - Toelichting op belangrijkste zorg-onderwerpen
  - Uitleg vervolgstappen en afspraken vervolg-contacten
- Thema-bijeenkomsten voor de samenleving (wintermaanden). Overigens zullen een aantal thema's ook zeker aan bod komen tijdens de windexcursies
- Nieuwsbrieven en Windplan Groen Informatie folder (na themabijeenkomsten)

Het bronverhaal (voorbeeld/concept)
Nederland wil graag van fossiele naar hernieuwbare energie. Daarom is het onder andere nodig om grootschalige windenergie op land te realiseren. Elke provincie heeft hierin zijn eigen taakstelling. De gemeentes in Flevoland hebben besloten om de handen ineen te slaan en samen met de provincie één gezamenlijk kader op te stellen voor bij de lokale invulling van deze Rijksopgave. Dit is het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland dat in 2016 is vastgesteld. Hier is het beleid op gebied van windenergie vastgelegd. Windplan Groen maakt onderdeel uit van dit regioplan.

Waar staan we nu in het proces?
Het project bevindt zich nu in een fase waarin het ontwerp-rijksinpassingsplan is ingediend en er mogelijkheid is geweest tot het indienen van zienswijzen op dit ontwerp-rijksinpassingsplan. Het Rijk en gemeente hebben 700 zienswijzen ontvangen. Er zijn veel zienswijzen ingediend die een duidelijke centrale aansturing hebben over een of meerdere onderwerpen. Dit aantal is terug te brengen tot 156 unieke zienswijzen. Deze 156 unieke zienswijzen komen voor een groot deel uit de woonkernen. Binnen deze zienswijzen zien we veelal opmerkingen die duiden op zorgen rondom overlast in de leefomgeving. Enerzijds omdat er onbekendheid is met de maatregelen en aanpassingen die al zijn genomen en verwerkt in de plannen en vergunningen. Anderzijds gaat het over de kans op planschade. Een veel kleiner aantal komt uit het buitengebied en gaat vooral over de vergoedingssystematiek en in een zeer beperkt aantal gevallen over de participatiemogelijkheid.

Overlast leefomgeving en waardedaling onroerend goed
Op de twee onderwerpen die het meest leven - de overlast in de directe leefomgeving en planschade - zijn al veel maatregelen genomen. Windplan Groen gaat op belangrijke overlastzaken waar met name omwonenden zorgen over hebben verder dan vereist vanuit de wettelijke criteria – binnen de grenzen van het financieel haalbare. Het plan is uitvoerig onderzocht op belangrijke deelgebieden zoals gezondheid, veiligheid, ecologie en milieu. De effecten op leefomgeving en landschap zijn nadrukkelijk betrokken in de planontwikkeling.

We begrijpen uit de zienswijzen die zijn ingediend dat hierover echt nog onduidelijkheid bestaat. Daarom organiseren we de komende tijd excursies om u te laten ervaren wat windmolens in uw leefomgeving betekenen. Daarnaast organiseren we themabijeenkomsten met onafhankelijke experts die u meer kunnen vertellen over gestelde normen in uw leefomgeving en over planschade.

Participatie
Voor de inwoners van de woonkernen wordt de mogelijkheid geboden om financieel te participeren bij de exploitatie van de windmolens. Inwoners van het buitengebied kunnen mee-investeren via vereniging Windshare. Daarnaast wordt uit de inkomsten die de windmolens opleveren jaarlijks gedurende het in bedrijf zijn van de windmolens een zogeheten ‘gebiedsgebonden bijdrage’ afgedragen. De fondsen uit deze bijdrage zijn bestemd voor kwaliteitsverbetering in de leefomgeving van de windmolens. Het doel is maatschappelijke organisaties en (vertegenwoordigers van) inwoners van de projectgebieden een belangrijke stem te geven in de besteding van de fondsen. De gemeente werkt dit in samenwerking met Windkoepel Groen verder uit. Bij de uitwerking worden de bewoners van het projectgebied nadrukkelijk betrokken.

Agenda Stuurgroep Groen 8 maart 2019

Datum: 8 maart 2019
Tijd: 9:00 – 10:30 uur
Locatie: Lelystad, provinciehuis

Annotatie
Aanwezig:
Provincie Flevoland: J. Fackeldey, [redacted]
Gemeente Lelystad: E. van Wageningen, [redacted]
Gemeente Dronten: T. van Amerongen, [redacted]
Windkoepel: [redacted]
Ventolines: [redacted]
Ministerie EZK: [redacted]

Agenda:

1. **Opening, mededelingen, agenda**
   Vrijgeven ontwerp-inpassingsplan op de agenda. Belangrijke mijlpaal. Door iedereen heel hard gewerkt om diverse hobbels te overwinnen! Waardering daarvoor!

   Wij willen graag nog de communicatie over de ILT-toetsing (n.a.v. raadsbrief van Dronten) bespreken.

2. **Verslag vorige vergadering**
   Dit verslag is al eerder rondgestuurd en opnieuw als bijlage bijgevoegd.
   Geen opmerkingen

3. **Gesprek in Biddinghuizen – Gemeente Dronten**
   [redacted]

4. **Vaststelling Ontwerp Inpassingsplan windplan Groen (bijlagen 1 en 2)**

   Beslispunt: [redacted]

   Het bijgaande Aanbiedingsformulier benoemt als bespreekpunten:
   Bespreekpunten 1 voor 1 langs:
   - Nota van Antwoord op Vooroverleg reacties (bijlagen 3 en 4) [redacted]
   - [redacted]

- Zeebiestocht: afwijking Regioplan (bijlage 5) [redacted]
- Eolienne gebied (bijlage 6; wordt nagestuurd) [redacted]
- Zweefvliegveld Biddinghuizen (bijlage 7) [redacted]
- Projectplan Windkoepel Groen (bijlagen 8, 9 en 10).
  [redacted]
  Toelichting op:
  . organisatiestructuur en verantwoordelijkheden WKG [redacted]

  Tav het projectplan: wij zullen dit ter goedkeuring aan Gedeputeerde Staten voorleggen en op basis hiervan een aanpassing van de verordening voorbereiden. Deze aangepaste verordening gaat samen met het ontwerp-inpassingsplan ter inzage.

  Terug naar het beslispunt:

  Wij stemmen in met het ontwerp inpassingsplan mits projectgroep overeenstemming bereikt over de puntjes op de i.

5. Rondvraag en sluiting

Bijlagen bij het Aanbiedingsformulier:
1. Ontwerp Inpassingsplan (te downloaden via we-transfer link)
2. Plantoelichting bij het OIP (te downloaden via we-transfer link)
3. Korte samenvatting Nota van Antwoord Vooroverleg reacties
4. Nota van Antwoord Vooroverleg reacties
5. Wijzigingsnotitie Zeebiestocht WKG
6. Memo Eolienne gebied
7. Memo Zweefvliegveld
8. Projectplan WKG
9. VKA notitie WKG
10. Overzicht contracten en overeenkomsten WKG

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 12 mei 2021 20:59
Aan: [redacted] - Windpark Hanze'
CC: [redacted]@zuiderzeeland.nl; [redacted] Jop Fackeldey
Onderwerp: RE: Reactie n.a.v. overleg 26-4-21

Goedenavond

Namens de heer Fackeldey wil ik het volgende bericht met u delen:

Beste allemaal

Tijdens de bijeenkomst op 26 april is aan u de vraag gesteld of er in de basis een bereidheid is om (voor WPH) het aandeelhouderschap en (voor omwonenden) het aanbod van de heer Tiesinga bespreekbaar te maken. Het verheugd ons dat wij van u beiden een bevestigend antwoord hebben ontvangen. Begrijpelijkerwijs heeft u daar beiden ook vervolgvragen danwel randvoorwaarden aan verbonden, maar in de basis ligt er dus een gezamenlijke bereidheid om nog eens naar het aandeelhouderschap en rapport van dhr. Tiesinga te kijken.

In uw reactie geeft u aan zich te verbazen over de uitlatingen van [redacted]. Omdat ik [redacted] heb uitgenodigd wil ik daar op reageren. Ik heb de heren gevraagd om de rapportage van dhr. Tiesinga te beoordelen in het licht van het consensusdocument. Dit was voor alle partijen het uitgangspunt voor het vervolgproces en is ook het document waarmee ik de Staten heb geïnformeerd over de bereikte overeenstemming op hoofdlijnen. Juist vanwege de rol in het voortraject en status van het document was dit een vanzelfsprekende vraag die door [redacted] is beantwoord met een nuttige reflectie. In dat kader deel ik uw verbazing dan ook niet.

De gemeenschappelijke bereidheid is het vertrekpunt voor een 2e overleg onder leiding van de Commissaris van de Koning. Volgende week woensdag is hiervoor een intern voorbereidend overleg gepland met de Commissaris. Nadat het overleg heeft plaatsgevonden zullen we u uitgebreider informeren over het vervolg.

In de tussentijd willen we u verzoeken om het eventuele onderlinge contact vanuit het gezamenlijke commitment te bezien en ook de externe communicatie te beperken tot de boodschap dat u nog in overleg bent.

Tot zover een korte update over de stand van zaken. Wij hopen dat u met de gezamenlijke bereidheid in het achterhoofd nog beter kan genieten van een fijn hemelvaart-weekeinde.

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey

[redacted]
Afdeling Strategie en Beleid

Provincie Flevoland
T 0320-[redacted]
M 06-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

Werkdagen [redacted]

PROVINCIE FLEVOLAND

Van: [redacted]@windparkhanze.nl>
Verzonden: zondag 9 mei 2021 21:30
Aan: Leen Verbeek [redacted]@flevoland.nl>; Jop Fackeldey [redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted]@zuiderzeeland.nl>; [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@solcon.nl>; [redacted]@hotmail.com>; [redacted]@zuiderzeeland.nl; [redacted]@gmail.com>
Onderwerp: Re: Reactie n.a.v. overleg 26-4-21

Bij deze helemaal compleet met de korte weergave van het proces ook bijgevoegd.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Windpark Hanze BV

Ketelweg 16
8251 PR Dronten
+31 [redacted]

Deze e-mail kan vertrouwelijke informatie bevatten en mag alleen door de geadresseerde worden gebruikt. Indien u deze e-mail per abuis toch ontvangt verzoek ik u direct contact met mij op te nemen en dit bericht niet te kopiëren of bij een ander dan de geadresseerde te bezorgen.

------ Origineel bericht ------
Van: [redacted]@windparkhanze.nl>
Aan: "Leen Verbeek" [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@flevoland.nl" [redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted]@zuiderzeeland.nl>; [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@solcon.nl>; [redacted]@hotmail.com>; [redacted]@zuiderzeeland.nl" [redacted]@zuiderzeeland.nl>; [redacted]@gmail.com>
Verzonden: 9-5-2021 20:40:55
Onderwerp: Reactie n.a.v. overleg 26-4-21

> Geachte heren Verbeek en Fackeldey,
>
> In de bijlage treft u onze reactie aan naar aanleiding van het overleg d.d. 26 april jl.
>
> Met vriendelijke groet,
>
> [redacted]
> Bestuur Windpark Hanze BV
>
> Ketelweg 16
> 8251 PR Dronten
> +31 [redacted]
>
> Deze e-mail kan vertrouwelijke informatie bevatten en mag alleen door de geadresseerde worden gebruikt. Indien u deze e-mail per abuis toch ontvangt verzoek ik u direct contact met mij op te nemen en dit bericht niet te kopiëren of bij een ander dan de geadresseerde te bezorgen.

Aan:
- De heer L. Verbeek, Commissaris van de Koning in de provincie Flevoland
- De heer J. Fackeldey, lid College van Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland

Cc: [redacted] (provincie Flevoland), aandeelhouders WPH BV

Van: Bestuur Windpark Hanze B.V.

Dronten, 8 mei 2021

Geachte heren Verbeek en Fackeldey,

Op maandag 26 april jl. vond het gesprek plaats onder uw leiding over het niet afgeronde traject met betrekking tot de zakelijke relatie tussen Windpark Hanze en de Vereniging van omwonenden. Een relatie waarin het materieel vooral gaat over financiële betrokkenheid: participatievormen en omgevingsregelingen.
Aan het eind van dit gesprek kregen wij een tweetal met elkaar samenhangende vragen van u mee. Vragen over de bereidheid om te komen tot financiële overeenstemming gekoppeld aan aandeelhouderschap. Deze vraagstelling behandelen wij verderop in deze brief.

Maar eerst willen wij nog kort reflecteren op de bijeenkomst van 26 april jl. Daarover willen wij de volgende opmerkingen maken.
- Wij waarderen uw initiatief en daaraan verbonden inzet die erop gericht is dit traject tot een –zo mogelijk voor beide partijen acceptabele- afronding te helpen. Dit is belangrijk voor het welslagen van het project en voor het draagvlak daarvoor.
- De bijeenkomst was in zoverre verhelderend dat standpunten van beide partijen helder over het voetlicht zijn gekomen.
- Wij vinden dat niet voldoende uit de verf kwam waar wij nu eigenlijk staan in het proces. De besprekingen tussen de omwonendendelegatie en WPH zijn in augustus 2020 vastgelopen. Daarna is door de voorzitter ([redacted]) en de beide partijen de heer Tiesinga gevraagd te adviseren op basis van een gezamenlijke gedefinieerde opdracht. De betekenis van die gezamenlijk gezette stap kwam onvoldoende naar voren. Die stap vonden partijen zo belangrijk dat zij afspraken het advies van de heer Tiesinga als "dringend advies" te willen beschouwen. Dat betekent dat een partij die daar vervolgens niet verder mee wil iets heeft uit te leggen.
- Wij hechten er dus aan dat bij de afronding van dit proces en bij de communicatie daarover de feitelijke gang van zaken in dat proces op een goede manier wordt betrokken. Om die reden sturen wij als bijlage bij deze brief onze feitelijke samenvatting van het proces dat is doorlopen na de rapportage van [redacted] en de vaststelling van het daarbij horende zgn. consensusdocument.
- Wij hebben ons verbaasd over de rol van [redacted] en [redacted] in het gesprek. Zij hebben hun advies in september 2019 afgerond en hebben zich geen (totaal)beeld gevormd van het sindsdien doorlopen proces en de daarin verkregen inzichten. Zij kunnen daarom ook niet tot een afgewogen oordeel komen over het gewenste vervolg en de inbreng die werd geleverd hebben wij dan ook als niet passend ervaren.

Dan komen wij tot een reactie op de vraagstelling. Is Windpark Hanze bereid om middels een financieel arrangement aandeelhouderschap voor omwonenden mogelijk te maken.

Wij willen de mogelijkheid te participeren als aandeelhouder herhalen. Wij hebben hierover medio 2020 een passend voorstel gedaan. Een voorstel waarbij een overeen te komen inkoopbedrag was gebaseerd op de economische waarde van dat moment. Verder werd onder meer uitgegaan van een bepaalde minimale deelname vanuit omwonenden. Het voorstel dat toen is gedaan is door de omwonendendelegatie afgewezen.
Wij zijn bereid om, gebaseerd op ons toenmalige voorstel, inkoop en dus ook aandeelhouderschap mogelijk te maken, met dien verstande dat de hoogte van het inkoopbedrag gebaseerd zal zijn op de economische waarde van dit moment (mei 2021).

Wij willen hierbij aantekenen dat het toelaten van omwonenden als aandeelhouder voor ons geen vanzelfsprekendheid is en in zekere zin ook weerstand oproept. Dit heeft ermee te maken dat wij van een kandidaat-aandeelhouder een coöperatieve houding verwachten waar het de ontwikkeling en realisatie van het Windpark als zodanig betreft. Die houding hebben wij tot op heden niet ervaren, integendeel.
Wij vermelden in dit verband het feit dat, onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de VOWH, door één of meer personen die deel zijn van dat bestuur of daarmee in nauw contact staan recent potentiële bancaire financiers zijn benaderd. Een "rondje banken" dus, waarin ongenoegen met betrekking tot de gang van zaken is gecommuniceerd en waarin WPH BV met de daarbij betrokken aandeelhouders negatief wordt afgeschilderd. Banken zijn geattendeerd op mogelijke negatieve publiciteit.
Wij hebben dit kunnen constateren, omdat wij met behulp van een externe partij banken benaderen in verband met de financiering van het project. In die contacten wordt dit ons verteld, omdat het (begrijpelijke) vragen oproept.
Natuurlijk hebben wij het bestuur van de VOWH hierop aangesproken. De reactie was er een van herkenning, sterker nog: men verdedigt deze strategie.
Wij vinden het van belang dat u dit weet, omdat dit ook raakt aan wat wel en niet mogelijk en wenselijk is bij de afronding van dit traject.

Als de Vereniging van omwonenden de stap naar aandeelhouderschap niet willen zetten op basis van ons geactualiseerde voorstel, dan richten wij ons, zoals u weet, op de uitvoering van het advies dat door de heer Tiesinga is uitgebracht. Dit houdt wat ons betreft onder meer in dat zo snel mogelijk een Stichting zal moeten worden opgericht met rollen zoals door de heer Tiesinga is uiteengezet. Het verdient de voorkeur om de communicatie en het overleg met (individuele) omwonenden zo snel als mogelijk onder de vlag van deze Stichting (i.o.) te laten plaatsvinden. In die context zullen wij de door de heer Tiesinga geformuleerde adviezen uitwerken in daarbij passende regelingen en deze voorleggen aan omwonenden.

Wij menen dat wij hiermee constructieve bijdragen leveren voor een gezamenlijke afronding van dit traject.

Met vriendelijke groeten,

Bestuur Windpark Hanze BV

[redacted]

Korte weergave proces WPH – VOWH (omwonenden) / periode september 2019 – februari 2021

Bestuur Windpark Hanze BV / [redacted] */* [redacted]
Dronten, 30 april 2021

Wij zetten nog eens feitelijk en kort op een rij wat WPH er aan gedaan heeft om tot voor partijen acceptabele afspraken te komen over de zakelijke verhouding tussen de omwonenden en Windpark Hanze. In die zakelijke verhouding gaat het in hoofdzaak om twee onderwerpen: een omgevingsregeling als financiële compensatie voor de aanwezigheid van een Windpark en financiële risicodragende participatie.

September 2019: Na het tekenen van het zgn consensusdocument neemt WPH het initiatief en nodigt het bestuur van de VOWH uit een delegatie te vormen waarmee de gesprekken kunnen worden opgestart. Die delegatie komt er en daarmee worden voorbereidende gesprekken gevoerd tussen eind september en begin november 2019.

Vanaf 28 november 2019 vergadert de zgn. kern van de gebiedscommissie onder leiding van [redacted], onafhankelijk voorzitter.

Januari 2020: Wij brengen twee voorstellen over de beide in de eerste allinea genoemde onderwerpen.

Het ***eerste voorstel*** betreft het door ieder van de twee partijen aanwijzen van een financieel adviseur. Een duo dat wordt gevraagd een advies uit te brengen over [a] de mogelijke economische waarde van WPH en over [b] zakelijke condities (prijs) voor het mogelijk verwerven van aandelen in WPH door omwonenden. Een en ander op basis van daarvoor relevante en beschikbaar te stellen informatie (jaarcijfers, businesscase SDE etc). Hierover wordt besloten inderdaad zo'n duo aan te wijzen, maar met een iets beperktere opdracht: adviseren over de economische waarde van het Windpark. Met dat advies op tafel zou dan, samen met andere informatie (jaarrekening e.d.) over instapcondities kunnen worden gesproken.
Dit besluit, om dus het duo van adviseurs een advies te laten uitbrengen over de economische waarde van het park, is helaas niet uitgevoerd.

Ons ***tweede voorstel*** betreft het aanwijzen van een tweetal externe adviseurs die de opdracht zouden krijgen om te adviseren over de zgn omgevingsregeling. Hierover wordt begin februari een door ons voorgestelde opdrachtformulering vastgesteld. Het komt echter ook niet tot uitvoering van deze opdracht.

De uitvoering van beide besluiten, waarvoor WPH de initiatiefnemer was, komt niet van de grond door twee discussieonderwerpen:

- Discussie over de vraag óf *economische waarde* een rol mag/moet spelen bij het gesprek over instapcondities voor omwonenden. Duidelijk is dat voor WPH die economische waarde op z'n minst zwaar meeweegt en dat de VOWH-delegatie vooral kijkt naar *historische kosten*. De denkwerelden lopen sterk uiteen.
- Discussie over de vraag welke bedrijfsinformatie beschikbaar moet worden gesteld en aan welke personen. VOWH-delegatie wil gedetailleerde informatie op tafel, WPH is hier terughoudend in en heeft op een aantal momenten hierover ook overleg nodig met aandeelhouders. Uiteindelijk wordt -naast de volledige jaarrekening 2018/19- de meest actuele businesscase verstrekt aan de VOWH. Dit alles na het maken van geheimhoudingsafspraken.

De discussieonderwerpen die we hiervoor noemden beheersen de gesprekken in februari en maart 2020. Uiteindelijk wordt in maart 2020 afgesproken dat beide partijen, ondersteund door een financieel adviseur aan de slag gaan met het samenstellen van een voorstel dat zowel zal gaan over financiële participatie als over een omgevingsregeling.

Dit zou het mogelijk moeten maken die voorstellen naast elkaar te leggen en te bespreken waar bruggen kunnen worden gebouwd en waar niet.
De VOWH vraagt, om zich een beeld te kunnen vormen van de economische waarde, te kunnen beschikken over de volledige SDE-businesscase. Hieraan wordt door ons, na overleg met aandeelhouders, tegemoet gekomen.

WPH meldt begin mei dat het voorstel gereed is. De VOWH meldt eind juni dat een voorstel klaar is om te bespreken. Beide voorstellen worden op 1 juli 2020 aan de voorzitter aangeboden en bespreking ervan volgt op 30 juli 2020.

Al snel blijkt dat de verschillen bij alle onderdelen van de voorstellen zeer groot zijn, zowel bij de voorstellen die gaan over participatie als de omgevingsregeling. Instapcondities zijn in het WPH voorstel gebaseerd op een studie naar economische waarde, terwijl VOWH uit gaat van de historische kosten. Wij hebben aangegeven dat naar ons gevoel deze verschillen zo groot zijn dat het overbruggen ervan ons onwaarschijnlijk lijkt.

Van de kant van de VOWH en van de voorzitter kwam het verzoek om de onderbouwing van ons voorstel, dus de onderliggende berekeningen over economische waarde, te delen. Daar zijn wij niet op ingegaan.
Als basis voor de waardering is immers dezelfde businesscase SDE gebruikt welke ook aan omwonenden is verschaft. De VOWH heeft -zoals uit hun voorstel is gebleken- dit niet gebruikt om voor zichzelf een beeld te vormen van wat de economische waarde en het daarmee samenhangende rendement van het park zou kunnen zijn. Daarvoor (en met dat doel) waren de ingrediënten wel beschikbaar gesteld en toegelicht.
Voor WPH is duidelijk dat de gesprekspartner (VOWH) zich niet écht in het onderwerp van de economische waarde heeft willen verdiepen.

Zo is in augustus 2020 de impasse ontstaan in dit proces. Een impasse die is ontstaan door niet overbrugbare verschillen in de benadering van de vragen die voorliggen.

September 2020: *Om toch verder te komen* hebben wij het *initiatief* genomen en de voorzitter voorgesteld een onafhankelijke externe procesbegeleider te vragen om dit proces vooruit te helpen. Ook hebben wij voorgesteld om desgewenst in het belang van voortgang tot wisseling van personen aan de onderhandelingstafel te komen.

De voorzitter heeft vervolgens, ook in overleg met de gedeputeerde, de hulp ingeroepen van de heer Tiesinga. Daarvoor is een door [redacted], de VOWH en WPH gezamenlijk geformuleerde opdracht vastgesteld. Afgesproken is dat die opdracht zal leiden tot een dringend advies.
De heer Tiesinga heeft die opdracht aanvaard en brengt op 31 januari 2021 zijn rapportage uit.

In de laatste vergadering van de kerngroep op 9 februari 2021 blijkt (wederom) dat de verschillen van inzicht -ook in reactie op de rapportage van de heer Tiesinga- groot zijn. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders van WPH BV concludeert op 11 februari 2021 dat het in het rapport opgenomen advies over het vervolg een passende oplossing kan zijn en accepteert dus dit "dringend advies". Aandeelhouders spreken de wens uit dit advies nu uit te werken en uit te voeren, bij voorkeur samen met de VOWH.
Het bestuur van de VOWH kan zich niet verenigen met het advies en het rapport.

In de reactie vanuit de VOWH is de indruk gewekt dat in het advies van de heer Tiesinga financiële deelneming middels aandeelhouderschap niet verder wordt uitgewerkt, omdat van de kant van WPH vooraf zou zijn meegegeven dat dit niet meer bespreekbaar is. Weliswaar vermeldt het rapport dat er bij onze aandeelhouders "in deze fase weinig tot geen bereidheid meer is" en dat klopt ook. Wij hebben deze inschatting in januari gedeeld met de heer Tiesinga in de fase waarin hij bezig was om met behulp van zijn

financieel adviseur onze voorstellen en onderbouwing te doorgronden. Hierbij speelden het zeer grote verschil in benadering een belangrijke rol evenals het gegeven dat ons voorstel op het moment ook al weer meer dan een half jaar oud was en dat de fase van financial close aanstaande is. Kortom: wij hebben voorafgaand aan dit proces geen beperkingen meegegeven wat betreft mogelijke oplossingsrichtingen.

In het traject dat de heer Tiesinga heeft doorlopen is dus wel degelijk gekeken naar een eventueel aandeelhouderschap. In dit verband is onder meer de informatie die de basis vormde van ons voorstel van mei 2020 met hulp van een financieel deskundige kritisch tegen het licht gehouden. Met als conclusie dat het door WPH gedane voorstel niet onredelijk was. De heer Tiesinga heeft ook vastgesteld dat de benadering vanuit de VOWH dusdanig anders is geweest dat de verschillen van inzicht niet overbrugbaar zijn.

Tenslotte

Wat betekent dit alles nu in relatie tot het adviesrapport [redacted], waarover het aan dat rapport toegevoegde consensusdocument in feite zegt dat wij ons uiterste best zullen doen om in het verlengde van dat rapport tot afspraken te komen. Dat laatste hebben wij zeker gedaan, zoals uit het voorgaande mag blijken.

Het rapport [redacted] geeft adviezen over een negental thema's.
Een aantal van die thema's gaat over het delen van inhoudelijke informatie over het Windpark met omwonenden en het waar mogelijk betrekken van omwonenden bij de ontwikkeling en toekomstige exploitatie. Hiervoor was o.a. de beoogde gebiedscommissie bedoeld. De heer Tiesinga heeft voorgesteld hiervoor een door WPH en omwonenden op te richten Stichting in het leven te roepen. Wij vinden dat een goed idee en zullen daarvoor graag (mede) het initiatief nemen.
Het thema van de omgevingsvergoedingen en participatie is door de heer Tiesinga nader bekeken en dit heeft geleid tot de voorstellen die hij heeft gedaan.

Als wij deze adviezen uitvoeren -de wens van WPH- dan betekent dit dat degene die kiest voor een vaste omgevingsvergoeding van WPH een vergoeding ontvangt die het niveau van wat gebruikelijk is en ook het niveau van wat elders binnen WKG wordt betaald fors te boven gaat.
De mogelijkheid voor omwonenden om risicodragend deel te nemen wordt in het rapport [redacted] in twee thema's (8 en 9) beschreven. Bij het eerste thema gaat het om het geven van ruimte om mee te investeren. Het voorstel dat de heer Tiesinga hierover doet komt daaraan zeker tegemoet en gaat substantieel verder dan de ruimte (krap 4%) die ten tijde van het traject [redacted] door ons is gesuggereerd. Bij het tweede thema gaat het over het vormgeven van participatie via direct aandeelhouderschap. Voor dat deel is dus het advies [redacted] uiteindelijk niet uitvoerbaar gebleken.
Wat wel kan is het bieden van een aanzienlijke ruimte om met een aantrekkelijk rendement geld in te leggen. Daarnaast is het, net als bij de andere omwonenden van windmolenparken binnen WKG (en ook gebied West), ook mogelijk via Windshare risicovol te participeren. Dit hebben wij altijd helder gecommuniceerd naar onze omgeving.

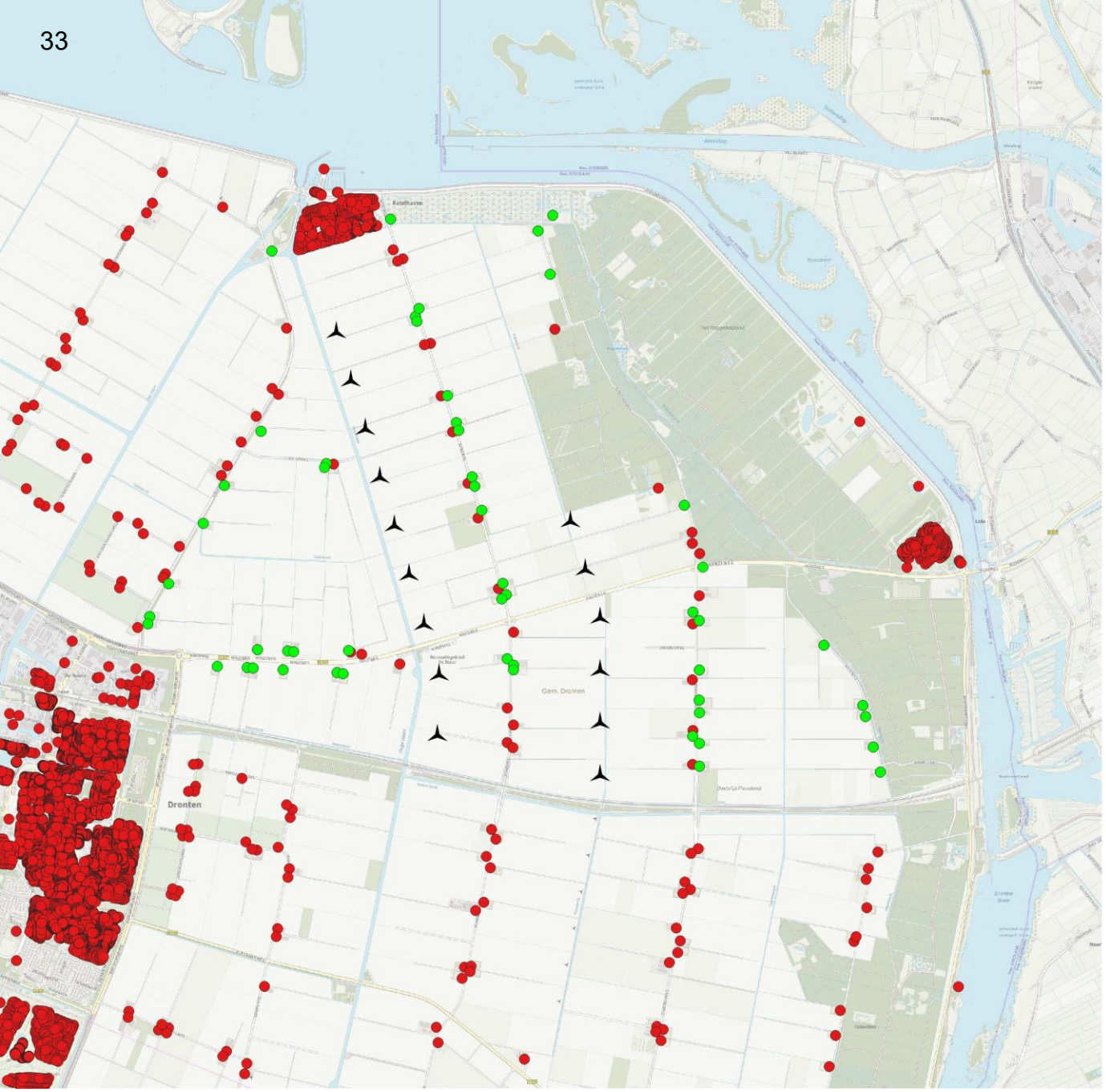

Woningen rondom WPH

Legenda

- Turbines
- Woningen voor vergoeding
- Overige woningen

0 1 2 km

Berekening vergoedingen WPH - afstanden Tiesinga

Legenda

- Turbines
- Woningen voor vergoeding

Afstanden

- tot 500m
- 500m tot 1000m
- 1000m tot 1500m
- 1500m tot 2000m
- 2000m tot 2750m

0 1 2 km

Berekening vergoedingen WPH - voorstel WPH

Legenda

- Turbines
- Woningen voor vergoeding

Afstanden

- tot 500m
- 500m tot 1250m
- 1250m tot 1500m
- 1500m tot 2000m
- 2000m tot 2750m

0 1 2 km

Tabel participatievergoeding WPH

						Voorstel WPH		Voorstel VOWH	
Zone	aantal woningen	WKG	Totaalbedrag	Tiesinga	Totaalbedrag	7-12-2021	Totaalbedrag	7-12-2021	Totaalbedrag
<500 meter	2								
500 - 1.250 meter	24								
Tussen twee lijnen (500-1.250m)	7								
1.250 - 1.500 meter	4								
1.500 - 2.000 meter	4								
2.000 - 2.750 meter	12								
	53		***87.500***		***225.750***		***314.000***		***338.625***
				vermenigvuldigingsfactor		flat fee =	1500	vermenigvuldigingsfactor	
					1,25	flat fee corr	1		1,5

Opmerkingen

- onderbouwing aantal woningen in zone op basis van gis kaarten
- flat fee bovenop tiesinga vanuit rechtvaardigheidsprincipe in voorstel WPH
- flat fee tussen de lijnen mogelijk met correctiefactor vermenigvuldigd
- communicatie en informatie nog uit te werken
- participatievergoeding is achtergesteld aan banklening (contractondertekening na FC)
- geen stilstandvoorziening boven wettelijke norm

Ter illustratie staat hieronder een vergelijk op basis van een andere zonering

				Voorstel VOWH		Voorstel VOWH	
zone	aantal woningen	Tiesinga	Totaalbedrag	1-7-2020	Totaalbedrag	24-11-2021	Totaalbedrag
<500	2						
500-1000	17						
Tussen twee lijnen (500-1000m)	7						
1000-1500	11						
1500- 2000	4						
2000 - 2750	12						
	53		***224.000***		***392.000***		***285.250***

let op: dit is niet de eerder gehanteerde factor 1,5

12-9-2019

Consensusdocument

Op 14 augustus 2019 brachten [redacted] en [redacted] een advies uit met betrekking tot de door hen vorm gegeven bemiddeling inzake het project Hanze-windturbines.

De consensus bedoeld in dit schrijven is met name gericht op twee partijen, namelijk de initiatiefnemers van het project alsmede de groep, die ook wel de "omwonenden" wordt genoemd. In het geheel zijn –op enige afstand-tevens te onderscheiden de koepel-organistatie Groen, alsmede de provincie Flevoland.

Eerstgenoemde twee partijen hebben kennis genomen van het advies en hebben zich inmiddels inhoudelijk uitgesproken. Het eindoordeel van beiden is dat men het geheel een karige (omwonenden), dan wel aan de ruimhartige (initiatiefnemers) kant vindt.

Na veel wikken en wegen zeggen echter beide partijen dat het advies kan dienen als uitgangspunt voor gesprekken waarbij, binnen de contouren van het advies, naar oplossingen wordt gezocht voor wat betreft de aangereikte thema's.

Was getekend,

16-9-2019

Plaats: Dronten

Datum: 16-9-2019

Windpark Hanze BV

[redacted]

Vereniging omwonenden Windpark Hanze

[redacted]

Aan: Bestuur vereniging bewoners Windpark Hanze.
Bestuur en directie Windpark Hanze b.v.
Bestuur windkoepel Groen.
Gedeputeerde Staten Provincie Flevoland.

Van: [redacted] bemiddelaar / onafhankelijk gespreksleider
[redacted] bemiddelaar / mediator

Zeewolde 14 augustus 2019.

Advies bemiddeling project Hanze.

Gedurende de afgelopen 6 weken hebben ondergetekenden ruim 20 gesprekken gevoerd met en over 'betrokken partijen' inzake het project Hanze -windmolens- Dronten.

In eerste instantie is het initiatief om ons in te schakelen genomen door de groep 'omwonenden'; primair ging het erom de rol van onafhankelijk gespreksleider in te vullen. In het vervolg is ook gevraagd om bemiddelingskennis in de vorm van mediation en zijn we gezamenlijk opgetrokken. Nadat Provinciale Staten op 25 mei een motie hadden aangenomen over de situatie in het gebied heeft de provincie het opdrachtgeverschap van de bemiddeling overgenomen. De Gedeputeerde Jop Fackeldey heeft ons in dat kader ook gevraagd te adviseren over de voorwaarden die nodig zijn om te komen tot meer draagvlak in het specifieke gebied en te kunnen spreken van eerlijke, eenvoudige en evenwichtige financiële participatie mogelijkheden.

De bedoeling van dit schrijven is om, in hoofdlijnen, over de belangrijkste aspecten te informeren, uitmondend in een concreet advies met betrekking tot de vraag 'hoe verder'?

We hebben gesproken met vertegenwoordigers van de koepelorganisatie Groen, Windshare, Windpark Hanze en met omwonenden.
(Windpark Hanze bv is een samenwerking van de oorspronkelijke groep van 19 initiatiefnemers enerzijds (zij hebben zich verenigd in WPH-aangelanden BV) en waterschap Zuiderzeeland anderzijds).

We voerden gesprekken met allen tegelijk -plenair-, maar ook meerdere keren bilateraal. Alle gesprekspartners -niet één uitgezonderd- gaven blijk van een houding, die constructief te noemen is; men wilde en wil (werken aan) een oplossing.

De onderhavige problematiek laat zich in een notendop als volgt omschrijven.
In de regio rondom het beoogde windpark Hanze heeft een groep (Hanze, de oorspronkelijke ondernemers) het initiatief genomen om te komen tot de realisering van een windmolenpark.

[redacted]

Van meet af aan heeft de initiatiefgroep zich gerealiseerd dat men diende te voldoen aan allerlei voorschriften/procedures en is de inzet geweest dat één en ander goed gedaan zou worden.
De betreffende voorschriften/procedures, waaraan voldaan diende te worden, waren en zijn afkomstig vanuit de politiek, maar ook bijvoorbeeld vanuit de koepelorganisatie 'Groen'.

Terugkijkend vinden alle partijen, dat er met name in de directe omgeving van de plaats waar de molens gepland zijn, onvoldoende is gecommuniceerd met de aldaar wonende mensen.
Mede ingegeven door deze bepaald niet optimale communicatie claimden laatstbedoelden op enig moment het recht om alsnog nadrukkelijk gehoord te worden en als zodanig inbreng te krijgen in de plannen.
Gesteld kan worden dat deze wens niet heeft geleid tot een bevredigende oplossing, vandaar onze bemoeienis.

Als je analyseert wat er in essentie speelt, dan passeren woorden als participatie, gelijkwaardigheid in zeggenschap en rendement, alsmede de wens om alsnog direct te kunnen investeren.
De in de vorige zin genoemde termen zijn abstracties.
Deze abstracties gaan we -onderstaand- concreter maken.

Over en weer worden indringende verwijten gemaakt over communicatie met en houding jegens elkaar.
Zoals vaker is te constateren dat deze gevoelens ertoe doen, maar meestal, met het oog op een goede oplossing, niet echt bijdragen.
Feit is dat er tussen de groep omwonenden en de groep Hanze-initiatiefnemers weinig sprake is van wederzijds vertrouwen; integendeel.
Gesteld wordt door beide partijen, dat dit gebrek aan vertrouwen geduid dient te worden in het zakelijke, niet in het persoonlijke.
Wij betwijfelen dit.

Wil men komen tot een gezamenlijk vervolg, dan zal dit onderwerp 'vertrouwen'(het is meerdere keren besproken), nadrukkelijk nogmaals aan de orde dienen te komen.
We schatten in dat dit *1e thema*, gegeven de constructieve inzet van allen, in positieve zin bij te buigen is.
De schade is te groot om in één keer weg te nemen; een nieuwe redelijke basis voor een ieder is haalbaar, de rest zal de komende jaren moeten slijten.

Er bestaat geen algehele tevredenheid over (=*2e thema*) de omgevingsvergoeding.
Sommigen vinden deze toereikend, anderen bepaald niet.
Partijen zijn het er over eens dat arbitrage, met een bindende uitkomst, zal gaan leiden tot een oplossing.

Partijen zijn het ook eens over de kansen om te komen tot een gedragen verlichtingsplan (*thema 3*).
Dit wordt niet gezien als een principieel en zwaarwegend verschil van mening.
Het vraagt nog wel aandacht.

[redacted]

Over en weer is men van mening dat een permanente 'gebiedscommissie' (*thema 4*) bijdraagt aan wederzijds begrip.
De gebiedscommissie is een groep, bestaande uit vertegenwoordigers van de omwonenden en de initiatiefnemers, die allerlei aspecten, aangaande het project, bespreken.
Informeren (wederzijds) is een doel, maar bijvoorbeeld ook het wegnemen van irritaties.
Men is er voorstander van een dergelijk initiatief vorm te geven.

Stroomafname (*thema 5*), zoals bedoeld in de term 'postcoderoos', acht een ieder wenselijk, hoewel het mogelijk geen oplossing is voor de grootgebruikers van elektriciteit.
Er zal nagedacht moeten worden over mogelijkheden, die leiden tot een voordeel voor alle inwonenden in het gebied.

Over de huidige en toekomstige waarde van woningen (*thema 6*) in het gebied bestaan verschillende beelden.
Enerzijds kan een deskundige adviseur, in een objectiverende rol, een bijdrage leveren; anderzijds vindt men dat geschillen op basis van planschaderegels opgelost dienen te worden.
Oplosbaar, maar dit punt vraagt nog wel de nodige energie.

Omwonenden willen een positie in het bestuur van het windmolenproject (*thema 7*), zoals ook andere partijen die hebben.
Eén positie garandeert dat men in de toekomst goed geïnformeerd blijft, zo luidt de redenering.
Oplosbaar, zo is de gedachte.

De omwonenden zouden op gelijke wijze en tegen dezelfde voorwaarden willen bijdragen aan het vereiste eigen vermogen (*thema 8*).
Op dit moment is niet bekend hoe groot (omvang) het totale bedrag is dat men gezamenlijk zou kunnen en willen bijdragen.
Omwonende zien in dat zij die eerder risicovol hebben geïnvesteerd, hiervoor nadrukkelijk anders en beter beloond dienen te worden.
Er is dus geen sprake van gelijke monniken .....
Alhoewel dit punt nog van tekst vertaald dient te worden in cijfers, denken we dat ook hier een oplossing in het verschiet kan liggen.

Als we op dit punt in deze memo 'het net ophalen' dan is de overall conclusie dat met enige inspanning veel op te lossen is.
Toen we zowel de omwonenden, alsmede de initiatiefnemers-Hanze met deze conclusie confronteerden, werd deze nadrukkelijk gedeeld.

Waar het gaat over het (direct en volledig) participeren (*thema 9*) vindt de groep-Hanze (aangelanden samen met waterschap Zuiderzeeland) dat minimaal 75% van de uiteindelijke revenuen bij hen terecht dient te komen.
De overblijvende 25% zijn grotendeels verdeeld; deze verdeling is een vrij hard gegeven.
3,84% resteert en is eventueel beschikbaar voor omwonenden naast de mogelijkheden via Windshare.

[redacted]

Omwonenden willen, zoals eerder al aangegeven, gelijkwaardig aan het project-Hanze kunnen deelnemen en derhalve ook gelijkwaardig kunnen meedelen in de opbrengsten van het project.
Hun redenering is dat van de 75%, zoals in de aanhef van deze alinea is geduid, feitelijk 15% van en voor het waterschap is en dat de resterende 60% 1 op 1 gelijk over alle bewoners van het gebied verdeeld dient te worden.
Omwonende zien in dat er onderscheid gemaakt dient te worden betreffende de genomen risico's door de initiatiefnemers.
De 1 op 1 verdeling is bedoeld als een uitgangspunt waaraan vorm gegeven moet worden.
De uitkomst van dit denken zal zijn dat de initiatiefnemers beduidend meer revenuen uit het project halen dan de omwonenden, echter de huidige verdeling ziet men als pertinent onjuist.

Een gelijke positie voor allen lijkt ook ons niet haalbaar en daarmee zijn we bij de kern van het verschil van mening.

De vertegenwoordiger van koepel Groen vindt, dit onderdeel beschouwend, dat de ruimte waarbinnen de oplossing gezocht dient te worden, niet groot is.
Eigenlijk vindt de koepel dat de huidige stand van zaken goed is; de koepel kan echter prima leven met het alsnog toekennen van 3,84% aan de omwonenden.
Mocht het helemaal nodig zijn en een oplossing bieden, dan is zelfs een 'paar procent meer' acceptabel.

Samenvattend.
Omwonenden hebben als uitgangspunt een gelijke en gelijkwaardige positie in het geheel voor ogen.
Men ziet wel in dat dit niet haalbaar is, maar wil 'de huid duur verkopen'.
Initiatiefnemers vinden dat er niet echt goed is gecommuniceerd, al hoewel men gaande het bemiddelingsproces ging vinden dat er 'toch wel heel wat gedaan was aan communicatie'.
We hebben de indruk dat tijdens dit communicatieproces veel zaken zijn benoemd en ook verwachtingen zijn gewekt.
Al werkende aan het project werden en worden dingen duidelijker en is er derhalve concreter te spreken over mogelijkheden, zo leert de ervaring voor menigeen.

Hoe verder?

a. Denkend aan oplossingen is een aantal keren geopperd om te onderzoeken of er niet meer dan het huidige aantal molens zou kunnen worden gerealiseerd in het gebied.
   Mocht dit haalbaar blijken dan zou dit mogelijk een nieuw startpunt, een nieuwe 0-situatie, kunnen opleveren.
   Een mooie gedachte.
   Van beide kanten is ons verzocht het realiteitsgehalte van dit idee te onderzoeken.
   Toen we recent dit onderwerp bespraken met vertegenwoordigers van de provincie bleek ons dat er absoluut geen ruimte bestaat of gaat komen voor meer turbines.
   Het huidige aantal blijft het maximale.

[redacted]

b. Het lijkt erop dat omwonenden op gelijke wijze en tegen gelijke voorwaarden kunnen participeren in het project.
Er is hiervoor immers 3,84% beschikbaar.
Op enig moment is ons gevraagd wat de omvang van de 3,84% in geld zou kunnen zijn.
Ook dit hebben we onderzocht en het antwoord luidde (natuurlijk en terecht met de nodige slagen om de arm) dat dit per adres (uitgaande van 50 adressen) zou gaan om een bedrag van € 2500,00 tot € 2700,00 per jaar.
Voortbordurend op bovenstaand blijkt dat 3,84% een waarde vertegenwoordigd van om en nabij € 130.000,00 per jaar (50 x €2600).
1% staat in dit verband dus voor ruim €30.000,00.

c. Punt b. is, met het oog op het trekken van conclusies, buitengewoon multi-interpretabel.
We wagen ons er niet aan.
Wel maakt het duidelijk dat de verschillende posities divers zijn.
Het lijkt ons goed dat deze diversiteit onderkend wordt en dat er begrip komt voor elkaars positie.
Het lijkt ons bovendien goed om in materiele zin 'nader tot elkaar te komen'.
De 60% fifty/fifty verdelen is ondenkbaar; iedere gesprekspartner deelt deze opvatting.
Niets doen is geen optie, lijkt ons.

d. 3,84% is geboden en benoemd als stap op weg naar een oplossing.
3,84% is ook enigszins vertaald in euro's, alhoewel opperste voorzichtigheid hierbij geboden is.
Het is niet duidelijk en het is ook niet onderzocht hoeveel geld de omwonenden feitelijk willen en durven te investeren in het project.
Het lijkt ons goed dat dit onderzoek op korte termijn gedegen vorm krijgt.

e. Wij denken dat als de bereidheid om te investeren groot genoeg is dit beperkt dient te blijven tot maximaal 10% van het geheel.
Waarom 10%?
Wie het weet mag het zeggen.
10% doet recht aan het gevoel van de omwonenden om erkend te worden en dit ook in materiële zin te voelen.
10% doet ook recht aan het gevoel van de initiatiefnemers.
Zij waren het en zijn het die risico hebben genomen.
Zij zijn het die het project behoorlijk in de steigers hebben gezet.
Zij zijn het, die op redelijke wijze met de haar toegewezen omgeving hebben gecommuniceerd.
Achteraf is op de wijze van communicatie en interpretatie van regels, kritiek denkbaar.
Allen hechten aan goede verhoudingen in het gebied.
Alleen met woorden zijn deze goede verhoudingen niet te herstellen, maar we moeten ook niet overdrijven.

[redacted]

10% is bedoeld als compromis en kader voor de wijze waarop de directe participatie maximaal vorm kan krijgen.
Bij 10% zijn de financiële participatiemogelijkheden in deze specifieke situatie, wat ons betreft, op een eerlijke, eenvoudige en evenwichtige wijze uitgewerkt, wat vervolgens weer bijdraagt aan het maximaliseren van het draagvlak voor het project.

f. Een groot deel van deze memo hebben we eerder verspreid in het gebied.
We hebben, gegeven verkregen feedback, -voorzichtig- de conclusie getrokken dat de thema's één tot en met acht in praktische zin oplosbaar zijn.
We denken dat er een grote groep is die deze conclusie deelt; een minderheid zal het, hier en daar, teveel of te weinig vinden.
Omtrent thema 9 zijn we minder zeker, alhoewel een ieder zich realiseert dat ook hierover een compromis vorm zal dienen te krijgen.

g. Bovenstaand geheel van conclusies en aanbevelingen vraagt om een vervolg.
Wij adviseren om op korte termijn met alle betrokkenen windkoepel Groen, Windpark Hanze, waterschapen omwonenden om tafel te gaan, met als doel de hierboven genoemde contouren met elkaar vast te leggen in een consensusdocument; een document dat op haar beurt de basis biedt voor het nader detailleren en uitwerken van de afspraken.
Het is verstandig eerst te werken aan het consensusdocument, waarna de 9 thema's aan de orde kunnen komen, te beginnen bij de makkelijker op te lossen zaken.

h. We zijn gaarne bereid om de definitieve memo, daar waar nodig, nader toe te lichten.

[redacted]

Opdracht ONTWIKKELING WINDPARK HANZE, OOSTELIJK FLEVOLAND
“GEBIEDSCOMMISSIE WINDPARK HANZE”
[redacted], voorzitter.

FORMULERING VAN DE OPDRACHT AAN H.L TIESINGA TE BANT, OM TE BEMIDDELEN TUSSEN DE PARTIJEN WPH BV EN VOWPH, SAMENWERKEND IN DE ‘GEBIEDSCOMMISSIE WINDPARK HANZE’.

Het hoofddoel van de taakopdracht aan de heer Tiesinga is, te komen tot haalbare en acceptabele voorstellen gericht op vergroting van het draagvlak voor Windpark Hanze bij omwonenden. Deze voorstellen zullen in ieder geval gaan over de wijze waarop zo mogelijk een vervolg kan worden gegeven aan het komen tot een vorm van participatie vanuit omwonenden en over een zgn. omgevingsregeling.
Voorstellen zullen zo goed als mogelijk passend worden gemaakt in het licht van:
. de door [redacted] uitgebrachte rapportage
. het daaraan toegevoegde en getekende consensusdocument
. het provinciale beleid (o.a. regioplan)
. het Rijksinpassingsplan Windplan Groen
. over deze onderwerpen binnen de Windkoepel Groen gemaakte afspraken.
De voorstellen zullen het karakter hebben van een dringend advies.

De actuele situatie bij aanvang van de bemiddelaar:
_____

Binnen de ‘Gebiedscommissie Windpark Hanze’ is het tot nu toe niet gelukt om voor bovengenoemde onderwerpen een gedragen oplossing te vinden. De heer Tiesinga wordt gevraagd om via genoemde taakopdracht het proces te ondersteunen en een positieve uitkomst te bevorderen.

De werkwijze en de aanpak en de te nemen stappen voor bemiddeling door de heer Tiesinga:
_____

*De bemiddelaar, de heer Tiesinga werkt zelfstandig in vertrouwelijkheid jegens alle partijen, en valt organisatorisch onder verantwoordelijkheid van de voorzitter van de gebiedscommissie, en zijn inzet wordt gesteund door alle betrokken partijen.
De geheimhoudingsverklaring is door hem inmiddels getekend.

*Met de kerngroep-leden van beide partijen is een voorbereidingsgesprek geweest waarbij de werkwijze en aanpak doorgesproken is.
Voor deze werkwijze en vertrouwelijke aanpak zullen de huidige leden van de kerngroep vooreerst de gesprekspartners voor de heer Tiesinga zijn.
Voor latere vervolgstappen in de kerngroep kunnen partijen indien zelf gewenst andere personen inzetten.
Allen hebben ingestemd met het beschikbaar stellen aan hem, door de voorzitter, van alle beschikbare gegevens gedeeld in de kerngroep tot heden.

Ook zal elke partij in de persoonlijke gesprekken met de heer Tiesinga alle noodzakelijke extra informatie, financiële gegevens en onderbouwingen etc. beschikbaar stellen.
Deze informatie wordt door hem strikt persoonlijk gehouden voor zijn werk en oordeelsvorming en zal niet worden gedeeld met anderen.
Beide partijen hebben benadrukt in de opdracht ook de opzet van een omgevingsregeling te willen betrekken.
Rechtstreekse communicatie over de vorderingen kan door de heer Tiesinga zo nodig met de beide achterbannen, zijnde resp. de aandeelhouders en omwonenden plaatsvinden.

De belangrijke stappen:

De risicodragende participatie door omwonenden in WPH bv
_____

De heer Tiesinga verdiept zich in de gedane voorstellen van beide partijen die op 30 juli gedeeld zijn in formele kerngroep vergadering.

Hij krijgt in de persoonlijke gesprekken alle noodzakelijke cijfermatige onderbouwingen en de redeneerlijn hoe er gekomen is tot de waardebepalingen in de voorstellen.
Bij zijn beeldvorming kijkt hij ook goed naar het draagvlak bij beide achterbannen, dus huidige aandeelhouders en de organisatie opzet omwonenden
Ook kijkt hij naar de relatie met het regioplan, windkoepel groen, de overheden en het genoemde consensus document.
Op basis van deze beeldvorming, ondersteund door een ‘rekenmeester door hem te betrekken’ zal de heer Tiesinga komen tot een oordeel en een conclusie.

Dat zal uitmonden in een “dringend advies” met een door de heer Tiesinga aanvaardbare geachte uitkomst voor beide partijen, of door onoverbrugbare verschillen noodzakelijk te nemen vervolg stappen.

Opzet Omgevingsregeling

Op verzoek van beide partijen zal de heer Tiesinga zich ook verdiepen in de wederzijdse gedane voorstellen, die ook op 30 juli in document ter vergadering besproken zijn.
Voor een passende Omgevingsregeling probeert hij met een evenwichtig voorstel te komen dat dan de basis is voor afrondende onderhandelingen onder leiding van hem.
Daarbij geld ook de beoordeling marktconformiteit binnen windplannen binnen het regioplan.
Ook hier zullen beide partijen de heer Tiesinga informeren over het draagvlak bij de achterbannen voor de regeling.
Dit zal leiden tot een voor partijen dringend advies.

Windshare

Op verzoek van beide partijen zal de heer Tiesinga ook een afzonderlijk advies geven over de relatie participatie in WPH bv en deelname zelfde ondernemers/omwonenden in Windshare.

Tenslotte

Zoals bekend zullen de dringende adviezen die het resultaat zijn van dit proces voor besluitvorming worden voorgelegd aan de aandeelhouders van WPH BV en de leden van de VOWH.

De heer Tiesinga bepaalt welke procedurele zaken hij tussentijds noodzakelijk acht te bespreken met de voorzitter om de voortgang te bevorderen.

De heer Tiesinga zal werken op uurtariefbasis en de noodzakelijke inzet kan volledig gedeclareerd worden, en na goedkeuring door de voorzitter gefactureerd worden bij de Provincie Flevoland in aanvulling op de al gemaakte afspraken vergoeding inzet Gebiedscommissie.

Voor akkoord, 5 november 2020

Bemiddelaar,	Voorzitter,	Directie,	Bestuur,
H.L Tiesinga.	[redacted].	WPH bv.	VOWPH.

Van: Jop Fackeldey
Verzonden: zaterdag 8 mei 2021 21:16
Aan: [redacted]
Onderwerp: Fwd: Vraag aan VOWH

Opvolgingsvlag: Opvolgen
Vlagstatus: Met vlag

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

> **Van:** [redacted] <[redacted]@wielinkbv.nl>
> **Datum:** 8 mei 2021 om 21:12:21 CEST
> **Aan:** Jop Fackeldey [redacted]@flevoland.nl>
> **Kopie:** [redacted] <[redacted]@solcon.nl>, [redacted]@live.nl
> **Onderwerp: Vraag aan VOWH**
>
> Geachte heer Fackeldey, beste Jop
> Maandag 26 april jl heeft u, aan het eind van het hybride overleg, ons als Vereniging Omwonenden Windpark Hanze (VOWH) de volgende vraag gesteld:
> “zijn omwonenden bereid om verder te praten op basis van rapport Tiesinga”
> Ons antwoord als VOWH daarop is: Ja wij zijn bereid verder te praten met het rapport van Tiesinga als vertrekpunt. We hebben daarbij wel enkele vragen onder andere:
>
> - Wat is de exacte financiële uitkomst voor omwonenden vanuit het rapport Tiesinga?
> - In hoeverre krijgt participatie (aandeelhouderschap) door omwonenden vorm?
>
> namens VOWH
> Met vriendelijke groet,
> Kind regards,
> Mit freundlichem Gruß,
> Meilleures salutations,
> Z poważaniem,
> Med venlig hilsen,
> [redacted]
> Ketelweg 29a
> NL-8251 PP Dronten
> Tel: +31-(0)321 – [redacted]
> Mob: +31- (0)6 – [redacted]
> @Mail: [redacted]@wielinkbv.nl
> @Facturen: administratie@wielinkbv.nl
>
> met vriendelijke groet [redacted]

Aanbod VOWH 20-11-2021

Doel van de participatie door de omgeving in Windpark Hanze is het tot stand brengen van draagvlak voor het park gedurende de komende jaren exploitatietermijn en het helen van de gemeenschap.
Uit de gesprekken tot nu toe komt een aanbod aan de omwonenden naar voren waarin individueel (per adres) gekozen kan worden tussen:
A. Deelname in het windpark door aankoop van een (stuk) aandeel) danwel
B. omgevingsvergoeding voor het accepteren van het windpark;
Dit aanbod en vooral de uitvoering ervan dient eenvoudig en duidelijk te zijn, zodat er weinig discussie over kan ontstaan.

1. Uitwerking

Aan de omwonenden (40 leden van VOWH en 13 andere adressen) wordt de keuze voorgelegd tussen A en B .

- De keuze wordt voorgelegd door het bestuur van de VOWH. Het voorstel wordt toegelicht in een (zo mogelijk) fysieke bijeenkomst door de onderhandelaars;
- Het keuze voorstel is zo concreet mogelijk:

een bewoner kan aangeven of en hoeveel (certificaten) van aandelen hij wil kopen (tegen de bepaalde prijs en maximaal 33stuks) danwel of hij kiest voor een omgevingsvergoding-plus uitkering – concreet bedrag voor zijn adres.

- WPH/ ([redacted]) geeft een mondelinge toelichting op de verwachte opbrengst van de aandelen en de plannen/planning van WPH;
- de omgeving heeft een beperkte tijd om te reageren (een of twee weken)
- in de toelichting komt vooral ook de doelstelling van de operatie aan de orde (draagvlak voor het windpark, en helen van de gemeenschap)

2. Keuze A Deelname.

- WPH verkoopt aandelen aan de VOWH
  - in principe maximaal 1000 aandelen (10 %)
  - het werkelijke aantal is concreet te bepalen, nadat het aanbod is gedaan aan de omwonenden;
- VOWH geeft per aandeel/ (of deel daarvan) een certificaat uit
  - De omwonende (één adres) kan certificaten van een aandeel kopen;
  - Tenminste 30 omwonenden (adressen) kopen (certificaten van) aandelen; daarmee is gegarandeerd dat er een redelijke spreiding is.
  - Bij de keuze tussen A en B kiest de omwonende een concreet aantal (certificaten van) aandelen; Per adres kunnen maximaal 33 aandelen worden gekocht;
- De prijs van één aandeel is de waarde op 19-09-2019 – ogenblik van tekenen van het consensus document. Daarbij is VOWH bereid de businesscase verbetering door wegvallen van de saneringsvergoeding in aanmerking te nemen. Concreet: € 2.744 /aandeel (zoals eerder gemotiveerd).
  Daarbij wordt uitgegaan van een verwachte opbrengst per aandeel van € 500 / jaar-aandeel na belasting;
- Mocht blijken dat er een grotere belangstelling is, dan wordt op basis van verhouding (max-mogelijk/gewenst) toegewezen. Toewijzing en verdeling wordt door VOWH verantwoord naar WPH;
- Deelname in aandelen betekent: afzien van omgevingsvergoeding en acceptatie van de regels zoals in WKG zijn overeengekomen ten aanzien van stapeling;
- VOWH neemt deel aan de Algemene Vergadering van de WPH,

Keuze B omgevingsvergoeding

Bij de keuze voor de omgevingsvergoeding geldt de afstandstabel en het aanbod zoals eerder gedaan door VOWH. De omgevingsvergoeding is gebonden aan het betreffende perceel behorend bij het adres.

	Omgevingsvergoeding WP Hanze	
afstand in m	**Netto bedrag**	**Tussen De Lijnen**
500-1000	€	€
1000-1500	€	
1500- 2000	€	
2000 - 2750	€	

Hieronder geef ik nog een toelichting op de prijs van de aandelen en de effecten daarvan op de (saldo) investeringen van aangelanden en omwonenden en de te behalen rendementen.

[redacted]

20-11-2021

Toelichting

Wat betekent de aan/verkoop van aandelen voor Aangelanden en VOWH

Interessant is om een beeld te hebben wat de voorgestelde prijs en koop van aandelen heeft op de financiële verhouding tussen partijen.

Op grond van de beschikbare cijfers en de informatie van [redacted] dat een aandeel € 500,/ jaar dividend oplevert kom ik tot onderstaande vergelijking.

1. De achtergestelde lening van ZZL ad € 10.000.000 leidde ertoe, dat de benodigde (voor)investering van de Aangelanden relatief beperkt kon blijven. Met een relatief geringe inbreng aan eigen vermogen kon het park toch gefinancierd worden.
   De buren in de omgeving hoefden niet mee te investeren om het project haalbaar te maken, alhoewel juist deze deelname een uitgangspunt was van provinciaal beleid. Door de beperkte kapitaalinzet van de aangelanden ontstaat en een bijzonder hoog rendement.

2. De relatief hoge opstal- vergoeding die ten laste van de exploitatie van WPH komt en ten voordeel is van de Aangelanden laten we in dit vergelijk buiten beschouwing.

3. De VOWH leden en andere adressen kunnen maximaal 33 aandelen kopen (10 %). Het effect van deze aankoop op investeringen van Aangelanden en van de VOWH leden en de behaalde rendementen worden hieronder weergegeven. In de eerste regel de uitgangssituatie nu-zonder aan/verkoop van aandelen

	Prijs /aandeel	Aantal aandelen	Saldo investering per aangelande	dividend/jaar	Vergelijking behaald Rendement
per Aangelande (19 of 26)		*349*			*125,0%*
Effect na verkoop van 10 % van de aandelen	[redacted]	314	[redacted]	[redacted]	1.161,3%
		314			450,2%
		314			269,8%
		314			171,9%
Per omwonende VOWH			**Saldo investering per omwonende**		
Situatie per omwonende na aankoop maximaal aantal aandelen	[redacted]	33	[redacted]	[redacted]	13,8%
		33			16,7%
		33			21,4%
		33			36,2%

Uitgangspunt van het consensusdocument is om de omgeving meer gelijkwaardig mee te nemen in het project. Gelijkheid is natuurlijk door de tijd ontwikkeling niet te herstellen. Een prijs van € 2.744 leidt dan ook niet tot een gelijke situatie maar wel tot een situatie waarin het Provinciebeleid meer recht wordt gedan.

(bovenstaande bedragen zijn onderbouwde schattingen. Een aandeel geeft een dividend van € [redacted] volgens [redacted]. Dat betekent, dat het totaal dividend dan € [redacted] bedraagt. Te verdelen over ruim 87% van de aandelen (immers ZZL ontvangt géén dividend). Per aandeel zou het dividend dan nog hoger zijn rond de € [redacted] Dat effect is buiten beschouwing gelaten.
De maximaal 8,1 % aangeboden aandelen zijn 10 % van de aandelen van de aangelanden. Doordat deze de aandelen verkopen is hun investeringsbedrag navenant lager. De verkoop heeft de bovenstaande effecten op de rendementen. Het aantal aangelanden 19 of 26 heeft géén invloed op verhoudingen tussen investering en het rendement)

Vragen en antwoorden [redacted] inzake prijs aandelen WPH

Op 8 november 2021 heeft [redacted] een e-mail gestuurd aan [redacted], [redacted] en [redacted] (in CC) en daarin heeft hij het volgende verzoek beschreven: "*Ik heb [redacted] verzocht om te toetsen of de huidige PPA van WPH overeen komt met de in zijn in berekeningen gedane aanname en een uitspraak te doen over de onderbouwing van de door WPH verwachte jaarlijkse opbrengst (door WPH ingeschat op circa € [redacted] per jaar per aandeel).*"

Hieruit zijn de volgende twee vragen aan [redacted] af te leiden:

1. Komt de huidige PPA van WPH overeen met de in zijn berekeningen gedane aanname? Deze vraag spitst zich daarbij met name toe op de GvO prijs van € [redacted] die gehanteerd is in de SDE Businesscase, die als basis heeft gediend voor de waarde per 16 september 2019 (het moment van het consensusdocument).
2. Kan hij een uitspraak doen over de onderbouwing van de door WPH verwachte jaarlijkse opbrengst van circa € [redacted] per jaar per aandeel?

Bij deze de antwoorden van [redacted]:

<u>Antwoord 1</u>
Bij dit antwoord dient opgemerkt te worden dat de gehanteerde aanname van de GvO prijs in zowel de waarde per 16 september 2019 als de waarde per 20 augustus 2021 niet door [redacted] is aangedragen, maar komt uit de aangeleverde gegevens van Windpark Hanze.

Het antwoord op de concrete vraag of de GvO prijs in de huidige PPA overeenkomt met de € [redacted] per MWh zoals gehanteerd in de SDE Businesscase, is nee.

Uit het huidige financiële model heb ik kunnen afleiden dat de GvO prijs die WPH gecombineerd krijgt van de energieafnemer en het Waterschap € [redacted] per MWh bedraagt. De financieel specialist van WPH en PPA specialist van Windunie geven daarbij aan dat er ook nog een verbeterpremie is opgenomen in de PPA. Daarbij wil ik opmerken dat deze verbeterpremie in het financiële model valt onder de 'Grey power revenue' (grijze stroom opbrengsten) en niet onder de 'GoO revenue' (GvO opbrengsten). De energieafnemer biedt een bonus aan van 2%, waarmee de SDE profiel en onbalansfactor van [redacted] naar [redacted] gaat. Het Waterschap biedt een vaste bonus aan van € [redacted] per MWh. Als deze bonussen als verbeterpremie worden aangemerkt, dan is een gecombineerde verbeterpremie € 0,86 uit het model af te leiden voor het jaar 2025; het eerste volledige operationele jaar. Als we dit combineren met de GvO prijs van € [redacted] dan wordt er op deze basis dus een GvO prijs gerealiseerd van € [redacted] Daarmee ligt de GvO prijs dus lager dan de eerder opgegeven € [redacted] uit de SDE Businesscase uit 2019. Door de PPA specialist van Windunie wordt ook nog gesproken over 'Overige upside' die bij Curtailment/negatieve prijs perioden gerealiseerd zou kunnen worden. Deze mogelijk opbrengsten heb ik niet terug kunnen vinden in het model.

Wel wil ik bij het bovenstaande opmerken, zoals ik al eerder gedaan heb in mijn notitie inzake de waarde van de aandelen Windpark Hanze B.V. van 29 september 2021, dat economische waarde een Ex ante begrip is. De inschatting van de GvO prijs van € [redacted] per MWh in 2019 kan daarmee niet zomaar vergeleken worden met de PPA voorwaarden die in 2021 zijn of worden afgesloten met de betreffende energieafnemer. Met name omdat de kennis en omstandigheden in 2021 niet vergelijkbaar zijn met die in 2019, waardoor een dergelijk verschil van de verwachte prijs voor kan komen. Dat er gekozen is voor € [redacted] per MWh als GvO prijs in de SDE Businesscase zou op basis van de kennis en omstandigheden in 2019 realistisch kunnen zijn. Dit heb ik verder niet onderzocht en daarom kan ik over het realisme van de gehanteerde prijs in 2019 niet een standpunt innemen.

Antwoord 2

Op basis van het financiële model dat 16 november 2021 is aangeleverd door Windpark Hanze ligt de gemiddelde vrije kasstroom naar aandeelhouders (in vraag 2 beschreven als 'opbrengst') over de gehanteerde operationele periode van 25 jaar op circa € [redacted] per aandeel. Daarmee kan gesteld worden dat de meest recente begroting van Windpark Hanze een onderbouwing is die leidt tot de genoemde opbrengst van circa € [redacted] per jaar per aandeel.

Daarbij wil ik opmerken dat in de periode dat de financieringen nog niet zijn afgelost, dit zijn de eerste 15 jaar dat het windpark operationeel is, de opbrengst van € [redacted] per aandeel per jaar niet gehaald wordt. Deze opbrengst ligt dan veelal in de range van € [redacted] tot € [redacted] per aandeel per jaar. In de periode dat de financieringen zijn afgelost, na het 15^{e} jaar van de operationele periode van het windpark, ligt de opbrengst veelal in de range van € [redacted] tot € [redacted] en daarmee duidelijk hoger.

Conclusies uit bemiddelingsoverleg 29 september 2021 tussen Windpark Hanze (WPH) en Vereniging Omwonenden Windpark Hanze (VOWH) in aanwezigheid van:

Jop Fackeldey **Gedeputeerde provincie Flevoland**
[redacted] **provincie Flevoland**
Pro Value, adviseur waardebepaling i.o.v. provincie Flevoland
WPH
VOWH

Het rapport van Pro Value is op 27 september 2021 aan de aanwezigen verzonden. Op 28 september 2021 heeft [redacted] aan aanwezigen een mail gestuurd met daarin een denklijn voor dit gesprek.

Na vaststelling van de agenda licht [redacted] het rapport van Pro Value van 27 september 2021 toe. Op basis daarvan trekken de aanwezigen de onderstaande 5 conclusies:

1. De in het rapport van Value Pro Haarlem, d.d. 27 september 2021 op blz 8 aangegeven bandbreedte in de waarde van het aandeel tussen € [redacted] en € [redacted] is voor WPH en VOWH voldoende basis om het gesprek verder met elkaar aan te gaan.

[redacted] licht de mail met de denklijn toe. Op basis van vragen van Jop Fackeldey stelt hij dat scenario 1 niet aan de orde is en niet is bedoeld als drukmiddel. De achterliggende gedachte achter zijn insteek van een minimaal aantal deelnemers is dat de kosten/inspanningen van organiseren van de oplossing in redelijke verhouding moet staan tot het aantal deelnemers en dat de oplossing pas een oplossing is als meerdendeel van de deelnemers dat ook zo ziet.

2. Bij de keuze voor aandeelhouderschap dient een transparante juridische entiteit te worden gekozen dat het achterliggende doel dient richting partijen van vertrouwen en meedoen.

[redacted] legt aanwezigen een gedachte voor van het verstrekken van de achtergestelde lening door het waterschap aan de nieuwe entiteit op eenzelfde wijze als dat is gebeurd met de 26 aangelanden. De belangrijkste achterliggende gedachte is het principe van ‘gelijke monniken gelijke kappen’. Aanwezigen bespreken dit en zijn bereid dit bij het Waterschap te verkennen.

3. [redacted] mailt de denklijn naar de aanwezigen. [redacted] en [redacted] scherpen samen deze denklijn aan tot een concrete vraagstelling. [redacted] verkent hiermee een standpunt bij het Waterschap als aandeelhouder van WPH. [redacted] of Jop Fackeldey verkennen een standpunt bij de Dijkgraaf.

De relatie tussen aandeelhouderschap en deelname aan Windshare wordt besproken.

4. Aanwezigen bevestigen dat een aandeelhouder van WPH niet kan deelnemen aan Windshare. In geval en op het moment van toetreding van een nieuwe aandeelhouder zou hierop een controle bij alle aandeelhouders moeten plaatsvinden vanuit de grondgedachten van ‘gelijke monniken gelijke kappen’.

Aanwezigen bespreken het vervolgproces

5. Op basis van de conclusies raadplegen [redacted] en [redacted] hun achterbannen en praten partijen medio oktober verder in aanwezigheid van de provincie (ambtelijk). Insteek is, zonder voorafgaande raadpleging van de 53 adressen, te komen tot één gezamenlijk aanbod dat daarna aan de achterbannen ter instemming wordt voorgelegd. Omdat WPH naar verwachting eind oktober ‘financial close’ bereikt vervalt deze deadline voor dit onderhandelingstraject. Aanwezigen onderkennen echter wel de blijvende urgentie en noodzaak tot inspanning om tot overeenstemming te komen.

VOOR INTERN GEBRUIK

Gespreksnotitie overleg Windpark Hanze d.d. 2 augustus 2021

Aanwezig:

- [redacted] namens Vereniging Omwonenden Windpark Hanze
- [redacted] namens Windpark Hanze
- Jop Fackeldey gedeputeerde provincie Flevoland
- [redacted] bestuursadviseur provincie Flevoland

Aanleiding:

Vereniging Omwonenden Windpark Hanze (VOWH) en Windpark Hanze (onderdeel van Windkoepel Groen) zijn sinds 2019 met elkaar in gesprek. Omwonenden zijn niet tevreden over de participatiemogelijkheden. Provinciale Staten dragen in het voorjaar van 2010 middels een motie GS op een uiterste inspanning te plegen om in het gebied te komen tot 'maximaal draagvlak en gelijkwaardige participatie'. Daarop heeft GS [redacted], die op dat moment al met bewoners in gesprek waren, gevraagd hun werkzaamheden voort te zetten in opdracht van de provincie.

Dit bemiddelingstraject mondt in september 2019 uit in een consensusdocument. In dit door alle partijen ondertekend document staat dat 'het advies van de bemiddelaars kan dienen als uitgangspunt waarbij, binnen de contouren van het advies, naar oplossingen wordt gezocht voor wat betreft de aangereikte thema's'. Het belangrijkste thema betreft thema 9: het direct en volledig participeren. De adviseurs adviseren hiervoor ruimte te bieden tussen 3,8 en 10 procent. Nadat alle partijen het consensusdocument hebben getekend, verleent GS goedkeuring aan het projectplan.

Uit het consensusdocument vloeit het instellen van een gebiedscommissie voort, bedoeld om elkaar (omwonenden en initiatiefnemers) over en weer te informeren over de voortgang van het project. Dat het onderling ernstig vertrouwen geschaad is, blijkt uit het feit dat het niet lukt om een onafhankelijk voorzitter aan te wijzen. Op voorspraak van GS pakt [redacted] in november 2019 deze rol op. De partijen komen in het daaropvolgende jaar, mede bemoeilijkt door corona, maar moeizaam dichter tot elkaar. In november 2020 wordt Henk Tiesinga gevraagd als inhoudelijk deskundige een dringend advies uit te brengen over participatiemogelijkheden.

Dit advies komt op 1 februari 2021. Tiesinga stelt voor een basis-omgevingsvergoeding uit te keren met daarbovenop en kapitaal-inleg via een achtergestelde lening. Windpark Hanze omarmt dit advies, maar omwonenden niet. Zij hadden op aandeelhouderschap en zeggenschap gerekend en zien dit niet terug in het advies. Dit leidt ertoe dat de voorzitter van de gebiedscommissie een week later zijn opdracht teruggeeft aan de provincie. Gedeputeerde Jop Fackeldey legt uit dat hij met deze situatie terug moet naar Provinciale Staten om mede te delen dat er geen overeenstemming is bereikt.

Om duidelijk te krijgen waarom er geen overeenstemming is bereikt, vraagt gedeputeerde Fackeldey de partijen onder leiding van Commissaris van de Koning Leen Verbeek een gesprek aan te gaan. Na dit gesprek blijken partijen schoorvoetend bereid nogmaals te kijken naar het aandeelhouderschap (door WPH) en het rapport Tiesinga (door omwonenden). Afspraak is dat er nog een vervolgoverleg komt onder leiding van CdK en dat als voorbereiding op dat gesprek [redacted] wordt gevraagd een vergelijking te maken tussen het aanbod van de omwonenden en dat van het windpark. De Heer heeft op 13 juli zijn rapport opgeleverd. Het is daarna niet gelukt om de partijen en de CdK voor het zomerreces bijeen te krijgen.

Weergave gesprek 2 augustus 2021

Gedeputeerde Jop Fackeldey heet de aanwezigen welkom en trapt het overleg af met een korte schets van het doorlopen proces voorzien van enkele persoonlijke noten en observaties. Hij spreekt nadrukkelijk de vrees uit dat dit conflict leidt tot duurzame ontwrichting van een gemeenschap.

Hij vraagt de vertegenwoordigers van de partijen om het gesprek in te gaan met denkruimte en de wil om te zoeken naar een oplossing die goedkeuring van beide kanten kan wegdragen en geeft aan dat dit proces zoveel tijd gaat kosten als er voor nodig is.

Tijdens het gesprek wordt duidelijk dat een deel van de omwonenden zich tekort gedaan voelt door de initiatiefnemers. Op hun beurt voelen de initiatiefnemers zich geschoffeerd door de omwonenden. De emoties aan beide kanten spelen een rol en hebben in het verleden bepaalde mogelijke oplossingen geblokkeerd. Wel spreken beide partijen hun waardering uit voor het rapport van [redacted].

Anders dan tot voor kort het geval was, blijkt van de kant van het windpark nu toch de mogelijkheid tot aandeelhouderschap open te staan. Dat was en is de wens van de omwonenden. De vraag is alleen welk prijskaartje daar aan hangt. Van Baalen constateert dat op dit punt de beide partijen wel erg ver uit elkaar liggen.

[redacted] geeft aan dat voor de omwonenden de wens voor het aandeelhouderschap niet alleen ingegeven is door het financiële aspect, maar ook hopen ze dat zij als aandeelhouders in gelijke mate toegang krijgen tot informatie en zeggenschap en voor hun informatievoorziening dan niet meer afhankelijk zijn van het windpark.

Hoewel nu dus duidelijk is dat aandeelhouderschap toch tot de mogelijkheden hoort, wordt ook de vraag gesteld of dit de enige manier van participatie voor omwonenden is. Zo heeft Tiesinga een voorzichtige verkenning gedaan naar een tussenvorm: een stichting met een driekoppig bestuur. Een bestuurslid namens de omwonenden, een namens de initiatiefnemers en een onafhankelijk voorzitter die door beide andere bestuursleden is voorgedragen. De stichting beheert en belegt de financiële inleg van de omwonenden. Deze structuur zorgt ervoor dat omwonenden wel kunnen delen in het rendement, op lange termijn goed geïnformeerd blijven zonder directe zeggenschap te hebben. Deze variant kan een oplossing zijn voor de lange termijn, waarbij het wederzijds vertrouwen teruggewonnen kan worden en de gemeenschap kan blijven functioneren.

[redacted] stipt daarnaast de rol van het Waterschap Zuiderzeeland als aandeelhouder aan. Hij vraagt zich af of het waterschap bereid is zijn aandelen (deels) te verkopen aan bijvoorbeeld de omwonenden. Zowel de gedeputeerde als de vertegenwoordiger van het windpark geven aan dat het voor het waterschap niet gaat om het financiële rendement, maar dat zij op deze manier kunnen voldoen aan de eigen energiedoelstellingen (energieneutraliteit). Ook is het niet nodig dat het waterschap zijn aandelen verkoopt, omdat er aandelen beschikbaar zijn voor de omwonenden. Mocht het waterschap wel willen verkopen, dan is de eerste keus bovendien altijd aan de zittende aandeelhouders.

De omwonenden hebben vorig jaar een aanbod gekregen van het windpark om in te stappen voor 4500 euro per aandeel. Dit voorstel kan opnieuw op tafel komen, zonder te actualiseren (lees: prijs verhogen) aldus [redacted].

[redacted] is niet tevreden met dit aanbod en vraagt [redacted] of het windpark bereid is terug te gaan tot de prijs op het moment van het consensusdocument (september 2019). [redacted] stelt dat dit niet het geval kan zijn omdat de omwonenden destijds de mogelijkheid tot instappen voorbij hadden

laten gaan. Gedeputeerde Fackeldey valt de vertegenwoordiger van de omwonenden bij door te zeggen dat ten tijde van het consensusdocument aandeelhouderschap voor de omwonenden niet tot de mogelijkheden behoorde.

In het gesprek komen twee mogelijke oplossingsrichtingen naar voren:

1. Voorstel Tiesinga gecombineerd met een stichting om informatievoorziening en zeggenschap te borgen (Tiesinga+).

2. Aandeelhouderschap met het consensusdocument (september 2019) als peildatum.

Afspraken nav overleg 2 augustus:

a. de vertegenwoordigers van beide partijen praten met elkaar door over de twee oplossingsvarianten (Tiesinga+ en aandeelhouderschap met consensusdocument als peildatum). Getracht wordt bij dit gesprek ook Jeroen de Heer te vragen *(NB: het overleg met Jeroen de Heer staat gepland voor woensdag 11 augustus)*

b. vervolggesprek met gedeputeerde Fackeldey op maandag 16 augustus waarin duidelijk moet worden of er voldoende basis is om dit traject op weg naar een oplossing te vervolgen of niet.

c. de vertegenwoordigers van beide partijen ontvangen van de provincie de toelichting van Henk Tiesinga op zijn verkennende gedachten over een stichting *(NB: Deze mail is maandag 2 augustus verstuurd)*

Weergave gesprek 24 augustus 2021

GESPREKSNOTITIE VOOR INTERN GEBRUIK

Aanwezig:

- [redacted] namens Vereniging Omwonenden Windpark Hanze
- [redacted] namens Windpark Hanze
- [redacted], ValuePro (valuator)
- Jop Fackeldey gedeputeerde provincie Flevoland
- [redacted] bestuursadviseur provincie Flevoland

Voorafgaand aan dit vervolgoverleg (van d.d. 2 augustus) heeft [redacted] een mail gestuurd aan de gespreksdeelnemers dat WPH het bevindingenrapport van [redacted] nog niet wil vrijgeven. Reden: de initiatiefnemers hebben moeite om de waardering in de meest recente rapportage van [redacted] in lijn te brengen met het eerdere oordeel over de wijze waarop de waardering is uitgevoerd door WPH.

Jop Fackeldey opent het gesprek door te zeggen dat hij verrast is door de aanwezigheid van [redacted] en door het feit dat WPH het rapport van [redacted] niet vrij wil geven. Zelfs niet in de beslotenheid en vertrouwelijkheid van dit overleg. Fackeldey is daarover zeer ontstemd en meent dat WPH daarmee – niet voor het eerst – op de stoel van de opdrachtgever is gaan zitten. Niet WPH, maar de provincie is opdrachtgever van [redacted].

Nu doet zich de vreemde situatie voor dat [redacted] als vertegenwoordiger van WPH en [redacted] als opsteller de inhoud van een rapport kennen waar de andere aanwezigen, onder wie de gedeputeerde die opdrachtgever is, geen kennis van hebben mogen nemen. Fackeldey maakt duidelijk deze werkwijze niet te accepteren en stelt dat in dit proces zijn voorwaarden gelden en niet die van WPH. Dat wil zeggen: volstrekte openheid en de partijen aan tafel zijn gelijkwaardig aan elkaar. De gedeputeerde wil niet dat het gesprek onder druk van wantrouwen wordt gevoerd. In dit gezelschap eist hij openheid en transparantie. Als een van de partijen die voorwaarden niet accepteert, dan staat het ze altijd vrij om op elk moment de stekker eruit te trekken. Hierna gaan de betrokkenen verder in op de inhoud.

Na het overleg tussen WPH, VOWH en [redacted], heeft [redacted] een rapport opgesteld met hoe hij de variant Tiesinga + voor zich zou zien en hoe hij aankijkt tegen de waardering van de aandelen met het consensusdocument (september 2019) als peildatum. Op verzoek van WPH is daarnaast ook gekeken naar waardering van de aandelen met 2021 als peildatum.

[redacted] is positief over het proces tot nu toe en heeft het idee dat de partijen elkaar voorzichtig aan het naderen zijn. Grootste vraag voor de initiatiefnemers is of een significant deel van de 53 omwonenden bereid is in te stappen.

Volgens [redacted] heeft voor de VOWH de optie ‘achtergestelde leningen’ (Tiesinga) niet de voorkeur. Zij zien het meest in aandelen gecombineerd met een omgevingsvergoeding. Daarover zegt [redacted] dat daarin een keuze gemaakt moet worden. Het is net als voor de initiatiefnemers of aandeelhouderschap, of een omgevingsvergoeding (of windshare).

Ook benoemt [redacted] opnieuw de positie van het Waterschap Zuiderzeeland in dit plan. Daarover stelt gedeputeerde Fackeldey nadrukkelijk dat als daarover met de andere aandeelhouders

overeenstemming is, het waterschap bereid is te bewegen. Wat die beweging inhoudt, is nu nog niet te zeggen.

Heel voorzichtig lijken de partijen elkaar te naderen. De ‘deal’ rond hebben voor financial close (eerste helft oktober) wordt echter heel krap. Temeer daar na dit overleg [redacted] 3,5 week vakantie heeft.

Afgesproken wordt dat:

- Op korte termijn de informatie/rapport [redacted] beschikbaar komt voor VOWH en de provincie.
- VOWH en [redacted] daarna met elkaar van gedachten kunnen wisselen over het rapport
- Na de vakantie van [redacted] er op 24 september een overleg is tussen de vertegenwoordigers van WPH en VOWH en [redacted], bedoeld om meer inzicht te krijgen in de redeneringen en onderbouwingen van de genoemde waarderingen.
- Woensdag 29 september treffen de vertegenwoordigers en gedeputeerde Fackeldey elkaar opnieuw in het provinciehuis om de vervolgstappen door te nemen. Dan sluit ook [redacted] aan.

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 24 november 2021 16:15
Aan: Jop Fackeldey
Onderwerp: RE: voortgang bemiddeling WPH en VOWH

Ja, [redacted] heeft aangegeven dat daar invulling aan gegeven moet worden. [redacted] is het daarmee eens. Dat zal moeten worden uitgewerkt. Ik zal daar ook aandacht voor houden in de gesprekken.

Groet

[redacted]

Van: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: woensdag 24 november 2021 16:10
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: Re: voortgang bemiddeling WPH en VOWH

Ja, maar het aandeelhouderschap was ook bedoeld om deze groep omwonenden beter te betrekken bij het park cq de verbinding tussen hen en de aandeelhouders weer te herstellen. Komt daar nog een voertuig voor ?

Groet

Jop

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 24 nov. 2021 om 16:08 heeft [redacted] <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
>
> Hi Jop,
>
> Dat hebben we met z'n drieën ook al als een belangrijk punt onderkend, mede omdat deze nieuwe invalshoek zou kunnen leiden tot rumoer bij de andere parken van WKG die allemaal een min of meer gelijkwaardige omgevingsvergoedingregeling hebben. De deal moet dus ook anders dan 'omgevingsvergoeding' worden 'geframed'. Dat vergt een nauwkeurig afgestemde communicatiestrategie. Daar praat ik volgende week verder over met [redacted] en [redacted]
>
> Groet
>
> [redacted]
>
> ---
>
> **Van:** Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
> **Verzonden:** woensdag 24 november 2021 16:03
> **Aan:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
> **CC:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
> **Onderwerp:** Re: voortgang bemiddeling WPH en VOWH
>
> Nog wel een vraag, dij het afzien van aandelen, hoe wordt dan de toekomstieg communicatie geborgd ??
>
> Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 24 nov. 2021 om 15:48 heeft [redacted] <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:

Hallo Jop,

[redacted] en ik hebben vanmorgen bij elkaar gezeten en hebben stappen gezet in de bemiddeling. He komt er in het kort op neer dan partijen zich kunnen vinden in de bijzaken maar er een onoverbrugbaar gat ligt in het overeenkomen van de prijs van de aandelen. Zonder nog ruggespraak gehad te hebben acht [redacted] een min. prijs van 4000 per aan deel en [redacted] een max. prijs van 3530 per aandeel echt het uiterst haalbare.

Al doorpratend ontstond er een nieuwe invalshoek. In plaats van een individuele keuze van de 53 adressen tussen omgevingsvergoeding of aankoop aandelen bespraken we de collectieve keuze van het bestuur en ook al de 53 adressen voor uitsluitend een omgevingsvergoeding en volledig afzien van aandelenaankoop. In dat geval schat [redacted] in dat WPH een substantieel hogere omgevingsvergoeding wil betalen dan in het geval dat er individueel kan worden gekozen voor de omgevingsvergoeding of aandelen. VOWH geeft daarbij hun wens om zeggenschap op en zou dan alleen met bijvoorbeeld 1 aandeel een waarneemrol hebben bij aandeelhoudersvergaderingen. Ik bespeurde bij beide partijen wel dat hun directie/bestuur echt toe is aan een deal.

[redacted] en [redacted] bespreken komende dagen deze nieuwe invalshoek met hun directie/bestuur. Het oogt kansrijk omdat het een relatief simpele collectieve deal kan worden en we wegblijven van de complexiteit van individuele aandelentransacties én omgevingsvergoedingen. Beide partijen hebben wat meer tijd en ruimte nodig voor de terugkoppeling. Het bestuurlijk overleg van dinsdag a.s. komt daarom net te vroeg.

Ik heb toegezegd aan jou voor te leggen dit bestuurlijk overleg dan uiterlijk een week te verplaatsen. Ben je het daarmee eens?

Met vriendelijke groet,

[redacted] van de afdeling Strategie & Beleid
Provincie Flevoland

T 0320-[redacted] / 06-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

<image002.png>

Aan het college van Gedeputeerde Staten van Flevoland,
t.a.v. de heer J. Fackeldey

Onderwerp: advisering bemiddelaars WPH-Omwonenden / consensusdocument

Dronten, 16 september 2019

Geacht college,

Vandaag bekrachtigden wij het consensusdocument behorend bij de rapportage met advies van [redacted] met betrekking tot een aantal belangrijke onderwerpen die spelen in de relatie tussen Windpark Hanze BV en omwonenden.

Hier is een pittig traject aan vooraf gegaan, maar het is belangrijk dit nu af te ronden, zodat wij onze verantwoordelijkheid vervolgens kunnen nemen om met de Vereniging Omwonenden te komen tot een goed vervolgproces dat moet leiden tot afspraken over zaken als participatie en omgevingsregelingen. Afspraken waar in het gebied draagvlak voor zal moeten bestaan en waar ook aandeelhouders in WPH zich uiteindelijk in zullen kunnen vinden.

In de afrondende fase van dit proces hebben wij veel gesproken met bemiddelaars, met Windkoepel Groen en ook u was daar op een aantal momenten bij betrokken. Wij hebben in die gesprekken onder andere aandacht gevraagd voor het belang dat wij hechten aan een goede spreiding over deelnemers bij participatie, aan evenwichtigheid over het geheel van afspraken over participatie en omgevingsregelingen en aan het voorkomen van ongewenste stapeling van regelingen. Voor ons zijn dit, ook in het vervolgproces, belangrijke thema's.
Op vrijdagmiddag 5 september werd dit door ons aan de orde gesteld in het gesprek waaraan o.a. ook de bemiddelaar [redacted] deelnam. Aan het einde van dit gesprek mochten wij verwachten dat het belang dat wij hechten aan deze aspecten op een passende manier een plek zou kunnen krijgen: hetzij in het genoemde adviesrapport, hetzij in het consensusdocument, hetzij in een korte aanvullende toelichting bij het adviesrapport. Dit leek ons een redelijk eenvoudig te honoreren wens, want het betreft gewoon de feitelijke weergave van voor ons belangrijke aandachtspunten.

Het is voor ons dan ook teleurstellend te moeten ervaren dat bemiddelaars uiteindelijk geen gehoor hebben willen geven aan deze behoefte. Dit is temeer teleurstellend omdat daarvoor tot op heden ook geen inhoudelijke onderbouwing werd gegeven.

Maar zoals hiervoor aangegeven: dit laat onverlet dat ook wij het achterliggende proces willen afsluiten. Het belang dat wij hechten aan de in deze brief genoemde punten is genoegzaam bekend en onderstrepen wij nog eens met deze brief.

Met vriendelijke groet,

Bestuur Windpark Hanze BV,

[redacted]
[redacted]

Cc:
- voorzitter WKG
- bestuur Vereniging Omwonenden Windpark Hanze
- [redacted] / [redacted]

Aantekeningen: 6 september 2019

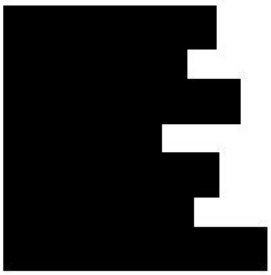

Intro van Jop
Regioplan met randvoorwaarden/ motie door de staten/ provincie nam opdrachtgeverschap over van [redacted] en [redacted]. Bericht geen overeenstemming, nu ultieme poging om alsnog overeenstemming te bereiken.

Intro van Douwe
Schetst de voorgeschiedenis

Klopt het beeld?
[redacted] waarom gaat het advies voorbij aan de afspraken van Windshare?
Verbazing over dat stapeling van aandelen niet terugkomt in het gebied.
[redacted] toevoegen namens WPH Bv altijd aangegeven dat aanbod van 1 juli (3,84% en omgevingsvergoedingen) is een totaalpakket geweest.
Altijd aangegeven dat relatie met windshare en windkoepel belangrijk is.
[redacted] partijen zijn nooit met elkaar in gesprek geweest.

Daarna op zoek naar een oplossing…op een hoofdlijnen
- 10% is ook mits geen onevenredige deelname plaatsvindt. Ook geen stapeling van overige vergoedingen.
- Goede informatievoorziening nodig in gebiedscommissie.
- Er lijkt een beeld van een beperkte groep voor deelname en een grotere groep voor overige vergoedingen.
- Omgevingsvergoeding: WPH wil onderhandelen vanaf het WKG-traject
- Naar een zekere mate van evenwicht…..

Tijd is een cruciale factor…..?goede evenredigheid bewaken….

Na schorsing
Advies is richtinggevend. Gebiedscommissie is belangrijk.
Evenwichtige participatie/spreiding tussen participanten – niet participanten
Geen dubbele participatie

Aan: Stuurgroep Windplan Groen
Van: provincie en gemeente Dronten
Datum: 30 juli 2019
Betreft: Alternatieve planontwikkeling windplan Groen

Bij de planontwikkeling van windplan Groen is gebleken dat een deel van de inwoners van de kernen Biddinghuizen en Ketelhaven zich niet kunnen vinden in het voorgestelde windplan. Dit blijkt o.a. uit het aantal ingediende zienswijzen (700), een petitie van inwoners van Ketelhaven (1200x ondertekend) en bezorgde bewoners Biddinghuizen (aantal PM?) die zich informeel hebben verenigd.

Hoe groot het daadwerkelijke aandeel van de samenleving is dat zich zorgen maakt , is onbekend. Wel weten we dat de samenleving in dit projectgebied tijdens de ruimtelijke procedure meer van zich laat horen dan in vergelijking tot de andere projectgebieden waarin Windplan Zeewolde en Windplan Blauw worden ontwikkeld.

In de bijgevoegde tabel is een aantal mogelijkheden toelicht over de wijze waarop op de signalen van samenleving gereageerd kan worden. Na de stuurgroep van 6 september zal gevraagd worden een keuze te maken.

Alternatief	*Draagvlak/Communicatie*	*Procedure / Juridisch*	*Risico's*	*Imago/RES*	*Overige aandachtspunten*
A. Aangepast plan Het inpassingsplan wordt na vaststelling en vergunningverlening aangepast door een alternatieve zone toe te voegen. Een aantal turbineposities rondom Biddinghuizen en Ketelhaven komt dan te vervallen. De Oudebostocht lijkt hiervoor de meest optimale locatie.	++ Samenleving zal het gevoel krijgen dat naar hun signalen wordt geluisterd + mogelijk extra duurzame energie wat vanuit RES oogpunt een pré is. +- Voor WKG moet dit alternatief niet slechter zijn. Voorwaarden in beeld brengen. -- Tegelijkertijd moet verantwoord worden waarom je welke turbines wel/niet elders wil realiseren en waarom je wel een beweging maakt bij windplan Groen en niet bij windplan Blauw -- Tot aan de behandeling van de beroepen bij de RvS kan enkel in zeer besloten kring over een alternatief planonderdeel worden gesproken (PM Aanname van WKG juridisch checken). Dit houdt in dat communicatie pas vanaf een nader aan te geven moment kan plaatsvinden. -- Bij opstellen Regioplan was vanuit mn Gelderland en Overijssel verzet tegen deze 'derde lijn' in de oostrand ivm impact op recreatieve en landschappelijke waarden. Dit kan alsnog weer naar voren worden gebracht.	Na vergunningverlening/ vaststelling van het huidige windplan wordt een Wro-procedure opgestart waarin de realisatie van de alternatieve locatie mogelijk wordt gemaakt. PM Juridisch onderzoek naar welke Wro-procedure daar geschikt voor is. Het wederzijds commitment voor de ontwikkeling van een alternatief planonderdeel wordt vastgelegd in de anterieure overeenkomst van het huidige plan.	Juridische risico's voor het huidige plan worden onderzocht *Actie overheden: vraag advocaat* Ruimtelijke haalbaarheid moet nog specifieker worden onderzocht *Actie WKG: analyse door Pondera* Toename aan MW's ligt mogelijk gevoelig bij de nieuwe Provinciale Staten. Moet goed onderbouwd worden wat de win-win-situatie is.	++ vertrouwen in de overheden die ook betrokken zijn bij de RES zal toenemen. Dit komt ten goede aan de relatie tussen samenleving en overheid bij de uitwerking van de RES. -- Draagvlak betekent niet dat iedereen het eens is met een project. Het aanpassen van het plan kan ook stimuleren dat de samenleving zich steeds heftiger zal verzetten.	++ Energieopbrengst is tenminste gelijk aan potentie in het huidige plan. ++ meekoppel-kansen voor boeren in Oostrand ++ mogelijk extra ruimte voor Windshare
B. Minder windmolens bouwen zodra een bepaald opgesteld vermogen aan MW wordt bereikt Tijdens de planontwikkeling is nog niet zeker welk opgesteld vermogen gerealiseerd wordt met de geboden planologische ruimte. Voor een goede businesscase is het noodzakelijk een minimum opgesteld vermogen in MW te realiseren. Door innovaties kan het zijn dat er meer MW'en gebouwd kunnen worden dan het benodigde minimum vanwege business case en oorspronkelijk geraamd in het Regioplan. In deze variant spreken we met de initiatiefnemer af dat enkel de windmolens worden gebouwd die nodig zijn voor het realiseren van het minimum aantal benodigde MW'en.	++ Samenleving zal het gevoel krijgen dat naar signalen wordt geluisterd. --Uitleggen waarom welke turbines wel/niet gebouwd worden.	Het is niet mogelijk een dergelijke bepaling planologisch vast te leggen (is namelijk ruimtelijk niet relevant) dus afspraak zal in de anterieure overeenkomst verankerd moeten worden. Ivm aanbestedingstraject van het windpark moet deze afspraak vertrouwelijk worden vastgelegd.	PM vraag in hoeverre eea juridisch vast te leggen is. Checken met jurist (zie ook optie A).	++ vertrouwen in de overheden die ook betrokken zijn bij de RES zal toenemen. Dit komt ten goede aan de relatie tussen samenleving en overheid bij de uitwerking van de RES. -- Draagvlak betekent niet dat iedereen het eens is met een project. Het aanpassen van het plan kan ook stimuleren dat de samenleving zich steeds heftiger zal verzetten.	-- maximale energiepotentie uit het inpassingsplan wordt niet benut +- ondernemerschap van WKG wordt beperkt door de overheid. Anderzijds toont WKG aan midden in haar leefomgeving en -gemeenschap te staan. -- de windkoepel moet mogelijk de interne afspraken aanpassen als er minder windmolens gebouwd worden.
C. Socialiseren Onderstation Het onderstation voor het windplan wordt bekostigd door de netbeheerders TenneT/Enexis (ipv de initiatiefnemers). Dit biedt financiële ruimte in de business case waardoor er minder windmolens gebouwd hoeven te worden.	++ Samenleving zal het gevoel krijgen dat naar signalen wordt geluisterd. --Uitleggen waarom welke turbines wel/niet gebouwd worden.	Locatie alternatief onderstation is opgenomen in RIP. Het wederzijds commitment voor deze optie (socialisatie kosten en vervallen van enkele turbines) wordt vastgelegd in de anterieure overeenkomst. Actie overheden: contact met netbeheerders	Besluitvorming ligt bij TenneT/Enexis die ook weer afhankelijk zijn van wet- en regelgeving.	++ vertrouwen in de overheden die ook betrokken zijn bij de RES zal toenemen. Dit komt ten goede aan de relatie tussen samenleving en overheid bij de uitwerking van de RES.	+ Kans op één grotere, centrale netuitbreiding i.p.v. meerdere kleinere door de regio. Extra ruimte op elektriciteitsnet biedt ook kansen voor andere technieken wat vanuit RES oogpunt een pré is. + is mogelijk binnen RIP. Vergunningen zijn nog niet aangevraagd. -- Deze optie levert minder energie op

D. Mitigaties van het huidige plan Bij deze optie wordt het plan niet meer aangepast, maar wordt ingezet op maatregelen die de effecten van het huidige plan waar mogelijk zo veel mogelijk verzachten. Naast hetgeen is toegezegd wordt in elk geval een landschapsplan ontwikkeld. Ook wordt maximaal ingezet op de communicatie om de samenleving uit te leggen waarom er geen mogelijkheden zijn de afstand te verruimen of enkele turbines uit het plan niet te bouwen.	+/- uitleggen waarom het plan op zichzelf niet wordt aangepast, en waarom de mitigerende maatregelen voldoende zijn voor een goed woon- en leefklimaat. -- Veel communicatie-inzet nodig (extra mankracht bij zowel overheid als initiatiefnemer?) -- (een deel van de)samenleving zal zich niet gehoord voelen en zich mogelijk verder ingraven in argumenten -- gezien het grote aantal zienswijzen mag ook een groot aantal beroepen worden verwacht	Afspraken mbt mitigerende maatregelen verankeren in de anterieure overeenkomst	-- veel weerstand en verzet, mogelijk ook in extreme vormen (hoewel dit laatste vooralsnog niet de verwachting is) -- blijvende verdeeldheid in het gebied ook als de windmolens al gerealiseerd zijn.	-- vertrouwen in de overheden die ook betrokken zijn bij de RES zal afnemen. Dit komt de relatie tussen samenleving en overheid bij de uitwerking van de RES niet ten goede.	

Memo

Registratienummer:
2473841

Datum
5 september 2019

Aan
Stuurgroep windplan Groen

Afdeling
SENB

Van
[redacted]

Doorkiesnummer
0320-265246

Betreft
Bemiddeling rondom windpark Hanze

Afschrift
- Motie 29 mei 2019
- Advies bemiddelaars d.d.14 augustus 2019

Opmerkingen

Op 29 mei 2019 hebben Provinciale Staten(PS) unaniem een motie aangenomen over de weerstand van omwonenden rondom windpark Hanze. In de motie hebben PS aan Gedeputeerde Staten (GS) opgedragen om een uiterste inpassing te plegen om in het gebied windpark Hanze te komen tot maximaal draagvlak en gelijkwaardige participatie (zie voor de overwegingen de bijlage).

Ter uitvoering van de motie hebben GS de gesprekleider en de bemiddelaar in het gebied gevraagd om in opdracht van de provincie hun werkzaamheden voort te zetten. Er is op dit moment nog geen overeenstemming tussen partijen bereikt. Met deze memo worden de consequenties geschetst voor de planologische procedure van windplan Groen

Relatie projectplan en omgevingsverordening tot rijksinpassingsplan
Het Regioplan Windenergie is juridisch vertaald in de provinciale omgevingsverordening. In de omgevingsverordening zijn twee zaken opgenomen die voor deze situatie van belang zijn:
- GS moeten een projectplan goedkeuren.
- GS kunnen plaatsingszones vaststellen en aanpassen in een wijziging van de omgevingsverordening.

In het rijksinpassingsplan moet in de onderbouwing toegelicht worden dat wordt voldaan aan het Regioplan en de provinciale omgevingsverordening. Op dit moment is opgenomen dat dit het geval is omdat wordt verwezen naar een toekomstig besluit van GS om het projectplan goed te keuren en de omgevingsverordening definitief vast te stellen.

Verloop bemiddelingstraject
Hoewel het voornemen van de provincie was om het projectplan goed te keuren en de bijbehorende omgevingsverordening definitief vast te stellen, heeft definitieve besluitvorming nog niet plaatsgevonden vanwege het uitblijven van een bemiddelingsresultaat. Begin juli heeft gedeputeerde Fackeldey aangekondigd dat hij het advies van de bemiddelaars in zwaarwegende mate laat meewegen in de definitieve besluitvorming. Op 15 augustus hebben de bemiddelaars een advies uitgebracht. In het advies zijn de uitgangspunten opgenomen voor een hersteld vertrouwen, verbeterde onderlinge samenwerking en participatiemogelijkheden. De bemiddelaars stellen voor om deze uitgangspunten in een consensusdocument vast te leggen dat in de komende maanden tot definitieve afspraken zal moeten leiden. De provincie heeft dit als goed gewogen advies beoordeeld, maar zoals gebruikelijk bij dit type adviezen waren de partijen er niet tevreden over. Op 5 september hebben de bemiddelaars ons laten weten dat er tussen partijen vooralsnog onvoldoende draagvlak bestaat voor de ondertekening van het consensus document. Hoewel de omwonenden hebben ingestemd, kunnen of willen WKG/Windpark Hanze niet instemmen met het consensus document. Afgesproken is om vrijdag om 15u (na afloop van de stuurgroep) in overleg met WKG,

Memo

waterschap, windpark Hanze, bemiddelaar en gedeputeerde een ultieme poging te ondernemen de overeenstemming alsnog te bereiken.

Consequenties van het niet goedkeuring van het projectplan
Nu het bemiddelingsresultaat uitblijft en er ook geen argumenten zijn aangedragen waarom van het advies van de bemiddelaars moet worden afgeweken, kan de provincie niet anders dan het projectplan niet goedkeuren. Het college kan zich onvoldoende verantwoorden naar Provinciale Staten. De gedeputeerde is daarom voornemens om het college voor te stellen het projectplan niet goed te keuren en dus ook de omgevingsverordening niet vast te stellen. Dit houdt tevens in dat er geen provinciale uitspraak ligt dat wordt voldaan aan het regionale beleid. De consequentie is dat de ministers van EZK en BZK moeten onderbouwen waarom zij toch een rijksinpassingsplan vaststellen ondanks dat er niet wordt voldaan aan het regionale beleid. Dit is bovendien is strijd met de afspraken uit o.a. de intentieovereenkomst waar het rijk zegt zich te conformeren aan het provinciale beleid.

Gespreksverslag Vereniging Omwonenden Windpark Hanze 24/10

Aanleiding gesprek

Met de ondertekening van het consensusdocument is afgesproken dat de VOWH en WH een omgevingscommissie samenstellen met aan het hoofd een door beide partijen gekozen voorzitter. In de brief van 14 oktober aan gedeputeerde Jop Fackeldey vraagt de VOWH aan de provincie om hierin een rol te pakken.

Waarom zijn de partijen er gezamenlijk niet uit gekomen?

- Het windpark gaf aan dat zij een aantal leden van VOWH niet aan tafel wilde hebben bij de omgevingscommissie
- De reden daarvoor zou zijn dat één van de aandeelhouders van het windpark aangifte zou hebben gedaan tegen de voorzitter van VOWH
- Na wat navragen blijkt dat er geen aangifte is gedaan, wel zou er een melding zijn gedaan, maar de politie heeft hier geen aantekening van gemaakt
- De situatie is tussen de direct betrokkenen opgehelderd
- Het windpark zou onder haar leden een rectificatie uitsturen om dit recht te zetten, naar weten van VOWH is dit nog niet gebeurt
- Dit voorval heeft ervoor gezorgd dat VOWH nog minder vertrouwen meer heeft in het windpark om in te stemmen met een voorzitter voor de gebiedscommissie waar het windpark mee komt

Welke namen zijn genoemd voor de voorzittersrol?

VOWH heeft aangedragen:

- [redacted]
  - Door WH afgewezen want belangen bij het waterschap
- [redacted]
  - Windpark was akkoord, maar VOWH vond [redacted] in tweede instantie geen goede keuze omdat hij te weinig kennis van windenergie (met name financieringsmodellen met de omgeving) heeft
- [redacted]
  - Op deze suggestie is het Windpark niet serieus in gegaan

Het Windpark heeft aangedragen:

- [redacted]
  - VOWH is op advies van [redacted] hier niet mee akkoord gegaan
- [redacted]
  - VOWH vond [redacted] te licht wat betreft kennis van windparken
- [redacted], [redacted] en [redacted]
  - VOWH is niet serieus op deze namen ingegaan omdat het vertrouwen op dat moment al beschadigd was

Waar zit voor VOWH voornamelijk de pijn?

- Het vertrouwen is zoverre beschadigd dat de VOWH geen voorzitter kan accepteren die door WH is aangedragen.

- VOWH geeft aan dat het verschil in kennis ook een reden voor wantrouwen is. WH heeft een kennisvoorsprong. Daarom is het voor VOWH erg belangrijk dat de voorzitter veel kennis heeft over windparken en de sociale en financiële problematiek eromheen.
- Een voorzitter met een sterk bestuurlijk profiel is voor de VOWH een risico. Zij hebben het idee dat het WH hier de voorkeur aan geeft, om de kwestie snel af te ronden en zijn bang dat er misbruik wordt gemaakt van de situatie vanwege de kennisachterstand
- VOWH spreekt uit dat ze argwanend zijn over de suggesties van WH ("wat zal er achter zitten?") . Het maakt daarbij niet zo veel uit hoeveel suggesties WH nog zal aandragen
- Voor VOWH is de enige manier om een onafhankelijke voorzitter te kiezen als de provincie daarin een rol pakt. De provincie kent ook meer mensen die passen voor de voorzittersrol dan de VOWH.

Wat zegt VOWH over hoe WH erin zit?

- WH zou het snel willen afronden
- WH zou bang zijn om de regie kwijt te raken
- WH wist van de brief aan de gedeputeerde, maar wilde niet uit hun naam hebben verstuurd
- WH wil zelf betalen om inmenging en afhankelijkheid van de provincie te verminderen
- WH zou niet alle leden op de hoogte hebben gebracht van het consensusdocument

Conclusie

- VOWH heeft het gevoel dat er wel een oplossing is te vinden met suggesties voor een voorzittersrol vanuit de provincie.
- Na het aanwijzen van de voorzitter, kunnen dan de commissieleden worden benoemd. De hulp van de voorzitter is daarbij nodig / gewenst.

Gespreksverslag Windpark Hanze 30/10

Aanleiding gesprek

Met de ondertekening van het consensusdocument is afgesproken dat de VOWH en WH een omgevingscommissie samenstellen met aan het hoofd een door beide partijen gekozen voorzitter. Gezamenlijk hebben WH en VOWH een paar namen de revue laten passeren, maar VOWH had behoefte aan wat meer suggesties. Dat is volgens WH de reden dat VOWH de brief naar de provincie hebben verstuurd.

Waarom zijn de partijen er gezamenlijk niet uit gekomen?

- Volgens het WH zijn de partijen er gezamenlijk nog niet uitgekomen, maar ligt er wel een goede basis voor het vervolg. WH geeft aan dat er in de onderlinge relatie geen belemmeringen zijn voor het vinden van de juiste voorzitter. VOWH is alleen op zoek naar een aantal suggesties vanuit de provincie.
- Er zijn goede gesprekken gevoerd, maar VOWH vindt het lastig een oordeel te vormen over de mensen die door WH zijn aangewezen voor een voorzittersrol
- VOWH is op zoek naar een schaap met vijf poten (een sterke voorzittersrol en veel inhoudelijke kennis)
- Volgens WH is de procesbegeleiding het belangrijkste in de voorzitter, de inhoudelijke kennis moeten partijen zelf kunnen inbrengen
- Volgens WH kost het VOWH moeite om zich te organiseren, VOWH zou zich bijvoorbeeld kunnen laten bijstaan door de adviseurs van WH of door Windshare om de inhoudelijke kennis op tafel te kunnen brengen

-

Wat is volgens WH het vervolg?

- VOWH en WH hebben elkaar gisteren (29/10) gesproken en nieuwe afspraken gemaakt
- [redacted] neemt contact op met [redacted] en [redacted]
    - [redacted]
      VOWH zou zich kunnen schikken in de band die [redacted] heeft met het waterschap. Voor [redacted] blijft [redacted] wel een risico, omdat ideeën vanuit [redacted] altijd makkelijk afgeserveerd kunnen worden door zijn relatie met het waterschap.
- [redacted] wordt als optie ook genoemd, maar hij is betrokken bij windpark Zeeuwwind en de fysieke afstand is wellicht te groot
- Er is een nieuwe afspraak tussen VOWH en WH gepland in de tussentijd worden [redacted] en [redacted] gebeld om vrijblijvend de interesse te peilen
- Het vervolg is dat er verdiepende gesprekken worden gevoerd met de potentiele kandidaten

Over de afspraak met Jop maandag

- Door de reactie van Jop voelt het voor WH niet meer alsof het hun eigen en gezamenlijke proces is
- De afspraak met Jop komt misschien te vroeg, de partijen gaan er zelf wel uitkomen met wat meer tijd (er staat niets in de weg om gezamenlijk een voorzitter te kiezen)
- Volgens WH was dit gesprek en deze procesaanpak ook niet de intentie van het WH met de verstuurde brief, maar waren zij vooral op zoek naar een lijstje met namen vanuit de provincie
- Als er vanuit beide partijen wordt aangegeven dat zij de afspraak met Jop willen verzetten, dan geeft de provincie hier gehoor aan

Aan: Bestuur vereniging bewoners Windpark Hanze.
Bestuur en directie Windpark Hanze b.v.
Bestuur windkoepel Groen.
Gedeputeerde Staten Provincie Flevoland.

Van: [redacted] bemiddelaar / onafhankelijk gespreksleider
[redacted] bemiddelaar / mediator

Zeewolde 14 augustus 2019.

Advies bemiddeling project Hanze.

Gedurende de afgelopen 6 weken hebben ondergetekenden ruim 20 gesprekken gevoerd met en over 'betrokken partijen' inzake het project Hanze -windmolens- Dronten.

In eerste instantie is het initiatief om ons in te schakelen genomen door de groep 'omwonenden'; primair ging het erom de rol van onafhankelijk gespreksleider in te vullen. In het vervolg is ook gevraagd om bemiddelingskennis in de vorm van mediation en zijn we gezamenlijk opgetrokken. Nadat Provinciale Staten op 25 mei een motie hadden aangenomen over de situatie in het gebied heeft de provincie het opdrachtgeverschap van de bemiddeling overgenomen. De Gedeputeerde Jop Fackeldey heeft ons in dat kader ook gevraagd te adviseren over de voorwaarden die nodig zijn om te komen tot meer draagvlak in het specifieke gebied en te kunnen spreken van eerlijke, eenvoudige en evenwichtige financiële participatie mogelijkheden.

De bedoeling van dit schrijven is om, in hoofdlijnen, over de belangrijkste aspecten te informeren, uitmondend in een concreet advies met betrekking tot de vraag 'hoe verder'?

We hebben gesproken met vertegenwoordigers van de koepelorganisatie Groen, Windshare, Windpark Hanze en met omwonenden.
(Windpark Hanze bv is een samenwerking van de oorspronkelijke groep van 19 initiatiefnemers enerzijds (zij hebben zich verenigd in WPH-aangelanden BV) en waterschap Zuiderzeeland anderzijds).

We voerden gesprekken met allen tegelijk -plenair-, maar ook meerdere keren bilateraal. Alle gesprekspartners -niet één uitgezonderd- gaven blijk van een houding, die constructief te noemen is; men wilde en wil (werken aan) een oplossing.

De onderhavige problematiek laat zich in een notendop als volgt omschrijven.
In de regio rondom het beoogde windpark Hanze heeft een groep (Hanze, de oorspronkelijke ondernemers) het initiatief genomen om te komen tot de realisering van een windmolenpark.

Van meet af aan heeft de initiatiefgroep zich gerealiseerd dat men diende te voldoen aan allerlei voorschriften/procedures en is de inzet geweest dat één en ander goed gedaan zou worden.
De betreffende voorschriften/procedures, waaraan voldaan diende te worden, waren en zijn afkomstig vanuit de politiek, maar ook bijvoorbeeld vanuit de koepelorganisatie 'Groen'.

Terugkijkend vinden alle partijen, dat er met name in de directe omgeving van de plaats waar de molens gepland zijn, onvoldoende is gecommuniceerd met de aldaar wonende mensen.
Mede ingegeven door deze bepaald niet optimale communicatie claimden laatstbedoelden op enig moment het recht om alsnog nadrukkelijk gehoord te worden en als zodanig inbreng te krijgen in de plannen.
Gesteld kan worden dat deze wens niet heeft geleid tot een bevredigende oplossing, vandaar onze bemoeienis.

Als je analyseert wat er in essentie speelt, dan passeren woorden als participatie, gelijkwaardigheid in zeggenschap en rendement, alsmede de wens om alsnog direct te kunnen investeren.
De in de vorige zin genoemde termen zijn abstracties.
Deze abstracties gaan we -onderstaand- concreter maken.

Over en weer worden indringende verwijten gemaakt over communicatie met en houding jegens elkaar.
Zoals vaker is te constateren dat deze gevoelens ertoe doen, maar meestal, met het oog op een goede oplossing, niet echt bijdragen.
Feit is dat er tussen de groep omwonenden en de groep Hanze-initiatiefnemers weinig sprake is van wederzijds vertrouwen; integendeel.
Gesteld wordt door beide partijen, dat dit gebrek aan vertrouwen geduid dient te worden in het zakelijke, niet in het persoonlijke.
Wij betwijfelen dit.

Wil men komen tot een gezamenlijk vervolg, dan zal dit onderwerp 'vertrouwen'(het is meerdere keren besproken), nadrukkelijk nogmaals aan de orde dienen te komen.
We schatten in dat dit *1e thema*, gegeven de constructieve inzet van allen, in positieve zin bij te buigen is.
De schade is te groot om in één keer weg te nemen; een nieuwe redelijke basis voor een ieder is haalbaar, de rest zal de komende jaren moeten slijten.

Er bestaat geen algehele tevredenheid over (=*2e thema*) de omgevingsvergoeding.
Sommigen vinden deze toereikend, anderen bepaald niet.
Partijen zijn het er over eens dat arbitrage, met een bindende uitkomst, zal gaan leiden tot een oplossing.

Partijen zijn het ook eens over de kansen om te komen tot een gedragen verlichtingsplan (*thema 3*).
Dit wordt niet gezien als een principieel en zwaarwegend verschil van mening.
Het vraagt nog wel aandacht.

Over en weer is men van mening dat een permanente 'gebiedscommissie' (*thema 4*) bijdraagt aan wederzijds begrip.
De gebiedscommissie is een groep, bestaande uit vertegenwoordigers van de omwonenden en de initiatiefnemers, die allerlei aspecten, aangaande het project, bespreken.
Informeren (wederzijds) is een doel, maar bijvoorbeeld ook het wegnemen van irritaties.
Men is er voorstander van een dergelijk initiatief vorm te geven.

Stroomafname (*thema 5*), zoals bedoeld in de term 'postcoderoos', acht een ieder wenselijk, hoewel het mogelijk geen oplossing is voor de grootgebruikers van elektriciteit.
Er zal nagedacht moeten worden over mogelijkheden, die leiden tot een voordeel voor alle inwonenden in het gebied.

Over de huidige en toekomstige waarde van woningen (*thema 6*) in het gebied bestaan verschillende beelden.
Enerzijds kan een deskundige adviseur, in een objectiverende rol, een bijdrage leveren; anderzijds vindt men dat geschillen op basis van planschaderegels opgelost dienen te worden.
Oplosbaar, maar dit punt vraagt nog wel de nodige energie.

Omwonenden willen een positie in het bestuur van het windmolenproject (*thema 7*), zoals ook andere partijen die hebben.
Eén positie garandeert dat men in de toekomst goed geïnformeerd blijft, zo luidt de redenering.
Oplosbaar, zo is de gedachte.

De omwonenden zouden op gelijke wijze en tegen dezelfde voorwaarden willen bijdragen aan het vereiste eigen vermogen (*thema 8*).
Op dit moment is niet bekend hoe groot (omvang) het totale bedrag is dat men gezamenlijk zou kunnen en willen bijdragen.
Omwonende zien in dat zij die eerder risicovol hebben geïnvesteerd, hiervoor nadrukkelijk anders en beter beloond dienen te worden.
Er is dus geen sprake van gelijke monniken …….
Alhoewel dit punt nog van tekst vertaald dient te worden in cijfers, denken we dat ook hier een oplossing in het verschiet kan liggen.

Als we op dit punt in deze memo 'het net ophalen' dan is de overall conclusie dat met enige inspanning veel op te lossen is.
Toen we zowel de omwonenden, alsmede de initiatiefnemers-Hanze met deze conclusie confronteerden, werd deze nadrukkelijk gedeeld.

Waar het gaat over het (direct en volledig) participeren (*thema 9*) vindt de groep-Hanze (aangelanden samen met waterschap Zuiderzeeland) dat minimaal 75% van de uiteindelijke revenuen bij hen terecht dient te komen.
De overblijvende 25% zijn grotendeels verdeeld; deze verdeling is een vrij hard gegeven.
3,84% resteert en is eventueel beschikbaar voor omwonenden naast de mogelijkheden via Windshare.

Omwonenden willen, zoals eerder al aangegeven, gelijkwaardig aan het project-Hanze kunnen deelnemen en derhalve ook gelijkwaardig kunnen meedelen in de opbrengsten van het project.
Hun redenering is dat van de 75%, zoals in de aanhef van deze alinea is geduid, feitelijk 15% van en voor het waterschap is en dat de resterende 60% 1 op 1 gelijk over alle bewoners van het gebied verdeeld dient te worden.
Omwonende zien in dat er onderscheid gemaakt dient te worden betreffende de genomen risico's door de initiatiefnemers.
De 1 op 1 verdeling is bedoeld als een uitgangspunt waaraan vorm gegeven moet worden.
De uitkomst van dit denken zal zijn dat de initiatiefnemers beduidend meer revenuen uit het project halen dan de omwonenden, echter de huidige verdeling ziet men als pertinent onjuist.

Een gelijke positie voor allen lijkt ook ons niet haalbaar en daarmee zijn we bij de kern van het verschil van mening.

De vertegenwoordiger van koepel Groen vindt, dit onderdeel beschouwend, dat de ruimte waarbinnen de oplossing gezocht dient te worden, niet groot is.
Eigenlijk vindt de koepel dat de huidige stand van zaken goed is; de koepel kan echter prima leven met het alsnog toekennen van 3,84% aan de omwonenden.
Mocht het helemaal nodig zijn en een oplossing bieden, dan is zelfs een 'paar procent meer' acceptabel.

Samenvattend.
Omwonenden hebben als uitgangspunt een gelijke en gelijkwaardige positie in het geheel voor ogen.
Men ziet wel in dat dit niet haalbaar is, maar wil 'de huid duur verkopen'.
Initiatiefnemers vinden dat er niet echt goed is gecommuniceerd, al hoewel men gaande het bemiddelingsproces ging vinden dat er 'toch wel heel wat gedaan was aan communicatie'.
We hebben de indruk dat tijdens dit communicatieproces veel zaken zijn benoemd en ook verwachtingen zijn gewekt.
Al werkende aan het project werden en worden dingen duidelijker en is er derhalve concreter te spreken over mogelijkheden, zo leert de ervaring voor menigeen.

Hoe verder?

a. Denkend aan oplossingen is een aantal keren geopperd om te onderzoeken of er niet meer dan het huidige aantal molens zou kunnen worden gerealiseerd in het gebied. Mocht dit haalbaar blijken dan zou dit mogelijk een nieuw startpunt, een nieuwe 0-situatie, kunnen opleveren.
   Een mooie gedachte.
   Van beide kanten is ons verzocht het realiteitsgehalte van dit idee te onderzoeken.
   Toen we recent dit onderwerp bespraken met vertegenwoordigers van de provincie bleek ons dat er absoluut geen ruimte bestaat of gaat komen voor meer turbines.
   Het huidige aantal blijft het maximale.

b. Het lijkt erop dat omwonenden op gelijke wijze en tegen gelijke voorwaarden kunnen participeren in het project.
Er is hiervoor immers 3,84% beschikbaar.
Op enig moment is ons gevraagd wat de omvang van de 3,84% in geld zou kunnen zijn.
Ook dit hebben we onderzocht en het antwoord luidde (natuurlijk en terecht met de nodige slagen om de arm) dat dit per adres (uitgaande van 50 adressen) zou gaan om een bedrag van € 2500,00 tot € 2700,00 per jaar.
Voortbordurend op bovenstaand blijkt dat 3,84% een waarde vertegenwoordigd van om en nabij € 130.000,00 per jaar (50 x €2600).
1% staat in dit verband dus voor ruim €30.000,00.

c. Punt b. is, met het oog op het trekken van conclusies, buitengewoon multi-interpretabel.
We wagen ons er niet aan.
Wel maakt het duidelijk dat de verschillende posities divers zijn.
Het lijkt ons goed dat deze diversiteit onderkend wordt en dat er begrip komt voor elkaars positie.
Het lijkt ons bovendien goed om in materiele zin 'nader tot elkaar te komen'.
De 60% fifty/fifty verdelen is ondenkbaar; iedere gesprekspartner deelt deze opvatting.
Niets doen is geen optie, lijkt ons.

d. 3,84% is geboden en benoemd als stap op weg naar een oplossing.
3,84% is ook enigszins vertaald in euro's, alhoewel opperste voorzichtigheid hierbij geboden is.
Het is niet duidelijk en het is ook niet onderzocht hoeveel geld de omwonenden feitelijk willen en durven te investeren in het project.
Het lijkt ons goed dat dit onderzoek op korte termijn gedegen vorm krijgt.

e. Wij denken dat als de bereidheid om te investeren groot genoeg is dit beperkt dient te blijven tot maximaal 10% van het geheel.
Waarom 10%?
Wie het weet mag het zeggen.
10% doet recht aan het gevoel van de <u>omwonenden</u> om erkend te worden en dit ook in materiële zin te voelen.
10% doet ook recht aan het gevoel van de initiatiefnemers.
Zij waren het en zijn het die risico hebben genomen.
Zij zijn het die het project behoorlijk in de steigers hebben gezet.
Zij zijn het, die op redelijke wijze met de haar toegewezen omgeving hebben gecommuniceerd.
Achteraf is op de wijze van communicatie en interpretatie van regels, kritiek denkbaar.
<u>Allen</u> hechten aan goede verhoudingen in het gebied.
Alleen met woorden zijn deze goede verhoudingen niet te herstellen, maar we moeten ook niet overdrijven.

10% is bedoeld als compromis en kader voor de wijze waarop de directe participatie maximaal vorm kan krijgen.
Bij 10% zijn de financiële participatiemogelijkheden in deze specifieke situatie, wat ons betreft, op een eerlijke, eenvoudige en evenwichtige wijze uitgewerkt, wat vervolgens weer bijdraagt aan het maximaliseren van het draagvlak voor het project.

f. Een groot deel van deze memo hebben we eerder verspreid in het gebied.
We hebben, gegeven verkregen feedback, -voorzichtig- de conclusie getrokken dat de thema's één tot en met acht in praktische zin oplosbaar zijn.
We denken dat er een grote groep is die deze conclusie deelt; een minderheid zal het, hier en daar, teveel of te weinig vinden.
Omtrent thema 9 zijn we minder zeker, alhoewel een ieder zich realiseert dat ook hierover een compromis vorm zal dienen te krijgen.

g. Bovenstaand geheel van conclusies en aanbevelingen vraagt om een vervolg.
Wij adviseren om op korte termijn met alle betrokkenen windkoepel Groen, Windpark Hanze, waterschapen omwonenden om tafel te gaan, met als doel de hierboven genoemde contouren met elkaar vast te leggen in een consensusdocument; een document dat op haar beurt de basis biedt voor het nader detailleren en uitwerken van de afspraken.
Het is verstandig eerst te werken aan het consensusdocument, waarna de 9 thema's aan de orde kunnen komen, te beginnen bij de makkelijker op te lossen zaken.

h. We zijn gaarne bereid om de definitieve memo, daar waar nodig, nader toe te lichten.

12 augustus 2019

Overleg [redacted], [redacted] en Jop Fackeldey

- Verwevenheid met de punten en het hoofdpunt: [redacted] starten met makkelijke punten vergroot de kans om op het participatiepunt overeenstemming te bereiken.
- Suggestie WPH om omgevingsvergoeding in te zetten voor participatie?
- Bestuurslid vs aandeelhouder? Logisch dat omwonenden aan tafel willen zitten om geïnformeerd te willen worden.
- Hindernissen om de 10% te bereiken? Duwtje nodig, apel op sociale cohesie en beginnen met de makkelijke punten.
- Precedent in andere lijnen? *Is een akkoord van windpark Hanze en de omwonenden. Het staat anderen vrij om alsnog dergelijke afspraken te maken?*
- 10% wel in het advies verwerken, maar wel heel specifiek toeschrijven naar de situatie.
- Processtappen:
    - Memo aanpassen
    - Formuleren als advies. Verwijzen naar de verordening.
    - Resultaat in consensus/consent document
    - Appreciatie: dank voor het advies, verzoek om te informeren indien overeenstemming. Indien overeenstemming dan voorleggen op 3 september (verwijzing naar de Staten)……
    - Briefje/mail naar de stuurgroep: op basis van het advies voornemens en indien er overeenstemming is bereikt agenderen voor vergadering van GS en goedkeuring te hechten.
    - Afspraak met [redacted] maken

Overleg met Jop VOWH, WH en [redacted]

Laatste gesprek tussen partijen. Nog een paar namen de revue gepasseerd. [redacted] lijkt op gezamenlijk draagvlak te rekenen. WH en VOWH hebben onlangs gesprek gehad met [redacted] en zorg over belangenverstrengeling lijkt (volgens VOWH) te zijn weggenomen. Voorstel vanuit VOWH om woensdag een kop koffie te komen drinken in het volgende overleg.

WH: beeldvorming Zuiderzeeland? Niet alleen bij omwonenden, maar ook bij aangelanden. Bestuur van Zuiderzeeland gaat mogelijk niet instemmen met [redacted].

Henk Tiesinga was bij WH de revue al gepasseerd. Doet al een klus bij WH. [redacted] geeft aan dat [redacted] nog even moet afwachten.

Afspraak:
- Jop benadert [redacted] vraagt namens partijen het gesprek aan te gaan met DenH.
- Jop belt ook met Andries Poppe
- [redacted] koppelt terug wat daar de bevindingen over zijn of het wel of niet gelukt is.
- Lukt wel of niet: als het niet lukt dan komt er een nieuw gesprek met Jop waarin we met namen komen. Van die namen peilen we de interesse (benaderbaar of beschikbaar).

Aan: College van Gedeputeerde Staten van de Provincie Flevoland
t.a.v. [redacted]

Van: bestuur Windpark Hanze BV
Cc: [redacted], [redacted], [redacted] (VOWH), [redacted] (VOWH), [redacted]

Onderwerp: kosten voorzitter en notuliste Gebiedscommissie Windpark Hanze BV

Dronten, 10 februari 2020

Geachte [redacted], beste [redacted],

Zoals u weet is eind vorig jaar een gebiedscommissie gestart als overlegvorm tussen Windpark Hanze BV enerzijds en de omwonenden in het gebied van Windpark Hanze (WPH) anderzijds. Deze omwonenden zijn verenigd in de Vereniging Omwonenden Windpark Hanze (VOWH).
De gebiedscommissie heeft tot doel om te werken aan het draagvlak voor WPH.
[redacted] (Almere) is gevraagd de rol van onafhankelijk voorzitter in te vullen en [redacted] (Dronten) ondersteunt de groep secretarieel (verslaglegging e.d.).
Wij waarderen het dat de provincie –desgevraagd door de VOWH- heeft aangeboden om de kosten die samenhangen met het voorzitterschap en de ondersteuning te willen dekken. Wij vinden dit passend voor zover het de opstartfase van de gebiedscommissie betreft. In die opstartfase focust het werk van de gebiedscommissie zich vooral op:

- het werken aan vertrouwen tussen WPH BV (inclusief de aandeelhouders van WPH) en de omwonenden (VOWH)
- het komen tot afspraken over participatiemogelijkheden voor omwonenden
- het komen tot een omgevingsregeling

Wij streven ernaar deze opstartfase voor de zomermaanden te hebben afgerond.

In verband met het bovenstaande willen wij u verzoeken ons deel (50%) van de betreffende kosten gedurende deze opstartfase voor uw rekening te nemen. Omdat wij weten dat de VOWH een zelfde verzoek zal doen (of al heeft gedaan) hebben wij met [redacted] en met [redacted] afgesproken dat beiden hun facturen rechtstreeks aan u zullen richten.

Met vriendelijke groeten,

Bestuur Windpark Hanze BV

[redacted]
[redacted]

Postadres: Ketelweg 16, 8251 PR Dronten

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 12 mei 2021 20:57
Aan: [redacted]@wielinkbv.nl'; [redacted]@solcon.nl'; [redacted]@live.nl'
CC: Jop Fackeldey
Onderwerp: RE: Vraag aan VOWH

Goedenavond,

Namens gedeputeerde Fackeldey wil ik het volgende bericht met u delen:

Beste allemaal

Tijdens de bijeenkomst op 26 april is aan u de vraag gesteld of er in de basis een bereidheid is om (voor WPH) het aandeelhouderschap en (voor omwonenden) het aanbod van de heer Tiesinga bespreekbaar te maken. Het verheugd ons dat wij van u beiden een bevestigend antwoord hebben ontvangen. Begrijpelijkerwijs heeft u daar beiden ook vervolgvragen danwel randvoorwaarden aan verbonden, maar in de basis ligt er dus een gezamenlijke bereidheid om nog eens naar het aandeelhouderschap en rapport van dhr. Tiesinga te kijken.

De gemeenschappelijke bereidheid is het vertrekpunt voor een 2e overleg onder leiding van de Commissaris van de Koning. Volgende week woensdag is hiervoor een intern voorbereidend overleg gepland met de Commissaris. Nadat het overleg heeft plaatsgevonden zullen we u uitgebreider informeren over het vervolg.

In de tussentijd willen we u verzoeken om het eventuele onderlinge contact vanuit het gezamenlijke commitment te bezien en ook de externe communicatie te beperken tot de boodschap dat u nog in overleg bent.

Tot zover een korte update over de stand van zaken. Wij hopen dat u met de gezamenlijke bereidheid in het achterhoofd nog beter kan genieten van een fijn hemelvaart-weekeinde.

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey

[redacted]
Afdeling Strategie en Beleid

Provincie Flevoland
T 0320-[redacted]
M 06-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

[redacted]

PROVINCIE FLEVOLAND

Van: [redacted] <[redacted]@wielinkbv.nl>
Datum: 8 mei 2021 om 21:12:21 CEST
Aan: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>

Kopie: [redacted] <[redacted]@solcon.nl>, [redacted]@live.nl
Onderwerp: Vraag aan VOWH

Geachte heer Fackeldey, beste Jop

Maandag 26 april jl heeft u, aan het eind van het hybride overleg, ons als Vereniging Omwonenden Windpark Hanze (VOWH) de volgende vraag gesteld:

“zijn omwonenden bereid om verder te praten op basis van rapport Tiesinga”

Ons antwoord als VOWH daarop is: Ja wij zijn bereid verder te praten met het rapport van Tiesinga als vertrekpunt. We hebben daarbij wel enkele vragen onder andere:

- Wat is de exacte financiële uitkomst voor omwonenden vanuit het rapport Tiesinga?
- In hoeverre krijgt participatie (aandeelhouderschap) door omwonenden vorm?

namens VOWH

Met vriendelijke groet,
Kind regards,
Mit freundlichem Gruß,
Meilleures salutations,
Z poważaniem,
Med venlig hilsen,

[redacted]

Ketelweg 29a
NL-8251 PP Dronten

Tel: +31-(0)321 – [redacted]
Mob: +31- (0)6 – [redacted]
@Mail: [redacted]@wielinkbv.nl
@Facturen: administratie@wielinkbv.nl

met vriendelijke groet [redacted]

Van: [redacted] namens Jop Fackeldey
Verzonden: vrijdag 21 mei 2021 11:47
Aan: [redacted]@live.nl'; [redacted]@wielinkbv.nl'; [redacted]@solcon.nl'; [redacted]@zuiderzeeland.nl'; [redacted]@windparkhanze.nl'; [redacted]@solcon.nl'; [redacted]@zuiderzeeland.nl'; [redacted]@hotmail.com'; [redacted]@gmail.com'; [redacted]@gmail.com'; [redacted]@hotmail.com'; [redacted]@gmail.com'; [redacted]@gmail.com'; [redacted]@gmail.com'; [redacted]@koddelandbouw.nl'; [redacted]@kluifhooft.nl'
CC: Jop Fackeldey; Leen Verbeek; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: Vervolggesprekken Windpark Hanze

Beste allemaal,

Vorige week hebben we u bericht dat er van zowel WPH als omwonenden een bevestigende reactie is ontvangen op de vragen die op 26 april zijn gesteld. Hoewel er door beiden ook vervolgvragen aan zijn verbonden, ligt er in de basis een gezamenlijke bereidheid om nog eens naar het aandeelhouderschap en het rapport van dhr. Tiesinga te kijken. Na intern beraad zien wij de volgende vervolgstappen voor ons ter voorbereiding op een laatste bijeenkomst onder leiding van de Commissaris van de Koning:

1. De provincie heeft een onafhankelijke financieel deskundige gevraagd om een vertaling te maken van de volgende elementen:
   - Uitwerking rapport Tiesinga (waarbij ook met ondersteuning van de onafhankelijk financiële deskundige de vertaling van het rapport naar de financiële voorwaarden voor aandeelhouderschap gemaakt moet worden.)
   - Voorstel van omwonenden (uit zomer 2020)

   Doel van de vertaling is om de verschillende alternatieven onderling vergelijkbaar te maken en te verhelderen wat de alternatieven betekenen voor de posities van beide partijen. De bedoeling is om van beide liggende voorstellen inzichtelijk te maken 1) wat de verschillen zijn t.o.v. de huidige situatie 2) wat per voorstel de consequenties zijn voor zowel de positie van de aandeelhouders/het windpark en voor de omwonenden . Doel is dat er een in alle opzichte goed doorgerekende objectieve vergelijking van effecten van beide voorstellen mogelijk is. Die financiële vergelijking wordt in beide gevallen in samenspraak met U gemaakt en pas gedeeld met de andere partijen als u op uw eigen “vertaling” akkoord gegeven hebt. [redacted] zal hierover volgende week contact met u opnemen.

2. Op basis van de bevindingen en nog te plannen gesprekken met beide partijen en gedeputeerde Fackeldey zal de provincie een concept-overeenstemming uitwerken. Daartoe zullen door de provincie bilaterale gesprekken gevoerd worden.

3. Deze concept-overeenstemming is het uitgangspunt voor de 2e bijeenkomst onder leiding van de Commissaris van de Koning. In deze bijeenkomst stellen we vast er wel of geen definitieve overeenstemming is en welke afspraken partijen willen maken over het uitwerken van de overige afspraken uit het consensusdocument.

Deze stappen willen we z.s.m. met u doorlopen en streven ernaar de laatste bijeenkomst nog voor het zomerreces met u in te plannen. Het staat u uiteraard vrij om niet deel te nemen aan het bovengenoemde proces.

Wij vertrouwen er op dat het getoonde commitment zal leiden tot een constructief proces. Indien u nog vragen heeft kunt zich wenden tot [redacted].

Met vriendelijke groet,

Mede namens de Commissaris van de Koning, dhr. Leen Verbeek

Jop Fackeldey
Gedeputeerde Provincie Flevoland
T: 0320-[redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl

Van: [redacted] - Windpark Hanze <[redacted]@windparkhanze.nl>
Verzonden: vrijdag 18 juni 2021 08:29
Aan: Jop Fackeldey; [redacted]
CC: [redacted] | Windunie; [redacted]; [redacted]@solcon.nl'; [redacted]
Onderwerp: Re[2]: Bericht Windpark Hanze BV

Geachte heer Fackeldey,

Hartelijk dank voor de snelle en heldere reactie.

Wat betreft de voorlaatste bullit (10 juli als randvoorwaarde....): wij begrijpen uw reactie. Wij hebben deze opmerking evenwel gemaakt omdat er een punt in de tijd is waarna wij ook het advies van de heer Tiesinga niet meer in volle omvang kunnen uitvoeren. Dat betreft met name het deel van dat advies dat voorziet in het creëren van de mogelijkheid voor omwonenden om -in de vorm van een lening- geld in te leggen.

Overigens hebben wij gezien dat onze brief in deze betreffende passage nog een hinderlijke typefout bevat. In de betreffende passage in onze brief staat een tussenzin die als volgt luidt: "-indien overeenstemming net in zicht is-" . U zult hebben begrepen dat hier had moeten staan: "-indien overeenstemming niet in zicht is-".

Naar aanleiding van uw laatste zin ("Ten slotte....."): als directie nemen wij onze verantwoordelijkheid. En natuurlijk houden wij contact met onze aandeelhouders. Volgende week bespreken wij een en ander ook in onze AVA en zonder tegenbericht mag u ervan uitgaan dat deze aanpak ook de instemming heeft van onze AVA.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Windpark Hanze BV

Ketelweg 16
8251 PR Dronten
+31[redacted]

Deze e-mail kan vertrouwelijke informatie bevatten en mag alleen door de geadresseerde worden gebruikt. Indien u deze e-mail per abuis toch ontvangt verzoek ik u direct contact met mij op te nemen en dit bericht niet te kopiëren of bij een ander dan de geadresseerde te bezorgen.

------ Origineel bericht ------
Van: "Jop Fackeldey" <[redacted]@flevoland.nl>
Aan: "[redacted] - Windpark Hanze'" <[redacted]@windparkhanze.nl>; '[redacted]@zuiderzeeland.nl>
CC: "[redacted] | Windunie" <[redacted]@windunie.nl>; "[redacted]" [redacted]@flevoland.nl>; "[redacted]@solcon.nl'" <[redacted]@solcon.nl>; "[redacted]" <info@koddelandbouw.nl>
Verzonden: 16-6-2021 21:32:45
Onderwerp: RE: Bericht Windpark Hanze BV

Geachte [redacted], [redacted], [redacted], [redacted] en [redacted]
Vandaag heb ik uw brief in goede orde ontvangen. Omdat ik ook een aantal commissievergaderingen moest bijwonen en omdat ik het belangrijk vind dat het proces geen onnodige vertraging oploopt, zal ik puntsgewijs op de bullets uit uw brief reageren.

- Akkoord, dit is een kennelijke verschrijving. Valuepro ondersteunt uiteraard beide partijen
- Met het voorstel van initiatiefnemers bedoelen we het voorstel van de heer Tiesinga dat vertaald moet worden naar aandeelhouderschap.
- Akkoord. Valuepro is hiervan op de hoogte. Gezien de richtlijnen van de beroepsgroep van [redacted] is een NDA strikt genomen niet nodig, maar Valuepro wil hier desgewenst wel aan meewerken

- Akkoord, zolang de informatie die relevant is voor de provincie en de vergelijking niet wordt achtergehouden. Dit houdt in dat de vergelijking voldoende inzichtelijk moet maken waar de verschillende biedingen van elkaar verschillen en wat dit betekent voor de posities van de partijen.
- We hebben begrip voor de gewenste snelheid en hebben ook niet voor niets het begin van het zomerreces genoemd. We zullen ons ook tot het uiterste inspannen om dit ook te halen. Omdat we niet als enige invloed hebben op de snelheid, kunnen we echter niet instemmen met de formulering ervan als randvoorwaarde.
- Het is ook mijn observatie dat de verstandhouding tussen partijen verstoord is. Ik beraad me nog op een goed vervolg.

Ten slotte valt het mij op dat we een brief van de directie hebben ontvangen. Ik ga er vanuit dat dit gesprek met de aandeelhouders wordt gevoerd en dat ook zij dus ook ingestemd hebben met dit proces.

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey
Gedeputeerde Provincie Flevoland
T: 0320-[redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl

Van: [redacted] - Windpark Hanze [redacted]@windparkhanze.nl>
Verzonden: woensdag 16 juni 2021 14:41
Aan: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] [redacted]@zuiderzeeland.nl>; [redacted] | Windunie <[redacted]@windunie.nl>
Onderwerp: Bericht Windpark Hanze BV

Geachte heer Fackeldey, geachte [redacted],
In de bijlage treft u ons schrijven aan naar aanleiding van ons informele overleg afgelopen week.
Met vriendelijke groet,

[redacted]
Windpark Hanze BV
Ketelweg 16
8251 PR Dronten
+31 [redacted]

Deze e-mail kan vertrouwelijke informatie bevatten en mag alleen door de geadresseerde worden gebruikt. Indien u deze e-mail per abuis toch ontvangt verzoek ik u direct contact met mij op te nemen en dit bericht niet te kopiëren of bij een ander dan de geadresseerde te bezorgen.

disclaimer
http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail

Datum: 16 juni 2021
Afzender: directie Windpark Hanze
Onderwerp: vergelijking participatie voorstellen Windpark Hanze BV

Geachte heer Fackeldey, geachte [redacted],

Voorliggend bericht is in reactie op hetgeen besproken in het informeel overleg van dinsdag 8 juni jongstleden. U gaf daarin aan dat het traject om een vergelijking te laten maken tussen de twee voorstellen in gang gezet is. Wanneer Windpark Hanze niet expliciet zegt hier niet aan mee te willen werken, wordt geacht dat wij aan dit traject mee doen. Windpark Hanze werkt mee aan dit traject.

De opdracht om te komen tot deze vergelijking is gegeven aan [redacted] van Valuepro. Op woensdag 9 juni heeft u zijn offerte en de opdrachtbevestiging van de provincie aan ons toegestuurd. De offerte leidt bij ons tot de volgende vragen en aanvullingen:

- De eerste zin van de offerte luidt *"Naar aanleiding van ons telefonisch overleg van 20 mei 2021, bieden wij onze opdrachtbevestiging aan voor de* ***ondersteuning en advisering van de omwonenden*** *bij de participatiemogelijkheden van Windpark Hanze. "*
  Wij gaan ervan uit dat ValuePro beide partijen ondersteunt en zouden dit graag door u bevestigd willen zien.
- Einde pagina 1, begin pagina 2 staat de volgende zin: "*Vanuit het gesprek met u werd duidelijk dat zowel het voorstel van de initiatiefnemers van Windpark Hanze beoordeeld dient te worden als het voorstel dat de omwonenden zelf hebben opgesteld*."
  Wat wordt precies bedoelt met het voorstel van de initiatiefnemers? Hier is niet duidelijk of dit het voorstel van WPH betreft dat in mei 2020 is gedaan, of het adbesi van de heer Tiesinga dat dan op een of andere manier vertaald moet worden naar aandeelhouderschap.
- Windpark Hanze wil meewerken aan de uitwisseling van informatie tussen Windpark Hanze en Valuepro, enkel na het ondertekenen van een NDA.
- Onder "opdracht" wordt de opdracht aan Valuepro omschreven. De uitkomsten zullen met de opdrachtgever (de provincie) worden gedeeld. Gezien de bedrijfsgevoelige informatie die Valuepro te zien zal krijgen, mag het rapport, de conclusie, of een gedeelte daarvan pas vrijgegeven worden na akkoord van de directie van Windpark Hanze. Daarnaast heeft Windpark Hanze het laatste woord in welke informatie vanuit Valuepro gedeeld wordt met de provincie en de omwonenden.
- Er staat geen planning in de offerte en de opdrachtbevestiging. In het overleg van 8 juni is de datum van 10 juli (start zomerreces) genoemd als afronding van het proces. Wij zullen ons hier aan conformeren. Deze einddatum is een randvoorwaarde. Wij achten de kans op overeenstemming klein en beschouwen deze einddatum -indien overeenstemming net in zicht is- als laatst mogelijke startdatum voor de uitvoering van de adviezen die in het rapport van de heer Tiesinga zijn gegeven.
- Zoals reeds een aantal keer benoemd, is de relatie tussen Windpark Hanze en de Vereniging Omwonenden verre van gewenst. Wij willen nogmaals benadrukken dat als het proces erbij geholpen is, wij een andere vertegenwoordiging van Windpark Hanze naar voren willen schuiven. Wij hopen dat de Vereniging Omwonenden dat dan ook bereid is te doen.

Windpark Hanze B.V.
Ketelweg 16
8251 PR Dronten

KVK: 72861290
IBAN: [redacted]
btw: NL 859264403B01

administratie@windparkhanze.nl
[redacted]: + 31 [redacted]
[redacted]: + 31 [redacted]

Wij zien deze punten graag schriftelijk bevestigd. Vervolgens hebben wij als directie het besluit genomen dat Windpark Hanze mee gaat in dit proces. Zoals in een eerder schrijven aangegeven hebben onze aandeelhouders duidelijke kaders gesteld welke voor ons als directie nog steeds het uitgangspunt zijn en zullen blijven. Uiteraard staan wij open voor een verdere toelichting op deze brief.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Bestuur Windpark Hanze BV

Windpark Hanze B.V.
Ketelweg 16
8251 PR Dronten

KVK: 72861290
IBAN: [redacted]
btw: NL 859264403B01

administratie@windparkhanze.nl
[redacted]: + 31 [redacted]
[redacted]: + 31 [redacted]

Van: [redacted] - Windpark Hanze [redacted]@windparkhanze.nl>
Verzonden: maandag 12 juli 2021 14:20
Aan: [redacted]
CC: [redacted]; [redacted] | Windunie; Leen Verbeek; Jop Fackeldey
Onderwerp: Re[2]: Voortgang

Dag [redacted],

Dank voor je e-mail en toelichting. Het is ons duidelijk, dankjewel.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Windpark Hanze BV

Ketelweg 16
8251 PR Dronten
+31 6[redacted]

Deze e-mail kan vertrouwelijke informatie bevatten en mag alleen door de geadresseerde worden gebruikt. Indien u deze e-mail per abuis toch ontvangt verzoek ik u direct contact met mij op te nemen en dit bericht niet te kopiëren of bij een ander dan de geadresseerde te bezorgen.

------ Origineel bericht ------
Van: [redacted] " [redacted]@flevoland.nl>
Aan: " [redacted] - Windpark Hanze'" <[redacted]@windparkhanze.nl>
CC: '[redacted]" [redacted]@zuiderzeeland.nl>; '[redacted] | Windunie" <[redacted]@windunie.nl>; "Leen Verbeek" <[redacted]@flevoland.nl>; "Jop Fackeldey" <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: 12-7-2021 14:00:52
Onderwerp: RE: Voortgang

> Geachte heren
> Dank voor uw email. We vinden het spijtig om te lezen dat we kennelijk de indruk wekken dat er voorafgaand aan de opdrachtverlening al gesprekken hebben plaatsgevonden met de VOWH over de opdracht van [redacted]. Zoals uit de bijgevoegde bijlage blijkt is de opdracht op 27 mei verzonden (en per mail gedeeld). Op 31 mei heeft een eerste contact met [redacted] en VOWH plaatsgevonden door het toezenden van de informatie. Dat er een vergelijking zou worden opgesteld is op 21 mei per mail met u gedeeld. Op uw verzoek is vervolgens een kopie van de verstrekte opdracht op 9 juni aan u gemaild. Los van deze feiten is het geenszins onze intentie om één van de partijen bevoordelen in welke zin dan ook.
> Verder laten we het aan de VOWH en dhr. [redacted] hoe zij zich laat vertegenwoordigen.
> Met vriendelijke groet,
> [redacted]
> Afdeling Strategie en Beleid
> Provincie Flevoland
> T 0320-[redacted]
> M 06-[redacted]
> E [redacted]@flevoland.nl
> W www.flevoland.nl
> www.linkedin.com/in/[redacted]
> [redacted]

PROVINCIE FLEVOLAND

Van: [redacted] - Windpark Hanze [redacted]@windparkhanze.nl>
Verzonden: maandag 12 juli 2021 10:52
Aan: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>; [redacted] | Windunie <[redacted]@windunie.nl>; Leen Verbeek <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: Voortgang

Geachte heer Fackeldey / [redacted],

Afgelopen vrijdag ontvingen wij delen van de concept rapportage van [redacted] (Value Pro). Onze inhoudelijke reactie zojuist naar hem verzonden.

Naar aanleiding van deze concept-teksten brengen wij het volgende procesmatige punt onder uw aandacht.

Uit de schets van het proces blijkt dat de VOWH al op 31 mei 2021 de documenten met betrekking tot hun voorstel van juli 2020 beschikbaar stelde aan [redacted]. Dat valt op, omdat dit wel bijzonder snel volgt op de opdrachtverlening door de provincie aan ValuaPro (brief 27 mei 2021) en de offerte die daar aan vooraf ging (25 mei 2021). Wij mochten pas kennisnemen van de opdracht aan [redacted] nadat wij daarover met u konden spreken op 8 juni: een aanzienlijk verschil. Dit roept bij ons de vraag op *of er mogelijk reeds voorafgaand aan de opdrachtverlening aan Value Pro contact was vanuit de provincie (al dan niet samen met [redacted]) met de VOWH over de te volgen aanpak en/of de opdracht aan Value Pro*.

Dat die vraag zich bij ons opdringt wordt ook gevoed door de tekst in de offerte van Value Pro (dd 25 mei 2021) waar immers gesproken wordt over “ondersteuning en advisering van de omwonenden”: een tekst die -nadat wij u daarop attendeerden- door u als een “kennelijke verschrijving” is gekwalificeerd.

Wij vragen u nu om de hiervoor gestelde vraag (cursieve tekst) te beantwoorden.

Ook informeren wij u hierbij over een ander belangrijk procesmatig punt. Wij hebben begrepen dat [redacted] van accountantsbureau Countus door de VOWH is benaderd en bereid gevonden de woordvoerder te zijn van de VOWH. Nu is [redacted] van Windkoepel Groen, van GDS Groen BV, van Windshare Groen BV en daarnaast ook financieel adviseur van een aantal van de initiatiefnemende ondernemers binnen Windpark Hanze. In onze ogen dient zich hier een rolzuiverheidsvraagstuk aan. [redacted] bespreekt dit, vanuit zijn rol als onafhankelijk voorzitter, met [redacted].

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Windpark Hanze BV
Ketelweg 16
8251 PR Dronten
+31 [redacted]

Deze e-mail kan vertrouwelijke informatie bevatten en mag alleen door de geadresseerde worden gebruikt. Indien u deze e-mail per abuis toch ontvangt verzoek ik u direct contact met mij op te nemen en dit bericht niet te kopiëren of bij een ander dan de geadresseerde te bezorgen.

disclaimer
http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail

GEHEIMHOUDINGSVERKLARING CONCEPT

De ondergetekende

De heer/mevrouw **……** , geboren op …….,

wonende te ……..

VERKLAART EN VERBINDT ZICH JEGENS WINDPARK HANZE B.V. TOT HET VOLGENDE:

1. Ondergetekende zal volstrekte geheimhouding betrachten met betrekking tot alle door of namens de Windpark Hanze B.V. ter beschikking gestelde vertrouwelijke informatie financiële bescheiden in de ruimste zin van het woord (bijvoorbeeld financiële informatie waaronder de businesscase ten behoeve van de SDE+ aanvraag van Windpark Hanze B.V., de jaarrekening 2018-2019 van Windpark Hanze B.V. en aanvullende informatie onder meer betrekking hebbend op de financieringsmogelijkheden, de netwerkaansluitingsoplossing en turbinekeuze van Windpark Hanze B.V.).

2. Ondergetekende zal er zorg voor dragen dat de hierboven genoemde ter beschikking te stellen bescheiden niet zullen worden gekopieerd, noch direct of indirect het kantoor van ondergetekende zullen verlaten. Met name zal ondergetekende ervoor zorg dragen dat die stukken noch in originali noch in (digitale) kopie meegegeven worden aan derden.

3. Verder verklaart ondergetekende de inhoud van deze stukken op geen enkele wijze, direct of indirect, bij wijze van citaat of bij wijze van beschrijving, samenvatting, uittreksel of parafrasering schriftelijk of mondeling of anderszins, één en ander in de ruimste zin des woords, aan derden bekend te maken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Windpark Hanze B.V.

4. Deze geheimhouding geldt niet in geval van delen van vertrouwelijke informatie met en tussen personen die een dergelijke geheimhoudingsverklaring ook hebben getekend en in ieder geval met en tussen de volgende personen:

- [redacted]
- [redacted]

Plaats…….., d.d. ……

……

De heer **……**

Aan:
- De heer J. Fackeldey, lid College van Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland
- [redacted] (provincie Flevoland)

cc: aandeelhouders WPH BV
Van: Bestuur Windpark Hanze B.V.

Dronten, 2 juli 2021

Geachte heer Fackeldey, geachte [redacted],

Naar aanleiding van uw mail van 26 juni 2021 berichten wij u als volgt.

Uw mail laat zien dat u zich, nadat [redacted] zijn rapportage heeft opgeleverd, een onderhandelingstraject voorstelt middels snelkookpan-sessies. Wij stellen vast dat dit afwijkt van het beeld dat wij in recente contacten van u hebben gekregen, nl. dat geen nieuw onderhandelings- of bemiddelingstraject zal worden gestart. Nu dat wel de bedoeling lijkt te zijn, merken wij het volgende op.

Wij werken volledig mee aan het tot stand brengen van een vergelijking van de ingebrachte voorstellen medio 2020. Dit is de opdracht die [redacted] momenteel uitvoert. Dit vergelijkbaar maken van beide voorstellen zal er in de kern vooral op neer komen dat naast elkaar wordt gezet hoe door ieder van de partijen wordt aangekeken tegen de waarde (voor die partij) van (bijvoorbeeld) 1% van de aandelen van WPH BV.

In onze brief van 8 mei 2021 hebben wij aangegeven onder welke condities alsnog tot aandeelhouderschap kan worden gekomen. Ons voorstel van medio 2020 zal daarvoor de basis moeten zijn, met dien verstande dat de hoogte van het inkoopbedrag gebaseerd zal zijn op de geactualiseerde economische waarde van dit moment. Dit betekent dat verschillen die vorig jaar al zichtbaar werden naar verwachting niet kleiner zullen zijn geworden.

De aandeelhouders van Windpark Hanze hebben heel duidelijk gesteld dat er ruimte is voor het gesprek. Echter is er in dat gesprek van zijde van WPH geen ruimte voor onderhandeling over de uitgangspunten voor aandeelhouderschap cf. het aanbod mei 2020 met de geactualiseerde waarde. Het steeds krapper wordende tijdsbestek richting financial close is voor WPH de reden om zaken uit te kunnen werken. Als het advies Tiesinga alsnog uitgevoerd zal worden, dan is het uitermate belangrijk dat er voldoende tijd is om het zorgvuldig te doen. Het is daarom van belang dit traject uiterlijk half juli afgerond te hebben.

Windpark Hanze B.V.
Ketelweg 16
8251 PR Dronten

KVK: 72861290
IBAN: [redacted]
btw: NL 859264403B01

administratie@windparkhanze.nl
[redacted]: + 31 [redacted]
[redacted]: + 31 [redacted]

Tenslotte nog twee punten:
[a] wij delen u mede dat namens Windpark Hanze BV [redacted] van Windunie zal deelnemen aan het gesprek. Hij is bereikbaar op het volgende mailadres en telefoonnummer: [redacted]@windunie.nl / 06-[redacted].

[b] dit traject impliceert dat met u mogelijkerwijs in mondelinge danwel schriftelijke vorm zeer bedrijfsgevoelige informatie wordt gedeeld. Wij willen u daarom vriendelijk verzoeken bijgaande geheimhoudingsverklaring (NDA) getekend te retourneren.

Met vriendelijke groeten,

Bestuur Windpark Hanze BV

[redacted]
[redacted]

PROVINCIE FLEVOLAND

Postbus 55
8200 AB Lelystad

Telefoon
(0320)-265265
Fax
(0320)-265260
E-mail
provincie@Flevoland.nl
Website
www.flevoland.nl

Valuepro
[redacted]
Mollerusweg 62
2031 BZ HAARLEM

Verzenddatum 27 MEI 2021
Bijlagen 1
Uw kenmerk [redacted]
Ons kenmerk 2796969

Onderwerp
Opdracht onafhankelijk financieel advies Windpark Hanze

Geachte [redacted],

Hierbij verstrekt provincie Flevoland (hierna "de provincie") opdracht aan Valuepro (hierna "Valuepro") voor een onafhankelijk financieel advies met betrekking tot de ontwikkeling van windpark Hanze. Het gaat daarbij met name om het onderling vergelijkbaar maken van de verschillende participatie-voorstellen van windpark en omwonenden.

Valuepro verricht de diensten op grond van deze opdracht in overeenstemming met de in de offerte d.d. 25 mei 2021. Deze opdracht wordt, gelet op deze planning, aangegaan van heden tot 31 december 2021. Tevens behoudt de provincie zich het recht voor de opdracht, met inachtneming van een opzegtermijn van 2 weken, tussentijds te beëindigen.

Opdrachtsom
Valuepro verricht de werkzaamheden op grond van deze opdracht op basis van bestede uren tegen een vast uurtarief ter hoogte van € [redacted] (zegge: [redacted]) exclusief btw. Reiskosten worden in rekening gebracht tegen een uurtarief van € [redacted] (zegge: [redacted] euro)exclusief btw, overige bijkomende kosten worden uitsluitend na schriftelijke goedkeuring in rekening gebracht.

Valuepro verricht de werkzaamheden tot een maximumbedrag van € [redacted] (zegge: [redacted] euro) exclusief btw. Genoemd maximumbedrag betreft de volledige vergoeding die de provincie verschuldigd is aan Valuepro voor de in het kader van deze opdracht te verrichten diensten en te leveren resultaten. Genoemde bedragen en tarieven zijn inclusief eventuele reis-en/of verblijfkosten en overige bijkomende kosten.

Valuepro informeert de provincie per omgaande schriftelijk, indien Valuepro voorziet dat voornoemd maximumbedrag dreigt te worden overschreden.

Facturatie
Valuepro factureert het door de provincie op grond van deze opdracht verschuldigde bedrag na afloop van elke maand.

De factuur dient te voldoen aan de wettelijke vereisten, bevat een specificatie van de kosten en het kenmerk van deze opdrachtbrief. De factuur, al dan niet voorzien van bijlagen, wordt als één bestand digitaal ingediend. Hiertoe wordt het e-mailadres crediteur@flevoland.nl gebruikt.

De provincie voldoet het verschuldigde bedrag, indien gefactureerd overeenkomstig voorgaande factureringsafspraken, na acceptatie van het geleverde resultaat, binnen dertig dagen na ontvangst en goedkeuring van de betreffende factuur.

De provincie vergoedt geen kosten die uit meerwerk voortkomen, tenzij de provincie voorafgaand aan de uitvoering van bedoelde extra diensten of werkzaamheden daartoe schriftelijk opdracht heeft verstrekt. Ook wijst de provincie u er uitdrukkelijk op dat Valuepro aan deze opdracht geen rechten kan ontlenen voor de uitvoering van enige vervolgopdracht of voor een opdracht in enig volgend kalenderjaar.

Voorwaarden
[redacted] van de afdeling Strategie en Beleid, treedt namens de provincie op als contactpersoon voor deze opdracht. Zij is te bereiken via telefoonnummer 06 [redacted] of e-mailadres [redacted]@flevoland.nl.

Op deze opdracht zijn de bijgevoegde Algemene Inkoopvoorwaarden Provincie Flevoland 2018 van toepassing. Toepasselijkheid van eventuele door Valuepro gehanteerde algemene (leverings-) voorwaarden wordt uitdrukkelijk van de hand gewezen.

Het provinciehuis is gelegen naast het NS-station en bevindt zich in de nabijheid van het busstation. Komt u met eigen vervoer dan kunt u betaald parkeren op het parkeerterrein aan de Middenweg of in de Zilverparkgarage. Meer parkeerruimte is beschikbaar in de Waaggarage. Het is niet mogelijk een parkeerplaats bij het provinciehuis te reserveren. Meer informatie over de bereikbaarheid vindt u op onze website www.flevoland.nl.

U wordt verzocht beide exemplaren van deze opdracht rechtsgeldig voor akkoord te (laten) ondertekenen, per pagina te paraferen en één exemplaar per omgaande aan de provincie te retourneren ter attentie van [redacted].

Hoogachtend,

Provincie Flevoland
De Commissaris van de Koning in de provincie Flevoland,
namens deze,

[redacted]

[redacted]

Voor akkoord:

Valuepro
[redacted]

Naam: [redacted]
Datum: 28 mei 2021

ALGEMENE INKOOPVOORWAARDEN PROVINCIE FLEVOLAND 2018 VOOR LEVERINGEN EN DIENSTEN

Deel A. Algemeen deel

De bepalingen van deel A zijn van toepassing zowel op leveringen als op diensten.

Artikel 1 Begripsbepalingen

De hierna volgende begrippen worden in deze algemene inkoopvoorwaarden in de hierna vermelde betekenis gebruikt:

a. provincie: provincie Flevoland;
b. opdrachtnemer: iedere (rechts)persoon alsmede diens vertegenwoordiger(s), gemachtigde(n) en rechtsverkrijgende(n), die met de provincie een overeenkomst sluit tot het verrichten van leveringen en/of diensten, waarop deze algemene inkoopvoorwaarden toepasselijk zijn, alsmede zijn werknemers en door hem bij de uitvoering van de overeenkomst ingeschakelde derden;
c. partij(en): de provincie en/of de opdrachtnemer;
d. overeenkomst: de overeenkomst van opdracht tussen de provincie en de opdrachtnemer op basis waarvan de opdrachtnemer leveringen en/of diensten verricht voor de provincie en de provincie een tegenprestatie voldoet aan de opdrachtnemer;
e. dag: kalenderdag;
f. schriftelijk: door middel van geschreven documenten, fax- of e-mailcommunicatie, alsmede andere door de wet daarmee gelijk gestelde vormen van communicatie;
g. prestatie: het door de opdrachtnemer op basis van een overeenkomst tot stand te brengen resultaat;
h. zaak: roerende zaak, waaronder mede begrepen energie en water;
i. resultaten: alle resultaten van een overeenkomst waaronder begrepen doch niet uitsluitend alle adviezen, ontwerpen, rapporten, rapportages, protocollen, modellen e.d. die een opdrachtnemer in het kader van een overeenkomst voor en in opdracht van de provincie worden opgesteld, samengesteld of vervaardigd.

Artikel 2 Overeenkomst

1. Afwijkingen van deze algemene inkoopvoorwaarden zijn uitsluitend geldig voor zover ze uitdrukkelijk schriftelijk door de provincie zijn aanvaard en gelden slechts voor de overeenkomst waarop ze betrekking hebben.
2. Een wijziging van de overeenkomst komt uitsluitend tot stand nadat een partij een voorstel van de andere partij schriftelijk heeft aanvaard.
3. Indien enige bepaling van deze algemene inkoopvoorwaarden nietig is of vernietigd wordt, blijven de overige bepalingen onverkort en volledig van kracht.
4. In geval van toepassing van het derde lid treden partijen in overleg teneinde nieuwe rechtsgeldige bepalingen ter vervanging van de nietige dan wel vernietigde bepalingen overeen te komen, waarbij zoveel mogelijk het doel en de strekking van laatstbedoelde bepalingen in acht worden genomen.
5. In geval van strijdigheid tussen een bepaling in een overeenkomst en een bepaling in deze algemene inkoopvoorwaarden, prevaleert de bepaling uit de overeenkomst.
6. Indien de provincie tekeningen, modellen, specificaties, instructies, planningen, keuringsvoorschriften en dergelijke voorschrijft, maken deze deel uit van de overeenkomst.

Artikel 3 Meerwerk en minderwerk

1. Indien door aanvullende wensen of door gewijzigde inzichten van de provincie of door wijziging van wettelijke voorschriften, de prestatie die de opdrachtnemer op grond van de overeenkomst moet verrichten, aantoonbaar wordt verzwaard dan wel uitgebreid, is sprake van meerwerk.
2. Tot meerwerk als bedoeld in het eerste lid worden niet gerekend essentiële werkzaamheden die de opdrachtnemer bij het sluiten van de overeenkomst had behoren te voorzien.
3. Indien de prestatie die de opdrachtnemer op grond van de overeenkomst moet verrichten, aantoonbaar wordt verlicht dan wel verminderd, is sprake van minderwerk.
4. Indien een partij meent dat van meer- en/of minderwerk sprake is, doet zij daarvan tijdig en schriftelijk mededeling aan de andere partij onder opgave van de financiële en andere gevolgen daarvan voor de uitvoering van de overeenkomst.
5. De opdrachtnemer vangt niet aan met de uitvoering van meerwerk dan na een schriftelijke opdracht daartoe van de provincie.
6. Meerwerk dat niet vooraf schriftelijk is overeengekomen, wordt niet door de provincie vergoed.
7. De opdrachtnemer zendt een aparte en gespecificeerde nota voor het meer- en/of minderwerk.

Artikel 4 Verplichtingen opdrachtnemer

1. De opdrachtnemer besteedt de uitvoering van de overeenkomst niet in zijn geheel uit aan een derde.
2. De opdrachtnemer besteedt de uitvoering van de overeenkomst niet gedeeltelijk uit aan een derde, tenzij hiermee voorafgaand schriftelijk is ingestemd door de provincie.
3. De opdrachtnemer vervangt de personen die zijn belast met de uitvoering van de overeenkomst en die in de overeenkomst zijn benoemd, tijdelijk noch definitief, tenzij hiermee vooraf schriftelijk is ingestemd door de provincie.
4. De provincie onthoudt haar instemming als bedoeld in de vorige leden niet en verbindt daaraan geen voorwaarden, tenzij dit in het voorkomende geval redelijk kan worden geacht.
5. De opdrachtnemer levert zijn prestatie goed en zorgvuldig, naar beste weten en kunnen op een wijze die aan de overeenkomst beantwoordt en binnen de overeengekomen termijn. De opdrachtnemer maakt daarbij geen inbreuk op intellectuele of industriële eigendomsrechten van derden en leeft alle van toepassing zijnde wettelijke eisen en overige overheidsvoorschriften na.
6. De opdrachtnemer gebruikt de in het kader van de overeenkomst door de provincie aan de opdrachtnemer verstrekte informatie en documentatie, waaronder tekeningen en modellen, alleen indien en voor zover dat in het kader van de uitvoering van de overeenkomst noodzakelijk is.
7. De informatie en documentatie als bedoeld in het zesde lid, blijft te allen tijde eigendom van de provincie.
8. Verplichtingen die naar hun aard zijn bestemd om ook na uitvoering van de overeenkomst voort te duren, behouden hun werking ook nadat de overeenkomst is uitgevoerd.

Artikel 5 Geheimhouding en bekendmaking

1. Partijen zijn verplicht alle direct of indirect van de andere partij vertrouwelijk verkregen informatie en (persoons)gegevens vertrouwelijk te behandelen, ook na afloop van de overeenkomst.
2. Partijen maken de informatie en (persoons)gegevens als bedoeld in het eerste lid, niet aan derden openbaar, tenzij hiermee vooraf schriftelijk is ingestemd door de andere partij, of op grond van een wettelijke verplichting of een rechterlijk bevel. Artikel 4, vierde lid, is van overeenkomstige toepassing.
3. De opdrachtnemer maakt in publicaties of reclame-uitingen geen melding van de overeenkomst en de resultaten hiervan en gebruikt de naam en/of het logo van de provincie niet als referentie, tenzij de provincie hiermee vooraf schriftelijk heeft ingestemd. Artikel 4, vierde lid, is van overeenkomstige toepassing.
4. In geval van overtreding van de voorgaande leden door de opdrachtnemer, verbeurt de opdrachtnemer aan de provincie een onmiddellijk opeisbare boete van € 5.000, - per geval.
5. Voor de opeisbaarheid van deze boete(s) is geen ingebrekestelling vereist en deze geldt onverminderd enig ander aan de provincie toekomend recht, waaronder het recht op volledige schadevergoeding en nakoming.
6. De provincie kan persberichten en andere openbare mededelingen coördineren.

Artikel 6 Toetsing

1. De provincie heeft het recht de prestatie te (laten)toetsen.
2. De provincie kan de toets bedoeld in het eerste lid, zowel voor, tijdens als binnen een redelijke termijn na de levering van de prestatie (laten)uitvoeren.

Artikel 7 Niet-tijdige nakoming

1. De opdrachtnemer meldt een dreigende termijnoverschrijding zo spoedig mogelijk schriftelijk aan de provincie, waarbij hij de aard van de dreigende termijnoverschrijding, de te treffen maatregelen en de verwachte duur van de vertraging vermeldt.
2. De provincie bevestigt schriftelijk de ontvangst van de melding als bedoeld in het eerste lid en geeft daarbij aan of zij instemt met de voorgestelde handelwijze. Deze instemming houdt niet in dat provincie de oorzaak van de dreigende vertraging erkent en laat alle andere rechten of vorderingen die de provincie op grond van de overeenkomst toekomen, onverlet.

Artikel 8 Tekortkoming in de nakoming

1. Een tekortkoming in de nakoming tengevolge van de volgende omstandigheden is in ieder geval toerekenbaar aan de tekortschietende partij: gebrek aan personeel, ziekte of staking van personeel, verlate levering van zaken, files, liquiditeitsproblemen, toerekenbare tekortkoming in de nakoming van door de opdrachtnemer ingeschakelde derden en andere, voorzienbare omstandigheden waarop de opdrachtnemer had kunnen en moeten anticiperen.
2. De provincie heeft het recht om voor rekening van en na overleg met de opdrachtnemer herstel of vervanging zelf uit te voeren of door derden te laten uitvoeren, onverminderd de mogelijkheden die de wet biedt en de overige rechten die haar toekomen, in de volgende gevallen:
   a. nakoming is blijvend onmogelijk;
   b. de in een schriftelijke ingebrekestelling gestelde termijn voor nakoming is ongebruiktverlopen;
   c. er is sprake van zodanige spoedeisendheid dat onmiddellijke actie isgeboden.

Artikel 9 Aansprakelijkheid

1. Tenzij anders overeengekomen, is de partij die toerekenbaar tekortschiet in de nakoming van haar verplichtingen, tegenover de andere partij aansprakelijk voor de door de andere partij geleden dan wel te lijden schade, met dien verstande dat de aansprakelijkheid per contractsperiode beperkt is tot een bedrag van:
   - voor opdrachten waarvan de totale waarde kleiner is dan of gelijk aan € 50.000,-: € 150.000,- per gebeurtenis met een maximum aantal van 3 gebeurtenissen;
   - voor opdrachten waarvan de totale waarde meer is dan € 50.000,- maar kleiner dan of gelijk aan € 100.000,-: € 300.000,- per gebeurtenis met een maximum aantal van 3 gebeurtenissen;
   - voor opdrachten waarvan de totale waarde meer is dan € 100.000,- maar kleiner dan of gelijk aan € 150.000,-: € 500.000,- per gebeurtenis met een maximum aantal van 3 gebeurtenissen;
   - voor opdrachten waarvan de totale waarde meer is dan € 150.000,- maar kleiner dan of gelijk aan € 500.000,-: € 1.500.000,- per gebeurtenis met een maximum aantal van 3 gebeurtenissen;
   - voor opdrachten waarvan de totale waarde meer is dan € 500.000,-: € 3.000.000,- per gebeurtenis met een maximum aantal van 3 gebeurtenissen.
2. Samenhangende gebeurtenissen als bedoeld in het eerste lid, worden aangemerkt als één gebeurtenis.
3. De beperking van de aansprakelijkheid als bedoeld in het eerste lid komt te vervallen:
   a. in geval van aanspraken van derden op schadevergoeding voor dood- en letselschade;
   b. indien sprake is van opzet of grove schuld aan de zijde van de tekortschietende partij;
   c. in geval van schending van intellectuele eigendomsrechten als bedoeld in artikel 4, vijfde lid.

   In deze gevallen zijn de bepalingen uit afdeling 6.1.10 BW onverkort van toepassing, wat betekent dat de aansprakelijkheid van partijen niet door deze algemene voorwaarden wordt beperkt maar door de regeling daarvan in de wet.
4. Onder derden als bedoeld in het derde lid, worden mede begrepen volksvertegenwoordigers, bestuurders, werknemers en andere voor de provincie werkzame personen.
5. Indien een derde de provincie aansprakelijk stelt voor handelen of nalaten waarvoor de opdrachtnemer aansprakelijk is op grond van het bepaalde in de wet, deze algemene voorwaarden, de overeenkomst en bijbehorende documenten, neemt de opdrachtnemer de behandeling van deze aanspraak op eerste verzoek van de provincie en voor eigen rekening en risico over en vrijwaart de provincie terzake, met inachtneming van de leden 1, 2 en 3 van dit artikel.
6. Alle kosten, waaronder begrepen schadevergoeding, boetes en rente, die de provincie heeft gemaakt in verband met de behandeling van een aanspraak als bedoeld in het vijfde lid, komen voor rekening van de opdrachtnemer.
7. In het geval de belastingdienst of instanties aan wie de uitvoering van de sociale verzekeringswetgeving is opgedragen de rechtsverhouding tussen partijen aanmerken als een fictieve dienstbetrekking, neemt de opdrachtnemer de behandeling van alle aanspraken, waaronder begrepen boetes, rente en kosten, op eerste verzoek van de provincie en voor eigen rekening en risico over.
8. De opdrachtnemer verklaart dat hij genoegzaam is verzekerd en zich genoegzaam verzekerd zal houden tegen de aansprakelijkheid zoals bedoeld in deze algemene voorwaarden, de overeenkomst en bijbehorende documenten.

Artikel 10 Ontbinding

1. Partijen hebben het recht, onverminderd de mogelijkheden die de wet biedt en de overige rechten die hen toekomen, de overeenkomst tussen partijen buiten rechte te ontbinden, indien de andere partij enige verplichting uit de overeenkomst niet tijdig of niet behoorlijk nakomt en voor zover de tekortkoming vatbaar is voor herstel, nalaat zodanige tekortkoming te herstellen binnen de in een schriftelijke ingebrekestelling gestelde termijn voor nakoming.
2. Onverminderd de mogelijkheden die de wet biedt en de overige rechten die haar toekomen, heeft de provincie het recht om de overeenkomst tussen partijen direct en zonder ingebrekestelling buiten rechte te ontbinden, indien:
   a. de opdrachtnemer in staat van faillissement of in surséance van betaling verkeert, of op een aanmerkelijk deel van haar vermogen beslag wordt gelegd;
   b. de opdrachtnemer overlijdt of anderszins in de (fysieke) onmogelijkheid komt te verkeren om de overeenkomst uit te voeren;
   c. de opdrachtnemer overlijdt of anderszins in de (fysieke) onmogelijkheid komt te verkeren om de overeenkomst uit te voeren;
   d. de bedrijfsvoering van de opdrachtnemer (deels) is stilgelegd, hij zijn activiteiten (deels) heeft gestaakt of overgedragen of hij in liquidatie verkeert;
   e. de zeggenschap over of binnen de onderneming van de opdrachtnemer wijzigt bijvoorbeeld door wijziging van aandeelhouders of wisseling van bestuursleden;
   f. personeelsleden van of personen die werkzaam zijn bij de provincie, een al dan niet betaalde nevenfunctie bij de opdrachtnemer vervullen of ten tijde van de onderhandelingen hebben vervuld of die belangen hebben bij de opdrachtnemer of bij diens bedrijfsvoering, zonder dat de provincie daarvan voor de totstandkoming van de overeenkomst in kennis is gesteld;
   g. feiten of omstandigheden in relatie tot het bedrijf of de persoon van de opdrachtnemer bekend worden, die, waren deze bekend geweest vóór het tot stand komen van de overeenkomst, aanleiding zouden zijn geweest om geen overeenkomst met deze opdrachtnemer aan te gaan.
3. De opdrachtnemer is verplicht de provincie terstond te informeren over het optreden of redelijkerwijs voorzienbaar zijn van een van de omstandigheden als bedoeld in het tweede lid.
4. In geval van ontbinding van de overeenkomst heeft de opdrachtnemer geen recht op enige schadevergoeding.

5. In geval van ontbinding heeft de provincie het recht om de reeds door de opdrachtnemer geleverde en door de provincie betaalde prestatie te blijven gebruiken.
6. De provincie kan afgifte vorderen van hetgeen reeds op basis van de overeenkomst is ontwikkeld of gerealiseerd en van de gegevens die nodig zijn om een en ander te kunnen voltooien en gebruiken, tegen betaling van een corresponderend deel van de overeengekomen tegenprestatie.
7. Partijen kunnen overeenkomen dat de opdrachtnemer de prestatie zodanig afrondt, dat deze voldoet aan hetgeen is overeengekomen dan wel dat deze door een ander kan worden voltooid.

Artikel 11 Prijzen en tarieven

1. Prijzen en tarieven zijn vast voor de duur van de overeenkomst en in euro's en omvatten alle belastingen, maar exclusief BTW en betreffen de overeengekomen prestatie, alsmede alle overige kosten, zoals die van training of inwerking van personeel, reis- en verblijf- en voorrijkosten, administratiekosten en de kosten van de verpakking.
2. De in het eerste lid bedoelde prijzen gelden ook voor meer- en minderwerk als bedoeld in artikel 3.

Artikel 12 Betaling

1. Tenzij factureringsmomenten zijn overeengekomen, zendt de opdrachtnemer niet eerder een factuur aan de provincie dan nadat de prestatie is verricht en geaccepteerd.
2. In een factuur is in ieder geval opgenomen:
   a. opgave van het aantal werkelijk en noodzakelijk bestede uren, alsmede de data waarop een en ander is verricht, of
   b. een korte omschrijving van de verrichte prestatie.
3. De provincie voldoet binnen dertig dagen na ontvangst en goedkeuring van de desbetreffende factuur de op grond van de overeenkomst verschuldigde bedragen, mits gefactureerd overeenkomstig de factureringsafspraken en na acceptatie van de prestatie en de bijbehorende documentatie.
4. In geval van te late betaling is de provincie de wettelijke rente verschuldigd.
5. In geval van vooruitbetaling door de provincie verstrekt de opdrachtnemer op eerste verzoek daartoe en voorafgaand aan de eerste vooruitbetaling, op zijn kosten voldoende zekerheid voor (terug)betaling, voor het geval de opdrachtnemer op enigerlei wijze tekort schiet in de nakoming van zijn verplichtingen waarop de vooruitbetaling ziet.
6. De zekerheid wordt verstrekt door middel van een originele verklaring (bankgarantie "op afroep") van een erkende kredietinstelling ter hoogte van het door de provincie vooruit te betalen of vooruitbetaalde bedrag, vermeerderd met eventuele rente en kosten, een en ander goed te keuren door de provincie.
7. Indien is overeengekomen dat betaling volgens nacalculatie plaatsvindt, specificeert de opdrachtnemer de factuur zoals overeengekomen.
8. Betaling door de provincie houdt op geen enkele wijze afstand van enig recht in.
9. Het is de opdrachtnemer niet toegestaan zijn prestatie te verrekenen met een vordering op de provincie, uit welken hoofde dan ook verschuldigd.
10. De provincie heeft het recht de voldoening van een factuur op te schorten in het geval van een dreigende vertraging als bedoeld in artikel 7, eerste lid, of een toerekenbare tekortkoming als bedoeld in artikel 8, eerste lid.
11. Overschrijding van een betalingstermijn door de provincie of niet-betaling van een factuur op grond van vermoedelijke inhoudelijke onjuistheid daarvan of in geval van ondeugdelijkheid van de prestatie, geeft de opdrachtnemer niet het recht zijn werkzaamheden op te schorten dan wel te beëindigen.
12. De provincie kan de factuur door een door haar aan te wijzen accountant als bedoeld in artikel 393, eerste lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek op inhoudelijke juistheid laten controleren. De opdrachtnemer verleent de betrokken accountant inzage in boeken en bescheiden en verstrekt hem alle gegevens en informatie die deze verlangt.
13. De controle als bedoeld in het twaalfde lid, is vertrouwelijk en strekt zich niet verder uit dan voor het verifiëren van de facturen is vereist.
14. De accountant brengt zijn rapportage zo spoedig mogelijk aan partijen uit.
15. De kosten van het accountantsonderzoek als bedoeld in de vorige leden, komen voor rekening van de provincie, tenzij uit het onderzoek van de accountant blijkt dat de factuur niet juist dan wel onvolledig is, in welk geval bedoelde kosten voor rekening van de opdrachtnemerkomen.

Artikel 13 Zaken van de provincie

1. In het geval de provincie aan de opdrachtnemer zaken, zoals grondstoffen, hulpstoffen, gereedschappen, tekeningen, specificaties en software, ter beschikking heeft gesteld ten behoeve van de uitvoering van de overeenkomst, blijven deze zaken eigendom van de provincie. Aan de terbeschikkingstelling kunnen voorwaarden wordenverbonden.
2. De opdrachtnemer bewaart de ter beschikking gestelde zaken afgescheiden van soortgelijke zaken welke behoren aan hemzelf of aan derden.
3. De opdrachtnemer zal de ter beschikking gestelde zaken merken als eigendom van de provincie.
4. De opdrachtnemer retourneert al hetgeen hij in het kader van de uitvoering van de overeenkomst van de provincie onder zich heeft, binnen veertien dagen nadat de overeenkomst is uitgevoerd zonder kosten aan de provincie.
5. Het is de opdrachtnemer niet toegestaan een kopie van de in het eerste lid bedoelde zaken te bewaren of te gebruiken, anders dan in het kader van zijn archiveringsverplichtingen.

Artikel 14 Arbeidsvoorwaarden en arbeidsdiscriminatie

1. Opdrachtnemer houdt zich bij het verrichten van de werkzaamheden aan de geldende wet- en regelgeving op het gebied van arbeidsvoorwaarden en aan de CAO die op hem en zijn werknemers van toepassing is.
2. Opdrachtnemer legt alle arbeidsvoorwaardelijke afspraken ten behoeve van het verrichten van de werkzaamheden op een inzichtelijke en toegankelijke wijze vast.
3. Opdrachtnemer verschaft desgevraagd en onverwijld aan bevoegde instanties toegang tot deze arbeidsvoorwaardelijke afspraken en werkt mee aan controles, audits of loonvalidatie.
4. Opdrachtnemer verschaft desgevraagd en onverwijld aan provincie toegang tot de in lid 2 genoemde arbeidsvoorwaardelijke afspraken indien provincie dit noodzakelijk acht in verband met het voorkomen van of de behandeling van een loonvordering aangaande verrichte arbeid ten behoeve van het verrichten van de werkzaamheden.
5. Opdrachtnemer legt de verplichtingen voortvloeiend uit de vorige leden onverkort op aan alle partijen waarmee hij contracten aangaat ten behoeve van het verrichten van werkzaamheden en bedingt tevens dat deze partijen vervolgens bedoelde verplichtingen onverkort opleggen aan alle partijen met wie zij op hun beurt contracten aangaan ten behoeve van het verrichten van de werkzaamheden.
6. Ter voorkoming van het maken van ongeoorloofd onderscheid, in het bijzonder naar godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, geslacht, ras, nationaliteit, seksuele geaardheid, burgerlijke staat, handicap, chronische ziekte, leeftijd of welke grond dan ook, zullen alleen functierelevante eisen betreffende de uitvoering van de overeenkomst door de opdrachtnemer aan haar personeel en/of onderaannemers kunnen worden gesteld en door de provincie worden meegewogen.

Artikel 15 Overdracht van rechten en/of verplichtingen

1. Het is partijen niet toegestaan hun rechten en verplichtingen op basis van de overeenkomst zonder voorafgaande schriftelijke instemming van de andere partij geheel of gedeeltelijk over te dragen aan een derde. Aan dit verbod komt goederenrechtelijke werking toe in de zin van artikel 3:83, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek. Artikel 4, vierde lid, is van overeenkomstige toepassing.
2. Het eerste lid geldt niet ten aanzien van het vestigen van eenpandrecht.

Artikel 16 Toepasselijk recht en geschillen

1. Op de overeenkomst en alle overeenkomsten die daaruit voortvloeien is uitsluitend Nederlands recht van toepassing.
2. Partijen lossen waar mogelijk hun geschillen op door middel van goedoverleg.
3. Indien partijen niet tot een oplossing komen of in spoedeisende gevallen, zullen de geschillen worden voorgelegd aan de bevoegde rechter in het arrondissement van de hoofdstad van de provincie.

Deel B. Leveringen

De bepalingen van deel B zijn van toepassing op leveringen, naast de bepalingen van deel A.

Artikel 17 Specifieke garanties voor leveringen

1. Een geleverde zaak bezit tenminste de eigenschappen die zijn overeengekomen en welke de provincie op grond van de overeenkomst magverwachten.
2. Voor een geleverde zaak geldt een garantietermijn van 24 maanden, tenzij uit wet of jurisprudentie een langere termijn volgt dan wel de opdrachtnemer of de branche van de opdrachtnemer een langere termijn hanteert, in welk geval de langste termijngeldt.
3. De opdrachtnemer herstelt voor eigen rekening alle fouten en gebreken die zich binnen de garantietermijn openbaren en die niet te wijten zijn aan normale slijtage of onoordeelkundig gebruik.
4. De opdrachtnemer garandeert dat gedurende de gebruikelijke levensduur van de geleverde zaak nieuwe onderdelen voorhanden zijn om fouten en gebreken aan deze zaak te kunnen herstellen.

Artikel 18 Aflevering van een zaak

1. Aflevering vindt plaats op de overeengekomen locatie en het overeengekomen tijdstip en geschiedt voor rekening en risico, waaronder transport en verzekeringen, van de opdrachtnemer.
2. De opdrachtnemer overhandigt alle documenten die betrekking hebben op of verband houden met een te leveren zaak, zoals certificaten, paklijsten, gebruiksaanwijzingen (in Nederlandse taal gesteld), uiterlijk ten tijde van de aflevering aan de provincie of zendt deze, zo mogelijk, op voorhand aan de provincie.
3. De opdrachtnemer voert alle gebruikte verpakkingsmaterialen voor zijn rekening en risico af en draagt zorg voor een milieuvriendelijke verwerking.

Artikel 19 Risico- en eigendomsovergang

De eigendom en het risico van een zaak gaat pas over op de provincie zodra de zaak is gemonteerd en/of geïnstalleerd, zich in de feitelijke macht van de provincie bevindt en na acceptatie van de levering.

Artikel 20 Toepasselijk recht

De toepasselijkheid van het Weens koopverdrag, en van eventuele andere, internationale regelingen inzake koop van roerende zaken, voor zover de werking hiervan door partijen kan worden uitgesloten, is uitgesloten.

Deel C. Diensten

De bepalingen van deel C zijn van toepassing op diensten, naast de bepalingen van deel A.

Artikel 21 Verplichtingen van de opdrachtnemer

1. De opdrachtnemer verricht de dienst met de zorgvuldigheid, deskundigheid en professionaliteit die gebruikelijk is binnen de branche of beroepsgroep van de opdrachtnemer.
2. De opdrachtnemer zet uitsluitend gekwalificeerde personen in voor het uitvoeren van de overeenkomst.
3. Indien nodig, zorgt de opdrachtnemer voor adequate vervanging van de in het tweede lid bedoelde personen.
4. De aan vervanging als bedoeld in het derde lid verbonden meerkosten zijn voor rekening van de opdrachtnemer.
5. De opdrachtnemer zet uitsluitend personen in die in Nederland arbeid mogen verrichten.

Artikel 22 Intellectuele en industriële eigendomsrechten

1. A) Alle intellectuele en industriële eigendomsrechten en databankrechten die zullen ontstaan of kunnen worden uitgeoefend ten aanzien van de resultaten van de overeenkomst berusten in beginsel te allen tijde bij de provincie.
2. B) Dit uitgangspunt geldt niet:
   - inzake rechten op eventueel ten behoeve van de opdracht door de opdrachtnemer ontwikkelde software modellering en de daarvoor gebruikte softwareprogrammatuur,
   - op andere door de opdrachtnemer in het kader van de overeenkomst ontwikkelde kennis en knowhow die ten grondslag ligt aan het aan de provincie geleverde resultaat.
3. De opdrachtnemer draagt alle intellectuele en industriële rechten die mochten ontstaan ten aanzien van de prestatie - voor zover mogelijk - op het moment van het ontstaan daarvan bij voorbaat en om niet over aan de provincie, welke overdracht door de provincie reeds nu voor alsdan wordt aanvaard. Voor zover voor de overdracht van de genoemde rechten op enig moment een nadere akte zou zijn vereist, machtigt de opdrachtnemer de provincie reeds nu voor alsdan onherroepelijk om zodanige akte op te maken en mede namens de opdrachtnemer te ondertekenen, onverminderd de verplichting van de opdrachtnemer om op eerste verzoek van de provincie aan de overdracht van deze rechten medewerking te verlenen, zonder daarbij voorwaarden te kunnen stellen.
4. De opdrachtnemer doet met de totstandkoming van de overeenkomst afstand jegens de provincie van alle eventueel aan hem, opdrachtnemer, toekomende zogenoemde persoonlijkheidsrechten, in de mate als de toepasselijke regelgeving zodanige afstand toelaat. De opdrachtnemer doet, hiertoe gevolmachtigd, ook namens het aan zijn zijde betrokken personeel, afstand jegens de provincie van alle eventueel aan deze personeelsleden toekomende persoonlijkheidsrechten, in de mate waarin de toepasselijke regelgeving zodanige afstandtoelaat.
5. De opdrachtnemer mag de resultaten van de overeenkomst waarop krachtens het eerste lid een eigendomsrecht ten behoeve van de provincie rust enkel voor zichzelf of ten behoeve van derden gebruiken zolang de belangen van de provincie hierdoor niet worden geschaad.
6. Indien de intellectuele eigendomsrechten niet berusten bij de provincie zoals gesteld in lid 1, verleent opdrachtnemer de provincie door het sluiten van de overeenkomst een eeuwigdurend gebruiksrecht ten aanzien van de in het eerste lid bedoelde, uitgezonderde rechten.
7. De provincie geldt als ontwerper in de zin van artikel 6, tweede lid, van de Eenvormige Beneluxwet inzake tekeningen en modellen en heeft bij uitsluiting het recht om een eindproduct dat daarvoor in aanmerking komt te deponeren bij het in artikel 8 van die wet bedoelde bureau, al dan niet door tussenkomst van een nationaledienst.
8. Indien een derde de provincie aansprakelijk stelt ter zake van (gestelde) inbreuk op intellectuele of industriële eigendomsrechten van die derde, vergelijkbare aanspraken met betrekking tot kennis, ongeoorloofde mededinging en dergelijke daaronder begrepen, waarvoor de opdrachtnemer aansprakelijk is op grond van het bepaalde in deze algemene voorwaarden, de overeenkomst en bijbehorende documenten, neemt de opdrachtnemer de behandeling van deze aanspraak op eerste verzoek van de provincie en voor eigen rekening en risico over. De opdrachtnemer verplicht zich tot het op zijn kosten treffen van alle maatregelen die kunnen bijdragen tot voorkoming van stagnatie en tot beperking van de te maken extra kosten en/of te lijden schade als gevolg van bedoelde inbreuken.

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 14 juli 2021 16:36
Aan: [redacted]@zuiderzeeland.nl'; [redacted]@windparkhanze.nl'; Leen Verbeek; Jop Fackeldey; [redacted]@solcon.nl'; [redacted]@zuiderzeeland.nl'; [redacted]@live.nl'; [redacted]@wielinkbv.nl'; [redacted]@solcon.nl'; [redacted]@hotmail.com'; [redacted]@gmail.com'; [redacted]@koddelandbouw.nl'; [redacted]@kluifhooft.nl'
Onderwerp: Reactie van het windpark

Beste allemaal

Graag breng ik jullie op de hoogte van onderstaande reactie van het windpark.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Afdeling Strategie en Beleid

Provincie Flevoland
T 0320-[redacted]
M 06-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl
www.linkedin.com/in/[redacted]

[redacted]

-----Oorspronkelijk bericht-----
Van: [redacted] - Windpark Hanze <[redacted]@windparkhanze.nl>
Verzonden: woensdag 14 juli 2021 15:03
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>; [redacted] | Windunie <[redacted]@windunie.nl>
Onderwerp: Re: FW: Annuleren afspraak.

Beste [redacted]
Naar aanleiding van onderstaande e-mail ontvang je onze reactie.

Wij willen benadrukken het zeer op prijs te stellen om deze week nog met de VOWH en de commissaris de belangrijkste conclusies van [redacted] te bespreken. Als het de VOWH niet lukt om een derde te vinden dan zouden wij het op prijs stellen als de voorzitter zelf het gesprek wil aan gaan.

Ten aanzien van het rapport van [redacted] herkennen wij ons in zijn constatering dat economische waarde een goed uitgangspunt is en dat dit door WPH ook goed is gehanteerd. Ook onderschrijven wij zijn constatering dat de voorstellen van beide partijen dermate ver uit elkaar liggen. Uit de tekst is ook op de maken dat het advies van Tiesinga een advies is met perspectief voor beide partijen. Wij gaan graag het gesprek aan met de VOWH en de provincie om te bespreken hoe de bevindingen van [redacted] beleefd worden.

Tot slot nog een aanvulling op het tijdsaspect: wij willen als WPH graag de mogelijkheid open houden om het advies van de heer Tiesinga, met als kern de mogelijkheid om risicovol te kunnen participeren in het windpark, aan te kunnen bieden aan de omwonenden. Met het oog op het tijdspad richting financial close van het windpark willen wij dit proces zo spoedig mogelijk in gang zetten, om te voorkomen dat deze mogelijkheid op enig moment

niet haalbaar meer is. Wij beseffen dat dit ervaren kan worden als het opleggen van druk, maar wij hopen dat deze toelichting bijdraagt aan het besef dat dit voortkomt uit de wens om naast de voorgestelde omgevingsvergoeding ook een aanvullende participatiemogelijkheid te realiseren.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Windpark Hanze BV

Ketelweg 16
8251 PR Dronten
+31 [redacted]

Deze e-mail kan vertrouwelijke informatie bevatten en mag alleen door de geadresseerde worden gebruikt. Indien u deze e-mail per abuis toch ontvangt verzoek ik u direct contact met mij op te nemen en dit bericht niet te kopiëren of bij een ander dan de geadresseerde te bezorgen.

------ Origineel bericht ------
Van: [redacted]" <[redacted]@flevoland.nl>
Aan: "[redacted]@zuiderzeeland.nl'"
<[redacted]@zuiderzeeland.nl'>; "[redacted]@windparkhanze.nl'"
<[redacted]@windparkhanze.nl'>; "Leen Verbeek"
<[redacted]@flevoland.nl>; "Jop Fackeldey"
[redacted]@flevoland.nl>; "[redacted]@solcon.nl'"
<[redacted]@solcon.nl'>; "[redacted]@zuiderzeeland.nl'"
<[redacted]@zuiderzeeland.nl'>; "[redacted]@hotmail.com'"
<[redacted]@hotmail.com'>; "[redacted]@gmail.com'"
<[redacted]@gmail.com'>; [redacted]@koddelandbouw.nl'"
[redacted]@koddelandbouw.nl'>; "[redacted]@kluifhooft.nl'" <[redacted]@kluifhooft.nl'>
CC: "[redacted]@live.nl'" <[redacted]@live.nl'>; "[redacted]@wielinkbv.nl'"
<[redacted]@wielinkbv.nl'>; '[redacted]@solcon.nl'" <[redacted]@solcon.nl'>
Verzonden: 13-7-2021 13:59:08
Onderwerp: FW: Annuleren afspraak.

>Goedemiddag
>
>We hebben zojuist onderstaand bericht ontvangen. Dit betekent dat het overleg morgen niet door zal gaan.
>
>Met vriendelijke groet,
>
>
>[redacted]
>[redacted]
>Afdeling Strategie en Beleid
>
>Provincie Flevoland
>T 0320-[redacted]
>M 06-[redacted]
>E [redacted]@flevoland.nl
>W http://www.flevoland.nl
>http://www.linkedin.com/in/[redacted]
>
>
>[redacted]
>
>
>
>
>
>
>-----Oorspronkelijk bericht-----
>Van: [redacted] <[redacted]@solcon.nl>
>Verzonden: dinsdag 13 juli 2021 13:44
>Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
>CC: Salco Fishfarm Dronten B.V. <[redacted]@live.nl>; [redacted]

><[redacted]@wielinkbv.nl>
>Onderwerp: Annuleren afspraak.
>
>Hallo [redacted]
>
>Wij gaan het met de beste wil morgen niet redden om aanwezig te zijn bij het overleg.
>Wij doen ons uiterste best om een andere adviseur te vinden om het proces niet te lang op te houden.
>Mocht dit niet lukken, dan houden we vast aan [redacted].
>Wij verwachten van WPH even geduld te hebben en met niks naar buiten te treden, zoals afgesproken met Jop Fackeldij.
>
>Met vriendelijke groet
>
>[redacted]
>***disclaimer***
>http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail
>

Van: Jop Fackeldey
Verzonden: woensdag 25 augustus 2021 11:02
Aan: [redacted] | Windunie
CC: [redacted]@zuidenwind.org; [redacted] | ValuePro; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: Re: vervolgacties WPH

Dank en goede vakantie n!

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 25 aug. 2021 om 08:24 heeft [redacted] | Windunie <[redacted]@windunie.nl> het volgende geschreven:

Beste Jop, [redacted] en [redacted],
Nogmaals dank voor het intense doch zeer zinvolle gesprek gisteren op het Provinciehuis. Zoals beloofd heeft [redacted] gisterenmiddag contact gehad met [redacted] over de gegevens die [redacted] aangeleverd heeft gekregen en gebruikt heeft bij de waardering. Daarbij hebben zij vastgesteld dat er nog een slag nodig is om de gegevens aan te laten sluiten bij de waarderingsmethode die [redacted] hanteert. [redacted] spant zich in om deze week de juiste aanvullende gegevens aan te leveren en heeft met [redacted] afgesproken dat hij maandag a.s. (30/8) dit nog 1x met [redacted] doorneemt. De verwachting is dat daarna het rapport verspreid kan worden onder de geadresseerden (uitgaande van de vertrouwelijkheid zoals we daar gisteren nogmaals over gesproken hebben). Ik heb de directie van WPH gevraagd om een voorstel voor een NDA op te stellen die [redacted] en de Provincie overeen zouden kunnen komen, dit zal ook deze week gedeeld worden.
Ik heb de data 24/9 (gesprek met [redacted] en [redacted] en 29/9 (gesprek met hetzelfde gezelschap als gisteren) genoteerd. Een datum waarom [redacted] en [redacted] elkaar spreken om dieper in te gaan op de financieel-technische details van het rapport is nog niet vastgesteld, maar ik vertrouw er op dat deze 3 heren daar onderling uit kunnen komen.
Voor nu wens ik jullie vruchtbare weken toe en verheug ik me er op elkaar na 20/9 weer te treffen.
Met vriendelijke groet,

[redacted]
<image001.jpg>
[redacted]@windunie.nl
T +31 (0)30 [redacted] | M +31 (0)[redacted]
Aanwezig: [redacted]
Bezoekadres: Van Deventerlaan 30 – 40 | 3528 AE | Utrecht
Postadres: Postbus 4098 | 3502 HB | Utrecht
www.windunie.nl | Routebeschrijving

<image002.jpg>

<image003.jpg>

<image004.jpg>

<image005.jpg>

Van: [redacted]
Verzonden: zondag 16 mei 2021 11:59
Aan: Jop Fackeldey; Leen Verbeek
Onderwerp: Windpark Hanze: voorbereiding gesprek woensdag 11u
Bijlagen: Re: Reactie n.a.v. overleg 26-4-21; Reactie n.a.v. overleg 26-4-21; Fwd: Vraag aan VOWH

Beste Jop en Leen

Vorige week hebben we de bijgevoegde bevestigende antwoorden gekregen van WPH en omwonenden. Beiden zijn – met de nodige randvoorwaarden – in principe bereid om nog eens te kijken naar het aandeelhouderschap en de rapportage van [redacted]. Aanstaande woensdag hebben wij een afspraak om het vervolg te bespreken. Jop en ik dachten aan de volgende route:

- **We kondigen aan dat er een 2e bijeenkomst komt onder leiding van Leen**
  Vraag is wat een handige samenstelling is en wat het precieze doel is. Suggestie voor het doel is besluitvorming over de participatie-vorm en afspraken over verdere uitwerking en vervolg van gebiedscommissie

- **Ter voorbereiding op de bijeenkomst vragen we een onafhankelijke derde (we denken nu aan Peregrine) om een vertaling te maken van**

  - Het bod van het windpark (uitwerking rapport Tiesinga én aandeelhouderschap volgens huidige economische waarde) – wat betekent het bod in financiële zin? En wat betekent het voor de posities van beide partijen?

  - Het voorstel van omwonenden (voorstel uit zomer 2020) – wat betekent dit bod in financiële zin? En ook wat betekent dit voor de posities van beide partijen?

- **De vertalingen worden gedeeld met de andere partij als de biedende partij akkoord is met de uitwerking.**

- **Tijdens de 2e bijeenkomst kan er in een gunstig geval een onderhandeling worden begeleid en nadere afspraken worden gemaakt over uitwerking.**

Graag bespreken we dit aanstaande woensdag zodat we de deelnemers verder kunnen berichten. Ik zorg dat ik Peregrine voor woensdag heb gesproken.

Fijne zondag nog en tot woensdag!

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Afdeling Strategie en Beleid

Provincie Flevoland
T 0320-[redacted]
M 06-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

[redacted]

PROVINCIE FLEVOLAND

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 13 juli 2021 12:02
Aan: Leen Verbeek
CC: Jop Fackeldey
Onderwerp: FW: Rapport inzake participatie
Bijlagen: Rapport ValuePro inzake participatie Windpark Hanze - definitief 13-07-2021.pdf

Beste Leen

Ter info de rapportage van [redacted]. Ik heb hem gevraagd of hij nog een expliciet akkoord van beide partijen over hun eigen deel wil ophalen.

Daarnaast werd ik vanmorgen door de omwonenden gebeld met de boodschap dat er een misverstand is ontstaan over de beschikbaarheid van hun vertegenwoordiging ([redacted]). Deze kan morgen niet en pas over 2 wkn. Dit heb ik gelijk aan het windpark teruggekoppeld. Zij zeggen het jammer te vinden en zien nu 2 scenario's.
1) of ze regelen nog snel iets voor morgen en dan lukt het om het rapport Tiessinga als plan B achter de hand te houden.
2) de gesprekken worden begin augustus voortgezet. Als ze er niet uitkomen, is het rapport [redacted] niet meer uitvoerbaar voor de Final Close.

Deze reactie heb ik weer teruggekoppeld aan de omwonenden. Zij voelen zich hiermee onder druk gezet, verwijzen naar het verleden (windpark heeft altijd vertraagd en nu vragen ze 1x om 2 wkn uitstel) en verklaren dat het windpark toch niks wil. Ik heb aangegeven dat het aan hun is wat ze hiermee doen. De omwonenden gaan nu in overleg om te kijken of er toch iets mogelijk is en koppelen dit zsm terug

Ik heb geen stelling genomen over de situatie, maar beiden vragen er wel om. Windpark vraagt dat de provincie uitspreekt dat het overleg moet doorgaan. Omwonenden vraagt het tegenovergestelde en wil de afspraak vasthouden dat het windpark nog niet met [redacted] gaat lopen. Mijn inschatting is dat we daar vandaan moeten blijven, maar misschien moeten we het er ook nog even over hebben zo.

Groet [redacted]

Van: [redacted] | ValuePro [redacted]@valuepro.nl>
Verzonden: dinsdag 13 juli 2021 09:52
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] - Windpark Hanze <[redacted]@windparkhanze.nl>; Salco Fishfarm Dronten B.V. <[redacted]@live.nl>
Onderwerp: Rapport inzake participatie

Beste [redacted],

Bij deze de rapportage, die ik ook stuur naar [redacted] en [redacted] (zie CC).

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Partner | [redacted]

ValuePro Haarlem B.V. | Mollerusweg 62 | 2031 BZ Haarlem
T: 023-[redacted] | **M:** +31[redacted] | www.valuepro.nl

Provincie Flevoland
t.a.v. [redacted]
Postbus 55
8200 AB LELYSTAD
PER E-MAIL VERZONDEN
[redacted]@flevoland.nl

Kopieën naar:
Windpark Hanze B.V. / [redacted]
[redacted]@windparkhanze.nl
VOWH / [redacted]
[redacted]@live.nl

Datum	Onderwerp
13 juli 2021	Onafhankelijk advies participatie windpark Hanze

Geachte [redacted],

Bijgaand ontvangt u onze definitieve rapportage inzake het onafhankelijk financieel advies met betrekking tot de participatiemogelijkheden bij windpark Hanze in opdracht van Provincie Flevoland.

Graag lichten wij onze rapportage toe, indien u hier prijs op stelt kan hiervoor een bespreking worden ingepland.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Partner | [redacted]

Participatiemogelijkheden windpark Hanze

13-7-2021

VALUEPRO

BEDRIJFSWAARDERING & ADVIES

Inhoudsopgave

Opdracht en beperkingen 4
Procesverloop 5
Inleiding 6
Thema's uit consensusdocument 8
Vergelijk voorstellen 9
Vertaling voorstel de heer Tiesinga 16
Recapitulatie 17

OPDRACHT EN BEPERKINGEN

Opdracht

Provincie Flevoland (hierna “de provincie”) heeft aan ValuePro (ValuePro Haarlem B.V.) de opdracht verstrekt voor een onafhankelijk financieel advies met betrekking tot de participatiemogelijkheden bij windpark Hanze. Het gaat daarbij met name om het onderling vergelijkbaar maken van de verschillende participatievoorstellen van de initiatiefnemers van het windpark (Windpark Hanze B.V. en hierna WPH) en omwonenden (hier verondersteld te zijn vertegenwoordigd door Vereniging Omwonende Windpark Hanze en hierna VOWH).

Geen accountantscontrole

De aard van de in het kader van deze opdracht uit te voeren werkzaamheden houdt in dat op de ter beschikking gestelde informatie door ValuePro geen accountantscontrole werd uitgevoerd, geen beoordelingsopdracht is uitgevoerd, noch een aanvullend onderzoek in de vorm van een due diligence. Eén en ander impliceert dat aan de rapportage geen zekerheid met betrekking tot de getrouwheid van deze informatie kan worden ontleend, anders dan terzake van de aspecten zoals onderzocht en waarover in deze rapportage als zodanig feitelijk wordt gerapporteerd. Berekeningen zijn indicatief en op basis van door de betrokken partijen verstrekte gegevens, relevante branche-informatie, eigen onderzoek en ervaringscijfers. Ondanks het feit dat wij de rapportage zorgvuldig hebben opgesteld, kunnen er geen rechten ontleend worden aan verwachtingen welke gebaseerd zijn op de vermelde gegevens.

Doel en openbaarmaking

Deze rapportage en het onderhavige onderzoek is uitgevoerd op basis van de geformuleerde opdracht en mag uitsluitend in dat kader gehanteerd worden. Buiten het kader van deze opdracht mag de inhoud niet geheel noch gedeeltelijk zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ValuePro in enigerlei vorm worden vermenigvuldigd of aan derden ter beschikking worden gesteld.

Aansprakelijkheid

ValuePro verwijst voorts naar haar Algemene Voorwaarden die van toepassing zijn op alle door ValuePro uitgevoerde opdrachten. In de Algemene Voorwaarden zijn bepalingen omtrent een beperking van aansprakelijkheid opgenomen.
Deze algemene voorwaarden zijn reeds met de offerte/opdrachtbevestiging meegezonden en worden, op eerste verzoek, direct nogmaals toegezonden.

PROCESVERLOOP

Op 27 mei 2021 is de opdracht bevestigd zoals omschreven in de offerte van ValuePro van 25 mei 2021.

Op 28 mei 2021 heeft er een videobel gesprek plaatsgevonden met de heer J. Fackeldey (gedeputeerde van Provincie Flevoland), [redacted] (medewerker Provincie Flevoland) en [redacted] namens ValuePro. In aanvulling op de bespreking heeft [redacted] een situatieschets per e-mail gestuurd met daarbij tien bijlagen als aanvullende informatie.

Op 31 mei 2021 is door [redacted] het voorstel van VOWH aangaande participatie in windpark Hanze gestuurd per e-mail.

Op 17 juni 2021 heeft er op Colijnweg 11 te Dronten een gesprek plaatsgevonden tussen vertegenwoordigers van VOWH en [redacted].

Op 25 juni 2021 heeft er op Ketelweg 16 te Dronten een gesprek plaatsgevonden tussen het bestuur van Windpark Hanze B.V. en [redacted].

Op 28 juni 2021 heeft [redacted] namens WPH het voorstel voor participatie door omwonenden en een omgevingsregeling gestuurd per e-mail en daarbij aanvullende informatie als jaarrekeningen en de SDE Businesscase.

Op 1 juli 2021 heeft een videobel gesprek plaatsgevonden met het bestuur van Windpark Hanze B.V. en [redacted].

Op 2 juli 2021 is een gesprek geweest tussen de waarderingsspecialist, die in 2020 namens Windpark Hanze B.V. een rekenexercitie heeft uitgevoerd ten behoeve van de waarde van de aandelen Windpark Hanze B.V., en [redacted].

Op 8 juli 2021 heeft [redacted] de conceptrapportage verzonden aan de vertegenwoordigers van WPH en VOWH met de vraag te reageren op de rapportage en de vraag of de inhoud akkoord is om te delen met andere partijen.

Op 11 juli 2021 heeft [redacted] namens VOWH per e-mail hun reactie gegeven op het conceptrapport.

Op 12 juli 2021 heeft [redacted] namens WPH per e-mail hun reacties en vragen gestuurd naar aanleiding van de conceptrapportage.

Op 13 juli 2021 heeft [redacted] de definitieve rapportage verzonden aan de provincie, WPH en VOWH.

Naast de hier genoemde momenten zijn er nog diverse kortere telefonische contacten geweest en e-mailcorrespondentie tussen [redacted] en de betrokken partijen.

INLEIDING

In het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland van 14 juli 2016 zijn voorwaarden voor de bouw van nieuwe windmolens beleidsmatig vastgelegd voor overheden in de Provincie Flevoland. In dit plan staat bij het onderdeel 'Financiële participatie' dat voor de ontwikkel- en bouwfase in ieder geval alle bewoners en ondernemers uit het betreffende projectgebied risicodragend kapitaal (eigen vermogen) kunnen inbrengen en dat redelijkerwijs gedeeld wordt in dividend en zeggenschap. Voor de exploitatiefase geldt dat alle bewoners en ondernemers in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland kunnen participeren voor minimaal 2,5% van de totale initiële investeringsomvang. Voor bewoners en ondernemers uit de projectgebieden die niet altijd rechtstreeks in de windturbinelijnen kunnen investeren en daarmee participeren, wordt in eerste instantie deze mogelijkheid geboden via Windshare. Dit is een vereniging speciaal opgericht voor de betreffende bewoners en ondernemers zonder grondposities en saneringswindmolens van de projectgebieden uit het Regioplan.

In het voorjaar van 2019 doorloopt Windpark Hanze B.V. als 1 van de 11 deelparken van Windplan Groen een voorbereidingsprocedure voor het verkrijgen van vergunningen en een bestemmingsplan. Naar aanleiding van informatieavonden en ontwerp-vergunningen trekken omwonenden van windpark Hanze bij gemeente en provincie aan de bel, omdat ze niet tevreden zijn over de participatiemogelijkheden. Hieruit volgt een motie die PS aan GS opdragen een uiterste inspanning te plegen om in het gebied te komen tot maximaal draagvlak en gelijkwaardige participatie. Vervolgens wordt een mediaton traject opgestart, met als uitkomst een consensusdocument dat door beide partijen wordt ondertekend. Dit document is een advies dat kan dienen als uitgangspunt voor gesprekken, waarbij binnen de contouren van het advies gezocht kan worden naar oplossingen. In het consensusdocument worden diverse thema's benoemd waar in onderling overleg uitvoering aan gegeven moet worden. Het gaat hier o.a. over de punten participatie, omgevingsvergoeding en planschade. Uiteindelijk wordt afgesproken dat beide partijen een voorstel uitwerken over de participatie en vergoedingen. De initiatiefnemers van windpark Hanze hebben een participatie-voorstel aangeleverd met datum 20 mei 2020. Vanuit de vertegenwoordigers van VOWH is "Voorstel aangaande inkoopwaarde WPH B.V." opgesteld. Dit document van 1 juli 2020 is aangeleverd.

De verschillen tussen de hiervoor genoemde voorstellen van WPH en VOWH bleken onoverbrugbaar. Als vervolg in het traject is in november 2020 aan Mr. Ir. H.L. Tiesinga gevraagd om het proces te ondersteunen en via bemiddeling en advisering een oplossing te bevorderen. Daarbij stemmen alle partijen in om de heer Tiesinga als inhoudelijk deskundige een dringend advies uit te laten brengen over participatiemogelijkheden. De uitwerking van deze opdracht is verwerkt in de rapportage "Advies voor de betrokkenheid van de direct omwonenden bij Windpark Hanze (WPH bv.) en rapportage over de bemiddeling tussen WPH bv. en de Vereniging Omwonenden Windpark Hanze (VOWH)" met datum 31 januari 2021 (hierna voorstel van de heer Tiesinga). Daarbij is een aanvullend document opgesteld met titel "Aanbieding en toelichting bij de rapportage over de bemiddeling tussen WPH bv. en VOWH". WPH heeft het voorstel zoals opgenomen in het rapport van de heer Tiesinga na enig overleg, zij het na de nodige aarzeling, geaccepteerd. VOWH heeft het voorstel van de heer Tiesinga nadrukkelijk als onacceptabel beoordeeld en dus afgewezen. Met deze uitkomst en de wens om de partijen tot elkaar te laten komen, heeft de provincie om dit onafhankelijke financiële advies gevraagd. De insteek van het advies is door de provincie aanvullend als volgt meer concreet gemaakt: een vertaling van het rapport Tiesinga en het voorstel van VOWH, met als doel beide voorstellen onderling vergelijkbaar te maken.

Het probleem van het onderling vergelijkbaar maken van het rapport Tiesinga en het voorstel van VOWH is dat de insteek van de voorstellen op het gebied van participatie aanzienlijk afwijken. In de uitwerking van het advies Tiesinga staat dat omwonenden de mogelijkheid krijgen van een kapitaalinleg middels een achtergestelde lening. Dit wordt in het voorstel van de heer Tiesinga bestempeld als risicodragend vermogen in Windpark Hanze B.V., maar is feitelijk geen kapitaalinbreng waarmee redelijkerwijs gedeeld wordt in dividend en zeggenschap zoals beschreven in het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland. Hiermee wordt duidelijk dat het voorstel van de heer Tiesinga niet beschouwd kan worden als een voorstel voor participatie en past het feitelijk niet binnen de basisopdracht van dit onafhankelijke financiële advies dat toeziet op de participatiemogelijkheden bij windpark Hanze.

Daarbij komt dat VOWH het voorstel van de heer Tiesinga heeft afgewezen en de bestuurders van WPH aangegeven hebben in het gesprek van 25 juni 2021, dat zij aan hun eigen participatie-voorstel van 20 mei 2020 willen vasthouden, maar dan wel geactualiseerd naar nu. WPH geeft aan bereid te zijn het voorstel van de heer Tiesinga wel tot uitvoering te brengen, indien er geen overeenstemming met VOWH komt over participatie.

Op basis van deze zaken lijkt het logisch om de voorstellen van beide partijen (voorstel WPH van 20 mei 2020 en voorstel VOWH van 1 juli 2020) als de basis te gebruiken voor dit financieel advies met betrekking tot het onderling vergelijkbaar maken van de participatievoorstellen. Aan de hand van het consensusdocument en de daarin behandelde thema's worden beide voorstellen vergeleken. Om toch zo volledig mogelijk te zijn en tegemoet te komen aan de aanvullende beschrijving van de opdracht door de provincie, waarin gevraagd wordt om een vertaling van het voorstel van de heer Tiesinga, zullen we ook dit voorstel financieel vertalen het vergelijkbaar te maken. Dit wordt gedaan nadat we de twee voorstellen van WPH en VOWH vergeleken hebben. Gestart wordt met de thema's uit het consensusdocument.

THEMA'S UIT CONSENSUSDOCUMENT

In het door zowel WPH als VOWH ondertekende consensusdocument is afgesproken dat "*het advies van de bemiddelaars kan dienen als uitgangspunt waarbij, binnen de contouren van het advies, naar oplossingen wordt gezocht voor wat betreft de aangereikte thema's*". De thema's dienen als leidraad voor het vergelijk van de participatievoorstellen. Diverse thema's hebben echter geen betrekking op participatie in Windpark Hanze, zodat die thema's niet behandeld zullen worden en daarmee geen onderdeel zijn van deze opdracht. Hieronder worden de thema's kort beschreven en aangemerkt of ze onderdeel uitmaken van de opdracht en het vergelijk.

1. Vertrouwen: Is belangrijk in het proces om te komen tot afspraken, maar is geen thema voor het vergelijk van de participatievoorstellen.
2. Omgevingsvergoeding: Vergoedingen voor omwonenden afhankelijk van de positie van de woning ten opzichte van de betreffende windmolens. In de voorstellen zijn de vergoedingen concreet beschreven en kunnen daarmee goed met elkaar vergeleken worden. Daarbij wordt ook een koppeling gemaakt tussen wel of niet participeren (wel of geen kapitaalinleg). Daarmee heeft participatie invloed op de omgevingsvergoeding. Om die reden nemen we dit thema wel mee in het vergelijk van de participatievoorstellen.
3. Verlichtingsplan: In het consensusdocument staat dat dit thema geen principieel en zwaarwegend verschil van mening tussen partijen oplevert. Daarmee is dit thema geen onderdeel voor het vergelijk van de participatievoorstellen.
4. Gebiedscommissie: Deze is gevormd onder leiding van een onafhankelijke voorzitter en is daarmee geen thema voor het vergelijk van de participatievoorstellen.
5. Postcoderoos: Stroomafname zoals bedoeld in de 'postcoderoos' regeling, acht een ieder wenselijk. Echter is deze regeling in de huidige situatie niet meer als zodanig van toepassing en daarmee geen thema voor het vergelijk van de participatievoorstellen.
6. Planschade: Alleen in het voorstel van VOWH wordt gesproken over planschade en een voorstel voor een afkoopvergoeding hiervoor. Hierbij geldt dat voor wel participerende leden van VOWH automatisch het recht op planschade vervalt. Daarmee is dit thema geen onderdeel voor een vergelijk van de participatievoorstellen, omdat het alleen bij niet participeren van toepassing is.
7. Positie in het bestuur: Zowel VOWH als WPH hebben beschreven hoe zij willen omgaan met posities in het bestuur bij participatie in Windpark Hanze B.V. In het voorstel van Tiesinga wordt gesproken over deelname in het bestuur van een stichting voor omwonenden en daarmee geen positie in het bestuur van Windpark Hanze B.V. zelf. Dit thema heeft echter geen (direct) financiële invloed op de participatiemogelijkheden en is daarmee niet meegenomen in het vergelijk.
8. Bijdragen aan het eigen vermogen: VOWH beschrijft dat omwonenden op gelijke wijze en tegen dezelfde voorwaarden zouden willen bijdragen aan het vereiste eigen vermogen van het windmolenproject zoals de andere partijen dat ook doen. Daarmee lijkt dit geen punt van discussie en is het geen thema dat meegenomen wordt in het vergelijk.
9. Participeren: Het thema waar het met name om gaat in de discussie tussen WPH en VOWH; hoe kan men als omwonende participeren. De bemiddelaars van het consensusdocument adviseren hiervoor ruimte te bieden tussen de 3,84% en 10%.

Daarmee zijn alleen de thema's Omgevingsvergoeding en Participeren onderdeel van het vergelijk.

VERGELIJK VOORSTELLEN

Zoals hiervoor aangegeven worden de voorstellen van WPH en VOWH vergeleken aan de hand van de thema's Omgevingsvergoeding en Participeren uit het consensusdocument. Daarbij is Participeren het belangrijkste thema en nemen we het thema Omgevingsvergoeding daarin mee vanwege de invloed die participatie daar op heeft. We beginnen met een beschrijving en interpretatie van de participatievoorstellen. Daarna beschrijven we de uitwerking van de omgevingsvergoedingen in de voorstellen en daarna wordt het vergelijk gemaakt van het thema Participeren met daarin meegenomen de omgevingsvergoedingen.

De basis van het vergelijk van de participatievoorstellen is de prijs voor de aandelen. Daarnaast zijn in de voorstellen diverse voorwaarden opgenomen die van invloed kunnen zijn op de participatie. Deze zullen waar mogelijk in het vergelijk meegenomen worden. Echter worden er ook enkele voorwaarden of aanvullende afspraken genoemd in de voorstellen, die geen of beperkte invloed hebben op de participatie, maar meer een uitwerking van details zijn of een logisch gevolg zijn van het participeren. Denk bij het laatste aan het inbrengen van extra kapitaal door de aandeelhouders of het deelnemen aan de algemene vergadering van aandeelhouders (AVA) en het hebben van stemrecht. Hierdoor zullen niet alle genoemde onderdelen en voorwaarden behandeld worden in dit vergelijk.

Om beide participatievoorstellen en prijs per aandeel te kunnen vergelijken, is het goed om inzichtelijk te hebben hoe de prijzen tot stand zijn gekomen. Zowel bij het voorstel van WPH als VOWH ligt een eigen berekening aan de gestelde prijs ten grondslag. Het lijkt daarom goed om eerst de begrippen prijs en (economische) waarde te beschrijven. Hieronder worden beide definities gegeven vanuit de Gedrags- en Beroepsregels RV[1].

Prijs:	Uitkomst van een in beginsel op basis van vrijwilligheid tot stand gekomen transactie, tenzij een prijs onvrijwillig door een rechter wordt vastgesteld.
Economische Waarde:	De contante (huidige) waarde van verwachte geldstromen, ergo de waardering rekening houdend met de elementen tijdswaarde van geld, risico en tijd. Economische Waarde is een Ex Ante begrip.

In de praktijk worden begrippen gehanteerd waarin het woord waarde voorkomt, maar die in feite geen waarde vertegenwoordigen. Als voorbeeld kan het begrip Waarde in het Economisch Verkeer (WEV) worden genoemd. Economisch gezien is dat gelijk of gelijk te stellen aan het begrip prijs. Hetzelfde geldt voor het veelvuldig gebruikte begrip marktwaarde. De Register Valuator maakt voor waarderingswerkzaamheden altijd gebruik van het begrip Economische Waarde. Het onderscheid tussen de begrippen prijs en (economische) waarde kan ook als volgt verkort uitgelegd worden: *Economische Waarde is een resultante van het disconteren van toekomstige geldstromen en prijs is iets wat tot stand komt door onderhandeling tussen partijen.*

[1] Dit betreffen de gedrags- en beroepsregels van het Nederlands Instituut voor Register Valuators (NIRV), de beroepsorganisatie van Register Valuators.

Beschrijving participatievoorstellen

Voorstel WPH
De inkoopprijs voor 1% aandeel is door WPH in haar voorstel gesteld op € 450.000. Daarbij staat dat dit prijsvoorstel geldt tot 1 augustus 2020. Bij een totaal aantal van 10.000 aandelen komt dit neer op een prijs per aandeel van € 4.500. Uit het gesprek met WPH wordt duidelijk dat deze prijs gebaseerd is op een rekenexercitie uitgevoerd door een waarderingsspecialist in het voorjaar van 2020. De waarderingsspecialist heeft daarvoor de 'SDE businesscase', de begroting aangeleverd voor de aanvraag van de SDE subsidie in het najaar van 2019, als basis gebruikt, maar wel op enkele onderdelen aangepast op basis van wijzigingen in de situatie en nieuwe inzichten. De waarderingsspecialist heeft een toelichting gegeven op zijn berekeningen, waaruit duidelijk werd dat hij de toekomstige geldstromen voor de jaren 2023 tot en met 2047 (25 jaar) heeft afgeleid uit de SDE businesscase en dat hij deze contant heeft gemaakt naar waarderingsmoment 1 januari 2023. Daarmee is een berekening gemaakt die aansluit op het begrip economische waarde.

De waarderingsspecialist geeft wel duidelijk aan in zijn toelichting dat de rekenexercitie een 'pre-concept' betrof en als discussiestuk bedoeld was. Daarnaast zijn er diverse aanpassingen gedaan ten opzichte van de SDE businesscase. De belangrijkste zijn:

- De periode van de SDE Businesscase is 15 jaar, de periode waarover de subsidie verstrekt wordt. Voor de rekenexercitie is een periode van 25 jaar aangehouden, omdat verondersteld wordt dat de windturbines deze levensduur hebben.
- In de SDE Businesscase is geen rekening gehouden met een vergoeding voor Garanties van Oorsprong (GVO's), waar de waarderingsspecialist rekening gehouden heeft met een vergoeding voor GVO's van € 3,50 per MWh.
- De SDE Businesscase houdt rekening met kosten voor schadeloosstelling van de eigenaren van windturbines die verwijderd moeten worden in verband met de bouw van Windpark Hanze. In de berekening van de waarderingsspecialist wordt gesteld dat deze kosten in werkelijkheid niet gemaakt zullen worden door Windpark Hanze B.V., omdat de eigenaren van de windturbines die verwijderd moeten worden schadeloos gesteld worden door in Windpark Hanze B.V. te participeren.

Verder wordt gemeld dat op het moment van de rekenexercitie duidelijk was dat de omgevingsvergunning voor Windpark Hanze verleend was, maar nog niet onherroepelijk en dat in maart 2020 de SDE beschikking ontvangen was.

De laatste twee zinnen beschrijven zaken die van invloed zijn op de risico's en daarmee op de haalbaarheid van de businesscase van Windpark Hanze. Een onderdeel van het bepalen van economische waarde is het disconteren van toekomstige geldstromen. De geldstromen worden afgeleid van de prognoses en het disconteren gebeurt op basis van een rendementseis of vermogenskostenvoet. De waarderingsspecialist heeft aangegeven dat voor zijn berekening een 'unlevered'[2] rendementseis gehanteerd is van 6,7%. Op basis van diverse bronnen[3] wordt duidelijk dat dit percentage voor een dergelijk 'wind op land' project passend zou kunnen zijn. Echter ligt er geen duidelijke onderbouwing aan het gebruikte percentage ten grondslag. Wel is er een gevoeligheidsanalyse uitgevoerd voor diverse onderwerpen en parameters waarmee duidelijk werd

[2] Leverage betekent letterlijk: hefboom. In de financieringswereld is het de verhouding tussen vreemd vermogen en eigen vermogen. Unlevered houdt een situatie in waarbij een onderneming geheel met eigen vermogen wordt gefinancierd. De waarderingsvariant die veel gebruikt wordt is de Adjusted Present Value (APV) methode, die uit gaat van de unlevered situatie.
[3] Grant Thornton rapport van januari 2019: "Renewable energy discount rate survey results – 2018", IVCS.org artikel van 2021: "How do you value a renewable energy project?" en navraag bij enkele RV collega's.

wat het effect was op de waarde. Dit is voor WPH de basis geweest om tot de economische waarde te komen waarvan de gestelde prijs is afgeleid en is opgenomen in het voorstel.

Aanvullend heeft WPH in haar voorstel opgenomen dat er ruimte is voor (directe) participatie voor omwonenden van maximaal 10%. Dit maximale percentage is beschikbaar als ieder van de huidige aandeelhouders bereid is daarvoor “plaats te maken”. Daarbij wordt aangegeven dat als Windshare Groen B.V. en Meeuwentocht B.V. als huidige aandeelhouders geen “plaatsmaken” en dus blijven vasthouden aan de omvang van hun huidige aandeel, dat de maximale omvang dan 8,1% is.

Naast dat er een prijs is voorgesteld voor de aandelen en een maximale participatieruimte van 10%, zijn er door WPH ook voorwaarden gesteld die bij participatie gelden. Het gaat o.a. om de volgende voorwaarden:

- Participatie zal gestand worden gedaan als tenminste 75% van alle omwonenden deelnemen in de directe participatie.
- Iedere omwonende kan maximaal voor 1/53e deel van de beschikbare totale omvang van omwonende-participatie verkrijgen.
- Een in Windpark Hanze B.V. participerende omwonende komt niet in aanmerking voor een omgevingsvergoeding en kan ook niet certificaathouder zijn in Windshare Groen BV.

Voorstel VOWH
Om te participeren in Windpark Hanze B.V. komt VOWH tot het volgende inkoopbedrag per deelnemer, bestaande uit 3 onderdelen:

1.	aankoop aandelen (0,25% belang)	€	3.523
2.	verstrekking van een lening (per deelnemer 0,25%)	€	4.895
3.	afkoop risico t.a.v. initiatiefnemers WPH	€	2.600[4]
Totaal per deelnemer		**€**	**11.018**

Ad 1) Bij het eerste onderdeel wordt uitgegaan van de 40 leden van VOWH die in totaal voor 10% kunnen participeren; dus per deelnemer is dat 0,25%. Het bedrag is van € 3.523 betreft 0,25% van de ontwikkelkosten (uitgaven in voorbereiding op het te realiseren windpark) per eind 2019, zoals opgenomen in de jaarrekening 2019 van Windpark Hanze B.V.

Ad 2) Ook hier geldt dat per deelnemer een aandeel van 0,25% wordt bijgedragen aan de in totaal verstrekte leningen. 0,25% van de geleende middelen in de jaarrekening 2019 van Windpark Hanze B.V. bedraagt € 4.895.

Ad 3) Omdat de omwonenden later instappen dan de zittende aandeelhouders, hebben zij rekening gehouden met een extra inkoopbedrag per deelnemer. Om tot dit bedrag te komen is een inschatting gemaakt hoeveel kapitaal de 19 initiatiefnemers middels WPH-aangelanden B.V. als aandeelhouder in Windpark Hanze B.V. op de datum van ondertekening van het consensusdocument werkelijk aan risicodragend vermogen hebben gestort. VOWH komt op een gestort kapitaalbedrag van afgerond € 1 miljoen, wat voor een participatie van 10% voor de omwonenden neerkomt op € 104.000. Bij 40 deelnemers is het bedrag per deelnemer € 2.600.

Op basis van deze opgaven kan gesteld worden dat voor een aandelenbelang van 0,25% een prijs wordt voorgesteld van € 6.123 (€ 3.523 + € 2.600). Dit is een prijs per aandeel van € 244,92, bestaande uit € 140,92 per aandeel op basis van de ontwikkelkosten en daarbovenop een

[4] In het voorstel van VOWH staat hier een bedrag van € 2.500. VOWH geeft aan in een e-mail van 1 juli 2021 van de heer Salomons dat dit onderdeel uiteindelijk een afronding is op het geheel en dat uitgegaan kan worden van € 2.600.

risicopremie van € 104,00 per aandeel. De verstrekking van het aandeel in het totaal aan leningen van € 4.895 per deelnemer is geen participatie in het eigen vermogen en valt daarmee buiten het vergelijk van de participatievoorstellen.

Uit het voorstel van VOWH wordt duidelijk dat zij uitgaan van 40 deelnemers die een 0,25% belang kunnen krijgen. In totaal komt dit neer op een belang van 10% voor omwonenden. Daarnaast stelt ook VOWH voorwaarden aan de participatie:

- VOWH is bereid om voor ieder lid dat niet wenst te participeren (van in totaal 40 deelnemers/leden) de helft van het betreffende 0,25% aandeel terug te laten vloeien naar Windpark Hanze B.V. De andere helft vloeit naar leden van de VOWH die wel wensen te participeren.
- Naast participatie blijft er recht op een omgevingsvergoeding. Voor leden van VOWH geldt automatisch dat het recht op planschade vervalt zodra het betreffende lid participeert in Windpark Hanze B.V.

Omgevingsvergoeding

Voorstel WPH
WPH heeft als 'omgevingsregeling' het volgende voorstel opgenomen, waarbij geldt dat een (WEL) participerende omwonende niet in aanmerking komt voor een omgevingsvergoeding.

1. WEL participeren

Afstand	**Vergoeding per jaar**
tot 500 meter	-
500 - 1.250 meter	-
1.250 – 1.500 meter	-
1.500 – 2.000 meter	-
2.000 – 2.750 meter	-

2. NIET participeren

Afstand	**Vergoeding per jaar**
tot 500 meter	€ 10.000
500 - 1.250 meter	€ 5.000
1.250 – 1.500 meter	€ 3.500
1.500 – 2.000 meter	€ 2.500
2.000 – 2.750 meter	€ 1.500
Tussen twee lijnen (500-1.250m) x 1,5	

Aanvullend op deze omgevingsvergoeding geeft WPH aan in haar voorstel dat ze overweegt om de vergoeding voor omwonenden (niet zijnde participanten) op een afstand van 1.500 – 2.750 nog te verhogen naar € 3.000 per jaar. Deze verhoging wordt gefinancierd door het collectief accepteren van de wettelijk toegelaten slagschaduwhinder.

Voorstel VOWH
Alle omwonenden krijgen de keuzemogelijkheid voor:

1. Voor WEL participerende leden blijft er voor Windpark Hanze B.V. voldoende financiële ruimte over om de voorgestelde omgevingsvergoeding op basis van de afstandstabel met 25% te verhogen welke WPH aan de omwonenden heeft voorgesteld.
2. Indien een lid van de VOWH NIET wenst te participeren, dan houden de resterende vermogensverschaffer meer rendement over. Dit geeft Windpark Hanze B.V. de financiële ruimte de niet participanten van de VOWH een 75% hogere omgevingsvergoeding te voldoen op basis van de afstandstabel.

Hieronder zijn deze mogelijkheden uitgewerkt in tabellen.

1. WEL participeren

Afstand	Vergoeding per jaar
tot 500 meter	€ 12.500
500 - 1.000 meter	€ 6.250
1.000 – 1.500 meter	€ 4.375
1.500 – 2.000 meter	€ 3.125
2.000 – 2.750 meter	€ 1.875
Tussen twee lijnen (500-1.000m) x 1,5	

2. NIET participeren

Afstand	Vergoeding per jaar
tot 500 meter	€ 17.500
500 - 1.000 meter	€ 8.750
1.000 – 1.500 meter	€ 6.125
1.500 – 2.000 meter	€ 4.375
2.000 – 2.750 meter	€ 2.625
Tussen twee lijnen (500-1.000m) x 1,5	

Aanvullend op deze omgevingsvergoeding wil VOWH een vergoeding geven aan omwonenden die meer slagschaduw- of andere overlasturen dan wettelijk is toegestaan accepteren. Het uitganspunt is dat 60% van de netto meeropbrengst toe komt aan de leden van de VOWH. (totaal 66 adressen, waarvan 40 leden VOWH en 26 aangelanden geeft verhouding 60% om 40%). VOWH stelt verder dat in het geval partijen over dit onderwerp geen overeenstemming weten te bereiken, dat Windpark Hanze B.V. zich dan aan alle wettelijke kaders dient te houden met betrekking tot geluidsoverlast, verlichtingseisen en slagschaduw.

<u>Vergelijk participatievoorstellen</u>

Prijs per aandeel Windpark Hanze B.V.
De prijs per aandeel die WPH in haar voorstel van 20 mei 2020 opgenomen heeft is € 4.500, waar VOWH met haar voorstel van 1 juli 2020 uitkomt op € 244,92 per aandeel. De benadering en daarmee de totstandkoming van de prijs verschilt aanzienlijk. WPH maakt gebruik van een waardeberekening zoals regulier gebruikt wordt door waarderingsspecialisten en VOWH gaat uit van de uitgaven tot aan 31 december 2019 zoals opgenomen in de jaarrekening 2019.

Het voorstel van WPH sluit daarmee het meest aan op de berekeningswijze die regulier gehanteerd wordt om tot een waarde te komen waarvan een prijs voor de aandelen van afgeleid wordt. Om te komen tot die prijs is de SDE Businesscase gebruikt, waarop ook diverse aanpassingen zijn gedaan. De begroting die uiteindelijk gebruikt is, is daarmee op hoofdlijnen bekend. Echter hebben we de betreffende begroting niet in detail kunnen beoordelen. Op basis van de hoofdlijnen zou de gehanteerde begroting als realistisch beschouwd kunnen worden. Daarnaast is een rendementseis gehanteerd van 6,7%. Hiervan is eerder aangegeven dat dit voor een dergelijk ‘wind op land’ project passend zou kunnen zijn. Echter speelt daarbij de vraag welk peilmoment gehanteerd dient te worden voor de waarde. WPH geeft aan dat zij uitgaan van de meest actuele waarde en daarmee de huidige prijs en niet die van 20 mei 2020. Op basis van eigen indicatieve berekeningen is duidelijk dat het opschuiven van de peildatum naar een latere datum, in alle gevallen leidt tot een hogere waarde en prijs. De tijdswaarde van geld zorgt ervoor dat de waarde van dit geld in de toekomst (bij gelijke of vergelijkbare omstandigheden) hoger is.

VOWH zie het moment van ondertekenen van het consensusdocument als peildatum. Bij de peildatum van VOWH veronderstellen we dat VOWH vasthoudt aan haar opgegeven prijs die gebaseerd is op de situatie per 31 december 2019. Daarnaast leidt de berekeningswijze van VOWH ook een lager prijs, omdat de ontwikkelkosten op de peildatum van 31 december 2019 relatief nog beperkt zijn en steeds meer toenemen naarmate de het project in een verder gevorderd stadium raakt. Om te komen tot een uitkomst die aansluit op de prijs per aandeel van VOWH (€ 244,92) op basis van de berekeningswijze en businesscase van WPH, zal er een rendementseis gehanteerd moeten worden van meer dan 12%. Andersom geldt dat de prijs per aandeel van WPH (€ 4.500) aansluit op de berekeningswijze van VOWH als de ontwikkelkosten € 43.960.000 bedragen. Dit bedrag gedeeld door 10.000 aandelen is € 4.396 en daarbij opgeteld de risicopremie van € 104 is samen € 4.500. Vanuit de businesscase van WPH is af te leiden dat de totale investering voor Windpark Hanze naar verwachting € 102 miljoen zal bedragen.

De vraag die aanvullend speelt bij de gehanteerde rendementseis van 6,7% in het voorstel van WPH is of dit percentage ook van toepassing is voor projecten die nog in de ontwikkelfase zitten. Dit houdt de periode in van het doorlopen van het omgevingsvergunning traject, het verkrijgen van de SDE beschikking, het vastleggen van overeenkomsten met leveranciers, het verkrijgen van financieringen, het maken van afspraken met andere belanghebbende en dergelijke. Pas als al deze zaken afgerond zijn, zal men over gaan tot de uitvoer van het project. Tot die tijd bestaat de kans en daarmee het risico dat het project niet zal doorgaan. De vraag is dan of de gehanteerde rendementseis van 6,7% de risico's voldoende reflecteert die in de ontwikkelfase aanwezig zijn. Indien men de risico's voor die fase hoger inschat, zal de rendementseis ook hoger zijn en daarmee de waarde en prijs per aandeel lager uitvallen. Het tegenovergestelde geldt ook; lagere risico's leiden tot een hogere waarde en prijs. Uit een eigen indicatieve berekening blijkt dat een aanpassing van de rendementseis met 1,0% voor de hele looptijd leidt tot een wijziging in de waarde en prijs per aandeel van € 750 oplopend tot € 1.250. De hoogte van de wijziging is afhankelijk van de gehanteerde peildatum en welke rendementseis als basis wordt gebruikt.

Participatieruimte voor omwonenden
WPH geeft ruimte voor (directe) participatie van maximaal 10%. Dit maximale percentage is beschikbaar als ieder van de huidige aandeelhouders bereid is daar voor "plaats te maken". VOWH baseert haar berekening op 40 deelnemers die ieder een 0,25% belang neemt in Windpark Hanze B.V. Daarmee lijkt over de participatieruimte voor omwonenden consensus te zijn dat deze gesteld wordt op maximaal 10%.

Voorwaarden participatie
Door beide partijen zijn voorwaarden gesteld aan de participatie, die deels zijn benoemd in het vorige hoofdstuk Beschrijving participatievoorstellen. De voorwaarden lopen uiteen en hebben deels ook te maken met de omgevingsvergoeding, die we bij het volgende onderdeel vergelijken. De resterende voorwaarden zijn zelf ingebracht door partijen en daarmee niet direct vergelijkbaar. Indien men overgaat tot het maken van afspraken over participatie, zal men het eerst eens moeten worden over de prijs per aandeel en zullen deze voorwaarden als aanvullende onderhandelingspunten aan bod komen.

Omgevingsvergoeding
WPH stelt dat een participerende omwonende niet in aanmerking komt voor een omgevingsvergoeding. Bij de omgevingsvergoeding (of omgevingsregeling) die WPH voorstelt voor niet participerende omwonenden wordt aangegeven dat zij een bedrag toevoegen aan de vergoedingen die in Windkoepel Groen (of WKG)-verband zijn afgesproken. Volgens WPH is het voorstel hiermee beduidend ruimer dan de zogenaamde NWEA[5]-normen en de door WKG gehanteerde vergoedingen.

VOWH stelt dat in de situatie van WEL participerende leden voldoende financiële ruimte over is in de exploitatie van windpark Hanze, om de door WPH voorgestelde omgevingsvergoeding op basis van de afstandstabel met 25% te verhogen. In de situatie dat leden NIET participeren blijft er volgens VOWH extra financiële ruimte over, zodat de voorgestelde omgevingsvergoeding door WPH op basis van de afstandstabel met 75% verhoogd kan worden.

We gaan uit van een vergelijk van de participatiemogelijkheden, dus kijken we in eerste instantie naar de omgevingsvergoedingen in de situatie van WEL participeren. Hierin zijn grote verschillen: WPH stelt bij participeren de omgevingsvergoeding op nul, omdat omwonenden dan niet in

[5] De Nederlandse WindEnergie Associatie (NWEA) is de brancheverenigingen van de windsector.

aanmerking komen, waar VOWH de voorgestelde vergoeding van WPH voor niet participerende omwonende verhoogt.

Voor de volledigheid hebben we in het vorige hoofdstuk ook de vergoedingen opgenomen voor de situatie dat omwonenden niet participeren. Ook hier zijn de verschillen groot te noemen door de factor 1,75, wat een verschil inhoudt van 75% voor de omgevingsvergoeding. Daarnaast speelt bij niet participeren door omwonenden dat VOWH ook wil vasthouden aan het recht op planschade, waardoor het verschil in de voorstellen van WPH en VOWH toeneemt.

Opvallend is dat de afstand ranges gebruikt door WPH en VOWH afwijken; VOWH gebruikt 500 - 1.000 meter en 1.000 - 1.500 meter, waar WPH gebruikt 500 - 1.250 meter en 1.250 - 1.500 meter gebruikt. De andere afstand ranges zijn wel gelijk. Mogelijk is dit bewust gedaan door één van de partijen, maar mogelijk zijn de afstanden door één van de partijen verkeerd overgenomen.

VERTALING VOORSTEL DE HEER TIESINGA

Beschrijving voorstel

In de uitwerking van het voorstel van de heer Tiesinga wordt onderscheid gemaakt in wel en geen kapitaalinleg, wat als vergelijkbaar is met het onderscheid in wel of niet participeren bij de andere voorstellen. Het inleggen van kapitaal houdt in dit voorstel in dat omwonenden de mogelijkheid krijgen tot maximaal € 80.000 achtergesteld te lenen aan Windpark Hanze B.V. Daarbij wordt een rentevergoeding gehanteerd met een risico-opslag van 10%. Dit houdt in dat verstrekkers van de achtergestelde lening een vaste rentevergoeding krijgen van 10% per jaar over de looptijd van de lening.

Vervolgens heeft de heer Tiesinga in zijn voorstel opgenomen dat bij WEL kapitaalinleg de basis-omgevingsvergoeding zoals geadviseerd door WKG van toepassing is: tot 600 meter van de dichtstbijzijnde molen een vergoeding van € 5.000 per jaar en tot 1.200 meter € 2.500 per jaar. Daarbij geldt dat voor de adressen die zich op korte afstand tussen 2 lijnen bevinden, de maximale inlegmogelijkheid een factor 1,5 toegepast.

Voor de situatie waarin omwonenden geen kapitaal inleggen, geldt de onderstaande tabel.

Afstand	**Vergoeding per jaar**
tot 500 meter	€ 10.000
500 - 1.000 meter	€ 5.000
1.000 – 1.500 meter	€ 3.500
1.500 – 2.000 meter	€ 2.500
2.000 – 2.750 meter	€ 1.500
Tussen twee lijnen (500-1.000m) x 1,5	

Financiële vertaling kapitaalinleg naar participatie en vergelijk voorstel VOWH

Het inbrengen van een achtergestelde lening levert een rendement op dat bestaat uit rente. De rente die opgenomen is in het voorstel van de heer Tiesinga bedraagt een vaste rente van 10% per jaar. Voor omwonenden die een achtergestelde lening verstrekken, houdt in dit geval het inbrengen van vermogen een rendement in van 10%. Op dit rendement is nog geen winstbelasting gecorrigeerd.

In het voorstel van VOWH wordt gerekend met een prijs per aandeel van € 244,92. Om voor deze prijs op basis van economische waarde een rendement te bepalen, is een eigen indicatieve berekening gemaakt die gebaseerd is op de berekeningswijze en de businesscase van WPH. Hieruit komt naar voren dat een rendementseis van meer dan 12% gehanteerd moet worden om in de buurt te komen van de prijs per aandeel van VOWH. Het verschil in rendement tussen de achtergestelde lening en de participatie op basis van het voorstel van VOWH is dan circa 2%. Daarbij speelt dat het rendement van VOWH wel gecorrigeerd is voor winstbelasting. Het verstrekken van de achtergestelde lening in het voorstel van de heer Tiesinga levert dus minder rendement op dan voorgesteld wordt door VOWH. Daartegenover staat dat bij het terugbetalen van het vermogen, de verschaffers van de achtergestelde lening na de bank als eerste recht hebben op de terugbetaling. Daarmee lopen de omwonenden middels de achtergestelde lening een lager risico, wat aansluit bij het lagere rendement in het voorstel van de heer Tiesinga.

Bij de omgevingsvergoedingen zijn in de situatie van het WEL inbrengen van kapitaal in het voorstel van de heer Tiesinga, net als in het voorstel van VOWH, wel bedragen opgenomen. Het gaat hier echter om bedragen die met een vergoeding van € 5.000 per jaar tot 600 meter en € 2.500 per jaar

tot 1.200 meter aanzienlijk lager zijn dan bij VOWH. Dit geldt ook voor de situatie waarin omwonenden geen kapitaal inleggen (Tiesinga) of NIET participeren (VOWH). De bedragen liggen bij VOWH door de gehanteerde factor van 1,75 aanzienlijk hoger. De afstanden die in beide voorstellen gehanteerd worden zijn echter wel gelijk.

RECAPITULATIE

De opdracht die de provincie gegeven heeft is het onderling vergelijkbaar maken van de verschillende participatievoorstellen van de initiatiefnemers: WPH en VOWH. Aanvullend heeft de provincie de opdracht als volgt meer concreet gemaakt: een vertaling van het rapport Tiesinga en het voorstel van VOWH, met als doel beide voorstellen onderling vergelijkbaar te maken. Het voorstel van de heer Tiesinga kan niet beschouwd worden als een voorstel voor participatie, zodat het voorstel van de heer Tiesinga niet binnen de basisopdracht past en de voorstellen van WPH van 20 mei 2020 en het voorstel van VOWH van 1 juli 2020 met elkaar vergeleken worden. Om het advies zo compleet mogelijk te maken is ook een vertaling gemaakt van het advies van de heer Tiesinga om het financieel vergelijkbaar te maken met het voorstel van VOWH.

Uit het vergelijk van de voorstellen van WPH en VOWH komt naar voren dat er een aanzienlijk verschil is tussen de voorgestelde prijs per aandeel. Dit komt door een duidelijk verschil in de berekeningswijze. Als we beide voorstellen echter vergelijken op basis van de door WPH gebruikte businesscase en een indicatieve berekening die leidt tot een economische waarde, dan is het verschil terug te brengen naar de gehanteerde rendementseisen. Door WPG is een rendementseis gehanteerd van 6,7%, waar de prijs per aandeel van VOWH leidt tot een rendementseis van ruim 12%. Hiermee wordt duidelijk dat er een groot verschil zit in beide voorstellen en de prijs per aandeel. Daarbij komen de verschillen voor de omgevingsvergoeding en de overige voorwaarden.

Het voorstel van de heer Tiesinga is eigenlijk niet vergelijkbaar. Als we echter de vertaling naar het financiële rendement maken, dan kunnen we een vergelijk maken van de rendementseisen die uit de voorstellen af te leiden zijn. Het vaste rentepercentage dat Tiesinga voorstelt is 10% en daarmee ook het rendement. Het betreft wel een rendement voordat belastingen[6] zijn gerekend, waar over de rendementen in de berekening van WPH wel belasting gerekend is. Duidelijk is dat het rendement dat in het voorstel van de heer Tiesinga is opgenomen hoger is dan in het voorstel van WPH en lager is dan in het voorstel van VOWH.

[6] Het gaat hier met name om winstbelasting of vennootschapsbelasting. In 2021 geldt bij een winst tot € 245.000 het tarief van 15% en daarboven 25%. Vanaf 2022 schuift de grens tussen de tarieven naar € 395.000.

Van: Leen Verbeek
Verzonden: woensdag 14 juli 2021 14:03
Aan: [redacted]
CC: [redacted]; [redacted]; Jop Fackeldey
Onderwerp: Re: Windpark Hanze

Hallo [redacted],
Dank voor informatie.
Ik heb de oorspronkelijke afspraak nog in mijn agenda staan, maar die staat op 13.00 tot 14.00 uur.
Ik ben de rest van die dag alleen van half elf tot half twaalf bezet en kan evt. ook op de andere tijden die dag.
Groet,
Leen

Verstuurd vanaf mijn iPhone

> Op 14 jul. 2021 om 10:19 heeft [redacted] <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
>
> Hoi Leen
>
> Net gesproken met het windpark die contact met me wilden. Ze gaven aan echt teleurgesteld te zijn over de annulering en zouden graag deze week nog in gesprek gaan. Ze vroegen drie dingen concreet aan de provincie:
>
> - is vrijdag 13u nog beschikbaar in onze agenda's?
> - kan de provincie een signaal afgeven naar de omwonenden dat het gesprek deze week moet plaatsvinden? Dat zou volgens hun logisch zijn omdat iedereen zich gecommitteerd heeft aan dit proces.
> - als het deze week niet doorgaat, kan de provincie dan nog deze week het signaal afgeven dat er alles aan gedaan is om overeenstemming te bereiken maar dat dat niet gelukt is.
>
> Ik heb aangegeven dat ik alleen in het eerste punt wat kan betekenen en geadviseerd om hun overige wensen voor deze week op de mail te zetten aan iedereen. Zij gaan begin van de middag wat mailen.
>
> [redacted] staat de afspraak van vrijdagmiddag om 11u nog bij Leen in de agenda?
>
> Groet [redacted]
>
>
> -----Oorspronkelijk bericht-----
> Van: [redacted]
> Verzonden: dinsdag 13 juli 2021 13:59
> Aan: [redacted]@zuiderzeeland.nl'; [redacted]@windparkhanze.nl'; Leen Verbeek [redacted]@flevoland.nl>; Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@solcon.nl'; [redacted]@zuiderzeeland.nl'; [redacted]@hotmail.com'; [redacted]@gmail.com'; [redacted]@koddelandbouw.nl'; [redacted]@kluifhooft.nl'
> CC: [redacted]@live.nl'; [redacted]@wielinkbv.nl'; [redacted]@solcon.nl'
> Onderwerp: FW: Annuleren afspraak.
>
> Goedemiddag
>
> We hebben zojuist onderstaand bericht ontvangen. Dit betekent dat het overleg morgen niet door zal gaan.
>
> Met vriendelijke groet,
>
>
> [redacted]
> [redacted]
> Afdeling Strategie en Beleid
>
> Provincie Flevoland
> T 0320-[redacted]

> M 06-[redacted]
> E [redacted]@flevoland.nl
> W www.flevoland.nl
> www.linkedin.com/in[redacted]
>
>
> [redacted]
>
>
>
>
>
>
> -----Oorspronkelijk bericht-----
> Van: [redacted] <[redacted]@solcon.nl>
> Verzonden: dinsdag 13 juli 2021 13:44
> Aan: [redacted] [redacted]@flevoland.nl>
> CC: Salco Fishfarm Dronten B.V. <[redacted]@live.nl>; [redacted] <[redacted]@wielinkbv.nl>
> Onderwerp: Annuleren afspraak.
>
> Hallo [redacted],
>
> Wij gaan het met de beste wil morgen niet redden om aanwezig te zijn bij het overleg.
> Wij doen ons uiterste best om een andere adviseur te vinden om het proces niet te lang op te houden.
> Mocht dit niet lukken, dan houden we vast aan [redacted].
> Wij verwachten van WPH even geduld te hebben en met niks naar buiten te treden, zoals afgesproken met Jop Fackeldij.
>
> Met vriendelijke groet
>
> [redacted]

Van: Leen Verbeek
Verzonden: vrijdag 16 juli 2021 11:37
Aan: [redacted]
CC: [redacted];
Onderwerp: Re: update windpark Hanze

Hallo [redacted],
inderdaad jammer dat het zo gaat, het heeft zeker niet aan ons gelegen.
Hartelijk dank voor jouw goede support, heb ik gewaardeerd!
Een fijne zomer toegewenst. Jammer dat je ons gaat verlaten,
ik neem aan dat je baar een nieuwe baan gaat,
veel succes daarmee!
Hartelijke groet,
Leen

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 16 jul. 2021 om 10:51 heeft [redacted] <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:

Hoi Leen
Het lijkt er op dat het er vandaag niet meer van gaat komen. Ik heb niks meer gehoord.
Persoonlijk vind ik het jammer. Het is mijn laatste werkdag voor de provincie en ik had het leuk gevonden als de partijen elkaar vandaag iig hadden kunnen spreken. Maar het is niet anders en vanuit de provincie vinden we er vanuit onze neutrale/onafhankelijke positie ook niks van
Ik stel voor dat ik de partijen een kort overdrachts-bericht stuur en verder niet inga op het proces (strekking: laatste werkdag, CdK volgende week op vakantie week erna is Jop Fackeldey, u kunt contact opnemen met ...voor het maken van een evt. afspraak). Als wij uitspreken dat ze door moeten gaan of dat het hier eindigt, nemen we stelling en kiezen we partij. Kan je je daar in vinden?
En als ik je niet meer spreek/zie: bedankt voor de samenwerking en een fijne vakantie alvast!
[redacted] klopt het dat ik [redacted] als contactpersoon kan noemen? Uiteraard ontvangen jullie het overdrachtsdocument met de relevante info/contactgegevens.
Groet [redacted]

Van: Leen Verbeek <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: donderdag 15 juli 2021 15:28
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: Re: update windpark Hanze

[redacted],
Dank voor het bijpraten.
Volgende week zijn er voor mij geen opties, ik ben dan in Denemarken/Noorwegen.
Het is dus morgen of niet....
Groet,
Leen

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 15 jul. 2021 om 13:52 heeft [redacted] <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:

Goedemiddag Leen
Onze stilte-strategie brengt al wat dynamiek op gang. Ik ben net (alsof ze het van elkaar wisten) achtereenvolgens gebeld door omwonenden en windpark.
De omwonenden wilden me laten weten dat ze morgen niet zelf naar het overleg komen. Ze willen ons advies daarin ter harte nemen maar ook hun omgeving adviseert hen dat. Ze doen er alles aan om morgen of volgende week een vertegenwoordiger beschikbaar te hebben. Vanavond spreken ze iemand én ze spreken de voicemail in van iemand die nu op vakantie is en hopelijk dit weekend nog reageert. Als het vanavond al wat wordt krijg ik nog een bericht.
Het windpark was benieuwd of er al wat bekend was voor morgen. Ik heb aangegeven wat ik net had gehoord. De adviseur van het windpark is nog steeds bereid te komen en kan als hij het max 1,5u van tevoren weet. Ook wil hij graag zijn beschikbaarheid voor volgende week opgeven.
Zal ik jouw secretariaat vragen naar de opties voor volgende week? Als ik die ken kan ik deze alvast aan het windpark en de omwonenden voorleggen. Met Margriet heb ik afgesproken dat we samen kijken wie van de bestuursadviseurs volgende week beschikbaar is voor ondersteuning.
Als laatste wilde ik nog delen dat ik vanmorgen door het waterschap werd benaderd om een woordvoeringslijn af te stemmen voor als het traject is afgerond, omdat ook zij door de media benaderd konden worden. Ik heb de adviseur van het windpark laten weten dat ik dit vanuit een reguliere interbestuurlijke verhouding wel begrijp maar dat het waterschap hier met een pet van aandeelhouder van het windpark aan tafel zit. In die situatie kunnen we niet 1 op 1 een woordvoeringslijn afstemmen.
Tot zover de update!
Groet [redacted]

Afdeling Strategie en Beleid
Provincie Flevoland
T 0320-[redacted]
M 06-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl
www.linkedin.com/in[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: vrijdag 16 juli 2021 14:14
Aan: [redacted]
Onderwerp: FW: Overdracht Windpark Hanze
Bijlagen: 1. DOCUVITP-#2243958-v1-Melding_WSZL_aangaan_samenwerking_met_Vereniging_Windpark_Hanze_-_realiseren_windpark.pdf; 2. Motie 5 - SGP, FvD, CDA, CU, 50PLUS - Ontwerp R.I.P. Windplan Groen (participeren).pdf; 3. Consensusdefinitief 16-9-2019 getekend16092019.pdf; 4. DOCUVITP-#2471448-v7-Voortgang_Windplan_Groen.pdf; Brief voortgang gebiedscommissie Windpark Hanze; 6. Opdr WPH VOWH HT.pdf; 7. Raportage bemiddeling tussen WPH b.v en VOWPH.pdf; 8. Aanbiedingsbrief bij de rapportage over de bemiddeling tussen WPH bv.pdf; Fwd: Vraag aan VOWH; Re: Reactie n.a.v. overleg 26-4-21; 11. Rapport ValuePro inzake participatie Windpark Hanze - definitief 13-07-2021.pdf

Deze is ook voor jou. Ik heb Jop gezegd dat je hier vanaf 10 augustus voor beschikbaar bent.

Groet [redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: vrijdag 16 juli 2021 14:13
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: Overdracht Windpark Hanze

Beste [redacted] en [redacted]

Met deze mail wil ik het dossier WPH overdragen. Hieronder heb ik een situatieschets opgenomen die verwijst naar de bijlagen in de mail. Daaronder is een suggestie gedaan voor een agenda (als het van een gesprek komt) en de emailadressen van de contactpersonen opgenomen. Naar de partijen is gecommuniceerd dat er volgende week niemand aanwezig is voor een overleg en dat Jop Fackeldey de week erna beschikbaar is. [redacted] heb ik gevraagd om alvast wat momenten te reserveren in de week van 26 juli. Ik verwacht dat [redacted] namens het windpark contact zal opnemen en dat [redacted] van de vereniging van omwonenden contact zal opnemen. Hij zal met een naam van een vertegenwoordiger komen. Vervolgens moet de afspraak ingepland worden tussen Jop, [redacted], [redacted] en de vertegenwoordiger van omwonenden.

Ik ga er vanuit dat het onderstaande voor zich spreekt en dat jullie hier een heel eind mee komen. Jop weet ook alles van hoe het gelopen is. Veel succes, werkplezier en ik bel eind augustus nog wel eens om na te vragen hoe alles verlopen is.

Groet [redacted]

Situatieschets

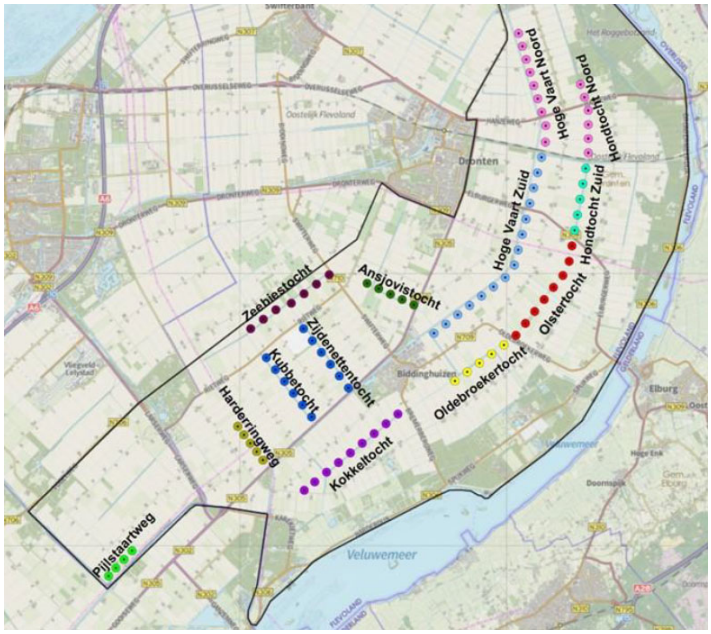

In het voorjaar van 2019 doorloopt windplan Groen na jarenlange voorbereiding een voorbereidingsprocedure voor het verkrijgen van vergunningen en een bestemmingsplan. Het is in de tijd van informatieavonden en ontwerp- vergunningen dat omwonenden van het windpark Hanze (1 van de 11 deelparken binnen windplan Groen à in kaartje hiernaast aangeduid met Hoge Vaart Noord en Hondtocht Noord) aan de bel trekken bij gemeente en provincie. Ze zijn niet tevreden over de participatiemogelijkheden. Daar waar andere omwonenden in hetzelfde projectgebied rechtstreeks risicodragend mogen mee-investeren, kunnen omwonenden dit wel via Windshare (Dit is een vereniging speciaal opgericht voor bewoners en ondernemers zonder grondposities en saneringswindmolens van de projectgebieden uit het Regioplan. In 2016 heeft Windshare een aantal enquêtes uitgezet om de gewenste omvang van de participatie van de windparken te kunnen bepalen. Aan de hand van de uitkomsten heeft Windshare met de Windkoepel afspraken gemaakt over een participatie-aandeel in de verschillende parken die deel uitmaken van Windplan Groen). Hoewel deelname via Windshare hetzelfde rendement oplevert blijft bij omwonenden het gevoel bestaan dat de aandeelhouders van windpark Hanze beter af zijn omdat dit windpark ook afspraken heeft gemaakt met het Waterschap Zuiderzeeland (De samenwerking bestaat uit het verstrekken van een achtergestelde lening van € 10 miljoen voor de ontwikkeling en realisatie van Windpark Hanze tegen een marktconform rentepercentage. Daarvoor ontvangt Waterschap Zuiderzeeland een aandeel in het windpark ter grootte van 40 GWh, bijpassende zeggenschap en een gereduceerd winstrecht. Dit aandeel komt qua omvang overeen met de te compenseren C02-uitstoot van het waterschap zie voor meer info bijlage 1). Omwonenden zijn ook ontevreden over de hoogte van de omgevingsvergoeding en het gehele communicatieproces tijdens de planvorming.

In het kader van het beleid voor windenergie moesten wij beoordelen of er mogelijkheden voor participatie worden geboden en of deze participatie "open, eerlijk en evenwichtig" is georganiseerd. Dit doen we op hoofdlijnen: Wij gaan als provincie over de ruimtelijke ordening en kunnen/mogen in dat kader ook niet in de markt treden. Wij hebben daarom beoordeeld en aangegeven dat wordt voldaan aan het beleid omdat er voldoende gelegenheid voor ontwikkelingsparticipatie (via Windshare) is aangeboden en dat over de aandelen van Windshare dezelfde rendementen zijn afgesproken. Hoewel we ons niet in detail konden mengen in de participatie-afspraken konden we ons wel inspannen voor een goede onderlinge verstandhouding tussen partijen en daarmee het draagvlak voor de windplannen. In dat kader is daarom wel bemiddeling aangeboden. Bewoners waren toen al in gesprek met Douwe Monsma en Hendrik de Vries.

In mei 2019 hadden de omwonenden ook de statenleden opgezocht. Dit mondde uit in een motie (zie bijlage 2). In de motie hebben PS aan GS opgedragen om een uiterste inspanning te plegen om in het gebied te komen tot maximaal draagvlak en gelijkwaardige participatie. Ter uitvoering hebben GS Douwe Monsma en Hendrik de Vries gevraagd hun werkzaamheden in opdracht van de provincie voort te zetten. In de tijd van dit bemiddelingstraject moesten GS het projectplan voor windplan Groen nog goedkeuren. Hierbij moest ook rekening worden gehouden met de ingebrachte motie. Nadat de druk al behoorlijk was opgebouwd zijn partijen uiteindelijk in september 2019 het zogenoemde consensusdocument (zie bijlage 3) overeenkomen. In het door alle partijen ondertekende document is afgesproken dat “het advies van de bemiddelaars kan dienen als uitgangspunt waarbij, binnen de contouren van het advies, naar oplossingen wordt gezocht voor wat betreft de aangereikte thema’s”. Het belangrijkste thema betreft thema 9: “het direct en volledig participeren”. De bemiddelaars adviseren hiervoor ruimte te bieden tussen de 3,8 en 10%.

Met dit gezamenlijke vertrekpunt en overige afspraken in het consensusdocument hebben GS besloten dat aan de opdracht van de Staten was voldaan. Dat er in elk geval het maximale resultaat was bereikt binnen de gegeven mogelijkheden. Het projectplan werd kort erna goedgekeurd zodat vergunningen verleend konden worden en er op tijd subsidie kon worden aangevraagd. Van de afspraken werd mededeling gedaan naar de staten (zie bijlage 4)

Onderdeel van de afspraken uit het consensusdocument was het inrichten van een gebiedscommissie. Een groep bestaande uit vertegenwoordigers van omwonenden en de initiatiefnemers die elkaar over en weer

informeren over de voortgang van het project. Als eerste stap van de uitwerking van het consensusdocument zouden de partijen een onafhankelijk voorzitter gaan aanwijzen. Al snel klopten de omwonenden bij ons aan omdat zij hulp zochten bij het aanwijzen van de voorzitter. Er was nog onvoldoende vertrouwen in elkaar om de suggesties van de ander te kunnen omarmen. In november 2019 heeft Jop Fackeldey de gesprekken begeleid waarin omwonenden en windpark Hanze gezamenlijk [redacted] hebben aangewezen als onafhankelijke voorzitter.

[redacted] start in november 2019 met zijn opdracht. Partijen hebben de provincie verzocht of zij de kosten van de onafhankelijke voorzitter wilden vergoeden. De provincie gaat hier in mee als [redacted] regelmatig terugkoppelt over de voortgang.

[redacted] geeft vanaf het allereerste begin aan dat er zeer weinig onderling vertrouwen is. Verslagen worden woordelijk vastgelegd, over de vergaderlocatie kan al gedoe ontstaan. Ook Corona helpt niet om het vertrouwen op te bouwen. [redacted] gaat wel gestaag door en vraagt de partijen beiden een voorstel uit te werken over de participatie en vergoedingen. Hoewel de voorstellen worden uitgebracht komt [redacted] eind augustus 2020 bij ons terug omdat hij tegenwerking ervaart (zie bijlage 5). Zijn vragen om een toelichting/onderbouwing van de economische waarde van het windpark Hanze worden afwijzend beantwoord. Daarnaast vraagt hij zich of er überhaupt mandaat bij windpark Hanze bestaat voor het uitbrengen van een voorstel.

Als reactie op de brief van [redacted] heeft Jop gesprekken gevoerd met waterschap en de voorzitter van windkoepel Groen om duidelijk te maken dat hij uitgaat van een commitment van alle partijen. Richting [redacted] is de suggestie gedaan om Henk Tiesinga in te schakelen om de partijen als onafhankelijke inhoudelijke deskundige te helpen bij het bespreken van de voorstellen. In november 2020 stemmen alle partijen in om Henk Tiesinga inderdaad als inhoudelijk deskundige een dringend advies uit te laten brengen over participatiemogelijkheden (zie bijlage 6).

Op 1 februari 2021 heeft Henk Tiesinga zijn advies uitgebracht (zie bijlage 7). In het advies wordt voorgesteld om een basis-omgevingsvergoeding uit te keren met daarbovenop een kapitaal-inleg via een achtergestelde lening. Hoewel dit wel door het windpark Hanze wordt omarmt is dit bij omwonenden in het verkeerde keelgat geschoten. Ze constateren dat het vertrekpunt van direct en volledig participeren via aandeelhouderschap uit het consensusdocument verlaten is. Zij hadden op aandeelhouderschap en zeggenschap gerekend en zien dit niet terug. Na een laatste bijeenkomst van de gebiedscommissie op 9 februari legt de voorzitter zijn opdracht neer. De zaak is weer terug bij de provincie. Gedeputeerde Jop Fackeldey legt uit dat hij met deze situatie terug moet naar Provinciale Staten om mede te delen dat er geen overeenstemming is bereikt.

Een derde bemiddelingspoging gaat te ver, maar Jop wil zichzelf overtuigen van de redenen waarom er geen overeenstemming bereikt kon worden. Hij vraagt de partijen daarom om onder leiding van de Commissaris van de Koning (dhr. Leen Verbeek) een gesprek aan te gaan. Dit gesprek vond op 26 april jl. plaats. De partijen kregen de vraag voorgelegd of ze in de basis bereid zijn nog eens te kijken naar het aandeelhouderschap (door WPH) en naar het rapport van dhr. Tiesinga (door omwonenden). Twee weken later is dit door beide partijen bevestigd (zie bijlage 9 en 10). Op basis van die bevestiging wilden we nog 1 laatste gesprek organiseren onder leiding van de CdK. Ter voorbereiding op het gesprek is [redacted] gevraagd een vergelijking te maken tussen het aanbod van omwonenden enerzijds en het aanbod van het windpark anderzijds. Bij het aanbod van het windpark hebben [redacted] specifiek gevraagd om het rapport Tiessinga (stuk 7) te vertalen naar een situatie onder aandeelhouderschap.

Het rapport van [redacted] is op 13/7 opgeleverd (zie bijlage 11). De opdrachtverlening vindt je onder stuk #2796969 Voordat het rapport tot stand kwam heeft de gedeputeerde apart met beide partijen gesproken. Besproken is:
- dat geen enkele partij verplicht was mee te doen, maar als je had aangegeven open te staan voor een gesprek je ook B moet zeggen óf een andere brief moet schrijven.
- dat hij de urgentie van beide partijen zag, maar ook afhankelijk is van ieders inzet en mogelijkheden
- dat er gedurende dit proces niet gestart zou moeten worden met plan B van het windpark (te weten uitvoeren van het rapport Tiesinga).
- dat we het proces stapje voor stapje bekijken.

[redacted] heeft vervolgens ook bij beide partijen aan tafel gezeten. Bij WPH was het complex ivm geheimhoudingsverklaringen. Jop Fackeldey, De CdK en ikzelf hebben ook een geheimhoudingsverklaring getekend voor de financiële gegevens. We hebben hiermee ingestemd maar ook het volgende opgemerkt: “Vanwege de beëdiging tot gedeputeerde en de afgelegde eed van ambtenaren is al voorzien in de gewenste geheimhouding. Ten overvloede zijn we wel bereid de verklaring te ondertekenen als dit tegemoet komt aan jullie wens hierin. Wij merken hierover op dat de geheimhouding enkel gaat over de inhoudelijke financiële

gegevens en dat dit los staat van mijn eigen afweging die ik maak in de terugkoppeling aan Provinciale Staten over het doorlopen proces."
[redacted] heeft 2 deelconcepten met de partijen gedeeld, de opmerkingen verwerkt en het rapport toen integraal naar de partijen en ons gestuurd. Heb het nog met [redacted] over gehad of we hier nog goedkeuring over moeten vragen, maar [redacted] gaf aan dat de opmerkingen zijn verwerkt en dat dit is wat het is. Daar ben ik het wel met hem eens, neemt niet weg dat er nog een discussie over details zou kunnen ontstaan.

Het proces om partijen samen aan tafel te krijgen is zeer moeizaam verlopen. De mailwisseling is niet heel interessant, maar als je er een indruk van wilt krijgen is deze opgeslagen op de H schijf. Op zowel 14/7 als 16/7 hadden we momenten gereserveerd voor een overleg en ook beide partijen waren zo ver dat ze zich wilden laten vertegenwoordigen, het rapport was af, maar de omwonenden lieten op 13/7 weten dat ze zich hadden vergist over de beschikbaarheid van hun vertegenwoordiger. Samen met de commissaris hebben we het proces expres op z'n beloop gelaten om zelf niet in een bepalende positie te komen. Het windpark zegt er namelijk een belang bij te hebben om zsm tot een gesprek te komen en de omwonenden geven aan even tijd te willen en dat dat moet kunnen. De haast van het windpark zit hem er in dat zij het rapport Tiesinga willen uitvoeren als het niet tot overeenstemming komt over het aandeelhouderschap. Dat moet voor Financial Close (eind september) anders is er geen sprake meer van risico-dragende deelname. Omwonenden hebben de gedachte dat het windpark uberhaupt al van plan is om Tiesinga uit te voeren en er niet serieus inzitten. Windpark zegt dat omwonenden weer niet betrouwbaar zijn....etc, etc....

Nog 2 aandachtpunten
Het waterschap is voor 15% aandeelhouder in windpark Hanze. Op 15/7 krijg ik een email met het verzoek af te stemmen over een woordvoeringslijn. Ik heb gevraagd vanuit welke hoedanigheid ze de vraag stellen. Ik kreeg de reactie dat dit vanuit de rol als aandeelhouder was. Ik heb geantwoord dat het vanuit onze neutrale en onafhankelijke positie niet mogelijk is. Ik heb de indruk dat de rolopvatting wel vaker vertroebelt in dit proces. Goed om daar alert op te zijn.

Op 16/7 krijg ik een mail vanuit een ander deelpark van windplan Groen dat zij hulp van het ministerie nodig hebben. Zij willen een gedoogplichtprocedure inzetten en dat is nodig om eind september Financial Close te bereiken. Ik vraag me af of ze daar niet rijkelijk laat mee zijn en welke consequenties dit heeft voor het bereiken van de FC.

Vervolg
Op 16/7 heb ik daarom de laatste mail verzonden met de boodschap dat het mijn laatste dag is, dat er volgende week niemand beschikbaar is om het overleg te faciliteren en dat Jop Fackeldey er vanaf 26 juli is. Om afspraken te maken kan er contact worden opgenomen met zijn secretariaat.

Als er een afspraak wordt gemaakt stel ik de volgende agenda voor:
- Kennismaking
- Introductie: waarom deed de provincie deed ook al weer? Geen 3e bemiddeling wel nog een laatste gesprek.
- Intenties: vraag elke partij met welke intenties ze aan tafel zitten
- Reflectie op bevindingen van [redacted]: hoe kijkt elke partij naar zijn uitspraak over aandeelhouderschap?
- Gesprek: wat hebben partijen van elkaar nodig om tot overeenstemming te komen?
- Afsluiting: wat spreken partijen af over de communicatie?

Relevante contactpersonen
Windpark Hanze (WPH)
1e contactpersoon – [redacted] [redacted] @windunie.nl 06[redacted])
Directie: [redacted] @windparkhanze.nl [redacted] @zuiderzeeland.nl
Aandeelhouders: [redacted] @solcon.nl, [redacted] @zuiderzeeland.nl, [redacted] @hotmail.com, [redacted] @gmail.com
info@koddelandbouw.nl [redacted] @kluifhooft.nl

Vereniging van Omwonenden Windpark Hanze (VOWH)
1e contactpersoon: [redacted] ([redacted] @solcon.nl 06[redacted])
[redacted] @live.nl, [redacted] @wielinkbv.nl,

Adviseurs/Bemiddelaars
[redacted] – Value Pro ([redacted] @valuepro.nl 06[redacted])
[redacted] @hotmail.com, [redacted] @gmail.com, [redacted] @gmail.com, [redacted] @gmail.com

[redacted]
Afdeling Strategie en Beleid

Provincie Flevoland
T 0320-[redacted]
M 06-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl
www.linkedin.com/in[redacted]

[redacted]

PROVINCIE FLEVOLAND

PROVINCIE FLEVOLAND

PROVINCIALE STATEN

MOTIE

Artikel 25 van Reglement van Orde Provinciale Staten van Flevoland

Motie nr.: 5

(In te vullen door de griffier)

Onderwerp: Ontwerp R.I.P. Windplan Groen (participeren)

Agendapunt: 10c

Onderwerp Statenvoorstel: -

Nummer Statenvoorstel:

Aan de voorzitter van Provinciale Staten

Provinciale Staten van Flevoland

in vergadering bijeen op:

Constaterende dat:

- Binnen het Regioplan Windenergie van de provincie Flevoland gewerkt wordt aan de realisatie van het Regioplan Windpark Groen.
- Windpark Hanze onderdeel uitmaakt van "Windpark Groen"
- Er 19 initiatiefnemers met 15 windmolens deel uitmaken van het Windpark Hanze.

Overwegende dat:

- Volgens de kaders van het Regioplan Windenergie Flevoland, bewoners uit hetzelfde gebied de kans moeten worden geboden voor financiële participatie vanaf de eerste risicodragende fase op gelijke voet.
- In ieder geval alle bewoners en ondernemers in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland gelegenheid om financieel te participeren in de exploitatie.
- Beide vormen van financiële participatie eerlijk, eenvoudig en evenwichtig moeten zijn vormgegeven.
- Een evenredige verdeling van de maatschappelijke baten een voorwaarde is om het brede maatschappelijke draagvlak voor windenergie, dat nu in de provincie aanwezig is, op lange termijn te behouden (regioplan wind blz 6.)
- Er een scheefgroei lijkt te zijn ontstaan tussen de lusten en lasten voor bewoners in het gebied
- Er 61 omwonenden in Windpark Hanze niet tijdig zijn geïnformeerd en dat hen geen mogelijkheid voor participatie is geboden zoals bedoeld in het Regioplan Windenergie.
- Het Waterschap Zuiderzeeland sinds 12 oktober 2018 wel mee participeert in het Windpark Hanze

☐ Verzoeken het college / X Dragen het college op / ☐ Spreken uit

Een uiterste inspanning te plegen om in het gebied windpark Hanze te komen tot maximale draagvlak en gelijkwaardige participatie.

en gaan over tot de orde van de dag.

50

Naam initiatiefnemer: [redacted] (SGP), G.J.C. Ransijn (FvD), C. Schotman (CDA), A.T. Strating (CU), P.A. vd Starre (%)PLUS)

Handtekening initiatief [redacted]

W. Boothman PVV

[redacted]

De motie wordt ondersteund door:

PARTIJ	NAAM ONDERTEKENAAR	HANDTEKENING
VVD		
SP		
D66 Flevoland		
CDA Flevoland		
Forum voor Democratie		
Partij voor de Vrijheid		
SGP		
ChristenUnie		
GROENLINKS		
PvdA		
50 PLUS		
Partij voor de Dieren		
DENK		

Stemverhouding **Totaal**	Voor	Tegen
VVD		
SP		
D66		
CDA		
FvD		
PVV		
SGP		
ChristenUnie		
GroenLinks		
PvdA		
50PLUS		
PvdD		
DENK		
De motie is:	**Aangenomen**	**Verworpen**

Aldus besloten in de openbare vergadering van Provinciale Staten van

Statengriffier,
A. Kost

Voorzitter,
L. Verbeek

Advies voor de betrokkenheid van de direct omwonenden bij Windpark Hanze (WPH bv.) en rapportage over de bemiddeling tussen WPH bv. en de Vereniging Omwonenden Windpark Hanze (VOWH).

[redacted]

Definitieve versie 31 januari 2021

Binnen de 'Gebiedscommissie Windpark Hanze' is het tot nu toe niet gelukt, om voor de betrokkenheid van de direct omwonenden bij het Windpark Hanze, een gedragen (financiële) oplossing te vinden.
De heer Tiesinga is gevraagd om het proces te ondersteunen en via bemiddeling en advisering een oplossing te bevorderen. (bijlage 1)

Deze rapportage/verantwoording omvat vijf paragrafen:

1 Bestaande beelden
2 Het fundament wat al gestort is
3 Participatievormen en mogelijkheden
4 Het advies
5 Bijlagen

Ad 1; Bestaande beelden

Om een goed inzicht te krijgen in de casus WPH, heb ik met personen van de partijen die daarbij een rol spelen en/of een belang hebben, een 1 op 1 of groepsgesprek gevoerd (bijlage 5). Daaruit bleek dat er nogal verschillende belevingen zijn over wat er tot nu toe geregeld is, dan wel geregeld had moeten worden. Tevens heb ik de vraag gesteld hoe het verder moet in relatie tot het onderwerp draagvlak, zoals genoemd in de opdrachtverlening. De hiermee verkregen informatie en kennis heb ik voor zo ver relevant gebruikt bij mijn advies.
Onder het motto "gedane zaken nemen geen keer" heb ik een feitenrelaas uit die gesprekken en de mij beschikbare documenten gedestilleerd en in de volgende paragraaf als feitenbasis voor het advies uitgewerkt.

Ad 2; Het fundament wat al gestort is

X *Start initiatief WPH.*

Nadat in het jaar **2000** er al eerste kontakten waren tussen initiatiefnemers en gemeentelijke overheid over het realiseren van windmolens aan de Hoge Vaart (bijlage 2), spraken zij daarover in **2014** opnieuw met de gemeente Dronten. In dat gesprek werd duidelijk dat als men iets m.b.t. windenergie zou willen, men een initiatief zou moeten ontwikkelen en indienen, waarbij het essentieel is dat **alle voorziene benodigde grondeigenaren** mee zouden moeten willen werken, op de locatie daar waar de molens gerealiseerd zouden kunnen worden. Even later kwam ook zo'n oproep voor het indienen van initiatieven vanuit de Wind Vereniging Oostelijk Flevoland (WVOF) aan haar leden. Vervolgens zijn alle voor het project betrokken grondeigenaren aan de Hoge Vaart Noord bijeengekomen en zijn zij tot overeenstemming gekomen en hebben het initiatief **op 2 december 2014 ingediend bij de overheden** (gemeente, provincie en Min EZ) als groep van grondeigenaren aan de Hoge Vaart Noord. Een belangrijke afspraak daarbij was, dat zij als groep het windpark ***zelf*** *wilden gaan ontwikkelen en exploiteren.*

X *Regioplan Windenergie Flevoland.*

In April **2015 is de kaart van het voorziene Regioplan Windenergie door de provincie Flevoland voor inspraak publiek gemaakt**. Het werd duidelijk dat de Hoge Vaart Noord maar ook de Hondtocht Noord op deze plankaart stonden. Iedereen in Flevoland, agrariërs en bewoners van het buitengebied, hetzij via de WVOF of overheden heeft hiervan kennis kunnen nemen, en kon weten van het plangebied en de bijbehorende plannen. Vervolgens zijn de kaders en de inhoud van het regioplan uitgewerkt door de overheden, inspraakavonden zijn gehouden en uiteindelijk is het **Regioplan Windenergie Flevoland in juli 2016 vastgesteld en is deze daarmee vanaf dat moment leidend voor het deelgebied Windplan Groen (WPG) en dus ook voor de windpark-initiatieven binnen dit plangebied, waaronder WPH.**

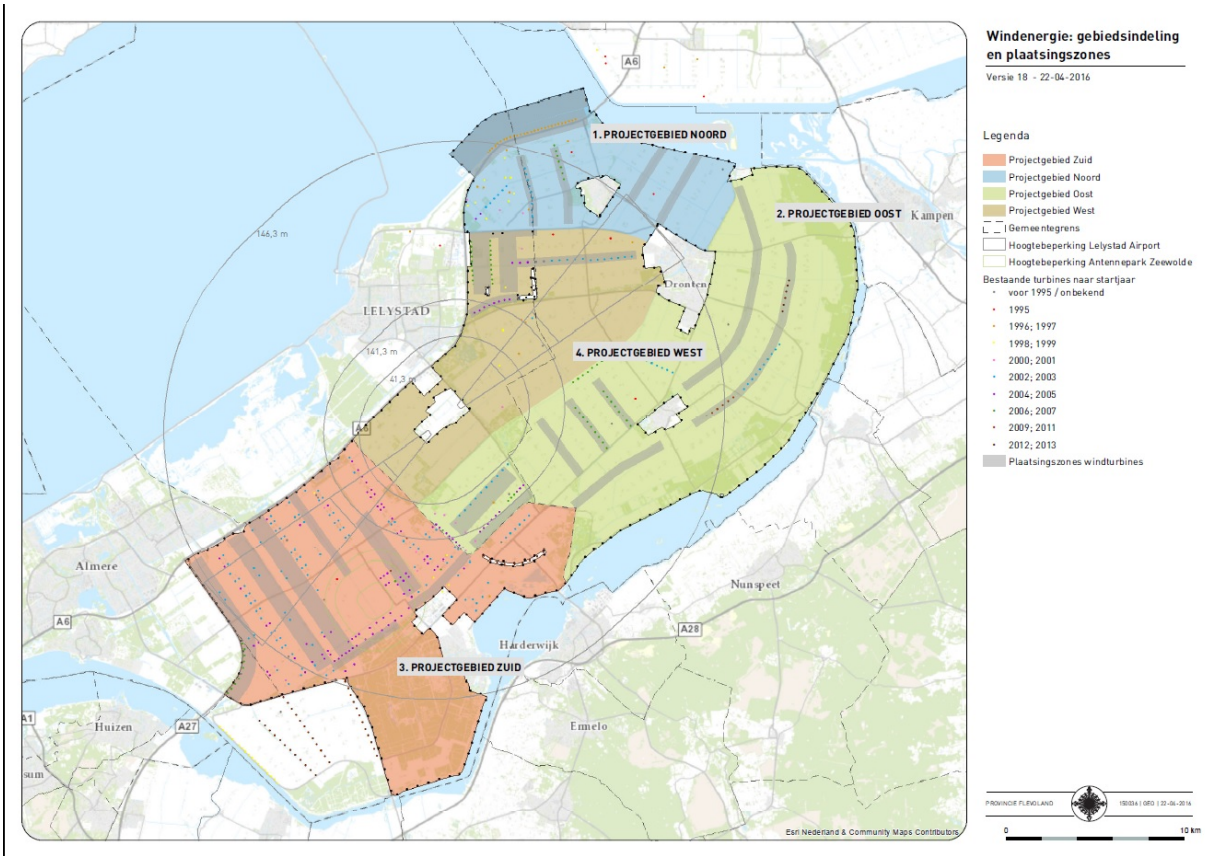

Voor **WPG** gelden vanuit het regioplan 3 financiële arrangementen, nl een:

- Vastgestelde gebied-gebonden bijdrage te alloceren in afstemming met de lokale overheid.
- Burgerparticipatie tijdens de exploitatie periode.
- Risicovolle participatie voor omwonenden buitengebied vanaf de start van het project.

X *Van Windplan Groen (WPG) naar Windkoepel Groen (WKG).*

De contouren van WPG werden, na publicatie van het regioplan in concept medio 2015, steeds inzichtelijker. Daardoor was het noodzakelijk dat er *een samenwerking kwam tussen alle individuele windpark-initiatieven binnen WPG. Dat was complex omdat veel van deze windpark-initiatieven al een voorgeschiedenis kenden. Er waren immers bestaande (reeds georganiseerde) lijnen, nieuwe lijnen en lijnen die moesten saneren.* Allemaal moesten zij op de één of andere manier medewerking gaan verlenen aan het WPG om hun eigen windpark-initiatief te kunnen realiseren dan wel een vervangende deelname binnen het plangebied te krijgen. Dit betekende een breuk in de ontwikkeling van de 11 autonome windpark-initiatieven binnen WPG. **Ze konden alleen doorgaan met hun ontwikkeling door samen te werken binnen WPG. Daarvoor is in 2016 de Vereniging Windkoepel Groen (WKG) opgericht en is een onafhankelijke voorzitter aangesteld.**

X *Windshare ontstaat.*

Vanuit de WVOF werd duidelijk dat participatie een belangrijk onderdeel is van het regioplan. *Na overleg tussen overheden en WVOF en consultatie in het gebied is in augustus **2016** besloten de vereniging Windshare als **participatievehikel zoals bedoelt in het regioplan** op te richten*. De windplannen Blauw en Zeewolde besloten daarin niet mee te gaan doen waardoor Windshare alleen participatie vorm kon geven voor de deelgebieden Groen en Bruin. Onderdeel van de consultatie was in **2016** een brede enquête die door de provincie en andere organisaties waaronder LTO, onder de aandacht van omwonenden is gebracht. **Op deze enquête is voldoende respons gekomen en op basis daarvan is de Vereniging Windshare als participatievehikel opgericht en in gesprek gegaan met WKG. Daar hebben zij hun vraag voor risicovolle participatie vanaf de start van de ontwikkeling in WKG op tafel gelegd. Die is door WKG gehonoreerd en heeft geleid tot gemiddeld 10% participatie in WKG**. Binnen WKG is tussen de windpark-initiatieven een herverdeling gemaakt van deze 10%. Deze herverdeling is via de opgerichte **Windshare Groen b.v**. in aandelen bij de afzonderlijke project-initiatieven in WKG ondergebracht. Via 4 inlegronden heeft Windschare Groen bv. de benodigde middelen daarvoor inmiddels bij de omwonenden opgehaald.

X *Meeuwentocht en WKG.*

Ten aanzien van *sanerende partijen i.c. windpark-initiatief Meeuwentocht,* is het percentage in MW bepaald door hun huidige te saneren vermogen met een factor x te verhogen. Op basis daarvan is een percentage in ieder windpark-initiatief binnen WKG vastgesteld. Hetzelfde is gedaan voor windpark-initiatief ViresVenti, omdat deze 2 initiatieven hard zijn geraakt door *beperkingen vanuit vliegveld Lelystad*. **Dit heeft uiteindelijk geleid tot de -tabel verdeelsleutel WKG- met een positie van Windshare, Meeuwentocht en ViresVenti in de windpark-initiatieven van WKG.**
Vervolgens is er binnen WKG een *herverdeling* gemaakt door deze drie partijen wat uiteindelijk heeft geleid tot de **Aandelenmatrix WKG**. De drie partijen hebben onderling zaken uitgeruild en voor **WPH resulteert dit in een aandeel van 12,7% Windshare Groen bv. en 5,96% Meeuwentocht bv.**

X *Waterschap Zuiderzeeland (ZZL) zoekt aansluiting.*

Waterschap Zuiderzeeland heeft zich geconformeerd aan landelijk afspraken om energie neutraal te worden. Door het Regioplan ontstond voor deze doelstelling een mooie kans om dit te verwezenlijken. Men start daarvoor in 2017 gesprekken met verschillende windpark-initiatieven. De gesprekken met WKG en WPH resulteren in een overeenkomst waarbij het waterschap, in haar rol als private organisatie, het recht krijgt om maximaal 40 GWH/jr af te nemen. Met de bijbehorende 'garantiecertificaten van oorsprong' kunnen zij hun energiedoelen invullen. **Als wederdienst kan geen grondpositie of herverdelingspositie geleverd worden. Maar wel een financiële positie, nl een achtergesteld vermogen van max 10 miljoen euro terwijl de aandelen de eerste 15 jaar niet winstgerechtigd zijn.** De gesprekken tussen WPH en ZZL leiden in **maart 2018** tot een positief besluit voor deelname door het waterschapbestuur. Naast het aandeel van vereniging WPH, Windshare Groen bv. en Meeuwentocht wordt **het percentage van ZZL voorlopig bepaald op 15%.**

X *Het windpark-initiatief WPH b.v. wordt ingericht.*

Herfst 2018 wordt de BV-structuur WPH ingericht. De eerste aandeelhouders van WPH bv. zijn WPH-aangelanden (de initiatiefnemers) en ZZL. Herfst 2019 treden als gevolg van de afspraken binnen WKG, Meeuwentocht en Windshare als aandeelhouder toe wat leidt tot het volgende overzicht.

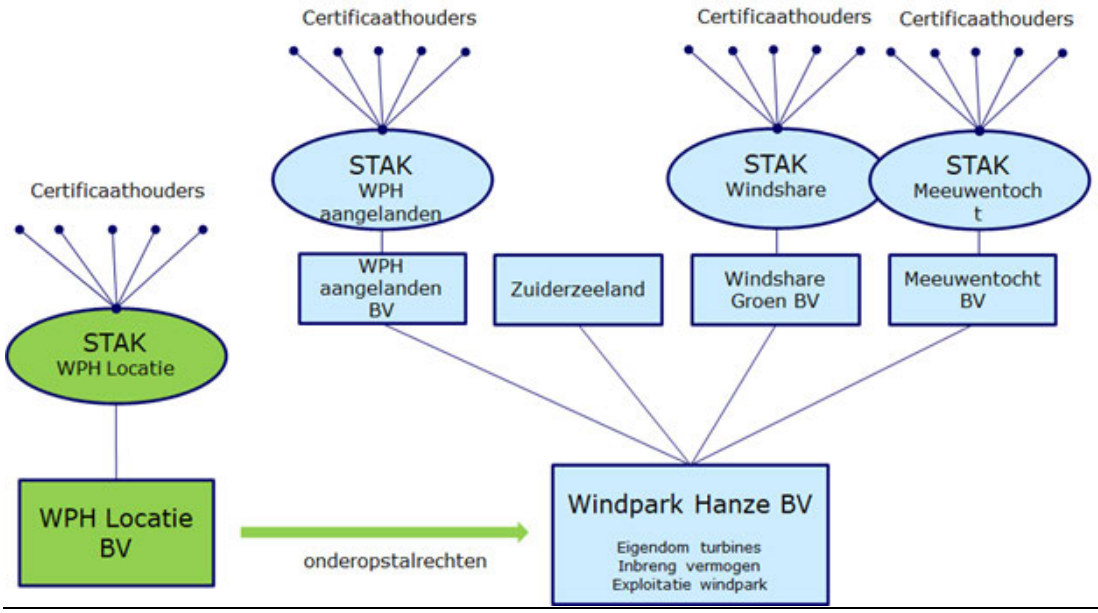

X Vereniging Omwonenden Windpark Hanze (VOWH) opgericht.

Nadat een periode met bilaterale contacten is de VOWH opgericht in **juli 2019**. Bij de vereniging zijn **39 van de 53 omwonenden** als lid aangesloten. De overige 14 omwonenden hebben om uiteenlopende redenen laten weten op het lidmaatschap **geen prijs te stellen**. Omdat WPH, in tegenstelling tot de meeste andere windpark-initiatieven verenigd in WKG, vanuit een 'maagdelijke situatie' start, alhoewel er in 2000 al initiatieven ondernomen zijn, is de VOWH van mening dat er naast de Windshare-participatie geregeld door WKG op de schaal van WPH ook een **participatie** uitgewerkt behoort te worden. Volgens VOWH is dat in het Regioplan ook zo bedoeld. In Provinciale staten is daarvoor aandacht gevraagd, hetgeen heeft geleid tot een motie die zijn uitwerking vindt in **het Advies Monsma/ De Vries.**

X Advies Monsma en de Vries.

In augustus 2019, is na vele 1 op 1 gesprekken met WPH b.v. en VOWH, onder leiding van de heren Monsma en De Vries aangaande 9 thema's een advies uitgebracht, waarin een richting voor de invulling van de wens van VOWH is aangegeven. Het advies is **gecomplementeerd met een ondertekend Consensusdocument.**

X Consensusdocument.

Eveneens is in augustus 2019 als aanvulling op het advies Monsma/ De Vries een consensus-document ondertekend door vertegenwoordigers van WPH b.v. en VOWH. Daarin is vastgelegd dat **in een 'Gebiedscommissie WPH' de intentie van het advies onderzocht en besproken zal worden met de inspanning om tot een oplossing te komen.**

X Vergunningverlening WKG definitief.

September 2020 is de ontwikkelingsfase van de windpark-initiatieven binnen WKG voltooid. Alle benodigde procedures zijn doorlopen en afgerond. De overheden hebben ingestemd met de plannen en daarmee is *de invulling van het regioplan geaccordeerd*. Met de onherroepelijke vergunningverlening door de RVS is de laatste toetsing akkoord beoordeeld. WPH kan verder met de volgende fase waaronder de financiering en de molenkeuze.

X Gebiedscommissie WPH.

Onderdeel van het cosensusdocument is de vorming van een gebiedscommissie met een onafhankelijk voorzitter. De voorzitter van de Gebiedscommissie heeft, na een jaar lang gesprekken in de kerngroep gevoerd te hebben, in de herfst van 2020 moeten constateren, dat er geen zicht is op een gezamenlijk gedragen oplossing en er dus sprake is van een **patstelling**.
Deze situatie heeft geleid tot de **onderhavige bemiddeling** door dhr. Tiesinga.

Ad 3; Participatiemogelijkheden en vormen

Participatie wordt veelal in één zin genoemd met draagvlak. Hoe zijn deze twee met elkaar verbonden, en uit welke verschillende vormen bestaan ze? Hierbij moeten we kijken naar de verschillende fasen van beleidsontwikkeling bij de overheid enerzijds en de projectontwikkeling bij initiatiefnemers -zoals ontwikkeling, inrichting en exploitatie- anderzijds. Hoe verhouden deze fasen zich tot participatie en draagvlak. Op basis daarvan moeten we kunnen aangeven welke rol participatie kan vervullen en wat voor een project gewenst is.
In het huidige **Klimaatakkoord**, waarvan de Regionale Energie Strategie (RES) in Flevoland de uitwerking is, zijn de kaders die medebepalend zijn voor de *vormgeving van burgerparticipatie* als volgt verwoord:

"Het gaat (hier) om de participatie bij de ruimtelijke inpassing en exploitatie van energieprojecten, waarbij we een onderscheid maken tussen ***procesparticipatie en omgevingsparticipatie****:*

- ***Procesparticipatie:*** *overheden zijn primair verantwoordelijk voor de communicatie over nut en noodzaak van de energietransitie. Ontwikkelaars, en daarmee ook financiers krijgen vanuit de landelijke (regionale) energiestrategie handvatten voor een participatieve aanpak.*
- ***Omgevingsparticipatie:*** *de initiatiefnemer doorloopt een proces om te komen tot een wenselijke en haalbare vormgeving van participatie. Dit kan zijn: procesparticipatie, financiële participatie, eigendomsparticipatie, financiële obligaties, een omgevingsfonds of een combinatie hiervan."*

In het **Regioplan Windenergie Flevoland** heeft de provincie Flevoland participatievoorwaarden m.b.t. financiering opgenomen. In 2020 heeft zij dit onderwerp in het kader van de bovengenoemde **RES** breder onder de loep genomen en is wat men noemt de **'participatiewaaier'** geboren.
De 'participatiewaaier' hieronder in beeld gebracht is van latere datum, maar kan desalniettemin een hulpmiddel zijn om in de cases WPH tot een oplossing voor de patstelling te komen.

Waarnemingen m.b.t. de ***procesparticipatie*** *(overheden primair aan zet)*:

1. Het Regioplan Flevoland is onderdeel van de *procesparticipatie* en richt zich op de door de provincie vastgelegde planstructuur WPG, die manifest geworden is in de rechtspersoon vereniging WKG.
2. De *procesparticipatie* in het project WPG heeft zich afgespeeld tussen de betrokken overheden, WKG en WVOF.
3. De fase van *procesparticipatie* is voltooid met de RvS uitspraak, waarmee de vergunning voor WPG onherroepelijk geworden is.
4. Voor WPG/WKG gelden in het regioplan 3 uit te werken financiële regelingen:
   a. Vastgestelde gebied-gebonden bijdrage af te dragen aan de lokale overheid.
   b. Burgerparticipatie tijdens de exploitatie periode.
   c. Risicovolle participatie voor omwonenden buitengebied vanaf de start van de ontwikkelingsfase.

Waarnemingen m.b.t. de ***omgevingsparticipatie*** *(Initiatiefnemer primair aan zet)*:

1. De vastgestelde gebied gebonden bijdrage **(4a)** wordt met lokale overheden afgestemd en afgedragen.
2. De burgerparticipatie tijdens de exploitatieperiode **(4b)** wordt uitgewerkt door WKG. *Welke burgers hieronder gaan vallen is nog gespreksonderwerp.*
3. De risicovolle participatie voor omwonenden buitengebied vanaf de start van het project **(4c**) heeft door samenwerking van WKG met WVOF zijn uitwerking gekregen in Windshare Groen b.v. Daarbij geldt de aantekening dat deze regeling bedoeld is voor omwonenden in het plangebied WPG, niet zijnde initiatiefnemers. Initiatiefnemers hebben echter wel in kunnen schrijven waardoor er ‘stapeling’ bij initiatiefnemers kon ontstaan.
4. Deze omgevingsparticipatie die op de schaal van het plangebied WPG, op initiatief van WKG een uitwerking heeft gekregen via Windshare Groen bv. heeft op de schaal van het windpark-initiatief WPH *niet geleid tot het beoogde draagvlak met de omgeving.*
5. De VOWH is opgericht om op de schaaleenheid van WPH omgevingsparticipatie te verkrijgen. VOWH vertegenwoordigd niet alle omwonenden.
6. WPH en VOWH hebben daarover in de Gebiedscommissie gesprekken gevoerd die niet tot een gedragen oplossing geleid hebben.

Overall waarneming:

1. er bestaat verschil in betrokkenheid tussen de schaaleenheden WPG/WKG enerzijds en WPH anderzijds.
2. er is in de procesparticipatie voldaan aan de *bestuurlijke (formele) en juridische* verplichtingen van het Regioplan.
3. er is op de schaal van WPH een *morele (materiële) verantwoordelijkheid **en wil*** om het draagvlak te versterken.
4. er *is sociaal* gezien een grote wenselijkheid om met elkaar ‘in de buurt” daarvoor een oplossing uit te werken.
5. de participatiewaaier is daarbij een hulpmiddel.

Ad 4; Het advies

X *Vooraf.*

Alvorens het advies uit te werken is het goed de volgende kaders te definiëren:

1. Bij participatie vanwege *draagvlak in de omgeving* is het belangrijk dat **alle** omwonenden, **onafhankelijk** van hun vermogenspositie, in de gelegenheid gesteld kunnen worden om mee te delen. Dat pleit voor een **plaatsgebonden financiële compensatie**.

2. Een risico-gerelateerde inleg/belegging is een *onderneming gerelateerde-regeling* en verondersteld actief handelen. Bij een **financiële participatie** in de WPH-casus dienen de volgende aspecten in ogenschouw genomen te worden:

@ Vanwege reeds gedane beleggingen in Windshare Groen bv. door omwonenden buitengebied, ontstaat er dus naast stapeling bij de initiatiefnemers, **ook de mogelijkheid tot stapeling** bij de omwonenden buitengebied**.**
@ Vermogende omwonenden kunnen een **groter voordeel** verwerven dan minder vermogende omwonenden, tenzij daar regulering voor aangebracht wordt.
@ Omdat de risico-gerelateerde regeling niet plaatsgebonden is wordt bij verhuizing buiten het plangebied, tenzij gereguleerd, het draagvlakbeginsel met de directe omgeving **verbroken**.
@ Instappen met een risico-element is mogelijk maar niet meer **vanaf het begin**.
Het is contrair aan economische uitgangspunten; *-het rendement moet passend zijn bij het te lopen risico-*. Dit komt overeen met de volgende stelling in het Advies Monsma/De Vries*: "omwonenden zien in dat zij die eerder risicovol hebben geïnvesteerd, hiervoor nadrukkelijk anders en beter beloond dienen te worden. Er is dus geen sprake van gelijke monniken ……."*

3. Mij is gevraagd mij in het bijzonder te verdiepen en een beeld te vormen over de economische waardering naar de stand van toen, waarvan de uitkomst op tafel lag tijdens de vastgelopen gesprekken. Daarvoor heb ik zoals voorzien in de overeenkomst, samen met een externe deskundige en relevante partij een vertrouwelijke expertmeeting belegd.

Uit dit overleg is mij het volgende gebleken. Geenzins kan gezegd worden dat de uitgangspunten en de gehanteerde wijze van waarderen voor deze economische waardering als verkeerd of onredelijk te bestempelen zijn. Evenmin kan gezegd worden dat vanuit economisch perspectief het daarmee aangeboden rendement als onredelijk te bestempelen valt. Veel meer is mij gebleken dat een verschillende benadering van hetzelfde vraagstuk, zowel in wijze van waarderen als in uitgangspunten, partijen tot vervolgoverleg in de weg stond.

X *De participatiewaaier in **relatie tot WPH** nader beschouwd.*

***Mede-eigenaarschap**;* omwonenden profiteren mee als mede-eigenaar van het windproject. Dit is uitgewerkt via Windshare Groen bv. Windshare houdt aandelen van eenzelfde soort als de initiatiefnemers. In die zin is er daadwerkelijk sprake van mede-eigenaarschap. Het "mede-eigenaarschap" is sterk nu participanten (bijna) vanaf het begin hebben geïnvesteerd. Dat betekent dat tegenover de in de toekomst te ontvangen winsten ook daadwerkelijk gelopen risico's staan.
Uit verslagen van de Gebiedscommissie blijkt dat, althans dat zijn de gevoelens, door enerzijds een te gesloten communicatie en anderzijds een te laat wakker worden, de implementatie van deze mogelijkheid niet optimaal is verlopen.

Financiële deelneming; omwonenden nemen met een risico-element deel aan het windproject. Bij een deel van de omwonenden buitengebied bestaat de wens om zich op deze wijze financieel met WPH te verbinden. Bij de initiatiefnemers en de overige aandeelhouders, is daarvoor in *deze fase* weinig tot geen bereidheid meer. Bij de overige windpark-initiatieven binnen WKG bestaat deze regeling niet. Het Advies Monsma/ De Vries wijst wel in deze richting met de tekst: *"bij (max) 10% zijn de financiële participatiemogelijkheden in deze specifieke situatie op een eerlijke, eenvoudige en evenwichtige wijze uitgewerkt".*

Een risico gerelateerde financiële **participatie** kan op verschillende manieren uitgewerkt worden.
In onderstaande tabel staan vier varianten van financiële deelname vergeleken op verschillende kenmerken. Het verdient aanbeveling om deze varianten bij de oplossing te betrekken.

	Eigenaarschap	**Winstrecht**	**Stemrecht**	**Vergaderrecht**	**Risico**	**Rendement**
Aandeel (eventueel via Stak)	Hoog	Ja	Ja	Ja	Hoger	Variabel
Stemrechtloos aandeel	Redelijk	Ja	Nee	Ja	Hoger	Variabel
Certificaat zonder vergaderrecht	Matig	Ja	Nee	Nee	Hoger	Variabel
Inleg kapitaal, risico gerelateerd rendement	Laag	Deels	Nee	Nee	Lager	Vast /Variabel

***Omwonendenregeling*;** direct omwonenden ontvangen een financiële **compensatie** voor hun veranderende ruimtelijke omgeving. Vanwege sociale motieven en de plaatsgebondenheid verdient de omgevingsvergoeding uitwerking. De hoogte van de compensatie is daarbij het discutabele element.
Er zijn voorbeelden die gebaseerd zijn op standaarden van brancheverenigingen en andere gerealiseerde windparken. Binnen WKG is een advies-compensatie niveau vastgesteld. WPH heeft in een eerdere fase een eigen aanbod aan omwonenden gedaan.

***Omgevingsfonds*;** een deel van de opbrengst komt ten goede aan maatschappelijke doelen in de buurt. Dit is via het Regioplan uitgewerkt in de gebied-gebonden bijdrage.

Samenvattend kom ik tot de conclusie dat het aan te bevelen is om een participatie-omwonenden WPH uit te werken, waarbij een omwonendenregeling (omgevingsvergoeding) gecombineerd kan worden met een vorm van risico-deelneming.

X *De uitwerking van het advies*

WPH biedt alle 53 omwonenden, zijnde de eigenaren van onroerende woonobjecten in het relevante buitengebied, individueel de volgende keuzemogelijkheid aan:

1. **Een basis-omgevingsvergoeding zoals geadviseerd door WKG met daarboven de mogelijkheid van een kapitaal-inleg tot max. € 80.000, -- middels een achtergestelde lening, als risicodragend vermogen in WPH bv. Met een rentevergoeding, waarin een risico-opslag is verrekend, van 10%. Meer dan 10% van het benodigd eigen vermogen van WPH (zijnde 1,6 miljoen) is daarvoor beschikbaar.** Voor de adressen die zich op korte afstand tussen 2 lijnen bevinden wordt op de maximale inlegmogelijkheid een factor 1.5 toegepast. (zoals bij de hieronder bij punt 2 weergegeven tabel).

   De *WKG-omgevingsvergoeding* is tot 600 meter tot aan de dichtstbijzijnde molen € 5000, --per jaar en tot 1200 meter € 2.500, -- per jaar
   De bedragen worden jaarlijks uitgekeerd tot het einde van de exploitatieperiode van het park. Na 15 jaar wordt facultatief een aflossingsmogelijkheid aangeboden. Minimaal 30% van de omwonenden moet op deze regeling intekenen om de administratieve inzet te rechtvaardigen.
   Het is aan te bevelen om van de omgevingsvergoeding een deel voor de huurder die de woning als hoofdverblijf heeft te bestemmen.

2. **Een hogere WPH-omgevingsvergoeding waarbij geen kapitaal-inleg mogelijk is.**

   De onderstaande bedragen worden jaarlijks uitgekeerd tot het einde van de exploitatieperiode van het park. Het is aan te bevelen om van de omgevingsvergoeding een deel voor de huurder die de woning als hoofdverblijf heeft te bestemmen.

Afstand	Bedrag
<500 meter	10.000
500 - 1.000 meter	5.000
1.000 - 1.500 meter	3.500
1.500 - 2.000 meter	2.500
2.000 - 2.750 meter	1.500
Tussen twee lijnen (500-1.000m)	x 1,5

WPH bv. biedt binnenkort de overeenkomst aan omwonenden aan. En inventariseert de deelname ervan. Op korte termijn wordt een rechtspersoon (stichting) met een onafhankelijk bestuur van 3 personen opgericht, die de rechtshandelingen enerzijds met de omwonenden en anderzijds met WPH bv. vastlegt, beheert en de communicatie erover verzorgt. WPH bv. draagt de kosten van de stichting gedurende haar bestaansperiode.

Ad 5; Bijlagen

X *Bijlage 1; Bemiddelingsovereenkomst*

Opdracht ONTWIKKELING WINDPARK HANZE, OOSTELIJK FLEVOLAND “GEBIEDSCOMMISSIE WINDPARK HANZE”
A. Gijsberts, voorzitter.

FORMULERING VAN DE OPDRACHT AAN H.L TIESINGA TE BANT, OM TE BEMIDDELEN TUSSEN DE PARTIJEN WPH BV EN VOWPH, SAMENWERKEND IN DE ‘GEBIEDSCOMMISSIE WINDPARK HANZE’.

Het hoofddoel van de taakopdracht aan de heer Tiesinga is, te komen tot haalbare en acceptabele voorstellen gericht op vergroting van het draagvlak voor Windpark Hanze bij omwonenden. Deze voorstellen zullen in ieder geval gaan over de wijze waarop zo mogelijk een vervolg kan worden gegeven aan het komen tot een vorm van participatie vanuit omwonenden en over een zgn. omgevingsregeling.

Voorstellen zullen zo goed als mogelijk passend worden gemaakt in het licht van: de door de heren Monsma en De Vries uitgebrachte rapportage
. het daaraan toegevoegde en getekende consensusdocument
. het provinciale beleid (o.a. regioplan) . het Rijksinpassingsplan Windplan Groen
. over deze onderwerpen binnen de Windkoepel Groen gemaakte afspraken. De voorstellen zullen het karakter hebben van een dringend advies.

De actuele situatie bij aanvang van de bemiddelaar: ———————————————————————
Binnen de ‘Gebiedscommissie Windpark Hanze’ is het tot nu toe niet gelukt om voor bovengenoemde onderwerpen een gedragen oplossing te vinden. De heer Tiesinga wordt gevraagd om via genoemde taakopdracht het proces te ondersteunen en een positieve uitkomst te bevorderen.

De werkwijze en de aanpak en de te nemen stappen voor bemiddeling door de heer Tiesinga: ———
———————————————————————————————————-

*De bemiddelaar, de heer Tiesinga werkt zelfstandig in vertrouwelijkheid jegens alle partijen, en valt organisatorisch onder verantwoordelijkheid van de voorzitter van de gebiedscommissie, en zijn inzet wordt gesteund door alle betrokken partijen.
De geheimhoudingsverklaring is door hem inmiddels getekend.

*Met de kerngroep-leden van beide partijen is een voorbereidingsgesprek geweest waarbij de werkwijze en aanpak doorgesproken is.
Voor deze werkwijze en vertrouwelijke aanpak zullen de huidige leden van de kerngroep vooreerst de gesprekspartners voor de heer Tiesinga zijn.
Voor latere vervolgstappen in de kerngroep kunnen partijen indien zelf gewenst andere personen inzetten.
Allen hebben ingestemd met het beschikbaar stellen aan hem, door de voorzitter, van alle beschikbare gegevens gedeeld in de kerngroep tot heden.

Ook zal elke partij in de persoonlijke gesprekken met de heer Tiesinga alle noodzakelijke extra informatie, financiële gegevens en onderbouwingen etc. beschikbaar stellen.

Deze informatie wordt door hem strikt persoonlijk gehouden voor zijn werk en oordeelsvorming en zal niet worden gedeeld met anderen.
Beide partijen hebben benadrukt in de opdracht ook de opzet van een omgevingsregeling te willen betrekken.
Rechtstreekse communicatie over de vorderingen kan door de heer Tiesinga zo nodig met de beide achterbannen, zijnde resp. de aandeelhouders en omwonenden plaatsvinden.

De belangrijke stappen:

De risicodragende participatie door omwonenden in WPH bv ———————————————————————

De heer Tiesinga verdiept zich in de gedane voorstellen van beide partijen die op 30 juli gedeeld zijn in formele kerngroep vergadering.

Hij krijgt in de persoonlijke gesprekken alle noodzakelijke cijfermatige onderbouwingen en de redeneerlijn hoe er gekomen is tot de waardebepalingen in de voorstellen.
Bij zijn beeldvorming kijkt hij ook goed naar het draagvlak bij beide achterbannen, dus huidige aandeelhouders en de organisatie opzet omwonenden

Ook kijkt hij naar de relatie met het regioplan, windkoepel groen, de overheden en het genoemde consensus document.
Op basis van deze beeldvorming, ondersteund door een ‘rekenmeester door hem te betrekken’ zal de heer Tiesinga komen tot een oordeel en een conclusie.

Dat zal uitmonden in een “dringend advies” met een door de heer Tiesinga aanvaardbare geachte uitkomst voor beide partijen, of door onoverbrugbare verschillen noodzakelijk te nemen vervolg stappen.

Opzet Omgevingsregeling

Op verzoek van beide partijen zal de heer Tiesinga zich ook verdiepen in de wederzijdse gedane voorstellen, die ook op 30 juli in document ter vergadering besproken zijn.
Voor een passende Omgevingsregeling probeert hij met een evenwichtig voorstel te komen dat dan de basis is voor afrondende onderhandelingen onder leiding van hem.
Daarbij geld ook de beoordeling marktconformiteit binnen windplannen binnen het regioplan.
Ook hier zullen beide partijen de heer Tiesinga informeren over het draagvlak bij de achterbannen voor de regeling.
Dit zal leiden tot een voor partijen dringend advies.

Windshare

Op verzoek van beide partijen zal de heer Tiesinga ook een afzonderlijk advies geven over de relatie participatie in WPH bv en deelname zelfde ondernemers/omwonenden in Windshare.

Tenslotte Zoals bekend zullen de dringende adviezen die het resultaat zijn van dit proces voor besluitvorming worden voorgelegd aan de aandeelhouders van WPH BV en de leden van de VOWH.

De heer Tiesinga bepaalt welke procedurele zaken hij tussentijds noodzakelijk acht te bespreken met de voorzitter om de voortgang te bevorderen.

De heer Tiesinga zal werken op uurtariefbasis en de noodzakelijke inzet kan volledig gedeclareerd worden, en na goedkeuring door de voorzitter gefactureerd worden bij de Provincie Flevoland in aanvulling op de al gemaakte afspraken vergoeding inzet Gebiedscommissie.

Voor akkoord, 5 november 2020
Bemiddelaar, Voorzitter, Directie, Bestuur, H.L Tiesinga. A. Gijsberts. WPH bv. VOWPH.

X *Bijlage 2; Eerste initiatief WPH in 2000*

Dronten, 21.2.2000

Aan Burgemeester en Wethouders
De Rede 1
8251 ER DRONTEN

Mijne heren,

Namens de grondgebruikers grenzend aan de Hoge vaart ten noorden van de Hanzeweg, verzoeken wij u om de bestemming landelijk gebied te wijzigen voor het indienen van een aanvraag ter realisatie van een windmolen lijnopstelling.

Tijdens een bijeenkomst van de bovengenoemde grondgebruikers, is gebleken dat hiervoor veel belangstelling bestaat, mede daar dit projekt kan voorzien in een verbetering van de inkomens van de deelnemende akkerbouwbedrijven.

In bijgevoegde tekening wordt door ondergetekenden de mogelijke locatie aangegeven.

Uw reactie zien wij met veel vertrouwen tegemoet.

Hoogachtend,

[redacted]

Correspondentieadres:
[redacted]
[redacted] DRONTEN

Graag zo spoedig mogelijk tegen bericht tel [redacted]

Bijlage: 1

X *Bijlage 3; Gebruikte afkortingen*

GWH: Gigawattuur
MW: Megawatt
Res: Regionale Energie Strategie
Stak: Stichting administratiekantoor
RVS: Raad van State
WKG: Windkoepel Groen
WPG: Windplan Groen
WPH: Windpark Hanze
WVOF: Windvereniging Oostelijk Flevoland
VOWH: Vereniging Omwonenden Windpark Hanze
Ws.ZZL: Waterschap Zuiderzeeland

X *Bijlage 4; Communicatielogboek WKG; WPH en ZZL*

Hieronder is per jaar weergegeven wat aan de omwonenden is gecommuniceerd volgens en door Windkoepel Groen (WKG), Windpark Hanze (WPH) en Waterschap Zuiderzeeland (ZZL).

.

2014

- 21 okt: oproep WVOF om initiatieven in te dienen bij de overheden (**2014.01**)
- 2 dec: brief aan gemeente Dronten met kennisgeving initiatief Windpark Hanze (***2014.02***)

2015

- 1 april: kaart Regioplan naar buiten gebracht (***2015.01)***
- 7 juni: Brief WPH, Raedthuys, Olstertocht en XY-wind aan overheden dat max. 25% van het park aan derden ter beschikking werd gesteld (**2015.02**)
- 17 juni: bewonersavond Hanzepark-omgeving m.b.t. Regioplan (**2015.03**)
- 13 okt/provincie: beleidskaders participatie en sanering geaccepteerd.

2016

- Brede enquête en communicatie Windshare t.b.v. participatie Windplan Groen (**2016.01**)
- 16 feb: oproep LTO Noord voor invullen enquête Windshare (**2016.02**)
- 31 mrt/ provincie en gemeenten: systematiek sanering en participatie binnen WKG toegelicht. Vanuit overheden geen bezwaren, past binnen voorwaardelijke kaders Regioplan.
- 29 april: kennisgeving initiatief WPH aan omwonenden (***2016.03***)
- mei: omwonenden WPH bezocht en plannen toegelicht. Aangegeven dat Windshare de partij is voor participatie (***2016.04***) *(volgens VOWH is dit onjuist.)*
- Mailadressen doorgegeven aan WKG voor rechtstreeks ontvangen nieuwsbrief WKG.
- 1e contact waterschap ZZL met WKG.
- 10 nov/ wethouder Dronten: plannen toegelicht, principe participatie omwonenden en samenleving onomstreden.

2017

- Vanaf jan maandelijks projectteam (19 x tot en met januari 2018)
- Maart: eerste overleg waterschap ZZL
- 21 juni: start RCR-procedure in 1e stuurgroep vergadering
- 21 juni: nieuwsbrief 1 WKG (regioplan, organisatie WKG, participatie Windshare)(***2017.01***).
- 11, 17 en 18 juli: inloopavonden WKG-uitnodiging omwonenden (***2017.02***).
- 18 sept: nieuwsbericht ondertekening intentieovereenkomst (https://www.zuiderzeeland.nl/@26259/windenergie-gemaal) (***2017.03***).
- 20 sept: nieuwsbrief 2 WKG (intentie ovk overheden, concept NRD, participatie Windshare, onderzoek vliegbewegingen ganzen en zwanen)(***2017.04***).
- 20 sept: nieuwsbrief 2 WKG aan omwonenden verstuurd (***2017.05***).
- 27 sept: wetenschapsblad bekendmaking ondertekening intentieovereenkomst (***2017.06***). (https://zoek.officielebekendmakingen.nl/wsb-2017-8942.html)
- 19 okt: nieuwsbrief 3 WKG (NRD ter inzage, indienen zienswijze) (***2017.07***).
- 19 okt: artikel Staatscourant windplan groen (***2017.08***).
- 29 okt: nieuwsbrief 3 en artikel en artikel Staatscourant aan omwonenden gestuurd met aankondiging inloopavonden (***2017.09***).
- 30 okt, 1 en 7 nov: inloopavonden WKG
- 19 dec: nieuwsbrief 4 WKG (terugblik inloopavonden, MER, luchthaven Lelystad, geluid en slagschaduw) (***2017.10***).

2018

- 15 mrt: nieuwsbrief 5 WKG (vaststellen NRD, opstellingsalternatieven, plaatsingzones, MER) (***2018.01***).
- 21 mrt: wetenschapsblad, officiële aankondiging besluitvorming (***2018.02***). (https://zoek.officielebekendmakingen.nl/wsb-2018-2559.html)
- 27 mrt: besluitvorming in Algemene Vergadering; bespreking besloten, besluitvorming openbaar. Twee weken voor vergadering zijn de openbare vergaderstukken gepubliceerd.
- 27 mrt: persbericht, besluit deelname Windpark Hanze (berichten ook gedeeld via facebook en twitter) https://www.zuiderzeeland.nl/@28130/waterschap/ (***2018.03***).
- 28 mrt: artikel Flevo post: (https://flevopost.nl/artikel/532711/waterschap-zuiderzeeland-neemt- deel-in-windpark-hanze.html) (***2018.04***).
- 6 apr: interview Hetty Klavers voor omroep Flevoland (***2018.05***) (https://www.omroepflevoland.nl/nieuws/158810/waterschap-leent-10-miljoen-voor-aanleg-windpark)
- 30 apr: officiële melding van de samenwerking aan Gedeputeerde Staten van Provincie Flevoland
- 8 mei: publicatie op Negometrix van de voorgenomen samenwerking (***2018.06***). https://platform.negometrix.com/PublicBuyerProfile/PublishedTenderInformation.aspx?isPublicProfile=false&tenderId=88122&tab=&page=1&searchParam=&sortParam=Id&sortDirection=Fals e
- 18 jul: nieuwsbrief 6 WKG (concept VKA vast, regioplan en afwijkingen daar op, sanering, toelichting concept VKA, beeldkwaliteitsplan, verschillen grote en kleine windmolens, procedure voor besluitvorming) (***2018.07***).
- 31 aug: aanvulling nieuwsbrief 6 WKG (behandeling concept VKA overheden, grondvergoeding, omgevingsvergoeding, Windshare, participatie kernen, gebiedsgebonden bijdrage) (***2018.08***).
- 12 okt: persbericht uitgedaan over aangaan samenwerking Windpark Hanze https://www.zuiderzeeland.nl/@28939/windpark-hanze/ (***2018.09***).
- 19 okt: nieuwsbrief 7 WKG (VKA vastgesteld, aankondiging bijpraatsessies, afstand tot kernen, geluidsnormen, hinder, slagschaduw, gezondheid, link naar vergaderingen PS en gemeenteraden, voorontwerp inpassingsplan, financiële participatie) (***2018-10***).
- 12 nov: nieuwsbrief 8 WKG (bijpraatsessies aankondiging, VKA) (***2018.11***).
- 26, 28, 29 nov en 3 dec: bijpraatsessies WKG
- 21 dec: nieuwsbrief 9 WKG (terugblik bijpraatsessies, visualisaties, slagschaduw, geluidsbelasting, bezwaren, locaties, link naar omroep Flevoland en de Drontenaar, financiële participatie Windshare, afstand tot kernen, voorontwerp inpassingsplan) (***2018.12***).

2019

- 25 feb: inloopavond Biddinghuizen
- 15 mrt: nieuwsbrief 10 (ontwerp inpassingsplan, beperking luchthaven, haalbaarheid WKG, plattegrond, zienswijzen indienen, geluid, slagschaduw, zicht (verlichting), veiligheid, waarde woningen) (***2019.01***).
- April: alle omwonenden WPH individueel bezocht, presentatie gegeven, vragen beantwoord, verslag gemaakt (***2019.02***).
- 26 apr: nieuwsbrief 11 (ontwerp inpassingsplan ter inzage, publicatie Staatscourant, uitleg indienen zienswijze, aankondiging inloopbijeenkomsten, vervolgprocedures) (***2019.03***).
- 2 mei: artikel flevopost met aankondiging inloopavonden WKG (***2019.04***).
- 6, 8, 15 en 16 mei: inloopbijeenkomsten WKG
- 7 jun: nieuwsbrief 12 + bijlage (goedkeuring MER, terugblik inloopavonden, vervolg zienswijze, financiële participatie, gebiedsgebonden bijdrage) (***2019.05***) en (***2019.06***).
- 31 jul: nieuwsbrief 13 (zienswijzen en nota van antwoord, planschade, beperken hinder obstakelverlichting, omwonendenvergoeding, windmeetmast en lidars) (***2019.07***).
- 30 sept: nieuwsbrief 14 (zienswijzen, projectplan en omgevingsverordening ter inzage, aankondiging excursies) (***2019.08***).

- 10 okt: nieuwsbrief 15 (excursie aanmelden, programma excursie) (***2019.09***).
- 24 okt: nieuwsbrief 16 (rijksinpassingsplan vastgesteld, omgevingsvergunningen verleend, reactie op vragen omgeving) (***2019.10***).
- 28 okt: nieuwsbrief 17 (stikstof) (***2019.11***).
- 11 nov: nieuwsbrief 18 (link rijksinpassingsplan en omgevingsvergunningen, verslag excursies) (***2019.12***).

2020

- 8 jan: nieuwsbrief 19 (beroepen RvS, onderzoek verplaatsen windmolens) (**2020.01**).
- 24 jan: nieuwsbrief 20 (reacties op niet kunnen verplaatsen windmolens) (**2020.02**).
- 27 mrt: nieuwsbrief 21 (onderstation, financiële participatie kernen) (**2020.03**).
- 25 mei: nieuwsbrief 22 (zitting RvS, gebiedsgebonden bijdrage) (**2020.04**).
- 19 juni: nieuwsbrief 23 (zitting RvS) (**2020.05**).
- 6 juli: nieuwsbrief 24 (participatie via Windshare, eerste uitspraak RvS) (**2020.06**).
- 6 juli: op verzoek van Windshare, na weigering verzending door VOWH, brief Windshare per mail verstuurd aan alle omwonenden en de brief (fysiek) persoonlijk bezorgd (participatie Windplan Groen) (**2020.07**).
- 21 juli: nieuwsbrief WPH (sonderen) per mail aan alle omwonenden verstuurd (**2020.08**).
- 28 aug: nieuwsbrief 25 (vergunning onderstation) (**2020.09**).
- 16 sept: nieuwsbrief 26 (uitspraak RvS) (**2020.10**).

X *<u>Bijlage 5; Voor de totstandkoming van deze rapportage is gesproken met de volgende personen:</u>*

VOWH; [redacted], [redacted], [redacted].

WPH bv: [redacted], [redacted], [redacted].

Ws. ZZL: [redacted].

Windshare Groen bv: [redacted], [redacted].

Meeuwentocht: [redacted].

WPH Aangelanden bv: [redacted], [redacted], [redacted], [redacted].

Stak WPH Aangelanden bv: [redacted].

WPH Locatie bv: [redacted] [redacted]

WKG: [redacted].

Gebiedscommissie: [redacted].

Aanbieding en toelichting bij de rapportage over de bemiddeling tussen WPH bv. en VOWH. *Met onderstaande toelichting bied ik de ondertekenaars van de bemiddelingsopdracht hierbij mijn rapportage aan.*

X. de opdracht bestaat vnl. uit 2 delen te weten een Advies over participatie van de omwonenden bij het windpark en een vertrouwelijke check op de berekende economische waarde die bij eerdere gesprekken op tafel lag.

X. bij mijn aanpak heb ik mij bijzonder gericht op een Advies wat ook werkelijkheid kan worden. Het moet daarom passen binnen het Regioplan Windenergie Flevoland alsmede binnen de “contouren” van het Advies Monsma/ de Vries, zoals aangegeven in het consensusdocument. En partijen moeten bereid zijn om het uit te willen voeren.

X. het rapport is opgebouwd uit drie delen; het feitenrelaas dat door partijen is onderschreven, mogelijkheden van participatie gerelateerd aan het Regioplan en de Klimaatwet en het Advies.

X. na een expertmeeting i.v.m. de eerdergenoemde berekende economische waarde, waarvan de conclusie in het rapport vermeld staat, en de afgegeven signalen vanuit de omwonenden alsmede de aandeelhouders is mij gebleken dat de voorstellen die tot de patstelling geleid hebben nu geen realiteitsgehalte meer hebben.

X. Waar ik in het rapport spreek over een morele verantwoordelijkheid en wil om een regeling op WPH schaal uit te werken is dat mede gevoed door m.n. 3 opvattingen van VOWH. Volgens hen was er een onjuiste implementatie van Windshare, minder kans door de positie van ZZL en de omschrijving in het consensusdocument.
Aandeelhouders WPH zien dat anders maar willen wel meewerken aan een regeling.

X. Bij acceptatie van het Advies ontstaat er voor omwonenden WPH de volgende participatie- situatie:

- Op WKG-schaal participeert een deel van de omwonenden via Windshare Groen bv. Voor hen die daaraan niet meedoen, zo is mij recent aangegeven, wordt gewerkt aan de mogelijkheid om mee te kunnen doen met de nog uit te schrijven Burgerparticipatieregeling, voorzien in het Regioplan Windenergie Flevoland.
- Op WPH-schaal wordt er in het Advies een regeling voorgesteld met een keuzemogelijkheid waarbij ofwel financiële-compensatie alleen ofwel gecombineerd met financiële-participatie mogelijk is.

X. Belangrijk blijft een goede toegang tot en informatievoorziening over gegevens in de exploitatie-fase. Daarin is in het Advies voorzien door de oprichting van een onafhankelijke stichting die de financiële rechtshandelingen vastlegt, beheert en er over communiceert.

Ik dank alle personen en organisaties waarmee ik gesproken heb voor de openheid en de communicatie. Daardoor kon dit Advies ontstaan wat ik graag bereid toe te lichten.
Met de wens dat het mag leiden tot een gezamenlijk vervolg verblijf ik,
Henk. L. Tiesinga. (31 januari 2021)

Aanbieding en toelichting bij de rapportage over de bemiddeling tussen WPH bv. en VOWH. *Met onderstaande toelichting bied ik de ondertekenaars van de bemiddelingsopdracht hierbij mijn rapportage aan.*

X. de opdracht bestaat vnl. uit 2 delen te weten een Advies over participatie van de omwonenden bij het windpark en een vertrouwelijke check op de berekende economische waarde die bij eerdere gesprekken op tafel lag.

X. bij mijn aanpak heb ik mij bijzonder gericht op een Advies wat ook werkelijkheid kan worden. Het moet daarom passen binnen het Regioplan Windenergie Flevoland alsmede binnen de “contouren” van het Advies [redacted] zoals aangegeven in het consensusdocument. En partijen moeten bereid zijn om het uit te willen voeren.

X. het rapport is opgebouwd uit drie delen; het feitenrelaas dat door partijen is onderschreven, mogelijkheden van participatie gerelateerd aan het Regioplan en de Klimaatwet en het Advies.

X. na een expertmeeting i.v.m. de eerdergenoemde berekende economische waarde, waarvan de conclusie in het rapport vermeld staat, en de afgegeven signalen vanuit de omwonenden alsmede de aandeelhouders is mij gebleken dat de voorstellen die tot de patstelling geleid hebben nu geen realiteitsgehalte meer hebben.

X. Waar ik in het rapport spreek over een morele verantwoordelijkheid en wil om een regeling op WPH schaal uit te werken is dat mede gevoed door m.n. 3 opvattingen van VOWH. Volgens hen was er een onjuiste implementatie van Windshare, minder kans door de positie van ZZL en de omschrijving in het consensusdocument.
Aandeelhouders WPH zien dat anders maar willen wel meewerken aan een regeling.

X. Bij acceptatie van het Advies ontstaat er voor omwonenden WPH de volgende participatie- situatie:

- Op WKG-schaal participeert een deel van de omwonenden via Windshare Groen bv. Voor hen die daaraan niet meedoen, zo is mij recent aangegeven, wordt gewerkt aan de mogelijkheid om mee te kunnen doen met de nog uit te schrijven Burgerparticipatieregeling, voorzien in het Regioplan Windenergie Flevoland.
- Op WPH-schaal wordt er in het Advies een regeling voorgesteld met een keuzemogelijkheid waarbij ofwel financiële-compensatie alleen ofwel gecombineerd met financiële-participatie mogelijk is.

X. Belangrijk blijft een goede toegang tot en informatievoorziening over gegevens in de exploitatie-fase. Daarin is in het Advies voorzien door de oprichting van een onafhankelijke stichting die de financiële rechtshandelingen vastlegt, beheert en er over communiceert.

Ik dank alle personen en organisaties waarmee ik gesproken heb voor de openheid en de communicatie. Daardoor kon dit Advies ontstaan wat ik graag bereid toe te lichten.
Met de wens dat het mag leiden tot een gezamenlijk vervolg verblijf ik,
[redacted]

PROVINCIE FLEVOLAND

Mededeling

Registratienummer
2471448
Datum
17 september 2019
Afdeling/Bureau
SENB

Openbaarheid
Openbaar

Portefeuillehouder
Fackeldey, J.A.

Ter kennisname aan PS en burgerleden

Onderwerp
Voortgang Windplan Groen

Kern mededeling:
Gedeputeerde Staten hebben het projectplan Windplan Groen op 17 september 2019 goedgekeurd en de wijzigingsverordening voor hetzelfde windplan vastgesteld (#2442064). Het projectplan verwoordt hoe de initiatiefnemer invulling geeft aan de opschalings- en saneringsopgave in dit gebied. Het voorkeursalternatief (VKA) met een toekomstige opstelling van het windpark maakt onderdeel uit van het projectplan.

De ontwerp wijziging van de Omgevingsverordening en de voorgenomen goedkeuring van het projectplan hebben, tegelijkertijd met het ontwerp Inpassingsplan Windplan Groen, ter inzage gelegen. Gedeputeerde Staten hebben - met inachtname van een aantal aanpassingen naar aanleiding van ingediende zienswijzen - de wijziging van de Omgevingsverordening definitief vastgesteld. Met het goedkeuren van het projectplan en de vaststelling van de verordening is juridisch geregeld dat windplan Groen in overeenstemming is gebracht met het provinciale beleid.

Op 16 september 2019 hebben de bemiddelaars bericht dat windpark Hanze en de vereniging van omwonenden op hoofdlijnen overeenstemming hebben bereikt over oplossingsrichtingen die bijdragen aan een hersteld vertrouwen, verbeterde onderlinge samenwerking en de participatiemogelijkheden. De partijen hebben dit na een intensief bemiddelingstraject in een consensusdocument vastgelegd. Gedeputeerde Staten hebben geoordeeld dat met deze bereikte overeenstemming is tegemoet gekomen aan de unaniem aangenomen motie van uw Provinciale Staten d.d. 29 mei 2019.

Omdat Windplan Groen een majeure invulling vormt van het beleid om te komen tot opschalen en saneren van windmolens, informeren wij u met deze mededeling over ons besluit.

Mededeling:
Context Windplan Groen
Om de realisatie van Windplan Groen juridisch en planologisch mogelijk te maken stelt het Rijk een inpassingsplan op. Het ontwerp van dit inpassingsplan heeft, samen met een groot deel van de benodigde ontwerp-omgevingsvergunningen, ter inzage gelegen van 26 april t/m 6 juni 2019. Tegelijkertijd met de terinzagelegging van het ontwerp inpassingsplan heeft ook de voorgenomen goedkeuring van het projectplan van de initiatiefnemer en het ontwerp van de wijziging van de provinciale Omgevingsverordening Flevoland ter inzage gelegen. Met deze wijziging worden de plaatsingszones voor windenergie in overeenstemming gebracht met het windplan. U bent hier reeds eerder over geïnformeerd (#2406537).

Tegen het besluit van Gedeputeerde Staten om het projectplan goed te keuren en de Omgevingsverordening te wijzigen zijn 8 zienswijzen ingediend. Deze zijn in een Nota van Antwoord samengevat en beantwoord (#2443484). Tegen het ontwerp inpassingsplan en de gecoördineerde besluiten zijn ruim 700 zienswijzen ingediend bij het Rijk. Deze worden door de minister beantwoord. Een klein deel van deze zienswijzen, te weten 14 unieke zienswijzen, heeft echter mede betrekking op de wijziging van de Omgevingsverordening. De samenvatting en beantwoording van deze 14 zienswijzen is om die reden afgestemd met het Rijk en

Mededeling

ook opgenomen in de Nota van Antwoord bij het wijzigingsbesluit van de Omgevingsverordening Flevoland.

De ingediende zienswijzen tegen het besluit van GS gaven aanleiding om de toelichting bij het wijzigingsbesluit aan te vullen met een passage over de noodzaak en ruimtelijke aanvaardbaarheid van de aanpassing van de plaatsingszones. Daarnaast is ambtshalve de plaatsingszone Hoge Vaart nog nader geoptimaliseerd. Deze optimalisatie bestaat uit een beperkte verbreding van de plaatsingszone, waardoor de lijn turbines nu aan één kant van de Hoge Vaart gesitueerd worden en lijn van de Hoge Vaart dus beter wordt gevolgd. Dit is vanuit het oogpunt van landschappelijke kwaliteit een optimalisatie.

Besluit goedkeuring projectplan en aanpassen plaatsingszones
De Omgevingsverordening Provincie Flevoland bepaalt dat per projectgebied één initiatiefnemer een projectplan voor opschalen en saneren opstelt en uitvoert. Het projectplan dient op grond van de verordening goedgekeurd te worden door Gedeputeerde Staten. In de verordening worden de eisen genoemd waar een projectplan aan moet voldoen. Deze zijn:

a) een voorstel voor een projectgebied en plaatsingszones;
b) een beschrijving van de ruimtelijke invulling van het plan;
c) inzicht in de haalbaarheid van het plan, waaronder compenserende maatregelen;
d) een planning, waaronder begrepen de fasering van opschalen en saneren;
e) inzicht in de invulling van de financiële participatie en de gebiedsgebonden bijdrage aan kwaliteitscompensatie;
f) het voorstel voor de planparticipatie.

Ten aanzien van deze aspecten merken we het volgende op.

Het projectplan maakt ten aanzien van ashoogten, dubbeldraaitermijn en aanpassing van plaatsingszones gebruik van de flexibiliteit die het Regioplan en de Omgevingsverordening bieden. Dit betreft:

- De toepassing van hogere ashoogte dan 120 meter voor 78 windmolens;
- Een dubbeldraaitermijn van maximaal 5 jaar voor de windmolens van de bestaande Meeuwentocht;
- Optimalisatie van de plaatsingszones Pijlstaartweg, Harderringweg, Hoge Vaart en Kokkeltocht.

Daarnaast is ook afgeweken van de uitgangspunten van het Regioplan cq. Omgevingsverordening:

- De inzet van drie extra plaatsingszones (Ansjovistocht, Zeebiestocht en Verlengde Hondtocht Noord);
- Een uitgestelde sanering en opschaling van 28 Eolienne windmolens aan de Pijlstaartweg, Knarweg en Knardijk.

De ruimtelijke wijzigingen zijn weergegeven op de kaart die is opgenomen in de bijlage bij de goedkeuringsbrief.

Genoemde afwijkingen zijn ingegeven door gebiedsspecifieke omstandigheden: de hoogtebeperkingen als gevolg van de luchthaven, de afgegeven vervangingsvergunningen voor bestaande lijnen buiten de aangewezen plaatsingszones, een relatief lage SDE-vergoeding ten opzichte van de gemiddelde windsnelheid en een hoge saneringslast door het grote aantal relatief jonge windmolens. U bent hier eerder over geïnformeerd.

Motie financiële participatie windpark Hanze
Op 29 mei 2019 hebben uw Staten unaniem een motie aangenomen naar aanleiding van de ontstane onvrede over de participatiemogelijkheden rondom windpark Hanze. In de motie hebben PS aan GS opgedragen om een uiterste inpassing te plegen om in het gebied windpark Hanze te komen tot maximaal draagvlak en gelijkwaardige participatie. Ter uitvoering van de motie hebben GS een

gespreksleider en de bemiddelaar in het gebied gevraagd om hun al opgestarte werkzaamheden in opdracht van de provincie voort te zetten. Op 15 augustus hebben de bemiddelaars een advies uitgebracht. In het advies zijn oplossingsrichtingen opgenomen voor een hersteld vertrouwen, verbeterde onderlinge samenwerking en de participatiemogelijkheden. O.a. het inrichten van een gebiedscommissie en het organiseren van rechtstreekse financiële participatie voor omwonenden maken deel uit van deze oplossingsrichtingen. De partijen hebben de uitgangspunten in een consensusdocument vastgelegd dat in de komende maanden tot definitieve afspraken zal moeten leiden. Met de bereikte overeenstemming hebben GS geoordeeld dat in voldoende mate is voldaan aan de strekking van uw motie.

Bijlagen

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de WOB (ja/nee aangeven)
Goedkeuring projectplan	2442064	ja
PS Mededeling Ontwerp RIP Windplan Groen en besluit GS over projectplan en Omgevingsverordening Windplan Groen	2406537	ja
Nota van Antwoord	2443484	

Ter inzage in de leeskamer

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de WOB (ja/nee aangeven)
		Tot

PROVINCIE FLEVOLAND

Postbus 55
8200 AB Lelystad

Telefoon
(0320)-265265
Fax
(0320)-265260
E-mail
provincie@Flevoland.nl
Website
www.flevoland.nl

Windkoepel Groen
[redacted]

[redacted]

Verzenddatum
18 SEP. 2019

Bijlagen
3

Uw kenmerk

Ons kenmerk
2442064

Onderwerp
Goedkeuring projectplan Windplan Groen

Geachte [redacted],

Met het oog op de ontwikkeling van Windplan Groen heeft u het projectplan Windplan Groen ingediend. Dit is conform de Omgevingsverordening Provincie Flevoland, waarin is aangegeven dat per projectgebied één initiatiefnemer een projectplan voor opschalen en saneren opstelt en uitvoert. De verordening bepaalt dat dit projectplan onze goedkeuring behoeft.

Op 11 april 2019 hebben wij ons voornemen aan u bekend gemaakt om het projectplan Windplan Groen goed te keuren. Dit voornemen heeft vanaf 26 april tot en met 6 juni 2019 mede ter inzage gelegen bij de stukken die voor het ontwerp Rijksinpassingsplan Windplan Groen en de daarmee gecoördineerde besluiten en het ontwerp van de Wijziging Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen ter inzage hebben gelegen.
Gedurende de terinzageleggingsperiode zijn diverse zienswijzen ingediend. Mede naar aanleiding daarvan heeft u het projectplan op een aantal punten verduidelijkt. Dit betreft de financiële en planparticipatie en de plaatsing van molens buiten de oorspronkelijke plaatsingszones.

We hebben gekeken of het uiteindelijke projectplan past binnen het Regioplan Windenergie en de Omgevingsverordening. Ten aanzien van de randvoorwaarden die in de verordening zijn genoemd, constateren we het volgende:

a. Een voorstel voor een projectgebied en plaatsingszones
Het projectgebied komt overeen met het projectgebied zoals aangewezen in het Regioplan en vertaald is in de Omgevingsverordening. Voor de plaatsingszones geldt dit ook, met uitzondering van:

- De optimalisatie van de plaatsingszones Pijlstaartweg, Harderringweg, Hoge Vaart en Kokkeltocht
- De inzet van drie extra plaatsingszones, zijnde de Ansjovistocht, Zeebiestocht en Verlengde Hondtocht Noord.

Optimalisatie plaatsingszone Pijlstaartweg, Harderringweg, Hoge Vaart en Kokkeltocht

- Pijlstaartweg: Als gevolg van de hoogtebeperkingen die voortvloeien uit de Visual Flight Rules (VFR)-routes voor de luchtvaart is de plaatsingszone aan de Pijlstaartweg niet volledig en alleen met een lagere ashoogte te benutten. Om toch voldoende ontwikkelingsruimte voor windenergie beschikbaar te houden, is de plaatsingszone aan de westzijde verlengd, zodat er ruimte is voor een extra turbinepositie.

Inlichtingen bij
[redacted]

Doorkiesnummer
[redacted]

Bezoekadres
Visarenddreef 1
Lelystad

- Harderringweg: Vanwege de beschermingszone voor de hoogspanningsleiding die moet worden gerespecteerd, is de plaatsingszone Harderringweg met een aantal meter verbreed in zuidwestelijke richting.
- Hoge Vaart: Als gevolg van de ontwikkeling van alternatieven in overleg met het kwaliteitsteam is voor een deel van de lijn een andere hoek gekozen waardoor vijf turbines buiten de oorspronkelijke plaatsingzone vallen. Door de plaatsingszone te verbreden, kan de lijn turbines aan één kant van de Hoge Vaart gesitueerd worden en kan de lijn van de Hoge Vaart beter worden gevolgd. Dit is vanuit het oogpunt van landschappelijke kwaliteit een optimalisatie, waarbij rekening is gehouden met overige aspecten als ondergrondse- en bovengrondse belemmeringen.
- Kokkeltocht: voor de Kokkeltocht komt uit het beeldkwaliteitsplan naar voren dat het wenselijk is om de Kokkeltocht te volgen in plaats van de 'knik' die is opgenomen in de oorspronkelijke plaatsingszone. Met name voor het westelijke deel van de lijn geldt dat hiermee ook een grotere afstand tot woningen wordt gerealiseerd. Voor de meest oostelijke turbine in deze lijn geldt dat de ondergrondse gasleiding tussen turbine 2 en 3, in combinatie met de vereisten uit het beeldkwaliteitsplan ten aanzien van tussenafstanden en de maximale afwijking daarvan, deze turbine buiten de oorspronkelijke plaatsingszone valt. De gekozen positie ligt niet dichter bij Biddinghuizen dan de ruimte die de oorspronkelijke plaatsingszone biedt.

In het Regioplan is (met een amendement van Provinciale Staten) de flexibiliteit meegegeven om af te wijken van de plaatsingszones als lokale omstandigheden daarom vragen. Geconstateerd wordt dat het bovenstaande optimalisaties voortvloeien uit dergelijke lokale omstandigheden.

Extra plaatsingszones Ansjovistocht, Zeebiestocht en Verlengde Hondtocht Noord
Voor de Ansjovistocht en Zeebiestocht zijn voor de vaststelling van het Regioplan vervangingsvergunningen verleend door de gemeente Dronten. Het staat de vergunninghouders vrij om de bestaande windmolens te vervangen zonder dat er aan de voorwaarden van het Regioplanbeleid wordt voldaan. Om te bewerkstelligen dat deze lijnen alsnog aan de voorwaarden voldoen (i.e. participatie en afdracht gebiedsgebonden bijdrage) én omdat de toevoeging van deze lijnen bijdraagt aan de robuustheid van de businesscase zijn deze zones alsnog toegevoegd in het voorkeursalternatief. E.e.a houdt in dat de windmolens in deze lijnen ook hoger kunnen worden dan in de vervangingsvergunning is aangegeven. De eerder aangetoonde noodzaak voor aanpassing van de plaatsingszones is daarmee opgenomen in het projectplan. Gelet op het voorgaande wordt zo de plaatsing van nieuwe molens die anders niet aan een project voor opschalen en saneren zouden mee hoeven te doen, ingezet om de business case voor het windplan Groen stevig te krijgen. Voor de 2 extra windmolens aan de Hondtocht Noord geldt dat de toevoeging van deze beleidsruimte bijdraagt aan het robuuster maken van de businesscase. Zonder deze extra plaatsingsruimte zal het doelrendement onder de benchmark blijven. Provinciale Staten hebben met de afwijking van de plaatsingszones Ansjovistocht, Zeebiestocht en Verlengde Hondtocht Noord ingestemd op 19 september 2018.

b. Een beschrijving van de ruimtelijke invulling van het plan
In het projectplan zijn de ruimtelijke uitgangspunten uit de Omgevingsverordening en het Regioplan vertaald (geplaatst in opstelling, rotorbladen in dezelfde richting, dezelfde verschijningsvorm en motiveren van hogere ashoogte dan 120m). Ook is het gemeentelijk beeldkwaliteitsteam betrokken bij de planontwikkeling om te borgen dat ook de uitgangspunten uit het gemeentelijk beeldkwaliteitsplan (uitwerking van de ruimtelijke uitgangspunten van het regioplan) worden meegewogen in de uitwerking.

Hogere ashoogte dan 120m
In het VKA zijn 78 windmolens voorzien met een hogere ashoogte dan 120m. Deze ashoogte kan conform het aangenomen amendement B van het Regioplan alleen worden toegepast als hiervoor de economische noodzaak is aangetoond. Deze noodzaak blijkt aanwezig te zijn en is uiteengezet in de sanitycheck uitgevoerd door een onafhankelijk financieel deskundige (Peregrine).

c. Inzicht in de haalbaarheid van het plan, waaronder compenserende maatregelen
In het projectplan is aangegeven dat er met een gebiedsfonds invulling wordt gegeven aan kwaliteitscompensatie. Als het Windpark volledig is gerealiseerd, heeft het fonds zo'n € 400.000 per jaar te besteden.

d. Een planning, waaronder begrepen de fasering van opschalen en saneren
Projectplanning
Voor het project geldt een strakke planning om de SDE-inschrijving van najaar 2019 te kunnen halen. Voor de betrokkenen betekent dit dat er strakke deadlines gelden voor het leveren van documenten en besluiten.

Saneringsopgave
In het projectgebied moeten 98 windmolens gesaneerd worden. Wij gaan er van uit dat u juridisch bindende afspraken hebt gemaakt of gaat maken met de betreffende eigenaren. Graag worden wij op de hoogte gehouden van de voortgang in deze.

Dubbeldraaitermijn
Voor het project wordt een dubbeldraaiperiode van een half jaar aangehouden, conform het Regioplan. Alleen voor de bestaande molens aan de Meeuwentocht wordt gebruik gemaakt van de flexibiliteit die het Regioplan en de Omgevingsverordening bieden. De bestaande windturbines langs de Meeuwentocht dienen 5 jaar na het gereedkomen van de laatste windmolen van windplan Groen of uiterlijk op 1 juli 2029 gesaneerd te zijn. Dit is ingegeven door de reductie van de omvang van Windplan Groen als gevolg van de pretoets en de benodigde stilstandsvoorzieningen, waardoor een netto negatief effect op de business case is ontstaan. Uit een sanitycheck van Peregrine blijkt dat dit negatieve effect voor een groot deel kan worden ondervangen door de Meeuwentocht 5 jaar te laten dubbeldraaien.
De bestaande 28 Eolienne molens aan de Pijlstaartweg, Knardijk en Knarweg krijgen uitstel tot sanering op grond van de economische noodzaak voor het totale windplan Groen. De uitgestelde sanering is één van de oplossingen om tegemoet te komen aan de gebiedsspecifieke omstandigheden die het gecompliceerd maken om tot een project te komen dat zowel binnen de kaders past en ook nog uitvoerbaar is. Uit de sanitychecks blijkt er dat met het uitgestelde regime (en hogere ashoogten én extra plaatsingszones) voldoende economisch perspectief bereikbaar is, de gevonden oplossing bijdraagt aan de wensen van de lokale ondernemers én de inzet van het onteigeningsinstrumentarium voor de saneringsopgave zeer waarschijnlijk achterwege kan blijven in dit projectgebied. Als voor deze molens ook een directe saneringsopgaaf zou gelden, zou er geen sprake zijn van een uitvoerbaar project. Provinciale Staten hebben daarom met deze afwijking ingestemd op 19 september 2018.

e. Inzicht in de invulling van de financiële participatie en de gebiedsgebonden bijdrage aan kwaliteitscompensatie
In het projectplan is beschreven op welke wijze bewoners uit het plangebied financieel kunnen participeren tijdens zowel de exploitatiefase als de planvormingsfase. Over financiële participatie, stroomafname, het gebiedsfonds en certificaten zijn afspraken vastgelegd in een anterieure overeenkomst met de gemeente.

f. Het voorstel voor de planparticipatie
Het projectplan besluit met een beschrijving van de communicatie uitgangpunten voor het betrekken van de stakeholders in het project. Op basis van deze uitgangspunten is een separaat communicatieplan opgesteld. Doelstelling is dat betrokkenen geïnformeerd worden over alle aspecten van het windpark.

Gelet op het voorgaande keuren wij het projectplan Windplan Groen goed. Om de realisatie mogelijk te maken passen wij de plaatsingszones zoals deze in de Omgevingsverordening Flevoland zijn opgenomen, conform bijgaande kaart aan. Met de terinzagelegging van het RIP zal ook deze goedkeuring van het projectplan en de Wijziging Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen ter inzage worden gelegd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Flevoland,
de secretaris, de voorzitter,

[redacted]

mr. drs T. van der Wal L. Verboek

Mededeling

Registratienummer
2409537
Datum
14 mei 2019
Afdeling/Bureau
SENB

Openbaarheid
Openbaar

Portefeuillehouder
Fackeldey, J.A.

Ter kennisname aan PS en burgerleden

Onderwerp
Ontwerp Rijksinpassingsplan Windplan Groen en besluit Gedeputeerde Staten over projectplan en Omgevingsverordening Flevoland

Kern mededeling:
Er is een ontwerp Rijksinpassingsplan (hierna:OIP) voor windplan Groen ter inzage gelegd van 26 april tot en met 6 juni 2019. Gedeputeerde Staten hebben het ontwerp inpassingsplan beoordeeld en geconcludeerd dat er geen aanleiding is voor het indienen van een zienswijze omdat het plan voldoet aan de vastgestelde spelregels en eerder geaccordeerde uitzonderingen. Met de onderstaande mededeling stellen we u op de hoogte van het OIP en de beoordeling van Gedeputeerde Staten.

Tegelijk met de terinzagelegging van het OIP ligt ook een voorgenomen goedkeuring van het projectplan van de initiatiefnemer en het ontwerp van de wijziging van de provinciale Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen ter inzage. Met deze wijziging worden de plaatsingszones voor windenergie in overeenstemming gebracht met het windplan. Ook dit besluit van Gedeputeerde Staten wordt ter kennisname aan u voorgelegd.

Mededeling:
Leeswijzer:
Achtereenvolgens komen de volgende onderwerpen aan bod:

1. **Inhoud van het OIP windplan Groen**
2. **Besluit van GS met voornemen om het projectplan goed te keuren en een ontwerp wijziging Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen ter inzage te leggen**
3. **Besluit van GS om geen zienswijze op het OIP windplan Groen in te dienen**

1. Inhoud van het OIP windplan Groen (zie bijlage 1)
Windkoepel Groen (een samenwerkingsverband van diverse wind coöperaties in het hieronder aangegeven gebied) werkt aan de ontwikkeling van een nieuw windpark in het oostelijk deel van Flevoland: windplan Groen. Met de komst van het windpark worden de 98 huidige windmolens in het projectgebied vervangen door 90 (grotere) windmolens met meer vermogen. Deze wekken gezamenlijk 400 megawatt stroom op voor het totale elektriciteitsverbruik van ca. 250.000 huishoudens (zie figuur hieronder voor de beoogde opstelling). Om de bouw van het windpark en de daaraan verbonden sanering juridisch en planologisch mogelijk te maken heeft het Rijk een OIP (een bestemmingsplan op rijksniveau) samen met een groot deel van de benodigde ontwerp-omgevingsvergunningen vanaf 26 april 2019 ter inzage gelegd. Tijdens deze periode kan iedereen een zienswijze indienen (voor de provincies is deze bevoegdheid op basis van de Wet ruimtelijke ordening bij Gedeputeerde Staten neergelegd). Na de terinzagelegging worden de zienswijzen beantwoord en (indien nodig) verwerkt in een definitief inpassingsplan en vergunningen. Planning is om het definitieve inpassingsplan en vergunningen uiterlijk in september 2019 vast te stellen, zodat de initiatiefnemers tijdig subsidie (SDE+) kunnen aanvragen. Omdat de procedure wordt voorbereid met de Crisis- en herstelwet staat tegen de vastgestelde besluiten beroep open voor belanghebbenden die een zienswijze hebben ingediend met uitzondering van regionale bestuursorganen (waaronder de provincie).

Mededeling

De inhoud van het OIP is als volgt samen te vatten:

Opschalen	90 nieuwe windmolens (verwacht vermogen van 400 MW)	• 86 molens direct gerealiseerd • 4 molens uitgesteld gerealiseerd • 78 molens met een ashoogte > 120m • 12 molens met een ashoogte < 120m • 3 extra plaatsingszones (Ansjovistocht, Zeebiestocht, Hondtocht Noord)
Saneren	98 bestaande windmolens worden gesaneerd (200 MW vermogen)	Molens aan de Meeuwentocht mogen 5 jaar dubbeldraaien (tegelijkertijd met de nieuwe windmolens) De overige kunnen max 0,5 jr dubbeldraaien De Eolienne molens mogen uitgesteld worden gesaneerd
Participeren	- Min 2,5 % financiële participatie voor bewoners en ondernemers in het gebied - Afdracht aan een gebiedsfonds	

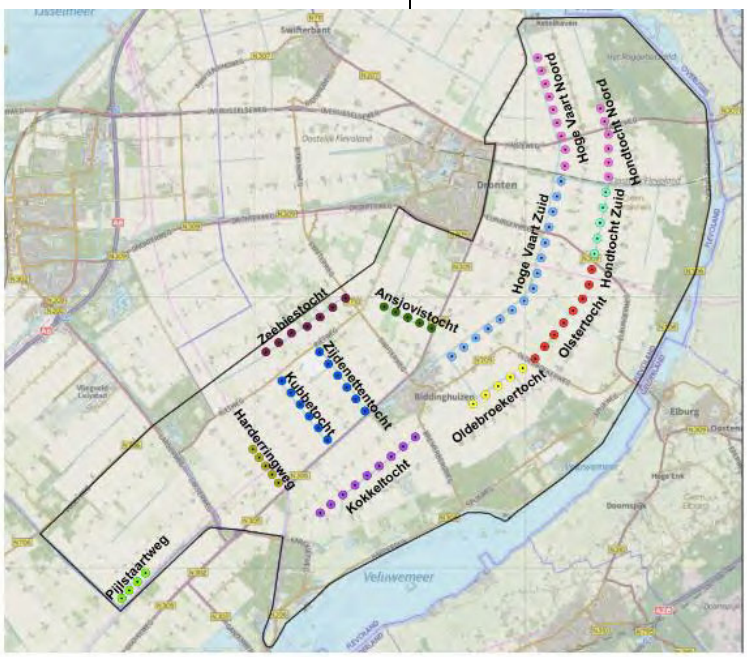

Figuur 1: Opstelling nieuwe windturbines

2. Besluit van GS met voornemen om het projectplan goed te keuren en een ontwerp wijziging van de verordening ter inzage te leggen (bijlage 2 en 3)

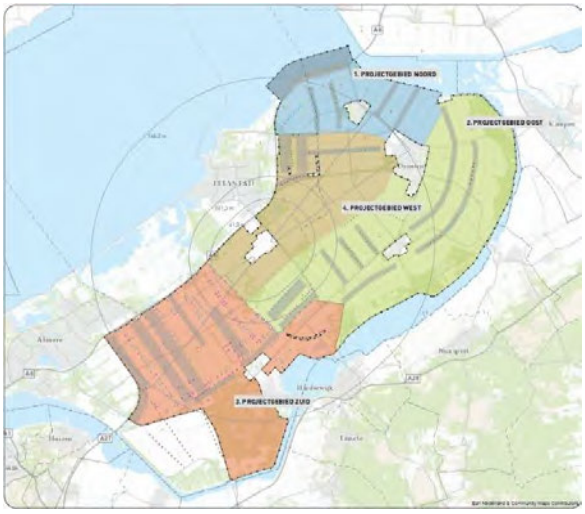

Het provinciale beleid
Windplan Groen geeft invulling aan het regionale beleid voor windenergie zoals in het Regioplan Zuidelijk en Oostelijk Flevoland is neergelegd. In het beleidskader (dat op 14 juli 2016 door Provinciale Staten is vastgesteld) worden nieuwe windparken mogelijk gemaakt via de strategie van 'opschalen en saneren'. Met deze strategie worden verschillende doelstellingen bereikt: een duurzamere energiehuishouding, een mooier landschap en een sterkere economie. Inwoners van de gemeenten Dronten en Lelystad hebben de mogelijkheid tot financiële participatie in het windpark, zodat zij mee kunnen profiteren van hernieuwbare energie.

In het Regioplan zijn er vier projectgebieden aangewezen. In projectgebieden (voor opschalen en saneren) krijgt één initiatiefnemer (dat mag samenwerkingsverband zijn) per projectgebied de gelegenheid om een 'project voor opschalen en saneren' uit te voeren. Het project moet vervolgens aan de voorwaarden voldoen zoals aangegeven in het groene kader hieronder. Dit moet blijken uit een projectplan dat door de initiatiefnemer wordt ingediend.

De aanpak - kern van het beleid

Een '**project voor opschalen en saneren**' moet voldoen aan de volgende voorwaarden:

Er worden **nieuwe windmolens** gebouwd, gesitueerd binnen de plaatsingszones en de daaraan verbonden voorwaarden die in dit Regioplan zijn opgenomen.

Aan de bouw van nieuwe windmolens is **sanering van bestaande windmolens** gekoppeld, waarbij geldt:
- dat de sanering van een bestaande windmolen plaatsvindt zo snel mogelijk na ingebruikname van de nieuwe windmolen waaraan deze gekoppeld is, maar uiterlijk na vijf jaar, waarbij de economische noodzaak van een termijn van langer dan een half jaar dient te worden aangetoond,
- dat sanering van bestaande windmolens nabij de nieuwe windmolen voorkeur heeft boven sanering van bestaande windmolens verder weg in het projectgebied, en de sanering van oudere windmolens de voorkeur heeft boven de sanering van jongere windmolens.

Bewoners en ondernemers krijgen gelegenheid om **financieel te participeren**, waarbij geldt:
- dat in ieder geval bewoners en ondernemers in het projectgebied de gelegenheid krijgen om op gelijke voet financieel te participeren bij de ontwikkeling van nieuwe windmolens vanaf de eerste risicodragende fase,
- dat in ieder geval alle bewoners en ondernemers in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland gelegenheid krijgen om financieel te participeren in de exploitatie,
- dat beide vormen van financiële participatie eerlijk, eenvoudig en evenwichtig moeten zijn vormgegeven.

Gedurende de exploitatie van de windmolen draagt de initiatiefnemer bij aan kwaliteitsverbetering in de omgeving van de nieuwe windmolens met een **gebiedsgebonden bijdrage** van gemiddeld € 1050 per MW per jaar, iedere vijf jaar te indexeren, waarbij het af te dragen bedrag desgewenst per jaar kan variëren.

Bij de totstandkoming van het project stelt de initiatiefnemer omwonenden en andere betrokkenen in de gelegenheid om te **participeren in de planvorming**.

De initiatiefnemers van Windplan Groen (Windkoepel Groen) hebben een projectplan ingediend waarin is verwoord hoe de initiatiefnemers invulling geven aan de opschalings- en saneringsen participatieopgave in het projectgebied "Oost" uit het Regioplan. Gedeputeerde Staten hebben op 9 april jl. het voornemen uitgesproken het projectplan Windplan Groen goed te keuren omdat het plan voldoet aan het beleid (voor de inhoudelijk beoordeling verwijzen wij naar de bijlage 3). Onderdeel van het plan is de uitgestelde saneringsen opschalingsopgave van 28 turbines in het projectgebied, de inzet van drie extra plaatsingszones ten opzichte van het Regioplan Windenergie en de optimalisatie van een aantal plaatsingszones. De kaart van de Omgevingsverordening Flevoland (zie figuur 2) wordt daarop aangepast. Het voornemen om het projectplan goed te keuren is, inclusief het ontwerp van de aangepaste kaart van de Omgevingsverordening, samen met het ontwerp Rijksinpassingsplan Windplan Groen vanaf 26 april jl. ter inzage gelegd.

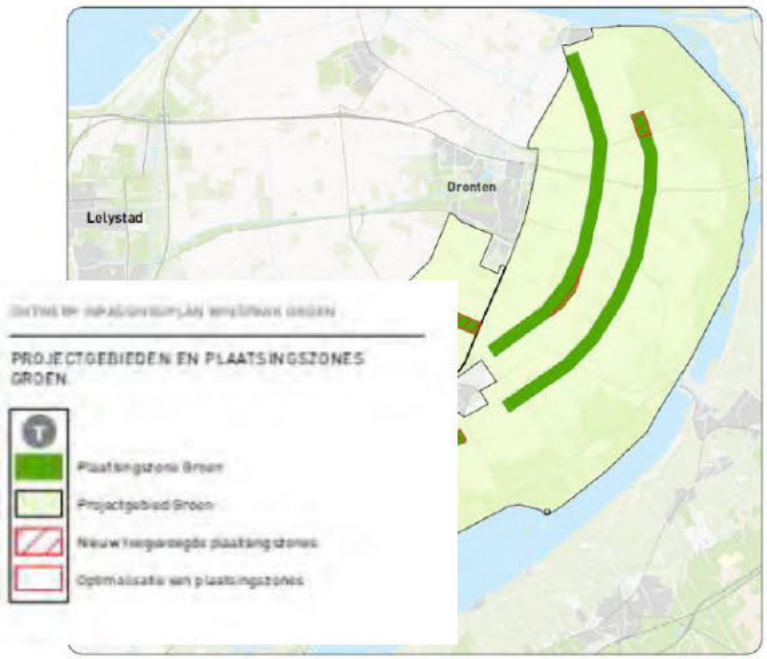

Figuur 2: Ontwerp wijzigingsverordening voor windplan Groen

3. Gedeputeerde Staten zien geen aanleiding in het OIP voor het indienen van een zienswijze (zie bijlage 4)

De beoordeling van Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde Staten hebben al geconstateerd dat het projectplan van Windkoepel Groen voldoet aan de bovengenoemde spelregels en hebben ook beoordeeld dat de vertaling naar het OIP goed heeft plaatsgevonden. Ook zijn de eerder gemaakte ambtelijke opmerkingen en de reactie van Provinciale Staten goed verwerkt. Daar waar het plan niet in overeenstemming is met het geldende beleid voorziet een aanpassing van de Omgevingsverordening en het besluit van Provinciale Staten op 19 september 2018 in het wegnemen van de strijdigheid. In dat besluit van 19 september 2018 hebben Provinciale Staten ingestemd met het toevoegen van de extra plaatsingszones en de uitgestelde sanering van de Eolienne molens in het zuidwestelijke deel van het projectgebied. Gedeputeerde Staten zien daarom geen aanleiding voor het indienen van een zienswijze. Voor de inhoudelijke beoordeling van het plan verwijzen wij naar bijlage 4.

De eerder gemaakte opmerkingen van Provinciale Staten zijn goed verwerkt

Voordat het OIP ter inzage werd gelegd heeft het ministerie van EZK aan Provinciale Staten om een reactie gevraagd op het Voorontwerp Rijksinpassingsplan (VOIP - dit is een voorgaande versie van het OIP). In de onderstaande tabel is opgenomen hoe de gemaakte opmerkingen van 3 januari 2019 zijn verwerkt:

Reactie namens Provinciale Staten (zie bijlage 5) op het VOIP	Reactie/verwerking in het OIP
Akkoord met de afwijkingen tov het Regioplan (betreft toevoegen van extra plaatsingszones en uitgestelde sanering van de Eolienne windmolens)	Plaatsingszones Ansjovistocht, Zeebiestocht en 2 extra posities aan de Hondtocht Noord zijn in het OIP opgenomen. Ook een regeling opgenomen voor de uitgestelde sanering bij realisatie voor de Eolienne windmolens.
PS wil op de hoogte gesteld worden van de oplossing die gevonden wordt in de dialoog tussen luchtvaart en windenergie	Tijdens de vooroverlegfase van het plan werd duidelijk dat het uitwerken van de routes voor de kleine luchtvaart nog grote impact kon hebben op het windplan. Daarom heeft er intensief overleg plaatsgevonden tussen betrokken luchtvaart instanties en overheden over de optimale inpassing van zowel de luchthaven als het beoogde windproject. Er is een oplossing gevonden waarbij beide kanten concessies hebben moeten doen en deze is voorgelegd aan de inspectie voor de leefomgeving en transport (ILT). Zij heeft een pretoets over het plan uitgebracht en aangegeven dat alsnog 19 posities uit het

	VOIP niet gerealiseerd kunnen worden en dat 2 posities lager uitgevoerd moeten worden. Op 16 januari 2019 zijn commissieleden hierover in beslotenheid geïnformeerd en de geheimhouding is op 17 april jl opgeheven. Daarnaast zijn de resultaten van de pretoets verwerkt in het OIP. De negatieve financiele effecten van het wegvallen van de turbines zijn grotendeels opgevangen door een deel van de bestaande windmolens 5 jaar te laten dubbeldraaien, een gelijk gebleven subsidiebedrag en omdat met name de lage windmolens zijn weggevallen. Deze verkleinen voornamelijk de investeringssom en verkleinen in mindere mate het projectrendement.
PS verzoekt een passende saneringsregeling op te nemen, zodat het plan als geheel wordt uitgevoerd.	De saneringsregeling is dusdanig geoptimaliseerd dat er geen saneringsopgave kan overblijven aan het eind van de planperiode. Uitzondering betreft de eerder goedgekeurde uitgestelde sanering voor de Eolienne-windmolens.
PS verzoekt knipperende obstakelverlichting uit te sluiten in de planregels.	Knipperende obstakelverlichting is obv de planregels alleen mogelijk gemaakt als deze wordt voorgeschreven door de ILT of als knipperende verlichting naar het oordeel van burgemeester en wethouders leidt tot minder lichthinder voor de omgeving dan wanneer vastbrandende verlichting wordt toegepast.
PS doet een beroep op de initiatiefnemers om in gesprek te blijven met de omgeving	Initiatiefnemers zijn samen met voornamelijk de gemeente Dronten intensief in gesprek met de omgeving (waaronder de VVE Ketelhaven en een groep bewoners uit Biddinghuizen). Hiervoor zijn diverse bijeenkomsten georganiseerd en worden één op één gesprekken gehouden. In de gesprekken komen de zorgen aan bod over o.a. slagschaduw, geluidsoverlast, gezondheidseffecten end waardevermindering van de woningen (zie hiervoor ook de brief die de VVE Ketelhaven aan u heeft verzonden). Uitgangspunt in de gesprekken is de onderlinge dialoog en begrip voor elkaars standpunten. Op diverse punten heeft de initiatiefnemer ook een handreiking gedaan door bijv. de ruimte die de plaatsingszone richting Ketelhaven biedt, niet volledig te benutten en door bovenwettelijke normen voor de slagschaduw te hanteren. Wanneer deze partijen een zienswijze indienen zullen hun inhoudelijke zorgen nog eens zorgvuldig worden beoordeeld en beantwoord.
PS verwacht dat het merendeel van de (gebruikelijke) onzekerheden en aandachtspunten is gemitigeerd of weggenomen op het moment dat het ontwerp-inpassingsplan ter inzage wordt gelegd.	Ten tijde van het VOIP was er nog veel onzekerheid over de luchtvaart. Deze onzekerheid is inmiddels weggenomen door de uitgebrachte pretoets. Ook is er overeenstemming bereikt met de Eolienne-ondernemers over de wijze waarop hun windmolens in het OIP worden verwerkt en zijn er goede mitigerende maatregelen uitgewerkt met de initiatiefnemers in het kader van de natuurvergunning. Een aantal aandachtspunten blijft nog wel openstaan. Dit betreffen: - De Radartoets Het risico bij radar is dat onzeker is of het windpark een verklaring van geen bezwaar van het ministerie van Defensie kan verkrijgen. De huidige toetsing laat aanzienlijke verstoringen. Het Rijk werkt een aantal oplossingsrichtingen uit waardoor het risico vooral van invloed is op de planning. Mitigatie: het Rijk overweegt bijplaatsen van een steunradar en verplaatsing van bestaande radar. - De saneringsopgave (over 1 molen nog geen overeenstemming bereikt) Windkoepel Groen heeft nog niet voor alle te saneren molens in het gebied bindende afspraken gemaakt over de sanering. Risico is dat de initiatiefnemer hierdoor niet aan de saneringsopgave kan voldoen en er andere middelen nodig zijn om de sanering alsnog te realiseren. Mitigatie: bemiddeling en onteigening - Verplaatsing van ZC Flevo Gestart vanuit het Alders-spoor is de provincie al enige tijd in gesprek over de mogelijkheden voor verplaatsing van zweefvliegcentrum ZC Flevo uit

	Biddinghuizen naar een locatie. De provincie heeft daarin zoals afgesproken aan de Alderstafel een faciliterende rol. De realisatie van het windpark lijkt echter sneller te lopen dan de ontwikkeling van de luchthaven. Daarom is medio 2018 ook besloten om de gesprekken ook in samenhang met het wind-dossier voort te zetten. Het belang van (de gebruikers) van het zweefvlieg-terrein is door het Rijk in het OIP afgewogen tegen het belang van de voorge-nomen ontwikkelingen. Uit de afweging van deze belangen volgt dat het ge-bruik als zweefvliegterrein op deze locatie eindigt. Risico Is dat het Zweef-vliegveld geen geschikte plek heeft gevonden voordat de nieuwe windmolens aan de Kokkeltocht gebouwd worden. Dit risico lijkt beperkt omdat het zweefvliegveld al een locatie op het oog heeft in de gemeente Nunspeet. Wel moeten hiervoor de noodzakelijke procedures nog voor worden doorlopen. Mitigatie: provincie faciliteert het verplaatsingsproces en verzorgt de afstem-ming tussen windpark en zweefvliegcentrum. In het inpassingsplan is voorzien dat het zweefvliegcentrum tot 1 januari 2022 kan blijven. Deze termijn kan door burgemeester en wethouders worden verlengd met 5 jaar.

Tot slot

De stuurgroep van het project (waar de gemeenten Lelystad, Dronten, de provincie, het ministerie van EZK en de initiatiefnemer) heeft in haar laatste vergadering unaniem ingestemd met de terin-zagelegging van het OIP. In lijn hiermeehebben gedeputeerde Staten van de provincie besloten geen zienswijze in te dienen. Immers, het OIP past binnen het regioplan en bevat enkel eerder ge-accordeerde uitzonderingen. Daarnaast weegt zwaar dat Gedeputeerde Staten geconcludeerd heb-ben dat het plan op basis van een zorgvuldige belangenafweging (waaronder die van de samenle-ving) tot stand is gekomen. Hierbij zijn belangen van de omgeving afgewogen tegen belangen van initiatiefnemers en de met het rijk gemaakte afspraken mbt het realiseren van duurzame opwek. Zeker nadat waar mogelijk in het kader van die belangenafweging aanpassingen aan het plan heb-ben plaatsgevonden is wat betreft Gedeputeerde Staten een zienswijze niet meer aan de orde.

Bijlagen

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de WOB (ja/nee aangeven)
1. Ontwerp rijksinpassingsplan windplan Groen	2417015	Ja
2. GS besluit over voorgenomen goedkeuring projectplan en ontwerp wijziging van de omgevingsverordening voor windplan Groen	2393669	Ja
3. Bijlage 1 bij GS besluit over voornomen goedkeuring projectplan	2401779	Ja
4. GS besluit over ontwerp rijksinpassingsplan windplan Groen	2416373	Ja
5. Reactie van Provinciale Staten op het voorontwerp inpassingsplan windplan Groen d.d. 3 januari 2019	2321013	Ja

Ter inzage in de leeskamer

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de WOB (ja/nee aangeven)
		Tot

Nota van Antwoord – zienswijzen ontwerp Wijziging Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen

Aanleiding

Projectplannen voor opschalen en saneren van windmolens behoeven goedkeuring van Gedeputeerde Staten. Op basis van een (goedgekeurd) projectplan kunnen Gedeputeerde Staten plaatsingszones aanwijzen en aanpassen.

Voor het Windplan Groen is een projectplan ingediend. Uit het projectplan is gebleken dat, gelet op de evenwichtige balans tussen omgevingskwaliteit, het maatschappelijk draagvlak en het economisch perspectief, er behoefte is aan optimalisatie van de plaatsingszones bij de Pijlstaartweg, Harderringweg, Hoge Vaart en Kokkeltocht en het aanwijzen van drie extra plaatsingszones aan Ansjovistocht, Zeebiestocht en Verlengde Hondtocht Noord.
Voor deze optimalisatie en aanwijzing van extra plaatsingszones is een ontwerp Wijziging Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen opgesteld.

Procedure

Het ontwerp van de Wijziging Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen heeft vanaf 26 april 2019 tot en met 6 juni 2019 ter inzage gelegen.
Gedurende die termijn zijn acht zienswijzen ontvangen op het ontwerp van de wijziging van de Omgevingsverordening. De zienswijzen zijn tijdig ingediend en zijn daarom in behandeling genomen. In deze nota zijn deze zienswijzen van antwoord voorzien.

Voor de realisatie van het Windplan Groen heeft het Rijk een Rijksinpassingsplan opgesteld. Het ontwerp daarvan heeft samen met andere ontwerp-besluiten die onder de rijkscoördinatieregeling vallen vanaf 26 april 2019 tot en met 6 juni 2019 ter inzage gelegen. Een aantal zienswijzen die in het kader van het Rijksinpassingsplan voor Windplan Groen bij het Rijk zijn ingediend, hebben mede betrekking op de wijziging van de Omgevingsverordening. Deze zijn in een aparte bijlage van reactie voorzien.

Reactie en gevolgen voor de vaststelling van de Wijziging Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen

Hierna is op de 8 zienswijzen die specifiek zijn ingediend tegen de wijziging van de Omgevingsverordening een reactie gegeven.
In de bijlage is ingegaan op de zienswijzen die bij het Rijk zijn ingediend, voor zover deze betrekking hebben op de Wijziging Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen.

De zienswijzen geven aanleiding om de toelichting op de wijziging van de Omgevingsverordening – ten opzichte van het ontwerp - aan te vullen met een passage over de noodzaak en ruimtelijke aanvaardbaarheid van de aanpassingen van de plaatsingszones.

Nummer	Punt	Samenvatting zienswijze	Beantwoording zienswijze	Gevolgen voor de wijziging van de Omgevingsverordening
Zienswijzen gericht aan Gedeputeerde Staten en voor zover betrekking hebbend op de aanpassingen uit de wijziging van de Omgevingsverordening. Dit betreffen: - **Optimalisaties van de plaatsingszones** - **Toegevoegde plaatsingszones** - **Uitgestelde sanering van de Eolienne windmolens** - **Goedkeuring van het projectplan**				
1	P 1	De Ellertocht als mogelijke locatie voor 5 windturbines is niet meegenomen als optimalisatie in de wijziging van de Omgevingsverordening, terwijl deze locatie juist kansen biedt om tegemoet te komen aan de signalen vanuit Biddinghuizen en Ketelhaven. Verzocht wordt de locatie Ellertocht alsnog op te nemen in de Omgevingsverordening.	**Tevens algemene reactie op verzoeken om alternatieve en/of extra plaatsingszones aan te wijzen in de omgevingsverordening en overige verzoeken tot aanpassing van de omgevingsverordening .** **Extra en alternatieve plaatsingszones en overige gewenste aanpassingen van de omgevingsverordening** In de planontwikkelingsfase werd verwacht dat het vanwege allerhande belemmeringen niet mogelijk zou zijn alle plaatsingszones volledig te benutten en dat mogelijk meer ruimte nodig zou zijn voor een plan met voldoende economisch perspectief. In de notitie reikwijdte en detailniveau en het MER eerste fase zijn daarom extra plaatsingszones in beeld gebracht. Uitgangspunt voor het toevoegen van extra plaatsingszones was om zo dicht mogelijk bij de uitgangspunten te blijven van het eerder vastgestelde beleid (het Regioplan Windenergie) en de ontwerpcriteria uit het beeldkwaliteitsplan. Op basis van die uitgangspunten zijn de Verlengde Hondtocht Noord, het verlengen van de Pijlstaartweg, het opschalen van de Zeebiestocht en de Ansjovistocht en een lijn parallel aan de Knardijk als extra plaatsingszone in de onderzoeken opgenomen. De Ellertocht en Oude Bostocht maakten daar geen deel van uit. Toen er tijdens het vormgeven van het voorkeursalternatief duidelijk werd dat er vanwege gebiedsspecifieke omstandigheden daadwerkelijk meer beleidsruimte nodig was, is er gekeken naar wat er nodig was om de extra benodigde beleidsruimte mogelijk te maken. Er is voor gekozen om de Ansjovistocht, Zeebiestocht en 2 posities aan de Hondtocht Noord toe te voegen. Voor de Ansjovistocht en Zeebiestocht is gekozen omdat deze lijnen al beschikten over een vervangingsvergunning. Hierdoor zou de ruimtelijke impact ten opzichte van de vergunde situatie niet significant toenemen en ontstond een kans voor de omgeving in deze lijnen te participeren. Met de 2 extra posities aan de Hondtocht Noord Extra kon worden aangesloten op een eerder aangewezen plaatsingszone (Hondtocht Noord) waardoor ook op deze plek zo veel mogelijk werd aangesloten bij de ruimtelijke uitgangspunten uit het Regioplan. Alternatieve zones in ruil voor zones elders (bijvoorbeeld rondom de kernen) maken geen onderdeel uit	

			van het ingediende (project)plan van de initiatiefnemer en zijn daarom niet beoordeeld. In diverse zienswijzen worden suggesties gedaan voor het opnemen van nieuwe alternatieve locaties en wordt verzocht om een afstand van 10x de tiphoogte tot de kernen. In het kader van de voorliggende procedure is deze vraag echter niet aan de orde. Omdat de initiatiefnemer een plan heeft ingediend dat aan de kaders voldoet, mag deze van de overheden verwachten dat zij medewerking verlenen.	
2	P 2	De KNVvL verzoekt het College van Gedeputeerde Staten tot het bewerkstelligen van verplaatsing van de windturbines aan de Kokkeltocht ter hoogte van het zweefvliegveld naar een locatie die tenminste 4500 meter verwijderd is van dit zweefvliegveld. Dit enerzijds teneinde een veilige vluchtuitvoering te borgen conform de bepalingen van de RVGLT en anderzijds teneinde de Zweefvliegclub Flevo niet te verdringen. In plaats van de Kokkeltocht is een aantal alternatieven aanwezig waar geen of minder overlast veroorzaakt wordt.	Bij het vaststellen van het Regioplan, de vertaling ervan in de Omgevingsverordening en het ontwikkelen van het windplan Groen is aangenomen dat de locatie van het ZC Flevo geen toekomstvaste locatie zou zijn gezien de ontwikkelingen van Lelystad Airport. In dat kader is ook aan de Alderstafel afgesproken dat de provincie zich in faciliterende zin zal inspannen voor een verplaatsing. Het ontwerp van het luchtruim en de routes voor Lelystad Airport is in de tweede helft van 2017 conform artikel 5.11 van de Wet luchtvaart geconsulteerd. Het zweefvliegterrein zou in dit ontwerp binnen de control zone (CTR) vallen waardoor het gebruik van het terrein als zweefvliegveld (na ingebruikname van de CTR) niet voortgezet zou kunnen worden. Op basis hiervan is de planvorming van Windplan Groen voortgezet. Naar aanleiding van de consultatie en op verzoek van de General Aviation is het ontwerp van de CTR kleiner gemaakt waardoor het zweefvliegterrein buiten de CTR is gaan vallen en het gebruik van het zweefvliegterrein met een beperkte vlieghoogte van 1.500 ft. voortgezet kan worden. Op basis van de ontwikkelingen op Lelystad Airport zal met een veiligheidsanalyse beoordeeld moeten worden of het gebruik van het zweefvliegterrein veiligheidsrisico’s met zich meebrengt. Onzeker is of de beperkingen dan nog verder worden beperkt of dat de huidige vlieghoogte mag worden aangehouden. Gezien de beperkte vlieghoogte heeft ZC Flevo in augustus 2018 in overleg met de provincie uitgesproken nog steeds in te willen zetten op een verplaatsing. Het gebruik van het zweefvliegveld is niet verenigbaar met realisatie van het voorkeursalternatief van windplan Groen. Het belang van (de gebruikers) van het zweefvliegterrein is bij de ontwikkeling van windplan Groen door het ministerie van EZK afgewogen tegen het belang van de voorgenomen ontwikkeling van Windplan Groen. Daarbij is afgewogen dat het in stand houden van het zweefvliegterrein leidt tot een aanzienlijke reductie van de mogelijkheden voor de bouw en exploitatie van windturbines in het gebied van Windplan Groen en daarmee aanzienlijk minder duurzame energie geproduceerd kan worden. Het (maatschappelijk) belang voor de productie van duurzame energie en het optimaal benutten van beschikbare en geschikte locaties voor windenergie is afgewogen tegen de economische en maatschappelijke betekenis van het zweefvliegterrein, de gebruikers van dit terrein en de mogelijkheden om elders te zweefvliegen. De uitkomst van deze belangenafweging is dat het ministerie van EZK heeft besloten dat het realiseren van duurzame energie voorrang heeft boven het in stand houden van de mogelijkheid tot zweefvliegen en dat derhalve de functie van het zweefvliegveld in het inpassingplan	

			vervalt. Gezien deze belangenafweging van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en de provinciale inspanningen voor de verplaatsing van het zweefvliegveld zien wij geen aanleiding om een alternatief te onderzoeken voor de beoogde windmolens bij de Kokkeltocht.	
	P 3	De KNVvL verzoekt het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland schadeloosstelling middels de Regeling Nadeelcompensatie en de Gebiedsgebonden Bijdrage te onderzoeken.	De KNVvL maakt niet duidelijk welke schade zij lijdt als gevolg van het inpassingsplan. Voor het project geldt geen Regeling Nadeel-compensatie waarop een beroep kan worden gedaan. De invulling die wordt gegeven aan de gebiedsgebonden bijdrage is thans onderdeel van overleg tussen initiatiefnemers en de omgeving. Hiervoor wordt gezamenlijk met de gemeenten Dronten en Lelystad een gebiedsproces opgezet. Op basis van het Regioplan zijn zij degenen die in overleg met de initiatiefnemer de bestedingsdoelen mogen vaststellen. Als de KNVvl meent dat zij planschade leidt dan kan zij na het onherroepelijk worden van het Rijksinpassingsplan een verzoek tot planschade indienen bij de gemeente Dronten. De wijziging van de Omgevingsverordening Flevoland is echter geen oorzaak van schade in de zin van de Wro.	
3	P 4	De wijziging van de Omgevingsverordening voorziet in de plaatsing van windmolens ten noorden van de Hanzeweg. Met name de plaatsingszone Hondtocht Noord, op ca. 1300 meter van het terrein van de NTKC aan de Roggebotweg, is voor de NTKC onaanvaardbaar. Dit beperkt de kwaliteit van kamperen vanwege geluid, slagschaduw en licht.	**Tevens algemene reactie over ruimtelijke aanvaardbaarheid van toegevoegde en geoptimaliseerde plaatsingszones** Zowel Provinciale Staten als Gedeputeerde Staten hebben ingestemd met het voorkeursalternatief voor windplan Groen en daarmee met het toevoegen van extra plaatsingszones, de optimalisatie van plaatsingszones en de uitgestelde sanering voor de Eolienne-ondernemers. De noodzaak voor de benodigde wijzigingen zijn onderbouwd in de sanity-checks en aan de hand van de locatiespecifieke omstandigheden gemotiveerd. Daarnaast is in de MER aan de hand van een alternatieven-afweging en effect-beoordeling onderbouwd dat er sprake is van een ruimtelijk aanvaardbaar alternatief en dat het (met beperkte mitigaties zoals stilstand) mogelijk moet zijn om de nieuwe windmolens in de extra of geoptimaliseerde plaastingszones te realiseren en daarbij te voldoen aan de geldende wet- en regelgeving. Deze overwegingen hebben ten grondslag gelegen aan het ter inzage leggen van de ontwerp-wijzigingsverordening die de voorgestelde aanpassingen op de verordening juridisch mogelijk maakt. Omdat deze onderbouwing ontbreekt in de toelichting op het besluit van de wijzigingsverordening wordt de toelichting naar aanleiding van de zienswijzen alsnog aangevuld. Dat er daadwerkelijk aan de wet- en regelgeving tav bijv. geluid, slagschaduw en lichthinder en/of het gebiedsspecifieke beleid is voldaan is vervolgens beargumenteerd in het (ontwerp)inpassingsplan en de bijbehorende (ontwerp)omgevingsvergunningen. Voor een reactie op de deze elementen uit uw zienswijze hebben wij uw zienswijzen doorgestuurd naar het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en verwijzen we naar de beantwoording van het ministerie. **135.3 van de nota van het ministerie** .	Onderbouwing wordt toegevoegd aan de toelichting bij het wijzigingsbesluit.

	P 5	In de vigerende Structuurvisie Windmolens op Land is het gebied ten noorden van de Hanzeweg windmolenvrij. Het inpassingsbesluit loopt vooruit op de vaststelling van de, gelijktijdig ter inzage gelegde, wijziging van de provinciale omgevingsverordening.	Al bij de vaststelling van het Regioplan zijn de verschillen ten opzichte van de SvWOL gemotiveerd. De voorliggende wijzigingsverordening wijkt met de toevoeging van de plaatsingszone Verlengde Hondtocht Noord ook af van de SvWOL. Dat deze afwijkingen ruimtelijk aanvaardbaar zijn, is overwogen in het MER voor het Rijksinpassingsplan en daarna verder uitgewerkt in het Rijksinpassingsplan. Het klopt dat het ontwerp Inpassingsplan gelijktijdig ter inzage is gelegd met de ontwerp wijzigingsverordening. Met de gelijktijdige bekendmaking wilden wij de omgeving op de hoogte brengen van de samenhang tussen inpassingsplan en verordening. Bij de vaststelling van het inpassingsplan is het echter noodzakelijk dat de wijzigingsverordening is vastgesteld.	
	P 6	Uit de ontwerpbesluiten blijkt niet dat en hoe rekening is gehouden met de natuur- en recreatiewaarden van NNN gebied Roggebotzand.	zie reactie bij punt 4.	
	P 7	De noodzaak om windmolens toe te staan buiten het in de vigerende Structuurvisie aangewezen gebied blijkt niet uit de ontwerp omgevingsverordening. Deze noodzaak is er ook niet vanuit de provinciale taakstelling. De Monitor Wind op Land laat immers zien dat de plannen voor Flevoland een surplus hebben van 334,7 MW.	De noodzaak voor het toevoegen van de extra windmolens in de extra plaatsingszones is inderdaad niet gelegen in de provinciale taakstelling Wind op Land. In het vastgestelde beleid (Regioplan Windenergie) is gemotiveerd dat de taakstelling Wind op Land een tussenstap is voor het bereiken van de energie-neutraliteit van de provincie. Daarnaast is uitgangspunt van het provinciale beleid (Regioplan Windenergie) dat er binnen de projectgebieden voldoende economisch perspectief aanwezig moet zijn om tot uitvoering te komen. Dit houdt in dat er in bepaalde situaties beleidsruimte moet worden toegevoegd om tot voldoende economisch perspectief te komen.	
	P 8	De onderbouwing in de ontwerp omgevingsverordening voor de noodzaak van deze twee molens genoemde begrippen; robuuster maken van de businesscase en doelrendement onder de benchmark geuiten van wollig taalgebruik, iedere afweging ten opzichte van andere (natuurbelangen) ontbreekt.	De noodzaak voor het toevoegen van de extra windmolens in de extra plaatsingszones is gelegen in het creeren van voldoende economisch perspectief in het projectgebied voor windplan Groen. Dit blijkt uit de sanity checks die zijn uitgevoerd door een onafhankelijk deskundige in opdracht van de provincie en gemeenten. Daarnaast is in de MER en het inpassingsplan overwogen dat de locatie van de extra plaatsingszone aanvaardbaar is in het kader van de overige belangen in het gebied. De ingebrachte zienswijze geeft aanleiding om de sanitychecks toe te voegen aan de onderbouwing van de wijzigingsverordening.	Sanity checks worden toegevoegd aan de onderbouwing van de wijzigingsverordening
4	P 9	Het windpark komt op respectievelijk ca. 1500 en ca. 2000 meter van de woning en bedrijfsgebouwen van reclamanten te liggen. Dit zal het woon-, leef- en werkklimaat aantasten en leiden tot een waardevermindering van hun onroerende zaken.	Gezien de genoemde afstand en het adres van de reclamant lijkt dit onderdeel van de zienswijze zich niet te richten tegen de gewijzigde onderdelen van de omgevingsverordening. De indieners wonen op respectievelijk ca 2800 en 3500 meter van de toegevoegde extra plaatsingszone en 2000 en 1500 meter van de dichtsbijzijnde windmolen die gerealiseerd kan worden op basis van de oorspronkelijk vastgestelde plaatsingszones. Wij verwijzen daarom naar de beantwoording in het kader van het inpassingsplan/omgevingsvergunningen: zie punt 100.1 ev.	
	P 10	Alternatieve ontwikkelingsmogelijkheden voor de eigendommen van reclamant, zoals	Het klopt dat de gemeente initiatieven faciliteert langs de westrand van de bosrijke delen van de Randmeerzone, waarbij het uitgangspunt is dat een combinatie wordt gemaakt met verbreding van de	

		de ontwikkeling van nieuwe natuur in combinatie met de ontwikkeling van landgoederen, worden beperkt door de komst van het windpark.	bossen in westelijke richting. In het noordelijk deel van die zone (langs Het Roggebotzand, het Revebos en De Abbert) dient het daarbij te gaan om functies die passen bij het extensieve karakter van het gebied, zoals nieuwe landgoederen. De plaatsingszones voor Windplan Groen staan niet in de weg aan dergelijke initiatieven in die zone.	
	P 11	Anders dan in het provinciale beleid is voorzien zullen reclamanten alleen nadelen en geen voordelen van het windpark ondervinden. Voor in ieder geval Windpark Hanze geldt dat bewoners en ondernemers in het gebied niet de mogelijkheid hebben gehad om op gelijke voet financieel te participeren in de ontwikkeling. Terwijl dit wel een uitgangspunt in het Regioplan is. De Vereniging Windpark Hanze heeft alleen het Waterschap Zuiderzeeland de mogelijkheid geboden om te investeren in het windpark. Ondernemers en bewoners zijn niet in die gelegenheid gesteld.	**Tevens algemene reactie op het verzoek het projectplan niet goed te keuren ivm bezwaren financiële participatie en planparticipatie** Voor het goedkeuren van een projectplan moet het projectplan voldoen aan de eisen die daarover worden gesteld in de Omgevingsverordening Flevoland. Ten aanzien van de financiële participatie moet het projectplan inzichtelijk maken hoe de omgeving de gelegenheid krijgt om financieel te participeren en tevens hoe die participatie per fase op een eerlijke eenvoudige en evenwichtige wijze wordt uitgewerkt. Daarbij geldt dat in elk geval de bewoners en ondernemers gevestigd in het projectgebied de gelegenheid krijgen om vanaf de eerste risicodragende fase financieel en risicodragend te participeren. Voor de planparticipatie geldt dat het projectplan inzichtelijk maakt hoe het draagvlak voor en burgerparticipatie bij het initiatief worden verzekerd en hoe de omgeving in een vroeg stadium van de planvorming worden betrokken. *Financiële participatie* In het projectplan van windplan Groen is in hoofdstuk 5 omschreven hoe de financiële participatie wordt vormgegeven. Hoewel bewoners en ondernemers uit de projectgebieden niet altijd rechtstreeks in de windturbinelijnen kunnen investeren, wordt deze mogelijkheid wel geboden via Windshare. Dit is een vereniging speciaal opgericht voor bewoners en ondernemers zonder grondposities en saneringswindmolens van de projectgebieden uit het Regioplan. Vanaf 2016 heeft Windshare een aantal enquêtes uitgezet om de gewenste omvang van de participatie van de windparken te kunnen bepalen. Aan de hand van de uitkomsten heeft Windshare met de Windkoepel afspraken gemaakt over een participatie-aandeel in de verschillende parken die deel uitmaken van Windplan Groen. Omdat iedereen de kans heeft gehad om te participeren (direct of via Windshare), onderzoek is gedaan naar de omvang van de investeringsbehoefte en deelname aan Windshare niet fors is overtekend zien wij geen aanleiding om de geboden participatiemogelijkheden als onvoldoende open, oneerlijk en onevenwichtig te beoordelen. Ook de deelname van derden (zoals bijvoorbeeld het Waterschap in windpark Hanze) heeft geen invloed op de eerder overeengekomen omvang waarbinnen andere participanten via Windshare kunnen deelnemen. De beoordeling van de financiële participatie doet de provincie op hoofdlijnen. Omdat de provincie niet in de markt kan treden kan zij bijvoorbeeld geen oordeel uitspreken over de hoogte van de omgevingsvergoedingen of over afgesproken rendementen op aandelen. Niet vanuit de beoordelende rol	

			van het projectplan, maar omdat de provincie een zo groot mogelijk maatschappelijk draagvlak nastreeft en naar aanleiding van een motie van Provinciale Staten faciliteert de provincie in dit kader gesprekken tussen de omwonenden en windpark Hanze. *Planparticipatie* In hoofdstuk 7 van het projectplan zijn de planparticipatie en communicatie voor windplan Groen uitgewerkt. In dit hoofdstuk is per planfase beschreven hoe de omgevingscommunicatie is of wordt vorm gegeven. Daarnaast wordt er verwezen naar de uitwerking in een omgevingsmanagement- en communicatieplan. Uit het hoofdstuk blijkt ook dat WKG al tijdens de planvormingsfase bijpraatsessies heeft georganiseerd in alle kernen van Windplan Groen. Windshare heeft als belangenbehartiger van de bewoners van het buitengebied een belangrijke rol gespeeld in haar informatievoorziening door o.a. de bewoners van het buitengebied direct aan te schrijven en bijeenkomsten te organiseren. Ook hebben individuele parken gecommuniceerd met de omwonenden. Op ieder communicatie moment zijn en worden mensen uitgenodigd om input te leveren voor de verdere totstandkoming van het project. Hoewel de provincie niet twijfelt aan de uitvoering van de beschreven communicatie-momenten kan het evengoed mogelijk zijn er nog behoefte bestaat voor een gesprek. De initiatiefnemer is daarom door de betrokken overheden gewezen op de signalen uit de zienswijzen en oproepen tot meer communicatie. Daar waar de provincie kan helpen om dit gesprek te ondersteunen, kunnen zowel initiatiefnemer als omgeving daar een beroep op doen. Naar aanleiding van de ingediende zienswijzen heeft de initiatiefnemer het projectplan op de onderdelen financiële participatie en planparticipatie ter verduidelijking aangevuld. De provincie ziet geen aanleiding om naar aanleiding van de zienswijze goedkeuring aan het projectplan te onthouden.	
	P 12	Reclamanten zijn pas in het voorjaar van 2019 geïnformeerd over de plannen, toen de ontwerp-besluiten ter inzage werden gelegd. Elke gelegenheid om een inbreng te leveren op een moment dat die inbreng er nog toe kon doen, is hen in strijd met het beleid en de Omgevingsverordening onthouden. Aan de eis van planparticipatie uit het Regioplan is niet voldaan. Des te meer een gebrek, omdat de ter inzage gelegde wijziging van de omgevingsverordening nu voorziet in niet één, maar twee lijnopstellingen die niet eerder voorzien waren in de Structuurvisie Windenergie op Land en het Regioplan.	zie beantwoording punt 11	

	P 13	Het projectplan Windplan Groen voldoet, voor zover het Windpark Hanze betreft, niet aan de eisen uit de omgevingsverordening voor wat betreft planparticipatie en financiële participatie. Het College mag het projectplan om die reden niet goedkeuren. Of wordt voldaan aan de eisen op het punt van ruimtelijke kwaliteitsverbetering valt voor reclamant niet na te gaan.	zie beantwoording punt 11	
	P 14	Het projectplan is tot op heden niet openbaar gemaakt. Het gevolg daarvan is dat het niet controleerbaar is of het projectplan voldoet aan de Omgevingsverordening.	Het projectplan was samen met de andere stukken voor Windplan Groen op de site van RVO gepubliceerd: https://www.rvo.nl/sites/default/files/2019/04/Brief_-_Goedkeuring_projectplan_Windplan_Groen_Geredigeerd.pdf Daarnaast heeft het projectplan samen met het voornemen tot goedkeuren fysiek ter inzage gelegen bij de gemeenten Dronten en Lelystad en de provincie Flevoland.	
	P 15	Reclamanten gaan er van uit dat het besluit tot goedkeuring van het projectplan op de voorgeschreven wijze bekend gemaakt zal worden, vergezeld van een mededeling. Reclamanten geven er de voorkeur aan dat het College het projectplan en het besluit om het plan goed te keuren aan de openbare voorbereidingsprocedure onderwerpt.	De goedkeuring van een projectplan valt niet onder de uitgebreide voorbereidingsprocedure. Het voornemen om het projectplan goed te keuren heeft met de andere stukken voor Windplan Groen ter inzage gelegen. Ook het uiteindelijke besluit omtrent goedkeuring zal bekend worden gemaakt en met de andere stukken voor windplan groen ter visie worden gelegd.	
	P 16	Het valt te betwijfelen of in het MER voldoende is getoetst op aantasting van de huidige en toekomstige potentie van het Natura 2000 en NNN gebied Roggebotzand. In ieder geval is er geen of onvoldoende onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van de zeearend in het gebied, waarvan bekend is dat deze soort bijzonder kwetsbaar is voor aanvaringen met windturbines. Tenzij uit nader onderzoek alsnog het tegendeel blijkt, houden reclamanten het ervoor dat windpark Hanze ook voor deze soort ontheffingplichtig is op grond van de Wet Natuurbescherming.	zie reactie bij punt 4. Het MER is opgesteld ten behoeve van het inpassingsplan en de vergunningen. Voor dit deel van de zienswijze wordt daarom verwezen naar de Nota van Antwoord bij het inpassingsplan.	

	P 17	De woning en bedrijfsgebouwen van reclamant liggen naast het stiltegebied Roggebotzand. In het inpassingsplan wordt geconcludeerd dat de geluidsbelasting van het windpark de geldende norm van 35 dB(A) in het stiltegebied zal overschrijden. Toch acht men dit aanvaardbaar, omdat waarneembare geluidbelasting ten gevolge van de turbines alleen maar incidenteel zou optreden. Om die reden is aan het gekozen alternatief een neutrale score toegekend, welke reclamanten onterecht achten.	zie reactie bij punt 4. De mogelijke geluidbelasting als gevolg van het windpark is onderzocht in het MER. Voor dit deel van de zienswijze wordt daarom verwezen naar de Nota van Antwoord bij het inpassingsplan.	
5	P 18	In het Regioplan Windenergie en de Omgevingsverordening Flevoland moet worden opgenomen dat plaatsing van nieuwe windparken alleen mogelijk is op een minimale afstand van woonkernen van tenminste 10 maal de tiphoogte.	Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt 1.	
	P 19	Wat betreft het onderdeel Windpark Hanze - onderdeel van Windplan Groen, het gebied boven de Hanzeweg N307- is het Regioplan in strijd met nu geldende structuurvisies, plannen, richtlijnen en verordeningen, waaronder de Verordening voor de fysieke leefomgeving Flevoland.	zie reactie bij punt 5.	
	P 20	Het stiltegebied Roggebotzand ligt in het projectgebied van Windplan Groen. Er is sprake van een hogere belasting dan de richtwaarde van 35 dB(A), dit betreft in hoofdzaak de geluidsbelasting van de meest noordelijke turbine van de lijn Hondtocht Noord. Realisatie van deze turbines betekent dat het laatste stiltegebied van Flevoland met een 100% stil oppervlak verdwijnt.	zie reactie bij punt 4. De mogelijke geluidbelasting als gevolg van het windpark is onderzocht in het MER. Voor dit deel van de zienswijze wordt daarom verwezen naar de Nota van Antwoord bij het inpassingsplan.	
6	P 21	Reclamanten menen dat aan de randvoorwaarden voor het nemen van een verantwoord en goed gemotiveerd besluit	In de zienswijze zijn geen gronden aangebracht die zich richten op onderdelen uit de wijzigingsverordening. Voor de ruimtelijke aanvaardbaarheid van de extra en geoptimaliseerde	

		niet is voldaan en dat er gehandeld is in strijd met de wet en algemene beginselen van behoorlijk bestuur en verzoeken de inhoud van hun zienswijze mee te wegen bij de vaststelling van de definitieve Omgevingsverordening Flevoland.	plaatsingszones verwijzen we naar de beantwoording bij punt 4 en voor de beantwoording van de overige gronden verwijzen we naar de beantwoording in het kader van het inpassingsplan	
7	P 22	Reclamanten hebben bezwaar tegen de oprichting van Windpark Hanze en daarmee ook tegen de verlenging van de plaatsingszone langs de Hondtocht Noord Extra. De motivering dat deze twee extra windmolens bijdragen aan het robuuster maken van de business case en dat zonder deze extra molens het doelrendement onder de benchmark zal blijven, roept vragen op. Een onderbouwing van deze uitspraak en de gebruikte terminologie ontbreekt. Verzocht wordt een onderbouwing te overleggen van stukken waaruit de business case met en zonder de twee extra windturbines blijkt.	zie reactie bij punt 4 en 8.	
	P 23	Waarom is er voor gekozen om de extra plaatsingsruimte op deze locatie te creëren? Is er ook gezocht naar alternatieve locaties?	zie reactie bij punt 1	
8	P24	Gepleit wordt om molens op een afstand van 10x de tiphoogte van de woonkernen te plaatsen.	Zie reactie bij punt 1	

BIJLAGE

Nummer	Inhoud zienswijze	Antwoord	Aanpassing
Algemeen/ diversen	***Tussen de zienswijzen gericht aan het Rijk zijn zienswijzen aanwezig waarin wordt vermeld dat deze gericht zijn tegen "alle ontwerpbesluiten" voor windplan Groen. De ontwerp wijziging Omgevingsverordening betreft ook een ontwerpbesluit dat de realisatie van windplan Groen mede mogelijk maakt. In een aantal gevallen zijn echter geen inhoudelijke gronden tegen de voorgenomen wijziging van de verordening aangetroffen en zijn derhalve niet van een reactie voorzien.*** ***In het onderstaande zijn de inhoudelijke gronden met betrekking tot de Omgevingsverordening uit de zienswijzen gericht aan het Rijk overgenomen en voorzien van een reactie namens de provincie.*** - **Optimalisaties van de plaatsingszones** - **Toegevoegde plaatsingszones** - **Uitgestelde sanering van de Eolienne windmolens** - **Goedkeuring van het projectplan**		
9	In het Ontwerp Inpassingsplan Windplan Groen is het voornemen bekend gemaakt voor het plaatsen van de hoogste windturbines van Nederland van 249 meter hoogte op een afstand van minder dan 900 meter van Ketelhaven. Hoewel ik voorstander van van de toepassing van duurzame energie, vind ik, net zoals Gedeputeerde Staten van Flevoland (https://www.flevoland.nl/getmedia/9ace47d2-279f-45b2-819d-d1620e7b7494/Ontwerp_besluittekst_1e_wijziging_Omgevingsverordening_Windplan_Groen.pdf), dat Windplan Groen moeten kunnen rekenen op maatschappelijk draagvlak. Dus óók bij de direct omwonenden. Ik ben van mening dat het draagvlak voor Windplan Groen bij de woonkern Ketelhaven volstrekt onvoldoende is en dat de plaatsingszone bij de Hogevaart moet worden aangepast tot een afstand van minimaal 10x de tiphoogte van Ketelhaven.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
9	2. Het gebied ten noorden van de Hanzeweg Windturbines moet vrij blijven van windturbines a. Het is in strijd met eerdere plannen Het voornemen om turbines te plaatsen ten noorden van de N307 is in strijd met allerlei eerdere en nog steeds geldende plannen voor dit gebied. • Structuurvisie Windenergie op land (SvWOL), 2014 • Structuurvisie gemeente Dronten, Plan 2030 • Bestemmingsplan Ketelhaven-binnendijks 8040 • De EHS Flevoland • Wezenlijke kenmerken en waarden EHS gemeente Dronten • Ontwerp wezenlijke kenmerken en waarden Natuur Netwerk Nederland • EU guidance on wind energy development in acoordance with the EU nature legislation. Het ontwerp Windplan Groen voldoet inmiddels zelfs niet meer aan het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland: ze plant hogere molen dan was afgesproken en ook wil ze molens buiten de afgesproken gebieden paatsen. En de sanering van solitaire windmolens die moeten verdwijnen duurt	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	

	langer. Gemeente en provincie hebben keer op keer de initiatiefnemers ruimte gegeven af te wijken van het Regioplan. We missen de bereidheid bij de gemeente en provincie om af te wijken van het Regioplan voor de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners van Ketelhaven en Biddinghuizen. Politici (ook Nederlandse) spreken over het leren van lessen van de realisatie van eerdere windparken. Dat zie ik graag in de praktijk gebracht worden. Ik verzoek u om het Regioplan Wind, het inpassingsplan Windplan Groen en de Omgevingsverordening Flevoland aan te passen ten gunste van omwonenden.		
10	In het Ontwerp Inpassingsplan Windplan Groen is het voornemen bekend gemaakt voor het plaatsen van de hoogste windturbines van Nederland van 249 meter hoogte op een afstand van minder dan 900 meter van Ketelhaven. Hoewel indiener voorstander is van de toepassing van duurzame energie, vind indiener, net zoals Gedeputeerde Staten van Flevoland (https://www.flevoland.nl/getmedia/9ace47d2-279f-45b2-819d-d1620e7b7494/Ontwerp_besluittekst_1e_wijziging_Omgevingsverordening_Windplan_Groen.pdf), dat Windplan Groen moeten kunnen rekenen op maatschappelik draagvlak. Dus óók bij de direct omwonenden. Indiener is van mening dat het draagvlak voor Windplan Groen bij de woonkern Ketelhaven volstrekt onvoldoende is en dat de plaatsingszone bij de Hogevaart moet worden aangepast tot een afstand van minimaal 10x de tiphoogte van Ketelhaven.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
10	2. Het gebied ten noorden van de Hanzeweg Windturbines moet vrij blijven van windturbines a. Het is in strijd met eerdere plannen Het voornemen om turbines te plaatsen ten noorden van de N307 is in strijd met allerlei eerdere en nog steeds geldende plannen voor dit gebied. • Structuurvisie Windenergie op land (SvWOL), 2014 • Structuurvisie gemeente Dronten, Plan 2030 • Bestemmingsplan Ketelhaven-binnendijks 8040 • De EHS Flevoland • Wezenlijke kenmerken en waarden EHS gemeente Dronten • Ontwerp wezenlijke kenmerken en waarden Natuur Netwerk Nederland • EU guidance on wind energy development in acoordance with the EU nature legislation. Het ontwerp Windplan Groen voldoet inmiddels zelfs niet meer aan het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland: ze plant hogere molen dan was afgesproken en ook wil ze molens buiten de afgesproken gebieden paatsen. En de sanering van solitaire windmolens die moeten verdwijnen duurt langer. Gemeente en provincie hebben keer op keer de initiatiefnemers ruimte gegeven af te wijken van het Regioplan. Indiener mist de bereidheid bij de gemeente en provincie om af te wijken van het Regioplan voor de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners van Ketelhaven en Biddinghuizen. Politici (ook Nederlandse) spreken over het leren van lessen van de realisatie van eerdere windparken. Dat ziet indiener graag in de praktijk gebracht worden.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	

	Indiener verzoekt om het Regioplan Wind, het inpassingsplan Windplan Groen en de Omgevingsverordening Flevoland aan te passen ten gunste van omwonenden.		
1	Hiermede dienen wij onze zienswijze in op het ontwerp Wijziging Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen. Onze zienswijze richt zich op het onderdeel optimaliseren van de plaatsingszones. Ons bezwaar tegen de voorgenomen optimalisering richt zich op het ontbreken van de extra plaatsingszone 'Ellertocht' als locatie voor 5 windturbines. Zie kaart met plaatsaanduiding onderaan dit schrijven. De Ellertocht is dé plaatsingszone voor nieuwe windturbines die, als enige een oplossing kan bieden voor de problemen die ontstaan zijn bij de bewoners van Biddinghuizen en Ketelhaven. De molens staan daar (te) dicht bij de bebouwde kom. Tot nu toe is de plaatsingszone Ellertocht buiten beeld geraakt door het benoemen in oude rapporten, onderliggend aan de MER, van de mogelijke aanwezigheid van dwergvleermuizen. Die zitten er niet. En bovendien is er tegenwoordig voldoende technologie beschikbaar die vleermuizen beschermd tegen aanvaringen.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
1	Wij verzoeken u om de plaatsingszone Ellertocht toe te voegen aan het Ontwerp Wijziging Omgevingsverordening Flevoland, betreffende voorkeursalternatief Wind plan groen.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
7	Tevens ligt momenteel het ontwerpbesluit Wijziging Omgevingsverordening Windplan Groen ter inzage. Dit ontwerpbesluit heeft onder meer betrekking op de 'Verlengde Hondtocht Noord', te weten twee extra windturbines langs de Hondtocht aan de noordkant van de Hanzeweg. Deze windturbines maken deel uit van Windpark Hanze. Tegen dit ontwerpbesluit zal ik namens cliënt een afzonderlijke zienswijze indienen bij Gedeputeerde Staten van Flevoland.	Voor kennisgeving aangenomen. Zienswijze is beantwoord bij de punten P.22 en P.23	
7	**Verlengde Hondtocht** Ten noorden van de Hanzeweg zijn twee extra windturbinelocaties geprojecteerd langs de Hondtocht. Deze locaties zijn gelegen buiten de plaatsingszones zoals vastgelegd in de omgevingsverordening van de provincie Flevoland en daarmee in strijd met de provinciale regelgeving. In de stukken is onvoldoende onderbouwd waarom verlenging van de plaatsingszone langs de Hondtocht ten noorden van de Hanzeweg noodzakelijk is. Zoals gezegd zullen indieners bij afzonderlijke zienswijze bij Gedeputeerde Staten van de provincie bezwaar maken tegen deze verlenging van de plaatsingszone in de ontwerpwijziging van de omgevingsverordening.	Voor kennisgeving aangenomen. Zienswijze is beantwoord bij de punten P.22 en P.23	
7	**Financiële participatie** In het 'Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland' en de Omgevingsverordening van	Zie beantwoording bij punt P. 11	

	de provincie Flevoland worden eisen gesteld aan financiële participatie in een projectplan. Volgens de Omgevingsverordening maakt het projectplan onder meer inzichtelijk hoe de omgeving gelegenheid krijgt om financieel te participeren en hoe die financiële participatie per fase op een eerlijke, eenvoudige en evenwichtige wijze wordt uitgewerkt . Deze transparantie ontbreekt op dit moment. Het Regio plan stelt op blz. 24: "In ieder geval de bewoners en ondernemers die gevestigd zijn in een projectgebied, krijgen gelegenheid om financieel te participeren in de ontwikkeling van nieuwe windmolens binnen dat projectgebied, vanaf de eerste risicodragende fase (de fase voordat de vergunningen zijn verleend) en per projectgebied op basis van gelijkheid." Van gelijkheid is op dit moment geen sprake, terwijl die gelijkheid er al zou moeten zijn in de fase voordat de vergunningen zijn verleend, dus in de fase waarin de ontwikkeling van het windpark zich op dit moment bevindt. De enkele verwijzing naar Windshare is onvoldoende . Windshare heeft op dit moment geen aandelen in Windpark Hanze. En als Windshare in de toekomst al aandelen zou krijgen in Windpark Hanze dan is onbekend of de opbrengsten daaruit via Windshare gelijk zullen zijn aan de opbrengsten van de aangelanden in Windpark Hanze. Bovendien verstrekken de aangelanden van Windpark Hanze zichzelf vergoedingen waarop de andere grondeigenaren in het gebied, zoals indieners, geen aanspraak kunnen maken, ook niet via Windshare. Enkel vanwege de toevallige omstandigheid dat de gronden van de aangelanden zijn gelegen binnen de door de provincie aangewezen plaatsingszones, maakt dat de aangelanden zichzelf opbrengsten kunnen toebedelen die ver uitstijgen boven de schade die zij lijden door de plaatsing van windturbines of aanleg van bijbehorende werken op hun gronden. De aangelanden krijgen deze financiële voordelen in de schoot geworpen doordat de plaatsingszones op hun grond zijn geprojecteerd, terwijl zij weigeren om die voordelen op basis van gelijkwaardigheid te delen met de overige grondeigenaren in het projectgebied. Dit is in strijd met het Regioplan Windenergie .		
11	Ik vind, net zoals Gedeputeerde Staten van Flevoland (https://www.flevoland.nl/getmedia/9ace47d2-279f-45b2-819d-d1620e7b7494/Ontwerp_besluittekst_1e_wijziging_Omgevingsverordening_Windplan_Groen.pdf), dat Windplan Groen moeten kunnen rekenen op maatschappelijk draagvlak. Dus óók van de direct omwonenden. Uw voorganger, Dhr. Kamp heeft zich ook uitgesproken voor draagvlak onder de bewoners.	Dit onderdeel van de zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen.	
11	2. Het gebied ten noorden van de Hanzeweg Windturbines moet vrij blijven van windturbines a. Het is in strijd met eerdere en huidige plannen Het voornemen om turbines te plaatsen ten noorden van de N307 is in strijd met allerlei eerdere en nog steeds geldende plannen voor dit gebied. • Structuurvisie Windenergie op land (SvWOL), 2014 • Structuurvisie gemeente Dronten, Plan 2030	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	

	• Bestemmingsplan Ketelhaven-binnendijks 8040 • De EHS Flevoland • Wezenlijke kenmerken en waarden EHS gemeente Dronten • Ontwerp wezenlijke kenmerken en waarden Natuur Netwerk Nederland • EU guidance on wind energy development in acoordance with the EU nature legislation. Het ontwerp Windplan Groen voldoet inmiddels zelfs niet meer aan het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland: ze plant hogere molen dan was afgesproken en ook wil ze molens buiten de afgesproken gebieden paatsen. En de sanering van solitaire windmolens die moeten verdwijnen duurt langer. Gemeente en provincie hebben keer op keer de initiatiefnemers ruimte gegeven af te wijken van het Regioplan. We missen de bereidheid bij de gemeente en provincie om af te wijken van het Regioplan voor de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners van Ketelhaven en Biddinghuizen. Politici (ook Nederlandse) spreken over het leren van lessen van de realisatie van eerdere windparken. Dat zie ik graag in de praktijk gebracht worden. Ik verzoek u om het Regioplan Wind, het inpassingsplan Windplan Groen en de Omgevingsverordening Flevoland aan te passen ten gunste van omwonenden.		
12	In het Ontwerp Inpassingsplan Windplan Groen is het voornemen bekend gemaakt voor het plaatsen van de hoogste windturbines van Nederland van 249 meter hoogte op een afstand van minder dan 900 meter van Ketelhaven. Hoewel indiener voorstander is van de toepassing van duurzame energie, vind indiener, net zoals Gedeputeerde Staten van Flevoland (https://www.flevoland.nl/getmedia/9ace47d2-279f-45b2-819d-d1620e7b7494/Ontwerp_besluittekst_1e_wijziging_Omgevingsverordening_Windplan_Groen.pdf), dat Windplan Groen moeten kunnen rekenen op maat-schappelik draagvlak. Dus óók bij de direct omwonenden. Indiener is van mening dat het draagvlak voor Windplan Groen bij de woonkern Ketelhaven volstrekt onvoldoende is en dat de plaatsingszone bij de Hogevaart moet worden aangepast tot een afstand van minimaal 10x de tiphoogte van Ketelhaven.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
12	2. Het gebied ten noorden van de Hanzeweg Windturbines moet vrij blijven van windturbines a. Het is in strijd met eerdere plannen Het voornemen om turbines te plaatsen ten noorden van de N307 is in strijd met allerlei eerdere en nog steeds geldende plannen voor dit gebied. • Structuurvisie Windenergie op land (SvWOL), 2014 • Structuurvisie gemeente Dronten, Plan 2030 • Bestemmingsplan Ketelhaven-binnendijks 8040 • De EHS Flevoland • Wezenlijke kenmerken en waarden EHS gemeente Dronten • Ontwerp wezenlijke kenmerken en waarden Natuur Netwerk Nederland • EU guidance on wind energy development in acoordance with the EU nature legislation.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	

	Het ontwerp Windplan Groen voldoet inmiddels zelfs niet meer aan het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland: ze plant hogere molen dan was afgesproken en ook wil ze molens buiten de afgesproken gebieden paatsen. En de sanering van solitaire windmolens die moeten verdwijnen duurt langer. Gemeente en provincie hebben keer op keer de initiatiefnemers ruimte gegeven af te wijken van het Regioplan. Indiener mist de bereidheid bij de gemeente en provincie om af te wijken van het Regioplan voor de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners van Ketelhaven en Biddinghuizen. Politici (ook Nederlandse) spreken over het leren van lessen van de realisatie van eerdere windparken. Dat ziet indiener graag in de praktijk gebracht worden. Indiener verzoekt om het Regioplan Wind, het inpassingsplan Windplan Groen en de Omgevingsverordening Flevoland aan te passen ten gunste van omwonenden.		
12	2. Het gebied ten noorden van de Hanzeweg Windturbines moet vrij blijven van windturbines a. Het is in strijd met eerdere plannen Het voornemen om turbines te plaatsen ten noorden van de N307 is in strijd met allerlei eerdere en nog steeds geldende plannen voor dit gebied. • Structuurvisie Windenergie op land (SvWOL), 2014 • Structuurvisie gemeente Dronten, Plan 2030 • Bestemmingsplan Ketelhaven-binnendijks 8040 • De EHS Flevoland • Wezenlijke kenmerken en waarden EHS gemeente Dronten • Ontwerp wezenlijke kenmerken en waarden Natuur Netwerk Nederland • EU guidance on wind energy development in acoordance with the EU nature legislation. Het ontwerp Windplan Groen voldoet inmiddels zelfs niet meer aan het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland: ze plant hogere molen dan was afgesproken en ook wil ze molens buiten de afgesproken gebieden paatsen. En de sanering van solitaire windmolens die moeten verdwijnen duurt langer. Gemeente en provincie hebben keer op keer de initiatiefnemers ruimte gegeven af te wijken van het Regioplan. Indiener mist de bereidheid bij de gemeente en provincie om af te wijken van het Regioplan voor de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners van Ketelhaven en Biddinghuizen. Politici (ook Nederlandse) spreken over het leren van lessen van de realisatie van eerdere windparken. Dat ziet indiener graag in de praktijk gebracht worden. Indiener verzoekt om het Regioplan Wind, het inpassingsplan Windplan Groen en de Omgevingsverordening Flevoland aan te passen ten gunste van omwonenden.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
13	In het Ontwerp Inpassingsplan Windplan Groen is het voornemen bekend gemaakt voor het plaatsen van de hoogste windturbines van Nederland van 249 meter hoogte op een afstand van minder dan 900 meter	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar*	

	van Ketelhaven. Hoewel indiener voorstander is van de toepassing van duurzame energie, vind indiener, net zoals Gedeputeerde Staten van Flevoland (https://www.flevoland.nl/getmedia/9ace47d2-279f-45b2-819d-d1620e7b7494/Ontwerp_besluittekst_1e_wijziging_Omgevingsverordening_Windplan_Groen.pdf), dat Windplan Groen moeten kunnen rekenen op maat-schappelik draagvlak. Dus óók bij de direct omwonenden. Indiener is van mening dat het draagvlak voor Windplan Groen bij de woonkern Ketelhaven volstrekt onvoldoende is en dat de plaatsingszone bij de Hogevaart moet worden aangepast tot een afstand van minimaal 10x de tiphoogte van Ketelhaven.	*betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
13	2. Het gebied ten noorden van de Hanzeweg Windturbines moet vrij blijven van windturbines a. Het is in strijd met eerdere plannen Het voornemen om turbines te plaatsen ten noorden van de N307 is in strijd met allerlei eerdere en nog steeds geldende plannen voor dit gebied. • Structuurvisie Windenergie op land (SvWOL), 2014 • Structuurvisie gemeente Dronten, Plan 2030 • Bestemmingsplan Ketelhaven-binnendijks 8040 • De EHS Flevoland • Wezenlijke kenmerken en waarden EHS gemeente Dronten • Ontwerp wezenlijke kenmerken en waarden Natuur Netwerk Nederland • EU guidance on wind energy development in acoordance with the EU nature legislation. Het ontwerp Windplan Groen voldoet inmiddels zelfs niet meer aan het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland: ze plant hogere molen dan was afgesproken en ook wil ze molens buiten de afgesproken gebieden paatsen. En de sanering van solitaire windmolens die moeten verdwijnen duurt langer. Gemeente en provincie hebben keer op keer de initiatiefnemers ruimte gegeven af te wijken van het Regioplan. Indiener mist de bereidheid bij de gemeente en provincie om af te wijken van het Regioplan voor de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners van Ketelhaven en Biddinghuizen. Politici (ook Nederlandse) spreken over het leren van lessen van de realisatie van eerdere windparken. Dat ziet indiener graag in de praktijk gebracht worden. Indiener verzoekt om het Regioplan Wind, het inpassingsplan Windplan Groen en de Omgevingsverordening Flevoland aan te passen ten gunste van omwonenden.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
5	Indieners dienen een zienswijze in tegen: • het door u ter inzage gelegde ontwerp-inpassingsplan en de onderliggende stukken voor Windpark Groen; • de door de gemeente Dronten ter inzage gelegde ontwerpbeschikking omgevingsvergunning 2018-1308 olo nr 4078651; • de door de Provincie Flevoland verleende vergunning Wet natuurbescherming voor het realiseren en exploiteren van Windplan Groen, kenmerk 2379747;	Ter kennisgeving aangenomen.	

	• het door de gemeente Dronten ter inzage gelegde ontwerpbesluit maatwerkvoorschriften 2018-1308. Olo nr 4078651; • ontwerpwijziging van de omgevingsverordening Flevoland door Gedeputeerde Staten inzake plaastingszonen wind. Op deze besluiten is de rijkscoordinatieregeling van toepassing, waardoor alle besluiten gelijktijdig terinzage zijn gelegd.		
5	11.a De hinder van windturbines bij woonkernen dient zoveel mogelijk voorkomen te worden Om de negatieve impact van windturbines te voorkomen dient in de omgevingsverordening Flevoland opgenomen te worden dat de afstand van een industriële windturbine tot een woonkern minimaal 10 maal de tiphoogte dient te bedragen. In het ontwerp- inpassingsplan Windplan Groen wordt van grotere windturbines (maximale ashoogte 166 meter) uitgegaan dan was toegestaan in het regioplan windenergie oost en zuidelijk Flevoland (maximale ashoogte van 120 meter)40 Hierdoor is het mogelijk met minder windturbines de gewenste energieopbrengst te realiseren. Dit schept de ruimte om de afstand van de windturbines tot Ketelhaven te vergroten. De als gevolg daarvan ontstane milieuwinst dient te leiden tot het (deels) schrappen van de 3 turbines HVN1, HVN2 en HVN3 langs de Hogevaart bij Ketelhaven.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
5	12. Het regioplan Wind, het inpassingsplan Windplan Groen en de Omgevingsverordening Flevoland moeten worden aangepast. De geschikte gebieden voor grootschalige windenergie zijn door het Rijk vastgelegd in een structuurvisie (Structuurvisie Wind op Land, vastgesteld 28 maart 2014): De door Windkoepel Groen getekende turbines langs de Hoge VaartNoord (boven de N307) bij Ketelhaven vallen buiten de SvWOL 2014. Het Regioplan wijkt ten opzichte van de SvWOL voor Windplan Groen op één onderdeel af. Dat betreft de plaatsingszones ten noorden van de Hanzeweg. In de SvWOL is hier geen zone opgenomen terwijl in het Regioplan hier een zone parallel aan de Hogevaart is opgenomen. Het Regioplan Wind is zoals eerder vermeld strijdig met eerdergenoemde structuurvisies en bestemmingsplannen. Het ontwerp Windplan Groen voldoet zelfs niet aan het regioplan: Ze plant hogere molens dan was afgesproken en ook wil ze molens buiten de afgesproken gebieden plaatsen. En de sanering van solitaire windmolens die moeten verdwijnen duurt langer. Gemeente en provincie hebben keer op keer de initiatiefnemers ruimte gegeven af te wijken van het Regioplan.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	

	Cliënten missen de bereidheid bij de gemeente en provincie om af te wijken van het Regioplan voor de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners van Ketelhaven en Biddinghuizen. De businesscase van deze bewoners is ronduit negatief. In het regioplan wind, en de Omgevïngsverordening Flevoland moet worden opgenomen worden dat plaatsing van nieuwe windparken alleen mogelijk is op een afstand van tenminste 10 maal de tiphoogte van Ketelhaven. De gemeenteraad van Dronten heeft bij het aannemen van het Voorkeursalternatief (VKA) in september 2018 zich ervan vergewist dat er geen onomkeerbare besluiten genomen zouden worden. Voortschrijdend inzicht bij de huidige ontwikkelingen rechtvaardigt een herziening van het Regioplan Wind en het Inpassingsplan Windplan Groen. Het Regioplan heeft de formele status van een provinciale en intergemeentelijke structuurvisie volgens de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Door het Regioplan de status van structuurvisie te geven, binden de provincie en de gemeenten Dronten, Lelystad en Zeewolde zichzelf aan het gepresenteerde beleid. Formeel is de Rijksoverheid niet gebonden aan een provinciale en intergemeentelijke structuurvisie. Wat betreft het onderdeel Windpark Hanze -onderdeel van Windplan Groen, het gebied boven de Hanzeweg N307- is het Regioplan in strijd met nu geldende structuurvisies, plannen, richtlijnen en verordeningen: • Structuurvisie Windenergie op land (SvWOL), 2014, ministerie Infrastructuur en Milieu • Structuurvisie gemeente Dronten, Plan 2030, en Nieuwe Natuur Oostkant Dronten • Bestemmingsplan Ketelhaven-binnendijks 8040 • De EHS Flevoland en Wezenlijke kenmerken en waarden EHS gemeente Dronten, • Ontwerp wezenlijke kenmerken en waarden NNN • EU guidance on wind energy development in accordance with the EU nature legislation • Het regioplan Windenergie: er wordt afgeweken van de maximale hoogte, en er wordt afgeweken van plaatsingszones •Verordening voorde fysieke leefomgeving Flevoland en Nota Stiltegebied Flevoland 2014 Cliënten roepen de minister van EZK dan ook op bij het vaststellen van het inpassingsplan Windplan Groen rekening te houden met bovengenoemde structuurvisies, bestemmingsplannen en verordeningen. Door de initiatiefnemers wordt steeds gezegd dat Windplan Groen een "rijdende trein"" is. Cliënten roepen de minister van EZK daarom dringend op om, wat Windpark Hanze betreft, aan de noodrem te trekken, het sein op rood te zetten of een wissel om te zetten.		

5	17. Alternatief voor plaatsen windmolens Hondtocht en Hoge Vaart Het stiltegebied Roggebotzand ligt in het projectgebied van Windplan Groen. Er is sprake van een hogere belasting dan de richtwaarde van 35 dB(A), dit betreft in hoofdzaak de geluidsbelasting van de meest noordelijke turbine van de lijn Hondtocht Noord. Voor de duiding van het effect van deze geluidsbelasting dienen de condities waaronder deze geluidsbelasting optreedt in beschouwing te worden genomen. Het geluidsniveau van een windturbine hangt samen met de windsnelheid. Tegelijkertijd geldt dat het geluidsniveau in het stiltegebied eveneens beïnvloedt wordt door de windsnelheid. Bij een toenemende windsnelheid neemt het omgevingsgeluid in het gebied toe, mede omdat sprake is van een bos. De maximale momentane geluidniveaus treden alleen op bij hogere windsnelheden op ashoogte. Bij de gebruikte referentieturbine (met bovengemiddeld bronvermogen) treedt dit op vanaf 10-11 m/s. Op 10 meter hoogte komt dit overeen met een windsnelheid van 6-7 m/s. Bij dergelijke windsnelheden is er tevens sprake van een hoger niveau aan achtergrondgeluid in of nabij een bosrijke omgeving. Volgens onderzoek van de Rijkuniversiteit Groningen en onderzoek van Bodin aan de KTH te Stockholm is er bij dergelijke Windsnelheden een geluidniveau (LAeq met een meetblok van 10 minuten) in een stiltegebied of nabij vegetatie van circa 50 dB(A). Een toevoeging van windturbinegeluid van circa LAmax 39 dB(A) is in zulke gevallen niet waarneembaar. Gelet daarop wordt de geluidsbelasting op het stiltegebied vanwege Windplan Groen aanvaardbaar geacht, mede vanwege het belang dat gemoeid is met het opwekken van duurzame energie. Nu gemotiveerd wordt dat een toevoeging van een windturbinegeluid niet waarneembaar is, dient ook uitgezocht te worden of de twee windturbines nabij Ketelhaven niet aan de lijn van de Hondtocht kunnen worden toegevoegd. Voor cliënten levert dit een aanzienlijke winst op, omdat dan de windturbines verder weg komen te staan en het kennelijk voor het stiltegebied niets uitmaakt. Figuur 16: waarom de turbines bij Ketelhaven niet verplaatsen als het stilte gebied Roggebotzand toch niet wordt gerespecteerd? Mocht uit de nader onderzoek blijken dat dit niet mogelijk is (het dien nog wel onderzocht te worden) dan geldt nog het volgende. Zoals uit onderstaande afbeeldingen afgeleid kan worden overschrijden de geluidscontouren de grenswaarden van 35dB die gelden voor het stiltegebied Roggebotzand zoals aangegeven in de omgevingsverordening Flevoland. De provincie Flevoland heeft in 2016 met de derde wijziging van de Verordening voor de Fysieke Leefomgeving Flevoland 2012, het aantal stiltegebieden teruggebracht tot 3. Ook is de begrenzing van de	*Zie reactie bij punt P. 4*	

	stiltegebieden aangepast. In het kader van deze rapportage is de geluidsbelasting vanwege provinciale wegen en rijkswegen bepaald in de stiltegebieden Kuinderbos, Roggebotzand en het Horsterwold. De Flevolandse norm voor de bescherming van de stilte bedraagt 35 dB(A) (als uurgemiddelde waarde). Nota Bene: Zoals blijkt uit figuur 17 en 18 overschrijden de geluidscontouren van Windpark Hanze de 35dB (A) waarde die geldt voor het stilte gebied. Dit betekent dat het laatste stiltegebied van Flevoland met een 100% stil oppervlak verdwijnt als Windpark Hanze wordt gerealiseerd.		
5	26. De Omgevingsverordening Flevoland moet worden aangepast. De dorpskernen moeten worden gespaard. Provincie Flevoland geeft aan: "Overwegende dat zij gelet op de Omgevingsverordening Flevoland plaatsingszones kunnen aanwijzen en aanpassen op basis van een projectplan voor opschoten en saneren van windmolens. Dat uit het projectplan voor het Windplan Groen is gebleken dat er gelet op de evenwichtige balans tussen omgevingskwaliteit, het maatschappelijk draagvlak en het economisch perspectief, behoefte is aan optimalisatie van de plaatsingszones bij de Pijlstaartweg, Harderringweg, Hoge Vaart en Kokkeltocht en het aanwijzen van drie extra plaatsingszones aan Ansjovistocht, Zeebiestocht en Verlengde Hondtocht Noord, Dat het in verband hiermee noodzakelijk is de Omgevingsverordening Flevoland te wijzigen. In de omgevingsverordening moet een minimale afstand van windturbines tot dorpskernen worden aangegeven. Wij stellen voor: minimaal tien maal de tiphoogte aan deze omgevingsverordening toe te voegen. Zoals de heer Fackeldey aangaf tijdens de Provinciale Staten vergadering d.d. 29 mei 2019. 'Dat er plaatsingszones zijn aangegeven, betekent niet dat er ook windturbines geplaatst moeten worden.'	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
14	In het Ontwerp Inpassingsplan Windplan Groen is het voornemen bekend gemaakt voor het plaatsen van de hoogste windturbines van Nederland van 249 meter hoogte op een afstand van minder dan 900 meter van Ketelhaven. Hoewel indiener voorstander is van de toepassing van duurzame energie, vind indiener, net zoals Gedeputeerde Staten van Flevoland (https://www.flevoland.nl/getmedia/9ace47d2-279f-45b2-819d-d1620e7b7494/Ontwerp_besluittekst_1e_wijziging_Omgevingsverordening_Windplan_Groen.pdf), dat Windplan Groen moeten kunnen rekenen op maat-schappelik draagvlak. Dus óók bij de direct omwonen-den. Indiener is van mening dat het draagvlak voor Windplan Groen bij de woonkern Ketelhaven volstrekt onvoldoende is en dat de plaatsingszone bij de Hoge-vaart moet worden aangepast tot een afstand van mi-nimaal 10x de tiphoogte van Ketelhaven.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	

15	Financiële participatie In het 'Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland' en de Omgevingsverordening van de provincie Flevoland worden eisen gesteld aan financiële participatie in een projectplan. Volgens de Omgevingsverordening maakt het projectplan onder meer inzichtelijk hoe de omgeving gelegenheid krijgt om financieel te participeren en hoe die financiële participatie per fase op een eerlijke, eenvoudige en evenwichtige wijze wordt uitgewerkt. Deze transparantie ontbreekt op dit moment. Het Regio plan stelt op blz. 24: "In ieder geval de bewoners en ondernemers die gevestigd zijn in een projectgebied, krijgen gelegenheid om financieel te participeren in de ontwikkeling van nieuwe windmolens binnen dat projectgebied, vanaf de eerste risicodragende fase (de fase voordat de vergunningen zijn verleend) en per projectgebied op basis van gelijkheid." Hieraan wordt in de optiek van cliënten niet voldaan, terwijl dat wel zo zou moeten zijn in de fase voordat de vergunningen zijn verleend, dus in de fase waarin de ontwikkeling van het windpark zich op dit moment bevindt.	Zie reactie bij P. 11	
4	Dat geldt des te meer nu de indieners alleen maar nadelen van het windplan ondervinden en daar geen voordelen tegenover staan. Dit hoewel het beleid zoals vastgelegd in het Regioplan en in de Omgevingsverordening nu juist eist dat tegenover de lasten van het Windplan Groen ook lusten staan in die zin dat bewoners en ondernemers in het gebied de mogelijkheid krijgen om op gelijke voet te participeren in de ontwikkeling en exploitatie van nieuwe windmolens. Maar in elk geval voor zover het Windpark Hanze betreft is daarvan geen sprake geweest. De indieners en meer in het algemeen de bewoners van het deel van het projectgebied waar dit windpark wordt gesitueerd, zijn pas dit voorjaar geïnformeerd over de plannen en hebben niet de kans gekregen daarin financieel op gelijke voet te participeren. Door het late moment waarop zij zijn geïnformeerd, is bovendien ook niet voldaan aan de eis dat bewoners al in een vroeg stadium moeten kunnen meepraten over nieuwe windparken (de eis van planparticipatie). De ontwerp-besluiten kunnen daarom voor zover zij op Windpark Hanze betrekking hebben niet, althans niet in de huidige vorm, worden vastgesteld. Hierna licht ik dit toe.	Zie reactie P.11	
4	De basis voor Windplan Groen ligt in het streven om meer windenergie te produceren met minder windturbines met als beoogd resultaat onder andere een mooier landschap en een onverminderd groot draagvlak in de samenleving. In verband met dit laatste stelt het Regioplan als eis dat ook andere bewoners en ondernemers in de ontwikkeling of de exploitatie moeten kunnen participeren. Het Regioplan merkt daarover op (blz. 6): 'Een evenredige verdeling van de maatschappelijke baten is een voorwaarde om het brede maatschappelijke draagvlak voor windenergie, dat nu in de provincie aanwezig is, op lange termijn te behouden.' In hoofdstuk 4 met als opschrift 'De aanpak' is dit nader uitgewerkt. In het daar opgenomen groene kader (blz. 21) met het opschrift 'kern van het beleid' stelt de provincie de eis dat de initiatiefnemer omwonenden en andere betrokkenen de gelegenheid moet geven om te participeren in de planvorming	Zie reactie P.11	

	zelf en ook in de financiering van de turbines. Bij deze financiële participatie gaat het om twee vormen. De eerste vorm van participatie is bedoeld voor bewoners en ondernemers in het projectgebied. Die moeten de gelegenheid krijgen om op gelijke voet financieel te participeren bij de ontwikkeling van nieuwe windmolens vanaf de eerste risicodragende fase. Daarnaast moeten alle bewoners en ondernemers in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland de gelegenheid krijgen om financieel te participeren in de exploitatie. Voor beide vormen van participatie geldt dat deze 'eerlijk, eenvoudig en evenwichtig moeten zijn vormgegeven'. Voor de ontwikkel- en bouwfase betekent dit dat alle bewoners en ondernemers risicodragend kapitaal kunnen inbrengen, ongeacht het eigendom van de gronden waarop de windturbines worden gerealiseerd (blz. 24). De door de provincie gestelde eisen op het punt van participatie zijn vastgelegd in artikel 2.17 (financiële participatie) en 2.18 (planparticipatie) van de Omgevingsverordening Flevoland. Ook de ministers die bevoegd zijn om het inpassingsplan vast te stellen zijn hieraan gebonden. In de eerste plaats omdat zij het provinciale beleid tot het hunne hebben gemaakt (vgl. paragraaf 2.3, laatste alinea, van de toelichting op het inpassingsplan: 'Hoewel de ministers daaraan formeel niet gebonden zijn, is voor dit inpassingsplan het provinciaal en gemeentelijk windenergiebeleid, zoals neergelegd in het Regioplan, uitgangspunt geweest.'). In de tweede plaats omdat de ministers bij de vaststelling van het rijksinpassingsplan gebonden zijn aan de Omgevingsverordening. Dat vloeit voort uit artikel 3.28, lid 7, van de Wet ruimtelijke ordening. Dit artikel houdt in dat op dat bepalingen uit de omgevingsverordening alleen buiten toepassing kunnen worden gelaten, als zij in strijd zijn met het inpassingsplan. Maar die situatie doet zich hier niet voor, omdat de ministers het in het Regioplan en de verordening verwoorde beleid tot het hunne hebben gemaakt. De hiervoor beschreven eisen aan financiële participatie zijn door de initiatiefnemer van Windpark Hanze niet nageleefd. Het windpark is ontwikkeld door een groep van negentien agrariërs, verenigd in de Vereniging Windpark Hanze. Deze vereniging heeft alleen het Waterschap Zuiderzeeland de mogelijkheid geboden om te investeren in het windpark. Het waterschap neemt hierin deel door middel van een achtergestelde lening van€ 10 miljoen. Daartegenover staat een aandeel van ca. 20% in het windpark met bijbehorende zeggenschap en winstrechten. Maar voor het overige heeft de Vereniging de gelederen gesloten gehouden en beschikken de 19 leden over ca. 80% van de aandelen. In strijd met de hiervoor genoemde eisen zijn de ondernemers en bewoners van het projectgebied niet in de gelegenheid gesteld om financieel te participeren. Op 29 mei jl. hebben Provinciale Staten door middel van een motie het college van Gedeputeerde Staten opgedragen 'een uiterste inspanning te plegen om in het gebied windpark Hanze te komen tot maximaal draagvlak en gelijkwaardige participatie'. Cliënten zien daarin steun voor hun standpunt dat de ontwerp-besluiten in strijd zijn met het toepasselijke beleid en de omgevingsverordening. Mochten de inspanningen van Gedeputeerde Staten niet het beoogde resultaat hebben, dan kan het inpassingsplan voor zover dit		

	betrekking heeft op windpark Hanze niet worden vastgesteld. In dat geval kunnen evenmin de overige voor dit windpark vereiste besluiten worden genomen.		
4	3. De ontwerp-besluiten zijn in strijd met de eisen op het punt van planparticipatie Een van de kernpunten in het beleid van het Regioplan is - naast de hierboven besproken financiële participatie - de verplichting voor initiatiefnemers om omwonenden en andere betrokkenen in de gelegenheid te stellen te participeren in de planvorming zelf (Regioplan, blz. 21). Deze verplichting is wettelijk vastgelegd in artikel 2.18 van de Omgevingsverordening. Daarbij is uitdrukkelijk verordonneerd dat de omgeving 'in een vroeg stadium van de planvorming actief wordt betrokken bij de uitwerking van het initiatief. De uitwerking waarvan in dit artikel sprake is, moet onder andere betrekking hebben op de planvorming rond de nieuwe wind turbinelocaties en de invulling van de plaatsingszones. Ook hiervoor geldt dat de planvorming rond de windturbinelocaties van Windpark Hanze in beslotenheid heeft plaatsgevonden. Pas toen de ontwerp-besluiten ter inzage werden gelegd, in april van dit jaar, zijn de omwonenden hierover geïnformeerd. Elke gelegenheid om een inbreng te leveren op een moment dat die inbreng er nog toe kon doen, is hen in strijd met het beleid en de Omgevingsverordening onthouden. Dit is des te meer een gebrek, omdat het gebied waarin Windpark Hanze komt te liggen tot nu toe gevrijwaard is gebleven van windenergie. Het plangebied was niet voor windenergie aangewezen in de Structuurvisie Windenergie op Land, terwijl in het Regioplan alleen was voorzien in een plaatsingszone parallel aan de Hoge Vaart. Het inpassingsplan en de ter inzage gelegde wijziging van de omgevingsverordening resulteren nu in twee lijnopstellingen. Juist in zo'n situatie waarin van bestaande windturbines en dus van bestaande eigendomsrechten nog geen sprake is, is het van groot belang dat de omgeving een eigen inbreng heeft in de planvorming.	Zie reactie P.11	
4	4. De voorgenomen goedkeuring van het projectplan: strijd met artikel 3:11 van de Awb en artikel. 3.35 van de Wet ruimtelijke ordening De Omgevingsverordening stelt als eis dat bestemmingsplannen uitsluitend mogen voorzien in windparken, indien die in overeenstemming zijn met een door Gedeputeerde Staten goedgekeurd projectplan. Dat projectplan moet o.a. inzicht geven in de invulling van de financiële participatie en de planparticipatie en in de invulling van de ruimtelijke kwaliteitsverbetering van het plangebied (artikelen 2.16 t/m 2.18). Het besluit over de goedkeuring van een projectplan is een besluit in de zin van artikel 1:3 van de Algemene wet bestuursrecht. Bij brief van 11 april 2019 hebben Gedeputeerde Staten aan Windkoepel Groen bericht dat zij het voornemen hebben om het projectplan goed te keuren. Definitieve goedkeuring	Het projectplan was samen met de andere stukken voor Windplan Groen op de site van RVO gepubliceerd: https://www.rvo.nl/sites/default/files/2019/04/Brief_-_Goedkeuring_projectplan_Windplan_Groen_Geredigeerd.pdf	

	zal plaatsvinden, zo kondigen Gedeputeerde Staten alvast aan, bij de vaststelling van de wijziging van de omgevingsverordening en voorafgaand aan de vaststelling van het inpassingsplan en de ontwerp-besluiten. In dit voornemen stellen Gedeputeerde Staten zich op het standpunt dat het projectplan voldoet aan de eisen van de Omgevingsverordening. Maar hiervoor is al betoogd dat in elk geval voor zover het gaat om het windpark Hanze niet wordt voldaan aan de eisen in de verordening op het punt van planparticipatie en financiële participatie. Of daarnaast wel wordt voldaan aan de eisen op het punt van de ruimtelijke kwaliteitsverbetering, valt voor cliënten niet na te gaan. In de toelichting op het inpassingsplan wordt aan dit aspect geen aandacht besteed en in de planregels zijn op dit punt geen (voorwaardelijke) verplichtingen opgenomen. Cliënten houden het er daarom voor dat Gedeputeerde Staten het projectplan wegens strijd met de Omgevingsverordening niet mogen goedkeuren en dat daarom de Ministers het inpassingsplan niet mogen vaststellen. Zoals gezegd is het besluit tot goedkeuring van het projectplan een voorwaarde om het inpassingsplan te kunnen vaststellen. Voor een goede beoordeling van het ontwerp-inpassingsplan en de overige besluiten is kennisneming van het projectplan daarom van wezenlijk belang. Alleen zo valt na te gaan of het projectplan voldoet aan de daaraan in de verordening gestelde eisen en of het plan dus voor goedkeuring in aanmerking komt. Het projectplan is dan ook een stuk dat betrekking heeft op de ontwerp-besluiten en dat redelijkerwijs nodig is voor een beoordeling van deze ontwerp-besluiten. Op grond van artikel 3:11 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) moeten dergelijke stukken ter inzage worden gelegd. Dat is hier ten onrechte niet gebeurd. Indien de ontwerp-besluiten worden vastgesteld zonder dat dit gebrek is geheeld, zal dit gelet op de rechtspraak in beginsel moeten leiden tot een vernietiging van deze besluiten door de Raad van State (vgl. bijvoorbeeld de uitspraak van 28 november 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BY4456, r.o. 2.5). Bovendien had een correcte toepassing van de rijkscoördinatieregeling er in dit geval, gezien het wezenlijk belang van het besluit tot goedkeuring van het projectplan voor de rechtmatigheid van de ontwerp-besluiten, er in moeten voorzien dat een ontwerp van het besluit tot goedkeuring van het projectplan samen met dit projectplan en met de andere ontwerp-besluiten ter inzage was gelegd.		
8	12. De Omgevingsverordening Flevoland moet worden aan gepast. De dorpskernen moeten worden gespaard. Provincie Flevoland geeft aan: “Overwegende dat zij gelet op de Omgevingsverordening Flevoland plaatsingszones kunnen aanwijzen en aanpassen op basis van een projectplan voor opschalen en saneren van windmolens. Dat uit het projectplan voor het Windplan Groen is gebleken dat er gelet op de evenwichtige balans tussen omgevingskwaliteit, het maatschappelijk draagvlak en het economisch perspectief, behoefte is aan	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	

	optimalisatie van de plaatsingszones bij de Pijlstaartweg, Harderringweg, Hoge Vaart en Kokkeltocht en het aanwijzen van drie extra plaatsingszones aan Ansjovistocht, Zeebiestocht en Verlengde Hondtocht Noord, Dat het in verband hiermee noodzakelijk is de Omgevingsverordening Flevoland te wijzigen. In de omgevingsverordening moet een minimale afstand van windturbines tot dorpskernen worden aangegeven. Wij stellen voor: minimaal tien maal de tiphoogte aan deze omgevingsverordening toe te voegen. Zoals de heer Fackeldey aangaf tijdens de Provinciale Staten vergadering d.d. 29 mei 2019. 'Dat er plaatsingszones zijn aangegeven, betekent niet dat er ook windturbines geplaatst moeten worden.'		
6	Zienswijze op het ontwerpinpassingsplan Windplan Groen (Flevoland), de ontwerpbesluiten voor Windplan Groen (Flevoland) en de ontwerpwijziging Omgevingsverordening Flevoland d.d. 25 april 2019 voor het oprichten van Windplan Groen (Flevoland) (Staatscourant d.d. 25 april 2019 nr. 23296). Geachte heer/mevrouw, Partijen: [namen], [adressen] allen aan te duiden als "reclamanten", tenzij een afzonderlijk aanduiding gewenst, nuttig of noodzakelijk is, kiezen woonplaats aan [adres] Amsterdam ten kantore van de advocaat [naam]. Reclamanten dienen een zienswijze in, en hebben mogelijk op eigen initiatief ook al een individuele zienswijze ingediend, op het ontwerp bestemmingsplan voor het Windplan Groen (Flevoland), hierna: "Windplan Groen", inclusief alle ontwerpbesluiten en de daarop betrekking hebbende stukken zoals het MER met vergunningen voor Windplan Groen (i.h.b. omgevingsvergunningen bouwen, ruimtelijke ordening, milieu, natuurbescherming en water), hierna: het voorgenomen besluit/plan en/of: de besluitvorming/het bestreden besluit. De voorgenomen besluiten liggen van 26 april tot en met 6 juni 2019 ter inzage en daarop kan tijdens de periode van tervisielegging worden ingesproken bij zienswijze. 1. Inleiding 1.1 Kort gezegd zijn reclamanten van mening dat het voorziene Wind plan Groen niet in stand kan blijven omdat het niet voldoet aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening. Daartoe formuleren reclamanten in deze zienswijze de navolgende gronden:	Voor kennisgeving aangenomen.	

	1) Overeenkomst; 1. Kettingbeding, kwalitiatieve verplichting en rechtsopvolging; 2) Leefbaarheid; I. (Laagfrequent)geluid; ll. Slagschaduw; III. Externe veiligheid; i. Waterkeringen en dijklichamen; ii. (Recreatie)luchtvaart; iii. Straalpaden; iv. IJsafzetting; IV. Verkeer en bereikbaarheid; V. Landschap; Vl. Obstakelverlichting; 3) Sanering; 4) Procedure, besluitvorming, participatie en communicatie; 5) Financiële haalbaarheid molenaars; 6) Commissie m.e.r. 1.2 Partijen dienen zienswijze in om te bewerkstelligen, ter schadevoorkoming dus preventie, dat er met reële participatie nadere afspraken in praktisch goed overleg worden aangeboden door initiatiefnemers om overlast bij hun woon-, werk- en leefklimaat tot een minimum te beperken. Daarnaast willen zij afspraken maken over de financiële compensatie.		
6	3. Conclusie 3.1 Reclamanten menen dat aan de randvoorwaarden voor het nemen van een verantwoord en goed gemotiveerd besluit niet is voldaan en dat er is gehandeld in strijd met de wet en algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Zij verzoeken u het voorgaande mee te wegen bij de vaststelling van het definitieve inpassingsplan met bijbehorende besluiten, de definitieve Omgevingsverordening Flevoland en alle daarvan deel uitmakende documenten en stukken. 3.2 Reclamanten houden vast aan conclusies, zoals beschreven in deze zienswijze - betreffende in ieder geval: onduidelijke voorschriften, verkeer en bereikbaarheid, geluid, laagfrequent geluid, uitvoering, aanleg, onderhoud en verwijdering, landschap, ecologie, externe veiligheid, procedure, besluitvorming, communicatie en participatie - en verzoeken u af te zien van het bestreden besluit.	In de zienswijze zijn geen gronden aangebracht die zich richten op onderdelen uit de wijzigingsverordening. Voor de ruimtelijke aanvaardbaarheid van de extra en geoptimaliseerde plaatsingszones verwijzen we naar de beantwoording bij punt 4 en voor de beantwoording van de overige gronden verwijzen we naar de beantwoording in het kader van het inpassingsplan	
3	Hierbij dient de Nederlandse Toeristen Kampeer Club (hierna: NTKC) zienswijzes in met betrekking tot het ontwerpbesluit Windplan Groen en met betrekking tot het ontwerpbesluit tot wijziging van de	*Zie beantwoording bij P. 4*	

	omgevingsverordening Flevoland. Om pragmatische reden zijn beide zienwijzes in een bezwaarschrift opgenomen. NTKC heeft 20 clubkampeerterreinen in geheel Nederland, waar gekampeerd wordt met beperkte middelen, in overeenstemming met de aanwezige natuurwaarden. Rust, stilte en donkerte zijn daarbij kemkwaliteiten. In Flevoland heeft de NKTC een terrein in het bosgebied Roggebotzand (adres: Roggebotweg 25). De kwaliteit van het kamperen op dit terrein wordt al bedreigd door de geplande uitbreiding van vliegveld Lelystad, en zal verder verslechteren door de geplande windmolens. We wijzen op geluid, slagschaduw en licht.		
3	De voorliggende plannen voorzien immers ook in windmolens ten Noorden van de Hanzeweg. In het bijzonder de beide windmolens op de locatie Hondstocht Noord, op circa 1300 meter van ons terrein, zijn voor ons niet aanvaardbaar. In de vigerende Structuurvisie Windmolens op Land is het gebied ten noorden van de Hanzeweg windmolenvrij. Het inpassingsbesluit loopt vooruit op de vaststelling van de, gelijktijdig ter inzage gelegde, wijziging van de provinciale omgevingsverordening.	*Zie beantwoording bij P. 4*	
3	Er is geen noodzaak om ook windmolens toe te staan buiten het in de vigerende Structuurvisie aangewezen gebied. NTKC is niet overtuigd dat beide windmolens op de locatie Hondstocht Noord nodig zijn om de provinciale taakstelling voor windenergie te halen. De Monitor Wind op Land 2017 laat immers zien dat de plannen voor Flevoland een surplus hebben van 334,7 MW. De als onderbouwing, in de ontwerp omgevingsverordening, voor de noodzaak van deze twee molens genoemde begrippen; "robuuster maken van de businesscase" en "doelrendement onder de benchmark" getuigen van wollig taalgebruik, iedere afweging ten opzichte van andere (natuur) belangen ontbreekt. Er is geen reden om te overhaasten, dit ondergraaft het draagvlak voor de door NTKC op zich onderschreven energie-transitie.	*Zie beantwoording bij P.7 en P.8*	

Aanleiding

Projectplannen voor opschalen en saneren van windmolens behoeven goedkeuring van Gedeputeerde Staten. Op basis van een (goedgekeurd) projectplan kunnen Gedeputeerde Staten plaatsingszones aanwijzen en aanpassen.

Voor het Windplan Groen is een projectplan ingediend. Uit het projectplan is gebleken dat, gelet op de evenwichtige balans tussen omgevingskwaliteit, het maatschappelijk draagvlak en het economisch perspectief, er behoefte is aan optimalisatie van de plaatsingszones bij de Pijlstaartweg, Harderringweg, Hoge Vaart en Kokkeltocht en het aanwijzen van drie extra plaatsingszones aan Ansjovistocht, Zeebiestocht en Verlengde Hondtocht Noord.
Voor deze optimalisatie en aanwijzing van extra plaatsingszones is een ontwerp Wijziging Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen opgesteld.

Procedure

Het ontwerp van de Wijziging Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen heeft vanaf 26 april 2019 tot en met 6 juni 2019 ter inzage gelegen.
Gedurende die termijn zijn acht zienswijzen ontvangen op het ontwerp van de wijziging van de Omgevingsverordening. De zienswijzen zijn tijdig ingediend en zijn daarom in behandeling genomen. In deze nota zijn deze zienswijzen van antwoord voorzien.

Voor de realisatie van het Windplan Groen heeft het Rijk een Rijksinpassingsplan opgesteld. Het ontwerp daarvan heeft samen met andere ontwerp-besluiten die onder de rijkscoördinatieregeling vallen vanaf 26 april 2019 tot en met 6 juni 2019 ter inzage gelegen. Een aantal zienswijzen die in het kader van het Rijksinpassingsplan voor Windplan Groen bij het Rijk zijn ingediend, hebben mede betrekking op de wijziging van de Omgevingsverordening. Deze zijn in een aparte bijlage van reactie voorzien.

Reactie en gevolgen voor de vaststelling van de Wijziging Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen

Hierna is op de 8 zienswijzen die specifiek zijn ingediend tegen de wijziging van de Omgevingsverordening een reactie gegeven.
In de bijlage is ingegaan op de zienswijzen die bij het Rijk zijn ingediend, voor zover deze betrekking hebben op de Wijziging Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen.

De zienswijzen geven aanleiding om de toelichting op de wijziging van de Omgevingsverordening – ten opzichte van het ontwerp - aan te vullen met een passage over de noodzaak en ruimtelijke aanvaardbaarheid van de aanpassingen van de plaatsingszones.

Nummer	Punt	Samenvatting zienswijze	Beantwoording zienswijze	Gevolgen voor de wijziging van de Omgevingsverordening
Zienswijzen gericht aan Gedeputeerde Staten en voor zover betrekking hebbend op de aanpassingen uit de wijziging van de Omgevingsverordening. Dit betreffen: - **Optimalisaties van de plaatsingszones** - **Toegevoegde plaatsingszones** - **Uitgestelde sanering van de Eolienne windmolens** - **Goedkeuring van het projectplan**				
1	P 1	De Ellertocht als mogelijke locatie voor 5 windturbines is niet meegenomen als optimalisatie in de wijziging van de Omgevingsverordening, terwijl deze locatie juist kansen biedt om tegemoet te komen aan de signalen vanuit Biddinghuizen en Ketelhaven. Verzocht wordt de locatie Ellertocht alsnog op te nemen in de Omgevingsverordening.	**Tevens algemene reactie op verzoeken om alternatieve en/of extra plaatsingszones aan te wijzen in de omgevingsverordening en overige verzoeken tot aanpassing van de omgevingsverordening .** **Extra en alternatieve plaatsingszones en overige gewenste aanpassingen van de omgevingsverordening** In de planontwikkelingsfase werd verwacht dat het vanwege allerhande belemmeringen niet mogelijk zou zijn alle plaatsingszones volledig te benutten en dat mogelijk meer ruimte nodig zou zijn voor een plan met voldoende economisch perspectief. In de notitie reikwijdte en detailniveau en het MER eerste fase zijn daarom extra plaatsingszones in beeld gebracht. Uitgangspunt voor het toevoegen van extra plaatsingszones was om zo dicht mogelijk bij de uitgangspunten te blijven van het eerder vastgestelde beleid (het Regioplan Windenergie) en de ontwerpcriteria uit het beeldkwaliteitsplan. Op basis van die uitgangspunten zijn de Verlengde Hondtocht Noord, het verlengen van de Pijlstaartweg, het opschalen van de Zeebiestocht en de Ansjovistocht en een lijn parallel aan de Knardijk als extra plaatsingszone in de onderzoeken opgenomen. De Ellertocht en Oude Bostocht maakten daar geen deel van uit. Toen er tijdens het vormgeven van het voorkeursalternatief duidelijk werd dat er vanwege gebiedsspecifieke omstandigheden daadwerkelijk meer beleidsruimte nodig was, is er gekeken naar wat er nodig was om de extra benodigde beleidsruimte mogelijk te maken. Er is voor gekozen om de Ansjovistocht, Zeebiestocht en 2 posities aan de Hondtocht Noord toe te voegen. Voor de Ansjovistocht en Zeebiestocht is gekozen omdat deze lijnen al beschikten over een vervangingsvergunning. Hierdoor zou de ruimtelijke impact ten opzichte van de vergunde situatie niet significant toenemen en ontstond een kans voor de omgeving in deze lijnen te participeren. Met de 2 extra posities aan de Hondtocht Noord Extra kon worden aangesloten op een eerder aangewezen plaatsingszone (Hondtocht Noord) waardoor ook op deze plek zo veel mogelijk werd aangesloten bij de ruimtelijke uitgangspunten uit het Regioplan. Alternatieve zones in ruil voor zones elders (bijvoorbeeld rondom de kernen) maken geen onderdeel uit	

			van het ingediende (project)plan van de initiatiefnemer en zijn daarom niet beoordeeld. In diverse zienswijzen worden suggesties gedaan voor het opnemen van nieuwe alternatieve locaties en wordt verzocht om een afstand van 10x de tiphoogte tot de kernen. In het kader van de voorliggende procedure is deze vraag echter niet aan de orde. Omdat de initiatiefnemer een plan heeft ingediend dat aan de kaders voldoet, mag deze van de overheden verwachten dat zij medewerking verlenen.	
2	P 2	De KNVvL verzoekt het College van Gedeputeerde Staten tot het bewerkstelligen van verplaatsing van de windturbines aan de Kokkeltocht ter hoogte van het zweefvliegveld naar een locatie die tenminste 4500 meter verwijderd is van dit zweefvliegveld. Dit enerzijds teneinde een veilige vluchtuitvoering te borgen conform de bepalingen van de RVGLT en anderzijds teneinde de Zweefvliegclub Flevo niet te verdringen. In plaats van de Kokkeltocht is een aantal alternatieven aanwezig waar geen of minder overlast veroorzaakt wordt.	Bij het vaststellen van het Regioplan, de vertaling ervan in de Omgevingsverordening en het ontwikkelen van het windplan Groen is aangenomen dat de locatie van het ZC Flevo geen toekomstvaste locatie zou zijn gezien de ontwikkelingen van Lelystad Airport. In dat kader is ook aan de Alderstafel afgesproken dat de provincie zich in faciliterende zin zal inspannen voor een verplaatsing. Het ontwerp van het luchtruim en de routes voor Lelystad Airport is in de tweede helft van 2017 conform artikel 5.11 van de Wet luchtvaart geconsulteerd. Het zweefvliegterrein zou in dit ontwerp binnen de control zone (CTR) vallen waardoor het gebruik van het terrein als zweefvliegveld (na ingebruikname van de CTR) niet voortgezet zou kunnen worden. Op basis hiervan is de planvorming van Windplan Groen voortgezet. Naar aanleiding van de consultatie en op verzoek van de General Aviation is het ontwerp van de CTR kleiner gemaakt waardoor het zweefvliegterrein buiten de CTR is gaan vallen en het gebruik van het zweefvliegterrein met een beperkte vlieghoogte van 1.500 ft. voortgezet kan worden. Op basis van de ontwikkelingen op Lelystad Airport zal met een veiligheidsanalyse beoordeeld moeten worden of het gebruik van het zweefvliegterrein veiligheidsrisico’s met zich meebrengt. Onzeker is of de beperkingen dan nog verder worden beperkt of dat de huidige vlieghoogte mag worden aangehouden. Gezien de beperkte vlieghoogte heeft ZC Flevo in augustus 2018 in overleg met de provincie uitgesproken nog steeds in te willen zetten op een verplaatsing. Het gebruik van het zweefvliegveld is niet verenigbaar met realisatie van het voorkeursalternatief van windplan Groen. Het belang van (de gebruikers) van het zweefvliegterrein is bij de ontwikkeling van windplan Groen door het ministerie van EZK afgewogen tegen het belang van de voorgenomen ontwikkeling van Windplan Groen. Daarbij is afgewogen dat het in stand houden van het zweefvliegterrein leidt tot een aanzienlijke reductie van de mogelijkheden voor de bouw en exploitatie van windturbines in het gebied van Windplan Groen en daarmee aanzienlijk minder duurzame energie geproduceerd kan worden. Het (maatschappelijk) belang voor de productie van duurzame energie en het optimaal benutten van beschikbare en geschikte locaties voor windenergie is afgewogen tegen de economische en maatschappelijke betekenis van het zweefvliegterrein, de gebruikers van dit terrein en de mogelijkheden om elders te zweefvliegen. De uitkomst van deze belangenafweging is dat het ministerie van EZK heeft besloten dat het realiseren van duurzame energie voorrang heeft boven het in stand houden van de mogelijkheid tot zweefvliegen en dat derhalve de functie van het zweefvliegveld in het inpassingplan	

			vervalt. Gezien deze belangenafweging van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en de provinciale inspanningen voor de verplaatsing van het zweefvliegveld zien wij geen aanleiding om een alternatief te onderzoeken voor de beoogde windmolens bij de Kokkeltocht.	
	P 3	De KNVvL verzoekt het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland schadeloosstelling middels de Regeling Nadeelcompensatie en de Gebiedsgebonden Bijdrage te onderzoeken.	De KNVvL maakt niet duidelijk welke schade zij lijdt als gevolg van het inpassingsplan. Voor het project geldt geen Regeling Nadeel-compensatie waarop een beroep kan worden gedaan. De invulling die wordt gegeven aan de gebiedsgebonden bijdrage is thans onderdeel van overleg tussen initiatiefnemers en de omgeving. Hiervoor wordt gezamenlijk met de gemeenten Dronten en Lelystad een gebiedsproces opgezet. Op basis van het Regioplan zijn zij degenen die in overleg met de initiatiefnemer de bestedingsdoelen mogen vaststellen. Als de KNVvl meent dat zij planschade leidt dan kan zij na het onherroepelijk worden van het Rijksinpassingsplan een verzoek tot planschade indienen bij de gemeente Dronten. De wijziging van de Omgevingsverordening Flevoland is echter geen oorzaak van schade in de zin van de Wro.	
3	P 4	De wijziging van de Omgevingsverordening voorziet in de plaatsing van windmolens ten noorden van de Hanzeweg. Met name de plaatsingszone Hondtocht Noord, op ca. 1300 meter van het terrein van de NTKC aan de Roggebotweg, is voor de NTKC onaanvaardbaar. Dit beperkt de kwaliteit van kamperen vanwege geluid, slagschaduw en licht.	**Tevens algemene reactie over ruimtelijke aanvaardbaarheid van toegevoegde en geoptimaliseerde plaatsingszones** Zowel Provinciale Staten als Gedeputeerde Staten hebben ingestemd met het voorkeursalternatief voor windplan Groen en daarmee met het toevoegen van extra plaatsingszones, de optimalisatie van plaatsingszones en de uitgestelde sanering voor de Eolienne-ondernemers. De noodzaak voor de benodigde wijzigingen zijn onderbouwd in de sanity-checks en aan de hand van de locatiespecifieke omstandigheden gemotiveerd. Daarnaast is in de MER aan de hand van een alternatieven-afweging en effect-beoordeling onderbouwd dat er sprake is van een ruimtelijk aanvaardbaar alternatief en dat het (met beperkte mitigaties zoals stilstand) mogelijk moet zijn om de nieuwe windmolens in de extra of geoptimaliseerde plaastingszones te realiseren en daarbij te voldoen aan de geldende wet- en regelgeving. Deze overwegingen hebben ten grondslag gelegen aan het ter inzage leggen van de ontwerp-wijzigingsverordening die de voorgestelde aanpassingen op de verordening juridisch mogelijk maakt. Omdat deze onderbouwing ontbreekt in de toelichting op het besluit van de wijzigingsverordening wordt de toelichting naar aanleiding van de zienswijzen alsnog aangevuld. Dat er daadwerkelijk aan de wet- en regelgeving tav bijv. geluid, slagschaduw en lichthinder en/of het gebiedsspecifieke beleid is voldaan is vervolgens beargumenteerd in het (ontwerp)inpassingsplan en de bijbehorende (ontwerp)omgevingsvergunningen. Voor een reactie op de deze elementen uit uw zienswijze hebben wij uw zienswijzen doorgestuurd naar het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en verwijzen we naar de beantwoording van het ministerie. **135.3 van de nota van het ministerie** .	Onderbouwing wordt toegevoegd aan de toelichting bij het wijzigingsbesluit.

	P 5	In de vigerende Structuurvisie Windmolens op Land is het gebied ten noorden van de Hanzeweg windmolenvrij. Het inpassingsbesluit loopt vooruit op de vaststelling van de, gelijktijdig ter inzage gelegde, wijziging van de provinciale omgevingsverordening.	Al bij de vaststelling van het Regioplan zijn de verschillen ten opzichte van de SvWOL gemotiveerd. De voorliggende wijzigingsverordening wijkt met de toevoeging van de plaatsingszone Verlengde Hondtocht Noord ook af van de SvWOL. Dat deze afwijkingen ruimtelijk aanvaardbaar zijn, is overwogen in het MER voor het Rijksinpassingsplan en daarna verder uitgewerkt in het Rijksinpassingsplan. Het klopt dat het ontwerp Inpassingsplan gelijktijdig ter inzage is gelegd met de ontwerp wijzigingsverordening. Met de gelijktijdige bekendmaking wilden wij de omgeving op de hoogte brengen van de samenhang tussen inpassingsplan en verordening. Bij de vaststelling van het inpassingsplan is het echter noodzakelijk dat de wijzigingsverordening is vastgesteld.	
	P 6	Uit de ontwerpbesluiten blijkt niet dat en hoe rekening is gehouden met de natuur- en recreatiewaarden van NNN gebied Roggebotzand.	zie reactie bij punt 4.	
	P 7	De noodzaak om windmolens toe te staan buiten het in de vigerende Structuurvisie aangewezen gebied blijkt niet uit de ontwerp omgevingsverordening. Deze noodzaak is er ook niet vanuit de provinciale taakstelling. De Monitor Wind op Land laat immers zien dat de plannen voor Flevoland een surplus hebben van 334,7 MW.	De noodzaak voor het toevoegen van de extra windmolens in de extra plaatsingszones is inderdaad niet gelegen in de provinciale taakstelling Wind op Land. In het vastgestelde beleid (Regioplan Windenergie) is gemotiveerd dat de taakstelling Wind op Land een tussenstap is voor het bereiken van de energie-neutraliteit van de provincie. Daarnaast is uitgangspunt van het provinciale beleid (Regioplan Windenergie) dat er binnen de projectgebieden voldoende economisch perspectief aanwezig moet zijn om tot uitvoering te komen. Dit houdt in dat er in bepaalde situaties beleidsruimte moet worden toegevoegd om tot voldoende economisch perspectief te komen.	
	P 8	De onderbouwing in de ontwerp omgevingsverordening voor de noodzaak van deze twee molens genoemde begrippen; robuuster maken van de businesscase en doelrendement onder de benchmark geuiten van wollig taalgebruik, iedere afweging ten opzichte van andere (natuurbelangen) ontbreekt.	De noodzaak voor het toevoegen van de extra windmolens in de extra plaatsingszones is gelegen in het creeren van voldoende economisch perspectief in het projectgebied voor windplan Groen. Dit blijkt uit de sanity checks die zijn uitgevoerd door een onafhankelijk deskundige in opdracht van de provincie en gemeenten. Daarnaast is in de MER en het inpassingsplan overwogen dat de locatie van de extra plaatsingszone aanvaardbaar is in het kader van de overige belangen in het gebied. De ingebrachte zienswijze geeft aanleiding om de sanitychecks toe te voegen aan de onderbouwing van de wijzigingsverordening.	Sanity checks worden toegevoegd aan de onderbouwing van de wijzigingsverordening
4	P 9	Het windpark komt op respectievelijk ca. 1500 en ca. 2000 meter van de woning en bedrijfsgebouwen van reclamanten te liggen. Dit zal het woon-, leef- en werkklimaat aantasten en leiden tot een waardevermindering van hun onroerende zaken.	Gezien de genoemde afstand en het adres van de reclamant lijkt dit onderdeel van de zienswijze zich niet te richten tegen de gewijzigde onderdelen van de omgevingsverordening. De indieners wonen op respectievelijk ca 2800 en 3500 meter van de toegevoegde extra plaatsingszone en 2000 en 1500 meter van de dichtsbijzijnde windmolen die gerealiseerd kan worden op basis van de oorspronkelijk vastgestelde plaatsingszones. Wij verwijzen daarom naar de beantwoording in het kader van het inpassingsplan/omgevingsvergunningen: zie punt 100.1 ev.	
	P 10	Alternatieve ontwikkelingsmogelijkheden voor de eigendommen van reclamant, zoals	Het klopt dat de gemeente initiatieven faciliteert langs de westrand van de bosrijke delen van de Randmeerzone, waarbij het uitgangspunt is dat een combinatie wordt gemaakt met verbreding van de	

		de ontwikkeling van nieuwe natuur in combinatie met de ontwikkeling van landgoederen, worden beperkt door de komst van het windpark.	bossen in westelijke richting. In het noordelijk deel van die zone (langs Het Roggebotzand, het Revebos en De Abbert) dient het daarbij te gaan om functies die passen bij het extensieve karakter van het gebied, zoals nieuwe landgoederen. De plaatsingszones voor Windplan Groen staan niet in de weg aan dergelijke initiatieven in die zone.	
	P 11	Anders dan in het provinciale beleid is voorzien zullen reclamanten alleen nadelen en geen voordelen van het windpark ondervinden. Voor in ieder geval Windpark Hanze geldt dat bewoners en ondernemers in het gebied niet de mogelijkheid hebben gehad om op gelijke voet financieel te participeren in de ontwikkeling. Terwijl dit wel een uitgangspunt in het Regioplan is. De Vereniging Windpark Hanze heeft alleen het Waterschap Zuiderzeeland de mogelijkheid geboden om te investeren in het windpark. Ondernemers en bewoners zijn niet in die gelegenheid gesteld.	**Tevens algemene reactie op het verzoek het projectplan niet goed te keuren ivm bezwaren financiële participatie en planparticipatie** Voor het goedkeuren van een projectplan moet het projectplan voldoen aan de eisen die daarover worden gesteld in de Omgevingsverordening Flevoland. Ten aanzien van de financiële participatie moet het projectplan inzichtelijk maken hoe de omgeving de gelegenheid krijgt om financieel te participeren en tevens hoe die participatie per fase op een eerlijke eenvoudige en evenwichtige wijze wordt uitgewerkt. Daarbij geldt dat in elk geval de bewoners en ondernemers gevestigd in het projectgebied de gelegenheid krijgen om vanaf de eerste risicodragende fase financieel en risicodragend te participeren. Voor de planparticipatie geldt dat het projectplan inzichtelijk maakt hoe het draagvlak voor en burgerparticipatie bij het initiatief worden verzekerd en hoe de omgeving in een vroeg stadium van de planvorming worden betrokken. *Financiële participatie* In het projectplan van windplan Groen is in hoofdstuk 5 omschreven hoe de financiële participatie wordt vormgegeven. Hoewel bewoners en ondernemers uit de projectgebieden niet altijd rechtstreeks in de windturbinelijnen kunnen investeren, wordt deze mogelijkheid wel geboden via Windshare. Dit is een vereniging speciaal opgericht voor bewoners en ondernemers zonder grondposities en saneringswindmolens van de projectgebieden uit het Regioplan. Vanaf 2016 heeft Windshare een aantal enquêtes uitgezet om de gewenste omvang van de participatie van de windparken te kunnen bepalen. Aan de hand van de uitkomsten heeft Windshare met de Windkoepel afspraken gemaakt over een participatie-aandeel in de verschillende parken die deel uitmaken van Windplan Groen. Omdat iedereen de kans heeft gehad om te participeren (direct of via Windshare), onderzoek is gedaan naar de omvang van de investeringsbehoefte en deelname aan Windshare niet fors is overtekend zien wij geen aanleiding om de geboden participatiemogelijkheden als onvoldoende open, oneerlijk en onevenwichtig te beoordelen. Ook de deelname van derden (zoals bijvoorbeeld het Waterschap in windpark Hanze) heeft geen invloed op de eerder overeengekomen omvang waarbinnen andere participanten via Windshare kunnen deelnemen. De beoordeling van de financiële participatie doet de provincie op hoofdlijnen. Omdat de provincie niet in de markt kan treden kan zij bijvoorbeeld geen oordeel uitspreken over de hoogte van de omgevingsvergoedingen of over afgesproken rendementen op aandelen. Niet vanuit de beoordelende rol	

			van het projectplan, maar omdat de provincie een zo groot mogelijk maatschappelijk draagvlak nastreeft en naar aanleiding van een motie van Provinciale Staten faciliteert de provincie in dit kader gesprekken tussen de omwonenden en windpark Hanze. *Planparticipatie* In hoofdstuk 7 van het projectplan zijn de planparticipatie en communicatie voor windplan Groen uitgewerkt. In dit hoofdstuk is per planfase beschreven hoe de omgevingscommunicatie is of wordt vorm gegeven. Daarnaast wordt er verwezen naar de uitwerking in een omgevingsmanagement- en communicatieplan. Uit het hoofdstuk blijkt ook dat WKG al tijdens de planvormingsfase bijpraatsessies heeft georganiseerd in alle kernen van Windplan Groen. Windshare heeft als belangenbehartiger van de bewoners van het buitengebied een belangrijke rol gespeeld in haar informatievoorziening door o.a. de bewoners van het buitengebied direct aan te schrijven en bijeenkomsten te organiseren. Ook hebben individuele parken gecommuniceerd met de omwonenden. Op ieder communicatie moment zijn en worden mensen uitgenodigd om input te leveren voor de verdere totstandkoming van het project. Hoewel de provincie niet twijfelt aan de uitvoering van de beschreven communicatie-momenten kan het evengoed mogelijk zijn er nog behoefte bestaat voor een gesprek. De initiatiefnemer is daarom door de betrokken overheden gewezen op de signalen uit de zienswijzen en oproepen tot meer communicatie. Daar waar de provincie kan helpen om dit gesprek te ondersteunen, kunnen zowel initiatiefnemer als omgeving daar een beroep op doen. Naar aanleiding van de ingediende zienswijzen heeft de initiatiefnemer het projectplan op de onderdelen financiële participatie en planparticipatie ter verduidelijking aangevuld. De provincie ziet geen aanleiding om naar aanleiding van de zienswijze goedkeuring aan het projectplan te onthouden.	
	P 12	Reclamanten zijn pas in het voorjaar van 2019 geïnformeerd over de plannen, toen de ontwerp-besluiten ter inzage werden gelegd. Elke gelegenheid om een inbreng te leveren op een moment dat die inbreng er nog toe kon doen, is hen in strijd met het beleid en de Omgevingsverordening onthouden. Aan de eis van planparticipatie uit het Regioplan is niet voldaan. Des te meer een gebrek, omdat de ter inzage gelegde wijziging van de omgevingsverordening nu voorziet in niet één, maar twee lijnopstellingen die niet eerder voorzien waren in de Structuurvisie Windenergie op Land en het Regioplan.	zie beantwoording punt 11	

	P 13	Het projectplan Windplan Groen voldoet, voor zover het Windpark Hanze betreft, niet aan de eisen uit de omgevingsverordening voor wat betreft planparticipatie en financiële participatie. Het College mag het projectplan om die reden niet goedkeuren. Of wordt voldaan aan de eisen op het punt van ruimtelijke kwaliteitsverbetering valt voor reclamant niet na te gaan.	zie beantwoording punt 11	
	P 14	Het projectplan is tot op heden niet openbaar gemaakt. Het gevolg daarvan is dat het niet controleerbaar is of het projectplan voldoet aan de Omgevingsverordening.	Het projectplan was samen met de andere stukken voor Windplan Groen op de site van RVO gepubliceerd: https://www.rvo.nl/sites/default/files/2019/04/Brief_-_Goedkeuring_projectplan_Windplan_Groen_Geredigeerd.pdf Daarnaast heeft het projectplan samen met het voornemen tot goedkeuren fysiek ter inzage gelegen bij de gemeenten Dronten en Lelystad en de provincie Flevoland.	
	P 15	Reclamanten gaan er van uit dat het besluit tot goedkeuring van het projectplan op de voorgeschreven wijze bekend gemaakt zal worden, vergezeld van een mededeling. Reclamanten geven er de voorkeur aan dat het College het projectplan en het besluit om het plan goed te keuren aan de openbare voorbereidingsprocedure onderwerpt.	De goedkeuring van een projectplan valt niet onder de uitgebreide voorbereidingsprocedure. Het voornemen om het projectplan goed te keuren heeft met de andere stukken voor Windplan Groen ter inzage gelegen. Ook het uiteindelijke besluit omtrent goedkeuring zal bekend worden gemaakt en met de andere stukken voor windplan groen ter visie worden gelegd.	
	P 16	Het valt te betwijfelen of in het MER voldoende is getoetst op aantasting van de huidige en toekomstige potentie van het Natura 2000 en NNN gebied Roggebotzand. In ieder geval is er geen of onvoldoende onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van de zeearend in het gebied, waarvan bekend is dat deze soort bijzonder kwetsbaar is voor aanvaringen met windturbines. Tenzij uit nader onderzoek alsnog het tegendeel blijkt, houden reclamanten het ervoor dat windpark Hanze ook voor deze soort ontheffingplichtig is op grond van de Wet Natuurbescherming.	zie reactie bij punt 4. Het MER is opgesteld ten behoeve van het inpassingsplan en de vergunningen. Voor dit deel van de zienswijze wordt daarom verwezen naar de Nota van Antwoord bij het inpassingsplan.	

	P 17	De woning en bedrijfsgebouwen van reclamant liggen naast het stiltegebied Roggebotzand. In het inpassingsplan wordt geconcludeerd dat de geluidsbelasting van het windpark de geldende norm van 35 dB(A) in het stiltegebied zal overschrijden. Toch acht men dit aanvaardbaar, omdat waarneembare geluidbelasting ten gevolge van de turbines alleen maar incidenteel zou optreden. Om die reden is aan het gekozen alternatief een neutrale score toegekend, welke reclamanten onterecht achten.	zie reactie bij punt 4. De mogelijke geluidbelasting als gevolg van het windpark is onderzocht in het MER. Voor dit deel van de zienswijze wordt daarom verwezen naar de Nota van Antwoord bij het inpassingsplan.	
5	P 18	In het Regioplan Windenergie en de Omgevingsverordening Flevoland moet worden opgenomen dat plaatsing van nieuwe windparken alleen mogelijk is op een minimale afstand van woonkernen van tenminste 10 maal de tiphoogte.	Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt 1.	
	P 19	Wat betreft het onderdeel Windpark Hanze - onderdeel van Windplan Groen, het gebied boven de Hanzeweg N307- is het Regioplan in strijd met nu geldende structuurvisies, plannen, richtlijnen en verordeningen, waaronder de Verordening voor de fysieke leefomgeving Flevoland.	zie reactie bij punt 5.	
	P 20	Het stiltegebied Roggebotzand ligt in het projectgebied van Windplan Groen. Er is sprake van een hogere belasting dan de richtwaarde van 35 dB(A), dit betreft in hoofdzaak de geluidsbelasting van de meest noordelijke turbine van de lijn Hondtocht Noord. Realisatie van deze turbines betekent dat het laatste stiltegebied van Flevoland met een 100% stil oppervlak verdwijnt.	zie reactie bij punt 4. De mogelijke geluidbelasting als gevolg van het windpark is onderzocht in het MER. Voor dit deel van de zienswijze wordt daarom verwezen naar de Nota van Antwoord bij het inpassingsplan.	
6	P 21	Reclamanten menen dat aan de randvoorwaarden voor het nemen van een verantwoord en goed gemotiveerd besluit	In de zienswijze zijn geen gronden aangebracht die zich richten op onderdelen uit de wijzigingsverordening. Voor de ruimtelijke aanvaardbaarheid van de extra en geoptimaliseerde	

		niet is voldaan en dat er gehandeld is in strijd met de wet en algemene beginselen van behoorlijk bestuur en verzoeken de inhoud van hun zienswijze mee te wegen bij de vaststelling van de definitieve Omgevingsverordening Flevoland.	plaatsingszones verwijzen we naar de beantwoording bij punt 4 en voor de beantwoording van de overige gronden verwijzen we naar de beantwoording in het kader van het inpassingsplan	
7	P 22	Reclamanten hebben bezwaar tegen de oprichting van Windpark Hanze en daarmee ook tegen de verlenging van de plaatsingszone langs de Hondtocht Noord Extra. De motivering dat deze twee extra windmolens bijdragen aan het robuuster maken van de business case en dat zonder deze extra molens het doelrendement onder de benchmark zal blijven, roept vragen op. Een onderbouwing van deze uitspraak en de gebruikte terminologie ontbreekt. Verzocht wordt een onderbouwing te overleggen van stukken waaruit de business case met en zonder de twee extra windturbines blijkt.	zie reactie bij punt 4 en 8.	
	P 23	Waarom is er voor gekozen om de extra plaatsingsruimte op deze locatie te creëren? Is er ook gezocht naar alternatieve locaties?	zie reactie bij punt 1	
8	P24	Gepleit wordt om molens op een afstand van 10x de tiphoogte van de woonkernen te plaatsen.	Zie reactie bij punt 1	

BIJLAGE

Nummer	Inhoud zienswijze	Antwoord	Aanpassing
Algemeen/ diversen	***Tussen de zienswijzen gericht aan het Rijk zijn zienswijzen aanwezig waarin wordt vermeld dat deze gericht zijn tegen "alle ontwerpbesluiten" voor windplan Groen. De ontwerp wijziging Omgevingsverordening betreft ook een ontwerpbesluit dat de realisatie van windplan Groen mede mogelijk maakt. In een aantal gevallen zijn echter geen inhoudelijke gronden tegen de voorgenomen wijziging van de verordening aangetroffen en zijn derhalve niet van een reactie voorzien.*** ***In het onderstaande zijn de inhoudelijke gronden met betrekking tot de Omgevingsverordening uit de zienswijzen gericht aan het Rijk overgenomen en voorzien van een reactie namens de provincie.*** - **Optimalisaties van de plaatsingszones** - **Toegevoegde plaatsingszones** - **Uitgestelde sanering van de Eolienne windmolens** - **Goedkeuring van het projectplan**		
9	In het Ontwerp Inpassingsplan Windplan Groen is het voornemen bekend gemaakt voor het plaatsen van de hoogste windturbines van Nederland van 249 meter hoogte op een afstand van minder dan 900 meter van Ketelhaven. Hoewel ik voorstander van van de toepassing van duurzame energie, vind ik, net zoals Gedeputeerde Staten van Flevoland (https://www.flevoland.nl/getmedia/9ace47d2-279f-45b2-819d-d1620e7b7494/Ontwerp_besluittekst_1e_wijziging_Omgevingsverordening_Windplan_Groen.pdf), dat Windplan Groen moeten kunnen rekenen op maatschappelijk draagvlak. Dus óók bij de direct omwonenden. Ik ben van mening dat het draagvlak voor Windplan Groen bij de woonkern Ketelhaven volstrekt onvoldoende is en dat de plaatsingszone bij de Hogevaart moet worden aangepast tot een afstand van minimaal 10x de tiphoogte van Ketelhaven.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
9	2. Het gebied ten noorden van de Hanzeweg Windturbines moet vrij blijven van windturbines a. Het is in strijd met eerdere plannen Het voornemen om turbines te plaatsen ten noorden van de N307 is in strijd met allerlei eerdere en nog steeds geldende plannen voor dit gebied. • Structuurvisie Windenergie op land (SvWOL), 2014 • Structuurvisie gemeente Dronten, Plan 2030 • Bestemmingsplan Ketelhaven-binnendijks 8040 • De EHS Flevoland • Wezenlijke kenmerken en waarden EHS gemeente Dronten • Ontwerp wezenlijke kenmerken en waarden Natuur Netwerk Nederland • EU guidance on wind energy development in acoordance with the EU nature legislation. Het ontwerp Windplan Groen voldoet inmiddels zelfs niet meer aan het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland: ze plant hogere molen dan was afgesproken en ook wil ze molens buiten de afgesproken gebieden paatsen. En de sanering van solitaire windmolens die moeten verdwijnen duurt	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	

	langer. Gemeente en provincie hebben keer op keer de initiatiefnemers ruimte gegeven af te wijken van het Regioplan. We missen de bereidheid bij de gemeente en provincie om af te wijken van het Regioplan voor de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners van Ketelhaven en Biddinghuizen. Politici (ook Nederlandse) spreken over het leren van lessen van de realisatie van eerdere windparken. Dat zie ik graag in de praktijk gebracht worden. Ik verzoek u om het Regioplan Wind, het inpassingsplan Windplan Groen en de Omgevingsverordening Flevoland aan te passen ten gunste van omwonenden.		
10	In het Ontwerp Inpassingsplan Windplan Groen is het voornemen bekend gemaakt voor het plaatsen van de hoogste windturbines van Nederland van 249 meter hoogte op een afstand van minder dan 900 meter van Ketelhaven. Hoewel indiener voorstander is van de toepassing van duurzame energie, vind indiener, net zoals Gedeputeerde Staten van Flevoland (https://www.flevoland.nl/getmedia/9ace47d2-279f-45b2-819d-d1620e7b7494/Ontwerp_besluittekst_1e_wijziging_Omgevingsverordening_Windplan_Groen.pdf), dat Windplan Groen moeten kunnen rekenen op maatschappelik draagvlak. Dus óók bij de direct omwonenden. Indiener is van mening dat het draagvlak voor Windplan Groen bij de woonkern Ketelhaven volstrekt onvoldoende is en dat de plaatsingszone bij de Hogevaart moet worden aangepast tot een afstand van minimaal 10x de tiphoogte van Ketelhaven.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
10	2. Het gebied ten noorden van de Hanzeweg Windturbines moet vrij blijven van windturbines a. Het is in strijd met eerdere plannen Het voornemen om turbines te plaatsen ten noorden van de N307 is in strijd met allerlei eerdere en nog steeds geldende plannen voor dit gebied. • Structuurvisie Windenergie op land (SvWOL), 2014 • Structuurvisie gemeente Dronten, Plan 2030 • Bestemmingsplan Ketelhaven-binnendijks 8040 • De EHS Flevoland • Wezenlijke kenmerken en waarden EHS gemeente Dronten • Ontwerp wezenlijke kenmerken en waarden Natuur Netwerk Nederland • EU guidance on wind energy development in acoordance with the EU nature legislation. Het ontwerp Windplan Groen voldoet inmiddels zelfs niet meer aan het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland: ze plant hogere molen dan was afgesproken en ook wil ze molens buiten de afgesproken gebieden paatsen. En de sanering van solitaire windmolens die moeten verdwijnen duurt langer. Gemeente en provincie hebben keer op keer de initiatiefnemers ruimte gegeven af te wijken van het Regioplan. Indiener mist de bereidheid bij de gemeente en provincie om af te wijken van het Regioplan voor de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners van Ketelhaven en Biddinghuizen. Politici (ook Nederlandse) spreken over het leren van lessen van de realisatie van eerdere windparken. Dat ziet indiener graag in de praktijk gebracht worden.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	

	Indiener verzoekt om het Regioplan Wind, het inpassingsplan Windplan Groen en de Omgevingsverordening Flevoland aan te passen ten gunste van omwonenden.		
1	Hiermede dienen wij onze zienswijze in op het ontwerp Wijziging Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen. Onze zienswijze richt zich op het onderdeel optimaliseren van de plaatsingszones. Ons bezwaar tegen de voorgenomen optimalisering richt zich op het ontbreken van de extra plaatsingszone 'Ellertocht' als locatie voor 5 windturbines. Zie kaart met plaatsaanduiding onderaan dit schrijven. De Ellertocht is dé plaatsingszone voor nieuwe windturbines die, als enige een oplossing kan bieden voor de problemen die ontstaan zijn bij de bewoners van Biddinghuizen en Ketelhaven. De molens staan daar (te) dicht bij de bebouwde kom. Tot nu toe is de plaatsingszone Ellertocht buiten beeld geraakt door het benoemen in oude rapporten, onderliggend aan de MER, van de mogelijke aanwezigheid van dwergvleermuizen. Die zitten er niet. En bovendien is er tegenwoordig voldoende technologie beschikbaar die vleermuizen beschermd tegen aanvaringen.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
1	Wij verzoeken u om de plaatsingszone Ellertocht toe te voegen aan het Ontwerp Wijziging Omgevingsverordening Flevoland, betreffende voorkeursalternatief Wind plan groen.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
7	Tevens ligt momenteel het ontwerpbesluit Wijziging Omgevingsverordening Windplan Groen ter inzage. Dit ontwerpbesluit heeft onder meer betrekking op de 'Verlengde Hondtocht Noord', te weten twee extra windturbines langs de Hondtocht aan de noordkant van de Hanzeweg. Deze windturbines maken deel uit van Windpark Hanze. Tegen dit ontwerpbesluit zal ik namens cliënt een afzonderlijke zienswijze indienen bij Gedeputeerde Staten van Flevoland.	Voor kennisgeving aangenomen. Zienswijze is beantwoord bij de punten P.22 en P.23	
7	**Verlengde Hondtocht** Ten noorden van de Hanzeweg zijn twee extra windturbinelocaties geprojecteerd langs de Hondtocht. Deze locaties zijn gelegen buiten de plaatsingszones zoals vastgelegd in de omgevingsverordening van de provincie Flevoland en daarmee in strijd met de provinciale regelgeving. In de stukken is onvoldoende onderbouwd waarom verlenging van de plaatsingszone langs de Hondtocht ten noorden van de Hanzeweg noodzakelijk is. Zoals gezegd zullen indieners bij afzonderlijke zienswijze bij Gedeputeerde Staten van de provincie bezwaar maken tegen deze verlenging van de plaatsingszone in de ontwerpwijziging van de omgevingsverordening.	Voor kennisgeving aangenomen. Zienswijze is beantwoord bij de punten P.22 en P.23	
7	**Financiële participatie** In het 'Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland' en de Omgevingsverordening van	Zie beantwoording bij punt P. 11	

	de provincie Flevoland worden eisen gesteld aan financiële participatie in een projectplan. Volgens de Omgevingsverordening maakt het projectplan onder meer inzichtelijk hoe de omgeving gelegenheid krijgt om financieel te participeren en hoe die financiële participatie per fase op een eerlijke, eenvoudige en evenwichtige wijze wordt uitgewerkt . Deze transparantie ontbreekt op dit moment. Het Regio plan stelt op blz. 24: "In ieder geval de bewoners en ondernemers die gevestigd zijn in een projectgebied, krijgen gelegenheid om financieel te participeren in de ontwikkeling van nieuwe windmolens binnen dat projectgebied, vanaf de eerste risicodragende fase (de fase voordat de vergunningen zijn verleend) en per projectgebied op basis van gelijkheid." Van gelijkheid is op dit moment geen sprake, terwijl die gelijkheid er al zou moeten zijn in de fase voordat de vergunningen zijn verleend, dus in de fase waarin de ontwikkeling van het windpark zich op dit moment bevindt. De enkele verwijzing naar Windshare is onvoldoende . Windshare heeft op dit moment geen aandelen in Windpark Hanze. En als Windshare in de toekomst al aandelen zou krijgen in Windpark Hanze dan is onbekend of de opbrengsten daaruit via Windshare gelijk zullen zijn aan de opbrengsten van de aangelanden in Windpark Hanze. Bovendien verstrekken de aangelanden van Windpark Hanze zichzelf vergoedingen waarop de andere grondeigenaren in het gebied, zoals indieners, geen aanspraak kunnen maken, ook niet via Windshare. Enkel vanwege de toevallige omstandigheid dat de gronden van de aangelanden zijn gelegen binnen de door de provincie aangewezen plaatsingszones, maakt dat de aangelanden zichzelf opbrengsten kunnen toebedelen die ver uitstijgen boven de schade die zij lijden door de plaatsing van windturbines of aanleg van bijbehorende werken op hun gronden. De aangelanden krijgen deze financiële voordelen in de schoot geworpen doordat de plaatsingszones op hun grond zijn geprojecteerd, terwijl zij weigeren om die voordelen op basis van gelijkwaardigheid te delen met de overige grondeigenaren in het projectgebied. Dit is in strijd met het Regioplan Windenergie .		
11	Ik vind, net zoals Gedeputeerde Staten van Flevoland (https://www.flevoland.nl/getmedia/9ace47d2-279f-45b2-819d-d1620e7b7494/Ontwerp_besluittekst_1e_wijziging_Omgevingsverordening_Windplan_Groen.pdf), dat Windplan Groen moeten kunnen rekenen op maatschappelijk draagvlak. Dus óók van de direct omwonenden. Uw voorganger, Dhr. Kamp heeft zich ook uitgesproken voor draagvlak onder de bewoners.	Dit onderdeel van de zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen.	
11	2. Het gebied ten noorden van de Hanzeweg Windturbines moet vrij blijven van windturbines a. Het is in strijd met eerdere en huidige plannen Het voornemen om turbines te plaatsen ten noorden van de N307 is in strijd met allerlei eerdere en nog steeds geldende plannen voor dit gebied. • Structuurvisie Windenergie op land (SvWOL), 2014 • Structuurvisie gemeente Dronten, Plan 2030	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	

	• Bestemmingsplan Ketelhaven-binnendijks 8040 • De EHS Flevoland • Wezenlijke kenmerken en waarden EHS gemeente Dronten • Ontwerp wezenlijke kenmerken en waarden Natuur Netwerk Nederland • EU guidance on wind energy development in acoordance with the EU nature legislation. Het ontwerp Windplan Groen voldoet inmiddels zelfs niet meer aan het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland: ze plant hogere molen dan was afgesproken en ook wil ze molens buiten de afgesproken gebieden paatsen. En de sanering van solitaire windmolens die moeten verdwijnen duurt langer. Gemeente en provincie hebben keer op keer de initiatiefnemers ruimte gegeven af te wijken van het Regioplan. We missen de bereidheid bij de gemeente en provincie om af te wijken van het Regioplan voor de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners van Ketelhaven en Biddinghuizen. Politici (ook Nederlandse) spreken over het leren van lessen van de realisatie van eerdere windparken. Dat zie ik graag in de praktijk gebracht worden. Ik verzoek u om het Regioplan Wind, het inpassingsplan Windplan Groen en de Omgevingsverordening Flevoland aan te passen ten gunste van omwonenden.		
12	In het Ontwerp Inpassingsplan Windplan Groen is het voornemen bekend gemaakt voor het plaatsen van de hoogste windturbines van Nederland van 249 meter hoogte op een afstand van minder dan 900 meter van Ketelhaven. Hoewel indiener voorstander is van de toepassing van duurzame energie, vind indiener, net zoals Gedeputeerde Staten van Flevoland (https://www.flevoland.nl/getmedia/9ace47d2-279f-45b2-819d-d1620e7b7494/Ontwerp_besluittekst_1e_wijziging_Omgevingsverordening_Windplan_Groen.pdf), dat Windplan Groen moeten kunnen rekenen op maat-schappelik draagvlak. Dus óók bij de direct omwonenden. Indiener is van mening dat het draagvlak voor Windplan Groen bij de woonkern Ketelhaven volstrekt onvoldoende is en dat de plaatsingszone bij de Hogevaart moet worden aangepast tot een afstand van minimaal 10x de tiphoogte van Ketelhaven.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
12	2. Het gebied ten noorden van de Hanzeweg Windturbines moet vrij blijven van windturbines a. Het is in strijd met eerdere plannen Het voornemen om turbines te plaatsen ten noorden van de N307 is in strijd met allerlei eerdere en nog steeds geldende plannen voor dit gebied. • Structuurvisie Windenergie op land (SvWOL), 2014 • Structuurvisie gemeente Dronten, Plan 2030 • Bestemmingsplan Ketelhaven-binnendijks 8040 • De EHS Flevoland • Wezenlijke kenmerken en waarden EHS gemeente Dronten • Ontwerp wezenlijke kenmerken en waarden Natuur Netwerk Nederland • EU guidance on wind energy development in acoordance with the EU nature legislation.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	

	Het ontwerp Windplan Groen voldoet inmiddels zelfs niet meer aan het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland: ze plant hogere molen dan was afgesproken en ook wil ze molens buiten de afgesproken gebieden paatsen. En de sanering van solitaire windmolens die moeten verdwijnen duurt langer. Gemeente en provincie hebben keer op keer de initiatiefnemers ruimte gegeven af te wijken van het Regioplan. Indiener mist de bereidheid bij de gemeente en provincie om af te wijken van het Regioplan voor de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners van Ketelhaven en Biddinghuizen. Politici (ook Nederlandse) spreken over het leren van lessen van de realisatie van eerdere windparken. Dat ziet indiener graag in de praktijk gebracht worden. Indiener verzoekt om het Regioplan Wind, het inpassingsplan Windplan Groen en de Omgevingsverordening Flevoland aan te passen ten gunste van omwonenden.		
12	2. Het gebied ten noorden van de Hanzeweg Windturbines moet vrij blijven van windturbines a. Het is in strijd met eerdere plannen Het voornemen om turbines te plaatsen ten noorden van de N307 is in strijd met allerlei eerdere en nog steeds geldende plannen voor dit gebied. • Structuurvisie Windenergie op land (SvWOL), 2014 • Structuurvisie gemeente Dronten, Plan 2030 • Bestemmingsplan Ketelhaven-binnendijks 8040 • De EHS Flevoland • Wezenlijke kenmerken en waarden EHS gemeente Dronten • Ontwerp wezenlijke kenmerken en waarden Natuur Netwerk Nederland • EU guidance on wind energy development in acoordance with the EU nature legislation. Het ontwerp Windplan Groen voldoet inmiddels zelfs niet meer aan het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland: ze plant hogere molen dan was afgesproken en ook wil ze molens buiten de afgesproken gebieden paatsen. En de sanering van solitaire windmolens die moeten verdwijnen duurt langer. Gemeente en provincie hebben keer op keer de initiatiefnemers ruimte gegeven af te wijken van het Regioplan. Indiener mist de bereidheid bij de gemeente en provincie om af te wijken van het Regioplan voor de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners van Ketelhaven en Biddinghuizen. Politici (ook Nederlandse) spreken over het leren van lessen van de realisatie van eerdere windparken. Dat ziet indiener graag in de praktijk gebracht worden. Indiener verzoekt om het Regioplan Wind, het inpassingsplan Windplan Groen en de Omgevingsverordening Flevoland aan te passen ten gunste van omwonenden.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
13	In het Ontwerp Inpassingsplan Windplan Groen is het voornemen bekend gemaakt voor het plaatsen van de hoogste windturbines van Nederland van 249 meter hoogte op een afstand van minder dan 900 meter	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar*	

	van Ketelhaven. Hoewel indiener voorstander is van de toepassing van duurzame energie, vind indiener, net zoals Gedeputeerde Staten van Flevoland (https://www.flevoland.nl/getmedia/9ace47d2-279f-45b2-819d-d1620e7b7494/Ontwerp_besluittekst_1e_wijziging_Omgevingsverordening_Windplan_Groen.pdf), dat Windplan Groen moeten kunnen rekenen op maat-schappelik draagvlak. Dus óók bij de direct omwonenden. Indiener is van mening dat het draagvlak voor Windplan Groen bij de woonkern Ketelhaven volstrekt onvoldoende is en dat de plaatsingszone bij de Hogevaart moet worden aangepast tot een afstand van minimaal 10x de tiphoogte van Ketelhaven.	*betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
13	2. Het gebied ten noorden van de Hanzeweg Windturbines moet vrij blijven van windturbines a. Het is in strijd met eerdere plannen Het voornemen om turbines te plaatsen ten noorden van de N307 is in strijd met allerlei eerdere en nog steeds geldende plannen voor dit gebied. • Structuurvisie Windenergie op land (SvWOL), 2014 • Structuurvisie gemeente Dronten, Plan 2030 • Bestemmingsplan Ketelhaven-binnendijks 8040 • De EHS Flevoland • Wezenlijke kenmerken en waarden EHS gemeente Dronten • Ontwerp wezenlijke kenmerken en waarden Natuur Netwerk Nederland • EU guidance on wind energy development in acoordance with the EU nature legislation. Het ontwerp Windplan Groen voldoet inmiddels zelfs niet meer aan het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland: ze plant hogere molen dan was afgesproken en ook wil ze molens buiten de afgesproken gebieden paatsen. En de sanering van solitaire windmolens die moeten verdwijnen duurt langer. Gemeente en provincie hebben keer op keer de initiatiefnemers ruimte gegeven af te wijken van het Regioplan. Indiener mist de bereidheid bij de gemeente en provincie om af te wijken van het Regioplan voor de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners van Ketelhaven en Biddinghuizen. Politici (ook Nederlandse) spreken over het leren van lessen van de realisatie van eerdere windparken. Dat ziet indiener graag in de praktijk gebracht worden. Indiener verzoekt om het Regioplan Wind, het inpassingsplan Windplan Groen en de Omgevingsverordening Flevoland aan te passen ten gunste van omwonenden.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
5	Indieners dienen een zienswijze in tegen: • het door u ter inzage gelegde ontwerp-inpassingsplan en de onderliggende stukken voor Windpark Groen; • de door de gemeente Dronten ter inzage gelegde ontwerpbeschikking omgevingsvergunning 2018-1308 olo nr 4078651; • de door de Provincie Flevoland verleende vergunning Wet natuurbescherming voor het realiseren en exploiteren van Windplan Groen, kenmerk 2379747;	Ter kennisgeving aangenomen.	

	• het door de gemeente Dronten ter inzage gelegde ontwerpbesluit maatwerkvoorschriften 2018-1308. Olo nr 4078651; • ontwerpwijziging van de omgevingsverordening Flevoland door Gedeputeerde Staten inzake plaastingszonen wind. Op deze besluiten is de rijkscoordinatieregeling van toepassing, waardoor alle besluiten gelijktijdig terinzage zijn gelegd.		
5	11.a De hinder van windturbines bij woonkernen dient zoveel mogelijk voorkomen te worden Om de negatieve impact van windturbines te voorkomen dient in de omgevingsverordening Flevoland opgenomen te worden dat de afstand van een industriële windturbine tot een woonkern minimaal 10 maal de tiphoogte dient te bedragen. In het ontwerp- inpassingsplan Windplan Groen wordt van grotere windturbines (maximale ashoogte 166 meter) uitgegaan dan was toegestaan in het regioplan windenergie oost en zuidelijk Flevoland (maximale ashoogte van 120 meter)40 Hierdoor is het mogelijk met minder windturbines de gewenste energieopbrengst te realiseren. Dit schept de ruimte om de afstand van de windturbines tot Ketelhaven te vergroten. De als gevolg daarvan ontstane milieuwinst dient te leiden tot het (deels) schrappen van de 3 turbines HVN1, HVN2 en HVN3 langs de Hogevaart bij Ketelhaven.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
5	12. Het regioplan Wind, het inpassingsplan Windplan Groen en de Omgevingsverordening Flevoland moeten worden aangepast. De geschikte gebieden voor grootschalige windenergie zijn door het Rijk vastgelegd in een structuurvisie (Structuurvisie Wind op Land, vastgesteld 28 maart 2014): De door Windkoepel Groen getekende turbines langs de Hoge VaartNoord (boven de N307) bij Ketelhaven vallen buiten de SvWOL 2014. Het Regioplan wijkt ten opzichte van de SvWOL voor Windplan Groen op één onderdeel af. Dat betreft de plaatsingszones ten noorden van de Hanzeweg. In de SvWOL is hier geen zone opgenomen terwijl in het Regioplan hier een zone parallel aan de Hogevaart is opgenomen. Het Regioplan Wind is zoals eerder vermeld strijdig met eerdergenoemde structuurvisies en bestemmingsplannen. Het ontwerp Windplan Groen voldoet zelfs niet aan het regioplan: Ze plant hogere molens dan was afgesproken en ook wil ze molens buiten de afgesproken gebieden plaatsen. En de sanering van solitaire windmolens die moeten verdwijnen duurt langer. Gemeente en provincie hebben keer op keer de initiatiefnemers ruimte gegeven af te wijken van het Regioplan.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	

	Cliënten missen de bereidheid bij de gemeente en provincie om af te wijken van het Regioplan voor de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners van Ketelhaven en Biddinghuizen. De businesscase van deze bewoners is ronduit negatief. In het regioplan wind, en de Omgevïngsverordening Flevoland moet worden opgenomen worden dat plaatsing van nieuwe windparken alleen mogelijk is op een afstand van tenminste 10 maal de tiphoogte van Ketelhaven. De gemeenteraad van Dronten heeft bij het aannemen van het Voorkeursalternatief (VKA) in september 2018 zich ervan vergewist dat er geen onomkeerbare besluiten genomen zouden worden. Voortschrijdend inzicht bij de huidige ontwikkelingen rechtvaardigt een herziening van het Regioplan Wind en het Inpassingsplan Windplan Groen. Het Regioplan heeft de formele status van een provinciale en intergemeentelijke structuurvisie volgens de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Door het Regioplan de status van structuurvisie te geven, binden de provincie en de gemeenten Dronten, Lelystad en Zeewolde zichzelf aan het gepresenteerde beleid. Formeel is de Rijksoverheid niet gebonden aan een provinciale en intergemeentelijke structuurvisie. Wat betreft het onderdeel Windpark Hanze -onderdeel van Windplan Groen, het gebied boven de Hanzeweg N307- is het Regioplan in strijd met nu geldende structuurvisies, plannen, richtlijnen en verordeningen: • Structuurvisie Windenergie op land (SvWOL), 2014, ministerie Infrastructuur en Milieu • Structuurvisie gemeente Dronten, Plan 2030, en Nieuwe Natuur Oostkant Dronten • Bestemmingsplan Ketelhaven-binnendijks 8040 • De EHS Flevoland en Wezenlijke kenmerken en waarden EHS gemeente Dronten, • Ontwerp wezenlijke kenmerken en waarden NNN • EU guidance on wind energy development in accordance with the EU nature legislation • Het regioplan Windenergie: er wordt afgeweken van de maximale hoogte, en er wordt afgeweken van plaatsingszones •Verordening voorde fysieke leefomgeving Flevoland en Nota Stiltegebied Flevoland 2014 Cliënten roepen de minister van EZK dan ook op bij het vaststellen van het inpassingsplan Windplan Groen rekening te houden met bovengenoemde structuurvisies, bestemmingsplannen en verordeningen. Door de initiatiefnemers wordt steeds gezegd dat Windplan Groen een "rijdende trein"" is. Cliënten roepen de minister van EZK daarom dringend op om, wat Windpark Hanze betreft, aan de noodrem te trekken, het sein op rood te zetten of een wissel om te zetten.		

5	17. Alternatief voor plaatsen windmolens Hondtocht en Hoge Vaart Het stiltegebied Roggebotzand ligt in het projectgebied van Windplan Groen. Er is sprake van een hogere belasting dan de richtwaarde van 35 dB(A), dit betreft in hoofdzaak de geluidsbelasting van de meest noordelijke turbine van de lijn Hondtocht Noord. Voor de duiding van het effect van deze geluidsbelasting dienen de condities waaronder deze geluidsbelasting optreedt in beschouwing te worden genomen. Het geluidsniveau van een windturbine hangt samen met de windsnelheid. Tegelijkertijd geldt dat het geluidsniveau in het stiltegebied eveneens beïnvloedt wordt door de windsnelheid. Bij een toenemende windsnelheid neemt het omgevingsgeluid in het gebied toe, mede omdat sprake is van een bos. De maximale momentane geluidniveaus treden alleen op bij hogere windsnelheden op ashoogte. Bij de gebruikte referentieturbine (met bovengemiddeld bronvermogen) treedt dit op vanaf 10-11 m/s. Op 10 meter hoogte komt dit overeen met een windsnelheid van 6-7 m/s. Bij dergelijke windsnelheden is er tevens sprake van een hoger niveau aan achtergrondgeluid in of nabij een bosrijke omgeving. Volgens onderzoek van de Rijkuniversiteit Groningen en onderzoek van Bodin aan de KTH te Stockholm is er bij dergelijke Windsnelheden een geluidniveau (LAeq met een meetblok van 10 minuten) in een stiltegebied of nabij vegetatie van circa 50 dB(A). Een toevoeging van windturbinegeluid van circa LAmax 39 dB(A) is in zulke gevallen niet waarneembaar. Gelet daarop wordt de geluidsbelasting op het stiltegebied vanwege Windplan Groen aanvaardbaar geacht, mede vanwege het belang dat gemoeid is met het opwekken van duurzame energie. Nu gemotiveerd wordt dat een toevoeging van een windturbinegeluid niet waarneembaar is, dient ook uitgezocht te worden of de twee windturbines nabij Ketelhaven niet aan de lijn van de Hondtocht kunnen worden toegevoegd. Voor cliënten levert dit een aanzienlijke winst op, omdat dan de windturbines verder weg komen te staan en het kennelijk voor het stiltegebied niets uitmaakt. Figuur 16: waarom de turbines bij Ketelhaven niet verplaatsen als het stilte gebied Roggebotzand toch niet wordt gerespecteerd? Mocht uit de nader onderzoek blijken dat dit niet mogelijk is (het dien nog wel onderzocht te worden) dan geldt nog het volgende. Zoals uit onderstaande afbeeldingen afgeleid kan worden overschrijden de geluidscontouren de grenswaarden van 35dB die gelden voor het stiltegebied Roggebotzand zoals aangegeven in de omgevingsverordening Flevoland. De provincie Flevoland heeft in 2016 met de derde wijziging van de Verordening voor de Fysieke Leefomgeving Flevoland 2012, het aantal stiltegebieden teruggebracht tot 3. Ook is de begrenzing van de	*Zie reactie bij punt P. 4*	

	stiltegebieden aangepast. In het kader van deze rapportage is de geluidsbelasting vanwege provinciale wegen en rijkswegen bepaald in de stiltegebieden Kuinderbos, Roggebotzand en het Horsterwold. De Flevolandse norm voor de bescherming van de stilte bedraagt 35 dB(A) (als uurgemiddelde waarde). Nota Bene: Zoals blijkt uit figuur 17 en 18 overschrijden de geluidscontouren van Windpark Hanze de 35dB (A) waarde die geldt voor het stilte gebied. Dit betekent dat het laatste stiltegebied van Flevoland met een 100% stil oppervlak verdwijnt als Windpark Hanze wordt gerealiseerd.		
5	26. De Omgevingsverordening Flevoland moet worden aangepast. De dorpskernen moeten worden gespaard. Provincie Flevoland geeft aan: "Overwegende dat zij gelet op de Omgevingsverordening Flevoland plaatsingszones kunnen aanwijzen en aanpassen op basis van een projectplan voor opschoten en saneren van windmolens. Dat uit het projectplan voor het Windplan Groen is gebleken dat er gelet op de evenwichtige balans tussen omgevingskwaliteit, het maatschappelijk draagvlak en het economisch perspectief, behoefte is aan optimalisatie van de plaatsingszones bij de Pijlstaartweg, Harderringweg, Hoge Vaart en Kokkeltocht en het aanwijzen van drie extra plaatsingszones aan Ansjovistocht, Zeebiestocht en Verlengde Hondtocht Noord, Dat het in verband hiermee noodzakelijk is de Omgevingsverordening Flevoland te wijzigen. In de omgevingsverordening moet een minimale afstand van windturbines tot dorpskernen worden aangegeven. Wij stellen voor: minimaal tien maal de tiphoogte aan deze omgevingsverordening toe te voegen. Zoals de heer Fackeldey aangaf tijdens de Provinciale Staten vergadering d.d. 29 mei 2019. 'Dat er plaatsingszones zijn aangegeven, betekent niet dat er ook windturbines geplaatst moeten worden.'	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
14	In het Ontwerp Inpassingsplan Windplan Groen is het voornemen bekend gemaakt voor het plaatsen van de hoogste windturbines van Nederland van 249 meter hoogte op een afstand van minder dan 900 meter van Ketelhaven. Hoewel indiener voorstander is van de toepassing van duurzame energie, vind indiener, net zoals Gedeputeerde Staten van Flevoland (https://www.flevoland.nl/getmedia/9ace47d2-279f-45b2-819d-d1620e7b7494/Ontwerp_besluittekst_1e_wijziging_Omgevingsverordening_Windplan_Groen.pdf), dat Windplan Groen moeten kunnen rekenen op maat-schappelik draagvlak. Dus óók bij de direct omwonen-den. Indiener is van mening dat het draagvlak voor Windplan Groen bij de woonkern Ketelhaven volstrekt onvoldoende is en dat de plaatsingszone bij de Hoge-vaart moet worden aangepast tot een afstand van mi-nimaal 10x de tiphoogte van Ketelhaven.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	

15	Financiële participatie In het 'Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland' en de Omgevingsverordening van de provincie Flevoland worden eisen gesteld aan financiële participatie in een projectplan. Volgens de Omgevingsverordening maakt het projectplan onder meer inzichtelijk hoe de omgeving gelegenheid krijgt om financieel te participeren en hoe die financiële participatie per fase op een eerlijke, eenvoudige en evenwichtige wijze wordt uitgewerkt. Deze transparantie ontbreekt op dit moment. Het Regio plan stelt op blz. 24: "In ieder geval de bewoners en ondernemers die gevestigd zijn in een projectgebied, krijgen gelegenheid om financieel te participeren in de ontwikkeling van nieuwe windmolens binnen dat projectgebied, vanaf de eerste risicodragende fase (de fase voordat de vergunningen zijn verleend) en per projectgebied op basis van gelijkheid." Hieraan wordt in de optiek van cliënten niet voldaan, terwijl dat wel zo zou moeten zijn in de fase voordat de vergunningen zijn verleend, dus in de fase waarin de ontwikkeling van het windpark zich op dit moment bevindt.	Zie reactie bij P. 11	
4	Dat geldt des te meer nu de indieners alleen maar nadelen van het windplan ondervinden en daar geen voordelen tegenover staan. Dit hoewel het beleid zoals vastgelegd in het Regioplan en in de Omgevingsverordening nu juist eist dat tegenover de lasten van het Windplan Groen ook lusten staan in die zin dat bewoners en ondernemers in het gebied de mogelijkheid krijgen om op gelijke voet te participeren in de ontwikkeling en exploitatie van nieuwe windmolens. Maar in elk geval voor zover het Windpark Hanze betreft is daarvan geen sprake geweest. De indieners en meer in het algemeen de bewoners van het deel van het projectgebied waar dit windpark wordt gesitueerd, zijn pas dit voorjaar geïnformeerd over de plannen en hebben niet de kans gekregen daarin financieel op gelijke voet te participeren. Door het late moment waarop zij zijn geïnformeerd, is bovendien ook niet voldaan aan de eis dat bewoners al in een vroeg stadium moeten kunnen meepraten over nieuwe windparken (de eis van planparticipatie). De ontwerp-besluiten kunnen daarom voor zover zij op Windpark Hanze betrekking hebben niet, althans niet in de huidige vorm, worden vastgesteld. Hierna licht ik dit toe.	Zie reactie P.11	
4	De basis voor Windplan Groen ligt in het streven om meer windenergie te produceren met minder windturbines met als beoogd resultaat onder andere een mooier landschap en een onverminderd groot draagvlak in de samenleving. In verband met dit laatste stelt het Regioplan als eis dat ook andere bewoners en ondernemers in de ontwikkeling of de exploitatie moeten kunnen participeren. Het Regioplan merkt daarover op (blz. 6): 'Een evenredige verdeling van de maatschappelijke baten is een voorwaarde om het brede maatschappelijke draagvlak voor windenergie, dat nu in de provincie aanwezig is, op lange termijn te behouden.' In hoofdstuk 4 met als opschrift 'De aanpak' is dit nader uitgewerkt. In het daar opgenomen groene kader (blz. 21) met het opschrift 'kern van het beleid' stelt de provincie de eis dat de initiatiefnemer omwonenden en andere betrokkenen de gelegenheid moet geven om te participeren in de planvorming	Zie reactie P.11	

	zelf en ook in de financiering van de turbines. Bij deze financiële participatie gaat het om twee vormen. De eerste vorm van participatie is bedoeld voor bewoners en ondernemers in het projectgebied. Die moeten de gelegenheid krijgen om op gelijke voet financieel te participeren bij de ontwikkeling van nieuwe windmolens vanaf de eerste risicodragende fase. Daarnaast moeten alle bewoners en ondernemers in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland de gelegenheid krijgen om financieel te participeren in de exploitatie. Voor beide vormen van participatie geldt dat deze 'eerlijk, eenvoudig en evenwichtig moeten zijn vormgegeven'. Voor de ontwikkel- en bouwfase betekent dit dat alle bewoners en ondernemers risicodragend kapitaal kunnen inbrengen, ongeacht het eigendom van de gronden waarop de windturbines worden gerealiseerd (blz. 24). De door de provincie gestelde eisen op het punt van participatie zijn vastgelegd in artikel 2.17 (financiële participatie) en 2.18 (planparticipatie) van de Omgevingsverordening Flevoland. Ook de ministers die bevoegd zijn om het inpassingsplan vast te stellen zijn hieraan gebonden. In de eerste plaats omdat zij het provinciale beleid tot het hunne hebben gemaakt (vgl. paragraaf 2.3, laatste alinea, van de toelichting op het inpassingsplan: 'Hoewel de ministers daaraan formeel niet gebonden zijn, is voor dit inpassingsplan het provinciaal en gemeentelijk windenergiebeleid, zoals neergelegd in het Regioplan, uitgangspunt geweest.'). In de tweede plaats omdat de ministers bij de vaststelling van het rijksinpassingsplan gebonden zijn aan de Omgevingsverordening. Dat vloeit voort uit artikel 3.28, lid 7, van de Wet ruimtelijke ordening. Dit artikel houdt in dat op dat bepalingen uit de omgevingsverordening alleen buiten toepassing kunnen worden gelaten, als zij in strijd zijn met het inpassingsplan. Maar die situatie doet zich hier niet voor, omdat de ministers het in het Regioplan en de verordening verwoorde beleid tot het hunne hebben gemaakt. De hiervoor beschreven eisen aan financiële participatie zijn door de initiatiefnemer van Windpark Hanze niet nageleefd. Het windpark is ontwikkeld door een groep van negentien agrariërs, verenigd in de Vereniging Windpark Hanze. Deze vereniging heeft alleen het Waterschap Zuiderzeeland de mogelijkheid geboden om te investeren in het windpark. Het waterschap neemt hierin deel door middel van een achtergestelde lening van€ 10 miljoen. Daartegenover staat een aandeel van ca. 20% in het windpark met bijbehorende zeggenschap en winstrechten. Maar voor het overige heeft de Vereniging de gelederen gesloten gehouden en beschikken de 19 leden over ca. 80% van de aandelen. In strijd met de hiervoor genoemde eisen zijn de ondernemers en bewoners van het projectgebied niet in de gelegenheid gesteld om financieel te participeren. Op 29 mei jl. hebben Provinciale Staten door middel van een motie het college van Gedeputeerde Staten opgedragen 'een uiterste inspanning te plegen om in het gebied windpark Hanze te komen tot maximaal draagvlak en gelijkwaardige participatie'. Cliënten zien daarin steun voor hun standpunt dat de ontwerp-besluiten in strijd zijn met het toepasselijke beleid en de omgevingsverordening. Mochten de inspanningen van Gedeputeerde Staten niet het beoogde resultaat hebben, dan kan het inpassingsplan voor zover dit		

	betrekking heeft op windpark Hanze niet worden vastgesteld. In dat geval kunnen evenmin de overige voor dit windpark vereiste besluiten worden genomen.		
4	3. De ontwerp-besluiten zijn in strijd met de eisen op het punt van planparticipatie Een van de kernpunten in het beleid van het Regioplan is - naast de hierboven besproken financiële participatie - de verplichting voor initiatiefnemers om omwonenden en andere betrokkenen in de gelegenheid te stellen te participeren in de planvorming zelf (Regioplan, blz. 21). Deze verplichting is wettelijk vastgelegd in artikel 2.18 van de Omgevingsverordening. Daarbij is uitdrukkelijk verordonneerd dat de omgeving 'in een vroeg stadium van de planvorming actief wordt betrokken bij de uitwerking van het initiatief. De uitwerking waarvan in dit artikel sprake is, moet onder andere betrekking hebben op de planvorming rond de nieuwe wind turbinelocaties en de invulling van de plaatsingszones. Ook hiervoor geldt dat de planvorming rond de windturbinelocaties van Windpark Hanze in beslotenheid heeft plaatsgevonden. Pas toen de ontwerp-besluiten ter inzage werden gelegd, in april van dit jaar, zijn de omwonenden hierover geïnformeerd. Elke gelegenheid om een inbreng te leveren op een moment dat die inbreng er nog toe kon doen, is hen in strijd met het beleid en de Omgevingsverordening onthouden. Dit is des te meer een gebrek, omdat het gebied waarin Windpark Hanze komt te liggen tot nu toe gevrijwaard is gebleven van windenergie. Het plangebied was niet voor windenergie aangewezen in de Structuurvisie Windenergie op Land, terwijl in het Regioplan alleen was voorzien in een plaatsingszone parallel aan de Hoge Vaart. Het inpassingsplan en de ter inzage gelegde wijziging van de omgevingsverordening resulteren nu in twee lijnopstellingen. Juist in zo'n situatie waarin van bestaande windturbines en dus van bestaande eigendomsrechten nog geen sprake is, is het van groot belang dat de omgeving een eigen inbreng heeft in de planvorming.	Zie reactie P.11	
4	4. De voorgenomen goedkeuring van het projectplan: strijd met artikel 3:11 van de Awb en artikel. 3.35 van de Wet ruimtelijke ordening De Omgevingsverordening stelt als eis dat bestemmingsplannen uitsluitend mogen voorzien in windparken, indien die in overeenstemming zijn met een door Gedeputeerde Staten goedgekeurd projectplan. Dat projectplan moet o.a. inzicht geven in de invulling van de financiële participatie en de planparticipatie en in de invulling van de ruimtelijke kwaliteitsverbetering van het plangebied (artikelen 2.16 t/m 2.18). Het besluit over de goedkeuring van een projectplan is een besluit in de zin van artikel 1:3 van de Algemene wet bestuursrecht. Bij brief van 11 april 2019 hebben Gedeputeerde Staten aan Windkoepel Groen bericht dat zij het voornemen hebben om het projectplan goed te keuren. Definitieve goedkeuring	Het projectplan was samen met de andere stukken voor Windplan Groen op de site van RVO gepubliceerd: https://www.rvo.nl/sites/default/files/2019/04/Brief_-_Goedkeuring_projectplan_Windplan_Groen_Geredigeerd.pdf	

	zal plaatsvinden, zo kondigen Gedeputeerde Staten alvast aan, bij de vaststelling van de wijziging van de omgevingsverordening en voorafgaand aan de vaststelling van het inpassingsplan en de ontwerp-besluiten. In dit voornemen stellen Gedeputeerde Staten zich op het standpunt dat het projectplan voldoet aan de eisen van de Omgevingsverordening. Maar hiervoor is al betoogd dat in elk geval voor zover het gaat om het windpark Hanze niet wordt voldaan aan de eisen in de verordening op het punt van planparticipatie en financiële participatie. Of daarnaast wel wordt voldaan aan de eisen op het punt van de ruimtelijke kwaliteitsverbetering, valt voor cliënten niet na te gaan. In de toelichting op het inpassingsplan wordt aan dit aspect geen aandacht besteed en in de planregels zijn op dit punt geen (voorwaardelijke) verplichtingen opgenomen. Cliënten houden het er daarom voor dat Gedeputeerde Staten het projectplan wegens strijd met de Omgevingsverordening niet mogen goedkeuren en dat daarom de Ministers het inpassingsplan niet mogen vaststellen. Zoals gezegd is het besluit tot goedkeuring van het projectplan een voorwaarde om het inpassingsplan te kunnen vaststellen. Voor een goede beoordeling van het ontwerp-inpassingsplan en de overige besluiten is kennisneming van het projectplan daarom van wezenlijk belang. Alleen zo valt na te gaan of het projectplan voldoet aan de daaraan in de verordening gestelde eisen en of het plan dus voor goedkeuring in aanmerking komt. Het projectplan is dan ook een stuk dat betrekking heeft op de ontwerp-besluiten en dat redelijkerwijs nodig is voor een beoordeling van deze ontwerp-besluiten. Op grond van artikel 3:11 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) moeten dergelijke stukken ter inzage worden gelegd. Dat is hier ten onrechte niet gebeurd. Indien de ontwerp-besluiten worden vastgesteld zonder dat dit gebrek is geheeld, zal dit gelet op de rechtspraak in beginsel moeten leiden tot een vernietiging van deze besluiten door de Raad van State (vgl. bijvoorbeeld de uitspraak van 28 november 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BY4456, r.o. 2.5). Bovendien had een correcte toepassing van de rijkscoördinatieregeling er in dit geval, gezien het wezenlijk belang van het besluit tot goedkeuring van het projectplan voor de rechtmatigheid van de ontwerp-besluiten, er in moeten voorzien dat een ontwerp van het besluit tot goedkeuring van het projectplan samen met dit projectplan en met de andere ontwerp-besluiten ter inzage was gelegd.		
8	12. De Omgevingsverordening Flevoland moet worden aan gepast. De dorpskernen moeten worden gespaard. Provincie Flevoland geeft aan: “Overwegende dat zij gelet op de Omgevingsverordening Flevoland plaatsingszones kunnen aanwijzen en aanpassen op basis van een projectplan voor opschalen en saneren van windmolens. Dat uit het projectplan voor het Windplan Groen is gebleken dat er gelet op de evenwichtige balans tussen omgevingskwaliteit, het maatschappelijk draagvlak en het economisch perspectief, behoefte is aan	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	

	optimalisatie van de plaatsingszones bij de Pijlstaartweg, Harderringweg, Hoge Vaart en Kokkeltocht en het aanwijzen van drie extra plaatsingszones aan Ansjovistocht, Zeebiestocht en Verlengde Hondtocht Noord, Dat het in verband hiermee noodzakelijk is de Omgevingsverordening Flevoland te wijzigen. In de omgevingsverordening moet een minimale afstand van windturbines tot dorpskernen worden aangegeven. Wij stellen voor: minimaal tien maal de tiphoogte aan deze omgevingsverordening toe te voegen. Zoals de heer Fackeldey aangaf tijdens de Provinciale Staten vergadering d.d. 29 mei 2019. 'Dat er plaatsingszones zijn aangegeven, betekent niet dat er ook windturbines geplaatst moeten worden.'		
6	Zienswijze op het ontwerpinpassingsplan Windplan Groen (Flevoland), de ontwerpbesluiten voor Windplan Groen (Flevoland) en de ontwerpwijziging Omgevingsverordening Flevoland d.d. 25 april 2019 voor het oprichten van Windplan Groen (Flevoland) (Staatscourant d.d. 25 april 2019 nr. 23296). Geachte heer/mevrouw, Partijen: [namen], [adressen] allen aan te duiden als "reclamanten", tenzij een afzonderlijk aanduiding gewenst, nuttig of noodzakelijk is, kiezen woonplaats aan [adres] Amsterdam ten kantore van de advocaat [naam]. Reclamanten dienen een zienswijze in, en hebben mogelijk op eigen initiatief ook al een individuele zienswijze ingediend, op het ontwerp bestemmingsplan voor het Windplan Groen (Flevoland), hierna: "Windplan Groen", inclusief alle ontwerpbesluiten en de daarop betrekking hebbende stukken zoals het MER met vergunningen voor Windplan Groen (i.h.b. omgevingsvergunningen bouwen, ruimtelijke ordening, milieu, natuurbescherming en water), hierna: het voorgenomen besluit/plan en/of: de besluitvorming/het bestreden besluit. De voorgenomen besluiten liggen van 26 april tot en met 6 juni 2019 ter inzage en daarop kan tijdens de periode van tervisielegging worden ingesproken bij zienswijze. 1. Inleiding 1.1 Kort gezegd zijn reclamanten van mening dat het voorziene Wind plan Groen niet in stand kan blijven omdat het niet voldoet aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening. Daartoe formuleren reclamanten in deze zienswijze de navolgende gronden:	Voor kennisgeving aangenomen.	

	1) Overeenkomst; 1. Kettingbeding, kwalitiatieve verplichting en rechtsopvolging; 2) Leefbaarheid; I. (Laagfrequent)geluid; ll. Slagschaduw; III. Externe veiligheid; i. Waterkeringen en dijklichamen; ii. (Recreatie)luchtvaart; iii. Straalpaden; iv. IJsafzetting; IV. Verkeer en bereikbaarheid; V. Landschap; Vl. Obstakelverlichting; 3) Sanering; 4) Procedure, besluitvorming, participatie en communicatie; 5) Financiële haalbaarheid molenaars; 6) Commissie m.e.r. 1.2 Partijen dienen zienswijze in om te bewerkstelligen, ter schadevoorkoming dus preventie, dat er met reële participatie nadere afspraken in praktisch goed overleg worden aangeboden door initiatiefnemers om overlast bij hun woon-, werk- en leefklimaat tot een minimum te beperken. Daarnaast willen zij afspraken maken over de financiële compensatie.		
6	3. Conclusie 3.1 Reclamanten menen dat aan de randvoorwaarden voor het nemen van een verantwoord en goed gemotiveerd besluit niet is voldaan en dat er is gehandeld in strijd met de wet en algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Zij verzoeken u het voorgaande mee te wegen bij de vaststelling van het definitieve inpassingsplan met bijbehorende besluiten, de definitieve Omgevingsverordening Flevoland en alle daarvan deel uitmakende documenten en stukken. 3.2 Reclamanten houden vast aan conclusies, zoals beschreven in deze zienswijze - betreffende in ieder geval: onduidelijke voorschriften, verkeer en bereikbaarheid, geluid, laagfrequent geluid, uitvoering, aanleg, onderhoud en verwijdering, landschap, ecologie, externe veiligheid, procedure, besluitvorming, communicatie en participatie - en verzoeken u af te zien van het bestreden besluit.	In de zienswijze zijn geen gronden aangebracht die zich richten op onderdelen uit de wijzigingsverordening. Voor de ruimtelijke aanvaardbaarheid van de extra en geoptimaliseerde plaatsingszones verwijzen we naar de beantwoording bij punt 4 en voor de beantwoording van de overige gronden verwijzen we naar de beantwoording in het kader van het inpassingsplan	
3	Hierbij dient de Nederlandse Toeristen Kampeer Club (hierna: NTKC) zienswijzes in met betrekking tot het ontwerpbesluit Windplan Groen en met betrekking tot het ontwerpbesluit tot wijziging van de	*Zie beantwoording bij P. 4*	

	omgevingsverordening Flevoland. Om pragmatische reden zijn beide zienwijzes in een bezwaarschrift opgenomen. NTKC heeft 20 clubkampeerterreinen in geheel Nederland, waar gekampeerd wordt met beperkte middelen, in overeenstemming met de aanwezige natuurwaarden. Rust, stilte en donkerte zijn daarbij kemkwaliteiten. In Flevoland heeft de NKTC een terrein in het bosgebied Roggebotzand (adres: Roggebotweg 25). De kwaliteit van het kamperen op dit terrein wordt al bedreigd door de geplande uitbreiding van vliegveld Lelystad, en zal verder verslechteren door de geplande windmolens. We wijzen op geluid, slagschaduw en licht.		
3	De voorliggende plannen voorzien immers ook in windmolens ten Noorden van de Hanzeweg. In het bijzonder de beide windmolens op de locatie Hondstocht Noord, op circa 1300 meter van ons terrein, zijn voor ons niet aanvaardbaar. In de vigerende Structuurvisie Windmolens op Land is het gebied ten noorden van de Hanzeweg windmolenvrij. Het inpassingsbesluit loopt vooruit op de vaststelling van de, gelijktijdig ter inzage gelegde, wijziging van de provinciale omgevingsverordening.	*Zie beantwoording bij P. 4*	
3	Er is geen noodzaak om ook windmolens toe te staan buiten het in de vigerende Structuurvisie aangewezen gebied. NTKC is niet overtuigd dat beide windmolens op de locatie Hondstocht Noord nodig zijn om de provinciale taakstelling voor windenergie te halen. De Monitor Wind op Land 2017 laat immers zien dat de plannen voor Flevoland een surplus hebben van 334,7 MW. De als onderbouwing, in de ontwerp omgevingsverordening, voor de noodzaak van deze twee molens genoemde begrippen; "robuuster maken van de businesscase" en "doelrendement onder de benchmark" getuigen van wollig taalgebruik, iedere afweging ten opzichte van andere (natuur) belangen ontbreekt. Er is geen reden om te overhaasten, dit ondergraaft het draagvlak voor de door NTKC op zich onderschreven energie-transitie.	*Zie beantwoording bij P.7 en P.8*	

Van: [redacted]
Aan: [redacted] | ValuePro"
Onderwerp: RE: Inkoopvoorstel VOWH in WPH B.V.
Datum: maandag 14 juni 2021 09:27:00
Bijlagen: image002.png
image003.jpg

Goedemorgen [redacted]
Goed om te zien dat je met de VOWH een afspraak hebt gemaakt.
Vrijdag heb ik bericht gehad dat het windpark definitief meedoet aan het traject (dwz de stap om de voorstellen tot aandeelhouderschap vergelijkbaar te maken). Ze zijn benieuwd naar je vertaling van het Tiesinga-rapport naar aandeelhouderschap. Het lijkt me goed om hiervoor contact op te nemen met [redacted] (gegevens heb ik eerder gemaild, maar laat het gerust weten als je wat mist) en dit in een afspraak met hen door te nemen.
Alvast bedankt!
Met vriendelijke groet,

[redacted]
Afdeling Strategie en Beleid
Provincie Flevoland
T 0320-[redacted]
M 06-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl
[redacted]
logo

Van: [redacted] | ValuePro <[redacted]@valuepro.nl>
Verzonden: vrijdag 11 juni 2021 14:36
Aan: Salco Fishfarm Dronten B.V. <[redacted]@live.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@solcon.nl>; [redacted] <[redacted]@wielinkbv.nl>
Onderwerp: RE: Inkoopvoorstel VOWH in WPH B.V.

Geachte heer [redacted], beste [redacted],
Ik zet de afspraak in mijn agenda. Tot dan.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Partner | [redacted]
ValuePro Haarlem B.V. | Mollerusweg 62 | 2031 BZ Haarlem
T: 023-[redacted] | **M:** +31 [redacted] | www.valuepro.nl

Deze e-mail met eventuele bijlage(n) is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n). Indien u dit bericht ontvangt terwijl het niet voor u bestemd is, dan wordt u dringend verzocht de afzender hierover onverwijld per e-mail of telefonisch te informeren en het bericht met de eventuele bijlage(n) te vernietigen, zonder daarvan een kopie te maken dan wel de inhoud te gebruiken en/of aan derden mede te delen. Afzender staat niet in voor de juiste, volledige en virusvrije overbrenging van de inhoud van een verzonden e-mail, noch voor tijdige ontvangst daarvan. Afzender aanvaardt met betrekking tot voorgaande geen enkele vorm van aansprakelijkheid voor directe en/of indirecte schade. Op alle diensten en/of werkzaamheden van ValuePro Haarlem B.V., ingeschreven in de Kamer van Koophandel onder nummer 59959215, zijn Algemene Voorwaarden van toepassing waarin een beperking met betrekking tot de aansprakelijkheid is opgenomen deze zijn te raadplegen op onze website.

Van: Salco Fishfarm Dronten B.V. <[redacted]@live.nl>

Verzonden: vrijdag 11 juni 2021 14:03
Aan: [redacted] | ValuePro <[redacted]@valuepro.nl>
CC: [redacted]@flevoland.nl; [redacted] <[redacted]@solcon.nl>; [redacted] <[redacted]@wielinkbv.nl>
Onderwerp: Re: Inkoopvoorstel VOWH in WPH B.V.

Goedemiddag [redacted],

De beste datum om elkaar te spreken komt uit op donderdag 17 juni om 9:15 (tot uiterlijk 11:00) aan de Colijnweg 11 te Dronten.

Goed weekend en tot dan.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
06 [redacted]

Van: [redacted] | ValuePro <[redacted]@valuepro.nl>
Verzonden: donderdag 10 juni 2021 13:45
Aan: Salco Fishfarm Dronten B.V. <[redacted]@live.nl>
CC: [redacted]@flevoland.nl <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@solcon.nl>; [redacted] <[redacted]@wielinkbv.nl>
Onderwerp: RE: Inkoopvoorstel VOWH in WPH B.V.

Geachte [redacted],

Zoals zojuist besproken stuur ik u bij deze de tijdstippen die mij passen om het voorstel van VOWH en eventueel bijkomende zaken te bespreken. Zie hieronder de tijdstippen, waarbij ik ook naar u toe kan komen. Het alternatief is om een video afspraak te plannen en die kunnen dan op dezelfde tijdstippen.

- maandag 14 juni vanaf 14.00 uur
- dinsdag 15 juni tot uiterlijk 12.00 uur
- donderdag 17 juni tot uiterlijk 11.00 uur
- vrijdag 18 juni ben ik nog de hele dag beschikbaar

Als het volgende week niet lukt, dan wordt het de week er na en die week heb ik nog weinig afspraken staan. Graag verneem ik wanneer het u en de andere heren past. Dan plan ik de afspraak in. Bedankt.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Partner | [redacted]
ValuePro Haarlem B.V. | Mollerusweg 62 | 2031 BZ Haarlem
T: 023-[redacted] | **M:** +31 [redacted] | www.valuepro.nl

Deze e-mail met eventuele bijlage(n) is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n). Indien u dit bericht ontvangt terwijl het niet voor u bestemd is, dan wordt u dringend verzocht de afzender hierover onverwijld per e-mail of telefonisch te informeren en het bericht met de eventuele bijlage(n) te vernietigen, zonder daarvan een kopie te maken dan wel de inhoud te gebruiken en/of aan derden mede te delen. Afzender staat niet in voor de juiste, volledige en virusvrije overbrenging van de inhoud van een verzonden e-mail, noch voor tijdige ontvangst daarvan. Afzender aanvaardt met betrekking tot voorgaande geen enkele vorm van aansprakelijkheid voor directe en/of indirecte schade. Op alle diensten en/of werkzaamheden van ValuePro Haarlem B.V., ingeschreven in de Kamer van Koophandel onder nummer 59959215, zijn Algemene Voorwaarden van toepassing waarin een beperking met betrekking tot de aansprakelijkheid is opgenomen deze zijn te raadplegen op onze website.

Van: Salco Fishfarm Dronten B.V. <[redacted]@live.nl>
Verzonden: maandag 31 mei 2021 11:42
Aan: [redacted] | ValuePro <[redacted]@valuepro.nl>
CC: [redacted]@flevoland.nl; [redacted] <[redacted]@solcon.nl>; [redacted] <[redacted]@wielinkbv.nl>
Onderwerp: Inkoopvoorstel VOWH in WPH B.V.

Geachte [redacted],

Zoals heden morgen telefonisch met elkaar afgesproken treft u bij deze namens de "Vereniging omwonenden windpark Hanze" (VOWH)
ons inkoopvoorstel aan zoals is ingebracht begin juli 2020.
Uiteraard is ons bestuur (en achten dit ook noodzakelijk) gaarne bereid om ons voorstel financieel toe te lichten.
Indien u voorafgaande de toelichting nog vragen heeft kan u zich wenden tot:
Met vriendelijke groet,

[redacted]
namens VOWH
06 [redacted]

Dronten 1 juli 2020

Voorwoord, visie en totaalvoorstel VOWH op omgevingsvergoeding, participatie, en andere relevante zaken welke tot overeenstemming dienen te komen conform consensus document overeengekomen 12 september 2019

Wind Park Hanze BV (hierna WPH), oorspronkelijk 19 initiatiefnemers, heeft binnen WindPlanGroen een windmolenpark gepland deels langs de Hogevaart en deels langs de Hondtocht. Onder Regioplan Windenergie Flevoland was dit mogelijk. Hier werden echter wel voorwaarden aan verbonden, o.a. directe participatie van omwonenden moest een mogelijkheid zijn om zo de lusten en de lasten met het gebied samen te delen. WPH was echter van mening dat alleen participatie via Windshare mogelijk was. Nooit is een plenaire vergadering geweest waarbij de plannen WPH uit de doeken gedaan zijn. Hierdoor is verdeeldheid binnen het plangebied gezaaid terwijl opdracht (regioplan) juist voor saamhorigheid moest zorgen. Ook tijdens informele bijeenkomsten (verjaardagen etc.) is er door verschillende buurtbewoners meermaals belangstellend geïnformeerd naar de plannen. WPH heeft het altijd klein gemaakt, en de gelederen gesloten gehouden en inhoudelijk niets prijs gegeven, Nadat WPH op het laatste moment met een voorstel omgevingsvergoeding het gebied rond ging met daarin o.a. de voorwaarde om ook planschade te blokkeren, ontstond er grote onrust. Deze onrust heeft o.a. geleid tot het verenigen van de buurtbewoners in VOWH (Vereniging Omwonenden Windpark Hanze) en het indienen van een motie over de gang van zaken binnen gebied WPH bij Provinciale Staten door enkele van hen. Deze motie werd unaniem aangenomen. Nadat beide partijen met Gedeputeerde Dhr. Fackeldey gesproken hadden is er op wens van VOWH een mediaton traject opgestart. Dit traject werd onder leiding van Douwe Monsma en Hendrik de Vries uitgevoerd. Uitkomst van dit traject was het opstellen van een consensus document die door beide partijen is ondertekend. In dit consensus document worden tal van punten behandelt waar in onderling overleg uitvoering aan gegeven moet worden. Het uitvoeringstraject wordt onder leiding van [redacted] als onafhankelijk voorzitter gevoerd. Deelnemers zijn 2 (directie)leden van WPH en 2 (bestuurs)leden van VOWH. Aan o.a. de punten participatie, omgevingsvergoeding en planschade zijn al diverse bijeenkomsten gewijd, daar is uiteindelijk afgesproken dat beide partijen met een onderbouwd plan komen welke gelijktijdig door de onafhankelijk voorzitter zal worden ontvangen. Wij als vertegenwoordigers VOWH hebben hier samen met onze financieel adviseur in deze TAF Dienstverlening Dhr. [redacted] aan gewerkt.

Totaalvoorstel aangaande inkoopwaarde, omgevingsvergoedingsregeling en andere relevante afspraken tussen de VOWH en WPH B.V. (hierna WPH)
E.e.a. onder voorbehoud van goedkeuring jurist.

De onderwerpen welke in dit document aan de orde komen zijn:

1. Inkoopprijs bij participatie door de VOWH voor leden die wensen te participeren als aandeelhouder in WPH

2. Wijze waarop bij participatie voor leden die wensen te participeren als aandeelhouder in WPH in het resterende deel van de ontwikkelingsfase en uitvoeringsfase van het park door de VOWH zal worden bijgedragen in het benodigde eigen vermogen van WPH

3. Spreiding: de mate waarin de overeen te komen participatieruimte voor de VOWH evenwichtig gespreid kan worden onder haar leden binnen de gekozen statutaire vorm

4. De omgevingsregeling: het voorstel voor de hoogte van bedragen van vergoeding, en de planschaderegeling voor leden van de VOWH

5. Vergoeding in geval andere dan wettelijke kaders tot wederzijdse afspraken kunnen leiden op adresniveau van de leden van VOWH

6. De afspraken rondom stapelen t.a.v. aandeelhouder zijn van WPH en daarnaast al dan niet actief beleggen binnen Windshare Groen B.V.

7. Afspraken voor het leveren van een bestuurszetel binnen de AVA van WPH

8. Afspraken t.a.v. postcoderoos regeling

9. Voorstel t.a.v. niet leden van de VOWH

1. **Inkoopprijs bij participatie door de VOWH voor leden die wensen te participeren als aandeelhouder in WPH**

Het inkoopbedrag per participerend lid is als volgt opgebouwd:

Aankoop 0,25% aandeel nominaal van WPH	3.523	euro
Verstrekking lening aan WPH	4.895	euro
Afkoop risico t.a.v. initiatiefnemers WPH (40Kx26 som)	2.500	euro
Totaal inkoop bedrag per participerend lid VOWH	**11.018**	**euro**

Indien alle 40 leden van de VOWH wensen te participeren komt het **inkoopbedrag van de VOWH uit op 440.720 euro**

2. **Wijze waarop bij participatie voor leden die wensen te participeren als aandeelhouder in WPH in het resterende deel van de ontwikkelingsfase en uitvoeringsfase van het park door de VOWH zal worden bijgedragen in het benodigde eigen vermogen van WPH**

Leden van de VOWH die participeren/aandeelhouder worden, zijn zich ervan bewust deel te nemen als aandeelhouder van WPH. Wat voor deelnemers verantwoordelijkheid met zich mee brengt. In geval de initiatiefnemers in combinatie met andere aandeelhouders van WPH gevraagd wordt om (extra) vermogen in te brengen (om bv. hun deel van het eigen vermogen voor het te bouwen GDS te financieren), zal de VOWH naar grote van haar aandelenpakket procentueel een gelijkwaardig bedrag inbrengen tot maximaal 10%, van het aandelenpakket/eigenvermogen. Indien andere aandeelhouders een kleiner percentage inbrengen zal de VOWH B.V. ook een kleiner percentage inbrengen. Voorwaarde is dat t.a.v. WPH volledige transparantie wordt gegarandeerd, zodat op basis van alle beschikbare gegevens tot de juiste beslissing gekomen kan worden. Het is de verantwoordelijkheid van de VOWH om e.e.a. intern in goede banen te leiden om aan voldoende middelen te komen.

3. **Spreiding: de mate waarin de overeen te komen participatieruimte voor de VOWH evenwichtig gespreid kan worden onder haar leden binnen de gekozen statutaire vorm**

De VOWH telt 40 leden, hierdoor gaat de VOWH er vanuit zoals in het consensusdocument is opgetekend per lid in basis 0,25 % aandeel WPH te koop is. Er zullen waarschijnlijk een aantal leden zijn die om welke reden dan ook niet wensen te participeren c.q. aandeelhouder wensen te worden van WPH. De VOWH wenst ook deze leden bij te staan, zoals deze leden ook verwachten te worden bijgestaan door de VOWH zodat er een zo groot mogelijke gebied gebonden draagvlak ontstaat.

De VOWH is bereid om voor ieder lid dat NIET wenst te participeren de helft van 0,25% aandeel terug te laten vloeien naar WPH. De andere helft vloeit naar leden van de VOWH die wel wensen te participeren in WPH. De VOWH heeft besloten indien er een overeenkomst tot stand komt met WPH om een Besloten Vennootschap (B.V.) op te richten met de naam VOWH B.V. (moet nog vastgesteld worden). Deze B.V. zal het overeengekomen percentage aandelen kopen van WPH. De VOWH B.V. zal de aandelen op haar beurt direct en zonder winstoogmerk gefragmenteerd doorverkopen aan de (overgebleven) aandeelhouders van de VOWH.B.V. Iedere aandeelhouder zal een gelijk deel van de verworven aandelen kopen van de VOWH.B.V.

De VOWH B.V. heeft voor tijdens en na de verwerving van het aandelenpakket o.a. de taak om indien van toepassing de extra vraag aan eigen vermogen te leveren aan WPH. Daar naast zal de VOWH B.V. de taak houden om de geldstromen naar en van WPH te coördineren.

4. De omgevingsregeling: het voorstel voor de hoogte van bedragen van vergoeding, en de planschaderegeling voor leden van de VOWH

Het consensusdocument is voor de VOWH leidend. In het consensusdocument is opgetekend dat inhoudelijk gesproken wordt over een omgevingsvergoeding EN de mogelijkheid tot participatie. Deze combinatie leidt niet tot stapeling omdat het consensusdocument deze combinatie expliciet bedoelt. De wijze en hoogte waarop de omgevingsvergoedingsregeling wordt ingericht, hangt ervan af of een lid van de VOWH participeert of niet participeert.

Indien een lid van de VOWH NIET wenst te participeren, wat er toe leidt dat 0,125% terugvloeit naar WPH. Dit geeft WPH de financiële ruimte de niet participanten van de VOWH een 75% hogere omgevingsvergoeding te voldoen op basis van de afstandstabel van WPH zoals WPH aan de omwonenden heeft voorgesteld. Dit resulteert in de volgende omgevingsvergoedingen per jaar zolang de molens staan:

< 500 meter = bedrag 17.500 euro
500 – 1000 meter = bedrag 8.750 euro
1000 – 1500 meter = bedrag 6.125 euro
1500 – 2000 meter = bedrag 4.375 euro
2000 – 2750 meter = bedrag 2.625 euro

Tussen twee lijnen (500 – 1000 meter) = x 1,5

Ook voor WEL participerende leden blijft er (vanwege de terugvloeiregeling) voldoende financiële ruimte over om de door WPH voorgestelde omgevingsvergoeding op basis van de afstandstabel met 25% te verhogen welke WPH aan de omwonenden heeft voorgesteld. Dit resulteert in de volgende omgevingsvergoeding per jaar zolang de molens staan:

< 500 meter = bedrag 12.500 euro
500 – 1000 meter = bedrag 6.250 euro
1000 – 1500 meter = bedrag 4.375 euro
1500 – 2000 meter = bedrag 3.125 euro
2000 – 2750 meter = bedrag 1.875 euro

Tussen twee lijnen (500 – 1000 meter) = x 1,5

In beide gevallen is een jaarlijkse door het CBS vastgestelde inflatiecorrectie van toepassing, ingaande na het eerste jaar waarin het windmolenproject van WPH operationeel is geworden.

Planschade welke ontstaat door het project van WPH kan op adresniveau worden afgekocht voor NIET participanten. Indien een lid die niet participeert ervoor kiest de planschade door WPH te laten afkopen, ontvangt deze naast de omgevingsvergoeding op basis van de afstandstabel de eerste 15 jaar ingaande na het eerste jaar waarin het windmolenproject van WPH operationeel is geworden het volgende bedrag:

Afstand dichtbij zijnde molen t.o.v. de woning

< 500	meter=	planschade vergoeding 2.500	euro per jaar
500 – 1000	meter =	planschade vergoeding 1.250	euro per jaar
1000 – 1500	meter =	planschade vergoeding 1.000	euro per jaar
1500 – 2000	meter =	planschade vergoeding 750	euro per jaar
2000 – 2750	meter =	planschade vergoeding 500	euro per jaar

Indien het lid niet de eigenaar van de betreffende woning is, komt de opbrengst van de planschaderegeling toe aan de eigenaar van de woning. Indien de huidige eigenaar de woning verkoopt, ontvangt de nieuwe eigenaar het jaarlijkse bedrag tot en met het 15^{e} jaar na dat het windmolen project operationeel is geworden.

Een NIET participerend lid van de VOWH die ook eigenaar is van de woning, en zijn recht op planschade niet wenst af te laten kopen, behoud zijn recht op het indienen van planschade.

Voor WEL participerende leden van de VOWH vervalt automatisch het recht op planschade zodra het betreffende lid participeert in WPH via de VOWH B.V.

5 Vergoeding in geval andere dan wettelijke kaders tot wederzijdse afspraken kunnen leiden op adresniveau van de leden van VOWH

WPH heeft het plan windmolens te plaatsen in het plangebied. Hierdoor dient WPH zich aan alle wettelijke kaders te houden. Het betreft o.a. wet milieubeheer waarin zaken als geluidsoverlast, verlichtingseisen en slagschaduw geregeld worden. De normen die voor deze zaken zijn vastgesteld mogen niet overschreden worden. De Overheid dient hierop te handhaven.
In de praktijk zal niet eerder gehandhaafd/ingrijpen worden nadat er klacht(en) worden gemeld. De kans op klachten (al dan niet terecht) is het grootst in die gevallen waarin omwonenden niet (of niet in voldoende mate) meeprofiteren van de opbrengsten van het windmolenproject. WPH heeft een plan gepresenteerd voor 15 windturbines met een vermogen van ca. 5,6 MWh per stuk. Dit betekend dat maximaal 84 MWh kan worden geproduceerd. In veel gevallen zal in de praktijk deze maximale uur productie niet gerealiseerd worden (zelf bij voldoende windkracht) omdat er op vrijwel ieder moment van de dag molen(s) (automatisch) stilgezet dienen te worden om de wettelijke slagschaduw ruimte niet te overschrijden. Dit om te voorkomen dat omwonenden terecht gaan klagen, met alle gevolgen op handhaving en extra kosten van dien.

Besproken is dat ca. 80% van één molen staat te draaien om het stilstandsverlies van de andere molens op te vangen. Dit vertegenwoordigt een netto opbrengstwaarde van minimaal 200.000 euro per jaar. Het voorstel van de VOWH is om samen met WPH op adresniveau in kaart te brengen of, en zo ja hoeveel meer slagschaduwuren dan wettelijk is toegestaan de bewoner wenst te accepteren tegen welke vergoeding. Het uitganspunt van de VOWH is dat 60% van de netto meeropbrengst toe komt aan de leden van de VOWH. (totaal 66 adressen, waarvan 40 leden VOWH en 26 aangelanden geeft verhouding 60% om 40%). Uiteraard levert dit voorstel WPH ook een zelfde meeropbrengst op.

In geval (eventuele) gesprekken, en uitwerkingen over dit onderwerp niet tot resultaat komt, eindigt dit onderwerp waar het begonnen is, nl. dat WPH zich aan alle wettelijke kaders dient te houden, en (terechte) klachten over bovenwettelijke slagschaduw van omwonenden niet op voorhand zijn uitgesloten.

5. **De afspraken rondom stapelen t.a.v. aandeelhouder zijn van WPH en daarnaast al dan niet actief beleggen binnen Windshare Groen B.V.**

Indien VOWH (B.V.) en WPH bindende afspraken maken omtrent de omgevingsvergoedingsregeling, participatie en alle overige afspraken, stelt de VOWH zich op het standpunt dat de VOWH en WPH het haar leden/aandeelhouders/initiatiefnemers ten zeerste zal afraden naast hun deelname aan WPH ook actief te beleggen in Windshare Groen B.V.
Lid zijn of worden van Windshare Groen B.V. is geen belemmering.

6. **Afspraken voor het leveren van een bestuurszetel binnen de AVA van WPH.**

Om te borgen dat de VOWH (B.V.) nu en in de toekomst volledig geïnformeerd wordt over ontwikkelingen in het te ontwikkelen windmolenproject. Alsmede uitbreidingen (Roggebotweg) of andere toekomstige ontwikkelingen van, bij of onder het windmolenproject van WPH. Al dan niet in een nieuwe statutaire vorm ondergebracht, wenst de VOWH een bestuurder te leveren welke in de AVA van WPH zal plaats nemen. Praktisch gezien wenst de VOWH twee personen te leveren, met één stemrecht. Het is deze personen beide (tegelijkertijd) toegestaan bij de AVA aanwezig te zijn, waardoor de terugkoppeling aan het bestuur van de VOWH in alle omvang geborgd is.

7. Afspraken t.a.v. postcoderoos

De postcoderoos is een (stimulerings-)regeling vanuit de Belastingdienst.
Het houdt in dat particuliere kleinverbruikers (tot max. 3x 80 Amp.), waarvan hun woning in hetzelfde postcodegebied gelegen is als de postcode waarin ook een productie installatie is gevestigd, de mogelijkheid hebben om teruggave van betaling van de eerste zone (10.000 kWh) van de energiebelasting te ontvangen. Dit is voor 2020 vastgesteld op 1182,17 euro. Incl. btw. Verreweg de meeste particulieren binnen het plangebied van WPH verbruiken jaarlijks niet meer dan 10.000 kWh, waardoor ze feitelijk minder of geen energiebelasting betalen. E.e.a. staat los van ODE (opslag duurzame energie), deze moet nog wel betaald worden.
Deze regeling wordt niet door WPH betaald, maar de VOWH wil met WPH afspraken maken over de medewerking van WPH om de regeling aan te vragen, en uit te voeren zodat de belastingdienst de beschikking kan afgeven. In deze beschikking is opgenomen welke adressen het betreft. De VOWH zal op haar beurt zorg dragen voor input van gegevens, om tot indienen van de aanvraag over te kunnen gaan. Als de beschikking is afgegeven is deze 15 jaar geldig.

Er bestaat een kans dat de regeling na 15 jaar wordt versobert, of afgeschaft. Hiervoor is WPH niet verantwoordelijk.

Er zijn in het gebied van de VOWH een aantal leden waarvan hun woning is aangesloten op de energieaansluiting van het bedrijf zijnde grootverbruikers (groter dan 3x 80 Amp.) voor deze aansluitingen geldt de regeling in beginsel niet. Het voorstel van de VOWH is om in kaart te brengen welke adressen het betreft, en deze adressen (leden) het door de Belastingdienst jaarlijkse vastgestelde bedrag excl. btw (voor 2020 is dat 977 euro) door WPH te laten voldoen. Korter of langer zolang de regeling voor particulieren blijft bestaan, er molens staan en de betreffende adressen (jaarlijks) kunnen aantonen dat hun woning energie betrekt van/via een grootverbruik aansluiting (aansluitwaarde gegevens Liander). Het betreft een momentopname regeling, d.w.z. leden van de VOWH die later dan het in kaart brengen van de grote van de aansluiting, hun aansluiting wensen te verzwaren vallen buiten de afspraak die met WPH gemaakt is om grootverbruikers adressen tegemoet te komen.
Ook leden die na het in kaart brengen van de grote van de aansluiting, hun aansluiting wensen te verkleinen (en niet langer kunnen aantonen dat zij een

grootverbruikersaansluiting tot hun beschikking hebben) vervalt de afspraak met WPH. En kan het lid voor zover de regeling nog van kracht is zelf bij de Belastingdienst een aanvraag op teruggave aanvragen.

8. Voorstel t.a.v. niet leden van de VOWH

De VOWH stelt voor om hoofdstuk 4 van dit totaalvoorstel ook van toepassing te laten worden voor omwonenden van het plangebied die GEEN lid zijn van de VOWH, voor zover deze omwonenden met WPH nog geen overeenkomst hebben getekend. Deze omwonenden worden in dat geval aangemerkt als zijnde NIET participanten, er vloeit geen 0,125% per omwonende terug naar WPH. Wel kunnen deze omwonenden net als leden van de VOWH die niet participeren hun recht op planschade af laten kopen door WPH tegen dezelfde vergoedingen en voorwaarden die gelden voor leden van de VOWH.

Aan: Kerngroep Gebiedscommissie Windpark Hanze
Van: Bestuur Windpark Hanze BV
Datum: 20 mei 2020

Voorstel over Participatie door Omwonenden en een Omgevingsregeling

Met betrekking tot **directe participatie door omwonenden** gelden de volgende uitgangspunten:

1. De ruimte voor directe participatie is, zoals het consensusdocument voorstelt, maximaal 10%. Dit maximale percentage is beschikbaar als ieder van de huidige aandeelhouders bereid is daar voor "plaats te maken".
2. Als Windshare Groen BV en Meeuwentocht BV blijven vasthouden aan de omvang van hun huidige aandeel dan is de maximale omvang 8.1%
3. Participatie zal gestand worden gedaan als tenminste 75% van alle omwonenden (lid of niet lid van de Vereniging Omwonenden Windpark Hanze), dus afgerond 40 omwonenden, deelnemen in de directe participatie.
4. Participatie zal naar rato van de omwonenden plaatsvinden, dus iedere omwonende kan maximaal 1/53e deel van de beschikbare totale omvang verkrijgen.
5. Participerende omwonenden richten een rechtspersoon (BV) op die de aandelen in WPH BV zal houden. Deze rechtspersoon vaardigt een bestuurder af als lid van de AVA van WPH BV. Aan de uitgifte van deze aandelen aan omwonenden zullen nadere voorwaarden worden verbonden met betrekking tot onder meer de tenaamstelling en de overdraagbaarheid.
6. Een in WPH participerende omwonende komt niet in aanmerking voor een omgevingsvergoeding (zie verderop) en kan ook niet certificaathouder zijn in Windshare Groen BV.
7. De inkoopprijs voor 1% aandeel bedraagt € 450.000. Dit prijsvoorstel geldt tot 1 augustus 2020. Vervolgens moet de daadwerkelijke inkoop zijn geëffectueerd (en dus ook afgerekend) uiterlijk 1 oktober 2020.
8. Na afwikkeling van deze inkoop zal van de participerende omwonenden geen aanvullend eigen vermogen worden gevraagd.

Wat betreft de **omgevingsregeling** is ons voorstel als volgt:

9. De regeling is onder meer een financiële tegemoetkoming voor hinder en beperking van woongenot en is afstandsafhankelijk. De omwonende in het buitengebied die niet direct participeert in WPH BV is de doelgroep van deze regeling.
10. De regeling kent de volgende afstandsafhankelijke vergoedingen:

Afstand	WKG	WPH +	Bedrag
<500 meter	5.000	5.000	10.000
500 - 1.250 meter	2.500	2.500	5.000
Tussen twee lijnen (500-1.250m)	2.500	5.000	7.500
1.250 - 1.500 meter	-	3.500	3.500
1.500 - 2.000 meter	-	2.500	2.500
2.000 - 2.750 meter	-	1.500	1.500

NB: De tabel vermeldt resp. de vergoedingen die in WKG-verband zijn afgesproken, het bedrag dat WPH daaraan wil toevoegen en in de laatste kolom het totaalbedrag dat WPH voorstelt. Het voorstel is hiermee beduidend ruimer dan de zgn. NWEA-normen en de door WKG gehanteerde vergoedingen.

11. Met betrekking tot de slagschaduw zal WPH BV zich (uiteraard) houden aan de wettelijk maximaal toelaatbare slagschaduwhinder.
12. Wij overwegen om de vergoeding voor omwonenden (niet zijnde participanten) op een afstand van 1.500 – 2.750 nog te verhogen naar € 3.000 / jaar. Deze verhoging wordt gefinancierd door het collectief accepteren van de wettelijk toegelaten slagschaduwhinder.

Tenslotte: De afspraken die in het verlengde van dit voorstel (en het voorstel vanuit de VOWH) worden gemaakt zullen het karakter hebben van een onderhandelingsresultaat dat vervolgens moet worden voorgelegd aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van WPH BV.

Van: [redacted]
Aan: [redacted] | ValuePro"
Onderwerp: RE: Bericht Windpark Hanze BV
Datum: vrijdag 25 juni 2021 15:38:00
Bijlagen: image002.png
image003.jpg

Hoi [redacted]
Zoals zojuist telefonisch besproken zijn we ons bewust van dit risico en zijn we akkoord met de ondertekening van de GHV.
Met vriendelijke groet,

[redacted]
Afdeling Strategie en Beleid
Provincie Flevoland
T 0320-[redacted]
M 06-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl
Werkdagen [redacted]
logo

Van: [redacted] | ValuePro <[redacted]@valuepro.nl>
Verzonden: vrijdag 25 juni 2021 14:53
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: RE: Bericht Windpark Hanze BV

Beste [redacted],
Als Provincie Flevoland moet je er dan wel van bewust zijn dat WPH duidelijk invloed kan uitoefenen op de rapportage, omdat ik feitelijk eerst toestemming aan hen moet vragen of ik mijn rapportage naar Provincie Flevoland en VOWH kan sturen. Zoals ik hieronder aangeef kunnen zij bij een ongunstige uitkomst de rapportage blokkeren. Als Provincie Flevoland dit risico accepteert, dan stem ik in met de GHV en onderteken ik het document. Graag nog even jouw reactie.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Partner | [redacted]
ValuePro Haarlem B.V. | Mollerusweg 62 | 2031 BZ Haarlem
T: 023-[redacted] | **M:** +31 [redacted] | www.valuepro.nl

Deze e-mail met eventuele bijlage(n) is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n). Indien u dit bericht ontvangt terwijl het niet voor u bestemd is, dan wordt u dringend verzocht de afzender hierover onverwijld per e-mail of telefonisch te informeren en het bericht met de eventuele bijlage(n) te vernietigen, zonder daarvan een kopie te maken dan wel de inhoud te gebruiken en/of aan derden mede te delen. Afzender staat niet in voor de juiste, volledige en virusvrije overbrenging van de inhoud van een verzonden e-mail, noch voor tijdige ontvangst daarvan. Afzender aanvaardt met betrekking tot voorgaande geen enkele vorm van aansprakelijkheid voor directe en/of indirecte schade. Op alle diensten en/of werkzaamheden van ValuePro Haarlem B.V., ingeschreven in de Kamer van Koophandel onder nummer 59959215, zijn Algemene Voorwaarden van toepassing waarin een beperking met betrekking tot de aansprakelijkheid is opgenomen deze zijn te raadplegen op onze website.

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: vrijdag 25 juni 2021 14:40

Aan: [redacted] | ValuePro <[redacted]@valuepro.nl>
Onderwerp: RE: Bericht Windpark Hanze BV

Hoi [redacted]
Ik lees vooral dat ze er vooraf toestemming over willen kunnen geven en dat lijkt me idd wel logisch. Zou daarom ook maar instemmen. Als de situatie ontstaat dat je jouw rapportage niet goed kan onderbouwen, moeten we maar in overleg treden.
Groet [redacted]

Van: [redacted] | ValuePro <[redacted]@valuepro.nl>
Verzonden: vrijdag 25 juni 2021 14:34
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: RE: Bericht Windpark Hanze BV

Beste [redacted],
Naar aanleiding van het gesprek en de aan te leveren vertrouwelijke stukken heb ik de volgende geheimhoudingsverklaring (GHV) van Windpark Hanze (WPH) gekregen ter ondertekening. Hierin staat in punt 3 dat ik op geen enkele wijze informatie uit de aangeleverde stukken bekend mag maken en daarmee opnemen in mijn rapportage zonder toestemming van WPH. Op zich heb ik daar geen moeite, maar de situatie zou kunnen ontstaan dat de uitkomst WPH niet welbevallig is en dat ze daarom geen toestemming geven voor de gebruikte onderbouwing in mijn rapportage. Want ik verwacht dat ik hoe dan ook iets moet opnemen in mijn rapportage uit de vertrouwelijke stukken van WPH om mijn standpunten en berekeningen te onderbouwen. Ik heb dit net nog besproken met [redacted] van WPH en hij blijft hier vrij strikt in. Dus mijn bewegingsvrijheid voor de opdracht wordt daarmee wel beperkt. Gezien de ontstane situatie en het gebrek aan vertrouwen tussen de partijen, begrijp ik het standpunt van WPH ook wel weer. Graag jouw mening.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Partner | [redacted]
ValuePro Haarlem B.V. | Mollerusweg 62 | 2031 BZ Haarlem
T: 023-[redacted] | **M:** +31 [redacted] | www.valuepro.nl

Deze e-mail met eventuele bijlage(n) is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n). Indien u dit bericht ontvangt terwijl het niet voor u bestemd is, dan wordt u dringend verzocht de afzender hierover onverwijld per e-mail of telefonisch te informeren en het bericht met de eventuele bijlage(n) te vernietigen, zonder daarvan een kopie te maken dan wel de inhoud te gebruiken en/of aan derden mede te delen. Afzender staat niet in voor de juiste, volledige en virusvrije overbrenging van de inhoud van een verzonden e-mail, noch voor tijdige ontvangst daarvan. Afzender aanvaardt met betrekking tot voorgaande geen enkele vorm van aansprakelijkheid voor directe en/of indirecte schade. Op alle diensten en/of werkzaamheden van ValuePro Haarlem B.V., ingeschreven in de Kamer van Koophandel onder nummer 59959215, zijn Algemene Voorwaarden van toepassing waarin een beperking met betrekking tot de aansprakelijkheid is opgenomen deze zijn te raadplegen op onze website.

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: woensdag 16 juni 2021 14:59
Aan: [redacted] | ValuePro <[redacted]@valuepro.nl>
Onderwerp: FW: Bericht Windpark Hanze BV

Beste [redacted]
Zie hierbij een brief die we zojuist van WPH hebben ontvangen. Voor jou is relevant dat het WP met een NDA wil werken. Ben jij bereid daaraan mee te werken?
Groet [redacted]

Van: [redacted] - Windpark Hanze <[redacted]@windparkhanze.nl>

Verzonden: woensdag 16 juni 2021 14:41
Aan: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]
<[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>; [redacted] | Windunie
<[redacted]@windunie.nl>
Onderwerp: Bericht Windpark Hanze BV

Geachte heer Fackeldey, geachte mevrouw [redacted],

In de bijlage treft u ons schrijven aan naar aanleiding van ons informele overleg afgelopen week.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted]
Windpark Hanze BV
Ketelweg 16
8251 PR Dronten
+31[redacted]

Deze e-mail kan vertrouwelijke informatie bevatten en mag alleen door de geadresseerde worden gebruikt. Indien u deze e-mail per abuis toch ontvangt verzoek ik u direct contact met mij op te nemen en dit bericht niet te kopiëren of bij een ander dan de geadresseerde te bezorgen.

disclaimer
http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail

disclaimer
http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail

Inleiding

Op 13 juli 2021 is door [redacted] een rapport uitgebracht met de naam “Participatiemogelijkheden windpark Hanze”. Hierin wordt een vergelijk gemaakt tussen de voorstellen van het windpark zelf (zijnde Windpark Hanze B.V.) en de vereniging voor omwonenden van het windpark (VOWH) voor participatie in de betreffende entiteit van het windpark. Daarnaast is als onderdeel van het vergelijk ook een vertaling gemaakt van het rapport Tiesinga.

De omwonenden (VOWH) en het windpark hebben beide een vertegenwoordiger aangesteld voor het vervolg van het traject: namens VOWH is dat [redacted] en namens het windpark [redacted]. Zij hebben met gedeputeerde Fackeldey gesproken over twee oplossingsvarianten:

a. Tiesinga+; een oplossing op basis van het rapport Tiesinga, aangevuld met de e-mail van Tiesinga van 18 maart 2021 waarin hij een toelichting geeft op de vorm en inrichting van de stichting die hij noemt in zijn rapport.
b. Aandeelhouderschap met de ondertekening van het consensusdocument als peildatum.

Op 11 augustus 2021 is er een gesprek geweest met beide vertegenwoordigers en [redacted], waarin de bovenstaande oplossingsvarianten besproken zijn. Uit dit gesprek kwamen twee aanvullende vragen die men graag beantwoord ziet door [redacted]:

1. Wat is de uitwerking van de aanvullende toelichting door Tiesinga op de voorstellen die in zijn rapport zijn opgenomen?
2. Kan [redacted] de economische waarde van de aandelen Windpark Hanze B.V. berekenen met als peildatum het moment van ondertekening van het consensusdocument? Daarbij aangevuld willen de vertegenwoordigers ook een beeld hebben bij de huidige economische waarde van de aandelen Windpark Hanze B.V.

De aanvullende vragen worden in deze notitie behandeld. Voor de vraag naar aanleiding van de toelichting van de heer Tiesinga is de betreffende e-mail verstrekt en opgemerkt dat de tekst van de e-mail vanaf het onderdeel “ten slotte” niet van toepassing is. Voor de tweede vraag is gebruikt gemaakt van de eerdere aangeleverde SDE businesscase, die ook gebruikt is in het rapport van 13 juli 2021. Daarnaast is door het windpark de financiële begroting aangeleverd die gebruikt is voor de aanvraag van de financiering van het windpark. Daarbij zijn wel enkele aanpassingen doorgevoerd, die hieronder (zie bij *Aanpassingen begroting Financial Close*) worden toegelicht.

Naast de genoemde aanpassingen zijn er naar aanleiding van het uitbrengen van deze notitie in concept op 7 september 2021 reacties gekomen van [redacted] namens VOWH (ontvangen 13 september 2021) en E. Meesen namens Windpark Hanze B.V. (ontvangen 23 september 2021). Deze reacties zijn als bijlagen 2 en 3 opgenomen en daarbij is aangegeven of en hoe deze reacties verwerkt zijn.

Aanpassingen begroting Financial Close

Op de originele financiële begroting zijn aanpassingen doorgevoerd. Het argument hiervoor is dat een begroting ten behoeve van een financieringsaanvraag doorgaans een stuk conservatiever is dan een begroting voor aandeelhouders, met als doel om gedurende een financieringstraject geen tegenvallers in de bankratio te hoeven rapporteren. Hieronder zijn de opgegeven aanpassingen weergegeven.

In lijn met de SDE business Case is uitgegaan van:

- Een elektriciteitsprijs van € 43 per MWh in 2023, te indexeren met 2% per jaar vanaf 2024.
- Een profiel en onbalansfactor die start op 0,91, maar langzaam afneemt naar 0,75.

Enkele typische bank-case buffers in de capex zijn weggehaald, dit betreffen:

- 10% onvoorzien op de Balance of Plant[1] kosten weggehaald, omdat er ook al 10% algemene post onvoorzien opgenomen is.
- Nog te financieren eigen vermogen aan GDG verminderd met de bijdrage die een derde partij die binnenkort een aansluitingsovereenkomst met GDG zal tekenen, zal gaan betalen aan GDG.
- Verondersteld is dat er niet nog extra geld naar GDG moet in het scenario dat andere Windkoepel Groen parken niet tot Financial Close komen (in de bank case is dat heel conservatief wel verondersteld, maar gezien de progressie van alle WKG parken om Financial Close te behalen is dat geen passende aanname voor een aandeelhouderscase).
- Het budget voor 'construction management' is opwaarts aangepast, in lijn met de meest recente verwachtingen daaromtrent.
- De basisrente fluctueert nog tot aan financial close. In de in augustus opgeleverde cijfers was een rente percentage gehanteerd, die op basis van de huidige stand van de basisrente lager vastgesteld zou kunnen worden.

Toelichting berekeningen

De waarden zijn berekend op de methode van de Adjusted Present Value (APV). Dit is een methode waarbij eerst de waarde van de activiteiten van de onderneming (of ondernemingswaarde) wordt bepaald wanneer deze uitsluitend met eigen vermogen wordt gefinancierd. Vervolgens worden de aanwezige schulden en niet operationele activa gecorrigeerd, om te komen tot de reële verkoopprijs van het eigen vermogen of 100% van de aandelen. Het fiscale voordeel van de aftrekbaarheid van rentelasten, het tax shield, wordt apart berekend en als aanvullend onderdeel van de waarde meegenomen.

Bij het berekenen van de waarden in deze notitie dient opgemerkt te worden dat het hier een calculatorische opdracht betreft, waarin verslag wordt gedaan van de waarderingswerkzaamheden. Bij een dergelijke opdracht wordt, anders dan bij een waarderingsopdracht, geen zelfstandig onderzoek gedaan naar de markt waarin de onderneming opereert. Daarom wordt geen oordeel over de toekomstige resultaten van de onderneming gegeven, maar worden de berekening gebaseerd op de prognoses zoals deze door opdrachtgever en betrokken partijen zijn afgegeven. De term 'economische waarde' wordt in deze notitie gebruikt, omdat partijen deze term eerder ook gebruikte. Met de berekeningen in deze notitie worden echter niet de economische waarden berekend zoals bedoeld door het NIRV en ook beschreven in het rapport van 13 juli 2021.

[1] Dit is een term voor alle infrastructuur en faciliteiten van een windturbine-installatie behalve de turbine zelf.

Toelichting Tiesinga
In het rapport Tiesinga wordt bij het onderdeel "De uitwerking van het advies" beschreven hoe omwonenden kunnen deelnemen. Er staat: "*Op korte termijn wordt een rechtspersoon (stichting) met een onafhankelijk bestuur van 3 personen opgericht, die de rechtshandelingen enerzijds met de omwonenden en anderzijds met WPH bv. vastlegt, beheert en de communicatie erover verzorgt. WPH bv. draagt de kosten van de stichting gedurende haar bestaansperiode.*".

De e-mail van Tiesinga van 18 maart 2021 gaat ook over de vorm en inrichting van de stichting als rechtsvorm, waarmee omwonende kunnen deelnemen als medebelegger. In deze e-mail wijdt Tiesinga iets meer uit over hoe hij de werking van de stichting ziet in de betreffende situatie. Er worden mijns inziens geen nieuwe inzichten gegeven, waarmee het voorstel van Tiesinga in een (iets) ander daglicht zou komen te staan. Daarmee zie ik geen aanvullende oplossing naar aanleiding van de toelichting in de e-mail van Tiesinga.

Economische waarde voorgestelde peildata

Hanteren van peildata
De oplossingsvariant die de vertegenwoordigers besproken hebben met gedeputeerde Fackeldey betreft de waarde per 16 september 2019; het moment van ondertekening van het consensusdocument door beide partijen. Het is echter lastig om voor een specifieke datum (en tijd) een waarde te berekenen, omdat er in veel gevallen op de betreffende datum geen goed beeld te vormen is van de onderneming. Veel ondernemingen stellen één keer per jaar een jaarrekening op en meestal is dit per 31 december, wat ook het geval is bij Windpark Hanze B.V. Omdat jaarrekeningen voorzien in een stand van de onderneming per een bepaalde datum, worden de peildatum van een jaarrekening vaak ook gehanteerd als peildatum voor een waardeberekening. De accountant die de jaarrekening opstelt, geeft daarbij een samenstelverklaring af en stelt dat de jaarrekening gebaseerd is op de aangeleverde stukken en dat er verder geen controle heeft plaatsgevonden.

Van Windpark Hanze B.V is er geen jaarrekening met de gewenste peildatum van 16 september 2019. Om alsnog te komen tot een waarde met peildatum 16 september 2019 kunnen twee keuzes gemaakt worden:

- Er wordt alsnog een financieel overzicht gemaakt door een accountant met peildatum 16 september 2019, zodat er een goede basis is voor de waarde per die datum.
- Voor de waarde worden de cijfers uit de jaarrekening gebruikt die het meest passend lijkt. Om te komen tot de waarde per de gewenste peildatum wordt voor de periode van de gewenste peildatum en de peildatum van de jaarrekening een correctie gemaakt. Deze correctie zal dan met name bestaan uit het contant maken van de waarde per peildatum van de jaarrekening tot de gewenste peildatum.

De keuze voor het gebruik van één van de twee bovenstaande varianten hangt met name af van de inschatting van de grootte van de verschillen tussen de stand van de jaarrekening en gewenste peildatum. Gezien het windpark zich tot op heden in de opstartfase bevindt, lijken de verschillen en daarmee de impact van een waarde per 31 december of per 16 september 2019 beperkt. Daarnaast gaat het hier om een indicatieve berekening van een waarde, zodat het nu te ver gaat om een financieel overzicht te laten opstellen door een accountant.

Gekozen is om de stand van Windpark Hanze B.V. per 31 december 2019 te hanteren om te komen tot de waarde op moment van het ondertekenen van het consensusdocument. De waarde die per 31 december 2019 berekend wordt, zal voor de periode 16 september 2019 tot en met 31 december 2019 aanvullend contant gemaakt worden.

Dezelfde keuze dient gemaakt te worden bij de huidige waarde van de aandelen. Gekozen is voor 20 augustus 2021 als peildatum voor de 'huidige' waarde, de datum dat de eerste versie van de financieringsbegroting verwerkt is in een berekening. De meest getrouwe cijfers die het meest in de buurt komen van deze peildatum zijn die van de jaarrekening 2020. Deze cijfers worden gebruikt om te komen tot de huidige waarde, wel gecorrigeerd voor het contant maken voor de periode tot aan 20 augustus 2021.

Hanteren van prognoses
Naast de keuzes met betrekking tot de peildata, zijn er ook twee begrotingen (prognoses of businesscases) aangeleverd die gebruikt kunnen worden om de waarden te berekenen: de eerder aangeleverde SDE businesscase en de financiële begroting die Windpark Hanze B.V. heeft gebruikt voor de recente financieringsaanvraag met de genoemde aanpassingen. Zoals ook gemeld in de rapportage van 13 juli 2021 is economische waarde een Ex ante[2] begrip. Hierdoor kan voor de waarde met peildatum 16 september 2019 het beste de SDE businesscase gebruikt worden en kan gesteld worden dat de correcties die de waarderingsspecialist in het voorjaar van 2020 heeft toegepast niet van toepassing zijn. Dit houdt in dat de opbrengst van de GVO's niet meegenomen dienen te worden en de kosten voor de schadeloosstelling van de eigenaren van windturbines wel meegenomen dienen te worden.

De vertegenwoordigers van het windpark geven echter aan dat het meenemen van GVO's als opbrengst wel realistisch is en bekend was op de peildatum. Daarnaast geven zij aan dat tijdens het opstellen van de SDE businesscase ook al bekend was, middels een samenwerkingsovereenkomst getekend d.d. 9 april 2019, dat de eigenaren van bestaande turbines die gesaneerd moeten worden, hiervoor worden gecompenseerd met een aandelenbelang van 5,96%. Deze eigenaren zijn vertegenwoordigd door Meeuwentocht B.V. als huidige aandeelhouder van Windpark Hanze B.V. In eerste instantie leidt dit tot de juridische vraag of de schadeloosstelling door de betreffende overeenkomst is afgewikkeld. Daarnaast rijst de vraag of de opgenomen schadeloosstelling in de originele SDE businesscase vergelijkbaar is met de opbrengsten die Meeuwentocht als 5,96% aandeelhouder zal realiseren. Omdat het buiten de opdracht ligt om deze vragen te beantwoorden, wordt bij het berekenen van de waarde inzichtelijk gemaakt worden wat de invloed is van dergelijke keuzes. Daarmee wordt duidelijk wat het effect is op de waarde van het wel of niet meenemen van deze onderdelen in de berekening.

De SDE businesscase is voor alle situaties wel verlengd tot een periode van 25 jaar; een periode van 25 jaar is realistisch waar bij het indienen van een SDE aanvraag 15 jaar wordt gehanteerd, omdat het sjabloon van RVO geen langere periode toestaat. Voor de huidige waarde per peildatum 20 augustus 2021 wordt de financiële begroting ten behoeve van de financieringsaanvraag als basis gebruikt, omdat verondersteld wordt dat daar de meest actuele stand van zaken in verwerkt is.

Waarde peildatum 16 september 2019
Op basis van de SDE businesscase is de waarde berekend. Bij de verlenging vanaf het 16^{e} jaar zijn de opbrengsten, die alleen bestaan uit 'grijze' stroom, stabiel gehouden (niet geïndexeerd). De kosten in jaar 15 zijn wel geïndexeerd voor de jaren 16 tot en met 25. Bij de berekening is de genoemde vermogenskostenvoet van 6,7% in het rapport van 13 juli 2021 aangehouden.

De vertegenwoordigers van het windpark hebben aangegeven dat het PBL (Planbureau voor de Leefomgeving), de organisatie die adviseert over de SDE subsidies, in haar advies voor 2019 uitgaat

[2] Ex ante (Latijn, van tevoren) zijn beschouwingen die vooraf plaatsvinden waarbij de moeilijkheid is dat eventuele toekomstige omstandigheden moeten worden ingeschat. De term wordt onder meer gebruikt bij financiële vooruitzichten als er een schatting wordt gemaakt van de verwachte terugverdientijd van investeringen.

van een WACC (Weighted Average Cost of Capital) van 4,5%, voor 2020 een WACC van 3,3% en voor 2021 een WACC van 2,8%. De WACC is echter niet dezelfde vermogenskostenvoet die gehanteerd is in de eerdere berekening door de waarderingsspecialist. Door de waarderingsspecialist werd een vermogenskostenvoet eigen vermogen 'unlevered' (of Keu) gebruikt. Dit betreft de soort vermogenskostenvoet die ook gebruikt wordt voor de eerder beschreven APV waarderingsmethode die hier ook gebruikt wordt. In bijlage 1 wordt het verschil tussen de WACC en Keu verder toegelicht en ook de bezwaren tegen het gebruik van de WACC vermogenskostenvoeten zoals opgegeven door het PBL. Dit alles overziend lijkt de genoemde vermogenskostenvoet van 6,7% in het rapport van 13 juli 2021 nog steeds het best passend voor de waardeberekening per 16 september 2019.

Om een verdere discussie over het verwerken van aanvullende risico's in de vermogenskostenvoet te beperken en ook in verschillende stadia van het project geen verschillende vermogenskostenvoet te hoeven gebruiken, wil ik hier ingaan op mogelijke slagingspercentages en afslagen die van toepassing zijn bij het project windpark Hanze. Hiervoor wil ik gebruik maken van een beslisboomanalyse. De beslisboom geeft een opgave van de diverse stadia van een windproject en de kans op "Doorgaan" of "Stoppen", zie betreffende percentages[3] per stadium in de onderstaande figuur.

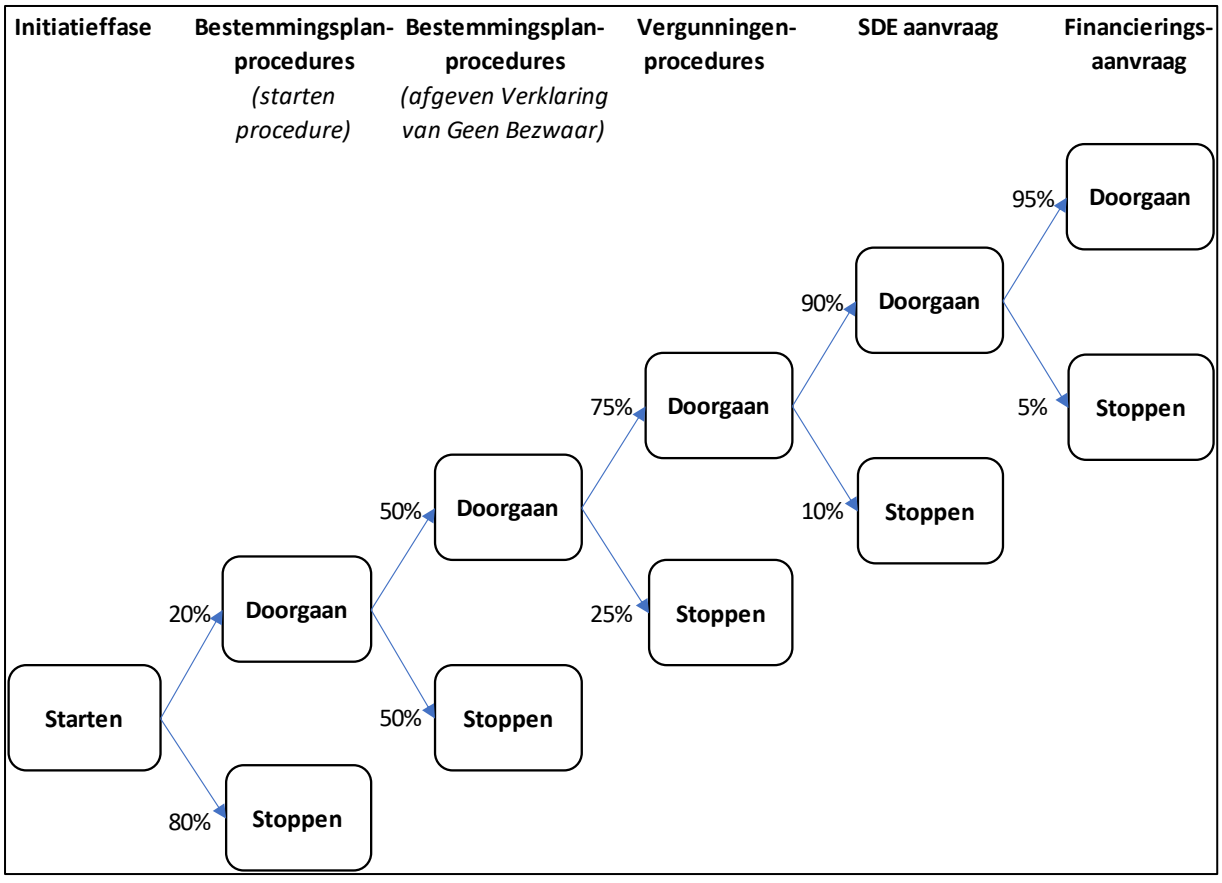

[3] De betreffende slagingspercentages per stadium zijn afgeleid uit de documenten: "Beleidsevaluatie windenergie provincie Noord-Brabant" van 14 november 2005 opgesteld door KEMA waarin wordt verwezen naar de slaagkans van projecten zoals die door CEA zijn onderzocht en het (concept) Regionale Energie Strategie 1,0, versie 28 januari 2021 van Noord- en Midden Limburg waarin wordt verwezen naar de handreiking van Nationaal Programma RES.

Bij de ondertekening van het consensusdocument zat het project van windpark Hanze aan het einde van de vergunningenprocedures. Op basis van de beslisboomanalyse kan een slagingspercentage van 90% afgeleid worden en daarmee een afslag van 10%. Op basis van deze zaken is tot de volgende berekening gekomen van de waarde per 16 september 2019 gekomen. Het betreffen afgeronde bedragen:

		(bedragen in EUR)
Onderdeel	***Periode***	**Bedrag**
Contante waarde ontwikkel- en investeringsfase	*(tot en met 2022)*	-83.020.000
Contante waarde SDE fase	*(2023 tot en met 2038)*	90.367.000
Contante waarde 'grijze stroom' fase	*(2039 tot en met 2047)*	9.822.000
Tax shield SDE periode		2.855.000
Ondernemingswaarde		**20.024.000**
Schulden (af)	stand 31-12-2019	-1.958.000
Economische waarde EV = 100% aandelen		**18.066.000**
Aantal aandelen		*10.000*
Waarde per aandeel		***1.807***
Waarde per aandeel bij slagingskans 90%		***1.626***

Zoals eerder vermeld wordt ook de invloed op de waarde van het wel meenemen van GVO inkomsten en het niet meenemen van de kosten voor de schadeloosstelling van de partijen die windturbines saneren inzichtelijk gemaakt. Dit doen we door alle andere zaken gelijk te houden.

De GVO opbrengsten zijn gebaseerd op de ingeschatte elektriciteitsproductie en een GVO prijs van € 3,50 per MWh, waarmee de jaarlijkse opbrengst ruim € 1,2 miljoen bedraagt. Deze jaarlijkse opbrengsten over een perioden van 25 jaar, contant gemaakt naar 16 september 2019, leveren een aanvullende waarde van de aandelen op van € 8,7 miljoen. De waarde per aandeel komt daarmee uit op € 2.680 en € 2.412 als deze ook gecorrigeerd is voor de slagingskans van 90%.

Het niet meenemen van de schadeloosstelling van de partijen die windturbines saneren houdt in dat de kosten van bijna € 2,2 miljoen vlak na de start van de exploitatie tot € 0,8 miljoen in het 15^{e} jaar en daarna geïndexeerd niet meegenomen worden. Het effect op de waarde van de aandelen is € 12,4 miljoen; de waarde per aandeel is dan € 3.048 en bij een slagingskans van 90% komt de waarde uit op € 2.744 per aandeel.

Als we deze aanpassingen samen nemen dan is de toename in waarde € 21,2 miljoen, de waarde per aandeel is dan € 3.922 en bij een slagingskans van 90% is dat € 3.530.

Waarde peildatum 20 augustus 2021
Hier wordt de opgave van de prognoses gebruikt die Windpark Hanze B.V. heeft gehanteerd als onderbouwing van haar financieringsaanvraag, met de genoemde aanpassingen. In eerste instantie is dezelfde vermogenskostenvoet van 6,7% gehanteerd, omdat dit percentage passend lijkt voor dit project. Verder is geen rekening gehouden met een eventuele afslag vanwege een slagingskans. Op basis van deze zaken is tot de volgende berekening gekomen van de waarde per 20 augustus 2021 gekomen. Het betreffen afgeronde bedragen:

		(bedragen in EUR)
Onderdeel	***Periode***	**Bedrag**
Contante waarde ontwikkel- en investeringsfase	*(tot in 2023)*	-108.556.000
Contante waarde SDE fase	*(2023 tot en met 2038)**	117.533.000
Contante waarde 'grijze stroom' fase	*(2039 tot en met 2049)**	15.779.000
Tax shield SDE periode		2.827.000
Ondernemingswaarde		**27.583.000**
Schulden (af)	stand 31-12-2020	-4.820.000
Economische waarde EV = 100% aandelen		**22.763.000**
Aantal aandelen		*10.000*
Waarde per aandeel		***2.276***

** In deze begroting start het project en exploitatie gedurende 2023 en loopt het iets langer door.*

In bijlage 1 wordt aangegeven welke bezwaren er zijn op de opgegeven WACC vermogenskostenvoeten van het PBL, zodat vastgehouden is aan de vermogenskostenvoet van 6,7%. In de opgave van het PBL is wel een daling zichtbaar van de betreffende WACC vermogenskostenvoeten van 4,5% naar 2,8%. Indien het wel realistisch is dat dezelfde daling in risico's en daarmee van de vermogenskostenvoet ook zou gelden voor Windpark Hanze, dan zou de gehanteerde vermogenskostenvoet die gehanteerd is voor de berekening hierboven dalen van 6,7% naar 4,7%[4]. Het effect op de waarde van de aandelen is een toename van € 27,4 miljoen, waarmee de waarde per aandeel uitkomt op € 5.013.

[4] Bij een dalende kostenvoet eigenvermogen 'levered' (Kel) van 15,0% naar 11,0%, een gelijkblijvende verhouding vreemd vermogen / eigen vermogen van 80% / 20% en een daling van de marktrente voor vergelijkbare projecten van 2,5% in 2019 naar 1,0% in 2021.

Vergelijk uitkomsten 16 september 2019 en 20 augustus 2021
Als de uitkomsten van de waarde berekeningen per 16 september 2019 en 20 augustus 2021 met elkaar vergeleken worden, dan zien we de volgende verschillen die verklaard kunnen worden door de volgende zaken:

- De investeringen zijn in de SDE businesscase ingeschat op totaal € 102 miljoen, waar dat in de financieringsbegroting ingeschat is op € 124 miljoen. In de huidige situatie wordt uitgegaan van grotere windturbines, waardoor de investeringen hoger zijn, maar de opbrengsten ook hoger.
- De resultaten en daarmee de rendementen zijn in de SDE businesscase lager dan in de financieringsbegroting, omdat men in de huidige situatie van grotere windturbines uitgaat, zie ook vorige punt. Dit werkt door over de gehele prognoseperiode van 25 jaar en leidt tot hogere opbrengsten, wat een waarde verhogend effect heeft.
- De waarden van twee verschillende peilmomenten kunnen niet zomaar vergeleken worden. Tussen het prijspeil van 16 september 2019 en die van 20 augustus 2021 ligt namelijk een periode van bijna 2 jaar. Prijzen en daarmee waarden van twee verschillende momenten in tijd wijken altijd af, waarbij de prijzen late in de tijd over het algemeen hoger liggen.

Hieronder twee tabellen waarin de uitkomsten en de berekende waarden per aandeel opgenomen zijn om een goed overzicht te hebben. Bij de waarden per 16 september 2019 zijn dit de uitkomsten inclusief de correctie voor de afslag (=90%). Duidelijk wordt dat de aanpassingen een aanzienlijk impact hebben op de berekende waarden.

Waarde per aandeel	***16-9-2019***
Basisscenario	€ 1.626
met GVO opbrengst	€ 2.412
zonder schadeloosstelling sanering	€ 2.744
beide correcties	€ 3.530

Waarde per aandeel	**20-8-2021**
Vermogenskostenvoet 6,7%	€ 2.276
Vermogenskostenvoet 4,7%	€ 5.013

Bijlage 1

Verschil APV-methode en WACC-methode

Bij de APV-methode wordt allereerst de waarde van toekomstige vrije kasstromen bepaald door deze contant te maken tegen de 'unlevered' kostenvoet van het eigen vermogen (Keu). Vervolgens wordt bepaald in welke mate de onderneming wordt gefinancierd met rentedragend vreemd vermogen. Rente is doorgaans fiscaal aftrekbaar en levert dus een voordeel op. Op basis van een gedetailleerd financieringsplan worden de jaarlijkse belastingvoordelen (tax shields) van rentebetalingen contant gemaakt tegen Keu. De contante waarde van de Free Cash Flow en de contante waarde van de tax shields vormen tezamen de waarde van de onderneming.

Bij de WACC-methode worden de toekomstige vrije kasstromen contant gemaakt tegen een gewogen gemiddelde kostenvoet voor het totale vermogen van het bedrijf (WACC). Deze kostenvoet wordt bepaald op basis van een vaste targetratio voor eigen en vreemd vermogen, het belastingtarief, de 'levered' kostenvoet van het eigen vermogen (Kel) en de kostenvoet voor het vreemd vermogen. Tegen deze WACC worden alle toekomstige vrije kasstromen contant gemaakt. De uitkomst daarvan is de waarde van de onderneming inclusief het tax shield op vreemd vermogen. Het belangrijkste bezwaar tegen de WACC-methode is de veronderstelling dat de onderneming in de toekomst ieder jaar een vaste verhouding vreemd vermogen versus eigen vermogen hanteert. In de praktijk zal dat niet het geval zijn.

Bezwaren tegen opgegeven WACC vermogenskostenvoeten door het PBL

Naast de het bezwaar dat hierboven genoemd is, zijn er nog specifieke bezwaren aan te dragen op de vermogenskostenvoeten die het PBL heeft aangedragen.

1. Het PBL hanteert een vaste verhouding vreemd vermogen versus eigen vermogen van 80% / 20%. Bij het windpark zal bij de financial close de verhouding vreemde vermogen versus eigen vermogen circa 90% / 10% zijn. Echter door de aflossingen en de gerealiseerde winsten zal deze verhouding veranderen en naar circa 50% / 50% gaan. De verhouding verandert dus aanzienlijk gedurende de exploitatieperiode van het windpark.
2. De WACC vermogenskostenvoeten van het PBL hebben als basis CAPM (Capital Asset Pricing Model). Het CAPM is in echter ontwikkeld om portefeuilles met aandelen van grote beursgenoteerde ondernemingen te waarderen en moet voor optimaal gebruik aan een flink aantal voorwaarden voldoen. Niet-beursgenoteerde ondernemingen voldoen vaak niet aan deze voorwaarden. Om het CAPM toch te kunnen gebruiken bij waarderingen van Nederlandse niet-beursgenoteerde ondernemingen moet voor deze imperfectie een extra premie aan het model toegevoegd worden[5].
3. De bepaling van de WACC vermogenskostenvoeten doormiddel van CAPM door het PBL is gebaseerd op niet Nederlandse ondernemingen met een marktkapitalisatie van minimaal 100 miljoen Amerikaanse dollar[6]. Daarmee is er een duidelijk verschil tussen deze gegevens en de situatie van windparken zoals Windpark Hanze. Het PBL geeft aan deze aandachtspunten te erkennen bij toepassing van de CAPM-methode. Voor het rapport Eindadvies basisbedragen SDE+ 2019 heeft PBL dan ook besloten de CAPM-methode niet te gebruiken.

[5] Bron: BDO Corporate Finance - Ondernemingsspecifieke risicofactoren in het Midden- en Kleinbedrijf in Nederland (2010).

[6] Bron: Conceptadvies SDE+ 2019 – Overzicht basisbedragen en algemene parameters en uitgangspunten. Een notitie van 15 mei 2018 van Sander Lensink (PBL).

Bijlage 2

Reactie VOWH door [redacted]

*Enkele opmerkingen namens VOWH bij de "**Notitie waarde aandelen Windpark Hanze B.V. "** concept van 7-9-2021*

Algemeen:

- *Een helder goed te volgen vergelijk van de proposities, conform ons gesprek van 11 augustus. Alle waardering daarvoor.*
- *Enkele uitgangspunten staan 'natuurlijk' ter discussie. Graag zou ik daarom naast de doorrekeningen die gedaan zijn een extra doorrekening in het rapport willen zien met aangepaste uitgangspunten.*

Uitgangspunten alternatief

- *Elektriciteitsprijs is gesteld op € 43 /MWh met indexering van 2 %*
    - *Deze prijs is hoger dan de gebruikelijke schattingen in de sector. Graag aanpassen naar <u>€ 35,- tot € 40 zonder indexering</u>*
    - *Motivatie:*
        - *Schattingen van het PBL zoals in KEV 2020 laten prijs met een zekere bandbreedte zien van max € 40.*
        - *Indexering met 2 % in een business case model over 25 jaar exploitatie leidt tot onrealistische prijzen en een overdreven winstverwachting*

- *Risico*
    - *Voorstel: een tussenstap (ondertekening consensusdocument) inbrengen tussen vergunning en SDE aanvraag.*
    - *Het schema over de risicoverandering gedurende het ontwikkelingsproces gaat uit van gangbare planontwikkeling, en stelt bij SDE aanvraag het risico op 10 % (90%)*
    - *De stap van vergunning naar SDE aanvraag bedraagt 15 % risicovermindering.*
    - *In dit specifieke geval hebben we te maken met het regioplan van de provincie en de noodzakelijke instemming van GS met het omgevingsplan. Die verbijzondering ontbreekt hier.*
        - *Toevoeging van de extra stap van 10 %*
        - *Dus overgang 'vergunning' naar 'consensus document' 75 → 80 %*
        - *'Consensusdocument' naar "SDE aanvraag" 80% → 90 %*
- *Prijs GVO*
    - *In verschillende besluiten van het waterschap ZZL en WPH wordt gerekend met een GVO prijs van € 3,50/ MWh . De realistische lange termijn verwachtingen voor GVO's Nederlandse wind reiken tot € 2,- /MWh , Graag aanpassen in de berekening.*
        - *Motivatie Het is juist dat in het jaar 2018 en 2019 de actuele GVO prijzen voor Nederlandse wind hoog waren.*
        - *Greenfact SA houdt dit bij voor de Nederlandse markt. In hun Market Outlook 2021 over 'Dutch Guarantees of Origin' komen ze tot een lange termijn perspectief van € 2,-*
        - *Een prijs boven de markt zou een betekenen dat ZZL financiële steun levert aan WPH*

- *Schadeloosstelling Meeuwentocht*
    - *In de benaderingswijze van de Provincie is het uitgangspunt Herstructureren en opschalen. Dat betekent, dat elk nieuw plan ook een schadeloosstelling voor herstructurering in zijn financiële plan moet meenemen. Het is niet aan ons om te beoordelen of de schadeloosstelling aan de Meeuwentocht voldoende is.*
    - *In de berekeningen dient gezien de uitgangspunten van de planontwikkeling altijd rekening gehouden te worden met tenminste de bedragen die zijn overeengekomen voor Meeuwentocht en Windshare.*

[redacted]

11-9-2021

Reactie en opvolging

[redacted] heeft diverse alternatieve of aangepaste uitgangspunten aangedragen en onderbouwd waarom deze zaken van toepassing zouden kunnen zijn. Per aangedragen punt zal beoordeeld worden of de argumenten gegrond zijn om een alternatieve berekening te maken. Het effect van de alternatieve berekening op de waarde zal in die gevallen vermeld worden.

Uitgangspunten alternatief - Elektriciteitsprijs

De heer [redacted] geeft aan dat de gehanteerde elektriciteitsprijs in de begroting hoger is dan de gebruikelijke schattingen in de sector en dat een indexering niet van toepassing zou moeten zijn.

In de SDE begroting is een vaste totale opbrengst gehanteerd in de eerste 15 jaar en leidt een hogere elektriciteitsprijs tot een lagere SDE+ opbrengst en bij een lagere elektriciteitsprijs geldt het tegenovergestelde. Daarmee blijven de opbrengsten stabiel en heeft een eventuele indexatie van de elektriciteitsprijs geen invloed op de totale opbrengst. In de jaren na de SDE periode (de jaren 16 tot en met 25) is geen indexatie toegepast. Dus is een alternatieve berekening niet van toepassing op de SDE begroting.

De waarde die gebaseerd is op de 'Financial Close' begroting gaat uit van de meest recente inzichten, zodat de aangedragen inzichten van [redacted] uit 2020 niet aansluiten op een waarde per 20 augustus 2021. Daarnaast geeft [redacted] aan dat de indexering over 25 jaar tot onrealistische prijzen leidt. De indexering is echter over een periode van 10 jaar, omdat hetzelfde geldt als bij de SDE begroting: een stabiele totale opbrengst in de eerste 15 jaar. Daarnaast is in de KEV rapporten van zowel 2019 als 2020[7], waarnaar [redacted] ook verwijst, zichtbaar dat verwacht wordt dat elektriciteitsprijzen stijgen in de komende jaren. Uit die verkenningen blijkt dat een groei van de elektriciteitsprijs wordt verwacht die vergelijkbaar is met een indexatie van circa 2%, waarmee het toepassen van de indexatie dus wel passend lijkt.

Op basis van deze waarnemingen is er bij dit punt geen aanleiding om de aangedragen alternatieven door [redacted] door te rekenen.

Uitgangspunten alternatief - Risico

Als voorstel bij de beslisboomanalyse als onderdeel van deze notitie brengt de heer [redacted] een tussenstap in; tussen het verkrijgen van de vergunning en SDE aanvraag. Dit naar aanleiding van het moment van ondertekening van het consensusdocument. Deze tussenstap betekent een afwijking van het stappenplan zoals afgeleid uit de betreffende bronnen en is daarmee ook een eigen

[7] Klimaat en Energieverkenning (KEV) 2019 van 1 november 2019 en Klimaat en Energieverkenning (KEV) 2020 van 30 oktober 2020, beide van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL).

subjectieve invulling van deze afslagpercentages. Het hanteren van een eigen en subjectief alternatief is niet bruikbaar als objectieve beoordeling van de waarde van Windpark Hanze en wordt daarmee ook niet gehanteerd.

Uitgangspunten alternatief - Prijs GVO
Voor de waarde per 16 september 2019 dient (ex-ante) gekeken te worden naar de situatie op dat moment. [redacted] geeft aan in zijn opmerking dat het juist is dat in het jaar 2018 en 2019 de actuele GVO prijzen voor Nederlandse wind hoog waren, maar dat realistische lange termijn verwachtingen voor GVO's Nederlandse wind reiken tot € 2 per MWh. De vooruitzichten op lange termijn zijn lastig in te schatten voor GVO's, omdat er geen transparante markt voor is en er beperkt bronnen zijn. Echter is de bron van de heer [redacted] uit 2021 en daarmee niet bruikbaar voor de waarde peildatum van 16 september 2019.

Uitgangspunten alternatief - Schadeloosstelling Meeuwentocht
De opmerkingen van [redacted] voorzien hier niet in een alternatieve berekening. In de notitie zijn al opmerkingen gemaakt over de schadeloosstelling en is het effect op de waarde van het wel of niet meenemen van de schadeloosstelling al genoemd. Dus daarmee wordt deze reactie meer gezien als aanvullende opmerking dan als alternatief voor de berekeningen.

Bijlage 3

Reactie Windpark Hanze door [redacted]

Feedback [redacted] op concept rapport [redacted] dd 7 september

1. *Pagina 4, tweede paragraaf: In deze paragraaf leg je uit dat je per waarderingsdatum 16 september 2019 een ex ante waardering hebt uitgevoerd, waarin, conform voetnoot, je een prognose gebruikt op basis van de kennis van dat moment. Vervolgens schrijf je dat dus de opbrengsten van de GvO's niet meegenomen dienen te worden en de kosten van schadeloosstelling wel, omdat deze respectievelijk niet en wel in de SDE business case zijn opgenomen. Dit is niet terecht. Op 16 september 2016 was de ex ante verwachting dat er opbrengsten gegenereerd zouden worden door het windpark, zoals elk windpark in Nederland inkomsten genereert met de verkoop van GvO's onder een stroomverkoopcontract. Daarnaast was op 16 september 2016 bekend dat er geen schadeloosstellingen betaald zouden gaan worden aan eigenaren van bestaande windturbines, want in april 2019 is een Samenwerkingsovereenkomst getekend waarin de afspraak is gemaakt dat deze eigenaren gecompenseerd worden door de mogelijkheid te participeren in nieuwe projecten en niet middels te betalen vergoedingen. Deze schadeloosstellingen behoren dus niet meegenomen te worden in een ex ante waardering per 16 Sept 2021. Dat de GvO's niet en de schadeloosstellingen wel in de SDE business case zaten, had andere valide argumenten en doet daaraan niets af (respectievelijk: het sjabloon van RVO legt niet op dat opbrengsten middels verkoop van elektriciteit meegenomen wordt in het exploitatiemodel, niet van GvO's en door het opnemen van schadeloosstellingen wordt voorkomen dat RVO ten onrechte de indruk zou krijgen dat aandeelhouders overrendement zouden maken (het simuleert het effect van verwatering)).*

2. *Pagina 4 laatste paragraaf, pagina 5 eerste paragraaf: Hier beschrijf je dat het hanteren van een vermogenskostenvoet van 6,7% het best passend is. Ik verbaas me over deze conclusie. In het rapport van ProValue van 13 juli concludeer je zelf dat 'er geen duidelijke onderbouwing aan het gebruikte percentage ten grondslag ligt' (onderaan pagina 10). Er wordt wel verwezen naar een rapport van Grant Thornton, maar dat is een rapport uit 2018 (gedateerd) en geeft weer wat de perceptie van investeerders is ten aanzien van vermogenskosten, in allerlei landen in de wereld, maar niet in Nederland. Wat opvalt is dat in dat rapport de unlevered cost of capital voor onshore parken in landen met een vergelijkbaar risicoprofiel (qua subsidie-systematiek en jurisdictie) materieel lager is dan 6,7%, waarmee het niet duidelijk is waarom het gerefereerde rapport zou kunnen leiden tot de conclusie dat het hanteren van een discontovoet van 6,7% het best passend is.*
   Ik zou hebben verwacht dat je meer onderzoek zou hebben gedaan naar een onderbouwd percentage dat gebruikt wordt in de APV methode, te meer omdat dit percentage een zeer belangrijke drijver is voor de uiteindelijk te bepalen waarde. Ik ben het op zichzelf met je eens dat het hanteren van een WACC methodiek ook niet zaligmakend is door wijzigingen in de kapitaalstructuur over de tijd, maar tenminste wordt de WACC van jaar op jaar aangereikt in de rapportages van het Planbureau voor de Leefomgeving en is deze gebaseerd op onderzoek van het PBL in de Nederlandse markt, naar echte projecten en op basis van echte transacties. Dat lijkt me daarmee een betere basis dan het gebruik van de APV methodiek, waarin de gehanteerde discontovoet op weinig tot niets gebaseerd is.
   Persoonlijk vind ik overigens dat de meest passende manier om de waarde van het eigen vermogen van Windpark Hanze te bepalen, bestaat uit het in beeld brengen van de verwachte kasstromen (er mee rekening houdend dat er een projectfinanciering aangetrokken zal worden door het project) aan aandeelhouders, en het verdisconteren van deze aandeelhouderskasstroom met een discontovoet die vergelijkbaar is met rendementseisen die

kopers van windparken op het moment van financial close zouden stellen en op basis waarvan zij een waarde bepalen. Hierbij kan vastgehouden worden aan de jaarlijkse rapportages van het Planbureau van de Leefomgeving ten behoeve van vaststelling van de SDE tarieven, waarin dergelijke rendementseisen op het eigen vermogen van jaar op jaar onderzocht worden in de Nederlandse markt. Dit sluit veel beter aan bij de waarde die kopers en verkopers van windparken hechten aan het eigen vermogen in een windpark.

3. *Pagina 9, laatste punt 3: Dit punt wordt niet herkend. Een bronvermelding ontbreekt (die verneem ik graag). In alle rapportages van PBL (Eindadvies Basisbedragen SDE++) wordt expliciet gesteld hoe de berekende WACC van jaar tot jaar tot stand komt, namelijk op basis van projectinformatie en na consultatie met marktpartijen.*

Reactie en opvolging

Punt 1: De opmerkingen inzake het niet meenemen van de GVO's en dat de schadeloosstelling aan eigenaren van bestaande windturbines niet meegenomen dient te worden waren al onderdeel van het concept van 7 september 2021, door het effect van het wel of niet meenemen van deze onderdelen inzichtelijk te maken.

Punt 2: De opmerking dat dit percentage (de vermogenskostenvoet) een zeer belangrijke drijver is voor de uiteindelijk te bepalen waarde, is terecht. Gezien de aard en omvang van de opdracht, de aangeleverde stukken en het zelf gedane onderzoek is er geen aanleiding om anders tegen de situatie aan te kijken dan nu is opgenomen in deze notitie. Het feit dat wordt vastgehouden aan een vermogenskostenvoet van 6,7% is mede gebaseerd op het feit dat Windpark Hanze in haar aanbod van 20 mei 2020 een prijs van de aandelen heeft opgenomen die op dit percentage gebaseerd is. Dus daarmee wordt verondersteld dat Windpark Hanze de vermogenskostenvoet van 6,7% tijdens het betreffende aanbod ook passend vond.

Verder vindt [redacted] (persoonlijk) dat het verdisconteren van de aandeelhouderskasstroom de meest passende manier is om de waarde van het eigen vermogen van Windpark Hanze te bepalen. De methode die nu gehanteerd is, de APV methode, geeft echter geen andere uitkomst dan de door [redacted] aangedragen methode, mits dezelfde uitgangspunten gehanteerd worden. Daarmee is er geen reden om af te wijken van de nu gehanteerde methode en zal dit ook niet tot een andere waarde leiden.

Punt 3: De betreffende bronvermelding ontbrak en is nu toegevoegd.

VERZOEK / EIS TOT OPSCHORTING / HERZIENING
OMGEVINGSVERORDENING FLEVOLAND
REGIOPLAN WINDENERGIE ZUIDELIJK EN OOSTELIJK FLEVOLAND
WINDPLAN GROEN

Aan het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland

Postbus 55
8200 AB Lelystad

provincie@flevoland.nl

Verzonden per email en aangetekende brief

Provincie Flevoland
ONTVANGEN
16 AUG. 2021

Ketelhaven, 13 augustus 2021

Betreft: **Verzoek / eis tot opschorting / herziening omgevingsverordening Flevoland, Regioplan Windenergie zuidelijk en oostelijk Flevoland en Windplan Groen**

Geacht college,

Op 13 juli 2016 hebben Provinciale Staten de 'partiële herziening Omgevingsplan Flevoland voor wind' en het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland vastgesteld[1]

Bij besluit van 17 september 2019 hebben Provinciale Staten de omgevingsverordening Flevoland gewijzigd[2] door de kaart Plaatsingszones en projectgebieden wind in overeenstemming te brengen met de beoogde plaatsingszones voor Windplan Groen, zoals aangegeven op de kaart Projectgebieden en plaatsingszones groen.

Bij besluit van 8 oktober 2019 heeft het college van gedeputeerde staten van Flevoland vergunning verleend voor het realiseren en exploiteren van Windplan Groen.

Bovenstaande besluiten blijken op basis van recente uitspraken van het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna HvJ-EU) en de Raad van State in strijd te zijn met Europees en Nederlands recht.

Aangezien de bouw van Windplan Groen, en in het bijzonder Windpark Hanze:
- een ernstige aantasting van de woon en leefomgeving van de bewoners van Ketelhaven is;
- omwonenden van Ketelhaven vanaf het begin in het geheel niet betrokken zijn bij de totstandkoming van het Regioplan en vervolgens in gehele procedure

[1] https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2016-52594.html
[2] https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2019-6567.html

rond Windplan Groen zienswijzen van omwonenden stelselmatig terzijde geschoven zijn;

verzoeken / eisen wij de opschorting / herziening van de omgevingsverordening Flevoland en het Regioplan Windenergie zuidelijk en oostelijk Flevoland.

Verder verzoeken wij u een PlanMER voor het Regioplan op te (laten) stellen, de plaatsing zones te heroverwegen en het Regioplan aan te passen.

Aanleiding tot dit verzoek

Op 25 juni 2020 heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie te Luxemburg in de zaak Aalter en Nevele (ECLI:EU:2020:503) vastgesteld dat plannen en programma's met aanzienlijke milieugevolgen op straffe van nietigheid vooraf aan een PlanMER getoetst dienen te worden. Dat betekent dat het (rijks)inpassingsplan Windplan Groen, het regioplan windenergie, de (wijziging van) de omgevingsverordening Flevoland en de omgevingsverordening voor het bouwen van Windplan Groen, allen gebaseerd op het Activiteitenbesluit (hierna AB) en de Activiteitenregeling (hierna AR) vooraf ook die toetsing hadden moeten ondergaan. Dat is niet gebeurd. Dat betekent dat een rechtsgeldig toetsingskader voor de realisatie en exploitatie van Windplan Groen ontbreekt en derhalve het beoogde windpark niet vergund noch gerealiseerd mocht worden. De vergunningen zijn onterecht verleend.

In het *Tijdschrift voor Omgevingsrecht* van december 2020 riepen Prof. mr. dr. H.E. (Herman) Bröring[3] en Prof. mr. dr. A.W. (Albert) Koers[4] de Raad van State op om de milieuvoorschriften voor windturbines te laten toetsen aan het Europese recht bij het Hof in Luxemburg.

In januari 2021 besloot de Raad van State de behandeling van een aantal beroepen tegen de inpassingsplannen en omgevingsverordening en voor de bouw van windparken op te schorten omdat de Raad eerst een speciale hoorzitting wilde organiseren over de vraag of voorschriften voor geluid, slagschaduw en veiligheid van windturbines in het AB en de AR in overeenstemming zijn met het recht van de Europese Unie (hierna: Unierecht).

---

[3] Prof. mr. dr. H.E. Bröring is hoogleraar integrale rechtsbeoefening aan de Rijksuniversiteit Groningen. In het kader van het onderzoeksprogramma Public Trust and Public Law van de faculteit rechtsgeleerdheid maakt hij studie van de besluitvorming over de vestiging van windparken in de provincie Drenthe en van de 'governance' van de aanpak van de mijnbouwschade in de provincie Groningen (twee casus waarin het vertrouwen in de overheid is geschaad).

[4] Prof. mr. dr. A.W. (Albert) Koers was voor zijn emeritaat hoogleraar aan de juridische faculteit van de Universiteit Utrecht. Sinds 2012 is hij betrokken bij de soms zeer moeizame besluitvorming over windenergie op land. Daarbij heeft hij aan den lijve ervaren hoezeer burgers buitenspel staan. Hij is de initiator van een klacht tegen Nederland bij het Compliance Committee van het Verdrag van Aarhus, waarin gesteld wordt dat Nederland niet voldoet aan de eisen van dat Verdrag met betrekking tot 'public participation'

Na een speciale hoorzitting in april 2021 kwam de Raad van State op 30 juni 2021 met het antwoord op die vraag in de vorm van een tussenvonnis in een beroep tegen de bouw van een windpark bij Delfzijl[5].

Vervolgens heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State wederom in twee afzonderlijke uitspraken op 28 juli 2021 de besluiten voor de bouw van windturbines bij Oss[6] en Houten[7] vernietigd.

Met verwijzing naar het Nevele arrest van het Europese Hof oordeelt de Raad van State nu dat de windturbine-voorschriften op basis van de landelijke normen zoals beschreven in het AB en het AR in strijd zijn met het Unierecht omdat ze zijn vastgesteld zonder voorafgaande milieueffectrapportage zoals wordt geëist door de Strategische Milieubeoordelingsrichtlijn (SMB) -richtlijn van de EU.

En dus, zo oordeelt de Raad van State thans, moeten die landelijke voorschriften buiten toepassing blijven wegens strijd met het Unierecht en mogen zij niet gebruikt worden in de besluitvorming over het al dan niet toestaan van een windpark.

Het kabinet heeft in de landelijke normen die gelden voor de bouw van windmolens ten onrechte geen rekening gehouden met de effecten die de molens op het milieu hebben. De mogelijk nadelige effecten moeten nu alsnog goed worden onderzocht, zo heeft de Raad van State bepaald.

De norm die uit de Strategische Milieubeoordelingsrichtlijn volgt is dat een plan of programma met aanzienlijke milieugevolgen (zoals het Regioplan en Windplan Groen) slechts dan mag worden vergund als vooraf met wetenschappelijke zekerheid is vastgesteld dat de gezondheid van de mens en diens leefomgeving wordt beschermd of verbeterd. Dit ziet toe zowel op de volksgezondheid als op de persoonlijke gezondheid van individuele omwonenden. Met mogelijke aantasting van de gezondheid van omwonenden wordt bovendien inbreuk gemaakt op de grondrechten van burgers.

Het Europese Hof heeft expliciet gezegd dat politici en bestuurders alles moeten doen om de rechtsgevolgen van eerder onrechtmatig handelen ongedaan te maken.

Juridisch staat vast dat de Unierechtelijke onrechtmatigheid van de windturbine-voorschriften van het AB en de AR niet begint na het Nevele arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie, maar al vanaf de vaststelling van die voorschriften in 2010 zonder voorafgaande milieueffectrapportage.

---

[5] Uitspraak 202003882/1/R3 ECLI:NL:RVS:2020:2226

[6] Uitspraak 201906442/1/R2 ECLI:NL:RVS:2021:1681

[7] Uitspraak 202004395/1/R4 en 202004449/1/R4 ECLI:NL:RVS:2021:1679

Tot 2010 was het aan het lokale bevoegde gezag voorschriften vast te stellen voor het geluid, de slagschaduw en de veiligheid van windturbines op basis van een voorafgaande milieueffectrapportage als geëist door de SMB-richtlijn van de EU.

Het HvJ-EU laat er geen misverstand over bestaan dat de Unierechtelijke onrechtmatigheid van het AB en de AR zeker gevolgen heeft voor al verleende vergunningen. Wij citeren overweging 83 uit het Nevele arrest:

> *Volgens het in artikel 4, lid 3, VEU neergelegde beginsel van loyale samenwerking zijn de lidstaten verplicht de onwettige gevolgen van een dergelijke schending van het Unierecht ongedaan te maken. Hieruit volgt dat de bevoegde nationale autoriteiten, inclusief de nationale rechterlijke instanties waarbij beroep is ingesteld tegen een nationale handeling die in strijd met het Unierecht is vastgesteld, verplicht zijn om in het kader van hun bevoegdheden alle noodzakelijke maatregelen te treffen om het verzuim van een milieubeoordeling te herstellen. Dit kan er, voor een „plan" of „programma" dat is vastgesteld zonder rekening te houden met de verplichting een milieubeoordeling te verrichten, bijvoorbeeld in bestaan dat maatregelen tot opschorting of nietigverklaring van dit plan of programma worden vastgesteld (zie in die zin arrest van 28 juli 2016, Association France Nature Environnement, C-379/15, EU:C:2016:603, punten 31 en 32) en dat een reeds verleende vergunning wordt ingetrokken of opgeschort teneinde een dergelijke beoordeling alsnog te verrichten [zie in die zin arrest van 12 november 2019, Commissie/Ierland (Windturbinepark te Derrybrien), C-261/18, EU:C:2019:955, punt 75 en aldaar aangehaalde rechtspraak].*

Windparken en schadelijke gevolgen voor omwonenden

Het is een algemeen bekend feit dat omwonenden van industriële windturbines ernstige hinder en overlast ervaren en gezondheidsschade ondervinden.

Al in 2008 werd door TNO gerapporteerd (Hinder door geluid van windturbines, rapport nr 2008-D-R1051/b)[8] dat het geluid van windturbines bij gelijke belasting (in L_{den}) als hinderlijker wordt ervaren dan geluid van wegverkeer, railverkeer of industriële bedrijvigheid. Uit een vergelijking van een normwaarde van 47 dB L_{den} met de dosis-effect relatie blijkt dat bij deze waarde circa 9% ernstige hinder mag worden verwacht.

Dit betekent dat vergunningverlening feitelijk al niet mogelijk was. Hinder en overlast toebrengen aan buren en omwonenden wordt ook civielrechtelijk als onrechtmatig gekwalificeerd en is in strijd met het burenrecht (artikel 5:37 BW).

Medici plaatsen kanttekeningen bij RIVM-rapporten over windmolens. De medici vrezen namelijk dat de conclusies van deze recente rapporten, op basis waarvan

[8] TNO (Hinder door geluid van windturbines, rapport nr 2008-D-R1051/b)

beleidsmakers besluiten tot het plaatsen van windturbines nabij woonhuizen, rooskleuriger zijn dan de werkelijkheid.

Een groep artsen heeft zich verenigd om zich te verzetten tegen het plaatsen van windmolens. De medici hebben een website gebouwd met de naam Wind Wiki[9], waarmee ze wetenschappelijke literatuur over de risico's van windmolens op de volksgezondheid willen delen met beleidsmakers en omwonenden.

Zo stellen de medici dat er onvoldoende bekend is over de gevolgen van het laagfrequente, niet-hoorbare geluid dat windturbines maken. Die zogeheten 'bromtonen' kunnen volgens hen kunnen leiden tot chronische slaapproblemen, stress en hartklachten.

In het recente RIVM-rapport 2021-0054 "Klimaatakkoord: effecten van nieuwe energiebronnen op gezondheid en veiligheid in Nederland"[10] lezen we *"Voor de gezondheid hebben vooral windenergie en biomassa negatieve effecten." "Geluid van windturbines kan (ernstige) hinder veroorzaken". "Er zijn aanwijzingen dat geluid van windturbines ook bijdraagt aan slaapverstoring, "Laagfrequent geluid kan ernstige hinder veroorzaken en mogelijk slaapverstoring"*

Omwonenden buiten spel gezet

Evenmin is voldaan aan de eisen die volgen uit het Verdrag van Aarhus / Richtlijn 2011/92 E – waarin de bescherming van het recht in een milieu te leven dat passend is voor persoonlijke gezondheid en welzijn. Specifiek wordt niet voldaan aan artikel 7 (inspraak betreffende plannen, programma's en beleid betrekking hebbende op het milieu). Tegen die nu onrechtmatig verklaarde landelijke voorschriften hadden burgers geen mogelijkheden van bezwaar en beroep. Er is geen gelijk speelveld gecreëerd voor alle belanghebbenden. Ook dat is in strijd met het Unierecht.

De overheid heeft naar nu blijkt een onrechtmatige juridische procedure gevolgd om de omwonenden buiten spel te zetten. Dat was ook exact de reden om in 2010 lokale voorschriften te vervangen door een algemeen bindende wettelijke regeling. Hierdoor werden burgers monddood gemaakt.

Door het vonnis van de Raad van State hebben burgers die inspraakmogelijkheden nu weer wel, want we zijn terug bij de situatie van voor 2010.

[9] https://www.windwiki.nl/
[10] https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2021-0054.pdf

Conclusie

Uit het voorgaande volgt dat de gevolgde procedure en besluitvorming ondeugdelijk en onhoudbaar is.

- Na de uitspraken van de Raad van State op 30 juni 2021 en 28 juli 2021 staat vast dat het besluit van de provincie Flevoland op 13 juli 2016 ter vaststelling van de 'partiële herziening Omgevingsplan Flevoland voor wind' en het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland onrechtmatig is wegens strijd met het Unierecht.
- Eveneens staat vast dat het besluit van de provincie Flevoland op 17 september 2019 ter wijziging van de omgevingsverordening Flevoland in strijd is met het Unierecht.
- U als "provinciale autoriteit" bent verplicht om al datgene te doen wat in uw vermogen ligt om de rechtsgevolgen van die onrechtmatigheid ongedaan te maken, daaronder expliciet begrepen het intrekken dan wel opschorten van bovengenoemde plannen en verordeningen totdat er een passende milieueffectrapportage is opgesteld.

Derhalve verzoeken wij u – en zo nodig sommeren wij u – om:

1. de omgevingsverordening Flevoland, het omgevingsplan Flevoland voor wind, het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland en Windplan Groen te herzien omdat deze zijn gebaseerd zijn op het AB en de AR uit 2010 waarvoor geen milieueffectrapportage is gemaakt en dat deze, conform de recente uitspraken van de Raad van State, strijdig zijn met het Unierecht.
2. tevens verzoeken u de bouw van Windplan Groen stil te leggen dan wel op te schorten in afwachting van de vereiste milieueffectrapportage.

Ons verzoek / deze eis tot het opschorten van de bouw van Windplan Groen en het aanpassen van de omgevingsverordening Flevoland, het omgevingsplan Flevoland voor wind en het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland, de omgevingsverordening en Windplan Groen richt zich op Windplan Groen in het algemeen, maar in het bijzonder op de turbines HVN1, HVN2 en HVN3 gelegen aan de Hoge Vaart vlakbij de bebouwde kom van Ketelhaven.

Deze 3 windturbines liggen binnen 2490 meter (10 maal de tiphoogte van de windturbines) van de woonkern. Dit is een norm die internationaal gehanteerd wordt als een veilige afstand voor woon en leefomgeving van omwonenden.

Het medisch en juridisch voorzorgsbeginsel staat niet toe dat deze turbines daadwerkelijk worden gebouwd en geëxploiteerd.

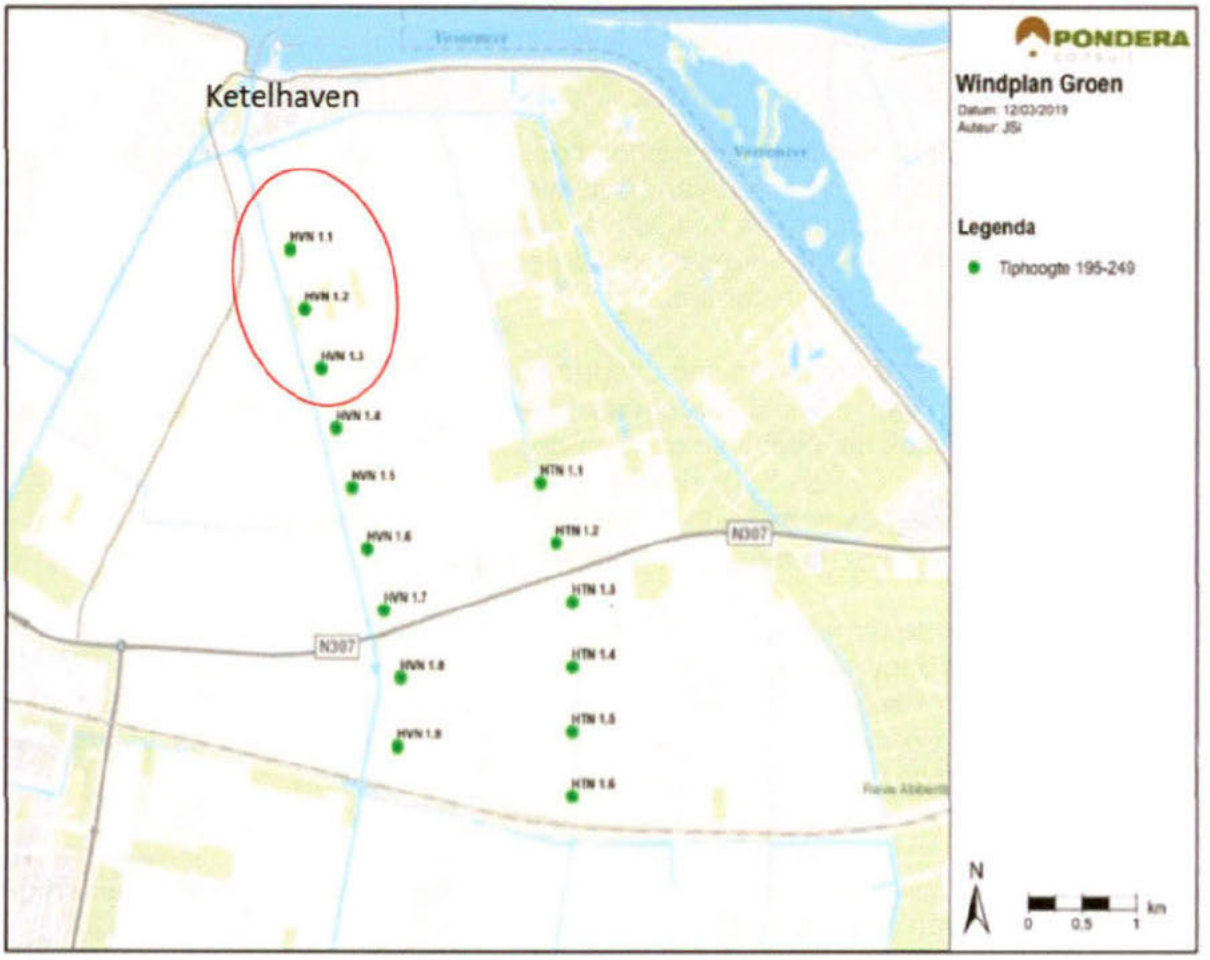

Windpark Hanze

Over dit verzoek / deze eis:

Door de recente uitspraken van de Raad van State krijgt het college van Gedeputeerde Staten opnieuw de gelegenheid om de inwoners van Ketelhaven te beschermen tegen hinder en mogelijke gezondheidsproblemen ten gevolge van industriële windturbines.

Projectplannen voor opschalen en saneren van windmolens behoeven goedkeuring van Gedeputeerde Staten. Op basis van een (goedgekeurd) projectplan kunnen Gedeputeerde Staten plaatsingszones aanwijzen en aanpassen.
Omdat de huidige plaatsingszones zijn gebaseerd op de normen uit het AR en AB maar deze niet getoetst zijn aan een PlanMER is het noodzakelijk geworden het Regioplan en de (wijziging op) omgevingsverordening Flevoland te herzien zodanig dat zij in overeenstemming zijn met het Unierecht.

VERZOEK / EIS TOT OPSCHORTING / HERZIENING
OMGEVINGSVERORDENING FLEVOLAND
REGIOPLAN WINDENERGIE ZUIDELIJK EN OOSTELIJK FLEVOLAND
WINDPLAN GROEN

In het Regioplan is (met een amendement van Provinciale Staten) de flexibiliteit meegegeven om af te wijken van de plaatsingszones als lokale omstandigheden daarom vragen.

Voor wat betreft het nieuw door u te nemen besluit, wijzen wij er op dat, nu het conform de uitspraak van de Raad van State niet meer gaat om landelijke voorschriften, maar om lokale, dit besluit niet onder de werking van de Crisis-en Herstelwet valt zodat eenieder die dat wenst, bezwaar kan maken en eventueel beroep kan instellen in twee instanties.

We wijzen u er op dat de onderhavige uitspraak van de Raad van State ook gevolgen heeft voor besluiten van provincies en gemeenten in het kader van de z.g. "regionale energie strategie". Ook die besluiten moeten opgevat worden als een "plan" of "programma" in de zin van de SMB-richtlijn van de EU en dit betekent dat als die besluiten aanzienlijke gevolgen kunnen hebben voor het milieu, ze pas in rechte genomen kunnen worden na een voorafgaande milieueffectrapportage

Mocht er niet op korte termijn gevolg worden gegeven aan het verzoek tot het opschorten van de bouw van Windplan Groen, het intrekken van de verstrekte vergunningen en het aanpassen van het regioplan wind en de omgevingsverordening Flevoland, dan zullen wij over gaan tot het indienen van een handhavingsverzoek en waar nodig voorlopige voorziening te vragen.

Graag ontvangen wij een bevestiging van de goede ontvangst van dit schrijven en de behandeling daarvan in uw college

Hoogachtend,

[redacted]
Voorzitter van de commissie Windplan Groen van de VvE Ketelhaven.

Mede namens de bewoners van de zuidrand van Ketelhaven / direct belanghebbenden:

[redacted]

VERZOEK / EIS TOT OPSCHORTING / HERZIENING
OMGEVINGSVERORDENING FLEVOLAND
REGIOPLAN WINDENERGIE ZUIDELIJK EN OOSTELIJK FLEVOLAND
WINDPLAN GROEN

[redacted]

Correspondentie adres:
[redacted]@gmail.com

NB tevens is verzonden:

Aan de gemeente Dronten:	*Verzoek / eis tot intrekking omgevingsvergunning Windpark Hanze B.V.*
Aan de Rijksoverheid:	*Verzoek/eis tot opschorting en herziening Rijksinpassingsplan Windplan Groen*

DATUM
29 oktober 2021

BEHANDELD DOOR

DIRECT NUMMER

WATERSCHAP ZUIDERZEELAND
UW WATERSCHAP

Vereniging van omwonenden Windpark Hanze
T.a.v. het bestuur
Ketelweg 12a
8251 PR DRONTEN

ONDERWERP

ONS ZAAKNUMMER
BOVS-01604

REGISTRATIENUMMER
STBV-1701777248-27

BIJLAGEN

UW BRIEF VAN
14 oktober 2021

UW KENMERK

VERZONDEN

Geachte heren,

Met deze brief reageren wij inhoudelijk op uw brief van 14 oktober jl. Hierin vraagt u naar de aandelenoverdacht van 350 aandelen van het waterschap naar WPH Aangelanden BV. Meer concreet stelt u de vraag (citaat uit uw brief d.d. 14 oktober jl.) :

"Onze vraag aan u bij deze transactie is de volgende: Hoe is het besluit voor de uitvoering van de teruggave van de aandelen tot stand gekomen, en hoe is het lopende proces om tot een vergelijk met de omgeving te komen daarin meegewogen?"

Het is juist dat op 15 oktober jl. een aandelenoverdracht heeft plaatsgevonden
Daarbij zijn 350 aandelen van Waterschap Zuiderzeeland overgedragen tegen de nominale waarde aan WPH Aangelanden BV. Deze overdracht vloeide rechtstreeks voort uit de tussen partijen gesloten samenwerkingsovereenkomst in 2018.

Bij het aangaan van de samenwerking met Windpark Hanze (WPH) is in de samenwerkingsovereenkomst afgesproken dat het aandeel van het waterschap wordt gerelateerd aan het maximaal geschatte stroomverbruik van het waterschap. Dat maximaal geschatte stroomverbruik is vastgesteld op 40 GWh. In de samenwerkingsovereenkomst met WPH is vervolgens overeengekomen dat het waterschap geen groter aandeel dan 40 GWh heeft in WPH. Met de deelname in het windpark kunnen wij al in 2023 onze energiedoelstellingen realiseren en voorzien wij op een CO2-neutrale manier in onze eigen stroom.

Een en ander is vastgelegd en uitgewerkt in de aandeelhoudersovereenkomst
Omdat het exacte vermogen van het park/de windturbines bij aangaan nog niet bekend was, was het voorlopig aandeel van Zuiderzeeland bepaald op 15%. Nu de definitieve turbinekeuze is gemaakt, is de verwachte jaaropbrengst van het hele park bekend. Daarom is nu het definitieve aandelenpercentage van Zuiderzeeland vastgesteld. De totale omvang van het park wordt groter dan aanvankelijk ingeschat. Wanneer deze omvang wordt afgezet tegen de omvang van de deelname van het waterschap ter grootte van 40 GWh, leidt dit tot een aandeel van Zuiderzeeland van 11,5%.

In de reeds vastgestelde aandeelhoudersovereenkomst is beschreven hoe de aanpassing moet plaatsvinden. Vastgelegd is dat aandelen moeten worden

ADRES WATERSCHAPSHUIS
Postbus 229 – 8200 AE Lelystad
Lindelaan 20 – 8224 KT Lelystad
www.zuiderzeeland.nl

T (0320) 274 911
waterschap@zuiderzeeland.nl

overgeheveld (herallocatie) van Waterschap Zuiderzeeland naar WPH Aangelanden BV. Dit is juridisch geëffectueerd door 350 aandelen over te dragen. Deze overdacht heeft inmiddels bij de notaris plaatsgevonden, tegen verrekening van de nominale waarde (€ 1,- per aandeel, net als bij de oprichting van de BV).

Door de overdracht van aandelen wordt invulling gegeven aan de afspraak die bij aanvang van de samenwerking is gemaakt
Het juridisch vastleggen van de eerder gemaakte afspraak kon niet eerder plaatsvinden, omdat de geschatte opbrengstomvang van het park nog niet definitief bekend was. Deze administratieve overdracht was bij aanvang van de samenwerking al voorzien.

Het overlegtraject met omwonenden wordt niet beïnvloed door de overdracht
Omdat de aandelenoverdracht een uitvoering is van de eerder gemaakte afspraken, heeft deze transactie geen invloed op het lopende overlegtraject. De standpunten en uitgangspunten veranderen niet. Het waterschap hecht er grote waarde aan dat het overlegtraject zal leiden tot een voor alle partijen bevredigende vorm van participatie.

Wij vertrouwen erop hiermee uw vragen te hebben beantwoord.

Een kopie van deze brief sturen we aan, de provincie Flevoland, gedeputeerde Fackeldey, Windpark Hanze, het bestuur.

Met vriendelijke groet,

het college van Dijkgraaf en Heemraden
van Waterschap Zuiderzeeland,

de secretaris-directeur,	de dijkgraaf,
Elektronisch ondertekend W. Slob op 02-12-2021	Elektronisch ondertekend H. Klavers op 03-12-2021
ing. W. Slob MSc.	ir. H.C. Klavers.

Het waterschapshuis
Lindelaan 20
8224 KT Lelystad

Dronten 14 oktober 2021
ook aangetekend verzonden

Aan

- de Algemene Vergadering van het Waterschap Zuiderzeeland
- De Dijkgraaf Mevrouw Klavers en de Heemraden

Betreft: wijziging van uw aandelenpositie in Windpark Hanze

Geachte Dames en Heren

Ons is ter ore gekomen, dat u op 15 oktober uw aandelen positie in Windpark Hanze wijzigt door 350 aandelen tegen de nominale waarde van €1 terug te geven aan de initiatiefnemers van het windpark de Aangelanden bv.

U is wellicht bekend dat er momenteel een overlegtraject gaande is tussen Windpark Hanze (WPH) en de 51 omwonenden in het projectgebied georganiseerd in Vereniging Omwonenden Windpark Hanze (VOWH).

Onze vraag aan u bij deze transactie is de volgende: Hoe is het besluit voor de uitvoering van de teruggave van de aandelen tot stand gekomen, en hoe is het lopende proces om tot een vergelijk met de omgeving te komen daarin meegewogen?

Wij stellen u deze vraag omdat het waterschap ZZL constituerend bijdraagt aan het eigen vermogen van windpark Hanze en u een belangrijke aandelenpositie heeft. Door de transactie wordt één aandeelhouder: “de Aangelanden bv” versterkt.

Het overlegtraject onder leiding van de gedeputeerde de heer Fackeldey probeert de omissie die bij de start van de planvorming door de Aangelanden bv. ontstond enigszins en in redelijkheid te herstellen.
De 19 initiatiefnemers, verenigd in de Aangelanden bv., ontwikkelden het plan voor Wind Park Hanze, zonder daarbij hun omgeving gelijkwaardig te betrekken. Het regioplan van de Provincie stelt dat alle inwoners van een concreet projectgebied gelijkwaardig van meet af aan in een ontwikkeling moeten kunnen deelnemen. In het projectgebied van windpark Hanze is deze beleidslijn niet gevolgd.

In september 2019 is door WPH en de omwonenden (VOWH) een consensusdocument getekend waarin partijen toezeggen deze omissie recht te zetten en de omwonenden alsnog te betrekken bij de exploitatie, door bijvoorbeeld aandelen aan te bieden. Het overlegtraject probeert uitvoering te geven aan dit consensusdocument.

De waarde en het rendement van de aandelen worden sterk beïnvloed door de kasstromen die naar de Aangelanden bv vloeien. Zo lijkt de opstalvergoeding in WPH, (concreet betekent dit een kasstroom van WPH naar de Aangelanden bv.) een factor 4 hoger te liggen dan elders gebruikelijk in Flevoland. Dergelijke kasstromen verlagen het rendement van de exploitatie, maar leiden vooral tot een tegenstelling tussen de omgeving en de Aangelanden.

Een wijziging in uw aandelen positie kan de verhoudingen in het gebied beïnvloeden.

Mocht u een toelichting wensen op onze vraag dan zijn wij daar graag toe bereid

Met hoogachting

[redacted] [redacted] [redacted]

Voorzitter Penningmeester Lid

VOWH - vereniging omwonenden windpark Hanze

c.c. Gedeputeerde Provincie Flevoland Jop Fackeldey

Schriftelijke statenvragen van de Statenfractie van het CDA, SGP, D66, ChristenUnie en VVD over windpark Hanze, ingediend op 6 april 2022, en de antwoorden daarop van het college van Gedeputeerde Staten zoals vastgesteld op 26 april 2022 (2949153).

1. *Op basis van ons Regioplan Windenergie Flevoland moeten "bewoners en ondernemers [in het buitengebied] de gelegenheid krijgen om financieel te participeren. Van initiatiefnemers wordt gevraagd die participatie eerlijk, eenvoudig en evenwichtig vorm te geven". Een unaniem aangenomen motie van 29 mei 2019 draagt het college op om "een uiterste inspanning te leveren om in het gebied Windpark Hanze te komen tot maximale draagvlak en gelijkwaardige participatie". Is het college van mening – ook na de ervaringen met het onlangs afgesloten bemiddelingstraject – dat aan bovenstaande eisen is voldaan door initiatiefnemers?*

Antwoord: Het college is van mening dat het projectplan van het project Windplan Groen, waar Windpark Hanze onder valt, in formele en strikt juridische zin voldoet aan de eisen voor financiële participatie zoals omschreven in het regioplan Windenergie Flevoland. Er is een intensief bemiddelingstraject doorlopen dat heeft geleidt tot bestuurlijke overeenstemming van een participatievergoeding. Het college is zich ervan bewust dat deze oplossing niet door alle omwonenden uit het gebied gedragen wordt. In formele zin is de omgeving in gelegenheid geweest om te participeren (via windshare en vergoeding) en is dit het meest haalbare.

2. Kan GS aangeven of er bij de start van dit proces met initiatiefnemers helder is gesproken over bovengenoemde wensen en eisen over participatie die zowel het Regioplan als de motie voorschrijven? Zo niet, waarom is dit niet besproken?

Antwoord: Vanaf de start van het proces om te komen tot een projectplan voor Projectgebied West van het Regioplan zijn de eisen en wensen omtrent participatie met de initiatiefnemers helder besproken. Om aan de eisen voor participatie te voldoen is de vereniging Windshare Groen b.v. als participatievehikel opgericht.
Gedurende het proces en het bemiddelingstraject zijn de eisen en wensen over participatie zoals die in het Regioplan en de motie voorgeschreven staan, herhaaldelijk helder benadrukt.
De initiatiefnemers hebben, zoals van alle initiatiefnemers wordt gevraagd, de invulling van de eisen omtrent planparticipatie en financiële participatie in het projectplan beschreven.

3. Is met initiatiefnemers ook het zgn. consensusdocument besproken, waarin dergelijke afspraken zijn genoemd?

Antwoord: Het zogenoemde consensusdocument is het resultaat van (een deel van) het bemiddelingstraject dat de provincie Flevoland, op basis van de motie, heeft gefaciliteerd. Bij dit proces zijn de betrokken partijen zoals de initiatiefnemers en de Vereniging Omwonenden Windpark Hanze (VOWH) intensief betrokken geweest. Het consensusdocument is dan ook met beide partijen besproken en beide partijen hebben aangegeven content te zijn met de letterlijke tekst.

4. De omwonenden, verenigd in de Vereniging Omwonenden Windpark Hanze (VOWH), hebben in een brief aan PS en in hun reacties in de media aangegeven dat ze achteraf toch niet tevreden zijn over het resultaat van de bemiddeling die de provincie in 2021 is gestart. Hoe heeft GS deze bemiddelingspoging en het resultaat ervan ervaren? Herkent u zich in de kritiek achteraf van (een deel van) de omwonenden?

Antwoord: Om uitvoering te geven aan de opdracht om uiterste inspanning te plegen om in het gebied windpark Hanze te komen tot maximaal draagvlak en gelijkwaardige participatie, heeft het college een intensief bemiddelingstraject gefaciliteerd. Tijdens dit traject zijn meerdere plenaire en 1-op-1 gesprekken met de betrokken partijen gevoerd om te bemiddelen tussen partijen en overeenstemming te bereiken. Desondanks is tijdens het bemiddelingstraject duidelijk geworden dat bij enkele partijen onderling weinig vertrouwen ervaren wordt en beelden over andere partijen, eisen en rollen bestaan die niet herkend worden.
GS accepteert dat de geleverde inspanning voor een groot deel van de partijen een geaccepteerd resultaat heeft opgeleverd, maar is teleurgesteld dat dit niet voor iedereen geldt.

5. Vooralsnog lijken beide partijen er niet uit te komen. Ziet GS nog een rol voor zichzelf weggelegd om alsnog uit de impasse te komen? Zo ja, welke? Zo nee, waarom niet?

Antwoord: Het bemiddelingstraject heeft eind 2021 geleidt tot overeenstemming tussen de besturen en een meerderheid van de leden van de VOWH en de directie en aandeelhouders van Windpark Hanze (zoals medegedeeld op 10 maart 2022, #2887013). Daarmee is het bemiddelingstraject afgerond en ziet GS geen verdere rol voor zichzelf weggelegd. De uitwerking van het aanbod van een jaarlijkse geïndexeerde acceptatievergoeding tot een bindende afspraak met de omwonenden ligt nu bij de initiatiefnemers. Daarmee is voor de provincie geen rol meer weggelegd.

PROVINCIE FLEVOLAND

Postbus 55
8200 AB Lelystad

Telefoon
(0320)-265265
Fax
(0320)-265260
E-mail
provincie@Flevoland.nl
Website
www.flevoland.nl

Provinciale Staten
D.t.v. de Griffier
INTERN

Verzenddatum	*Bijlagen*	*Uw kenmerk*	*Ons kenmerk*
28 APR. 2022	1		2949205

Onderwerp
Antwoorden statenvragen - CDA, SGP, D66, ChristenUnie, VVD - Windpark Hanze

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij ontvangt u de antwoorden op de schriftelijke statenvragen van de Statenfractie van het CDA, SGP, D66, ChristenUnie en VVD over Windpark Hanze zoals ingediend op 6 april 2022.
Het college van Gedeputeerde Staten heeft de antwoorden op deze vragen vastgesteld op 26 april 2022.

Wij verzoeken u de statenleden in kennis te stellen van de vragen en antwoorden.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Flevoland,
de secretaris, [redacted] de voorzitter, [redacted]

[redacted] - L. Verbeek

Inlichtingen bij [redacted]

Doorkiesnummer
0320 [redacted]

Bezoekadres
Visarenddreef 1
Lelystad

PROVINCIE FLEVOLAND

Schriftelijke statenvragen van de Statenfractie van het CDA, SGP, D66, ChristenUnie en VVD over windpark Hanze, ingediend op 6 april 2022, en de antwoorden daarop van het college van Gedeputeerde Staten zoals vastgesteld op 26 april 2022 (2949153).

1. *Op basis van ons Regioplan Windenergie Flevoland moeten "bewoners en ondernemers [in het buitengebied] de gelegenheid krijgen om financieel te participeren. Van initiatiefnemers wordt gevraagd die participatie eerlijk, eenvoudig en evenwichtig vorm te geven". Een unaniem aangenomen motie van 29 mei 2019 draagt het college op om "een uiterste inspanning te leveren om in het gebied Windpark Hanze te komen tot maximale draagvlak en gelijkwaardige participatie". Is het college van mening – ook na de ervaringen met het onlangs afgesloten bemiddelingstraject – dat aan bovenstaande eisen is voldaan door initiatiefnemers?*

Antwoord: Het college is van mening dat het projectplan van het project Windplan Groen, waar Windpark Hanze onder valt, in formele en strikt juridische zin voldoet aan de eisen voor financiële participatie zoals omschreven in het regioplan Windenergie Flevoland. Er is een intensief bemiddelingstraject doorlopen dat heeft geleidt tot bestuurlijke overeenstemming van een participatievergoeding. Het college is zich ervan bewust dat deze oplossing niet door alle omwonenden uit het gebied gedragen wordt. In formele zin is de omgeving in gelegenheid geweest om te participeren (via windshare en vergoeding) en is dit het meest haalbare.

2. Kan GS aangeven of er bij de start van dit proces met initiatiefnemers helder is gesproken over bovengenoemde wensen en eisen over participatie die zowel het Regioplan als de motie voorschrijven? Zo niet, waarom is dit niet besproken?

Antwoord: Vanaf de start van het proces om te komen tot een projectplan voor Projectgebied West van het Regioplan zijn de eisen en wensen omtrent participatie met de initiatiefnemers helder besproken. Om aan de eisen voor participatie te voldoen is de vereniging Windshare Groen b.v. als participatievehikel opgericht.
Gedurende het proces en het bemiddelingstraject zijn de eisen en wensen over participatie zoals die in het Regioplan en de motie voorgeschreven staan, herhaaldelijk helder benadrukt.
De initiatiefnemers hebben, zoals van alle initiatiefnemers wordt gevraagd, de invulling van de eisen omtrent planparticipatie en financiële participatie in het projectplan beschreven.

3. Is met initiatiefnemers ook het zgn. consensusdocument besproken, waarin dergelijke afspraken zijn genoemd?

Antwoord: Het zogenoemde consensusdocument is het resultaat van (een deel van) het bemiddelingstraject dat de provincie Flevoland, op basis van de motie, heeft gefaciliteerd. Bij dit proces zijn de betrokken partijen zoals de initiatiefnemers en de Vereniging Omwonenden Windpark Hanze (VOWH) intensief betrokken geweest. Het consensusdocument is dan ook met beide partijen besproken en beide partijen hebben aangegeven content te zijn met de letterlijke tekst.

4. *De omwonenden, verenigd in de Vereniging Omwonenden Windpark Hanze (VOWH), hebben in een brief aan PS en in hun reacties in de media aangegeven dat ze achteraf toch niet tevreden zijn over het resultaat van de bemiddeling die de provincie in 2021 is gestart. Hoe heeft GS deze bemiddelingspoging en het resultaat ervan ervaren? Herkent u zich in de kritiek achteraf van (een deel van) de omwonenden?*

Antwoord: Om uitvoering te geven aan de opdracht om uiterste inspanning te plegen om in het gebied windpark Hanze te komen tot maximaal draagvlak en gelijkwaardige participatie, heeft het college een intensief bemiddelingstraject gefaciliteerd. Tijdens dit traject zijn meerdere plenaire en 1-op-1 gesprekken met de betrokken partijen gevoerd om te bemiddelen tussen partijen en overeenstemming te bereiken. Desondanks is tijdens het bemiddelingstraject duidelijk geworden dat bij enkele partijen onderling weinig vertrouwen ervaren wordt en beelden over andere partijen, eisen en rollen bestaan die niet herkend worden.
GS accepteert dat de geleverde inspanning voor een groot deel van de partijen een geaccepteerd resultaat heeft opgeleverd, maar is teleurgesteld dat dit niet voor iedereen geldt.

5. *Vooralsnog lijken beide partijen er niet uit te komen. Ziet GS nog een rol voor zichzelf weggelegd om alsnog uit de impasse te komen? Zo ja, welke? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord: Het bemiddelingstraject heeft eind 2021 geleidt tot overeenstemming tussen de besturen en een meerderheid van de leden van de VOWH en de directie en aandeelhouders van Windpark Hanze (zoals medegedeeld op 10 maart 2022, #2887013). Daarmee is het bemiddelingstraject afgerond en ziet GS geen verdere rol voor zichzelf weggelegd. De uitwerking van het aanbod van een jaarlijkse geïndexeerde acceptatievergoeding tot een bindende afspraak met de omwonenden ligt nu bij de initiatiefnemers. Daarmee is voor de provincie geen rol meer weggelegd.

Gedeputeerde Staten

Dossiernummer	3716
Extern Zaak ID	2943444
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	26 april 2022
Agendapunt	05
Omschrijving	Antwoorden statenvragen - CDA, SGP, D66, CU, VVD - Windpark Hanze
Organisatieonderdeel	Eenheid Bestuur

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Gedeputeerde Staten	**26 april 2022**

Parafering			
[redacted]	Akkoord		21-04-2022 21:15
Fackeldey, J.A.	Akkoord		21-04-2022 23:28

Toelichting

Op 6 april 2022 hebben de Statenfracties van CDA, SGP, D66, ChristenUnie en VVD vragen gesteld over windpark Hanze. Het college heeft de antwoorden op deze vragen vastgesteld op 26 april 2022.

Besluit

1. De antwoorden vast te stellen op de schriftelijke statenvragen van CDA, SP, D66, ChristenUnie en VVD van 6 april over windpark Hanze.
2. In te stemmen met bijgaande antwoordbrief aan Provinciale Staten.

Toelichting

Conform.
De portefeuillehouder wordt gemandateerd tot redactionele aanpassingen.

PROVINCIE FLEVOLAND

Agenda
Gedeputeerde Staten
-
2949210

Nota besluitvorming

Onderwerp
Antwoorden statenvragen - CDA, SGP, D66, ChristenUnie, VVD - Windpark Hanze

Beslispunten
1. De antwoorden vast te stellen op de schriftelijke statenvragen van CDA, SP, D66, ChristenUnie en VVD van 6 april over windpark Hanze.
2. In te stemmen met bijgaande antwoordbrief aan Provinciale Staten.

Kern voorstel
Op 6 april 2022 hebben de Statenfracties van CDA, SGP, D66, ChristenUnie en VVD vragen gesteld over windpark Hanze. Bijgaande conceptantwoorden zijn afgestemd met de portefeuillehouder.

Argumenten
Niet van toepassing.

Kanttekeningen
Niet van toepassing.

Financiële impact
Niet van toepassing.

Personele impact
Niet van toepassing.

Externe communicatie
Niet van toepassing.

Samenvatting voor de publieksvriendelijke besluitenlijst
Niet direct publiceren. Opname op openbare besluitenlijst één week later dan het beslismoment van het college.
Op 6 april 2022 hebben de Statenfracties van CDA, SGP, D66, ChristenUnie en VVD vragen gesteld over windpark Hanze. Het college heeft de antwoorden op deze vragen vastgesteld op 26 april 2022.

Bijlagen

Registratienummer
2949210

Datum
21 april 2022

Afdeling/Bureau
EBES

P&C medewerker

Datum:
26 april 2022
Agendapunt

Categorie
-
Bevoegdheid
-

Openbaarheid
Openbaar

Portefeuillehouder
Fackeldey, J.A.

Routing

Besluit

Datum besluit

Akkoord:

Afdeling
Hoofd financiën
Portefeuillehouder

Naam bijlage:		eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de WOB (ja/nee aangeven)
Antwoorden statenvragen – CDA, SGP, D66, ChristenUnie, VVD – Windpark Hanze		2949153	Ja
Brief aan Staten Antwoorden statenvragen – CDA, SGP, D66, ChristenUnie, VVD – Windpark Hanze		2949205	Ja
			Ja

Van: [redacted]
Aan: [redacted]@incredibleworld.nl"; [redacted] Windkoepelgroen
Cc: [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: Reactie voorstel Financiële Burgerparticipatie
Datum: woensdag 13 april 2022 14:50:59
Bijlagen: image001.jpg
image002.jpg
image003.jpg

Beste [redacted],

Na het uitvoeren van de juridische toets informeren we jullie hierbij over ons eindstandpunt ten aanzien van jullie voorliggend voorstel/notitie voor Financiële Burgerparticipatie.

1. De bestuurders hebben na bestuurlijk overleg eind 2021 en op 17 januari 2022 de volgende punten van belang meegegeven:

- Geef een zorgvuldige onderbouwing voor deze wijze van financiële burgerparticipatie
- Uit de notitie moet blijken dat het belang van de Flevolandse inwoner centraal staat
- De notitie moet antwoord geven op de vraag welke afweging er is gemaakt omtrent de mogelijkheid voor lokale energie coöperatie
- De notitie dient in lijn te zijn met de afspraken die zijn gemaakt in de Anterieure Overeenkomsten en het Regioplan en daarom zal een juridische toets worden uitgevoerd

2. Conclusies

We waarderen het voorstel voor een alternatieve vorm voor financiële participatie, omdat het goed aansluit bij de initiële bedoeling van participatie bij windplannen: de directe omgeving niet alleen de lasten te laten ervaren maar ook mee te laten delen in de lusten. Het voorstel van WKG biedt daarin een goed evenwicht: de mogelijkheid voor inwoners om financieel te participeren op traditionele wijze blijft, maar daarnaast wordt er een sociaal fonds opgericht voor de ondersteuning van inwoners die niet de financiële draagkracht hebben om te investeren.
De centrale vraag tijdens het bestuurlijk overleg van 17 januari was of een maatschappelijk fonds zoals voorgesteld past onder de betekenis van 'financiële participatie' zoals in het Regioplan verwoord.
De provincie heeft in afstemming met gemeenten Dronten en Lelystad een juridische toets uitgevoerd op de notitie financiële participatie WKG. Daarbij zijn de afspraken in de AO's en bestuurlijk meegegeven punten betrokken.
Ambtelijk zijn zaken besproken op 6 april jl. Ambtelijk concluderen we dat er voldoende onderbouwing en naleving van de uitgangspunten in het Regioplan en de AO's zijn opgenomen in het voorliggende voorstel en WKG dan ook goedkeuring kunnen geven op het voorstel, met in acht name van het onderstaande.

Gemeente Dronten, Provincie Flevoland en Gemeente Lelystad zijn akkoord met de voorgenomen vorm voor financiële participatie. We stellen de hieronder genoemde voorwaarden aan de verdere uitwerking:

- We zijn eerder overeengekomen dat het de gemeenten is toegestaan om een markttoets uit te voeren of het rendement wel marktconform is. De financiële aspecten van het voorstel worden tijdens de uitwerkingsfase gecheckt door een specialist. De financiën moeten in lijn te zijn met de afspraken die zijn gemaakt in de Anterieure Overeenkomsten. Daarnaast moeten de financiële consequenties voor WKG en inwoners worden doorgerekend/ onderbouwd en inzichtelijk worden gemaakt.
- WKG maakt inzichtelijk welke afstemming er is geweest met de samenleving en toont in het uitwerkingsplan aan dat de uitgangspunten in het voorstel kunnen rekenen op een breed draagvlak.
- De uitwerking van het voorstel dient regelmatig te worden afgestemd met de gemeente. Zo kunnen

kansen voor de samenleving optimaal worden benut, kennis worden gedeeld en fondsen elkaar aanvullen.

- WKG maakt inzichtelijk hoe de samenleving betrokken wordt bij verdere uitwerking. In de AO's staat dat onderdeel daarvan is dat verslagen van bijeenkomsten van de studiegroep worden gedeeld via de website en nieuwsbrief van Windplan Groen, zodat geïnteresseerden dit proces kunnen volgen.
- Wijze van regelmatige afstemming met gemeenten en samenleving zal nader geformuleerd worden bij de uitwerking.

- Wij stellen voor dat in een eerste afstemming (bijvoorbeeld in een periodiek overleg) over de uitwerking de volgende zaken aan de orde moeten komen:
    a. Proces en planning van uitwerking
    b. Hoe wordt het beheer van het fonds geregeld?
    c. Hoe wordt toekenning van gelden geregeld?
    d. Wat is de afbakening met de gebiedsgebonden bijdrage?
    e. Waarom niet toevoegen aan de gebiedsgebonden bijdrage?
    f. Als het een sociaal maatschappelijk fonds wordt kan het wellicht worden aangewend voor het bestrijden van energie armoede.
    binnen het gebied oostelijk en Zuidelijk Flevoland?

We wensen jullie veel succes met de verdere uitwerking en zien graag een uitnodiging tegemoet om een eerste afstemming met elkaar te hebben over jullie verdere proces.

Met vriendelijke groet, mede namens [redacted] en [redacted],

[redacted]

[redacted] – Gemeente Dronten

Mobiel: 06-[redacted]
Postbus 100 | 8250 AC Dronten | Tel. algemeen: 14 0321 I [redacted]

Volg ons

Gemeente Dronten is partner van Dronterland en Regio Zwolle

Proclaimer

Denk aan het milieu voordat u deze e-mail print.

Poppe, Andries

From: Poppe, Andries <[redacted]@zuiderzeeland.nl>
Sent: 12 March 2021 15:11
To: Slob, Wouter <[redacted]@zuiderzeeland.nl>
Subject: Doorst: Doorst: Brief voorzitter gebiedscommissie Windpark Hanse 26 februari.
Attachments: Brief voorzitter gebiedscommissie pdf; Dronten 17 Februari 2021 docx

Dag Wouter,

Bijgaand zowel de brief van [redacted] alsook de brief van omwonenden.

Groet en goed weekend,

Andries

Van: [redacted]@hotmail.com>
Datum: 26 februari 2021 om 16 55 30 CET
Aan: [redacted]@zuiderzeeland.nl>, [redacted]@windparkhanze.nl [redacted]@windparkhanze.nl>, [redacted]@live.nl [redacted]@live.nl>, G[redacted]@[redacted]<[redacted]@[redacted] [redacted]solcon.nl>, [redacted]<[redacted]@solcon nl>, Poppe, Andries <[redacted]@zuiderzeeland nl>, [redacted]@hotmail.com <[redacted]@hotmail.com>, [redacted]@gmail.com <[redacted]@gmail.com>
CC: [redacted]@flevoland.nl <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: Brief voorzitter gebiedscommissie Windpark Hanse 26 februari

Beste mensen,
Bijgaand treft U aan mijn persoonlijke brief.
Neem deze tot U
Met groet,
[redacted]

Bijgaand ook het standpunt van VOWH d.d. 17 februari.
De standpunten WPH bv heeft ieder eerder ontvangen per mail d.d. 12 en 24 februari.

Verstuurd vanaf mijn iPad

Verstuurd vanaf mijn iPad

Voorzitter gebiedscommissie Windpark Hanze,
[redacted]

Almere, 26 2 2021

Beste kerngroep leden , aandeelhouders Windpark Hanze bv, bestuur Vereniging van Omwonen den WPH en gedeputeerde J.Fackeldey provincie Flevoland.

Met deze brief breng ik u op de hoogte van het moeilijke traject waarin we als Gebiedscommissie gewerkt hebben en de fase waarin we nu zitten. Het lukt mij als voorzitter helaas niet meer een wederzijds zakelijke en maatschappelijk gedragen oplossing als besluit te nemen.

Door spanningen in het project gebied rondom windpark Hanze is er in PS Flevoland van 29 mei 2019 een motie aangenomen over de financiële participatie mogelijkheden voor omwonenden. Gedeputeerde Staten heeft opdracht gegeven aan de heren de [redacted] en [redacted] om met diverse gesprekken met wederzijdse betrokkenen tot een advies te kom oe n r.
Uiteindelijk heeft dat geresulteerd in een uitgebreid “Consensus document” dat volledig de in stemming heeft bij de directie WPH bv namens de aandeelhouders en het bestuur van de vereni ging VOWH, en getekend op 16 9 2019.

Onderdeel van het advies was om voor de uitwerking en de onderlinge verhoudingen een ge biedscommissie in te richten.
Door beide partijen is daarvoor , met kennisgeving aan Gedeputeerde Staten ondergetekende ge vraagd daarvan onafhankelijk voorzitter te zijn.
Het consensus document was en is de basis voor de inrichting van een financiële participatie uit werking.
De gebiedscommissie is onder mijn voorzitterschap , na wederzijdse voorgesprekken, gestart op 28 11 2019 met een in goed overleg afgesproken samenstelling met een kerngroep van weder zijds 2 personen.
We zijn gestart en hebben voortvarend intensieve en ook regelmatig gespannen onderlinge ge sprekken gehad door het verleden in het projectgebied.
We zijn ook onder geheimhouding toegekomen aan het delen door WPH bv van de financiële beelden van de SDE aanvraag en de eerste jaarrekening 2019 met toelichting door de accountant en daarbij aanwezig ook de accountant van de vereniging VOWH.
De Corona maatregelen doorkruisten de wens om fysiek te vergaderen, wat nodig is in dit proces.
We zijn digitaal toegekomen aan een door mij opgestelde vragenlijst aan beide partijen om de gewenste financiële participatie op basis van de beschikbare gegevens uit te werken in een een vraagprijs en een biedingsprijs.
De discussie over de verwachtingen van de waardebepaling bij start + vergoeding reeds gemaak te kosten in de uitgewerkte opzet van VOWH , versus de economische waarde vraagprijs Hanze bv leverde verschillende beelden op. Deze zijn in een fysieke vergadering van de kerngroep be sproken en gedeeld in een fysieke vergadering op 30 juli.
Daarbij ontstond helaas opnieuw spanning in het overleg met ook de verschillende gevoelens bij de interpretatie van het consensus document, het instap moment als waardebepaling, en toelich ting hoe de economische waarde is vastgesteld.

Voor de voortgang zijn er door mij afzonderlijke gesprekken gevoerd om de duidelijkheid te ver groten voor vervolg aanpak en de onderlinge spanning iets van de boog te halen.
Omdat we er onderling niet uitgekomen zijn, en de complete financiële gegevens binnen WPH bv zeer vertrouwelijk zijn om te delen, is de optie ingezet om een persoon in te schakelen die dat ver trouwelijk in kan zien en de wederzijdse waardebepaling kan inzien.

Uiteindelijk is met partijen afgesproken dat de heer [redacted] door mij gevraagd kon worden als onafhankelijke adviseur met duidelijke opdracht om g met als hoofdtaak de beoordeling te doen van de prijsvorming voorstellen, ook in relatie tot het consensus document en te komen tot een advies.
De concept opdracht omschrijving was te komen tot een “bindend advies”, Bestuur VOWH was akkoord , maar directie WPH bv wilde dat pertinent niet!

Na wederzijds overleg is er van gemaakt: “dringend advies met een door de heer [redacted] aan vaardbaar geachte uitkomst voor beide partijen , of door onoverbrugbare verschill[redacted]dzakelijk te nemen vervolgstappen”.

Een uitgebreide opdracht formulering is opgesteld en door partijen getekend op 4 november j.l
De heer [redacted] heeft na vele gesprekken en beoordelingen een rapport met advies opgeleverd.
In het laa[redacted]dium van de gesprekken werd pas duidelijk dat de heer [redacted] heeft moeten constateren dat de initiatiefnemers in deze fase weinig tot geen bereidhe[redacted]toonden voor financiële deelname door de omgeving als mede aandeelhouder.
De kerngroep leden van VOWH vernamen dat op laatste moment voor oplevering advies.
In gesprekken met de directie daarna werd mij zelfs medegedeeld “ onbespreekbaar”.
De heer [redacted] heeft zijn rapport met beide partijen besproken en een toelichting gegeven op hebt rap[redacted]dat het advies gebaseerd is op in zijn ogen nog haalbare betrokkenheid.

Ik heb als voorzitter moeten constateren dat de relatie met het consensus document in het advies een “achtergestelde lening” invulling heeft gekregen ipv volwaardig aandeelhouderschap.
Omdat dit inmiddels onbespreekbaar is.
Op 9 juni heeft er een digitale vergadering van de kerngroep plaatsgevonden, waarbij de eerste beelden en verwachting verschillen van het advies wederzijds gedeeld zijn.
Ik heb bij afsluiting van de vergadering met weer spanning op de boog ieder gevraagd nog eens goed na te denken met het eigen bestuur over te bieden wederzijdse ruimte en mij persoonlijk het standpunt te melden zodat ik voor het het met elkaar delen nog kan zoeken naar oplossingen, omdat het dringende advies die ruimte geeft.

Het bestuur van de AVA WPH bv, heeft aan mij en u allen buiten de afspraak om het standpunt laten weten, op 12 februari zonder dat bestuur VOWH de mening al gevormd had op m’n vraag.
AVA WPH bv haar standpunt is: het advies over te nemen , uit te gaan voeren en er geen verande ringen /verbeteringen meer bespreekbaar te willen maken.
Het bestuur van de VOWH kan zich vanuit het consensus document echter niet vinden in het ad vies dat volwaardig aandeelhouder zijn niet meer bespreekbaar is.
Wederom onderlinge spanningen.

Omdat mijn taak is om tot een gezamenlijk gedragen besluit te komen en proberen de spanning eruit te halen en een goede samenwerking in het gebied te bevorderen heb ik de laatste 2 weken getracht bij beiden vanuit het advies nog bespreekbare ruimte te zoeken voor gedragen oplossin gen bij de directie en Aandeelhouders en bestuur VOWH.
Het gesprek met het DB van Aangelanden bv was een keihard nee , dit is het en voer het maar uit!
Bij WPH bv is dringend advies nu ook plots bindend.
De bijzondere positie van Windshare en Meeuwentocht was ook mij vanaf de start bekend.
Het bestuur VOWH is zeer teleurgesteld dat de kern van het breed ondertekende consensus do cument genegeerd is en kan het advies en standpunt op deze wijze niet volgen.

Dat betekent voor mij dat ik helaas geen ruimte meer zie om als als voorzitter een gezamenlijk be sluit te nemen met een wederzijds gedragen oplossing voor verdere uitwerking.
Daar is immers volledige medewerking en enige souplesse voor nodig.

Daarom informeer ik u allen nu en breng gelijktijdig gedeputeerde Fackeldey op de hoogte over deze wederom ontstane patstelling.
Wellicht ziet hij met uw medewerking vanuit het consensus document nog een oplossing.
Hij zal immers PS vanwege de motie moeten informeren als geen overeenstemming is bereikt.

Ik verzoek u met klem op generlei wijze naar buiten te communiceren tot nader bericht van de Gedeputeerde hoe nu verder.

Helaas is dit mijn constatering
Met groet
[redacted]

Bijlage: standpunt VOWH
Standpunt WPH bv in ieders bezit , mail 12 februari toelichting mail 24 februari.

Dronten 17 Februari 2021

Geachte heer [redacted]

Middels onderstaand schrijven brengen wij u als bestuur van Vereniging Omwonenden Windpark Hanze (VOWH) op de hoogte over onze bevindingen van het recent uitgebrachte adviesrapport [redacted]

Wij hebben ons bestuur indertijd met moeite weten te overtuigen om akkoord te gaan met de **opdracht** richting [redacted]
Dhr. [redacted] zou, mede voor ons, de door beide partijen gevraagde en geboden koopprijs verifiëren en op basis van redelijkheid en billijkheid van die uitkomst samen met een passende omgevingsregeling een adviesrapport uitbrengen onder toezicht en verantwoordelijkheid van Dhr. [redacted]
Leidraad hiervoor is het door Dhr. [redacted] en Dhr. [redacted] opgestelde “advies bemiddeling project Hanze” bekrachtigt door ondertekening op 14 aug. 2019 en door beide partijen vastgesteld in een consensus document welke verwijst naar het advies wederom door beide partijen ondertekend op 16 sept. 2019 waarin o.a. voorstellen tot toetreding op basis van aandeelhouderschap in WPH B.V. zijn opgenomen.

VOWH heeft vertrouwen getoond dat Dhr. [redacted] de goed omschreven opdracht naar behoren zou uitvoeren, en hebben in alle met hem gevoerde gesprekken ruimhartig antwoord gegeven op zijn vragen. Dhr. [redacted] heeft in die gesprekken nooit aangegeven dat hij van de opdracht zou afwijken.

Dat werd echter pijnlijk duidelijk toen we in de veronderstelling verkeerden het concept adviesrapport met hem door te spreken, en bleek dat Dhr. [redacted] zich vrijwel in het geheel onttrokken had van de opdracht, zonder dat op enig moment met ons besproken te hebben.
Tot overmaat van ramp bleek het ook niet te gaan om een concept, maar om het definitieve adviesrapport.

Dhr. [redacted] lijkt achterafgezien nooit de insteek te hebben gehad om de opdracht uit te voeren, omdat hij vanaf het begin af aan (bleek in het evaluatie gesprek) op de hoogte was dat volgens WPH B.V. toetreden (uitganssituatie consensus document) op basis van aandeelhouderschap door VOWH niet meer bespreekbaar zou zijn.
Dit was bij ons als vertegenwoordigers VOWH en ook bij Dhr. [redacted] niet bekend.
Nu we een rapport voor hebben liggen waarbij de opdracht grotendeels, om welke reden verder dan ook, uit het oog verloren is kan ons bestuur hier helaas niet mee akkoord gaan.

De weg naar een oplossing zal volgens ons in lijn met het consensus document moeten liggen, waar onze VOWH ondanks de opgelopen tegenslagen nog steeds het volste vertrouwen in heeft.
Mocht u nog vragen hebben schroom dan niet ons te contacten.

Namens VOWH,

[redacted]

PROVINCIE FLEVOLAND

PROVINCIALE STATEN

MOTIE VREEMD AAN DE ORDE VAN DE DAG

Artikel 21.c van Reglement van Orde Provinciale Staten van Flevoland

Motie nr.: 1

(In te vullen door de griffier)

Onderwerp: Statenonderzoek Windpark Hanze

Agendapunt: 12

Aan de voorzitter van Provinciale Staten

Provinciale Staten van Flevoland

in vergadering bijeen op: 29 juni 2022

Constaterende dat:

- Het Regioplan Wind van de provincie Flevoland duidelijke kaders stelt over hoe bewoners en ondernemers in de verschillende projectgebieden kunnen participeren bij de ontwikkeling van nieuwe windmolens;
- Hier in aanloop van de besluitvorming van de diverse windplannen uitvoerig tussen GS en PS is gesproken;
- Ook bij het plan Windpark Hanze de eisen w.b.t. planparticipatie en financiële participatie in het projectplan zijn beschreven;

Overwegende dat:

- Provinciale Staten op 29 mei 2019 een motie hebben aangenomen waarin Gedeputeerde Staten wordt gevraagd een uiterste inspanning te leveren om te komen tot maximaal draagvlak en gelijkwaardige participatie – (zoals ook bij de overige windplannen in Flevoland). Dit nadat er een impasse was ontstaan in de gesprekken tussen initiatiefnemers en omwonenden van het te realiseren Windpark Hanze;
- Er na vergunningverlening veel twijfels en onvrede bij omwonenden leven over de uitvoering van de beschreven participatiemogelijkheden;
- Vanuit haar controlerende taak PS wil toetsen of de gemaakte afspraken in de praktijk zijn uitgevoerd;

Verzoeken:

- De Randstedelijke Rekenkamer:
  a. een onderzoek te starten naar de participatie van bewoners en ondernemers bij Windpark Hanze en de (kaderstellende en toezichthoudende) rol van de provincie daarbij
  b. met adviezen te komen hoe dergelijke participatietrajecten te verbeteren
  c. gedurende het onderzoek, in contact te blijven met (een afvaardiging van) Provinciale Staten over de specifieke invulling en verloop van het onderzoek
  d. een vervolgonderzoek te starten indien de uitkomsten daar aanleiding toe geven

en gaan over tot de orde van de dag.

Naam initiatiefnemer: J.N. Simonse (SGP), J.H. van Ulsen (VVD), L. Schenk (ChristenUnie), J. van Slooten (CDA), W. Boutkan (PVV), J.H.N. Beenen (JA21), T.A. Smetsers (D66), W.F. Mulckhuijse (SP), C.H.W. van den Berg (Fractie van den Berg)

Handtekening initiatiefnemer:

De motie wordt ondersteund door:

PARTIJ	NAAM ONDERTEKENAAR	HANDTEKENING
JA21		
VVD voor Flevoland		
Partij voor de Vrijheid		
CDA Flevoland		
Partij van de Arbeid		
GroenLinks		
ChristenUnie		
SP		
D66 flevoland		
Partij voor de Dieren		
SGP		
Fractie Van der Starre		
DENK		
50PLUS		
Forum voor Democratie		
Fractie Van den Berg		
GroenRood		

Stemverhouding	Voor	Tegen
Totaal		
JA21		
VVD		
PVV		
CDA		
PvdA		
GroenLinks		
ChristenUnie		
SP		
D66		
PvdD		
SGP		
Fractie Van der Starre		
DENK		
50PLUS		
Forum voor Democratie		
Fractie Van den Berg		
GroenRood		
De motie is:	**Aangenomen**	**Verworpen**

Aldus besloten in de openbare vergadering van Provinciale Staten van 29 juni 2022.

Statengriffier,
mr. A. Kost

Voorzitter,
L. Verbeek

PROVINCIE FLEVOLAND

FLEVOLAND INNOVATIEF EN ONDERNEMEND

REGIOPLAN WINDENERGIE Zuidelijk en Oostelijk Flevoland

Structuurvisie Provincie Flevoland

14 juli 2016

INHOUDSOPGAVE

1	**De ambitie**	**5**
	Opschalen en saneren	5
	De omvang van de opgave	5
	Doelstellingen	6
	Kern van de aanpak	7
	Leeswijzer	7
2	**Bestuurlijke achtergrond**	**9**
	Bestuurlijke status	9
	Relatie met ander beleid	9
	Totstandkoming	11
3	**Het perspectief**	**13**
	De visiekaart	13
	Projectgebieden	14
	Plaatsingszones	15
	Bestaande windmolens	17
	Bijzondere beperkingen	18
4	**De aanpak**	**21**
	Plaatsing nieuwe opstellingen	22
	Sanering	23
	Financiële participatie	24
	Gebiedsgebonden bijdrage	25
	Planparticipatie en communicatie	25
5	**Het vervolgproces**	**27**
	Samenwerkingsproces	27
	Publiekrechtelijk arrangement	28
	Kostenverhaal	29

1 DE AMBITIE

Ruim een kwart van de windenergie die in Nederland op land wordt opgewekt, is afkomstig uit Flevoland. In het moderne, vlakke landschap en aan het open water heeft de wind vrij spel. Windmolens passen daarbij. Flevoland is dan ook al lang vertrouwd met het beeld van de draaiende wieken, hoog in het landschap. Dat geldt zeker voor het buitengebied van Dronten, Lelystad en Zeewolde, globaal het werkingsgebied van dit Regioplan.

Nu zich een nieuwe generatie windmolens aandient, is het tijd voor een volgende stap. Die nieuwe windmolens zijn hoger en wekken per stuk veel meer stroom op dan de bestaande, oudere windmolens. Naarmate de windmolens groter worden, is hun invloed op het landschap groter. Door ze meer planmatig te bouwen dan in het verleden, is een hogere landschappelijke kwaliteit mogelijk.

Opschalen en saneren

➜ *Nieuwe, hogere windmolens leveren veel meer energie op dan de oude. We willen meer windenergie opwekken met minder windmolens.*

Ondanks het succes van de windenergie in Flevoland, besloot het provinciebestuur in 2005 om een bouwstop op windmolens af te kondigen. Het enthousiasme bij vooral agrarische ondernemers mondde uit in een wildgroei die ten koste ging van het landschap. De provincie koos in het integrale Omgevingsplan uit 2006 voor een strategie van ‘opschalen en saneren’. Nieuwe plannen voor windparken moesten aan een aantal voorwaarden voldoen, om uitgezonderd te kunnen worden van de bouwstop.

Het ‘opschalen’ betekent dat nieuwe windmolens groter zijn dan de oude en meer stroom opwekken. De technologische ontwikkeling maakt dat mogelijk. De nieuwe windparken Prinses Alexia en Sternweg (beide in Zeewolde) en Noordoostpolder zijn voorbeelden van deze nieuwe generatie windmolens.

Het ‘saneren’ betekent dat windmolens van de vorige generatie worden weggehaald. Er staan nu bijna zeshonderd oude, relatief kleine windmolens in Flevoland die samen een vermogen van 629 MW hebben. De doelstelling met dit Regioplan Windenergie is om deze windmolens te halveren en daarmee twee keer zoveel duurzame energie opwekken. Dat biedt kans om de nieuwe windmolens op te stellen in lijnen die beter passen in het landschap.

De kern van de strategie van ‘opschalen en saneren’ is een zo direct mogelijke koppeling van de nieuwbouw met de sanering. Wie nieuwe windmolens bouwt, moet een aantal oude weghalen. Zo’n directe koppeling beperkt de periode dat grote en kleinere windmolens door elkaar heen staan, wat landschappelijk een rommelig en ongewenst beeld zou opleveren. Tegelijk biedt het goede kansen om eigenaren van te saneren windmolens een redelijk alternatief te bieden.

De omvang van de opgave

➜ *Rond 2030 kunnen alle oude windmolens in het plangebied vervangen zijn door nieuwe.*

Het proces van opschalen en saneren zal een flinke periode in beslag nemen. Het eerste belangrijke meetjaar is 2020. Volgens het nationale Energieakkoord moet er dan een totaal vermogen van minimaal 6000 MW windenergie op land opgesteld zijn in Nederland. Flevoland heeft, als windrijke provincie met een jonge traditie van windenergie, een groot deel op zich genomen: 1390,5 MW.

De drie nieuwe parken Prinses Alexia, Sternweg en Noordoostpolder zijn goed voor 637 MW, de kleinere

molens van de oude generatie samen voor 629 MW. In 2020 moet daar ten minste 124,5 MW netto aan toegevoegd zijn, plus de capaciteit van de dan gesaneerde oudere windmolens. Het buitengebied van de gemeenten Dronten, Lelystad en Zeewolde (het werkingsgebied van het Regioplan) biedt daar de beste kansen voor. Hier valt de komende jaren de grootste winst te behalen, zowel landschappelijk als voor een duurzame energiehuishouding.

Het proces van opschalen en saneren gaat na 2020 door, totdat de sanering van alle windmolens van de vorige generatie verzekerd is. Dat moment lijkt rond 2030 te liggen.

Doelstellingen

➜ *Het uiteindelijke resultaat is een mooier landschap, een duurzamere energiehuishouding, een sterkere economie en een onverminderd groot draagvlak in de samenleving.*

De strategie van 'opschalen en saneren' combineert verschillende doelstellingen: een mooier landschap, een duurzamere energiehuishouding en een sterkere economie. De *landschappelijke verbetering* ontstaat door de afname van het totale aantal windmolens en de clustering in lijnopstellingen die aansluiten op bestaande lijnen in het landschap, maar wordt begrensd door de omvang van de opgave – soms zijn aanvullende investeringen in het landschap noodzakelijk. De *duurzamere energiehuishouding* ontstaat doordat er veel meer windenergie aan het elektriciteitsnet wordt geleverd, en wind een oneindige en schone bron van energie is. De *economische versterking* ontstaat door de extra banen die aan de windenergie verbonden zijn, maar vooral doordat de opbrengsten zoveel mogelijk in de provincie zelf terecht komen. Nu ontlenen veel agrarische bedrijven een substantieel neveninkomen aan windenergie. De aanpak is erop gericht dat dit in de toekomst mogelijk blijft en dat ook andere bewoners en ondernemers in de ontwikkeling of de exploitatie kunnen participeren. Een evenredige verdeling van de maatschappelijke baten is een voorwaarde om het brede *maatschappelijke draagvlak* voor windenergie, dat nu in de provincie aanwezig is, op lange termijn te behouden.

De keuze voor de plaatsingszones (de gebieden die in aanmerking komen voor de ontwikkeling van nieuwe windmolens) komt voort uit een afweging van, en een balans tussen omgevingskwaliteit, het maatschappelijk draagvlak en het economisch perspectief.

- De belangrijkste duurzaamheidsdoelstelling is maatgevend: een energieneutraal Flevoland. De taakstelling van 1390,5 MW in 2020 (op provincieniveau) is daarin een tussenstap.
- Daarmee verbonden is de voorwaarde van een betere omgevingskwaliteit door deze doelstelling te koppelen aan het saneren van windmolens van de vorige generatie, omdat alleen dan de gewenste omgevingskwaliteit (met name de landschappelijke samenhang) bereikt wordt. Het aantal windturbines neemt immers substantieel af en de nieuwe windturbines komen in een duidelijkere ruimtelijke ordening in het landschap te staan.
- Voldoende economisch perspectief is voorwaardelijk: als dat er niet is, komt er niets van de grond. Als er spanning optreedt met de omgevingskwaliteit (bijvoorbeeld als de economische haalbaarheid het noodzakelijk maakt dat te saneren windmolens langer dan een half jaar blijven draaien na ingebruikname van de daaraan verbonden nieuwe windmolens), moet de economische haalbaarheid prevaleren. Deze economische noodzaak zal dan wel moeten worden aangetoond.
- Hieruit volgt de totaal benodigde capaciteit van de plaatsingszones; bij de situering speelt omgevingskwaliteit (landschap, milieu, natuur, enz.) een grote rol. In principe is er een voorkeur voor plaatsing van nieuwe windmolens op plaatsen waar dat vanuit een oogpunt van omgevingskwaliteit wellicht niet optimaal is, boven het onvoltooid laten van de saneringsopgave.
- Om het aanwezige maatschappelijke draagvlak in Flevoland voor windenergie te behouden en nog verder te vergroten, willen we dat zoveel mogelijk mensen baat hebben bij de nieuwe situatie: eigenaren door de participatie in nieuwe, modernere windmolens, de bevolking als geheel door de verbetering van de omgevingskwaliteit en de kans om in het project te participeren, en de inzet van de gebiedsgebonden bijdrage.

Kern van de aanpak

➜ *In elk projectgebied voert één initiatiefnemer zowel de nieuwbouw als de sanering uit. Dit Regioplan stelt voorwaarden, waarbinnen de initiatiefnemers speelruimte hebben.*

Het plangebied van het Regioplan is het buitengebied van Lelystad, Dronten en Zeewolde met daarbij een klein deel van het grondgebied van Almere (ten zuidoosten van de A27) en een deel van het IJsselmeer ten noorden van de A6.

De afbakening van het plangebied heeft geen invloed op daarbuiten gelegen gebieden die in het Omgevingsplan Flevoland (inclusief de partiële herziening Wind van 2016) de status hebben van 'Windenergie niet uitgesloten', zoals de Houtribdijk, de omgeving van Flevokust en de Maximacentrale bij Lelystad en de Stichtse Kant bij Almere. Initiatiefnemers kunnen nieuwe projecten van opschalen en saneren opstarten binnen de voorwaarden van de partiële herziening van het Omgevingsplan en het beleid van de betreffende gemeente(n).

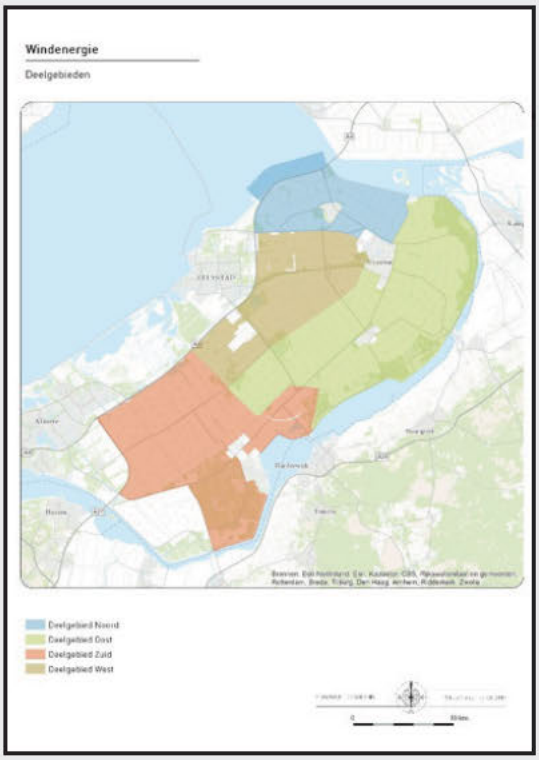

bijlage 1

Het gebied waarbinnen dit Regioplan Windenergie geldt, is verdeeld over vier *projectgebieden*. Deze gebieden vormen elk een ruimtelijke en landschappelijke eenheid, waarbinnen het organiserend vermogen aanwezig is of kan worden ontwikkeld om de nieuwbouw en de sanering in samenhang uit te voeren. Per projectgebied worden alle nieuwbouw en daaraan verbonden sanering dan ook in één project bijeen gebracht; een tweede project (gelijktijdig of volgtijdelijk) is uitgesloten.

In elk projectgebied neemt één initiatiefnemer de verantwoordelijkheid op zich voor zowel de nieuwbouw als de daaraan verbonden sanering. In de praktijk komen de initiatiefnemers voort uit de bestaande windverenigingen, al dan niet in een alliantie met verschillende partijen.

Zeker in een provincie als Flevoland heeft windenergie de toekomst. Dit Regioplan Windenergie combineert een flinke toename van schone energie met een zichtbare landschappelijke verbetering en een impuls voor de regionale economie. Het Regioplan zet de seinen op groen voor de volgende generatie windparken.

Leeswijzer

De essentie van dit Regioplan is uitgewerkt in de hoofdstukken 3 en 4.
Hoofdstuk 3 werkt de **visie** uit. Hierin kunt u lezen hoe de verschillende doelstellingen (meer duurzame energie, landschappelijke verbetering, versterking van de regionale economie en een blijvend groot maatschappelijk draagvlak) elkaar versterken.
Hoofdstuk 4 gaat over de **aanpak**. Hierin is veel aandacht voor de voorwaarden waarbinnen initiatiefnemers een project voor opschalen en saneren kunnen uitwerken en uitvoeren.
Hoofdstuk 5 beschrijft het **vervolgproces**. Wat gebeurt er na vaststelling van het Regioplan (en deels al daarvóór) om de opgave tot een goed einde te brengen?
Het eerstvolgende hoofdstuk, hoofdstuk 2, behandelt de **bestuurlijke achtergronden** van het Regioplan zelf, zoals de bestuurlijke status en de samenwerking bij het opstellen.

2 BESTUURLIJKE ACHTERGROND

In dit Regioplan presenteren de provincie Flevoland en de gemeenten Dronten, Lelystad en Zeewolde het windenergiebeleid voor het grootste deel van het grondgebied van de drie gemeenten en een klein deel van het grondgebied van Almere: de hoek tussen de A27 en de N305. Het is een *gebiedsgerichte uitwerking* van de strategie 'opschalen en saneren', die in de hele provincie geldt.

Bestuurlijke status

➜ *Het Regioplan vormt de basis voor het handelen van de provincie, de gemeenten en de rijksoverheid, en biedt duidelijkheid aan andere partijen.*

Het Regioplan heeft de formele status van een provinciale en intergemeentelijke *structuurvisie* volgens de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Die status is noodzakelijk om de voorwaarden voor de bouw van nieuwe windmolens beleidsmatig vast te leggen.

Door het Regioplan de status van structuurvisie te geven, binden de provincie en de gemeenten Dronten, Lelystad en Zeewolde zichzelf aan het gepresenteerde beleid. Dat biedt duidelijkheid aan initiatiefnemers, bewoners en andere betrokkenen. Voor hen is een structuurvisie niet rechtstreeks bindend. Gemeenten maken hun bestemmingsplannen op basis van de structuurvisie en de provincie haar inpassingsplannen, en aan bestemmings- en inpassingsplannen is wel iedereen gehouden. Om die reden wordt een structuurvisie, conform de Wet ruimtelijke ordening, altijd ter visie gelegd: iedereen kan via een inspraakreactie vooraf zijn of haar mening formeel kenbaar maken.

Het Regioplan wijkt op één punt af van deze praktijk. Gezien de omvang van de vier projectgebieden, ligt de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor het vervolgproces voor een belangrijk deel bij de rijksoverheid. De Elektriciteitswet bepaalt dat voor windenergieprojecten die de 100 MW te boven gaan, de Rijkscoördinatieregeling wordt ingezet. Dat betekent dat de rijksoverheid een inpassingsplan vaststelt (het equivalent van een bestemmingsplan, ook voor iedereen bindend) en de vergunningverlening door de verschillende overheidspartijen coördineert. Bij projecten tussen de 5 en de 100 MW kan de provincie dat doen.

Formeel is de rijksoverheid niet gebonden aan een provinciale en intergemeentelijke structuurvisie. Maar de ministeries van Economische Zaken en Infrastructuur & Milieu hebben intensief meegewerkt aan het totstandkomen van het Regioplan. Om die reden hebben de provincie en de gemeenten het vertrouwen dat ze bestuurlijke afspraken met de rijksoverheid kunnen maken over de projecten die onder de Rijkscoördinatieregeling vallen, op basis van het beleid dat in dit Regioplan is opgenomen.

De gemeente Almere is betrokken bij de voorbereiding van het Regioplan, maar stelt het bestuurlijk niet vast. Hiervoor is gekozen vanwege de zeer beperkte omvang van het gemeentelijk grondgebied binnen het plangebied.

Relatie met ander beleid

➜ *Het Regioplan bouwt voort op bestaand beleid van het Rijk, de provincie en de gemeenten, en werkt het gebiedsgericht uit*

De doelstelling om in 2020 in Flevoland een totaal opgesteld vermogen te hebben staan van 1390,5 MW, komt voort uit afspraken op nationaal niveau. De netto 124,5 MW die daarvoor nog nodig is, wordt geplaatst binnen het werkingsgebied van de Regioplan. Het Regioplan is daarmee te beschouwen als een

bijdrage aan het welslagen van het Nationale Energieakkoord, dat tientallen partners (onder wie het Interprovinciaal Overleg en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten) sloten in 2013. Het beperkt zich echter niet tot 1390,5 MW of het jaar 2020: de aanpak van 'opschalen en saneren' gaat daarna verder.

Relatie met de nationale Structuurvisie Windenergie op Land

de structuurvisie Windenergie op Land (2014) presenteert het kabinet een ruimtelijk plan voor de doorgroei van windenergie op het grondgebied van Nederland (land en grote wateren, uitgezonderd de Noordzee). De doelstelling hiervan is om zodanige voorwaarden te scheppen dat in 2020 verspreid over Nederland een opwekkingsvermogen van ten minste 6000 megawatt aan windturbines operationeel is. Ook dat getal komt voort uit het Nationale Energie-akkoord. Flevoland neemt hiervan 1390,5 MW voor zijn rekening. Het Regioplan is te beschouwen als een gebiedsgerichte uitwerking van de nationale structuurvisie Windenergie op Land (2014), maar niet beperkt tot de doelstelling voor 2020.

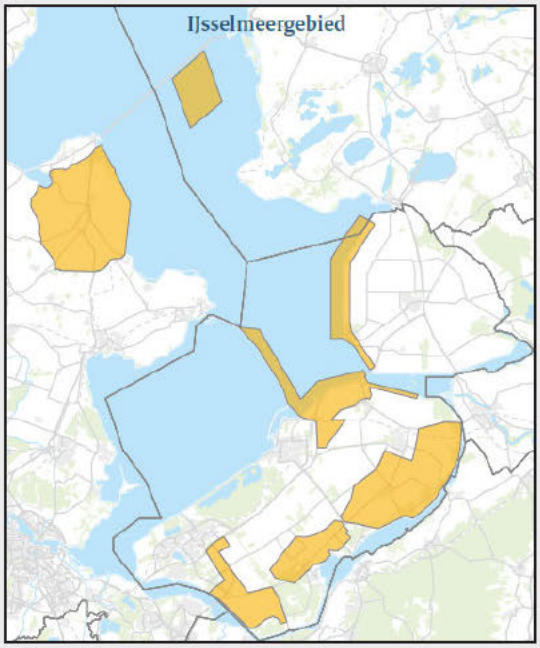

Structuurvisie Windenergie op Land (2014)

De afbeelding laat zien welke gebieden in het IJsselmeergebied volgens Windenergie op Land in aanmerking komen voor plaatsing van windmolen-parken met een vermogen van meer dan 100 MW. Dit Regioplan biedt (binnen het plangebied van Zuidelijk en Oostelijk Flevoland) ook ruimte in een aantal zones buiten deze gebieden.

Dat verschil is grotendeels te verklaren uit de uitbreiding van de luchthaven Lelystad. In 2015 is het luchthavenbesluit genomen. Dat geeft duidelijkheid over de zones waar windmolens onmogelijk zijn, waar hoogtebeperkingen gelden of een verklaring van geen bezwaar nodig is. Bij het vaststellen van Windenergie op Land was die duidelijkheid er nog niet. Toen zijn alle zones vrijgehouden waar de belemmeringen zich zouden kunnen voordoen. Ook is ruimte ontstaan doordat de reservering voor het Oostvaarderswold is komen te vervallen.

Daarnaast heeft het gebiedsproces tot enkele wijzigingen geleid. Dit gebiedsproces, dat als een van de uitvoeringsacties genoemd is in de structuurvisie Windenergie op Land, brengt onder meer de nieuwe opstellingsruimte in verband met de saneringsopgave. In Dronten is een aantal afwijkende keuzes gemaakt om de initiatiefnemer voor het opschalen en saneren voldoende perspectief te bieden. De belangrijkste is te vinden langs het Ketelmeer, waar het Regioplan twee lijnen dwars op de oever mogelijk maakt in plaats van de parallelle opstelling uit Windenergie op Land. Deze oplossing lijkt op basis van het Plan-MER ook beter te scoren op ecologie.

Relatie met de Houtribdijk

De structuurvisie Windenergie op Land noemt ook de Houtribdijk als mogelijk plaatsingsgebied.
Ten opzichte van de gebieden in het Regioplan heeft de Houtribdijk een bijzondere status, vanwege het ontbreken van direct omliggende bewoners en een saneringsopgave binnen het gebied, en omdat de grond volledig in eigendom van het Rijk is.

Wil het Rijk langs de Houtribdijk windmolens laten ontwikkelen, dan moet het een tender uitschrijven. Die procedure kost tijd. Het is realistisch om te verwachten dat de Houtribdijk geen rol kan spelen in de taakstelling voor 2020 (een opgesteld vermogen van 1390,5 MW in Flevoland). Daarom is het gebied buiten dit Regioplan gehouden. Over de mogelijkheden tussen 2020 en 2025 is een breed bestuurlijk overleg gewenst tussen Rijk, provincie en gemeenten. Vanuit de lokale overheid zal voorafgaand aan deze tender worden aangegeven welke ruimtelijke opgaven zij aan het initiatief wenst te koppelen. Deze worden mede bepaald aan de hand van ontwikkelingen in andere projectgebieden, op het moment dat de tender wordt uitgeschreven.

Relatie met provinciaal beleid en de Verordening voor de Fysieke Leefomgeving

Het principe van 'opschalen en saneren' is al opgenomen in het provinciale Omgevingsplan uit 2006 en de partiële herziening Wind uit 2013. Bij het opstellen van het Regioplan bleek het noodzakelijk om enkele wijzigingen in de aanpak door te voeren (zie hoofdstuk 4). Om die reden stelt de provincie tegelijk met het Regioplan, een volgende partiële herziening vast van het Omgevingsplan. Het Regioplan geldt voor de provincie als thematische structuurvisie en uitwerking van het Omgevingsplan, inclusief de beide partiële herzieningen.

De belangrijkste vernieuwing die het Regioplan met zich meebrengt, is het werken met project-gebieden. Daarbinnen wordt de relatie tussen de nieuwbouw en de sanering gelegd en moeten bewoners van het buitengebied de gelegenheid krijgen om risicodragend te participeren in de ontwikkeling.

De beleidskeuzes in dit Regioplan liggen in het verlengde van de provinciale Beleidsregel Wind (2008) en de provinciale Noodverordening Wind (2014). Deze noodverordening was nodig om ook de vervanging van bestaande windmolens onder de bouwstop te laten vallen, een tot op dat moment toegestane praktijk die de landschappelijke doelstelling van het opschalen en saneren doorkruiste. Het Regioplan voegt een aantal elementen toe aan de voorwaarden waaronder een project van opschalen en saneren mogelijk is. Om die reden wordt kort na vaststelling van het Regioplan een nieuw hoofdstuk van de provinciale Verordening voor de Fysieke Leefomgeving in besluitvorming gebracht. Daarmee ontstaat een solide juridische basis onder het beleid en zijn ook andere partijen dan de provincie en de gemeenten zelf eraan gebonden. Met de vaststelling van dat nieuwe hoofdstuk in de verordening, zullen de beleidsregel en de noodverordening komen te vervallen. In tegenstelling tot het Regioplan, geldt de verordening voor het gehele provinciale grondgebied.

Relatie met gemeentelijk beleid

Ook voor de gemeenten Dronten, Lelystad en Zeewolde bouwt het Regioplan door op eerder beleid voor windenergie. Dronten is energieneutraal en wil dat op lange termijn blijven, onder andere door opschaling en herstructurering van het bestaande opgestelde vermogen aan windenergie. Landschappelijke kwaliteit en brede participatiemogelijkheden zijn daarbij belangrijke pijlers. Lelystad zet fors in op honderd procent energieneutraliteit in 2025 en wil het opgestelde vermogen aan windenergie herstructureren en uitbreiden. Uitvoering van dit Regioplan draagt daar gedeeltelijk aan bij. Zeewolde is klimaatpositief; er wordt meer groene energie opgewekt dan er aan energie gebruikt wordt door huishoudens en bedrijven. Het is de ambitie van de gemeente Zeewolde om de productie en consumptie van deze groene energie beter op elkaar aan te laten sluiten. Ook voor de gemeenten geldt dat 'energieneutraliteit' exclusief de energie voor mobiliteit wordt berekend.

Partijen beschouwen energieneutraliteit als een gezamenlijke opgave en het Regioplan vormt hierin een belangrijke schakel. Waar het op sommige plekken, ondanks alle inspanningen, niet lukt om de ambitie te verwezenlijken kan dit tijdelijk in andere gebieden worden opgevangen, in afwachting van een definitieve oplossing. Zo wordt Flevoland in 2020 als geheel energieneutraal (exclusief verkeer).

Binnen het plangebied vervangt het Regioplan de beleidsnota's over windenergie in Dronten en Zeewolde, respectievelijk 'Dronten maakt ruimte voor wind' (2012) en 'Zeewolde gaat voor de wind, notitie uitgangs-punten en ambities' (2012), alsmede de passages over windenergie in oudere gemeentelijke structuurvisies.

Totstandkoming

➜ *Windverenigingen en andere belanghebbende partijen hadden inbreng bij het maken van dit Regioplan. Er is onderzoek uitgevoerd naar onder meer de milieueffecten en het economisch perspectief.*

Dit Regioplan noemt onder meer de plaatsingszones waar nieuwe, grotere windmolens mogen worden ge-bouwd. Het laat daarnaast zien in welk gebied de te saneren windmolens staan. Dat zijn ingrijpende keuzes, waar dan ook veel overleg en onderzoek aan vooraf is gegaan. Het feit dat de overheid op alle schaal-niveaus hetzelfde doel nastreeft en dezelfde aanpak volgt, biedt zekerheid aan andere betrokken partijen. Met hen, in het bijzonder de initiatiefnemers, is al tijdens de voorbereiding van het Regioplan overlegd.

Overleg

Ten eerste is overleg gevoerd met de windverenigingen, waarin eigenaren van windmolens en bewoners van het buitengebied zich georganiseerd hebben. Door hun samenstelling zijn de windverenigingen stevig geworteld in de samenleving in het buitengebied. Hun inbreng en hun rol in de uitwerking en uitvoering is van grote waarde voor het maatschappelijke draagvlak van het opschalen en saneren. Deze windverenigingen hebben aangegeven dat zij zich willen ontwikkelen tot 'initiatiefnemers' die zich verantwoordelijk stellen voor de gebiedsgerichte projecten van opschalen en saneren, dan wel te willen deelnemen aan allianties die als initiatiefnemer optreden. Vooral bij het benoemen van de plaatsingszones, is de gebiedskennis en de technische kennis bij deze windverenigingen van waarde gebleken.

Ten tweede zijn inloopavonden georganiseerd voor de bewoners van de betrokken gemeenten. Dat is kort voor de zomer van 2015 gebeurd, op het moment dat de feitelijke mogelijkheden en belemmeringen goed in beeld waren. Mogelijk belanghebbenden konden zich laten informeren over de inhoud en planning van het Regioplan. Ook de windverenigingen waren aanwezig om vragen te beantwoorden.

Ten derde is overleg gevoerd met een aantal belangenbehartigers en maatschappelijke organisaties in het gebied. Dit zijn onder meer natuur- en milieuorganisaties, landbouworganisaties en gebruikers van de wateren.

Milieueffectrapport

Bij het Regioplan hoort een MER (Milieueffectrapport). Dit MER brengt op gestructureerde wijze de effecten in beeld die de opgave heeft op de omgevingskwaliteit. Er zijn drie alternatieven geformuleerd voor het plaatsen van de nieuwe windmolens. Deze alternatieven zijn onderzocht op hun effecten op de energieopbrengst, het landschap, archeologie & cultuurhistorie, natuur, de woon- en leefomgeving en andere vormen van ruimtegebruik. De omgevingskwaliteit kreeg daarmee een volwaardige plaats in het integrale afwegingsproces dat tot het toekomstperspectief in dit Regioplan heeft geleid (hoofdstuk 3). Dat toekomstperspectief is als 'voorkeursalternatief' aan het MER toegevoegd.

Het MER reikt daarnaast informatie aan die initiatiefnemers en betrokken overheidspartijen in het vervolgproces kunnen toepassen. Deel van dat vervolgproces is gedetailleerd onderzoek naar de milieueffecten per project (het 'Project-MER'); het onderzoek bij het Regioplan is een globaler 'Plan-MER'.

Het Plan-MER wordt opengesteld voor inspraak en ter advisering aangeboden aan de Commissie m.e.r., een onafhankelijk toetsende organisatie van m.e.r.- en andere milieuspecialisten. Het ging vooraf door een notitie Reikwijdte en Detailniveau, waarin de onderzoekskaders en de methodiek zijn beschreven.

Financiële analyse

Er is een financiële analyse uitgevoerd van het economisch perspectief van het opschalen en saneren in de vier projectengebieden. Dit onderzoek (getiteld 'Financiële analyse ten behoeve van Regioplan-proces Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland') heeft een indicatief karakter. Op basis van realistische uitgangspunten is inzicht verkregen in het financiële perspectief per projectgebied. Harde conclusies bleken niet mogelijk, onder meer omdat het economisch perspectief afhangt van de bijdragen uit de subsidieregeling voor duurzame energie van het Rijk (de SDE+), die jaarlijks opnieuw worden vastgesteld. Daarnaast hangen de kosten van de sanering sterk samen met de ouderdom van de te saneren windmolen: een exemplaar waarvan de sanering nu te kostbaar is, kan over vijf jaar misschien wel gesaneerd worden. Desondanks geeft de financiële analyse voldoende vertrouwen dat de projecten in de vier gebieden elk economisch haalbaar te maken zijn.

3 HET PERSPECTIEF

In dit hoofdstuk presenteren de provincie en de gemeenten Dronten, Lelystad en Zeewolde het ruimtelijk perspectief van het opschalen en saneren. Nieuwe windmolens in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland worden opgesteld in lijnen die aansluiten op het bestaande landschap. Windmolens van de vorige generatie, die gezamenlijk een rommelig landschappelijk beeld opleveren, worden weggehaald.

Het perspectief: kern van het beleid

Projectgebied Windenergie:
- In **projectgebieden** (voor opschalen en saneren) krijgt één initiatiefnemer per projectgebied de gelegenheid om een 'project voor opschalen en saneren' uit te voeren.

Plaatsingszone Windmolens:
- In **plaatsingszones** mogen nieuwe windmolens worden geplaatst, mits zij deel uitmaken van een 'project voor opschalen en saneren', voldoen aan een op te stellen beeldkwaliteitsplan en nodig zijn om de taakstelling voor 2020 of de sanering in het projectgebied te kunnen realiseren en de financiële participatie door bewoners en ondernemers in het buitengebied mogelijk te maken (zie hoofdstuk 4).
- In **plaatsingszones met aanvullende hoogtebeperkingen** gelden naast de regels voor de plaatsingszones extra hoogtebeperkingen of extra onderzoekseisen naar de maximale bouwhoogte.
- Buiten **plaatsingszones** mogen geen windmolens worden gebouwd.

Bestaande windmolens:
- Een **bestaande windmolen in een projectgebied** komt in aanmerking voor sanering binnen een 'project van opschalen en saneren'.

De visiekaart

Op de kaart zijn zichtbaar:
- de geografische begrenzing van het werkingsgebied van het Regioplan,
- de projectgebieden: dit zijn de gebieden waarbinnen één initiatiefnemer een project van opschalen en saneren kan uitvoeren,
- de plaatsingszones: dit zijn de zones waarbinnen initiatiefnemers nieuwe windmolens mogen neerzetten, mits deze deel uitmaken van een projectplan dat aan de voorwaarden voldoet,
- de hoogtebeperkingen als gevolg van de luchthaven Lelystad (inclusief de voorgenomen uitbreiding).

De keuze voor de projectgebieden en de plaatsingszones volgt uit de doelstellingen van het beleid (een mooier landschap, een duurzamere energiehuishouding, een sterkere economie en een onverminderd groot draagvlak in de samenleving).

De projectgebieden zijn aan de hand van drie criteria begrensd: (1) de landschappelijke samenhang, (2) het economisch perspectief en (3) het organiserend vermogen om het opschalen en saneren als één project in zijn geheel te realiseren.

Ook de keuze voor de plaatsingszones is gebaseerd op een integrale afweging en een evenwichtige balans van drie aspecten: (1) de omgevingskwaliteit, (2) het maatschappelijke draagvlak en (3) het economisch perspectief. Onder 'omgevingskwaliteit' vallen de aspecten die in het Plan-MER aan de orde kwamen in hun onderlinge samenhang: het landschap, archeologie & cultuurhistorie, natuur, de woon- en leefomgeving en de invloed op andere vormen van ruimtegebruik. Het 'maatschappelijk draagvlak' is getoetst tijdens bewonersavonden en in het overleg met maatschappelijke organisaties, belangenbehartigers en de initiatiefnemers. Het 'economisch perspectief' is onderzocht in de financiële analyse die tijdens de voorbereiding is uitgevoerd en getoetst bij de initiatiefnemers.

Projectgebieden

➜ *De begrenzing van de vier gebiedsgerichte projecten is afgestemd op landschappelijke samenhang, organiserend vermogen en economisch perspectief. In elk van de projectgebieden kan slechts één project van opschalen en saneren worden georganiseerd.*

De vier projectgebieden zijn ruimtelijk en functioneel samenhangende gebieden waarbinnen:
- voldoende landschappelijke samenhang aanwezig is om een hoge ruimtelijke kwaliteit te kunnen realiseren,
- voldoende perspectief moet kunnen worden geboden voor één initiatiefnemer of samenwerkingsverband om één project in zijn geheel (ontwikkeling en sanering) en in zijn ruimtelijke samenhang te realiseren,
- voldoende economisch perspectief aannemelijk moet zijn te maken voor de ontwikkeling van nieuwe windmolens, gekoppeld aan sanering van bestaande windmolens en aan de mogelijkheid voor risicodragende financiële participatie door inwoners van het buitengebied.

Projectgebieden zijn zo afgebakend, dat er evenwicht mogelijk is tussen de nieuwbouwcapaciteit, de saneringsopgave en de financiële participatie. De projectgebieden bieden perspectief op opstellingen met een goede landschappelijke kwaliteit, en er is rekening gehouden met gemeentegrenzen en de werkgebieden van windverenigingen. Ook het aantal bewoners en ondernemers dat in aanmerking komt voor risicodragende participatie in de ontwikkelingsfase, lijkt voldoende proportioneel ten opzichte van de te realiseren capaciteit. Het College van Gedeputeerde Staten en de betrokken Colleges van Burgemeester & Wethouders stellen de uiteindelijke begrenzing van het projectgebied pas vast in samenhang met de instemming met het projectplan van de initiatiefnemer (maar wel binnen de grenzen van het werkingsgebied van dit Regioplan).

Op grond van amendement A ('flexibiliteit') van Provinciale Staten voert de provincie Flevoland het volgende beleid:
Projectgebieden kunnen worden aangepast indien daartoe aantoonbare noodzaak bestaat vanuit de doelstellingen vanuit Regioplan, veranderende omstandigheden of veranderende regelgeving en bedrijfseconomische redenen. Bij substantiële wijzigingen dient PS door GS vooraf geïnformeerd te worden.

De projectgebieden zijn zo afgebakend dat één initiatiefnemer het project integraal kan uitvoeren. Dat is een voorwaarde voor de uitvoering. Een tweede project in hetzelfde projectgebied, gelijktijdig dan wel volgtijdelijk, is uitgesloten. De initiatiefnemer kan ook een alliantie van meerdere samenwerkende partijen zijn. Integrale uitvoering betekent dat de initiatiefnemer de bouw van nieuwe windmolens en de bijbehorende sanering organiseert en de bewoners van het buitengebied gelegenheid geeft voor risicodragende participatie. Meestal zal deze initiatiefnemer een bestaande windvereniging zijn of daaruit voortkomen. Initiatiefnemers kunnen uit de gebiedsindeling afleiden welke samenwerking van hen wordt verwacht.
Op grond van de kaders en voorwaarden uit dit Regioplan, kunnen zij die verder gaan organiseren.
Aanpassing van een grens zoals die is opgenomen in dit Regioplan, is alleen mogelijk als daar overeenstemming over bestaat tussen de initiatiefnemers in beide projectgebieden. Initiatiefnemers kunnen ook een voorstel doen om elkaars knelpunten op te lossen. De provincie en de betreffende gemeente(n) kunnen zo'n voorstel honoreren als het niet ten koste gaat van een of meer doelstellingen van het Regioplan.

Plaatsingszones

➔ *Nieuwe windmolens worden in lijnen opgesteld. De mogelijke locaties zijn beperkt tot de plaatsingszones die op de visiekaart zijn aangegeven. Deze plaatsingszones kunnen worden benut voor zover ze nodig zijn om de taakstelling voor 2020 en de doelstellingen van het opschalen en saneren te realiseren.*

De plaatsingszones op de visiekaart tellen op tot 144 kilometer, met een indicatieve capaciteit van ongeveer 300 windmolens. Dit zijn de zones waar nieuwe windmolenopstellingen mogen worden geplaatst, voor zover ze nodig zijn voor het realiseren van de taakstelling (1390,5 MW opgesteld vermogen in Flevoland in 2020), de sanering in het projectgebied en de financiële participatie door bewoners en ondernemers in het buitengebied. Het zijn lijnvormige zones die de landschappelijke structuur volgen: ze haken aan op verkavelingspatronen, tochten of andere duidelijke structuurlijnen.
De meeste plaatsingszones zijn 500 meter breed.
Waar meer flexibiliteit nodig is, zijn ze 1000 meter breed.
Dat geeft speelruimte in de uitwerking. Binnen de plaatsingszones mogen de nieuwe windmolens alleen in lijn worden opgesteld.

Op grond van amendement A ('flexibiliteit') van Provinciale Staten voert de provincie Flevoland het volgende beleid:
De provincie biedt ruimte om, bij de uitwerking in de projectfase, te komen tot optimalisatie van de windplannen, zoals het verschuiven van een lijnopstelling / plaatsingszone in relatie tot de onduidelijkheid en mogelijke belemmeringen m.b.t. de hoogtebeperkingen van het vliegveld.

De plaatsingszones zijn gekozen in samenspraak met de windverenigingen, binnen de ambities van de provincie en de gemeenten. De initiatiefnemers voor de projecten van 'opschalen en saneren' komen meestal voort uit de windverenigingen. Omdat hen wordt gevraagd het project uit te voeren en het bijbehorende bedrijfsrisico aan te gaan, en omdat zij over specifieke kennis van het gebied en de materie beschikken, ligt het voor de hand om hen ook gelegenheid te bieden om input te leveren bij de keuze van de locaties, binnen de voorwaarden en de ambities van de overheden. De keuze voor de plaatsingszones is gebaseerd op een integrale afweging en een evenwichtige balans tussen drie pijlers:

- de omgevingskwaliteit (waaronder natuur, milieu en landschap),
- het maatschappelijk draagvlak,
- het economisch perspectief.

Binnen de plaatsingszone rond de Klokbekertocht zoeken de gezamenlijke initiatiefnemers naar de meest effectieve bijdrage aan de provinciale doelstellingen voor wind op land. Hierbinnen heeft het de voorkeur dat een te realiseren windmolenlijn aan de Lelystadse zijde van de tocht wordt gerealiseerd.

Verhouding tot MER-alternatieven

De onderbouwing van de pijler 'omgevingskwaliteit' is gebaseerd op de informatie uit het Plan-MER. Op grond van de financiële analyse is ook het economisch perspectief bij de afweging betrokken; niet alleen de potentiële energieopbrengst zoals in het MER, maar ook het verband met de kosten voor de sanering en de financiële participatie binnen het projectgebied. Het draagvlak is bij de afweging betrokken via het overleg met de windverenigingen (waarbij veel bewoners van het buitengebied zijn aangesloten, zowel eigenaren van windmolens als anderen) en is getoetst via bewonersavonden en overleg met

maatschappelijke organisaties en belangenbehartigers. Dat heeft geresulteerd in een voorkeursalternatief (de keuze voor de plaatsingszones die in dit Regioplan zijn opgenomen) dat afwijkt van de onderzochte alternatieven.

Bij het voorkeursalternatief is zoveel als mogelijk aansluiting gezocht bij de uitgangspunten en het principe van het alternatief Landschap in het MER.
Er moest echter een belangrijk uitgangspunt worden losgelaten: het verdelen van de opgave over drie grote clusters met daartussen een leeg tussengebied. Dat heeft vooral te maken met het totale omvang van de plaatsingszones. Die zijn met 144 kilometer afgestemd op de maximale capaciteit die noodzakelijk kan blijken om de saneringsopgave te realiseren. Dat is een uitkomst van de financiële analyse die voor het Regioplan is uitgevoerd. Het economisch perspectief kan de komende jaren nog variëren, afhankelijk van onder andere de subsidiëring door het Rijk en de ouderdom van de te saneren windmolens, maar op grond van de financiële analyse is de verwachting gerechtvaardigd dat de benodigde plaatsingsruimte de 144 kilometer niet zal overtreffen.

Het streven naar lange, parallelle lijnen, eenduidige opstellingen en het aanhaken van de lijnen aan de hoofdstructuren van de polders is wel overgenomen. Daarnaast wordt met opschalen en saneren bereikt dat het aantal windmolens ongeveer gehalveerd wordt en dat veel verschillende molens in willekeurige constel¬laties verdwijnen.

Landschapsbeeld

De afname van het aantal windmolens en de opstelling in heldere lijnen zijn verbeteringen ten opzichte van het huidige beeld, zeker in gebieden waar nu solitaire windmolens verspreid in het landschap staan. De plaatsingszones voldoen aan de wet- en regelgeving voor nieuwe windmolens (bijvoorbeeld op een minimale afstand van infrastructuur). De maat is afgestemd op de maat van het Flevolandse landschap: minimaal zeven windmolens per lijnopstelling, meestal meer. Er is gezocht naar zo lang mogelijke lijnen, omdat daar de grootste visuele rust van uitgaat. Uitgangspunt bij de selectie van plaatsingszones was dat er windmolens met een ashoogte van zo'n 120 meter kunnen worden geplaatst. Deze ontstijgen de schaal van landschapselementen zoals bomen en boerderijen. De nieuwe opstellingen voegen een laag aan het landschap toe. Dat vraagt om samenhang met landschapsstructuren van een hoger schaalniveau dan het agrarische erf, zoals de water- en verkeersnetwerken.

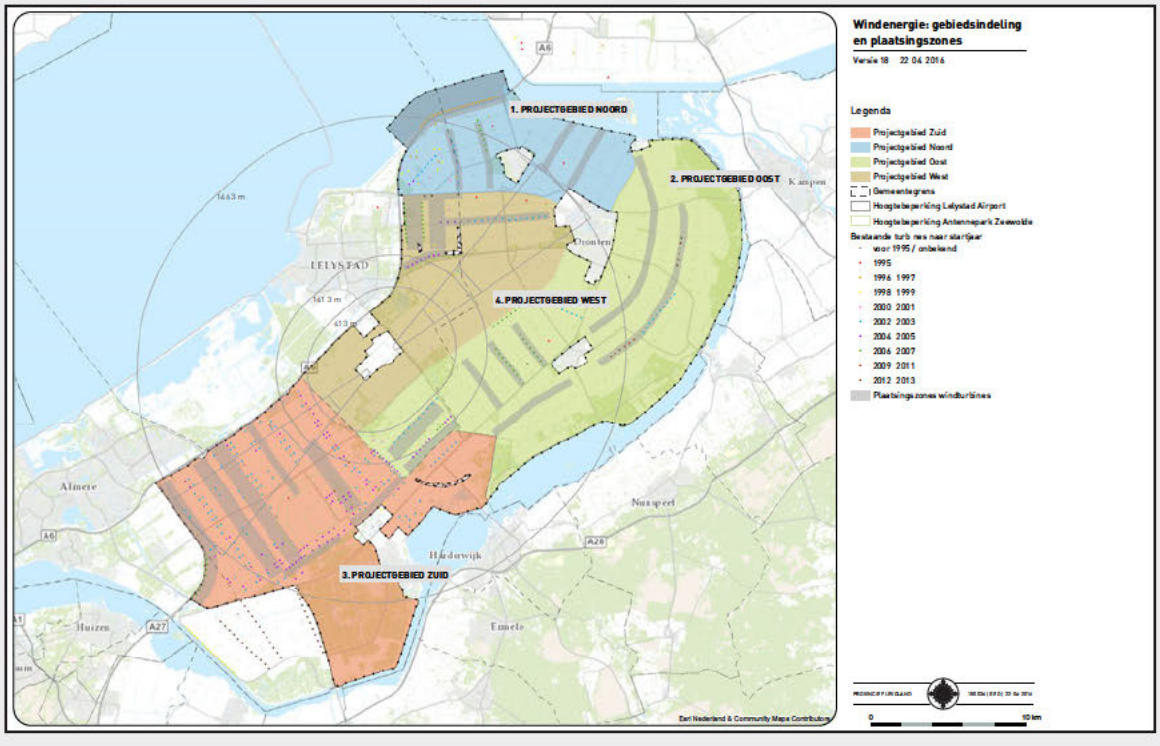

Op de kaart is te zien hoe de plaatsingszones zich verhouden tot het landschappelijk casco van Zuidelijk en Oostelijk Flevoland. De meeste plaatsingszones staan in de halfopen agrarische ruimte: de landschappen waar het bouwland wordt afgewisseld met landschapselementen. Plaatsing in het open landschap is op een aantal plaatsen ook mogelijk gemaakt, omwille van het economisch perspectief en het draagvlak. Steeds, zowel in halfopen als open gebieden, sluiten de lijnopstellingen aan op bestaande lijnen en structuren in het landschap. Zoveel mogelijk zijn dat lijnen en structuren op het hoogste schaalniveau (zoals dijken en kanalen). Die zijn echter maar beperkt aanwezig en beschikbaar. Waar nodig is daarom gekozen voor lijnen en structuren op een lager schaalniveau (zoals landbouwwegen, tochten, verkavelingspatronen). Zeker in die situatie, maar soms ook als wel aangesloten kan worden op de landschapslijnen en -structuren van het hoogste schaalniveau, kan het wenselijk zijn om het landschappelijke casco te versterken, zodat ze visueel niet te veel gedomineerd worden door de nieuwe windmolens.

Met een aantal opstellingslijnen wordt een landschappelijke overgang benadrukt, zoals de lijnen aan weerszijden van het Oosterwold, de oeverlijn bij Lelystad en de Hoge Vaart die een grens tussen open en halfopen gebied vormt.

De aansluiting bij lijnen in het landschap, zegt niet altijd genoeg over de wijze waarop de windmolens zich op ooghoogte manifesteren. Om die reden zijn visualisaties gemaakt. Deze geven inzicht in de manier waarop mensen de windmolens in de praktijk waarnemen: de herkenbaarheid, de visuele rust, de mogelijke interferentie tussen verschillende lijnopstellingen, de maat van de afstand tussen parallelle lijnen en dergelijke. De visualisaties laten zien dat de lijnopstellingen vanaf een aantal gezichtspunten niet als zodanig herkenbaar zijn. Bij het ontwerp van de windmolenopstellingen kan hierop worden ingespeeld, bijvoorbeeld door verschillende lijnopstellingen licht afwijkende kleuren te geven of de landschapsstructuur te versterken met beplanting of andere landschapselementen (zoals laanbeplanting, houtwallen of bosstroken).

Bestaande windmolens

➜ *De bouw van nieuwe windmolens is per projectgebied gekoppeld aan de sanering van bestaande windmolens.*

De kaart ‘Te saneren windmolens’ geeft aan welke windmolens voor sanering in aanmerking komen. De bijna 600 te saneren windmolens zijn niet één op één gekoppeld aan plaatsingszones. De initiatiefnemer heeft de vrijheid om zelf, binnen voorwaarden (genoemd in hoofdstuk 4), te bepalen welke sanering hij koppelt aan de invulling van welke plaatsingszones, zolang de nieuwbouw in hetzelfde gebied plaatsvindt als de daaraan gekoppelde sanering. Doelstelling is dat bij de afronding van het project alle bestaande windmolens gesaneerd zijn.

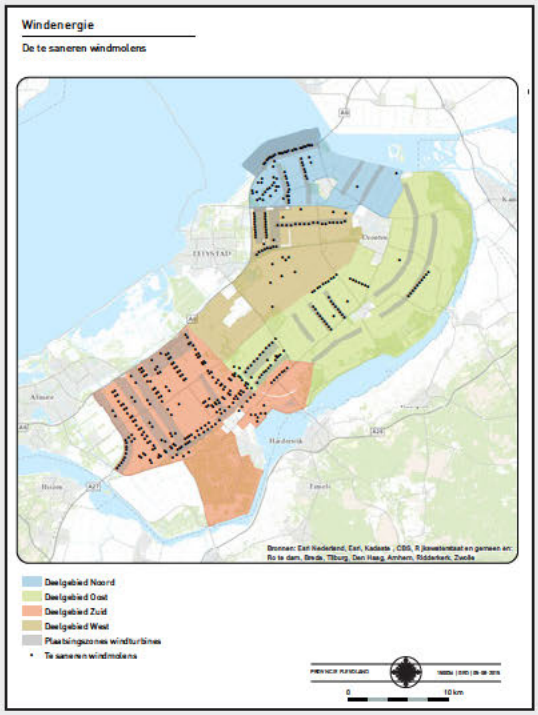

Bij het begrenzen van het werkingsgebied van het Regioplan is een aantal bestaande windmolens buiten het plangebied gehouden, omdat deze niet gesaneerd hoeven te worden. Dit gaat om de twee nieuwe windparken in Zeewolde die qua maat en opstelling al aan de nieuwe uitgangspunten voldoen (Prinses Alexia en Sternweg) en het windturbinetestpark van het Wageningen University & Research centre (WUR) bij Lelystad dat vanwege onderzoeksdoeleinden gehandhaafd moet worden. Ook windpark Eemmeerdijk is erbuiten gelaten. Dit park heeft, vanwege de ligging en relatie met het Prinses Alexia

Windpark, geen directe ruimtelijke relatie of samenhang met het projectgebied Zuid en de daarin opgenomen plaatsingszones.

Bijzondere beperkingen

➜ *De luchthaven Lelystad inclusief de voorgenomen uitbreiding, het radarnetwerk van Defensie en de zenders in Zeewolde brengen bijzondere hoogtebeperkingen met zich mee. Ook nabij waterkeringen gelden beperkingen.*

In het algemeen geldt het uitgangspunt dat de as van de te plaatsen windmolens op een hoogte ligt van minimaal 90 meter. In een aantal plaatsingszones kan daar niet of niet zonder meer aan worden voldaan, of geldt daarnaast een maximale hoogte. Oorzaken daarvan zijn de luchthaven Lelystad en de voorgenomen uitbreiding daarvan, het radarnetwerk van het ministerie van Defensie en de zenderparken in Zeewolde. Dit Regioplan geeft de beperkingen aan die gelden of worden verwacht ten tijde van de vaststelling van het plan. Deze beperkingen kunnen in de nabije toekomst veranderen, door nieuwe afspraken, nieuwe regelgeving of een gewijzigde ruimtelijke situatie. Bepalend zijn de hoogtebeperkingen die gelden ten tijde van het vaststellen van het inpassingsplan.

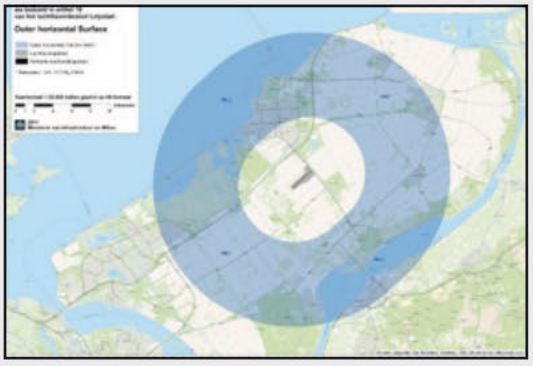

Luchthaven Lelystad

Voor de luchthaven Lelystad heeft het ministerie van Infrastructuur en Milieu een nieuw luchthavenbesluit genomen, vanwege de voorgenomen uitbreiding. Daarin zijn harde restricties opgenomen aan de hoogte van bouwwerken (waaronder windmolens) in de omgeving. Deze zijn noodzakelijk voor de veiligheid en de gebruiksmogelijkheden van de aanvliegroutes. Het gaat hierbij om de tiphoogte onder de *approach*- en *take-off*-routes voor het luchtverkeer: wigvormige zones in het verlengde van de landingsbaan. De tiphoogte is het hoogste punt dat de draaiende wieken bereiken.
De ligt normaal gesproken op ongeveer anderhalf maal de ashoogte, die gehanteerd wordt als generieke hoogtemaat. Bij dit luchthavenbesluit zijn ook een *conical*, een *inner horizontal surface* en een *outer horizontal surface* vastgesteld: restricties die samenhangen met de radar- en navigatieapparatuur van de vliegtuigen. Voor deze zones kan het Rijk een ontheffing verlenen voor hogere bouwwerken (bijvoorbeeld windmolens), als uit onderzoek blijkt dat deze de veiligheid en de gebruiksmogelijkheden niet in het geding brengen. Voor de conical en de inner horizontal surface is de kans op zo'n verklaring van geen bezwaar beperkt.
In de outer horizontal surface liggen meer mogelijkheden. Beperkingen als gevolg van de *Visual Flight Rules* zijn in onderzoek bij het ministerie van Infrastructuur en Milieu. Conclusies van het overleg

hierover moeten doorwerken in de projectplannen binnen de betreffende projectgebieden.

Radarnetwerk Defensie

Het ministerie van Defensie heeft voor de vliegveiligheid en de nationale veiligheid een radarnetwerk ingericht. De kwaliteit van de radarbeelden kan negatief worden beïn¬vloed door hoge objecten zoals windmolens. Deze kunnen een 'schaduw' veroorzaken en door verstrooiing van de radarsignalen kunnen valse meldingen ontstaan in het radarbeeld. Het ministerie heeft een hoogtezonering ingesteld, waarboven plannen voor windmolens en hoogbouw getoetst moeten worden op verstoring van het radarbeeld.

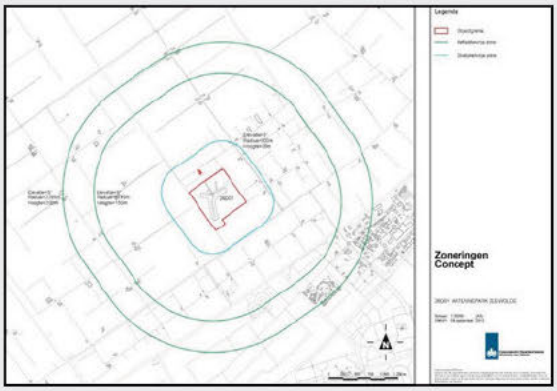

Zone met beperkingen als gevolg van de kortegolfzender bij Zeewolde

Zenderpark

De kortegolf- en middengolfzenders bij Zeewolde kunnen door windmolens verstoord raken. Om die reden kunnen er in een vastgestelde zone rondom de zenders niet zonder meer windmolens worden gebouwd. Voor zover een plaatsingszone daarbinnen valt, moet onderzoek uitwijzen of windmolens acceptabel zijn en zo ja, onder welke voorwaarden.

Waterkeringen

Voor de plaatsing van windmolens nabij waterkeringen dient het waterschap Zuiderzeeland geconsulteerd te worden. Activiteiten op, in en nabij waterkeringen mogen het functioneren van de waterkering niet belemmeren, en kunnen daarom verboden worden (conform keurbepalingen). Indien maatregelen worden getroffen om de veiligheid, robuustheid en duurzaamheid te borgen, hoeven ontwikkelingen niet uitgesloten te worden.

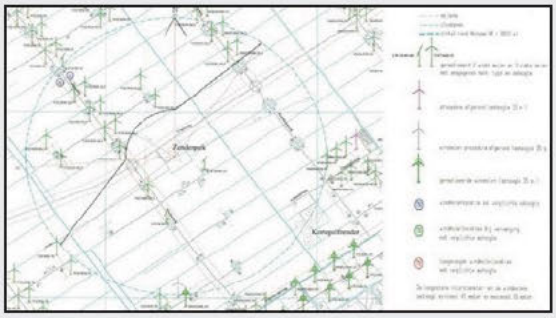

Zone met beperkingen als gevolg van de middengolfzender bij Zeewolde

4 DE AANPAK

Provincie en gemeenten kiezen voor een nieuwe aanpak, die de nieuwbouw van windmolens gebiedsgericht koppelt aan het saneren. Initiatiefnemers krijgen gelegenheid om zelf het voortouw te nemen in de uitwerking van de projecten. Ze krijgen speelruimte, zolang ze invulling geven aan de doelstellingen van de provincie en de gemeenten: meer duurzame energie, landschappelijke verbetering, economische structuurversterking en een stevige inbedding in de samenleving.

Dit hoofdstuk beschrijft de voorwaarden waaraan een projectplan van een initiatiefnemer moet voldoen, willen de provincie en de gemeenten ermee instemmen. Juridisch worden deze voorwaarden geborgd in het nieuwe hoofdstuk Windenergie bij de Verordening voor de Fysieke Leefomgeving, dat na vaststelling van het Regioplan in besluitvorming wordt gebracht.

De aanpak - kern van het beleid

Een **'project voor opschalen en saneren'** moet voldoen aan de volgende voorwaarden:

Er worden **nieuwe windmolens** gebouwd, gesitueerd binnen de plaatsingszones en de daaraan verbonden voorwaarden die in dit Regioplan zijn opgenomen.

Aan de bouw van nieuwe windmolens is **sanering van bestaande windmolens** gekoppeld, waarbij geldt:

- dat de sanering van een bestaande windmolen plaatsvindt zo snel mogelijk na ingebruikname van de nieuwe windmolen waaraan deze gekoppeld is, maar uiterlijk na vijf jaar, waarbij de economische noodzaak van een termijn van langer dan een half jaar dient te worden aangetoond,
- dat sanering van bestaande windmolens nabij de nieuwe windmolen voorkeur heeft boven sanering van bestaande windmolens verder weg in het projectgebied, en de sanering van oudere windmolens de voorkeur heeft boven de sanering van jongere windmolens.

Bewoners en ondernemers krijgen gelegenheid om **financieel te participeren,** waarbij geldt:

- dat in ieder geval bewoners en ondernemers in het projectgebied de gelegenheid krijgen om op gelijke voet financieel te participeren bij de ontwikkeling van nieuwe windmolens vanaf de eerste risicodragende fase,
- dat in ieder geval alle bewoners en ondernemers in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland gelegenheid krijgen om financieel te participeren in de exploitatie,
- dat beide vormen van financiële participatie eerlijk, eenvoudig en evenwichtig moeten zijn vormgegeven.

Gedurende de exploitatie van de windmolen draagt de initiatiefnemer bij aan kwaliteitsverbetering in de omgeving van de nieuwe windmolens met een **gebiedsgebonden bijdrage** van gemiddeld € 1050 per MW per jaar, iedere vijf jaar te indexeren, waarbij het af te dragen bedrag desgewenst per jaar kan variëren.

Bij de totstandkoming van het project stelt de initiatiefnemer omwonenden en andere betrokkenen in de gelegenheid om te **participeren in de planvorming**.

Plaatsing nieuwe opstellingen

➜ *Bij de invulling van de plaatsingszones gelden ruimtelijke uitgangspunten ten behoeve van de omgevingskwaliteit*

Nieuwe windmolens mogen alleen worden geplaatst in de plaatsingszones die op de kaart zijn weergegeven. De zones zijn 500 of 1000 meter breed en bezitten daarmee voldoende flexibiliteit voor de uitwerking op de locatie. Om een goede landschappelijke inpassing te bereiken, geldt een aantal algemene ruimtelijke uitgangspunten:

- een windmolenopstelling bestaat uit minimaal zeven windmolens;
- per plaatsingszone staan de windmolens op regelmatige afstand, zonder hiaten, in één niet verspringende lijn – bij een gebogen lijn kan het landschappelijke ritme gebaat zijn bij een kortere onderlinge afstand in de bocht;
- per plaatsingszone staan identieke windmolens: gelijk qua afmeting, verschijningsvorm en kleurstelling;
- de afzonderlijke windmolens voldoen aan de volgende eigenschappen:
- een ashoogte van minimaal 90 meter (behalve in plaatsingszones waar bijzondere hoogtebeperkingen gelden);
- drie rotorbladen;
- een terughoudende omgang met kleuren, teksten of lichten op masten.

Gemeenten kunnen de ruimtelijke uitgangspunten op projectniveau verruimen, handhaven of aanscherpen. Zij maken daartoe voor ieder project een beeldkwaliteitsplan of beeldregieplan, al dan niet verbonden aan het reguliere welstandstoezicht. Afwijkingen van de genoemde ruimtelijke uitgangspunten worden hierin verantwoord. Dit kan ook gaan over landschappelijke ingrepen die de beeldkwaliteit van de windmolenopstellingen in relatie tot het landschappelijk casco versterken, en over de ruimtelijke kwaliteit van plaatsing en vormgeving van hekken, installaties en andere objecten die met de windmolens zijn verbonden.

Op grond van amendement B ('hoogtebeperking') van Provinciale Staten voert de provincie Flevoland het volgende beleid:

- Uitgegaan wordt van een maximale ashoogte van 120 meter met daarbij het maximaal haalbare vermogen per turbine. Indien initiatiefnemers een hogere ashoogte willen voor een hoger MW, dient te worden aangetoond dat het maximaal haalbare vermogen per turbine bij een windmolen met een ashoogte van 120 meter ontoereikend is.
- Indien een initiatiefnemer kiest voor windmolens met een tiphoogte van meer dan 145 meter (ashoogte ongeveer 90 meter), dan verplicht initiatiefnemer zich om op elke windmolen obstakelverlichting te plaatsen waarbij zichtoverlast zoveel mogelijk wordt voorkomen. Ook dient initiatiefnemer onderzoek te laten verrichten naar de mate waarin geluidsoverlast, resonantie en trillingen verschillen ten opzichte van een windmolen met een tiphoogte van 145 meter.

Daarnaast geldt een aantal vuistregels en wettelijke normen om een onevenredig beslag op de leefomgeving te voorkomen. Deze gaan over de geluidsproductie, de slagschaduw en de externe veiligheid (de risico's die mensen in de omgeving lopen). Deze aspecten zijn, voor zover zinvol, op hoofdlijnen beoordeeld in het Plan-MER. Ze zullen meer in detail ook in het Project-MER en de daaraan voorafgaande Nota Reikwijdte en Detailniveau terugkomen.

Op het testveld bij Lelystad behoudt de WUR het recht om nieuwe testmolens te bouwen, ook buiten de aangewezen plaatsingszones, mits het totaal aantal testmolens (conform bestaand beleid) maximaal 12 bedraagt. Testmolens van de WUR vallen buiten de saneringsopgave.

Sanering

➜ *Initiatiefnemers bepalen binnen voorwaarden de volgorde en het tijdstip van de sanering.*

Een kernpunt in de strategie van 'opschalen en saneren', is dat de sanering van oude windmolens onlosmakelijk wordt gekoppeld aan de bouw van de nieuwe windmolens. Op die manier kan de sanering worden geborgd zonder een beslag op publieke middelen te leggen. De sanering maakt daarom deel uit van het projectplan dat de initiatiefnemers per projectgebied maken. Zij zijn ook verantwoordelijk voor de uitvoering.

De omvang en de tijdsplanning van de sanering worden privaatrechtelijk geborgd in de anterieure overeenkomst, en publiekrechtelijk veilig gesteld in het inpassingsplan dat ook de nieuwbouw toelaat. Deze dubbele en met elkaar samenhangende borging biedt voldoende juridische zekerheid dat de te saneren windmolens daadwerkelijk op het vastgestelde moment zullen worden verwijderd. Als een eigenaar van een bestaande windmolen de medewerking weigert ondanks een redelijk aanbod, kan de initiatiefnemer verzoeken om publiekrechtelijke middelen toe te passen. In de praktijk zal een windmolen-eigenaar er minimaal rekening mee moeten houden, dat hij niet meer het recht heeft om een bestaande windmolen op dezelfde plek te vervangen, ook niet als deze aan het eind van de technische of economische levensduur zit. Als het publiekrechtelijk instrumentarium toelaat dat provincie en/of gemeente sanering kunnen afdwingen, zullen zij daar alleen in het uiterste geval toe overgaan. Welke mogelijkheden er zijn, is afhankelijk van de ontwikkeling in de wetgeving: de Omgevingswet die in 2018 onder meer de Wet ruimtelijke ordening en de Crisis- en herstelwet vervangt, en de eerste jurisprudentie daarmee. Koppeling van een te saneren molen aan nieuwbouw in een ander (bestaand of toekomstig) projectgebied is uitgesloten, omdat dan de geografische samenhang tussen nieuwbouw en sanering ontbreekt.

Bestaande windmolens worden zo snel mogelijk gesaneerd, maar uiterlijk vijf jaar na ingebruikname van de nieuwe windmolens, waarbij de economische noodzaak van een termijn langer dan een half jaar dient te worden aangetoond. De initiatiefnemer bepaalt de volgorde van sanering, maar als uitgangspunt geldt dat de oudste windmolens en windmolens nabij de nieuwe opstelling voorrang hebben boven jongere windmolens en verder weg gelegen windmolens. Op ieder moment moet aan de eisen worden voldaan die gelden voor de leefomgeving. Dat betekent dat oude en nieuwe molens tezamen niet voor een geluidsproductie, slagschaduw of extern risico mogen zorgen dan wettelijk is toegestaan.

Beide voorwaarden (de 'transitieperiode' waarop zowel de nieuwe als de daaraan gekoppelde oude windmolen in gebruik is, en de volgorde van sanering) hangen samen met de landschappelijke ambitie van het 'opschalen en saneren'. De beoogde landschappelijke verbetering ontstaat pas als de nieuwe molens zijn opgesteld én de oude zijn verwijderd. Zolang oude en nieuwe windmolens door elkaar heen staan, is het effect tegengesteld. Onmiddellijke verwijdering van bestaande windmolens in de directe omgeving is economisch echter niet altijd haalbaar. Kosten per te saneren windmolen lopen sterk uiteen, vooral vanwege de uiteenlopende leeftijd van de windmolens en andere gebiedsspecifieke kenmerken.

Om dezelfde reden is het niet mogelijk om een vast saneringsequivalent te hanteren (dat wil zeggen een vaste verhouding tussen de productiecapaciteit van de nieuwe molens en die van de te saneren molens). Financieel zou dat tot scheve verhoudingen kunnen leiden. Dat is een van de redenen waarom gekozen is voor gebiedsgerichte projecten. Voor elk van deze projecten lijkt aannemelijk te maken dat de nieuwbouw binnen de plaatsingszones, gecombineerd met de sanering van de windmolens van de oude generatie, economisch haalbaar is.

De uitvoering van elk van de gebiedsgerichte projecten zal jaren in beslag nemen. In die periode draaien oude en nieuwe molens tegelijk. De voorwaarden hebben mede tot doel om dit 'dubbeldraaien' zo veel mogelijk te beperken, zowel geografisch als in de tijd. Het is aan de initiatiefnemers om in hun projectplan te laten zien hoe ze hier invulling aan geven. Dat betekent dat het projectplan voorzien moet zijn van een fasering, waaruit blijkt in welke periode en in welk gebied dit dubbeldraaien voorkomt.

Onder 'sanering' wordt verstaan: het feitelijk weghalen van de windmolen tot op minimaal een meter onder maaiveld, plus het afvoeren daarvan.

Financiële participatie

➜ *Bewoners en ondernemers krijgen gelegenheid om financieel te participeren. Van initiatiefnemers wordt gevraagd die participatie eerlijk, eenvoudig en evenwichtig vorm te geven*

Bewoners en ondernemers in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland krijgen gelegenheid om financieel te participeren in de nieuwe windmolens. Dat is een middel om het lokale en regionale draagvlak te vergroten en om de eigenaren van de te saneren windmolens een gelijkwaardig alternatief te bieden. Participatie draagt bij aan de economische structuurversterking, een van de doelstellingen van het Regioplan, want de revenuen van de windenergie blijven hiermee minstens voor een deel binnen de provincie.

Er is een onderscheid tussen de bewoners en ondernemers in het werkingsgebied van het Regioplan (een groot deel van het buitengebied van Dronten, Lelystad en Zeewolde en een zeer beperkt deel van het Almeerse buitengebied), onder wie de eigenaren van bestaande windmolens, en andere bewoners en ondernemers in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland. Dit onderscheid vloeit voort uit de twee verschillende doelstellingen: een alternatief voor huidige eigenaren en lokale en regionale draagvlak.

- In ieder geval de bewoners en ondernemers die gevestigd zijn in een projectgebied, krijgen gelegenheid om financieel te participeren in de ontwikkeling van nieuwe windmolens binnen dat projectgebied, vanaf de eerste risicodragende fase (de fase voordat de vergunningen zijn verleend) en per project-gebied op basis van gelijkheid.
- In ieder geval de bewoners en ondernemers in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland krijgen gelegenheid om financieel te participeren in de exploitatie van nieuwe windmolens (de fase vanaf ingebruikname). De initiatiefnemer moet bereid zijn om minimaal 2,5% van de initiële totale investeringsomvang (de totale waarde van alle activa die met de nieuwe windmolenopstelling te maken hebben) op deze manier te financieren.

Het staat de initiatiefnemers vrij zelf de vorm te kiezen van de beide soorten financiële participatie en de participatiemogelijkheden uit te breiden naar andere doelgroepen. Voorwaarde is dat ze de financiële participatie in hun projectplan op een evenwichtige, eenvoudige en eerlijke manier uitwerken en vervolgens uitvoeren. Eerlijk, eenvoudig en evenwichtig betekent voor de ontwikkel- en bouwfase in ieder geval dat:

- alle bewoners en ondernemers uit het betreffende projectgebied risicodragend kapitaal (eigen vermogen) kunnen inbrengen, ongeacht het eigendom van de gronden waarop gerealiseerd wordt,
- redelijkerwijs gedeeld wordt in dividend en zeggenschap, gekoppeld aan de gedragen verantwoordelijk-heden bij de ontwikkeling en eventuele inbreng voor de invulling van de saneringsopgave,
- de kandidaat-participanten te allen tijde worden gewezen op de aan participatie verbonden risico's,
- een eventueel verlangd lidmaatschap of belang bij een initiatiefnemer geen onnodige belemmeringen opwerpt.

Eerlijk, eenvoudig en evenwichtig betekent voor de exploitatiefase in ieder geval dat:

- alle bewoners en ondernemers in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland kunnen participeren, waarbij minimaal 2,5% van de totale initiële investeringsomvang (de totale waarde van alle activa die met de nieuwe windmolenopstelling samenhangen) – ongeacht de vorm waarin dit gebeurt – open moet staan voor deelname voor een periode van minimaal tien jaar vanaf de aanvang van de exploitatie,
- dat kandidaat-participanten te allen tijde worden gewezen op de aan participatie verbonden risico's en daarvoor een redelijke vergoeding ontvangen,
- dat deze participaties, eventueel na een beperkte lock-in periode van maximaal twee jaar, verhandelbaar dienen te zijn,
- dat de initiatiefnemer eventuele achterblijvende belangstelling in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland voor invulling van de financiering moet kunnen aantonen, alvorens een invulling wordt toegestaan die afwijkt van het genoemde minimumpercentage van 2,5%.

Gebiedsgebonden bijdrage

➜ *Met een jaarlijkse 'gebiedsgebonden bijdrage' dragen initiatiefnemers bij aan kwaliteitsverbetering in de omgeving van de nieuwe windmolens.*

Hoewel het totale aantal windmolens in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland afneemt door de strategie van opschalen en saneren, zoveel als mogelijk aansluiting wordt gezocht bij landschappelijke structuren en er uitgangspunten zijn geformuleerd voor de beeldkwaliteit van de nieuwbouw, is een nieuwe, hoge windmolen in de omgeving op zichzelf geen landschappelijke vooruitgang. Dat kan het maatschappelijk draagvlak voor windenergie aantasten. De impact van een nieuwe opstelling moet maatschappelijk worden gecompenseerd. Die compensatie is noodzakelijk voor een goede ruimtelijke ordening.

Deze compensatie houdt in dat de initiatiefnemer een 'gebiedsgebonden bijdrage' moet leveren voor een aantoonbare en uitvoerbare kwaliteitsverbetering in de omgeving. Vaak zal de kwaliteitsverbetering de vorm hebben van een fysieke, maatschappelijke voorziening voor bijvoorbeeld natuur, recreatie of cultuur. Het is denkbaar om de gebiedsgebonden bijdrage in te zetten om het landschappelijke casco te versterken, om te voorkomen dat de nieuwe windmolens het landschap te zeer gaan domineren. Andere bestedingsdoelen dan fysieke, maatschappelijke voorzieningen zijn echter ook denkbaar.

Dit Regioplan zelf heeft een te hoog abstractieniveau om al uitgewerkte bestedingsdoelen te noemen; de bedoeling is dat de initiatiefnemer en de gemeente komen tot maatwerk dat past bij de omgeving van de betreffende windmolens en de duur van de exploitatie. Uitgangspunt is dat de initiatiefnemer en de gemeente vooraf, voor een in onderling overleg te bepalen periode, afspraken maken over de besteding. De besteding moet op het moment van de betaling geborgd zijn.

De hoogte van deze gebiedsgebonden bijdrage bedraagt jaarlijks € 1050 per MW opgesteld vermogen in de betreffende opstelling, gedurende de looptijd van de exploitatie, iedere vijf jaar te indexeren (met peiljaar 2015). De initiatiefnemer en de gemeente kunnen er in onderling overleg voor kiezen om de bijdrage per jaar variabel te maken, zolang dat geen invloed heeft op het totale bedrag over een termijn van meerdere jaren. Zo is het denkbaar de jaarlijkse bijdrage te koppelen aan de werkelijk geproduceerde hoeveelheid MWh. Dit beperkt het financiële risico voor de initiatiefnemer. De koppeling met de beoogde kwaliteitsverbetering in de omgeving staat steeds voorop.

De initiatiefnemer en de gemeente werken hun afspraken over de gebiedsgebonden bijdrage uit in een anterieure overeenkomst bij het ontwerp-inpassings- of bestemmingsplan. Voor zover nodig en van toepassing, kan de gebiedsgebonden bijdrage gekwalificeerd worden als een 'bijdrage aan de ruimtelijke ontwikkeling' volgens de Wet ruimtelijke ordening (artikel 6.24). In dat geval moet de besteding zijn gebaseerd op een vastgestelde structuurvisie.

De provincie zal de uitgangspunten van de gebiedsgebonden bijdrage provinciebreed vastleggen in de Verordening voor de Fysieke Leefomgeving.

Planparticipatie en communicatie

➜ *Omwonenden en andere betrokkenen praten mee bij de uitvoering van een projectplan.*

Bij de totstandkoming van dit Regioplan zijn inloopavonden georganiseerd voor de bewoners van de beoogde projectgebieden. Zij kunnen hun zienswijze ook kenbaar maken via de formele inspraakprocedure. Maar ook bij de uitvoering van een projectplan door de initiatiefnemer behoren omwonenden en andere betrokkenen inbreng te kunnen leveren. Dan kan het bijvoorbeeld ook gaan om de invulling van een of meer plaatsingszones en de besteding van de gebiedsgebonden bijdrage.

Voorwaarde aan een projectplan is daarom dat dit voorziet in voldoende mogelijkheden voor planparticipatie door omwonenden en andere betrokkenen, en dat de initiatiefnemer erin aangeeft hoe hij bewoners wil motiveren om financieel te participeren. Provincie en gemeente zijn bereid om daar ondersteuning bij te bieden. De gedragscode van de Nederlandse Windenergie Associatie (NWEA) en anderen geldt als uitgangspunt. De communicatie is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de

initiatiefnemer en de betrokken overheidspartijen: de initiatiefnemer communiceert over de planvorming rond de nieuwe opstellingen en de mogelijke inrichting van de plaatsingszones, de mogelijkheden om financieel te participeren en de (al dan niet vermeende) hinder. De betrokken overheidspartijen organiseren in samenhang daarmee de communicatie over de ruimtelijke procedures.

5 VERVOLGPROCES

Onomkeerbare stappen zijn voorafgaand aan de vaststelling van het Regioplan nog niet gezet, maar zowel de overheden als de windverenigingen zijn voorbereid op hun rol in de uitvoering. Windverenigingen maken zich op voor hun taak als initiatiefnemer. Overheden maken in het Regioplan hun politieke afspraken en ze brengen hun bestuursrechtelijke instrumentarium in gereedheid.

Uitgangspunt is één initiatiefnemer per projectgebied, die verantwoordelijk is voor de haalbaarheid en de uitvoering van het integrale project (dus inclusief de sanering, de gebiedsgebonden bijdrage en de financiële participatie). Wie verantwoordelijk is, moet ook zeggenschap hebben: vandaar dat de initiatiefnemer de nodige vrijheid krijgt in de inrichting van het vervolgproces en de projectuitwerking, binnen de voorwaarden die de overheid stelt.

De initiatiefnemer is niet per definitie ook de exploitant. Het staat de initiatiefnemer vrij om de feitelijke exploitatie van de nieuwe lijnopstellingen bij anderen onder te brengen, met alle rechten en plichten die daarbij horen. Het is bijvoorbeeld denkbaar dat de initiatiefnemer een alliantie is van verschillende partijen, waarvan individuele deelnemers optreden als exploitant. De initiatiefnemer blijft wel verantwoordelijk voor de uitvoering van het projectplan.

Samenwerkingsproces

➜ *De initiatiefnemers en de betrokken overheidspartijen maken afspraken in een intentieovereenkomst en, zodra ze het eens zijn over het projectplan, in een samenwerkingsovereenkomst. .*

Twee momenten markeren de samenwerking tussen de initiatiefnemer en de betrokken overheidspartijen: het sluiten van een intentieovereenkomst en later een samenwerkingsovereenkomst.

Het Rijk, de provincie en de betrokken gemeente(n) sluiten voor elk projectgebied een intentieovereenkomst af met één initiatiefnemer, die aannemelijk heeft gemaakt in staat te zijn en het organiserend vermogen te hebben om in een integraal plan alle nieuwbouw en sanering in dat projectgebied (binnen de gestelde voorwaarden) te realiseren. In deze intentieovereenkomst spreken de ondertekenende partijen af wat zij gedurende een periode van elkaar mogen verwachten: de initiatiefnemer spant zich in om tot een projectplan met maatschappelijk draagvlak te komen, de overheden spannen zich in om de beleidsmatige en publiekrechtelijke voorwaarden te creëren. Met het ondertekenen van de intentieovereenkomst, start het Rijk met de uitvoering van de Rijkscoördinatieregeling (tenzij het project daar niet groot genoeg voor is, zie onder ‘publiekrechtelijk arrangement’). Dat betekent dat het Rijk het inpassingsplan voorbereidt dat de bouw en de sanering publiekrechtelijk mogelijk maakt, en de vergunningverlening coördineert.

Vervolgens maakt de initiatiefnemer zijn projectplan, in samenspraak met de betrokken overheden maar voor eigen rekening en risico. Dat projectplan bevat in elk geval:

- een kaart plus een ruimtelijke beschrijving,
- inzicht in de haalbaarheid van het plan,
- de invulling van de sanering, de financiële participatie en de gebiedsgebonden bijdrage;
- de fasering en planning van de nieuwbouw en de sanering;
- de planparticipatie en communicatie rond de voorbereiding en uitvoering.

Het projectplan gaat gepaard met een Notitie Reikwijdte en Detailniveau, de opmaat voor het Milieueffectrapport op projectniveau (het Project-MER). De nota kondigt aan welke milieueffecten onderzocht gaan worden en op welke wijze. Het bevoegd gezag voor het MER (Rijk, provincie of gemeente) stelt

de Notitie Reikwijdte en Detailniveau vast, maar de initiatiefnemer stelt hem op.

De provincie en de betrokken gemeente(n) toetsen het projectplan aan de doelstellingen en voorwaarden van het Regioplan. Overeenstemming over het projectplan en de Notitie Reikwijdte en Detailniveau bezegelen de initiatiefnemer en de gezamenlijke overheden in een samenwerkingsovereenkomst. Daarin maken zij ook afspraken over de organisatie van de samenwerking voor de volgende periode, waaronder de verdeling van de taken en verantwoordelijkheden. Op grond van de samenwerkingsovereenkomst werkt de initiatiefnemer het project verder uit, in samenspraak met omwonenden, de betreffende gemeente en andere betrokkenen.

Onderdeel van deze fase is de procedure voor het Project-MER, uit te voeren door de initiatiefnemer (die daar, op eigen risico, ook eerder mee kan beginnen). Het bevoegd gezag accepteert het Project-MER tegelijk met de vaststelling van het inpassingsplan en de vergunningverlening.

Publiekrechtelijk arrangement

➜ *De overheidspartijen faciliteren en borgen het opschalen en saneren met een publiekrechtelijk arrangement van structuurvisie, verordening, anterieure overeenkomst, inpassingsplan en uitvoeringsbesluiten.*

Het voortouw in de integrale, gebiedsgerichte projecten voor ‘opschalen en saneren’ ligt bij de private initiatiefnemers, binnen de voorwaarden van de overheid. Deze vorm van samenwerking stelt ook eisen aan het optreden van Rijk, provincie en gemeenten. Zij moeten enerzijds het vertrouwen aan de initiatiefnemers geven dat ze hun publiekrechtelijke middelen zullen inzetten wanneer hun project daarom vraagt. Anderzijds moeten de overheden kunnen interveniëren als projecten zich zo ontwikkelen dat hun voorwaarden in het geding komen. Het ‘publiekrechtelijke arrangement’ van structuurvisie, verordening, anterieure overeenkomst, inpassingsplan en uitvoeringsbesluiten voorziet daarin.

Deze instrumenten verzekeren fundamentele uitgangspunten zoals de koppeling van nieuwbouw aan sanering, en geven initiatiefnemers de zekerheid dat in alle projectgebieden gelijkwaardige voorwaarden gelden. Daarnaast vergroten ze de handelingsruimte van de overheidspartijen. Met een structuurvisie is het bijvoorbeeld mogelijk om een gebiedsgebonden bijdrage beleidsmatig te verankeren. Met de verordening kunnen overheidspartijen voorkomen dat individuele eigenaren oude windmolens vervangen door nieuwe, buiten het gebiedsgerichte project om. Andersom kunnen ze onwillige eigenaren verplichten om hun windmolens te ‘moderniseren’, dat wil zeggen onderdeel te maken van de herstructurerings-opgave.

Ook voor het realiseren van de nieuwe lijnopstellingen, zijn publiekrechtelijke instrumenten onmisbaar. Er is een inpassings- of bestemmingsplan nodig. In de vier projectgebieden van dit Regioplan zal dit normaal gesproken een rijksinpassingsplan zijn, als onderdeel van de Rijkscoördinatieregeling, want conform de Elektriciteitswet is het Rijk het ‘bevoegd gezag’ voor windenergieprojecten met een capaciteit van meer dan 100 MW. Uitgangspunt is dat het bevoegd gezag één inpassings- of bestemmings-plan per projectgebied vaststelt. Bijzonder voor de projectgebieden in dit Regioplan is dat dit inpassings- of bestemmingsplan zowel de nieuwbouw als de sanering betreft, en de koppeling tussen beide verzekert. In het moderniseringsartikel uit de Crisis- en herstelwet heeft het Rijk deze bevoegdheid gecreëerd. Het inpassings- of bestemmingsplan bevat een uitvoeringsprogramma waarin de nieuwbouw en de sanering in de tijd zijn uitgezet.

Voorafgaand aan de tervisielegging van het inpassings- of bestemmingsplan, sluiten de bevoegde gezagen en de initiatiefnemer een anterieure overeenkomst. Zij maken daarin afspraken over:

- de uitwerking en borging van de sanering,
- de uitwerking en borging van de mogelijkheden voor financiële participatie,
- de uitvoeringsfase,
- het kostenverhaal (zie de volgende paragraaf; over de besteding van de gebiedsgebonden bijdrage sluit de initiatiefnemer een afzonderlijke anterieure overeenkomst met de gemeente).

Onderdeel van de uitvoeringsfase zijn de publiekrechtelijke uitvoeringsbesluiten, met name de benodigde

gemeentelijke omgevingsvergunningen. Binnen de rijkscoördinatieregeling coördineert de minister van Economische Zaken deze vergunningverlening door gemeenten. Uitgangspunt is dat een omgevingsvergunning voor een windmolen een afgebakende geldigheidsduur heeft, gebaseerd op een exploitatieperiode van maximaal 25 jaar. Na afloop van die termijn ontstaat vanzelf een keuzemoment voor eigenaar én overheid tussen laten staan, moderniseren of weghalen van de windmolen.

Kostenverhaal

De overheid maakt kosten om het opschalen en saneren door initiatiefnemers te faciliteren. De Wet ruimtelijke ordening biedt vrij ruime mogelijkheden om kosten te verhalen op de initiatiefnemers. Het gaat dan bijvoorbeeld om onderzoekskosten, plankosten, planschadevergoedingen en de aanleg van voorzieningen die noodzakelijk zijn voor de windmolens. In de Wet ruimtelijke ordening en het Besluit ruimtelijke ordening is een kostensoortenlijst opgenomen, waarin nauwkeurig is omschreven welke kosten mogen worden verhaald. Bij de toedeling van de kosten gelden wettelijk de criteria van profijt, toerekenbaarheid en proportionaliteit:

- profijt: de initiatiefnemer moet baat hebben bij de maatregelen, voorzieningen of werken,
- toerekenbaarheid: er moet een causaal verband zijn tussen de kosten en het opschalen en saneren,
- proportionaliteit: als de kosten ook voor andere initiatiefnemers of andersoortige projecten worden gemaakt, moeten de kosten evenredig verhaald worden.

Naast het reguliere kostenverhaal onderscheidt de wet drie aanvullende voorzieningen: kosten voor bovenwijkse voorzieningen, bovenplanse verevening en een bijdrage aan de ruimtelijke ontwikkeling. In de context van het opschalen en saneren kan de gebiedsgebonden bijdrage de vorm krijgen van een bijdrage aan de ruimtelijke ontwikkeling. Bovenplanse verevening kan aan de orde zijn als er kosten verhaald worden die niet aan een enkel inpassings- of bestemmingsplan toe te rekenen zijn. Het kostenverhaal kan dan voor een deel de vorm aannemen van een fondsbijdrage.

In de anterieure overeenkomst werken de initiatiefnemer en de betrokken overheid (of overheden) dit kostenverhaal uit en maken daar afspraken over. Mochten zij daar in onderling overleg niet uitkomen, dan schrijft de wet voor dat de betrokken overheid de bijdrage voor het kostenverhaal dwingend oplegt in een exploitatieplan. Dat exploitatieplan hoort in dat geval bij het inpassings- of bestemmingsplan. Onderdeel van het exploitatieplan is een exploitatieopzet, die de basis vormt voor de kostenverhaalbijdrage die de initiatiefnemer opgelegd krijgt.

Colofon

Dit is een uitgave van:
Provincie Flevoland
afdeling Ruimte & Economie

Adres:
Visarenddreef 1
Postbus 55
8200 AB Lelystad

Contact:
Telefoon 0320 - 265 265
E-mail: info@flevoland.nl
www.flevoland.nl

SEPTEMBER 2016

Het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland is gewijzigd vastgesteld door: Provinciale Staten van Flevoland (met amendementen) op 13 juli 2016, NL.IMRO.9924. SVRegioplanwind-VA01.

Statenvoorstel

Onderwerp
Voorkeursalternatief Windplan Groen

Gedeputeerde Staten stellen voor

1. Beslispunten
   1. Kennis te nemen van het voorkeursalternatief voor de realisatie van Windplan Groen
   2. In te stemmen met de afwijkingen van het Regioplan Windenergie ten aanzien van de inzet van extra plaatsingszones en het uitstellen van een deel van de sanerings- en opschalingsopgave.

2. Doelstelling programmabegroting
   Dit onderwerp past binnen het programma 5 programmaonderdeel 5.2 Energie en Klimaat.

3. Eerdere behandeling
   In de laatste versies van de nieuwsbrief over het Regioplan bent u op de hoogte gebracht over de stand van zaken van windplan Groen. Deze versies zijn als bijlage toegevoegd

4. Bevoegdheden PS en doel behandeling
   Doel van de behandeling is om kennis te nemen van het voorkeursalternatief (hierna:VKA) en in te stemmen met de afwijkingen van het beleid die voor de uitvoering van het plan benodigd zijn.

5. Verdere behandeling PS
   Het VKA wordt verwerkt in een voorontwerp-rijksinpassingsplan (hierna: VO-IP). De minister van Economische Zaken en Klimaat zal het VO-IP in oktober of november van dit jaar aan u voorleggen en u om een reactie vragen. Vervolgens zal u over het verdere verloop van de procedure over het inpassingsplan op de hoogte worden gehouden.

6. Korte toelichting op voorstel
   De initiatiefnemers van Windplan Groen (Windkoepel Groen) hebben in samenspraak met de betrokken overheden een voorkeursalternatief ontwikkeld voor de invulling van het projectgebied “Oost” uit het Regioplan. Het betreft een plan voor de realisatie van 109 nieuwe windmolens ter vervanging van de 98 bestaande windmolens in het gebied. Het VKA is een resultante van een belangenafweging op het gebied van milieu, techniek, economie en draagvlak. De stuurgroep heeft op 20 juni jl. met het VKA ingestemd en tegelijkertijd geconstateerd dat het plan op onderdelen afwijkt van het Regioplan Windenergie. In het voorliggend voorstel wordt u gevraagd kennis te nemen van het VKA en in te stemmen met de gemotiveerde afwijkingen van het beleid zodat het VKA definitief kan worden vastgesteld en uitgewerkt.

7. Beoogd effect
   Instemming over de gemotiveerde afwijkingen van het provinciale beleid voor windenergie.

Provinciale Staten
19 september 2018

Agendapunt

Lelystad
26 juni 2018

Registratienummer
2258489

Inlichtingen
[redacted]

Afdeling/Bureau
RE

Portefeuillehouder
Fackeldey, J.A.

Routing

Commissie Duurzaamheid:
5 september 2018

Statenvoorstel

8. Beschrijving VKA

Het voorkeursalternatief is als volgt samen te vatten

Opschalen	109 nieuwe windmolens (verwacht vermogen van 550 MW)	• 82 molens direct gerealiseerd • 27 molens uitgesteld gerealiseerd • 79 molens met een ashoogte > 120m • 30 molens met een ashoogte < 120m • Optimalisatie van 2 plaatsingszones (Meeuwentocht en Pijlstaartweg) • 3 extra plaatsingszones (Ansjovistocht, Zeebiestocht, Hondtocht Noord)
Saneren	98 bestaande windmolens worden gesaneerd (200 MW vermogen)	Max 0,5 jr dubbeldraaien 27 + 12 molens waarvan sanering wordt uitgesteld
Participeren	- Min 2,5 % financiële participatie voor bewoners en ondernemers in het gebied - Afdracht aan een gebiedsfonds	

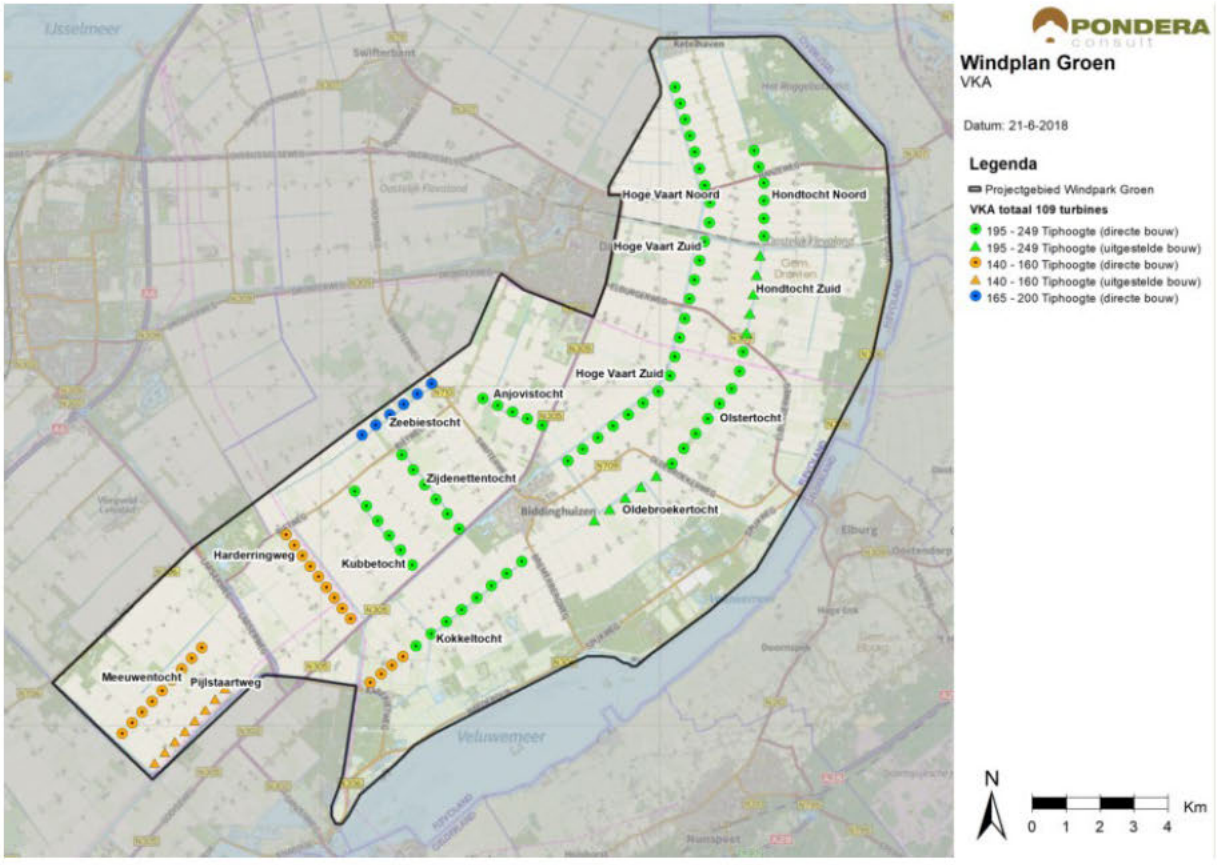

Statenvoorstel

9. Argumenten

1.1. Het plan draagt bij aan de provinciale ambities voor het realiseren van windenergie
Met het vaststellen van het Regioplan Windenergie heeft u de ambitie vastgelegd om meer windenergie met minder windmolens te realiseren. Het voorliggende VKA plan draagt bij aan deze ambitie door ongeveer 300 MW extra windenergie in provincie op te wekken.

1.2. Het VKA voldoet op hoofdlijnen aan de uitgangspunten van het Regioplan
Er is één initiatiefnemer (windkoepel Groen) die voornemens is om de bestaande windmolens uit het gebied te saneren om vervolgens nieuwe windmolens te realiseren die meer windenergie opwekken. Dit wil de initiatiefnemer in één samenhangend projectplan uitwerken. De initiatiefnemers maken het voor bewoners en ondernemers uit het gebied mogelijk om te participeren in de ontwikkelfase en/of exploitatiefase.

1.3. Gebieds-specifieke omstandigheden maken het noodzakelijk om op onderdelen af te wijken van het Regioplanbeleid
In het projectgebied geldt een aantal gebieds-specifieke omstandigheden die het noodzakelijk maken om op onderdelen af te wijken van het Regioplanbeleid. De specifieke omstandigheden betreffen de hoogtebeperkingen als gevolg van de luchthaven, de afgegeven vervangingsvergunningen voor bestaande lijnen buiten de aangewezen plaatsingszones, een relatief lage SDE-vergoeding ten opzichte van de gemiddelde windsnelheid en een hoge saneringslast door het grote aantal relatief jonge windmolens. Deze omstandigheden tezamen maken het gecompliceerd om tot een project te komen dat binnen de kaders van het beleid past én economisch uitvoerbaar is. Daarom wordt voorgesteld om een 3-tal extra plaatsingszones (Ansjovistocht met 5 molens, Zeebiestocht met 6 molens en de Hondtocht Noord met 2 windmolens) aan te wenden en de opschaling en sanering van de zgn Eolienne-molens1 uit te stellen. (Bij de argumenten 2.1 t/m 2.3 worden de afwijkingen apart toegelicht.)

1.4. Voor de toepassing van een hogere ashoogte (amendement B-van het regioplan) is de economische noodzaak aangetoond
In het VKA zijn 79 windmolens voorzien met een hogere ashoogte dan 120m. Deze ashoogte kan conform het aangenomen amendement B van het regioplan alleen worden toegepast als hiervoor de economische noodzaak is aangetoond. Deze noodzaak blijkt aanwezig te zijn en is uiteengezet in de bijgevoegde sanitycheck uitgevoerd door een onafhankelijk financieel deskundige (Peregrine). Peregrine stelt in haar sanitycheck dat de initiatiefnemers aantonen dat het gebruik van grotere turbines met een ashoogte van 120 meter noodzakelijk is om de dalende SDE+ subsidie te kunnen ondervangen. De business case gebaseerd op uitgangspunten van het Regioplan en windturbines met een ashoogte lager dan 120 meter komt gemiddeld onder het benchmark rendement uit, wat onvoldoende economisch perspectief biedt voor verdere ontwikkeling van Windplan Groen. Dit beeld is overigens volledig in lijn met de (internationale) markttrend voor het gebruik van steeds grotere turbines, die lagere kosten per MWh met zich meebrengen. Deze trend stelt overheden in staat hun steun naar beneden bij te stellen, waarbij men er vanuit gaat dat er hogere windturbines gerealiseerd zullen worden.

Uit het MER blijkt bovendien dat een opstelling met innovatieve turbines (>120 meter ashoogte) beter scoort op de verschillende onderdelen. Dat wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door het feit dat minder windturbines nodig zijn om dezelfde energieproductie te behalen als gekozen wordt voor innovatieve turbines in plaats van reguliere turbines.

[1] Dit zijn 27 molens van een groep eigenaren onder de naam Eolienne. De molens staan langs de Knardijk, Knarweg en Pijlstaartweg.

Statenvoorstel

1.5. *Als gevolg van de hoogtebeperkingen van de luchthaven zijn de plaatsingszones aan de Meeuwentocht en Pijlstaartweg geoptimaliseerd (amendement A)*
Met name de hoogtebeperkingen die voortvloeien uit de Visual Flight Rules (VFR)-routes zorgen er voor dat de oorspronkelijke plaatsingszones aan de Meeuwentocht en de Pijlstaartweg niet volledig en alleen met een lagere ashoogte te benutten zijn. Om toch voldoende ontwikkelingsruimte voor windenergie beschikbaar te houden, zijn deze plaatsingszones aan de westzijde verlengd met 2 ruimte voor 2 turbine-posities. Deze verlenging past binnen de flexibiliteit die met amendement A[2] in het Regioplan is geboden.

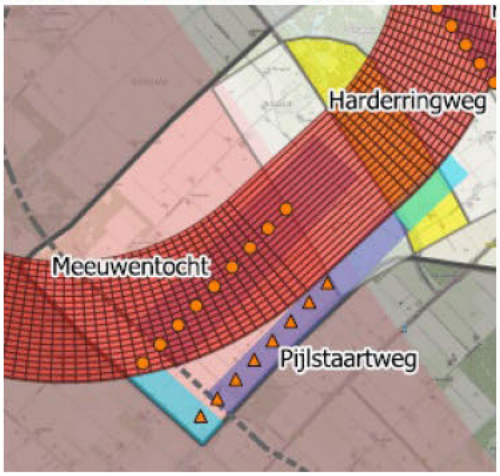

De paarse balken zijn de plaatsingszones uit het regioplan.

2.1. *Met de inzet van extra plaatsingszones ontstaat een robuuste businesscase die tegenvallers kan opvangen en ontstaat de mogelijkheid om lijnen waarvoor al een vervangingsvergunning is verleend op te nemen in het project.*
Voor de Ansjovistocht en Zeebiestocht zijn voor de vaststelling van het Regioplan vervangingsvergunningen verleend door de gemeente Dronten. Het staat de vergunninghouders vrij om de bestaande windmolens te vervangen zonder dat er aan de voorwaarden van het Regioplan-beleid wordt voldaan. Om te bewerkstelligen dat deze lijnen alsnog aan de voorwaarden voldoen (i.c. participatie en afdracht gebiedsgebonden bijdrage) én omdat de toevoeging van deze lijnen bijdraagt aan de robuustheid van de businesscase zijn deze zones alsnog toegevoegd in het voorkeursalternatief. E.e.a houdt in dat de windmolens in deze lijnen ook hoger kunnen worden dan in de vervangingsvergunning is aangegeven.
Voor de 2 extra windmolens aan de Hondtocht Noord geldt dat de toevoeging van deze beleidsruimte bijdraagt aan het robuuster maken van de businesscase. Zonder deze extra plaatsingsruimte zal het doelrendement onder de benchmark blijven.

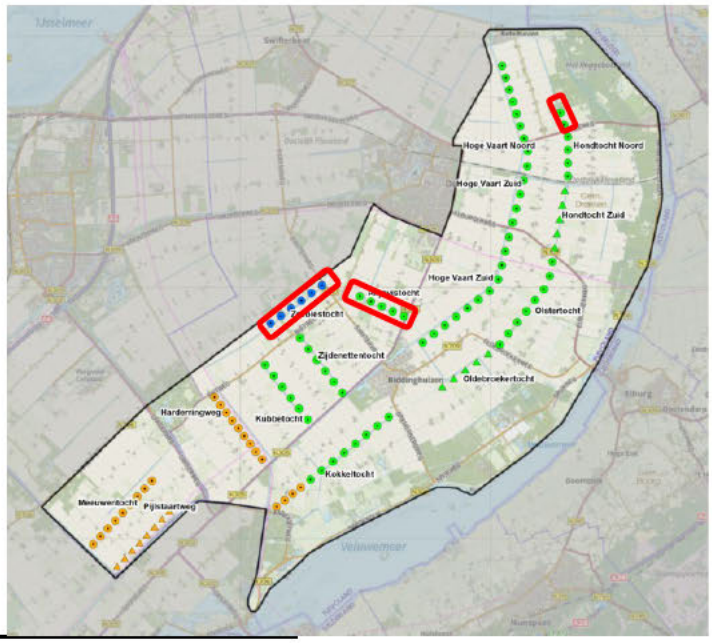

De rood omlijnde opstellingen betreffende extra plaatsingszones tov het regioplan.

[2] Amendement A bij de vaststelling van het Regioplan: "De provincie biedt ruimte om, bij de uitwerking in de projectfase, te komen tot optimalisatie van de windplannen, zoals het verschuiven van een lijnopstelling / plaatsingszone in relatie tot de onduidelijkheid en mogelijke belemmeringen m.b.t. de hoogtebeperkingen van het vliegveld."

Statenvoorstel

2.2. *Met de uitgestelde sanering en opschaling van de Eolienne windmolens is het mogelijk om een uitvoerbare businesscase te realiseren en kan er tegemoet gekomen worden aan de wensen van de lokale ondernemers (draagvlak).*
In het VKA wordt voorgesteld om de 27 windmolens van Eolienne niet gelijk met de start van het project te saneren en de opschalingsopgave in dit gebied (de Pijlstaartweg)ook pas te realiseren op het moment dat dit economisch gunstiger is. Initiatiefnemers geven daarbij aan dat dit mogelijk ook langer dan 10 jaar kan duren. We spreken daarom van een uitgesteld sanerings- en opschalingsregime voor Eolienne. Hoewel het Regioplan mogelijkheden voor fasering biedt is er (gezien de maximale dubbeldraai-termijn van 5 jaar en het doel van de landschapsverbetering) is er sprake van een dusdanige uitgerekte fasering dat dit niet binnen de kaders van het Regioplan beargumenteerd kan worden en er sprake is van een afwijking van het Regioplan.

Er wordt voorgesteld om in te stemmen met deze afwijking omdat uit de sanity check blijkt dat met het uitgestelde regime (en hogere ashoogten én extra plaatsingszones) voldoende economisch perspectief bereikbaar is, de gevonden oplossing bijdraagt aan de wensen van de lokale ondernemers én de inzet van het onteigeningsinstrumentarium voor de saneringsopgave zeer waarschijnlijk achterwege kan blijven in dit projectgebied. Uit de nadere uitwerking van dit regime zal blijken óf en hoe lang het uitstel concreet wordt vastgelegd in het inpassingsplan/privaatrechtelijke afspraken.

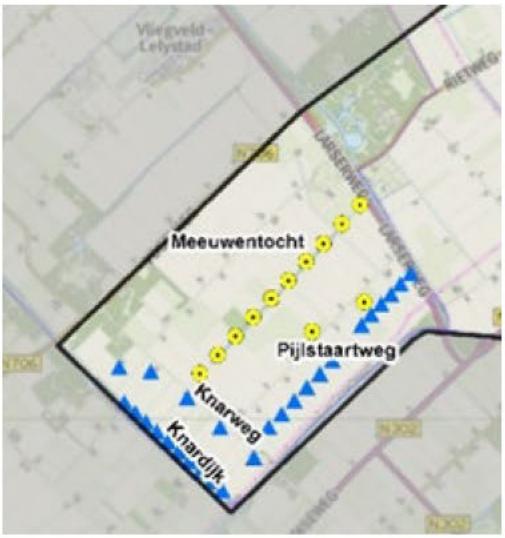

De blauwe driehoekjes verwijzen naar de 27 windmolens van Eolienne

10. Kanttekeningen

1.1. Het plan bevindt zich nog in een beginstadium
Voor een aantal aspecten moeten definitieve vergunningen en toestemmingen worden verleend en ook kent het project (zoals gebruikelijk bij projecten van deze omvang) nog een aantal aandachtspunten en risico's. Bij de verwerking van het VKA in een inpassingsplan en de overige uitvoeringsbesluiten zal blijken in hoeverre het VKA op onderdelen nog aangepast moet worden.

1.2. *Voor het voorliggende VKA moet op onderdelen van het gemeentelijke beeldkwaliteitsplan worden afgeweken.*
Het betreffen de volgende onderdelen/aandachtspunten;

Statenvoorstel

- Ansjovistocht (volgens de principes uit het beeldkwaliteitsplan eigenlijk één windmolen te kort)
- Zeebiestocht (de voorkeur gaat gezien de ligging uit naar de realisatie van lagere windturbines)
- Hondtocht Noord (betreft een beperkte aantasting van het open landschap ten noorden van de Hanzeweg)

Met de eerder genoemde argumenten zijn de gemeenten voornemens om van dit advies af te wijken.

1.3. De uitgestelde sanerings- en opschaling van de Eolienne windmolens vraagt om een nadere juridische uitwerking.
Om de uitgestelde sanering en opschaling van de Eolienne windmolens als onderdeel van het totaalproject zowel privaatrechtelijk als publiekrechtelijk te borgen, moet onderzocht worden welk instrumentarium hiervoor beschikbaar is. Op het eerste gezicht lijken de transitiewet- en crisis- en herstelwet hiervoor mogelijkheden te bieden. Aanvullend moeten privaatrechtelijke afspraken gemaakt worden.

1.4. Er vindt nog overleg plaats over het verkrijgen van een verklaring van geen bedenkingen.
Een belangrijke voorwaarde voor de realisatie van het project betreft het verkrijgen van een verklaring van geen bedenkingen (vvgb) van de Inspectie Luchtvaart en Transport (IL&T). In een zorgvuldig afstemmingsproces tussen de ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK), Infrastructuur en Waterstaat (I&W) en de LVNL is onderzocht onder welke omstandigheden het verkrijgen van een dergelijke vvgb tot de mogelijkheden zou kunnen behoren. Ook zijn er voor een deel van het projectgebied beleids-afspraken gemaakt over de wijze waarop de hoogtebeperkingen geïnterpreteerd moeten worden. De IL&T zou deze beleidsafspraken ook als uitgangspunt moeten hanteren voor het afgeven van hun vvgb. Over het daadwerkelijk afgeven van de vvgb vindt nog overleg plaats.

11. Bijlagen

Naam stuk:	eDocs nummer:	Bijgevoegd of periode ter inzage
Voorgaande nieuwsbrieven	2169268, 2225123	Tot
VKA notitie windplan Groen	2264847	Tot
Sanity check I en II	2264854, 2264855	Tot

Statenvoorstel

PROVINCIE FLEVOLAND

FLEVOLAND INNOVATIEF EN ONDERNEMEND

NIEUWSBRIEF 4

3E EN 4E KWARTAAL 2017

Voortgang en uitwerking Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland

In deze nieuwsbrief informeren wij Provinciale Staten over de uitvoering van het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland. In het Regioplan is een uitwerking van het provinciale beleid voor windenergie in zuidelijk en oostelijk Flevoland vastgelegd. Het plan voorziet in de vervanging van de huidige generatie windmolens door nieuwere en efficiëntere turbines waardoor het mogelijk is om meer dan twee keer zoveel duurzame energie op te wekken dan nu het geval is. Daarnaast wordt de voorwaarde gesteld dat bewoners en ondernemers uit het gebied de mogelijkheid moeten krijgen om financieel in de ontwikkeling te participeren. Hiermee draagt het beleid bij aan economische structuurversterking en een vergroting van het lokale en regionale draagvlak.

In de derde uitgave van deze nieuwsbrief informeren we u over de ontwikkelingen uit het 3e en 4e kwartaal van 2017.

1. Uitvoering van de moties bij het Regioplan

Motie 1. Vervolgtraject

Bij het vaststellen van het Regioplan op 13 juli 2016 is een motie aangenomen waarin PS hebben verzocht om regelmatig geïnformeerd te worden over de uitwerking van het regioplan. Met de voorliggende 4e nieuwsbrief wordt uitvoering gegeven aan deze motie.

In dezelfde motie hebben PS verzocht om geen nieuwe projectgebieden buiten het plangebied van het Regioplan aan te wijzen zonder dat hierover overleg heeft plaatsgevonden met PS. Naast de ontwikkeling van Jaap Rodenburg II (nu windpark Pampus) zijn er op dit moment geen voornemens om andere nieuwe projectgebieden aan te wijzen.

Motie 2. Obstakelverlichting

In een tweede motie bij het regioplan heeft u verzocht om de hinder van obstakelverlichting zo veel mogelijk te beperken door in overleg te treden met het ministerie van I&M over de circulaire zodat vastbrandende verlichting, demping, afscherming en maatwerkoplossingen mogelijk worden.

In overleggen met initiatiefnemers benadrukken wij regelmatig het belang van passende verlichting en wijzen daarbij ook op de nieuwe mogelijkheden om de verlichting vastbrandend en gedempt uit te voeren. Ook zorgen we voor een verankering in de inpassingsplannen die worden opgesteld.

In 2018 wil de provincie aansluiten bij een landelijke werkgroep over obstakelverlichting om zo op de hoogte te blijven van de nieuwste mogelijkheden. In 2018 verwachten we ook uitsluitsel over de mogelijkheden om de hinder van het windpark NOP te beperken.

2. Juridische borging windbeleid

Het beleid uit het Regioplan en de partiele herziening van het omgevingsplan worden beiden juridisch geborgd in de vijfde wijziging van de Verordening Fysieke Leefomgeving. Op 7 juni j.l. heeft u ingestemd met het ontwerp dat vanaf 14 juni 2017 gedurende zes weken voor iedereen ter inzage is gelegd. Tegen het windonderdeel zijn 2 zienswijzen ingediend door de gemeente Almere en het waterschap Zuiderzeeland. De definitieve vaststelling is (als hamerstuk) op 13 december van dit jaar beoogd.

3. Jaap Rodenburg II

Op 15 maart 2017 heeft u besloten in te stemmen met het projectplan voor Jaap Rodenburg II en op basis daarvan zijn plaatsingszones aangewezen in de ontwerpverordening voor de fysieke leefomgeving. In de zienswijze op het ontwerp heeft de gemeente Almere gevraagd om plaatsingszones aan te passen op basis van een nieuwe opstelling van 10 windmolens. In plaats van 9 windmolens wil de initiatiefnemer nu 10 nieuwe molens realiseren. Dit houdt in dat de bestaande windmolens niet meer “dubbeldraaien” met het nieuwe park en gelijk worden gesaneerd. De aangepaste opstelling is een resultaat van een extra gebiedsproces met de bewoners van de wijken Noorderplassen West, Poort en de Muziekwijk.

De gewijzigde opstelling is als reactie op de zienswijze behandeld in de commissie ruimte van 29 november 2017 en akkoord bevonden. Nadat de plaatsingszones op 13 december 2017 definitief zijn vastgesteld worden de benodigde vergunningen door de initiatiefnemer aangevraagd.

4. Ontwikkeling windparken en hoogtebeperkingen vanuit de luchthaven

De besluitvorming over de luchtvaartroutes voor Lelystad Airport heeft grote impact op de windparken die in ontwikkeling zijn in Flevoland vanwege de mogelijke hoogtebeperkingen voor de plaatsingszones aangewezen voor nieuwe windmolens. Deze beperkingen hebben een grote invloed op de business case en daarmee de haalbaarheid van de windparken. Omgekeerd heeft de nieuwe generatie hoge windturbines directe invloed op de in 2015 besloten uitbreiding van Lelystad Airport vanwege de invloed van de turbines op de vliegoperaties en op de toegankelijkheid van de luchthaven voor de kleine en grote vliegtuigen.

De inrichting van het luchtruim boven Flevoland is dus een complex vraagstuk. Ondanks de inspanningen vanuit de diverse betrokkenen en de afgegeven toestemming voor windpark Zeewolde is het nog niet gelukt duidelijkheid te verkrijgen over de maximale hoogten die toegepast kunnen worden in de overige toekomstige windparken. Het voortduren van de onzekerheid over de beperkingen vanuit luchtvaart vormt een serieus afbreukrisico voor de realisatie van de projecten.

In dit kader vindt er in december een overleg plaats tussen de DG luchtvaart en DG Energie. Doel van het overleg is om de impact van de hoogtebeperkingen op de ontwikkeling van de windparken inzichtelijk te maken en procesafspraken te maken om tot de gewenste duidelijkheid te komen.

5. Voortgang samenwerking en projecten in de vier projectgebieden

Windpark Zeewolde (projectgebied Zuid)
Rijksinpassingsplan vastgesteld - beroepsfase
Het rijksinpassingsplan voor het windpark Zeewolde is op 14 augustus 2017 door de ministers van (toen nog) Infrastructuur en milieu en Economische Zaken vastgesteld. Het vastgestelde plan heeft samen met de verleende omgevingsvergunning en ontheffing op

basis van de Wet natuurbescherming van 15 september tot en met 27 oktober 2017 ter inzage gelegen. Tegen deze besluiten zijn 22 beroepschriften ingediend. De verweerschriften zijn opgesteld en aan de Raad van State verzonden. Op basis van de Crisis en Herstelwet moeten zij binnen een half jaar na de beroepstermijn een zitting inplannen en uitspraak doen. Vooralsnog is het onbekend wanneer de zitting zal plaatsvinden.

Saneringsopgave
U heeft op 21 juni jl. besloten om het onteigeningsinstrument als uiterste redmiddel in te zetten voor 63 windmolen-locaties waarover nog geen saneringsafspraken waren gemaakt. 11 van deze windmolens moeten voor de start van de bouw zijn gesaneerd, de overige 52 moeten uiterlijk 31/12/2026 zijn gesaneerd. U stelde bij uw besluit de voorwaarde dat de provincie een regierol zou nemen om overeenstemming tussen de partijen te bewerkstelligen.

Op 22 augustus 2017 is aan u medegedeeld hoe het college de regie rol zou oppakken bij de bemiddeling in Windpark Zeewolde. Dit gebeurt langs twee sporen. Te weten de bestuurlijke bemiddeling in het ene spoor en de verkennende individuele gesprekken met de windmoleneigenaren van wie de molens nog voor de start van de bouw gesaneerd moeten zijn- in het tweede spoor.

Het eerste spoor heeft op 10 oktober 2017 een voorlopige overeenkomst opgeleverd tussen de juridisch eigenaren van de windmolens en het windpark Zeewolde (Raedthuys en de Wolff (nu Eneco)) en de toetreding van een groot deel van voormalige Zephyros leden tot het windpark Zeewolde. De overeenkomst wordt momenteel uitgewerkt en naar verwachting binnen enkele weken definitief vastgelegd.

Omdat de sanering van nog niet alle windmolens is zeker gesteld, is ook het tweede spoor opgestart. Dit houdt in dat we individuele gesprekken met partijen voeren met het doel om de onteigening te voorkomen en minnelijke overeenstemming te bereiken over een schadeloosstelling. Dit betekent dat er nog geen onteigeningsprocedures zijn gestart. Dat kan pas nadat Provinciale Staten daarover een besluit over heeft genomen (een zogenoemd verzoekschrift aan de Kroon). Voor het bepalen van een minnelijke schadeloosstelling hanteren we wel de onteigeningssystematiek en onderzoeken we ook of er andere zakelijk gerechtigden schade leiden als gevolg van de sanering. Dit is nodig om later succesvol te kunnen zijn in een eventuele juridische procedure. Vandaar ook dat de term onteigening ook voorkomt in de brieven die we hierover versturen.

Stand van zaken maximaal aantal onteigeningsdossiers
In augustus 2017 was het beeld dat er maximaal 63 windmolen-locaties onteigend zouden moeten worden (11 bij de start van de bouw en de overige 52 in 2026). Als het windpark een definitief akkoord bereikt met Raedthuys en Eneco kan dit beeld worden bijgesteld naar maximaal 16 windmolens (1 bij de start van de bouw en de overige 15 in 2026).

Omdat de laatste 15 molens uiterlijk 31/12/2026 gesaneerd moeten zijn, heeft de initiatiefnemer in de komende jaren tijd om er eerst zelf nog minnelijk uit te komen. Ook hier gaan we komend jaar onderzoeken op welke wijze de provincie nog een regierol kan vervullen.

Saneringsfonds
Op 21 juni jl. heeft u ook besloten een saneringsfonds te beheren dat gevoed wordt met de middelen vanuit het Rijk. De regeling en inrichting van dit fonds worden op dit moment ambtelijk voorbereid. Medio volgend jaar zal u worden gevraagd de regeling vast te stellen.

Windplan Blauw (projectgebied Noord)
In het projectgebied Noord zijn er drie bestaande windverenigingen die hun samenwerking formeel hebben bekrachtigd in de oprichting van de vereniging SwifterwinT. Samen met NUON ontwikkelen zij windplan Blauw.

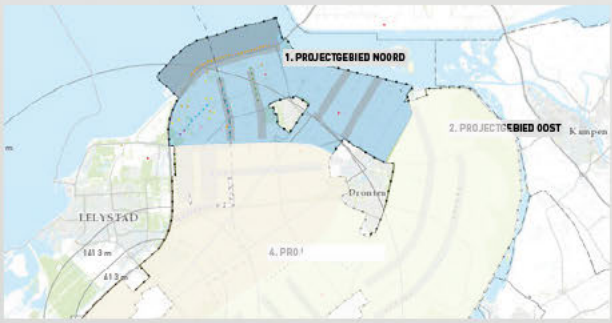

VKA vastgesteld, nog steeds onduidelijkheid over kaders luchthaven
Het projectplan, opgesteld door de initiatiefnemer, en bijbehorende voorkeursalternatief (VKA) zijn vastgesteld in de stuurgroep van 15 november 2017. Het VKA is de resultante van het onderzoek naar milieueffecten (Milieu effectrapportage), een technische studie naar een optimale opstelling waarin zoveel mogelijk energie opgewekt kan worden, de beoordeling van het economisch perspectief en een inschatting van het draagvlak (consultatie van de klankbordgroep en separate belangenvertegenwoordigers).
In onderstaande tabel en figuur wordt het VKA samengevat:

Saneren	Sanering van 74 bestaande windmolens (vermogen: 72 MW).	• 0,5 jaar dubbeldraaien (onderzoek naar verlengen van de termijn loopt). • Voor 64 windmolens zijn bindende afspraken over de sanering gemaakt.
Opschalen	Realisatie van 61 nieuwe windmolens (verwacht vermogen: 220-275 MW).	• Maximale tiphoogte buitendijks en ten westen van Swifterbant: 213m. Maximale tiphoogte ten oosten van Swifterband: 248m. • De nieuwe molens worden (op twee locaties na) volledig binnen de plaatsingszones van het Regioplan gerealiseerd.

Tabel 1: Voorkeursalternatief op hoofdlijnen

Figuur 1: visualisatie voorkeursalternatief (VKA)

In het VKA zijn de ruimtelijke uitgangspunten uit de toekomstige verordening (vijfde wijziging VFL, vastgesteld door Provinciale Staten op 29 november 2017) en uit het regioplan vertaald (geplaatst in opstelling, rotorbladen in dezelfde richting, dezelfde verschijningsvorm en motiveren van hogere ashoogte dan 120m). Ook is het gemeentelijk beeldkwaliteitsteam betrokken bij de planontwikkeling om te borgen dat ook de uitgangspunten uit het gemeentelijk beeldkwaliteitsplan (uitwerking van de ruimtelijke uitgangspunten van het regioplan) worden meegewogen in de uitwerking.
Overigens is er nog steeds onduidelijk over de kaders voor de luchtvaart en op welke wijze hier rekening mee gehouden dient te worden (zie hiervoor de opmerkingen bij punt 4).

Hogere ashoogte dan 120m
De beoogde windmolens in het IJsselmeer en deelgebied Oost hebben een hogere ashoogte dan 120m. Deze ashoogte kan alleen worden toegepast als hiervoor de economische noodzaak is aangetoond. Deze noodzaak blijkt aanwezig te zijn en is uiteengezet door een onafhankelijk financieel deskundige. Dit beeld is overigens volledig in lijn met de (internationale) markttrend voor het gebruik van steeds grotere turbines, die lagere kosten per MWh met zich meebrengen. Deze trend stelt overheden in staat hun steun naar beneden bij te stellen, waarbij men er vanuit gaat dat er hogere windturbines gerealiseerd zullen worden.

Optimalisatie plaatsingszones
Het ingediende voorstel past op twee locaties na volledig in de aangewezen plaatsingszones. Het gaat daarbij om een tweetal turbines in het verlengde van zowel de Klokbekertocht als de Rivierduintocht (1 windmolen per tocht). Deze verlengingen kunnen worden beschouwd als een optimalisatie van de aangewezen plaatsingszones aangezien deze zones aan de zuidzijde niet volledig benut kunnen worden vanwege ruimtelijke belemmeringen (gasleiding). In het Regioplan is (met een amendement van Provinciale Staten) de flexibiliteit meegegeven om af te wijken van de plaatsingszones als lokale omstandigheden daarom vragen. Het toevoegen van deze extra molens kan ook als zodanig gemotiveerd worden.

Onderzoek naar dubbeldraaitermijn
Het Regioplan stelt dat de dubbeldraai-periode tot maximaal vijf jaar mag zijn in geval van aantoonbare economische noodzaak. Deze economische noodzaak is onderzocht door Peregrine, een onafhankelijk deskundige. Uit dit onderzoek wordt geconcludeerd dat het toestaan van 5 jaar dubbeldraai-periode een “nice-to-have” (en daarmee niet noodzakelijk) is, aangezien de financiële impact hiervan vrij gering is. Wel staat Peregrine sympathiek tegenover het argument van de Initiatiefnemers dat het financieringsprofiel voor het aantrekken van vreemd vermogen beter wordt bij een 5-jaar dubbeldraai scenario.
Met de bovengenoemde constatering is een langere dubbeldraai-termijn dan vijf jaar nog niet aangetoond en is het huidige uitgangspunt dat de bestaande windmolens maximaal 0,5 jaar dubbeldraaien (conform het voorstel uit het projectplan). Op verzoek van de initiatiefnemers hebben betrokken overheden wel ingestemd met een onderzoek naar de landschappelijke effecten van het verlengen van de dubbeldraai-periode voor een achttal windturbines die opgesteld staan in lijnopstelling en het vervroegd saneren van solitaire windturbines in het gebied. Dit onderzoek wordt de komende periode uitgevoerd.

Veel deelnemers uit het gebied, een aantal molens nog niet gesaneerd
Dankzij een intensief voortraject en veel onderlinge samenwerking zijn initiatiefnemers er in geslaagd om in mei j.l. al een aanzienlijk deel van gebied (incl. eigenaren van te saneren windmolens) aan te laten sluiten bij het initiatief. De provincie heeft de initiatiefnemers in de projectgroep gecomplimenteerd met dit resultaat.

In het projectplan heeft de initiatiefnemer toegelicht op welke wijze zij afspraken over de resterende 10 windmolens tot stand wil laten komen. De provincie is in overleg met de initiatiefnemer over de noodzaak van het inschakelen van een mediator.

Voorontwerp inpassingsplan in voorbereiding
Op basis van het VKA wordt het voorontwerp Rijksinpassingsplan (RIP) opgesteld en na besluitvorming van de stuurgroep en de minister naar verwachting in januari 2018 aangeboden aan Provinciale Staten (het Rijk zal de Staten dan horen over hun voornemen een inpassingsplan voor dit project vast te stellen).

De definitieve goedkeuring van het projectplan kan gecombineerd worden met dit wettelijk vooroverleg omdat op dat moment ook de vijfde wijziging van de VFL in werking is getreden.

Windplan Groen (projectgebied Oost)
In projectgebied Groen hebben de initiatiefnemers en het merendeel van de bestaande turbine-eigenaren elkaar gevonden in Windkoepel Groen.

Van Notitie Reikwijdte en detailniveau naar een MER
De notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) is een eerste inhoudelijke stap van het project. Het doel van het opstellen en publiceren van deze concept-notitie is betrokkenen en belanghebbenden te informeren over de inhoud en diepgang (de reik-wijdte en het detailniveau) van het nog op te stellen Milieu Effect Rapport (MER). Het doel is eveneens om betrokkenen en belanghebbenden in dit stadium te raadplegen om reacties te kunnen meenemen in de uit te voeren onderzoeken.
De concept notitie heeft van 20 oktober 2017 tot en met 30 november 2017 ter inzage gelegen en in deze periode is een aantal informatiebijeenkomsten georganiseerd. Tijdens de periode van terinzagelegging zijn 22 zienswijzen ingediend. Deze zienswijzen worden in de komende periode beantwoord en betrokken in het definitieve MER.

Kans op gebruik van alternatieve plaatsingszones is groot
Omdat ook in dit projectgebied de hoogtebeperkingen van de luchthaven vermoedelijk een negatieve invloed hebben op de mogelijkheden in het gebied, zijn in de concept NRD alternatieve plaatsingszones aangewezen. Rekening houdend met de huidige kennis over de hoogtebeperkingen is de kans groot dat deze alternatieve zones ook daadwerkelijk ingezet gaan worden. Afhankelijk van de uitkomsten van het DG-overleg gaat de projectorganisatie onderzoeken in hoeverre in dit project in een aangepaste variant (met alternatieve zones) toch haalbaar gemaakt kan worden. Afwijkingen van het Regioplan worden als hier sprake van is aan de Staten voorgelegd.

Bemiddeling tijdelijk stil gezet
Omdat een deel van de molenaars uit het projectgebied nog niet mee doet en om er voor te zorgen dat ook in dit projectgebied aan de saneringsopgave wordt tegemoetgekomen heeft de provincie (in overleg met de initiatiefnemer) een bemiddelaar aangesteld. Het traject heeft tot op heden geleid tot onderlinge afspraken over het moment en de voorwaarden die tot samenwerking kunnen leiden. Gezien de risico's en onduidelijkheden in het project (tav de luchthaven) is ook besloten om de bemiddeling stil te zetten totdat duidelijker is hoe het toekomstige windpark er uit kan komen te zien.

Projectgebied West
In het projectgebied West hebben de deelnemers (6 exploitanten van lijnopstellingen en 15 solitaire windturbine eigenaren en de windvereniging Windshare) overheden gevraagd mee te denken over de ontwikkelingsmogelijkheden van het projectgebied. In het tweede en derde kwartaal van 2017 zijn de mogelijkheden van het regioplan ambtelijk en op informele wijze verkend. Volgens de initiatiefnemer zijn de hoogtebeperkingen van de luchthaven, de verminderde mogelijkheden tot dubbeldraaien en een tweetal reeds verleende vergunningen (voor de vaststelling van de noodver-ordening) wezenlijke factoren die het lastig maken om tot een haalbare businesscase te komen binnen

de kaders van het Regioplan. De initiatiefnemers hebben de overheden (rijk, provincie en gemeenten Lelystad en Dronten) in november formeel gevraagd of zij bereid zijn mee te denken buiten de kaders van het Regioplan om toch tot een haalbaar plan te maken. De initiatiefnemer denkt daarbij ook aan de ontwikkeling van een “energielandschap” (combinatie met zonne-energie, andere energiebronnen, energie opslag etc.). De beantwoording van dit formele verzoek wordt op dit moment voorbereid.
Ook hier geldt dat afwijkingen van het Regioplan aan de Staten moeten worden voorgelegd.

PROVINCIE FLEVOLAND

FLEVOLAND INNOVATIEF EN ONDERNEMEND

NIEUWSBRIEF 5

1E KWARTAAL 2018

Voortgang en uitwerking Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland

In deze nieuwsbrief informeren wij Provinciale Staten over de uitvoering van het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland. In het Regioplan is een uitwerking van het provinciale beleid voor windenergie in zuidelijk en oostelijk Flevoland vastgelegd. Het plan voorziet in de vervanging van de huidige generatie windmolens door nieuwere en efficiëntere turbines waardoor het mogelijk is om meer dan twee keer zoveel duurzame energie op te wekken dan nu het geval is. Daarnaast wordt de voorwaarde gesteld dat bewoners en ondernemers uit het gebied de mogelijkheid moeten krijgen om financieel in de ontwikkeling te participeren. Hiermee draagt het beleid bij aan economische structuurversterking en een vergroting van het lokale en regionale draagvlak.

In de vijfde uitgave van deze nieuwsbrief informeren we u over de ontwikkelingen uit het 1e kwartaal van 2018.

1. Uitvoering van de moties bij het Regioplan

Motie 1. Vervolgtraject
Bij het vaststellen van het Regioplan op 13 juli 2016 is een motie aangenomen waarin PS hebben verzocht om regelmatig geïnformeerd te worden over de uitwerking van het regioplan. Met de voorliggende 5e nieuwsbrief wordt uitvoering gegeven aan deze motie.

In dezelfde motie hebben PS verzocht om geen nieuwe projectgebieden buiten het plangebied van het Regioplan aan te wijzen zonder dat hierover overleg heeft plaatsgevonden met PS. Naast de ontwikkeling van Jaap Rodenburg II (nu windpark Pampus) zijn er op dit moment geen voornemens om andere nieuwe projectgebieden aan te wijzen.

Motie 2. Obstakelverlichting
In een tweede motie bij het regioplan heeft u verzocht om de hinder van obstakelverlichting zo veel mogelijk te beperken door in overleg te treden met het ministerie van I&M over de circulaire zodat vastbrandende verlichting, demping, afscherming en maatwerkoplossingen mogelijk worden. Nu deze aanpassing heeft plaatsgevonden richten wij onze aandacht op de vertaling in de projecten. Om op de hoogte te blijven en mee te praten over de laatste ontwikkelingen en innovaties met betrekking tot obstakelverlichting, is de provincie vertegenwoordigd in de landelijke projectgroep Obstakelverlichting. Er zijn op dit moment plannen om bij windpark Eemshaven en windpark Krammer proeven te doen met het inschakelen van verlichting op basis van radarnaderingsdetectie. Bij deze proeven wordt verlichting alleen ingeschakeld op het moment dat vliegtuigen binnen een bepaalde afstand van het park worden gedetecteerd. Door onze deelname aan de projectgroep Obstakelverlichting volgen wij de voortgang en resultaten van deze proeven op de voet en kunnen we initiatiefnemers van de Flevolandse parken met deze kennis verder helpen.

2. Juridische borging windbeleid

Op 13 december 2017 heeft u de Vijfde wijziging van de Verordening voor de fysieke Leefomgeving 2012 (VFL) vastgesteld. Met deze Vijfde wijziging van de VFL is het beleid inzake opschalen en saneren van wind in de VFL neergelegd. De Noodverordening Wind en de Beleidsregel Wind 2008 zijn daarbij ingetrokken.

3. Jaap Rodenburg II

In oktober 2017 heeft de gemeente Almere u een aangepast projectplan voor de ontwikkeling van het windpark Jaap Rodenburg II toegezonden. Bij de vaststelling van de Vijfde wijziging van de VFL hebt u kennis genomen van het aangepaste projectplan en hebt u de aanwijzing van het projectgebied en de plaatsingszones aangepast aan dit nieuwe projectplan.

Gedeputeerde Staten heeft haar besluiten over dit project inmiddels geactualiseerd zodat de gemeente Almere verder kan met de ruimtelijke procedure en de vergunningverlening. De provincie blijft het bevoegd gezag voor de vergunning op grond van de Wet Natuurbescherming.

4. Ontwikkeling windparken en hoogtebeperkingen vanuit de luchthaven

In de vorige nieuwsbrief is toegelicht dat de beoogde luchtvaartroutes voor Lelystad Airport en de realisatie van de windparken conform het Regioplan mogelijk niet op alle locaties met elkaar te verenigen zijn. Ondertussen is gebleken dat dit vooral voor windplan Groen een knelpunt zou kunnen opleveren (zie verder bij de toelichting van windplan Groen). Ook voor windplan Blauw is een knelpunt geconstateerd, waarvoor op dit moment mogelijke oplossingen worden verkend. Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat is nog in gesprek met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat om enerzijds duidelijkheid te verkrijgen over de beperkingen en anderzijds tot een oplossing te komen als die beperkingen tot knelpunten leiden.

5. Voortgang samenwerking en projecten in de vier projectgebieden

Windpark Zeewolde (projectgebied Zuid)
Rijksinpassingsplan vastgesteld - beroepsfase
Tegen het Rijksinpassingsplan, de omgevingsvergunning en de ontheffing op basis van de Wet natuurbescherming zijn 22 beroepschriften ingediend. De Raad van State heeft de partijen uitgenodigd voor een 3-tal zittingsdagen. Te weten 9 april, 4 en 5 juni 2018. In de eerste zitting wordt het onderwerp “schaarste in relatie tot de ruimtelijke ordening” behandeld. In het Regioplan is (vanuit ruimtelijke overwegingen) de voorwaarde opgenomen dat één initiatiefnemer per projectgebied een plan mag realiseren. In een aantal beroepschriften is betoogd dat er daarmee schaarse rechten zijn gecreëerd.

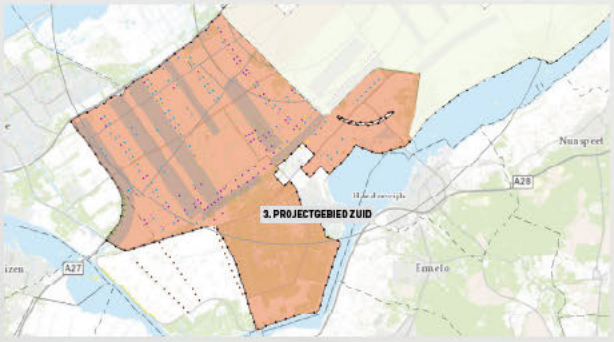

Voor de beoordeling van de beroepsgronden wil de Raad van State vaststellen of een rijksinpassingsplan en/of een omgevingsvergunning als besluiten kunnen worden aangemerkt waarbij schaarse publieke rechten worden toegedeeld. De Raad van State heeft in dit kader maar ook in het belang van de algemene rechtsontwikkeling de staatsraad Advocaat Generaal (AG) gevraagd een zogenoemde conclusie uit te brengen. De Raad van State kan deze conclusie betrekken in haar uitspraak. De overige beroepsgronden worden tijdens de zittingen op 4 en 5 juni behandeld.

Saneringsopgave
U heeft op 21 juni jl. besloten om het onteigeningsinstrument als uiterste redmiddel in te zetten voor 63 windmolen-locaties waarover nog geen saneringsafspraken waren gemaakt. 11 van deze windmolens moeten voor de start bouw zijn gesaneerd, de overige 52 moeten uiterlijk 31/12/2026 zijn gesaneerd. U stelde bij uw besluit de voorwaarde dat de provincie een regierol zou nemen om overeenstemming tussen de partijen te bewerkstelligen.

Dankzij de ingezette bestuurlijke bemiddeling is dit aantal teruggebracht naar maximaal 16 locaties (waarvan één uiterlijk voor de start bouw gesaneerd moet zijn). Nadat een groot deel van voormalige Zephyros-leden waren toegetreden tot het windpark Zeewolde hebben nu ook Raedthuys en Eneco (het voormalige de Wolff) definitieve afspraken gemaakt met het windpark.

Voor één locatie heeft de bestuurlijke bemiddeling geen resultaat opgeleverd. De provincie was al gestart met individuele minnelijke gesprekken met het doel om de onteigening te voorkomen en minnelijke overeenstemming te bereiken over een schadeloosstelling. Dit gesprek wordt voor deze ene locatie voortgezet. Mogelijk komen we in deze situatie niet tot de minnelijke overeenstemming en in dat geval zullen wij u in juni van dit jaar verzoeken de onteigeningsprocedure te starten (een zogenoemd verzoekschrift aan de Kroon). De procedure moet dan worden gestart omdat de molen anders niet voor de start van de bouwwerkzaamheden verwijderd kan zijn. Overigens is het mogelijk om ook tijdens de onteigeningsprocedure nog tot minnelijke overeenstemming te komen.

Omdat de laatste 15 molens uiterlijk 31/12/2026 gesaneerd moeten zijn heeft de initiatiefnemer in de komende jaren tijd om er eerst zelf nog minnelijk proberen uit te komen. Ook hier gaan we komend jaar onderzoeken op welke wijze de provincie nog een regierol kan vervullen.

Saneringsfonds
Op 21 juni jl. heeft u ook besloten een saneringsfonds te beheren dat gevoed wordt met de middelen vanuit het Rijk. De regeling en inrichting van dit fonds worden op dit moment ambtelijk voorbereid. Gedeputeerde Staten zullen deze regeling vast stellen.

Windplan Blauw (Projectgebied Noord)
Voorontwerp inpassingsplan
De initiatiefnemers NUON en SwifterwinT gebundeld in het samenwerkingsverband “Windplan Blauw”, ontwikkelen een windpark in projectgebied Noord.

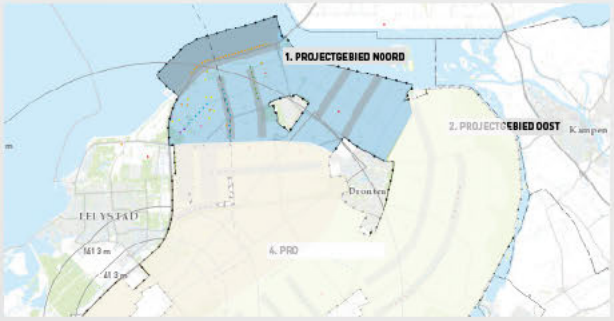

In januari 2018 is in het kader van het raadplegen van verschillende bestuurs- en adviesorganen (art. 3.28 Wro) het VO-IP met bijbehorende stukken en het concept milieueffectrapport (MER) door het Rijk aan u toegestuurd en bent u gevraagd om een reactie. U hebt in uw vergadering van 20 maart jl. ingestemd met de concept-reactie op het VO-IP, waarin wordt geconstateerd dat het plan voldoet aan de uitgangspunten van opschalen, saneren en participeren uit ons beleid.

Tegelijkertijd met het horen van de Staten heeft het Rijk de provinciale dienst in de gelegenheid gesteld een reactie te geven in het kader van het wettelijk vooroverleg, conform artikel 3.1.1. van het Besluit ruimtelijke ordening. De ambtelijke organisatie van de provincie heeft van deze mogelijkheid gebruik gemaakt, waarbij in detail is ingegaan op de juridische vertaling en uitvoeringsaspecten van het plan.

Sanering
De initiatiefnemer heeft voor aantal grondposities en een 10-tal te saneren windmolens nog geen afspraken gemaakt. De provincie faciliteert op dit moment door de inzet van mediation. Mogelijk dat de Staten op termijn gevraagd worden om het onteigeningsinstrument alsnog als uiterste redmiddel in te zetten.

Vervolg van de procedure
Nadat de reacties op het voorontwerp-inpassingsplan zijn verwerkt, wordt het ontwerp inpassingsplan voor iedereen ter inzage gelegd en is het mogelijk zienswijzen in te dienen (beoogd in de periode mei/ juni 2018). Voorafgaand aan de terinzagelegging van het ontwerp inpassingsplan keuren Gedeputeerde Staten het projectplan definitief goed, waarbij de kaart van de VFL wordt aangepast voor de twee plaatsingszones die iets worden verlengd ten opzichte van de huidige plaatsingszones (de oorspronkelijke plaatsingszone kan niet volledig worden benut vanwege de gasleiding in het gebied).

De vaststelling van het definitieve inpassingsplan is in juli/augustus 2018 beoogd zodat initiatiefnemers de subsidie (SDE+) in het najaar van 2018 kan aanvragen. Provinciale Staten worden over het verdere verloop van de wettelijke inpassingsplan-procedure op de hoogte gehouden.

Windplan Groen (Projectgebied Oost)
In projectgebied Groen hebben de initiatiefnemers en het merendeel van de bestaande turbine-eigenaren elkaar gevonden in Windkoepel Groen.

Mogelijke beperkingen luchthaven
Het afgelopen kwartaal heeft voor het project vooral in het teken gestaan van de hoogtebeperkingen voor het projectgebied. Gebleken is dat de route voor de kleine luchtvaart (de General Aviation sector) onder slechte weersomstandigheden samen met de beperkingen vanuit de conical Surface (de zogenoemde donut rondom de luchthaven bedoeld voor vliegtuigen die door omstandigheden van hun normale routes moeten afwijken) knelpunten kunnen opleveren voor windmolens in het zuidwestelijke deel van het projectgebied. Het ziet er naar uit dat er een belangenafweging moet plaatsvinden tussen het x aantal dagen bereikbaar zijn van de luchthaven voor GA-sector en de realisatie van de windmolens volgens het Regioplan. Deze afweging zal plaatsvinden op rijksniveau waarbij ook de regionale partijen om input is gevraagd. De projectorganisatie heeft in dit kader ook onderzocht welke alternatieve zones (zie figuur hiernaast uit de notitie reikwijdte en detailniveau: de blauwe balken betreffen een indicatie van de alternatieve plaatsingszones) ook tot een haalbaar project kunnen leiden. Zolang niet duidelijk is óf de hoogtebeperkingen daadwerkelijk tot beperkingen voor het project moeten leiden, kan ook nog geen afweging over het aanwenden van de alternatieve zones plaatsvinden. Afwijkingen van het Regioplan worden als hier sprake van is aan de Staten voorgelegd.

Plaatsingszones en indicatie extra plaatsingszones

Planning
Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat spant zich maximaal in om voor dit projectgebied uiterlijk eind april tot een voorkeursalternatief te komen zodat de planologische procedure in het najaar van 2018 kan starten en men begin 2019 de benodigde SDE+ subsidie kan aanvragen. Deze planning betekent dat de duidelijkheid en eventuele afweging mbt de luchtvaart ook uiterlijk in april moet zijn afgerond/verkregen.

Projectgebied West

In het projectgebied West hebben de deelnemers (6 exploitanten van lijnopstellingen en 15 solitaire windturbine eigenaren en de windvereniging Windshare) overheden gevraagd mee te denken over de ontwikkelingsmogelijkheden van het projectgebied. In het tweede en derde kwartaal van 2017 zijn de mogelijkheden van het regioplan ambtelijk en op informele wijze verkend. Volgens de initiatiefnemer zijn de hoogtebeperkingen van de luchthaven, de verminderde mogelijkheden tot dubbeldraaien en een tweetal reeds verleende vergunningen (voor de vaststelling van de noodverordening) wezenlijke factoren die het lastig maken om tot een haalbare businesscase te komen binnen de kaders van het Regioplan.
Om aan deze omstandigheden tegemoet te komen hebben Gedeputeerde Staten hebben (evenals de gemeenten Dronten en Lelystad) op 30 januari 2018 ingestemd met het onder voorwaarden bieden van ontwerpruimte voor meer plaatsingsruimte in het projectgebied en toepassen van andere energiebronnen in het gebied (energielandschap). Ook hier geldt dat afwijkingen van het Regioplan aan de Staten moeten worden voorgelegd.

Daarnaast hebben Gedeputeerde Staten op 30 januari 2018 ook ingestemd met het toepassen van een grotere rotordiameter voor een tweetal lijnopstellingen die al beschikten over een vervangingsvergunning en subsidie onder de voorwaarde dat zij zich zouden conformeren aan de voorwaarden uit het Regioplan. Vanwege de verleende vergunningen en verleende subsidie kan de herbouw immers los van de voorwaarden uit het Regioplan (en dus zonder participatiemogelijkheden en bijdrage aan een gebiedsfonds) uitgevoerd worden. Omdat om een grotere rotor-diameter werd verzocht ontstond de mogelijkheid om dit initiatief onder de voorwaarden in de totaalontwikkeling van projectgebied West te realiseren. De vergunninghouders van deze twee lijnopstellingen hebben ons echter inmiddels laten weten dat zijn geen gebruik maken van de geboden mogelijkheid voor een grotere rotordiameter en hun vergunning uitvoeren los van het project. Dit betekent dat de overige exploitanten van de lijnopstellingen samen met de WUR en solitaire eigenaren verder gaan met de planontwikkeling zonder dat deze twee lijnopstellingen deel uitmaken van het project.

VKA keuzenotitie Windplan Groen

Versie 0.1

Datum 15 juni 2018
Status Definitief

Projectnaam	VKA Keuzenotitie Windplan Groen
Projectleider(s)	
Contactpersoon	[redacted] T 070 [redacted] [redacted]@minez.nl [redacted] | Directie Energie en Omgeving Postbus 20401 | 2500 EK Den Haag
Auteurs	[redacted] (ministerie EZK), [redacted], [redacted], [redacted], [redacted] (WKG), [redacted] (Pondera Consult), [redacted] (Ventolines), [redacted] (Rijkswaterstaat)
Versie	0.1
Bijlage(n)	Advies Kwaliteitsteam Sanity check Peregrine

Deze VKA keuzenotitie is opgesteld door de projectgroep voor Windplan Groen. De projectgroep bestaat uit een ambtelijke vertegenwoordiging van de Rijksoverheid (ministeries EZK en BZK), de provincie Flevoland, de gemeente Dronten, de gemeente Lelystad en de initiatiefnemer WKG.
Het voorkeursalternatief (VKA) dat in deze notitie wordt toegelicht is het voorstel voor de toekomstige windturbineopstelling waarvoor een Rijksinpassingsplan wordt opgesteld en de initiatiefnemers de vergunningen gaan aanvragen.
Het doel van deze afwegingsnotitie is om een toelichting te geven op het VKA en de argumenten die eraan ten grondslag te liggen te presenteren. De argumenten zijn gegroepeerd in vier thema's:

1 Milieu en ruimte;
2 techniek;
3 omgeving, en;
4 economisch perspectief.

Inhoud

1 Achtergrond 4

2 Beschrijving van het voorkeursalternatief (VKA 6

2.1 Nieuwe windturbines 6
2.2 Ashoogte 8
2.3 Sanering bestaande windturbines 8
2.4 Uitgestelde sanering en nieuwbouw 8
2.5 Participatie 9
2.6 Afwijkingen ten opzichte van het Regioplan 9
2.6.1 Alternatieve plaatsingszones 9
2.6.2 Afwijkingen ten opzichte van het Beeldkwaliteitsplan 10
2.6.3 Uitgestelde nieuwbouw en sanering 11

3 Argumenten vanuit thema milieu en ruimte 12

3.1 MER in twee fasen 12
3.2 Uitkomsten MER - fase 1 12
3.2.1 Uitvoerbaarheid 13
3.2.2 Milieueffecten in vergelijking 13
3.3 Milieu argumenten VKA 13
3.4 Luchthaven argumenten VKA 14

4 Argumenten vanuit het thema techniek 15

5 Argumenten vanuit het thema omgeving 16

5.1 Bijeenkomsten Klankbordgroep 16
5.2 Ontwikkelingsparticipatie door bewoners en huidige windturbine-exploitanten 16
5.3 Participatie door ondernemers aan de Pijlstaartweg en de Knarweg 16
5.4 Participatie inwoners 17

6 Argumenten vanuit het thema economisch perspectief 18

6.1 Economisch perspectief Windplan Groen 18
6.2 Innovatieve windturbines met ashoogte >120 meter 18
6.3 Dubbeldraai 18
6.4 Alternatieve plaatsingszones 18
6.5 Fasering bouw en sanering 19

1 Achtergrond

De regionale overheden in de provincie Flevoland hebben de ambitie om de windenergieproductie in de provincie te herstructureren door de bestaande turbines te saneren en planmatig te vervangen door minder maar grotere windturbines met een hogere energieopbrengst. Het beoogde resultaat is een mooier landschap, een duurzamere energiehuishouding, een sterkere economie en een onverminderd groot draagvlak in de samenleving.

Op 14 juli 2016 hebben de provincie Flevoland en de gemeenten Lelystad, Dronten en Zeewolde de structuurvisie "Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland" (hierna: Regioplan) vastgesteld. Het Regioplan beschrijft het ruimtelijke ontwikkelkader en de bijbehorende beleidsmatige randvoorwaarden voor de opschaling en sanering van windenergie in Flevoland. Een nadere uitwerking van het Regioplan wordt gevormd door het Beeldkwaliteitsplan waarin de landschappelijke uitgangspunten voor nieuwe windprojecten nader zijn omschreven. Het Beeldkwaliteitsplan is in september 2017 vastgesteld door de gemeenteraden van Dronten en Lelystad.

Het Regioplan deelt de provincie op in vier projectgebieden voor de ontwikkeling van nieuwe windplannen: Zuid (Zeewolde), Noord (Windplan Blauw), Oost (Windplan Groen) en West. De projectgebieden hebben elk te maken met gebied specifieke kenmerken, die de uitwerking van de opgave beïnvloeden. Voor projectgebied Oost zijn dit de volgende kenmerken:

1. De uitbreiding van luchthaven Lelystad heeft grote impact op de ontwikkelmogelijkheden, met name in het zuidelijk deel van het projectgebied. Ten tijde van het vaststellen van het Regioplan was de impact nog niet definitief bekend. De nadere uitwerking van het luchthavenbesluit, voor zover dit leidt tot hoogtebeperkingen voor nieuwe windturbines ten behoeve van de luchtvaartveiligheid in projectgebied Oost, is een langdurig proces dat parallel aan, en in interactie met, de planvorming voor Windplan Groen heeft plaatsgevonden. Het voorliggende Voorkeursalternatief voor Windplan Groen is vanwege de hoogtebeperkingen op een aantal onderdelen gewijzigd ten opzichte van het ruimtelijk beeld van het Regioplan voor dit projectgebied.
2. Drie bestaande turbinelijnen beschikken over een omgevingsvergunning voor het vervangen van de bestaande turbines. Bij twee lijnen is hiervoor tevens SDE subsidie verleend. De lijnen zijn wel aangesloten bij de Windkoepel omdat ze dan grotere en modernere windturbines kunnen plaatsen. Meedoen aan de Windkoepel Groen betekent ook bijdragen aan saneren, participatie en voldoen aan overige eisen die vanuit het Regioplan worden gesteld. Voorwaarde voor deze lijnen om mee te blijven doen is het perspectief op een verbetering van de business case. Met het verkrijgen van de vergunningen voor de windturbines conform het Regioplan zullen de bestaande vergunningen voor vervanging van de huidige windturbines komen te vervallen.
3. Windplan Groen kent ten opzichte van de andere projectgebieden een kritieke business case door een, ten opzichte van de gemiddelde windsnelheid in het projectgebied relatief lage SDE-vergoeding, een hoge saneringslast door het grote aantal relatief jonge turbines en bovengenoemde hoogtebeperkingen als gevolg van de Luchthaven Lelystad. Daarnaast wordt Windplan Groen door de dalende SDE meer dan andere deelgebieden gedwongen grotere en meer kostenefficiënte windturbines te bouwen. Er is in de voorbereiding met veel aandacht naar de business case gekeken om te bewerkstelligen dat voor de initiatiefnemers van Windplan Groen (de bewoners van het buitengebied) een solide business case over blijft. Hiervoor zijn op onderdelen wijzigingen benodigd t.o.v. het Regioplan.

Windplan Groen bestrijkt een groot gebied met daarin meer woningen in het buitengebied dan in de andere deelgebieden. Om deze reden beschikt de initiatiefnemer Windkoepel Groen (WKG) over een grote achterban van ruim 400 bewoners die gezamenlijk de ontwikkelkosten voor windplan Groen financieren. WKG is een koepelvereniging van 11 leden (georganiseerd in verenigingen of

bv's), waar circa 250 leden c.q. aandeelhouders onderdeel van uitmaken. De 11 leden ontwikkelen en/of exploiteren ieder een eigen windpark of zijn hierbij betrokken. Windkoepel Groen heeft een samenwerkingsverband met Windshare; een vereniging van circa 150 bewoners uit het buitengebied die in de ontwikkeling van de toekomstige windturbinelijnen investeren. Met deze structuur heeft iedere bewoner van het projectgebied de mogelijkheid mee te doen in de ontwikkeling van Windplan Groen.

Bijzondere situatie geldt voor de ondernemers aan de Knarweg en de Pijlstaartweg. Het betreft 8 ondernemers die gezamenlijk 27 bestaande windturbines exploiteren. Met het saneren van deze 27 winturbines kunnen 10 nieuwe windturbines gebouwd worden. Voor deze 10 windturbines geldt echter een hoogtebeperking vanuit de luchtvaart. Uit berekeningen is naar voren gekomen dat deze vervanging een negatieve business case betekent. Door zowel de nieuwbouw als de sanering uit te stellen kan in de loop van de tijd wel een positieve business case ontstaan, en onder de voorwaarde van dit uitstel sluiten deze ondernemers zich aan bij WKG.

De uitvoeringsstrategie van het Regioplan behelst dat de projecten onder Rijkscoördinatie worden ontwikkeld. Dit sluit aan op het wettelijk kader in de Elektriciteitswet 1998 die stelt dat bij een project van meer dan 100 MW de rijkscoördinatieregeling van toepassing is. In juni 2017 hebben de ministeries van EZK en I&W, de regionale overheden en Windkoepel Groen een intentieovereenkomst ondertekend als basis voor de gezamenlijke planvorming voor Windplan Groen.

In het najaar van 2017 is de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor Windplan Groen (hierna: WP Groen) ter inzage gelegd. Sindsdien loopt de procedure van de milieueffectrapportage voor WP Groen. In het NRD zijn de alternatieven en wijze van onderzoek vastgelegd. In de NRD is geanticipeerd op de onzekerheden in het projectgebied door enkele "alternatieve plaatsingszones" te onderzoeken buiten de kaders van het Regioplan om eventuele tegenvallers op te kunnen vangen. Indien de initiatiefnemer gebruik wil maken van de alternatieve plaatsingszones, is instemming van de Raden en Staten noodzakelijk. De resultaten van het onderzoek zullen worden gepresenteerd in een milieueffectrapport (hierna: MER). Bij de totstandkoming van het MER heeft intensief overleg plaatsgevonden tussen de initiatiefnemers en de betrokken overheidspartijen. Daarnaast hebben de betrokken partijen periodiek overleg gevoerd met de belangrijkste maatschappelijke organisaties die een raakvlak kennen met WP Groen.

De resultaten van het milieuonderzoek hebben, samen met het Concept-Projectplan, het advies van het Beeldkwaliteitsplan en de Sanity check op de business case, geresulteerd in het voorstel voor het Voorkeursalternatief dat in deze notitie wordt gepresenteerd en onderbouwd. Het voorkeursalternatief zal ter accordering worden voorgelegd aan Provinciale Staten en de gemeenteraden van Dronten en Lelystad. Het voorkeursalternatief vormt de basis voor het voorontwerp Rijksinpassingsplan.

2 Beschrijving van het voorkeursalternatief (VKA

Als VKA wordt de windturbineopstelling voorgesteld zoals weergegeven in Figuur 2.1. Hierin is per lijn het formaat en zijn de posities van de windturbines aangegeven. In de legenda is onderscheid gemaakt in de maximale tiphoogte die daarbij geldt, t.o.v. maaiveld. In het zuidelijk deel gelden hoogtebeperkingen als gevolg van de ontwikkeling van Luchthaven Lelystad. De betreffende hoogtebeperkingen zijn benoemd in de legenda bij de figuur.

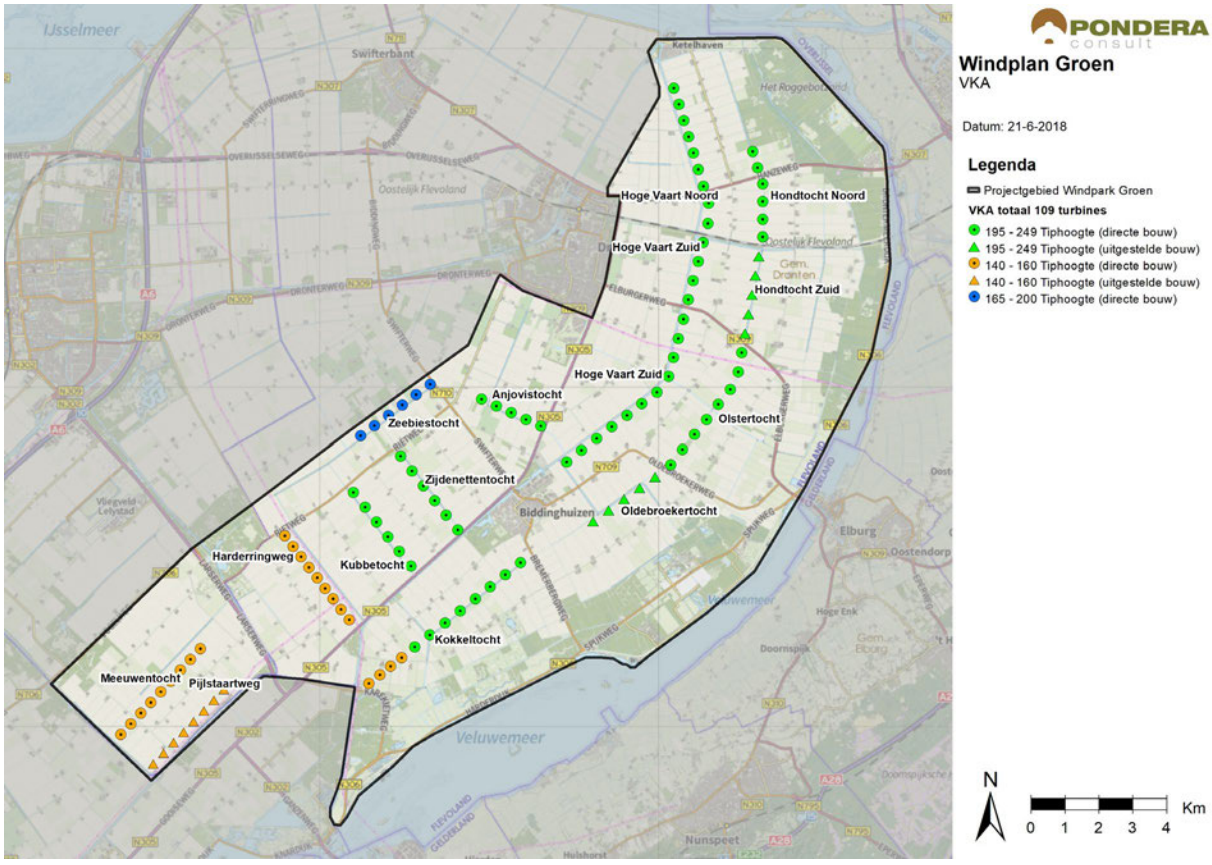

Figuur 2.1: Het voorgestelde VKA (nieuwbouw fase 1 en fase 2)

2.1 Nieuwe windturbines

Het VKA bestaat uit 109 nieuwe windturbines met een opwekkingscapaciteit van circa 570 megawatt (MW) en een verwachte elektriciteitsproductie van circa 1.970 GWh per jaar[1]. De windturbines worden in verschillende fasen gerealiseerd. In de eerste fase zullen 82 windturbines worden gebouwd met een opgesteld vermogen van circa 459 MW. 27 windturbines zullen later worden gebouwd. De reden van deze fasering is dat voor een deel van het gebied nieuwbouw direct sanering vereist en de saneringskosten momenteel nog te hoog zijn (zoals toegelicht in hoofdstuk 6 economisch perspectief). Het VKA is een geoptimaliseerde variant van de in het MER onderzochte alternatieven 5 en 6 (zie ook argumenten vanuit het thema milieu in hoofdstuk 3).

In een groot deel van de zones uit het Regioplan en in de alternatieve plaatsingszones Ansjovistocht en Hondtocht Noord staan turbines met een maximale hoogte van 249 meter boven maaiveld. Het betreft 73 windturbines. Volgens het Rijk is een hoogtebeperking in de alternatieve plaatsingszone Zeebiestocht van kracht. De formele onderbouwing daarvan is in voorbereiding en nog niet beschikbaar. Vooruitlopend op deze hoogtebeperking wordt uitgegaan van 6 turbines met een maximale hoogte van 196 meter boven NAP. In het zuidelijk deel van het projectgebied staan in de Regioplanzones die verlengd zijn tot aan de Knardijk 30 turbines met een maximale hoogte

[1] Vermogen en energieproductie zijn afhankelijk van het gekozen type windturbine. De genoemde waarden zijn derhalve een indicatie

van 157,2 meter boven NAP. Het benutten van de maximaal mogelijke bouwhoogtes is ingegeven vanuit het belang om voldoende wind te kunnen vangen voor een rendabele businesscase.

Voor de turbines met een hoogtebeperking ten gevolge van Luchthaven Lelystad wordt in het inpassingsplan een wijzigingsbevoegdheid opgenomen om een hogere ashoogte en rotordiameter toe te staan. Dit maakt het mogelijk om bij wijzigingen in de hoogtebeperkingen een windturbine met grotere afmetingen te realiseren. In de specifieke situatie van de Zeebiestocht geldt dan dat het VKA ter plaatse als volgt wordt aangepast zoals aangegeven in de rechter situatie (zonder hoogtebeperking) in Figuur 2.2.

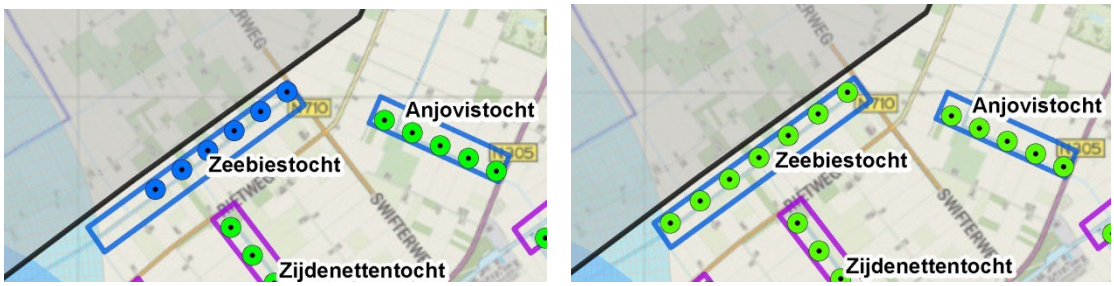

Figuur 2.2 Zeebiestocht met hoogtebeperking (links) en zonder hoogtebeperking (rechts)

Als gevolg van de hoogtebeperkingen kunnen ook de Meeuwentocht en Pijlstaartweg niet volledig worden benut. Om dit verlies te beperken zijn deze plaatsingszones geoptimaliseerd door ze richting de Knardijk met elk 1 a 2 turbineposities te verlengen.

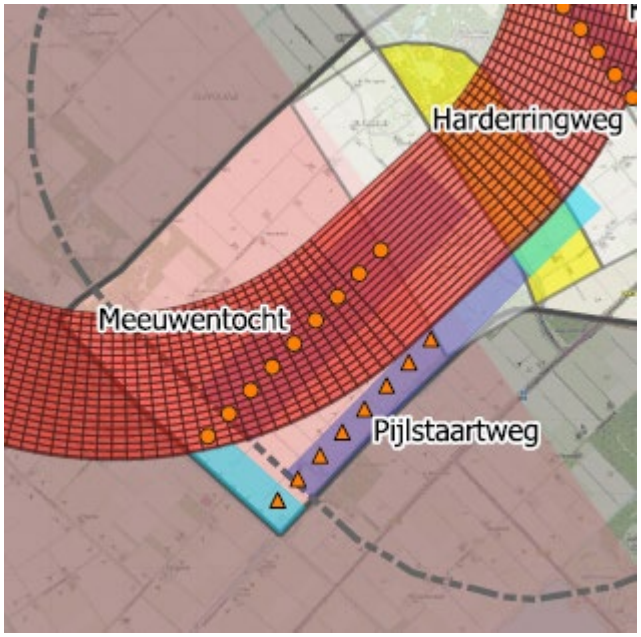

Figuur 2.3 De verlengde Meeuwentocht en Pijlstaartweg. In het paars de ligging van de oorspronkelijke plaatsingszones.

Alle nieuwe windturbines staan op ruime afstanden tot de woonwijken. Deze afstand bedraagt overal minimaal 800 meter. Dit is een grotere afstand dan strikt vanuit milieunormering (afhankelijk van geluids- en slagschaduwbelasting betreft dit indicatief 400 meter) benodigd is. Voor beide scenario's zijn geen beperkingen vanuit MER en BKP.

2.2 Ashoogte

Bij de vaststelling van het Regioplan door Provinciale Staten is bij amendement opgenomen dat een ashoogte van maximaal 120 meter als uitgangspunt geldt, tenzij de economische noodzaak kan worden aangetoond voor een grotere ashoogte. Voor een haalbare businesscase geldt dat een grotere ashoogte vereist is, waar dit uitvoerbaar is gezien de hoogtebeperkingen vanuit de luchtvaart. Dit wordt nader toegelicht in hoofdstuk 6 over het economisch perspectief van Windplan Groen.

2.3 Sanering bestaande windturbines

Gekoppeld aan de bouw van nieuwe windturbines worden de bestaande 98 windturbines in het gebied gesaneerd. Dit is vastgelegd tussen Windkoepel Groen en de leden van Windkoepel Groen. Onderdeel van het VKA is om de bestaande windturbines te saneren. De periode waarbinnen de nieuwe en bestaande windturbines tegelijkertijd in werking zijn, wordt de zogenaamde dubbeldraai periode genoemd. Voor 83 van de 98 bestaande turbines is de verwijdering gekoppeld aan de nieuwbouw omdat nieuwbouw op deze locaties anders niet kan plaatsvinden. 15 van de bestaande turbines zullen 0,5 jaar dubbeldraaien, conform het Regioplan.

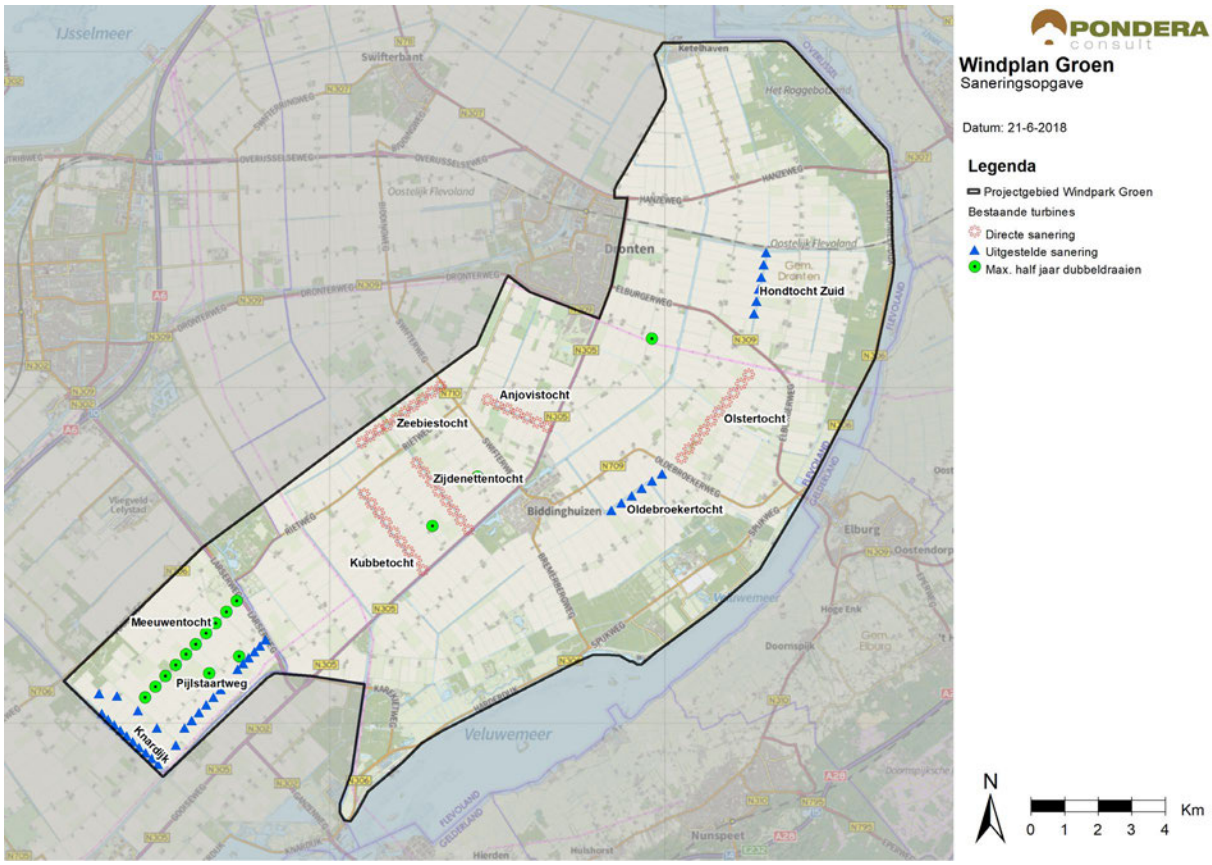

Figuur 2.4: Saneren, uitgesteld saneren en dubbeldraaien van bestaande turbines

2.4 Uitgestelde sanering en nieuwbouw

Een bijzondere situatie geldt voor de 12 turbines van de Oldebroekertocht en de Hondtocht. Deze turbines zijn dermate recent (2012-2013), dat ze zullen doordraaien gedurende een langere periode om kapitaalvernietiging en onaanvaardbare saneringslasten te voorkomen. Dit is in overeenstemming met het Regioplan, waarin beide bestaande lijnen buiten de saneringsopgave zijn gehouden (pagina 17 van het Regioplan). Ook de turbines van de Pijlstaartweg, de Knarweg en de Knardijk zullen gedurende een langere periode doordraaien. Voor deze vier lijnen geldt dat er geen sprake is van een dubbeldraai situatie aangezien de nieuw te realiseren turbines pas gebouwd

zullen worden nadat de bestaande turbines gesaneerd zijn. Dit zal geborgd worden in het inpassingsplan. Sanering en nieuwbouw zal voor deze lijnen pas plaatsvinden wanneer dit bedrijfseconomisch verantwoord kan gebeuren, omdat anders de kosten van deze sanering onevenredig zwaar op de business case van WP Groen zouden drukken. De noodzaak van uitgestelde sanering en nieuwbouw is aangetoond in de Sanity check op de business case.

Tabel 2.1: VKA – nieuwe turbines en sanering bestaande turbines in getallen per lijnstuk

Naam Lijnstuk	Aantal nieuwe turbines	Tiphoogte nieuwe turbines	Aanvang bouw nieuwe turbines	Aantal turbines saneren	Dubbel-draaien
Hoge Vaart Noord	9	249	Fase 1	-	-
Hoge Vaart Zuid	15	249	Fase 1	-	-
Hondtocht Noord	6	249	Fase 1	-	-
Hondtocht Zuid	5	249	Uitgesteld	6	Nee
Olstertocht	8	249	Fase 1	10	Nee
Oldebroekertocht	5	249	Uitgesteld	6	Nee
Kokkeltocht (groot)	8	249	Fase 1	-	-
Kokkeltocht (klein)	4	157 (+NAP)	Fase 1	-	-
Ansjovistocht	5	249	Fase 1	7	Nee
Zeebiestocht	6	200	Fase 1	10	Nee
Zijdenettentocht	6	249	Fase 1	8	Nee
Kubbetocht	6	249	Fase 1	9	Nee
Harderringweg/Hoekwanttocht	9	157 (+NAP)	Fase 1	-	-
Meeuwentocht	9	157 (+NAP)	Fase 1	10	0,5 jaar
Pijlstaartweg	8	157 (+NAP)	Uitgesteld	12	Nee
Knardijk	-	-	-	10	Nee
Knarweg	-	-	-	5	Nee
Overige solitaire windturbines	-	-	-	5	0,5 jaar

2.5 Participatie

Windplan Groen wordt ontwikkeld door de bewoners van het buitengebied in projectgebied Oost. Door middel van het bieden van ruimte voor financiële participatie en door afdracht van een gebiedsgebonden bijdrage kunnen alle inwoners, ook die uit de kernen, profiteren van het Windplan. In het projectplan ~~zijn~~ worden de voornemens van de initiatiefnemer op dit punt verwoord. Gedurende de planuitwerking zullen de voornemens concreter vorm krijgen.

2.6 Afwijkingen ten opzichte van het Regioplan

Het VKA wijkt af van het Regioplan op de volgende onderdelen:

2.6.1 Alternatieve plaatsingszones

In het MER zijn naast de plaatsingszones uit het Regioplan vier alternatieve plaatsingszones onderzocht, die bij gebleken economische noodzaak onderdeel uit kunnen maken van het voorkeursalternatief. Uit een analyse van de businesscase door het bureau Rebel (in opdracht van WKG) en een beoordeling door Peregrine (in opdracht van de gezamenlijke overheden) blijkt dat de plaatsingszones uit het Regioplan niet toereikend zijn voor een haalbare businesscase. Het VKA bevat de alternatieve plaatsingszones Zeebiestocht, Ansjovistocht en Verlengde Hondtocht Noord. Dit wordt nader toegelicht onder het thema economisch perspectief (zie paragraaf 6.4). Naast een

economische noodzaak zijn er ook andere redenen om deze alternatieve plaatsingszones in het VKA op te nemen. Deze redenen zijn hierna toegelicht.

2.6.1.1 Ansjovistocht en Zeebiestocht

Voor de Ansjovistocht en Zeebiestocht geldt dat er vanwege de bestaande vervangingsvergunningen op deze locaties in alle gevallen windturbines zullen worden gebouwd. Met de vervangingsvergunning kunnen meer kleine windturbines worden gebouwd buiten de eisen van het Regioplan (sanering en participatie) om. Door voor deze beide projecten alternatieve plaatsingszones te creëren worden minder windturbines gebouwd, die dan bovendien wel aan de eisen van het Regioplan voldoen. De voordelen zijn: meer duurzame energie, meer participatie en een hogere gebiedsgebonden bijdrage. Het is richting de omgeving ongewenst dat binnen het gebied van Windplan Groen windturbines worden gebouwd die niet meedoen aan participatie en de gebiedsgebonden bijdrage. Bovendien zouden deze lijnen ook in de autonome situatie ook buiten het Regioplan vallen.

2.6.1.2 Hondtocht Noord extra

Voor deze locatie geldt dat het een logische voortzetting is van de lijn langs de Hondtocht Noord. Daarnaast maakt de toevoeging van deze windturbines het mogelijk om 1 windturbine van de plaatsingszone langs de Hogevaart Noord te laten vervallen, waardoor een grotere afstand tot de rand van Ketelhaven wordt gerealiseerd hetgeen beter aansluit bij de situatie in andere delen van het plangebied (de afstand tot Ketelhaven is nu bijna 900 meter i.p.v. 480 meter).

2.6.2 Afwijkingen ten opzichte van het Beeldkwaliteitsplan

Het VKA is door het Kwaliteitsteam Wind van de gemeenten Lelystad en Dronten getoetst aan het Beeldkwaliteitsplan. Het kwaliteitsteam spreek haar waardering uit over het overleg met initiatiefnemers. Het advies van het Kwaliteitsteam is als bijlage bij deze VKA notitie gevoegd. Op de volgende onderdelen wijkt het VKA af van het advies van het Kwaliteitsteam:

1. Verlengde Meeuwentocht en verlengde Pijlstaartweg. Aanvankelijk was een lijnstuk van vijf windturbines langs de Knardijk opgenomen conform de extra plaatsingszone opgenomen in het NRD voor windplan Groen. Deze opstelling werd echter door het kwaliteitsteam niet positief beoordeeld. Het kwaliteitsteam geeft aan dat een verlenging van de Meeuwentocht en de Pijlstaartweg i.p.v. het lijnstuk langs de Knardijk de voorkeur geniet. Er is besloten dit advies van het kwaliteitsteam te volgen.

2. Ansjovistocht. Voor de extra plaatsingszone Ansjovistocht stelt het kwaliteitsteam twee varianten voor: ofwel meer kleinere windturbines i.p.v. 5 grote, ofwel de voorgestelde lijn van 5 windturbines met 1 windturbine te verlengen naar 6 windturbines. In het VKA is om redenen van milieu en de Regioplan doelen gekozen voor de 5 grote windturbines, omdat er met de grote windturbines 4 keer zoveel energie wordt opgewekt dan met de kleine. Een plan met kleine windturbines levert de turbine-eigenaar geen meerwaarde ten opzichte van de bestaande vervangingsvergunning, waardoor het risico bestaat dat deze lijn buiten voorwaarden van het regioplan tot stand komt (geen participatie en gebiedsgebonden bijdrage). De verlenging met 1 windturbine aan de noordwestzijde blijkt milieu technisch niet mogelijk, omdat de beoogde 6^{e} windturbine te dicht bij een woning zou komen te staan. Een uitbreiding aan de zuidoostkant is ruimtelijk niet mogelijk zonder de provinciale weg te kruisen hetgeen tegenstrijdig is met het BKP.

3. Zeebiestocht. Voor de extra plaatsingszone Zeebiestocht stelt het kwaliteitsteam dat de voorkeur uitgaat naar de realisatie van kleine windturbines. WKG kiest voor hoge turbines vanwege het grote verschil in energieproductie. Dit past ook in het principe uit het Regioplan om meer energie met minder molens op te wekken. In een eerste toets van de NLR lijkt een aflopende hoogtebeperking van toepassing op de Zeebiestocht. De onderbouwing daarvan is echter nog niet duidelijk. Vooruitlopend daarop heeft het kwaliteitsteam advies gegeven hoe hiermee om te gaan. In het geval van de

hoogtebeperking is het advies om turbines van gelijke hoogte te plaatsen. Dit betekent 6 windturbines met een maximale tiphoogte van 200 meter. Indien de hoogtebeperking niet van toepassing blijkt worden er 7 windturbines met een tiphoogte van 249 geplaatst.

Over de andere lijnstukken zijn met het kwaliteitsteam verschillende varianten bekeken. Op punten ziet het kwaliteitsteam afwijken van het BKP. De gekozen oplossingen in het VKA worden als acceptabel geacht.

2.6.3 Uitgestelde nieuwbouw en sanering

De uitgestelde nieuwbouw en sanering is van toepassing voor de turbines van Knardijk/Knarweg en Pijlstaartweg. Voor deze lijnen is meer tijd benodigd om eerst de hoge saneringslast te verminderen. Hetzelfde geldt voor de lijnen Oldebroekertocht en Hondtocht Zuid. Uitstel van nieuwbouw en sanering voor deze twee lijnen was al bij de totstandkoming van het Regioplan reeds voorzien.

3 Argumenten vanuit thema milieu en ruimte

3.1 MER in twee fasen

Aan het VKA ligt een milieueffectenonderzoek ten grondslag waarvan de resultaten zijn verwoord in het milieueffectrapport (het MER). Het MER kent twee fasen. In de eerste fase zijn de milieueffecten van verschillende (6) alternatieve opstellingen met verschillende groottes van windturbines onderzocht en met elkaar vergeleken. De resultaten van deze fase zijn de basis voor het onderdeel 'milieu' in het advies over het VKA. De milieuaspecten die zijn onderzocht betreffen alle relevante aspecten zoals landschap, ecologie, hinder en veiligheid. Aangezien het VKA tussen de uitersten die zijn onderzocht ligt, worden in fase 2 op het moment dat het VKA bekend is de milieueffecten van het VKA nader bepaald. Hiervoor wordt ook een Passende Beoordeling opgesteld. Deze informatie is nodig voor de onderbouwing van het inpassingsplan en de vergunningsaanvragen.

De alternatieven zijn samengevat weergegeven in tabel 2.1. De variatie die is onderzocht betreft:

- Grootte van de windturbines
- Toevoeging van alternatieve plaatsing zones

Tabel 3.1: De alternatieven uit MER - fase 1

Alt.	Turbine klasse	Plaatsingzones Regioplan	Ashoogte
1	Klein	Binnen zones uit het Regioplan	Ashoogte tot 120 meter
2	Klein	Zones uit het Regioplan + aanvullende plaatsingszones	Ashoogte tot 120 meter
3	Middel	Binnen zones uit het Regioplan	Ashoogte tot 160 meter
4	Middel	Zones uit het Regioplan + aanvullende plaatsingszones	Ashoogte tot 160 meter
5	Groot	Binnen zones uit het Regioplan	Ashoogte tot 166 meter
6	Groot	Zones uit het Regioplan + aanvullende plaatsingszones	Ashoogte tot 166 meter

De keuze om ook zones in het effectenonderzoek te betrekken die buiten die van het Regioplan zijn gelegen, is ingegeven vanuit de situatie dat de omstandigheden zijn gewijzigd ten opzichte van de vaststelling van de plaatsingszones in het regioplan door de (hoogte)beperkingen uit het Luchthavenbesluit Lelystad en de aanwezige belemmeringen die van invloed zijn op de ruimte binnen plaatsingszones De totstandkoming van de alternatieve plaatsingszones is toegelicht in het MER (paragraaf 4.3.3).

De verschillende soorten hoogtebeperkingen in het luchtruim zijn weergegeven in te weten de zgn. 'conical' (conical surface), het MVA vlak, de vliegzone voor klein vliegverkeer (VFR zone) en de laagvliegroute voor klein vliegverkeer (VFR route)), zoals toegelicht in hoofdstuk 4.

3.2 Uitkomsten MER - fase 1

Het MER bevat de milieueffecten voor alternatieven met verschillende karakteristieken. De resultaten van het MER kunnen verdeeld worden naar conclusies gericht op de algemene uitvoerbaarheid en naar de onderlinge verschillen. Daarbij is in acht te nemen dat de alternatieven inclusief alternatieve plaatsingszones maximum alternatieven zijn. De mate waarin alternatieve plaatsingszones benodigd zijn is immers afhankelijk van de situatie ten aanzien van de luchtvaart en betekent ook dat bestaande plaatsingszones niet realiseerbaar zijn of beperkt, bijvoorbeeld in lengte of hoogte.

3.2.1 Uitvoerbaarheid

Het MER laat zien dat op hoofdlijnen de alternatieven uitvoerbaar zijn in de zin dat voldaan kan worden aan wet- en regelgeving. Daarbij is geconcludeerd dat voor een aantal milieuaspecten dit mitigatie vereist. Mitigatie is mogelijk en de uitwerking hiervan is onderdeel van het VKA en worden in hoofdstuk 4 toegelicht. Hieruit volgt dat deze onderwerpen geen belemmering voor de uitvoerbaarheid hoeven te vormen.

De noodzakelijke mitigatie voor slagschaduw en geluid bij woningen en ecologie hebben een gering effect op de energieproductie en daarmee op toekomstige kasstromen.

3.2.2 Milieueffecten in vergelijking

In het MER wordt een breed scala aan milieueffecten onderzocht. Uit de eerste onderzoeksresultaten komt naar voren dat voor een aantal milieueffecten vooralsnog geen sprake is van onderscheidende of belangrijke milieueffecten. De achtergrond hiervan ligt in de kenmerken van het gebied, dit is relatief homogeen (agrarisch grondgebruik) (bijvoorbeeld ten aanzien van archeologie is geen sprake van opvallende (verwachte) waarden), de aard van de activiteit (bijvoorbeeld de effecten op bodem zijn beperkt door de beperkte ingreep) en de aspecten waar reeds rekening mee is gehouden in het ontwerp van de opstellingen (bijvoorbeeld de afstand tot infrastructuur). Een aantal aspecten wordt derhalve voor de bijdrage aan het VKA niet nader betrokken. De effectbeschrijving van de overige effecten is vanzelfsprekend onderdeel van het MER. Voor de volgende milieuaspecten is sprake van belangrijke en/of onderscheidende milieueffecten:

- Geluid
- Slagschaduw
- Landschap
- Ecologie
- Energie (en recht evenredig hiermee samenhangend de vermeden CO2 emissie)

In de bijlage is een tabel opgenomen met de effectbeoordeling van genoemde thema's uit het MER.

Op basis van de combinatie van milieueffecten komt naar voren dat de alternatieven met windturbines met de grootste rotor (alternatieven 5 en 6) een betere milieuprestatie realiseren bezien vanuit het oogpunt van ecologie en energie. Voor hinder en landschap presteren ze vergelijkbaar met de alternatieven met de klasse windturbines die tussen de kleinste en de grootste rotor ligt (alternatieven 3 en 4).

De alternatieven met kleinere windturbines (alternatieven 1 en 2) scoren op de aspecten ecologie en energie het slechtst. De verklaring hiervoor volgt uit de situatie dat bij de toepassing van grotere rotoren minder windturbines worden geplaatst. De energieopbrengst is desondanks hoger, per turbine maar ook voor het totaal. Ecologische effecten zijn slechts beperkt gerelateerd aan de afmetingen van de turbine maar meer aan het aantal windturbines.

Vanuit het perspectief van effecten voor geluid en slagschaduw is de prestatie van alle alternatieven na het treffen van mitigerende maatregelen vergelijkbaar, omdat uiteindelijk voor alle alternatieven voldaan zal moeten worden aan de normen voor slagschaduw en geluid.

Alles overziende is de milieupresentatie van de alternatieven met de turbineklasse die is toegepast in alternatieven 5 en 6 het hoogst. Deze alternatieven kenmerken zich door de grootste rotor waardoor minder windturbines in het alternatief zijn opgenomen.

3.3 Milieu argumenten VKA

Het VKA sluit aan bij de alternatieven in het MER met de hoogste milieuprestatie met uitzondering van de delen waar een hoogtebeperking van toepassing is. Daar is uitgegaan van de maximaal toegestane hoogte.

Voor de aspecten geluid, hinder en ecologie bestaat optimalisatie voornamelijk uit het treffen van maatregelen op turbineniveau. Specifiek voor de opstellingen bij de Hoge Vaart en de Hondtocht Noord geldt echter door de positie ten opzichte van Ketelhaven dat door het vergroten van de afstand tot Ketelhaven geluid- en slagschaduwbelasting voor relatief veel woningen kan worden beperkt. Dit is verwerkt in het VKA.

Ten aanzien van het aspect landschap geldt dat door middel van een drietal besprekingen met het BKP-team met behulp van kaartmateriaal en 3D-visualisaties in een aantal iteraties aanpassingen zijn doorgevoerd die tot een hogere ruimtelijke kwaliteit leiden. De betrokken gemeenten hebben een Beeldkwaliteitsplan (hierna: BKP) vastgesteld waarin de uitgangspunten voor de landschappelijke beoordeling van de nieuwe windturbineopstelling zijn vastgelegd. Daarmee geeft het VKA invulling aan het Regioplan en het BKP.

Voor het aspect ecologie geldt dat een corridor voor de kleine zwaan vanuit de gebiedsbescherming en toepassing van een stilstandsvoorziening om aanvaringsslachtoffers onder vleermuizen te beperken nader moeten worden gedefinieerd.

3.4 Luchthaven argumenten VKA

Zoals reeds aangegeven leidt de ontwikkeling van Luchthaven Lelystad tot diverse hoogtebeperkingen. Deze zijn van invloed op het VKA.

In verband met het zuidelijke ‘MVA-vlak’ (Minimum Vectoring Altitude) van baan 05 en/of de ‘visual flight rules’-route (hierna: VFR) en ‘special VFR’-route (sVFR) voor de kleine burgerluchtvaart van en naar vliegveld Lelystad geldt een vrijwaringszone met een hoogtebeperking voor obstakels tot 157 meter boven NAP. Met het MVA-vlak en de VFR-vrijwaringszone is rekening gehouden, met dien verstande dat de turbines van Meeuwentocht, Pijlstaartweg, Harderringweg en vier turbines van de Kokkeltocht hierdoor in hoogte zijn gelimiteerd.

Verder is een aantal turbines van het VKA geplaatst binnen het toetsvlak van de ‘conical surface’. In overleg met de Directie Luchtvaart, na overleg met de betreffende instanties en belanghebbenden, is besloten dat binnen dit toetsingsvlak turbines geplaatst kunnen worden in de plaatsingszones Harderringweg en (verlengde) Meeuwentocht. Voor deze turbines geldt voor de tiphoogte dezelfde maximale hoogte als binnen het zuidelijke MVA-vlak of de VFR-zone.

De Inspectie voor Leefomgeving en Transport (hierna: ILT) moet een verklaring van geen bezwaar afgeven voor de turbines van het VKA die door de verschillende toetsvlakken steken. Ook dient het Ministerie van Defensie in het kader van de procedure voor het inpassingsplan nog akkoord te gaan met de verstoring vanuit het windpark op de defensieradar en de luchtverkeersleidingsradar. In verband met de op dit moment ontstane onzekerheden omtrent het luchtvaartdossier is het op tijd verkrijgen van de verklaring van geen bezwaar door ILT een aandachtspunt. De ministerie van EZK en I&W hebben in de notitie “Ruimte voor luchtvaart en wind in zuidelijk deel projectgebied Windplan Groen” d.d. 25 mei 2018 de gedeelde beleidsopvatting over de ruimte voor luchtvaart en voor windenergie in het zuidelijk deel van het projectgebied van Windplan groen in Flevoland benoemd.

4 Argumenten vanuit het thema techniek

De plaatsingszones zijn vanuit techniek verschillend beoordeeld per deelgebied op basis van het heersende windklimaat (gebaseerd op de Windkaart van Nederland op 100 meter hoogte), zie Figuur 4.1.

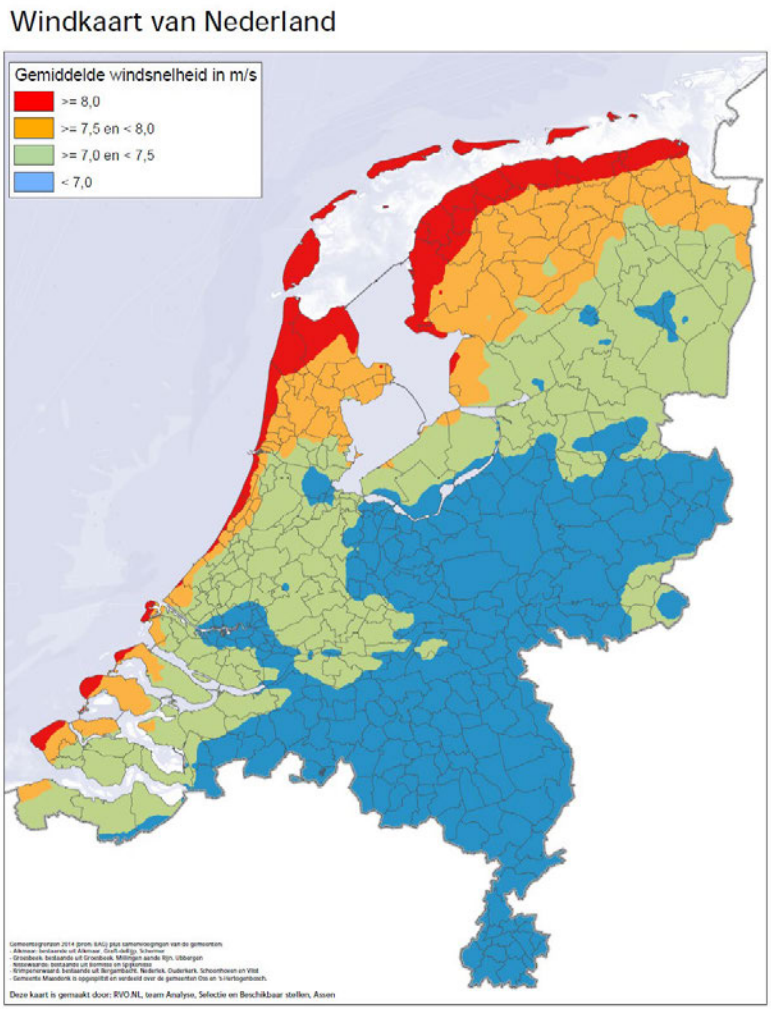

Figuur 4.1: Gemiddelde windsnelheid op 100 meter hoogte (rood: ≥ 8.0 m/s; oranje: ≥ 7.5 en < 8.0 m/s; groen: ≥ 7.0 en < 7.5 m/s; blauw: < 7.0 m/s)

Binnen de windindustrie worden nog steeds belangrijke stappen gezet om de efficiëntie van de windenergie technologie te vergroten. De verwachting is dat de grootste efficiëntie verbeteringen geboekt kunnen worden door grotere windturbines toe te passen. Door nu al te anticiperen op innovatieve windturbines kan geborgd worden dat het project op het moment van bouw (2021) ook daadwerkelijk de laatste stand der techniek kan toepassen. Voordelen van de innovatieve windturbines ten opzichte van de reguliere windturbines zijn:

- Aanzienlijke hogere productie van duurzame energie binnen WP Groen
- Er zullen minder windturbines worden toegepast en de windturbines draaien langzamer, wat visueel een rustiger beeld geeft
- Met de innovatieve windturbines kan windenergie worden opgewekt met een lagere kostprijs per eenheid productie (kWh). Hierdoor is met de innovatieve windturbines een betere business case mogelijk dan met de reguliere windturbines
  Er zijn in het gebied grote investeringen nodig voor de elektrische ontsluiting van windplan Groen. Deze kosten zijn voor een deel onafhankelijk van de omvang van de productie door het windplan. Met een hogere productie binnen Windplan Groen kunnen de vaste kosten per opgewekte eenheid productie (kWh) worden verlaagd.

5 Argumenten vanuit het thema omgeving

5.1 Bijeenkomsten Klankbordgroep

In het NRD is het voornemen om verschillende afwijkingen ten opzichte van het Regioplan te onderzoeken in het MER. In de NRD zijn de alternatieve plaatsingszones en afwijking van de ashoogte expliciet aangeduid. De voornemens zijn gepresenteerd aan de klankbordgroep op een bijeenkomst op PM. Het VKA zal na vaststelling aan de Klankbordgroep worden gepresenteerd.

Naast de klankbordgroep zijn er verschillende overleggen geweest met de bewoners van Ketelhaven. Naar aanleiding van die gesprekken is besloten om in het VKA de plaatsingszone nabij Ketelhaven niet helemaal in te vullen, maar om de dichtstbijzijnde windturbinepositie te schrappen. De afstand tussen de rand van Ketelhaven en de dichtstbijzijnde windturbines is daarmee vergoot naar 900 meter.

5.2 Ontwikkelingsparticipatie door bewoners en huidige windturbine-exploitanten

De initiatiefnemer (Windkoepel Groen) bestaat uit 11 verenigingen die de exploitanten zijn van de bestaande en nieuwe turbinelijnen. Bij de tekensessie in Mei 2016 hebben alle leden en Windshare de hoofdovereenkomst ondertekend waarmee zij zich committeren aan de uitvoering van Windplan Groen, inclusief de sanering van de bestaande windturbines en de participatiemogelijkheden voor inwoners van het projectgebied.

Via deze verenigingen participeren ongeveer 250 bewoners van het buitengebied rechtstreeks in de verschillende lijnen van WP Groen. Daarnaast participeren ruim 150 bewoners van het buitengebied die niet rechtstreeks zijn aangesloten bij een van de WKG-leden via de vereniging Windshare in het eigendom van WP Groen. Hiermee kent Windkoepel Groen ongeveer 400 participanten die op verschillende wijze in het eigendom van WP Groen participeren. Het zijn deze participanten die gezamenlijk de ontwikkelingskosten voor WP Groen financieren. Er is met deze achterban een periode van 2 jaar intensief overleg nodig geweest om een systematiek te ontwikkelen, waarbij enerzijds iedere vereniging verantwoordelijk blijft voor de exploitatie van z'n eigen project en anderzijds afspraken zijn gemaakt om de lasten die samenhangen met de eisen vanuit het regioplan (sanering en participatie) naar verantwoordelijkheid en draagkracht onderling evenwichtig te verdelen.

In de exploitatieperiode wordt financiële participatie mogelijk gemaakt voor de bewoners uit de kernen in WP Groen.

5.3 Participatie door ondernemers aan de Pijlstaartweg en de Knarweg

Aan de Pijlstaartweg en Knarweg bevinden zich 8 ondernemers die ieder 3 à 4 windturbines in hun eigen agrarische bedrijf exploiteren. De opbrengsten van deze windturbines worden benut in de financiering van het agrarische bedrijf. Deze ondernemers hebben zich aanvankelijk niet willen aansluiten bij Windkoepel Groen i.v.m. het gebrek aan een economisch perspectief voor de nieuwe windturbines in hun eigen gebied. Het heeft tot het voorjaar van 2018 geduurd voordat er duidelijkheid kwam over de ruimtelijke mogelijkheden in hun eigen gebied. Na intensief en constructief overleg tussen deze ondernemers en WKG onder begeleiding van een door de provincie geïnitieerd bemiddelingstraject is een oplossing gevonden voor de specifieke financiële situatie van deze 8 ondernemers. Deze oplossing bestaat eruit dat dit gebied wordt opgenomen in een latere fase realisatie, waarmee de bouw van de nieuwe windturbines en het saneren van de oude windturbines later in de planperiode plaatsvindt.

5.4 Participatie inwoners

Participatie door inwoners van de kernen Dronten, Biddinghuizen en Ketelhaven wordt nader uitgewerkt in het projectplan. Het projectplan is een voorwaarde vanuit het Regioplan voor de provincie Flevoland en de betrokken gemeenten om medewerking te verlenen aan de uitvoering van WP Groen. Dit projectplan wordt gelijk met het voorontwerp Rijksinpassingsplan ter akkoord voorgelegd aan de stuurgroep. WKG hecht veel waarde aan het op tijd uitwerken van zowel de exploitatie participatie door de kernen als de invulling van de gebiedsgebonden bijdrage. Daarvoor wordt tegelijkertijd met het doorlopen van de procedure samenwerking gezocht met de overheden en vertegenwoordigers van lokale maatschappelijke organisaties.

6 Argumenten vanuit het thema economisch perspectief

Over de robuustheid van de businesscase als geheel inclusief alternatieve plaatsingszones heeft Rebel geadviseerd en is een sanity check uitgevoerd door het externe bureau Peregrine. Daarbij zijn de uitgangspunten beoordeeld op hun navolgbaarheid en marktconformiteit. Uit dit advies volgt dat de aannames redelijk zijn. De gehanteerde bedragen zijn redelijk, en in overeenstemming met soortgelijke projecten.

6.1 Economisch perspectief Windplan Groen

Ten opzichte van andere deelgebieden die voorlopen op Windplan Groen (windpark Zeewolde en windplan Blauw) geldt dat voor Windplan Groen het laagste SDE tarief van toepassing is, terwijl het windaanbod gemiddeld ook slechter is dan in andere deelgebieden. Dit aspect in combinatie met de beperkingen vanuit de luchthaven Lelystad maken de business case voor windplan Groen uitdagend. Er is in de voorbereiding dan ook met veel aandacht naar deze business case gekeken om te bewerkstelligen dat ook voor de bewoners van Windplan Groen een solide business case over blijft, waarvoor het de moeite is om te investeren in alle ontwikkelingskosten.

6.2 Innovatieve windturbines met ashoogte >120 meter

Ter onderbouwing van de keuze voor innovatieve turbines is aangetoond dat het gebruik van grotere turbines met een ashoogte van >120 meter noodzakelijk is om te komen tot een robuuste business case. De ontwikkeling van grotere windturbines met een ashoogte >120 meter hangt samen met de ontwikkeling van een dalende SDE+ subsidie. Daardoor speelt de subsidie een belangrijk factor in de business case en de opstelling van het windpark. Innovatieve turbines met een tiphoogte tot 249 meter boven maaiveld (circa 245 à 246 meter boven NAP) leveren een business case op die gemiddeld boven het benchmark rendement komt te liggen. Deze turbines worden momenteel nog niet op de markt aangeboden, maar de verwachting is wel dat dit op korte termijn gaat gebeuren. Exacte gegevens van deze windturbines zijn daarom nog niet bekend, maar op grond van extrapolatie kan geconcludeerd worden dat met deze windturbines de goedkoopste windenergie kan worden opgewekt. Turbines met een tiphoogte van 157 meter boven NAP (i.v.m. luchtvaartbeperkingen) voegen weinig toe aan de businesscase in vergelijking met het benchmarkrendement. In vergelijking komt de business case met een ashoogte lager dan 120 meter gemiddeld onder het benchmark rendement uit, wat onvoldoende economisch perspectief biedt voor verdere ontwikkeling van Project Groen.

6.3 Dubbeldraai

Een langere dubbeldraai dan 0,5 jaar is gewenst voor de Meeuwentocht en 5 solitaire windturbines. De noodzaak van dubbeldraai is echter (nog) niet aangetoond in de sanity check op de business case.

6.4 Alternatieve plaatsingszones

Het invullen van Regioplanzones met een innovatief turbinetype biedt een economisch perspectief dat uitvoerbaar is, maar tegelijkertijd risico’s kent voor de financierbaarheid later in het project. Het toevoegen van enkele alternatieve plaatsingszones is nodig om over het geheel van het plangebied tot een economisch verantwoorde businesscase te komen en geeft meer robuustheid om beperkt tegenvallers op te kunnen vangen.

Het belang van de alternatieve zones voor de businesscase is gelegen in het vergroten van de productie van heel Windplan Groen. Het economische voordeel van een hogere totaal productie kan als volgt worden uitgelegd. De projectkosten worden voor ongeveer 30% bepaald door zaken als elektrische kosten (transformator stations, bekabeling regel apparatuur), civiele kosten (wegen,

fundaties, kraanplaatsen), voorbereidingskosten (ontwikkelingskosten, engineeringkosten, project en bouw-management) en financieringskosten (bouwrente, reserverings- en afsluit fee's, transactiekosten). Deze kosten zijn voor een gedeelte vast en niet afhankelijk van het volume opgewekte energie, waardoor er een economisch voordeel ontstaat wanneer het volume van de productie van een windpark toeneemt. Dat economische voordeel is benodigd voor een solide business case.

Mede om deze redenen is in het VKA gekozen om de projecten Ansjovistocht en Zeebiestocht in het VKA alternatief op te nemen om daarmee grotere windturbines op deze locaties mogelijk te maken. Hetzelfde geldt voor de toevoeging van de Hondtocht Noord. Deze 2 windturbines maken het verlies aan windturbines nabij Ketelhaven goed en dragen sterk bij aan de verbeterde businesscase.

6.5 Fasering bouw en sanering

In het regioplan is al onderkend dat voor een aantal lijnen binnen WP Groen geen directe saneringsopgave kan worden verlangd. Het gaat om de lijnen Hondtocht Zuid en Oldebroekertocht (zie Figuur 2.1). Deze windturbines zijn te jong en dus nog te duur om bij de totstandkoming van windplan Groen direct te saneren. Voor deze windturbines wordt in de toekomst wel vervanging en vernieuwing voorzien. Het moment van vervangen wordt overgelaten aan de exploitant van deze lijnen, aangezien deze aan de hand van marktontwikkelingen het beste kan bepalen welk moment hiervoor geschikt is. Dezelfde situatie geldt voor de 27 windturbines langs de Pijlstaartweg, Knardijk en Knarweg. Deze turbines zijn in bezit van 8 ondernemers, waarbij iedere ondernemer 3 à 4 windturbines bezit. Deze turbines zijn uit de financieringslasten en de inkomsten vormen een basis voor de financiering van het agrarische bedrijf. De cashstroom uit deze windturbines kan niet worden afgebroken zonder gevolgen voor de financiering van deze agrarische bedrijven. Door uitstel van nieuwbouw en sanering loopt de financiering van de agrarische bedrijven geen gevaar en zijn de ondernemers bereid om zich bij het initiatief van Windkoepel Groen aan te sluiten Ook hier geldt weer dat de ondernemers zelf het beste aan de hand van marktontwikkelingen kunnen besluiten wanneer de nieuwe windturbines worden gebouwd. Hierdoor geldt dat er voor het totale gebied van windplan Groen sprake is van vrijwillige sanering en opschaling en kan de inzet van overheidsinstrumentarium om de sanering af te dwingen achterweg blijven. Aan de nieuwbouw wordt de sanering van oude windturbines gekoppeld. Er is dus geen sprake van dubbeldraai bij het uitstellen van de opschaling en sanering in dit gebied..

Bijlage Milieueffecten en mitigatie

Thema	Situatie	Mitigatie/aandachtspunt
Geluid – woningen	Bij een beperkt aantal woningen is de geluidsbelasting hoger dan de norm b j een turbine met een relatief hoog geluidsniveau	Noodzaak afhankelijk van turbinetype, beperkte toepassing van geluidsinstellingen leidt tot compliance met geluidsnormen
Geluid – stiltegebied Roggebotzand	Een deel van de turbines uit de alternatieve plaatsingzone Hondtocht Noord leidt tot overschrijding van de richtwaarde voor geluid in het stiltegebied	Er is sprake van een richtwaarde waarvan afwijking mogelijk is. Toepassing van geluidsmodi heeft een beperkt effect. In het RIP wordt de afwijking van de richtwaarde onderbouwd.
Slagschaduw- woningen	Bij een beperkt aantal woningen is de verwachte slagschaduwduur hoger dan de norm	Noodzaak afhankelijk van turbinetype, beperkte toepassing van een stilstandvoorziening leidt tot compliance met de norm
Externe veiligheid	Er is sprake van een toename van het risico voor de ondergrondse aardgasleidingen bij Zeebiestocht en Z jdenettentocht. De risicotoename is beperkt maar het toetsingskader van Gasunie is nog onderwerp van gesprek	Overeenstemming met Gasunie over de toetsingswijze of aanpassing in de turbines is verkregen
Ecologie	(1)Potentieel significant negatief effecten als gevolg van barrièrewerking voor de kleine zwaan uit Natura 2000 gebied Veluwerandmeren (2) Aantallen vleermuisslachtoffers potentieel aantasting gunstige staat van instandhouding	(1) Toepassing van corridors waarbij een aantal windturbines stilstaat gedurende bepaalde perioden van het jaar/dag (vergelijkbaar met de mitigatie bij windpark Zeewolde) (2) toepassen van gerichte stilstandvoorziening op relevante windturbines
Landschap	Als gevolg van lokale omstandigheden en de hoogtebeperkingen van de luchtvaart is maatwerk toegepast die ertoe leidt dat op delen wordt afgeweken van het beeldkwaliteitsplan	Afwijken z jn besproken met het BKP-team en hebben waar mogelijk geleidt tot aanpassingen. Resterende afwijkingen zijn beoordeeld door het BKP. Bestuurlijke afweging BKP advies is het aandachtspunt

Bijlage Milieubeoordeling alternatieven MER Fase 1

Voor het aspect 'energie' is alleen de energieproductie opgenomen aangezien de overige effecten (zoals vermeden CO2-emissie) hier recht evenredig mee samenhangen. De tabel kent onderscheid in alternatieven met en zonder alternatieve plaatsingszones. Deze kunnen niet met elkaar worden vergeleken zoals hiervoor toegelicht.

Beoordelingscriteria \ Alternatieven	1	3	5	2	4	6
	Exclusief alternatieve plaatsingzones			Inclusief alternatieve plaatsingzones		
Aantal windturbines	110	105	97	147	136	123
Landschap						
1. Aansluiting op landsch. Structuur	0/+	0/+	0/+	0/+	0/+	0/+
2. Invloed op openheid	-/0	-	-	--/-	--/-	--/-
3. Herkenbaarheid van opstelling	+	+	+	+	+	+
4. Interferentie	-/0	-/0	-/0	-	-	-
5. Invloed op visuele rust	0/+	0/+	0/+	-/0	-/0	-/0
6. Zichtbaarheid	-	-	-	--/-	--/-	--/-
7. Verlichting	-/0	-/0	-/0	-	-	-
Ecologie						
Verstoring vogels aanlegfase	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-
Aanvaringsslachtoffers vogels gebruiksfase	-	-	-	-	-	-
Aanvaringsslachtoffers vogels	1.120	1.050	970	1.470	1.360	1.230
Verstoring broedvogels gebruiksfase	0	0	0	0	0	0
Verstoring niet broedvogels gebruiksfase	-/--	-/--	-/--	-/--	-/--	-/--
Barrière-werking niet broedvogels gebruiksfase	--	--	--	--	--	--
Verstoring vleermuizen aanlegfase	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-
Aanvaringsslachtoffers vleermuizen gebruiksfase	--	--	--	--	--	--
Aanvaringsslachtoffers vleermuizen	280	270	240	370	350	310
Verstoring vleermuizen gebru ksfase	0	0	0	0	0	0
Invloed overige soortgroepen	0	0	0	0	0	0
Effecten IHD Natura 2000-gebieden	--	--	--	--	--	--
Effect beschermde soorten	--	--	--	--	--	--
Effect op NNN	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-
Effect op overige beschermde gebieden	-	-	-	-	-	-
Geluid (zonder mitigatie)						
Aantal woningen met geluidbelasting L_{den} > 47 dB	0	-	-	-	--	--
Aantal woningen met geluidbelasting 42 < L_{den} ≤ 47 dB	0	-	-	--	--	--
Aantal woningen met geluidbelasting 37 < L_{den} ≤ 42 dB	0	-	--	--	-	-
Aantal gehinderden	0	-	-	--	-	--
Effect op stiltegebied	0	0	0	-	0	-
Slagschaduw (zonder mitigatie)						
Het aantal woningen tussen de 0 en 6 uur slagschaduwduur	-	--	--	-	--	--
Het aantal woningen tussen 6 en 15 uur slagschaduwduur	-	--	--	-	--	--

Het aantal woningen met meer dan 15 uur slagschaduwduur	-	--	--	-	--	--
Energie						
Energie-opbrengst in GWh/jaar zonder maatregelen	1.118	1.299	1.452	1.452	1.716	1.902
Energie-opbrengst	+	+	+	+	++	++

Peregrine Investments B.V.
De Gelder Building
Arent Janszoon Ernststraat 595-D
1082 LD Amsterdam
General 020 578 8320

CONCEPTNOTITIE

Aan: Bevoegd Gezag inzake Windplan Groen

Van: [redacted] / [redacted] (Peregrine)

Datum: 28 juni 2018

Betreft: Sanity check Windplan Groen: Deel I

1. Achtergrond en doelstelling van de sanity check

In het projectgebied Groen, in het oostelijk deel van de provincie Flevoland (gemeenten Dronten en Lelystad), werkt Windkoepel Groen (**"WKG"**) aan de ontwikkeling van Windplan Groen. WKG is een samenwerking van meerdere windparken in dit gebied. WKG is een vereniging met zelfstandige leden, die ieder een eigen windpark exploiteren dan wel daarbij betrokken zijn. WKG treedt op als initiatiefnemer. Ventolines is aangesteld als projectadviseur die WKG ondersteunt bij de ontwikkeling en realisatie van Windplan Groen, Rebel is aangesteld als business case adviseur.

De provincie Flevoland en de betrokken gemeentes (samen "de Overheden") hebben de ontwikkelkaders voor windenergie in Flevoland vastgelegd in het "Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland". Ontwikkelaars van windprojecten dienen bij het uitwerken van hun plannen deze kaders in acht te nemen.

In het Regioplan gelden o.a. de volgende uitgangspunten:

1. Ashoogte turbines: ontwikkelaars dienen in beginsel een maximale ashoogte van 120 meter te hanteren voor de te plaatsen turbines. Het Regioplan biedt ruimte om hogere windmolens te realiseren, op voorwaarde dat de ontwikkelaar de economische noodzaak hiervan kan aantonen[1].
2. Sanering/dubbeldraai: ontwikkelaars dienen kort na de realisatie van een nieuw windpark, het oude turbinebestand te saneren. Als uitgangspunt in het Regioplan wordt een zogenaamde dubbeldraai-periode van 0,5 jaar gehanteerd (i.e. de periode dat oude en nieuwe turbines naast elkaar mogen draaien alvorens over te gaan tot sanering van de oude turbines). Het Regioplan stelt verder dat de dubbeldraai-periode (enkel) mag worden verlengd tot maximaal 5 jaar, in geval van economische noodzaak. Van economische noodzaak is sprake wanneer de business case voor de ontwikkeling van het nieuwe windproject op basis van de kennis van nu onvoldoende economisch perspectief biedt. Het is aan de ontwikkelaars om de economische noodzaak van een dubbeldraai-termijn langer dan 0,5 jaar te onderbouwen.

[1] De hoogtebeperking is met een amendement door Provinciale Staten bij de vaststelling van het Regioplan op 13 juli 2016 aan het beleid toegevoegd.

WKG heeft te kennen gegeven dat het voor de haalbaarheid van Windplan Groen economische noodzaak ziet om gebruik te maken van de ruimte die het Regioplan biedt voor de twee hierboven genoemde uitgangspunten. In aanvulling op het Regioplan heeft WKG de economische impact van het toevoegen van alternatieve plaatsingszones in kaart gebracht.

De Overheden hebben Peregrine Investments B.V. ("Peregrine") gevraagd om vanuit economisch perspectief een sanity check uit te voeren op de financiële onderbouwing van de business case. Doel van deze sanity check is om op hoofdlijnen te toetsen of de economische noodzaak aanwezig is om gebruik te maken van de beleidsruimte uit het Regioplan ten aanzien van de ashoogte en de dubbeldraaitermijn, en aanvullend, wat het economisch effect is van het toevoegen van alternatieve plaatsingszones.

2. Conclusies

Op basis van de door de adviseurs van WKG verschafte informatie, komen we tot de volgende conclusies:

- Een combinatie van factoren zorgt ervoor dat het een uitdaging is om Windplan Groen economisch rendabel te maken. De initiële business case biedt onvoldoende economisch perspectief. We hebben er begrip voor dat WKG meer ruimte wil inbouwen om de business case voldoende rendabel en financierbaar te maken.
- De adviseurs van WKG tonen aan dat er voldoende economische noodzaak is om binnen de kaders van het Regioplan het gebruik van turbines met een ashoogte van meer dan 120 meter in combinatie met 5 jaar dubbeldraaien toe te staan. Hierbij de kanttekening dat het toestaan van 5 jaar dubbeldraaien alleen effect sorteert in de scenario's waarin er voldoende turbines zijn die kunnen dubbeldraaien.

  Na doorvoering van deze beide aanpassingen is de business case in beginsel nog steeds niet rendabel genoeg. Als er rekening wordt gehouden met een meer marktconform niveau van grondkosten, een aanpassing voor ontwikkelkosten en mogelijke verbeteringen die behaald kunnen worden, dan komt de business case in de goede richting alhoewel het projectrendement dan nog steeds onder het doelrendement van ECN/PBL ligt.
- Het toevoegen van alternatieve plaatsingszones zal de business case robuuster maken en WKG helpen om naar een rendabele (en beter financierbare) business case toe te werken. Een robuustere business case stelt WKG in staat om eventuele tegenvallers op te vangen die, gezien de fase van het project, zich zeker kunnen voordoen.

  Het rendementsvoordeel in vergelijking met het scenario zonder alternatieve plaatsingszones is minder groot dan men op voorhand zou verwachten. Reden hiervoor is dat de hogere opbrengst van extra turbines (deels) teniet wordt gedaan door het opnemen van relatief hoge saneringskosten (i.e. door de inzet van de alternatieve plaatsingszones kan minder gebruik worden gemaakt van de maximale dubbeldraai-termijn van 5 jaar). Dit brengt een dempend effect op het projectrendement met zich mee.

PEREGRINE

3. Informatievoorziening ten behoeve van sanity check (deel I)

We hebben verschillende gesprekken met adviseurs van WKG gevoerd, die als input voor deze sanity check hebben gediend:

1. Telefonisch overleg op 8 mei 2018 met een vertegenwoordiger van Ventolines waarbij de achtergrond van de business case is geschetst zodat Peregrine een aanvang met de analyse kon maken;
2. Kick-off sessie op 15 mei 2018 met vertegenwoordigers van Ventolines, Rebel en de Overheden over de insteek en het doel van de sanity check, en om procesafspraken te maken;
3. Vergadering op 17 mei 2018 met vertegenwoordigers van Ventolines en Rebel waarbij ze de insteek van de business case voor Windplan Groen aan ons hebben toegelicht;
4. Telefonisch overleg op 24 mei 2018, naar aanleiding van een bijeenkomst met de Overheden op 23 mei 2018. Peregrine heeft hierbij concreet aangegeven welke informatie het nodig heeft om de sanity check te kunnen doen;
5. Bijeenkomst met vertegenwoordigers van Ventolines en Rebel op 25 mei 2018 waarbij ze een presentatie hebben gegeven met uitkomsten van de gevraagde analyses en ons beknopt inzage hebben gegeven in de werking van het financieel model;
6. Follow-up calls met de vertegenwoordigers van Ventolines en Rebel op 28, 29 en 30 mei 2018 waarbij specifieke punten uit de presentatie en een toelichtende memo zijn doorgenomen en verduidelijkt;
7. Follow-up calls op 1 en 4 juni met de vertegenwoordigers van Ventolines en Rebel naar aanleiding van de bijeenkomst met de overheden op 31 maart. Peregrine heeft aanvullende informatie ontvangen, die nodig is om de sanity check te kunnen afronden.

Procesafspraken:

- Peregrine heeft geen model-check gedaan, i.e. een inhoudelijke analyse van de werking van het onderliggende financiële model. Dit valt buiten de scope van deze sanity check. We hebben derhalve geen berekeningen kunnen controleren en baseren onze analyse hoofdzakelijk op de door Ventolines en Rebel verschafte informatie.
- Ventolines en Rebel hebben ons open door hun business case en de onderliggende aannames heen genomen, en snel en professioneel op onze vragen en opmerkingen gereageerd.
- Deze sanity check doet geen uitspraken over de economische uitvoerbaarheid van het Rijksinpassingsplan.
- Aangezien het bedrijfsgevoelige informatie betreft, hebben we op verzoek geen concrete financiële informatie (bijv. projectrendement) in de notitie opgenomen.

4. Toetsingskader Peregrine

Toetsing op marktconform rendement

Tijdens de ontwikkelfase is de belangrijkste financiële check voor de haalbaarheid van een project of er voldoende ruimte in de business case zit om een marktconform rendement te realiseren, tegen de achtergrond van de risico's en onzekerheden die de ontwikkelfase kent. Als het projectrendement onder een bepaald doelrendement (of benchmark) ligt, zal een ontwikkelaar tot de conclusie komen dat een project niet rendabel (en niet financierbaar) is. Het project zal dan niet gerealiseerd worden.

Projectontwikkelaars zullen in de ontwikkelfase altijd wat ruimte inbouwen door conservatieve(re) aannames te hanteren. In het geval van Windplan Groen dient er rekening mee te worden gehouden dat er enige tijd overheen zal gaan voordat de onderliggende windprojecten Financial Close[2] bereiken (naar inschatting nog ruim 2 jaar). Tot die tijd is de bijbehorende business case aan verandering onderhevig, wat een grote impact op het uiteindelijk projectrendement kan hebben. Enkele voorbeelden van veranderingen: aanpassing vormgeving voor verkrijgen vereiste vergunning (bijv. i.v.m. luchtvaart/radarverstoring), lager SDE+ tarief, hogere/lagere kosten (bijv. turbines en netaansluiting), hogere/lagere stroomprijs, hogere/lagere windproductie, hoogte rente etc.

WKG benadert Windplan Groen als één groot windproject. Om de financiële effecten van de business case inzichtelijk te maken, heeft men een financieel model opgesteld waarmee gestuurd wordt op financierbaarheid (i.e. de bank case), resulterend in het rendement op eigen vermogen van het gehele project. In werkelijkheid betreft Windplan Groen meerdere windprojecten die voor eigen rekening ontwikkelen en realiseren.

Als gebruikelijk bij de meeste windenergieprojecten die door agrariërs geïnitieerd worden, hanteert WKG als uitgangspunt dat men vreemd vermogen (van banken e.d.) aantrekt ter financiering van het project. Hieruit volgt dat men voor de berekening van het projectrendement, het rendement op eigen vermogen als uitgangspunt hanteert. Om dit rendement te kunnen toetsen, vergelijken we het rendement op eigen vermogen van WKG met het ECN/PBL-uitgangspunt voor rendement op eigen vermogen (bron: Conceptadvies SDE+ 2019 met referentie naar advies SDE+ 2018). Dit laatste rendement noemen we doelrendement of benchmark. Hierbij dient nog te worden vermeld dat ECN/PBL bezig is te onderzoeken of het gehanteerde doelrendement op eigen vermogen nog marktconform is.

Scenario-analyse

Om meer inzicht te krijgen in de financiële impact van de voorgestelde wijzigingen, hebben we de adviseurs van WKG gevraagd om de volgende scenario's door te rekenen:

1. Startscenario

a. Plaatsingszones Regioplan (exclusief Hondtocht Zuid/Oldebroekertocht), ashoogte maximaal 120m, maximaal half jaar dubbeldraai, sanering 86 turbines

[2] Het moment dat alle afspraken over de projectfinanciering van het project contractueel worden vastgelegd met de financiers en leveranciers.

b. Idem als bovenstaand, met uitzondering van sanering 17 turbines (Zeebiestocht en Ansjovistocht; dit zijn bestaande windparken in het bezit van een omgevingsvergunning om de lijnen één op één te vervangen).

2. Economische noodzaak binnen kaders Regioplan

a. Idem 1b, dubbeldraai naar maximaal 5 jaar

b. Idem 1b, hogere ashoogte dan 120 meter

c. Base case: cumulatieve uitkomst 2a/2b

Voor onze analyse beschouwen we 2c als base case voor de vergelijking met scenario 3a "alternatieve plaatsingszones". In de base case worden de saneringskosten (en opbrengsten) van de hiervoor genoemde 17 turbines (Zeebiestocht en Ansjovistocht) niet meegenomen.

d. Idem 1 a, cumulatieve uitkomst van dubbeldraaiperiode van maximaal 5 jaar in combinatie met hogere ashoogte dan 120 meter. Ter verduidelijking, in dit scenario worden de saneringskosten voor Zeebiestocht en Ansjovistocht wel meegenomen.

3. Alternatieve plaatsingszones

Om de economische impact van verschillende alternatieven inzichtelijk en vergelijkbaar te maken, hebben de adviseurs van WKG een aantal scenario's uitgewerkt waarbij de base case (2c) als uitgangspunt dient:

a. Base case met vier alternatieve plaatsingszones: Knardijk, Zeebiestocht, Ansjovistocht en Hondtocht Noord verlengd (2 turbines). In dit scenario wordt rekening gehouden met hogere saneringskosten als gevolg van het direct opschalen van 27 bestaande turbines bij de Knardijk, Zeebiestocht en Ansjovistocht.

b. Base case met twee alternatieve plaatsingszones: Hondtocht Noord verlengd (2 turbines) en Knardijk. In dit scenario dient rekening te worden gehouden met hogere saneringskosten als gevolg van het direct opschalen van 10 bestaande turbines bij de Knardijk. In dit scenario worden er geen saneringslasten voor Zeebiestocht en Ansjovistocht aangenomen (aanname dat het project geen onderdeel van Windplan Groen uit zal maken).

c. Base case met drie alternatieve plaatsingszones: Zeebiestocht, Ansjovistocht en Hondtocht Noord verlengd (2 turbines). In dit scenario wordt rekening gehouden met hogere saneringskosten als gevolg van het direct opschalen van 17 bestaande turbines bij de Zeebiestocht en Ansjovistocht.

Voor meer achtergrondinformatie over de verschillende scenario's en de bijbehorende afbeeldingen verwijzen we naar Bijlage I: Business case scenario's.

Marginale toets belangrijkste operationele projectaannames

Het rendement van een business case wordt gedreven door de aannames die voor een project worden gehanteerd. De adviseurs van WKG hebben inzage gegeven in de belangrijkste aannames. WKG hanteert de ECN/PBL-aannames (bron: Conceptadvies SDE+ 2019) als uitgangspunt voor de meeste project-aannames, waarbij tevens een onderbouwing wordt gegeven voor de keuze voor een aanname. Als men afwijkt van de ECN/PBL-aannames, geeft men tevens onderbouwd aan waarom men dit doet.

Peregrine heeft de operationele aannames op hoofdlijnen getoetst, rekening houdend met de fase waarin het project zich bevindt. Verder hebben we de adviseurs van WKG gevraagd om een gevoeligheidsanalyse te doen op een aantal aannames ten opzichte van de base case. Een gevoeligheidsanalyse laat de invloed zien van fluctuaties van een aanname op het projectrendement. Verder hebben de adviseurs van WKG ons schriftelijk antwoord gegeven op een aantal specifieke vragen.

Marginale toets financieringsaannames (bank case)

De adviseurs van WKG geven aan dat voor de haalbaarheid van het project de financierbaarheid een belangrijke rol speelt. Met financierbaarheid wordt hier bedoeld, in welke mate het project in staat is om vreemd vermogen (VV) aan te trekken ter financiering van het project, naast het benodigde eigen vermogen (EV). Men streeft minimaal naar een VV/EV-verhouding van 80%/20%, wat overigens ook als uitgangspunt is opgenomen in het Conceptadvies SDE+ 2019.

Ter toelichting: voor het bepalen van de VV/EV-verhouding en de condities van de projectfinanciering, kijken de banken naar de voorspelbaarheid en de hoogte van de kasstromen van een project. Een kostenverlaging draagt niet alleen bij aan een verbetering van de business case, het werkt ook door in een hogere VV/EV-verhouding van een project. Een hogere verhouding van VV/EV leidt tot een hoger rendement op het ingelegde eigen vermogen. Dit versterkende effect wordt ook wel het hefboomeffect genoemd.

5. Bevindingen

Startcase (1a/b)

Uit de scenario-analyse wordt duidelijk dat het projectrendement van de start case (zowel voor 1a als 1b) ver onder het gehanteerde doelrendement ligt. De adviseurs van WKG zijn dan ook van mening dat dit onvoldoende economisch perspectief biedt voor de verdere ontwikkeling van Windplan Groen.

Peregrine visie: Een combinatie van factoren zorgt ervoor dat de business case voor Windplan Groen uitdagend is waaronder de dalende trend voor SDE+, een uitdagend windgebied (bijv. zelfde SDE+ tarief als project Blauw bij lagere windsnelheden), de saneringsopgave en de onzekerheid rond marktomstandigheden (bijv. rente, staalprijs turbines etc.). We onderkennen daarom dat de startcase onvoldoende economisch

perspectief biedt en hebben er begrip voor dat WKG meer ruimte wil inbouwen in de business case.

Economische noodzaak binnen kaders Regioplan: 5 jaar dubbeldraai (vergelijk scenario 1 a/b met scenario 2a)

Uit de scenario-analyse blijkt dat het toestaan van dubbeldraai-periode van 5 jaar een vrij groot effect heeft op de hoogte van de saneringskosten, i.e. deze vallen substantieel lager uit. Dit vertaalt zich in een betere bank case en een beter projectrendement.

Peregrine visie: Voor deze business case is het positieve effect van het toestaan van een 5-jaars dubbeldraai periode meer dan marginaal. We onderkennen daarom de economische noodzaak hiervan, met als kanttekening dat deze maatregel afzonderlijk zeker niet afdoende zal zijn om de business case voldoende rendabel te maken.

Economische noodzaak binnen kaders Regioplan: hogere ashoogte turbines (vergelijk scenario 1 a/b met scenario 2b)

De scenario-analyse laat zien dat door het gebruik van zogenoemde innovatieve turbines (ashoogte >120 meter), het projectrendement aanzienlijk verbetert. De belangrijkste reden hiervoor is dat in dit scenario de totale kostprijs per MWh afneemt wat een positief effect heeft op het projectrendement. Aangezien er nog weinig openbare informatie over innovatieve turbines beschikbaar is (o.a. kostprijs, performance), is de aanname van de kostprijs van de turbines gebaseerd op een extrapolatie van de gegevens van kleinere turbines (waarvoor de adviseurs van WKG wel marktinformatie beschikbaar hebben).

Peregrine visie: De initiatiefnemers tonen de economische noodzaak van turbines met hogere ashoogte voldoende aan. De analyse laat zien dat door het gebruik van zogenoemde innovatieve turbines, het lagere SDE+-tarief deels kan worden gecompenseerd. Dit is volledig in lijn met de (internationale) markttrend voor het gebruik van grotere turbines, die lagere kosten per MWh met zich meebrengen. Deze trend stelt overheden in staat hun steun naar beneden bij te stellen.

De gehanteerde aanpak van de adviseurs van WKG ter onderbouwing van de aannames komt ons bekend voor. Door het ontbreken van voldoende data over de kosten (en opbrengsten) van innovatieve turbines, hebben ze een onderbouwde inschatting gemaakt. We maken daarbij de kanttekening dat we de aannames conservatief vinden. Als de kosten per MWh voor innovatieve turbines als gevolg van marktontwikkelingen dalen, wat wij verwachten, zal dit een aanzienlijk positief effect hebben op de bank case en het projectrendement. Daartegenover staat dat er een aantal onzekerheden ten aanzien van mogelijke productiebeperkingen nog niet zijn meegenomen in de business case. Deze zullen dit positieve effect deels tenietdoen.

Economische noodzaak binnen kaders Regioplan: hogere ashoogte turbines in combinatie met 5-jaar dubbeldraai (vergelijk scenario 1 a/b met scenario 2c)

Uit de scenario-analyse blijkt dat het toestaan van beide voorgestelde afwijkingen binnen de kaders van het Regioplan een aanzienlijke verbetering van de business case oplevert. Het projectrendement ligt echter nog aanzienlijk onder het benchmark rendement van ECN/PBL.
Peregrine visie: De adviseurs van WKG tonen aan dat een hogere ashoogte in combinatie met een 5-jaars dubbeldraai-periode tot een aanzienlijke verbetering van de business case zal leiden. Als we de (positieve) uitkomsten van de gevoeligheidsanalyse voor grondkosten en ontwikkelingskosten in ogenschouw nemen (zie toelichting hieronder) in combinatie met mogelijke verbeteringen van de business case (bijvoorbeeld door scherpe inkoop, hogere productie en lagere kosten), komen wij tot de conclusie dat hiermee een grote stap in de richting van een rendabele business case wordt gezet.

Vergelijking geoptimaliseerde cases zonder/met opnemen saneringskosten voor Zeebiestocht en Ansjovistocht (vergelijk scenario 2c met scenario 2d)

Het opnemen van de saneringskosten voor deze twee tochten heeft een (zeer) gering negatief effect op het projectrendement. Reden voor dit geringe effect is dat de saneringslasten voor deze twee tochten aanzienlijk lager uitvallen als gevolg van het toepassen van de 5-jaars dubbeldraai periode en de ~2 jaar constructieperiode voor deze tochten.

Peregrine visie: We volgen de gehanteerde stappen en begrijpen de uitkomst. In tegenstelling tot scenario's 3a/3c (zie hieronder), worden de turbines in dit scenario niet direct gesaneerd. Het negatieve effect op het project rendement van het opnemen van saneringskosten voor Zeebiestocht en Ansjovistocht wordt grotendeels tenietgedaan door het toestaan van 5 jaar dubbeldraaien.

Alternatieve plaatsingszones (vergelijk scenario 2c met scenario's 3a/b/c)

Uit de scenario-analyse blijkt dat het toestaan van alternatieve plaatsingszones in alle gevallen een positief effect heeft ten opzichte van de base case. Scenario 3c (zonder Knardijk) biedt het meest positieve rendementseffect, gevolgd door scenario 3a (totaal) en 3b (zonder Zeebiestocht/Ansjovistocht). De verschillen in rendement tussen de verschillende scenario's zijn vrij klein.

Peregrine visie: Het toepassen van alternatieve plaatsingszones maakt de business case rendabeler. In het algemeen is het effect minder groot dan men op voorhand zou verwachten. Dit komt omdat de hogere opbrengst van extra turbines (deels) teniet wordt gedaan door het opnemen van hoge saneringslasten. Deze vallen hoog uit omdat ze direct vanaf de start van het project meegenomen dienen te worden in de business case. i.e. de directe opschaling biedt geen mogelijkheid voor dubbeldraaien op de locaties Knardijk, Ansjovistocht en Zeebiestocht. Dit brengt een dempend effect op het rendement met zich mee.

Meer in detail valt op dat het toevoegen van alternatieve plaatsingszone Knardijk het minst toegevoegde waarde oplevert. Dit hangt samen met de relatief lagere opbrengst door hoogtebeperking van turbines in combinatie met hogere saneringslasten als gevolg van het direct opschalen. Het opnemen van een alternatieve plaatsingszone bij Zeebiestocht/ Ansjovistocht heeft een positiever effect op het rendement wat samenhangt met het toevoegen van innovatieve turbines op deze locaties, die een hogere opbrengst realiseren.

Beoordeling op hoofdlijnen van belangrijkste operationele projectaannames

De adviseurs van WKG hebben ons door de belangrijkste aannames heen genomen:

- Windaanbod: Ventolines heeft de windaanbod-analyse gemaakt op basis van dezelfde methodiek die men ook voor andere projecten hanteert. Gegeven de fase waarin het project zich bevindt, hanteert men enige voorzichtigheid. De komende periode zal men de windanalyse gaan optimaliseren.
  Peregrine visie: Wij zijn geen windproductiespecialist, de gehanteerde aanpak komt ons echter bekend voor en lijkt voldoende onderbouwd.
- SDE+: Men hanteert als uitgangspunt het concept-adviestarief SDE+ 2019 voor dit specifieke windgebied.
  Peregrine visie: Op basis van de kennis van nu is dit de juiste insteek. Het risico bestaat dat de SDE+ naar beneden wordt bijgesteld of dat men de termijn voor SDE+-aanvraag 2019 niet haalt, wat een (groot) negatief effect op het projectrendement kan hebben. Ten aanzien van het eerste punt wijzen we erop dat ECN/PBL in het Conceptadvies SDE+ 2019 aangeeft de uitgangspunten voor het gehanteerde doelrendement te onderzoeken. De uitkomst van dit onderzoek kan een negatief effect hebben op de hoogte van het gehanteerde SDE-tarief.
- Stroomprijs: Men werkt met één stroomprijs-scenario voor de base case, waarbij een jaarlijkse indexatie wordt toegepast.
  Peregrine visie: We zijn geen specialist op dit gebied maar de aanname voor de base case lijkt in overeenstemming met de marktpraktijk. Binnen het huidige systeem van SDE+ is de impact van de stroomprijs relatief gering. Voor deze specifieke business case heeft de stroomprijs wel invloed op de hoogte van de saneringskosten.
- Garanties van Oorsprong: De GvO's worden niet meegenomen in de business case aangezien het risico aanzienlijk wordt geacht dat deze voor nieuwe aanvragen op basis van beleid kunnen wegvallen.
  Peregrine visie: We onderkennen het risico van het wegvallen van GvO's en hebben begrip voor deze aanname. Mochten de GvO's toch mee worden genomen in de business case, dan zal dit een opwaarts effect met zich meebrengen waarvan de hoogte bepaald wordt door de marktprijs van de GvO's. Dit is inzichtelijk gemaakt in de gevoeligheidsanalyse.
- Capex (investeringskosten): Men geeft onderbouwd aan hoe men tot een kosteninschatting voor turbines, netaansluiting en civiele infra is gekomen. Als eerder aangegeven, is de case voor innovatieve turbines - vanwege het ontbreken van marktinformatie - hoofdzakelijk gebaseerd op extrapolaties van de kostprijs van kleinere turbines.

Peregrine visie: De aanname voor Capex/MW voor turbines hoger dan 100m liggen boven de uitgangspunten van ECN/PBL. Men geeft aan dat de kengetallen uit het Conceptadvies SDE+ 2019 gebaseerd zijn op turbines met een ashoogte van 100m, wat wij voor kennisgeving aannemen.
Wij geven er (beiden) de voorkeur aan om te kijken naar Capex/MWh, omdat dit een beter inzicht geeft van de kostprijs per gerealiseerde opbrengst. We herkennen de (conservatieve) insteek vanuit WKG en begrijpen dat een ontwikkelaar deze aanpak volgt. We wijzen er wel op dat bij een beter uitvallende business case op dit punt, het opwaarts rendementseffect aanzienlijk kan zijn.

- Operationele kosten: Voor de onderhoudskosten van turbines en overige operationele kosten wordt aangesloten bij de kosten als opgenomen in het Conceptadvies SDE+ 2019. Men geeft tevens aan dat de onderhoudskosten van turbines in de markt iets lager liggen, en dat voor de overige kosten het omgekeerde het geval is.
  Peregrine visie: We hebben begrip voor deze insteek gegeven de fase van het project. Ook hier geldt dat bij een goede inkoop, het projectrendement aanzienlijk verbeterd zal worden.

- Saneringskosten: Op basis van het Regioplan dient WKG kosten mee te nemen voor de sanering van de bestaande turbines. Deze saneringskosten worden bepaald op basis van het gehanteerde stroomprijs-scenario (met afslag voor onbalans) minus de te verwachten operationele kosten. Voor de duur van de saneringsvergoeding hanteert men als aanname een project-levensduur van 25 jaar.
  Peregrine visie: De saneringskosten hebben vanzelfsprekend een negatief effect op de business case waardoor het project minder rendabel is in vergelijking met het Conceptadvies SDE+ 2019 (waar vanzelfsprekend saneringskosten niet in worden meegenomen). De levensduur van 25 jaar is aan de lange kant voor oudere projecten, maar wordt vaker gehanteerd in de markt.

- Ontwikkelkosten: In tegenstelling tot het Conceptadvies SDE+ 2019, zijn de ontwikkelkosten opgenomen in de business case.
  Peregrine visie: Uit de gevoeligheidsanalyse komt naar voren dat het weglaten van de ontwikkelkosten een te verwachten positief rendementseffect met zich meebrengt. Om de vergelijking goed te kunnen maken, lijkt het ons redelijk om dit positieve effect mee te nemen in onze analyse.

- Grondvergoedingen: De gehanteerde aannames zijn substantieel hoger dan die uit het conceptadvies SDE+ 2019. Als onderbouwing geeft men aan dat deze gebaseerd zijn op afspraken uit het verleden in een periode waarin vergoedingen in het algemeen hoger uitvielen. Verder gaat het om meer dan landvergoedingen alleen, het betreft namelijk ook vergoedingen voor omwonenden (bijv. voor geluidshinder en slagschaduw).
  Peregrine visie: Uit de gevoeligheidsanalyse komt naar voren dat het rendementseffect van het toepassen van een lagere grondvergoeding (zeer) groot is, zelfs als rekening wordt gehouden met de (redelijke) argumenten van WKG dat dit niet alleen de landhuurvergoedingen betreft.
  Aangezien het voordeel van de hogere vergoeding terugvloeit naar (een gedeelte) van WKG, lijkt het ons redelijk om voor onze toetsing van het projectrendement uit te gaan

van lagere grondkosten. Met deze aanpassing wordt het economisch perspectief van de business case aanzienlijk beter.

- Condities bank case: Men heeft ons onderbouwd inzage gegeven in de aannames voor rente, aflossingsprofiel en de DSCR (ratio voor bepalen schuldcapaciteit), en we hebben kort van gedachten gewisseld over alternatieve mogelijkheden om invulling aan de bank case te geven.
  Peregrine visie: We hebben begrip voor de gekozen insteek van de bank case. Kanttekening is dat er naar onze mening nog wat ruimte zit in het gehanteerde P90 windscenario (het door de bank gehanteerde windproductiescenario op basis van standaardafwijking van de verwachtingswaarde). Wij verwachten dat deze positiever zal uitpakken wat, mede gegeven het hefboomeffect, een aanzienlijk hoger projectrendement zal opleveren.

Samenvattend: De gehanteerde aannames komen in het algemeen niet onredelijk over, behoudens ons commentaar ten aanzien van grondkosten en ontwikkelkosten. Gegeven de fase waarin het project zich bevindt, houdt WKG begrijpelijkerwijs nog wat slagen om de arm. Naar verwachting zou men in staat moeten zijn om de business case op verschillende gebieden te verbeteren. Het aanpassen van aannames voor ontwikkelkosten en grondkosten leidt tot een aanzienlijke verbetering van het projectrendement.

Bijlage I: Business case scenario's

<u>Scenario 1a:</u> Startscenario, regioplan plaatsingszones, max 120m ashoogte en sanering van 86 bestaande turbines met een maximale dubbeldraaiperiode van 0,5 jaar voor 53 windturbines

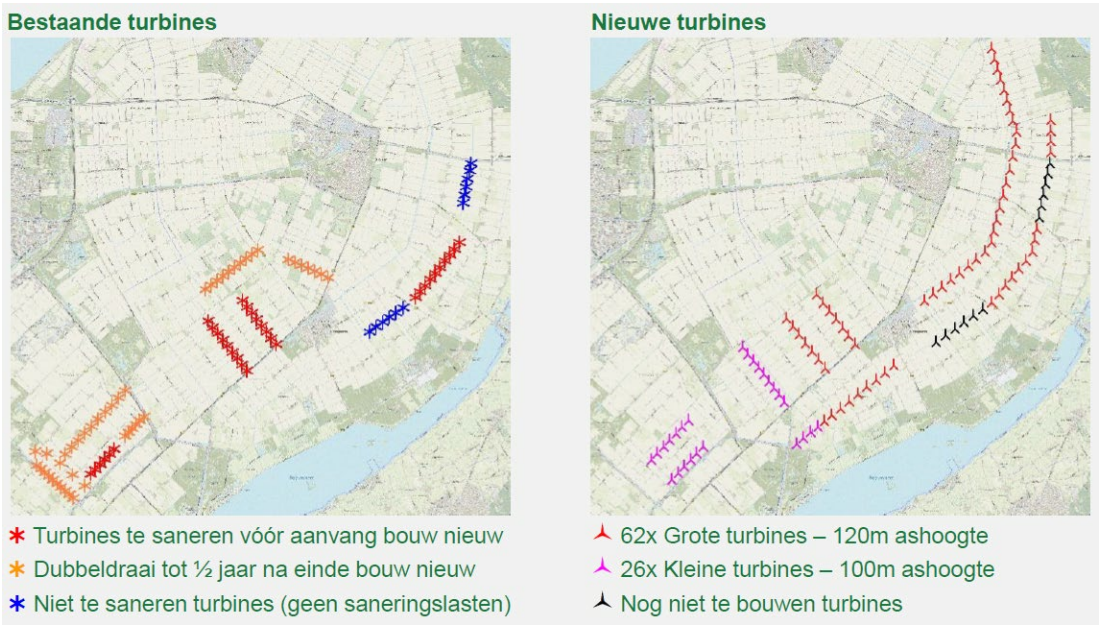

<u>Scenario 1b:</u> Startscenario, regioplan plaatsingszones, max 120m ashoogte en sanering van 69 bestaande turbines (excl. Zeebiestocht/Ansjovistocht) met een maximale dubbeldraai van 0,5 jaar

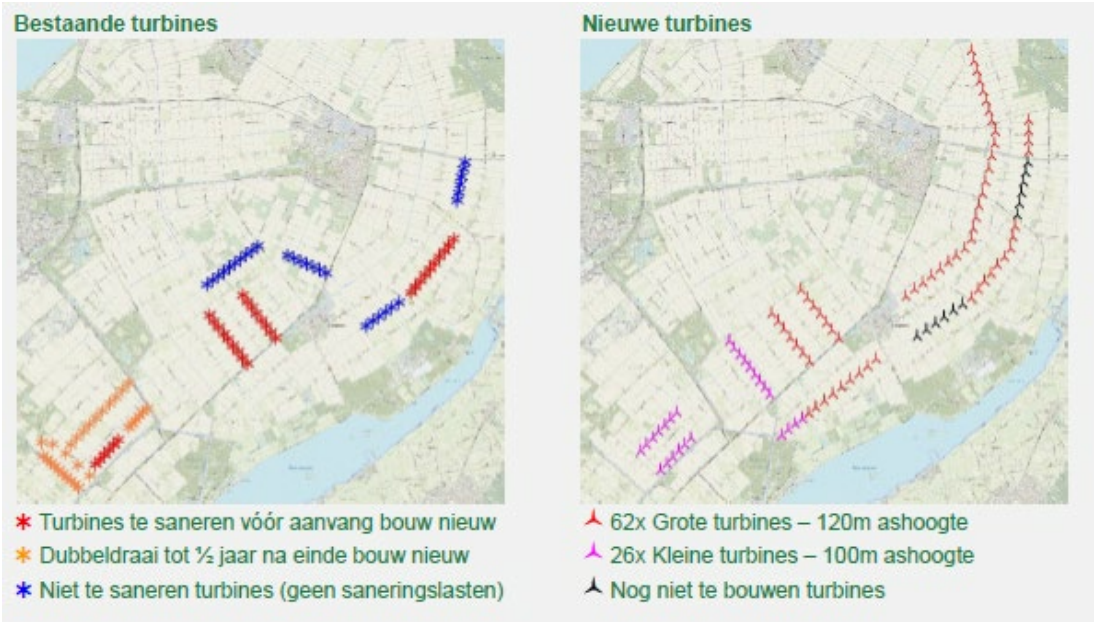

Scenario 2a: Idem als scenario 1b. Dubbeldraaiperiode maximaal 5 jaar voor 36 van de 69 te saneren windturbines

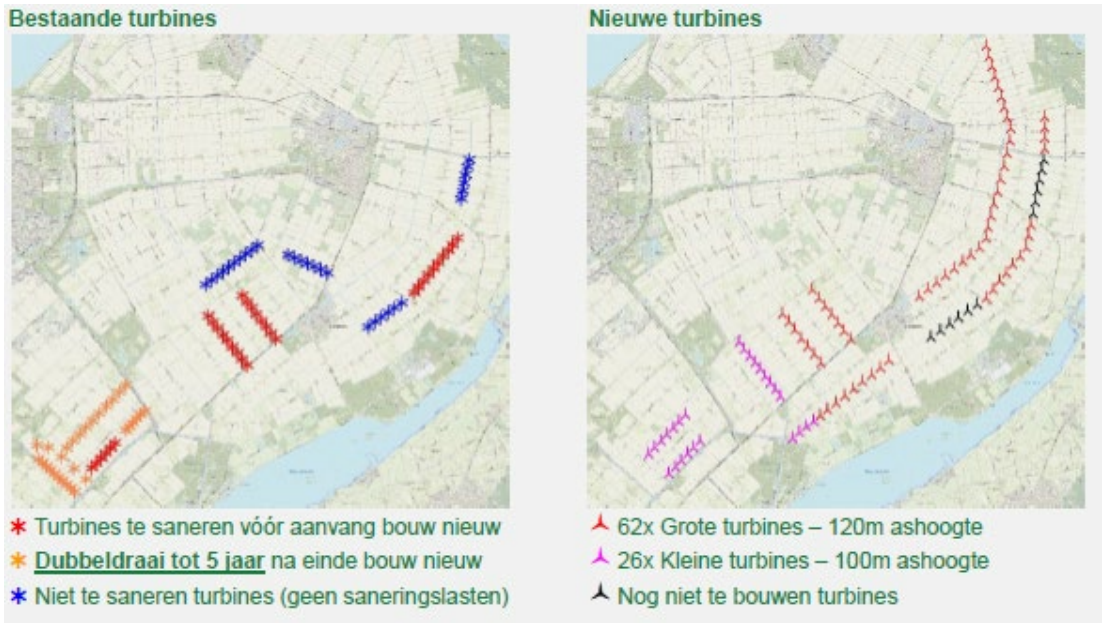

Scenario 2b: Idem als scenario 1b. Grotere ashoogte waar mogelijk

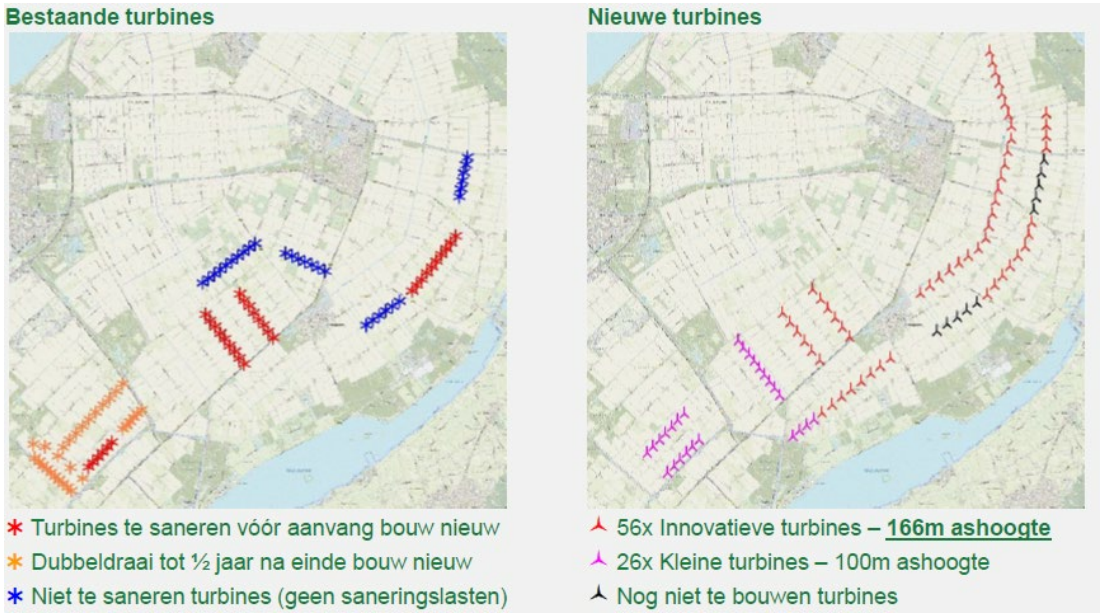

Scenario 2c, Base case: Idem als scenario 1b. Dubbeldraaiperiode maximaal 5 jaar voor 36 van de 69 te saneren windturbines en hogere ashoogtes waar mogelijk (combinatie 2a en 2b)

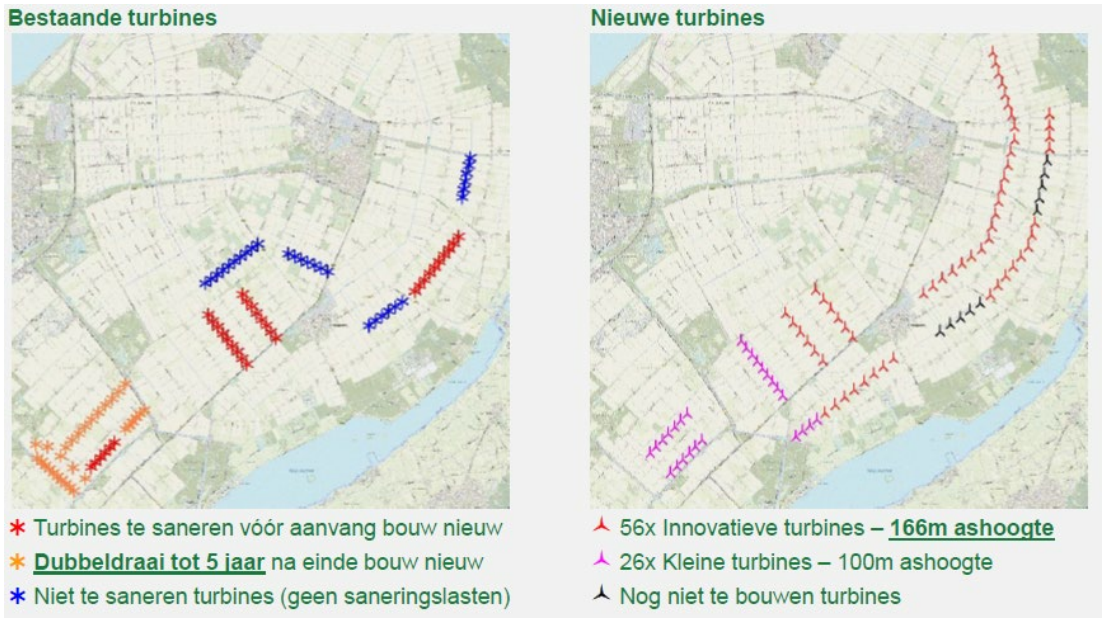

Scenario 2d: Idem scenario 1a. Dubbeldraaiperiode maximaal 5 jaar en hogere ashoogtes waar mogelijk. Zeebiestocht en Ansjovistocht worden gesaneerd

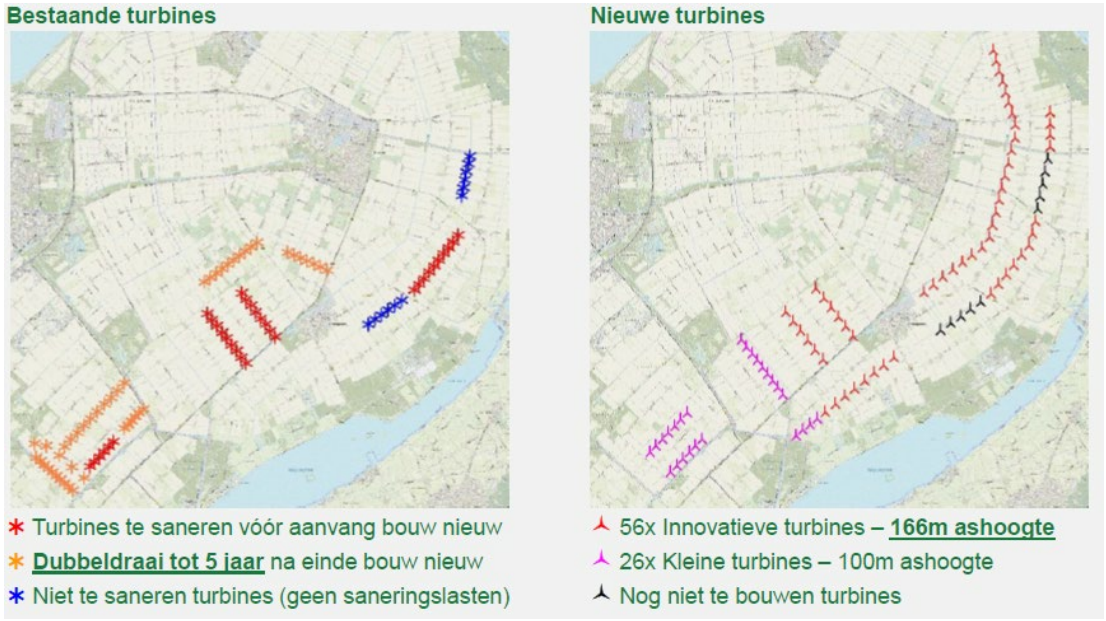

Scenario 3a: Idem als scenario 2c inclusief 4 alternatieve plaatsingszones (Zeebiestocht, Ansjovistocht, Hondtocht Noord verlengd (2 WTG) en Knardijk)

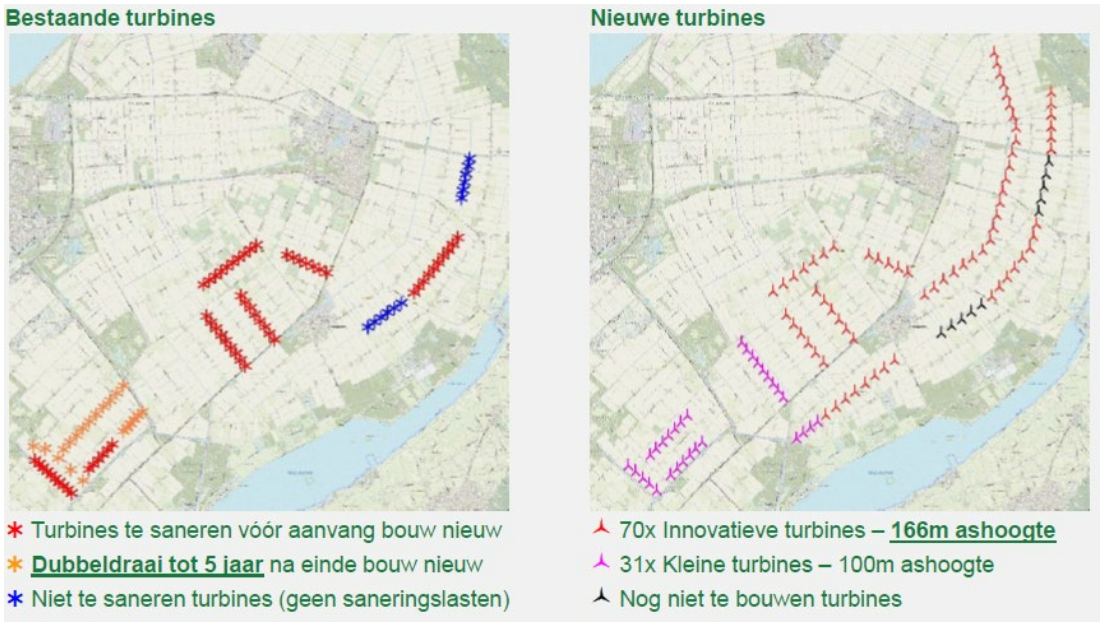

Scenario 3b: Idem als scenario 2c inclusief 2 alternatieve plaatsingszones (Hondtocht Noord verlengd (2 WTG) en Knardijk)

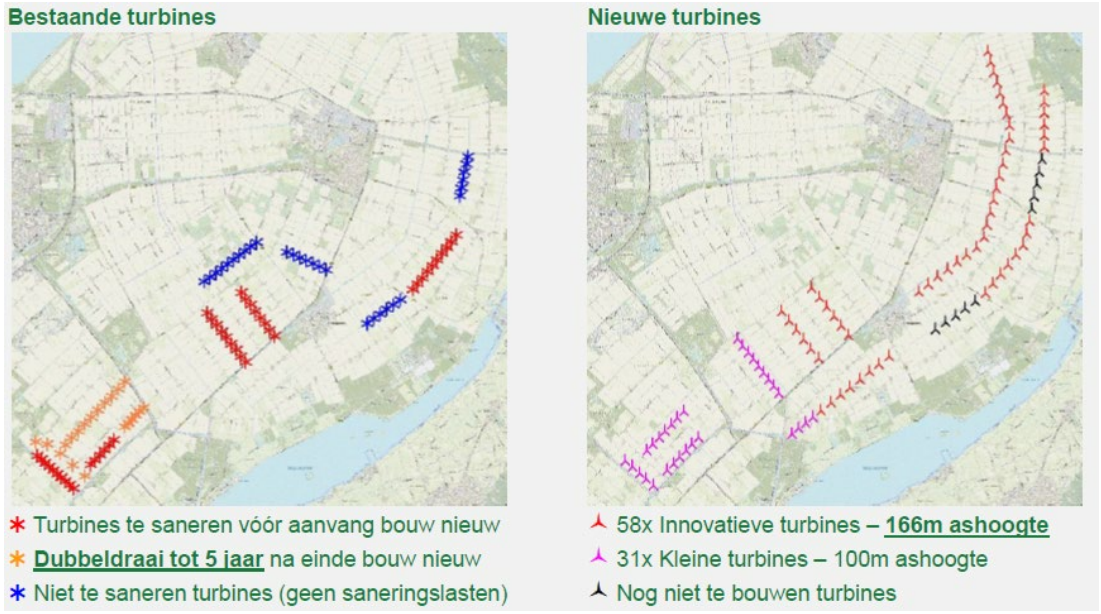

Scenario 3c: Idem als scenario 2c inclusief 3 alternatieve plaatsingszones (Zeebiestocht, Anjovistocht en Hondtocht Noord verlengd (2 WTG))

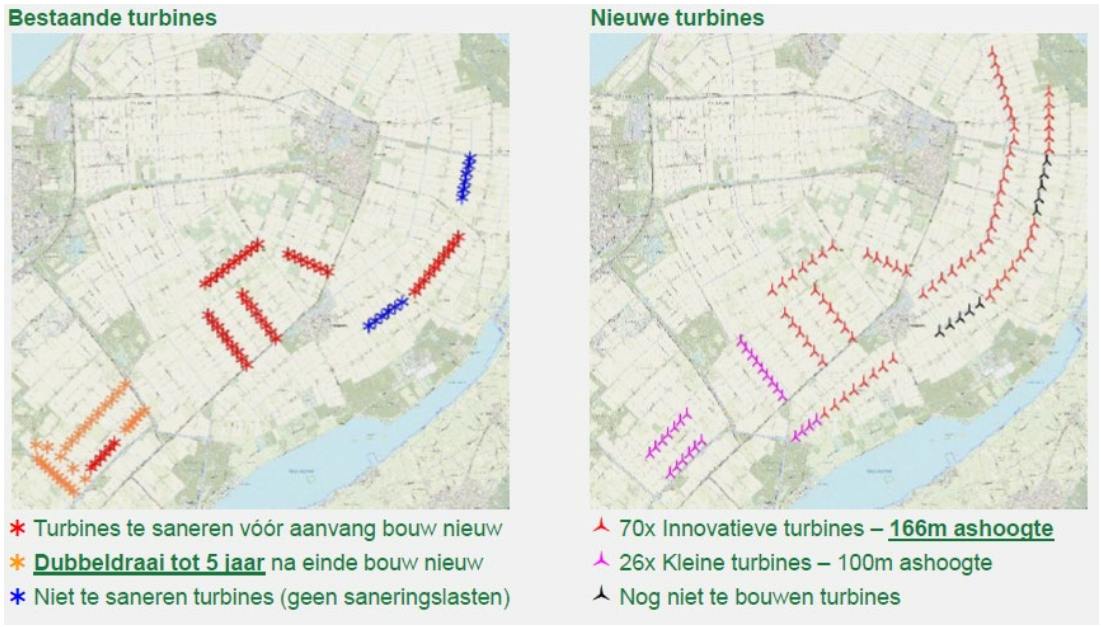

PEREGRINE

Peregrine Investments B.V.
De Gelder Building
Arent Janszoon Ernststraat 595-D
1082 LD Amsterdam
General 020 578 8320

CONCEPTNOTITIE

Aan: Bevoegd Gezag inzake Windplan Groen

Van: [redacted] / [redacted] (Peregrine)

Datum: 28 juni 2018

Betreft: Sanity check Windplan Groen: Deel II (excl. Eolienne gebied)

1. Achtergrond en doelstelling van sanity check (Deel II)

In het projectgebied Groen, in het oostelijk deel van de provincie Flevoland (gemeenten Dronten en Lelystad), werkt Windkoepel Groen (**"WKG"**) aan de ontwikkeling van Windplan Groen. WKG is een samenwerking van meerdere windparken in dit gebied. WKG is een vereniging met zelfstandige leden, die ieder een eigen windpark/windproject exploiteren dan wel daarbij betrokken zijn. WKG treedt op als initiatiefnemer. Ventolines is aangesteld als projectadviseur die WKG ondersteunt bij de ontwikkeling en realisatie van Windplan Groen, Rebel is aangesteld als business case adviseur.

De provincie Flevoland en de betrokken gemeentes (samen "de Overheden") hebben de ontwikkelkaders voor windenergie in Flevoland vastgelegd in het "Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland". Ontwikkelaars van windprojecten dienen deze kaders bij het uitwerken van hun plannen in acht te nemen.

In het Regioplan gelden o.a. de volgende uitgangspunten:

1. Ashoogte windturbines: ontwikkelaars dienen in beginsel een maximale ashoogte van 120 meter te hanteren voor te plaatsen turbines. Het Regioplan biedt ruimte om hogere turbines te realiseren, op voorwaarde dat de ontwikkelaar de economische noodzaak hiervan kan aantonen[1]. Van economische noodzaak is sprake wanneer de business case voor de ontwikkeling van het nieuwe windproject op basis van de kennis van nu onvoldoende economisch perspectief biedt.
2. Sanering/dubbeldraai: ontwikkelaars dienen kort na de realisatie van een nieuw windpark, het oude turbinebestand te saneren. Als uitgangspunt in het Regioplan wordt een zogenaamde dubbeldraai-periode van 0,5 jaar gehanteerd (i.e. de periode dat oude en nieuwe turbines naast elkaar mogen draaien alvorens over te gaan tot sanering van de oude turbines). Het Regioplan stelt verder dat de dubbeldraai-periode (enkel) mag worden verlengd tot maximaal 5 jaar, in geval van economische noodzaak. Het is aan de ontwikkelaars om de economische noodzaak van een dubbeldraai-termijn langer dan 0,5 jaar te onderbouwen.

[1] De hoogtebeperking is met een amendement door Provinciale Staten bij de vaststelling van het Regioplan op 13 juli 2016 aan het beleid toegevoegd.

WKG heeft te kennen gegeven dat het voor de haalbaarheid van Windplan Groen economische noodzaak ziet om gebruik te maken van de ruimte die het Regioplan biedt voor de twee hierboven genoemde uitgangspunten. In aanvulling op het Regioplan heeft WKG de economische impact van het toevoegen van alternatieve plaatsingszones in kaart gebracht.

De Overheden hebben Peregrine Investments B.V. ("Peregrine") gevraagd om vanuit economisch perspectief een sanity check uit te voeren op de financiële onderbouwing van de business case. Sanity check deel II richt zich - in aanvulling op sanity check deel I - specifiek op het scenario dat de sanering/opschaling van het "Eolienne gebied" (deels) wordt uitgesteld. In sanity check deel II wordt op hoofdlijnen getoetst of de economische noodzaak aanwezig is om gebruik te maken van de beleidsruimte uit het Regioplan ten aanzien van de ashoogte en de dubbeldraai-termijn, en aanvullend, wat het economisch effect is van het toevoegen van alternatieve plaatsingszones en uitgestelde sanering en opschaling in het "Eolienne gebied".

2. Conclusies

Op basis van de door de adviseurs van WKG verschafte informatie, komen we tot de volgende conclusies:

- Een combinatie van factoren zorgt ervoor dat het een uitdaging is om Windplan Groen economisch rendabel te maken. De initiële business case biedt onvoldoende economisch perspectief aan WKG. We hebben er begrip voor dat men in deze fase van de ontwikkeling meer ruimte wil inbouwen om de business case voldoende rendabel en financierbaar te maken.
- De adviseurs van WKG tonen de economische noodzaak aan van het gebruik van innovatieve turbines met een ashoogte van meer dan 120 meter (waar mogelijk).
- De economische noodzaak van een verlenging naar 5-jaar dubbeldraaien wordt niet aangetoond, wat komt omdat dubbeldraaien maar op één locatie mogelijk is. De impact daarvan op de business case is daarom gering.
- Met deze aanpassingen gezamenlijk is de business case in beginsel nog steeds niet rendabel genoeg. Als er rekening wordt gehouden met een marktconform niveau van grondkosten, een aanpassing voor ontwikkelkosten en mogelijke verbeteringen die behaald kunnen worden, dan komt het projectrendement van de business case in de goede richting alhoewel deze nog onder het doelrendement van ECN/PBL ligt.
- Het toevoegen van alternatieve plaatsingszones zal de business case daarom robuuster maken en WKG helpen om naar een rendabele (en beter financierbare) business case toe te werken. Een robuustere business case stelt WKG in staat om eventuele tegenvallers op te vangen die gezien de projectfase zich zeker nog kunnen voordoen.

  Het rendementsvoordeel in vergelijking met de business case zonder alternatieve plaatsingszones is echter minder groot dan men op voorhand zou verwachten. Reden hiervoor is dat de hogere opbrengst van extra turbines (deels) teniet wordt gedaan door het opnemen van relatief hoge saneringskosten (i.e. door de inzet van de

alternatieve plaatsingszones kan op de betreffende locaties geen gebruik worden gemaakt van dubbeldraaien). Dit brengt een dempend effect op het rendement met zich mee.

3. Informatievoorziening ten behoeve van sanity check deel II

Dit document betreft een vervolg op sanity check deel I voor Windplan Groen waarbij andere scenario's zijn bekeken. Voor de onderhavige analyse hebben de adviseurs van WKG (Ventolines en Rebel), mede op ons verzoek, meerdere scenario's en gevoeligheidsanalyses uitgewerkt om de financiële effecten daarvan inzichtelijk te maken. Daarnaast hebben we verschillende gesprekken met de adviseurs van WKG gevoerd, die ook als input voor deze sanity check deel II hebben gediend:

1. Uitgebreid telefonisch overleg op 14/15 juni 2018 met de vertegenwoordigers van Ventolines en Rebel. Peregrine heeft hierbij concreet aangegeven welke informatie het op verzoek van de Overheden nodig heeft om sanity check deel II te kunnen doen;
2. Telefonisch overleg op 18 en 20 juni 2018 met vertegenwoordigers van Ventolines en Rebel. Additionele vragen gesteld naar aanleiding van de ontvangen informatie.

Procesafspraken:

- Peregrine heeft geen model-check gedaan, i.e. een inhoudelijke analyse van de werking van het onderliggende financiële model. Dit valt buiten de scope van de sanity check. We hebben derhalve geen berekeningen kunnen controleren en baseren onze analyse hoofdzakelijk op de door Ventolines en Rebel verschafte informatie.
- Ventolines en Rebel hebben ons open door hun business case en de onderliggende aannames heen genomen, en snel en professioneel op onze vragen en opmerkingen gereageerd.
- Deze sanity check doet geen uitspraken over de economische uitvoerbaarheid van het Rijksinpassingsplan.
- Aangezien het bedrijfsgevoelige informatie betreft, hebben we op verzoek geen concrete financiële informatie (bijv. projectrendement) in de notitie opgenomen.

4. Toetsingskader Peregrine

Toetsing op marktconform rendement

Tijdens de ontwikkelfase is de belangrijkste financiële check voor de haalbaarheid van een project of er voldoende ruimte in de business case zit om een marktconform rendement te realiseren, tegen de achtergrond van de risico's en onzekerheden die de ontwikkelfase kent. Als het projectrendement onder een bepaald doelrendement ligt, zal een ontwikkelaar tot de conclusie komen dat een project niet rendabel (en niet financierbaar) is. Het project zal dan niet gerealiseerd worden.

Projectontwikkelaars zullen in de ontwikkelfase altijd wat ruimte inbouwen door conservatieve(re) aannames te hanteren. In het geval van Windplan Groen dient er rekening mee te worden gehouden dat er enige tijd overheen zal gaan voordat de onderliggende windprojecten Financial Close[2] bereiken (naar inschatting nog ruim 2 jaar).

[2] Het moment dat alle afspraken over de projectfinanciering van het project contractueel worden vastgelegd met de financiers en leveranciers.

Tot die tijd is de bijbehorende business case aan verandering onderhevig, wat een grote impact op het uiteindelijk projectrendement kan hebben. Enkele voorbeelden van veranderingen: aanpassing vormgeving voor verkrijgen vereiste vergunning (bijv. i.v.m. luchtvaart/radarverstoring), lager SDE+ tarief, hogere/lagere kosten (bijv. turbines en netaansluiting), hogere/lagere stroomprijs, hogere/lagere windproductie, hoogte rente etc.

WKG benadert Windplan Groen als één groot windproject. Om de financiële effecten van de business case inzichtelijk te maken, heeft men een financieel model opgesteld waarmee gestuurd wordt op financierbaarheid (i.e. de bank case), resulterend in het rendement op eigen vermogen van het gehele project. In werkelijkheid betreft Windplan Groen meerdere windprojecten die voor eigen rekening ontwikkelen en realiseren.

Als gebruikelijk bij de meeste windenergieprojecten die door agrariërs geïnitieerd worden, hanteert WKG als uitgangspunt dat men vreemd vermogen (van banken e.d.) aantrekt ter financiering van het project. Hieruit volgt dat men voor de berekening van het projectrendement, het rendement op eigen vermogen als uitgangspunt hanteert. Om dit rendement te kunnen toetsen, vergelijken we het rendement op eigen vermogen van WKG met het ECN/PBL-uitgangspunt voor rendement op eigen vermogen (bron: Conceptadvies SDE+ 2019 met referentie naar advies SDE+ 2018). Dit noemen we doelrendement of benchmark. Hierbij dient nog te worden vermeld dat ECN/PBL bezig is te onderzoeken of het gehanteerde doelrendement op eigen vermogen nog marktconform is.

Scenario-analyse

Om meer inzicht te krijgen in de financiële impact van de voorgestelde wijzigingen, hebben we de adviseurs van WKG gevraagd om de volgende scenario's door te rekenen:

1. Startscenario

a. Plaatsingszones Regioplan (exclusief Hondtocht Zuid/Oldebroekertocht), ashoogte maximaal 120m, maximaal half jaar dubbeldraai, sanering 86 turbines

b. Idem als bovenstaand, met uitzondering van sanering 17 turbines (Zeebiestocht en Ansjovistocht; dit zijn bestaande windparken in het bezit van een omgevingsvergunning om de lijnen één op één te vervangen) en sanering van 27 turbines in het zogenaamde Eolienne-gebied (Knarweg, Knardijk, deel Pijlstaartweg, solitair). Deze gebieden worden voor deze exercitie uit de business case gehaald. De Meeuwentocht blijft wel onderdeel van de business case.

2. Economische noodzaak binnen kaders Regioplan

a. Idem 1b, dubbeldraai naar maximaal 5 jaar (alleen Meeuwentocht)

b. Idem 1b, Hogere ashoogte dan 120 meter (waar mogelijk)

c. Base case: cumulatieve uitkomst 2a/2b

Voor onze analyse beschouwen we 2c als base case voor de vergelijking met scenario 3a "Alternatieve plaatsingszones". In de base case worden de saneringskosten (en opbrengsten) van de hiervoor genoemde 17 turbines (Zeebiestocht en Ansjovistocht), en de

27 turbines van het zogenaamde Eolienne gebied (exclusief Meeuwentocht) niet meegenomen.

d. Idem 1 a, cumulatieve uitkomst van dubbeldraai-periode van maximaal 5 jaar in combinatie met hogere ashoogte dan 120 meter (waar mogelijk). Ter verduidelijking, in dit scenario worden de saneringskosten voor Zeebiestocht, Ansjovistocht en het volledige Eolienne-gebied meegenomen.

3. Alternatieve plaatsingszones

Om de economische impact van een alternatieve plaatsingszones inzichtelijk en vergelijkbaar te maken, hebben de adviseurs van WKG het volgende scenario uitgewerkt waarbij de base case (2c) als uitgangspunt dient:

a. Base case met drie alternatieve plaatsingszones: Zeebiestocht, Ansjovistocht en Hondtocht Noord verlengd (2 turbines). In dit scenario wordt rekening gehouden met hogere saneringskosten als gevolg van het direct opschalen van 17 bestaande turbines bij de Zeebiestocht en Ansjovistocht.

Voor meer achtergrondinformatie over de verschillende scenario's en de bijbehorende afbeeldingen verwijzen we naar Bijlage I: Business case scenario's.

Marginale toets belangrijkste operationele projectaannames

Het rendement van een business case wordt gedreven door de aannames (of parameters) die voor een project worden gehanteerd. De adviseurs van WKG hebben inzage gegeven in de belangrijkste aannames. WKG hanteert de ECN/PBL-aannames (bron: Conceptadvies SDE+ 2019) als uitgangspunt voor de meeste aannames, waarbij tevens een onderbouwing wordt gegeven waarom hiervoor gekozen wordt. Als men afwijkt van de ECN/PBL-aannames, geeft men onderbouwd aan waarom men besloten heeft dit te doen.

Peregrine heeft de operationele aannames op hoofdlijnen getoetst, rekening houdend met de fase waarin het project zich bevindt. Verder hebben we de adviseurs van WKG gevraagd om een gevoeligheidsanalyse te doen op een aantal aannames ten opzichte van de base case. Een gevoeligheidsanalyse laat de invloed zien van fluctuaties van een aanname op het projectrendement. De adviseurs van WKG hebben ons schriftelijk en telefonisch antwoord gegeven op een aantal specifieke vragen.

Marginale toets financieringsaannames (bank case)

De adviseurs van WKG geven aan dat voor de haalbaarheid van het project de financierbaarheid een belangrijke rol speelt. Met financierbaarheid wordt hier bedoeld, in welke mate het project in staat is om vreemd vermogen (VV) aan te trekken ter financiering van het project, naast het benodigde eigen vermogen (EV). Men streeft minimaal naar een VV/EV-verhouding van 80%/20%, wat overigens ook als uitgangspunt is opgenomen in het Conceptadvies SDE+ 2019.

Ter toelichting: voor het bepalen van de VV/EV-verhouding en de condities van de projectfinanciering kijken de banken naar de voorspelbaarheid en de hoogte van de kasstromen van een project. Een kostenverlaging draagt niet alleen bij aan een verbetering van de business case, het werkt ook door in een hogere VV/EV-verhouding van een project. Een hogere verhouding van VV/EV leidt tot een hoger rendement op het ingelegde eigen vermogen. Dit versterkende effect wordt ook wel het hefboomeffect genoemd.

5. Bevindingen

Startcase (1a/b)

Uit de scenario-analyse wordt duidelijk dat het projectrendement van de start case (zowel voor 1a als 1b) ruim onder het gehanteerde doelrendement ligt. De adviseurs van WKG zijn dan ook van mening dat dit onvoldoende economisch perspectief biedt voor de verdere ontwikkeling van Windplan Groen.

Peregrine visie: Een combinatie van factoren zorgt ervoor dat de business case voor Windplan Groen uitdagend is waaronder de dalende trend voor SDE+, een uitdagend windgebied (zelfde SDE+ tarief als project Blauw bij lagere windsnelheden), de saneringsopgave en de onzekerheid rond marktomstandigheden (bijv. rente, staalprijs turbines etc.). We onderkennen daarom dat de startcase onvoldoende economisch perspectief biedt en hebben er begrip voor dat WKG meer ruimte wil inbouwen in de business case.

Scenario 1b laat vanzelfsprekend wel een aanzienlijk positiever rendement zien dan scenario 1a wat ongeveer in gelijke mate samenhangt met de volgende punten:

- Het niet meenemen van de saneringskosten voor Zeebiestocht en Ansjovistocht
- Het niet meenemen van de saneringskosten voor het zgn. Eolienne gebied (exclusief Meeuwentocht)

Economische noodzaak binnen kaders Regioplan: 5 jaar dubbeldraai (vergelijk scenario 1 a/b met scenario 2a)

Uit de scenario-analyse blijkt dat het toestaan van dubbeldraai-periode van 5 jaar tot enige verbetering van de business case leidt.

Peregrine visie: Het positieve effect van het toestaan van een 5-jaars dubbeldraai periode is vrij marginaal. In vergelijking met eerdere scenario-analyses valt dit lager uit omdat de Meeuwentocht de enige locatie is waar dubbel-gedraaid kan worden. Aangezien dit maar een klein onderdeel van het gehele project is, is het rendementseffect op het geheel vrij gering. De economische noodzaak van 5 jaar dubbeldraaien wordt daarmee niet aangetoond. Vanuit financieel perspectief is het naar onze mening eerder een “nice-to-have” om wat meer ruimte te creëren in de business case.

Economische noodzaak binnen kaders Regioplan: hogere ashoogte turbines (vergelijk scenario 1b met scenario 2b)

De scenario-analyse laat zien dat door het gebruik van zogenoemde innovatieve turbines (ashoogte >120 meter), het projectrendement aanzienlijk verbetert. De belangrijkste reden hiervoor is dat in dit scenario de totale kostprijs per MWh afneemt wat een positief effect heeft op het projectrendement. Aangezien er nog weinig openbare informatie over innovatieve turbines beschikbaar is (o.a. kostprijs, performance), is de aanname van de kostprijs van de turbines gebaseerd op een extrapolatie van de gegevens van kleinere turbines (waarvoor de adviseurs van WKG wel marktinformatie beschikbaar hebben).

Peregrine visie: De initiatiefnemers tonen de economische noodzaak van turbines met hogere ashoogte voldoende aan. De analyse laat zien dat door het gebruik van zogenoemde innovatieve turbines, het lagere SDE+-tarief deels kan worden gecompenseerd. Dit is volledig in lijn met de (internationale) markttrend voor het gebruik van grotere turbines, die lagere kosten per MWh met zich meebrengen. Deze trend stelt overheden in staat hun steun naar beneden bij te stellen.

De gehanteerde aanpak van de adviseurs van WKG ter onderbouwing van de aannames komt ons bekend voor. Door het ontbreken van voldoende data over de kosten (en opbrengsten) van innovatieve turbines, hebben ze een onderbouwde inschatting gemaakt. We maken daarbij de kanttekening dat we de aannames conservatief vinden. Als de kosten per MWh voor innovatieve turbines als gevolg van marktontwikkelingen dalen, wat wij verwachten, zal dit een aanzienlijk positief effect hebben op de bank case en het projectrendement. Daartegenover staat dat er onzekerheid bestaat over mogelijke productiebeperkingen, die nog niet zijn meegenomen in de business case. Deze zullen het positieve rendementseffect deels temperen.

Economische noodzaak binnen kaders Regioplan: hogere ashoogte turbines in combinatie met 5-jaar dubbeldraai (vergelijk scenario 1b met scenario 2c)

Uit de scenario-analyse blijkt dat het toestaan van beide voorgestelde afwijkingen binnen de kaders van het Regioplan een aanzienlijke verbetering van de business case oplevert. Het projectrendement ligt echter nog aanzienlijk onder het doelrendement van ECN/PBL.
Peregrine visie: De adviseurs van WKG tonen aan dat een hogere ashoogte in combinatie met een 5-jaars dubbeldraai-termijn tot een aanzienlijke verbetering van de business case leidt. Hierbij wel de kanttekening dat het positieve effect hoofdzakelijk het gevolg is van het toestaan van hogere ashoogtes. Ten aanzien van het separate effect van dubbeldraaien op de business case, wijzen we op onze eerdere opmerking hierboven.

Als we de (positieve) uitkomsten van de gevoeligheidsanalyse voor grondkosten en ontwikkelingskosten in ogenschouw nemen (zie toelichting hieronder) in combinatie met mogelijke verbeteringen van de business case (bijvoorbeeld door scherpe inkoop, hogere productie en lagere kosten), komen wij tot de conclusie dat hiermee een grote stap in de richting van een rendabele business case wordt gezet.

Vergelijking geoptimaliseerde cases zonder/met opnemen saneringskosten voor Zeebiestocht, Ansjovistocht, Knardijk, Knarweg en Pijlstaartweg (vergelijk scenario 2c met scenario 2d)

Het toevoegen van de saneringskosten voor deze tochten heeft een gering negatief effect op het projectrendement.

Peregrine visie: We volgen de gehanteerde stappen en begrijpen de uitkomst. In tegenstelling tot scenario 3a waarbij gekeken wordt naar alternatieve plaatsingszones in combinatie met directe opschaling (zie hieronder), worden de turbines in dit scenario niet direct gesaneerd. Uit de vergelijking blijkt dat het negatieve effect op het projectrendement van het opnemen van saneringskosten deels teniet wordt gedaan door het toestaan van 5 jaar dubbeldraaien.

Alternatieve plaatsingszones (vergelijk scenario 2c met scenario 3a)

Uit de scenario-analyse blijkt dat het toestaan van alternatieve plaatsingszones een positief effect heeft ten opzichte van de base case wat de business case robuuster maakt.

Peregrine visie: Het opnemen van alternatieve plaatsingszones heeft een positief effect op het rendement (en de financiering) wat samenhangt met het toevoegen van innovatieve turbines op deze locaties, die een hogere opbrengst realiseren. Dit helpt om de business case robuuster te maken en dichter bij het gewenste doelrendement te komen.

Het is effect minder groot dan men op voorhand zou verwachten. Dit komt omdat de hogere opbrengst van extra turbines (deels) teniet wordt gedaan door het opnemen van relatief hoge saneringskosten. Deze vallen hoog uit omdat ze direct vanaf de start van het project meegenomen dienen te worden in de business case. i.e. de directe opschaling biedt geen mogelijkheid voor dubbeldraaien op de locaties Ansjovistocht en Zeebiestocht. Dit tempert het positieve rendementseffect.

Beoordeling op hoofdlijnen van belangrijkste operationele projectaannames

De adviseurs van WKG hebben ons door de belangrijkste aannames heen genomen:

- Windaanbod: Ventolines heeft de windaanbod-analyse gemaakt op basis van dezelfde methodiek die men ook voor andere projecten hanteert. Gegeven de fase waarin het project zich bevindt, hanteert men enige voorzichtigheid. De komende periode zal men de windanalyse gaan optimaliseren.
  Peregrine visie: Wij zijn geen windproductiespecialist, de gehanteerde aanpak komt ons echter bekend voor en lijkt voldoende onderbouwd.
- SDE+: Men hanteert als uitgangspunt het concept-adviestarief SDE+ 2019 voor dit specifieke windgebied.
  Peregrine visie: Op basis van de kennis van nu is dit de juiste insteek. Het risico bestaat dat de SDE+ naar beneden wordt bijgesteld of dat men de termijn voor SDE+-aanvraag 2019 niet haalt, wat een (groot) negatief effect op het projectrendement kan hebben. Ten aanzien van het eerste punt wijzen we erop dat ECN/PBL in het Conceptadvies SDE+ 2019 aangeeft de uitgangspunten voor het gehanteerde doelrendement te

onderzoeken. De uitkomst van dit onderzoek kan een negatief effect hebben op de hoogte van het gehanteerde SDE-tarief.

- Stroomprijs: Men werkt met één stroomprijs-scenario voor de base case, waarbij een jaarlijkse indexatie wordt toegepast.
  Peregrine visie: We zijn geen specialist op dit gebied maar de aanname voor de base case lijkt in overeenstemming met de marktpraktijk. Binnen het huidige systeem van SDE+ is de impact van de stroomprijs relatief gering. Voor deze specifieke business case heeft de stroomprijs wel invloed op de hoogte van de saneringskosten.
- Garanties van Oorsprong: De GvO's worden niet meegenomen in de business case aangezien het risico aanzienlijk wordt geacht dat deze voor nieuwe aanvragen op basis van beleid kunnen wegvallen.
  Peregrine visie: We onderkennen het risico van het wegvallen van GvO's en hebben begrip voor deze aanname. Mochten de GvO's toch mee worden genomen in de business case, dan zal dit een (aanzienlijk) opwaarts effect met zich meebrengen waarvan de hoogte bepaald wordt door de marktprijs van de GvO's. Dit is inzichtelijk gemaakt in de gevoeligheidsanalyse.
- Capex (investeringskosten): Men geeft onderbouwd aan hoe men tot een kosteninschatting voor turbines, netaansluiting en civiele infra is gekomen. Als eerder aangegeven, is de case voor innovatieve turbines - vanwege het ontbreken van marktinformatie - hoofdzakelijk gebaseerd op extrapolaties van de kostprijs van kleinere turbines.
  Peregrine visie: De aanname voor Capex/MW voor turbines hoger dan 100m liggen boven de uitgangspunten van ECN/PBL. Men geeft aan dat de kengetallen uit het Conceptadvies SDE+ 2019 gebaseerd zijn op turbines met een ashoogte van 100m, wat wij voor kennisgeving aannemen.
  Wij geven er (beiden) de voorkeur aan om te kijken naar Capex/MWh, omdat dit een beter inzicht geeft van de kostprijs per gerealiseerde opbrengst. We herkennen de (conservatieve) insteek vanuit WKG en begrijpen dat een ontwikkelaar deze aanpak volgt. We wijzen er wel op dat bij een beter uitvallende business case op dit punt, het opwaarts rendementseffect aanzienlijk kan zijn.
- Operationele kosten: Voor de onderhoudskosten van turbines en overige operationele kosten wordt aangesloten bij de kosten als opgenomen in het Conceptadvies SDE+ 2019. Men geeft tevens aan dat de onderhoudskosten van turbines in de markt iets lager liggen, en dat voor de overige kosten het omgekeerde het geval is.
  Peregrine visie: We hebben begrip voor deze insteek gegeven de fase van het project. Ook hier geldt dat bij een goede inkoop, het projectrendement aanzienlijk verbeterd zal worden.
- Saneringskosten: Op basis van het Regioplan dient WKG kosten mee te nemen voor de sanering van de bestaande turbines. Deze saneringskosten worden bepaald op basis van het gehanteerde stroomprijs-scenario (met afslag voor onbalans) minus de te verwachten operationele kosten. Voor de duur van de saneringsvergoeding hanteert men als aanname een project-levensduur van 25 jaar.
  Peregrine visie: De saneringskosten hebben vanzelfsprekend een negatief effect op de

business case waardoor het project minder rendabel is in vergelijking met een standaard windenergieproject uit het Conceptadvies SDE+ 2019 (waar vanzelfsprekend saneringskosten niet in worden meegenomen). De levensduur van 25 jaar is aan de lange kant voor oudere projecten, maar wordt vaker gehanteerd in de markt.

- Ontwikkelkosten: In tegenstelling tot het Conceptadvies SDE+ 2019, zijn de ontwikkelkosten opgenomen in de business case.
  Peregrine visie: Uit de gevoeligheidsanalyse komt naar voren dat het weglaten van de ontwikkelkosten een te verwachten positief rendementseffect met zich meebrengt. Om de vergelijking goed te kunnen maken, lijkt het ons redelijk om dit positieve rendementseffect mee te nemen in onze analyse.
- Grondvergoedingen: De gehanteerde aannames zijn substantieel hoger dan die uit het conceptadvies SDE+ 2019. Als onderbouwing geeft men aan dat deze gebaseerd zijn op afspraken uit het verleden in een periode waarin vergoedingen in het algemeen hoger uitvielen. Verder gaat het om meer dan landvergoedingen alleen, het betreft namelijk ook vergoedingen voor omwonenden (bijv. voor geluidshinder en slagschaduw).
  Peregrine visie: Uit de gevoeligheidsanalyse komt naar voren dat het rendementseffect van het toepassen van een lagere grondvergoeding (zeer) groot is, zelfs als rekening wordt gehouden met de (redelijke) argumenten van WKG dat dit niet alleen de landhuurvergoedingen betreft.
  Aangezien het voordeel van de hogere vergoeding terugvloeit naar (een gedeelte) van WKG, lijkt het ons redelijk om voor onze toetsing van het projectrendement uit te gaan van lagere grondkosten. Met deze aanpassing wordt het economisch perspectief van de business case aanzienlijk beter.
- Condities bank case: Men heeft ons onderbouwd inzage gegeven in de aannames voor rente, aflossingsprofiel en de DSCR (ratio voor bepalen schuldcapaciteit), en we hebben kort van gedachten gewisseld over alternatieve mogelijkheden om invulling aan de bank case te geven.
  Peregrine visie: We hebben begrip voor de gekozen insteek van de bank case. Kanttekening is dat er naar onze mening nog wat ruimte zit in het gehanteerde P90 windscenario (het door de bank gehanteerde windproductiescenario op basis van standaardafwijking van de verwachtingswaarde). Wij verwachten dat deze positiever zal uitpakken wat, mede gegeven het hefboomeffect, een aanzienlijk hoger projectrendement zal opleveren.

Samenvattend: De gehanteerde aannames komen in het algemeen niet onredelijk over, behoudens ons commentaar ten aanzien van grondkosten en ontwikkelkosten. Gegeven de fase waarin het project zich bevindt, houdt WKG begrijpelijkerwijs nog wat slagen om de arm. Naar verwachting zou men in staat moeten zijn om de business case op verschillende gebieden te verbeteren. Het aanpassen van aannames voor ontwikkelkosten en grondkosten leidt tot een aanzienlijke verbetering van het projectrendement.

Bijlage I: Business case scenario's

Scenario 1a: Startscenario, regioplan plaatsingszones, max 120m ashoogte en sanering van 86 bestaande turbines met een maximale dubbeldraaiperiode van 0,5 jaar voor 53 windturbines

Bestaande turbines

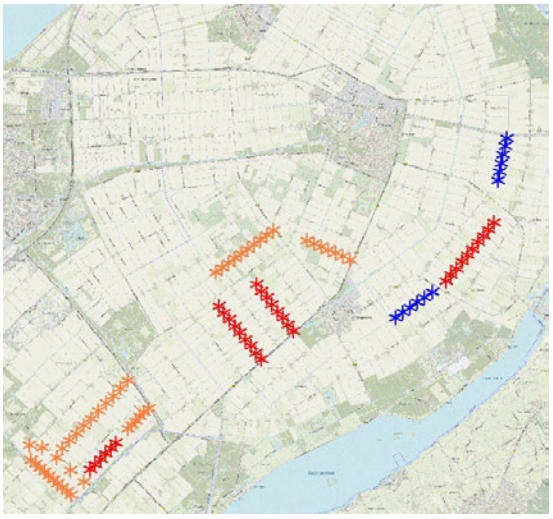

* Turbines te saneren vóór aanvang bouw nieuw
* Dubbeldraai tot ½ jaar na einde bouw nieuw
* (Nog) niet te saneren turbines

Nieuwe turbines

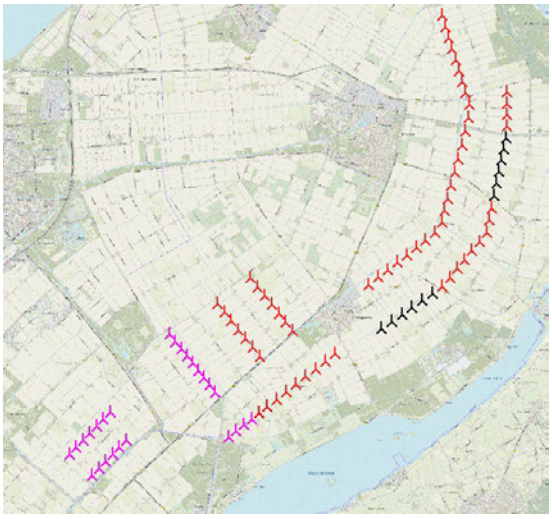

* 62x Grote turbines – 120m ashoogte
* 26x Kleine turbines – 100m ashoogte
* Nog niet te bouwen turbines

Scenario 1b: Idem als scenario 1a. Exclusief sanering van 17 turbines van Zeebiestocht en Ansjovistocht en een uitgestelde sanering van 27 turbines in het Eolienne-gebied (geen saneringslasten) met een maximale dubbeldraai van 0,5 jaar

Bestaande turbines

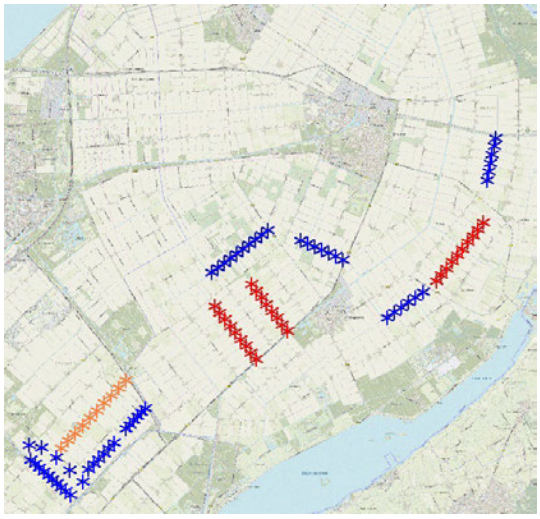

* Turbines te saneren vóór aanvang bouw nieuw
* Dubbeldraai tot ½ jaar na einde bouw nieuw
* **(Nog) niet te saneren turbines**

Nieuwe turbines

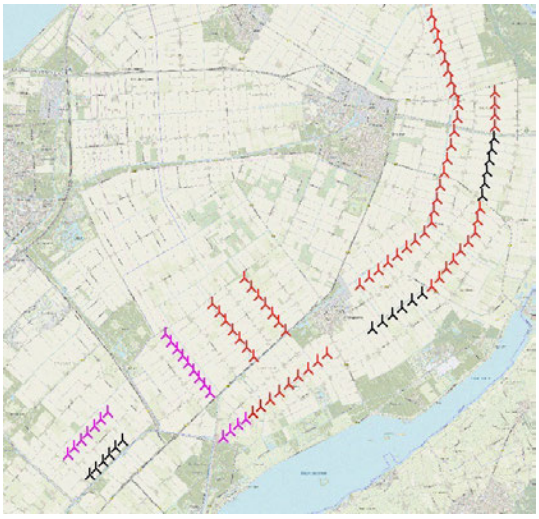

* 62x Grote turbines – 120m ashoogte
* **20x Kleine turbines** – 100m ashoogte
* Nog niet te bouwen turbines

Scenario 2a: Idem als scenario 1b. Dubbeldraai-periode maximaal 5 jaar voor 15 van de 42 te saneren windturbines.

Bestaande turbines

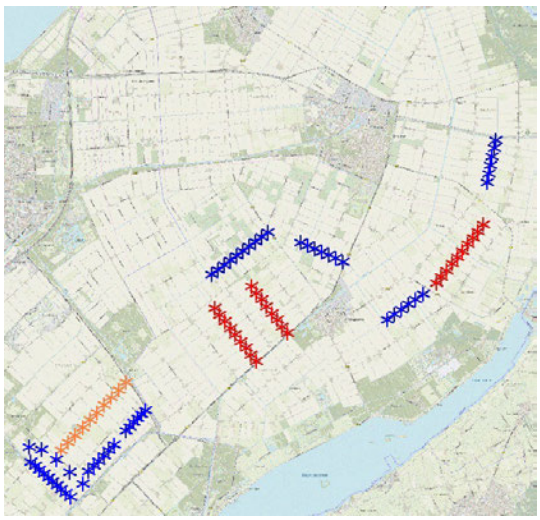

- Turbines te saneren vóór aanvang bouw nieuw
- **Dubbeldraai tot 5 jaar** na einde bouw nieuw
- **(Nog) niet te saneren turbines**

Nieuwe turbines

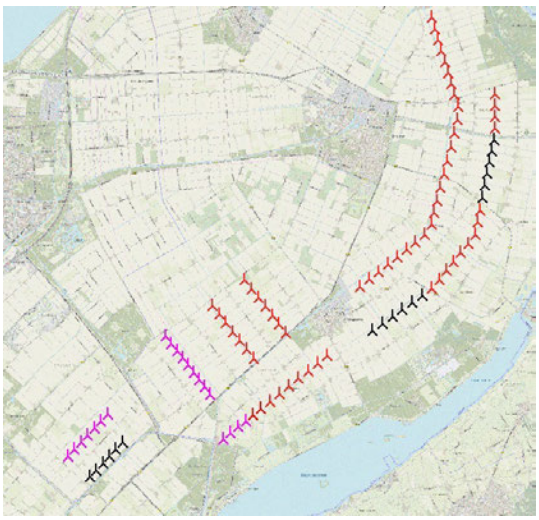

- 62x Grote turbines – 120m ashoogte
- 20x Kleine turbines – 100m ashoogte
- Nog niet te bouwen turbines

Scenario 2b: Idem als scenario 1b. Grotere ashoogte waar mogelijk.

Bestaande turbines

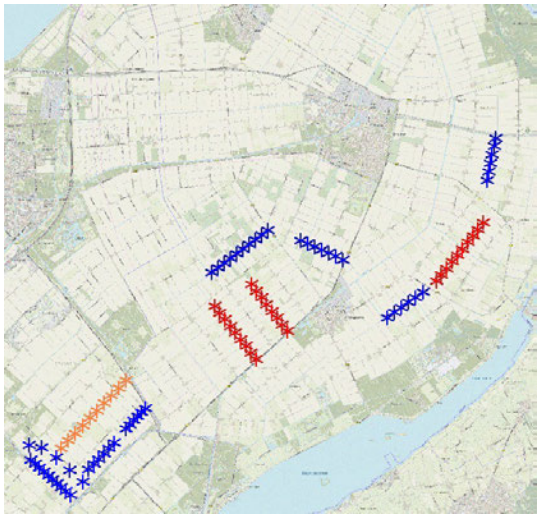

- Turbines te saneren vóór aanvang bouw nieuw
- Dubbeldraai tot ½ jaar na einde bouw nieuw
- **(Nog) niet te saneren turbines**

Nieuwe turbines

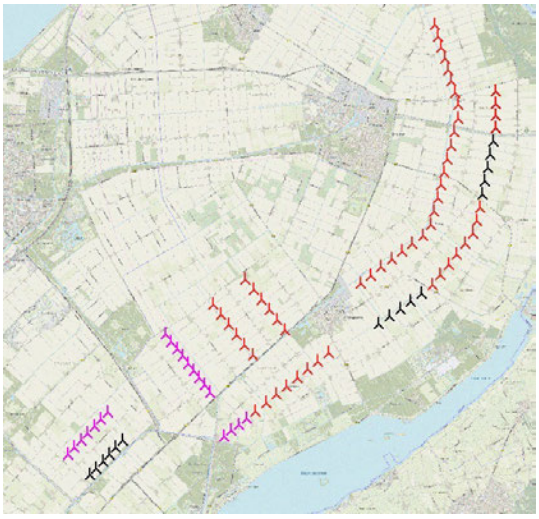

- 56x Innovatieve turbines – **166m ashoogte**
- 20x Kleine turbines – 100m ashoogte
- Nog niet te bouwen turbines

Scenario 2c, Base case: Idem als scenario 1b. Dubbeldraai-periode maximaal 5 jaar voor 15 van de 42 te saneren windturbines en hogere ashoogtes waar mogelijk (combinatie 2a en 2b).

Bestaande turbines

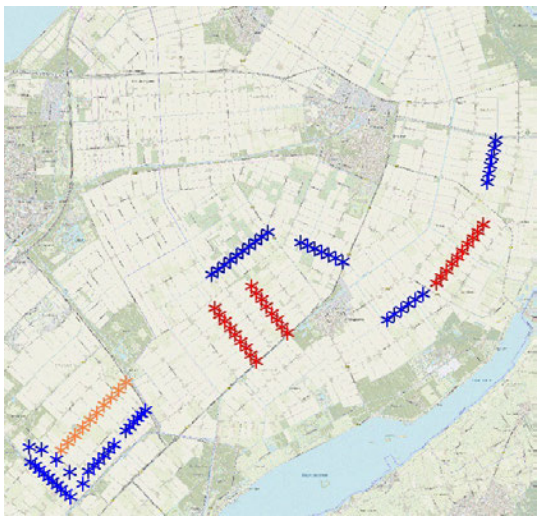

- Turbines te saneren vóór aanvang bouw nieuw
- **Dubbeldraai tot 5 jaar** na einde bouw nieuw
- **(Nog) niet te saneren turbines**

Nieuwe turbines

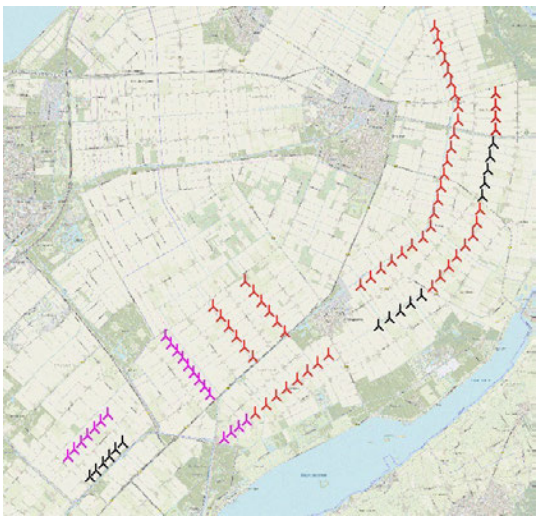

- 56x Innovatieve turbines – **166m ashoogte**
- 20x Kleine turbines – 100m ashoogte
- Nog niet te bouwen turbines

Scenario 2d: Idem scenario 1b. Dubbeldraai-periode maximaal 5 jaar en hogere ashoogtes waar mogelijk. Saneringskosten voor de Zeebiestocht, Ansjovistocht, Knardijk, Knarweg en Pijlstaartweg worden meegenomen.

Bestaande turbines

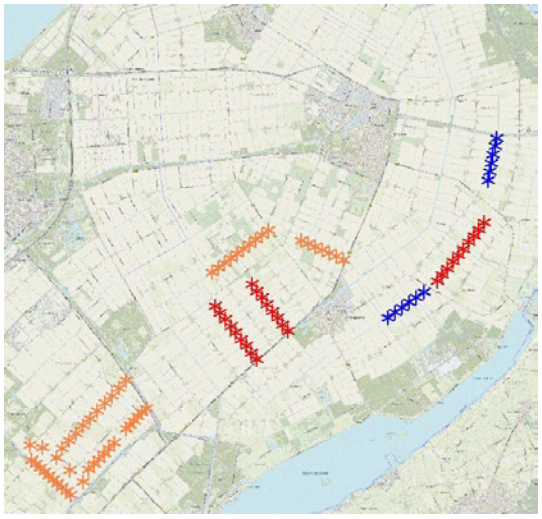

- Turbines te saneren vóór aanvang bouw nieuw
- **Dubbeldraai tot 5 jaar** na einde bouw nieuw
- (Nog) niet te saneren turbines

Nieuwe turbines

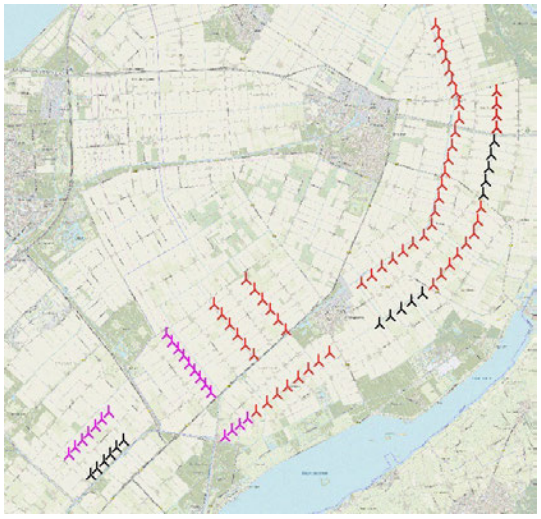

- 56x Innovatieve turbines – **166m ashoogte**
- 20x Kleine turbines – 100m ashoogte
- Nog niet te bouwen turbines

Scenario 3: Idem als scenario 2c inclusief 3 alternatieve plaatsingszones (Zeebiestocht, Anjovistocht en Hondtocht Noord verlengd (2 windturbines))

Bestaande turbines

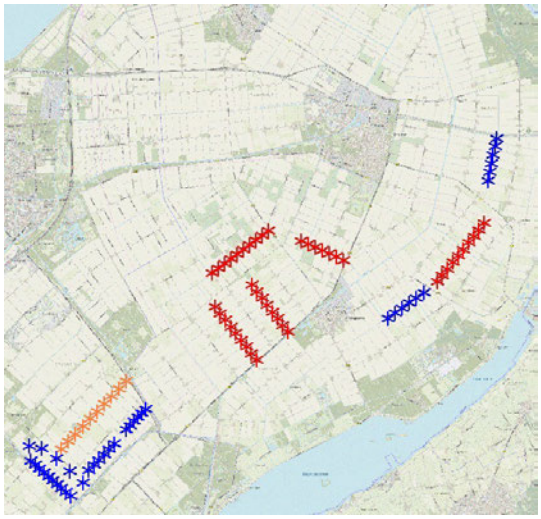

- Turbines te saneren vóór aanvang bouw nieuw
- **Dubbeldraai tot 5 jaar** na einde bouw nieuw
- **(Nog) niet te saneren turbines**

Nieuwe turbines

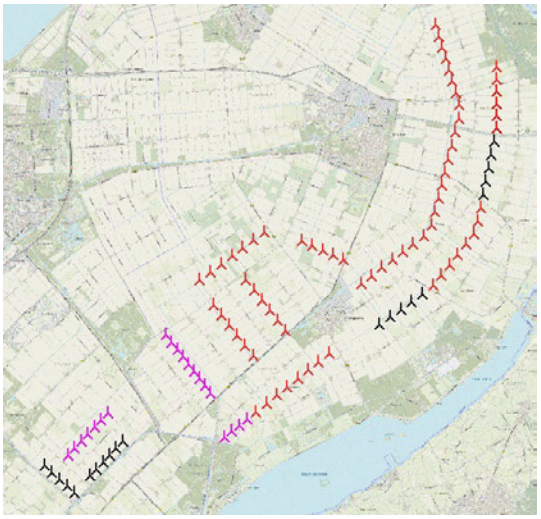

- **70x Innovatieve turbines** – **166m ashoogte**
- 20x Kleine turbines – 100m ashoogte
- Nog niet te bouwen turbines

Van: [redacted]
Aan: Jop Fackeldey
Onderwerp: RE: Motie Windplan Groen d.d. 29 mei j.l.
Datum: dinsdag 4 juni 2019 12:02:44

Dat doe ik….wordt vanmiddag of vanavond….

Groet [redacted]

Van: Jop Fackeldey [redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: dinsdag 4 juni 2019 11:42
Aan: [redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: FW: Motie Windplan Groen d.d. 29 mei j.l.

Kun jij een voorzet voor een antwoord doen ?

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey
Gedeputeerde Provincie Flevoland
T: 0320-[redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 4 juni 2019 11:22
Aan: Jop Fackeldey [redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: FW: Motie Windplan Groen d.d. 29 mei j.l.

Dag Jop,
Ik denk dat het voor iedereen van belang is dat hier een helder antwoord op komt. Kun jij dat antwoord (naar mij) formuleren. Dan zal ik er naar iedereen antwoord op proberen te geven. Laten we vooral geen valse verwachtingen wekken.

Groet, [redacted]

Van: [redacted] [redacted]@gmail.com>
Verzonden: maandag 3 juni 2019 19:15
Aan: [redacted]@flevoland.nl; [redacted]@flevoland.nl; [redacted]@flevoland.nl;

[redacted]@flevoland.nl; [redacted]@flevoland.nl; [redacted]@flevoland.nl; [redacted]@flevoland.nl; [redacted]@flevoland.nl; [redacted]@flevoland.nl; [redacted]@flevoland.nl; [redacted]@flevoland.nl; [redacted]@flevoland.nl; [redacted]@flevoland.nl; [redacted]@flevoland.nl
CC: R.J. Siepel [redacted]@dronten.nl>
Onderwerp: Motie Windplan Groen d.d. 29 mei j.l.

Geachte heer Fackeldey en Provinciale Statenleden,

Met belangstelling hebben we de vergadering van 29 mei jongstleden gevolgd over het onderwerp Windplan Groen. We willen de Statenleden die het onderwerp weer op de agenda gezet hebben van harte bedanken voor hun inzet.
We zijn ook blij dat motie 5 over Windplan Groen unaniem is aangenomen en de gedeputeerde Fackeldey nu de opdracht van u heeft gekregen om te komen tot maximaal draagvlak en gelijkwaardige participatie bij Windpark Hanze. Wij rekenen ons als woonkern Ketelhaven ook zeer zeker als belanghebbende bij Windpark Hanze.

Er is bij ons echter ook enige ongerustheid als we de tekst van de motie goed lezen.

Het lijkt er sterk op dat de motie met name betrekking heeft op de 61 omwonenden van de Colijnweg, Ketelweg, Roggebotweg etc. In de motie gaat het over de mogelijkheid tot financiële participatie van degenen die niet zijn tijdig zijn geïnformeerd over- en hen geen mogelijkheid is geboden tot financiële participatie zoals bedoeld in Regioplan Windenergie.
Ditzelfde geldt voor de bewoners van Ketelhaven, ook zij zijn niet tijdig geïnformeerd en hebben net als de omwonenden zonder windturbine op hun grond wel de lasten van het Windpark, niet de lusten.
Het geheel van financiële participatie lijkt overigens op een herhaling van de niet-zo-frisse rechtszaak Windpark Westermeerwind uit de Noordoostpolder. Vandaar -begrijpen wij- dat er ingezet wordt op mediation. Dat is te prijzen.

Echter, in de beraadslaging op 29 mei werd door de politieke partijen en de gedeputeerde herhaaldelijk gesproken over Ketelhaven, maar de positie van Ketelhaven is in de motie niet expliciet gemaakt.
Wij hebben daarom de volgende aanvullende vragen:

a. Wordt er in de motie onderscheid gemaakt tussen omwonenden aan de Colijnweg, Ketelweg, Roggebotweg etc. en omwonenden van de woonkern Ketelhaven? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom worden de bewoners van Ketelhaven dan niet betrokken in de genoemde stand van zaken met de financiële participatie en mediation? Hebben omwonenden van de woonkern Ketelhaven minder rechten dan omwonenden aan de andere wegen? is hier dan sprake van rechtsongelijkheid?

b. De motie gaat in hoge mate om het vergroten van draagvlak door de financiële participatie eerlijk, eenvoudig en evenwichtig te laten zijn. Omwonenden van Ketelhaven geven aan groot belang te hechten aan het vergroten van de afstand van de windturbines tot de woonkern en meer oog te hebben voor de waarden rust en natuur.
Ons inziens zijn dit mogelijk tegenstrijdige belangen.
Hoe kunnen we erop vertrouwen dat de gedeputeerde ook de belangen van de woonkern

Ketelhaven tot het uiterste behartigt door bij het Rijk, de initiatiefnemers en de gemeente Dronten te pleiten voor het weghalen van de dichtstbijzijnde windturbines (liefst tot 10 x de tiphoogte)? En dat de gedeputeerde daadwerkelijk met de gemeente Dronten en Windkoepel Groen op zoek gaat naar alternatieve locaties zelfs in andere delen van de provincie, zodat er tegemoet gekomen kan worden aan de wensen van Ketelhaven?

We blijven dus in verwarring achter. Welke conclusie wilt u dat wij uit de motie trekken? Geldt de motie in even grote mate voor Ketelhaven of staat Ketelhaven aan de kant?

Graag zien we uw antwoorden tegemoet,

met vriendelijke groet,
de commissie Windplan Groen VVE Ketelhaven.

disclaimer
http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail

Van: Harold Hofstra
Aan: [redacted]
Cc: Jop Fackeldey; [redacted]; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: RE: Natuur en Windplan Groen
Datum: woensdag 5 juni 2019 14:45:02
Bijlagen: Natuur en Windplan Groen.msg
image001.png

Dag [redacted],

Het klopt dat ik bijgevoegde mail als gedeputeerde natuur heb gekregen.
Ik hecht er wel aan dat ik ook als gedeputeerde natuur een antwoord geef (met de statenleden in CC) aan de mensen die mij die mail hebben gestuurd. Een reactievoorstel als antwoord namens alle statenleden lijkt mij dan ook niet voldoende.
Ik denk dat het goed is dat jij samen met [redacted] een concept antwoord voor mij opstelt en eventueel met Jop afstemt zodat ik een goede inhoudelijk reactie vanuit natuur kan geven op hun verzoek.

Met vriendelijke groet,

H.J. (Harold) Hofstra

Gedeputeerde Provincie Flevoland

Telefoon: 0320 [redacted]
www.flevoland.nl

PROVINCIE FLEVOLAND

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: woensdag 5 juni 2019 09:11
Aan: Harold Hofstra <[redacted]@flevoland.nl>; Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: FW: Natuur en Windplan Groen

Goedemorgen

Via [redacted] kreeg ik de onderstaande mail van Ketelhaven aan Harold en de statenleden doorgestuurd over Natuur en Windplan Groen. Het lijkt me goed om te weten dat Ketelhaven ook een email heeft gestuurd aan Jop en de statenleden over de duiding van de motie die vorige week is aangenomen. Hier heb ik gisteren een antwoord-voorstel voor gedicht.

In de onderstaande mail vraagt Ketelhaven op te komen voor een drietal natuurgerelateerde onderwerpen. Dit zijn punten die ook in de zienswijze aan het Rijk zijn gericht en die uiteraard zorgvuldig bekeken en beantwoord zullen worden. Zal ik een boodschap met die strekking toevoegen aan het reactie-voorstel namens de statenleden?

Enne…als er nog meer emails van Ketelhaven circuleren hoor ik dat natuurlijk graag

Groet [redacted]

Van: SecretariaatRijsberman <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: woensdag 5 juni 2019 08:49
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: FW: Natuur en Windplan Groen

[redacted],

Is dit ook nog informatie die jij nodig hebt?[redacted]

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Secretariaat gedeputeerde [redacted]
Gedeputeerde Staten Provincie Flevoland

Visarenddreef 1, 8223 PH Lelystad
Postadres: Provincie Flevoland, Postbus 55, 8200 AB Lelystad

T 0320-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

Van: [redacted] <[redacted]@gmail.com>
Verzonden: dinsdag 4 juni 2019 19:54
Aan: SecretariaatHofstra <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted], [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>;

U heeft al eerder informatie ons gehad over de belangen van de bewoners van Ketelhaven met betrekking tot Windplan Groen. Het dossier Windplan Groen hoort tot de portefeuille van uw collega Fackeldey, en we zijn ook met hem en zijn medewerker in contact.

Naast dat gegeven wenden we ons ook specifiek tot u als portefeuillehouder Natuur.
De portefeuillehouder Natuur draagt verantwoordelijkheid om op te komen 'voor de belangen van dat wat geen stem heeft'. De provincie is bevoegd gezag als het gaat om de Wet Natuurbescherming.
Als bewoners van Ketelhaven genieten we elke dag van de natuur om ons heen, maar we zien ook dat we afhankelijk zijn van de staatsrechtelijke hoeder van de natuur. Dat bent u.

Het totale gebied waar Windpark Hanze -onderdeel van Windplan Groen- gepland staat, wordt omsloten door door de Ecologische Verbindingszone en de Ecologische Hoofdstructuur (EVZ/EHS). Die wordt gevormd door de Hogevaart, en maakt via de Roggebottocht (de zuidgrens van park Ketelhaven en de Buitenplaats) verbinding met het Roggebotveld en het Roggebotzand.
Tevens is ook het Hanzelijn tracé een Ecologische Verbindingszone tussen Dronten en de Randmeren.
In het gebied liggen dus waardevolle natuurgebieden, die tevens aansluiten op de Nieuwe Natuur Oostkant Dronten, het Ketelmeer en de IJsseldelta. Daarmee wordt het plangebied dus in zijn geheel omsloten door natuurgebieden en -zones.

Om deze natuurgebieden te realiseren worden publieke financiële middelen ingezet. Tegelijkertijd wordt dit gebied door de plannen voor Windpark Hanze gedevalueerd met hoge industriële windturbines met de nadelige gevolgen daarvan voor fauna, flora en stilte. De gevolgen van windturbines voor datgene wat 'geen stem heeft'.

We willen u als gedeputeerde Natuur en de Provinciale Staten vragen om op te komen voor drie zaken:

1. Het gevaar dreigt dat voor Windplan Groen in 1 keer in 1 besluit voor het hele plan ontheffing van de Wet Natuurbescherming gegeven wordt, terwijl de grootste schade aan de natuur zich concentreert op het plangebied van Windpark Hanze. We verzoeken de gedeputeerde Natuur daarom dringend, dit besluit niet in 1 keer voor het gehele gebied te nemen, maar de gevolgen voor de natuur in Windpark Hanze apart op haar natuurwaardes te beoordelen en voor dit gebied geen ontheffing zonder nader onderzoek, van de Wet Natuurbescherming te geven.
2. Ondanks de positieve beoordeling van een onafhankelijk commissie- kent de MER voor Windplan Groen nog een aantal hiaten, die voor de definitieve besluitvorming aangevuld en opnieuw beoordeeld moeten worden. Er is in MER namelijk geen rekening gehouden met:
    - het effect van de turbulentie op de verspreiding van de afgassen van de schoorsteen van Komeco.
    - het effect van de turbulentie op de verspreiding van gewasbeschermingsmiddelen.
    - de insectensterfte ten gevolge van de windmolens.
3. Het belang van stilte en stiltegebieden.

In de bijlagen vindt u de onderbouwing van deze punten die onderdeel uitmaken van de zienswijzen van onze individuele bewoners, zoals ingediend bij Bureau Energieprojecten en bij u als provincie.

We zien uit naar uw visie en inzet om ecologische waarden te beschermen in de Oostrand Flevoland en de Oostkant van Dronten.
En we vertrouwen erop dat u de bovenstaande signalen meeneemt in de beoordeling van Windplan Groen in het kader van de Wet Natuurbescherming.

met vriendelijke groet,
de commissie Windplan Groen Ketelhaven

Van: Harold Hofstra
Aan: Jop Fackeldey
Onderwerp: Re: Natuur en Windplan Groen
Datum: vrijdag 7 juni 2019 08:40:43

Top dat dacht ik al
[redacted]
Veel plezier bij [redacted]

Met vriendelijke groet,

Harold Hofstra
Gedeputeerde Provincie Flevoland

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 6 jun. 2019 om 23:02 heeft Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:

> Dank. Die tekst heb ik voor hem gemaakt
>
> Verstuurd vanaf mijn iPhone
>
> Op 6 jun. 2019 om 22:56 heeft Harold Hofstra <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
>
> > Ter info
> >
> > Met vriendelijke groet,
> >
> > Harold Hofstra
> > Gedeputeerde Provincie Flevoland
> >
> > Verstuurd vanaf mijn iPhone
> >
> > Begin doorgestuurd bericht:
> >
> > **Van:** "[redacted]"
> > <[redacted]@flevoland.nl>
> > **Datum:** 6 juni 2019 om 21:52:15 CEST
> > **Aan:** "[redacted]" <info@bevop.nl>
> > **Kopie:** "[redacted]" "[redacted]@flevoland.nl>,
> > "[redacted]"
> > <[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]"
> > [redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]"
> > <[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]"
> > [redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]"
> > <[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]"
> > [redacted]@flevoland.nl>, Jan de Reus
> > <[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]"
> > [redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]"

[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]
[redacted]" <[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]
[redacted]" <[redacted]
[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]"
<[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]"
<[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]"
<[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]"
<[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]"
<[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]"
<[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]
[redacted]" <[redacted]@flevoland.nl>,
"[redacted]" [redacted]@flevoland.nl>,
"[redacted]"
<[redacted]@flevoland.nl>, [redacted]
[redacted]<[redacted]@flevoland.nl>,
[redacted]<[redacted]@flevoland.nl>,
"[redacted]" <[redacted]@flevoland.nl>,
"[redacted]" <[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]
[redacted]" <[redacted]@flevoland.nl>,
"[redacted]" <[redacted]@flevoland.nl>,
Harold Hofstra <[redacted]@flevoland.nl>,
"[redacted]" <[redacted]@flevoland.nl>,
"[redacted]" <
[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]
<[redacted]@flevoland.nl>,
"[redacted]@flevoland.nl"
<[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]
[redacted]" <[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]
[redacted]" <[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]"
<[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]"
<[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]"
<[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]"
<[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]"
<[redacted]@flevoland.nl>, [redacted]
<[redacted]@flevoland.nl>,
[redacted]@flevoland.nl>,
[redacted]@flevoland.nl>,
<[redacted]@flevoland.nl>, [redacted]
[redacted]<[redacted]@flevoland.nl>

Onderwerp: Antw.:FSI Natuur en Windplan GroenPDI

Beste [redacted],

Namens FVD het volgende: Akkoord met dit antwoord MET UITZONDERING van de zin "Op basis van deze toezeggingen hebben de statenleden voldoende vertrouwen in de inspanningen van de gedeputeerde als het gaat om het behartigen van de belangen van de

woonkern Ketelhaven". Dat moet namelijk nog blijken. Als je die eruit laat dan mag de email ook namens FVD gestuurd worden.

Vriendelijke groet,

[redacted]

Van: [redacted]

Datum: donderdag 6 juni 2019 om 20:30

CC: [redacted]

[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]
[redacted]@flevoland.nl>, [redacted]
[redacted]@flevoland.nl>, [redacted]
[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]
[redacted]@flevoland.nl>, [redacted]
[redacted]@flevoland.nl>, [redacted]
<[redacted]@flevoland.nl>,
[redacted]
<[redacted]@flevoland.nl>,
[redacted]
<[redacted]@flevoland.nl>,
[redacted]
<[redacted]@flevoland.nl>, [redacted]
[redacted] <[redacted]@flevoland.nl>

Onderwerp: RE: Natuur en Windplan Groen

Dag collegae,
Vinden jullie het goed als ik onderstaande mail ook namens jullie stuur naar de vertegenwoordiger van Ketelhaven?
Dan doe ik dat morgen.

Groet, [redacted]

Geachte heer [redacted]

In uw mail stelt u een aantal vragen over de motie die vorige week voor windplan Groen is aangenomen door Provinciale Staten. U vraagt of er in de motie een onderscheid is gemaakt tussen de belangen van de omwonenden van Hanzewind (participeren) en de belangen van de inwoners van Ketelhaven (afstand tot de woonkern, rus en natuur). Daarnaast vraagt u hoe u er op kunt vertrouwen dat de gedeputeerde ook de belangen van de woonkern Ketelhaven tot het uiterste behartigt. Ik reageer graag op deze vragen.

De motie die is aangenomen heeft betrekking op de omwonenden rondom windpark Hanze en niet op de inwoners van Ketelhaven. Dit neemt echter niet weg dat de belangen van de woonkern Ketelhaven wel degelijk zijn herkend. Over de ingebrachte punten van de commissie windplan groen- VVE Ketelhaven hebben de statenleden geconstateerd dat windplan Groen enerzijds voldoet aan het Regioplanbeleid. Anderzijds hebben de statenleden kennis mogen nemen van de informatie dat de VVE Ketelhaven in gesprek is met zowel gedeputeerde, wethouder als initiatiefnemer over een maximale mitigatie van de effecten en een verkenning naar optimalisaties. De statenleden is daarnaast bekend dat u de gedeputeerde een petitie heeft aangeboden gekregen en dat de gedeputeerde naar aanleiding daarvan heeft toegezegd maximaal (voor zover passend binnen de randvoorwaarden) met u te willen meedenken over

optimalisaties. Dit heeft hij ook als zodanig beschreven in een schriftelijke mededeling van 21 mei jl. en benoemd in de vergadering van 29 mei jl. Op basis van deze toezeggingen hebben de statenleden voldoende vertrouwen in de inspanningen van de gedeputeerde als het gaat om het behartigen van de belangen van de woonkern Ketelhaven. Mocht u in de komende tijd ondervinden dat de gedeputeerde zijn toezeggingen onvoldoende nakomt, dan kunt u hem of ons daar uiteraard op aanspreken.

Met vriendelijke groet,
Namens Provinciale Staten
[redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@gmail.com>
Verzonden: dinsdag 4 juni 2019 19:54
Aan: [redacted]@flevoland.nl
CC: [redacted]@flevoland.nl; [redacted]@flevoland.nl; [redacted]@flevoland.nl;

Gedeputeerde Staten en Provinciale Statenleden,

U heeft al eerder informatie ons gehad over de belangen van de bewoners van Ketelhaven met betrekking tot Windplan Groen. Het dossier Windplan Groen hoort tot de portefeuille van uw collega Fackeldey, en we zijn ook met hem en zijn medewerker in contact.

Naast dat gegeven wenden we ons ook specifiek tot u als portefeuillehouder Natuur.
De portefeuillehouder Natuur draagt verantwoordelijkheid om op te komen 'voor de belangen van dat wat geen stem heeft'. De provincie is bevoegd gezag als het gaat om de Wet Natuurbescherming.
Als bewoners van Ketelhaven genieten we elke dag van de natuur om ons heen, maar we zien ook dat we afhankelijk zijn van de staatsrechtelijke hoeder van de natuur. Dat bent u.

Het totale gebied waar Windpark Hanze -onderdeel van Windplan Groen- gepland staat, wordt omsloten door door de Ecologische Verbindingszone en de Ecologische Hoofdstructuur (EVZ/EHS). Die wordt gevormd door de Hogevaart, en maakt via de Roggebottocht (de zuidgrens van park Ketelhaven en de Buitenplaats) verbinding met het Roggebotveld en het Roggebotzand.
Tevens is ook het Hanzelijn tracé een Ecologische Verbindingszone tussen Dronten en de Randmeren.
In het gebied liggen dus waardevolle natuurgebieden, die tevens aansluiten op de Nieuwe Natuur Oostkant Dronten, het Ketelmeer en de IJsseldelta. Daarmee wordt het plangebied dus in zijn geheel omsloten door natuurgebieden en -zones.

Om deze natuurgebieden te realiseren worden publieke financiële middelen ingezet.
Tegelijkertijd wordt dit gebied door de plannen voor Windpark Hanze gedevalueerd met hoge industriële windturbines met de nadelige gevolgen daarvan voor fauna, flora en stilte. De gevolgen van windturbines voor datgene wat 'geen stem heeft'.

We willen u als gedeputeerde Natuur en de Provinciale Staten vragen om op te komen voor drie zaken:

<!--[if !supportLists]-->1. <!--[endif]-->Het gevaar dreigt dat voor Windplan Groen in 1 keer in 1 besluit voor het hele plan

ontheffing van de Wet Natuurbescherming gegeven wordt, terwijl de grootste schade aan de natuur zich concentreert op het plangebied van Windpark Hanze. We verzoeken de gedeputeerde Natuur daarom dringend, dit besluit niet in 1 keer voor het gehele gebied te nemen, maar de gevolgen voor de natuur in Windpark Hanze apart op haar natuurwaardes te beoordelen en voor dit gebied geen ontheffing zonder nader onderzoek, van de Wet Natuurbescherming te geven.

2. Ondanks de positieve beoordeling van een onafhankelijk commissie- kent de MER voor Windplan Groen nog een aantal hiaten, die voor de definitieve besluitvorming aangevuld en opnieuw beoordeeld moeten worden. Er is in MER namelijk geen rekening gehouden met:
   - het effect van de turbulentie op de verspreiding van de afgassen van de schoorsteen van Komeco.
   - het effect van de turbulentie op de verspreiding van gewasbeschermingsmiddelen.
   - de insectensterfte ten gevolge van de windmolens.
3. Het belang van stilte en stiltegebieden.

In de bijlagen vindt u de onderbouwing van deze punten die onderdeel uitmaken van de zienswijzen van onze individuele bewoners, zoals ingediend bij Bureau Energieprojecten en bij u als provincie.

We zien uit naar uw visie en inzet om ecologische waarden te beschermen in de Oostrand Flevoland en de Oostkant van Dronten.
En we vertrouwen erop dat u de bovenstaande signalen meeneemt in de beoordeling van Windplan Groen in het kader van de Wet Natuurbescherming.

met vriendelijke groet,
de commissie Windplan Groen Ketelhaven

disclaimer

Van: Jager, Willem de
Aan: Jop Fackeldey
Onderwerp: Fwd: Natuur en Windplan Groen
Datum: maandag 10 juni 2019 19:51:15
Bijlagen: 190604 WPG inzake natuur.docx
ATT00001.htm

Ter kennisname

Met rode groet,

Willem de Jager
[redacted]@flevoland.nl
PvdA Flevoland

Begin doorgestuurd bericht:

Van: WPG Ketelhaven <[redacted]@gmail.com>
Datum: 4 juni 2019 om 19:54:12 CEST
Aan: <[redacted]@flevoland.nl>
Kopie: <[redacted]@flevoland.nl>, <[redacted]@flevoland.nl>, <[redacted]@flevoland.nl>,

Natuur.
De portefeuillehouder Natuur draagt verantwoordelijkheid om op te komen 'voor de belangen van dat wat geen stem heeft'. De provincie is bevoegd gezag als het gaat om de Wet Natuurbescherming.
Als bewoners van Ketelhaven genieten we elke dag van de natuur om ons heen, maar we zien ook dat we afhankelijk zijn van de staatsrechtelijke hoeder van de natuur. Dat bent u.

Het totale gebied waar Windpark Hanze -onderdeel van Windplan Groen- gepland staat, wordt omsloten door door de Ecologische Verbindingszone en de Ecologische Hoofdstructuur (EVZ/EHS). Die wordt gevormd door de Hogevaart, en maakt via de Roggebottocht (de zuidgrens van park Ketelhaven en de Buitenplaats) verbinding met het Roggebotveld en het Roggebotzand.
Tevens is ook het Hanzelijn tracé een Ecologische Verbindingszone tussen Dronten en de Randmeren.
In het gebied liggen dus waardevolle natuurgebieden, die tevens aansluiten op de Nieuwe Natuur Oostkant Dronten, het Ketelmeer en de IJsseldelta. Daarmee wordt het plangebied dus in zijn geheel omsloten door natuurgebieden en -zones.

Om deze natuurgebieden te realiseren worden publieke financiële middelen ingezet.
Tegelijkertijd wordt dit gebied door de plannen voor Windpark Hanze gedevalueerd met hoge industriële windturbines met de nadelige gevolgen daarvan voor fauna, flora en stilte. De gevolgen van windturbines voor datgene wat 'geen stem heeft'.

We willen u als gedeputeerde Natuur en de Provinciale Staten vragen om op te komen voor drie zaken:

1. Het gevaar dreigt dat voor Windplan Groen in 1 keer in 1 besluit voor het hele plan ontheffing van de Wet Natuurbescherming gegeven wordt, terwijl de grootste schade aan de natuur zich concentreert op het plangebied van Windpark Hanze. We verzoeken de gedeputeerde Natuur daarom dringend, dit besluit niet in 1 keer voor het gehele gebied te nemen, maar de gevolgen voor de natuur in Windpark Hanze apart op haar natuurwaardes te beoordelen en voor dit gebied geen ontheffing zonder nader onderzoek, van de Wet Natuurbescherming te geven.
2. Ondanks de positieve beoordeling van een onafhankelijk commissie- kent de MER voor Windplan Groen nog een aantal hiaten, die voor de definitieve besluitvorming aangevuld en opnieuw beoordeeld moeten worden. Er is in MER namelijk geen rekening gehouden met:
    - het effect van de turbulentie op de verspreiding van de afgassen van de schoorsteen van Komeco.
    - het effect van de turbulentie op de verspreiding van gewasbeschermingsmiddelen.
    - de insectensterfte ten gevolge van de windmolens.
3. Het belang van stilte en stiltegebieden.

In de bijlagen vindt u de onderbouwing van deze punten die onderdeel uitmaken van de zienswijzen van onze individuele bewoners, zoals ingediend bij Bureau Energieprojecten en bij u als provincie.

We zien uit naar uw visie en inzet om ecologische waarden te beschermen in de Oostrand Flevoland en de Oostkant van Dronten.
En we vertrouwen erop dat u de bovenstaande signalen meeneemt in de beoordeling van Windplan Groen in het kader van de Wet Natuurbescherming.

met vriendelijke groet,
de commissie Windplan Groen Ketelhaven

Van: [redacted]
Aan: Jop Fackeldey [redacted]
Onderwerp: FW: Afspraak met Jop Fackeldey - Windplan Groen
Datum: dinsdag 11 juni 2019 13:18:09

Ik kan afspraak definitief maken op 19 juni van 10.00-11.00 uur.
Zie onderstaande email inzake de behoefte om met meerdere personen te komen. Is dat akkoord?
Ik hoor het graag.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Secretariaat gedeputeerde dhr. J.A. Fackeldey
Gedeputeerde Staten Provincie Flevoland

Visarenddreef 1, 8223 PH Lelystad
Postadres: Provincie Flevoland, Postbus 55, 8200 AB Lelystad

T 0320-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

Van: [redacted] <[redacted]@agrivesta.nl>
Verzonden: dinsdag 11 juni 2019 13:15
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: Re: Afspraak met Jop Fackeldey - Windplan Groen

geachte mevrouw [redacted],

Bedankt voor uw mail, wat mij betreft kan er een afspraak komen op 19 juni om 10:00 in het Provinciehuis te Lelystad. Heb nog even contact gehad met de overige omwonenden van Windpark Hanze over de mail en de in te plannen afspraak. Er is behoefte om met meer personen te komen (totaal circa 5 personen), neem aan dat het verder geen probleem is. Verneem uiteraard graag als er verder nog vragen zijn anders tot volgende week woensdag.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]

Postadres	: Postbus 230, 8250 AE Dronten
Telefoon	: 06 [redacted]
Mobiel	: 06-[redacted]
E-mail	: [redacted]@agrivesta.nl

Internet : www.agrivesta.nl
KvK : 39100217
Algemene voorwaarden : Algemene voorwaarden VastgoedPro
Privacyverklaring

DISCLAIMER

De informatie in dit e-mail bericht is uitsluitend bedoeld voor de geadresseerde. Gebruik van deze informatie door anderen dan de geadresseerde is niet toegestaan. Indien u dit bericht per vergissing heeft ontvangen, verzoeken wij u om ons hiervan op de hoogte te stellen en het bericht te vernietigen. De inhoud van deze e-mail is vertrouwelijk en kan onder een wettelijke of contractuele geheimhoudingsplicht vallen. Agrivesta kan niet in staan voor een juiste en/of volledige overbrenging van de inhoud van deze e-mail, noch voor de (tijdige) ontvangst daarvan en aanvaardt geen aansprakelijkheid in dezen.

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Datum: vrijdag, 7 juni 2019 13:43
Aan: "[redacted]@agrivesta.nl'" <[redacted]@agrivesta.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: Afspraak met Jop Fackeldey - Windplan Groen

Goedendag meneer [redacted],

Onlangs heeft u met gedeputeerde Fackeldey gesproken over het inplannen van een afspraak. Graag zou ik de afspraak hierbij willen afstemmen met u. Hieronder een aantal mogelijkheden:

- 19 juni van 10.00 ? 11.00 uur
- 24 juni van 12.30 ? 13.30 uur
- 1 juli van 12.30 ? 13.30 uur
- 4 juli van 09.00 ? 10.00/ 10.00 ? 11.00/ 13.00 ? 14.00

Graag hoor ik van u wat schikt.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]

Gedeputeerde Staten Provincie Flevoland

Van: [redacted]
Aan: Jop Fackeldey
Onderwerp: FW: Natuur en Windplan Groen
Datum: dinsdag 11 juni 2019 14:59:29
Bijlagen: image001.png

Ter informatie.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Gedeputeerde Staten Provincie Flevoland

Visarenddreef 1, 8223 PH Lelystad
Postadres: Provincie Flevoland, Postbus 55, 8200 AB Lelystad

T 0320-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

Van: Harold Hofstra <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: dinsdag 11 juni 2019 14:55
Aan: [redacted]' <[redacted]@gmail.com>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>;

Geachte commissie Windplan Groen van de VVE Ketelhaven

Op 4 juni heb ik onderstaande email van u ontvangen over windplan Groen. In uw mail deelt u uw zorgen over de effecten van windplan Groen op de ecologische waarden van de omgeving. Het is goed om te lezen dat de inwoners van Ketelhaven betrokken zijn bij hun leefomgeving en in dat kader ook opkomen voor deze belangen. U geeft aan dat de door geuite zorgen ook via een zienwijze aan ons en het ministerie kenbaar zijn gemaakt. Dit betekent dat de bevoegde gezagen in een officiële beantwoording op de ingebrachte punten zullen reageren. In z'n algemeenheid wil ik opmerken dat wij als college van Gedeputeerde Staten hebben geoordeeld dat het Rijksinpassingsplan voldoet aan de geldende beleidskaders en wij daarom besloten hebben geen zienswijze in te dienen. Vooruitlopend op deze beantwoording wil ik op hoofdlijnen reageren op de drie punten waar u aandacht voor vraagt.

1. ***Verzoek om de effecten van Windpark Hanze separaat te beoordelen en geen ontheffing te verlenen*** *- Onze beoordeling van het MER en uitgevoerde natuuronderzoeken luidt dat de effecten op natuur voldoende in beeld zijn gebracht en dat deze effecten ook binnen de gestelde normen liggen. Vanuit natuur gezien zijn de effecten van Windpark Hanze vergelijkbaar met de andere windparken van Windplan Groen. Er is vanuit de Wet Natuurbescherming bezien geen reden dit windpark anders te behandelen. Verder blijft Windplan Groen buiten het Natuurnetwerk Nederland (voorheen EHS) alsmede Natura 2000-gebied. Effecten op deze gebieden blijven dan ook beperkt, dan wel binnen de gestelde normen. Uit onderzoek blijkt dat barrièrewerking op aangewezen soorten van Natura 2000-gebieden bovendien uitgesloten is.*
2. ***De MER voor Windplan Groen kent een aantal hiaten die aangevuld en opnieuw beoordeeld moeten worden.***
   Zoals u al aangeeft heeft de commissie MER inderdaad een positief advies afgegeven. Vanwege de deskundigheid en onafhankelijkheid van deze commissie hebben wij in eerste plaats geen aanleiding gezien voor een ander oordeel over het MER. Daar komt bij dat er in het plangebied van Windplan Groen geen beschermde insectensoorten voorkomen en dat wij niet bekend zijn met onderzoeken die aantonen dat de turbulentie van windmolens zorgt voor de verspreiding van gewasbeschermingsmiddelen. Gezien de hoogte van de windmolens lijkt ons dat ook zeer onwaarschijnlijk. Het klopt dat de effecten op de Komeco geen onderdeel uitmaken van het MER. De initiatiefnemer heeft echter wel een onderzoek laten uitvoeren naar de verwachten effecten. Hieruit blijkt dat de windmolens zodanig zijn gesitueerd t.o.v. de schoorsteen dat er geen effect is op Ketelhaven. Eventuele zog leidt zelfs tot verdunning. Ik heb begrepen dat u ook op de hoogte bent van deze uitkomsten.
3. ***Stiltegebied*** *- We zijn als provincie het bevoegd gezag voor de bescherming van de stiltegebieden. In dat kader is ook beoordeeld of de toekomstige windmolens de richtwaarde van 35 dB(A) niet onevenredig zouden overschrijden. In de beoordeling is geconstateerd dat er voor turbines met een lager bronvermogen en met bovengemiddeld bronvermogen, wel een hogere belasting dan de richtwaarde kan plaatsvinden. Deze hogere belasting wordt door ons in het stiltegebied aanvaardbaar geacht omdat het geluid van de windmolen alleen zo luid is als ook het omgevingsgeluid (door de wind) is toegenomen (zie hiervoor ook de toelichting van het rijksinpassingsplan).*

Ik hoop dat ik met het bovenstaande een deel van uw zorgen heb mogen wegnemen. De officiële reactie op de zienswijzen wordt in de komende periode voorbereid. Zodra deze zijn beantwoord kunt u de beantwoording per post verwachten.

Met vriendelijke groet,

H.J. (Harold) Hofstra

Gedeputeerde Provincie Flevoland

Telefoon: 0320 [redacted]

www.flevoland.nl

PROVINCIE FLEVOLAND

Van: [redacted] <[redacted]@gmail.com>
Verzonden: dinsdag 4 juni 2019 19:54
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] k <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; Jan de Reus <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]

Als bewoners van Ketelhaven genieten we elke dag van de natuur om ons heen, maar we zien ook dat we afhankelijk zijn van de staatsrechtelijke hoeder van de natuur. Dat bent u.

Het totale gebied waar Windpark Hanze -onderdeel van Windplan Groen- gepland staat, wordt omsloten door door de Ecologische Verbindingszone en de Ecologische Hoofdstructuur (EVZ/EHS). Die wordt gevormd door de Hogevaart, en maakt via de Roggebottocht (de zuidgrens van park Ketelhaven en de Buitenplaats) verbinding met het Roggebotveld en het Roggebotzand.
Tevens is ook het Hanzelijn tracé een Ecologische Verbindingszone tussen Dronten en de Randmeren.
In het gebied liggen dus waardevolle natuurgebieden, die tevens aansluiten op de Nieuwe Natuur Oostkant Dronten, het Ketelmeer en de IJsseldelta. Daarmee wordt het plangebied dus in zijn geheel omsloten door natuurgebieden en -zones.

Om deze natuurgebieden te realiseren worden publieke financiële middelen ingezet. Tegelijkertijd wordt dit gebied door de plannen voor Windpark Hanze gedevalueerd met hoge industriële windturbines met de nadelige gevolgen daarvan voor fauna, flora en stilte. De gevolgen van windturbines voor datgene wat 'geen stem heeft'.

We willen u als gedeputeerde Natuur en de Provinciale Staten vragen om op te komen voor drie zaken:

1. Het gevaar dreigt dat voor Windplan Groen in 1 keer in 1 besluit voor het hele plan ontheffing van de Wet Natuurbescherming gegeven wordt, terwijl de grootste schade aan de natuur zich concentreert op het plangebied van Windpark Hanze. We verzoeken de gedeputeerde Natuur daarom dringend, dit besluit niet in 1 keer voor het gehele gebied te nemen, maar de gevolgen voor de natuur in Windpark Hanze apart op haar natuurwaardes te beoordelen en voor dit gebied geen ontheffing zonder nader onderzoek, van de Wet Natuurbescherming te geven.
2. Ondanks de positieve beoordeling van een onafhankelijk commissie- kent de MER voor Windplan Groen nog een aantal hiaten, die voor de definitieve besluitvorming aangevuld en opnieuw beoordeeld moeten worden. Er is in MER namelijk geen rekening gehouden met:
    - het effect van de turbulentie op de verspreiding van de afgassen van de schoorsteen van Komeco.
    - het effect van de turbulentie op de verspreiding van gewasbeschermingsmiddelen.
    - de insectensterfte ten gevolge van de windmolens.
3. Het belang van stilte en stiltegebieden.

In de bijlagen vindt u de onderbouwing van deze punten die onderdeel uitmaken van de zienswijzen van onze individuele bewoners, zoals ingediend bij Bureau Energieprojecten en bij u als provincie.

We zien uit naar uw visie en inzet om ecologische waarden te beschermen in de Oostrand Flevoland en de Oostkant van Dronten.
En we vertrouwen erop dat u de bovenstaande signalen meeneemt in de beoordeling van Windplan Groen in het kader van de Wet Natuurbescherming.

met vriendelijke groet,
de commissie Windplan Groen Ketelhaven

Van: [redacted]
Aan: Jop Fackeldey
Onderwerp: Re: concept mail aan de projectgroepleden van windplan Groen
Datum: maandag 1 juli 2019 10:37:38
Bijlagen: image001.png

Hoi Jop

Ik zou even opletten met de verwijzing naar het beleid...we hebben in het ontwerp besluit al aangegeven dat het project plan voldoet aan het beleid. [redacted]

Groet [redacted]

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 1 jul. 2019 om 09:42 heeft Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:

> Een kleine suggestie om het iets smarter te maken...
>
> Met vriendelijke groet,
>
> Jop Fackeldey
> Gedeputeerde Provincie Flevoland
> T: 0320-[redacted]
> E: [redacted]@flevoland.nl
>
> ---
>
> **Van:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
> **Verzonden:** zaterdag 29 juni 2019 10:34
> **Aan:** [redacted]' [redacted]@gmail.com>; Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@gmail.com' <[redacted]@gmail.com>
> **Onderwerp:** concept mail aan de projectgroepleden van windplan Groen
>
> Heren,
>
> Maandag zou ik de onderstaande tekst naar de projectgroep-leden van windplan Groen kunnen sturen. [redacted]
> Vraag is of:
>
> 1. jullie kunnen instemmen met de tekst
> 2. deze mail wellicht ook naar de omwonenden/waterschap en bestuur windpark Hanze gestuurd zou moeten worden? Mijn advies is om dat wel te doen zodat iedereen bekend is met de situatie. Kan ik dit bericht dan via Hendrik en Douwe daar dan terecht laten komen?
>
> *Beste projectgroep-leden/betrokkenen in de mediation rondom Windpark Hanze*
>
> *Vandaag heb ik het concept-GS voorstel voor het goedkeuren van het projectplan en*

de vaststelling van de omgevingsverordening met de gedeputeerde besproken. Jop Fackeldey gaf aan dat hij op dit moment niet kan instemmen met het projectplan (en dus de vaststelling van de omgevingsverordening) vanwege het uitblijven van een bemiddelingsresultaat. Er is dan immers geen zekerheid dat in voldoende mate voldaan is aan de participatie-eis. Hij is voornemens om dit ook tijdens de stuurgroep van het project te bespreken. Hij vertrouwt er op dat [redacted] *en* [redacted] *als procesbegeleider en mediator kunnen bijdragen aan het benodigde resultaat en laat de goedkeuring van het projectplan daarom in zwaarwegende mate afhangen van hun advies mbt de mate waarin ook bij Windpark Hanze voldaan is aan de participatie-eis. E.e.a. betekent dat hij van alle partijen een maximale inspanning verwacht om nader tot elkaar te komen. Tot die tijd is er wat hem betreft geen basis voor het goedkeuren van een projectplan.*

Bel gerust als dit bericht vragen oplevert!

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Provincie Flevoland
T 0320-[redacted]
M 06-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

[redacted]

<image001.png>

Van: [redacted]
Aan: Jop Fackeldey
Onderwerp: DOCUVITP-#2443484-v1-Nota_van_Antwoord_aanpassing_Omgevingsverordening
Datum: maandag 1 juli 2019 16:55:59
Bijlagen: DOCUVITP-#2443484-v1-Nota_van_Antwoord_aanpassing_Omgevingsverordening.DOCX

En bijgaand mijn reacties.

Aanleiding

Projectplannen voor opschalen en saneren van windmolens behoeven goedkeuring van Gedeputeerde Staten. Op basis van een (goedgekeurd) projectplan kunnen Gedeputeerde Staten plaatsingszones aanwijzen en aanpassen.

Voor het Windplan Groen is een projectplan ingediend. Uit het projectplan is gebleken dat, gelet op de evenwichtige balans tussen omgevingskwaliteit, het maatschappelijk draagvlak en het economisch perspectief, er behoefte is aan optimalisatie van de plaatsingszones bij de Pijlstaartweg, Harderringweg, Hoge Vaart en Kokkeltocht en het aanwijzen van drie extra plaatsingszones aan Ansjovistocht, Zeebiestocht en Verlengde Hondtocht Noord.
Voor deze optimalisatie en aanwijzing van extra plaatsingszones is een ontwerp Wijziging Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen opgesteld.

Procedure

Het ontwerp van de Wijziging Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen heeft vanaf 26 april 2019 tot en met 6 juni 2019 ter inzage gelegen.
Gedurende die termijn zijn acht zienswijzen ontvangen op het ontwerp van de wijziging van de Omgevingsverordening. De zienswijzen zijn tijdig ingediend en zijn daarom in behandeling genomen. In deze nota zijn deze zienswijzen van antwoord voorzien.

Voor de realisatie van het Windplan Groen heeft het Rijk een Rijksinpassingsplan opgesteld. Het ontwerp daarvan heeft samen met andere ontwerp-besluiten die onder de rijkscoördinatieregeling vallen vanaf 26 april 2019 tot en met 6 juni 2019 ter inzage gelegen. Een aantal zienswijzen die in het kader van het Rijksinpassingsplan voor Windplan Groen bij het Rijk zijn ingediend, hebben mede betrekking op de wijziging van de Omgevingsverordening. Deze zijn in een aparte bijlage van reactie voorzien.

Reactie en gevolgen voor de vaststelling van de Wijziging Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen

Hierna is op de 8 zienswijzen die specifiek zijn ingediend tegen de wijziging van de Omgevingsverordening een reactie gegeven.
In de bijlage is ingegaan op de zienswijzen die bij het Rijk zijn ingediend, voor zover deze betrekking hebben op de Wijziging Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen.

De zienswijzen geven aanleiding om de toelichting op de wijziging van de Omgevingsverordening – ten opzichte van het ontwerp - aan te vullen met een passage over de noodzaak en ruimtelijke aanvaardbaarheid van de aanpassingen van de plaatsingszones.

e-docs nr	nr.	Samenvatting zienswijze	Beantwoording zienswijze	Gevolgen voor de wijziging van de Omgevingsverordening
Zienswijzen gericht aan Gedeputeerde Staten en voor zover betrekking hebbend op de aanpassingen uit de wijziging van de Omgevingsverordening. Dit betreffen: - **Optimalisaties van de plaatsingszones** - **Toegevoegde plaatsingszones** - **Uitgestelde sanering van de Eolienne windmolens** - **Goedkeuring van het projectplan**				
2429633	P 1	De Ellertocht als mogelijke locatie voor 5 windturbines is niet meegenomen als optimalisatie in de wijziging van de Omgevingsverordening, terwijl deze locatie juist kansen biedt om tegemoet te komen aan de signalen vanuit Biddinghuizen en Ketelhaven. Verzocht wordt de locatie Ellertocht alsnog op te nemen in de Omgevingsverordening.	**Tevens algemene reactie op verzoeken om alternatieve en/of extra plaatsingszones aan te wijzen in de omgevingsverordening en overige verzoeken tot aanpassing van de omgevingsverordening .** **Extra en alternatieve plaatsingszones en overige gewenste aanpassingen van de omgevingsverordening** In de planontwikkelingsfase werd verwacht dat het vanwege allerhande belemmeringen niet mogelijk zou zijn alle plaatsingszones volledig te benutten en dat mogelijk meer ruimte nodig zou zijn voor een plan met voldoende economisch perspectief. In de notitie reikwijdte en detailniveau en het MER eerste fase zijn daarom extra plaatsingszones in beeld gebracht. Uitgangspunt voor het toevoegen van extra plaatsingszones was om zo dicht mogelijk bij de uitgangspunten te blijven van het eerder vastgestelde beleid (het Regioplan Windenergie) en de ontwerpcriteria uit het beeldkwaliteitsplan. Op basis van die uitgangspunten zijn de Verlengde Hondtocht Noord, het verlengen van de Pijlstaartweg, het opschalen van de Zeebiestocht en de Ansjovistocht en een lijn parallel aan de Knardijk als extra plaatsingszone in de onderzoeken opgenomen. De Ellertocht en Oude Bostocht maakten daar geen deel van uit. Toen er tijdens het vormgeven van het voorkeursalternatief duidelijk werd dat er vanwege gebiedsspecifieke omstandigheden daadwerkelijk meer beleidsruimte nodig was, is er gekeken naar wat er nodig was om de extra benodigde beleidsruimte mogelijk te maken. Er is voor gekozen om de Ansjovistocht, Zeebiestocht en 2 posities aan de Hondtocht Noord toe te voegen. Voor de Ansjovistocht en Zeebiestocht is gekozen omdat deze lijnen al beschikten over een vervangingsvergunning. Hierdoor zou de ruimtelijke impact ten opzichte van de vergunde situatie niet significant toenemen en ontstond een kans voor de omgeving in deze lijnen te participeren. Met de 2 extra posities aan de Hondtocht Noord Extra kon worden aangesloten op een eerder aangewezen plaatsingszone (Hondtocht Noord) waardoor ook op deze plek zo veel mogelijk werd aangesloten bij de ruimtelijke uitgangspunten uit het Regioplan. Alternatieve zones in ruil voor zones elders (bijvoorbeeld rondom de kernen) maken geen onderdeel uit	geen

			van het ingediende (project)plan van de initiatiefnemer en zijn daarom niet beoordeeld. In diverse zienswijzen worden suggesties gedaan voor het opnemen van nieuwe alternatieve locaties en wordt verzocht om een afstand van 10x de tiphoogte tot de kernen. In het kader van de voorliggende procedure is deze vraag echter niet aan de orde. Omdat de initiatiefnemer een plan heeft ingediend dat aan de kaders voldoet, mag deze van de overheden verwachten dat zij medewerking verlenen. ~~Naar aanleiding van de ingediende zienswijzen en de geuite zorgen vanuit de samenleving zijn de gemeente Dronten en de provincie in gesprek met de initiatiefnemer of er toch aan deze zorgen tegemoet kan worden gekomen. De uitkomsten hiervan zijn nog niet bekend, zodat deze nu niet in de overwegingen worden betrokken.~~	
2433143	P 2	De KNVvL verzoekt het College van Gedeputeerde Staten tot het bewerkstelligen van verplaatsing van de windturbines aan de Kokkeltocht ter hoogte van het zweefvliegveld naar een locatie die tenminste 4500 meter verwijderd is van dit zweefvliegveld. Dit enerzijds teneinde een veilige vluchtuitvoering te borgen conform de bepalingen van de RVGLT en anderzijds teneinde de Zweefvliegclub Flevo niet te verdringen. In plaats van de Kokkeltocht is een aantal alternatieven aanwezig waar geen of minder overlast veroorzaakt wordt.	Bij het vaststellen van het Regioplan, de vertaling ervan in de Omgevingsverordening en het ontwikkelen van het windplan Groen is aangenomen dat de locatie van het ZC Flevo geen toekomstvaste locatie zou zijn gezien de ontwikkelingen van Lelystad Airport. In dat kader is ook aan de Alderstafel afgesproken dat de provincie zich in faciliterende zin zal inspannen voor een verplaatsing. Het ontwerp van het luchtruim en de routes voor Lelystad Airport is in de tweede helft van 2017 conform artikel 5.11 van de Wet luchtvaart geconsulteerd. Het zweefvliegterrein zou in dit ontwerp binnen de control zone (CTR) vallen waardoor het gebruik van het terrein als zweefvliegveld (na ingebruikname van de CTR) niet voortgezet zou kunnen worden. Op basis hiervan is de planvorming van Windplan Groen voortgezet. Naar aanleiding van de consultatie en op verzoek van de General Aviation is het ontwerp van de CTR kleiner gemaakt waardoor het zweefvliegterrein buiten de CTR is gaan vallen en het gebruik van het zweefvliegterrein met een beperkte vlieghoogte van 1.500 ft. voortgezet kan worden. Op basis van de ontwikkelingen op Lelystad Airport zal met een veiligheidsanalyse beoordeeld moeten worden of het gebruik van het zweefvliegterrein veiligheidsrisico’s met zich meebrengt. Onzeker is of de beperkingen dan nog verder worden beperkt of dat de huidige vlieghoogte mag worden aangehouden. Gezien de beperkte vlieghoogte heeft ZC Flevo in augustus 2018 in overleg met de provincie uitgesproken nog steeds in te willen zetten op een verplaatsing. Het gebruik van het zweefvliegveld is niet verenigbaar met realisatie van het voorkeursalternatief van windplan Groen. Het belang van (de gebruikers) van het zweefvliegterrein is bij de ontwikkeling van windplan Groen door het ministerie van EZK afgewogen tegen het belang van de voorgenomen ontwikkeling van Windplan Groen. Daarbij is afgewogen dat het in stand houden van het zweefvliegterrein leidt tot een aanzienlijke reductie van de mogelijkheden voor de bouw en exploitatie van windturbines in het gebied van Windplan Groen en daarmee aanzienlijk minder duurzame energie geproduceerd kan worden. Het (maatschappelijk) belang voor de productie van duurzame energie en het optimaal benutten	geen

			van beschikbare en geschikte locaties voor windenergie is afgewogen tegen de economische en maatschappelijke betekenis van het zweefvliegterrein, de gebruikers van dit terrein en de mogelijkheden om elders te zweefvliegen. De uitkomst van deze belangenafweging is dat het ministerie van EZK heeft besloten dat het realiseren van duurzame energie voorrang heeft boven het in stand houden van de mogelijkheid tot zweefvliegen en dat derhalve de functie van het zweefvliegveld in het inpassingplan vervalt. Gezien deze belangenafweging van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en de provinciale inspanningen voor de verplaatsing van het zweefvliegveld zien wij geen aanleiding om een alternatief te onderzoeken voor de beoogde windmolens bij de Kokkeltocht.	
	P 3	De KNVvL verzoekt het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland schadeloosstelling middels de Regeling Nadeelcompensatie en de Gebiedsgebonden Bijdrage te onderzoeken.	De KNVvL maakt niet duidelijk welke schade zij lijdt als gevolg van het inpassingsplan. Voor het project geldt geen Regeling Nadeel-compensatie waarop een beroep kan worden gedaan. De invulling die wordt gegeven aan de gebiedsgebonden bijdrage is thans onderdeel van overleg tussen initiatiefnemers en de omgeving. Hiervoor wordt gezamenlijk met de gemeenten Dronten en Lelystad een gebiedsproces opgezet. Op basis van het Regioplan zijn zij degenen die in overleg met de initiatiefnemer de bestedingsdoelen mogen vaststellen. Als de KNVvl meent dat zij planschade leidt dan kan zij na het onherroepelijk worden van het Rijksinpassingsplan een verzoek tot planschade indienen bij de gemeente Dronten. De wijziging van de Omgevingsverordening Flevoland is echter geen oorzaak van schade in de zin van de Wro.	
2434550 2434551 2434552	P 4	De wijziging van de Omgevingsverordening voorziet in de plaatsing van windmolens ten noorden van de Hanzeweg. Met name de plaatsingszone Hondtocht Noord, op ca. 1300 meter van het terrein van de NTKC aan de Roggebotweg, is voor de NTKC onaanvaardbaar. Dit beperkt de kwaliteit van kamperen vanwege geluid, slagschaduw en licht.	**Tevens algemene reactie over ruimtelijke aanvaardbaarheid van toegevoegde en geoptimaliseerde plaatsingszones** Zowel Provinciale Staten als Gedeputeerde Staten hebben ingestemd met het voorkeursalternatief voor windplan Groen en daarmee met het toevoegen van extra plaatsingszones, de optimalisatie van plaatsingszones en de uitgestelde sanering voor de Eolienne-ondernemers. De noodzaak voor de benodigde wijzigingen zijn onderbouwd in de sanity-checks en aan de hand van de locatiespecifieke omstandigheden gemotiveerd. Daarnaast is in de MER aan de hand van een alternatieven-afweging en effect-beoordeling onderbouwd dat er sprake is van een ruimtelijk aanvaarbaar alternatief en dat het (met beperkte mitigaties zoals stilstand) mogelijk moet zijn om de nieuwe windmolens in de extra of geoptimaliseerde plaastingszones te realiseren en daarbij te voldoen aan de geldende wet- en regelgeving. Deze overwegingen hebben ten grondslag gelegen aan het ter inzage leggen van de ontwerp-wijzigingsverordening die de voorgestelde aanpassingen op de verordening juridisch mogelijk maakt. Omdat deze onderbouwing ontbreekt in de toelichting op het besluit van de wijzgingsverordening wordt de toelichting naar aanleiding van de zienswijzen alsnog aangevuld. Dat er daadwerkelijk aan de wet- en regelgeving tav bijv. geluid, slagschaduw en lichthinder en/of het gebiedsspecifieke beleid is voldaan is vervolgens beargumenteerd in het (ontwerp)inpassingsplan en de	Onderbouwing wordt toegevoegd aan de toelichting bij het wijzigingsbesluit.

			bijbehorende (ontwerp)omgevingsvergunningen. Voor een reactie op de deze elementen uit uw zienswijze hebben wij uw zienswijzen doorgestuurd naar het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en verwijzen we naar de beantwoording van het ministerie. **135.3 van de nota van het ministerie** .	
	P 5	In de vigerende Structuurvisie Windmolens op Land is het gebied ten noorden van de Hanzeweg windmolenvrij. Het inpassingsbesluit loopt vooruit op de vaststelling van de, gelijktijdig ter inzage gelegde, wijziging van de provinciale omgevingsverordening.	Al bij de vaststelling van het Regioplan zijn de verschillen ten opzichte van de SvWOL gemotiveerd. De voorliggende wijzigingsverordening wijkt met de toevoeging van de plaatsingszone Verlengde Hondtocht Noord ook af van de SvWOL. Dat deze afwijkingen ruimtelijk aanvaardbaar zijn, is overwogen in het MER voor het Rijksinpassingsplan en daarna verder uitgewerkt in het Rijksinpassingsplan. Het klopt dat het ontwerp Inpassingsplan gelijktijdig ter inzage is gelegd met de ontwerp wijzigingsverordening. Met de gelijktijdige bekendmaking wilden wij de omgeving op de hoogte brengen van de samenhang tussen inpassingsplan en verordening. Bij de vaststelling van het inpassingsplan is het echter noodzakelijk dat de wijzigingsverordening is vastgesteld.	
	P 6	Uit de ontwerpbesluiten blijkt niet dat en hoe rekening is gehouden met de natuur- en recreatiewaarden van NNN gebied Roggebotzand.	zie reactie bij punt 4.	
	P 7	De noodzaak om windmolens toe te staan buiten het in de vigerende Structuurvisie aangewezen gebied blijkt niet uit de ontwerp omgevingsverordening. Deze noodzaak is er ook niet vanuit de provinciale taakstelling. De Monitor Wind op Land laat immers zien dat de plannen voor Flevoland een surplus hebben van 334,7 MW.	De noodzaak voor het toevoegen van de extra windmolens in de extra plaatsingszones is inderdaad niet gelegen in de provinciale taakstelling Wind op Land. In het vastgestelde beleid (Regioplan Windenergie) is gemotiveerd dat de taakstelling Wind op Land een tussenstap is voor het bereiken van de energie-neutraliteit van de provincie. Daarnaast is uitgangspunt van het provinciale beleid (Regioplan Windenergie) dat er binnen de projectgebieden voldoende economisch perspectief aanwezig moet zijn om tot uitvoering te komen. Dit houdt in dat er in bepaalde situaties beleidsruimte moet worden toegevoegd om tot voldoende economisch perspectief te komen.	
	P 8	De onderbouwing in de ontwerp omgevingsverordening voor de noodzaak van deze twee molens genoemde begrippen; robuuster maken van de businesscase en doelrendement onder de benchmark geuiten van wollig taalgebruik, iedere afweging ten opzichte van andere (natuurbelangen) ontbreekt.	De noodzaak voor het toevoegen van de extra windmolens in de extra plaatsingszones is gelegen in het creeren van voldoende economisch perspectief in het projectgebied voor windplan Groen. Dit blijkt uit de sanity checks die zijn uitgevoerd door een onafhankelijk deskundige in opdracht van de provincie en gemeenten. Daarnaast is in de MER en het inpassingsplan overwogen dat de locatie van de extra plaatsingszone aanvaardbaar is in het kader van de overige belangen in het gebied. De ingebrachte zienswijze geeft aanleiding om de sanitychecks toe te voegen aan de onderbouwing van de wijzigingsverordening.	Sanity checks worden toegevoegd aan de onderbouwing van de wijzigingsverordening
2434865 2434866 2434999 2434867	P 9	Het windpark komt op respectievelijk ca. 1500 en ca. 2000 meter van de woning en bedrijfsgebouwen van reclamanten te liggen. Dit zal het woon-, leef- en werkklimaat aantasten en leiden tot een	Gezien de genoemde afstand en het adres van de reclamant lijkt dit onderdeel van de zienswijze zich niet te richten tegen de gewijzigde onderdelen van de omgevingsverordening. De indieners wonen op respectievelijk ca 2800 en 3500 meter van de toegevoegde extra plaatsingszone en 2000 en 1500 meter van de dichtsbijzijnde windmolen die gerealiseerd kan worden op basis van de oorspronkelijk vastgestelde plaatsingszones. Wij verwijzen daarom naar de beantwoording in het kader van het	

2434869 2435000		waardevermindering van hun onroerende zaken.	inpassingsplan/omgevingsvergunningen: zie punt 100.1 ev.	
	P 10	Alternatieve ontwikkelingsmogelijkheden voor de eigendommen van reclamant, zoals de ontwikkeling van nieuwe natuur in combinatie met de ontwikkeling van landgoederen, worden beperkt door de komst van het windpark.	Het klopt dat de gemeente initiatieven faciliteert langs de westrand van de bosrijke delen van de Randmeerzone, waarbij het uitgangspunt is dat een combinatie wordt gemaakt met verbreding van de bossen in westelijke richting. In het noordelijk deel van die zone (langs Het Roggebotzand, het Revebos en De Abbert) dient het daarbij te gaan om functies die passen bij het extensieve karakter van het gebied, zoals nieuwe landgoederen. De plaatsingszones voor Winplan Groen staan niet in de weg aan dergelijke initiatieven in die zone.	
	P 11	Anders dan in het provinciale beleid is voorzien zullen reclamanten alleen nadelen en geen voordelen van het windpark ondervinden. Voor in ieder geval Windpark Hanze geldt dat bewonders en ondernemers in het gebied niet de mogelijkheid hebben gehad om op gelijke voet financieel te participeren in de ontwikkeling. Terwijl dit wel een uitgangspunt in het Regioplan is. De Vereniging Windpark Hanze heeft alleen het Waterschap Zuiderzeeland de mogelijkheid geboden om te investeren in het windpark. Ondernemers en bewoners zijn niet in die gelegenheid gesteld.	**Tevens algemene reactie op het verzoek het projectplan niet goed te keuren ivm bezwaren financiële participatie en planparticipatie** Voor het goedkeuren van een projectplan moet het projectplan voldoen aan de eisen die daarover worden gesteld in de Omgevingsverordening Flevoland. Ten aanzien van de financiële participatie moet het projectplan inzichtelijk maken hoe de omgeving de gelegenheid krijgt om financieel te participeren en tevens hoe die participatie per fase op een eerlijke eenvoudige en evenwichtige wijze wordt uitgewerkt. Daarbij geldt dat in elk geval de bewoners en ondernemers gevestigd in het projectgebied de gelegenheid krijgen om vanaf de eerste risicodragende fase financieel en risicodragend te participeren. Voor de planparticipatie geldt dat het projectplan inzichtelijk maakt hoe het draagvlak voor en burgerparticipatie bij het initiatief worden verzekerd en hoe de omgeving in een vroeg stadium van de planvorming worden betrokken. *Financiële participatie* In het projectplan van windplan Groen is in hoofdstuk 5 omschreven hoe de financiële participatie wordt vormgegeven. Hoewel bewoners en ondernemers uit de projectgebieden niet altijd rechtstreeks in de windturbinelijnen kunnen investeren, wordt deze mogelijkheid wel geboden via Windshare. Dit is een vereniging speciaal opgericht voor bewoners en ondernemers zonder grondposities en saneringswindmolens van de projectgebieden uit het Regioplan. Vanaf 2016 heeft Windshare een aantal enquêtes uitgezet om de gewenste omvang van de participatie van de windparken te kunnen bepalen. Aan de hand van de uitkomsten heeft Windshare met de Windkoepel afspraken gemaakt over een participatie-aandeel in de verschillende parken die deel uitmaken van Windplan Groen. Omdat iedereen de kans heeft gehad om te participeren (direct of via Windshare), onderzoek is gedaan naar de omvang van de investeringsbehoefte en deelname aan Windshare niet fors is overtekend zien wij geen aanleiding om de geboden participatiemogelijkheden als onvoldoende open, oneerlijk en onevenwichtig te beoordelen. Ook de deelname van derden (zoals bijvoorbeeld het Waterschap in windpark Hanze) heeft geen invloed op de eerder overeengekomen omvang waarbinnen andere participanten via Windshare kunnen deelnemen.	XX

			De beoordeling van de financiële participatie doet de provincie op hoofdlijnen. Omdat de provincie niet in de markt kan treden kan zij bijvoorbeeld geen oordeel uitspreken over de hoogte van de omgevingsvergoedingen of over afgesproken rendementen op aandelen. Niet vanuit de beoordelende rol van het projectplan, maar omdat de provincie een zo groot mogelijk maatschappelijk draagvlak nastreeft en naar aanleiding van een motie van Provinciale Staten faciliteert de provincie in dit kader gesprekken tussen de omwonenden en windpark Hanze. *Planparticipatie* In hoofdstuk 7 van het projectplan zijn de planparticipatie en communicatie voor windplan Groen uitgewerkt. In dit hoofdstuk is per planfase beschreven hoe de omgevingscommunicatie is of wordt vorm gegeven. Daarnaast wordt er verwezen naar de uitwerking in een omgevingsmanagement- en communicatieplan. Uit het hoofdstuk blijkt ook dat WKG al tijdens de planvormingsfase bijpraatsessies heeft georganiseerd in alle kernen van Windplan Groen. Windshare heeft als belangenbehartiger van de bewoners van het buitengebied een belangrijke rol gespeeld in haar informatievoorziening door o.a. de bewoners van het buitengebied direct aan te schrijven en bijeenkomsten te organiseren. Ook hebben individuele parken gecommuniceerd met de omwonenden. Op ieder communicatie moment zijn en worden mensen uitgenodigd om input te leveren voor de verdere totstandkoming van het project. Hoewel de provincie niet twijfelt aan de uitvoering van de beschreven communicatie-momenten kan het evengoed mogelijk zijn er nog behoefte bestaat voor een gesprek. De initiatiefnemer is daarom door de betrokken overheden gewezen op de signalen uit de zienswijzen en oproepen tot meer communicatie. Daar waar de provincie kan helpen om dit gesprek te ondersteunen, kunnen zowel initiatiefnemer als omgeving daar een beroep op doen. Naar aanleiding van de ingediende zienswijzen heeft de initiatiefnemer het projectplan op de onderdelen financiele participatie en planparticipatie ter verduidelijking aangevuld. De provincie ziet geen aanleiding om naar aanleiding van de zienswijze goedkeuring aan het projectplan te onthouden.	
	P 12	Reclamanten zijn pas in het voorjaar van 2019 geïnformeerd over de plannen, toen de ontwerp-besluiten ter inzage werden gelegd. Elke gelegenheid om een inbreng te leveren op een moment dat die inbreng er nog toe kon doen, is hen in strijd met het beleid en de Omgevingsverordening onthouden. Aan de eis van planparticipatie uit het Regioplan is niet voldaan. Des te meer een gebrek,	zie beantwoording punt 11	

		omdat de ter inzage gelegde wijziging van de omgevingsverordening nu voorziet in niet één, maar twee lijnopstellingen die niet eerder voorzien waren in de Structuurvisie Windenergie op Land en het Regioplan.		
	P 13	Het projectplan Windplan Groen voldoet, voor zover het Windpark Hanze betreft, niet aan de eisen uit de omgevingsverordening voor wat betreft planparticipatie en financiële participatie. Het College mag het projectplan om die reden niet goedkeuren. Of wordt voldaan aan de eisen op het punt van ruimtelijke kwaliteitsverbetering valt voor reclamant niet na te gaan.	zie beantwoording punt 11	
	P 14	Het projectplan is tot op heden niet openbaar gemaakt. Het gevolg daarvan is dat het niet controleerbaar is of het projectplan voldoet aan de Omgevingsverordening.	Het projectplan was samen met de andere stukken voor Windplan Groen op de site van RVO gepubliceerd: https://www.rvo.nl/sites/default/files/2019/04/Brief_-_Goedkeuring_projectplan_Windplan_Groen_Geredigeerd.pdf Daarnaast heeft het projectplan samen met het voornemen tot goedkeuren fysiek ter inzage gelegen bij de gemeenten Dronten en Lelystad en de provincie Flevoland.	
	P 15	Reclamanten gaan er van uit dat het besluit tot goedkeuring van het projectplan op de voorgeschreven wijze bekend gemaakt zal worden, vergezeld van een mededeling. Reclamanten geven er de voorkeur aan dat het College het projectplan en het besluit om het plan goed te keuren aan de openbare voorbereidingsprocedure onderwerpt.	De goedkeuring van een projectplan valt niet onder de uitgebreide voorbereidingsprocedure. Het voornemen om het projectplan goed te keuren heeft met de andere stukken voor Windplan Groen ter inzage gelegen. Ook het uiteindelijke besluit omtrent goedkeuring zal bekend worden gemaakt en met de andere stukken voor windplan groen ter visie worden gelegd.	
	P 16	Het valt te betwijfelen of in het MER voldoende is getoetst op aantasting van de huidige en toekomstige potentie van het Natura 2000 en NNN gebied Roggebotzand. In ieder geval is er geen of onvoldoende onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van de zeearend in het gebied, waarvan bekend is dat deze soort bijzonder kwetsbaar is voor aanvaringen met windturbines. Tenzij uit nader onderzoek alsnog het tegendeel blijkt,	zie reactie bij punt 4. Het MER is opgesteld ten behoeve van het inpassingsplan en de vergunningen. Voor dit deel van de zienswijze wordt daarom verwezen naar de Nota van Antwoord bij het inpassingsplan.	

		houden reclamanten het ervoor dat windpark Hanze ook voor deze soort ontheffingplichtig is op grond van de Wet Natuurbescherming.		
	P 17	De woning en bedrijfsgebouwen van reclamant liggen naast het stiltegebied Roggebotzand. In het inpassingsplan wordt geconcludeerd dat de geluidsbelasting van het windpark de geldende norm van 35 dB(A) in het stiltegebied zal overschrijden. Toch acht men dit aanvaardbaar, omdat waarneembare geluidbelasting ten gevolge van de turbines alleen maar incidenteel zou optreden. Om die reden is aan het gekozen alternatief een neutrale score toegekend, welke reclamanten onterecht achten.	zie reactie bij punt 4. De mogelijke geluidbelasting als gevolg van het windpark is onderzocht in het MER. Voor dit deel van de zienswijze wordt daarom verwezen naar de Nota van Antwoord bij het inpassingsplan.	
2435001	P 18	In het Regioplan Windenergie en de Omgevingsverordening Flevoland moet worden opgenomen dat plaatsing van nieuwe windparken alleen mogelijk is op een minimale afstand van woonkernen van tenminste 10 maal de tiphoogte.	Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt 1.	
	P 19	Wat betreft het onderdeel Windpark Hanze - onderdeel van Windplan Groen, het gebied boven de Hanzeweg N307- is het Regioplan in strijd met nu geldende structuurvisies, plannen, richtlijnen en verordeningen, waaronder de Verordening voor de fysieke leefomgeving Flevoland.	zie reactie bij punt 5.	
	P 20	Het stiltegebied Roggebotzand ligt in het projectgebied van Windplan Groen. Er is sprake van een hogere belasting dan de richtwaarde van 35 dB(A), dit betreft in hoofdzaak de geluidsbelasting van de meest noordelijke turbine van de lijn Hondtocht Noord. Realisatie van deze turbines betekent	zie reactie bij punt 4. De mogelijke geluidbelasting als gevolg van het windpark is onderzocht in het MER. Voor dit deel van de zienswijze wordt daarom verwezen naar de Nota van Antwoord bij het inpassingsplan.	

		dat het laatste stiltegebied van Flevoland met een 100% stil oppervlak verdwijnt.		
2435559 2435561	P 21	Reclamanten menen dat aan de randvoorwaarden voor het nemen van een verantwoord en goed gemotiveerd besluit niet is voldaan en dat er gehandeld is in strijd met de wet en algemene beginselen van behoorlijk bestuur en verzoeken de inhoud van hun zienswijze mee te wegen bij de vaststelling van de definitieve Omgevingsverordening Flevoland.	In de zienswijze zijn geen gronden aangebracht die zich richten op onderdelen uit de wijzigingsverordening. Voor de ruimtelijke aanvaardbaarheid van de extra en geoptimaliseerde plaatsingszones verwijzen we naar de beantwoording bij punt 4 en voor de beantwoording van de overige gronden verwijzen we naar de beantwoording in het kader van het inpassingsplan	
2430437	P 22	Reclamanten hebben bezwaar tegen de oprichting van Windpark Hanze en daarmee ook tegen de verlenging van de plaatsingszone langs de Hondtocht Noord Extra. De motivering dat deze twee extra windmolens bijdragen aan het robuuster maken van de business case en dat zonder deze extra molens het doelrendement onder de benchmark zal blijven, roept vragen op. Een onderbouwing van deze uitspraak en de gebruikte terminologie ontbreekt. Verzocht wordt een onderbouwing te overleggen van stukken waaruit de business case met en zonder de twee extra windturbines blijkt.	zie reactie bij punt 4 en 8.	
	P 23	Waarom is er voor gekozen om de extra plaatsingsruimte op deze locatie te creëren? Is er ook gezocht naar alternatieve locaties?	zie reactie bij 1	

BIJLAGE

nr	Inhoud zienswijze	Antwoord	Aanpassing
Algemeen/ diversen	***Tussen de zienswijzen gericht aan het Rijk zijn zienswijzen aanwezig waarin wordt vermeld dat deze gericht zijn tegen "alle ontwerpbesluiten" voor windplan Groen. De ontwerp wijziging Omgevingsverordening betreft ook een ontwerpbesluit dat de realisatie van windplan Groen mede mogelijk maakt. In een aantal gevallen zijn echter geen inhoudelijke gronden tegen de voorgenomen wijziging van de verordening aangetroffen en zijn derhalve niet van een reactie voorzien.*** ***In het onderstaande zijn de inhoudelijke gronden met betrekking tot de Omgevingsverordening uit de zienswijzen gericht aan het Rijk overgenomen en voorzien van een reactie namens de provincie.*** - **Optimalisaties van de plaatsingszones** - **Toegevoegde plaatsingszones** - **Uitgestelde sanering van de Eolienne windmolens** - **Goedkeuring van het projectplan**		
10.2	In het Ontwerp Inpassingsplan Windplan Groen is het voornemen bekend gemaakt voor het plaatsen van de hoogste windturbines van Nederland van 249 meter hoogte op een afstand van minder dan 900 meter van Ketelhaven. Hoewel ik voorstander van van de toepassing van duurzame energie, vind ik, net zoals Gedeputeerde Staten van Flevoland (https://www.flevoland.nl/getmedia/9ace47d2-279f-45b2-819d-d1620e7b7494/Ontwerp_besluittekst_1e_wijziging_Omgevingsverordening_Windplan_Groen.pdf), dat Windplan Groen moeten kunnen rekenen op maatschappelijk draagvlak. Dus óók bij de direct omwonenden. Ik ben van mening dat het draagvlak voor Windplan Groen bij de woonkern Ketelhaven volstrekt onvoldoende is en dat de plaatsingszone bij de Hogevaart moet worden aangepast tot een afstand van minimaal 10x de tiphoogte van Ketelhaven.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
10.7	2. Het gebied ten noorden van de Hanzeweg Windturbines moet vrij blijven van windturbines a. Het is in strijd met eerdere plannen Het voornemen om turbines te plaatsen ten noorden van de N307 is in strijd met allerlei eerdere en nog steeds geldende plannen voor dit gebied. • Structuurvisie Windenergie op land (SvWOL), 2014 • Structuurvisie gemeente Dronten, Plan 2030 • Bestemmingsplan Ketelhaven-binnendijks 8040 • De EHS Flevoland • Wezenlijke kenmerken en waarden EHS gemeente Dronten • Ontwerp wezenlijke kenmerken en waarden Natuur Netwerk Nederland • EU guidance on wind energy development in acoordance with the EU nature legislation. Het ontwerp Windplan Groen voldoet inmiddels zelfs niet meer aan het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland: ze plant hogere molen dan was afgesproken en ook wil ze molens buiten de afgesproken gebieden paatsen. En de sanering van solitaire windmolens die moeten verdwijnen duurt	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	

	langer. Gemeente en provincie hebben keer op keer de initiatiefnemers ruimte gegeven af te wijken van het Regioplan. We missen de bereidheid bij de gemeente en provincie om af te wijken van het Regioplan voor de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners van Ketelhaven en Biddinghuizen. Politici (ook Nederlandse) spreken over het leren van lessen van de realisatie van eerdere windparken. Dat zie ik graag in de praktijk gebracht worden. Ik verzoek u om het Regioplan Wind, het inpassingsplan Windplan Groen en de Omgevingsverordening Flevoland aan te passen ten gunste van omwonenden.		
12.6	In het Ontwerp Inpassingsplan Windplan Groen is het voornemen bekend gemaakt voor het plaatsen van de hoogste windturbines van Nederland van 249 meter hoogte op een afstand van minder dan 900 meter van Ketelhaven. Hoewel indiener voorstander is van de toepassing van duurzame energie, vind indiener, net zoals Gedeputeerde Staten van Flevoland (https://www.flevoland.nl/getmedia/9ace47d2-279f-45b2-819d-d1620e7b7494/Ontwerp_besluittekst_1e_wijziging_Omgevingsverordening_Windplan_Groen.pdf), dat Windplan Groen moeten kunnen rekenen op maatschappelik draagvlak. Dus óók bij de direct omwonenden. Indiener is van mening dat het draagvlak voor Windplan Groen bij de woonkern Ketelhaven volstrekt onvoldoende is en dat de plaatsingszone bij de Hogevaart moet worden aangepast tot een afstand van minimaal 10x de tiphoogte van Ketelhaven.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	Geen.
12.12	2. Het gebied ten noorden van de Hanzeweg Windturbines moet vrij blijven van windturbines a. Het is in strijd met eerdere plannen Het voornemen om turbines te plaatsen ten noorden van de N307 is in strijd met allerlei eerdere en nog steeds geldende plannen voor dit gebied. • Structuurvisie Windenergie op land (SvWOL), 2014 • Structuurvisie gemeente Dronten, Plan 2030 • Bestemmingsplan Ketelhaven-binnendijks 8040 • De EHS Flevoland • Wezenlijke kenmerken en waarden EHS gemeente Dronten • Ontwerp wezenlijke kenmerken en waarden Natuur Netwerk Nederland • EU guidance on wind energy development in acoordance with the EU nature legislation. Het ontwerp Windplan Groen voldoet inmiddels zelfs niet meer aan het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland: ze plant hogere molen dan was afgesproken en ook wil ze molens buiten de afgesproken gebieden paatsen. En de sanering van solitaire windmolens die moeten verdwijnen duurt langer. Gemeente en provincie hebben keer op keer de initiatiefnemers ruimte gegeven af te wijken van het Regioplan. Indiener mist de bereidheid bij de gemeente en provincie om af te wijken van het Regioplan voor de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners van Ketelhaven en Biddinghuizen. Politici (ook Nederlandse) spreken over het leren van lessen van de realisatie van eerdere windparken. Dat ziet indiener graag in de praktijk gebracht worden.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	

	Indiener verzoekt om het Regioplan Wind, het inpassingsplan Windplan Groen en de Omgevingsverordening Flevoland aan te passen ten gunste van omwonenden.		
36.1	Hiermede dienen wij onze zienswijze in op het ontwerp Wijziging Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen. Onze zienswijze richt zich op het onderdeel optimaliseren van de plaatsingszones. Ons bezwaar tegen de voorgenomen optimalisering richt zich op het ontbreken van de extra plaatsingszone 'Ellertocht' als locatie voor 5 windturbines. Zie kaart met plaatsaanduiding onderaan dit schrijven. De Ellertocht is dé plaatsingszone voor nieuwe windturbines die, als enige een oplossing kan bieden voor de problemen die ontstaan zijn bij de bewoners van Biddinghuizen en Ketelhaven. De molens staan daar (te) dicht bij de bebouwde kom. Tot nu toe is de plaatsingszone Ellertocht buiten beeld geraakt door het benoemen in oude rapporten, onderliggend aan de MER, van de mogelijke aanwezigheid van dwergvleermuizen. Die zitten er niet. En bovendien is er tegenwoordig voldoende technologie beschikbaar die vleermuizen beschermd tegen aanvaringen.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
36.3	Wij verzoeken u om de plaatsingszone Ellertocht toe te voegen aan het Ontwerp Wijziging Omgevingsverordening Flevoland, betreffende voorkeursalternatief Wind plan groen.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
40.2	Tevens ligt momenteel het ontwerpbesluit Wijziging Omgevingsverordening Windplan Groen ter inzage. Dit ontwerpbesluit heeft onder meer betrekking op de 'Verlengde Hondtocht Noord', te weten twee extra windturbines langs de Hondtocht aan de noordkant van de Hanzeweg. Deze windturbines maken deel uit van Windpark Hanze. Tegen dit ontwerpbesluit zal ik namens cliënt een afzonderlijke zienswijze indienen bij Gedeputeerde Staten van Flevoland.	Voor kennisgeving aangenomen. Zienswijze is beantwoord bij de punten P.22 en P.23	Geen.
40.11	**Verlengde Hondtocht** Ten noorden van de Hanzeweg zijn twee extra windturbinelocaties geprojecteerd langs de Hondtocht. Deze locaties zijn gelegen buiten de plaatsingszones zoals vastgelegd in de omgevingsverordening van de provincie Flevoland en daarmee in strijd met de provinciale regelgeving. In de stukken is onvoldoende onderbouwd waarom verlenging van de plaatsingszone langs de Hondtocht ten noorden van de Hanzeweg noodzakelijk is. Zoals gezegd zullen indieners bij afzonderlijke zienswijze bij Gedeputeerde Staten van de provincie bezwaar maken tegen deze verlenging van de plaatsingszone in de ontwerpwijziging van de omgevingsverordening.	Voor kennisgeving aangenomen. Zienswijze is beantwoord bij de punten P.22 en P.23	
40.13	**Financiële participatie** In het 'Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland' en de Omgevingsverordening van	Zie beantwoording bij punt P. 11	

	de provincie Flevoland worden eisen gesteld aan financiële participatie in een projectplan. Volgens de Omgevingsverordening maakt het projectplan onder meer inzichtelijk hoe de omgeving gelegenheid krijgt om financieel te participeren en hoe die financiële participatie per fase op een eerlijke, eenvoudige en evenwichtige wijze wordt uitgewerkt . Deze transparantie ontbreekt op dit moment. Het Regio plan stelt op blz. 24: "In ieder geval de bewoners en ondernemers die gevestigd zijn in een projectgebied, krijgen gelegenheid om financieel te participeren in de ontwikkeling van nieuwe windmolens binnen dat projectgebied, vanaf de eerste risicodragende fase (de fase voordat de vergunningen zijn verleend) en per projectgebied op basis van gelijkheid." Van gelijkheid is op dit moment geen sprake, terwijl die gelijkheid er al zou moeten zijn in de fase voordat de vergunningen zijn verleend, dus in de fase waarin de ontwikkeling van het windpark zich op dit moment bevindt. De enkele verwijzing naar Windshare is onvoldoende . Windshare heeft op dit moment geen aandelen in Windpark Hanze. En als Windshare in de toekomst al aandelen zou krijgen in Windpark Hanze dan is onbekend of de opbrengsten daaruit via Windshare gelijk zullen zijn aan de opbrengsten van de aangelanden in Windpark Hanze. Bovendien verstrekken de aangelanden van Windpark Hanze zichzelf vergoedingen waarop de andere grondeigenaren in het gebied, zoals indieners, geen aanspraak kunnen maken, ook niet via Windshare. Enkel vanwege de toevallige omstandigheid dat de gronden van de aangelanden zijn gelegen binnen de door de provincie aangewezen plaatsingszones, maakt dat de aangelanden zichzelf opbrengsten kunnen toebedelen die ver uitstijgen boven de schade die zij lijden door de plaatsing van windturbines of aanleg van bijbehorende werken op hun gronden. De aangelanden krijgen deze financiële voordelen in de schoot geworpen doordat de plaatsingszones op hun grond zijn geprojecteerd, terwijl zij weigeren om die voordelen op basis van gelijkwaardigheid te delen met de overige grondeigenaren in het projectgebied. Dit is in strijd met het Regioplan Windenergie .		
41.4	Ik vind, net zoals Gedeputeerde Staten van Flevoland (https://www.flevoland.nl/getmedia/9ace47d2-279f-45b2-819d-d1620e7b7494/Ontwerp_besluittekst_1e_wijziging_Omgevingsverordening_Windplan_Groen.pdf), dat Windplan Groen moeten kunnen rekenen op maatschappelijk draagvlak. Dus óók van de direct omwonenden. Uw voorganger, Dhr. Kamp heeft zich ook uitgesproken voor draagvlak onder de bewoners.	Dit onderdeel van de zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen.	
41.15	2. Het gebied ten noorden van de Hanzeweg Windturbines moet vrij blijven van windturbines a. Het is in strijd met eerdere en huidige plannen Het voornemen om turbines te plaatsen ten noorden van de N307 is in strijd met allerlei eerdere en nog steeds geldende plannen voor dit gebied. • Structuurvisie Windenergie op land (SvWOL), 2014 • Structuurvisie gemeente Dronten, Plan 2030	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	

	• Bestemmingsplan Ketelhaven-binnendijks 8040 • De EHS Flevoland • Wezenlijke kenmerken en waarden EHS gemeente Dronten • Ontwerp wezenlijke kenmerken en waarden Natuur Netwerk Nederland • EU guidance on wind energy development in acoordance with the EU nature legislation. Het ontwerp Windplan Groen voldoet inmiddels zelfs niet meer aan het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland: ze plant hogere molen dan was afgesproken en ook wil ze molens buiten de afgesproken gebieden paatsen. En de sanering van solitaire windmolens die moeten verdwijnen duurt langer. Gemeente en provincie hebben keer op keer de initiatiefnemers ruimte gegeven af te wijken van het Regioplan. We missen de bereidheid bij de gemeente en provincie om af te wijken van het Regioplan voor de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners van Ketelhaven en Biddinghuizen. Politici (ook Nederlandse) spreken over het leren van lessen van de realisatie van eerdere windparken. Dat zie ik graag in de praktijk gebracht worden. Ik verzoek u om het Regioplan Wind, het inpassingsplan Windplan Groen en de Omgevingsverordening Flevoland aan te passen ten gunste van omwonenden.		
67.2	In het Ontwerp Inpassingsplan Windplan Groen is het voornemen bekend gemaakt voor het plaatsen van de hoogste windturbines van Nederland van 249 meter hoogte op een afstand van minder dan 900 meter van Ketelhaven. Hoewel indiener voorstander is van de toepassing van duurzame energie, vind indiener, net zoals Gedeputeerde Staten van Flevoland (https://www.flevoland.nl/getmedia/9ace47d2-279f-45b2-819d-d1620e7b7494/Ontwerp_besluittekst_1e_wijziging_Omgevingsverordening_Windplan_Groen.pdf), dat Windplan Groen moeten kunnen rekenen op maat-schappelik draagvlak. Dus óók bij de direct omwonenden. Indiener is van mening dat het draagvlak voor Windplan Groen bij de woonkern Ketelhaven volstrekt onvoldoende is en dat de plaatsingszone bij de Hogevaart moet worden aangepast tot een afstand van minimaal 10x de tiphoogte van Ketelhaven.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
67.8	2. Het gebied ten noorden van de Hanzeweg Windturbines moet vrij blijven van windturbines a. Het is in strijd met eerdere plannen Het voornemen om turbines te plaatsen ten noorden van de N307 is in strijd met allerlei eerdere en nog steeds geldende plannen voor dit gebied. • Structuurvisie Windenergie op land (SvWOL), 2014 • Structuurvisie gemeente Dronten, Plan 2030 • Bestemmingsplan Ketelhaven-binnendijks 8040 • De EHS Flevoland • Wezenlijke kenmerken en waarden EHS gemeente Dronten • Ontwerp wezenlijke kenmerken en waarden Natuur Netwerk Nederland • EU guidance on wind energy development in acoordance with the EU nature legislation.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	

	Het ontwerp Windplan Groen voldoet inmiddels zelfs niet meer aan het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland: ze plant hogere molen dan was afgesproken en ook wil ze molens buiten de afgesproken gebieden paatsen. En de sanering van solitaire windmolens die moeten verdwijnen duurt langer. Gemeente en provincie hebben keer op keer de initiatiefnemers ruimte gegeven af te wijken van het Regioplan. Indiener mist de bereidheid bij de gemeente en provincie om af te wijken van het Regioplan voor de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners van Ketelhaven en Biddinghuizen. Politici (ook Nederlandse) spreken over het leren van lessen van de realisatie van eerdere windparken. Dat ziet indiener graag in de praktijk gebracht worden. Indiener verzoekt om het Regioplan Wind, het inpassingsplan Windplan Groen en de Omgevingsverordening Flevoland aan te passen ten gunste van omwonenden.		
67.8	2. Het gebied ten noorden van de Hanzeweg Windturbines moet vrij blijven van windturbines a. Het is in strijd met eerdere plannen Het voornemen om turbines te plaatsen ten noorden van de N307 is in strijd met allerlei eerdere en nog steeds geldende plannen voor dit gebied. • Structuurvisie Windenergie op land (SvWOL), 2014 • Structuurvisie gemeente Dronten, Plan 2030 • Bestemmingsplan Ketelhaven-binnendijks 8040 • De EHS Flevoland • Wezenlijke kenmerken en waarden EHS gemeente Dronten • Ontwerp wezenlijke kenmerken en waarden Natuur Netwerk Nederland • EU guidance on wind energy development in acoordance with the EU nature legislation. Het ontwerp Windplan Groen voldoet inmiddels zelfs niet meer aan het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland: ze plant hogere molen dan was afgesproken en ook wil ze molens buiten de afgesproken gebieden paatsen. En de sanering van solitaire windmolens die moeten verdwijnen duurt langer. Gemeente en provincie hebben keer op keer de initiatiefnemers ruimte gegeven af te wijken van het Regioplan. Indiener mist de bereidheid bij de gemeente en provincie om af te wijken van het Regioplan voor de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners van Ketelhaven en Biddinghuizen. Politici (ook Nederlandse) spreken over het leren van lessen van de realisatie van eerdere windparken. Dat ziet indiener graag in de praktijk gebracht worden. Indiener verzoekt om het Regioplan Wind, het inpassingsplan Windplan Groen en de Omgevingsverordening Flevoland aan te passen ten gunste van omwonenden.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
71.3	In het Ontwerp Inpassingsplan Windplan Groen is het voornemen bekend gemaakt voor het plaatsen van de hoogste windturbines van Nederland van 249 meter hoogte op een afstand van minder dan 900 meter	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar*	

	van Ketelhaven. Hoewel indiener voorstander is van de toepassing van duurzame energie, vind indiener, net zoals Gedeputeerde Staten van Flevoland (https://www.flevoland.nl/getmedia/9ace47d2-279f-45b2-819d-d1620e7b7494/Ontwerp_besluittekst_1e_wijziging_Omgevingsverordening_Windplan_Groen.pdf), dat Windplan Groen moeten kunnen rekenen op maat-schappelik draagvlak. Dus óók bij de direct omwonenden. Indiener is van mening dat het draagvlak voor Windplan Groen bij de woonkern Ketelhaven volstrekt onvoldoende is en dat de plaatsingszone bij de Hogevaart moet worden aangepast tot een afstand van minimaal 10x de tiphoogte van Ketelhaven.	*betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
71.9	2. Het gebied ten noorden van de Hanzeweg Windturbines moet vrij blijven van windturbines a. Het is in strijd met eerdere plannen Het voornemen om turbines te plaatsen ten noorden van de N307 is in strijd met allerlei eerdere en nog steeds geldende plannen voor dit gebied. • Structuurvisie Windenergie op land (SvWOL), 2014 • Structuurvisie gemeente Dronten, Plan 2030 • Bestemmingsplan Ketelhaven-binnendijks 8040 • De EHS Flevoland • Wezenlijke kenmerken en waarden EHS gemeente Dronten • Ontwerp wezenlijke kenmerken en waarden Natuur Netwerk Nederland • EU guidance on wind energy development in acoordance with the EU nature legislation. Het ontwerp Windplan Groen voldoet inmiddels zelfs niet meer aan het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland: ze plant hogere molen dan was afgesproken en ook wil ze molens buiten de afgesproken gebieden paatsen. En de sanering van solitaire windmolens die moeten verdwijnen duurt langer. Gemeente en provincie hebben keer op keer de initiatiefnemers ruimte gegeven af te wijken van het Regioplan. Indiener mist de bereidheid bij de gemeente en provincie om af te wijken van het Regioplan voor de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners van Ketelhaven en Biddinghuizen. Politici (ook Nederlandse) spreken over het leren van lessen van de realisatie van eerdere windparken. Dat ziet indiener graag in de praktijk gebracht worden. Indiener verzoekt om het Regioplan Wind, het inpassingsplan Windplan Groen en de Omgevingsverordening Flevoland aan te passen ten gunste van omwonenden.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
74.2	Indieners dienen een zienswijze in tegen: • het door u ter inzage gelegde ontwerp-inpassingsplan en de onderliggende stukken voor Windpark Groen; • de door de gemeente Dronten ter inzage gelegde ontwerpbeschikking omgevingsvergunning 2018-1308 olo nr 4078651; • de door de Provincie Flevoland verleende vergunning Wet natuurbescherming voor het realiseren en exploiteren van Windplan Groen, kenmerk 2379747;	Ter kennisgeving aangenomen.	Geen.

	• het door de gemeente Dronten ter inzage gelegde ontwerpbesluit maatwerkvoorschriften 2018-1308. Olo nr 4078651; • ontwerpwijziging van de omgevingsverordening Flevoland door Gedeputeerde Staten inzake plaastingszonen wind. Op deze besluiten is de rijkscoordinatieregeling van toepassing, waardoor alle besluiten gelijktijdig terinzage zijn gelegd.		
74.34	11.a De hinder van windturbines bij woonkernen dient zoveel mogelijk voorkomen te worden Om de negatieve impact van windturbines te voorkomen dient in de omgevingsverordening Flevoland opgenomen te worden dat de afstand van een industriële windturbine tot een woonkern minimaal 10 maal de tiphoogte dient te bedragen. In het ontwerp- inpassingsplan Windplan Groen wordt van grotere windturbines (maximale ashoogte 166 meter) uitgegaan dan was toegestaan in het regioplan windenergie oost en zuidelijk Flevoland (maximale ashoogte van 120 meter)40 Hierdoor is het mogelijk met minder windturbines de gewenste energieopbrengst te realiseren. Dit schept de ruimte om de afstand van de windturbines tot Ketelhaven te vergroten. De als gevolg daarvan ontstane milieuwinst dient te leiden tot het (deels) schrappen van de 3 turbines HVN1, HVN2 en HVN3 langs de Hogevaart bij Ketelhaven.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
74.38	12. Het regioplan Wind, het inpassingsplan Windplan Groen en de Omgevingsverordening Flevoland moeten worden aangepast. De geschikte gebieden voor grootschalige windenergie zijn door het Rijk vastgelegd in een structuurvisie (Structuurvisie Wind op Land, vastgesteld 28 maart 2014): De door Windkoepel Groen getekende turbines langs de Hoge VaartNoord (boven de N307) bij Ketelhaven vallen buiten de SvWOL 2014. Het Regioplan wijkt ten opzichte van de SvWOL voor Windplan Groen op één onderdeel af. Dat betreft de plaatsingszones ten noorden van de Hanzeweg. In de SvWOL is hier geen zone opgenomen terwijl in het Regioplan hier een zone parallel aan de Hogevaart is opgenomen. Het Regioplan Wind is zoals eerder vermeld strijdig met eerdergenoemde structuurvisies en bestemmingsplannen. Het ontwerp Windplan Groen voldoet zelfs niet aan het regioplan: Ze plant hogere molens dan was afgesproken en ook wil ze molens buiten de afgesproken gebieden plaatsen. En de sanering van solitaire windmolens die moeten verdwijnen duurt langer. Gemeente en provincie hebben keer op keer de initiatiefnemers ruimte gegeven af te wijken van het Regioplan.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	

	Cliënten missen de bereidheid bij de gemeente en provincie om af te wijken van het Regioplan voor de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners van Ketelhaven en Biddinghuizen. De businesscase van deze bewoners is ronduit negatief. In het regioplan wind, en de Omgevïngsverordening Flevoland moet worden opgenomen worden dat plaatsing van nieuwe windparken alleen mogelijk is op een afstand van tenminste 10 maal de tiphoogte van Ketelhaven. De gemeenteraad van Dronten heeft bij het aannemen van het Voorkeursalternatief (VKA) in september 2018 zich ervan vergewist dat er geen onomkeerbare besluiten genomen zouden worden. Voortschrijdend inzicht bij de huidige ontwikkelingen rechtvaardigt een herziening van het Regioplan Wind en het Inpassingsplan Windplan Groen. Het Regioplan heeft de formele status van een provinciale en intergemeentelijke structuurvisie volgens de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Door het Regioplan de status van structuurvisie te geven, binden de provincie en de gemeenten Dronten, Lelystad en Zeewolde zichzelf aan het gepresenteerde beleid. Formeel is de Rijksoverheid niet gebonden aan een provinciale en intergemeentelijke structuurvisie. Wat betreft het onderdeel Windpark Hanze -onderdeel van Windplan Groen, het gebied boven de Hanzeweg N307- is het Regioplan in strijd met nu geldende structuurvisies, plannen, richtlijnen en verordeningen: • Structuurvisie Windenergie op land (SvWOL), 2014, ministerie Infrastructuur en Milieu • Structuurvisie gemeente Dronten, Plan 2030, en Nieuwe Natuur Oostkant Dronten • Bestemmingsplan Ketelhaven-binnendijks 8040 • De EHS Flevoland en Wezenlijke kenmerken en waarden EHS gemeente Dronten, • Ontwerp wezenlijke kenmerken en waarden NNN • EU guidance on wind energy development in accordance with the EU nature legislation • Het regioplan Windenergie: er wordt afgeweken van de maximale hoogte, en er wordt afgeweken van plaatsingszones •Verordening voorde fysieke leefomgeving Flevoland en Nota Stiltegebied Flevoland 2014 Cliënten roepen de minister van EZK dan ook op bij het vaststellen van het inpassingsplan Windplan Groen rekening te houden met bovengenoemde structuurvisies, bestemmingsplannen en verordeningen. Door de initiatiefnemers wordt steeds gezegd dat Windplan Groen een "rijdende trein"" is. Cliënten roepen de minister van EZK daarom dringend op om, wat Windpark Hanze betreft, aan de noodrem te trekken, het sein op rood te zetten of een wissel om te zetten.		

74.54	17. Alternatief voor plaatsen windmolens Hondtocht en Hoge Vaart Het stiltegebied Roggebotzand ligt in het projectgebied van Windplan Groen. Er is sprake van een hogere belasting dan de richtwaarde van 35 dB(A), dit betreft in hoofdzaak de geluidsbelasting van de meest noordelijke turbine van de lijn Hondtocht Noord. Voor de duiding van het effect van deze geluidsbelasting dienen de condities waaronder deze geluidsbelasting optreedt in beschouwing te worden genomen. Het geluidsniveau van een windturbine hangt samen met de windsnelheid. Tegelijkertijd geldt dat het geluidsniveau in het stiltegebied eveneens beïnvloedt wordt door de windsnelheid. Bij een toenemende windsnelheid neemt het omgevingsgeluid in het gebied toe, mede omdat sprake is van een bos. De maximale momentane geluidniveaus treden alleen op bij hogere windsnelheden op ashoogte. Bij de gebruikte referentieturbine (met bovengemiddeld bronvermogen) treedt dit op vanaf 10-11 m/s. Op 10 meter hoogte komt dit overeen met een windsnelheid van 6-7 m/s. Bij dergelijke windsnelheden is er tevens sprake van een hoger niveau aan achtergrondgeluid in of nabij een bosrijke omgeving. Volgens onderzoek van de Rijkuniversiteit Groningen en onderzoek van Bodin aan de KTH te Stockholm is er bij dergelijke Windsnelheden een geluidniveau (LAeq met een meetblok van 10 minuten) in een stiltegebied of nabij vegetatie van circa 50 dB(A). Een toevoeging van windturbinegeluid van circa LAmax 39 dB(A) is in zulke gevallen niet waarneembaar. Gelet daarop wordt de geluidsbelasting op het stiltegebied vanwege Windplan Groen aanvaardbaar geacht, mede vanwege het belang dat gemoeid is met het opwekken van duurzame energie. Nu gemotiveerd wordt dat een toevoeging van een windturbinegeluid niet waarneembaar is, dient ook uitgezocht te worden of de twee windturbines nabij Ketelhaven niet aan de lijn van de Hondtocht kunnen worden toegevoegd. Voor cliënten levert dit een aanzienlijke winst op, omdat dan de windturbines verder weg komen te staan en het kennelijk voor het stiltegebied niets uitmaakt. Figuur 16: waarom de turbines bij Ketelhaven niet verplaatsen als het stilte gebied Roggebotzand toch niet wordt gerespecteerd? Mocht uit de nader onderzoek blijken dat dit niet mogelijk is (het dien nog wel onderzocht te worden) dan geldt nog het volgende. Zoals uit onderstaande afbeeldingen afgeleid kan worden overschrijden de geluidscontouren de grenswaarden van 35dB die gelden voor het stiltegebied Roggebotzand zoals aangegeven in de omgevingsverordening Flevoland. De provincie Flevoland heeft in 2016 met de derde wijziging van de Verordening voor de Fysieke Leefomgeving Flevoland 2012, het aantal stiltegebieden teruggebracht tot 3. Ook is de begrenzing van de	*Zie reactie bij punt P. 4*	

	stiltegebieden aangepast. In het kader van deze rapportage is de geluidsbelasting vanwege provinciale wegen en rijkswegen bepaald in de stiltegebieden Kuinderbos, Roggebotzand en het Horsterwold. De Flevolandse norm voor de bescherming van de stilte bedraagt 35 dB(A) (als uurgemiddelde waarde). Nota Bene: Zoals blijkt uit figuur 17 en 18 overschrijden de geluidscontouren van Windpark Hanze de 35dB (A) waarde die geldt voor het stilte gebied. Dit betekent dat het laatste stiltegebied van Flevoland met een 100% stil oppervlak verdwijnt als Windpark Hanze wordt gerealiseerd.		
74.63	26. De Omgevingsverordening Flevoland moet worden aangepast. De dorpskernen moeten worden gespaard. Provincie Flevoland geeft aan: "Overwegende dat zij gelet op de Omgevingsverordening Flevoland plaatsingszones kunnen aanwijzen en aanpassen op basis van een projectplan voor opschoten en saneren van windmolens. Dat uit het projectplan voor het Windplan Groen is gebleken dat er gelet op de evenwichtige balans tussen omgevingskwaliteit, het maatschappelijk draagvlak en het economisch perspectief, behoefte is aan optimalisatie van de plaatsingszones bij de Pijlstaartweg, Harderringweg, Hoge Vaart en Kokkeltocht en het aanwijzen van drie extra plaatsingszones aan Ansjovistocht, Zeebiestocht en Verlengde Hondtocht Noord, Dat het in verband hiermee noodzakelijk is de Omgevingsverordening Flevoland te wijzigen. In de omgevingsverordening moet een minimale afstand van windturbines tot dorpskernen worden aangegeven. Wij stellen voor: minimaal tien maal de tiphoogte aan deze omgevingsverordening toe te voegen. Zoals de heer Fackeldey aangaf tijdens de Provinciale Staten vergadering d.d. 29 mei 2019. 'Dat er plaatsingszones zijn aangegeven, betekent niet dat er ook windturbines geplaatst moeten worden.'	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
81.2	In het Ontwerp Inpassingsplan Windplan Groen is het voornemen bekend gemaakt voor het plaatsen van de hoogste windturbines van Nederland van 249 meter hoogte op een afstand van minder dan 900 meter van Ketelhaven. Hoewel indiener voorstander is van de toepassing van duurzame energie, vind indiener, net zoals Gedeputeerde Staten van Flevoland (https://www.flevoland.nl/getmedia/9ace47d2-279f-45b2-819d-d1620e7b7494/Ontwerp_besluittekst_1e_wijziging_Omgevingsverordening_Windplan_Groen.pdf), dat Windplan Groen moeten kunnen rekenen op maat-schappelik draagvlak. Dus óók bij de direct omwonen-den. Indiener is van mening dat het draagvlak voor Windplan Groen bij de woonkern Ketelhaven volstrekt onvoldoende is en dat de plaatsingszone bij de Hoge-vaart moet worden aangepast tot een afstand van mi-nimaal 10x de tiphoogte van Ketelhaven.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	Geen.
97.10	Financiële participatie	Zie reactie bij P. 11	Geen.

	In het 'Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland' en de Omgevingsverordening van de provincie Flevoland worden eisen gesteld aan financiële participatie in een projectplan. Volgens de Omgevingsverordening maakt het projectplan onder meer inzichtelijk hoe de omgeving gelegenheid krijgt om financieel te participeren en hoe die financiële participatie per fase op een eerlijke, eenvoudige en evenwichtige wijze wordt uitgewerkt. Deze transparantie ontbreekt op dit moment. Het Regio plan stelt op blz. 24: "In ieder geval de bewoners en ondernemers die gevestigd zijn in een projectgebied, krijgen gelegenheid om financieel te participeren in de ontwikkeling van nieuwe windmolens binnen dat projectgebied, vanaf de eerste risicodragende fase (de fase voordat de vergunningen zijn verleend) en per projectgebied op basis van gelijkheid." Hieraan wordt in de optiek van cliënten niet voldaan, terwijl dat wel zo zou moeten zijn in de fase voordat de vergunningen zijn verleend, dus in de fase waarin de ontwikkeling van het windpark zich op dit moment bevindt.		
100.3	Dat geldt des te meer nu de indieners alleen maar nadelen van het windplan ondervinden en daar geen voordelen tegenover staan. Dit hoewel het beleid zoals vastgelegd in het Regioplan en in de Omgevingsverordening nu juist eist dat tegenover de lasten van het Windplan Groen ook lusten staan in die zin dat bewoners en ondernemers in het gebied de mogelijkheid krijgen om op gelijke voet te participeren in de ontwikkeling en exploitatie van nieuwe windmolens. Maar in elk geval voor zover het Windpark Hanze betreft is daarvan geen sprake geweest. De indieners en meer in het algemeen de bewoners van het deel van het projectgebied waar dit windpark wordt gesitueerd, zijn pas dit voorjaar geïnformeerd over de plannen en hebben niet de kans gekregen daarin financieel op gelijke voet te participeren. Door het late moment waarop zij zijn geïnformeerd, is bovendien ook niet voldaan aan de eis dat bewoners al in een vroeg stadium moeten kunnen meepraten over nieuwe windparken (de eis van planparticipatie). De ontwerp-besluiten kunnen daarom voor zover zij op Windpark Hanze betrekking hebben niet, althans niet in de huidige vorm, worden vastgesteld. Hierna licht ik dit toe.	Zie reactie P.11	Geen.
100.4	De basis voor Windplan Groen ligt in het streven om meer windenergie te produceren met minder windturbines met als beoogd resultaat onder andere een mooier landschap en een onverminderd groot draagvlak in de samenleving. In verband met dit laatste stelt het Regioplan als eis dat ook andere bewoners en ondernemers in de ontwikkeling of de exploitatie moeten kunnen participeren. Het Regioplan merkt daarover op (blz. 6): 'Een evenredige verdeling van de maatschappelijke baten is een voorwaarde om het brede maatschappelijke draagvlak voor windenergie, dat nu in de provincie aanwezig is, op lange termijn te behouden.' In hoofdstuk 4 met als opschrift 'De aanpak' is dit nader uitgewerkt. In het daar opgenomen groene kader (blz. 21) met het opschrift 'kern van het beleid' stelt de provincie de eis dat de initiatiefnemer omwonenden en andere betrokkenen de gelegenheid moet geven om te participeren in de planvorming zelf en ook in de financiering van de turbines. Bij deze financiële participatie gaat het om twee vormen. De	Zie reactie P.11	Geen.

	eerste vorm van participatie is bedoeld voor bewoners en ondernemers in het projectgebied. Die moeten de gelegenheid krijgen om op gelijke voet financieel te participeren bij de ontwikkeling van nieuwe windmolens vanaf de eerste risicodragende fase. Daarnaast moeten alle bewoners en ondernemers in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland de gelegenheid krijgen om financieel te participeren in de exploitatie. Voor beide vormen van participatie geldt dat deze 'eerlijk, eenvoudig en evenwichtig moeten zijn vormgegeven'. Voor de ontwikkel- en bouwfase betekent dit dat alle bewoners en ondernemers risicodragend kapitaal kunnen inbrengen, ongeacht het eigendom van de gronden waarop de windturbines worden gerealiseerd (blz. 24). De door de provincie gestelde eisen op het punt van participatie zijn vastgelegd in artikel 2.17 (financiële participatie) en 2.18 (planparticipatie) van de Omgevingsverordening Flevoland. Ook de ministers die bevoegd zijn om het inpassingsplan vast te stellen zijn hieraan gebonden. In de eerste plaats omdat zij het provinciale beleid tot het hunne hebben gemaakt (vgl. paragraaf 2.3, laatste alinea, van de toelichting op het inpassingsplan: 'Hoewel de ministers daaraan formeel niet gebonden zijn, is voor dit inpassingsplan het provinciaal en gemeentelijk windenergiebeleid, zoals neergelegd in het Regioplan, uitgangspunt geweest.'). In de tweede plaats omdat de ministers bij de vaststelling van het rijksinpassingsplan gebonden zijn aan de Omgevingsverordening. Dat vloeit voort uit artikel 3.28, lid 7, van de Wet ruimtelijke ordening. Dit artikel houdt in dat op dat bepalingen uit de omgevingsverordening alleen buiten toepassing kunnen worden gelaten, als zij in strijd zijn met het inpassingsplan. Maar die situatie doet zich hier niet voor, omdat de ministers het in het Regioplan en de verordening verwoorde beleid tot het hunne hebben gemaakt. De hiervoor beschreven eisen aan financiële participatie zijn door de initiatiefnemer van Windpark Hanze niet nageleefd. Het windpark is ontwikkeld door een groep van negentien agrariërs, verenigd in de Vereniging Windpark Hanze. Deze vereniging heeft alleen het Waterschap Zuiderzeeland de mogelijkheid geboden om te investeren in het windpark. Het waterschap neemt hierin deel door middel van een achtergestelde lening van€ 10 miljoen. Daartegenover staat een aandeel van ca. 20% in het windpark met bijbehorende zeggenschap en winstrechten. Maar voor het overige heeft de Vereniging de gelederen gesloten gehouden en beschikken de 19 leden over ca. 80% van de aandelen. In strijd met de hiervoor genoemde eisen zijn de ondernemers en bewoners van het projectgebied niet in de gelegenheid gesteld om financieel te participeren. Op 29 mei jl. hebben Provinciale Staten door middel van een motie het college van Gedeputeerde Staten opgedragen 'een uiterste inspanning te plegen om in het gebied windpark Hanze te komen tot maximaal draagvlak en gelijkwaardige participatie'. Cliënten zien daarin steun voor hun standpunt dat de ontwerp-besluiten in strijd zijn met het toepasselijke beleid en de omgevingsverordening. Mochten de inspanningen van Gedeputeerde Staten niet het beoogde resultaat hebben, dan kan het inpassingsplan voor zover dit		

	betrekking heeft op windpark Hanze niet worden vastgesteld. In dat geval kunnen evenmin de overige voor dit windpark vereiste besluiten worden genomen.		
100.5	3. De ontwerp-besluiten zijn in strijd met de eisen op het punt van planparticipatie Een van de kernpunten in het beleid van het Regioplan is - naast de hierboven besproken financiële participatie - de verplichting voor initiatiefnemers om omwonenden en andere betrokkenen in de gelegenheid te stellen te participeren in de planvorming zelf (Regioplan, blz. 21). Deze verplichting is wettelijk vastgelegd in artikel 2.18 van de Omgevingsverordening. Daarbij is uitdrukkelijk verordonneerd dat de omgeving 'in een vroeg stadium van de planvorming actief wordt betrokken bij de uitwerking van het initiatief. De uitwerking waarvan in dit artikel sprake is, moet onder andere betrekking hebben op de planvorming rond de nieuwe wind turbinelocaties en de invulling van de plaatsingszones. Ook hiervoor geldt dat de planvorming rond de windturbinelocaties van Windpark Hanze in beslotenheid heeft plaatsgevonden. Pas toen de ontwerp-besluiten ter inzage werden gelegd, in april van dit jaar, zijn de omwonenden hierover geïnformeerd. Elke gelegenheid om een inbreng te leveren op een moment dat die inbreng er nog toe kon doen, is hen in strijd met het beleid en de Omgevingsverordening onthouden. Dit is des te meer een gebrek, omdat het gebied waarin Windpark Hanze komt te liggen tot nu toe gevrijwaard is gebleven van windenergie. Het plangebied was niet voor windenergie aangewezen in de Structuurvisie Windenergie op Land, terwijl in het Regioplan alleen was voorzien in een plaatsingszone parallel aan de Hoge Vaart. Het inpassingsplan en de ter inzage gelegde wijziging van de omgevingsverordening resulteren nu in twee lijnopstellingen. Juist in zo'n situatie waarin van bestaande windturbines en dus van bestaande eigendomsrechten nog geen sprake is, is het van groot belang dat de omgeving een eigen inbreng heeft in de planvorming.	Zie reactie P.11	
100.6	4. De voorgenomen goedkeuring van het projectplan: strijd met artikel 3:11 van de Awb en artikel. 3.35 van de Wet ruimtelijke ordening De Omgevingsverordening stelt als eis dat bestemmingsplannen uitsluitend mogen voorzien in windparken, indien die in overeenstemming zijn met een door Gedeputeerde Staten goedgekeurd projectplan. Dat projectplan moet o.a. inzicht geven in de invulling van de financiële participatie en de planparticipatie en in de invulling van de ruimtelijke kwaliteitsverbetering van het plangebied (artikelen 2.16 t/m 2.18). Het besluit over de goedkeuring van een projectplan is een besluit in de zin van artikel 1:3 van de Algemene wet bestuursrecht. Bij brief van 11 april 2019 hebben Gedeputeerde Staten aan Windkoepel Groen bericht dat zij het voornemen hebben om het projectplan goed te keuren. Definitieve goedkeuring	Het projectplan was samen met de andere stukken voor Windplan Groen op de site van RVO gepubliceerd: https://www.rvo.nl/sites/default/files/2019/04/Brief_-_Goedkeuring_projectplan_Windplan_Groen_Geredigeerd.pdf	Geen

	zal plaatsvinden, zo kondigen Gedeputeerde Staten alvast aan, bij de vaststelling van de wijziging van de omgevingsverordening en voorafgaand aan de vaststelling van het inpassingsplan en de ontwerp-besluiten. In dit voornemen stellen Gedeputeerde Staten zich op het standpunt dat het projectplan voldoet aan de eisen van de Omgevingsverordening. Maar hiervoor is al betoogd dat in elk geval voor zover het gaat om het windpark Hanze niet wordt voldaan aan de eisen in de verordening op het punt van planparticipatie en financiële participatie. Of daarnaast wel wordt voldaan aan de eisen op het punt van de ruimtelijke kwaliteitsverbetering, valt voor cliënten niet na te gaan. In de toelichting op het inpassingsplan wordt aan dit aspect geen aandacht besteed en in de planregels zijn op dit punt geen (voorwaardelijke) verplichtingen opgenomen. Cliënten houden het er daarom voor dat Gedeputeerde Staten het projectplan wegens strijd met de Omgevingsverordening niet mogen goedkeuren en dat daarom de Ministers het inpassingsplan niet mogen vaststellen. Zoals gezegd is het besluit tot goedkeuring van het projectplan een voorwaarde om het inpassingsplan te kunnen vaststellen. Voor een goede beoordeling van het ontwerp-inpassingsplan en de overige besluiten is kennisneming van het projectplan daarom van wezenlijk belang. Alleen zo valt na te gaan of het projectplan voldoet aan de daaraan in de verordening gestelde eisen en of het plan dus voor goedkeuring in aanmerking komt. Het projectplan is dan ook een stuk dat betrekking heeft op de ontwerp-besluiten en dat redelijkerwijs nodig is voor een beoordeling van deze ontwerp-besluiten. Op grond van artikel 3:11 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) moeten dergelijke stukken ter inzage worden gelegd. Dat is hier ten onrechte niet gebeurd. Indien de ontwerp-besluiten worden vastgesteld zonder dat dit gebrek is geheeld, zal dit gelet op de rechtspraak in beginsel moeten leiden tot een vernietiging van deze besluiten door de Raad van State (vgl. bijvoorbeeld de uitspraak van 28 november 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BY4456, r.o. 2.5). Bovendien had een correcte toepassing van de rijkscoördinatieregeling er in dit geval, gezien het wezenlijk belang van het besluit tot goedkeuring van het projectplan voor de rechtmatigheid van de ontwerp-besluiten, er in moeten voorzien dat een ontwerp van het besluit tot goedkeuring van het projectplan samen met dit projectplan en met de andere ontwerp-besluiten ter inzage was gelegd.		
102.19	12. De Omgevingsverordening Flevoland moet worden aan gepast. De dorpskernen moeten worden gespaard. Provincie Flevoland geeft aan: “Overwegende dat zij gelet op de Omgevingsverordening Flevoland plaatsingszones kunnen aanwijzen en aanpassen op basis van een projectplan voor opschalen en saneren van windmolens. Dat uit het projectplan voor het Windplan Groen is gebleken dat er gelet op de evenwichtige balans tussen omgevingskwaliteit, het maatschappelijk draagvlak en het economisch perspectief, behoefte is aan	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	Geen.

	optimalisatie van de plaatsingszones bij de Pijlstaartweg, Harderringweg, Hoge Vaart en Kokkeltocht en het aanwijzen van drie extra plaatsingszones aan Ansjovistocht, Zeebiestocht en Verlengde Hondtocht Noord, Dat het in verband hiermee noodzakelijk is de Omgevingsverordening Flevoland te wijzigen. In de omgevingsverordening moet een minimale afstand van windturbines tot dorpskernen worden aangegeven. Wij stellen voor: minimaal tien maal de tiphoogte aan deze omgevingsverordening toe te voegen. Zoals de heer Fackeldey aangaf tijdens de Provinciale Staten vergadering d.d. 29 mei 2019. 'Dat er plaatsingszones zijn aangegeven, betekent niet dat er ook windturbines geplaatst moeten worden.'		
103.1	Zienswijze op het ontwerpinpassingsplan Windplan Groen (Flevoland), de ontwerpbesluiten voor Windplan Groen (Flevoland) en de ontwerpwijziging Omgevingsverordening Flevoland d.d. 25 april 2019 voor het oprichten van Windplan Groen (Flevoland) (Staatscourant d.d. 25 april 2019 nr. 23296). Geachte heer/mevrouw, Partijen: [namen], [adressen] allen aan te duiden als "reclamanten", tenzij een afzonderlijk aanduiding gewenst, nuttig of noodzakelijk is, kiezen woonplaats aan [adres] Amsterdam ten kantore van de advocaat [naam]. Reclamanten dienen een zienswijze in, en hebben mogelijk op eigen initiatief ook al een individuele zienswijze ingediend, op het ontwerp bestemmingsplan voor het Windplan Groen (Flevoland), hierna: "Windplan Groen", inclusief alle ontwerpbesluiten en de daarop betrekking hebbende stukken zoals het MER met vergunningen voor Windplan Groen (i.h.b. omgevingsvergunningen bouwen, ruimtelijke ordening, milieu, natuurbescherming en water), hierna: het voorgenomen besluit/plan en/of: de besluitvorming/het bestreden besluit. De voorgenomen besluiten liggen van 26 april tot en met 6 juni 2019 ter inzage en daarop kan tijdens de periode van tervisielegging worden ingesproken bij zienswijze. 1. Inleiding 1.1 Kort gezegd zijn reclamanten van mening dat het voorziene Wind plan Groen niet in stand kan blijven omdat het niet voldoet aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening. Daartoe formuleren reclamanten in deze zienswijze de navolgende gronden:	Voor kennisgeving aangenomen.	Geen.

	1) Overeenkomst; 1. Kettingbeding, kwalitiatieve verplichting en rechtsopvolging; 2) Leefbaarheid; I. (Laagfrequent)geluid; ll. Slagschaduw; III. Externe veiligheid; i. Waterkeringen en dijklichamen; ii. (Recreatie)luchtvaart; iii. Straalpaden; iv. IJsafzetting; IV. Verkeer en bereikbaarheid; V. Landschap; Vl. Obstakelverlichting; 3) Sanering; 4) Procedure, besluitvorming, participatie en communicatie; 5) Financiële haalbaarheid molenaars; 6) Commissie m.e.r. 1.2 Partijen dienen zienswijze in om te bewerkstelligen, ter schadevoorkoming dus preventie, dat er met reële participatie nadere afspraken in praktisch goed overleg worden aangeboden door initiatiefnemers om overlast bij hun woon-, werk- en leefklimaat tot een minimum te beperken. Daarnaast willen zij afspraken maken over de financiële compensatie.		
103.21	3. Conclusie 3.1 Reclamanten menen dat aan de randvoorwaarden voor het nemen van een verantwoord en goed gemotiveerd besluit niet is voldaan en dat er is gehandeld in strijd met de wet en algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Zij verzoeken u het voorgaande mee te wegen bij de vaststelling van het definitieve inpassingsplan met bijbehorende besluiten, de definitieve Omgevingsverordening Flevoland en alle daarvan deel uitmakende documenten en stukken. 3.2 Reclamanten houden vast aan conclusies, zoals beschreven in deze zienswijze - betreffende in ieder geval: onduidelijke voorschriften, verkeer en bereikbaarheid, geluid, laagfrequent geluid, uitvoering, aanleg, onderhoud en verwijdering, landschap, ecologie, externe veiligheid, procedure, besluitvorming, communicatie en participatie - en verzoeken u af te zien van het bestreden besluit.	In de zienswijze zijn geen gronden aangebracht die zich richten op onderdelen uit de wijzigingsverordening. Voor de ruimtelijke aanvaardbaarheid van de extra en geoptimaliseerde plaatsingszones verwijzen we naar de beantwoording bij punt 4 en voor de beantwoording van de overige gronden verwijzen we naar de beantwoording in het kader van het inpassingsplan	Geen.
135.1	Hierbij dient de Nederlandse Toeristen Kampeer Club (hierna: NTKC) zienswijzes in met betrekking tot het ontwerpbesluit Windplan Groen en met betrekking tot het ontwerpbesluit tot wijziging van de	*Zie beantwoording bij P. 4*	

	omgevingsverordening Flevoland. Om pragmatische reden zijn beide zienwijzes in een bezwaarschrift opgenomen. NTKC heeft 20 clubkampeerterreinen in geheel Nederland, waar gekampeerd wordt met beperkte middelen, in overeenstemming met de aanwezige natuurwaarden. Rust, stilte en donkerte zijn daarbij kemkwaliteiten. In Flevoland heeft de NKTC een terrein in het bosgebied Roggebotzand (adres: Roggebotweg 25). De kwaliteit van het kamperen op dit terrein wordt al bedreigd door de geplande uitbreiding van vliegveld Lelystad, en zal verder verslechteren door de geplande windmolens. We wijzen op geluid, slagschaduw en licht.		
135.2	De voorliggende plannen voorzien immers ook in windmolens ten Noorden van de Hanzeweg. In het bijzonder de beide windmolens op de locatie Hondstocht Noord, op circa 1300 meter van ons terrein, zijn voor ons niet aanvaardbaar. In de vigerende Structuurvisie Windmolens op Land is het gebied ten noorden van de Hanzeweg windmolenvrij. Het inpassingsbesluit loopt vooruit op de vaststelling van de, gelijktijdig ter inzage gelegde, wijziging van de provinciale omgevingsverordening.	*Zie beantwoording bij P. 4*	Geen.
135.4	Er is geen noodzaak om ook windmolens toe te staan buiten het in de vigerende Structuurvisie aangewezen gebied. NTKC is niet overtuigd dat beide windmolens op de locatie Hondstocht Noord nodig zijn om de provinciale taakstelling voor windenergie te halen. De Monitor Wind op Land 2017 laat immers zien dat de plannen voor Flevoland een surplus hebben van 334,7 MW. De als onderbouwing, in de ontwerp omgevingsverordening, voor de noodzaak van deze twee molens genoemde begrippen; "robuuster maken van de businesscase" en "doelrendement onder de benchmark" getuigen van wollig taalgebruik, iedere afweging ten opzichte van andere (natuur) belangen ontbreekt. Er is geen reden om te overhaasten, dit ondergraaft het draagvlak voor de door NTKC op zich onderschreven energie-transitie.	*Zie beantwoording bij P.7 en P.8*	Geen.

Van: [redacted]
Aan: [redacted]
Cc: [redacted]; Jop Fackeldey
Onderwerp: RE: Verslag gesprek Windplan Groen / VvE Ketelhaven d.d. 5 juli 2019
Datum: maandag 29 juli 2019 16:21:53
Bijlagen: Vragen aan gedeputeerde Fackeldey met antwoorden.docx

---

Beste [redacted],

Bijgevoegd tref je namens provincie en gemeente de beantwoording aan van de vragen die jullie als VvE Ketelhaven op 5 juli hebben meegegeven aan gedeputeerde Fackeldey.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 17 juli 2019 13:06
Aan: [redacted] <[redacted]@gmail.com>
CC: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: FW: Verslag gesprek Windplan Groen / VvE Ketelhaven d.d. 5 juli 2019

Geachte heer [redacted], beste [redacted],

Ik heb kort afgestemd met de gemeente Dronten, en wij verwachten uiterlijk volgende week vrijdag een reactie te kunnen geven op de vragen die jullie op 5 juli aan ons hebben meegegeven.

Met vriendelijke groet,
[redacted]
Provincie Flevoland

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 10 juli 2019 16:25
Aan: [redacted] <[redacted]@gmail.com>
CC: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@hotmail.com>; [redacted] <[redacted]@solcon.nl>
Onderwerp: Verslag gesprek Windplan Groen / VvE Ketelhaven d.d. 5 juli 2019

Beste allen,

Onderstaand puntsgewijs de weergave van ons gesprek van afgelopen vrijdag:

- [redacted] geeft aan dat de VvE Ketelhaven nog steeds nadrukkelijk zoekt naar alternatieven voor (een deel van) de geplande rij molens langs de Hoge Vaart. De reactie van de Provincie op het voorstel voor alternatieven dat dhr. [redacted] op 13 juni jl. naar [redacted] heeft gestuurd, is wat dhr. [redacted] betreft onbevredigend.
- Dhr. Fackeldey benadrukt nogmaals dat met de ontwikkeling van Windplan Groen geopereerd wordt binnen het kader zoals dat voorligt vanuit het Regioplan. Aan dat door Provinciale Staten vastgestelde kader kunnen rechten ontleend worden: De Provincie kan initiatiefnemer niet dwingen om geen turbines te realiseren binnen de ruimte die het kader biedt. Daarmee kan de Provincie de kern van het bezwaar van VvE Ketelhaven niet wegnemen. Wel voeren wij het gesprek met initiatiefnemer over het realiseren van de juiste balans in het project en over het minimaliseren van de hinder die het windpark mogelijk geeft.
- Dhr. [redacted] geeft aan dat bewoners van Ketelhaven zich ten tijde van het ontwikkelen van het Regioplan onvoldoende gerealiseerd hebben wat dit plan concreet ging

betekenen. Hoewel de besluitvorming democratisch is verlopen, is er wat dhr. [redacted] betreft te weinig communicatie geweest. Dhr. [redacted] verwacht bereidheid van bestuurders om te herstellen wat hierin naar zijn mening mis is gegaan. Dhr. Fackeldey licht toe dat het opnieuw voeren van de procedure geen optie is, omdat er dan geen project meer is (omdat de geplande aanvraag van SDE subsidie dan niet meer gehaald wordt).

- Dhr. Fackeldey vraagt of bewoners van Ketelhaven overwogen hebben te participeren in Windplan Groen. Daarop geeft dhr [redacted] aan dat het voor wat betreft mogelijkheden tot participatie uitmaakt aan welke kant van de sloot zijn huis staat (Ketelhaven is woonkern, waarvoor andere participatiemogelijkheden gelden als voor het buitengebied). Er zit wat betreft de bewoners van Ketelhaven daarmee een oneerlijkheid in de mogelijkheden tot participatie.
- Dhr. [redacted] geeft aan dat WKG naar buiten communiceert dat de bewoners van Ketelhaven geweigerd hebben te participeren in een dorpsmolen. Dat is niet terecht. Dhr. [redacted] participeert graag in een dorpsmolen, maar dan wel een die op minimaal 10x de tiphoogte van Ketelhaven gevestigd is. Dhr. [redacted] geeft aan dat participeren in een dorpsmolen op 450 meter afstand meer schade oplevert dan rendement. Dhr. [redacted] geeft tevens aan dat de dorpsbewoners van Ketelhaven in beginsel woongenot willen, en geen geld.
- Dhr. [redacted] overhandigt namens de bewoners van Ketelhaven een overzicht met vragen aan dhr. Fackeldey waar hij graag een antwoord op zou willen zien. Dhr. Fackeldey geeft aan dat hij samen met gemeente Dronten een antwoord gaat formuleren op de vragen en graag in gesprek blijft met de bewoners van Ketelhaven.
- VvE Ketelhaven wil graag nog één vraag toevoegen aan het overzicht van vragen, namelijk de wens om inzicht te krijgen in de business case van Windplan Groen. Dhr. Fackeldey geeft aan dat de informatie van de Provincie niet verder reikt dan de inhoud van de stukken (sanity check) die openbaar zijn. De Provincie heeft de inhoud van de business case niet tot haar beschikking. Dat is ook niet de rol van de Provincie. De Provincie heeft de business case door een onafhankelijke partij laten toetsen en heeft kennis genomen van deze sanity check.
- Dhr. Fackeldey geeft aan dat de Provincie met name nog kan inzetten op het inventariseren waar mogelijkheden zijn voor het beperken van de hinder. Dhr. [redacted] geeft aan dat je in gesprek met OFGV aanloopt tegen het toetsingskader, waar bijvoorbeeld geen normen voor geluid onder de 20 Hertz zijn opgenomen. Dhr. Fackeldey geeft aan dat dit typisch een aspect is waar de Provincie in overleg met de gemeente kan bekijken wat de mogelijkheden zijn, bijvoorbeeld als het gaat om het stellen van maatwerkvoorschriften.

Wij hebben het overzicht met vragen in goede orde ontvangen, en formuleren daar in samenspraak met de gemeente Dronten een antwoord op.
Ik laat u nog weten wanneer u onze reactie kunt verwachten.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Provincie Flevoland

Ketelhaven 5 juli 2019

Geachte gedeputeerde Fackeldey,

Wij willen graag antwoord op de volgende vragen:

- Hebt u inhoudelijk kennis genomen van onze zienswijze? / de zienswijzen gepubliceerd op de RVO site?
  Ja
- Hebt u inhoudelijk kennis genomen van de door ons voorgestelde alternatieven?
  Ja
- Welke afweging heeft de provincie gemaakt om, bij de vaststelling van het regioplan, geen actieve rol te spelen in het benaderen van de direct omwonenden op het moment dat er plannen zijn voor mega grote windturbines op 450 meter van de rand van Ketelhaven? (dit is op of over het randje van wat volgens de wet mag, met de wetenschap dat 30 % van de bewoners (ernstige) hinder gaat ondervinden)
  De provincie heeft zich wel actief opgesteld in het betrekken van alle bewoners van de Flevopolder. Tijdens de planvormingsprocessen van zowel het Regioplan als de projecten die daaruit voortvloeien zijn meerdere momenten georganiseerd waarop iedereen kon reageren op de (concept)plannen. Zo heeft het ontwerp-Regioplan van medio oktober tot begin december 2015 voor iedereen ter inzage gelegen. Gedurende de zienswijzeperiode zijn drie informatiedagen (“Windwaarts”, voor elke gemeente één) georganiseerd, waarin het ontwerp-Regioplan in een interactief proces met het gebied kon worden besproken, incl. 3D-model, discussiepanel, spel, etc. en een informatiebijeenkomst voor belangenbehartigers en stakeholders. Alle zienswijzen (waaronder die van de gemeenteraad van Dronten) zijn beantwoord en betrokken bij de totstandkoming van het definitieve Regioplan. Het Regioplan is in juni/juli 2016 door de gemeenteraden van Dronten, Lelystad en Zeewolde en Provinciale Staten vastgesteld.
- Waarom is er vanaf het begin in het regioplan gekozen voor rechtsongelijkheid van bewoners van het buiten gebied en bewoners van dorpskernen die te maken krijgen met een zelfde mate van overlast, aantasting van leefomgeving en waardevermindering van hun eigendom?
  We zijn het niet met u eens dat er sprake is van rechtsongelijkheid. In het Regioplan is als voorwaarde opgenomen dat voor alle bewoners uit de projectgebieden ten minste de mogelijkheid moet worden geboden voor financiële participatie. Daarbij is een onderscheid gemaakt tussen een risicodragende fase (tenminste voor de ondernemers en bewoners van de projectgebieden op een eerlijke, eenvoudige en evenwichtige wijze) en de exploitatiefase (tenminste voor 2,5% van de investeringssom voor de bewoners van de kernen). Het Regioplan sluit de risicodragende participatie in de ontwikkelingsfase door bewoners en ondernemers uit de kernen echter niet uit.
- Welke valide argumenten zijn er om zones aan te wijzen die zodanig dicht bij bebouwing liggen dat er uit de MER blijkt dat alleen al tgv Windpark Hanze BV meer dan 300 woningen in Ketelhaven ernstig geraakt worden door aantasting van de fysieke leefomgeving?
  De ruimtelijke aanvaardbaarheid van de plaatsingszones uit het Regioplan zijn onderbouwd aan de hand van de milieueffectrapporten (MER) voor zowel het Regioplan als het rijksinpassingsplan voor windplan Groen. Aan het milieueffectrapport (MER), de omgevingsvergunningen en het inpassingsplan ligt onder andere een akoestisch onderzoek en een onderzoek naar slagschaduwhinder ten grondslag, waarbij uitgegaan is van een

worst-case situatie (luide turbine). Het akoestisch onderzoek toont aan dat bij geluidsgevoelige objecten, eventueel met inzet van mitigerende maatregelen zoals de toepassing van een stille windturbine, wordt voldaan aan de geluidsnorm die van toepassing is. Middels maatwerkvoorschrift zijn deze maximale geluidswaarden, waar nodig, ter hoogte van woningen van derden vastgelegd zodat de windparken die onderdeel zijn van het windplan gezamenlijk (cumulatief) aan de geluidsnorm voldoen. Daarmee is geborgd dat het turbinetype dat uiteindelijk gerealiseerd wordt, voldoet aan de geluidswaarde zoals opgenomen in de aanvraag om omgevingsvergunning en daarmee aan de geluidsnorm uit het Activiteitenbesluit. Deze waarde vertegenwoordigt een aanvaardbare belasting.
Uit het slagschaduwonderzoek blijkt dat na de realisatie van het windpark, overal kan worden voldaan aan de geldende norm van maximaal 20 minuten slagschaduwhinder op een gevoelig object op hooguit 17 dagen per jaar. In het onderzoek is de mogelijke slagschaduwhinder veroorzaakt door de bestaande windturbines meegenomen. Hierbij is in het MER uitgegaan van de worst case, wat voor slagschaduw de grootste rotordiameter op de hoogste ashoogte betreft. Op basis van deze worst-case situatie geldt voor verschillende nieuwe windturbines dat zij van een regeling moeten worden voorzien om aan de norm te kunnen voldoen (een zogeheten stilstandregeling door middel van een stilstandvoorziening). In de Activiteitenregeling zijn daarvoor algemeen van toepassing zijnde voorschriften van kracht. Hiermee wordt zeker gesteld dat (ongeacht het turbinetype) in de toekomstige situatie wordt voldaan aan de geldende normen voor het voorkomen van mogelijke slagschaduwhinder. In maatwerkvoorschriften bij de vergunning is overigens opgenomen dat de jaarlijkse slagschaduw duur wordt beperkt tot circa 1 uur per jaar op woningen in de kernen.
De bevindingen in het MER en de diverse onderzoeken zijn daarnaast getoetst en als juist beoordeeld door de Commissie mer, de specialisten van Rijkswaterstaat in opdracht van de ministeries en door de Omgevingsdienst in opdracht van de Gemeenten en Provincie.

- Waarom laat de provincie de informatie/communicatie geheel over aan een commercieel belanghebbende partij (de initiatiefnemers), die uit is op winstmaximalisatie, terwijl de provincie (mede) verantwoordelijk is voor het welzijn van haar burgers?
  Deze stelling dat de provincie de informatie/communicatie geheel overlaat aan een commercieel belanghebbende partij is onjuist. De communicatie rondom het Regioplan en de terinzagelegging van het Rijksinpassingsplan zijn in grote mate verzorgd door de overheden.
- Waarom doet de provincie niets als duidelijk wordt dat er volstrekt geen draagvlak is voor Windpark Hanze. (¾ van de bewoners van Ketelhaven zijn tegen windturbines binnen 10X de tiphoogte, 51 bewoners van het buitengebied zijn woedend op de 19 initiatiefnemers die 4 jaar de kaken op elkaar hebben gehouden en er nu met de buit vandoor willen gaan? (Een ondernemer gaat hier, volgens de zienswijzen, gedurende 25 jaar, jaarlijks €600.000 = 15 miljoen euro aan verdienen, terwijl direct omwonenden aantoonbaar aanzienlijke schade leiden)
  We zijn het niet met u eens dat wij niets doen. We zijn in gesprek getreden met de aangelanden en hebben de signalen uit het gebied teruggekoppeld aan de initiatiefnemer. Ook hebben we in dit kader mediation ingezet.
- Hoe kijkt de provincie terug op het effect van hun eigen voorlichting, en het niet tijdig betrekken van direct omwonenden nu blijkt dat er zo weinig draagvlak is?
  Zoals wij hierboven ook hebben gesteld hebben, zijn wij niet met u van mening dat direct omwonenden niet tijdig zijn betrokken. Bij de voorbereidingen van het Regioplan is er zo veel mogelijk aan gedaan om bewoners van de gehele Flevopolder te betrekken en zijn bewoners

minimaal volgens de wettelijke vereisten geïnformeerd. U geeft ons aan dat wij u daarmee onvoldoende hebben bereikt. We nemen uw ervaring mee voor de eventuele verbetering van volgende planprocessen maar dit neemt echter niet weg dat het beleidskader voor windenergie al is vastgesteld. Een ieder mag van de overheid verwachten dat zij volgens het vastgestelde beleidskader handelt.

- Hoe wilt u omgaan met de bedroefde, bezorgde, boze, radicale bewoners van Ketelhaven / Biddinghuizen / Swifterbant?
- Hoewel wij vinden dat de windplannen ruimtelijke aanvaardbare plannen zijn, hebben wij begrip voor de zorgen van de bewoners van de genoemde kernen omdat hun leefomgeving immers zal veranderen. Wij blijven daarom graag in gesprek over de zorgen en over haalbare mogelijkheden om (verwachte) hinder weg te nemen of te beperken. Dit geldt voor de periode tot de bouw maar ook als de molens er straks staan.
- Wat wilt en kunt u doen voor de bewoners van Ketelhaven?
    - Beschermen fysieke leefomgeving?
    - Alternatieve plaatsingszones?
    - Beperken hinder?
    - BBT?
    - Schadeloos stelling?
    - Rechtsongelijkheid omwonenden buitengebied en dorpskernen?
    - Hoe gaat u een rechtvaardiger verdeling tussen lusten en lasten bewerkstelligen?
    - Wat gaat u de bewoners van Ketelhaven bieden naast “schone lucht en schone energie?”

Zie reactie op de vraag hierboven. We blijven graag met u in gesprek waarbij de bestaande beleidskaders het uitgangspunt zijn. Binnen deze kaders kunnen we spreken over het minimaliseren van hinder, participatie en kunnen we toelichten welke procedures er gelden voor het aanvragen van planschade. Alternatieve zones maken daar geen onderdeel van uit. Gemeente en provincie overwegen om hier thematische sessies in de kernen voor te organiseren waarbij (een aantal van) de bovenstaande onderwerpen aan bod kunnen komen.

Van: [redacted]
Aan: Jop Fackeldey
Onderwerp: FW: Schrijven Windpark Hanze
Datum: maandag 12 augustus 2019 11:18:09
Bijlagen: 190701 Memo opties Windpark Hanze omgeving.pdf
190721 Logboek communicatie WKG, WPH en ZZL.pdf
StaVaZaBriefWPHOmwonenden9AUG2019DEF.pdf

Ter info

Van: [redacted] - Windpark Hanze <[redacted]@windparkhanze.nl>
Verzonden: vrijdag 9 augustus 2019 22:09
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]
<[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@gmail.com>; [redacted]
<[redacted]@zuiderzeeland.nl>
Onderwerp: Fw: Schrijven Windpark Hanze

Geachte mevrouw [redacted], Geachte heer Fackelday,

In de bijlage treft u ons schrijven aan aan de vertegenwoordigers van de omwonenden van Windpark Hanze naar aanleiding van de diverse gesprekken met omwonenden en de heren [redacted] en [redacted].

Met vriendelijke groet,

[redacted]

------ Doorgestuurd bericht ------
Van: "[redacted] - Windpark Hanze" <[redacted]@windparkhanze.nl>
Aan: "[redacted]" <info@vandereijkdronten.nl>
Cc: "[redacted]" [redacted]@gmail.com>; "[redacted]" <[redacted]@gmail.com>; "[redacted]"
<[redacted]@gmail.com>; "[redacted]" <[redacted]@zuiderzeeland.nl>; "Windpark Hanze"
<info@windparkhanze.nl>
Verzonden: 9-8-2019 22:04:12
Onderwerp: Schrijven Windpark Hanze

Bestuur Vereniging (in oprichting) van Bewoners Windpark Hanze,
Per adres de heer en mevrouw [redacted] (secretariaat)

Geachte heer en mevrouw [redacted],

In de bijlagen treft u ons schrijven aan naar aanleiding van het op 5 juli gevoerde gesprek en datgene wat daaraan vooraf ging hechten wij er aan om door middel van dit schrijven ons beeld van de bereikte situatie met u te delen. Voor de inhoud daarvan verwijs ik u naar de brief en de twee daarbij behorende bijlagen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Windpark Hanze BV

Interne memo opties Windpark Hanze omgeving
d.d. 1 juli 2019, door directie Windpark Hanze BV

DEZE TEKST IS ONDER VOORBEHOUD VAN GOEDKEURING VAN AANDEELHOUDERS VAN WINDPARK HANZE BV EN WKG ALS BETROKKEN PARTIJEN

Vanuit de omgeving is het signaal afgegeven en de oproep gedaan dat Windpark Hanze (WPH) meer draagvlak zou moeten creëren onder de omwonenden. WPH vindt het belangrijk om voldoende draagvlak te hebben om het park te realiseren. Voor het vergroten van draagvlak zijn de afspraken binnen en met Windkoepel Groen leidend. Om tot deze afspraken te komen is een uitgebreid proces van jaren geweest waarbij de windparken, Windshare en de overheden zijn betrokken.

Door de groep kartrekkers van de omwonenden wordt verkeerde informatie naar buiten gebracht om de beeldvorming rondom Windpark Hanze negatief te beïnvloeden. De indruk wordt gewekt dat WPH in 2014 al wist wat er nu bekend is en dat er niet gecommuniceerd is. Dit schaadt het proces om het draagvlak te vergroten en doet geen recht aan het gelopen proces tot op heden. Het is van belang dat omwonenden de betreffende informatie krijgen en zelf een oordeel hierover kunnen vormen.

Dit betekent dat WPH er aan hecht voordat het gesprek met omwonenden wordt vervolgd dat eerst de ruimte wordt genomen om door te nemen wat er allemaal gebeurd is zodat het beeld hersteld kan worden. Onjuiste beelden moeten immers worden gecorrigeerd waarbij er wel geaccepteerd kan worden dat er voortschrijdend inzicht is.

Reeds voorgestelde maatregelen
Voordat ingegaan wordt op de mogelijke maatregelen is het belangrijk om weer te geven welke maatregelen WPH al heeft genomen om de omwonenden tegemoet te komen. WPH heeft de omwonenden de volgende punten aangeboden:

a. de omgevingsvergoeding waarbij iedere omwonende van het buitengebied[1] een vergoeding krijgt ongeacht/afhankelijk van de afstand tot een windmolen.
b. geen slagschaduw op de woning (vertegenwoordigd ook een waarde).
c. toezegging gedaan dat WPH bereidt is te investeren in het minimaliseren van de overlast van de verlichting binnen de wettelijke kaders.
d. Toezegging gedaan dat WPH de wettelijke geluidscontour moet hanteren t.o.v. dichtstbijzijnde woning niet zijnde molenaarswoning (500 m.).

WPH heeft dit met de intentie gedaan om omwonenden tegemoet te komen omdat de omgeving zal veranderen. Achteraf gezien had het proces om met deze punten te komen beter vorm gegeven kunnen worden door de omwonenden, of een afvaardiging daar van, directer bij het proces, om te komen tot deze punten, te betrekken.

[1] • De woning bevindt zich in het gebied van Windpark Hanze. Het gaat om de woningen in het buitengebied aan de wegen ten noorden van de Hanzelijn te weten: Colijnweg (oneven huisnummers aan de oostzijde), Colijnpad, Hanzeweg, Ketelweg, Hondweg, Oudebosweg, Roggebotweg en Reveweg.

CONCEPT

Vergroten draagvlak
De omwonenden hebben aangegeven dat er verschillende punten zijn die kunnen leiden tot meer draagvlak. Om draagvlak te vergroten zijn er verschillende zaken verder uit te werken:

1. Omgevingsvergoeding
2. Omwonendencommissie
    a. Waarde woning (onafhankelijke deskundige)
    b. Verlichtingsplan
    c. Stroomafname (postcoderoos)
3. Financiële participatie

Deze punten worden hieronder verder toegelicht.

1. Omgevingsvergoeding

Door de omwonenden is aangegeven dat de omgevingsvergoeding ontoereikend is. Het voorstel is om een onafhankelijk deskundig bureau te vragen een analyse en beoordeling te maken van de omgevingsvergoeding van WPH met die van andere projecten in Nederland. Dit zou in de vorm van bindend advies of arbitrage kunnen waarbij de systematiek en een eventuele resultaatverplichting door de betrokken partijen onderschreven wordt.

2. Omwonendencommissie

Vanuit de omwonenden worden een aantal personen gevraagd mee te denken ten aanzien van een aantal onderwerpen die de omgeving raken. Deze mensen praten mee met de ontwikkeling van het windpark en fungeren als een klankbord op een aantal onderwerpen welke de omgeving raken. Hierbij kun je denken aan zaken rondom de bouw maar ook het verlichtingsplan. De eerste stap is om een bijdrage te kunnen leveren voor de punten die nu spelen. Doel is om afspraken te maken over transparantie van het windpark en Windshare, nu en naar de toekomst toe.

a. Waarde woning

In de omgeving zijn veel zorgen over de waarde van de woning. Om na te gaan of dit terecht is zou er een onafhankelijke deskundige een oordeel kunnen geven voor WPH. Daarbij dienen alle aspecten meegenomen te worden. Dit traject is bedoeld om inzage te verkrijgen in de eventuele waardedaling van de woning. Om de schade te kunnen verhalen dient de weg van planschade gevolgd te worden.

b. Verlichtingsplan

Vastleggen dat WPH wil investeren in het beperken van overlast van markering en obstakelverlichting. De omwonendencommissie zal als klankbord fungeren voor dit plan.

c. Stroomafname (postcoderoos)

De omgeving de mogelijkheid bieden om stroom af te nemen van WPH. Door deze mogelijkheid kan veel bespaard worden op de energierekening voor de omwonende. Om dit verder uit te werken is de betrokkenheid van omwonenden gewenst.

CONCEPT

3. Financiële participatie

Door een aantal omwonenden is aangegeven dat zij direct in WPH willen participeren en geen vertrouwen hebben in Windshare vanwege diverse argumenten. Dit moet ontkracht worden en Windshare is de aangewezen partij voor participatie.

Het bestuur van Windpark Hanze BV stelt een oplossing voor waarbij door WPH aangelanden en Waterschap Zuiderzeeland ruimte gemaakt wordt om de oorspronkelijke ruimte (25%) op te vullen. In 2015 is immers aan de overheden aangegeven dat WPH 25% van haar park aan derden ter beschikking wil stellen. Nu is dat als volgt verdeeld:

1. Windshare 12,7%
2. Saneerder Meeuwentocht 5,96%
3. Burgerparticipatie 2,5%
4. WPH aangelanden en ZZL 78,84%

Er is nog ruimte en het voorstel is om 3,84% ter beschikking te stellen. Windpark Hanze heeft Windshare gevraagd of zij een extra uitgifteronde kunnen doen speciaal voor de omwonenden. Windshare heeft aangegeven dit niet te willen en kunnen in verband met de belangen van hun leden. Omdat dit geen haalbare weg blijkt is het voorstel om de omwonenden een vorm van directe participatie aan te bieden. Daarbij zijn de volgende uitgangspunten belangrijk:

- Inleg tegen werkelijk gemaakte kosten
- Iedere omwonende een evenredig deel
- Als er geen gebruik van participatie gemaakt wordt dan blijft het bij WPH
- Inspraak via de omwonendencommissie, geen extra bestuurszetel
- Leningsfaciliteit vanuit ZZL is beschikbaar onder dezelfde condities
- WPH Aangelanden en ZZL dragen evenredig bij
- Eventuele fiscale claims zijn voor rekening van de omwonenden

CONCEPT

Logboek communicatie

Windkoepel Groen (WKG), Windpark Hanze (WPH) en Waterschap Zuiderzeeland (ZZL)

Hieronder is per jaar weergegeven wat aan de omwonenden is gecommuniceerd door bovengenoemde partijen.

2014

- 2 dec: brief aan gemeente Dronten met kennisgeving initiatief Windpark Hanze
- 8 dec: oproep WVOF om initiatieven in te dienen bij de overheden

2015

- 1 april: kaart Regioplan naar buiten gebracht
- 7 juni: Brief WPH, Raedthuys, Olstertocht en XY-wind aan overheden dat max. 25% van het park aan derden ter beschikking werd gesteld
- 17 juni: bewonersavond Hanzepark-omgeving m.b.t. Regioplan
- 13 okt/provincie: beleidskaders participatie en sanering geaccepteerd

2016

- Brede enquête en communicatie Windshare t.b.v. participatie Windplan Groen
- 16 feb: oproep LTO Noord voor invullen enquête Windshare
- 31 mrt/ provincie en gemeenten: systematiek sanering en participatie binnen WKG toegelicht. Vanuit overheden geen bezwaren, past binnen voorwaardelijke kaders Regioplan
- april: omwonenden WPH bezocht en plannen toegelicht. Aangegeven dat Windshare de partij is voor participatie.
- 20 sept: door WPH nieuwsbrief WKG doorgestuurd naar omwonenden
- 29 okt: door WPH mail naar omwonenden over inloopbijeenkomsten WKG en derde nieuwsbrief WKG bijgevoegd
- Mailadressen doorgegeven aan WKG voor rechtstreeks ontvangen nieuwsbrief WKG
- 1e contact waterschap ZZL met WKG
- 10 nov/ wethouder Dronten: plannen toegelicht, principe participatie omwonenden én samenleving onomstreden

2017

- Vanaf jan maandelijks projectteam (19 x tot en met januari 2018)
- Maart: eerste overleg waterschap ZZL
- 21 juni: start RCR-procedure in 1e stuurgroep vergadering
- 21 juni: nieuwsbrief 1 WKG (regioplan, organisatie WKG, participatie Windshare)
- 11, 17 en 18 juli: inloopavonden WKG
- 18 sept: nieuwsbericht ondertekening intentieovereenkomst (https://www.zuiderzeeland.nl/@26259/windenergie-gemaal)
- 20 sept: nieuwsbrief 2 WKG (intentie ovk overheden, concept NRD, partipatie Windshare, onderzoek vliegbewegingen ganzen en zwanen)
- 27 sept: waterschapsblad bekendmaking ondertekening intentieovereenkomst (https://zoek.officielebekendmakingen.nl/wsb-2017-8942.html)
- 19 okt: nieuwsbrief 3 WKG (NRD ter inzage, indienen zienswijze)
- 30 okt, 1 en 7 nov: inloopavonden WKG
- 19 dec: nieuwsbrief 4 WKG (terugblik inloopavonden, MER, luchthaven Lelystad, geluid en slagschaduw)

2018

- 15 mrt: nieuwsbrief 5 WKG (vaststellen NRD, opstellingsalternatieven, plaatsingzones, MER)
- 21 mrt: waterschapsblad, officiële aankondiging besluitvorming (https://zoek.officielebekendmakingen.nl/wsb-2018-2559.html)
- 27 mrt: besluitvorming in Algemene Vergadering; bespreking besloten, besluitvorming openbaar. Twee weken voor vergadering zijn de openbare vergaderstukken gepubliceerd.
- 27 mrt: persbericht, besluit deelname Windpark Hanze (berichten ook gedeeld via facebook en twitter) https://www.zuiderzeeland.nl/@28130/waterschap/
- 28 mrt: artikel flevopost: (https://flevopost.nl/artikel/532711/waterschap-zuiderzeeland-neemt-deel-in-windpark-hanze.html)
- 6 apr: interview Hetty Klavers voor omroep Flevoland (https://www.omroepflevoland.nl/nieuws/158810/waterschap-leent-10-miljoen-voor-aanleg-windpark)
- 30 apr: officiële melding van de samenwerking aan Gedeputeerde Staten van Provincie Flevoland
- 8 mei: publicatie op Negometrix van de voorgenomen samenwerking https://platform.negometrix.com/PublicBuyerProfile/PublishedTenderInformation.aspx?isPublicProfile=false&tenderId=88122&tab=&page=1&searchParam=&sortParam=Id&sortDirection=False
- 18 jul: nieuwsbrief 6 WKG (concept VKA vast, regioplan en afwijkingen daar op, sanering, toelichting concept VKA, beeldkwaliteitsplan, verschillen grote en kleine windmolens, procedure voor besluitvorming)
- 31 aug: nieuwsbrief 7 WKG (behandeling concept VKA overheden, grondvergoeding, omgevingsvergoeding, Windshare, participatie kernen, gebiedsgebonden bijdrage)
- 12 okt: persbericht uitgedaan over aangaan samenwerking Windpark Hanze https://www.zuiderzeeland.nl/@28939/windpark-hanze/
- 19 okt: nieuwsbrief 8 WKG (VKA vastgesteld, aankondiging bijpraatsessies, afstand tot kernen, geluidsnormen, hinder, slagschaduw, gezondheid, link naar vergaderingen PS en gemeenteraden, voorontwerp inpassingsplan, financiële participatie)
- 12 nov: nieuwsbrief 9 WKG (bijpraatsessies aankondiging, VKA)
- 26, 28, 29 nov en 3 dec: bijpraatsessies WKG
- 21 dec: nieuwsbrief 10 WKG (terugblik bijpraatsessies, visualisaties, slagschaduw, geluidsbelasting, bezwaren, locaties, link naar omroep Flevoland en de Drontenaar, financiële participatie Windshare, afstand tot kernen, voorontwerp inpassingsplan)

2019

- 25 feb: inloopavond Biddinghuizen
- 15 mrt: nieuwsbrief 11 (ontwerp inpassingsplan, beperking luchthaven, haalbaarheid WKG, plattegrond, zienswijzen indienen, geluid, slagschaduw, zicht (verlichting), veiligheid, waarde woningen).
- April: alle omwonenden WPH individueel bezocht, presentatie gegeven, vragen beantwoord, verslag gemaakt
- 26 apr: nieuwsbrief 12 (ontwerp inpassingsplan ter inzage, publicatie staatscourant, uitleg indienen zienswijze, aankondiging inloopbijeenkomsten, vervolg procedures)
- 6, 8, 15 en 16 mei: inloopbijeenkomsten WKG

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Onderwerp: Re: 27-08 gesprek WPH/omwonenendenproblematiek enz
Datum: vrijdag 23 augustus 2019 12:11:56
Bijlagen: image001.png

Akkoord. En afspraken mag je maken vanaf 08.00

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 23 aug. 2019 om 09:02 heeft [redacted]
<[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:

> Goedemorgen Jop,
>
> Omdat je een paar dagen niet op kantoor ben, wil ik graag het volgende aan je doorgeven.
> [redacted] belde mij gisterenmiddag laat voor het maken van een afspraak op korte termijn, a.s. dinsdag, met de heren [redacted] van Waterschap Zuiderzeeland en de heer [redacted] van Windpark.
> Hanze. A.s. dinsdag om 08.30 uur komen de heren.
> Akkoord?
>
> Ik zal er geen gewoonte van maken afspraken in te plannen voor 09.00 uur en ook niet op dinsdagochtend. In dit geval kreeg ik de indruk (misschien zat ik er naast) van [redacted] dat het wenselijk was dat de afspraak op korte termijn ingepland moest worden.
>
> Ik wens je nogmaals fijne dagen op [redacted]
>
> Met vriendelijke groet,
>
> [redacted] J.A. Fackeldey
>
> Provincie Flevoland
> [redacted]
>
> T: +31 (0)320-[redacted]
> M: +31 (0)6-[redacted]
> E: [redacted]@flevoland.nl
> W: www.flevoland.nl
>
> <image001.png>

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: donderdag 22 augustus 2019 17:56
Aan: [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>; [redacted]
<[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: Re: gesprek WPH/omwonenendenproblematiek enz

Beste [redacted]

Bedankt voor de bevestiging! Heb ons secretariaat alvast in de cc opgenomen.

Met vriendelijke groet
[redacted]

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 22 aug. 2019 om 17:52 heeft [redacted]
<[redacted]@zuiderzeeland.nl> het volgende geschreven:

> Hallo [redacted] / [redacted]
>
> Ik werd in de auto gebeld door het bestuurssecretariaat van GS van Flevoland met de vraag of [redacted] en ik dinsdagochtend a.s. (27 aug) om 8u30 op het provinciehuis kunnen zijn voor een gesprek waar dan ook gedeputeerde Jop Fackeldey bij zal zijn. Ik kon niet direct reageren uiteraard, maar heb inmiddels contact gehad met [redacted] en kan bevestigen dat wij er zullen zijn. Mooi dat wij elkaar op zo korte termijn kunnen spreken.
>
> [redacted]: wil je deze afspraak morgenochtend even bevestigen naar het bestuurssecretariaat van de provincie? Ik ben de naam van de dame die me belde even kwijt (sorry daarvoor…)
>
> Met vriendelijke groet,
>
> [redacted]
> programmadirecteur
>
> **Waterschap Zuiderzeeland**
> Adres: Lindelaan 20, 8224 KT Lelystad
> Postbus 229, 8200 AE, Lelystad
> E-mail: [redacted]@zuiderzeeland.nl
> Tel: (0320) [redacted]
> Mobiel: (06) [redacted]
>
> <image001.jpg>
> Kijk ook eens op onze site: www.zuiderzeeland.nl

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Cc: [redacted]@gmail.com; [redacted]
Onderwerp: Re: bemiddelingsadvies Windpark Hanze
Datum: dinsdag 3 september 2019 19:26:04

Akkoord

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 3 sep. 2019 om 16:16 heeft [redacted] <[redacted]@gmail.com> het volgende geschreven:

> Geachte mijnheer Fackelday, beste Job,
>
> Zoals u inmiddels duidelijk zal zijn heb ik nog geen getekend consensus document.
> De directie van WPH vraagt nog een beetje extra tijd omdat ze als directie toch nog wat meer rugdekking van haar achterban nodig heeft.
> Het is een moeilijke bevalling het zou mooi zijn als we nog een beetje tijd kunnen kopen. Ze vragen tijd tot morgenochtend 9.00 uur.
> De vereniging van omwonenden is akkoord met het advies, alhoewel ook niet zonder slag of stoot.
> Ik mail dit even rechtstreeks omdat [redacted] van wege cursus moeilijk bereikbaar is.
> Indien nodig ben ik te bereiken op 06[redacted]
>
> Met vriendelijke groet,
> [redacted]
>
> ---
>
> **Van:** Jop Fackeldey [mailto:[redacted]@flevoland.nl]
> **Verzonden:** maandag 19 augustus 2019 16:51
> **Aan:** [redacted]@gmail.com'; [redacted]@gmail.com'
> **CC:** [redacted]
> **Onderwerp:** bemiddelingsadvies Windpark Hanze
>
> Beste [redacted] en [redacted],
>
> Hartelijk dank voor het uitbrengen van het bemiddelingsadvies over het beoogde windpark Hanze. Het verheugt me om te lezen dat alle partijen in het gebied constructief willen meewerken aan een oplossing en dat al zo veel goede gesprekken met deze houding hebben plaatsgevonden. Dank voor jullie inzet en ik wil jullie vragen deze dank ook vooral over te brengen aan de gebiedspartijen.
>
> Ik lees in jullie advies dat jullie voor 9 thema's oplossingsrichtingen hebben geschetst en is de overall conclusie dat er met enige inspanning veel op te lossen is. Deze conclusie wordt bovendien ook door de betrokken partijen gedeeld. Jullie advies is om de contouren van de benoemde oplossingen met de partijen vast te leggen in de zogenoemd consensusdocument dat op haar beurt een basis zal bieden voor de gedetailleerde uitwerking van de onderlinge afspraken.
>
> Eerder heb ik al aangegeven dat ik jullie advies in belangrijke mate zal laten meewegen bij het besluit over de goedkeuring van het projectplan. Omdat er eerder nog geen sprake was van een bemiddelingsresultaat is de besluitvorming over het projectplan aangehouden. Nu dit bemiddelingsresultaat wel binnen handbereik lijkt te liggen vertrouw ik erop dat ik de (positieve) besluitvorming over het projectplan op 3 september a.s. kan laten plaatsvinden. E.e.a. betekent dat partijen de oplossingsrichtingen uit jullie advies in het genoemde consensus document bevestigen

en uiterlijk 30 augustus ondertekenen.

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey
Gedeputeerde Provincie Flevoland
T: 0320-[redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl

disclaimer
http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Onderwerp: Re: Bemiddeling WPH
Datum: woensdag 4 september 2019 11:38:18

Dank je

Verstuurd vanaf mijn iPhone

> Op 4 sep. 2019 om 11:35 heeft [redacted] <[redacted]@flevoland nl> het volgende geschreven:
>
> Goedemorgen Jop,
>
> Een afspraakverzoek heb ik verzonden naar de heer [redacted] en [redacted] voor donderdagochtend 5 september, morgen dus, om 09.00 uur.
>
> Met vriendelijke groet,
>
> [redacted]
> [redacted] J.A. Fackeldey
>
> Provincie Flevoland
> Werkdagen: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag
>
> T: +31 (0)320-[redacted]
> M: +31 (0)6-[redacted]
> E: [redacted]@flevoland.nl
> W: www.flevoland nl
>
>
>
> -----Oorspronkelijk bericht-----
> Van: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
> Verzonden: woensdag 4 september 2019 11:04
> Aan: [redacted] <[redacted]@gmail.com>
> CC: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@gmail.com; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
> Onderwerp: Re: Bemiddeling WPH
>
> @secretariaat kunnen jullie dit oppakken ?
>
> Verstuurd vanaf mijn iPad
>
>> Op 4 sep. 2019 om 10:18 heeft [redacted] <[redacted]@gmail.com> het volgende geschreven:
>>
>> Donderdag kan ik in de ochtend tot 10.00 uur of eind van de dag vanaf
>> 16.30 uur.
>> [redacted] is op vakantie
>>
>>
>> -----Oorspronkelijk bericht-----
>> Van: Jop Fackeldey [mailto:[redacted]@flevoland nl]
>> Verzonden: woensdag 4 september 2019 10:12
>> Aan: [redacted]
>> CC: [redacted]; [redacted]@gmail.com; [redacted]
>> Onderwerp: Re: Bemiddeling WPH
>>
>> Kunnen we donderdag ergens een moment vinden om kort van gdachten te

>> wisselen met jou en [redacted] en [redacted] ??
>>
>> Verstuurd vanaf mijn iPad
>>
>> Op 4 sep. 2019 om 09:27 heeft [redacted]
>> <[redacted]@gmail.com<mailto:[redacted]@gmail.com>> het volgende geschreven:
>>
>> Geachte mijnheer Fackelday, Beste Jop,
>>
>> Het is niet gelukt consensus te krijgen over ons advies met Windpark Hanze.
>> De omwonenden stemmen wel in.
>> Er is nog een poging gedaan het advies iets aan te passen maar dat was
>> van de zijde van WPH niet haalbaar.
>> Indien e.e.a. meer toelichting behoeft ben ik telefonisch bereikbaar.
>>
>> Met vriendelijke groet,
>> [redacted]
>>
>>
>> [redacted]
>> Winkelweg 59
>> 3896 LH Zeewolde
>> tel: 06[redacted]
>> email: [redacted]@gmail.com<mailto:[redacted]@gmail.com>
>>
>>
>>
>> ***disclaimer***
>> http://www flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail
>>
>>

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Onderwerp: Re: bevestiging WPH
Datum: zondag 15 september 2019 13:29:41

En wellicht een mededeling voor de staten

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 13 sep. 2019 om 12:57 heeft [redacted] <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:

> Ter info...WPH heeft ingestemd met de ondertekening. [redacted] zorgt er daarnaast voor dat we maandag een ondertekend exemplaar krijgen. Ik plan voor de week erna een afspraak in met WPH, omwonenden, [redacted], [redacted] en jou om de mijlpaal te markeren.
>
> Groet [redacted]
>
> Verstuurd vanaf mijn iPhone
>
> Begin doorgestuurd bericht:
>
> > **Van:** [redacted] <[redacted]@gmail.com>
> > **Datum:** 13 september 2019 om 10:36:18 CEST
> > **Aan:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
> > **Kopie:** <[redacted]@gmail.com>
> > **Onderwerp: bevestiging WPH**
> >
> > Dag [redacted],
> >
> > In de bijlage de bevestiging van [redacted] en [redacted].
> > Mogelijk kan jij met de mensen en Jop afstemmen over de ondertekening.
> >
> > Groet,
> > [redacted]

<mime-attachment>

<mime-attachment>

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted] Collegeleden
Onderwerp: FW: Consensusdocument getekend 16-9-2019
Datum: maandag 16 september 2019 13:29:15
Bijlagen: Consensusdefinitief 16-9-2019 getekend16092019.pdf

Ik heb jullie een aantal keren bijgepraat over de participatiediscussie in windplan Groen, maar het is gelukkig allemaal goed gekomen…..

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey
Gedeputeerde Provincie Flevoland
T: 0320-[redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl

Van: [redacted] <[redacted]@gmail.com>
Verzonden: maandag 16 september 2019 11:47
Aan: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted]@gmail.com; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: RE: Consensusdocument getekend 16-9-2019

En dan nu met bijlage ☺

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@gmail.com]
Verzonden: maandag 16 september 2019 11:45
Aan: Jop Fackeldey
CC: [redacted]@gmail.com; [redacted]
Onderwerp: Consensusdocument getekend 16-9-2019

Geachte meneer Fackelday, beste Jop,

Hierbij stuur ik je het ondertekende consensusdocument tussen WPH (Windpark Hanze BV) en OWPH (vereniging van omwonenden Windpark Hanze).

Met vriendelijke groet,

[redacted], mede namens [redacted].

12-9-2019

Consensusdocument

Op 14 augustus 2019 brachten [redacted] en [redacted] een advies uit met betrekking tot de door hen vorm gegeven bemiddeling inzake het project Hanze-windturbines.

De consensus bedoeld in dit schrijven is met name gericht op twee partijen, namelijk de initiatiefnemers van het project alsmede de groep, die ook wel de "omwonenden" wordt genoemd. In het geheel zijn –op enige afstand-tevens te onderscheiden de koepel-organistatie Groen, alsmede de provincie Flevoland.

Eerstgenoemde twee partijen hebben kennis genomen van het advies en hebben zich inmiddels inhoudelijk uitgesproken. Het eindoordeel van beiden is dat men het geheel een karige (omwonenden), dan wel aan de ruimhartige (initiatiefnemers) kant vindt.

Na veel wikken en wegen zeggen echter beide partijen dat het advies kan dienen als uitgangspunt voor gesprekken waarbij, binnen de contouren van het advies, naar oplossingen wordt gezocht voor wat betreft de aangereikte thema's.

Was getekend,

16-9-2019

Plaats: Dronten

Datum: 16-9-2019

Windpark Hanze BV

[redacted]

Vereniging omwonenden Windpark Hanze

[redacted]

Aan: Bestuur vereniging bewoners Windpark Hanze.
Bestuur en directie Windpark Hanze b.v.
Bestuur windkoepel Groen.
Gedeputeerde Staten Provincie Flevoland.

Van: [redacted] bemiddelaar / onafhankelijk gespreksleider
[redacted] bemiddelaar / mediator

Zeewolde 14 augustus 2019.

Advies bemiddeling project Hanze.

Gedurende de afgelopen 6 weken hebben ondergetekenden ruim 20 gesprekken gevoerd met en over 'betrokken partijen' inzake het project Hanze -windmolens- Dronten.

In eerste instantie is het initiatief om ons in te schakelen genomen door de groep 'omwonenden'; primair ging het erom de rol van onafhankelijk gespreksleider in te vullen. In het vervolg is ook gevraagd om bemiddelingskennis in de vorm van mediation en zijn we gezamenlijk opgetrokken. Nadat Provinciale Staten op 25 mei een motie hadden aangenomen over de situatie in het gebied heeft de provincie het opdrachtgeverschap van de bemiddeling overgenomen. De Gedeputeerde Jop Fackeldey heeft ons in dat kader ook gevraagd te adviseren over de voorwaarden die nodig zijn om te komen tot meer draagvlak in het specifieke gebied en te kunnen spreken van eerlijke, eenvoudige en evenwichtige financiële participatie mogelijkheden.

De bedoeling van dit schrijven is om, in hoofdlijnen, over de belangrijkste aspecten te informeren, uitmondend in een concreet advies met betrekking tot de vraag 'hoe verder'?

We hebben gesproken met vertegenwoordigers van de koepelorganisatie Groen, Windshare, Windpark Hanze en met omwonenden.
(Windpark Hanze bv is een samenwerking van de oorspronkelijke groep van 19 initiatiefnemers enerzijds (zij hebben zich verenigd in WPH-aangelanden BV) en waterschap Zuiderzeeland anderzijds).

We voerden gesprekken met allen tegelijk -plenair-, maar ook meerdere keren bilateraal. Alle gesprekspartners -niet één uitgezonderd- gaven blijk van een houding, die constructief te noemen is; men wilde en wil (werken aan) een oplossing.

De onderhavige problematiek laat zich in een notendop als volgt omschrijven.
In de regio rondom het beoogde windpark Hanze heeft een groep (Hanze, de oorspronkelijke ondernemers) het initiatief genomen om te komen tot de realisering van een windmolenpark.

[redacted]

Van meet af aan heeft de initiatiefgroep zich gerealiseerd dat men diende te voldoen aan allerlei voorschriften/procedures en is de inzet geweest dat één en ander goed gedaan zou worden.
De betreffende voorschriften/procedures, waaraan voldaan diende te worden, waren en zijn afkomstig vanuit de politiek, maar ook bijvoorbeeld vanuit de koepelorganisatie 'Groen'.

Terugkijkend vinden alle partijen, dat er met name in de directe omgeving van de plaats waar de molens gepland zijn, onvoldoende is gecommuniceerd met de aldaar wonende mensen.
Mede ingegeven door deze bepaald niet optimale communicatie claimden laatstbedoelden op enig moment het recht om alsnog nadrukkelijk gehoord te worden en als zodanig inbreng te krijgen in de plannen.
Gesteld kan worden dat deze wens niet heeft geleid tot een bevredigende oplossing, vandaar onze bemoeienis.

Als je analyseert wat er in essentie speelt, dan passeren woorden als participatie, gelijkwaardigheid in zeggenschap en rendement, alsmede de wens om alsnog direct te kunnen investeren.
De in de vorige zin genoemde termen zijn abstracties.
Deze abstracties gaan we -onderstaand- concreter maken.

Over en weer worden indringende verwijten gemaakt over communicatie met en houding jegens elkaar.
Zoals vaker is te constateren dat deze gevoelens ertoe doen, maar meestal, met het oog op een goede oplossing, niet echt bijdragen.
Feit is dat er tussen de groep omwonenden en de groep Hanze-initiatiefnemers weinig sprake is van wederzijds vertrouwen; integendeel.
Gesteld wordt door beide partijen, dat dit gebrek aan vertrouwen geduid dient te worden in het zakelijke, niet in het persoonlijke.
Wij betwijfelen dit.

Wil men komen tot een gezamenlijk vervolg, dan zal dit onderwerp 'vertrouwen'(het is meerdere keren besproken), nadrukkelijk nogmaals aan de orde dienen te komen.
We schatten in dat dit *1e thema*, gegeven de constructieve inzet van allen, in positieve zin bij te buigen is.
De schade is te groot om in één keer weg te nemen; een nieuwe redelijke basis voor een ieder is haalbaar, de rest zal de komende jaren moeten slijten.

Er bestaat geen algehele tevredenheid over (=*2e thema*) de omgevingsvergoeding.
Sommigen vinden deze toereikend, anderen bepaald niet.
Partijen zijn het er over eens dat arbitrage, met een bindende uitkomst, zal gaan leiden tot een oplossing.

Partijen zijn het ook eens over de kansen om te komen tot een gedragen verlichtingsplan (*thema 3*).
Dit wordt niet gezien als een principieel en zwaarwegend verschil van mening.
Het vraagt nog wel aandacht.

[redacted]

Over en weer is men van mening dat een permanente 'gebiedscommissie' (*thema 4*) bijdraagt aan wederzijds begrip.
De gebiedscommissie is een groep, bestaande uit vertegenwoordigers van de omwonenden en de initiatiefnemers, die allerlei aspecten, aangaande het project, bespreken.
Informeren (wederzijds) is een doel, maar bijvoorbeeld ook het wegnemen van irritaties.
Men is er voorstander van een dergelijk initiatief vorm te geven.

Stroomafname (*thema 5*), zoals bedoeld in de term 'postcoderoos', acht een ieder wenselijk, hoewel het mogelijk geen oplossing is voor de grootgebruikers van elektriciteit.
Er zal nagedacht moeten worden over mogelijkheden, die leiden tot een voordeel voor alle inwonenden in het gebied.

Over de huidige en toekomstige waarde van woningen (*thema 6*) in het gebied bestaan verschillende beelden.
Enerzijds kan een deskundige adviseur, in een objectiverende rol, een bijdrage leveren; anderzijds vindt men dat geschillen op basis van planschaderegels opgelost dienen te worden.
Oplosbaar, maar dit punt vraagt nog wel de nodige energie.

Omwonenden willen een positie in het bestuur van het windmolenproject (*thema 7*), zoals ook andere partijen die hebben.
Eén positie garandeert dat men in de toekomst goed geïnformeerd blijft, zo luidt de redenering.
Oplosbaar, zo is de gedachte.

De omwonenden zouden op gelijke wijze en tegen dezelfde voorwaarden willen bijdragen aan het vereiste eigen vermogen (*thema 8*).
Op dit moment is niet bekend hoe groot (omvang) het totale bedrag is dat men gezamenlijk zou kunnen en willen bijdragen.
Omwonende zien in dat zij die eerder risicovol hebben geïnvesteerd, hiervoor nadrukkelijk anders en beter beloond dienen te worden.
Er is dus geen sprake van gelijke monniken .....
Alhoewel dit punt nog van tekst vertaald dient te worden in cijfers, denken we dat ook hier een oplossing in het verschiet kan liggen.

Als we op dit punt in deze memo 'het net ophalen' dan is de overall conclusie dat met enige inspanning veel op te lossen is.
Toen we zowel de omwonenden, alsmede de initiatiefnemers-Hanze met deze conclusie confronteerden, werd deze nadrukkelijk gedeeld.

Waar het gaat over het (direct en volledig) participeren (*thema 9*) vindt de groep-Hanze (aangelanden samen met waterschap Zuiderzeeland) dat minimaal [redacted] van de uiteindelijke revenuen bij hen terecht dient te komen.
De overblijvende [redacted] zijn grotendeels verdeeld; deze verdeling is een vrij hard gegeven.
[redacted] resteert en is eventueel beschikbaar voor omwonenden naast de mogelijkheden via Windshare.

[redacted]

Omwonenden willen, zoals eerder al aangegeven, gelijkwaardig aan het project-Hanze kunnen deelnemen en derhalve ook gelijkwaardig kunnen meedelen in de opbrengsten van het project.
Hun redenering is dat van de 75%, zoals in de aanhef van deze alinea is geduid, feitelijk [redacted]% van en voor het waterschap is en dat de resterende [redacted]% 1 op 1 gelijk over alle bewoners van het gebied verdeeld dient te worden.
Omwonende zien in dat er onderscheid gemaakt dient te worden betreffende de genomen risico's door de initiatiefnemers.
De 1 op 1 verdeling is bedoeld als een uitgangspunt waaraan vorm gegeven moet worden.
De uitkomst van dit denken zal zijn dat de initiatiefnemers beduidend meer revenuen uit het project halen dan de omwonenden, echter de huidige verdeling ziet men als pertinent onjuist.

Een gelijke positie voor allen lijkt ook ons niet haalbaar en daarmee zijn we bij de kern van het verschil van mening.

De vertegenwoordiger van koepel Groen vindt, dit onderdeel beschouwend, dat de ruimte waarbinnen de oplossing gezocht dient te worden, niet groot is.
Eigenlijk vindt de koepel dat de huidige stand van zaken goed is; de koepel kan echter prima leven met het alsnog toekennen van 3,84% aan de omwonenden.
Mocht het helemaal nodig zijn en een oplossing bieden, dan is zelfs een 'paar procent meer' acceptabel.

Samenvattend.
Omwonenden hebben als uitgangspunt een gelijke en gelijkwaardige positie in het geheel voor ogen.
Men ziet wel in dat dit niet haalbaar is, maar wil 'de huid duur verkopen'.
Initiatiefnemers vinden dat er niet echt goed is gecommuniceerd, al hoewel men gaande het bemiddelingsproces ging vinden dat er 'toch wel heel wat gedaan was aan communicatie'.
We hebben de indruk dat tijdens dit communicatieproces veel zaken zijn benoemd en ook verwachtingen zijn gewekt.
Al werkende aan het project werden en worden dingen duidelijker en is er derhalve concreter te spreken over mogelijkheden, zo leert de ervaring voor menigeen.

Hoe verder?

a. Denkend aan oplossingen is een aantal keren geopperd om te onderzoeken of er niet meer dan het huidige aantal molens zou kunnen worden gerealiseerd in het gebied.
   Mocht dit haalbaar blijken dan zou dit mogelijk een nieuw startpunt, een nieuwe 0-situatie, kunnen opleveren.
   Een mooie gedachte.
   Van beide kanten is ons verzocht het realiteitsgehalte van dit idee te onderzoeken.
   Toen we recent dit onderwerp bespraken met vertegenwoordigers van de provincie bleek ons dat er absoluut geen ruimte bestaat of gaat komen voor meer turbines.
   Het huidige aantal blijft het maximale.

[redacted]

b. Het lijkt erop dat omwonenden op gelijke wijze en tegen gelijke voorwaarden kunnen participeren in het project.
Er is hiervoor immers [redacted] beschikbaar.
Op enig moment is ons gevraagd wat de omvang van de [redacted] in geld zou kunnen zijn.
Ook dit hebben we onderzocht en het antwoord luidde (natuurlijk en terecht met de nodige slagen om de arm) dat dit per adres (uitgaande van 50 adressen) zou gaan om een bedrag van [redacted] tot [redacted] per jaar.
Voortbordurend op bovenstaand blijkt dat [redacted] een waarde vertegenwoordigd van om en nabij [redacted] per jaar [redacted].
[redacted] staat in dit verband dus voor ruim [redacted].

c. Punt b. is, met het oog op het trekken van conclusies, buitengewoon multi-interpretabel.
We wagen ons er niet aan.
Wel maakt het duidelijk dat de verschillende posities divers zijn.
Het lijkt ons goed dat deze diversiteit onderkend wordt en dat er begrip komt voor elkaars positie.
Het lijkt ons bovendien goed om in materiele zin 'nader tot elkaar te komen'.
De [redacted] fifty/fifty verdelen is ondenkbaar; iedere gesprekspartner deelt deze opvatting.
Niets doen is geen optie, lijkt ons.

d. [redacted] is geboden en benoemd als stap op weg naar een oplossing.
[redacted] is ook enigszins vertaald in euro's, alhoewel opperste voorzichtigheid hierbij geboden is.
Het is niet duidelijk en het is ook niet onderzocht hoeveel geld de omwonenden feitelijk willen en durven te investeren in het project.
Het lijkt ons goed dat dit onderzoek op korte termijn gedegen vorm krijgt.

e. Wij denken dat als de bereidheid om te investeren groot genoeg is dit beperkt dient te blijven tot maximaal [redacted] van het geheel.
Waarom [redacted]
Wie het weet mag het zeggen.
[redacted] doet recht aan het gevoel van de omwonenden om erkend te worden en dit ook in materiële zin te voelen.
[redacted] doet ook recht aan het gevoel van de initiatiefnemers.
Zij waren het en zijn het die risico hebben genomen.
Zij zijn het die het project behoorlijk in de steigers hebben gezet.
Zij zijn het, die op redelijke wijze met de haar toegewezen omgeving hebben gecommuniceerd.
Achteraf is op de wijze van communicatie en interpretatie van regels, kritiek denkbaar.
Allen hechten aan goede verhoudingen in het gebied.
Alleen met woorden zijn deze goede verhoudingen niet te herstellen, maar we moeten ook niet overdrijven.

[redacted]

[redacted]s bedoeld als compromis en kader voor de wijze waarop de directe participatie maximaal vorm kan krijgen.
Bij [redacted]zijn de financiële participatiemogelijkheden in deze specifieke situatie, wat ons betreft, op een eerlijke, eenvoudige en evenwichtige wijze uitgewerkt, wat vervolgens weer bijdraagt aan het maximaliseren van het draagvlak voor het project.

f. Een groot deel van deze memo hebben we eerder verspreid in het gebied.
We hebben, gegeven verkregen feedback, -voorzichtig- de conclusie getrokken dat de thema's één tot en met acht in praktische zin oplosbaar zijn.
We denken dat er een grote groep is die deze conclusie deelt; een minderheid zal het, hier en daar, teveel of te weinig vinden.
Omtrent thema 9 zijn we minder zeker, alhoewel een ieder zich realiseert dat ook hierover een compromis vorm zal dienen te krijgen.

g. Bovenstaand geheel van conclusies en aanbevelingen vraagt om een vervolg.
Wij adviseren om op korte termijn met alle betrokkenen windkoepel Groen, Windpark Hanze, waterschapen omwonenden om tafel te gaan, met als doel de hierboven genoemde contouren met elkaar vast te leggen in een consensusdocument; een document dat op haar beurt de basis biedt voor het nader detailleren en uitwerken van de afspraken.
Het is verstandig eerst te werken aan het consensusdocument, waarna de 9 thema's aan de orde kunnen komen, te beginnen bij de makkelijker op te lossen zaken.

h. We zijn gaarne bereid om de definitieve memo, daar waar nodig, nader toe te lichten.

[redacted]

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Onderwerp: FW: brief 14 oktober 2019
Datum: woensdag 16 oktober 2019 15:00:56
Bijlagen: Gedeputeerde staten van Flevoland 14 Oktober 2019.pdf
image001.png

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey
Gedeputeerde Provincie Flevoland
T: 0320-[redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: dinsdag 15 oktober 2019 09:00
Aan: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: brief 14 oktober 2019

Doorgestuurd bericht

Met vriendelijke groet,

[redacted] J.A. Fackeldey

Provincie Flevoland
[redacted]

T: +31 (0)320-[redacted]
M: +31 (0)6-[redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl
W: www.flevoland.nl

PROVINCIE FLEVOLAND

Van: [redacted]
<[redacted]@outlook.com>
Verzonden: maandag 14 oktober 2019 19:44
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]
<[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] (WPH) <[redacted]@zuiderzeeland.nl>; [redacted] (WPH)
<[redacted]@windparkhanze.nl>
Onderwerp: brief 14 oktober 2019

Aan het college van Gedeputeerde staten van Flevoland, t.a.v. de heer J. Fackeldey,

Geacht College,

In de bijlage treft u ons verzoek aan voor hulp bij het vinden van een voorzitter.

Graag wijzen wij u erop dat ons emailadres is gewijzigd.
Het emailadres van de vereniging voor omwonenden windpark Hanze is:
[redacted]@outlook.com .

in afwachting van uw reactie,

met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted]

Aan het college van Gedeputeerde staten van Flevoland,
t.a.v. de heer J. Fackeldey

Dronten, 14 Oktober 2019

Onderwerp: Hulp gewenst voor het aanreiken van een onafhankelijk Voorzitter

Geacht college,

Het consensus document getekend op 16 september jl. u ongetwijfeld bekend, heeft voor een solide vervolg een onafhankelijk Voorzitter nodig die voor zowel Vereniging Omwonenden Windpark Hanze (VOWH) als Windpark Hanze B.V. (WPH) voldoende kwalificaties in zich heeft om het vervolgproces verder in goede banen te leiden.

VOWH en WPH hebben de afgelopen weken een aantal (plezierige) constructieve gesprekken gevoerd, waarbij door beide partijen namen van mogelijke Voorzitters zijn aangereikt en besproken. De conclusie toe nu toe is, dat beide partijen van goede wil zijn om gezamenlijk een Voorzitter te kiezen, echter het tot nu toe vast loopt op praktische bezwaren van de aangedragen kandidaten voor het beoogde Voorzitterschap. Van onwil is geen sprake.

In gezamenlijkheid is daarom besloten dat, wij als VOWH, een beroep willen doen op uw college, met de vraag of uw college mogelijkheden ziet om een mogelijk geschikte Voorzitter aan te reiken, om te bezien of wij (VOWH en WPH) ons gezamenlijk in deze man of vrouw kunnen vinden als Voorzitter voor het vervolgproces.

VOWH heeft een kort en duidelijk profiel voor ogen:

1) Onafhankelijk
2) Overwicht
3) Ervaren
4) Oplossingsgericht
5) Verstand van (financiële) windmolen materie, en met de sociale processen daar omheen
6) Heeft geen connecties met beide partijen

Vriendelijk verzoeken wij het college uit te zien naar een mogelijke oplossing.

Wij vernemen graag van U.

Met vriendelijke groet,

Vereniging Omwonenden Windpark Hanze

De heer [redacted]
Voorzitter

[redacted]
Bemiddelaars

Cc:
Bestuur Windpark Hanze B.V.

Van: [redacted] Fackeldey
Aan: [redacted] Verbeek
Onderwerp: FW: brief 14 oktober 2019
Datum: woensdag 16 oktober 2019 15:03:23
Bijlagen: Gedeputeerde staten van Flevoland 14 Oktober 2019.pdf
image001.png

dubbel zie document 120

Zie bijgaand. Heb jij wellicht suggesties ? ik denk ook zelf even na…..

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey
Gedeputeerde Provincie Flevoland
T: 0320-[redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: dinsdag 15 oktober 2019 09:00
Aan: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: brief 14 oktober 2019

Doorgestuurd bericht

Met vriendelijke groet,

[redacted]
secretariaat gedeputeerde J.A. Fackeldey

Provincie Flevoland
Werkdagen: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag

T: +31 (0)320-[redacted]
M: +31 (0)6-[redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl
W: www.flevoland.nl

PROVINCIE FLEVOLAND

Van: [redacted]
<[redacted]@outlook.com>
Verzonden: maandag 14 oktober 2019 19:44
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]
<[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] (WPH) [redacted]>; [redacted] (WPH)
<[redacted]@windparkhanze.nl>
Onderwerp: brief 14 oktober 2019

Aan het college van Gedeputeerde staten van Flevoland, t.a.v. de heer J. Fackeldey,

Geacht College,

In de bijlage treft u ons verzoek aan voor hulp bij het vinden van een voorzitter.

Graag wijzen wij u erop dat ons emailadres is gewijzigd.
Het emailadres van de vereniging voor omwonenden windpark Hanze is:
[redacted]@outlook.com .

in afwachting van uw reactie,

met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted]

Van: Jop Fackeldey
Aan: "[redacted]@outlook.com"; [redacted]@windparkhanze.nl"; "[redacted]@zuiderzeeland.nl"
Cc: [redacted]; [redacted]
Onderwerp: RE: brief 14 oktober 2019
Datum: dinsdag 22 oktober 2019 13:01:21
Bijlagen: image001.png

Geachte heer [redacted] e.a.

Graag bevestig ik mijn eerdere mail dat ik graag bereid ben een rol te spelen in het zoeken naar een voorzitter. Voor mij is daarbij wel van belang om een goed beeld te hebben van bijvoorbeeld de kandidaten die al de revue gepasseerd zijn en de argumenten die geleid hebben tot het afwijzen van deze kandid(a)at(en). Ik heb [redacted] gevraagd daartoe met zowel de vereniging als de directie van het windpark afzonderlijk een gesprek te voeren. Vervolgens wil ik graag in een bestuurlijk overleg met beide partijen het profiel op basis van de gesprekken verder aanscherpen en afspraken te maken over het proces om tot een geschikte voorzitter te komen. Ik besef me daarbij dat er haast geboden is en wil dan ook graag waar mogelijk tijd maken om dit proces te lopen, maar zorgvuldigheid gaat m.i. boven snelheid. We kunnen het met elkaar maar 1 keer fout doen.

[redacted] neemt z.s.m. contact op om een afspraak te maken en mijn secretariaat zal ook vast propberen ons bestuurlijk overleg in te plannen.

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey
Gedeputeerde Provincie Flevoland
T: 0320-[redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: dinsdag 15 oktober 2019 09:00
Aan: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: brief 14 oktober 2019

Doorgestuurd bericht

Met vriendelijke groet,

[redacted] J.A. Fackeldey

Provincie Flevoland
[redacted]

T: +31 (0)320-[redacted]
M: +31 (0)6-[redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl
W: www.flevoland.nl

PROVINCIE FLEVOLAND

Van: [redacted]
<[redacted]@outlook.com>

Verzonden: maandag 14 oktober 2019 19:44
Aan: [redacted] [redacted]@flevoland.nl>; [redacted]
<[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] (WPH) <[redacted]@zuiderzeeland.nl>; [redacted] (WPH)
<[redacted]@windparkhanze.nl>
Onderwerp: brief 14 oktober 2019

Aan het college van Gedeputeerde staten van Flevoland, t.a.v. de heer J. Fackeldey,

Geacht College,

In de bijlage treft u ons verzoek aan voor hulp bij het vinden van een voorzitter.

Graag wijzen wij u erop dat ons emailadres is gewijzigd.
Het emailadres van de vereniging voor omwonenden windpark Hanze is:
[redacted]@outlook.com .

in afwachting van uw reactie,

met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted]

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: verzoek Provincie betaling opstartfase gebiedscommissie
Datum: dinsdag 11 februari 2020 11:47:58

Ik zit vanaf 15.00 in de auto….. Desnoods telefonisch of als je iets eerder beschikbaar bent. Dan rond ik mijn overleg iets eerder af

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey
Gedeputeerde Provincie Flevoland
T: 0320-[redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: dinsdag 11 februari 2020 09:33
Aan: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: FW: verzoek Provincie betaling opstartfase gebiedscommissie

En hierbij ook nog het verzoek van het windpark. Ik heb vanmiddag na 15u tijd om bij je langs te lopen. Heb jij nog een gaatje?

Groet [redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>
Verzonden: maandag 10 februari 2020 16:55
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] - Windpark Hanze' [redacted]@windparkhanze.nl>; [redacted]@greidanus.nl; [redacted] ' <[redacted]@hotmail.com>; [redacted]@live.nl; [redacted]@wielinkbv.nl
Onderwerp: verzoek Provincie betaling opstartfase gebiedscommissie

Goedemiddag [redacted],

Bijgaand verzoek WPH BV mbt bekostiging gebiedscommissie…. Ik neem aan dat de tekst voor zich spreekt. We versturen deze brief alleen digitaal.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Windpark Hanze BV

M: +316[redacted]
Postadres: [redacted] Dronten

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Onderwerp: Re: verzoek Provincie betaling opstartfase gebiedscommissie
Datum: woensdag 12 februari 2020 17:11:48
Bijlagen: image001.png

Ik zou die vraag nog een keer stellen.....

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 12 feb. 2020 om 14:37 heeft [redacted]
> <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
>
> Ter info....
>
> Nog steeds niet echt een onderbouwing waarom ze dit als commerciële partij nodig hebben, en "onvoorzien" is typisch iets waar een ondernemer mee te maken krijgt.
>
> ---
>
> **Van:** [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>
> **Verzonden:** woensdag 12 februari 2020 14:07
> **Aan:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
> **CC:** [redacted] - Windpark Hanze' [redacted]@windparkhanze.nl>
> **Onderwerp:** RE: verzoek Provincie betaling opstartfase gebiedscommissie
>
> Goedemiddag [redacted],
>
> Dank voor je reactie. De reden dat wij dit verzoek indienen is, naast datgene wat wij in de brief hebben geschreven, dat deze opstartfase de nodige extra kosten met zich meebrengt. Deze extra kosten bestaan uit de extra tijd die vanuit de BV moet worden gestoken in genoemde onderwerpen, de kosten van extern advies (bedrijfseconomisch, financieel, juridisch) die wij hiervoor inmiddels moeten maken en de kosten van de onafhankelijk voorzitter en secretariële ondersteuning. Deze kosten hebben wij allemaal niet voorzien in onze plannen en om die reden maken wij in deze opstartfase graag gebruik van het aanbod van de provincie Flevoland de kosten van de onafhankelijk voorzitter en de secretariële ondersteuning te dekken.
>
> Is dit voldoende voor jou? En mag ik het ook op deze wijze, dus middels deze mail, afhandelen? Ik hoor graag.
>
> Met vriendelijke groet,
>
> [redacted]
> Windpark Hanze BV
>
> M: +[redacted]
> Postadres: [redacted] Dronten
>
> ---
>
> **Van:** [redacted] [mailto:[redacted]@flevoland.nl]

Verzonden: woensdag 12 februari 2020 13:32
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: verzoek Provincie betaling opstartfase gebiedscommissie

Beste [redacted]

Bedankt voor het verzoek. We hebben het in goede orde ontvangen. Graag zou ik je willen vragen het verzoek aan te vullen met een onderbouwing waarom jullie het verzoek hebben ingediend. Daarbij met name de reden waarom een commerciële partij als het windpark gebruik wil maken van de tegemoetkoming in de kosten (eea zoals gevraagd in onze mail van 11/12/2019). Alvast bedankt voor jullie reactie!

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Coördinator Windenergie
Afdeling Strategie en Beleid

Provincie Flevoland
T 0320-[redacted]
M 06-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

Werkdagen maandag t/m donderdag

<image001.png>

Van: [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>
Verzonden: maandag 10 februari 2020 16:55
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] - Windpark Hanze' [redacted]@windparkhanze.nl>; [redacted]@greidanus.nl; [redacted] ' [redacted]@hotmail.com>; [redacted]@live.nl; [redacted]@wielinkbv.nl
Onderwerp: verzoek Provincie betaling opstartfase gebiedscommissie

Goedemiddag [redacted],

Bijgaand verzoek WPH BV mbt bekostiging gebiedscommissie.... Ik neem aan dat de tekst voor zich spreekt. We versturen deze brief alleen digitaal.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Windpark Hanze BV

M: +316[redacted]
Postadres: [redacted] Dronten

disclaimer
http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Onderwerp: Re: verzoek Provincie betaling opstartfase gebiedscommissie
Datum: donderdag 13 februari 2020 17:51:57
Bijlagen: image003.png

Dan gaan we nu over naar fase 2...ik zou me kunnen voorstellen dat je zegt deze argumenten met het verzoek aan de gedeputeerde voor te zullen leggen, dat geeft mij de kans om nog een keer te reageren [redacted]

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 13 feb. 2020 om 17:29 heeft [redacted]
> <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
>
> Ter info....ik voel wel (een beetje) mee met het 2e argument van jaap
>
> Groet [redacted]
>
> ---
>
> **Van:** [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>
> **Verzonden:** donderdag 13 februari 2020 14:43
> **Aan:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
> **CC:** [redacted] - Windpark Hanze [redacted]@windparkhanze.nl>
> **Onderwerp:** RE: verzoek Provincie betaling opstartfase gebiedscommissie
>
> Goedemiddag [redacted],
>
> Ik kan er niet zo heel veel aan toevoegen vrees ik....behalve dan nog de volgende overwegingen:
>
> - WPH BV is uiteindelijk inderdaad een commercieel bedrijf. Maar er wordt op dit moment nog geen eurocent verdiend. We hebben uitsluitend kosten. Wij hebben met deze kosten dan ook niet expliciet rekening kunnen houden.
> - Omwonenden hebben in zekere zin (in ieder geval daar waar het om het thema participatie gaat) net als WPH BV een commercieel doel en daarmee in die zin een vergelijkbare positie. Het thema participatie is behoorlijk dominant in deze opstartfase. Dit pleit voor gelijke behandeling van de verzoeken van beide kanten.
> - De provincie heeft zich, meen ik, bereid getoond het "op gang komen" van de gebiedscommissie financieel te ondersteunen
>
> Dit moet het even zijn wat mij betreft.
>
> Met vriendelijke groet,
>
> [redacted]
> Windpark Hanze BV
>
> M: +316[redacted]
> Postadres: [redacted]
>
> ---

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@flevoland.nl]
Verzonden: donderdag 13 februari 2020 7:47
Aan: [redacted]
CC: [redacted] - Windpark Hanze
Onderwerp: RE: verzoek Provincie betaling opstartfase gebiedscommissie

Bedankt voor de reactie [redacted]

Prima om dit ook over de mail te bespreken. Ik begrijp uit de reactie dat jullie de kosten voor de opstartfase niet begroot waren en daarmee feitelijk als onvoorzien moeten worden beschouwd. Wat ik nog lastig vind is hoe ik moet uitleggen waarom we publieksgeld aan een commerciële partij als windpark Hanze moeten besteden. Het lijkt me niet ongebruikelijk dat een bedrijf te maken krijgt met onvoorziene kosten, maar dat lijkt me geen reden an sich om kosten te dekken met overheidsmiddelen. Zijn er mogelijk ook nog andere argumenten?

Het spijt me dat ik wat blijf aandringen, maar ik wil het graag goed kunnen uitleggen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Afdeling Strategie en Beleid

Provincie Flevoland
T 0320-[redacted]
M 06-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

Werkdagen maandag t/m donderdag

<image003.png>

Van: [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>
Verzonden: woensdag 12 februari 2020 14:07
Aan: [redacted] [redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] - Windpark Hanze' <[redacted]@windparkhanze.nl>
Onderwerp: RE: verzoek Provincie betaling opstartfase gebiedscommissie

Goedemiddag [redacted],

Dank voor je reactie. De reden dat wij dit verzoek indienen is, naast datgene wat wij in de brief hebben geschreven, dat deze opstartfase de nodige extra kosten met zich meebrengt. Deze extra kosten bestaan uit de extra tijd die vanuit de BV moet worden gestoken in genoemde onderwerpen, de kosten van extern advies (bedrijfseconomisch, financieel, juridisch) die wij hiervoor inmiddels moeten maken en de kosten van de onafhankelijk voorzitter en secretariële ondersteuning. Deze kosten hebben wij allemaal niet voorzien in onze plannen en om die reden maken wij in deze opstartfase graag gebruik van het aanbod van de provincie Flevoland de kosten van de onafhankelijk voorzitter en de secretariële ondersteuning te dekken.

Is dit voldoende voor jou? En mag ik het ook op deze wijze, dus middels

deze mail, afhandelen? Ik hoor graag.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Windpark Hanze BV

M: +316[redacted]
Postadres: [redacted] Dronten

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@flevoland.nl]
Verzonden: woensdag 12 februari 2020 13:32
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: verzoek Provincie betaling opstartfase gebiedscommissie

Beste [redacted]

Bedankt voor het verzoek. We hebben het in goede orde ontvangen. Graag zou ik je willen vragen het verzoek aan te vullen met een onderbouwing waarom jullie het verzoek hebben ingediend. Daarbij met name de reden waarom een commerciële partij als het windpark gebruik wil maken van de tegemoetkoming in de kosten (eea zoals gevraagd in onze mail van 11/12/2019). Alvast bedankt voor jullie reactie!

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Provincie Flevoland
T 0320-[redacted]
M 06-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

Werkdagen maandag t/m donderdag

<image003.png>

Van: [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>
Verzonden: maandag 10 februari 2020 16:55
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] - Windpark Hanze' <[redacted]@windparkhanze.nl>; [redacted]@greidanus.nl; [redacted]' <[redacted]@hotmail.com>; [redacted]@live.nl; [redacted]@wielinkbv.nl
Onderwerp: verzoek Provincie betaling opstartfase gebiedscommissie

Goedemiddag [redacted],

Bijgaand verzoek WPH BV mbt bekostiging gebiedscommissie.... Ik neem

aan dat de tekst voor zich spreekt. We versturen deze brief alleen digitaal.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Windpark Hanze BV

M: +31[redacted]
Postadres: [redacted] Dronten

disclaimer
http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail

disclaimer
http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Onderwerp: Re: verzoek Provincie betaling opstartfase gebiedscommissie
Datum: dinsdag 18 februari 2020 09:22:37

[redacted]. Er is geen evenwicht en dat hoeft ook niet. bewoners zijn in alle gevallen in een minder sterke positie dan het windpark. Van bewoners heb ik dus geen extra argumentatie of onderbouwing nodig. Ik ben al overtuigd. Dat ligt anders bij het windpark. Dat blijf ik een onbehoorlijke vraag vinden zonder gevoel voor verhoudingen. Maar goed, ik zal het niet op de spits drijven. Dit betekent overigens wel dat wij opdrachtgever worden van [redacted]. het lijkt me goed om even na te denken hoe we dat vastleggen, bv. Naar [redacted] toe met cc aan beide partijen. Het lijkt me goed het windpark daar bij gelegenheid op te wijzen.

Anders van de week even over bellen ?

Groet

Jop

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 18 feb. 2020 om 08:57 heeft [redacted]
> <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
>
> Hoi Jop
>
> Zie bijgaand de onderbouwing van windpark Hanze. Bedenk ook dat het proces nu nog een sterk bemiddelend karakter heeft en dat dat er ook wel voor pleit om ook commerciële partijen te ondersteunen. Ik heb de omwonenden (voor het evenwicht) ook om een korte onderbouwing gevraagd. Zodra ik dat ontvangen heb zal ik dat ook aan je doormailen.
>
> Groet [redacted]

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Onderwerp: Re: verzoek Provincie betaling opstartfase gebiedscommissie
Datum: dinsdag 18 februari 2020 09:22:37

[redacted]. Er is geen evenwicht en dat hoeft ook niet. bewoners zijn in alle gevallen in een minder sterke positie dan het windpark. Van bewoners heb ik dus geen extra argumentatie of onderbouwing nodig. Ik ben al overtuigd. Dat ligt anders bij het windpark. Dat blijf ik een onbehoorlijke vraag vinden zonder gevoel voor verhoudingen. Maar goed, ik zal het niet op de spits drijven. Dit betekent overigens wel dat wij opdrachtgever worden van [redacted]. het lijkt me goed om even na te denken hoe we dat vastleggen, bv. Naar [redacted] toe met cc aan beide partijen. Het lijkt me goed het windpark daar bij gelegenheid op te wijzen.

Anders van de week even over bellen ?

Groet

Jop

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 18 feb. 2020 om 08:57 heeft [redacted]
> <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
>
> Hoi Jop
>
> Zie bijgaand de onderbouwing van windpark Hanze. Bedenk ook dat het proces nu nog een sterk bemiddelend karakter heeft en dat dat er ook wel voor pleit om ook commerciële partijen te ondersteunen. Ik heb de omwonenden (voor het evenwicht) ook om een korte onderbouwing gevraagd. Zodra ik dat ontvangen heb zal ik dat ook aan je doormailen.
>
> Groet [redacted]
>
> ---
>
> **Van:** Jop Fackeldey [redacted]@flevoland.nl>
> **Verzonden:** donderdag 13 februari 2020 17:52
> **Aan:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
> **Onderwerp:** Re: verzoek Provincie betaling opstartfase gebiedscommissie
>
> Dan gaan we nu over naar fase 2...ik zou me kunnen voorstellen dat je zegt deze argumenten met het verzoek aan de gedeputeerde voor te zullen leggen, dat geeft mij de kans om nog een keer te reageren
>
> Verstuurd vanaf mijn iPad
>
> > Op 13 feb. 2020 om 17:29 heeft [redacted]
> > <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
> >
> > Ter info….ik voel wel (een beetje) mee met het 2e argument van jaap
> >
> > Groet [redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>
Verzonden: donderdag 13 februari 2020 14:43
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] - Windpark Hanze <[redacted]@windparkhanze.nl>
Onderwerp: RE: verzoek Provincie betaling opstartfase gebiedscommissie

Goedemiddag [redacted],

Ik kan er niet zo heel veel aan toevoegen vrees ik….behalve dan nog de volgende overwegingen:

- WPH BV is uiteindelijk inderdaad een commercieel bedrijf. Maar er wordt op dit moment nog geen eurocent verdiend. We hebben uitsluitend kosten. Wij hebben met deze kosten dan ook niet expliciet rekening kunnen houden.
- Omwonenden hebben in zekere zin (in ieder geval daar waar het om het thema participatie gaat) net als WPH BV een commercieel doel en daarmee in die zin een vergelijkbare positie. Het thema participatie is behoorlijk dominant in deze opstartfase. Dit pleit voor gelijke behandeling van de verzoeken van beide kanten.
- De provincie heeft zich, meen ik, bereid getoond het "op gang komen" van de gebiedscommissie financieel te ondersteunen

Dit moet het even zijn wat mij betreft.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Windpark Hanze BV

M: +316[redacted]
Postadres: [redacted] Dronten

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@flevoland.nl]
Verzonden: donderdag 13 februari 2020 7:47
Aan: [redacted]
CC: [redacted] - Windpark Hanze
Onderwerp: RE: verzoek Provincie betaling opstartfase gebiedscommissie

Bedankt voor de reactie [redacted]

Prima om dit ook over de mail te bespreken. Ik begrijp uit de reactie dat jullie de kosten voor de opstartfase niet begroot waren en daarmee feitelijk als onvoorzien moeten worden beschouwd. Wat ik nog lastig vind is hoe ik moet uitleggen waarom we publieksgeld aan een commerciële partij als windpark Hanze moeten besteden. Het lijkt me niet ongebruikelijk dat een bedrijf te maken krijgt met onvoorziene kosten, maar dat lijkt me geen reden an sich om kosten te dekken met overheidsmiddelen. Zijn er mogelijk ook nog andere argumenten?

Het spijt me dat ik wat blijf aandringen, maar ik wil het graag goed

kunnen uitleggen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Provincie Flevoland
T 0320-[redacted]
M 06-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

Werkdagen maandag t/m donderdag

<image003.png>

Van: [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>
Verzonden: woensdag 12 februari 2020 14:07
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] - Windpark Hanze'
<[redacted]@windparkhanze.nl>
Onderwerp: RE: verzoek Provincie betaling opstartfase gebiedscommissie

Goedemiddag [redacted],

Dank voor je reactie. De reden dat wij dit verzoek indienen is, naast datgene wat wij in de brief hebben geschreven, dat deze opstartfase de nodige extra kosten met zich meebrengt. Deze extra kosten bestaan uit de extra tijd die vanuit de BV moet worden gestoken in genoemde onderwerpen, de kosten van extern advies (bedrijfseconomisch, financieel, juridisch) die wij hiervoor inmiddels moeten maken en de kosten van de onafhankelijk voorzitter en secretariële ondersteuning. Deze kosten hebben wij allemaal niet voorzien in onze plannen en om die reden maken wij in deze opstartfase graag gebruik van het aanbod van de provincie Flevoland de kosten van de onafhankelijk voorzitter en de secretariële ondersteuning te dekken.

Is dit voldoende voor jou? En mag ik het ook op deze wijze, dus middels deze mail, afhandelen? Ik hoor graag.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Windpark Hanze BV

M: +316[redacted]
Postadres: Ketelweg 16, 8251 PR Dronten

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@flevoland.nl]
Verzonden: woensdag 12 februari 2020 13:32
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: verzoek Provincie betaling opstartfase gebiedscommissie

Beste [redacted]

Bedankt voor het verzoek. We hebben het in goede orde ontvangen. Graag zou ik je willen vragen het verzoek aan te vullen met een onderbouwing waarom jullie het verzoek hebben ingediend. Daarbij met name de reden waarom een commerciële partij als het windpark gebruik wil maken van de tegemoetkoming in de kosten (eea zoals gevraagd in onze mail van 11/12/2019). Alvast bedankt voor jullie reactie!

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Provincie Flevoland
T 0320-[redacted]
M 06-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

Werkdagen maandag t/m donderdag

<image003.png>

Van: [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>
Verzonden: maandag 10 februari 2020 16:55
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] - Windpark Hanze' <[redacted]@windparkhanze.nl>; [redacted]@greidanus.nl; [redacted]' <[redacted]@hotmail.com>; [redacted]@live.nl; [redacted]@wielinkbv.nl
Onderwerp: verzoek Provincie betaling opstartfase gebiedscommissie

Goedemiddag [redacted],

Bijgaand verzoek WPH BV mbt bekostiging gebiedscommissie.... Ik neem aan dat de tekst voor zich spreekt. We versturen deze brief alleen digitaal.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Windpark Hanze BV

M: +316[redacted]

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Onderwerp: Re: verzoek Provincie betaling opstartfase gebiedscommissie
Datum: woensdag 19 februari 2020 08:48:53

Nou ja, dat kan, maar ik kan me ook voorstellen dat we op grond van het feit dat wij [redacted] betalen hem vragen om een keer per 2 maanden te informeren over d evoortgang en stand van zaken.

Groet

Jop

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 18 feb. 2020 om 17:54 heeft [redacted] @flevoland.nl> het volgende geschreven:
>
> Dankje!
>
> En toch ben ik het ook wel met je eens hoor. Ik ben [redacted]. Het gaat er mij om dat VOWH en het windpark straks bij [redacted] zitten en daar met elkaar uitwisselen dat er naar een onderbouwing gevraagd is. Zowel VOWH als het windpark hadden het verzoek beiden in het geheel niet onderbouwd en qua gelijke behandeling zou ik het gek vinden om maar één partij naar de onderbouwing te vragen (ook al weten we dat de argumenten van de omwonenden voor ons overtuigend zijn).
>
> Ik stuur de mail/onderbouwing van de omwonenden zo ook naar je door en zal [redacted] morgen vragen of hij kan instemmen met een opdracht-constructie waarin we wel de rekening betalen maar ons inhoudelijk niet mengen. Is dat een idee? Anders heb ik morgen tussen 13u en 15u en na 16:30 wel tijd om te bellen.
>
> Groet [redacted]

Van: [redacted]
Aan: Jop Fackeldey
Onderwerp: situatie waterschap in windpark Hanze
Datum: maandag 28 september 2020 10:18:24
Bijlagen: image001.png
DOCUVITP-#2243958-v1-Melding_WSZL_aangaan_samenwerking_met_Vereniging_Windpark_Hanze_-_realiseren_windpark.pdf

---

Hoi Jop

Over de samenwerking tussen waterschap en windpark Hanze heb ik het onderstaande gevonden. Ik kom tot de conclusie dat het waterschap idd aandeelhouder wordt.

Uit het verweerschrift van de windkoepel:
Ten aanzien van de samenwerking met Waterschap Zuiderzeeland geldt het volgende. Om het stroomgebruik van het gemaal Colijn te verduurzamen is het Waterschap Zuiderzeeland een samenwerking aangegaan met Windpark Hanze. Hiertoe heeft het Waterschap een lening verstrekt aan Windpark Hanze en het Waterschap heeft het recht verkregen op GVO's, groene stroom en aandelen in Windpark Hanze.

Uit de bijgevoegde melding door het waterschap aan GS

Inhoud samenwerking
De samenwerking bestaat uit het verstrekken van een achtergestelde lening van € 10 miljoen voor de ontwikkeling en realisatie van Windpark Hanze tegen een marktconform rentepercentage. Daarvoor ontvangt Waterschap Zuiderzeeland een aandeel in het windpark ter grootte van 40 GWh, bijpassende zeggenschap en een gereduceerd winstrecht. Dit aandeel komt qua omvang overeen met de te compenseren C02-uitstoot van het waterschap. Het waterschap krijgt de mogelijkheid om zijn stroom af te nemen van het windpark tegen een marktconforme prijs. In de samenwerking zien Waterschap Zuiderzeeland en Vereniging Windpark Hanze nog andere (toekomstige) synergievoordelen, bijvoorbeeld een koppeling met het nabijgelegen gemaal Colijn in Ketelhaven. Dit gemaal is de grootste energieverbruiker van het waterschap. Deze synergie draagt bij aan balans in - en zo verduurzaming van - het energienet. Voor verdere informatie over de inhoud van de samenwerking verwijzen we u naar het bestuursbesluit en het bestuursvoorstel dat op onze website gepubliceerd is voor de Algemene Vergadering van 27 maart 2018 en die als bijlagen zijn toegevoegd.

Groet [redacted]

[redacted]

Provincie Flevoland
T 0320-[redacted]
M 06-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

Werkdagen maandag t/m donderdag

Van: [redacted]
Aan: Jop Fackeldey
Cc: [redacted]
Onderwerp: RE: vraagje (3 zelfs)
Datum: zaterdag 3 oktober 2020 15:14:53
Bijlagen: DOCUVITP-#2583741-v1-Onderzoek_Noordelijke_Rekenkamer_lusten_en_lasten_energietransitie.docx
DOCUVITP-#2445607-v2-20190704_Projectplan_Windplan_Groen_voor_vaststelling.pdf

---

Hoi Jop

Zie hierbij:

1. Onze reactie op het rapport van de noordelijke rekenkamer (bijlage)
2. Wat er in het regioplan/verordening is geregeld over financiële participatie
    a. Regioplan:

"• In ieder geval de bewoners en ondernemers die gevestigd zijn in een projectgebied, krijgen gelegenheid om financieel te participeren in de ontwikkeling van nieuwe windmolens binnen dat projectgebied, vanaf de eerste risicodragende fase (de fase voordat de vergunningen zijn verleend) en per project-gebied op basis van gelijkheid."

"Het staat de initiatiefnemers vrij zelf de vorm te kiezen van de beide soorten financiële participatie en de participatiemogelijkheden uit te breiden naar andere doelgroepen. Voorwaarde is dat ze de financiële participatie in hun projectplan op een evenwichtige, eenvoudige en eerlijke manier uitwerken en vervolgens uitvoeren. Eerlijk, eenvoudig en evenwichtig betekent voor de ontwikkel- en bouwfase in ieder geval dat:
• alle bewoners en ondernemers uit het betreffende projectgebied risicodragend kapitaal (eigen vermogen) kunnen inbrengen, ongeacht het eigendom van de gronden waarop gerealiseerd wordt,
• redelijkerwijs gedeeld wordt in dividend en zeggenschap, gekoppeld aan de gedragen verantwoordelijkheden bij de ontwikkeling en eventuele inbreng voor de invulling van de saneringsopgave,
• de kandidaat-participanten te allen tijde worden gewezen op de aan participatie verbonden risico's,
• een eventueel verlangd lidmaatschap of belang bij een initiatiefnemer geen onnodige belemmeringen opwerpt."

    b. Verordening:

Artikel 2.17 (Eisen aan financiële participatie in een projectplan)

1. Een projectplan voldoet aan de volgende eisen inzake financiële participatie:
    a. Het projectplan maakt inzichtelijk hoe de omgeving gelegenheid krijgt om financieel te participeren;
    b. Het projectplan maakt inzichtelijk hoe die financiële participatie per fase op een eerlijke, eenvoudige en evenwichtige wijze wordt uitgewerkt;
2. Ten aanzien van de financiële participatie gelden per fase de volgende eisen:
    a. In de ontwikkel- en bouwfase biedt initiatiefnemer in ieder geval aan bewoners en ondernemers gevestigd in het projectgebied, de gelegenheid om vanaf de eerste risicodragende (ontwikkel-)fase financieel risicodragend te participeren bij de ontwikkeling van de nieuwe windmolens binnen dat projectgebied;
    b. In de exploitatiefase biedt initiatiefnemer alle bewoners en ondernemers die gevestigd zijn in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland gelegenheid om financieel te participeren in de exploitatie van de nieuwe windmolens (vanaf de fase vanaf ingebruikname);

i. Uitgangspunt is dat in de exploitatiefase minimaal 2,5% van de initiële totale investeringsomvang door middel van participatie wordt ingevuld;
ii. Van dit minimumpercentage van 2,5% wordt alleen afgeweken indien de initiatiefnemer kan aantonen dat er een gebrek aan belangstelling voor participatie bestaat dat niet te wijten is aan voldoende participatiemogelijkheden en/of communicatie daarover.

3. Uitgangspunten bij de financiële participatie zijn in elke fase:
   a. De risico's en de verwachte financiële rendementen van de participatie worden helder in beeld gebracht;
   b. Er wordt een redelijke vergoeding gegeven voor het risico in relatie tot de potentiele winstgevendheid;
   c. Participaties zijn vrij verhandelbaar, eventueel na een lock-in periode van maximaal 2 jaar;
   d. De initiatiefnemer legt de mogelijkheden voor bewoners en ondernemers tot financiële projectparticipatie vast in een overeenkomst met de gemeente;

3. Het projectplan van het windplan Groen (bijlage)

4. En onze beoordelingen daarvan bij de behandeling van zienswijzen/beroep
   a. Bij de beantwoording van de zienswijzen:

Financiële participatie

In het projectplan van windplan Groen is in hoofdstuk 5 omschreven hoe de financiële participatie wordt vormgegeven. Hoewel bewoners en ondernemers uit de projectgebieden niet altijd rechtstreeks in de windturbinelijnen kunnen investeren, wordt deze mogelijkheid wel geboden via Windshare. Dit is een vereniging speciaal opgericht voor bewoners en ondernemers zonder grondposities en
saneringswindmolens van de projectgebieden uit het Regioplan. Vanaf 2016 heeft Windshare een aantal enquêtes uitgezet om de gewenste omvang van de participatie van de windparken te kunnen bepalen. Aan de hand van de uitkomsten heeft Windshare met de Windkoepel afspraken gemaakt over een participatie- aandeel in de verschillende parken die deel uitmaken van Windplan Groen. Omdat iedereen de kans heeft gehad om te participeren (direct of via Windshare), onderzoek is gedaan naar de omvang van de investeringsbehoefte en deelname aan Windshare niet fors is overtekend zien wij geen aanleiding om de geboden participatiemogelijkheden als onvoldoende open, oneerlijk en onevenwichtig te beoordelen. Ook de deelname van derden (zoals bijvoorbeeld het Waterschap in windpark Hanze) heeft geen invloed op de eerder overeengekomen omvang waarbinnen andere participanten via Windshare kunnen deelnemen.

De beoordeling van de financiële participatie doet de provincie op hoofdlijnen. Omdat de provincie niet in de markt kan treden kan zij bijvoorbeeld geen oordeel uitspreken over de hoogte van de omgevingsvergoedingen of over afgesproken rendementen op aandelen. Niet vanuit de beoordelende rol van het projectplan, maar omdat de provincie een zo groot mogelijk maatschappelijk draagvlak nastreeft en naar aanleiding van een motie van Provinciale Staten faciliteert de provincie in dit kader gesprekken tussen de omwonenden en windpark Hanze.

   b. Bij de behandeling van het beroep

Goedkeuring van het projectplan beoordeeld in het totaal

Ten aanzien van planparticipatie en financiële participatie hebben we bij de goedkeuring van het

projectplan overwogen dat wordt voldaan aan de bepalingen hierover in de Omgevingsverordening.

Appellanten geven in hun beroepschrift aan dat ze zich ten aanzien van het windpark Hanze niet kunnen vinden in deze goedkeuring. Wij merken hierover op dat het projectplan - als gevolg van het regionale beleid - toeziet op de samenhangende ontwikkeling van een totaalplan (windplan Groen). De randvoorwaarden over planparticipatie en financiële participatie zijn in het projectplan ook op het niveau van het totaalplan uitgewerkt en als zodanig beoordeeld. Een beoordeling per deelplan dus voor het deelpark Hanze als onderdeel van het gehele vrindplan Groen, is dus niet aan de orde en het past niet binnen het beleidsdoel en tevens past het ook niet bij de ontwikkelingsvrijheid die aan initiatiefnemers. Overigens is ons niet gebleken bij de invulling van de participatie voor het onderdeel windpark Hanze in strijd met de omgevingsverordening is gehandeld.

Financiële participatie
Conform de Omgevingsverordening moet het projectplan ten aanzien van financiële participatie inzichtelijk maken hoe de omgeving de gelegenheid krijgt om financieel te participeren en daarnaast hoe die participatie per fase op een eerlijke eenvoudige en evenwichtige wijze wordt uitgewerkt. Daarbij geldt in elk geval dat de bewoners en ondernemers gevestigd in het projectgebied de gelegenheid krijgen om vanaf de eerste risicodragende fase financieel en risicodragend te participeren.
In het projectplan van windplan Groen is in hoofdstuk 5 omschreven hoe de financiële participatie wordt vormgegeven. Appellanten geven aan dat niet wordt voldaan aan de bepalingen van de verordening omdat enkel het waterschap en geen omwonenden en/of ondernemers in de gelegenheid zijn gesteld rechtstreeks financieel te participeren. Wij zijn echter van mening dat de gelegenheid tot financiële participatie wel is geboden via Windshare. Uit de Omgevingsverordening volgt niet dat er voor iedereen een rechtstreekse mogelijkheid zou moeten zijn. Windshare is een vereniging speciaal opgericht door en voor bewoners en ondernemers zonder grondposities en saneringswindmolens van de projectgebieden uit het Regioplan. Vanaf 2016 heeft Windshare een aantal enquêtes uitgezet om de gewenste omvang van de participatie van de windparken te kunnen bepalen. Aan de hand van de uitkomsten heeft Windshare met de Windkoepel afspraken gemaakt over een participatie-aandeel in de verschillende parken die deel uitmaken van Windplan Groen. Deelnemers ontvangen een rendement gelijk aan alle initiatiefnemers van Windplan Groen. Dat betekent een gemiddeld rendement op hun aandeel van het totaalplan. Appellanten geven aan dat de participatie via Windshare niet als eerlijk en evenwichtig kan worden beschouwd omdat de omvang slechts beperkt is tot enkele procenten. Er wordt in dat kader verwezen naar de 2,5% in de exploitatiefase. De genoemde 2,5% is echter conform het provinciale beleid in deze fase. Voor de risicodragende ontwikkelfase is geen % genoemd, maar gelden de transparantie, eerlijkheid en evenwichtigheid als criterium.

Omdat iedereen de kans heeft gehad om te participeren (direct of via Windshare), onderzoek is gedaan naar de omvang van de investeringsbehoefte en deelname aan Windshare niet fors is overtekend zien wij geen aanleiding om de geboden participatiemogelijkheden als onvoldoende open, oneerlijk en onevenwichtig te beoordelen. Windshare heeft dus voldoende ruimte in het windpark gekregen om in de behoefte voor risicodragende financiële participatie te voorzien. Ook de deelname van derden (zoals bijvoorbeeld het Waterschap in windpark Hanze) heeft geen invloed op de eerder overeengekomen omvang waarbinnen andere participanten via Windshare kunnen deelnemen.

De beoordeling van de financiële participatie doet de provincie overigens op hoofdlijnen. Omdat de provincie niet in de markt kan treden kan zij bijvoorbeeld geen oordeel uitspreken over de hoogte van de omgevingsvergoedingen of over afgesproken rendementen op aandelen. Dergelijke privaatrechtelijke aangelegenheden zijn voor de beoordeling of voldaan is aan onze kaders voor financiële participatie niet aan de orde.

Nog ter zijde merken we op dat de provincie sinds mei 2019 via een bemiddelaar gesprekken faciliteert tussen de omwonenden en het deelpark Hanze. Zij doet dit niet vanuit de beoordelende rol van het projectplan, maar omdat de provincie een zo groot mogelijk maatschappelijk draagvlak nastreeft en naar aanleiding van een motie van Provinciale Staten. Op 15 augustus 2019 hebben de

bemiddelaars een advies uitgebracht. In het advies zijn oplossingsrichtingen opgenomen voor een hersteld vertrouwen, verbeterde onderlinge samenwerking en de participatiemogelijkheden. O.a. het inrichten van een gebiedscommissie en het organiseren van rechtstreekse financiële participatie voor omwonenden maken deel uit van deze oplossingsrichtingen. De partijen hebben de uitgangspunten in een consensusdocument vastgelegd dat onder leiding van een nieuwe bemiddelaar tot definitieve afspraken zal moeten leiden. Vanwege de Corona-crisis zijn de fysieke bijeenkomsten echter stilgelegd en is besloten dat het onderwerp zich niet leent voor digitale voortzetting. Uitwerking en vastleggen van de definitieve afspraken zal plaatsvinden zodra het mogelijk is fysiek bij elkaar te komen.

Ik heb het secretariaat gevraagd een overleg in te plannen tussen jou, [redacted] en mij.

Groet [redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 1 oktober 2020 13:54
Aan: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: RE: vraagje (3 zelfs)

Hoi Jop

Ik kom hier nog op terug. Zal denk ik van het weekend of maandag worden.

Groet [redacted]

Van: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: woensdag 30 september 2020 09:49
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: vraagje (3 zelfs)

Hoi,

Ik heb inmiddels de mailwisseling Hanze gekregen. Nog even sparren over de vervolgactie ?? Verder ben ik op zoek naar wat info over participatie. We hebben ooit gereageerd op dar rapport van de noordelijke rekenkamer. Heb je dat nog ergens ? En hebben we ergens in het regioplan of d eprojectplannen beschreven hoe de (financiële) participatie precies geregeld is ?

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey
Gedeputeerde Provincie Flevoland
T: 0320-[redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl

Geleideformulier PO Energietransitie

Documentnummer
[redacted]

PO Energietransitie vergadering d.d.: 30 maart 2020

Onderwerp:	Onderzoek Noordelijke rekenkamer lusten en lasten energietransitie	
Van:	[redacted]	
Toestel nummer:	00316[redacted]	
Indien GS nota collegiaal toetsen:		Paraaf:
Akkoord afdelingshoofd:	[redacted]	Paraaf:

Voorstel:
Kennisnemen van de bevindingen uit het onderzoek 'Verdeling onder hoogspanning' van de Noordelijke Rekenkamer naar de verdeling van lusten en lasten van de energietransitie in de drie noordelijke provincies en in het bijzonder de oproep tot landelijke wetgeving hierin.

Inleiding:
In 2018 hebben alle rekenkamers gezamenlijk een inventarisatie uitgevoerd naar de doelstellingen, instrumenten en inzet van de 12 provincies met betrekking tot de energietransitie. In aanvulling hierop heeft de Noordelijke Rekenkamer een afzonderlijk onderzoek uitgevoerd naar de verdeling van de lusten en lasten van de energietransitie in de provincies Drenthe, Friesland en Groningen. Dit onderzoek heeft drie onderzoeksrapporten opgeleverd, met aanbevelingen voor elke provincie.

Belangrijkste aanbevelingen

De Noordelijke rekenkamer concludeert in alle drie de onderzoeksrapporten dat de provincie in kwestie onvoldoende bevoegdheden heeft om bij zon- en windprojecten compensatie en financiële participatie voor omwonenden af te dwingen. Volgens de Noordelijke rekenkamer is het op dit moment slechts mogelijk om op basis van vrijwilligheid afspraken met de initiatiefnemer hierover te maken. Er wordt in de noordelijke provincies vaak gekozen voor bovenwettelijke compensatie voor omwonenden, maar deze keuze wordt volgens de Noordelijke rekenkamer onvoldoende beargumenteerd. Ook concludeert de Noordelijke rekenkamer dat de nieuwe Omgevingswet onvoldoende mogelijkheden biedt om compensatie en (financiële) participatie af te dwingen. Daarom adviseert de Noordelijke rekenkamer de drie provincies om bij het Rijk aan te dringen op landelijke wetgeving. Er wordt verwezen naar het Deense model om deze landelijke wetgeving op te staven.

Compensatie en financiële participatie in Flevoland

Bij de totstandkoming van het Regioplan Wind en de windparken NOP, Alexia en Sternweg heeft de provincie ervaring opgedaan met het stellen van eisen aan financiële participatie voor omwonenden. Het Regioplan Wind kent een vergelijkbare aanpak als het Deense model, met een gebiedsfonds en uitgangspunten voor financiële participatie. De genoemde Deense compensatieregeling is vergelijkbaar met de Nederlandse planschaderegeling uit de Wro. Het ontbreken van landelijke wetgeving vormde geen obstakel voor het afdwingen van compensatie en financiële participatie en maakt bovendien lokaal/regionaal maatwerk mogelijk. De uitgangspunten voor financiële participatie zijn namelijk verankerd in de Omgevingsverordening.

Voor zonprojecten is participatie als bouwsteen meegenomen in de Structuurvisie Zon. De uitvoering van dit beleid is belegd bij de gemeenten. Na de evaluatie van de invulling van de eerste 500 hectare zal duidelijk worden of deze werkvorm ertoe leidt dat participatie voldoende af te dwingen is. In de voorbereiding van het Regioplan Zon zal bekeken worden hoe we de ervaringen vanuit het Regioplan Wind vorm kunnen geven in dit nieuwe zonbeleid. Dat kan ertoe leiden dat er ook voor zonprojecten uitgangspunten voor compensatie en participatie in de Omgevingsverordening worden opgenomen.

Vervolg:

Naar aanleiding van het Groningse onderzoeksrapport zijn er Kamervragen gesteld over de (on)mogelijkheden van de provincie met betrekking tot het afdwingen van compensatie en financiële participatie bij zon- en windprojecten voor omwonenden. In de onderzoeksrapporten wordt ook de aanbeveling gedaan om via het IPO aan te dringen op landelijke wetgeving. Op dit moment is er vanuit Flevoland geen concrete aanleiding om in IPO verband aan te dringen op landelijke wetgeving. De afwezigheid van landelijke wetgeving heeft geen belemmering gevormd om in het Regioplan wind goede afspraken te maken over compensatie en financiële participatie met initiatiefnemers en deze, waar nodig, te verankeren in de provinciale Omgevingsverordening. Aan landelijke wetgeving zitten mogelijk ook nadelen, op dit moment is maatwerk mogelijk voor projecten die regionaal erg van elkaar verschillen.

In navolging van de rapporten heeft de Oostelijke rekenkamer heeft aangekondigd een vergelijkbaar onderzoek te gaan uitvoeren voor de provincies Overijssel en Gelderland. Naar verwachting zal de Randstedelijke rekenkamer volgen en de verdeling van de lusten en lasten van de energietransitie in Flevoland onderzoeken. Aangezien de situatie in Flevoland anders is ten opzichte van de eerder onderzochte provincies, kan zo'n onderzoek een nieuw licht werpen op de huidige provinciale instrumenten om compensatie en financiële participatie af te dwingen.

CONCEPT PROJECTPLAN GROEN

Versie 2.0

Meta-informatie

Dit is het Projectplan voor het project Windplan Groen. Het projectplan is een voorwaarde onder het Regioplan voor de initiatiefnemer om het gezamenlijk uitvoeringsplan vast te leggen in samenspraak met de betrokken overheden.

Op 20 juni 2018 heeft de stuurgroep van windplan Groen een VKA vastgesteld. Dat VKA is separaat door de Raden van de gemeente Dronten en Lelystad en de Staten van de Provincie Flevoland goedgekeurd, aangezien er in het VKA op enkele punten is afgeweken van het Regioplan. .Op 20 december 2018 is in de pretoets van ILT duidelijk geworden dat luchtvaart beperkingen een aanpassing van het VKA noodzakelijk maakt. Deze aanpassingen zijn beschreven in de wijzigingsnotitie VKA, welke in de stuurgroep van 8 maart 2019 is goedgekeurd. Het gewijzigde VKA is als basis gebruikt voor het Ontwerp Inpassingsplan (OIP) (versie 15 maart 2019) met als bijlage het MER van het gewijzigde Voorkeursalternatief (VKA). Zowel de VKA notitie van juni 2018 als de wijzigingsnotitie VKA zijn als bijlage opgenomen bij dit projectplan. Op basis van het gewijzigde VKA zijn vergunningsaanvragen ingediend onder de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, wet natuurbescherming en waterwet. Deze documenten en overige interne notities, presentaties en planning zijn gebruikt voor de inhoud van dit Projectplan.

Het projectplan dient in elk geval te bevatten (Regioplan):

- een **kaart plus een ruimtelijke beschrijving**,
- inzicht in de **haalbaarheid** van het plan,
- de invulling van de **sanering, de financiële participatie en de gebiedsgebonden bijdrage**;
- de **fasering en planning** van de nieuwbouw en de sanering;
- de **planparticipatie en communicatie** rond de voorbereiding en uitvoering.

Inhoud

1. Inleiding 4
2. Organisatie en Structuur 6
   2.1. De Initiatiefnemer 6
   2.2. Samenwerkende partijen WKG 6
      Leden met eigen lijn 6
      Eolienne 7
   2.3. Samenwerking met overheden Windplan Groen 7
   2.4. Vereniging Windkoepel Groen (WKG) 7
   2.5. Structuur en besluitvorming WKG 8
      Bestuurlijke organisatie 8
      Algemene Leden Vergadering 8
      Bestuur 8
      Advies-platform 8
      Commissie van toezicht 9
      Operationele organisatie 9
      Financiële organisatie 9
3. Ruimtelijk plan en procedures 10
   3.1. Ruimtelijke beschrijving Windplan Groen (saneren, opschalen en nieuw) 10
      Inleiding 10
      Ruimtelijk plan 10
   3.2. Totstandkoming van Windplan Groen 14
      MER 14
      Voorkeursalternatief (VKA) 15
   3.3. Rijksinpassingsplan en Rijkscoördinatieprocedure 17
   3.3 Vergunningen 17
      Mitigatie 20
      Molenaarswoningen 21
   3.4 Planning 21
      Planologische fase 22
      Aanbestedingsfase 22
      Financiering 22
      Bouwfase en sanering 22
      Exploitatiefase 23
4. Saneren 24
   4.1. Sanering in Windplan Groen 24

4.2. Dubbeldraaiperiode 25
5. Financiële participatie 26
5.1. risicodragende participatie in ontwikkelfase 26
Initiatiefnemers windturbinelijnen 26
Saneerders 26
Bewoners en ondernemers in projectgebied Groen 26
Uitwerking ontwikkelingsparticipatie 27
5.2. Participatie in exploitatiefase voor samenleving 28
6. Gebiedsgebonden bijdrage 30
7. Planparticipatie en communicatie 31
7.1. Planparticipatie 31
Verkenning 31
Planvorming 31
Vergunningen en inpassingsplan 32
Aanbesteding en financiering 33
Bouw en sanering 33
Exploitatie 34
7.2. Communicatie 34
Communicatiedoelen 34
Communicatiestrategie en uitgangspunten 34
Belanghebbenden (deelnemers en overheden) 34
Communicatiestrategie 35
Uitgangspunten 36

1. Inleiding

De Provincie Flevoland heeft samen met de gemeenten Dronten, Lelystad en Zeewolde het windenergiebeleid vastgelegd in het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland (vastgesteld 14 juli 2016). Het Regioplan heeft de status van een provinciale en intergemeentelijke structuurvisie volgens de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Met het Regioplan draagt Flevoland bij aan de ambitie in het Nationale Energieakkoord uit 2013. De doelstelling van het kabinet is 14 procent hernieuwbare energie in 2020 en 16% in 2023. Windenergie is een belangrijke vorm van energie om die doelstellingen te bereiken. De provincies hebben in overleg met het Rijk 11 grote gebieden aangewezen die geschikt zijn voor windparken van minimaal 100 MW. Het projectgebied van Windkoepel Groen maakt daar onderdeel van uit.

De mogelijkheden benoemd in het Regioplan zijn de gebiedsgerichte uitwerking van de bovengenoemde taak- en doelstelling. Het Regioplan plangebied is ingedeeld in vier projectgebieden zoals in figuur 1 afgebeeld. De strategie bestaat uit 'opschalen en saneren' voor iedere regio. Dat betekent dat de ontwikkeling van nieuwe windmolens gekoppeld moet zijn aan het saneren van bestaande windmolens.

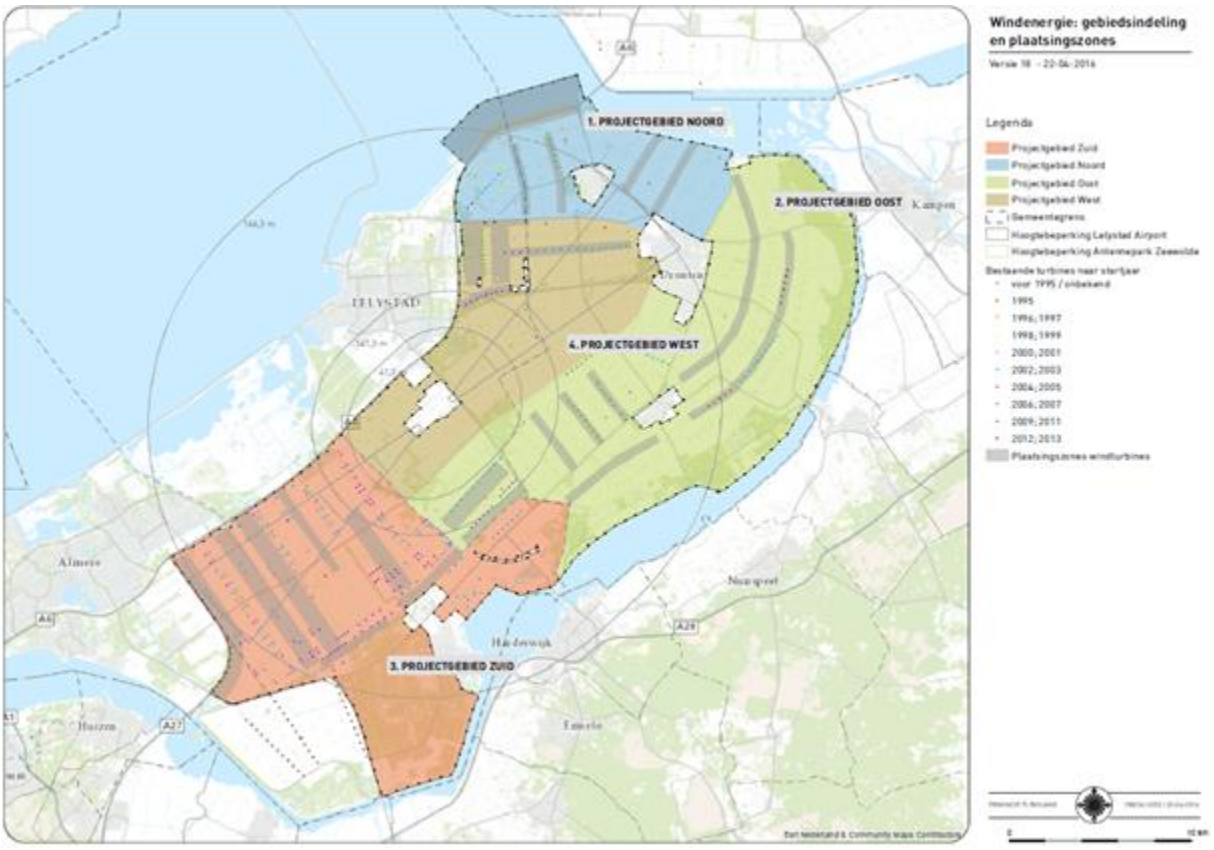

Figuur 1: Gebiedsindeling en Plaatsingszones uit het Regioplan (Regioplankaart, Provincie Flevoland)

Er dient per regio één projectplan uitgewerkt te worden door één initiatiefnemer of samenwerkingsverband van initiatiefnemers. Het Regioplan biedt het kader zoals aangegeven in de

doelstellingen voor meer duurzame energie, landschappelijke verbetering, economische structuurversterking en een stevige inbedding in de samenleving. In elk projectgebied neemt één initiatiefnemer de verantwoordelijkheid op zich voor zowel de nieuwbouw als de daaraan verbonden sanering. In de praktijk komen de initiatiefnemers voort uit de bestaande windverenigingen, al dan niet in een alliantie met verschillende partijen. Naast de ruimtelijke voorwaarden uit het Regioplan zijn per gemeente ook voorwaarden uitgewerkt in beeldkwaliteitsplannen.

Per regio dient een Projectplan opgesteld te worden met het plan van aanpak voor de opschalings- en saneringsopgave conform voorwaarden van het Regioplan en de uitwerking van te realiseren lijnen rekening houdend met andere randvoorwaarden. Dit projectplan wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de bevoegde gezagen in de regio.

Windkoepel Groen (hierna te noemen WKG) is initiatiefnemer in projectgebied Oost (hierna te noemen Groen) en heeft met de samenwerkende partners Windplan Groen ontwikkeld.

2. Organisatie en Structuur

2.1. De Initiatiefnemer

De initiatiefnemer voor de ontwikkeling van projectgebied Groen is een samenwerkingsverband van initiatiefnemers van bestaande (op te schalen) en nieuwe lijnopstellingen samen met Windshare uit het projectgebied Groen. Zij hebben zich in januari 2016 formeel verenigd in het samenwerkingsplatform: Vereniging Windkoepel Groen (WKG).

Initiatiefnemer WKG geeft uitvoering aan het opstellen van een projectplan voor gebied Groen, zoals overeengekomen in de intentieovereenkomst van WKG met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat, het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, de provincie Flevoland en de gemeenten Dronten en Lelystad getekend op 20 september 2017. Na ondertekening van de intentieovereenkomst is het Ministerie van EZK gestart met de Rijkscoördinatieprocedure voor WKG voor de opstelling van het Rijksinpassingsplan en de coördinatie van vergunningen (Rijkscoördinatieregeling, RCR). Het RCR project heet 'Windplan Groen'. Informatie hierover is te vinden op:

https://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/windparken/windpark-windplan-groen

De initiatiefnemer zorgt voor een projectplan met maatschappelijk draagvlak. De overheden dragen zorg voor beleidsmatige en publiekrechtelijke voorwaarden (plannen). Onderdeel van de intentieovereenkomst is een overeenkomst van WKG met de deelnemers in WKG, waarin zij aangeven in te stemmen met de inhoud van de intentieovereenkomst.

2.2. Samenwerkende partijen WKG

Leden met eigen lijn

De vereniging Windkoepel Groen heeft de volgende 9 zelfstandige leden die ieder een eigen windpark (lijnopstelling) ontwikkelen en/of exploiteren:

- Windpark Hanze B.V.
- Raedthuys met:
    - Windpark Hoge Vaart-Zuid B.V.
    - Windpark Hondtocht 3 B.V.
    - Windpark Oldebroekertocht 3 B.V.
- Olsterwind B.V.
- Windpark Ansjovisstroom B.V..
- Windpark Zeebiestocht 2 B.V.
- Windpark Kubbeweg 2 B.V.
- Meeuwentocht B.V.
- Windpark Vires Venti B.V.
- Windpark XY wind B.V.

De koepel is het samenwerkingsverband van eigenaren van de bestaande windparken en toekomstige exploitanten van de nieuw geplande windparken binnen projectgebied Groen. Iedere lijn heeft reeds een eigen juridische entiteit (Besloten Vennootschap of Vereniging). Er wordt op dit moment een organisatorische en fiscale projectstructuur uitgewerkt voor WKG als dé initiatiefnemer, gemandateerd door haar leden. WKG is aanspreekpunt naar en voor overheden en

kan afspraken maken voor de vergunningen, sanering en participatie in Windplan Groen. WKG ziet er op toe dat er conform de afspraken gehandeld wordt. WKG is hiertoe gemachtigd middels een koepelovereenkomst tussen de leden en WKG. In deze overeenkomst (die aan de leden van de projectgroep ter beschikking is gesteld) is geborgd dat de leden van WKG gebonden zijn aan de afspraken m.b.t. participatie en sanering zoals verder zijn uitgewerkt in dit projectplanDe deelnemende leden blijven zelfstandig verantwoordelijk voor de uiteindelijke realisatie en exploitatie van de afzonderlijke lijnen. Windshare

Naast bovenstaande leden neemt Windshare deel aan het samenwerkingsverband van initiatiefnemers. Windshare is opgericht voor financiële participatie van ondernemers en bewoners in het projectgebied. Windshare en WKG hebben een samenwerkingsovereenkomst , waarmee invulling wordt gegeven aan de voorwaarde dat alle bewoners en ondernemers in het projectgebied de kans moeten krijgen mee te participeren in de ontwikkelfase van Windplan Groen. Windshare is sinds 2016 volwaardig partner in de vereniging, zoals de 9 zelfstandige leden, heeft medezeggenschap bij beleidsontwikkeling en wordt betrokken bij de uitvoering van plannen. Er zijn afspraken gemaakt dat Windshare aandeelhouder wordt in de verschillende individuele lijnen en is daarmee gebonden aan de afspraken van de individuele lijnen en heeft via haar participatie in de individuele lijnen tevens medezeggenschap.

Eolienne

Een bijzondere positie wordt ingenomen door een aantal bewoners in het zuidelijke deel van het projectgebied. Het betreft 7 individuele ondernemers wonend aan de Pijlstaartweg en Knarweg (gezamenlijk gekend onder de naam Eolienne), die zelfstandig 28 windturbines exploiteren.

Vanwege het feit dat de saneringslast van deze turbines heel hoog ligt, omdat de turbines nog een hoge afschrijvingslast dragen en het feit dat door de beperkingen van luchthaven Lelystad de plaatsingsruimte beperkt wordt, is besloten tot een uitgestelde sanering. De huidige eigenaren met achterban stemmen er mee in dat ze zich houden aan de afspraken die nu in het Windplan worden gemaakt met betrekking tot plaatsingsruimte, sanering, participatie en onderlinge verbondenheid binnen Windkoepel Groen.

2.3. Samenwerking met overheden Windplan Groen

Voor de ontwikkeling van de opgave in het projectgebied Groen heeft WKG met samenwerkende overheden Windplan Groen geïnitieerd. De samenwerkende partijen zijn de ministeries van EZK en BZK, de provincie Flevoland, en de gemeenten Dronten en Lelystad. Er is een overlegstructuur opgericht op ambtelijk en bestuurlijk niveau. Voor het ambtelijk overleg is de projectgroep opgericht die tenminste maandelijks overleg voert en de relevante documenten behandeld. Voor het overleg op bestuurlijk niveau en ten behoeve van de besluitvorming is een stuurgroep opgericht die bij elkaar komt als belangrijke voortgangsbesluiten moeten worden genomen.

2.4. Vereniging Windkoepel Groen (WKG)

De vereniging Windkoepel Groen is initieel opgericht als organisatorisch vehikel voor en tijdens de voorbereidingsfase. Met het tekenen van de koepelovereenkomst verbinden de leden zich tot uitvoering van Windplan Groen.

Uitgangspunt is dat de leden van WKG gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het beleid van de Vereniging. Deelnemende leden blijven zelf verantwoordelijk voor hun eigen exploitatie en accepteren medeverantwoordelijkheid bij de invulling van gemeenschappelijke belangen, zoals het doorlopen van de m.e.r.- en de planologische procedure, benodigde vergunningen en met name de

uitvoering van participatie, opschaling en sanering. De lijnen zullen gezamenlijk verbonden zijn aan de eisen in de natuurvergunning en de afspraken met de overheden omtrent sanering en participatie. Een en ander wordt contractueel vastgelegd, zowel onderling als met de overheden.

De Vereniging heeft daarbij uitvoerende taken welke betrekking hebben op het overleg, het maken van afspraken met overheden en landelijke organisaties voor en namens de leden, het doorlopen van de planologische procedure, het verkrijgen van de natuurvergunningen en het toezien op het nakomen van de afspraken zowel door de overheden als binnen de Vereniging. De vereniging blijft de entiteit houden van een vereniging. WKG draagt verantwoording voor de afspraken (en vergunningen) met overheden doordat het daarvoor overeenkomsten met de leden sluit. Er worden binnen WKG geen windturbines geëxploiteerd.

De wijze waarop uitvoering moet worden gegeven aan het vastgestelde beleid en welke taken daarbij door de koepel moeten worden uitgevoerd, worden geëvalueerd en zo nodig bijgesteld gedurende de looptijd van de ontwikkelfase.

WKG en haar leden worden ondersteund door een projectteam van Ventolines bij het ontwikkelen van Windplan Groen en de realisatie van de nieuw te bouwen lijnen.

2.5. Structuur en besluitvorming WKG

Bestuurlijke organisatie

Een vereniging dient een bestuurlijke organisatie te hebben om alle zaken in goede banen te leiden. De bestuurlijke organisatie wordt opgebouwd vanuit de leden waarbij draagvlak en slagvaardigheid belangrijke uitgangspunten zijn. Verantwoordelijkheden, bevoegdheden en taken zijn vastgelegd in de statuten.

Algemene Leden Vergadering

De algemene leden vergadering (ALV) is het hoogste orgaan binnen de Vereniging. Hier worden alle belangrijke besluiten genomen en geaccordeerd. Om dit in goede banen te leiden zal ieder lid uit haar midden maximaal 3 personen aanwijzen die het lid vertegenwoordigen in de Algemene Vergadering van Windkoepel Groen. Per lid kan één vertegenwoordiger gemachtigd worden een stem namens het lid uit te brengen. Als het gaat om vergunningseisen en/of de afspraken met de gemeenten zal voor de instemming een ruime meerderheid van de stemmen gelden. De omvang van de meerderheid wordt nog bepaald.

Bestuur

Het bestuur van de Vereniging bestaat uit maximaal 7 personen, waarvan maximaal één van buiten de leden van WKG en nooit meer dan één vanuit hetzelfde lid-rechtspersoon van een WKG deelnemer. Het bestuur heeft ten tijde van de oprichting een onafhankelijk voorzitter. Het bestuur geeft uitvoering aan het vastgestelde beleid en neemt besluiten binnen het mandaat dat daarvoor door de ALV is opgesteld.

Advies-platform

Vanuit de Algemene Vergadering wordt per lid één vertegenwoordiger aangewezen als vertegenwoordiger in het advies-platform van de Vereniging. Dit platform adviseert en ondersteunt

het bestuur bij het voorbereiden en uitvoeren van het beleid. Besluiten worden genomen door de Algemene Vergadering dan wel door het bestuur, voor zover dat daartoe gemachtigd is.

Commissie van toezicht

Naast de hierboven beschreven bestuurlijke organisatie wordt er een commissie van toezicht samengesteld. Deze heeft als taak toe te zien op de implementatie van gemaakte afspraken welke betrekking hebben op exploitatie beïnvloedende factoren zoals participatie, sanering, grondvergoeding. Doel is niet alles volledig uniform te maken maar wel de gemaakte afspraken goed te bewaken. De commissie van toezicht rapporteert aan de Algemene Vergadering. Daarnaast houden zij ook toezicht op het nakomen van vergunningsvereisten in de gezamenlijke natuurvergunningen/ontheffingen.

Operationele organisatie

De Vereniging kent een compacte operationele organisatie. Het bestuur is verantwoordelijk voor voorbereiding en uitvoering van het vastgestelde beleid. De voorzitter van het bestuur is tevens de eerstverantwoordelijke functionaris belast met de dagelijkse gang van zaken en wordt daarin ondersteund door een coördinerend manager. Daarnaast is er administratieve ondersteuning.
In de ontwikkelfase zijn er binnen de vereniging werkgroepen samengesteld uit deelnemers bij de leden en medewerkers uit het projectteam ter ondersteuning van de activiteiten.

Financiële organisatie

Het bestuur is verantwoordelijk voor het financiële beleid van de vereniging. In het algemeen zal dit qua omvang beperkt blijven, omdat de leden zelf verantwoordelijk blijven voor de eigen financiering. Wel kan WKG ondersteuning van financieel specialisten inroepen voor het ontwikkelen van financiële instrumenten, het samen verkennen van financieringsmogelijkheden en het toezien op een juiste uitvoering van financiële afspraken met name met betrekking tot participatie en de saneringsafspraken. De financiële administratie is ondergebracht bij een externe professionele financiële dienstverlener.

3. Ruimtelijk plan en procedures

3.1. Ruimtelijke beschrijving Windplan Groen (saneren, opschalen en nieuw)

Inleiding

Windkoepel Groen (WKG) ontwikkelt een ruimtelijk plan (Windplan Groen) als initiatiefnemer in het projectgebied Groen, zoals gedefinieerd in het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland. Het Regioplan legt een aantal ruimtelijke uitgangspunten op voor de plaatsingszones van windturbines. Daarnaast zijn door de gemeente Dronten en gemeente Lelystad ruimtelijke uitgangspunten en ontwerpprincipes nader uitgewerkt in het Beeldkwaliteitsplan windenergie (BKP).

Initiatiefnemer WKG heeft de lijnopstellingen zoveel mogelijk volgens de uitgangspunten van het Regioplan en het beeldkwaliteitsplan ingepast. Waar afwijkingen nodig zijn, heeft een afweging plaats gevonden tussen omgevingskwaliteit, maatschappelijk draagvlak en economisch perspectief. Concreet betekent dit dat turbineposities eerst ruimtelijk worden ingepast, vervolgens getoetst in het participatiemodel en ten slotte wordt het economisch perspectief berekend.

Windplan Groen bestaat uit het volledig opschalen en saneren van windturbineposities in het hele proejctgebied Groen. Naast opschaling omvat het plan ook de realisatie van nieuwe lijnopstellingen. De sanering van windmolens vindt gefaseerd plaats. Het grootste gedeelte wordt vrijwel gelijk met de nieuwbouw gesaneerd (max. 0,5 jaar dubbeldraai). De gehele transitieperiode duurt echter 20 jaar i.v.m. het uitgesteld saneren. In hoofdstuk 4 is deze fasering nader beschreven. De uitgestelde sanering van de Pijlstaartweg, Knarweg en Knardijk is noodzakelijk voor het economisch perspectief en hoogtebeperking door de luchtvaart. Voor de Pijlstaartweg is het wel noodzakelijk dat toekomstige opschaling ruimtelijk mogelijk wordt gemaakt . Deze ‘latere’ opschalers zijn wel onderdeel van het inpassingsplan, maar geen onderdeel van de uitvoeringsvergunningen.

Ruimtelijk plan

In de figuren hieronder zijn kaarten opgenomen met de eindsituatie (het VKA), de kaart met de saneringsopgave en de huidige situatie. De fasering van nieuwbouw, opschalen en sanering wordt uitgewerkt en geborgd in het Inpassingsplan voor Windplan Groen (zie hoofdstuk 4) In eerste instantie worden vergunningen aangevraagd voor de bouw van 86 windturbines en de sanering van de turbines conform de saneringsopgave, behalve de ‘latere opschalers’. De verwachting is dat na 2030 de 28 windturbines van de ‘latere opschalers’ worden gesaneerd binnen de ruimtelijk kaders van het inpassingsplan (gekoppeld aan de Pijlstaartweg). De eindsituatie in het VKA bestaat uit in totaal 90 nieuwe windturbines. Voor een nadere ruimtelijke onderbouwing en kaarten van het projectplan wordt verwezen naar het inpassingsplan.

De bouw van nieuwe turbines vindt plaats binnen zogenaamde plaatsingszones zoals opgenomen in het Regioplan. Voor Windplan Groen bleek het economisch noodzakelijk om additionele plaatsingszones op te nemen naast de in het Regioplan aangewezen zones. Deze additionele plaatsingszones zijn meegenomen in planproces, zoals de m.e.r.-procedure en het VKA proces om de haalbaarheid en uitvoerbaarheid te toetsen. Daarna is het VKA vastgesteld in de provinciale staten van Flevoland en gemeenteraden van Dronten en Lelystad in september 2018. In de notitie VKA is de motivatie beschreven voor de afwijkingen van het Regioplan en welke beperkingen daaraan ten grondslag liggen. De sanity check door Peregrine en de investeringsstudie door Rebel onderbouwen de conclusie dat de extra plaatsingszones, hogere turbines en uitgestelde sanering (zie volgende paragraaf) nodig zijn voor voldoende economisch perspectief voor de initiatiefnemer.

Na de ILT pretoets van 21 december 2018 en een Raad van State uitspraak 19 december 2018 de molenaarswoningen voor het project Delfzijl Zuid Uitbreidingzijn is het VKA noodzakelijkerwijs gewijzigd als volgt:

- Gehele nieuwe Meeuwentocht (9 windturbines) is uit het VKA geschrapt;
- Harderringweg verliest 4 windturbines en de overige 5 dienen te worden verlaagd tot 156 meter boven maaiveld;
- Pijlstaartweg verliest 4 windturbines en de overige 4 dienen te worden verlaagd tot 156 meter boven maaiveld;
- Kokkeltocht verliest netto 2 grote windturbines en 1 kleine windturbine, terwijl de resterende 3 kleine windturbines dienen te worden verlaagd tot 156 meter boven maaiveld;
- Verspringing in de lijn om grotere afstand te creëren tot de woningen aan de Professor Zuurlaan, afstand te houden tot een gasleiding en tot woningen aan de Rietweg.
- Ter compensatie van het vervallen van bovengenoemde windturbines is de mogelijkheid van 5 jaar dubbel draaien voor de Meeuwentocht inclusief de solitaire molen aan de Pijlstaartweg 14 opgenomen.

Tabel 1 geeft een overzicht van de aantallen turbines van de lijnopstellingen, de hoogtes, en het aantal te saneren turbines .

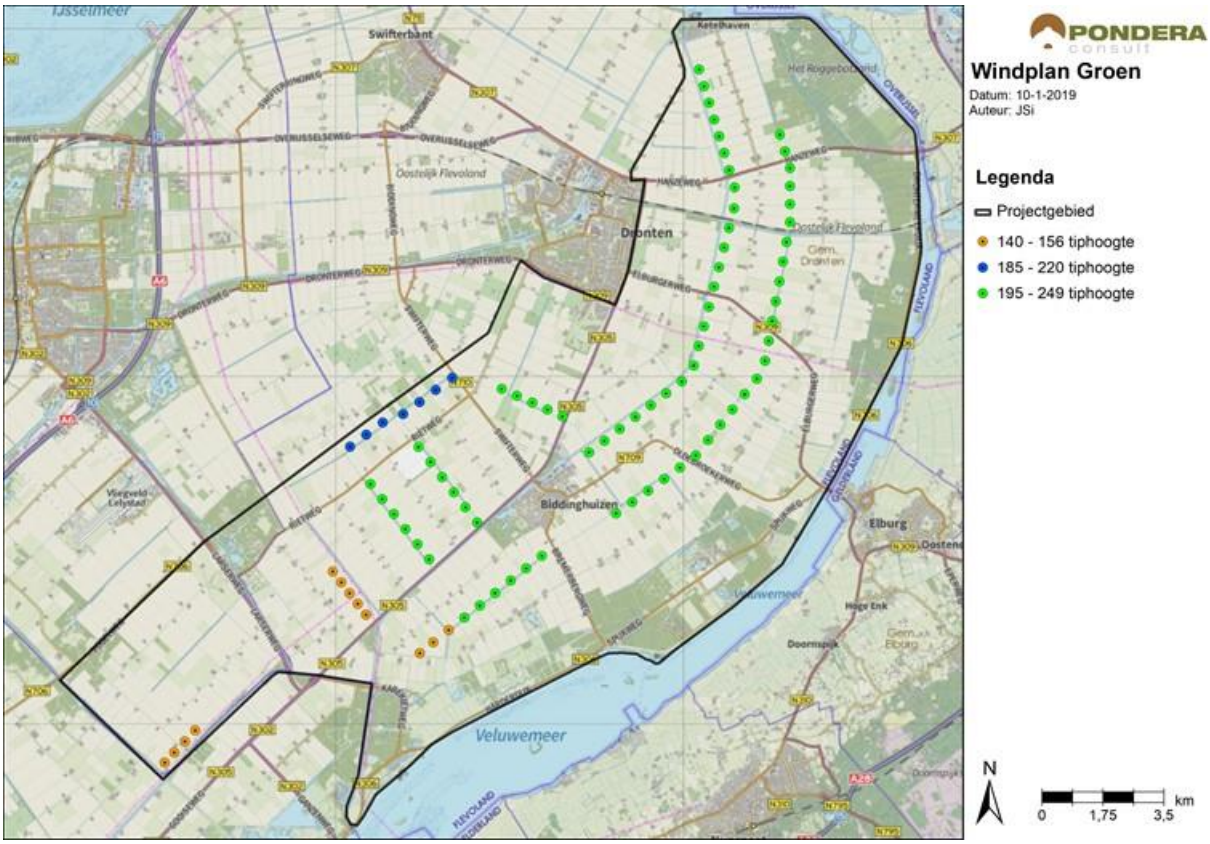

Figuur2: Opstelling uiteindelijke Windplan Groen met de hoogte afmetingen

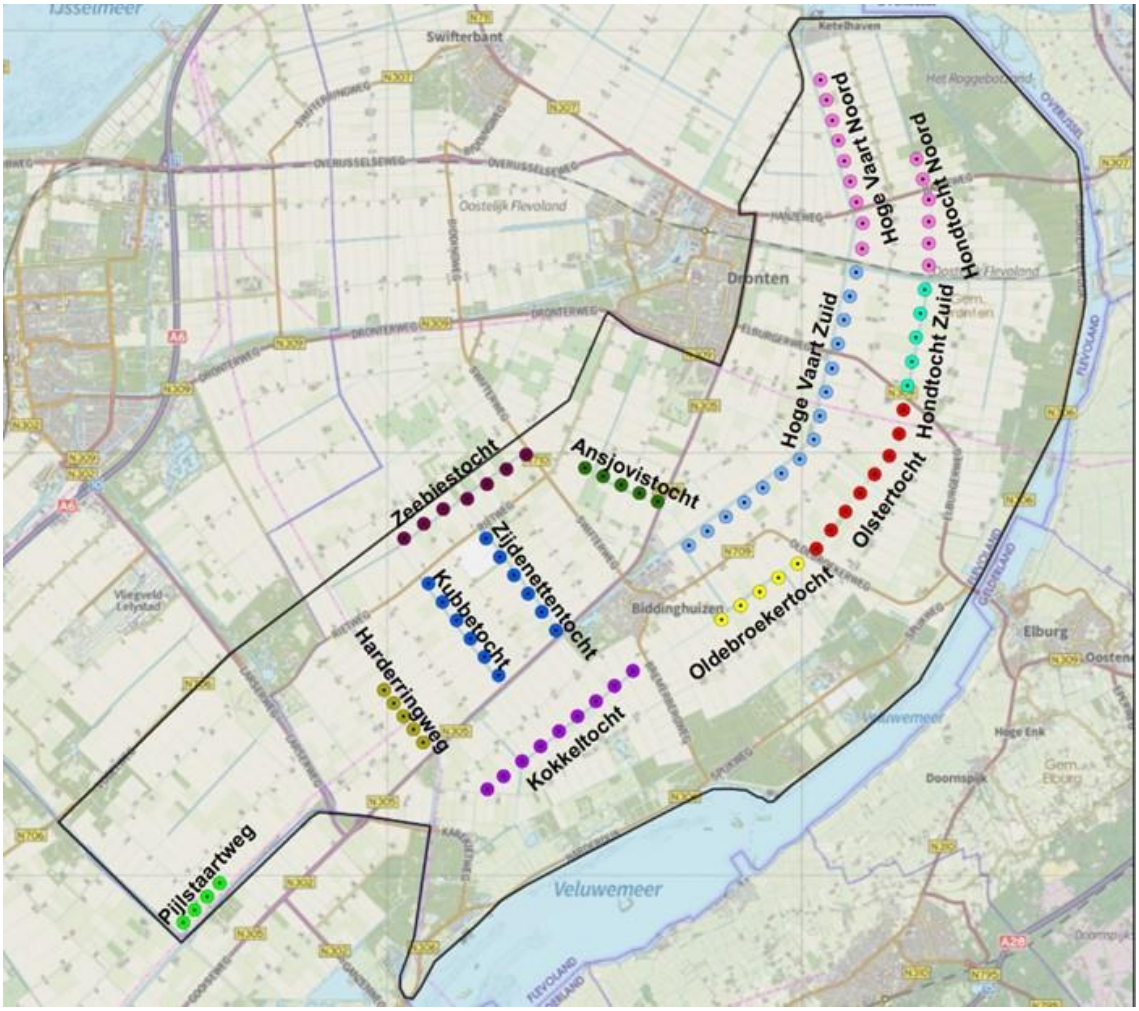

Figuur 3: Windplan Groen en de verschillende windparken

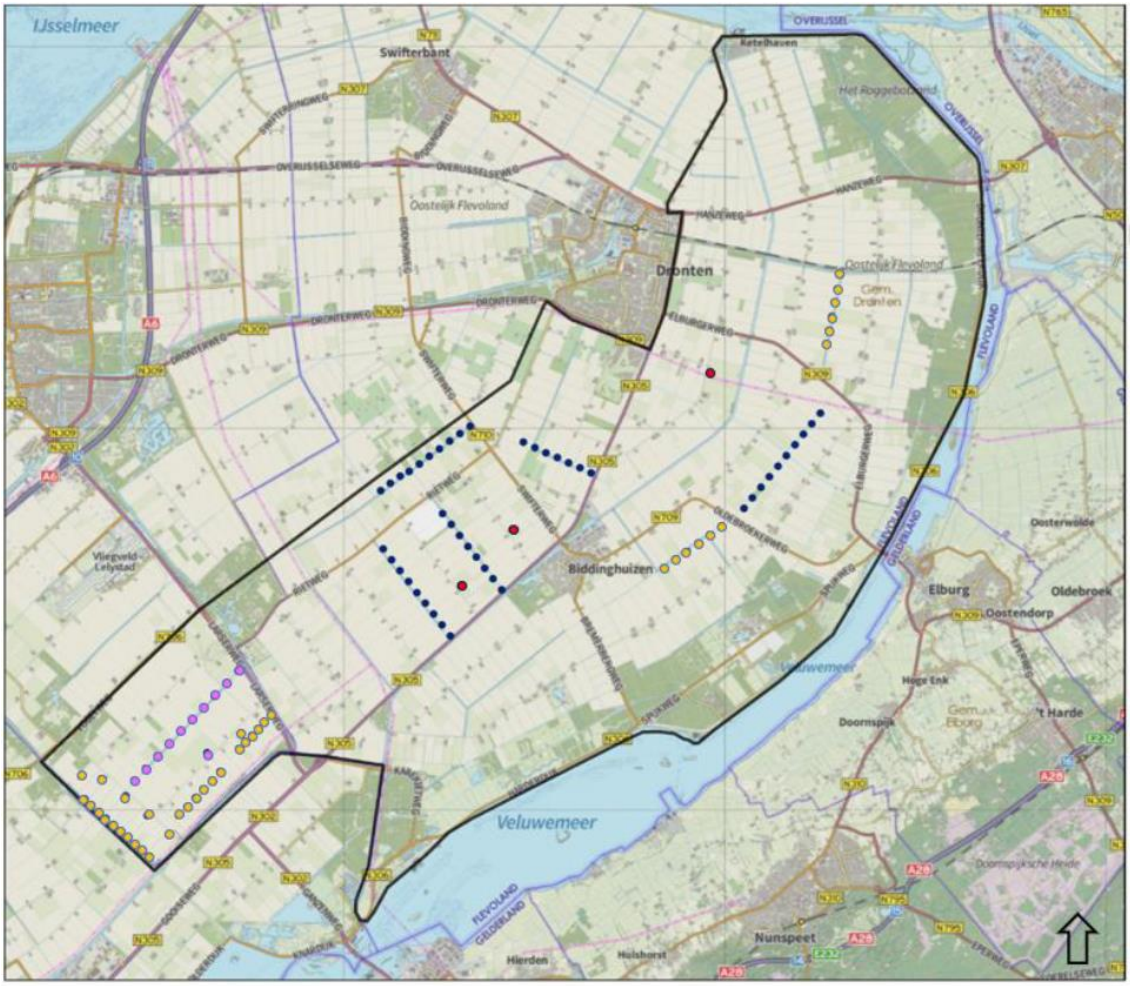

	Sanering binnen een jaar na nieuwbouw	Sanering uiterlijk 4 jaar na onherroepelijk inpassingsplan	Sanering binnen 5 jaar na nieuwbouw Ansjovistocht en Zeebiestocht	Sanering uiterlijk per 1 juli 2029
●	X			X
●	X	X		
●			X	X
●	X			

Figuur 4: bestaande windturbines in plangebied Groen en wijze van sanering

Tabel 1: Overzicht van de nieuwe windturbines in Windplan Groen met de hoogtes en de gekoppelde bestaande windturbines, en welke lijnen dubbeldraaien en uitgestelde opschaling

Plaatsingszone / lijn	Aantal nieuwe windtur-bines	Tiphoogte Windturbines (m max)	Ashoogte (m max)	Te saneren windturbines[1]	Dubbeldraai (DD)/ uitgestelde sanering
Hogevaart Noord	9	249	166	1: Zijdenettenweg 13	-
Hondtocht Noord	6	249	166	1: Zijdenettenweg 13	-
Hogevaart Zuid	15	249	166	1: Haringweg 25	-
Hondtocht Zuid	5	249	166	6	DD < 0,5 jaar
Olstertocht	8	249	166	10	DD < 0,5 jaar
Olderbroekertocht	5	249	166	6	DD < 0,5 jaar
Kokkeltocht (groot)	6	249	166	1: Kubbeweg 17	-
Kokkeltocht (klein)	3	156	110	1: Kubbeweg 17	-
Ansjovistocht	5	249	166	7	DD < 0,5 jaar
Zeebiestocht	7	220	155	10	DD < 0,5 jaar
Zijdenettentocht	6	249	166	8	DD < 0,5 jaar
Kubbetocht	6	249	166	9	DD < 0,5 jaar
Harderringweg	5	156	110	1: Kubbeweg 17	-
Meeuwentocht	0			10	DD 5 jaar
Pijlstaartweg	4	156	110	13 (Pijlstaartweg, incl 1 solitaire Lagerwey's	uitgestelde sanering
Knardijk en knarweg	0			15	uitgestelde sanering
Solitaire Lagerwey's (gemeente Dronten)	-	-		3	DD < 0,5 jaar
Solitaire Lagerweij (gemeente Lelystad)				1	DD 5 jaar
Totaal	**90**	**-**	**-**	**168 MW**	**-**

[1]: koppeling van de saneren windturbines aan nieuwe windturbines in dezelfde tabelrij

3.2. Totstandkoming van Windplan Groen

MER

Voor Windplan Groen is een gecombineerd plan- en projectMER opgesteld voor respectievelijk het Inpassingsplan en ten behoeve van de uitvoeringsbesluiten (vergunningen). In het MER worden verschillende alternatieve projectuitwerkingen vergeleken op basis van ruimtelijke ordening en milieubelangen. De m.e.r.-procedure leidt tot de keuze van een voorkeursalternatief (VKA) die verder wordt uitgewerkt in het Inpassingplan en de uitvoeringsbesluiten.

Op 19 oktober 2017 is de openbare kennisgeving gepubliceerd samen met de concept Notitie Reikwijdte en detailniveau: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2017-58915.html. Na verwerking van de zienswijzen en het advies van overheden heeft WKG een definitieve Notitie Reikwijdte en detailniveau (NRD) opgesteld die tegelijk met het definitieve advies van de commissie m.e.r. is gepubliceerd op 20 december 2017: http://www.commissiemer.nl/advisering/afgerondeadviezen/3258.

Op 30 januari 2018 heeft de Minister van EZK het besluit genomen tot het vaststellen van de definitieve Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Het MER is in twee fasen opgedeeld. Het MER Fase 1 behandelt de effecten van 6 alternatieven op het milieu, omgeving en economische haalbaarheid. De variatie tussen de alternatieven bestaat uit plaatsingszones uit het Regioplan en additionele, en verschillende tiphoogtes. Het MER Fase 1 beschrijft dat alle alternatieven kunnen voldoen aan milieubeleid- en wet en regelgeving. In het MER fase 2 worden de effecten van het VKA en de mitigerende maatregelen beoordeeld. De afronding van MER Fase 2 vindt gelijktijdig plaats met het Voorontwerp Inpassingsplan. Na toetsing van het MER door de Commissie m.e.r. vindt de uitwerking van de locatiekeuze en het ontwerp-inpassingsplan plaats. Het MER wordt samen met het ontwerp-inpassingsplan en uitvoeringsbesluiten ter inzage gelegd.

OP basis van het MER kan geconcludeerd worden dat het plan haalbaar en uitvoerbaar is. In het MER Fase 2 worden mitigerende maatregelen beschreven bij het VKA om milieueffecten te reduceren en te voldoen aan milieu- en natuur wet- en regelgeving.

Voorkeursalternatief (VKA)

Op 20 juni 2018 is een Voorkeursalternatief (VKA) vastgesteld door de stuurgroep. Het VKA is tot stand gekomen door een optimalisatie van windturbineposities en hoogtes op basis van de resultaten van MER Fase 1 , luchtvaart beperkingen, landschappelijke inpassing en economische haalbaarheid. Het VKA is de windturbineopstelling die in het (ontwerp)inpassingsplan wordt uitgewerkt, en waarvoor vergunningen en SDE+ worden aangevraagd. Het (ontwerp)inpassingsplan is tevens het toetsingskader voor de vergunningaanvragen. In vervolg op het VKA is een Voorontwerp Inpassingsplan (VOIP) opgesteld en aangeboden aan de bevoegde gezagen. Er is een notitie VKA beschikbaar voor de betrokken overheden (opgenomen als bijlage). In Januari 2019 is een wijzigingsnotitie VKA Windplan Groen opgesteld (opgenomen als bijlage). Het VKA is grotendeels gebaseerd op de posities van het in het MER onderzochte alternatief 6. Het VKA bestaat uit 90 turbines. De verschillen met alternatief 6 zijn op hoofdlijnen:

- De beperking van de afmetingen van de windturbines voor een aantal verschillende plaatsingszones ten gevolge van luchtvaartbeperkingen;
- De plaatsingszones Knardijk, Vleetweg en Meeuwentocht worden in hun geheel niet benut;
- een groot deel van de alternatieve plaatsingszones Hondtocht Noord en de Pijlstaartweg worden eveneens niet benut;
- Een deel van de oorspronkelijke plaatsingszone van de Harderringweg wordt niet benut.

Bij de totstandkoming van het VKA zijn de posities van enkele windturbines buiten de plaatsingszones van het Regioplan terecht gekomen als gevolg van optimalisaties die binnen het beleid zijn voorzien. Hieronder zijn de afwijkingen per plaatsingszone in een kaart gekwantificeerden daaronder zijn de afwijkingen nader gemotiveerd.

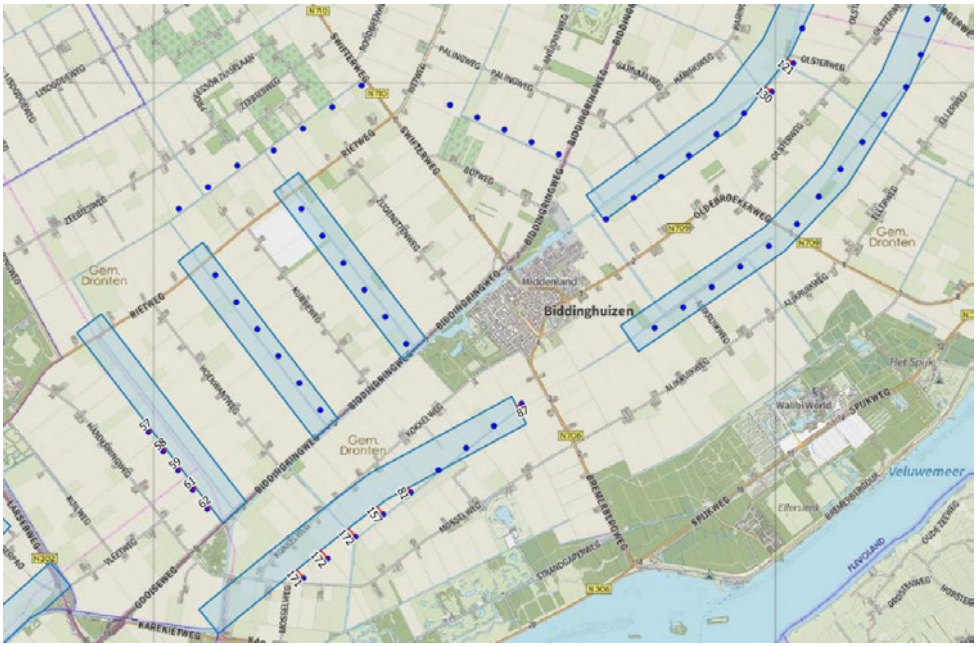

Overzicht van de turbineposities die buiten de plaatsingszone zijn beoogd. De getallen geven het aantal meters tov de grens van de plaatsingszone aan.

- Harderringweg: de locatie net buiten de rand van de plaatsingszones is het gevolg van de beschermingszone die moet worden gerespecteerd voor de hoogspanningsleiding en voor het grootste deel samen valt met de plaatsingszone.
- Hoge Vaart: als gevolg van de ontwikkeling van alternatieven in overleg met het kwaliteitsteam is voor een deel van de lijn een andere hoek gekozen waardoor deze turbines buiten de plaatsingszone vallen. De plaatsingszone kruist de hoge vaart hetgeen op grond van het BKP uit overleg met het kwaliteitsteam als onwenselijk naar voren is gekomen. Langs de gehele Hoge Vaart staan de turbines op minder dan 250m uit de vaart, waarmee logischerwijs wordt voldaan aan wat in het Regioplan staat beschreven
- Kokkeltocht: voor de Kokkeltocht komt uit het BKP naar voren dat het wenselijk is om de Kokkeltocht te volgen in plaats van de knik in de plaatsingszone. Dit is ook zo vermeldt in het beeldkwaliteitsplan waar het gaat om maatwerk op locatie). Daarbij is dit ook vanuit het oogpunt van de afstand tot woningen te prefereren. Voor de laatste turbine geldt dat de ondergrondse gasleiding tussen turbine 2 en 3, in combinatie met de vereisten uit het BKP ten aanzien van tussenafstanden en de maximale afwijking daarvan, deze turbine buiten de oorspronkelijke plaatsingszone valt. De figuur hiernaast illustreert dat de gekozen positie niet dichterbij de kern Biddinghuizen ligt dan de ruimte die de plaatsingszone biedt (tot circa 700 m bij plaatsing in de noordoosthoek van de zone, de huidige positie zit op ca. 800 m).

- Pijlstaartweg: Deze afwijking is al beschreven in de VKA notitie van 20 juni 2018 en is in het najaar van 2018 goedgekeurd door de staten van Flevoland.

Het VKA zoals opgenomen in het Inpassingplan voor Windplanplan Groen bestaat uit 90 nieuwe windturbines met een verwachte elektriciteitsproductie van circa 1.500 GWh per jaar. Het VKA is een geoptimaliseerde variant van de in het MER onderzochte alternatieven 5 en 6. In de eerste fase zullen 86 turbines van de 90 nieuwe turbines worden gebouwd. De overige 4 turbines van de Pijlstaartweg zullen op een later moment worden gebouwd, omdat voor deze lijn nieuwbouw direct sanering vereist en de saneringskosten momenteel te hoog zijn. De gekoppelde sanering vindt dus ook op een later moment plaats. Het gaat om 28 bestaande turbines: 10 turbines Knardijk, 12 turbines Pijlstaartweg, vijf turbines Knarweg, en een solitaire turbine aan de Pijlstaartweg 5. De bestaande windturbines langs de Meeuwentocht en de solitaire windturbine aan de Pijlstaartweg 14 mogen 5 jaar dubbeldraaien met de turbines aan de Ansjovistocht en Zeebiestocht tot uiterlijk 1 juli 2029.

3.3. Rijksinpassingsplan en Rijkscoördinatieprocedure

Het **Inpassingsplan** vormt een bestemmingsplan op rijksniveau en wordt door de ministers van EZK en BZK opgesteld en vastgesteld. In het inpassingsplan zijn de ruimtelijke kaders voor de voorgenomen activiteit vastgelegd. Concreet bestaat het inpassingsplan uit:

- Het besluit en overwegingen om tot dat besluit te komen;
- Een toelichting van de voorgenomen activiteit en de gevolgen voor de omgeving;
- Planregels voor de ruimtelijk relevante aspecten van ontwerp, aanleg, exploitatie en sanering van Windplan Groen. De regels gelden voor alle ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied van het inpassingsplan.
- Een verbeelding (bestemmingsplankaarten) met de gebieden en locaties waarop een specifieke bestemming van toepassing is, zoals de locaties van de turbines en kabeltracés.

Het MER (Fase 1 en fase 2) vormt één van de bijlages bij het inpassingsplan. Bij het Inpassingsplan is een Passende beoordeling opgesteld waarin getoetst wordt welke effecten het plan heeft op gebiedsbescherming van Natura 2000 gebieden en of er mitigatie nodig is. Bij Windplan Groen wordt met name gekeken naar doelsoorten uit het gebied Veluwerandmeren. De Passende beoordeling is een bijlage bij het MER Fase 2 en gaat tevens samen met het (Ontwerp)Inpassingsplan in procedure. Daarnaast vormt de Passende beoordeling de basis voor de aanvraag WNB vergunning.

Onder de **Rijkscoördinatieregeling (RCR)** voor Windplan Groen doorlopen de planologische en uitvoeringsbesluiten (vergunningen) gelijktijdig in één procedure. De minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK) coördineert de inhoudelijke en procedurele afstemming van het inpassingsplan en de uitvoeringsbesluiten en de termijnen waarbinnen de betrokken overheden de ontwerp en definitieve uitvoeringsbesluiten gereed moeten hebben (parallel met het inpassingsplan). Er vindt gelijktijdige publicatie plaats van het inpassingsplan en de uitvoeringsbesluiten. In eerste instantie de ontwerpbesluiten en later de definitieve besluiten na verwerking van eventuele zienswijzen. Ingediende zienswijzen worden gelijktijdig afgehandeld en beantwoord in een gezamenlijke nota van antwoord. Op de definitieve besluiten is beroep mogelijk. Eventuele beroepen worden gezamenlijk en door de Raad van State behandeld.

De overheden die betrokken zijn bij Windplan Groen als bevoegd gezag voor de besluiten, zijn de ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK), Infrastructuur en Waterstaat (IenW), Defensie en Binnenlandse Zaken (BZK), de provincie Flevoland, de omgevingsdienst Flevoland , Gooi en Vechtstreek (OFVG), de gemeentes Dronten en Lelystad, en het waterschap Zuiderzeeland.

3.3 Vergunningen

Voor de uitvoering van Windplan Groen zijn vergunningen nodig op grond van de WABO, water-, natuur- en milieuwetgeving en overige wettelijke grondslagen. In het Inpassingsplan en in het MER zijn beleid, wet- en regelgeving uitgebreid beschreven die van toepassing zijn op Windplan Groen. De vergunningsaanvragen lopen mee met het inpassingsplan in de RCR procedure. De initiatiefnemer en bevoegde gezagen zijn inhoudelijk verantwoordelijk voor de vergunningen :

- De initiatiefnemer voor een goede projectvoorbereiding en de vergunningsaanvragen;
- Bevoegde gezagen voor het schrijven van de vergunning. Zij behouden hun bevoegdheden over de uitvoeringsbesluiten niet anders als dat het project niet onder de RCR zou vallen.

De minister van EZK coördineert de procedure voor de vergunningverlening onder de RCR. Na ter inzage legging worden de ontwerpbesluiten, al dan niet aangepast, definitief vastgesteld. De projectminister bepaalt in overleg met de betrokken overheden wanneer de ontwerp- en definitieve besluiten uiterlijk aangeleverd moeten worden en verzorgt de terinzagelegging, bekendmaking en overige projectcommunicatie via Bureau Energieprojecten van RVO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland). De minister kan in theorie zelf een uitvoeringsbesluit nemen als een bevoegd bestuursorgaan niet tijdig of tegenstrijdig aan het inpassingsplan beslist.

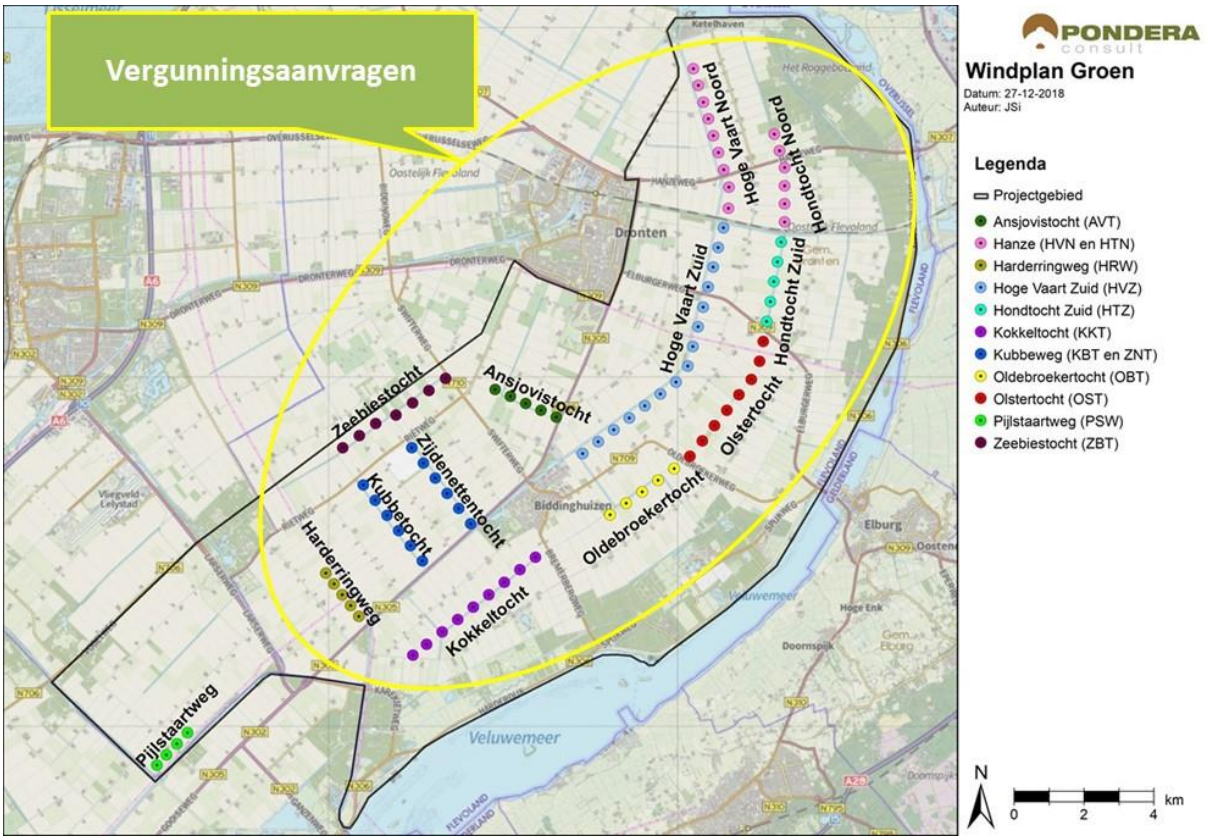

Figuur 5: Inrichtingen waarvoor vergunningen zijn aangevraagd

Voor de SDE+ aanvraag zijn definitieve besluiten nodig van het IP (inclusief MER en Passende Beoordeling), de omgevingsvergunningen voor de aspecten bouw, milieu en veiligheid en de besluiten onder de Wet Natuurbescherming (WNB ontheffing en vergunning). Deze besluiten zijn onderdeel van de eerste fase van de rijksgecoördineerde besluiten (ook wel ‘mandje 1’ genoemd). De watervergunning wordt ook meegenomen in Fase 1. Het is de verwachting dat er ook een Fase 2

komt, zoals voor nadere uitwerkingen van de netaansluiting. In onderstaande tabel 2 is een overzicht opgenomen van de benodigde vergunningen onder Fase 1 en te verwachten vergunningen in Fase 2.

In Fase 1 zijn 12 omgevingsvergunningen aangevraagd voor 10 inrichtingen (lijnopstellingen) onder WKG en 2 transformatorstations. Tabel 3 geeft een overzicht van deelinitiatiefnemers voor de vergunningsaanvragen van de windparken en trafostations. Dit gebeurt op uniforme wijze, zodat het inhoudelijk dezelfde aanvragen en vergunningen zijn, maar wel afzonderlijke besluiten. De reden van het apart aanvragen, is om minder afhankelijkheden te hebben tussen de deelnemers bij de aanbesteding en uitvoering. In een later stadium is het makkelijker om vergunningen (of aanvragen) samen te voegen dan te splitsen. De WNB-vergunning en -ontheffing en - en watervergunning worden wel gezamenlijk aangevraagd door WKG. Onder de watervergunning kunnen de afzonderlijke lijnopstellingen met een meldingenstelsel de toestemmingen regelen voor de werkelijke hoeveelheden compensatie verhard oppervlak, bemaling en overige aspecten.

Tabel 2: Vergunningen die nodig zijn voor Windplan Groen (Fase 1 en te verwachten vergunningen in Fase 2)

Vergunning	**Bevoegd gezag**	**Aspecten**
Fase 1		
Rijksinpassingsplan	*Ministerie van EZK en BZ*	*Ruimtelijke onderbouwing en bestemmingsplan, Aanleg, Saneren windmolens*
Omgevingsvergunning (12x)	Gemeente Dronten Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek (via Gemeente) RCE	Bouw, veiligheid, milieu (geluid, slagschaduw, bodem), archeologie, beeldkwaliteit
Via omgevingsvergunning: Besluit tot het treffen van maatwerk voor geluid Besluit tot het treffen van maatwerk voor slagschaduw	Gemeente Dronten	Geluid: BARIM art 3.14 a lid 2 vanwege cumulatie van geluid Slagschaduw: RARIM art. 3.12 lid 2 vanwege dat het eerste lid niet toereikend is
Wet Natuurbescherming vergunning (1x) en ontheffing (1x)	Provincie Flevoland	Gebiedsbescherming Soortenbescherming
Watervergunning (1x)	Waterschap Zuiderzeeland	compensatie verharding en waterberging, kruisen watergangen, grondwater bemaling en drainage, lozen
Fase 2		
Ontheffing uitweg naar provinciale weg	Provincie Flevoland	Inrit voor bouw- en onderhoudsweg
Spoorwegwetvergunning	Gemeente Dronten	Ondergronds kruisen van spoor door kabels Kraan nabij spoor
Uitritvergunning	Gemeente Dronten	Inrit voor bouw- en onderhoudsweg

De vergunningen voor de netaansluiting (kabeltracés van de lijnen naar de transformatorstations en hiervandaan naar het TenneT hoogspanningsstation) worden ook gezamenlijk vanuit WKG aangevraagd. Voor de netaansluiting en voor de compensatie waterberging zijn aanvullende vergunningen nodig, zoals een Spoorwegwet vergunning . Dit wordt nader bepaald aan de hand van de uitwerking van de netaansluiting en het detailniveau van het Ontwerp Inpassingsplan.

Afzonderlijke omgevingsvergunningen zijn vrij gebruikelijk in RCR projecten. Dit wordt o.a. toegepast in windprojecten als Drentse Monden en Wieringermeer. Deze aanpak voor vergunningsaanvragen wordt nodig geacht voor de financiering en haalbaarheid van het project.

Tabel 3: verschillende inrichtingen onder Windplan Groen waarvoor een omgevingsvergunning is aangevraagd

	Inrichting	**Aanvrager**	**locatie project**
1	Ansjovisstroom	Ansjovisstroom B.V.	Ansjovistocht
2	Windpark Hoge Vaart-zuid	Windpark Hoge Vaart-Zuid B.V.	Hoge Vaart
3	Windpark Hondtocht-zuid	Windpark Hondtocht 3 B.V.	Hondtocht Zuid
4	Windpark Oldebroekertocht 3	Windpark Oldebroekertocht 3 B.V.	Oldebroekertocht
5	Windpark Olsterwind	Olsterwind B.V.	Olstertocht
6	Windpark Vires Venti	Vires Venti B.V.	Harderringweg
7	Windpark XY Wind	Windpark XY Wind B.V.	Kokkeltocht
8	Windpark Hanze	Windpark Hanze B.V.	Hoge Vaart Noord, Hondtocht Noord en Keteltocht
9	Windpark Zeebiestocht 2	Windpark Zeebiestocht 2 B.V.	Zeebiestocht
10	Windpark Kubbeweg	Windpark Kubbeweg 2 B.V.	Kubbetocht en Zijdenettentocht
11	Transformatorstation Swifterweg	Windkoepel Groen	Kruising Swifterweg en Zeebiestocht
12	Transformatorstation Hoge Vaart	Windkoepel Groen	Hoge Vaart tussen Spieringtocht en Elburgerweg

Mitigatie

In de vergunningsaanvragen zijn concrete mitigatie voorstellen opgenomen. Via de vergunningen worden de definitieve mitigatie- en monitoringsverplichtingen opgelegd. Er is op dit moment sprake van de volgende mitigatie:

- Slagschaduw op de dorpskernen van Ketelhaven, Dronten en Biddinghuizen wordt terug geregeld naar bijna 0;
- Stilstandvoorzieningen voor vleermuizen en voor de Grauwe Kiekendief onder bepaalde weersomstandigheden, bepaalde windturbines en in bepaalde periodes;
- Vleermuis verblijven.

Molenaarswoningen

Enkele woningen in het plangebied zijn aangemerkt als molenaarswoning. De bewoner sluit een overeenkomst af met de betreffende inrichting om bepaalde taken uit te voeren tegen een jaarlijkse vergoeding. Tabel 4 geeft de woningen weer en de binding met Windplan Groen (mede-eigenaar, grondeigenaar en/of mede aanvrager van de omgevingsvergunning).

Tabel 4: Molenaarswoningen Windplan Groen

Straat	Inrichting	Binding woningeigenaar met WP Groen	Status bewoner / eigenaar woning
Colijnpad 6	Hoge Vaart Noord	Initiatiefnemer (via Hanze)	Bewoner = eigenaar
Hanzeweg 22	Hoge Vaart Noord	Initiatiefnemer (via Hanze)	Bewoner = pachter / eigenaar = RVB
Elburgerweg 15	Hondtocht Zuid	Grondeigenaar (Hondtocht Zuid turbine positie)	Bewoner = eigenaar
Mosselweg 27	Kokkeltocht	Initiatiefnemer (XY Wind)	Bewoner = eigenaar
Professor Zuurlaan 11	Zeebiestocht	(zie opmerkingen) Grondeigenaar overige infra	Bewoner = eigenaar
Professor Zuurlaan 15	Zeebiestocht	Initiatiefnemer (Zeebiestocht)	Bewoner = eigenaar

3.4 Planning

De planning in het Projectplan beschrijft op hoofdlijnen de procedurestappen en de activiteiten in de hoofdfases van Windplan Groen van ontwikkeling tot en met exploitatie. Windplan Groen bevindt zich in de planologische en ontwikkelfase van het project. De eerstvolgende mijlpalen zijn definitieve besluiten (Inpassingplan en vergunningen Fase 1) en de indiening van de SDE+ aanvraag in de najaarsronde (begin okt 2019) die tevens de deadline bepaalt voor de Fase 1 RCR procedure.

De hoofdfasen van de planning van Windplan Groen en de afzonderlijke windparken bestaan uit een planologische fase, financieringsfase, aanbestedingsfase, bouwfase en exploitatiefase. Tabel 5 hieronder geeft de planning op hoofdlijnen weer. Voor de aanbesteding- financiering- en bouwfasen is een bandbreedte aangenomen, omdat die voor de verschillende inrichtingen anders is en op dit moment nog niet exacter kan worden aangegeven. Voor alle lijnen behalve de Pijlstaartweg is inmiddels duidelijk dat daarvoor in 2019 SDE wordt aangevraagd. Dit betekent dat al deze lijnen voor 2024 operationeel dienen te zijn. Dit is een krappe planning en betekent tevens dat vrijwel alle lijnen vrijwel gelijktijdig gebouwd zullen worden (in 2023).

Tabel 5: Planning Windplan Groen op hoofdlijnen en de mijlpalen

Fase	Planning	Mijlpaal
Planologische fase	Nu tot eind 2020	Definitieve besluiten (Inpassingsplan en vergunningen) (Q3 2019) SDE beschikking (Q1 2020) Uitspraak Raad van State indien behandeling beroep(en) (Q4 2020)
Aanbestedingsfase	2020 – 2023	Contracten gereed voor de bouw Goedkeuring door bevoegd gezag op plannen met nadere uitwerking van mitigatie en monitoring

Financiering	2020-2022	Financial close
Bouwfase	2021-2024	Bouw nieuwe turbines, opschalen en saneren bestaande turbines. Voor Pijstaartweg geldt een uitgestelde bouwperiode
Exploitatiefase	2022 – 2048	Nieuwe windturbines in bedrijf

Planologische fase

In deze fase worden de (procedure)stappen doorlopen om een vastgesteld inpassingsplan en vergunningen te bereiken. Deze besluiten zijn noodzakelijk voor de aanbesteding, financiering, bouw en exploitatie. Op basis van de vastgestelde (definitieve) besluiten wordt de aanvraag voor SDE+ gedaan. Parallel wordt intensief gewerkt aan het opstellen van overeenkomsten, zoals de anterieure overeenkomst, samenwerkingsovereenkomsten, grondcontracten, molenaarsovereenkomsten en netaansluitingsovereenkomsten. In de planning is er rekening mee gehouden dat er beroep wordt ingediend, het tot een beroepszaak komt en dat de Raad van State in Q4 2020 uitspraak doet.

Aanbestedingsfase

De deelnemers zullen samenwerken tijdens de aanbestedingsfase, maar de uiteindelijke contracten zullen afzonderlijk voor de eigen inrichtingen inclusief parkbekabeling gesloten worden. De netaansluiting van Windplan Groen zal gezamenlijk worden aanbesteed. De aanbestedingsfase kan gedeeltelijk parallel lopen met de planologische fase. De aanbestedingsfase kan echter pas worden afgerond nadat de besluiten van het inpassingsplan en de vergunningen onherroepelijk zijn. De hoofdonderdelen van de aanbestedingsfase zijn:

- Levering, bouw en onderhoud van de windturbines;
- Levering, bouw en onderhoud van de benodigde elektrische en civiele infrastructuur;
- Het stroomcontract en aansluiting met netbeheerder;
- Borgen van vergunningsvoorwaarden en raakvlakken met derden en tussen lijnen .

Om dit te bereiken zal een intensief onderhandelingstraject worden ingezet door de deelnemers van WKG. De mijlpalen van deze fase zijn definitieve overeenkomsten voor deze onderdelen.

Financiering

Voor het financieringsproces zijn onherroepelijke besluiten nodig en definitieve overeenkomsten met de betrokken partijen, van grondeigenaren tot en met aannemer(s) en stroomafnemer(s). Bij Financial close worden de overeenkomsten voor bouw, stroomcontract én financiering als één pakket ondertekend door alle betrokken bedrijven. De hoge saneringsdruk op de begroting van lijnen wordt verrekend met andere lijnen. De sanering van de Meeuwentocht wordt gefinancierd met investeringsruimte in de exploitatie van andere lijnen. Opschalers worden gecompenseerd voor de saneringslast door een korting in de afdracht van investeringsruimte. De afzonderlijke lijnen gaan ervan uit dat ze apart van elkaar het financieringsproces doorlopen .

Bouwfase en sanering

Na Financial close kan worden begonnen met de bouw en sanering. De bouwfase bestaat uit het bouwen van nieuwe lijnen en het opschalen en saneren van bestaande turbines. De opschaling en sanering vindt voor verschillende lijnen gefaseerd plaats binnen de regels van het IP, de verleende vergunningen en de voorwaarden in de samenwerkingsovereenkomst en anterieure overeenkomst van WKG. Er wordt vanuit gegaan dat de eerste nieuwe lijnen vanaf 2021 kunnen starten met bouwen (in ieder geval na onherroepelijke besluiten en aanbesteding) en gereed kunnen zijn in 2023. En zo meetellen bij het behalen van rijk doelstellingen voor duurzame energie in 2023.

De lijnen die aangemerkt zijn als uitgestelde bouw en sanering kunnen later binnen de randvoorwaarden van het IP een vergunningsaanvraag indienen. Die planning is nog niet aan te geven in dit projectplan.

Exploitatiefase

De planning gaat er nu vanuit dat vanaf 2022 op zijn vroegst nieuwe turbines in bedrijf zijn die met het inpassingsplan mogelijk worden gemaakt. Vanaf dat moment begint de exploitatiefase van Windplan Groen. In de aanvraag voor de vergunningen wordt uitgegaan van een duur van 30 jaar. Deze termijn wordt aangehouden om rekening te kunnen houden met de exploitatieperiode van 25 jaar in het Regioplan, en met een periode van 4 tot 5 jaar voor de contractering en bouw na de SDE+ beschikking en vergunningverlening.

Afhankelijk van de uiteindelijke afmetingen van de windturbines zorgen de turbines voor een energieproductie van elektriciteitsproductie van circa 1.500 GWh per jaar.

.

4. Saneren

4.1. Sanering in Windplan Groen

De bouw van nieuwe turbines is onlosmakelijk verbonden met de landschappelijke doelstelling om het huidige turbinebestand te saneren. De initiatiefnemer WKG is verantwoordelijk voor het meenemen van de sanering van bestaande turbines in de ontwikkeling van Projectgebied Groen. Er staan 98 te saneren windturbines met een gezamenlijk vermogen van 168 MW. Het Regioplan stelt als doel dat alle bestaande windmolens bij de afronding van het project gesaneerd zijn. In principe geldt dit doel ook voor Windplan Groen met dien verstande dat de sanering van lijnen Pijlstaartweg, de Knardijk en Knarweg wordt uitgesteld. Oldebroekertocht en Hondtocht Zuid zijn in het Regioplan niet aangemerkt als te saneren lijnen. Voor deze lijnen worden wel vergunningen aangevraagd om op te schalen.

De saneringskosten van de lijnen in het zuidelijk gebied zijn momenteel te hoog om door WKG te dragen. Door zowel de sanering als de nieuwbouw uit te stellen kan in een latere fase wel een businesscase ontstaan voor vervanging. Het moment van vervangen wordt overgelaten aan de exploitant van deze lijnen, aangezien deze aan de hand van marktontwikkelingen het beste kan bepalen welk moment hiervoor geschikt is. De ruimtelijke kaders voor de opschaling worden wel meegenomen in het inpassingsplan.

De sanering en fasering in relatie tot de bouw van de daaraan gekoppelde nieuwe turbines worden in het Inpassingsplan (zie regels en bijlage ‘saneringsopgave’) en omgevingsvergunningen geborgd. Vervolgens wordt dit ook in een overeenkomst tussen de leden en WKG in een overeenkomst vastgelegd, evenals in de anterieure overeenkomst met de overheden. De fasering van de bouw en sanering is in tabel 6 weergegeven als het gaat om de volgordelijkheid van de aantallen en de waarschijnlijke jaartallen.

Tabel 6: Fasering van aantallen bestaande en nieuwe turbines

Jaar	Bestaande Wtg	Opschalen Wtg	Nieuwe Wtg
2019	98	0	0
2020	98	0	0
2021	98	0	0
2022	94	0	44
2023	41	42	44
2024	41	42	44
2025	41	42	44
2026 t/m 2035	31	42	44
2036	0	46	44
2031 tot 2050	**0**	**46**	**44**

De saneringsregels in het Inpassingsplan komen erop neer dat een nieuwe lijnopstelling pas in gebruik mag zijn (vanaf 60% van die lijnopstelling) als de daaraan gekoppelde te saneren windmolens zijn gesaneerd binnen een jaar. In principe volgens de koppeling zoals in tabel 1, maar verwezen wordt naar het)ontwerp)Inpassingsplan voor de definitieve koppeling. Als die sanering niet gebeurt, dient per niet-gesaneerde turbine een nieuwe windturbine te worden stilgezet.

4.2. Dubbeldraaiperiode

In het Regioplan geldt in principe een maximale dubbel draaitermijn van een half jaar. Deze dubbeldraai termijn wordt dan ook gehanteerd voor de bestaande windturbines in Windplan Groen met uitzondering van de turbines aan de Meeuwentocht en de solitaire turbine aan de Pijlstaartweg 14. Bij deze turbines is geen nieuwbouw voorzien. Deze turbines blijven maximaal 5 jaar dubbeldraaien met de turbines aan de Ansjovistocht en Meeuwentocht en worden in ieder geval uiterlijk 1 juli 2029 gesaneerd. In tabel 1 is een overzicht gegeven van de dubbeldraai periodes en met welke nieuwe windturbines de oude windturbines mogen dubbeldraaien.

In het MER en voor de vergunningsaanvragen is onderzocht wat de effecten zijn tijdens de dubbeldraai-periode en de periode na dubbeldraai, en als gevolg van de uitgestelde sanering en bouw. Onder voor de geluidsbelastingen en voor de effecten op vleermuizen.

5. Financiële participatie

Het Regioplan schrijft voor dat bewoners en ondernemers in het projectgebied Groen in de gelegenheid worden gesteld om financieel te participeren vanaf de eerste risicodragende fase (voordat vergunningen zijn verleend). De overige bewoners en ondernemers van oostelijk en zuidelijk Flevoland krijgen de gelegenheid om financieel te participeren in de exploitatiefase. Verder wordt gesteld dat de initiatiefnemer minimaal 2,5% van de investering hiervoor openstelt Het is aan de initiatiefnemer om de financiële participatie uit te werken van beide soorten financiële participatie en welke doelgroepen, zolang dit op een evenwichtige, eenvoudige en eerlijke manier gebeurt (zie blz. 24 van het Regioplan). In dit projectplan is een aanzet beschreven van de voorziene participatiemogelijkheden voor Windplan Groen. Dit zal in nauwe samenwerking met de overheden verder uitgewerkt worden.

5.1. risicodragende participatie in ontwikkelfase

Participatie gedurende de ontwikkelfase is een erg risicovolle financiële participatie. Immers tot aan de bouw van de windturbines bestaat er een kans dat de bouw niet mogelijk blijkt. Indien dat gebeurt gaat al het ingelegde geld geheel verloren. Dit risico is in de beginfase het hoogst en neemt naarmate het project vordert geleidelijk aan af. Participatie in de ontwikkelfase staat alleen open voor bewoners van het buitengebied van projectgebied Oost. Hierin kunnen de volgende groepen onderscheiden worden :

a. Initiatiefnemers van windturbinelijnen: de eerste initiatiefnemers per lijn, waaronder grondeigenaren en omwonenden waarvan de grondposities en/of woningen nodig zijn om een windturbinelijn te kunnen realiseren, ongeacht op welke grond de turbines uiteindelijk geplaatst worden;
b. Saneerders: eigenaren van solitaire molens en te saneren lijnen, die een vervangende plaatsingsruimte wensen, die recht doet aan de waarde van de lijn die ze moeten afbreken en de toegevoegde waarde die daarmee geleverd wordt aan de totstandkoming van nieuwe projecten in het deelgebied;
c. Bewoners en ondernemers in projectgebied Groen (verenigd in Windshare), die met inbreng van kapitaal risicodragend mee willen participeren in windenergie binnen het projectgebied Groen.

Binnen Windkoepel Groen is deze financiële participatie per doelgroep als volgt uitgewerkt:

Initiatiefnemers windturbinelijnen

Iedere lijn bestaat uit initiatiefnemers die met elkaar samenwerken om een project te realiseren: ‘de primaire participanten’. Het gaat hier om de achterban van de deelnemende lijnen in WKG. Een deel van deze initiatiefnemers beschikt over grondposities welke essentieel zijn voor het realiseren van de plannen en zij ontvangen daarvoor een grondgebonden vergoeding.

Saneerders

Huidige eigenaren van te saneren windturbines hebben geen grondpositie meer die noodzakelijk is voor het realiseren van nieuwe windplannen. Echter, om tot een gezamenlijk projectplan te komen voor projectgebied Groen, hebben ze wel een vergelijkbaar toegevoegde waarde en een noodzakelijke inbreng, namelijk het saneren van de bestaande windturbines, waarmee voldaan kan worden aan de belangrijke saneringsvoorwaarde die het Regioplan stelt (zie ook hoofdstuk 7).

Bewoners en ondernemers in projectgebied Groen

In het projectgebied wordt ook ondernemers en bewoners die geen grondpositie en/of betrokkenheid hebben bij bestaande of nieuw te bouwen windturbines hebben de mogelijkheid geboden om financieel risicodragend mee te participeren. Deze participanten zijn verenigd in de Vereniging Windshare.

Uitwerking ontwikkelingsparticipatie

De initiatiefnemers van windturbinelijnen zijn al ver voor het gereedkomen van het Regioplan gestart met de ontwikkeling van hun windinitiatief. Tijdens het gereed komen van het Regioplan kende deelgebied Oost verschillende van deze grote georganiseerde groepen van grondeigenaren en omwonenden met ieders hun eigen afspraken over samenwerking. Toen de contouren van het Regioplan in 2015 duidelijk werden betekende dit voor de georganiseerde groepen in projectgebied Groen dat ze moesten gaan samenwerken. Alle initiatieven hadden zichzelf echter al vastgelegd middels bindende contracten over grond en participatierechten. Tegelijkertijd is in 2015 onder initiatie van de WVOF (Wind vereniging Oostelijk Flevoland) een groep geformeerd die participatie binnen de verschillende deelgebieden gingen uitwerken. Dit heeft in augustus 2016 geleid tot de formele oprichting van Windshare, waarmee voor zowel de overheden als voor de georganiseerde groepen een belangrijke gesprekpartner was omtrent de invulling van de ontwikkelingsparticipatie in het projectgebied Groen. Windshare bewees zich intussen als belangrijke vertegenwoordiger van de bewoners in het buitengebied doordat vele bewoners uit het buitengebied zich als lid aanmelden (in eerste instantie 150 en inmiddels doorgegroeid tot ver boven de 200). In de jaren na 2016 is Windkoepel Groen zich gaan organiseren door samenwerkingsafspraken te maken tussen de verschillende georganiseerde groepen en met Windshare omtrent participatie door alle bewoners van het buitengebied.

Sindsdien is door WKG en Windshare op verschillende wijzen met alle bewoners in het buitengebied gecommuniceerd (bijeenkomsten, ledenvergaderingen, direct mailing, nieuwsbrieven en nieuwsberichten op websites). Het ledenonderzoek van Windshare, waarin de wensen vanuit het buitengebied omtrent investeren zijn opgehaald is de basis geweest voor de participatie afspraken. Dit onderzoek is mede door de lokale overheden (provincie, en de gemeenten Dronten en Lelystad) en LTO Noord ondersteunt om maximaal de enquête onder de aandacht te brengen. De respons op dit onderzoek was groot en bood daarmee voldoende basis voor de representativiteit van de uitkomsten. De participatie van de bewoners uit het buitengebied verloopt via Windshare die rechtstreeks aandelen in de projectentiteiten (de windbedrijven) verkrijgt, waarmee hetzelfde winstrecht op een aandeel verkregen wordt als de andere participanten van de projectentiteiten. De omvang van de participatie in de projectentiteiten is gebaseerd op de bereidheid tot investeren die met het ledenonderzoek is opgehaald. Inmiddels heeft Windshare in diverse rondes kapitaal opgehaald bij haar leden. Uit die kapitaalrondes blijkt ook dat in de praktijk het benodigde kapitaal goed overeenstemt met de bereidheid tot investeren. Kapitaal rondes worden vol gestort, maar niet overschreven.

Evenwichtig:
Iedereen heeft de kans gehad om te participeren direct of via Windshare en is daarbij vooraf in de gelegenheid gesteld aan te geven wat iemand mogelijk acht qua investeringsruimte. Windshare is niet fors overtekend. Geconcludeerd kan worden dat Windshare voldoet aan de behoeft tot participatie van bewoners en ondernemers in het buitengebied.

Eenvoudig:

Om te komen tot deze afspraken was complex en daar is veel tijd, aandacht en energie aan besteed door alle partijen. De uitwerking van de afspraken is relatief eenvoudig, Windshare is volwaardig aandeelhouder binnen alle parken en kan op deze wijze meedraaien, kijken en besluiten in bestaande entiteiten.

Participatie door Waterschap Zuiderzeeland

In het noordelijke deel van Windplan Groen is onderzocht in hoeverre het stroomgebruik van gemaal Colijn verduurzaamd kan worden door een samenwerking aan te gaan tussen Waterschap Zuiderzeeland en Windpark Hanze. Dit heeft geleid tot afspraken, waarbij het Waterschap Zuiderzeeland ter financiering van het eigen vermogen een lening heeft verstrekt aan windpark Hanze. Bij deze afspraken heeft het Waterschap een recht op GVO's, groene stroom en een gedeelte van de aandelen van Windpark Hanze bedongen. Deze afspraken zijn uitgebreid getoetst op marktconformiteit, staatssteun en hebben geen enkel effect op de andere participanten zoals Windshare. Het staat alle initiatieven en participanten vrij om de financiering van haar benodigde eigen vermogen in te vullen.

5.2. Participatie in exploitatiefase voor samenleving

Windkoepel Groen acht het van groot van belang om financiële participatie voor de inwoners van de kernen mogelijk te maken om het draagvlak voor en de betrokkenheid bij windenergie in Flevoland te vergroten. Dit behelst een participatie gedurende de exploitatie fase. Het risico van een exploitatie participatie is vele malen kleiner dan het risico van ontwikkelingsparticipatie. Bij exploitatie participatie bestaat er nog steeds het risico op een tegenvallend rendement, maar de kans dat gehele ingelegde kapitaal verloren gaat is heel erg klein.

WKG ervaart een grote verantwoordelijkheid bij de verdere uitwerking van de samenlevingsparticipatie. Immers bij een samenlevingsparticipatie staan de financiële participanten op een relatief grote afstand. Dit betekent ook een zekere mate van traagheid in de informatievoorziening over ontwikkelingen die het financiële rendement zouden kunnen beïnvloeden. Bij de invulling van de exploitatie participatie zijn de volgende aandachtspunten aan de orde:

- Veel mensen zijn niet gewend om met een beperkt risico te participeren. Dit betekent dat er hoge eisen worden gesteld aan de informatievoorziening, maar ook aan het maximale risiconiveau waaraan deelnemers blootgesteld mogen worden. Dit laatste punt betekent dat zorgvuldig nagedacht dient te worden over het participatie product dat breed in de markt kan worden aangeboden. Belangrijke elementen hierbij zijn:
    - Participatievorm: certificaat/aandeel, lening/obligatie, met bijbehorende voorwaarden;
    - Mogelijkheid waardevermindering/-vermeerdering inleg;
    - Mogelijkheid gegarandeerde aflossing inleg;
    - Wel/geen resultaatafhankelijk rendement;
    - Mate van achterstelling ten opzichte van andere financiering;
    - Fiscale positionering en mate van AFM-toezicht;
- Het daadwerkelijk binnenkomen van de financiële participatie vanuit een breed publiek is onzeker. Er zal dus ten behoeve van de financiering van het project gezorgd moeten worden dat voor de niet binnenkomende middelen alternatieve middelen beschikbaar zijn om de realisatie van het project niet te frustreren.

De participatieruimte die door overheden gevraagd wordt is 2,5% van het te investeren vermogen. De verkenning van WKG naar passende mogelijkheden richt zich op 2 vormen:

a. Dorpsmolen: Dit betekent dat de samenleving in de gelegenheid wordt gesteld in het eigendom van één windturbine te participeren. Dit is een aansprekende wijze van participatie, die ingevuld kan worden vanuit een coöperatief beginsel. Belangrijke plus-elementen bij deze vorm zijn de directe betrokkenheid bij een aanwijsbare energiebron, waardoor betrokkenheid en draagvlak positief worden beïnvloed. Knelpunten die goed onderzocht moeten worden zijn: beperken financiële risico's, hoe in te passen binnen het grote geheel van deelnemers en andere participanten binnen WKG, de exploitatie-organisatie en de wijze waarop zeggenschap en toezicht ingericht moeten worden.
b. Obligaties: een beleggingsmogelijkheid die goed bekend is en die qua karakter minder risicovol is. De voorwaarden die uitgewerkt moeten worden: minimale inleg, looptijd (minimaal 10 jaar met aflossing in laatste 5 jaren), marktconform rentepercentage , uitbetaling rente (wel/niet resultaatafhankelijk),verhandelbaarheid en uitvoerende organisatie en onafhankelijk toezicht. Ook deze vorm zal in detail worden uitgewerkt, zodat het mogelijk wordt tot afgewogen keuzes te komen.

Streven is deze mogelijkheden met financieel experts uit te werken in 2019, zodra er meer duidelijkheid is over de vergunningsvoorwaarden van de windturbines. De financiering van het windpark is voorzien voor de periode 2020 – 2022. De uitwerking van de financiële participatie dient voor deze tijd duidelijk en gereed te zijn, zodat ze eventueel op tijd als financieringsinstrument beschikbaar kan zijn. Het is echter ook goed denkbaar dat de exploitatie participatie pas na de financiering van het windpark in de markt wordt gebracht. Hiermee kan het risicoprofiel voor de participanten verder worden beperkt. De financiële inbreng van de participanten kan dan gebruikt worden als aflossing van reeds ingebrachte achtergestelde leningen. WKG zal bij deze uitwerking van de exploitatie de overheden geregeld informeren over haar bevindingen en afwegingen.

6. Gebiedsgebonden bijdrage

Gedurende de exploitatie periode van de windparken dragen de initiatiefnemers via WKG bij aan kwaliteitsverbetering van de (leef)omgeving in het projectgebied met een **gebiedsgebonden bijdrage** van gemiddeld € 1050 per MW per jaar, iedere vijf jaar te indexeren, waarbij het af te dragen bedrag desgewenst per jaar kan variëren. Na afloop van de SDE+ periode wordt geëvalueerd of de bijdrage qua vorm en hoogte gehandhaafd kan worden gezien de bedrijfseconomische inzichten die dan bestaan en de ontwikkelingen die dan voorzien kunnen worden.

De Gebiedsgebonden bijdrage zal worden besteed aan maatregelen en projecten die tot doel hebben het verbeteren van de leefbaarheid en het landschap van bewoners in het Projectgebied alsmede de aanliggende woonkernen. Daarnaast wordt onderzocht in hoeverre maatregelen besteed kunnen worden aan de realisatie van klimaatdoelstellingen.

De middelen zullen worden besteed aan zichtbare doelen. In dat kader zal er jaarlijks een beleidsplan worden opgesteld, waarbij lokale maatschappelijke organisaties zoals dorpsbelangen zullen worden betrokken. Ook zal dan verder onderzocht worden op welke wijze een organisatie kan worden opgericht die verantwoordelijk is voor het besteden van de Gebiedsgebonden bijdrage. In deze organisatie zullen de Gemeenten, WKG en lokale / regionale maatschappelijke organisaties of belangenvertegenwoordigers participeren.

7. Planparticipatie en communicatie

7.1. Planparticipatie

Planparticipatie betreft de betrokkenheid van stakeholders bij de totstandkoming van de inhoud van Windplan Groen. De planparticipatie is afhankelijk van de planfase. Het project bestaat uit de volgende fasen (zie ook hoofdstuk 4):

1. Verkenning (resultaat is notitie reikwijdte en detailniveau, gereed);
2. Planvorming (milieueffectrapportage en voorkeursalternatief)
3. Vergunningen (inpassingsplan en vergunningen);
4. Aanbesteding en financiering;
5. Bouw en sanering;
6. Exploitatie.

Voor de start van Windplan Groen werd het kader gevormd door het Regioplan met daarin de mogelijkheden voor nieuwe plaatsingszones en de voorwaarden voor participatie en sanering. In de fasen daarna zijn de kaders waarbinnen Windplan Groen wordt ontwikkeld steeds verder aangescherpt

Voorafgaand aan de activiteiten van Windplan Groen zijn in het kader van het Regioplan zijn diverse voorlichtingsavonden georganiseerd door de lokale overheden.

In iedere fase die daarna doorlopen is zijn de verschillende stakeholders geconsulteerd en is getracht om de verschillende belangen en zorgen in de planvorming mee te nemen. Dit zal ook weer plaatsvinden in de fasen die nog zullen volgen.

Hieronder is per planfase in grote lijnen de uitgevoerde en de nog te verwachten planparticipatie beschreven. De planparticipatie vindt steeds plaats in samenwerking met de overheden en is verder uitgewerkt in een omgevingsmanagement- en communicatieplan.

Verkenning

Deze fase liep vanaf de start van Windplan Groen tot aan de definitieve vaststelling van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Stakeholders konden in deze fase invloed uitoefenen op de inhoud van de conceptnotitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor de milieueffectrapportage. In deze notitie is beschreven welke alternatieven van windparken moeten worden onderzocht en waarop deze worden onderzocht.

Planvorming

Deze fase start na de vaststelling van de notitie reikwijdte en detailniveau en eindigt met de keuze voor het VKA. De onderzoeken van de alternatieven van windparken zijn in deze fase uitgevoerd. Op basis daarvan heeft WKG een VKA voorgesteld en dit VKA is door het bevoegd gezag vastgesteld. Het VKA laat zien waar de windturbines komen en wat de bandbreedte is voor hun afmetingen. Aangezien in het VKA op sommige punten is afgeweken van het Regioplan zijn deze afwijkingen gemotiveerd en voorgelegd aan de staten van de provincie Flevoland en aan de raden van de gemeenten Dronten en Lelystad. Deze politieke organen hebben ingestemd met de afwijkingen van het Regioplan.

In deze planvormingsfase heeft WKG zich gericht op zowel het buitengebied als de kernen. De planparticipatie bestaat eruit om een zo groot mogelijk publiek zoveel mogelijk van informatie te

voorzien en deze vervolgens uit te nodigen om te reageren op deze informatie. WKG heeft hier in voorzien door de uitgifte van haar nieuwsbrief (Er zijn inmiddels 12 nieuwsbrieven verspreid), door nieuws te plaatsen op de website, Daarnaast zijn bijpraatsessies georganiseerd in alle kernen van Windplan Groen. Tijdens deze sessies is middels een groot scherm de visuele impact van WKG in beeld gebracht. Ook was het mogelijk om vanaf iedere gewenste locatie een visualisatie op scherm te tonen. Daarnaast is aandacht besteed aan geluidssimulaties. Middels een koptelefoon kon het geluidsniveau van een windpark op een realistische wijze beleefd worden. Ook zijn er kaarten van slagschaduw en ander MER onderzoeken getoond. Tijdens de bijpraatsessies, maar ook tijdens eerdere bilaterale bijeenkomsten zijn zoveel mogelijk reacties uit de omgeving opgehaald en is onderzocht op welke wijze gehoor kon worden gegeven aan de wensen vanuit de omgeving. In deze fasen is op grond van stakeholderinbreng het plan als volgt aangepast:

1. Er is 1 windturbine nabij Ketelhaven geschrapt, waardoor de afstand tussen Ketelhaven en de dichtstbijzijnde windturbine bijna is verdubbeld. Hierdoor zal de geluidsbelasting op Ketelhaven aanzienlijk lager zijn dan de wettelijk toegestane geluidsnorm. In Biddinghuizen is de afstand vergelijkbaar.
2. Er is aan de kernen toegezegd dat de slagschaduwhinder op de kernen tot een minimum beperkt zal worden door middel van stilstand van de windturbines. WKG heeft zichzelf hiermee strengere normen opgelegd dan wettelijk is vereist.

Daarnaast heeft Windshare als belangenbehartiger van de bewoners van het buitengebied een belangrijke rol gespeeld in haar informatievoorziening door o.a. de bewoners van het buitengebied direct aan te schrijven en bijeenkomsten te organiseren. Ook hebben individuele parken gecommuniceerd met de omwonenden. Op ieder communicatie moment worden mensen uitgenodigd om input te leveren voor de verder totstandkoming van het project.

Onderstaande tabel geeft weer op welke wijze de stakeholders zijn betrokken in deze fase.

Participatievorm	**Doelgroep**	**Middel**
Informeren	Alle stakeholders	Website www.windplangroen.nl (regelmatige update). Website www.wind-share.nl (regelmatige update). Elk kwartaal een nieuwsbrief (aanmelden voor abonnement).
Consulteren	Bewoners uit de kernen middels gesprekken met hun vertegenwoordigers	Bilaterale gesprekken met individuele stakeholders, waarin aandacht is besteed aan de verschillende uitkomsten van de MER onderzoeken
	Alle stakeholders	Bijpraatsessies in de 4 kernen van het projectgebied: • Biddinghuizen • Dronten • Ketelhaven • Lelystad

Vergunningen en inpassingsplan

Deze fase start met het indienen van de vergunningsaanvragen door WKG tot en met het onherroepelijk zijn van de vergunningen. Het bevoegd gezag legt het MER, het inpassingsplan en de vergunningen ter inzage. Stakeholders kunnen in deze fase invloed uitoefenen via zienswijzen op ontwerpbesluiten en de formele inspraak (beroep) op definitieve besluiten.

Tevens worden de stakeholders geïnformeerd over de principes van financiële participatie en de gebiedsgebonden bijdrage. In deze fase wordt ook de SDE+ subsidie aangevraagd op basis van de definitieve vergunningen,

Onderstaande tabel geeft weer op welke wijze de stakeholders worden betrokken in deze fase.

Participatievorm	Doelgroep	Middel
Informeren	Alle stakeholders	Website www.windplangroen.nl (regelmatige update). Regelmatig een nieuwsbrief (aanmelden voor abonnement). Websites EZ/BEP, provincie en gemeenten, Staatscourant, lokale pers, h-a-h bladen en flyers over formele procedure. Informatieavonden: Ontwerp MER, ontwerp-inpassingsplan (begin van inspraakperiode) en -vergunningen, concept principes, en definitieve besluiten financiële participatie en gebiedsgebonden bijdrage.
Consulteren	Alle stakeholders	Inspraak (zienswijze en beroep) inpassingsplan, vergunningen en ontheffingen. Indien nodig of gewenst bilateraal overleg met Windkoepel Groen.

Aanbesteding en financiering

Deze fase start tijdens de fase van vergunningsaanvragen en stopt bij de daadwerkelijke bouw en sanering. Deze fase betreft de selectie van de turbinebouwer en de onderhoudscontracten en de financiering van de bouw (financial close). In deze fase worden stakeholders geïnformeerd over de voortgang en kunnen ze invloed uitoefenen op de uitvoering van de bouw (o.a. planning) en de aan- en afvoerwegen tijdens de bouw.

Voor de herkenbaarheid is het van belang om vanuit dezelfde organisatie te communiceren. De deelnemers in WKG zullen de communicatie activiteiten onderling coördineren tot en met de bouwfase. Stakeholders worden zoveel mogelijk geïnformeerd via de website Windplan Groen.

Onderstaande tabel geeft weer op welke wijze de stakeholders worden betrokken in deze fase.

Participatievorm	Doelgroep	Middel
Informeren	Alle stakeholders	Website www.windplangroen.nl (regelmatige update). Website www.wind-share.nl (regelmatige update). Elk kwartaal een nieuwsbrief (aanmelden voor abonnement).
	Doelgroepen voor ontwikkel- en exploitatie-participatie	Informatieavonden: 1. Ontwikkelparticipatie (Windshare) 2. Exploitatieparticipatie.
Consulteren	Stakeholders worden per lijn bepaald	Bijeenkomst per lijn: 1. Bouwoverlast.

Bouw en sanering

Deze fase begint bij de eerste werkzaamheden in het veld voor de bouw en sanering van de windturbines en is afgerond als de windturbines die gesaneerd worden weg zijn en de nieuw te bouwen windturbines zijn gebouwd. De planparticipatie in deze fase bestaat uit het informeren van de stakeholders en het oplossen van en het beperken van de overlast tijdens de bouw en sloop.

Onderstaande tabel geeft weer op welke wijze de stakeholders worden betrokken in deze fase.

Participatievorm	Doelgroep	Middel

Informeren	Alle stakeholders	Website www.windplangroen.nl (regelmatige update). Indien ze zich aanmelden een abonnement op de nieuwsbrief (minimaal 1x per kwartaal). Open dag/ kijkdag.
Consulteren	Alle stakeholders	Klachtenmeldpunt. Informatiepunt. Indien nodig of gewenst bilateraal overleg met WKG of windpark(en).

Exploitatie

Deze fase begint na de realisatie van de windparken en is niet nader uitgewerkt.

7.2. Communicatie

Communicatiedoelen

De communicatiedoelen zijn:

1. Zorgen dat alle doelgroepen weten:

- wat het doel is van Windplan Groen;
- wie WKG is en welke rol WKG heeft;
- wat WKG wil bereiken;
- wat de procedure is bij Windplan Groen;
- wat voor invloed de verschillende doelgroepen hebben op het proces en wanneer;
- wat de planning is;
- welke overheden hier bij betrokken zijn en wat hun rol is;
- op welke wijze financiële participatie van de omgeving mogelijk is.
- wat de actuele stand van zaken van het plan is.

2. Een grote betrokkenheid bij de doelgroepen, zodat de uiteindelijke realisatie van het plan met zoveel mogelijk acceptatie c.q. draagvlak in de omgeving tot stand komt.

3. Doelgroepen hebben kennis over de aanleiding van het windplan.

4. Doelgroepen hebben kennis over in elk geval de basisinformatie van het windplan (hoeveel windmolens, locaties, afmetingen). Als doelgroepen behoefte hebben aan diepgaandere of specifiekere kennis en informatie, wordt deze geleverd.

5. Doelgroepen hebben kennis over de feiten met betrekking tot eventuele effecten van de windmolens op hun leefomgeving (geluid, slagschaduw, obstakelverlichting, zicht etc.).

6. Doelgroepen hebben kennis van de mogelijkheden tot participatie.

Communicatiestrategie en uitgangspunten

Er wordt onderscheid gemaakt in de samenwerkende partijen (deelnemers en overheden) en overige belanghebbenden in het plangebied.

Belanghebbenden (deelnemers en overheden)

De initiatiefnemers en overheden informeren betrokkenen over alle aspecten van het windplan: opstelling en grootte windmolens, effecten als geluid, slagschaduw, ecologie, procedure en inspraakmogelijkheden. Hiermee zijn belanghebbenden optimaal voorbereid op de aanstaande

verandering in hun omgeving en welke gevolgen dat voor hen heeft. De samenwerkende partijen hebben daarbij de volgende uitgangspunten:

- Heldere rol en taakverdeling initiatiefnemers, Rijk, provincie en gemeenten;
- Transparante, laagdrempelige en neutrale informatie;
- Kernwoorden: begrijpelijk, tijdig, visueel, actief en continu (minimaal 1 x per kwartaal);
- Constant luisteren naar betrokkenen; aan welke informatie is behoefte?
- Zoveel mogelijk vooraf informeren (‘Dit gaat er gebeuren’ in plaats van ‘Dit is er gebeurd’).

Communicatiestrategie

De communicatiestrategie wordt als volgt voorgesteld.

Tijdig, volledig en transparant.

Informatie is volledig, tijdig en continu (minimaal 1x per kwartaal) en neutraal. De effecten van de komst van een mogelijk windpark moeten voor stakeholders duidelijk zijn (nadelen en voordelen).

We zorgen dat doelgroepen beschikken over de juiste informatie, zodat misverstanden en geruchten tot een minimum worden beperkt. WKG stelt daarvoor de juiste informatie beschikbaar en deelt deze actief. Zowel over de initiatiefnemers, het kader (zoals Regioplan Windenergie), – op hoofdlijnen - de te volgen procedures als over windmolens en windenergie (techniek, impact op omgeving, energieopbrengst, onderdeel van de energietransitie van Nederland etc.).

Ontvanger-gericht.

De aangeboden informatie is laagdrempelig en goed toegankelijk (visueel/begrijpelijk). We willen in gesprek zijn met de omgeving. Dat betekent periodiek informatie aanbieden op de website van de initiatiefnemer

Signaleren.

Omgevingsmanagement en communicatie staan in dienst van het gehele project. Signalen die in het project worden opgevangen moeten efficiënt worden doorgeleid. Signalen die moeten leiden tot actie, moeten worden (verdeeld en) opgepakt. Social media is een middel om in de omgeving ‘te luisteren’. Dit levert veel informatie op over de houding, standpunten en belangen van stakeholders. Mocht een bepaalde stakeholder zich bijvoorbeeld frequent negatief uitlaten, dan kan initiatiefnemer overwegen om met betrokkene persoonlijk contact te leggen. Daarnaast wordt diverse keren een stakeholdersanalyse gedaan. Dit is een ‘foto van de omgeving’.

In de fase tot afronding van de RCR is het advies om met betrekking tot sociale media weg te blijven van gesprekken over de besluitvorming en de RCR, omdat initiatiefnemer anders in het vaarwater komt van het ministerie van EZK. In geval van onjuistheden over het windpark (aantal windturbines, locatie) is het aan initiatiefnemer zelf hoe hier mee om te gaan.

Heldere boodschap

Beleidsmatige teksten en jargon zoveel mogelijk voorkomen of toelichten met een concreet voorbeeld. Dat geldt voor bewonersbrieven en voor officiële documenten zoals kennisgevingen.

Afzenderschap

Duidelijk zijn over de afzender van communicatie-uitingen

- WKG heeft een eigen huisstijl (logo, kleurgebruik, vast lettertype en dergelijke)
- Alle officiële documenten (in ieder geval NRD, MER, IP) hebben de Rijkshuisstijl.

Samenhang
In communicatie-uitingen eenzelfde boodschap opnemen over het windplan, verwijzen naar dezelfde informatiebronnen etc.

Gebruik maken van intermediairs
Windkoepel Groen communiceert veel en rechtstreeks met stakeholders, maar ook individuele leden van de Windkoepel communiceren met stakeholders. Dat is met name naar de eigen achterban (meewerkende grondeigenaren, leden etc.) van de individuele leden. Welke informatie wordt verstrekt door de Windkoepel en welke door de individuele leden wordt nader afgestemd.

Verwachtingen managen
Het moet duidelijk zijn waarover betrokkenen en belanghebbenden kunnen meepraten, meebeslissen en waarover niet. Hier duidelijk over zijn, kan helpen om mogelijke weerstand te dempen.

Inzet van ambassadeurs
Denk hierbij aan positieve wethouders, achterban Windshare en dergelijke. Tijdens de stakeholdersanalyse zijn nog meer ambassadeurs geïdentificeerd, zoals het lokale bedrijfsleven, LTO Noord en Waterschap Zuiderzeeland. De werkgroep maakt een voorstel hoe deze ambassadeurs in te zetten. Hierbij valt te denken aan medewerking aan interviews.

Uitgangspunten
Deze strategie is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Alle communicatie-uitingen worden vooraf afgestemd. Als het gaat om projectcommunicatie is de initiatiefnemer verantwoordelijk. EZK kijkt mee met het geheel, maar geeft goedkeuring als het gaat over de procedure of als het de minister betreft. De procedurecommunicatie wordt ook afgestemd met de communicatiewerkgroep met als doel fouten er uit te halen.
- De leden stemmen de communicatie af met hun projectleden en geven één reactie terug.
- Het communicatieplan met de kernboodschappen en communicatiekalender wordt eerst in de communicatiewerkgroep en dan in de projectgroep besproken.
- Alle stukken, zoals agenda en documenten, worden uiterlijk een week voor de vergadering rondgestuurd.

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Cc: [redacted]; [redacted]
Onderwerp: FW: Brief aan directie WPH bv
Datum: maandag 5 oktober 2020 17:07:05
Bijlagen: Brief aan directie WPH bv.pdf
200916 bericht directie WPH BV aan [redacted].pdf
DOCUVITP-#2243958-v1-Melding_WSZL_aangaan_samenwerking_met_Vereniging_Windpark_Hanze_-_realiseren_windpark.pdf

---

Dag [redacted]

Ik sprak in het College vorige week over de relatie met het waterschap irt Windpark Hanze. In "brief" en "bericht" zie je de correspondentie. Ik heb eerder naar [redacted] toe betoogd dat ik op grond van het feit dat het Waterschap een maatschappelijke functie vervult en opereert met maatschappelijk kapitaal ik van hen als aandeelhouder een andere houding verwacht. Momenteel loopt het proces tussen partijen onder leiding van [redacted] verder. Ondertussen wil ik graag onderzoeken of en zo ja hoe we als provincie het waterschap cq de Dijkgraaf aan kunnen spreken op hun optreden. Graag daarover een overleg plannen.

Overigens gaf [redacted] aan dat ze alleen energie geleverd krijgen en geen aandeelhouder zijn of worden. [redacted] heeft inmiddels uitgezocht hoe dat zit, ze lijken wel degelijk aandeelhouder te worden. Formeel zit die relatie als volgt in elkaar:

Uit het verweerschrift van de windkoepel:
Ten aanzien van de samenwerking met Waterschap Zuiderzeeland geldt het volgende. Om het stroomgebruik van het gemaal Colijn te verduurzamen is het Waterschap Zuiderzeeland een samenwerking aangegaan met Windpark Hanze. Hiertoe heeft het Waterschap een lening verstrekt aan Windpark Hanze en het Waterschap heeft het recht verkregen op GVO's, groene stroom en aandelen in Windpark Hanze.

Uit de bijgevoegde melding door het waterschap aan GS

Inhoud samenwerking
De samenwerking bestaat uit het verstrekken van een achtergestelde lening van € 10 miljoen voor de ontwikkeling en realisatie van Windpark Hanze tegen een marktconform rentepercentage. Daarvoor ontvangt Waterschap Zuiderzeeland een aandeel in het windpark ter grootte van 40 GWh, bijpassende zeggenschap en een gereduceerd winstrecht. Dit aandeel komt qua omvang overeen met de te compenseren C02-uitstoot van het waterschap. Het waterschap krijgt de mogelijkheid om zijn stroom af te nemen van het windpark tegen een marktconforme prijs. In de samenwerking zien Waterschap Zuiderzeeland en Vereniging Windpark Hanze nog andere (toekomstige) synergievoordelen, bijvoorbeeld een koppeling met het nabijgelegen gemaal Colijn in Ketelhaven. Dit gemaal is de grootste energieverbruiker van het waterschap. Deze synergie draagt bij aan balans in - en zo verduurzaming van - het energienet. Voor verdere informatie over de inhoud van de samenwerking verwijzen we u naar het bestuursbesluit en het bestuursvoorstel dat op onze website gepubliceerd is voor de Algemene Vergadering van 27 maart 2018 en die als bijlagen zijn toegevoegd.

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey
Gedeputeerde Provincie Flevoland
T: 0320-[redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl

-----Oorspronkelijk bericht-----
Van: [redacted] - Windpark Hanze <[redacted]@windparkhanze.nl>
Verzonden: dinsdag 29 september 2020 14:13
Aan: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@gmail.com>; [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>; [redacted] <[redacted]@hotmail.com>; [redacted] <[redacted]@gmail.com>

Onderwerp: Fw: Brief aan directie WPH bv

Geachte heer Fackeldey,

Op verzoek van de heer [redacted] stuur ik hierbij onze e-mailwisseling met hem omtrent de omgeving Windpark Hanze BV. Indien gewenst zijn wij bereid tot een gesprek voor verdere toelichting van onze zijde.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]

Ketelweg 16
8251 PR Dronten
+31 [redacted]

Deze e-mail kan vertrouwelijke informatie bevatten en mag alleen door de geadresseerde worden gebruikt. Indien u deze e-mail per abuis toch ontvangt verzoek ik u direct contact met mij op te nemen en dit bericht niet te kopiëren of bij een ander dan de geadresseerde te bezorgen.

------ Doorgestuurd bericht ------
Van: "[redacted]" <[redacted]@hotmail.com>
Aan: "[redacted]@windparkhanze.nl" [redacted]@windparkhanze.nl>; "[redacted]" <[redacted]@zuiderzeeland.nl>
Verzonden: 24-9-2020 18:22:44
Onderwerp: Brief aan directie WPH bv

Beste [redacted] en [redacted],

Bijgaand mijn beantwoording op de persoonlijk ontvangen mail van 18 september j.l.
Ook daarin mogelijke vervolgstappen.
Met groet,
[redacted]

Almere, 24 september 2020

Beste [redacted] en [redacted],

Hierbij mijn persoonlijke reactie op jullie mail van 18 september.jl.

Allereerst de beeldvorming van de situatie; enkele zaken door de tijd heen:

- Het uitgangspunt waarop mijn werk is gebaseerd is als eerste om partijen bij elkaar te brengen om de participatie mogelijkheid voor omwonenden, na het voorwerk verwoord in het consensus document, in goede verhoudingen in de gebiedscommissie serieus op tafel te krijgen, zodat partijen onder mijn voorzitterschap daar een eerlijk gesprek over kunnen voeren met als onderlegger uiteindelijk met de juiste wederzijdse informatie, een eerlijke participatie mogelijk te maken.
- Het klopt inderdaad dat jullie als directie in het soms oplopende spanningsveld in de kerngroep met de toelichting en uitleg over de plannen en de te nemen stappen door Hanze bv constructief hebben gewerkt om ons allen daarin mee te nemen.
- In de fase waarin wij discussieerden over het % is 10% haalbaar ben ik door jullie gevraagd als toehoorder bij de aandeelhouders vergadering aanwezig te zijn.
- Daarin bleek dat vanwege niet mee zullen doen van Meeuwentocht en Windshare , dat niet volledig mogelijk zou zijn, en dat Aangelanden en ZZL alleen dan ruimte zouden moeten maken voor de toetreding VOWPH. Later ook in de kerngroep discussie is dat geaccepteerd als feit.
- In de fase dat we toekwamen aan de participatie rekensom , met van jullie zijde genoemd steeds de economische waarde voor toetreding is door mij ook na de toelichting met accountant gevraagd om relevante cijfers, naast het openbare jaarverslag zodat omwonenden inzicht krijgen , waar hebben we het over.
- Uiteindelijk is door jullie inspanning met moeite toestemming door aandeelhouders gegeven om de SDE aanvraag op 25 maart aan ons beschikbaar te stellen. Daarvoor zijn terechte geheimhoudingsverklaringen getekend.
- Daarbij steeds weer gezegd , Hanze bv vraagt economische waarde, en op welk moment dan, maar omwonenden krijgen niet meer info dan dit. Dat lijkt mij onvoldoende om een eerlijk oordeel te vellen over de economische waarde bij instap tijdens de voorbereiding.
- Door Corona zijn er na half maart geen fysieke vergaderingen meer geweest.
- In gezamenlijk overleg is besloten dat beide partijen een prijstechnisch voorstel voor participatie uitwerken en bij mij inleveren. Dat is gebeurd , en door mij is daarbij een voorlegger gemaakt, die besproken is op 30 juli in fysieke vergadering.
- Beide partijen hebben uitleg en toelichting gegeven op hun voorstellen.
- Omwonenden zijn uitgegaan van nominale instap , met verhoging van kosten en risico's die aandeelhouders al gemaakt hebben, en ook willen zij volwaardig instappen met lusten en lasten, dus volledig gelijkwaardige partij. Dat gelijkwaardigheidsprincipe is ook een belangrijk element uit het consensusdocument. Helaas is dat niet echt omarmt als basis voor vervolg.
- Daarbij heb ik gevraagd aan jullie, wat is de onderbouwing van de economische vraagprijs per % aandeel, is. Daar is wederom gezegd dat doen we niet. Op mijn vraag : stel dat omwonenden ja zeggen , aan wie betalen ze dan? , aan de verkopende aangelanden en ZZL? en wat doen die met dat geld?. Daar hadden jullie geen antwoord op. Dat was voor mij het punt waar ik begon te twijfelen of eea wel goed besproken was in de AV Hanze bv. Was enkel de economische waarde besproken zonder de hoogte bespreken ? Of was het een strategie dat de omwonenden het niet konden opbrengen zodat het gesprek voortgezet moest worden over de omgevingsvergoeding?
- Op 18 augustus hebben wij elkaar daar over gesproken en heb nogmaals de vragen gesteld, die schriftelijk de 19e beantwoord zijn.
- Ik vind het jammer dat de onderbouwing van de vraagprijs per 1% niet gegeven gaat / mag worden. Maar zoals Jaap in december al zij ; "een redelijke prijs , een prijs die goed moet worden onderbouwd": maarja..... Het gedachtengoed bij aandeelhouders lijkt wel; lukt zo toch niet en maar over op omgevingsvergoeding????

Jullie zullen mijn twijfel nu wel begrijpen.
Nu jullie mij duidelijk aangeven in de mail van 18 september dat alle aandeelhouders volledig op de hoogte zijn van alles, biedt ik mijn excuses aan voor de geuite twijfels.
Dat neemt niet weg dat er een grote maatschappelijke verantwoordelijkheid ligt bij alle aandeelhouders om tot oplossingen te komen.

Ook bij de VOWPH ligt de verantwoordelijkheid om eruit te komen, waarbij ook hoort volledige info voor zakelijke instap als gelijkwaardige aandeelhouder lusten en lasten in Hanze bv .

Gesprek met Gedeputeerde Fackeldey:

Ik heb daar gistermiddag via teams over gesproken met gedeputeerde Jop Fackeldey . Ik heb hem geïnformeerd over de voortgang in de gesprekken en aangegeven dat jullie in een vertrouwelijke reactie aan mij hebben gereageerd op zijn email. De gedeputeerde verzoekt of jullie de inhoud van de mail ook aan hem willen sturen zodat hij met het College kan overleggen en zijn positie kan bepalen. Uiteraard in de hoop bij te kunnen dragen aan het doorbreken van de impasse. Ik wil jullie hierbij vragen dat te zenden aan [redacted]@flevoland.nl

Vervolg stappen:

De samenstelling van de kerngroep wijzigen ligt bij beide partijen voor, zoals jullie advies is. Ik laat het aan elk van de partijen over of zij de samenstelling willen wijzigen. Het is niet mogelijk om dat voor een andere partij te bepalen.
Ik heb inmiddels zo als reeds gemeld ook een gesprek met [redacted] gehad over de mogelijkheid een belangrijke rol te vervullen ter ondersteunin

Om de impasse te doorbreken zou hij een ondersteunende rol kunnen vervullen, bijvoorbeeld op het gebied van de waardebepaling.. [redacted] gaat graag gezamenlijk op zoek naar de manier waarop overeenstemming kan worden bereik er de waarde van de aandelen. Om voortgang te boeken zou de inzet van hem kunnen zijn om aan beide zijden wel volledige inzage te krijgen , dus volledige onderbouwingen die recht doen aan de bedoelingen , en om uiteindelijk te komen tot een bindend voorstel, zodat we verder kunnen met de verdere afspraken voor omgevingsregeling etc.

Ik zal binnenkort contact met jullie opnemen voor een nieuwe afspraak waarbij ook [redacted] aanwezig zal zijn.

Met groet en wijsheid,

[redacted]

Onderwerp: Persoonlijk bericht directie Windpark Hanze BV aan [redacted]
Van: "[redacted] - Windpark Hanze" [redacted]@windparkhanze.nl>
Verzonden: 18-9-2020 12:04:02
Aan: [redacted] <[redacted]@hotmail.com>;
CC [redacted]" <[redacted]@zuiderzeeland.nl>; [redacted]" <[redacted]@solcon.nl>; [redacted]@zuiderzeeland.nl" [redacted]@zuiderzeeland.nl>; [redacted]" [redacted]@zonnet.nl>; "[redacted] en [redacted]" <[redacted]@hotmail.com>;

Beste [redacted],

Dit is een persoonlijk bericht van ons als bestuurders/directie van Windpark Hanze BV aan jou in je rol als voorzitter van de (kerngroep van de) gebiedscommissie Windpark Hanze. Wij verzoeken je dit bericht niet te delen met de gesprekspartners in de kerngroep en/of het bestuur van de VOWH. Wij delen dit bericht wel vertrouwelijk met onze aandeelhouders (zie cc), omdat wij met hen ook hebben gesproken over de inhoud hiervan.

Wij staan stil bij twee onderwerpen, te weten [a] de beeldvorming met betrekking tot de situatie waarin wij ons inmiddels bevinden in het overleg met de delegatie van de VOWH en [b] onze visie op het mogelijke vervolg van het traject.

[a] beeldvorming van de situatie.
Vanuit jouw rol als voorzitter heb je gerapporteerd aan de gedeputeerde, hetgeen voor hem ook aanleiding is geweest een aantal gesprekken te voeren met betrokkenen bij WKG en WPH. Uit wat wij daarover horen en lezen maken wij op dat onder meer door jou een beeld wordt neergezet dat naar onze overtuiging op een drietal punten bijstelling verdient.

- Er bestaat -zo blijkt ons- kennelijk twijfel of onze voorstellen wel in voldoende mate zijn afgestemd met onze aandeelhouders. Niet alleen de delegatie vanuit de VOWH werpt die vraag op, maar jij ook. Vooral dit laatste verbaast ons zeer. Jij kunt weten dat onze lijnen met de aandeelhouders heel kort zijn en dat we hen goed aangesloten houden. Je hebt nota bene zelf ook een overleg met hen bijgewoond. Om een punt te zetten achter de twijfel kunnen wij je mededelen dat wij het onderwerp van de afstemming met de aandeelhouders op donderdagmiddag 17 september jl. expliciet in onze AVA met alle aandeelhouders hebben besproken. Daarbij is door de aandeelhouders bevestigd dat:
    - de directie enerzijds en aandeelhouders anderzijds heldere afspraken hebben gemaakt over het met jou en met de VOWH-delegatie delen van informatie (wat wel, wat niet) en dat daar ook naar is gehandeld door de directie;
    - het voorstel van WPH met betrekking tot (onder andere) participatie door omwonenden is gedeeld en besproken met ieder van de aandeelhouders, waarbij door hen groen licht is gegeven voor het inbrengen van dat voorstel.

  Aan die afstemming schort het dus geenszins! Wij nemen aan dat hiermee de twijfel bij jouzelf is weggenomen en zouden je willen vragen dat ook kenbaar te maken bij degenen voor wie dat van belang is om te weten waaronder gedeputeerde Job Fackelday.
  NB: zoals ook meerdere keren bij jou aangegeven mag er wel gerede twijfel bestaan in hoeverre de VOWH-delegatie spreekt namens omwonenden. Wij weten dat er nagenoeg geen communicatie tussen het bestuur van de VOWH (cq de onderhandelingsdelegatie) en de leden en krijgen zelf ook een heel ander beeld terug van de buren.

- Er wordt het beeld gecreëerd dat wij met het overleg in de kerngroep in een impasse verkeren *door onwil* van WPH om *gedetailleerde informatie* te verstrekken bij de onderbouwing van economische waarde. Dat beeld is op z'n minst erg eenzijdig en eigenlijk gewoon niet juist.
  Het verstrekken van die informatie is voor ons als bestuur/directie *onmogelijk* omdat wij daarvoor niet de ruimte krijgen van onze aandeelhouders. Het is *ongewenst* omdat het zeer bedrijfsgevoelige informatie betreft waar wij geen enkel risico mee willen lopen. Wij hebben niet een zó sterke NDA dat je dat risico kunt uitsluiten. Dat is overigens ook de opvatting van de voorzitter van de WKG die dat ook helder kenbaar heeft gemaakt bij de gedeputeerde. Het is bovendien *ongewenst* omdat de ervaring met deze groep leert dat het verstrekken van meer gedetailleerde informatie alleen maar de discussie aanwakkert, zonder dat het tot een dialoog komt met wederzijds begrip.
  Het verstrekken van die informatie is ook *niet nodig* om -als zij dat willen- met de VOWH-delegatie een gesprek te hebben over economische waarde. Om zo'n gesprek op een goede manier te kunnen hebben is het *gewenst* dat zij van die economische waarde voor zichzelf een beeld vormen met behulp van de door hen gekozen financieel adviseur. Dáárvoor hebben zij o.a. ook de SDE-businesscase gekregen en die is daarvoor ook toereikend (het is ook onze basis geweest). Dát was de bedoeling.

Wij ervaren van de kant van de VOWH-delegatie op geen enkele wijze de wil (dus eigenlijk *onwil)* om dat gesprek op die manier aan te gaan.

- Tenslotte geef je aan dat je (vanuit WPH) niet de medewerking ervaart die in het consensusdocument is beschreven. Ook dat verbaast ons zeer. Het consensusdocument is de korte verklaring die door ons (en door het bestuur van de VOWH) is getekend en die is toegevoegd aan de rapportage van de heren Monsma en De Vries. Die rapportage benoemt onderwerpen om verder uit te werken en geeft daaraan richting. Er zit op belangrijke punten nogal wat interpretatieruimte in dat rapport. Het heeft dan ook niet het karakter van een contract en is eerder een globaal plan van aanpak. Het consensusdocument, de getekende verklaring dus, zegt dat wij serieus ons best zullen doen om de onderwerpen van de rapportage concreet uit te werken en daarover tot overeenstemming te komen. En wij hebben ons daarvoor zeer ingespannen, onder andere door een reeks van voorstellen te doen in de loop van de tijd. Aan onze loyaliteit aan dit proces heeft het niet ontbroken. Het behoort nu eenmaal tot de mogelijkheden dat je, ondanks wederzijdse inspanningen, op een bepaald onderdeel van de inhoud er niet uit komt.

[b] het vervolg.
Feit is dat het overleg in de kerngroep in een impasse zit. Een impasse vanwege zeer grote inhoudelijke verschillen van inzicht over participatie en ook vanwege steeds moeilijker werkbare verhoudingen waardoor constructief overleg bijna onmogelijk lijkt. Zoals je weet geloven wij niet dat de verschillen van inzicht wat betreft de condities om tot participatie te komen overbrugbaar zijn. De houding, de uitgangspunten die WPH respectievelijk VOWH-delegatie kiezen staan diametraal tegenover elkaar en dit leidt tot getalsmatig zeer grote verschillen. Wij zien wel kansen om in overleg tot een goede omgevingsregeling te komen voor álle omwonenden. Daar wordt overigens inmiddels vanuit het gebied in toenemende mate om gevraagd, zeker nu de Raad van State het inpassingsplan heeft vastgesteld en het plan onherroepelijk is geworden.

Hoe kunnen wij nu toch verder komen in het proces? Daarover formuleren wij drie adviezen.

Advies 1: Wij hebben je eerder voorgesteld om, gegeven waar wij staan in het proces, als voorzitter tot de conclusie te komen dat partijen op het onderwerp participatie niet tot overeenstemming kunnen komen en dat het onderwerp daarmee wordt afgesloten. WPH heeft een serieus aanbod gedaan voor participatie gebaseerd op de uitgangspunten (economische waarde & minimale deelname) die aandeelhouders aan ons hebben meegegeven. Uit je communicatie maken wij op dat het maar de vraag is of jij deze conclusie deelt en de knoop door kan hakken, maar goed: ook jouw denkproces gaat door…..en wij geven jou ook verdere input via dit schrijven.
Hoe dan ook: wij herhalen dit advies en zullen ervaren wat je daarmee doet.

Advies 2: Het proces dat achter ons ligt heeft veel gedaan met de manier waarop partijen stelling nemen, personen zich tot elkaar gaan verhouden en de dynamiek in de gesprekken zich ontwikkelt. Dat deze situatie zeer onaangenaam is voor ons als directie en zaken op de persoon gespeeld worden is jou niet onbekend en draagt zeker niet bij aan een oplossing. Daarom bepleiten wij een vervolgaanpak met nieuwe onderhandelingsdelegaties vanuit beide kanten. “Verse paarden” van beide kanten, zoals wij wel eerder tegen je hebben gezegd. Dit is echt nodig om verder te komen en snel tot resultaat te komen.
Wij adviseren je om in die nieuwe setting te focussen op de omgevingsregeling en het onderwerp participatie vooraf (nu) te sluiten (advies 1). Als jij meent dat dat onderwerp (participatie / economische waarde versus historische kosten etc) toch nog in verdere gesprekken uitgediept moet worden dan is dat temeer een reden om dat te doen met een andere samenstelling aan tafel.
Naast de inhoudelijke thematiek zal in die nieuwe setting ook het onderwerp van de informatievoorziening (het informeren en betrekken van de achterban) expliciet aandacht moeten krijgen.

Advies 3: Wij hebben je het idee meegegeven om iemand te vragen jou in je rol als voorzitter te ondersteunen. Een procesbegeleider/moderator die helpt een aanpak neer te zetten die, ook nu de tijddruk toeneemt, tot resultaten kan leiden. Wij hebben je daarvoor ook een concrete suggestie aan de hand gedaan.

Wellicht ten overvloede: wij hebben deze vervolgmogelijkheden ook besproken met de aandeelhouders en dezen hebben ermee ingestemd dat wij deze adviezen aan jou voorleggen.

Nu is er volgende week woensdagmiddag een vervolgoverleg gepland met de kerngroep. Uit het voorgaande mag duidelijk zijn dat zo’n overleg wat ons betreft alleen zinvol is als jij in je rol als voorzitter de adviezen 2 en 3 (in essentie) wilt overnemen. Daarover hebben wij graag van te voren contact. Je denkt ongetwijfeld ook zelf na over deze onderwerpen en zo nodig stemmen wij dit graag verder met je af. Voor nader overleg hierover (en ook over de overige inhoud van dit bericht) weet je ons uiteraard te bereiken.

Met vriendelijke groet,

Bestuur Windpark Hanze B.V.
[redacted] (M: +316[redacted])
[redacted] (M: +316[redacted])

[redacted]

Deze e-mail kan vertrouwelijke informatie bevatten en mag alleen door de geadresseerde worden gebruikt. Indien u deze e-mail per abuis toch ontvangt verzoek ik u direct contact met mij op te nemen en dit bericht niet te kopiëren of bij een ander dan de geadresseerde te bezorgen.

Van: Jop Fackeldey
Aan: "[redacted]"; [redacted]
Onderwerp: FW: Brief aan directie WPH bv
Datum: maandag 5 oktober 2020 17:25:02
Bijlagen: Brief aan directie WPH bv.pdf
200916 bericht directie WPH BV aan [redacted].pdf

Dag [redacted] en [redacted],

Ik heb alle stukken gehad zoals je ziet. Ik zou daar als volgt op willen reageren, graag jullie advies.

Beste [redacted] en [redacted],

Dank voor het toezenden van de stukken. Ik zal niet treden in de verdere procesgang. Die is bij [redacted] - ik meen begrepen te hebben op specifieke onderdelen ondersteund door [redacted] - in goede en betrouwbare handen.

Twee opmerkingen wil ik jullie graag meegeven:

- Ik blijf het op zijn zachtst gezegd uiterst merkwaardig vinden dat jullie menen de economische waarde eenzijdig te kunnen bepalen zonder te onderbouwen hoe jullie tot deze opstelling zijn gekomen. Dat is wat mij betreft niet coöperatieve insteek die in het consensdocument bedoeld is. Jullie schrijven ook dat jullie "Het verstrekken van die informatie voor jullie als bestuur/directe onmogelijk is omdat jullie daarvoor niet de ruimte krijgen van de aandeelhouders." Ik neem aan – jullie bevestigen dat ook in de memo – dat jullie de aandeelhouders voldoende meegenomen hebben ook in de achtergrond en ontstaanswijze van het consensusdocument. Ik ben – als jullie dat nodig achten – graag bereid (een vertegenwoordiging van) de aandeelhouders nog eens uit te doeken te doen waarom ik vindt dat die weigering niet in lijn is met de gemaakte afspraken.
- Een tweede punt is de status van het consensusdocument. Jullie stellen daarbij dat "Het consensusdocument is de korte verklaring die door ons (en door het bestuur van de VOWH) is getekend en die is toegevoegd aan de rapportage van de heren [redacted] en [redacted]." Wat jullie vergeten in herinnering te roepen dat het bestaan en de inhoud van dit document voor het College van GS een voorwaarde was om het projectplan goed te keuren waardoor de procedure verder voortgang kon vinden. Ik heb in het College betoogd dat ik er voldoende vertrouwen in heb dat dit document ook zal worden nageleefd en dat ik verwacht dat er naar letter of geest van het document ten genoegen van beide partijen afspraken zouden kunnen worden gemaakt. Ik betreur het dat die lading door jullie onvoldoende herkent lijkt te worden.

Uiteraard blijf ik het proces zorgvuldig volgen en zal waar ik dat nodig acht nadere gesprekken blijven voeren met betrokkenen bij WKG en WPH zoals jullie dat noemen.

Ik wens jullie veel succes en wijsheid bij de voortzetting van de gesprekken.

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey
Gedeputeerde Provincie Flevoland
T: 0320-[redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl

-----Oorspronkelijk bericht-----
Van: [redacted] - Windpark Hanze <[redacted]@windparkhanze.nl>
Verzonden: dinsdag 29 september 2020 14:13
Aan: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@gmail.com>; [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>; [redacted] <[redacted]@hotmail.com>; [redacted] <[redacted]@gmail.com>
Onderwerp: Fw: Brief aan directie WPH bv

Geachte heer Fackeldey,

Op verzoek van de heer [redacted] stuur ik hierbij onze e-mailwisseling met hem omtrent de omgeving Windpark Hanze BV. Indien gewenst zijn wij bereid tot een gesprek voor verdere toelichting van onze zijde.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Bestuur Windpark Hanze BV

[redacted] Dronten
+31 6[redacted]

Deze e-mail kan vertrouwelijke informatie bevatten en mag alleen door de geadresseerde worden gebruikt. Indien u deze e-mail per abuis toch ontvangt verzoek ik u direct contact met mij op te nemen en dit bericht niet te kopiëren of bij een ander dan de geadresseerde te bezorgen.

------ Doorgestuurd bericht ------
Van: "[redacted]" <[redacted]@hotmail.com>
Aan: [redacted]@windparkhanze.nl" <[redacted]@windparkhanze.nl>; "[redacted]" [redacted]@zuiderzeeland.nl>
Verzonden: 24-9-2020 18:22:44
Onderwerp: Brief aan directie WPH bv

Beste [redacted] en [redacted],

Bijgaand mijn beantwoording op de persoonlijk ontvangen mail van 18 september j.l.
Ook daarin mogelijke vervolgstappen.
Met groet,
[redacted]

Van: [redacted]
Aan: [redacted]; Jop Fackeldey
Onderwerp: Fwd: Opdracht inzet H.L Tiesinga Windpark Hanze
Datum: maandag 19 oktober 2020 17:11:35
Bijlagen: Opdracht inzet [redacted] Windpark Hanze.pdf
ATT00001.htm

Dag Jop en [redacted],

Bijgaand ter informatie.
Ben ook benieuwt welke reactie [redacted] en [redacted] geven op de mail van jou Jop.

Met groeten,
[redacted]

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: [redacted] <[redacted]@hotmail.com>
Datum: 19 oktober 2020 om 17:05:33 CEST
Aan: "[redacted]@live.nl" <[redacted]@live.nl>,
[redacted]@windparkhanze.nl" <[redacted]@windparkhanze.nl>,
"[redacted]@wielinkbv.nl" <[redacted]@wielinkbv.nl>, [redacted]
<[redacted]@zuiderzeeland.nl>
Kopie: [redacted] <[redacted]@gmail.com>
Onderwerp: Opdracht inzet [redacted] Windpark Hanze

Beste [redacted], [redacted], [redacted] en [redacted],

Bijgaand treffen jullie aan de uitgeschreven 'opdracht' voor de inzet van [redacted].
We bespreken de opzet graag met jullie op de data zoals reeds afgesproken om vast te
stellen dat dit de werkbare stappen zijn om voortgang en resultaat te boeken.

De data:
Woensdag 21 oktober , 13.30 uur - 14.00 uur. [redacted] en [redacted]

Vrijdag 23 oktober , 10.30 uur - 12.00 uur. [redacted] en [redacted]

Locatie: [redacted]. [redacted] BANT
(A6 afslag Bant , 1e aan de linkerkant)

Met groeten,
[redacted]

Bijlage:

ONTWIKKELING WINDPARK HANZE, OOSTELIJK FLEVOLAND

"GEBIEDSCOMMISSIE WINDPARK HANZE"
[redacted], voorzitter.

FORMULERING OPDRACHT AAN [redacted], TE BANT, ALS "BEMIDDELAAR FINANCIËLE AFSPRAKEN" TUSSEN DE PARTIJ[redacted]N VOWPH , SAMENWERKEND IN DE 'GEBIEDSCOMMISSIE WINDPARK HANZE'.

Het hoofddoel van de taakopdracht aan de heer [redacted] is , om met volledige medewerking van beide partijen , zijnde de directie van WPH bv na[redacted]e betrokken aandeelhouders, en de Vereniging Omwonenden Windpark Hanze vertegenwoordigd door een delegatie van het bestuur, te komen tot een reële en wederzijds aanvaardbare participatie door een op te richten BV van de VOWPH.
Voor de partijen zijn het opgestelde en ondertekende "consensus document" en de kern van het provinciale beleid "opschalen en saneren windenergie projecten"en het Rijks Inpassing Plan leidend om wederzijds tot goede afspraken te komen.

Het vastgestelde beleid geeft aan dat een project voor opschalen en saneren moet voldoen aan de voorwaarden :
"dat in ieder geval bewoners en ondernemers in het projectgebied de gelegenheid krijgen om op gelijke voet financieel te participeren bij de ontwikkeling van nieuwe windmolens vanaf de eerste risicodragende fase"

De heer [redacted] krijgt van beide partijen het vertrouwen na een beoordeling van alle noodzak[redacted]anciële gegevens zoals reeds binnen de kerngroep beschikbaar, en ook de alsnog door de directie van WPH bv aan hem beschikbaar te stellen exploitatie gegevens , in het licht van de boven genoemde randvoorwaarden jegens de omwonenden, toe te werken naar een aanvaardbaar voorstel voor beide partijen met als eindresultaat een bindend advies!

De actuele situatie en werkomgeving bij aanvang van de bemiddelaar:

De Gebiedscommissie Windpark Hanze heeft als onafhankelijk voorzitter [redacted] aangesteld.

Deze commissie komt voort uit het advies in het Consensus document gebaseerd op een uitgevoerde bemiddeling door [redacted] en [redacted], door partijen ondertekend op 16 09 2019.
Het consensus document geeft richting aan uitwerking van een aanvaardbare participatie door omwonenden in WPH bv en het herstellen /bouwen aan wederzijds vertrouwen en gepaste omgevingsregelingen.

De Gebiedscommissie bestaat nu nog uit:

- KERN. [redacted] en [redacted] namens omwonenden, en [redacted] en [redacted] de[redacted]nder leiding van de voorzitte[redacted]rmele overleg heeft plaatsgevonden op 28 nov 2019. In het veelvuldige kerngroep overleg , is inmiddels toegekomen in volstrekte geheimhouding plicht van de kerngroep leden, aan de uitwisseling van voorstellen van de beide partijen om te kunnen participeren.
  Deze gegevens zijn digitaal gedeeld vanwege Corona beperkingen sinds maart , maar zijn op 30 juli in het kerngroep overleg waar allen fysiek aanwezig konden zijn op hoofdlijnen besproken.
  Er blijken grote verschillen tussen de "verkopende" en de "inkopende" partij te zijn, die voortkomen uit enerzijds een gevraagde economische waarde zonder onderbouwing , en anderzijds de geboden inkoop waarde gebaseerd op de nominale waarde aandelen WPH bv

(jaarverslag WPH bv 31 12 2019) met toerekening van reeds gemaakte kosten en reeds gelopen financiële risico's van de aandeelhouders WPH.bv.
Er is bij de VOWPH onbegrip ontstaan over de gevraagde economische waarde omdat de directie van de Hanze bv van de aandeelhouders geen toestemming krijgt om de onderbouwing aan de kerngroep te geven en te bespreken.

Aan de VOWPH is voor hun berekening door Hanze bv alleen beschikbaar gesteld de jaarrekening 2019 en "model haalbaarheid studie SDE + Hanze bv"
maar geen toelichting op de economische waarde met onderbouwing.
Dus een patstelling en een deuk in het bouwen aan herstel van onderling vertrouwen.
Het totaal beschikbare % voor omwonenden is beperkt door het waarschijnlijk niet mee kunnen doen in verkoop aandelen door Windshare bv en Meeuwentocht bv. Dat accepteren de omwonenden, het gevraagde inkoop bedrag echter niet, omdat het voor hen niet in de lijn van de voorwaarden provincie ligt.

De complete Gebiedscommissie , waarvan de onderstaande samenstelling bekend is, moet nog voor het eerst bij elkaar komen zoals eerder besloten is, en betrokkenen zijn met de stand van zaken bekend.

- SCHIL, deze zal bestaan uit 3 afgevaardigden van de Vereniging van Omwonenden , en 2 vanuit WPH aangelanden bv en 1 vanuit Windshare bv . Dezer zijn door de Corona beperkingen nog niet bij elkaar geweest.
- ACHTERBAN van de gebiedscommissie is: Vereniging van omwonenden, en de aandeelhouders WPH bv, zijnde WPH Aangelanden bv 66,34% , Waterschap ZZL ,15% , WIndshare bv 12,7% en Meeuwentocht bv 5.96 %

De werkwijze en noodzakelijke stappen voor bemiddeling door de heer [redacted]

*De bemiddelaar [redacted] werkt zelfstandig in vertrouwelijkheid jegens alle partijen, en valt organisatorisch on [redacted] oordelijkheid van de voorzitter van de gebiedscommissie , en zijn inzet wordt gesteund door alle betrokken partijen.

*Een persoonlijk voorbereidings gesprek [redacted] met directie Hanze bv

*Een persoonlijk voorbereidings gesprek [redacted] met Kerngroep leden VOWPH

*Een gezamenlijke bijeenkomst kerngroep met vaststellen duidelijke werkafspraken een eventueel gewijzigde samenstelling als partners dat noodzakelijk achten.

*Afspreken vertrouwelijkheid en uitbreiden / opheffen geheimhouding!

*Een zelfstandige beoordeling van de gedane voorstellen die ter tafel liggen vanaf 30 juli, en alle bijbehorende beschikbare documenten en onderbouwingen en de noodzakelijke vertrouwelijke gesprekken met elke partij.

*De voorzitter zal na toestemming voor de bemiddeling van de kerngroep leden, alle beschikbare schriftelijke informatie tot nu aan de heer Tiesinga beschikbaar stellen en doorspreken.

*De heer Tiesinga zal vertrouwelijk alle benodigde aanvullende informatie 'ophalen' bij betrokkenen en maakt daarvoor zelfstandig de afspraken.

*De VOWPH geeft volledige uitleg over en inzage in hun voorstel met onderbouwing, en bespreekt ook overzicht aantal deelnemers participatie en de verwachtingen.

*WPH bv geeft volledige openheid van hun voorstel, en inzage in de exploitatie en aandeelhouders verhoudingen en moet ook bereid zijn de volledige onderbouwing te geven van de waardebepaling en inkoop voorwaarden.

*De heer [redacted] gaat met grondig werk zijn zelfstandige beoordeling voor een passende participat[redacted]en waarbij hij vertrouwelijk ondersteund kan worden door een zelf te kiezen "rekenmeester" en legt een voorstel voor:

- Het voorstel wordt aanvaardbaar geacht voor beide partijen, en zal worden voorgelegd als een bindend advies!

*Vervolg kan zijn de bespreking over de opzet van passende omgevingsregelingen ook al verwerkt in voorliggende genoemde voorstellen van 30 juli.

De heer [redacted] bepaald in overleg met de voorzitter welke zaken hij tussentijds in de kerngroep wil bespr[redacted]m de voortgang te bevorderen.

De heer [redacted] zal werken op uur tarief basis en de noodzakelijke inzet kan volledig gedeclar[redacted]rden , en na goedkeuring door de voorzitter gefactureerd worden bij de Provincie Flevoland in aanvulling op de al gemaakte afspraken vergoeding inzet Gebiedscommissie.

Voor akkoord,

Bemiddelaar,	Voorzitter,	Directie,	Bestuur,
[redacted]	[redacted]	WPH bv.	VOWPH.

Van: [redacted]
Aan:
Cc: [redacted]@live.nl; [redacted]@wielinkbv.nl; [redacted]@windparkhanze.nl; [redacted]; [redacted]@solcon.nl; Jop Fackeldey; [redacted]
Onderwerp: Re: Voortgang en te nemen vervolg stappen na uitbrengen advies [redacted].
Datum: maandag 1 februari 2021 14:41:01
Bijlagen: Aanbiedingsbrief bij de rapportage over de bemiddeling tussen WPH bv.pdf
Raportage bemiddeling tussen WPH b.v en VOWPH.pdf

Beste mensen, hierbij ontvangen jullie het definitieve rapport gedateerd 31 januari 2021.
Hiermee zijn alle tussenproducten vervallen.
Het rapport is gecomplementeerd met een aanbiedingsbrief.
Goede groet,
[redacted]

Op 29 jan. 2021, om 15:28 heeft [redacted]
<[redacted]@hotmail.com> het volgende geschreven:

Beste mensen,

Ik breng jullie als voorzitter gebiedscommissie de voorgenomen vervolgstappen onder de aandacht:
- [redacted] rond maandag 1 februari zijn definitief advies af, biedt het rapport mij uiterlijk dinsdag a.s per mail aan , en gelijktijdig in cc naar jullie, en gaat ook ter info naar Gedeputeerde Fackeldey

- Zowel de VOWPH en directie Hanze bv kunnen afzonderlijk verzoeken voor een inhoudelijke toelichting door [redacted] op de adviezen en de uitwerking daarvan.

- In overleg wordt daarna zsm de kerngroep bij elkaar gehaald, om samen formeel vast te stellen:
, de wederzijdse zienswijzen , welke aandachtspunten / knelpunten liggen nog op tafel , het vervolgproces onderling.
Ook vaststellen het wederzijdse draagvlak achterbannen voor de oplossing richting.

- Uw voorzitter maakt dan met u de noodzakelijke vervolg afspraken:
*Het mogelijk oplossen knelpunten mochten die er nog zijn.
* Het uitwerken van noodzakelijke regelingen en uitvoering adviezen, en personele bezetting voor die uitvoering.
* communicatie plan naar achterbannen en heldere gelijktijdige aanpak, dus uiterst zorgvuldig communiceren in afstemming met voorzitter.

Tot zover even,
Wijsheid en vertrouwen,
Goed weekend
[redacted]

Verstuurd vanaf mijn iPad

Advies voor de betrokkenheid van de direct omwonenden bij Windpark Hanze (WPH bv.) en rapportage over de bemiddeling tussen WPH bv. en de Vereniging Omwonenden Windpark Hanze (VOWH).

Mr. IR. [redacted]
Definitieve versie 31 januari 2021

Binnen de 'Gebiedscommissie Windpark Hanze' is het tot nu toe niet gelukt, om voor de betrokkenheid van de direct omwonenden bij het Windpark Hanze, een gedragen (financiële) oplossing te vinden.
De heer [redacted] is gevraagd om het proces te ondersteunen en via bemiddeling en advisering een oplossing te bevorderen. (bijlage 1)

Deze rapportage/verantwoording omvat vijf paragrafen:

1 Bestaande beelden
2 Het fundament wat al gestort is
3 Participatievormen en mogelijkheden
4 Het advies
5 Bijlagen

Ad 1; Bestaande beelden

Om een goed inzicht te krijgen in de casus WPH, heb ik met personen van de partijen die daarbij een rol spelen en/of een belang hebben, een 1 op 1 of groepsgesprek gevoerd (bijlage 5). Daaruit bleek dat er nogal verschillende belevingen zijn over wat er tot nu toe geregeld is, dan wel geregeld had moeten worden. Tevens heb ik de vraag gesteld hoe het verder moet in relatie tot het onderwerp draagvlak, zoals genoemd in de opdrachtverlening. De hiermee verkregen informatie en kennis heb ik voor zo ver relevant gebruikt bij mijn advies.
Onder het motto "gedane zaken nemen geen keer" heb ik een feitenrelaas uit die gesprekken en de mij beschikbare documenten gedestilleerd en in de volgende paragraaf als feitenbasis voor het advies uitgewerkt.

Ad 2; Het fundament wat al gestort is

X *Start initiatief WPH.*

Nadat in het jaar **2000** er al eerste kontakten waren tussen initiatiefnemers en gemeentelijke overheid over het realiseren van windmolens aan de Hoge Vaart (bijlage 2), spraken zij daarover in **2014** opnieuw met de gemeente Dronten. In dat gesprek werd duidelijk dat als men iets m.b.t. windenergie zou willen, men een initiatief zou moeten ontwikkelen en indienen, waarbij het essentieel is dat **alle voorziene benodigde grondeigenaren** mee zouden moeten willen werken, op de locatie daar waar de molens gerealiseerd zouden kunnen worden. Even later kwam ook zo'n oproep voor het indienen van initiatieven vanuit de Wind Vereniging Oostelijk Flevoland (WVOF) aan haar leden. Vervolgens zijn alle voor het project betrokken grondeigenaren aan de Hoge Vaart Noord bijeengekomen en zijn zij tot overeenstemming gekomen en hebben het initiatief **op 2 december 2014 ingediend bij de overheden** (gemeente, provincie en Min EZ) als groep van grondeigenaren aan de Hoge Vaart Noord. Een belangrijke afspraak daarbij was, dat zij als groep het windpark ***zelf*** *wilden gaan ontwikkelen en exploiteren.*

X *Regioplan Windenergie Flevoland.*

In April **2015 is de kaart van het voorziene Regioplan Windenergie door de provincie Flevoland voor inspraak publiek gemaakt**. Het werd duidelijk dat de Hoge Vaart Noord maar ook de Hondtocht Noord op deze plankaart stonden. Iedereen in Flevoland, agrariërs en bewoners van het buitengebied, hetzij via de WVOF of overheden heeft hiervan kennis kunnen nemen, en kon weten van het plangebied en de bijbehorende plannen. Vervolgens zijn de kaders en de inhoud van het regioplan uitgewerkt door de overheden, inspraakavonden zijn gehouden en uiteindelijk is het **Regioplan Windenergie Flevoland in juli 2016 vastgesteld en is deze daarmee vanaf dat moment leidend voor het deelgebied Windplan Groen (WPG) en dus ook voor de windpark-initiatieven binnen dit plangebied, waaronder WPH.**

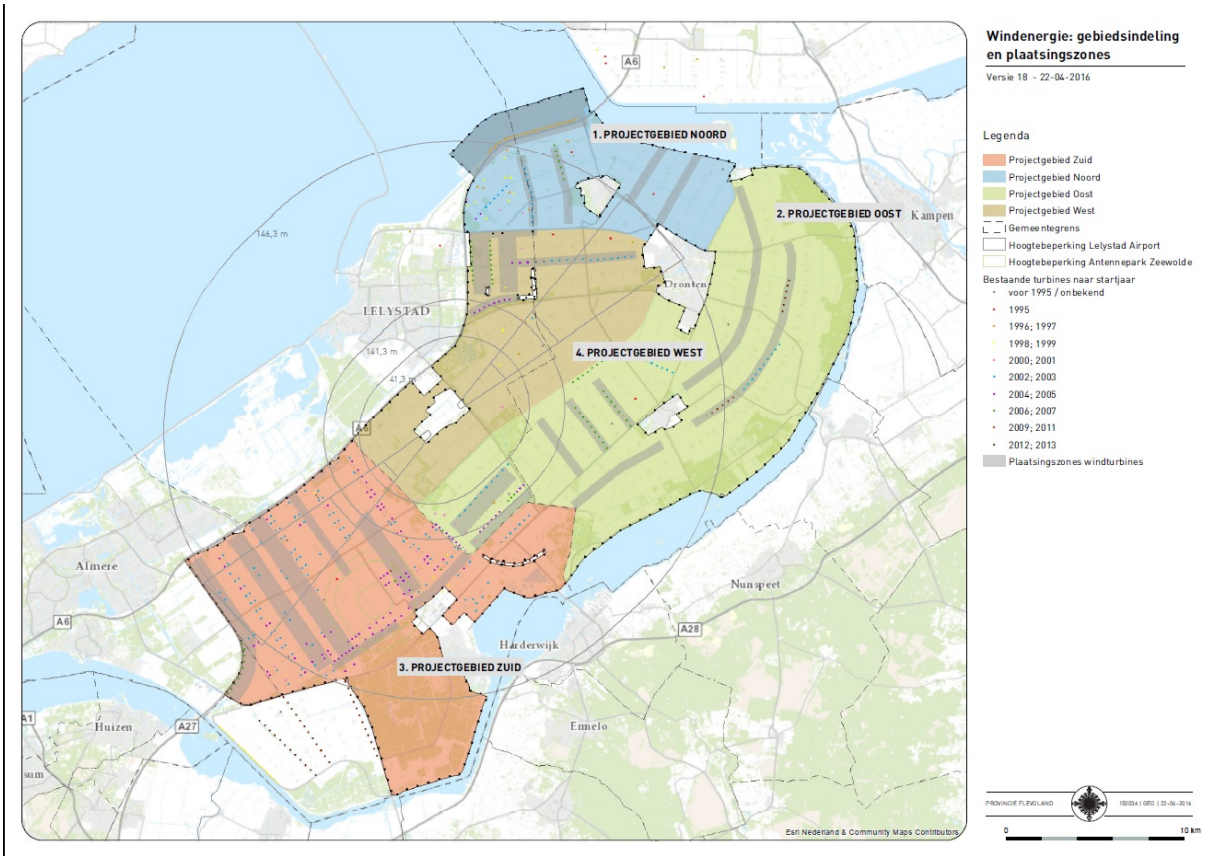

Voor **WPG** gelden vanuit het regioplan 3 financiële arrangementen, nl een:

- Vastgestelde gebied-gebonden bijdrage te alloceren in afstemming met de lokale overheid.
- Burgerparticipatie tijdens de exploitatie periode.
- Risicovolle participatie voor omwonenden buitengebied vanaf de start van het project.

X *Van Windplan Groen (WPG) naar Windkoepel Groen (WKG).*

De contouren van WPG werden, na publicatie van het regioplan in concept medio 2015, steeds inzichtelijker. Daardoor was het noodzakelijk dat er *een samenwerking kwam tussen alle individuele windpark-initiatieven binnen WPG. Dat was complex omdat veel van deze windpark-initiatieven al een voorgeschiedenis kenden. Er waren immers bestaande (reeds georganiseerde) lijnen, nieuwe lijnen en lijnen die moesten saneren.* Allemaal moesten zij op de één of andere manier medewerking gaan verlenen aan het WPG om hun eigen windpark-initiatief te kunnen realiseren dan wel een vervangende deelname binnen het plangebied te krijgen. Dit betekende een breuk in de ontwikkeling van de 11 autonome windpark-initiatieven binnen WPG. **Ze konden alleen doorgaan met hun ontwikkeling door samen te werken binnen WPG. Daarvoor is in 2016 de Vereniging Windkoepel Groen (WKG) opgericht en is een onafhankelijke voorzitter aangesteld.**

X *Windshare ontstaat.*

Vanuit de WVOF werd duidelijk dat participatie een belangrijk onderdeel is van het regioplan. *Na overleg tussen overheden en WVOF en consultatie in het gebied is in augustus **2016** besloten de vereniging Windshare als **participatievehikel zoals bedoelt in het regioplan** op te richten*. De windplannen Blauw en Zeewolde besloten daarin niet mee te gaan doen waardoor Windshare alleen participatie vorm kon geven voor de deelgebieden Groen en Bruin. Onderdeel van de consultatie was in **2016** een brede enquête die door de provincie en andere organisaties waaronder LTO, onder de aandacht van omwonenden is gebracht. **Op deze enquête is voldoende respons gekomen en op basis daarvan is de Vereniging Windshare als participatievehikel opgericht en in gesprek gegaan met WKG. Daar hebben zij hun vraag voor risicovolle participatie vanaf de start van de ontwikkeling in WKG op tafel gelegd. Die is door WKG gehonoreerd en heeft geleid tot gemiddeld 10% participatie in WKG**. Binnen WKG is tussen de windpark-initiatieven een herverdeling gemaakt van deze 10%. Deze herverdeling is via de opgerichte **Windshare Groen b.v**. in aandelen bij de afzonderlijke project-initiatieven in WKG ondergebracht. Via 4 inlegronden heeft Windschare Groen bv. de benodigde middelen daarvoor inmiddels bij de omwonenden opgehaald.

X *Meeuwentocht en WKG.*

Ten aanzien van *sanerende partijen i.c. windpark-initiatief Meeuwentocht,* is het percentage in MW bepaald door hun huidige te saneren vermogen met een factor x te verhogen. Op basis daarvan is een percentage in ieder windpark-initiatief binnen WKG vastgesteld. Hetzelfde is gedaan voor windpark-initiatief ViresVenti, omdat deze 2 initiatieven hard zijn geraakt door *beperkingen vanuit vliegveld Lelystad*. **Dit heeft uiteindelijk geleid tot de -tabel verdeelsleutel WKG- met een positie van Windshare, Meeuwentocht en ViresVenti in de windpark-initiatieven van WKG.**
Vervolgens is er binnen WKG een *herverdeling* gemaakt door deze drie partijen wat uiteindelijk heeft geleid tot de **Aandelenmatrix WKG**. De drie partijen hebben onderling zaken uitgeruild en voor **WPH resulteert dit in een aandeel van 12,7% Windshare Groen bv. en 5,96% Meeuwentocht bv.**

X *Waterschap Zuiderzeeland (ZZL) zoekt aansluiting.*

Waterschap Zuiderzeeland heeft zich geconformeerd aan landelijk afspraken om energie neutraal te worden. Door het Regioplan ontstond voor deze doelstelling een mooie kans om dit te verwezenlijken. Men start daarvoor in 2017 gesprekken met verschillende windpark-initiatieven. De gesprekken met WKG en WPH resulteren in een overeenkomst waarbij het waterschap, in haar rol als private organisatie, het recht krijgt om maximaal 40 GWH/jr af te nemen. Met de bijbehorende 'garantiecertificaten van oorsprong' kunnen zij hun energiedoelen invullen. **Als wederdienst kan geen grondpositie of herverdelingspositie geleverd worden. Maar wel een financiële positie, nl een achtergesteld vermogen van max 10 miljoen euro terwijl de aandelen de eerste 15 jaar niet winstgerechtigd zijn.** De gesprekken tussen WPH en ZZL leiden in **maart 2018** tot een positief besluit voor deelname door het waterschapbestuur. Naast het aandeel van vereniging WPH, Windshare Groen bv. en Meeuwentocht wordt **het percentage van ZZL voorlopig bepaald op 15%.**

X *Het windpark-initiatief WPH b.v. wordt ingericht.*

Herfst 2018 wordt de BV-structuur WPH ingericht. De eerste aandeelhouders van WPH bv. zijn WPH-aangelanden (de initiatiefnemers) en ZZL. Herfst 2019 treden als gevolg van de afspraken binnen WKG, Meeuwentocht en Windshare als aandeelhouder toe wat leidt tot het volgende overzicht.

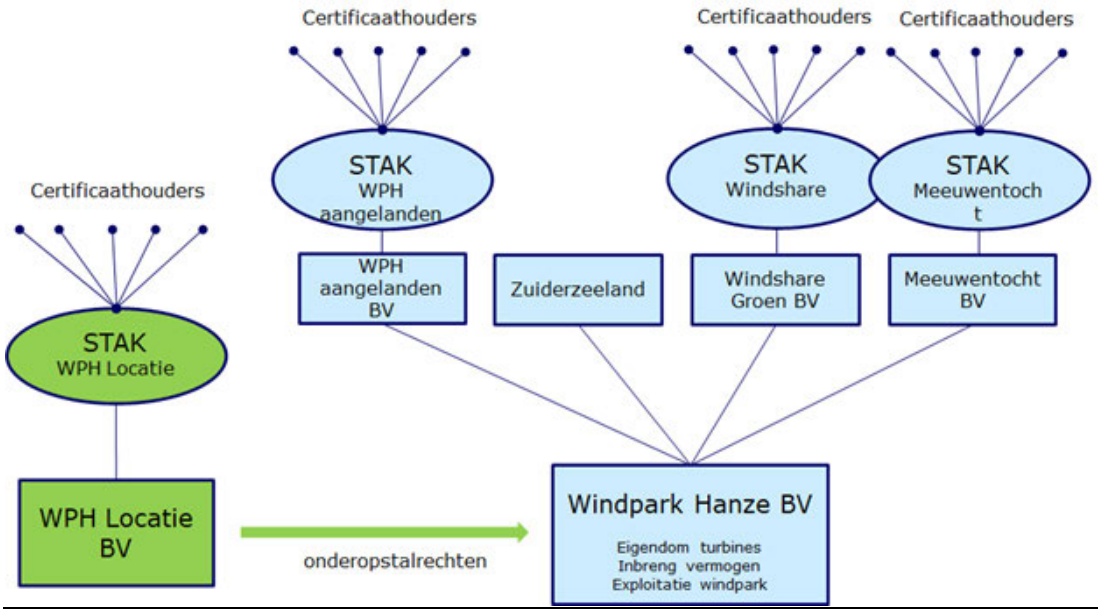

X Vereniging Omwonenden Windpark Hanze (VOWH) opgericht.

Nadat een periode met bilaterale contacten is de VOWH opgericht in **juli 2019**. Bij de vereniging zijn **39 van de 53 omwonenden** als lid aangesloten. De overige 14 omwonenden hebben om uiteenlopende redenen laten weten op het lidmaatschap **geen prijs te stellen**. Omdat WPH, in tegenstelling tot de meeste andere windpark-initiatieven verenigd in WKG, vanuit een 'maagdelijke situatie' start, alhoewel er in 2000 al initiatieven ondernomen zijn, is de VOWH van mening dat er naast de Windshare-participatie geregeld door WKG op de schaal van WPH ook een **participatie** uitgewerkt behoort te worden. Volgens VOWH is dat in het Regioplan ook zo bedoeld. In Provinciale staten is daarvoor aandacht gevraagd, hetgeen heeft geleid tot een motie die zijn uitwerking vindt in **het Advies Monsma/ De Vries.**

X Advies Monsma en de Vries.

In augustus 2019, is na vele 1 op 1 gesprekken met WPH b.v. en VOWH, onder leiding van de heren Monsma en De Vries aangaande 9 thema's een advies uitgebracht, waarin een richting voor de invulling van de wens van VOWH is aangegeven. Het advies is **gecomplementeerd met een ondertekend Consensusdocument.**

X Consensusdocument.

Eveneens is in augustus 2019 als aanvulling op het advies Monsma/ De Vries een consensus-document ondertekend door vertegenwoordigers van WPH b.v. en VOWH. Daarin is vastgelegd dat **in een 'Gebiedscommissie WPH' de intentie van het advies onderzocht en besproken zal worden met de inspanning om tot een oplossing te komen.**

X Vergunningverlening WKG definitief.

September 2020 is de ontwikkelingsfase van de windpark-initiatieven binnen WKG voltooid. Alle benodigde procedures zijn doorlopen en afgerond. De overheden hebben ingestemd met de plannen en daarmee is *de invulling van het regioplan geaccordeerd*. Met de onherroepelijke vergunningverlening door de RVS is de laatste toetsing akkoord beoordeeld. WPH kan verder met de volgende fase waaronder de financiering en de molenkeuze.

X Gebiedscommissie WPH.

Onderdeel van het cosensusdocument is de vorming van een gebiedscommissie met een onafhankelijk voorzitter. De voorzitter van de Gebiedscommissie heeft, na een jaar lang gesprekken in de kerngroep gevoerd te hebben, in de herfst van 2020 moeten constateren, dat er geen zicht is op een gezamenlijk gedragen oplossing en er dus sprake is van een **patstelling**.
Deze situatie heeft geleid tot de **onderhavige bemiddeling** door dhr. [redacted]

Ad 3; Participatiemogelijkheden en vormen

Participatie wordt veelal in één zin genoemd met draagvlak. Hoe zijn deze twee met elkaar verbonden, en uit welke verschillende vormen bestaan ze? Hierbij moeten we kijken naar de verschillende fasen van beleidsontwikkeling bij de overheid enerzijds en de projectontwikkeling bij initiatiefnemers -zoals ontwikkeling, inrichting en exploitatie- anderzijds. Hoe verhouden deze fasen zich tot participatie en draagvlak. Op basis daarvan moeten we kunnen aangeven welke rol participatie kan vervullen en wat voor een project gewenst is.
In het huidige **Klimaatakkoord**, waarvan de Regionale Energie Strategie (RES) in Flevoland de uitwerking is, zijn de kaders die medebepalend zijn voor de *vormgeving van burgerparticipatie* als volgt verwoord:

"Het gaat (hier) om de participatie bij de ruimtelijke inpassing en exploitatie van energieprojecten, waarbij we een onderscheid maken tussen ***procesparticipatie en omgevingsparticipatie****:*

- ***Procesparticipatie:*** *overheden zijn primair verantwoordelijk voor de communicatie over nut en noodzaak van de energietransitie. Ontwikkelaars, en daarmee ook financiers krijgen vanuit de landelijke (regionale) energiestrategie handvatten voor een participatieve aanpak.*
- ***Omgevingsparticipatie:*** *de initiatiefnemer doorloopt een proces om te komen tot een wenselijke en haalbare vormgeving van participatie. Dit kan zijn: procesparticipatie, financiële participatie, eigendomsparticipatie, financiële obligaties, een omgevingsfonds of een combinatie hiervan."*

In het **Regioplan Windenergie Flevoland** heeft de provincie Flevoland participatievoorwaarden m.b.t. financiering opgenomen. In 2020 heeft zij dit onderwerp in het kader van de bovengenoemde **RES** breder onder de loep genomen en is wat men noemt de **'participatiewaaier'** geboren.
De 'participatiewaaier' hieronder in beeld gebracht is van latere datum, maar kan desalniettemin een hulpmiddel zijn om in de cases WPH tot een oplossing voor de patstelling te komen.

Waarnemingen m.b.t. de ***procesparticipatie*** *(overheden primair aan zet)*:

1. Het Regioplan Flevoland is onderdeel van de *procesparticipatie* en richt zich op de door de provincie vastgelegde planstructuur WPG, die manifest geworden is in de rechtspersoon vereniging WKG.
2. De *procesparticipatie* in het project WPG heeft zich afgespeeld tussen de betrokken overheden, WKG en WVOF.
3. De fase van *procesparticipatie* is voltooid met de RvS uitspraak, waarmee de vergunning voor WPG onherroepelijk geworden is.
4. Voor WPG/WKG gelden in het regioplan 3 uit te werken financiële regelingen:
   a. Vastgestelde gebied-gebonden bijdrage af te dragen aan de lokale overheid.
   b. Burgerparticipatie tijdens de exploitatie periode.
   c. Risicovolle participatie voor omwonenden buitengebied vanaf de start van de ontwikkelingsfase.

Waarnemingen m.b.t. de ***omgevingsparticipatie*** *(Initiatiefnemer primair aan zet)*:

1. De vastgestelde gebied gebonden bijdrage **(4a)** wordt met lokale overheden afgestemd en afgedragen.
2. De burgerparticipatie tijdens de exploitatieperiode **(4b)** wordt uitgewerkt door WKG. *Welke burgers hieronder gaan vallen is nog gespreksonderwerp.*
3. De risicovolle participatie voor omwonenden buitengebied vanaf de start van het project **(4c**) heeft door samenwerking van WKG met WVOF zijn uitwerking gekregen in Windshare Groen b.v. Daarbij geldt de aantekening dat deze regeling bedoeld is voor omwonenden in het plangebied WPG, niet zijnde initiatiefnemers. Initiatiefnemers hebben echter wel in kunnen schrijven waardoor er ‘stapeling’ bij initiatiefnemers kon ontstaan.
4. Deze omgevingsparticipatie die op de schaal van het plangebied WPG, op initiatief van WKG een uitwerking heeft gekregen via Windshare Groen bv. heeft op de schaal van het windpark-initiatief WPH *niet geleid tot het beoogde draagvlak met de omgeving.*
5. De VOWH is opgericht om op de schaaleenheid van WPH omgevingsparticipatie te verkrijgen. VOWH vertegenwoordigd niet alle omwonenden.
6. WPH en VOWH hebben daarover in de Gebiedscommissie gesprekken gevoerd die niet tot een gedragen oplossing geleid hebben.

Overall waarneming:

1. er bestaat verschil in betrokkenheid tussen de schaaleenheden WPG/WKG enerzijds en WPH anderzijds.
2. er is in de procesparticipatie voldaan aan de *bestuurlijke (formele) en juridische* verplichtingen van het Regioplan.
3. er is op de schaal van WPH een *morele (materiële) verantwoordelijkheid **en wil*** om het draagvlak te versterken.
4. er *is sociaal* gezien een grote wenselijkheid om met elkaar ‘in de buurt” daarvoor een oplossing uit te werken.
5. de participatiewaaier is daarbij een hulpmiddel.

Ad 4; Het advies

X *Vooraf.*

Alvorens het advies uit te werken is het goed de volgende kaders te definiëren:

1. Bij participatie vanwege *draagvlak in de omgeving* is het belangrijk dat **alle** omwonenden, **onafhankelijk** van hun vermogenspositie, in de gelegenheid gesteld kunnen worden om mee te delen. Dat pleit voor een **plaatsgebonden financiële compensatie**.

2. Een risico-gerelateerde inleg/belegging is een *onderneming gerelateerde-regeling* en verondersteld actief handelen. Bij een **financiële participatie** in de WPH-casus dienen de volgende aspecten in ogenschouw genomen te worden:

@ Vanwege reeds gedane beleggingen in Windshare Groen bv. door omwonenden buitengebied, ontstaat er dus naast stapeling bij de initiatiefnemers, **ook de mogelijkheid tot stapeling** bij de omwonenden buitengebied**.**
@ Vermogende omwonenden kunnen een **groter voordeel** verwerven dan minder vermogende omwonenden, tenzij daar regulering voor aangebracht wordt.
@ Omdat de risico-gerelateerde regeling niet plaatsgebonden is wordt bij verhuizing buiten het plangebied, tenzij gereguleerd, het draagvlakbeginsel met de directe omgeving **verbroken**.
@ Instappen met een risico-element is mogelijk maar niet meer **vanaf het begin**.
Het is contrair aan economische uitgangspunten; *-het rendement moet passend zijn bij het te lopen risico-*. Dit komt overeen met de volgende stelling in het Advies Monsma/De Vries*: "omwonenden zien in dat zij die eerder risicovol hebben geïnvesteerd, hiervoor nadrukkelijk anders en beter beloond dienen te worden. Er is dus geen sprake van gelijke monniken ……."*

3. Mij is gevraagd mij in het bijzonder te verdiepen en een beeld te vormen over de economische waardering naar de stand van toen, waarvan de uitkomst op tafel lag tijdens de vastgelopen gesprekken. Daarvoor heb ik zoals voorzien in de overeenkomst, samen met een externe deskundige en relevante partij een vertrouwelijke expertmeeting belegd.

Uit dit overleg is mij het volgende gebleken. Geenzins kan gezegd worden dat de uitgangspunten en de gehanteerde wijze van waarderen voor deze economische waardering als verkeerd of onredelijk te bestempelen zijn. Evenmin kan gezegd worden dat vanuit economisch perspectief het daarmee aangeboden rendement als onredelijk te bestempelen valt. Veel meer is mij gebleken dat een verschillende benadering van hetzelfde vraagstuk, zowel in wijze van waarderen als in uitgangspunten, partijen tot vervolgoverleg in de weg stond.

X *De participatiewaaier in **relatie tot WPH** nader beschouwd.*

***Mede-eigenaarschap**;* omwonenden profiteren mee als mede-eigenaar van het windproject. Dit is uitgewerkt via Windshare Groen bv. Windshare houdt aandelen van eenzelfde soort als de initiatiefnemers. In die zin is er daadwerkelijk sprake van mede-eigenaarschap. Het "mede-eigenaarschap" is sterk nu participanten (bijna) vanaf het begin hebben geïnvesteerd. Dat betekent dat tegenover de in de toekomst te ontvangen winsten ook daadwerkelijk gelopen risico's staan.
Uit verslagen van de Gebiedscommissie blijkt dat, althans dat zijn de gevoelens, door enerzijds een te gesloten communicatie en anderzijds een te laat wakker worden, de implementatie van deze mogelijkheid niet optimaal is verlopen.

Financiële deelneming; omwonenden nemen met een risico-element deel aan het windproject. Bij een deel van de omwonenden buitengebied bestaat de wens om zich op deze wijze financieel met WPH te verbinden. Bij de initiatiefnemers en de overige aandeelhouders, is daarvoor in *deze fase* weinig tot geen bereidheid meer. Bij de overige windpark-initiatieven binnen WKG bestaat deze regeling niet. Het Advies Monsma/ De Vries wijst wel in deze richting met de tekst: *"bij (max) 10% zijn de financiële participatiemogelijkheden in deze specifieke situatie op een eerlijke, eenvoudige en evenwichtige wijze uitgewerkt".*

Een risico gerelateerde financiële **participatie** kan op verschillende manieren uitgewerkt worden.
In onderstaande tabel staan vier varianten van financiële deelname vergeleken op verschillende kenmerken. Het verdient aanbeveling om deze varianten bij de oplossing te betrekken.

	Eigenaarschap	**Winstrecht**	**Stemrecht**	**Vergaderrecht**	**Risico**	**Rendement**
Aandeel (eventueel via Stak)	Hoog	Ja	Ja	Ja	Hoger	Variabel
Stemrechtloos aandeel	Redelijk	Ja	Nee	Ja	Hoger	Variabel
Certificaat zonder vergaderrecht	Matig	Ja	Nee	Nee	Hoger	Variabel
Inleg kapitaal, risico gerelateerd rendement	Laag	Deels	Nee	Nee	Lager	Vast /Variabel

***Omwonendenregeling*;** direct omwonenden ontvangen een financiële **compensatie** voor hun veranderende ruimtelijke omgeving. Vanwege sociale motieven en de plaatsgebondenheid verdient de omgevingsvergoeding uitwerking. De hoogte van de compensatie is daarbij het discutabele element.
Er zijn voorbeelden die gebaseerd zijn op standaarden van brancheverenigingen en andere gerealiseerde windparken. Binnen WKG is een advies-compensatie niveau vastgesteld. WPH heeft in een eerdere fase een eigen aanbod aan omwonenden gedaan.

***Omgevingsfonds*;** een deel van de opbrengst komt ten goede aan maatschappelijke doelen in de buurt. Dit is via het Regioplan uitgewerkt in de gebied-gebonden bijdrage.

Samenvattend kom ik tot de conclusie dat het aan te bevelen is om een participatie-omwonenden WPH uit te werken, waarbij een omwonendenregeling (omgevingsvergoeding) gecombineerd kan worden met een vorm van risico-deelneming.

X *De uitwerking van het advies*

WPH biedt alle 53 omwonenden, zijnde de eigenaren van onroerende woonobjecten in het relevante buitengebied, individueel de volgende keuzemogelijkheid aan:

1. **Een basis-omgevingsvergoeding zoals geadviseerd door WKG met daarboven de mogelijkheid van een kapitaal-inleg tot max. € 80.000, -- middels een achtergestelde lening, als risicodragend vermogen in WPH bv. Met een rentevergoeding, waarin een risico-opslag is verrekend, van 10%. Meer dan 10% van het benodigd eigen vermogen van WPH (zijnde 1,6 miljoen) is daarvoor beschikbaar.** Voor de adressen die zich op korte afstand tussen 2 lijnen bevinden wordt op de maximale inlegmogelijkheid een factor 1.5 toegepast. (zoals bij de hieronder bij punt 2 weergegeven tabel).

   De *WKG-omgevingsvergoeding* is tot 600 meter tot aan de dichtstbijzijnde molen € 5000, --per jaar en tot 1200 meter € 2.500, -- per jaar
   De bedragen worden jaarlijks uitgekeerd tot het einde van de exploitatieperiode van het park. Na 15 jaar wordt facultatief een aflossingsmogelijkheid aangeboden. Minimaal 30% van de omwonenden moet op deze regeling intekenen om de administratieve inzet te rechtvaardigen.
   Het is aan te bevelen om van de omgevingsvergoeding een deel voor de huurder die de woning als hoofdverblijf heeft te bestemmen.

2. **Een hogere WPH-omgevingsvergoeding waarbij geen kapitaal-inleg mogelijk is.**

   De onderstaande bedragen worden jaarlijks uitgekeerd tot het einde van de exploitatieperiode van het park. Het is aan te bevelen om van de omgevingsvergoeding een deel voor de huurder die de woning als hoofdverblijf heeft te bestemmen.

Afstand	Bedrag
<500 meter	10.000
500 - 1.000 meter	5.000
1.000 - 1.500 meter	3.500
1.500 - 2.000 meter	2.500
2.000 - 2.750 meter	1.500
Tussen twee lijnen (500-1.000m)	x 1,5

WPH bv. biedt binnenkort de overeenkomst aan omwonenden aan. En inventariseert de deelname ervan. Op korte termijn wordt een rechtspersoon (stichting) met een onafhankelijk bestuur van 3 personen opgericht, die de rechtshandelingen enerzijds met de omwonenden en anderzijds met WPH bv. vastlegt, beheert en de communicatie erover verzorgt. WPH bv. draagt de kosten van de stichting gedurende haar bestaansperiode.

Ad 5; Bijlagen

X *Bijlage 1; Bemiddelingsovereenkomst*

Opdracht ONTWIKKELING WINDPARK HANZE, OOSTELIJK FLEVOLAND "GEBIEDSCOMMISSIE WINDPARK HANZE"
A. Gijsberts, voorzitter.

FORMULERING VAN DE OPDRACHT AAN H.L [redacted] TE BANT, OM TE BEMIDDELEN TUSSEN DE PARTIJEN WPH BV EN VOWPH, SAMENWERKEND IN DE 'GEBIEDSCOMMISSIE WINDPARK HANZE'.

Het hoofddoel van de taakopdracht aan de heer [redacted] is, te komen tot haalbare en acceptabele voorstellen gericht op vergroting van het draagvlak voor Windpark Hanze bij omwonenden. Deze voorstellen zullen in ieder geval gaan over de wijze waarop zo mogelijk een vervolg kan worden gegeven aan het komen tot een vorm van participatie vanuit omwonenden en over een zgn. omgevingsregeling.

Voorstellen zullen zo goed als mogelijk passend worden gemaakt in het licht van: de door de heren [redacted] uitgebrachte rapportage
. het daaraan toegevoegde en getekende consensusdocument
. het provinciale beleid (o.a. regioplan) . het Rijksinpassingsplan Windplan Groen
. over deze onderwerpen binnen de Windkoepel Groen gemaakte afspraken. De voorstellen zullen het karakter hebben van een dringend advies.

De actuele situatie bij aanvang van de bemiddelaar: ———————————————————————
Binnen de 'Gebiedscommissie Windpark Hanze' is het tot nu toe niet gelukt om voor bovengenoemde onderwerpen een gedragen oplossing te vinden. De heer [redacted] wordt gevraagd om via genoemde taakopdracht het proces te ondersteunen en een positieve uitkomst te bevorderen.

De werkwijze en de aanpak en de te nemen stappen voor bemiddeling door de heer [redacted] ———
———

*De bemiddelaar, de heer [redacted] werkt zelfstandig in vertrouwelijkheid jegens alle partijen, en valt organisatorisch onder verantwoordelijkheid van de voorzitter van de gebiedscommissie, en zijn inzet wordt gesteund door alle betrokken partijen.
De geheimhoudingsverklaring is door hem inmiddels getekend.

*Met de kerngroep-leden van beide partijen is een voorbereidingsgesprek geweest waarbij de werkwijze en aanpak doorgesproken is.
Voor deze werkwijze en vertrouwelijke aanpak zullen de huidige leden van de kerngroep vooreerst de gesprekspartners voor de heer [redacted] zijn.
Voor latere vervolgstappen in de kerngroep kunnen partijen indien zelf gewenst andere personen inzetten.
Allen hebben ingestemd met het beschikbaar stellen aan hem, door de voorzitter, van alle beschikbare gegevens gedeeld in de kerngroep tot heden.

Ook zal elke partij in de persoonlijke gesprekken met de heer [redacted] alle noodzakelijke extra informatie, financiële gegevens en onderbouwingen etc. beschikbaar stellen.

Deze informatie wordt door hem strikt persoonlijk gehouden voor zijn werk en oordeelsvorming en zal niet worden gedeeld met anderen.
Beide partijen hebben benadrukt in de opdracht ook de opzet van een omgevingsregeling te willen betrekken.
Rechtstreekse communicatie over de vorderingen kan door de heer [redacted] zo nodig met de beide achterbannen, zijnde resp. de aandeelhouders en omwonenden plaatsvinden.

De belangrijke stappen:

De risicodragende participatie door omwonenden in WPH bv ———————————————————————

De heer [redacted] verdiept zich in de gedane voorstellen van beide partijen die op 30 juli gedeeld zijn in formele kerngroep vergadering.

Hij krijgt in de persoonlijke gesprekken alle noodzakelijke cijfermatige onderbouwingen en de redeneerlijn hoe er gekomen is tot de waardebepalingen in de voorstellen.
Bij zijn beeldvorming kijkt hij ook goed naar het draagvlak bij beide achterbannen, dus huidige aandeelhouders en de organisatie opzet omwonenden

Ook kijkt hij naar de relatie met het regioplan, windkoepel groen, de overheden en het genoemde consensus document.
Op basis van deze beeldvorming, ondersteund door een 'rekenmeester door hem te betrekken' zal de heer [redacted] komen tot een oordeel en een conclusie.

Dat zal uitmonden in een "dringend advies" met een door de heer [redacted] aanvaardbare geachte uitkomst voor beide partijen, of door onoverbrugbare verschillen noodzakelijk te nemen vervolg stappen.

Opzet Omgevingsregeling
———————————

Op verzoek van beide partijen zal de heer [redacted] zich ook verdiepen in de wederzijdse gedane voorstellen, die ook op 30 juli in document ter vergadering besproken zijn.
Voor een passende Omgevingsregeling probeert hij met een evenwichtig voorstel te komen dat dan de basis is voor afrondende onderhandelingen onder leiding van hem.
Daarbij geld ook de beoordeling marktconformiteit binnen windplannen binnen het regioplan.
Ook hier zullen beide partijen de heer Tiesinga informeren over het draagvlak bij de achterbannen voor de regeling.
Dit zal leiden tot een voor partijen dringend advies.

Windshare
————————

Op verzoek van beide partijen zal de heer [redacted] ook een afzonderlijk advies geven over de relatie participatie in WPH bv en deelname zelfde ondernemers/omwonenden in Windshare.

Tenslotte Zoals bekend zullen de dringende adviezen die het resultaat zijn van dit proces voor besluitvorming worden voorgelegd aan de aandeelhouders van WPH BV en de leden van de VOWH.

De heer [redacted] bepaalt welke procedurele zaken hij tussentijds noodzakelijk acht te bespreken met de voorzitter om de voortgang te bevorderen.

De heer [redacted] zal werken op uurtariefbasis en de noodzakelijke inzet kan volledig gedeclareerd worden, en na goedkeuring door de voorzitter gefactureerd worden bij de Provincie Flevoland in aanvulling op de al gemaakte afspraken vergoeding inzet Gebiedscommissie.

Voor akkoord, 5 november 2020
Bemiddelaar, Voorzitter, Directie, Bestuur, [redacted]. WPH bv. VOWPH.

X *Bijlage 2; Eerste initiatief WPH in 2000*

Dronten, 21.2.2000

Aan Burgemeester en Wethouders
De Rede 1
8251 ER DRONTEN

Mijne heren,

Namens de grondgebruikers grenzend aan de Hoge vaart ten noorden van de Hanzeweg, verzoeken wij u om de bestemming landelijk gebied te wijzigen voor het indienen van een aanvraag ter realisatie van een windmolen lijnopstelling.

Tijdens een bijeenkomst van de bovengenoemde grondgebruikers, is gebleken dat hiervoor veel belangstelling bestaat, mede daar dit projekt kan voorzien in een verbetering van de inkomens van de deelnemende akkerbouwbedrijven.

In bijgevoegde tekening wordt door ondergetekenden de mogeljke locatie aangegeven.

Uw reactie zien wij met veel vertrouwen tegemoet.

[redacted]

[redacted]

Graag zo spoedig mogelijk tegen bericht tel 317314

Bijlage: 1

X *Bijlage 3; Gebruikte afkortingen*

GWH: Gigawattuur
MW: Megawatt
Res: Regionale Energie Strategie
Stak: Stichting administratiekantoor
RVS: Raad van State
WKG: Windkoepel Groen
WPG: Windplan Groen
WPH: Windpark Hanze
WVOF: Windvereniging Oostelijk Flevoland
VOWH: Vereniging Omwonenden Windpark Hanze
Ws.ZZL: Waterschap Zuiderzeeland

X *Bijlage 4; Communicatielogboek WKG; WPH en ZZL*

Hieronder is per jaar weergegeven wat aan de omwonenden is gecommuniceerd volgens en door Windkoepel Groen (WKG), Windpark Hanze (WPH) en Waterschap Zuiderzeeland (ZZL).

.

2014

- 21 okt: oproep WVOF om initiatieven in te dienen bij de overheden (**2014.01**)
- 2 dec: brief aan gemeente Dronten met kennisgeving initiatief Windpark Hanze (***2014.02***)

2015

- 1 april: kaart Regioplan naar buiten gebracht (***2015.01)***
- 7 juni: Brief WPH, Raedthuys, Olstertocht en XY-wind aan overheden dat max. 25% van het park aan derden ter beschikking werd gesteld (**2015.02**)
- 17 juni: bewonersavond Hanzepark-omgeving m.b.t. Regioplan (**2015.03**)
- 13 okt/provincie: beleidskaders participatie en sanering geaccepteerd.

2016

- Brede enquête en communicatie Windshare t.b.v. participatie Windplan Groen (**2016.01**)
- 16 feb: oproep LTO Noord voor invullen enquête Windshare (**2016.02**)
- 31 mrt/ provincie en gemeenten: systematiek sanering en participatie binnen WKG toegelicht. Vanuit overheden geen bezwaren, past binnen voorwaardelijke kaders Regioplan.
- 29 april: kennisgeving initiatief WPH aan omwonenden (***2016.03***)
- mei: omwonenden WPH bezocht en plannen toegelicht. Aangegeven dat Windshare de partij is voor participatie (***2016.04***) *(volgens VOWH is dit onjuist.)*
- Mailadressen doorgegeven aan WKG voor rechtstreeks ontvangen nieuwsbrief WKG.
- 1e contact waterschap ZZL met WKG.
- 10 nov/ wethouder Dronten: plannen toegelicht, principe participatie omwonenden en samenleving onomstreden.

2017

- Vanaf jan maandelijks projectteam (19 x tot en met januari 2018)
- Maart: eerste overleg waterschap ZZL
- 21 juni: start RCR-procedure in 1e stuurgroep vergadering
- 21 juni: nieuwsbrief 1 WKG (regioplan, organisatie WKG, participatie Windshare)(***2017.01***).
- 11, 17 en 18 juli: inloopavonden WKG-uitnodiging omwonenden (***2017.02***).
- 18 sept: nieuwsbericht ondertekening intentieovereenkomst (https://www.zuiderzeeland.nl/@26259/windenergie-gemaal) (***2017.03***).
- 20 sept: nieuwsbrief 2 WKG (intentie ovk overheden, concept NRD, participatie Windshare, onderzoek vliegbewegingen ganzen en zwanen)(***2017.04***).
- 20 sept: nieuwsbrief 2 WKG aan omwonenden verstuurd (***2017.05***).
- 27 sept: wetenschapsblad bekendmaking ondertekening intentieovereenkomst (***2017.06***). (https://zoek.officielebekendmakingen.nl/wsb-2017-8942.html)
- 19 okt: nieuwsbrief 3 WKG (NRD ter inzage, indienen zienswijze) (***2017.07***).
- 19 okt: artikel Staatscourant windplan groen (***2017.08***).
- 29 okt: nieuwsbrief 3 en artikel en artikel Staatscourant aan omwonenden gestuurd met aankondiging inloopavonden (***2017.09***).
- 30 okt, 1 en 7 nov: inloopavonden WKG
- 19 dec: nieuwsbrief 4 WKG (terugblik inloopavonden, MER, luchthaven Lelystad, geluid en slagschaduw) (***2017.10***).

2018

- 15 mrt: nieuwsbrief 5 WKG (vaststellen NRD, opstellingsalternatieven, plaatsingzones, MER) (***2018.01***).
- 21 mrt: wetenschapsblad, officiële aankondiging besluitvorming (***2018.02***). (https://zoek.officielebekendmakingen.nl/wsb-2018-2559.html)
- 27 mrt: besluitvorming in Algemene Vergadering; bespreking besloten, besluitvorming openbaar. Twee weken voor vergadering zijn de openbare vergaderstukken gepubliceerd.
- 27 mrt: persbericht, besluit deelname Windpark Hanze (berichten ook gedeeld via facebook en twitter) https://www.zuiderzeeland.nl/@28130/waterschap/ (***2018.03***).
- 28 mrt: artikel Flevo post: (https://flevopost.nl/artikel/532711/waterschap-zuiderzeeland-neemt- deel-in-windpark-hanze.html) (***2018.04***).
- 6 apr: interview Hetty Klavers voor omroep Flevoland (***2018.05***) (https://www.omroepflevoland.nl/nieuws/158810/waterschap-leent-10-miljoen-voor-aanleg-windpark)
- 30 apr: officiële melding van de samenwerking aan Gedeputeerde Staten van Provincie Flevoland
- 8 mei: publicatie op Negometrix van de voorgenomen samenwerking (***2018.06***). https://platform.negometrix.com/PublicBuyerProfile/PublishedTenderInformation.aspx?isPublicProfile=false&tenderId=88122&tab=&page=1&searchParam=&sortParam=Id&sortDirection=Fals e
- 18 jul: nieuwsbrief 6 WKG (concept VKA vast, regioplan en afwijkingen daar op, sanering, toelichting concept VKA, beeldkwaliteitsplan, verschillen grote en kleine windmolens, procedure voor besluitvorming) (***2018.07***).
- 31 aug: aanvulling nieuwsbrief 6 WKG (behandeling concept VKA overheden, grondvergoeding, omgevingsvergoeding, Windshare, participatie kernen, gebiedsgebonden bijdrage) (***2018.08***).
- 12 okt: persbericht uitgedaan over aangaan samenwerking Windpark Hanze https://www.zuiderzeeland.nl/@28939/windpark-hanze/ (***2018.09***).
- 19 okt: nieuwsbrief 7 WKG (VKA vastgesteld, aankondiging bijpraatsessies, afstand tot kernen, geluidsnormen, hinder, slagschaduw, gezondheid, link naar vergaderingen PS en gemeenteraden, voorontwerp inpassingsplan, financiële participatie) (***2018-10***).
- 12 nov: nieuwsbrief 8 WKG (bijpraatsessies aankondiging, VKA) (***2018.11***).
- 26, 28, 29 nov en 3 dec: bijpraatsessies WKG
- 21 dec: nieuwsbrief 9 WKG (terugblik bijpraatsessies, visualisaties, slagschaduw, geluidsbelasting, bezwaren, locaties, link naar omroep Flevoland en de Drontenaar, financiële participatie Windshare, afstand tot kernen, voorontwerp inpassingsplan) (***2018.12***).

2019

- 25 feb: inloopavond Biddinghuizen
- 15 mrt: nieuwsbrief 10 (ontwerp inpassingsplan, beperking luchthaven, haalbaarheid WKG, plattegrond, zienswijzen indienen, geluid, slagschaduw, zicht (verlichting), veiligheid, waarde woningen) (***2019.01***).
- April: alle omwonenden WPH individueel bezocht, presentatie gegeven, vragen beantwoord, verslag gemaakt (***2019.02***).
- 26 apr: nieuwsbrief 11 (ontwerp inpassingsplan ter inzage, publicatie Staatscourant, uitleg indienen zienswijze, aankondiging inloopbijeenkomsten, vervolgprocedures) (***2019.03***).
- 2 mei: artikel flevopost met aankondiging inloopavonden WKG (***2019.04***).
- 6, 8, 15 en 16 mei: inloopbijeenkomsten WKG
- 7 jun: nieuwsbrief 12 + bijlage (goedkeuring MER, terugblik inloopavonden, vervolg zienswijze, financiële participatie, gebiedsgebonden bijdrage) (***2019.05***) en (***2019.06***).
- 31 jul: nieuwsbrief 13 (zienswijzen en nota van antwoord, planschade, beperken hinder obstakelverlichting, omwonendenvergoeding, windmeetmast en lidars) (***2019.07***).
- 30 sept: nieuwsbrief 14 (zienswijzen, projectplan en omgevingsverordening ter inzage, aankondiging excursies) (***2019.08***).

- 10 okt: nieuwsbrief 15 (excursie aanmelden, programma excursie) (***2019.09***).
- 24 okt: nieuwsbrief 16 (rijksinpassingsplan vastgesteld, omgevingsvergunningen verleend, reactie op vragen omgeving) (***2019.10***).
- 28 okt: nieuwsbrief 17 (stikstof) (***2019.11***).
- 11 nov: nieuwsbrief 18 (link rijksinpassingsplan en omgevingsvergunningen, verslag excursies) (***2019.12***).

2020

- 8 jan: nieuwsbrief 19 (beroepen RvS, onderzoek verplaatsen windmolens) (**2020.01**).
- 24 jan: nieuwsbrief 20 (reacties op niet kunnen verplaatsen windmolens) (**2020.02**).
- 27 mrt: nieuwsbrief 21 (onderstation, financiële participatie kernen) (**2020.03**).
- 25 mei: nieuwsbrief 22 (zitting RvS, gebiedsgebonden bijdrage) (**2020.04**).
- 19 juni: nieuwsbrief 23 (zitting RvS) (**2020.05**).
- 6 juli: nieuwsbrief 24 (participatie via Windshare, eerste uitspraak RvS) (**2020.06**).
- 6 juli: op verzoek van Windshare, na weigering verzending door VOWH, brief Windshare per mail verstuurd aan alle omwonenden en de brief (fysiek) persoonlijk bezorgd (participatie Windplan Groen) (**2020.07**).
- 21 juli: nieuwsbrief WPH (sonderen) per mail aan alle omwonenden verstuurd (**2020.08**).
- 28 aug: nieuwsbrief 25 (vergunning onderstation) (**2020.09**).
- 16 sept: nieuwsbrief 26 (uitspraak RvS) (**2020.10**).

X *<u>Bijlage 5; Voor de totstandkoming van deze rapportage is gesproken met de volgende personen:</u>*

VOWH; [redacted], [redacted], [redacted].

WPH bv: [redacted], [redacted], [redacted].

Ws. ZZL: A. [redacted].

Windshare Groen bv: [redacted], [redacted].

Meeuwentocht: [redacted].

WPH Aangelanden bv: [redacted], [redacted], [redacted], [redacted].

Stak WPH Aangelanden bv: [redacted].

WPH Locatie bv: [redacted], [redacted]

WKG: [redacted].

Gebiedscommissie: [redacted].

Aanbieding en toelichting bij de rapportage over de bemiddeling tussen WPH bv. en VOWH. *Met onderstaande toelichting bied ik de ondertekenaars van de bemiddelingsopdracht hierbij mijn rapportage aan.*

X. de opdracht bestaat vnl. uit 2 delen te weten een Advies over participatie van de omwonenden bij het windpark en een vertrouwelijke check op de berekende economische waarde die bij eerdere gesprekken op tafel lag.

X. bij mijn aanpak heb ik mij bijzonder gericht op een Advies wat ook werkelijkheid kan worden. Het moet daarom passen binnen het Regioplan Windenergie Flevoland alsmede binnen de “contouren” van het Advies [redacted], zoals aangegeven in het consensusdocument. En partijen moeten bereid zijn om het uit te willen voeren.

X. het rapport is opgebouwd uit drie delen; het feitenrelaas dat door partijen is onderschreven, mogelijkheden van participatie gerelateerd aan het Regioplan en de Klimaatwet en het Advies.

X. na een expertmeeting i.v.m. de eerdergenoemde berekende economische waarde, waarvan de conclusie in het rapport vermeld staat, en de afgegeven signalen vanuit de omwonenden alsmede de aandeelhouders is mij gebleken dat de voorstellen die tot de patstelling geleid hebben nu geen realiteitsgehalte meer hebben.

X. Waar ik in het rapport spreek over een morele verantwoordelijkheid en wil om een regeling op WPH schaal uit te werken is dat mede gevoed door m.n. 3 opvattingen van VOWH. Volgens hen was er een onjuiste implementatie van Windshare, minder kans door de positie van ZZL en de omschrijving in het consensusdocument.
Aandeelhouders WPH zien dat anders maar willen wel meewerken aan een regeling.

X. Bij acceptatie van het Advies ontstaat er voor omwonenden WPH de volgende participatie- situatie:

- Op WKG-schaal participeert een deel van de omwonenden via Windshare Groen bv. Voor hen die daaraan niet meedoen, zo is mij recent aangegeven, wordt gewerkt aan de mogelijkheid om mee te kunnen doen met de nog uit te schrijven Burgerparticipatieregeling, voorzien in het Regioplan Windenergie Flevoland.
- Op WPH-schaal wordt er in het Advies een regeling voorgesteld met een keuzemogelijkheid waarbij ofwel financiële-compensatie alleen ofwel gecombineerd met financiële-participatie mogelijk is.

X. Belangrijk blijft een goede toegang tot en informatievoorziening over gegevens in de exploitatie-fase. Daarin is in het Advies voorzien door de oprichting van een onafhankelijke stichting die de financiële rechtshandelingen vastlegt, beheert en er over communiceert.

Ik dank alle personen en organisaties waarmee ik gesproken heb voor de openheid en de communicatie. Daardoor kon dit Advies ontstaan wat ik graag bereid toe te lichten.
Met de wens dat het mag leiden tot een gezamenlijk vervolg verblijf ik,
[redacted]*. (31 januari 2021)*

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Cc: SecretariaatFackeldey
Onderwerp: Re: Besluit aandeelhoudersvergadering WPH
Datum: zondag 14 februari 2021 17:05:15

Tussen 9.00 en 10.00 heb ik geen po's, dus bel maar even als het je past

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 14 feb. 2021 om 16:47 heeft [redacted]
> <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
>
> Dat is goed Jop
>
> Morgen heb ik in de ochtend tijd. Vanaf 13u tot 17u cursus en om 17u staat aannemer op de stoep. Past dat ook in jouw agenda?
>
> Groet [redacted]
>
> ---
>
> **Van:** Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
> **Verzonden:** vrijdag 12 februari 2021 17:19
> **Aan:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
> **CC:** SecretariaatFackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
> **Onderwerp:** Fwd: Besluit aandeelhoudersvergadering WPH
>
> Dit was het makkelijke deel. Het [redacted] al weer een paar keer aan de telefoon gehad, evenals [redacted]. Misschien goed om maandag even kort bij te praten.
>
> Groet en goed weekend [redacted]
>
> Jop
>
> Verstuurd vanaf mijn iPad
>
> Begin doorgestuurd bericht:
>
> > **Van:** [redacted] - Windpark Hanze
> > <[redacted]@windparkhanze.nl>
> > **Datum:** 12 februari 2021 om 17:04:52 CET
> > **Aan:** [redacted] <[redacted]@hotmail.com>, Jop Fackeldey
> > <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted]
> > <[redacted]@solcon.nl>, [redacted]@live.nl,
> > [redacted]@wielinkbv.nl
> > **Kopie:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]
> > " <[redacted]@solcon.nl>,
> > [redacted]@zuiderzeeland.nl, [redacted]
> > <[redacted]@gmail.com>, [redacted]
> > <[redacted]@hotmail.com>

Onderwerp: Besluit aandeelhoudersvergadering WPH
Antwoord aan: [redacted] - Windpark Hanze
<[redacted]@windparkhanze.nl>

Aan:

De heer [redacted], voorzitter gebiedscommissie Windpark Hanze
De heer [redacted], lid Gedeputeerde Staten Provincie Flevoland
De heer [redacted], voorzitter Vereniging Omwonenden Windpark Hanze (VOWH)
De heren [redacted] en [redacted], leden kerngroep gebiedscommissie Windpark Hanze

CC:
Mevrouw [redacted], provincie Flevoland
Leden van de Algemene vergadering van Aandeelhouders WPH BV

Mijne heren,

Op donderdag 11 februari 2021 heeft onze aandeelhoudersvergadering (AvA) het definitieve adviesrapport van de heer [redacted] besproken. De aandeelhouders hebben unaniem aangegeven in te stemmen met het in het rapport opgenomen advies over de wijze waarop concreet invulling kan worden gegeven aan financiële betrokkenheid van omwonenden bij Windpark Hanze. Als bestuur van WPOH BV hebben wij van onze aandeelhouders de opdracht gekregen om dit advies - bij voorkeur in samenspraak met de VOWH - uit te werken en uit te voeren binnen de kaders die het advies hierover meegeeft.

Het leek ons goed deze belangrijke conclusies van onze AvA met u te delen.

Wij hopen dat behandeling van het rapport binnen het bestuur van de VOWH ertoe zal leiden dat gezamenlijke uitwerking en uitvoering kan plaatsvinden.

Met vriendelijke groet,

Bestuur Windpark Hanze BV
[redacted]
[redacted]

Windpark Hanze BV

[redacted]
[redacted] Dronten
+31 [redacted]

Deze e-mail kan vertrouwelijke informatie bevatten en mag alleen door de

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Onderwerp: FW: Besluit aandeelhoudersvergadering WPH
Datum: maandag 15 februari 2021 12:57:23
Gevoeligheid: Vertrouwelijk

Ter vertrouwelijke info. We zijn er nog niet zal ik maar zeggen…..

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey
Gedeputeerde Provincie Flevoland
T: 0320-[redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl

Van: [redacted] <[redacted]@hotmail.com>
Verzonden: maandag 15 februari 2021 11:22
Aan: [redacted] - Windpark Hanze <[redacted]@windparkhanze.nl>
CC: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@solcon.nl>; [redacted]@live.nl; [redacted]@wielinkbv.nl; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@solcon.nl>; [redacted]@zuiderzeeland.nl; [redacted] <[redacted]@gmail.com>; [redacted] <[redacted]@hotmail.com>
Onderwerp: Re: Besluit aandeelhoudersvergadering WPH

Goedemorgen allen,

Vrijdagnamiddag kwam deze mail binnen met het definitieve standpunt van WPH.
Dinsdagmiddag is er onder mijn leiding nog een digitale vergadering geweest met [redacted] , helaas [redacted] verhinderd , en [redacted] en [redacted], de kerngroep van de gebiedscommissie.
Daar heeft een wederzijdse uitwisseling van vragen en conclusies etc in een stevig gesprek plaatsgevonden.
Omdat beiden nog met hun bestuurlijke achterban het rapport moesten bespreken en de standpunten bepalen, heb ik als voorzitter gezegd dat als dat gebeurd is , beiden , dus AVA Hanze en het bestuur VOWPH mij dat persoonlijk toe moesten mailen zonder verdere verspreiding , zodat ik me als voorzitter nog kan buigen over eventueel noodzakelijke vervolgstappen.
In de opdracht aan [redacted] staat immers: " een dringend advies , of door onoverbrugbare verschillen noodzakelijke te nemen vervolgstappen"
Vanwege het doorkruisen van de dinsdagmiddag afspraak door WPH ben ik dus "[redacted] dat het standpunt WPH aan ieder gedeeld is.
Het standpunt is een AVA besluit , en daar ga ik niet over, wel over een bijdrage aan het verbeteren van wederzijdse verhoudingen ondanks verschillende meningen.
Dat is mij door de AVA op deze wijze uit handen genomen.!!

Ik heb hedenmorgen telefonisch [redacted] uitvoerig gesproken, en dit ongenoegen persoonlijk aan de directie kenbaar gemaakt. Het bestuur VOWPH had mijn vraag van dinsdag nog niet aan mij beantwoord. Hun menings vorming is doorkruist door de mail AVA Hanze bv, en moet ik nog horen.

Heb [redacted] gezegd dat communicatie naar buiten vanuit alleen Hanze bv wat mij betreft niet verstandig is, en nu nog even helemaal niet.
Ik zal horen welk standpunt de VOWPH in zal nemen.

Met groet
[redacted]
voorzitter gebiedscommissie

Van: [redacted]
Aan: Jop Fackeldey
Onderwerp: Stand van zaken VOWPH: Voortgang en te nemen vervolg stappen na uitbrengen advies Henk Tiesinga.
Datum: maandag 22 februari 2021 20:59:00

De definitieve mening van de VOWPH over Advies rapport.

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: [redacted] <[redacted]@[redacted]
Datum: 17 februari 2021 om 07:17:03 CET
Aan: [redacted] <[redacted]12@hotmail.com>
Kopie: [redacted] <[redacted]@solcon.nl>, [redacted]@live.nl
Onderwerp: FW: Voortgang en te nemen vervolg stappen na uitbrengen advies [redacted]

Beste [redacted] en indirect ook Dhr [redacted],

Wij hebben ons bestuur indertijd met moeite weten te overtuigen om akkoord te gaan met de **opdracht** richting dhr. [redacted].
Dhr. [redacted] zou, mede voor ons, de door beide partijen gevraagde en geboden koopprijs verifiëren en op rendement zetten onder toezicht en verantwoordelijkheid van Dhr [redacted].
Leidraad in dit verhaal zou het door beide partijen ondertekende consensus document alsmede de beide voorstellen tot toetreding WPH B.V. zijn .
Dit omdat wij met de gevraagde koopprijs, als wij onze rekensom goed gemaakt hebben met de beperkte gegevens die ons ter beschikking stonden, een rendement van ca. 8,8 % behalen, wat we niet in verhouding vinden staan met het rendement wat de huidige aandeelhouders zelf zullen gaan maken, nl ca. 24,8 % (bronnen : SDE businesscase, concept jaarrekening 2019 WPH B.V.)
Overigens maken de initiatiefnemer binnen de AVA aangemerkt als **aangelanden** een aanzienlijk hoger financieel resultaat, omdat zij grotendeels de beschikbare geldmiddelen van Waterschap Zuiderzeeland aanwenden als noodzakelijk eigenvermogen.
Dhr. [redacted] lijkt achterafgezien nooit de insteek te hebben gehad om de opdracht uit te voeren, omdat hij vanaf het begin af aan op de hoogte was dat volgens WPH B.V. toetreden (uitganssituatie consensus document) op basis van aandeelhouderschap door VOWH niet meer bespreekbaar zou zijn.
Dit was bij ons als vertegenwoordigers VOWH en ook bij [redacted] niet bekend.
Nu we een rapport voor hebben liggen waarbij de opdracht grotendeels, om welke reden verder dan ook, uit het oog verloren is kan ons bestuur hier ook helaas niet mee akkoord gaan.
De weg naar een oplossing zal volgens ons in lijn met het consensus document moeten liggen.
Mocht u nog vragen hebben schroom dan niet ons te contacten.

Van: [redacted]
Aan: Jop Fackeldey
Onderwerp: Besluit aandeelhoudersvergadering WPH, definitief
Datum: maandag 22 februari 2021 20:59:29

Dit is definitief standpunt van WPH zoals aan mij donderdag in de video conferentie met het DB Aangelanden bv duidelijk gesteld is. Aandeelhouderschap omwonenden is onbespreekbaar!
De heren [redacted] , [redacted] en [redacted] hebben " dwingend", gezegd dit is het, en volgen het advies!
En dat het geen bindend advies is maakt het niet uit. Aangelanden en Zuiderzeeland zijn de bepalende aandeelhouders.
Aan mijn opmerkingen dat zij een dringend advies wilde en dat [redacted] beide voorstellen wederzijds gedaan zou beoordelen is gaande het proces met [redacted] hem door Hanze bv gesprekspartners mee gegeven dat aandeelhouderschap onbespreekbaar is, zich verschuilende achter de datum 31 augustus van hun voorstel dat na 30 juli nooit verder besproken kon worden totdat Henk z'n overeenkomst door allen is getekend. Daar is voor het tekenen door Hanze bv gezegd dat bindend advies eruit moest en daar heeft [redacted] in overleg met mij van gemaakt " dwingend advies" met door Tiesinga aanvaardbare geachte uitkomst voor beide partijen, of door onoverbrugbare verschillen noodzakelijk te nemen vervolgstappen.
Daar hebben de Aangelanden samen met aandeelhouder Zuiderzeeland nu geen enkele geen boodschap aan.
Wat maakt een woordenspel nu uit.
Dat advies qua aandeelhouderschap niet het Consensus document volgt, en dus op een blokkade rust gaande het proces [redacted] , is pas in de afronding van het advies aan de omwonenden delegatie medegedeeld.
Dus daarom heb ik nog gezocht naar vervolgstappen , zoals de opdracht [redacted] als mogelijk kreeg, maar deze weg is aan deze voorzitter door hoofdaandeelhouder Aangeladen niet toegestaan.

[redacted]

[redacted]

Van: [redacted] - Windpark Hanze
Aan: [redacted]; Jop Fackeldey; [redacted]; [redacted]@live.nl; [redacted]@wielinkbv.nl
Cc: [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]@zuiderzeeland.nl; [redacted]
Onderwerp: Aanvullend bericht
Datum: woensdag 24 februari 2021 09:08:34

Aan:

De heer [redacted], voorzitter gebiedscommissie Windpark Hanze
De heer [redacted], lid Gedeputeerde Staten Provincie Flevoland
De heer [redacted], voorzitter Vereniging Omwonenden Windpark Hanze (VOWH)
De heren [redacted] en [redacted], leden kerngroep gebiedscommissie Windpark Hanze

CC:
Mevrouw [redacted], provincie Flevoland
Leden van de Algemene vergadering van Aandeelhouders WPH BV

Beste mensen,

Aanvullend op ons mailbericht van vrijdagmiddag 12 februari vinden wij het van belang om het volgende met u te delen.

1. Ons is gebleken dat de zin die begint met “De aandeelhouders hebben unaniem aangegeven in te stemmen met .....” vragen oproept in het netwerk van de aandeelhouders. Om hierover elk misverstand te voorkomen voegen wij toe dat hiermee niet bedoeld is dat alle aandeelhouders hebben ingestemd met álle onderdelen van het rapport. Wel hebben de aandeelhouders -alles overziend- gezamenlijk geconcludeerd dat het advies over de wijze waarop invulling kan worden gegeven aan financiële betrokkenheid van omwonenden bij Windpark Hanze nu moet worden uitgewerkt en uitgevoerd. Daarvoor is dus groen licht gegeven. Een en ander bij voorkeur in samenspraak met de VOWH en binnen de kaders die het advies hierover meegeeft. Twee aandeelhouders hebben daarbij aangeven zich inhoudelijk niet wensen te bemoeien met de inhoud van de financiële betrokkenheid die hen ook niet aangaat conform de eerdere afspraken binnen WKG.

2. Daarnaast en los daarvan is duidelijk dat de voorzitter van de gebiedscommissie onaangenaam verrast was door de timing en met name adressering van ons bericht van vrijdag 12 februari jl. Wij hebben daar met hem over gesproken. Wij vinden het van belang hier toe te voegen dat wij het sterke gevoel hadden dat wij, nu er een zó duidelijk richtinggevend én kaderstellend besluit van onze aandeelhouders ligt, dat bericht ook op dat moment met u moesten delen.

Met vriendelijke groet,

Bestuur Windpark Hanze B.V.

[redacted]

Postadres:
[redacted]

Deze e-mail kan vertrouwelijke informatie bevatten en mag alleen door de geadresseerde worden gebruikt. Indien u deze e-mail per abuis toch ontvangt verzoek ik u direct contact met mij op te nemen en dit bericht niet te kopiëren of bij een ander dan de geadresseerde te bezorgen.

Van: [redacted]
Aan: Jop Fackeldey
Onderwerp: Fwd: Brief voorzitter gebiedscommissie Windpark Hanse 26 februari.
Datum: zondag 28 februari 2021 19:37:56
Bijlagen: Brief voorzitter gebiedscommissie .pdf
Dronten 17 Februari 2021.docx

Bij deze

Groet [redacted]

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: [redacted] <[redacted]@hotmail.com>
Datum: 26 februari 2021 om 16:55:30 CET
Aan: [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>, [redacted]@windparkhanze.nl, [redacted]@live.nl, [redacted]@wielinkbv.nl, [redacted]@solcon.nl>, "[redacted]" <[redacted]@solcon.nl>, [redacted]@zuiderzeeland.nl, [redacted]@hotmail.com, [redacted]@gmail.com
Kopie: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: Brief voorzitter gebiedscommissie Windpark Hanse 26 februari.

Beste mensen,
Bijgaand treft U aan mijn persoonlijke brief.
Neem deze tot U.
Met groet,
[redacted]

Bijgaand ook het standpunt van VOWH d.d. 17 februari.
De standpunten WPH bv heeft ieder eerder ontvangen per mail d.d. 12 en 24 februari.

Verstuurd vanaf mijn iPad

Verstuurd vanaf mijn iPad

Voorzitter gebiedscommissie Windpark Hanze,
[redacted]

Almere, 26 2 2021

Beste kerngroep leden , aandeelhouders Windpark Hanze bv, bestuur Vereniging van Omwonen den WPH en gedeputeerde J.Fackeldey provincie Flevoland.

Met deze brief breng ik u op de hoogte van het moeilijke traject waarin we als Gebiedscommissie gewerkt hebben en de fase waarin we nu zitten. Het lukt mij als voorzitter helaas niet meer een wederzijds zakelijke en maatschappelijk gedragen oplossing als besluit te nemen.

Door spanningen in het project gebied rondom windpark Hanze is er in PS Flevoland van 29 mei 2019 een motie aangenomen over de financiële participatie mogelijkheden voor omwonenden.
Gedeputeerde Staten heeft opdracht gegeven aan de heren [redacted] en [redacted] om met diverse gesprekken met wederzijdse betrokkenen tot een advies te k oe n r.
Uiteindelijk heeft dat geresulteerd in een uitgebreid “Consensus document” dat volledig de in stemming heeft bij de directie WPH bv namens de aandeelhouders en het bestuur van de vereni ging VOWH, en getekend op 16 9 2019.

Onderdeel van het advies was om voor de uitwerking en de onderlinge verhoudingen een ge biedscommissie in te richten.
Door beide partijen is daarvoor , met kennisgeving aan Gedeputeerde Staten ondergetekende ge vraagd daarvan onafhankelijk voorzitter te zijn.
Het consensus document was en is de basis voor de inrichting van een financiële participatie uit werking.
De gebiedscommissie is onder mijn voorzitterschap , na wederzijdse voorgesprekken, gestart op 28 11 2019 met een in goed overleg afgesproken samenstelling met een kerngroep van weder zijds 2 personen.
We zijn gestart en hebben voortvarend intensieve en ook regelmatig gespannen onderlinge ge sprekken gehad door het verleden in het projectgebied.
We zijn ook onder geheimhouding toegekomen aan het delen door WPH bv van de financiële beelden van de SDE aanvraag en de eerste jaarrekening 2019 met toelichting door de accountant en daarbij aanwezig ook de accountant van de vereniging VOWH.
De Corona maatregelen doorkruisten de wens om fysiek te vergaderen, wat nodig is in dit proces.
We zijn digitaal toegekomen aan een door mij opgestelde vragenlijst aan beide partijen om de gewenste financiële participatie op basis van de beschikbare gegevens uit te werken in een een vraagprijs en een biedingsprijs.
De discussie over de verwachtingen van de waardebepaling bij start + vergoeding reeds gemaak te kosten in de uitgewerkte opzet van VOWH , versus de economische waarde vraagprijs Hanze bv leverde verschillende beelden op. Deze zijn in een fysieke vergadering van de kerngroep be sproken en gedeeld in een fysieke vergadering op 30 juli.
Daarbij ontstond helaas opnieuw spanning in het overleg met ook de verschillende gevoelens bij de interpretatie van het consensus document, het instap moment als waardebepaling, en toelich ting hoe de economische waarde is vastgesteld.

Voor de voortgang zijn er door mij afzonderlijke gesprekken gevoerd om de duidelijkheid te ver groten voor vervolg aanpak en de onderlinge spanning iets van de boog te halen.
Omdat we er onderling niet uitgekomen zijn, en de complete financiële gegevens binnen WPH bv zeer vertrouwelijk zijn om te delen, is de optie ingezet om een persoon in te schakelen die dat ver trouwelijk in kan zien en de wederzijdse waardebepaling kan inzien.

Uiteindelijk is met partijen afgesproken dat de heer [redacted] door mij gevraagd kon worden als onafhankelijke adviseur met duidelijke opdracht om g met als hoofdtaak de beoordeling te doen van de prijsvorming voorstellen, ook in relatie tot het consensus document en te komen tot een advies.
De concept opdracht omschrijving was te komen tot een “bindend advies”, Bestuur VOWH was akkoord , maar directie WPH bv wilde dat pertinent niet!

Na wederzijds overleg is er van gemaakt: “dringend advies met een door de heer [redacted] aan vaardbaar geachte uitkomst voor beide partijen , of door onoverbrugbare verschill[redacted]dzakelijk te nemen vervolgstappen”.

Een uitgebreide opdracht formulering is opgesteld en door partijen getekend op 4 november j.l
De heer [redacted] heeft na vele gesprekken en beoordelingen een rapport met advies opgeleverd.
In het laa[redacted]dium van de gesprekken werd pas duidelijk dat de heer [redacted] heeft moeten constateren dat de initiatiefnemers in deze fase weinig tot geen bereidhe[redacted]toonden voor financiële deelname door de omgeving als mede aandeelhouder.
De kerngroep leden van VOWH vernamen dat op laatste moment voor oplevering advies.
In gesprekken met de directie daarna werd mij zelfs medegedeeld “ onbespreekbaar”.
De heer [redacted] heeft zijn rapport met beide partijen besproken en een toelichting gegeven op hebt rap[redacted]dat het advies gebaseerd is op in zijn ogen nog haalbare betrokkenheid.

Ik heb als voorzitter moeten constateren dat de relatie met het consensus document in het advies een “achtergestelde lening” invulling heeft gekregen ipv volwaardig aandeelhouderschap.
Omdat dit inmiddels onbespreekbaar is.
Op 9 juni heeft er een digitale vergadering van de kerngroep plaatsgevonden, waarbij de eerste beelden en verwachting verschillen van het advies wederzijds gedeeld zijn.
Ik heb bij afsluiting van de vergadering met weer spanning op de boog ieder gevraagd nog eens goed na te denken met het eigen bestuur over te bieden wederzijdse ruimte en mij persoonlijk het standpunt te melden zodat ik voor het het met elkaar delen nog kan zoeken naar oplossingen, omdat het dringende advies die ruimte geeft.

Het bestuur van de AVA WPH bv, heeft aan mij en u allen buiten de afspraak om het standpunt laten weten, op 12 februari zonder dat bestuur VOWH de mening al gevormd had op m’n vraag.
AVA WPH bv haar standpunt is: het advies over te nemen , uit te gaan voeren en er geen verande ringen /verbeteringen meer bespreekbaar te willen maken.
Het bestuur van de VOWH kan zich vanuit het consensus document echter niet vinden in het ad vies dat volwaardig aandeelhouder zijn niet meer bespreekbaar is.
Wederom onderlinge spanningen.

Omdat mijn taak is om tot een gezamenlijk gedragen besluit te komen en proberen de spanning eruit te halen en een goede samenwerking in het gebied te bevorderen heb ik de laatste 2 weken getracht bij beiden vanuit het advies nog bespreekbare ruimte te zoeken voor gedragen oplossin gen bij de directie en Aandeelhouders en bestuur VOWH.
Het gesprek met het DB van Aangelanden bv was een keihard nee , dit is het en voer het maar uit!
Bij WPH bv is dringend advies nu ook plots bindend.
De bijzondere positie van Windshare en Meeuwentocht was ook mij vanaf de start bekend.
Het bestuur VOWH is zeer teleurgesteld dat de kern van het breed ondertekende consensus do cument genegeerd is en kan het advies en standpunt op deze wijze niet volgen.

Dat betekent voor mij dat ik helaas geen ruimte meer zie om als als voorzitter een gezamenlijk be sluit te nemen met een wederzijds gedragen oplossing voor verdere uitwerking.
Daar is immers volledige medewerking en enige souplesse voor nodig.

Daarom informeer ik u allen nu en breng gelijktijdig gedeputeerde Fackeldey op de hoogte over deze wederom ontstane patstelling.
Wellicht ziet hij met uw medewerking vanuit het consensus document nog een oplossing.
Hij zal immers PS vanwege de motie moeten informeren als geen overeenstemming is bereikt.

Ik verzoek u met klem op generlei wijze naar buiten te communiceren tot nader bericht van de Gedeputeerde hoe nu verder.

Helaas is dit mijn constatering
Met groet
[redacted]

Bijlage: standpunt VOWH
Standpunt WPH bv in ieders bezit , mail 12 februari toelichting mail 24 februari.

Van: Jop Fackeldey
Aan: "[redacted]
Cc: [redacted]; "[redacted]"
Onderwerp: RE: WPHanze
Datum: maandag 1 maart 2021 10:43:11

En in aanvulling, vertrekpunt voor mij is het consensusdocument, waar het advies [redacted] een (niet door alle partijen geaccepteerde) uitwerking van is. Overigens is het instellen van de gebiedscommissie en het benoemen van de onafhankelijk voorzitter daarvan ook een uitgangspunt. Maar over beiden komen we zeker nog te spreken.

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey
Gedeputeerde Provincie Flevoland
T: 0320-[redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl

Van: Jop Fackeldey
Verzonden: maandag 1 maart 2021 10:40
Aan: [redacted]' <[redacted]@gmail.com>
CC: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@gmail.com>
Onderwerp: RE: WPHanze

Dank !

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey
Gedeputeerde Provincie Flevoland
T: 0320-[redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl

Van: [redacted] <[redacted]@gmail.com>
Verzonden: maandag 1 maart 2021 10:25
Aan: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@gmail.com>
Onderwerp: WPHanze

Jop,

Na ons gesprek heb ik contact gezocht met bestuur WPH en die gaven aan het proces zorgvuldig te willen afronden. Dat betekent ook dat ze jou de ruimte willen geven tot nadere beoordeling van wat nu op tafel ligt en begrijpen dat onafhankelijke steun van Leen Verbeek daarbij kan helpen.

Zij hebben enkele overwegingen meegegeven die naar hun mening kunnen helpen om tot een afgewogen oordeel te komen

vertrekpunt is het rapport van [redacted] met de toelichting die hij het beste zelf kan geven

- als start zouden ze het erg op prijs stellen als er direct met bestuur van WPH, te weten [redacted] en [redacted],overlegd zou worden (want dat hebben ze tot nu toe wat gemist)
- gesprekken met aandeelhouders: het zou goed zijn niet alleen met Waterschap te praten, maar zeker ook met het bestuur van de aandeelhouder "Aangelanden",
- men is het eens met de conclusie van [redacted] die vindt dat hij geen rol meer kan spelen om partijen nader tot elkaar te brengen

Contactgegevens [redacted] en [redacted]

- [redacted] : 06-[redacted], [redacted]@zuiderzeeland.nl
- [redacted]: 06-[redacted], [redacted]@windparkhanze.nl

Mocht ik in het proces nog iets kunnen betekenen,dan weet je me te vinden.

vriendelijke groet,

[redacted]

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Cc: [redacted]
Onderwerp: RE: WPH
Datum: woensdag 10 maart 2021 17:41:04

Dag [redacted]

Soms hebben dingen en tijd nodig en een volgorde. Bovendien is in dit geval ook afkoeling nodig. Ik ga er van uit dat ik maandag in staat ben en de aandeelhouders en de omwonenden te informeren welke stappen mij voor ogen staan en welke planning daarbij hoort. Ik had aangegeven dat ik een week of twee nodig had, en dat lijkt dan zomaar te kloppen.

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey
Gedeputeerde Provincie Flevoland
T: 0320-[redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl

Van: [redacted] <[redacted]@gmail.com>
Verzonden: woensdag 10 maart 2021 12:51
Aan: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@gmail.com>
Onderwerp: WPH

Jop,

WPH is tot nu toe nog niet benaderd en vragen zich af of verder uitstel gewenst is.
Zo niet, dan zouden ze verder willen met het benaderen van de omwonenden met het voorstel zoals beschreven in de rapportage van [redacted].

Ik heb ze gevraagd in ieder geval even te wachten op een reactie en dat is voor nu nog wel akkoord.

Welke stappen heb jij/hebben jullie nog gepland?

Vriendelijke groet,
[redacted]

Van: [redacted]
Aan: Jop Fackeldey; "[redacted]@zuiderzeeland.nl"; Leen Verbeek
Onderwerp: Vervolgstappen Windpark Hanze nader uitgewerkt
Datum: donderdag 11 maart 2021 17:31:28
Bijlagen: Volgende stappen Windpark Hanze incl minidraaiboek en conceptmails.docx
image001.png

Beste allemaal

Op verzoek van Jop heb ik het document met de vervolgstappen voor Windpark Hanze aangevuld met een minidraaiboek en een drietal concept-mails voor alle partijen. Zie hiervoor de bijlage. Jop vroeg me deze tegelijkertijd met jullie te delen.

Zien jullie gelegenheid op de conceptmails te reageren zodat Jop de mails uiterlijk maandag kan verzenden? Alvast hartelijk dank!

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Provincie Flevoland
T 0320-[redacted]
M 06-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

Werkdagen maandag t/m donderdag

PROVINCIE FLEVOLAND

Volgende stappen Windpark Hanze

Op basis van de gesprekken met Leen Verbeek, [redacted], [redacted] en [redacted] is het beeld dat het diepgewortelde wantrouwen niet snel weg te nemen is. Daarvoor was in het consensusdocument het aandeelhouderschap bedacht. Dat (toetreden van nieuwe aandeelhouders) wordt nu geblokkeerd door de (meerderheid van de) aandeelhouders en we hebben geen juridische mogelijkheden om dat te doorbreken. We erkennen dat met het advies van [redacted] niet voldaan is aan het uitgangspunt aandeelhouderschap, daar is nu (2 keer) via [redacted] en [redacted] een vorm van mediation op gezet die niet heeft geleid tot een wijziging van dat standpunt. Wel ligt er een financieel bod tbv de omwonenden op tafel dat echt beter is dan wat gemiddeld wordt geboden. Dat brengt mij tot de volgende conclusies en daarbij behorende voorstellen:

1. Een derde mediation-poging heeft geen zin
2. De gebiedscie. als zodanig is vastgelopen en heeft geen toekomst. We moeten [redacted] meenemen in dit proces en uiteindelijk overleggen met Bert hoe zijn proces af te hechten. Het Proces gebiedscie is nu gepauzeerd.
3. Wel kunnen we nog 1 poging wagen om een vorm van zeggenschap cq informatiezekerheid aan te bieden. Daartoe 1) onderzoekt het Waterschap of zijn (al is het beperkte) een aantal aandelen kan verkopen aan de (stichting/vereniging van) omwonenden. 2) als dat niet lukt we de informatiepositie van de stichting kunnen borgen . 1 en 2 in combinatie met de financiële instrumenten uit de nota van [redacted]
4. Het is wenselijk om die laatste stap te zetten samen met [redacted] en [redacted], opstellers van het consensus-document maar ook omdat zij vertrouwen van de omwonenden hebben.
5. Tussenstap is dat Jop en [redacted] zich door de aandeelhouders laten uitleggen waarom dat aandeelhouderschap niet haalbaar is.
6. Ondertussen vragen we [redacted] om het concept van de Stichting dat hij in zijn hoofd had maar niet heel helder in zijn advies staat wel verder uit te werken
7. Mede op basis van de uitkomsten van het onderzoek van [redacted] naar de aandeelhouders-mogelijkheden die het waterschap kan bieden bespreken we de Stichtingsvariant inhoudelijk met [redacted] en [redacted], met het verzoek dit nog niet verder te delen.
8. We beleggen 2 bijeenkomsten met de aandeelhouders, [redacted] namens Windkoepel Groen en een vertegenwoordiging van de omwonenden, onder voorzitterschap van Leen, in aanwezigheid van [redacted] & [redacted] en [redacted] en [redacted]. In de eerste bijeenkomst delen Jop en [redacted] de conclusies (waarbij Hetty ook de positie van het waterschap kan toelichten).
9. In de tweede bijeenkomst trekken we de conclusie waarbij a) we procesafspraken maken over de (inrichting van de) stichting en b) we procesafspraken maken met de aandeelhouders op de wijze en het moment waarop zij het aanbod aan omwonenden gaan doen.
10. Indien laatste poging nergens toe leidt worden er ook afspraken gemaakt over hoe partijen in de toekomst met elkaar omgaan. Provincie kan aangeven dat we er alles aan gedaan hebben om de partijen bij elkaar te brengen.
11. We geven daarbij aan dat de provincie op basis van deze conclusies en de uitkomsten van deze beide vergaderingen de Staten in de openbaarheid zullen informeren.

Mini-draaiboek

Wat	Wie	Wanneer
1. Onderzoek of waterschap beperkt aantal aandelen kan verkopen	Waterschap	Uiterlijk 22/3
2. Uitwerken optie Stichting	Provincie vraagt [redacted]	Email #3 wordt 15 mrt verzonden. Deadline uitwerking uiterlijk 22/3
3. Gesprek [redacted], [redacted], [redacted] en [redacted] over opbrengst 1 en 2	Provincie organiseert	Gesprek wordt ingepland in week van 22/3
4. Gesprek aandeelhouders WPH	Provincie organiseert	Na verzenden email #2 afspraak inplannen via secretariaten Jop en [redacted] (voorkeur voor week 22/3 na gesprek bij nr 3)
5. Gesprek olv CdK met alle betrokkenen	Provincie organiseert	Na verzenden email #1 inplannen via secretariaten Leen, [redacted] en Jop (voorkeur voor eerste week april)

Email #1

Aan: VOWH, WPH (directie en aandeelhouders), [redacted], [redacted], [redacted] [redacted] en [redacted]

Van: Jop Fackeldey

Cc: [redacted], Leen Verbeek

Afschrift aan: [redacted]

Onderwerp: Uitnodiging

Geachte allemaal

Op 26 februari heeft [redacted] mij bericht dat het in de Gebiedscommissie Windpark Hanze niet mogelijk is gebleken overeenstemming te bereiken over de participatiemogelijkheden voor omwonenden. In zijn schrijven doet hij verslag van het doorlopen traject en constateert hij dat hij als voorzitter geen ruimte meer ziet voor een wederzijds gedragen oplossing. Nadat ik kennis heb genomen van deze brief heb ik gesproken met [redacted], Leen Verbeek, [redacted] (samen met [redacted]) en [redacted]. De brief en gesprekken brengen me tot het volgende:

In de eerste plaatst betreur ik het dat dit het resultaat is van de maandenlange onderhandelingen en inspanning van u allen. Gezien de strekking van het consensusdocument had ik goede hoop dat u tot overeenstemming zou komen. Deze uitkomst betekent echter aan beide kanten verlies en doet afbreuk aan het maatschappelijk draagvlak voor windenergie.

In de tweede plaats moet ik Provinciale Staten informeren omdat er over deze kwestie een motie is aangenomen. Voordat ik dat doe wil ik u allen uitnodigen voor een tweetal gesprekken onder onafhankelijke leiding van de Commissaris van de Koning. Het is niet de bedoeling een derde bemiddelingsproces te beginnen. Doel van de gesprekken is wel om nog een laatste maal elkaars belangen en beschikbare oplossingen te delen. Op deze manier wil ik kunnen vast stellen dat al het mogelijke is gedaan en ook alle mogelijke alternatieven zijn besproken om het draagvlak in het gebied te vergroten. In het eerste gesprek zal het gaan om de belangen en oplossingen. In het tweede gesprek trekken we conclusies.

Ter voorbereiding op de gesprekken wil ik me nader laten informeren over de besproken en evt. nog alternatieve oplossingen. Mogelijk kom daarover nog met een aantal vragen bij u terug. Deze informatie neem ik mee naar het eerste gesprek.

Ik vertrouw er op dat u allen meewerkt aan de gesprekken en zal het secretariaat vragen contact met u op te nemen voor het plannen van de afspraak.

PM: hier nog een verzoek plaatsen om de rust te bewaren en elkaar onderling nog even niet op te zoeken? Volgens mij zijn we niet echt in die positie toch?

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey

Email #2 (verzenden na email #1)

Aan: WPH aandeelhouders

Van: Jop Fackeldey

Cc: [redacted], directie WPH, [redacted]

Onderwerp: Verzoek tot voorbereidend overleg

Geachte aandeelhouders van windpark Hanze

Ter voorbereiding op de aangekondigde gesprekken onder leiding van de Commissaris van de Koning zou ik graag samen met de Dijkgraaf persoonlijk met u in gesprek treden.

Uit de brief van [redacted] maak ik op dat er bij u geen bereidheid bestaat de omwonenden toe te laten als medeaandeelhouder. Daarnaast zie ik dat het de omwonenden heel erg raakt dat deze optie niet bespreekbaar is omdat dit wel als zodanig in het consensus document is vastgelegd. Hoewel ik zie dat u uwerzijds een genereus bod heeft gedaan voor omwonenden, zie ik ook dat het niet volgen van het consensusdocument de onderhandelingen heeft gefrustreerd.

Vanuit onze bestuurlijke en maatschappelijke verantwoordelijkheden willen de Dijkgraaf en ik met u in gesprek over waarom het aandeelhouderschap voor omwonenden niet bespreekbaar is. Zoals ik ook in mijn vorige email heb toegelicht wil ik kunnen vast stellen dat al het mogelijke is gedaan en dat ook alle mogelijke alternatieven zijn besproken om het draagvlak in het gebied te vergroten. Om dat te kunnen wil ik op de hoogte zijn van alle argumenten en belangen. Ik hoop dat u de uwe met de Dijkgraaf en mij wilt delen.

Ik vertrouw er op dat u ook wilt meewerken aan dit gesprek en zal het secretariaat vragen het gesprek op korte termijn in te laten plannen.

Met vriendelijke groet,

Mede namens Dijkgraaf [redacted],

Jop Fackeldey

Email #3 (verzenden na email #1)

Aan: [redacted]

Van: Jop Fackeldey

Onderwerp: WPH stichtingsvariant om mede-eigenaarschap vorm te geven

Beste [redacted]

Ter voorbereiding op het gesprekken onder leiding van de Commissaris van de Koning zou ik je willen vragen om het eerder genoemde concept van de stichtings-variant wat verder uit te werken. Graag zou ik terugzien op welke wijze het mede-eigenaarschap via de stichting vorm kan krijgen en hoe omwonenden dan ook in hun informatiebehoefte worden voorzien. Zou je deze uitwerking uiterlijk 22 maart met me kunnen delen?

Hartelijk dank alvast voor je medewerking

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey

Van: [redacted] - Windpark Hanze
Aan: Jop Fackeldey
Cc: [redacted]; [redacted]; [redacted] | Windkoepelgroen; [redacted]; [redacted]@zuiderzeeland.nl; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: Feitelijk relaas WPH-omwonenden
Datum: vrijdag 12 maart 2021 11:02:19
Bijlagen: Feitelijk relaas WPH - omwonenden 5Mrt2021.pdf

Geachte heer Fackeldey,

Via [redacted] begrepen wij dat u zich bezint op het eindrapport van [redacted]. Het bestuur van Windpark Hanze BV heeft een feitelijk relaas geschreven van het proces met de VOWH. Deze wilden wij u niet onthouden bij uw overwegingen en treft u in de bijlage aan.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Bestuur Windpark Hanze BV

[redacted]
+31 6[redacted]

Deze e-mail kan vertrouwelijke informatie bevatten en mag alleen door de geadresseerde worden gebruikt. Indien u deze e-mail per abuis toch ontvangt verzoek ik u direct contact met mij op te nemen en dit bericht niet te kopiëren of bij een ander dan de geadresseerde te bezorgen.

Samenvattend feitelijk overzicht gesprekken WPH – VOWH / periode september 2019 – februari 2021

Bestuur Windpark Hanze BV / [redacted] */* [redacted]
Dronten, 4 maart 2021

Op 16 september 2019 is het zgn. consensusdocument door partijen getekend. Deze verklaring drukt de bereidheid uit om de in het 'advies bemiddeling project Hanze' van de heren [redacted] en [redacted] behandelde onderwerpen verder uit te werken en te willen zoeken naar oplossingen over die onderwerpen.
WPH neemt kort hierna het initiatief en nodigt het bestuur van de VOWH uit een delegatie te vormen waarmee de gesprekken kunnen worden opgestart. Die delegatie komt er en daarmee worden voorbereidende gesprekken gevoerd tussen eind september en begin november 2019. Hier worden de eerste gedachten ontwikkeld over de gebiedscommissie, het benaderen van een onafhankelijk voorzitter, de werkwijze, de agenda die voorligt.

Vanaf 28 november 2019 vergadert de zgn. kern van de gebiedscommissie (bestuur WPH, tweemans-delegatie namens de VOWH aangevuld met voorzitter) onder leiding van [redacted], onafhankelijk voorzitter.

De eerste besprekingen – van eind november 2019 tot begin januari 2020- staan in het teken van het werken aan vertrouwen. Hiertoe wordt stilgestaan bij de gebeurtenissen en bijbehorende beleving vanuit het verleden, de wijze waarop communicatie is aangepakt enz. Verhelderende en noodzakelijke gesprekken.
Zo is meerdere keren gesproken over de effectiviteit van de communicatie vanuit de Windkoepel Groen, Windpark Hanze en de betrokken overheden naar de streek. Vanuit omwonenden is meer dan eens beweerd dat zij pas in het voorjaar 2019 op de hoogte werden gesteld van de plannen. Dit is aantoonbaar niet juist. WPH heeft een logboek over de communicatie samengesteld en dit ingebracht in de vergadering.
Het gesprek over dit onderwerp leidde er begin januari toe dat:

- van de kant van WPH werd erkend dat betrokkenen bij WPH in de informele contacten in het gebied een wat opener houding aan de dag hadden kunnen leggen
- van de kant van de VOWH werd erkend dat omwonenden, gelet op de communicatie die er geweest is, wel degelijk eerder en alerter hadden kunnen reageren.

Verder is in deze eerste fase aandacht besteed aan informatieoverdracht (Windplan Groen, WPH in al zijn facetten) en ook wordt een werkwijze afgesproken (notitie van WPH).

In januari brengt WPH een aantal voorstellen in om inhoudelijk met de belangrijkste onderwerpen van start te gaan.

1. Een voorstel waarbij ieder van de twee partijen een financieel adviseur aanwijst, waarbij dit duo van adviseurs wordt gevraagd een advies uit te brengen over [a] de mogelijke economische waarde van WPH en over [b] zakelijke condities (prijs) voor het mogelijk verwerven van aandelen in WPH door omwonenden. Een en ander op basis van daarvoor relevante en beschikbaar te stellen informatie.
2. Een voorstel waarbij externe adviseurs wordt gevraagd te adviseren over een omgevingsregeling.

Beide voorstellen worden op 16 januari besproken.

Naar aanleiding van voorstel [1] wordt besloten het duo van financieel adviseurs een advies te vragen over economische waarde van het windpark (een advies over instapcondities [b] wordt dus niet gevraagd). De hiervoor inmiddels benaderde adviseurs zullen hierover door hun opdrachtgevers worden geïnformeerd en daarmee de ruimte

krijgen om met behulp van aan hen beschikbaar te stellen informatie (Jaarrekening, SDE-businesscase, etc.) hun advieswerk te doen.

Over voorstel [2] wordt op 6 februari een opdrachtformulering vastgesteld. Een duo van experts zal worden gevraagd te adviseren over een passende omgevingsregeling.

Hoewel beide opdrachten begin februari door de onafhankelijk voorzitter helder geformuleerd zijn komt het vervolgens niet tot uitvoering. De voortgang wordt gehinderd door twee discussieonderwerpen die vanaf half februari herhaaldelijk over tafel gaan:

- Discussie over de vraag of *economische waarde* een rol mag/moet spelen bij het gesprek over instapcondities voor omwonenden. Duidelijk is dat voor WPH die economische waarde op z'n minst zwaar meeweegt en dat de VOWH-delegatie vooral kijkt naar *historische kosten*. De denkwerelden lopen sterk uiteen.
- Discussie over de vraag welke bedrijfsinformatie beschikbaar moet worden gesteld en aan welke personen. VOWH-delegatie wil gedetailleerde informatie op tafel, WPH is hier terughoudend in en heeft op een aantal momenten hierover ook overleg nodig met aandeelhouders. Uiteindelijk wordt de meest actuele businesscase, onder geheimhouding, verstrekt aan de VOWH.

Op 25 februari is deze discussie nog volop aan de orde en komen wij er ook nog niet uit. De voorzitter moet helaas concluderen dat ook de opdracht aan de adviseurs die zich zouden buigen over een omgevingsregeling voorlopig wordt uitgesteld. De VOWH-delegatie geeft prioriteit aan het onderwerp participatie/aandeelhouderschap.
De opdracht met betrekking tot een omgevingsregeling is dus niet gegeven.

Begin maart vindt een aantal gesprekken plaats in de kerngroep waarbij beide hiervoor genoemde discussieonderwerpen volop aan de orde zijn. Aan VOWH-zijde is de weerstand om economische waarde een rol te willen laten spelen groot. Aan WPH-zijde kost het moeite om -ook in afstemming met aandeelhouders- te komen tot een heldere en uitlegbare lijn wat betreft het beschikbaar stellen van informatie.
Het komt niet tot het op gang brengen van de gezamenlijke opdracht (aan de twee gekozen adviseurs) waartoe in januari was besloten.

In plaats daarvan vraagt de VOWH of WPH een voorstel wil doen met betrekking tot de inkoopcondities (met name de prijsstelling), zodat de haalbaarheid hiervan door hen kan worden beoordeeld. WPH geeft aan dat dat mogelijk is, maar dat het dan zo moet zijn dat beide partijen een totaalvoorstel samenstellen. Een totaalvoorstel dat niet alleen gaat over een inkoopprijs. Zo'n voorstel moet dan gaan over het geheel van de zakelijke verhouding tussen WPH en omwonenden. Dus over condities rondom een mogelijk aandeelhouderschap voor omwonenden, de mate van spreiding over omwonenden, het al dan niet kunnen "stapelen" met andere regelingen en ook over een beoogde omgevingsregeling.

In die lijn vindt op 12 maart een gesprek plaats in de kerngroep aangevuld met de financieel adviseurs van beide kanten. Inmiddels zijn door kerngroepleden en adviseurs NDA's getekend om vertrouwelijkheid met betrekking tot schriftelijk en mondeling te verstrekken informatie te waarborgen.
In dit gesprek worden de jaarrekening 2018/2019 en de businesscase die ten grondslag ligt aan de SDE-aanvraag toegelicht.
Ook in dit gesprek wordt van gedachten gewisseld over de verschillende benaderingen van mogelijke inkoopcondities: economische waarde versus historische kostprijs. Met name de financieel adviseurs brengen onder woorden dat zo'n verschil in benadering tot grote verschillen in uitkomst zullen leiden, verschillen die waarschijnlijk niet overbrugbaar zullen blijken te zijn.
Niettemin wordt afgesproken dat beide partijen aan de slag gaan met het samenstellen van een voorstel, zoals hiervoor bedoeld. Dit zal het vervolgens mogelijk maken die

voorstellen naast elkaar te leggen en te bespreken waar bruggen kunnen worden gebouwd en waar niet.
In het gesprek vraagt de VOWH om, naast de (door de AVA van WPH goedgekeurde) jaarrekening en de samenvatting van SDE-cijfers in de presentatie, te mogen beschikken over de volledige SDE-businesscase. Aangegeven wordt dan men dit nodig heeft om zich een beeld te vormen van de economische waarde.
Aan dat verzoek kan door WPH ter vergadering niet worden voldaan, maar kort daarna -na ruggenspraak met aandeelhouders- wel.

Hierna formuleert [redacted] (schriftelijk) zijn opdracht aan ieder van de partijen om tot een samenhangend voorstel te komen.

WPH meldt de afronding van hun voorstel begin mei bij [redacted]. Eind juni meldt ook de VOWH-delegatie de afronding en beide voorstellen worden op 1 juli aan [redacted] aangeboden.
Hierop volgt bespreking op 30 juli 2020.

Wie de voorstellen naast elkaar legt ziet dat de verschillen bij alle onderdelen zeer groot zijn. Dit blijkt ook in het gesprek op 30 juli.
Het komt daarbij -waarschijnlijk door oplopende frustratie- niet tot een gesprek over de vraag waar verschillen niet overbrugbaar lijken en waar mogelijk wel.
Aan de kant van WPH hadden wij -gelet op de voorgeschiedenis- inderdaad wel een groot verschil verwacht waar het de inkoopcondities betreft, maar de grootte van de verschillen van inzicht op de andere onderwerpen verraste ons extra negatief.
De VOWH-delegatie reageerde erg teleurgesteld op het feit dat WPH niet wilde ingaan op het verzoek de onderbouwing van onze prijsindicatie (voor 1% aandeel) te delen. Als basis voor de waardering is immers dezelfde businesscase SDE gebruikt welke ook aan omwonenden is verschaft. Hier voelden wij niet voor omdat de VOWH zichzelf geen beeld heeft gevormd van wat de economische waarde van het park zou kunnen zijn, terwijl daarvoor (en met dat doel) wel de ingrediënten beschikbaar zijn gesteld en toegelicht. Dit heeft -zo blijkt- ook geen rol gespeeld bij de opbouw van hun voorstel. Het zelf niet willen nadenken over economische waarde, maar het ons wel tot op detailniveau willen bevragen daarover roept irritatie op.

De voorzitter heeft ter afronding van dit gesprek aangegeven zich te beraden op het vervolg en aan ons (WPH) de vraag meegegeven of wij bereid zijn die onderbouwing alsnog te delen en hoe de opbrengst van een eventuele inkoop zou "landen" (en aangewend) bij WPH BV c.q. de aandeelhouders. Beide vragen hebben wij kort daarna schriftelijk beantwoord.

In een gesprek dat wij (WPH) kort hierna hebben met [redacted] delen wij onze zorgen met hem over de gang van zaken en het vervolg. Wij gaan op deze wijze niet tot enig resultaat komen. We lichten toe hoe wij erin staan (onder andere op het punt van de vraag naar onderbouwende informatie) en doen de suggestie een externe procesbegeleider te vragen om te helpen en zo te komen tot conclusies en waar mogelijk oplossingen.

Intussen rapporteert de voorzitter aan de gedeputeerde. Helaas wordt daarbij het beeld gecreëerd dat WPH de voortgang van het proces frustreert, omdat WPH bepaalde onderbouwende informatie niet wil delen. Uit het voorgaande blijkt wel hoe onjuist dát beeld is. Daarnaast wordt in deze communicatie -zo blijkt ons- eraan getwijfeld of bestuur/directie WPH en de aandeelhouders wel op één lijn zitten waar het betreft het "beleid" met betrekking tot het beschikbaar stellen van informatie en ook de inhoud van door WPH gedane voorstellen. Deze geuite twijfel schiet ons in het verkeerde keelgat. In een persoonlijk bericht aan [redacted] gaan wij in op beide onjuiste beelden waarvoor de voorzitter later zijn excuus maakt.

De voorzitter heeft vervolgens, ook in overleg met de gedeputeerde, de hulp ingeroepen van [redacted]. Er is een opdracht geformuleerd in overleg met zowel VOWH als WPH. Op basis van die opdracht is de heer Tiesinga inmiddels begonnen met zijn traject van bemiddeling en advisering.
De heer [redacted] brengt op 31 januari 2021 zijn rapportage uit.

In de laatste vergadering van de kerngroep op 9 februari 2021 blijkt al dat de verschillen van inzicht zeer groot zijn. Het bestuur WPH kondigt aan de voorstellen van de heer [redacted] met een positief advies voor te leggen aan de eigen AvA. De vertegenwoordigers van de VOWH kunnen niet instemmen met deze voorstellen.

De Algemene Vergadering van Aandeelhouders van WPH BV concludeert op 11 februari 2021 dat het in het rapport opgenomen advies over het vervolg nu moet worden uitgewerkt en uitgevoerd bij voorkeur samen met de VOWH.
Het bestuur van de VOWH kan zich niet verenigen met het advies en het rapport.

De voorzitter van de gebiedscommissie bericht ons over het (wederom) stranden van het overleg middels een brief van 26 februari 2021.

Tenslotte willen wij, alles overziend en mogelijk ten overvloede, nog stilstaan bij een drietal punten. Punten, waarvan wij ervaren dat een risico aanwezig is van onjuiste beeldvorming met betrekking tot de opstelling van Windpark Hanze. Beeldvorming die zijn basis vindt in uitingen vanuit de VOWH en die helaas ook niet wordt opgehelderd door genoemde brief van de voorzitter van de gebiedscommissie.

1. Een telkens terugkerend punt van discussie is de status van het adviesrapport [redacted]. Van de kant van de VOWH wordt dit adviesrapport steeds aangehaald als "het consensusdocument", een soort van overeenkomst die dan zoveel mogelijk naar de letter moet worden uitgevoerd. Afgezien van het feit dat het betreffende adviesrapport niet de mate van concreetheid heeft om als zodanig te kunnen dienen, willen wij (nogmaals) duidelijk maken dat het consensusdocument de door partijen getekende verklaring is die aan het rapport is toegevoegd. De strekking van die verklaring is dat wij het rapport serieus willen nemen en dat wij ons uiterste best doen om in het verlengde van dat rapport tot afspraken te komen. En dat hebben wij ook gedaan, zoals uit het voorgaande relaas mag blijken.
2. Het overleg in de kerngroep is feitelijk gestrand, in een impasse geraakt op (of kort na) 30 juli 2020. Wat regelmatig terugkomt is de bewering dat die impasse is ontstaan doordat van de kant van WPH de onderliggende informatie bij het prijsvoorstel niet werd gegeven. Dat is echt een onjuiste voorstelling van zaken. De impasse is ontstaan omdat de manier waarop van beide kanten naar "inkoopcondities" werd gekeken haaks op elkaar stond. Manieren van beschouwen die niet of heel moeilijk bij elkaar te brengen zijn. Het leidde ook tot indicatieve prijsvoorstellen die zodanig uiteenliepen dat het verschil als niet overbrugbaar moet worden beschouwd. Daar komt nog bij dat uit het hele traject dat voorafging blijkt dat er bij de VOWH geen bereidheid was zich serieus te verdiepen in de economische waarde van dit windpark. Uit alles bleek dat er juist heel veel weerstand was om dit onderwerp werkelijk te betrekken bij het gesprek over instapmogelijkheden. In die situatie is een gesprek op basis van gelijkwaardigheid over dat onderwerp (economische waarde) niet mogelijk en heeft het dus ook geen zin onderliggende informatie te delen. In het traject dat de heer [redacted] heeft doorlopen is die onderliggende informatie met hulp van een financieel deskundige kritisch tegen het licht gehouden. Met als conclusie dat het door WPH gedane voorstel niet onredelijk was. De heer [redacted] heeft ook vastgesteld dat de benadering vanuit de VOWH dusdanig anders is geweest dat de verschillen van inzicht niet overbrugbaar zijn.

3. Ten onrechte wordt op een aantal momenten in het gesprek de indruk gewekt dat in het advies van de heer [redacted] financiële deelneming middels aandeelhouderschap niet verder wordt uitgewerkt, omdat van de kant van WPH (of aandeelhouders) aan de voorkant van het proces zou zijn meegegeven dat dit niet meer bespreekbaar is. Weliswaar vermeldt het rapport op pag. 10 dat er bij onze aandeelhouders "in deze fase weinig tot geen bereidheid meer is" en dat klopt ook. Wij hebben deze inschatting in januari gedeeld met de heer [redacted] in de fase waarin hij bezig was om met behulp van zijn financieel adviseur onze voorstellen en onderbouwing te doorgronden. Hierbij speelden het zeer grote verschil in benadering (zie punt 2) een belangrijke rol evenals het gegeven dat ons voorstel op het moment dat dit met de heer [redacted] werd besproken ook al weer meer dan een half jaar oud was en dat de fase van financial close aanstaande is. Kortom: wij hebben voorafgaand aan dit proces geen beperkingen meegegeven wat betreft mogelijke oplossingsrichtingen en wij zijn ervan overtuigd dat de heer [redacted] dergelijke beperkingen ook niet zou hebben geaccepteerd. De heer [redacted] heeft zijn eigen analyse uitgevoerd en redeneerlijn opgebouwd.

Het bestuur van WPH vindt de bovenstaande 3 punten van groot belang om vast te leggen wat onze zienswijze is t.a.v. het proces en de beeldvorming die daar, ten onrechte, is ontstaan.

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted] ; [redacted]
Onderwerp: RE: [redacted] afspraak 2 WPH
Datum: dinsdag 16 maart 2021 14:34:14

Maak maar even een telefonische afspraak

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey
Gedeputeerde Provincie Flevoland
T: 0320-[redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: dinsdag 16 maart 2021 11:30
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
CC: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: RE: [redacted] - afspraak 2 WPH

Hoi [redacted]

Ik denk dat het goed is als Jop aangeeft dat hij [redacted] er graag bij heeft. @Jop, kan jij [redacted] nog bellen om dit aan te geven?

Groet [redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: dinsdag 16 maart 2021 11:26
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: [redacted] - afspraak 2 WPH

Net [redacted] gesproken voor de afspraak 2 inz WPH.

Hij vindt het vreemd dat hij wordt uitgenodigd voor een afspraak met de aandeelhouders, mede nav het gesprek dat hij eerder met Jop had.
Hij dacht meer aan de bestuurders [redacted] e/o [redacted] ??

Wat wil je hier mee?

Met vriendelijke groet,
[redacted]

Bestuurssecretariaat Provincie Flevoland
Bezoekadres: Visarenddreef 1, 8232 PH Lelystad
Postadres: Postbus 55, 8200 AB Lelystad
T: 0320 –[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W: www.flevoland.nl

Van: Jop Fackeldey
Aan: "[redacted] - Windpark Hanze"
Cc: Leen Verbeek; [redacted]; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: RE: Uitnodiging gesprekken
Datum: woensdag 17 maart 2021 16:35:17

Geachte heren,
Uw bericht en feitenrelaas heb ik in goede orde ontvangen. Het is nuttig om uw beleving van de procesgang te kennen. Uiteraard ben ik bereid een nadere toelichting te vernemen. Ik zal mijn secretariaat vragen een afspraak met u te maken.

Wat mij betreft staat dat los van het proces dat ik u geschetst heb. Voor de helderheid, de onafhankelijk voorzitter, dhr. [redacted], heeft zoals bekend gemeld "Dat betekent voor mij dat ik helaas geen ruimte meer zie om als voorzitter een gezamenlijk besluit te nemen met een wederzijds gedragen oplossing voor verdere uitwerking. Daar is immers volledige medewerking en enige souplesse voor nodig." Daarmee is een belangrijke afspraak uit het consensusdocument niet tot invulling gekomen.
Daarom kies ik er voor de route te volgen die ik geschetst heb. Ik zal dat zo snel mogelijk doen. Omdat één van de discussiepunten betrekking heeft op het aandeelhouderschap hecht ik er aan dat finale gesprek direct met de aandeelhouders te voeren. Mochten de aandeelhouders zich bij dat overleg willen laten vergezellen door hun bestuur dan staat ze dat wat mij betreft vrij.

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey
Gedeputeerde Provincie Flevoland
T: 0320-[redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl

Van: [redacted] - Windpark Hanze <[redacted]@windparkhanze.nl>
Verzonden: woensdag 17 maart 2021 13:33
Aan: Jop Fackeldey <Jop.Fackeldey@flevoland.nl>
CC: Leen Verbeek <Leen.Verbeek@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>
Onderwerp: Fw: Uitnodiging gesprekken

Geachte heer Fackeldey,

In bijgaande mail zet u uiteen welk proces u voor ogen heeft om uw beeld en daarop te baseren oordeel te kunnen vormen over datgene wat de achterliggende periode (inmiddels zo'n anderhalf jaar) heeft gebracht wat betreft het onderwerp van (onder meer) participatiemogelijkheden voor omwonenden in Windpark Hanze. Wij begrijpen het belang van dat proces, met name ook voor het juist informeren van Provinciale Staten. Dat u ter voorbereiding op de gesprekken die u in bijgaande mail aankondigt de aandeelhouders van Windpark Hanze wilt spreken begrijpen we ook.

Wat ons stoort is dat u met alle partijen heeft gesproken of gaat spreken behalve met het bestuur van Windpark Hanze BV. Wij zouden echter graag in de gelegenheid worden gesteld om als bestuur van Windpark Hanze met u in gesprek te komen over het verloop van het proces dat wij vanaf september 2019 hebben doorlopen. Wij hebben u daarover eind vorige week bijgaande notitie gestuurd en deze zouden wij graag willen toelichten. U heeft daar mogelijk ook vragen over. Wij zien dat in de discussie over de onderhavige materie - soms ook gestuurd door emoties- snel beelden en feiten door elkaar heen kunnen gaan lopen en daarom hebben wij in die notitie de belangrijkste feiten op een rij gezet. Als bestuur van WPH hebben wij met de vertegenwoordigers van de Vereniging van Omwonenden (VOWH) aan de onderhandelingstafel gezeten en voelen wij ons in hoge mate (mede)verantwoordelijk voor het proces.

Er is nog een reden om met u in overleg te willen treden. Voor ons staat niet ter discussie of de in gezamenlijk overleg geformuleerde opdracht van de heer [redacted] correct is uitgevoerd. Onze aandeelhouders hebben, zoals u weet, ons als bestuur van WPH BV de opdracht gegeven om het advies van de heer [redacted] nu verder uit te werken en uit te voeren. Dat is een opdracht waarmee wij verder willen en ook een opdracht die maar in beperkte mate verder uitstel verdraagt. Dit laatste heeft te maken met de planning van het project, met name de voortgang van de voorbereidende werkzaamheden richting financial close. In relatie tot het door u geschetste proces (dat al snel een aantal weken zal vergen) plaatst dit ons voor een dilemma: dat zult u wel begrijpen. Wij bespreken dit dilemma graag met u.

Wij wachten uw bericht naar aanleiding van dit verzoek af.

Met vriendelijke groet,

Bestuur Windpark Hanze BV

[redacted]

------ Doorgestuurd bericht ------
Van: "Jop Fackeldey" <[redacted]@flevoland.nl>
Aan: "[redacted]@live.nl'" <[redacted]@live.nl>; "[redacted]@wielinkbv.nl'" <[redacted]@wielinkbv.nl>; "[redacted]@solcon.nl'" <[redacted]@solcon.nl>; "[redacted]@zuiderzeeland.nl'" <[redacted]@zuiderzeeland.nl>; "[redacted]@windparkhanze.nl'" <[redacted]@windparkhanze.nl>; "[redacted]@solcon.nl'" <[redacted]@solcon.nl>; "[redacted]@zuiderzeeland.nl'" <[redacted]@zuiderzeeland.nl>; "[redacted]@hotmail.com'" <[redacted]@hotmail.com>; "[redacted]@gmail.com'" <[redacted]@gmail.com>; "[redacted]@gmail.com'" <[redacted]@gmail.com>; "[redacted]@hotmail.com'" <[redacted]@hotmail.com>; "[redacted]@gmail.com'" <[redacted]@gmail.com>; "[redacted]@gmail.com'" <[redacted]@gmail.com>; "[redacted]@gmail.com'" <[redacted]@gmail.com>
Cc: "Leen Verbeek" <Leen.Verbeek@flevoland.nl>; "[redacted]" <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: 15-3-2021 15:31:24
Onderwerp: Uitnodiging gesprekken

Geachte allemaal,

Op 26 februari heeft [redacted] mij bericht dat het in de Gebiedscommissie Windpark Hanze niet mogelijk is gebleken overeenstemming te bereiken over de participatiemogelijkheden voor omwonenden. In zijn schrijven doet hij verslag van het doorlopen traject en constateert hij dat hij als voorzitter geen ruimte meer ziet voor een wederzijds gedragen oplossing. Nadat ik kennis heb genomen van deze brief heb ik gesproken met [redacted], Leen Verbeek, [redacted] (samen met [redacted]) en [redacted]. De brief en gesprekken brengen me tot het volgende:

In de eerste plaatst betreur ik het dat dit het resultaat is van de maandenlange onderhandelingen en inspanning van u allen. Gezien de strekking van het consensusdocument had ik goede hoop dat u tot overeenstemming zou komen. Deze uitkomst betekent echter aan beide kanten verlies en doet afbreuk aan het maatschappelijk draagvlak voor windenergie.

In de tweede plaats moet ik Provinciale Staten informeren omdat er over deze kwestie een motie is aangenomen. Voordat ik dat doe wil ik u allen uitnodigen voor een tweetal gesprekken onder onafhankelijke leiding van de Commissaris van de Koning. Het is niet de bedoeling een derde bemiddelingsproces te beginnen. Doel van de gesprekken is wel om nog een laatste maal elkaars belangen en beschikbare oplossingen te delen. Op deze manier wil ik kunnen vast stellen dat al het mogelijke is gedaan en ook alle mogelijke alternatieven zijn besproken om het draagvlak in het gebied te vergroten. In het eerste gesprek zal het gaan om de belangen en oplossingen. In het tweede gesprek trekken we conclusies.

Ter voorbereiding op de gesprekken wil ik me nader laten informeren over de besproken en evt. nog alternatieve oplossingen. Mogelijk kom ik daarover nog met een aantal vragen bij u terug. Deze informatie neem ik mee naar het eerste gesprek.

Ik vertrouw er op dat u allen meewerkt aan de gesprekken en zal het secretariaat vragen contact met u op te nemen voor het plannen van de afspraak.

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey

disclaimer
http://www.flevoland nl/Informatie/Disclaimer-e-mail

Van: Jop Fackeldey
Aan: Hans Tijl
Onderwerp: FW: VRAAG: FW: Verzoek tot voorbereidend overleg - afspraak
Datum: maandag 22 maart 2021 15:48:30

Hans,

Morgen graag even sparren over de noodzaak van dit fysieke overleg

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey
Gedeputeerde Provincie Flevoland
T: 0320-[redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: maandag 22 maart 2021 12:50
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: RE: VRAAG: FW: Verzoek tot voorbereidend overleg - afspraak

Punt 2 is iig akkoord. Volgens mij zijn fysieke afspraak conform de RIVM richtlijnen, maar dat ben ik inmiddels ook een beetje kwijt. Ik heb niet per se een voorkeur, maar lijkt me niet dat we willen uitstralen dat we ons niet aan de richtlijnen houden.

A.s vrijdag lukt het me om ook fysiek aanwezig te zijn.

Groet [redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: maandag 22 maart 2021 12:18
Aan: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: VRAAG: FW: Verzoek tot voorbereidend overleg - afspraak

Jop, [redacted],

WPH afspraak 2 a.s. vrijdag 13.30-14.30

Vraag:

1. Zij geven de voorkeur aan een fysieke bijeenkomst. Is dat oke?
2. Uitnodigen [redacted], mede bestuurslid WPH Aangelanden BV. (hij heeft de meeste contacten met de bewoners gehad).
3. Idem voor WPH afspraak 3

Met vriendelijke groet,
[redacted]

Bestuurssecretariaat Provincie Flevoland
Bezoekadres: Visarenddreef 1, 8232 PH Lelystad
Postadres: Postbus 55, 8200 AB Lelystad

T: 0320 – [redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl
W: www.flevoland.nl

Van: [redacted] <[redacted]@solcon.nl>
Verzonden: maandag 22 maart 2021 12:01
Aan: SecretariaatFackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: RE: Verzoek tot voorbereidend overleg - afspraak

Secretariaat Fackeldey.

Beste [redacted],

Hierbij bevestigen wij de onderstaande afspraak. Alle genoemde aandeelhouders en de heer [redacted] sluiten aan
Datum 26 maart 13.30 uur.
Verder willen wij laten aansluiten in dit overleg, [redacted], mede bestuurslid WPH Aangelanden BV.

Ik ben er van uitgegaan dat dit overleg plaats vindt op het provinciehuis (fysiek)

Ik neem aan dat u de afspraak bevestigd en een uitnodiging met een eventuele agenda verstuurt.

Met vrgr. [redacted].

Namens Aangelanden BV.

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: dinsdag 16 maart 2021 14:34
Aan: [redacted]@solcon.nl' <[redacted]@solcon.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: Verzoek tot voorbereidend overleg - afspraak

Beste heer [redacted],

Graag maak ik een afspraak met Jop Fackeldey, u, de overige aandeelhouders van Windpark Hanze ([redacted]) en de heer [redacted]. Namens de provincie sluit [redacted] aan. Als zo-even besproken overlegt u met de overige aandeelhouders.

Voor een afspraak van een uur stel ik voor de volgende data voor:

- 25 maart 2021 tussen 15.30 en 18.00
- 26 maart 2021 08.30-09.30
- 26 maart 2021 tussen 13.30 en 15.00 uur

Graag verneem ik welke datum schikt.

Mocht geen van de data schikken, dan kunnen wij andere data te bespreken.

Van: [redacted]
Aan: Jop Fackeldey; [redacted]; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: overleg 24 maart
Datum: dinsdag 23 maart 2021 15:18:46
Bijlagen: Gedachtelijn t.b.v. overleg maart april 2021.docx

Beste Jop,

Vanochtend bespraken [redacted] en ik het bericht van je, dat morgenvroeg onderwerp van gesprek is.
In de kern hebben we drie overwegingen:

1. **We denken dat een stichting, zoals [redacted] die ziet, niet bijdraagt aan een oplossing. De gedachte van Henk is dat een rechtspersoon, een stichting, kan functioneren tussen de omwonenden en Hanze b.v. De vraag is wat het doel van de stichting is. Het is een rechtspersoon, die op één of andere wijze gelden ontvangt vanuit de groep omwonenden en dat geld op haar beurt weer verstrekt aan Hanze bv in de vorm van een achtergestelde lening. De voorgestelde rente zou [redacted] kunnen bedragen. Het kenmerk van een lening is, dat deze op enig moment wordt afgelost; op dat moment heeft de stichting geen nut meer. De voorzitter van de stichting krijgt een rol als adviseur binnen Hanze, maar heeft geen enkele zeggenschap. Hij krijgt hooguit informatie over ontwikkelingen gedurende de looptijd van de lening, maar ja, wat kun je met de informatie?**
2. **Als de stichting de gelden van de omwonenden inzet voor aandelen, eventueel ter beschikking gesteld door het waterschap, ontstaat een andere situatie. De voorzitter is nu te zien als vertegenwoordiger van een groep investeerders, vergelijkbaar met de positie van andere aandeelhouders. Rendement wordt in deze situatie het sleutelwoord en er komt in beginsel geen einde aan. Vraag is wel waarom een stichtingsvorm prevaleert boven die van een vereniging, de vereniging van omwonenden.**
3. **Als bijlage vind je bij dit bericht een gedachtelijn, zoals [redacted] en ik het geheel op dit moment zien. We kunnen ons voorstellen, dat we de tekst in het overleg onder leiding van Leen, mondeling inbrengen. Het zou dan de functie kunnen hebben/krijgen van een 'aha erlebnis'.**

vriendelijke groet,

[redacted]

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Onderwerp: Re: afspraken - Volgende stappen Windpark Hanze incl minidraaiboek en conceptmails
Datum: woensdag 31 maart 2021 12:06:31

Dank

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 31 mrt. 2021 om 10:49 heeft [redacted] <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:

Wat	Wie	Wanneer
1. Uitwerken optie Stichting	Provincie vraagt [redacted]	Email #3 wordt 15 mrt verzonden. Deadline uitwerking uiterlijk 22/3
2. Gesprek Jop, [redacted] en [redacted] over opbrengst 1 Afspraak geweest: 24 maart 11.30	Provincie organiseert	Gesprek wordt ingepland in week van 22/3
3. Gesprek aandeelhouders WPH Afspraak: 7 april 12.30-13.30	Provincie organiseert	Na verzenden email #2 afspraak inplannen via secretariaat Jop (voorkeur voor week 22/3 na gesprek bij nr 2)
4. Gesprek olv CdK met alle betrokkenen. Afspraak 1: 26 april, 12.30-14.00 **Afspraak 2: nog in te plannen na 26 april**	Provincie organiseert 2 overleggen	Na verzenden email #1 inplannen via secretariaten Leen en Jop (voorkeur voor eerste week april)

Met vriendelijke groet,
[redacted]

[redacted]
Bezoekadres: Visarenddreef 1, 8232 PH Lelystad
Postadres: Postbus 55, 8200 AB Lelystad
T: 0320 – [redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl
W: www.flevoland.nl

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 31 maart 2021 08:19
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: FW: Na 26 april - Volgende stappen Windpark Hanze incl minidraaiboek en conceptmails

Met vriendelijke groet,
[redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: maandag 15 maart 2021 09:49
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: Na 26 april - Volgende stappen Windpark Hanze incl minidraaiboek en conceptmails

29-3-21 [redacted] afspraken 1-3 zijn gemaakt.
Na 26 april **afspraak 4** inplannen, termijn iom [redacted] en Jop; voorzitter Leen Verbeek

Bij deze

Laat gerust weten als het vragen oproept.

Groet [redacted]

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Cc:
Onderwerp: Re: VRAAG: RE: Overleg Windpark Hanze – hybride overleg
Datum: donderdag 15 april 2021 16:11:17

Ja, prima

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 15 apr. 2021 om 16:09 heeft [redacted] <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
>
> Jop, ben jij akkoord met de tekst hieronder voor de uitnodiging hybride overleg?
>
> Met vriendelijke groet,
> [redacted]
>
> [redacted]
> Bezoekadres: Visarenddreef 1, 8232 PH Lelystad
> Postadres: Postbus 55, 8200 AB Lelystad
> T: 0320 – [redacted]
> E: [redacted]@flevoland.nl
> W: www.flevoland.nl
>
> **Van:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
> **Verzonden:** donderdag 15 april 2021 12:54
> **Aan:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
> **CC:** Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
> **Onderwerp:** RE: Overleg Windpark Hanze – hybride overleg
>
> Hoi [redacted]
>
> Ik neem Jop ook even mee zodat hij kan meelezen. @Jop, het leek mij het beste als de omwonenden en directie elkaar live in de ogen kunnen kijken en de rest digitaal aanwezig is. Akkoord?
>
> Ik heb hieronder een paar aanpassingen gedaan zodat we meer kans maken dat ze fysiek aanschuiven.
>
> Groet [redacted]
>
> **Van:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
> **Verzonden:** donderdag 15 april 2021 12:50
> **Aan:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
> **CC:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
> **Onderwerp:** Overleg Windpark Hanze – hybride overleg
>
> Hoi [redacted], zie onder mijn tekstvoorstel aan de deelnemers.

Beste allen,

Op maandag 26 april van 12.30 tot 14.00 uur is het overleg over windpark Hanze. In verband met de coronamaatregelen is er een digitaal overleg gepland.

Binnen de coronamaatregelen is het wel mogelijk het overleg hybride te laten plaatsvinden.

Wij stellen het op prijs als de volgende deelnemers op het provinciehuis willen komen. ~~dan ook voor om op het Provinciehuis uit te nodigen:~~

- <!--[if !supportLists]--><!--[endif]-->de directie van Windpark Hanze, de heren [redacted] en [redacted]; en
- <!--[if !supportLists]--><!--[endif]-->~~een~~ de vertegenwoordiging van de omwonenden, de heren [redacted] en [redacted].

Comissaris Verbeek, gedeputeerde Fackeldey en mevrouw [redacted] zijn eveneens op het provinciehuis aanwezig.

Alle overige deelnemers sluiten digitaal aan.

Graag vernemen wij op korte termijn of u kunt instemmen met een hybride overleg als voorgesteld.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

[redacted] Provincie Flevoland
Bezoekadres: Visarenddreef 1, 8232 PH Lelystad
Postadres: Postbus 55, 8200 AB Lelystad
T: 0320 – [redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl
W: www.flevoland.nl

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: woensdag 14 april 2021 20:36
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: RE: Melding 2021 3402 Hybride overleg organiseren

Goedenavond

Op maandag 26 april van 12.30 tot 14u staat er een overleg op de agenda over windpark Hanze. Het servicecentrum heeft meegedacht hoe dit hybride te organiseren en [redacted] gevraagd hierbij te ondersteunen. Voordat er definitief opdracht verleend kan worden moeten we nog een paar zaken definitief afstemmen:

- Rietkerkzaal of Statenzaal: Rietkerk heeft de absolute voorkeur omdat het een bemiddelend gesprek is waar emoties wat zijn opgelopen. De enorme afstanden in de statenzaal gaan daarbij niet helpen. [redacted]@flevoland.nl, kunnen jullie daar uitsluitsel over geven?
- Misschien een klein detail. In de offerte van [redacted] stond dat ze geen omvormer van hdmi naar sdi hadden. [redacted]@flevoland.nl, hebben wij die wel? En wat gebeurt er als we deze niet hebben?

- Jop en Leen willen graag hybride overleg, maar willen bezoekers dit ook? [redacted] willen jullie die vraag neerleggen bij de genodigden? Ik kan me voorstellen dat we van de directie van WPH ([redacted]) en van de omwonenden ([redacted]) uitnodigen naar het provinciehuis te komen en de rest digitaal de bijeenkomst laten bijwonen.

Zullen we proberen hier uiterlijk maandagmorgen uitsluitsel in te krijgen? Als de hybride vorm doorgaat zorg dan gelijk voor een opdrachtbon vanuit SenB.

Groet [redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 14 april 2021 19:34
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: Melding 2021 3402 Hybride overleg organiseren

Hartelijk dank! Ik had alleen de vraag nog gesteld of het overleg ook in de Rietkerkzaal kon plaatsvinden. De Statenzaal is ongewenst voor de aard van het overleg.

Groet [redacted]

Van: [redacted]@flevoland.nl <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: woensdag 14 april 2021 11:01
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: Melding 2021 3402 Hybride overleg organiseren

Provincie Flevoland 2021 3402

Beste [redacted],

De reservering is in het systeem gezet en de opdracht is aangevraagd bij [redacted] ter ondersteuning.

De opdrachtbon dient inderdaad door SenB aangemaakt te worden, kun jij ons deze nog aanleveren? Dan kunnen we deze doorzetten naar [redacted].

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Cc:
Onderwerp: Re: Overleg Windpark Hanze - hybride overleg
Datum: woensdag 21 april 2021 14:13:12

Ik had eerst een nadere toelichting willen geven, maar bij nader inzien, stuur de reactie zoals door [redacted] verwoord maar gewoon terug. Uitleg kan altijd nog.

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 21 apr. 2021 om 09:02 heeft [redacted]
> <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
>
> Jop, ben jij akkoord met de tekst?
>
> Met vriendelijke groet,
> [redacted]
>
> [redacted]
> Bezoekadres: Visarenddreef 1, 8232 PH Lelystad
> Postadres: Postbus 55, 8200 AB Lelystad
> T: 0320 – [redacted]
> E: [redacted]@flevoland.nl
> W: www.flevoland.nl
>
> **Van:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
> **Verzonden:** woensdag 21 april 2021 08:56
> **Aan:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; Jop Fackeldey [redacted]@flevoland.nl>
> **Onderwerp:** RE: Overleg Windpark Hanze - hybride overleg
>
> Korte reactie lijkt me voldoende
>
> "We hebben ons in de eerste mail vergist door u als directie benoemen. Excuus voor de ontstane verwarring. We blijven het echter op prijs stellen als u als aandeelhouders fysiek aanwezig kan zijn."
>
> Groet [redacted]
>
> **Van:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
> **Verzonden:** woensdag 21 april 2021 08:49
> **Aan:** Jop Fackeldey <J[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]

<[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: FW: Overleg Windpark Hanze - hybride overleg

Zie onderstaande reactie.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

[redacted]
Bezoekadres: Visarenddreef 1, 8232 PH Lelystad
Postadres: Postbus 55, 8200 AB Lelystad
T: 0320 – [redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl
W: www.flevoland.nl

Van: [redacted] <[redacted]@solcon.nl>
Verzonden: dinsdag 20 april 2021 21:46
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] <info@koddelandbouw.nl>; [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>; [redacted] - Windpark Hanze <[redacted]@windparkhanze.nl>
Onderwerp: RE: Overleg Windpark Hanze - hybride overleg

Secretariaat Fackeldey.

Geachte mevrouw [redacted],

Wij willen u erop wijzen dat er vanuit onze kant toch enige mate van verwarring is ontstaan over uw uitnodiging 26 april op het provinciehuis te Lelystad.
U heeft een uitnodiging gestuurd op 15 april naar alle betrokkenen, dus ook naar WPH Aangelanden BV. Wij worden daar fysiek uitgenodigd evenals, althans dat is onze interpretatie, de directie van Windpark Hanze welke vertegenwoordigd wordt door [redacted] en [redacted].
Uit de mail van 19 april lijkt het erop dat de uitnodiging ook anders geïnterpreteerd kan worden. Nu worden wij, [redacted] en [redacted], samen uitgenodigd om met de omwonenden fysiek aanwezig te zijn. Toch willen wij u wijzen op de mail van 15 april, met de volgende tekst:
Wij stellen het op prijs als de volgende deelnemers op het provinciehuis willen komen.

- de directie van Windpark Hanze, de heren [redacted]; en
- de vertegenwoordiging van de omwonenden, de heren [redacted].

De heren [redacted] en [redacted] zijn namelijk niet de directie van Windpark Hanze, van [redacted] is directeur van Aangelanden BV en Kodde is algemeen bestuurslid.

Gezien het onderhandelingstraject, welke gevoerd is door onze directie, Windpark Hanze BV., gedurende het afgelopen anderhalf jaar met de VOWH (Omwonenden), vinden wij dit een ongewenste samenstelling. Vanuit de aangelanden is er nooit

rechtstreeks contact geweest met de VOWH, en kennen wij niet alle details van deze gesprekken.
Windpark Hanze BV heeft uit vier aandeelhouders, waarvan WPH aangelanden er één van is. De gemaakte besluiten gedurende het gehele proces zijn in algemene overeenstemming gemaakt in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA), dus ook de besluiten omtrent het onderhandelingsproces en het advies van [redacted].

Wij stellen voor, om verdere verwarring te voorkomen, de volgende opties.:

1. **De directie van Windpark Hanze BV. , de heren [redacted] en [redacted] , worden uitgenodigd om op het provinciehuis aanwezig te zijn. (fysiek)**
2. **Of alle uitgenodigden nemen digitaal aan het overleg deel.**

In afwachting van uw antwoord,

[redacted].
[redacted].

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: maandag 19 april 2021 13:08
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@live.nl' <[redacted]@live.nl>; [redacted]@wielinkbv.nl' <[redacted]@wielinkbv.nl>; [redacted]@solcon.nl' <[redacted]@solcon.nl>; [redacted]@zuiderzeeland.nl' <[redacted]@zuiderzeeland.nl>; [redacted]@windparkhanze.nl' <[redacted]@windparkhanze.nl>; [redacted]@solcon.nl' <[redacted]@solcon.nl>; [redacted]@zuiderzeeland.nl' <[redacted]@zuiderzeeland.nl>; [redacted]@hotmail.com' <[redacted]@hotmail.com>; [redacted]@gmail.com' <[redacted]@gmail.com>; [redacted]@gmail.com' <[redacted]@gmail.com>; [redacted]@hotmail.com' <[redacted]@hotmail.com>; [redacted]@gmail.com' <[redacted]@gmail.com>; [redacted]@gmail.com' <[redacted]@gmail.com>; [redacted]@gmail.com' <[redacted]@gmail.com>; 'info@koddelandbouw.nl' <info@koddelandbouw.nl>; [redacted]@kluifhooft.nl' <[redacted]@kluifhooft.nl>
CC: Leen Verbeek <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: RE: Overleg Windpark Hanze – hybride overleg

Beste genodigden,

Naar aanleiding van onze mail over het hybride overleg hebben we een aantal vervolgvragen gekregen. Hierover wil ik u als volgt berichten:

- De bemiddelaars en adviseurs schuiven digitaal aan. Vanwege de corona-

maatregelen én omdat de kwestie zich tussen omwonenden en windpark speelt zien we geen aanleiding bemiddelaars en/of adviseurs fysiek aan te laten schuiven. Zij kunnen overigens ook digitaal participeren en desgevraagd reageren.

- Zowel windpark als omwonenden kunnen met elk 2 personen fysiek aanwezig zijn. We gaan er van uit, zoals ook in het overleg met de gedeputeerde besproken, dat van de zijde van het windpark de aandeelhouders Van [redacted] en [redacted] aanwezig zijn. De directie kan uiteraard zo zij dit wensen digitaal deelnemen. Vanuit de vereniging van omwonenden zijn voorzitter Jan vd Veen en/of de heer Wielink en/of heer Salomons uitgenodigd.

We hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Cc:
Onderwerp: Re: Overleg Windpark Hanze - hybride overleg
Datum: donderdag 22 april 2021 11:50:37

Of " Ik vind het jammer dat ook praktische bedoelde afspraken lijken te leiden tot onderhandelingen. "

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 22 apr. 2021 om 11:38 heeft [redacted] <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
>
> Omdat de eerste zin een strijd tussen windpark en provincie oplevert, terwijl het om windpark en omwonenden gaat. En uiteindelijk kunnen wij toch niet voorschrijven wie er wel en niet komen opdagen (ze zouden ook zo maar verkouden kunnen worden). Ik wil die strijd voorkomen en insteken op goodwill naar ons toe. Eventueel kun je wel je teleurstelling uiten in een eerste zin….
>
> "Ik vind het betreurenswaardig dat u geen gehoor geeft aan onze uitnodiging"
>
> ---
>
> **Van:** Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
> **Verzonden:** donderdag 22 april 2021 11:31
> **Aan:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
> **CC:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
> **Onderwerp:** Re: Overleg Windpark Hanze - hybride overleg
>
> Prima toevoegingen, maar waarom haal je die eerste zin weg. dat is toch eigenlijk de kern van het probleem ?
>
> Verstuurd vanaf mijn iPad
>
> > Op 22 apr. 2021 om 11:29 heeft [redacted] <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
> >
> > Hoi Jop
> >
> > Heb de hele scherpe randjes er uit gehaald. Het lijkt me goed als jij de mail uit jouw mailbox stuurt of dat de mail door jou wordt ondertekend.
> >
> > Groet [redacted]
> >
> > ---
> >
> > **Van:** Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
> > **Verzonden:** donderdag 22 april 2021 11:08
> > **Aan:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
> > **CC:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>

Onderwerp: Re: Overleg Windpark Hanze - hybride overleg

Jawel, maar ik was niet van plan de spelregels te laten dicteren. Mijn voorstel zou toch een strenge reactie zijn.
Geachte heren,

~~Kennelijk strekt de behoefte om overal over te onderhandelen zicht uit tot ook de vraag wie op welke manier deelneemt. Daar ga ik niet in mee.~~ De directie voert - u geeft dat zelf aan - de besluiten van de AVA uit. Daarmee is zij ook gebonden aan de kaders die de AVA meegegeven hebben. In deze laatste poging zullen we moeten zoeken naar oplossingen die wellicht niet in die kaders passen en daarbij is de fysieke aanwezigheid en rechtstreekse communicatie zeer gewenst.

Bovendien gaat dit proces in belangrijke mate ook over relaties tussen mensen. Ook daarin staan de aandeelhouders in directe relatie tot de omwonenden. Met uw aanwezigheid kunt u laten zien deze relatie te erkennen en daarin te willen investeren.

Om deze reden komen we tot de uitnodigingen zoals gedaan en handhaven we die. We verzoeken U een laatste maal indringend met deze uitleg gehoor te geven aan de uinodiging: aandeelhouders fysiek en directie digitaal.

(Maar de vraag aan [redacted] is nog even op deze tekst reflecteren.....)

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 22 apr. 2021 om 10:58 heeft [redacted] <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
>
> We hebben ons best gedaan….ze willen gewoon echt niet.
>
> Groet [redacted]
>
> ---
>
> **Van:** [redacted] <[redacted]@solcon.nl>
> **Verzonden:** donderdag 22 april 2021 10:14
> **Aan:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
> **CC:** Jop Fackeldey <J[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <info@koddelandbouw.nl>; [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>; [redacted] - Windpark Hanze <[redacted]@windparkhanze.nl>
> **Onderwerp:** RE: Overleg Windpark Hanze - hybride overleg

Aan [redacted].

Geachte mevrouw [redacted],

Windpark Hanze BV, kent 4 aandeelhouders, welke vertegenwoordigd wordt door de directie van windpark Hanze BV. De heren [redacted] en [redacted].
Zij zijn van uit hun functie bereidt om op het provinciehuis aanwezig te zijn.
Wij als bestuursleden van Windpark Hanze Aangelanden BV, zullen zoals ook de andere aandeelhouders van het windpark digitaal aansluiten.

Het staat u vrij om met ons contact op te nemen.

Met vriendelijke groet,

Windpark Hanze Aangelanden BV.
[redacted].
[redacted]

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Cc: [redacted] - Windpark Hanze
Onderwerp: Re: Overleg Windpark Hanze - hybride overleg
Datum: donderdag 22 april 2021 22:57:29

Geachte heer van [redacted],,

Dank voor uw bericht , ik snap de verwarring. Tot toelichting gaarne bereid, dat gaan we morgen regelen.

Groet

Jop Fackeldey

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 22 apr. 2021 om 22:45 heeft [redacted]
> <[redacted]@solcon.nl> het volgende geschreven:
>
> Geachte gedeputeerde J. Fackeldey,
>
> Uw uitnodiging, zoals eerder aangegeven, zorgt voor enige verwarring.
>
> U nodigt in eerste instantie en zo ook aangegeven in het gesprek met de aandeelhouders de directie van WPHanze uit, aangevuld door bestuur aangelanden BV, de heren van [redacted] en [redacted].
> Op het moment dat hybride overleg zijn intrede doet blijkt de directie van windpark Hanze BV fysiek niet welkom, maar worden wij uitgenodigd om fysiek aanwezig te zijn.
> Hierbij hebben wij al aangegeven dat het onderhandelingstraject door de directie gevoerd is.
>
> U suggereert dat praktisch bedoelde uitnodigingen leiden tot onderhandelingen door onze opstelling. Dit is van onze kant absoluut niet de bedoeling, maar u manier van uitnodigen leidt tot verwarring en dat voelt niet prettig. Daarbij wordt er een setting gecreëerd die voor ons ongebruikelijk is en waarbij wij enige zorgen hebben.
> Daarom vragen wij u alvorens wij maandag zouden aanschuiven, te komen tot een digitale meeting vrijdag 23 april, met u of [redacted] om een toelichting te geven wat de reden is voor onze uitnodiging en wat daar van ons verwacht wordt.
>
> Wij hopen dat u aan dit verzoek kan en wil voldoen.
>
> Met vriendelijke groet,
>
> Windpark Hanze Aangelanden BV.
> [redacted].

[redacted].

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: donderdag 22 april 2021 14:14
Aan: [redacted]' <[redacted]@solcon.nl>
CC: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <info@koddelandbouw.nl>; [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>; [redacted] - Windpark Hanze <[redacted]@windparkhanze.nl>
Onderwerp: RE: Overleg Windpark Hanze - hybride overleg

Geachte heren,

Ik vind het jammer dat ook praktische bedoelde afspraken lijken te leiden tot onderhandelingen. De directie voert - u geeft dat zelf aan - de besluiten van de AVA uit. Daarmee is zij ook gebonden aan de kaders die de AVA meegegeven hebben. In deze laatste poging zullen we moeten zoeken naar oplossingen die wellicht niet in die kaders passen en daarbij is de fysieke aanwezigheid en rechtstreekse communicatie zeer gewenst.

Bovendien gaat dit proces in belangrijke mate ook over relaties tussen mensen. Ook daarin staan de aandeelhouders in directe relatie tot de omwonenden. Met uw aanwezigheid kunt u laten zien deze relatie te erkennen en daarin te willen investeren.

Om deze reden komen we tot de uitnodigingen zoals gedaan en handhaven we die. We verzoeken U een laatste maal indringend met deze uitleg gehoor te geven aan de uitnodiging: aandeelhouders fysiek en directie digitaal.

Met vriendelijke groet,
Jop Fackeldey

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Cc: Leen Verbeek
Onderwerp: Re: Uitnodiging gesprekken
Datum: vrijdag 23 april 2021 09:58:50

Ter overweging en om vanmiddag te bespreken. Ik zou na 3 eerst [redacted] vragen zijn advies incl. De wijze waarop hij de stichting ziet functioneren vragen toe te lichten en dan aan [redacted] / [redacted] vragen om vanuit het ondertekende consensusdocument te reflecteren op het advies, wellicht in combinatie met jouw punt 4 en dan verder met 5.

Groet

Jop

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 23 apr. 2021 om 08:50 heeft [redacted]
<[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:

Goedemorgen Jop en Leen
Vanmiddag hebben we een voorbereidend overleg voor het gesprek tussen windpark Hanze en omwonenden van aanstaande maandag. Het betreft een hybride overleg.

Fysiek zijn aanwezig/uitgenodigd:

- De vereniging van omwonenden met 2 personen:
- De aandeelhouders van de aangelanden BV van Windpark Hanze (WPH) → hierover volgt vandaag echter nog een gesprek omdat ze liever de directie naar het overleg willen sturen.

Ik heb nagedacht voor een eerste opzet en kom tot het volgende. Verloop is niet helemaal te voorspellen maar dit als houvast:

1. Leen opent de vergadering en licht het doel toe:
   "Het is niet de bedoeling een derde bemiddelingsproces te beginnen. Doel van de gesprekken is wel om nog een laatste maal elkaars belangen en beschikbare oplossingen te delen".
   Voorstelronde

2. Jop licht héél kort de aanleiding van het gesprek toe. Start bij motie van PS en reden voor GS om partijen met elkaar in gesprek te brengen via [redacted] en Hendrik en later [redacted]. Nu er geen overeenstemming is moeten we naar PS, maar willen eerst gezamenlijk vaststellen dat er echt geen mogelijkheden zijn tot een oplossing. Zeker weten dat er alles aan gedaan is.

3. Dan naar de partijen waar het om draait. Omwonenden en windpark. Vraag ze stil te staan bij de uitkomst van de trajecten met [redacted] en [redacted] en [redacted] en [redacted].
   a. Hoe voelen jullie je je bij de uitkomst?
   b. Waar hebben jullie elkaar niet kunnen vinden?
   c. Waar hebben jullie elkaar wel gevonden? (als er gezamenlijkheid uit voortkomt deze uiteraard benadrukken)
   d. Zijn álle gespreksonderwerpen/oplossingen wat jullie betreft aan de orde geweest in de gesprekken?
   e. Wat hopen ze dat het gesprek van vandaag brengt?

4. Tussenstap naar bemiddelaars en adviseurs ([redacted] en [redacted] hebben bemiddeld tbv het consensusdocument en [redacted] tbv een gebiedscommissie, [redacted] heeft in opdracht van alle partijen een advies uitgebracht over de financiële participatie mogelijkheden). Vraag 1) [redacted] en [redacted] en 2) [redacted] en [redacted] om héél kort te reflecteren op de partijen:
   a. Jullie hebben de partijen een tijd begeleid en kennen de heren goed. Dit gehoord hebbende, welk advies willen jullie ze meegeven om zich de komende jaren goed tot elkaar te laten verhouden? (Maak

onderscheid in praktische oplossingen en omgangsvormen)

5. Weer terug naar de partijen
   Vraag de partijen te reageren op de adviezen van de bemiddelaars. En aanvullende vragen:
   a. Stel dat dit allemaal achter de rug is. De windmolens zijn gebouwd en draaien. Hoe willen jullie dan met elkaar omgaan? Wat is er voor nodig om dat te bereiken?
   b. Voor omwonenden is er frustratie over geen aandeelhouder worden, hebben zij zich verplaatst in het windpark? Hoe is het voor hen?
   c. Andersom: voor windpark frustratie omdat omwonenden hoofdprijs vragen, hebben zij zich verplaatst in omwonenden? Hoe zou het voor hen zijn?

6. Vanuit gezamenlijkheid (die hoop ik ontstaat) naar inventarisatie oplossing(en) die nog eens bekeken nader uitgediept kunnen worden. Huiswerk afspreken en vervolg afspraak?

Tot vanmiddag!

Groet [redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl> **Namens** Jop Fackeldey
Verzonden: maandag 15 maart 2021 15:31
Aan: [redacted]@live.nl' [redacted]@live.nl>; [redacted]@wielinkbv.nl' [redacted]@wielinkbv.nl>; [redacted]@solcon.nl' [redacted]@solcon.nl>; [redacted]@zuiderzeeland.nl' <[redacted]@zuiderzeeland.nl>; [redacted]@windparkhanze.nl' <[redacted]@windparkhanze.nl>; [redacted]@solcon.nl' <[redacted]@solcon.nl>; [redacted]@zuiderzeeland.nl' <[redacted]@zuiderzeeland.nl>; [redacted]@hotmail.com' <[redacted]@hotmail.com>; [redacted]@gmail.com' <[redacted]@gmail.com>; [redacted]@gmail.com' <[redacted]@gmail.com>; [redacted]@hotmail.com' <[redacted]@hotmail.com>; [redacted]@gmail.com' <[redacted]@gmail.com>; [redacted]@gmail.com' <[redacted]@gmail.com>; [redacted]@gmail.com' <[redacted]@gmail.com>
CC: Leen Verbeek <[redacted]@flevoland.nl>; <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: Uitnodiging gesprekken

Geachte allemaal,

Op 26 februari heeft [redacted] mij bericht dat het in de Gebiedscommissie Windpark Hanze niet mogelijk is gebleken overeenstemming te bereiken over de participatiemogelijkheden voor omwonenden. In zijn schrijven doet hij verslag van het doorlopen traject en constateert hij dat hij als voorzitter geen ruimte meer ziet voor een wederzijds gedragen oplossing. Nadat ik kennis heb genomen van deze brief heb ik gesproken met [redacted], Leen Verbeek, [redacted] (samen met [redacted]) en [redacted]. De brief en gesprekken brengen me tot het volgende:

In de eerste plaatst betreur ik het dat dit het resultaat is van de maandenlange onderhandelingen en inspanning van u allen. Gezien de strekking van het consensusdocument had ik goede hoop dat u tot overeenstemming zou komen. Deze uitkomst betekent echter aan beide kanten verlies en doet afbreuk aan het maatschappelijk draagvlak voor windenergie.

In de tweede plaats moet ik Provinciale Staten informeren omdat er over deze

kwestie een motie is aangenomen. Voordat ik dat doe wil ik u allen uitnodigen voor een tweetal gesprekken onder onafhankelijke leiding van de Commissaris van de Koning. Het is niet de bedoeling een derde bemiddelingsproces te beginnen. Doel van de gesprekken is wel om nog een laatste maal elkaars belangen en beschikbare oplossingen te delen. Op deze manier wil ik kunnen vast stellen dat al het mogelijke is gedaan en ook alle mogelijke alternatieven zijn besproken om het draagvlak in het gebied te vergroten. In het eerste gesprek zal het gaan om de belangen en oplossingen. In het tweede gesprek trekken we conclusies.

Ter voorbereiding op de gesprekken wil ik me nader laten informeren over de besproken en evt. nog alternatieve oplossingen. Mogelijk kom ik daarover nog met een aantal vragen bij u terug. Deze informatie neem ik mee naar het eerste gesprek.

Ik vertrouw er op dat u allen meewerkt aan de gesprekken en zal het secretariaat vragen contact met u op te nemen voor het plannen van de afspraak.

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey

Van: [redacted]
Aan: Leen Verbeek
Cc: Jop Fackeldey
Onderwerp: FW: dossier windpark Hanze
Datum: maandag 26 april 2021 10:03:54
Bijlagen: image001.png
8. Aanbiedingsbrief bij de rapportage over de bemiddeling tussen WPH bv.pdf
1. DOCUVITP-#2243958-v1-Melding_WSZL_aangaan_samenwerking_met_Vereniging_Windpark_Hanze_-_realiseren_windpark.pdf
2. Motie 5 - SGP, FvD, CDA, CU, 50PLUS - Ontwerp R.I.P. Windplan Groen (participeren).pdf
3. Consensusdefinitief 16-9-2019 getekend16092019.pdf
3. DOCUVITP-#2471448-v7-Voortgang_Windplan_Groen.pdf
Brief voortgang gebiedscommissie Windpark Hanze.msg
6. Opdr WPH VOWH HT.pdf
7. Raportage bemiddeling tussen WPH b.v en VOWPH.pdf
image002.png

Hoi Leen

Ik begreep van Jop dat je hier nog naar op zoek was.

Groet [redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 24 februari 2021 22:46
Aan: Leen Verbeek <[redacted]@flevoland.nl>
CC: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: dossier windpark Hanze

Beste Leen

Op verzoek van Jop stuur ik je hierbij een toelichting op de situatie rondom windpark Hanze. Iets minder beknopt dan ik zelf wilde, maar heb het ook gebruikt om voor mezelf de film weer even af te spelen. Ik hoop dat het voldoende is om een beeld te vormen. Als er vragen zijn hoor ik het uiteraard graag.

Situatieschets
In het voorjaar van 2019 doorloopt windplan Groen na jarenlange voorbereiding een voorbereidingsprocedure voor het verkrijgen van vergunningen en een bestemmingsplan. Het is in de tijd van informatieavonden en ontwerp-vergunningen dat omwonenden van het windpark Hanze (1 van de 11 deelparken binnen windplan Groen → in kaartje hiernaast aangeduid met Hoge Vaart Noord en Hondtocht Noord) aan de bel trekken bij gemeente en provincie. Ze zijn niet tevreden over de participatiemogelijkheden. Daar waar andere omwonenden in hetzelfde projectgebied rechtstreeks risicodragend mogen mee-investeren, kunnen omwonenden dit wel via Windshare (Dit is een vereniging speciaal opgericht voor bewoners en ondernemers zonder grondposities en saneringswindmolens van de projectgebieden uit het Regioplan. In 2016 heeft Windshare een aantal enquêtes uitgezet om de gewenste omvang van de participatie van de windparken te kunnen bepalen. Aan de hand van de uitkomsten heeft Windshare met de Windkoepel afspraken gemaakt over een participatie-aandeel in de verschillende parken die deel uitmaken van Windplan Groen). Hoewel deelname via Windshare hetzelfde rendement oplevert blijft bij omwonenden het gevoel bestaan dat de aandeelhouders van windpark Hanze beter af zijn omdat dit windpark ook afspraken heeft gemaakt met het Waterschap Zuiderzeeland (De samenwerking bestaat uit het verstrekken van een achtergestelde lening van [redacted] voor de ontwikkeling en realisatie van Windpark Hanze tegen een marktconform rentepercentage. Daarvoor ontvangt Waterschap Zuiderzeeland een aandeel in het windpark ter grootte van 40 GWh, bijpassende zeggenschap en een gereduceerd winstrecht. Dit aandeel komt qua omvang overeen met de te compenseren C02-uitstoot van het waterschap zie voor meer info bijlage 1). Omwonenden zijn ook ontevreden over de hoogte van de omgevingsvergoeding en het gehele communicatieproces tijdens de planvorming.

In het kader van het beleid voor windenergie moesten wij beoordelen of er mogelijkheden voor participatie worden geboden en of deze participatie "open, eerlijk en evenwichtig" is georganiseerd. Dit doen we op hoofdlijnen: Wij gaan als provincie over de ruimtelijke ordening en

kunnen/mogen in dat kader ook niet in de markt treden. Wij hebben daarom beoordeeld en aangegeven dat wordt voldaan aan het beleid omdat er voldoende gelegenheid voor ontwikkelingsparticipatie (via Windshare) is aangeboden en dat over de aandelen van Windshare dezelfde rendementen zijn afgesproken. Hoewel we ons niet in detail konden mengen in de participatie-afspraken konden we ons wel inspannen voor een goede onderlinge verstandhouding tussen partijen en daarmee het draagvlak voor de windplannen. In dat kader is daarom wel bemiddeling aangeboden. Bewoners waren toen al in gesprek met [redacted] en [redacted].

In mei 2019 hadden de omwonenden ook de statenleden opgezocht. Dit mondde uit in een motie (zie bijlage 2). In de motie hebben PS aan GS opgedragen om een uiterste inspanning te plegen om in het gebied te komen tot maximaal draagvlak en gelijkwaardige participatie. Ter uitvoering hebben GS [redacted] en [redacted] gevraagd hun werkzaamheden in opdracht van de provincie voort te zetten. In de tijd van dit bemiddelingstraject moesten GS het projectplan voor windplan Groen nog goedkeuren. Hierbij moest ook rekening worden gehouden met de ingebrachte motie. Nadat de druk al behoorlijk was opgebouwd zijn partijen uiteindelijk in september 2019 het zogenoemde consensusdocument (zie bijlage 3) overeenkomen. In het door alle partijen ondertekende document is afgesproken dat "*het advies van de bemiddelaars kan dienen als uitgangspunt waarbij, binnen de contouren van het advies, naar oplossingen wordt gezocht voor wat betreft de aangereikte thema's*". Het belangrijkste thema betreft thema 9: "*het direct en volledig participeren*". De bemiddelaars adviseren hiervoor ruimte te bieden tussen de [redacted]

Met dit gezamenlijke vertrekpunt en overige afspraken in het consensusdocument hebben GS besloten dat aan de opdracht van de Staten was voldaan. Dat er in elk geval het maximale resultaat was bereikt binnen de gegeven mogelijkheden. Het projectplan werd kort erna goedgekeurd zodat vergunningen verleend konden worden en er op tijd subsidie kon worden aangevraagd. Van de afspraken werd mededeling gedaan naar de staten (zie bijlage 4)

Onderdeel van de afspraken uit het consensusdocument was het inrichten van een gebiedscommissie. Een groep bestaande uit vertegenwoordigers van omwonenden en de initiatiefnemers die elkaar over en weer informeren over de voortgang van het project. Als eerste stap van de uitwerking van het consensusdocument zouden de partijen een onafhankelijk voorzitter gaan aanwijzen. Al snel klopten de omwonenden bij ons aan omdat zij hulp zochten bij het aanwijzen van de voorzitter. Er was nog onvoldoende vertrouwen in elkaar om de suggesties van de ander te kunnen omarmen. In november 2019 heeft Jop Fackeldey de gesprekken begeleid waarin omwonenden en windpark Hanze gezamenlijk [redacted] hebben aangewezen als onafhankelijke voorzitter.

[redacted] start in november 2019 met zijn opdracht. Partijen hebben de provincie verzocht of zij de kosten van de onafhankelijke voorzitter wilden vergoeden. De provincie gaat hier in mee als [redacted] regelmatig terugkoppelt over de voortgang.

[redacted] geeft vanaf het allereerste begin aan dat er zeer weinig onderling vertrouwen is. Verslagen worden woordelijk vastgelegd, over de vergaderlocatie kan al gedoe ontstaan. Ook Corona helpt niet om het vertrouwen op te bouwen. [redacted] gaat wel gestaag door en vraagt de partijen beiden een voorstel uit te werken over de participatie en vergoedingen. Hoewel de voorstellen worden uitgebracht komt [redacted] eind augustus 2020 bij ons terug omdat hij tegenwerking ervaart (zie bijlage 5). Zijn vragen om een toelichting/onderbouwing van de economische waarde van het windpark Hanze worden afwijzend beantwoord. Daarnaast vraagt hij zich of er überhaupt mandaat bij windpark Hanze bestaat voor het uitbrengen van een voorstel.

Als reactie op de brief van [redacted] heeft Jop gesprekken gevoerd met waterschap en de voorzitter van windkoepel Groen om duidelijk te maken dat hij uitgaat van een commitment van alle partijen. Richting [redacted] is de suggestie gedaan om [redacted] in te schakelen om de partijen als onafhankelijke inhoudelijke deskundige te helpen bij het bespreken van de voorstellen. In november 2020 stemmen alle partijen in om [redacted] inderdaad als inhoudelijk deskundige een dringend advies uit te laten brengen over participatiemogelijkheden (zie bijlage 6 voor zijn opdracht).

Op 1 februari j.l. heeft [redacted] zijn advies uitgebracht (zie bijlagen 8 en 9). In het advies wordt voorgesteld om een basis-omgevingsvergoeding uit te keren met daarbovenop een kapitaal-inleg via een achtergestelde lening. Hoewel dit wel door het windpark Hanze wordt omarmt is dit bij omwonenden in het verkeerde keelgat geschoten. Ze constateren dat het vertrekpunt van direct en volledig participeren uit het consensusdocument verlaten is. Zij hadden op aandeelhouderschap en zeggenschap gerekend en zien dit niet terug. In de laatste bijeenkomst van

de gebiedscommissie van 9 februari hebben partijen dit naar elkaar uitgesproken en is afgesproken dat nog niemand de deur dichtgooit, maar dat er intern ruggespraak wordt gehouden en dat [redacted] onderzoekt wat er nodig is om een brug te kunnen slaan. Ondertussen heeft hij weer contact gezocht met Jop en heeft hij jou gevraagd een rol te vervullen.

Tot zover!

Bel of mail gerust als je vragen hebt,

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Afdeling Strategie en Beleid

Provincie Flevoland
T 0320-[redacted]
M 06-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

[redacted]

- [redacted] ←

PROVINCIE FLEVOLAND

PROVINCIE FLEVOLAND

PROVINCIALE STATEN

MOTIE

Artikel 25 van Reglement van Orde Provinciale Staten van Flevoland

Motie nr.: 5

(In te vullen door de griffier)

Onderwerp: Ontwerp R.I.P. Windplan Groen (participeren)

Agendapunt: 10c

Onderwerp Statenvoorstel: -

Nummer Statenvoorstel:

Aan de voorzitter van Provinciale Staten

Provinciale Staten van Flevoland

in vergadering bijeen op:

Constaterende dat:

- Binnen het Regioplan Windenergie van de provincie Flevoland gewerkt wordt aan de realisatie van het Regioplan Windpark Groen.
- Windpark Hanze onderdeel uitmaakt van "Windpark Groen"
- Er 19 initiatiefnemers met 15 windmolens deel uitmaken van het Windpark Hanze.

Overwegende dat:

- Volgens de kaders van het Regioplan Windenergie Flevoland, bewoners uit hetzelfde gebied de kans moeten worden geboden voor financiële participatie vanaf de eerste risicodragende fase op gelijke voet.
- In ieder geval alle bewoners en ondernemers in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland gelegenheid om financieel te participeren in de exploitatie.
- Beide vormen van financiële participatie eerlijk, eenvoudig en evenwichtig moeten zijn vormgegeven.
- Een evenredige verdeling van de maatschappelijke baten een voorwaarde is om het brede maatschappelijke draagvlak voor windenergie, dat nu in de provincie aanwezig is, op lange termijn te behouden (regioplan wind blz 6.)
- Er een scheefgroei lijkt te zijn ontstaan tussen de lusten en lasten voor bewoners in het gebied
- Er 61 omwonenden in Windpark Hanze niet tijdig zijn geïnformeerd en dat hen geen mogelijkheid voor participatie is geboden zoals bedoeld in het Regioplan Windenergie.
- Het Waterschap Zuiderzeeland sinds 12 oktober 2018 wel mee participeert in het Windpark Hanze

☐ Verzoeken het college / X Dragen het college op / ☐ Spreken uit

Een uiterste inspanning te plegen om in het gebied windpark Hanze te komen tot maximale draagvlak en gelijkwaardige participatie.

en gaan over tot de orde van de dag.

[redacted]

50

Naam initiatiefnemer: J.N. Simonse (SGP), G.J.C. Ransijn (FvD), C. Schotman (CDA), A.T. Strating (CU), P.A. vd Starre (%)PLUS)

Handtekenin[redacted]

[redacted]

De motie wordt ondersteund door:

PARTIJ	NAAM ONDERTEKENAAR	HANDTEKENING
VVD		
SP		
D66 Bevoland		
CDA Flevoland		
Forum voor Democratie		
Partij voor de Vrijheid		
SGP		
ChristenUnie		
GROENLINKS		
PvdA		
50 PLUS		
Partij voor de Dieren		
DENK		

Stemverhouding **Totaal**	Voor	Tegen
VVD		
SP		
D66		
CDA		
FvD		
PVV		
SGP		
ChristenUnie		
GroenLinks		
PvdA		
50PLUS		
PvdD		
DENK		
De motie is:	**Aangenomen**	**Verworpen**

Aldus besloten in de openbare vergadering van Provinciale Staten van

Statengriffier,

[redacted]

Voorzitter,

L. Verbeek

12-9-2019

Consensusdocument

Op 14 augustus 2019 brachten [redacted] en [redacted] een advies uit met betrekking tot de door hen vorm gegeven bemiddeling inzake het project Hanze-windturbines.

De consensus bedoeld in dit schrijven is met name gericht op twee partijen, namelijk de initiatiefnemers van het project alsmede de groep, die ook wel de "omwonenden" wordt genoemd. In het geheel zijn –op enige afstand-tevens te onderscheiden de koepel-organistatie Groen, alsmede de provincie Flevoland.

Eerstgenoemde twee partijen hebben kennis genomen van het advies en hebben zich inmiddels inhoudelijk uitgesproken. Het eindoordeel van beiden is dat men het geheel een karige (omwonenden), dan wel aan de ruimhartige (initiatiefnemers) kant vindt.

Na veel wikken en wegen zeggen echter beide partijen dat het advies kan dienen als uitgangspunt voor gesprekken waarbij, binnen de contouren van het advies, naar oplossingen wordt gezocht voor wat betreft de aangereikte thema's.

Was getekend,

16-9-2019

Plaats: Dronten

Datum: 16-9-2019

Windpark Hanze BV

[redacted]

Vereniging omwonenden Windpark Hanze

[redacted]

Aan: Bestuur vereniging bewoners Windpark Hanze.
Bestuur en directie Windpark Hanze b.v.
Bestuur windkoepel Groen.
Gedeputeerde Staten Provincie Flevoland.

Van: [redacted] bemiddelaar / onafhankelijk gespreksleider
[redacted] bemiddelaar / mediator

Zeewolde 14 augustus 2019.

Advies bemiddeling project Hanze.

Gedurende de afgelopen 6 weken hebben ondergetekenden ruim 20 gesprekken gevoerd met en over 'betrokken partijen' inzake het project Hanze -windmolens- Dronten.

In eerste instantie is het initiatief om ons in te schakelen genomen door de groep 'omwonenden'; primair ging het erom de rol van onafhankelijk gespreksleider in te vullen. In het vervolg is ook gevraagd om bemiddelingskennis in de vorm van mediation en zijn we gezamenlijk opgetrokken. Nadat Provinciale Staten op 25 mei een motie hadden aangenomen over de situatie in het gebied heeft de provincie het opdrachtgeverschap van de bemiddeling overgenomen. De Gedeputeerde Jop Fackeldey heeft ons in dat kader ook gevraagd te adviseren over de voorwaarden die nodig zijn om te komen tot meer draagvlak in het specifieke gebied en te kunnen spreken van eerlijke, eenvoudige en evenwichtige financiële participatie mogelijkheden.

De bedoeling van dit schrijven is om, in hoofdlijnen, over de belangrijkste aspecten te informeren, uitmondend in een concreet advies met betrekking tot de vraag 'hoe verder'?

We hebben gesproken met vertegenwoordigers van de koepelorganisatie Groen, Windshare, Windpark Hanze en met omwonenden.
(Windpark Hanze bv is een samenwerking van de oorspronkelijke groep van 19 initiatiefnemers enerzijds (zij hebben zich verenigd in WPH-aangelanden BV) en waterschap Zuiderzeeland anderzijds).

We voerden gesprekken met allen tegelijk -plenair-, maar ook meerdere keren bilateraal. Alle gesprekspartners -niet één uitgezonderd- gaven blijk van een houding, die constructief te noemen is; men wilde en wil (werken aan) een oplossing.

De onderhavige problematiek laat zich in een notendop als volgt omschrijven.
In de regio rondom het beoogde windpark Hanze heeft een groep (Hanze, de oorspronkelijke ondernemers) het initiatief genomen om te komen tot de realisering van een windmolenpark.

[redacted]

Van meet af aan heeft de initiatiefgroep zich gerealiseerd dat men diende te voldoen aan allerlei voorschriften/procedures en is de inzet geweest dat één en ander goed gedaan zou worden.
De betreffende voorschriften/procedures, waaraan voldaan diende te worden, waren en zijn afkomstig vanuit de politiek, maar ook bijvoorbeeld vanuit de koepelorganisatie 'Groen'.

Terugkijkend vinden alle partijen, dat er met name in de directe omgeving van de plaats waar de molens gepland zijn, onvoldoende is gecommuniceerd met de aldaar wonende mensen.
Mede ingegeven door deze bepaald niet optimale communicatie claimden laatstbedoelden op enig moment het recht om alsnog nadrukkelijk gehoord te worden en als zodanig inbreng te krijgen in de plannen.
Gesteld kan worden dat deze wens niet heeft geleid tot een bevredigende oplossing, vandaar onze bemoeienis.

Als je analyseert wat er in essentie speelt, dan passeren woorden als participatie, gelijkwaardigheid in zeggenschap en rendement, alsmede de wens om alsnog direct te kunnen investeren.
De in de vorige zin genoemde termen zijn abstracties.
Deze abstracties gaan we -onderstaand- concreter maken.

Over en weer worden indringende verwijten gemaakt over communicatie met en houding jegens elkaar.
Zoals vaker is te constateren dat deze gevoelens ertoe doen, maar meestal, met het oog op een goede oplossing, niet echt bijdragen.
Feit is dat er tussen de groep omwonenden en de groep Hanze-initiatiefnemers weinig sprake is van wederzijds vertrouwen; integendeel.
Gesteld wordt door beide partijen, dat dit gebrek aan vertrouwen geduid dient te worden in het zakelijke, niet in het persoonlijke.
Wij betwijfelen dit.

Wil men komen tot een gezamenlijk vervolg, dan zal dit onderwerp 'vertrouwen'(het is meerdere keren besproken), nadrukkelijk nogmaals aan de orde dienen te komen.
We schatten in dat dit *1e thema*, gegeven de constructieve inzet van allen, in positieve zin bij te buigen is.
De schade is te groot om in één keer weg te nemen; een nieuwe redelijke basis voor een ieder is haalbaar, de rest zal de komende jaren moeten slijten.

Er bestaat geen algehele tevredenheid over (=*2e thema*) de omgevingsvergoeding.
Sommigen vinden deze toereikend, anderen bepaald niet.
Partijen zijn het er over eens dat arbitrage, met een bindende uitkomst, zal gaan leiden tot een oplossing.

Partijen zijn het ook eens over de kansen om te komen tot een gedragen verlichtingsplan (*thema 3*).
Dit wordt niet gezien als een principieel en zwaarwegend verschil van mening.
Het vraagt nog wel aandacht.

[redacted]

Over en weer is men van mening dat een permanente 'gebiedscommissie' (*thema 4*) bijdraagt aan wederzijds begrip.
De gebiedscommissie is een groep, bestaande uit vertegenwoordigers van de omwonenden en de initiatiefnemers, die allerlei aspecten, aangaande het project, bespreken.
Informeren (wederzijds) is een doel, maar bijvoorbeeld ook het wegnemen van irritaties.
Men is er voorstander van een dergelijk initiatief vorm te geven.

Stroomafname (*thema 5*), zoals bedoeld in de term 'postcoderoos', acht een ieder wenselijk, hoewel het mogelijk geen oplossing is voor de grootgebruikers van elektriciteit.
Er zal nagedacht moeten worden over mogelijkheden, die leiden tot een voordeel voor alle inwonenden in het gebied.

Over de huidige en toekomstige waarde van woningen (*thema 6*) in het gebied bestaan verschillende beelden.
Enerzijds kan een deskundige adviseur, in een objectiverende rol, een bijdrage leveren; anderzijds vindt men dat geschillen op basis van planschaderegels opgelost dienen te worden.
Oplosbaar, maar dit punt vraagt nog wel de nodige energie.

Omwonenden willen een positie in het bestuur van het windmolenproject (*thema 7*), zoals ook andere partijen die hebben.
Eén positie garandeert dat men in de toekomst goed geïnformeerd blijft, zo luidt de redenering.
Oplosbaar, zo is de gedachte.

De omwonenden zouden op gelijke wijze en tegen dezelfde voorwaarden willen bijdragen aan het vereiste eigen vermogen (*thema 8*).
Op dit moment is niet bekend hoe groot (omvang) het totale bedrag is dat men gezamenlijk zou kunnen en willen bijdragen.
Omwonende zien in dat zij die eerder risicovol hebben geïnvesteerd, hiervoor nadrukkelijk anders en beter beloond dienen te worden.
Er is dus geen sprake van gelijke monniken .....
Alhoewel dit punt nog van tekst vertaald dient te worden in cijfers, denken we dat ook hier een oplossing in het verschiet kan liggen.

Als we op dit punt in deze memo 'het net ophalen' dan is de overall conclusie dat met enige inspanning veel op te lossen is.
Toen we zowel de omwonenden, alsmede de initiatiefnemers-Hanze met deze conclusie confronteerden, werd deze nadrukkelijk gedeeld.

Waar het gaat over het (direct en volledig) participeren (*thema 9*) vindt de groep-Hanze (aangelanden samen met waterschap Zuiderzeeland) dat minimaal 75% van de uiteindelijke revenuen bij hen terecht dient te komen.
De overblijvende 25% zijn grotendeels verdeeld; deze verdeling is een vrij hard gegeven.
3,84% resteert en is eventueel beschikbaar voor omwonenden naast de mogelijkheden via Windshare.

[redacted]

Omwonenden willen, zoals eerder al aangegeven, gelijkwaardig aan het project-Hanze kunnen deelnemen en derhalve ook gelijkwaardig kunnen meedelen in de opbrengsten van het project.
Hun redenering is dat van de 75%, zoals in de aanhef van deze alinea is geduid, feitelijk 15% van en voor het waterschap is en dat de resterende 60% 1 op 1 gelijk over alle bewoners van het gebied verdeeld dient te worden.
Omwonende zien in dat er onderscheid gemaakt dient te worden betreffende de genomen risico's door de initiatiefnemers.
De 1 op 1 verdeling is bedoeld als een uitgangspunt waaraan vorm gegeven moet worden.
De uitkomst van dit denken zal zijn dat de initiatiefnemers beduidend meer revenuen uit het project halen dan de omwonenden, echter de huidige verdeling ziet men als pertinent onjuist.

Een gelijke positie voor allen lijkt ook ons niet haalbaar en daarmee zijn we bij de kern van het verschil van mening.

De vertegenwoordiger van koepel Groen vindt, dit onderdeel beschouwend, dat de ruimte waarbinnen de oplossing gezocht dient te worden, niet groot is.
Eigenlijk vindt de koepel dat de huidige stand van zaken goed is; de koepel kan echter prima leven met het alsnog toekennen van [redacted] aan de omwonenden.
Mocht het helemaal nodig zijn en een oplossing bieden, dan is zelfs een 'paar procent meer' acceptabel.

Samenvattend.
Omwonenden hebben als uitgangspunt een gelijke en gelijkwaardige positie in het geheel voor ogen.
Men ziet wel in dat dit niet haalbaar is, maar wil 'de huid duur verkopen'.
Initiatiefnemers vinden dat er niet echt goed is gecommuniceerd, al hoewel men gaande het bemiddelingsproces ging vinden dat er 'toch wel heel wat gedaan was aan communicatie'.
We hebben de indruk dat tijdens dit communicatieproces veel zaken zijn benoemd en ook verwachtingen zijn gewekt.
Al werkende aan het project werden en worden dingen duidelijker en is er derhalve concreter te spreken over mogelijkheden, zo leert de ervaring voor menigeen.

Hoe verder?

a. Denkend aan oplossingen is een aantal keren geopperd om te onderzoeken of er niet meer dan het huidige aantal molens zou kunnen worden gerealiseerd in het gebied.
   Mocht dit haalbaar blijken dan zou dit mogelijk een nieuw startpunt, een nieuwe 0-situatie, kunnen opleveren.
   Een mooie gedachte.
   Van beide kanten is ons verzocht het realiteitsgehalte van dit idee te onderzoeken.
   Toen we recent dit onderwerp bespraken met vertegenwoordigers van de provincie bleek ons dat er absoluut geen ruimte bestaat of gaat komen voor meer turbines.
   Het huidige aantal blijft het maximale.

[redacted]

b. Het lijkt erop dat omwonenden op gelijke wijze en tegen gelijke voorwaarden kunnen participeren in het project.
Er is hiervoor immers [redacted] beschikbaar.
Op enig moment is ons gevraagd wat de omvang van de [redacted] in geld zou kunnen zijn.
Ook dit hebben we onderzocht en het antwoord luidde (natuurlijk en terecht met de nodige slagen om de arm) dat dit per adres (uitgaande van 50 adressen) zou gaan om een bedrag van € [redacted] per jaar.
Voortbordurend op bovenstaand blijkt dat [redacted]% een waarde vertegenwoordigd van om en nabij [redacted]0 per jaar [redacted].
[redacted] staat in dit verband dus voor ruim [redacted].

c. Punt b. is, met het oog op het trekken van conclusies, buitengewoon multi-interpretabel.
We wagen ons er niet aan.
Wel maakt het duidelijk dat de verschillende posities divers zijn.
Het lijkt ons goed dat deze diversiteit onderkend wordt en dat er begrip komt voor elkaars positie.
Het lijkt ons bovendien goed om in materiele zin 'nader tot elkaar te komen'.
De 60% fifty/fifty verdelen is ondenkbaar; iedere gesprekspartner deelt deze opvatting.
Niets doen is geen optie, lijkt ons.

d. [redacted] is geboden en benoemd als stap op weg naar een oplossing.
[redacted] is ook enigszins vertaald in euro's, alhoewel opperste voorzichtigheid hierbij geboden is.
Het is niet duidelijk en het is ook niet onderzocht hoeveel geld de omwonenden feitelijk willen en durven te investeren in het project.
Het lijkt ons goed dat dit onderzoek op korte termijn gedegen vorm krijgt.

e. Wij denken dat als de bereidheid om te investeren groot genoeg is dit beperkt dient te blijven tot maximaal 10% van het geheel.
Waarom 10%?
Wie het weet mag het zeggen.
10% doet recht aan het gevoel van de omwonenden om erkend te worden en dit ook in materiële zin te voelen.
10% doet ook recht aan het gevoel van de initiatiefnemers.
Zij waren het en zijn het die risico hebben genomen.
Zij zijn het die het project behoorlijk in de steigers hebben gezet.
Zij zijn het, die op redelijke wijze met de haar toegewezen omgeving hebben gecommuniceerd.
Achteraf is op de wijze van communicatie en interpretatie van regels, kritiek denkbaar.
Allen hechten aan goede verhoudingen in het gebied.
Alleen met woorden zijn deze goede verhoudingen niet te herstellen, maar we moeten ook niet overdrijven.

[redacted]

10% is bedoeld als compromis en kader voor de wijze waarop de directe participatie maximaal vorm kan krijgen.
Bij 10% zijn de financiële participatiemogelijkheden in deze specifieke situatie, wat ons betreft, op een eerlijke, eenvoudige en evenwichtige wijze uitgewerkt, wat vervolgens weer bijdraagt aan het maximaliseren van het draagvlak voor het project.

f. Een groot deel van deze memo hebben we eerder verspreid in het gebied.
We hebben, gegeven verkregen feedback, -voorzichtig- de conclusie getrokken dat de thema's één tot en met acht in praktische zin oplosbaar zijn.
We denken dat er een grote groep is die deze conclusie deelt; een minderheid zal het, hier en daar, teveel of te weinig vinden.
Omtrent thema 9 zijn we minder zeker, alhoewel een ieder zich realiseert dat ook hierover een compromis vorm zal dienen te krijgen.

g. Bovenstaand geheel van conclusies en aanbevelingen vraagt om een vervolg.
Wij adviseren om op korte termijn met alle betrokkenen windkoepel Groen, Windpark Hanze, waterschapen omwonenden om tafel te gaan, met als doel de hierboven genoemde contouren met elkaar vast te leggen in een consensusdocument; een document dat op haar beurt de basis biedt voor het nader detailleren en uitwerken van de afspraken.
Het is verstandig eerst te werken aan het consensusdocument, waarna de 9 thema's aan de orde kunnen komen, te beginnen bij de makkelijker op te lossen zaken.

h. We zijn gaarne bereid om de definitieve memo, daar waar nodig, nader toe te lichten.

[redacted]

PROVINCIE FLEVOLAND

Mededeling

Registratienummer
2471448
Datum
17 september 2019
Afdeling/Bureau
SENB

Openbaarheid
Openbaar

Portefeuillehouder
Fackeldey, J.A.

Ter kennisname aan PS en burgerleden

Onderwerp
Voortgang Windplan Groen

Kern mededeling:
Gedeputeerde Staten hebben het projectplan Windplan Groen op 17 september 2019 goedgekeurd en de wijzigingsverordening voor hetzelfde windplan vastgesteld (#2442064). Het projectplan verwoordt hoe de initiatiefnemer invulling geeft aan de opschalings- en saneringsopgave in dit gebied. Het voorkeursalternatief (VKA) met een toekomstige opstelling van het windpark maakt onderdeel uit van het projectplan.

De ontwerp wijziging van de Omgevingsverordening en de voorgenomen goedkeuring van het projectplan hebben, tegelijkertijd met het ontwerp Inpassingsplan Windplan Groen, ter inzage gelegen. Gedeputeerde Staten hebben - met inachtname van een aantal aanpassingen naar aanleiding van ingediende zienswijzen - de wijziging van de Omgevingsverordening definitief vastgesteld. Met het goedkeuren van het projectplan en de vaststelling van de verordening is juridisch geregeld dat windplan Groen in overeenstemming is gebracht met het provinciale beleid.

Op 16 september 2019 hebben de bemiddelaars bericht dat windpark Hanze en de vereniging van omwonenden op hoofdlijnen overeenstemming hebben bereikt over oplossingsrichtingen die bijdragen aan een hersteld vertrouwen, verbeterde onderlinge samenwerking en de participatiemogelijkheden. De partijen hebben dit na een intensief bemiddelingstraject in een consensusdocument vastgelegd. Gedeputeerde Staten hebben geoordeeld dat met deze bereikte overeenstemming is tegemoet gekomen aan de unaniem aangenomen motie van uw Provinciale Staten d.d. 29 mei 2019.

Omdat Windplan Groen een majeure invulling vormt van het beleid om te komen tot opschalen en saneren van windmolens, informeren wij u met deze mededeling over ons besluit.

Mededeling:
Context Windplan Groen
Om de realisatie van Windplan Groen juridisch en planologisch mogelijk te maken stelt het Rijk een inpassingsplan op. Het ontwerp van dit inpassingsplan heeft, samen met een groot deel van de benodigde ontwerp-omgevingsvergunningen, ter inzage gelegen van 26 april t/m 6 juni 2019. Tegelijkertijd met de terinzagelegging van het ontwerp inpassingsplan heeft ook de voorgenomen goedkeuring van het projectplan van de initiatiefnemer en het ontwerp van de wijziging van de provinciale Omgevingsverordening Flevoland ter inzage gelegen. Met deze wijziging worden de plaatsingszones voor windenergie in overeenstemming gebracht met het windplan. U bent hier reeds eerder over geïnformeerd (#2406537).

Tegen het besluit van Gedeputeerde Staten om het projectplan goed te keuren en de Omgevingsverordening te wijzigen zijn 8 zienswijzen ingediend. Deze zijn in een Nota van Antwoord samengevat en beantwoord (#2443484). Tegen het ontwerp inpassingsplan en de gecoördineerde besluiten zijn ruim 700 zienswijzen ingediend bij het Rijk. Deze worden door de minister beantwoord. Een klein deel van deze zienswijzen, te weten 14 unieke zienswijzen, heeft echter mede betrekking op de wijziging van de Omgevingsverordening. De samenvatting en beantwoording van deze 14 zienswijzen is om die reden afgestemd met het Rijk en

Mededeling

ook opgenomen in de Nota van Antwoord bij het wijzigingsbesluit van de Omgevingsverordening Flevoland.

De ingediende zienswijzen tegen het besluit van GS gaven aanleiding om de toelichting bij het wijzigingsbesluit aan te vullen met een passage over de noodzaak en ruimtelijke aanvaardbaarheid van de aanpassing van de plaatsingszones. Daarnaast is ambtshalve de plaatsingszone Hoge Vaart nog nader geoptimaliseerd. Deze optimalisatie bestaat uit een beperkte verbreding van de plaatsingszone, waardoor de lijn turbines nu aan één kant van de Hoge Vaart gesitueerd worden en lijn van de Hoge Vaart dus beter wordt gevolgd. Dit is vanuit het oogpunt van landschappelijke kwaliteit een optimalisatie.

Besluit goedkeuring projectplan en aanpassen plaatsingszones
De Omgevingsverordening Provincie Flevoland bepaalt dat per projectgebied één initiatiefnemer een projectplan voor opschalen en saneren opstelt en uitvoert. Het projectplan dient op grond van de verordening goedgekeurd te worden door Gedeputeerde Staten. In de verordening worden de eisen genoemd waar een projectplan aan moet voldoen. Deze zijn:

a) een voorstel voor een projectgebied en plaatsingszones;
b) een beschrijving van de ruimtelijke invulling van het plan;
c) inzicht in de haalbaarheid van het plan, waaronder compenserende maatregelen;
d) een planning, waaronder begrepen de fasering van opschalen en saneren;
e) inzicht in de invulling van de financiële participatie en de gebiedsgebonden bijdrage aan kwaliteitscompensatie;
f) het voorstel voor de planparticipatie.

Ten aanzien van deze aspecten merken we het volgende op.

Het projectplan maakt ten aanzien van ashoogten, dubbeldraaitermijn en aanpassing van plaatsingszones gebruik van de flexibiliteit die het Regioplan en de Omgevingsverordening bieden. Dit betreft:

- De toepassing van hogere ashoogte dan 120 meter voor 78 windmolens;
- Een dubbeldraaitermijn van maximaal 5 jaar voor de windmolens van de bestaande Meeuwentocht;
- Optimalisatie van de plaatsingszones Pijlstaartweg, Harderringweg, Hoge Vaart en Kokkeltocht.

Daarnaast is ook afgeweken van de uitgangspunten van het Regioplan cq. Omgevingsverordening:

- De inzet van drie extra plaatsingszones (Ansjovistocht, Zeebiestocht en Verlengde Hondtocht Noord);
- Een uitgestelde sanering en opschaling van 28 Eolienne windmolens aan de Pijlstaartweg, Knarweg en Knardijk.

De ruimtelijke wijzigingen zijn weergegeven op de kaart die is opgenomen in de bijlage bij de goedkeuringsbrief.

Genoemde afwijkingen zijn ingegeven door gebiedsspecifieke omstandigheden: de hoogtebeperkingen als gevolg van de luchthaven, de afgegeven vervangingsvergunningen voor bestaande lijnen buiten de aangewezen plaatsingszones, een relatief lage SDE-vergoeding ten opzichte van de gemiddelde windsnelheid en een hoge saneringslast door het grote aantal relatief jonge windmolens. U bent hier eerder over geïnformeerd.

Motie financiële participatie windpark Hanze
Op 29 mei 2019 hebben uw Staten unaniem een motie aangenomen naar aanleiding van de ontstane onvrede over de participatiemogelijkheden rondom windpark Hanze. In de motie hebben PS aan GS opgedragen om een uiterste inpassing te plegen om in het gebied windpark Hanze te komen tot maximaal draagvlak en gelijkwaardige participatie. Ter uitvoering van de motie hebben GS een

gespreksleider en de bemiddelaar in het gebied gevraagd om hun al opgestarte werkzaamheden in opdracht van de provincie voort te zetten. Op 15 augustus hebben de bemiddelaars een advies uitgebracht. In het advies zijn oplossingsrichtingen opgenomen voor een hersteld vertrouwen, verbeterde onderlinge samenwerking en de participatiemogelijkheden. O.a. het inrichten van een gebiedscommissie en het organiseren van rechtstreekse financiële participatie voor omwonenden maken deel uit van deze oplossingsrichtingen. De partijen hebben de uitgangspunten in een consensusdocument vastgelegd dat in de komende maanden tot definitieve afspraken zal moeten leiden. Met de bereikte overeenstemming hebben GS geoordeeld dat in voldoende mate is voldaan aan de strekking van uw motie.

Bijlagen

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de WOB (ja/nee aangeven)
Goedkeuring projectplan	2442064	ja
PS Mededeling Ontwerp RIP Windplan Groen en besluit GS over projectplan en Omgevingsverordening Windplan Groen	2406537	ja
Nota van Antwoord	2443484	

Ter inzage in de leeskamer

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de WOB (ja/nee aangeven)
		Tot

PROVINCIE FLEVOLAND

Postbus 55
8200 AB Lelystad

Telefoon
(0320)-265265
Fax
(0320)-265260
E-mail
provincie@Flevoland.nl
Website
www.flevoland.nl

Windkoepel Groen
[redacted]

[redacted]

Verzenddatum
18 SEP. 2019

Bijlagen
3

Uw kenmerk

Ons kenmerk
2442064

Onderwerp
Goedkeuring projectplan Windplan Groen

Geachte [redacted],

Met het oog op de ontwikkeling van Windplan Groen heeft u het projectplan Windplan Groen ingediend. Dit is conform de Omgevingsverordening Provincie Flevoland, waarin is aangegeven dat per projectgebied één initiatiefnemer een projectplan voor opschalen en saneren opstelt en uitvoert. De verordening bepaalt dat dit projectplan onze goedkeuring behoeft.

Op 11 april 2019 hebben wij ons voornemen aan u bekend gemaakt om het projectplan Windplan Groen goed te keuren. Dit voornemen heeft vanaf 26 april tot en met 6 juni 2019 mede ter inzage gelegen bij de stukken die voor het ontwerp Rijksinpassingsplan Windplan Groen en de daarmee gecoördineerde besluiten en het ontwerp van de Wijziging Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen ter inzage hebben gelegen.
Gedurende de terinzageleggingsperiode zijn diverse zienswijzen ingediend. Mede naar aanleiding daarvan heeft u het projectplan op een aantal punten verduidelijkt. Dit betreft de financiële en planparticipatie en de plaatsing van molens buiten de oorspronkelijke plaatsingszones.

We hebben gekeken of het uiteindelijke projectplan past binnen het Regioplan Windenergie en de Omgevingsverordening. Ten aanzien van de randvoorwaarden die in de verordening zijn genoemd, constateren we het volgende:

a. Een voorstel voor een projectgebied en plaatsingszones
Het projectgebied komt overeen met het projectgebied zoals aangewezen in het Regioplan en vertaald is in de Omgevingsverordening. Voor de plaatsingszones geldt dit ook, met uitzondering van:

- De optimalisatie van de plaatsingszones Pijlstaartweg, Harderringweg, Hoge Vaart en Kokkeltocht
- De inzet van drie extra plaatsingszones, zijnde de Ansjovistocht, Zeebiestocht en Verlengde Hondtocht Noord.

Optimalisatie plaatsingszone Pijlstaartweg, Harderringweg, Hoge Vaart en Kokkeltocht

- Pijlstaartweg: Als gevolg van de hoogtebeperkingen die voortvloeien uit de Visual Flight Rules (VFR)-routes voor de luchtvaart is de plaatsingszone aan de Pijlstaartweg niet volledig en alleen met een lagere ashoogte te benutten. Om toch voldoende ontwikkelingsruimte voor windenergie beschikbaar te houden, is de plaatsingszone aan de westzijde verlengd, zodat er ruimte is voor een extra turbinepositie.

Inlichtingen bij
[redacted]

Doorkiesnummer
[redacted]

Bezoekadres
Visarenddreef 1
Lelystad

- Harderringweg: Vanwege de beschermingszone voor de hoogspanningsleiding die moet worden gerespecteerd, is de plaatsingszone Harderringweg met een aantal meter verbreed in zuidwestelijke richting.
- Hoge Vaart: Als gevolg van de ontwikkeling van alternatieven in overleg met het kwaliteitsteam is voor een deel van de lijn een andere hoek gekozen waardoor vijf turbines buiten de oorspronkelijke plaatsingzone vallen. Door de plaatsingszone te verbreden, kan de lijn turbines aan één kant van de Hoge Vaart gesitueerd worden en kan de lijn van de Hoge Vaart beter worden gevolgd. Dit is vanuit het oogpunt van landschappelijke kwaliteit een optimalisatie, waarbij rekening is gehouden met overige aspecten als ondergrondse- en bovengrondse belemmeringen.
- Kokkeltocht: voor de Kokkeltocht komt uit het beeldkwaliteitsplan naar voren dat het wenselijk is om de Kokkeltocht te volgen in plaats van de 'knik' die is opgenomen in de oorspronkelijke plaatsingszone. Met name voor het westelijke deel van de lijn geldt dat hiermee ook een grotere afstand tot woningen wordt gerealiseerd. Voor de meest oostelijke turbine in deze lijn geldt dat de ondergrondse gasleiding tussen turbine 2 en 3, in combinatie met de vereisten uit het beeldkwaliteitsplan ten aanzien van tussenafstanden en de maximale afwijking daarvan, deze turbine buiten de oorspronkelijke plaatsingszone valt. De gekozen positie ligt niet dichter bij Biddinghuizen dan de ruimte die de oorspronkelijke plaatsingszone biedt.

In het Regioplan is (met een amendement van Provinciale Staten) de flexibiliteit meegegeven om af te wijken van de plaatsingszones als lokale omstandigheden daarom vragen. Geconstateerd wordt dat het bovenstaande optimalisaties voortvloeien uit dergelijke lokale omstandigheden.

Extra plaatsingszones Ansjovistocht, Zeebiestocht en Verlengde Hondtocht Noord
Voor de Ansjovistocht en Zeebiestocht zijn voor de vaststelling van het Regioplan vervangingsvergunningen verleend door de gemeente Dronten. Het staat de vergunninghouders vrij om de bestaande windmolens te vervangen zonder dat er aan de voorwaarden van het Regioplanbeleid wordt voldaan. Om te bewerkstelligen dat deze lijnen alsnog aan de voorwaarden voldoen (i.e. participatie en afdracht gebiedsgebonden bijdrage) én omdat de toevoeging van deze lijnen bijdraagt aan de robuustheid van de businesscase zijn deze zones alsnog toegevoegd in het voorkeursalternatief. E.e.a houdt in dat de windmolens in deze lijnen ook hoger kunnen worden dan in de vervangingsvergunning is aangegeven. De eerder aangetoonde noodzaak voor aanpassing van de plaatsingszones is daarmee opgenomen in het projectplan. Gelet op het voorgaande wordt zo de plaatsing van nieuwe molens die anders niet aan een project voor opschalen en saneren zouden mee hoeven te doen, ingezet om de business case voor het windplan Groen stevig te krijgen. Voor de 2 extra windmolens aan de Hondtocht Noord geldt dat de toevoeging van deze beleidsruimte bijdraagt aan het robuuster maken van de businesscase. Zonder deze extra plaatsingsruimte zal het doelrendement onder de benchmark blijven. Provinciale Staten hebben met de afwijking van de plaatsingszones Ansjovistocht, Zeebiestocht en Verlengde Hondtocht Noord ingestemd op 19 september 2018.

b. Een beschrijving van de ruimtelijke invulling van het plan
In het projectplan zijn de ruimtelijke uitgangspunten uit de Omgevingsverordening en het Regioplan vertaald (geplaatst in opstelling, rotorbladen in dezelfde richting, dezelfde verschijningsvorm en motiveren van hogere ashoogte dan 120m). Ook is het gemeentelijk beeldkwaliteitsteam betrokken bij de planontwikkeling om te borgen dat ook de uitgangspunten uit het gemeentelijk beeldkwaliteitsplan (uitwerking van de ruimtelijke uitgangspunten van het regioplan) worden meegewogen in de uitwerking.

Hogere ashoogte dan 120m
In het VKA zijn 78 windmolens voorzien met een hogere ashoogte dan 120m. Deze ashoogte kan conform het aangenomen amendement B van het Regioplan alleen worden toegepast als hiervoor de economische noodzaak is aangetoond. Deze noodzaak blijkt aanwezig te zijn en is uiteengezet in de sanitycheck uitgevoerd door een onafhankelijk financieel deskundige (Peregrine).

c. Inzicht in de haalbaarheid van het plan, waaronder compenserende maatregelen
In het projectplan is aangegeven dat er met een gebiedsfonds invulling wordt gegeven aan kwaliteitscompensatie. Als het Windpark volledig is gerealiseerd, heeft het fonds zo'n € 400.000 per jaar te besteden.

d. Een planning, waaronder begrepen de fasering van opschalen en saneren
Projectplanning
Voor het project geldt een strakke planning om de SDE-inschrijving van najaar 2019 te kunnen halen. Voor de betrokkenen betekent dit dat er strakke deadlines gelden voor het leveren van documenten en besluiten.

Saneringsopgave
In het projectgebied moeten 98 windmolens gesaneerd worden. Wij gaan er van uit dat u juridisch bindende afspraken hebt gemaakt of gaat maken met de betreffende eigenaren. Graag worden wij op de hoogte gehouden van de voortgang in deze.

Dubbeldraaitermijn
Voor het project wordt een dubbeldraaiperiode van een half jaar aangehouden, conform het Regioplan. Alleen voor de bestaande molens aan de Meeuwentocht wordt gebruik gemaakt van de flexibiliteit die het Regioplan en de Omgevingsverordening bieden. De bestaande windturbines langs de Meeuwentocht dienen 5 jaar na het gereedkomen van de laatste windmolen van windplan Groen of uiterlijk op 1 juli 2029 gesaneerd te zijn. Dit is ingegeven door de reductie van de omvang van Windplan Groen als gevolg van de pretoets en de benodigde stilstandsvoorzieningen, waardoor een netto negatief effect op de business case is ontstaan. Uit een sanitycheck van Peregrine blijkt dat dit negatieve effect voor een groot deel kan worden ondervangen door de Meeuwentocht 5 jaar te laten dubbeldraaien.
De bestaande 28 Eolienne molens aan de Pijlstaartweg, Knardijk en Knarweg krijgen uitstel tot sanering op grond van de economische noodzaak voor het totale windplan Groen. De uitgestelde sanering is één van de oplossingen om tegemoet te komen aan de gebiedsspecifieke omstandigheden die het gecompliceerd maken om tot een project te komen dat zowel binnen de kaders past en ook nog uitvoerbaar is. Uit de sanitychecks blijkt er dat met het uitgestelde regime (en hogere ashoogten én extra plaatsingszones) voldoende economisch perspectief bereikbaar is, de gevonden oplossing bijdraagt aan de wensen van de lokale ondernemers én de inzet van het onteigeningsinstrumentarium voor de saneringsopgave zeer waarschijnlijk achterwege kan blijven in dit projectgebied. Als voor deze molens ook een directe saneringsopgaaf zou gelden, zou er geen sprake zijn van een uitvoerbaar project. Provinciale Staten hebben daarom met deze afwijking ingestemd op 19 september 2018.

e. Inzicht in de invulling van de financiële participatie en de gebiedsgebonden bijdrage aan kwaliteitscompensatie
In het projectplan is beschreven op welke wijze bewoners uit het plangebied financieel kunnen participeren tijdens zowel de exploitatiefase als de planvormingsfase. Over financiële participatie, stroomafname, het gebiedsfonds en certificaten zijn afspraken vastgelegd in een anterieure overeenkomst met de gemeente.

f. Het voorstel voor de planparticipatie
Het projectplan besluit met een beschrijving van de communicatie uitgangpunten voor het betrekken van de stakeholders in het project. Op basis van deze uitgangspunten is een separaat communicatieplan opgesteld. Doelstelling is dat betrokkenen geïnformeerd worden over alle aspecten van het windpark.

Gelet op het voorgaande keuren wij het projectplan Windplan Groen goed. Om de realisatie mogelijk te maken passen wij de plaatsingszones zoals deze in de Omgevingsverordening Flevoland zijn opgenomen, conform bijgaande kaart aan. Met de terinzagelegging van het RIP zal ook deze goedkeuring van het projectplan en de Wijziging Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen ter inzage worden gelegd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Flevoland,
de secretaris, de voorzitter,

[redacted]

mr. drs T. van der Wal L. Verboek

Mededeling

Registratienummer
2409537
Datum
14 mei 2019
Afdeling/Bureau
SENB

Openbaarheid
Openbaar

Portefeuillehouder
Fackeldey, J.A.

Ter kennisname aan PS en burgerleden

Onderwerp
Ontwerp Rijksinpassingsplan Windplan Groen en besluit Gedeputeerde Staten over projectplan en Omgevingsverordening Flevoland

Kern mededeling:
Er is een ontwerp Rijksinpassingsplan (hierna:OIP) voor windplan Groen ter inzage gelegd van 26 april tot en met 6 juni 2019. Gedeputeerde Staten hebben het ontwerp inpassingsplan beoordeeld en geconcludeerd dat er geen aanleiding is voor het indienen van een zienswijze omdat het plan voldoet aan de vastgestelde spelregels en eerder geaccordeerde uitzonderingen. Met de onderstaande mededeling stellen we u op de hoogte van het OIP en de beoordeling van Gedeputeerde Staten.

Tegelijk met de terinzagelegging van het OIP ligt ook een voorgenomen goedkeuring van het projectplan van de initiatiefnemer en het ontwerp van de wijziging van de provinciale Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen ter inzage. Met deze wijziging worden de plaatsingszones voor windenergie in overeenstemming gebracht met het windplan. Ook dit besluit van Gedeputeerde Staten wordt ter kennisname aan u voorgelegd.

Mededeling:
Leeswijzer:
Achtereenvolgens komen de volgende onderwerpen aan bod:

1. **Inhoud van het OIP windplan Groen**
2. **Besluit van GS met voornemen om het projectplan goed te keuren en een ontwerp wijziging Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen ter inzage te leggen**
3. **Besluit van GS om geen zienswijze op het OIP windplan Groen in te dienen**

1. Inhoud van het OIP windplan Groen (zie bijlage 1)
Windkoepel Groen (een samenwerkingsverband van diverse wind coöperaties in het hieronder aangegeven gebied) werkt aan de ontwikkeling van een nieuw windpark in het oostelijk deel van Flevoland: windplan Groen. Met de komst van het windpark worden de 98 huidige windmolens in het projectgebied vervangen door 90 (grotere) windmolens met meer vermogen. Deze wekken gezamenlijk 400 megawatt stroom op voor het totale elektriciteitsverbruik van ca. 250.000 huishoudens (zie figuur hieronder voor de beoogde opstelling). Om de bouw van het windpark en de daaraan verbonden sanering juridisch en planologisch mogelijk te maken heeft het Rijk een OIP (een bestemmingsplan op rijksniveau) samen met een groot deel van de benodigde ontwerp-omgevingsvergunningen vanaf 26 april 2019 ter inzage gelegd. Tijdens deze periode kan iedereen een zienswijze indienen (voor de provincies is deze bevoegdheid op basis van de Wet ruimtelijke ordening bij Gedeputeerde Staten neergelegd). Na de terinzagelegging worden de zienswijzen beantwoord en (indien nodig) verwerkt in een definitief inpassingsplan en vergunningen. Planning is om het definitieve inpassingsplan en vergunningen uiterlijk in september 2019 vast te stellen, zodat de initiatiefnemers tijdig subsidie (SDE+) kunnen aanvragen. Omdat de procedure wordt voorbereid met de Crisis- en herstelwet staat tegen de vastgestelde besluiten beroep open voor belanghebbenden die een zienswijze hebben ingediend met uitzondering van regionale bestuursorganen (waaronder de provincie).

Mededeling

De inhoud van het OIP is als volgt samen te vatten:

Opschalen	90 nieuwe windmolens (verwacht vermogen van 400 MW)	• 86 molens direct gerealiseerd • 4 molens uitgesteld gerealiseerd • 78 molens met een ashoogte > 120m • 12 molens met een ashoogte < 120m • 3 extra plaatsingszones (Ansjovistocht, Zeebiestocht, Hondtocht Noord)
Saneren	98 bestaande windmolens worden gesaneerd (200 MW vermogen)	Molens aan de Meeuwentocht mogen 5 jaar dubbeldraaien (tegelijkertijd met de nieuwe windmolens) De overige kunnen max 0,5 jr dubbeldraaien De Eolienne molens mogen uitgesteld worden gesaneerd
Participeren	- Min 2,5 % financiële participatie voor bewoners en ondernemers in het gebied - Afdracht aan een gebiedsfonds	

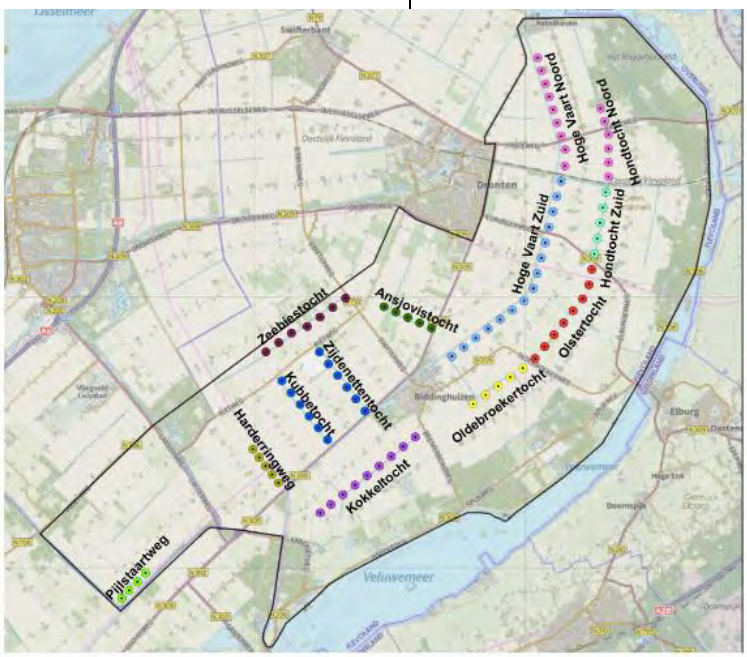

Figuur 1: Opstelling nieuwe windturbines

2. Besluit van GS met voornemen om het projectplan goed te keuren en een ontwerp wijziging van de verordening ter inzage te leggen (bijlage 2 en 3)

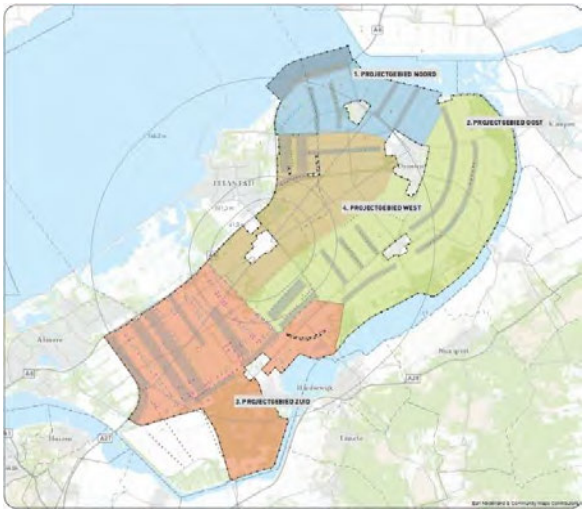

Het provinciale beleid
Windplan Groen geeft invulling aan het regionale beleid voor windenergie zoals in het Regioplan Zuidelijk en Oostelijk Flevoland is neergelegd. In het beleidskader (dat op 14 juli 2016 door Provinciale Staten is vastgesteld) worden nieuwe windparken mogelijk gemaakt via de strategie van 'opschalen en saneren'. Met deze strategie worden verschillende doelstellingen bereikt: een duurzamere energiehuishouding, een mooier landschap en een sterkere economie. Inwoners van de gemeenten Dronten en Lelystad hebben de mogelijkheid tot financiële participatie in het windpark, zodat zij mee kunnen profiteren van hernieuwbare energie.

In het Regioplan zijn er vier projectgebieden aangewezen. In projectgebieden (voor opschalen en saneren) krijgt één initiatiefnemer (dat mag samenwerkingsverband zijn) per projectgebied de gelegenheid om een 'project voor opschalen en saneren' uit te voeren. Het project moet vervolgens aan de voorwaarden voldoen zoals aangegeven in het groene kader hieronder. Dit moet blijken uit een projectplan dat door de initiatiefnemer wordt ingediend.

De aanpak - kern van het beleid

Een '**project voor opschalen en saneren**' moet voldoen aan de volgende voorwaarden:

Er worden **nieuwe windmolens** gebouwd, gesitueerd binnen de plaatsingszones en de daaraan verbonden voorwaarden die in dit Regioplan zijn opgenomen.

Aan de bouw van nieuwe windmolens is **sanering van bestaande windmolens** gekoppeld, waarbij geldt:
- dat de sanering van een bestaande windmolen plaatsvindt zo snel mogelijk na ingebruikname van de nieuwe windmolen waaraan deze gekoppeld is, maar uiterlijk na vijf jaar, waarbij de economische noodzaak van een termijn van langer dan een half jaar dient te worden aangetoond,
- dat sanering van bestaande windmolens nabij de nieuwe windmolen voorkeur heeft boven sanering van bestaande windmolens verder weg in het projectgebied, en de sanering van oudere windmolens de voorkeur heeft boven de sanering van jongere windmolens.

Bewoners en ondernemers krijgen gelegenheid om **financieel te participeren**, waarbij geldt:
- dat in ieder geval bewoners en ondernemers in het projectgebied de gelegenheid krijgen om op gelijke voet financieel te participeren bij de ontwikkeling van nieuwe windmolens vanaf de eerste risicodragende fase,
- dat in ieder geval alle bewoners en ondernemers in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland gelegenheid krijgen om financieel te participeren in de exploitatie,
- dat beide vormen van financiële participatie eerlijk, eenvoudig en evenwichtig moeten zijn vormgegeven.

Gedurende de exploitatie van de windmolen draagt de initiatiefnemer bij aan kwaliteitsverbetering in de omgeving van de nieuwe windmolens met een **gebiedsgebonden bijdrage** van gemiddeld € 1050 per MW per jaar, iedere vijf jaar te indexeren, waarbij het af te dragen bedrag desgewenst per jaar kan variëren.

Bij de totstandkoming van het project stelt de initiatiefnemer omwonenden en andere betrokkenen in de gelegenheid om te **participeren in de planvorming**.

De initiatiefnemers van Windplan Groen (Windkoepel Groen) hebben een projectplan ingediend waarin is verwoord hoe de initiatiefnemers invulling geven aan de opschalings- en saneringsen participatieopgave in het projectgebied "Oost" uit het Regioplan. Gedeputeerde Staten hebben op 9 april jl. het voornemen uitgesproken het projectplan Windplan Groen goed te keuren omdat het plan voldoet aan het beleid (voor de inhoudelijk beoordeling verwijzen wij naar de bijlage 3). Onderdeel van het plan is de uitgestelde saneringsen opschalingsopgave van 28 turbines in het projectgebied, de inzet van drie extra plaatsingszones ten opzichte van het Regioplan Windenergie en de optimalisatie van een aantal plaatsingszones. De kaart van de Omgevingsverordening Flevoland (zie figuur 2) wordt daarop aangepast. Het voornemen om het projectplan goed te keuren is, inclusief het ontwerp van de aangepaste kaart van de Omgevingsverordening, samen met het ontwerp Rijksinpassingsplan Windplan Groen vanaf 26 april jl. ter inzage gelegd.

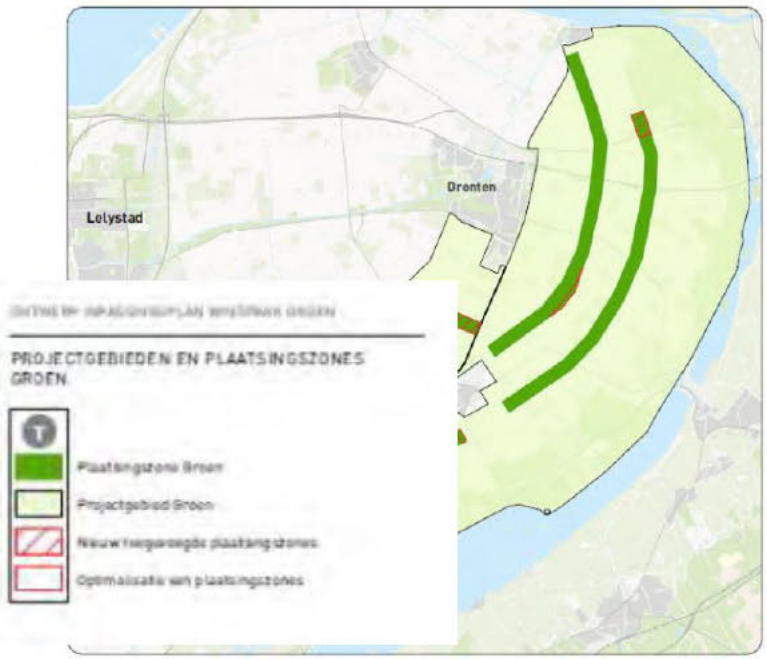

Figuur 2: Ontwerp wijzigingsverordening voor windplan Groen

3. Gedeputeerde Staten zien geen aanleiding in het OIP voor het indienen van een zienswijze (zie bijlage 4)

De beoordeling van Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde Staten hebben al geconstateerd dat het projectplan van Windkoepel Groen voldoet aan de bovengenoemde spelregels en hebben ook beoordeeld dat de vertaling naar het OIP goed heeft plaatsgevonden. Ook zijn de eerder gemaakte ambtelijke opmerkingen en de reactie van Provinciale Staten goed verwerkt. Daar waar het plan niet in overeenstemming is met het geldende beleid voorziet een aanpassing van de Omgevingsverordening en het besluit van Provinciale Staten op 19 september 2018 in het wegnemen van de strijdigheid. In dat besluit van 19 september 2018 hebben Provinciale Staten ingestemd met het toevoegen van de extra plaatsingszones en de uitgestelde sanering van de Eolienne molens in het zuidwestelijke deel van het projectgebied. Gedeputeerde Staten zien daarom geen aanleiding voor het indienen van een zienswijze. Voor de inhoudelijke beoordeling van het plan verwijzen wij naar bijlage 4.

De eerder gemaakte opmerkingen van Provinciale Staten zijn goed verwerkt

Voordat het OIP ter inzage werd gelegd heeft het ministerie van EZK aan Provinciale Staten om een reactie gevraagd op het Voorontwerp Rijksinpassingsplan (VOIP - dit is een voorgaande versie van het OIP). In de onderstaande tabel is opgenomen hoe de gemaakte opmerkingen van 3 januari 2019 zijn verwerkt:

Reactie namens Provinciale Staten (zie bijlage 5) op het VOIP	Reactie/verwerking in het OIP
Akkoord met de afwijkingen tov het Regioplan (betreft toevoegen van extra plaatsingszones en uitgestelde sanering van de Eolienne windmolens)	Plaatsingszones Ansjovistocht, Zeebiestocht en 2 extra posities aan de Hondtocht Noord zijn in het OIP opgenomen. Ook een regeling opgenomen voor de uitgestelde sanering bij realisatie voor de Eolienne windmolens.
PS wil op de hoogte gesteld worden van de oplossing die gevonden wordt in de dialoog tussen luchtvaart en windenergie	Tijdens de vooroverlegfase van het plan werd duidelijk dat het uitwerken van de routes voor de kleine luchtvaart nog grote impact kon hebben op het windplan. Daarom heeft er intensief overleg plaatsgevonden tussen betrokken luchtvaart instanties en overheden over de optimale inpassing van zowel de luchthaven als het beoogde windproject. Er is een oplossing gevonden waarbij beide kanten concessies hebben moeten doen en deze is voorgelegd aan de inspectie voor de leefomgeving en transport (ILT). Zij heeft een pretoets over het plan uitgebracht en aangegeven dat alsnog 19 posities uit het

	VOIP niet gerealiseerd kunnen worden en dat 2 posities lager uitgevoerd moeten worden. Op 16 januari 2019 zijn commissieleden hierover in beslotenheid geïnformeerd en de geheimhouding is op 17 april jl opgeheven. Daarnaast zijn de resultaten van de pretoets verwerkt in het OIP. De negatieve financiele effecten van het wegvallen van de turbines zijn grotendeels opgevangen door een deel van de bestaande windmolens 5 jaar te laten dubbeldraaien, een gelijk gebleven subsidiebedrag en omdat met name de lage windmolens zijn weggevallen. Deze verkleinen voornamelijk de investeringssom en verkleinen in mindere mate het projectrendement.
PS verzoekt een passende saneringsregeling op te nemen, zodat het plan als geheel wordt uitgevoerd.	De saneringsregeling is dusdanig geoptimaliseerd dat er geen saneringsopgave kan overblijven aan het eind van de planperiode. Uitzondering betreft de eerder goedgekeurde uitgestelde sanering voor de Eolienne-windmolens.
PS verzoekt knipperende obstakelverlichting uit te sluiten in de planregels.	Knipperende obstakelverlichting is obv de planregels alleen mogelijk gemaakt als deze wordt voorgeschreven door de ILT of als knipperende verlichting naar het oordeel van burgemeester en wethouders leidt tot minder lichthinder voor de omgeving dan wanneer vastbrandende verlichting wordt toegepast.
PS doet een beroep op de initiatiefnemers om in gesprek te blijven met de omgeving	Initiatiefnemers zijn samen met voornamelijk de gemeente Dronten intensief in gesprek met de omgeving (waaronder de VVE Ketelhaven en een groep bewoners uit Biddinghuizen). Hiervoor zijn diverse bijeenkomsten georganiseerd en worden één op één gesprekken gehouden. In de gesprekken komen de zorgen aan bod over o.a. slagschaduw, geluidsoverlast, gezondheidseffecten end waardevermindering van de woningen (zie hiervoor ook de brief die de VVE Ketelhaven aan u heeft verzonden). Uitgangspunt in de gesprekken is de onderlinge dialoog en begrip voor elkaars standpunten. Op diverse punten heeft de initiatiefnemer ook een handreiking gedaan door bijv. de ruimte die de plaatsingszone richting Ketelhaven biedt, niet volledig te benutten en door bovenwettelijke normen voor de slagschaduw te hanteren. Wanneer deze partijen een zienswijze indienen zullen hun inhoudelijke zorgen nog eens zorgvuldig worden beoordeeld en beantwoord.
PS verwacht dat het merendeel van de (gebruikelijke) onzekerheden en aandachtspunten is gemitigeerd of weggenomen op het moment dat het ontwerp-inpassingsplan ter inzage wordt gelegd.	Ten tijde van het VOIP was er nog veel onzekerheid over de luchtvaart. Deze onzekerheid is inmiddels weggenomen door de uitgebrachte pretoets. Ook is er overeenstemming bereikt met de Eolienne-ondernemers over de wijze waarop hun windmolens in het OIP worden verwerkt en zijn er goede mitigerende maatregelen uitgewerkt met de initiatiefnemers in het kader van de natuurvergunning. Een aantal aandachtspunten blijft nog wel openstaan. Dit betreffen: - De Radartoets Het risico bij radar is dat onzeker is of het windpark een verklaring van geen bezwaar van het ministerie van Defensie kan verkrijgen. De huidige toetsing laat aanzienlijke verstoringen. Het Rijk werkt een aantal oplossingsrichtingen uit waardoor het risico vooral van invloed is op de planning. Mitigatie: het Rijk overweegt bijplaatsen van een steunradar en verplaatsing van bestaande radar. - De saneringsopgave (over 1 molen nog geen overeenstemming bereikt) Windkoepel Groen heeft nog niet voor alle te saneren molens in het gebied bindende afspraken gemaakt over de sanering. Risico is dat de initiatiefnemer hierdoor niet aan de saneringsopgave kan voldoen en er andere middelen nodig zijn om de sanering alsnog te realiseren. Mitigatie: bemiddeling en onteigening - Verplaatsing van ZC Flevo Gestart vanuit het Alders-spoor is de provincie al enige tijd in gesprek over de mogelijkheden voor verplaatsing van zweefvliegcentrum ZC Flevo uit

	Biddinghuizen naar een locatie. De provincie heeft daarin zoals afgesproken aan de Alderstafel een faciliterende rol. De realisatie van het windpark lijkt echter sneller te lopen dan de ontwikkeling van de luchthaven. Daarom is medio 2018 ook besloten om de gesprekken ook in samenhang met het wind-dossier voort te zetten. Het belang van (de gebruikers) van het zweefvlieg-terrein is door het Rijk in het OIP afgewogen tegen het belang van de voorge-nomen ontwikkelingen. Uit de afweging van deze belangen volgt dat het ge-bruik als zweefvliegterrein op deze locatie eindigt. Risico Is dat het Zweef-vliegveld geen geschikte plek heeft gevonden voordat de nieuwe windmolens aan de Kokkeltocht gebouwd worden. Dit risico lijkt beperkt omdat het zweefvliegveld al een locatie op het oog heeft in de gemeente Nunspeet. Wel moeten hiervoor de noodzakelijke procedures nog voor worden doorlopen. Mitigatie: provincie faciliteert het verplaatsingsproces en verzorgt de afstem-ming tussen windpark en zweefvliegcentrum. In het inpassingsplan is voorzien dat het zweefvliegcentrum tot 1 januari 2022 kan blijven. Deze termijn kan door burgemeester en wethouders worden verlengd met 5 jaar.

Tot slot

De stuurgroep van het project (waar de gemeenten Lelystad, Dronten, de provincie, het ministerie van EZK en de initiatiefnemer) heeft in haar laatste vergadering unaniem ingestemd met de terin-zagelegging van het OIP. In lijn hiermeehebben gedeputeerde Staten van de provincie besloten geen zienswijze in te dienen. Immers, het OIP past binnen het regioplan en bevat enkel eerder ge-accordeerde uitzonderingen. Daarnaast weegt zwaar dat Gedeputeerde Staten geconcludeerd heb-ben dat het plan op basis van een zorgvuldige belangenafweging (waaronder die van de samenle-ving) tot stand is gekomen. Hierbij zijn belangen van de omgeving afgewogen tegen belangen van initiatiefnemers en de met het rijk gemaakte afspraken mbt het realiseren van duurzame opwek. Zeker nadat waar mogelijk in het kader van die belangenafweging aanpassingen aan het plan heb-ben plaatsgevonden is wat betreft Gedeputeerde Staten een zienswijze niet meer aan de orde.

Bijlagen

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de WOB (ja/nee aangeven)
1. Ontwerp rijksinpassingsplan windplan Groen	2417015	Ja
2. GS besluit over voorgenomen goedkeuring projectplan en ontwerp wijziging van de omgevingsverordening voor windplan Groen	2393669	Ja
3. Bijlage 1 bij GS besluit over voornomen goedkeuring projectplan	2401779	Ja
4. GS besluit over ontwerp rijksinpassingsplan windplan Groen	2416373	Ja
5. Reactie van Provinciale Staten op het voorontwerp inpassingsplan windplan Groen d.d. 3 januari 2019	2321013	Ja

Ter inzage in de leeskamer

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de WOB (ja/nee aangeven)
		Tot

Nota van Antwoord – zienswijzen ontwerp Wijziging Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen

Aanleiding

Projectplannen voor opschalen en saneren van windmolens behoeven goedkeuring van Gedeputeerde Staten. Op basis van een (goedgekeurd) projectplan kunnen Gedeputeerde Staten plaatsingszones aanwijzen en aanpassen.

Voor het Windplan Groen is een projectplan ingediend. Uit het projectplan is gebleken dat, gelet op de evenwichtige balans tussen omgevingskwaliteit, het maatschappelijk draagvlak en het economisch perspectief, er behoefte is aan optimalisatie van de plaatsingszones bij de Pijlstaartweg, Harderringweg, Hoge Vaart en Kokkeltocht en het aanwijzen van drie extra plaatsingszones aan Ansjovistocht, Zeebiestocht en Verlengde Hondtocht Noord.
Voor deze optimalisatie en aanwijzing van extra plaatsingszones is een ontwerp Wijziging Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen opgesteld.

Procedure

Het ontwerp van de Wijziging Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen heeft vanaf 26 april 2019 tot en met 6 juni 2019 ter inzage gelegen.
Gedurende die termijn zijn acht zienswijzen ontvangen op het ontwerp van de wijziging van de Omgevingsverordening. De zienswijzen zijn tijdig ingediend en zijn daarom in behandeling genomen. In deze nota zijn deze zienswijzen van antwoord voorzien.

Voor de realisatie van het Windplan Groen heeft het Rijk een Rijksinpassingsplan opgesteld. Het ontwerp daarvan heeft samen met andere ontwerp-besluiten die onder de rijkscoördinatieregeling vallen vanaf 26 april 2019 tot en met 6 juni 2019 ter inzage gelegen. Een aantal zienswijzen die in het kader van het Rijksinpassingsplan voor Windplan Groen bij het Rijk zijn ingediend, hebben mede betrekking op de wijziging van de Omgevingsverordening. Deze zijn in een aparte bijlage van reactie voorzien.

Reactie en gevolgen voor de vaststelling van de Wijziging Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen

Hierna is op de 8 zienswijzen die specifiek zijn ingediend tegen de wijziging van de Omgevingsverordening een reactie gegeven.
In de bijlage is ingegaan op de zienswijzen die bij het Rijk zijn ingediend, voor zover deze betrekking hebben op de Wijziging Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen.

De zienswijzen geven aanleiding om de toelichting op de wijziging van de Omgevingsverordening – ten opzichte van het ontwerp - aan te vullen met een passage over de noodzaak en ruimtelijke aanvaardbaarheid van de aanpassingen van de plaatsingszones.

Nummer	Punt	Samenvatting zienswijze	Beantwoording zienswijze	Gevolgen voor de wijziging van de Omgevingsverordening
Zienswijzen gericht aan Gedeputeerde Staten en voor zover betrekking hebbend op de aanpassingen uit de wijziging van de Omgevingsverordening. Dit betreffen: - **Optimalisaties van de plaatsingszones** - **Toegevoegde plaatsingszones** - **Uitgestelde sanering van de Eolienne windmolens** - **Goedkeuring van het projectplan**				
1	P 1	De Ellertocht als mogelijke locatie voor 5 windturbines is niet meegenomen als optimalisatie in de wijziging van de Omgevingsverordening, terwijl deze locatie juist kansen biedt om tegemoet te komen aan de signalen vanuit Biddinghuizen en Ketelhaven. Verzocht wordt de locatie Ellertocht alsnog op te nemen in de Omgevingsverordening.	**Tevens algemene reactie op verzoeken om alternatieve en/of extra plaatsingszones aan te wijzen in de omgevingsverordening en overige verzoeken tot aanpassing van de omgevingsverordening .** **Extra en alternatieve plaatsingszones en overige gewenste aanpassingen van de omgevingsverordening** In de planontwikkelingsfase werd verwacht dat het vanwege allerhande belemmeringen niet mogelijk zou zijn alle plaatsingszones volledig te benutten en dat mogelijk meer ruimte nodig zou zijn voor een plan met voldoende economisch perspectief. In de notitie reikwijdte en detailniveau en het MER eerste fase zijn daarom extra plaatsingszones in beeld gebracht. Uitgangspunt voor het toevoegen van extra plaatsingszones was om zo dicht mogelijk bij de uitgangspunten te blijven van het eerder vastgestelde beleid (het Regioplan Windenergie) en de ontwerpcriteria uit het beeldkwaliteitsplan. Op basis van die uitgangspunten zijn de Verlengde Hondtocht Noord, het verlengen van de Pijlstaartweg, het opschalen van de Zeebiestocht en de Ansjovistocht en een lijn parallel aan de Knardijk als extra plaatsingszone in de onderzoeken opgenomen. De Ellertocht en Oude Bostocht maakten daar geen deel van uit. Toen er tijdens het vormgeven van het voorkeursalternatief duidelijk werd dat er vanwege gebiedsspecifieke omstandigheden daadwerkelijk meer beleidsruimte nodig was, is er gekeken naar wat er nodig was om de extra benodigde beleidsruimte mogelijk te maken. Er is voor gekozen om de Ansjovistocht, Zeebiestocht en 2 posities aan de Hondtocht Noord toe te voegen. Voor de Ansjovistocht en Zeebiestocht is gekozen omdat deze lijnen al beschikten over een vervangingsvergunning. Hierdoor zou de ruimtelijke impact ten opzichte van de vergunde situatie niet significant toenemen en ontstond een kans voor de omgeving in deze lijnen te participeren. Met de 2 extra posities aan de Hondtocht Noord Extra kon worden aangesloten op een eerder aangewezen plaatsingszone (Hondtocht Noord) waardoor ook op deze plek zo veel mogelijk werd aangesloten bij de ruimtelijke uitgangspunten uit het Regioplan. Alternatieve zones in ruil voor zones elders (bijvoorbeeld rondom de kernen) maken geen onderdeel uit	

			van het ingediende (project)plan van de initiatiefnemer en zijn daarom niet beoordeeld. In diverse zienswijzen worden suggesties gedaan voor het opnemen van nieuwe alternatieve locaties en wordt verzocht om een afstand van 10x de tiphoogte tot de kernen. In het kader van de voorliggende procedure is deze vraag echter niet aan de orde. Omdat de initiatiefnemer een plan heeft ingediend dat aan de kaders voldoet, mag deze van de overheden verwachten dat zij medewerking verlenen.	
2	P 2	De KNVvL verzoekt het College van Gedeputeerde Staten tot het bewerkstelligen van verplaatsing van de windturbines aan de Kokkeltocht ter hoogte van het zweefvliegveld naar een locatie die tenminste 4500 meter verwijderd is van dit zweefvliegveld. Dit enerzijds teneinde een veilige vluchtuitvoering te borgen conform de bepalingen van de RVGLT en anderzijds teneinde de Zweefvliegclub Flevo niet te verdringen. In plaats van de Kokkeltocht is een aantal alternatieven aanwezig waar geen of minder overlast veroorzaakt wordt.	Bij het vaststellen van het Regioplan, de vertaling ervan in de Omgevingsverordening en het ontwikkelen van het windplan Groen is aangenomen dat de locatie van het ZC Flevo geen toekomstvaste locatie zou zijn gezien de ontwikkelingen van Lelystad Airport. In dat kader is ook aan de Alderstafel afgesproken dat de provincie zich in faciliterende zin zal inspannen voor een verplaatsing. Het ontwerp van het luchtruim en de routes voor Lelystad Airport is in de tweede helft van 2017 conform artikel 5.11 van de Wet luchtvaart geconsulteerd. Het zweefvliegterrein zou in dit ontwerp binnen de control zone (CTR) vallen waardoor het gebruik van het terrein als zweefvliegveld (na ingebruikname van de CTR) niet voortgezet zou kunnen worden. Op basis hiervan is de planvorming van Windplan Groen voortgezet. Naar aanleiding van de consultatie en op verzoek van de General Aviation is het ontwerp van de CTR kleiner gemaakt waardoor het zweefvliegterrein buiten de CTR is gaan vallen en het gebruik van het zweefvliegterrein met een beperkte vlieghoogte van 1.500 ft. voortgezet kan worden. Op basis van de ontwikkelingen op Lelystad Airport zal met een veiligheidsanalyse beoordeeld moeten worden of het gebruik van het zweefvliegterrein veiligheidsrisico’s met zich meebrengt. Onzeker is of de beperkingen dan nog verder worden beperkt of dat de huidige vlieghoogte mag worden aangehouden. Gezien de beperkte vlieghoogte heeft ZC Flevo in augustus 2018 in overleg met de provincie uitgesproken nog steeds in te willen zetten op een verplaatsing. Het gebruik van het zweefvliegveld is niet verenigbaar met realisatie van het voorkeursalternatief van windplan Groen. Het belang van (de gebruikers) van het zweefvliegterrein is bij de ontwikkeling van windplan Groen door het ministerie van EZK afgewogen tegen het belang van de voorgenomen ontwikkeling van Windplan Groen. Daarbij is afgewogen dat het in stand houden van het zweefvliegterrein leidt tot een aanzienlijke reductie van de mogelijkheden voor de bouw en exploitatie van windturbines in het gebied van Windplan Groen en daarmee aanzienlijk minder duurzame energie geproduceerd kan worden. Het (maatschappelijk) belang voor de productie van duurzame energie en het optimaal benutten van beschikbare en geschikte locaties voor windenergie is afgewogen tegen de economische en maatschappelijke betekenis van het zweefvliegterrein, de gebruikers van dit terrein en de mogelijkheden om elders te zweefvliegen. De uitkomst van deze belangenafweging is dat het ministerie van EZK heeft besloten dat het realiseren van duurzame energie voorrang heeft boven het in stand houden van de mogelijkheid tot zweefvliegen en dat derhalve de functie van het zweefvliegveld in het inpassingplan	

			vervalt. Gezien deze belangenafweging van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en de provinciale inspanningen voor de verplaatsing van het zweefvliegveld zien wij geen aanleiding om een alternatief te onderzoeken voor de beoogde windmolens bij de Kokkeltocht.	
	P 3	De KNVvL verzoekt het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland schadeloosstelling middels de Regeling Nadeelcompensatie en de Gebiedsgebonden Bijdrage te onderzoeken.	De KNVvL maakt niet duidelijk welke schade zij lijdt als gevolg van het inpassingsplan. Voor het project geldt geen Regeling Nadeel-compensatie waarop een beroep kan worden gedaan. De invulling die wordt gegeven aan de gebiedsgebonden bijdrage is thans onderdeel van overleg tussen initiatiefnemers en de omgeving. Hiervoor wordt gezamenlijk met de gemeenten Dronten en Lelystad een gebiedsproces opgezet. Op basis van het Regioplan zijn zij degenen die in overleg met de initiatiefnemer de bestedingsdoelen mogen vaststellen. Als de KNVvl meent dat zij planschade leidt dan kan zij na het onherroepelijk worden van het Rijksinpassingsplan een verzoek tot planschade indienen bij de gemeente Dronten. De wijziging van de Omgevingsverordening Flevoland is echter geen oorzaak van schade in de zin van de Wro.	
3	P 4	De wijziging van de Omgevingsverordening voorziet in de plaatsing van windmolens ten noorden van de Hanzeweg. Met name de plaatsingszone Hondtocht Noord, op ca. 1300 meter van het terrein van de NTKC aan de Roggebotweg, is voor de NTKC onaanvaardbaar. Dit beperkt de kwaliteit van kamperen vanwege geluid, slagschaduw en licht.	**Tevens algemene reactie over ruimtelijke aanvaardbaarheid van toegevoegde en geoptimaliseerde plaatsingszones** Zowel Provinciale Staten als Gedeputeerde Staten hebben ingestemd met het voorkeursalternatief voor windplan Groen en daarmee met het toevoegen van extra plaatsingszones, de optimalisatie van plaatsingszones en de uitgestelde sanering voor de Eolienne-ondernemers. De noodzaak voor de benodigde wijzigingen zijn onderbouwd in de sanity-checks en aan de hand van de locatiespecifieke omstandigheden gemotiveerd. Daarnaast is in de MER aan de hand van een alternatieven-afweging en effect-beoordeling onderbouwd dat er sprake is van een ruimtelijk aanvaardbaar alternatief en dat het (met beperkte mitigaties zoals stilstand) mogelijk moet zijn om de nieuwe windmolens in de extra of geoptimaliseerde plaastingszones te realiseren en daarbij te voldoen aan de geldende wet- en regelgeving. Deze overwegingen hebben ten grondslag gelegen aan het ter inzage leggen van de ontwerp-wijzigingsverordening die de voorgestelde aanpassingen op de verordening juridisch mogelijk maakt. Omdat deze onderbouwing ontbreekt in de toelichting op het besluit van de wijzigingsverordening wordt de toelichting naar aanleiding van de zienswijzen alsnog aangevuld. Dat er daadwerkelijk aan de wet- en regelgeving tav bijv. geluid, slagschaduw en lichthinder en/of het gebiedsspecifieke beleid is voldaan is vervolgens beargumenteerd in het (ontwerp)inpassingsplan en de bijbehorende (ontwerp)omgevingsvergunningen. Voor een reactie op de deze elementen uit uw zienswijze hebben wij uw zienswijzen doorgestuurd naar het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en verwijzen we naar de beantwoording van het ministerie. **135.3 van de nota van het ministerie** .	Onderbouwing wordt toegevoegd aan de toelichting bij het wijzigingsbesluit.

	P 5	In de vigerende Structuurvisie Windmolens op Land is het gebied ten noorden van de Hanzeweg windmolenvrij. Het inpassingsbesluit loopt vooruit op de vaststelling van de, gelijktijdig ter inzage gelegde, wijziging van de provinciale omgevingsverordening.	Al bij de vaststelling van het Regioplan zijn de verschillen ten opzichte van de SvWOL gemotiveerd. De voorliggende wijzigingsverordening wijkt met de toevoeging van de plaatsingszone Verlengde Hondtocht Noord ook af van de SvWOL. Dat deze afwijkingen ruimtelijk aanvaardbaar zijn, is overwogen in het MER voor het Rijksinpassingsplan en daarna verder uitgewerkt in het Rijksinpassingsplan. Het klopt dat het ontwerp Inpassingsplan gelijktijdig ter inzage is gelegd met de ontwerp wijzigingsverordening. Met de gelijktijdige bekendmaking wilden wij de omgeving op de hoogte brengen van de samenhang tussen inpassingsplan en verordening. Bij de vaststelling van het inpassingsplan is het echter noodzakelijk dat de wijzigingsverordening is vastgesteld.	
	P 6	Uit de ontwerpbesluiten blijkt niet dat en hoe rekening is gehouden met de natuur- en recreatiewaarden van NNN gebied Roggebotzand.	zie reactie bij punt 4.	
	P 7	De noodzaak om windmolens toe te staan buiten het in de vigerende Structuurvisie aangewezen gebied blijkt niet uit de ontwerp omgevingsverordening. Deze noodzaak is er ook niet vanuit de provinciale taakstelling. De Monitor Wind op Land laat immers zien dat de plannen voor Flevoland een surplus hebben van 334,7 MW.	De noodzaak voor het toevoegen van de extra windmolens in de extra plaatsingszones is inderdaad niet gelegen in de provinciale taakstelling Wind op Land. In het vastgestelde beleid (Regioplan Windenergie) is gemotiveerd dat de taakstelling Wind op Land een tussenstap is voor het bereiken van de energie-neutraliteit van de provincie. Daarnaast is uitgangspunt van het provinciale beleid (Regioplan Windenergie) dat er binnen de projectgebieden voldoende economisch perspectief aanwezig moet zijn om tot uitvoering te komen. Dit houdt in dat er in bepaalde situaties beleidsruimte moet worden toegevoegd om tot voldoende economisch perspectief te komen.	
	P 8	De onderbouwing in de ontwerp omgevingsverordening voor de noodzaak van deze twee molens genoemde begrippen; robuuster maken van de businesscase en doelrendement onder de benchmark geuiten van wollig taalgebruik, iedere afweging ten opzichte van andere (natuurbelangen) ontbreekt.	De noodzaak voor het toevoegen van de extra windmolens in de extra plaatsingszones is gelegen in het creeren van voldoende economisch perspectief in het projectgebied voor windplan Groen. Dit blijkt uit de sanity checks die zijn uitgevoerd door een onafhankelijk deskundige in opdracht van de provincie en gemeenten. Daarnaast is in de MER en het inpassingsplan overwogen dat de locatie van de extra plaatsingszone aanvaardbaar is in het kader van de overige belangen in het gebied. De ingebrachte zienswijze geeft aanleiding om de sanitychecks toe te voegen aan de onderbouwing van de wijzigingsverordening.	Sanity checks worden toegevoegd aan de onderbouwing van de wijzigingsverordening
4	P 9	Het windpark komt op respectievelijk ca. 1500 en ca. 2000 meter van de woning en bedrijfsgebouwen van reclamanten te liggen. Dit zal het woon-, leef- en werkklimaat aantasten en leiden tot een waardevermindering van hun onroerende zaken.	Gezien de genoemde afstand en het adres van de reclamant lijkt dit onderdeel van de zienswijze zich niet te richten tegen de gewijzigde onderdelen van de omgevingsverordening. De indieners wonen op respectievelijk ca 2800 en 3500 meter van de toegevoegde extra plaatsingszone en 2000 en 1500 meter van de dichtsbijzijnde windmolen die gerealiseerd kan worden op basis van de oorspronkelijk vastgestelde plaatsingszones. Wij verwijzen daarom naar de beantwoording in het kader van het inpassingsplan/omgevingsvergunningen: zie punt 100.1 ev.	
	P 10	Alternatieve ontwikkelingsmogelijkheden voor de eigendommen van reclamant, zoals	Het klopt dat de gemeente initiatieven faciliteert langs de westrand van de bosrijke delen van de Randmeerzone, waarbij het uitgangspunt is dat een combinatie wordt gemaakt met verbreding van de	

		de ontwikkeling van nieuwe natuur in combinatie met de ontwikkeling van landgoederen, worden beperkt door de komst van het windpark.	bossen in westelijke richting. In het noordelijk deel van die zone (langs Het Roggebotzand, het Revebos en De Abbert) dient het daarbij te gaan om functies die passen bij het extensieve karakter van het gebied, zoals nieuwe landgoederen. De plaatsingszones voor Windplan Groen staan niet in de weg aan dergelijke initiatieven in die zone.	
	P 11	Anders dan in het provinciale beleid is voorzien zullen reclamanten alleen nadelen en geen voordelen van het windpark ondervinden. Voor in ieder geval Windpark Hanze geldt dat bewoners en ondernemers in het gebied niet de mogelijkheid hebben gehad om op gelijke voet financieel te participeren in de ontwikkeling. Terwijl dit wel een uitgangspunt in het Regioplan is. De Vereniging Windpark Hanze heeft alleen het Waterschap Zuiderzeeland de mogelijkheid geboden om te investeren in het windpark. Ondernemers en bewoners zijn niet in die gelegenheid gesteld.	**Tevens algemene reactie op het verzoek het projectplan niet goed te keuren ivm bezwaren financiële participatie en planparticipatie** Voor het goedkeuren van een projectplan moet het projectplan voldoen aan de eisen die daarover worden gesteld in de Omgevingsverordening Flevoland. Ten aanzien van de financiële participatie moet het projectplan inzichtelijk maken hoe de omgeving de gelegenheid krijgt om financieel te participeren en tevens hoe die participatie per fase op een eerlijke eenvoudige en evenwichtige wijze wordt uitgewerkt. Daarbij geldt dat in elk geval de bewoners en ondernemers gevestigd in het projectgebied de gelegenheid krijgen om vanaf de eerste risicodragende fase financieel en risicodragend te participeren. Voor de planparticipatie geldt dat het projectplan inzichtelijk maakt hoe het draagvlak voor en burgerparticipatie bij het initiatief worden verzekerd en hoe de omgeving in een vroeg stadium van de planvorming worden betrokken. *Financiële participatie* In het projectplan van windplan Groen is in hoofdstuk 5 omschreven hoe de financiële participatie wordt vormgegeven. Hoewel bewoners en ondernemers uit de projectgebieden niet altijd rechtstreeks in de windturbinelijnen kunnen investeren, wordt deze mogelijkheid wel geboden via Windshare. Dit is een vereniging speciaal opgericht voor bewoners en ondernemers zonder grondposities en saneringswindmolens van de projectgebieden uit het Regioplan. Vanaf 2016 heeft Windshare een aantal enquêtes uitgezet om de gewenste omvang van de participatie van de windparken te kunnen bepalen. Aan de hand van de uitkomsten heeft Windshare met de Windkoepel afspraken gemaakt over een participatie-aandeel in de verschillende parken die deel uitmaken van Windplan Groen. Omdat iedereen de kans heeft gehad om te participeren (direct of via Windshare), onderzoek is gedaan naar de omvang van de investeringsbehoefte en deelname aan Windshare niet fors is overtekend zien wij geen aanleiding om de geboden participatiemogelijkheden als onvoldoende open, oneerlijk en onevenwichtig te beoordelen. Ook de deelname van derden (zoals bijvoorbeeld het Waterschap in windpark Hanze) heeft geen invloed op de eerder overeengekomen omvang waarbinnen andere participanten via Windshare kunnen deelnemen. De beoordeling van de financiële participatie doet de provincie op hoofdlijnen. Omdat de provincie niet in de markt kan treden kan zij bijvoorbeeld geen oordeel uitspreken over de hoogte van de omgevingsvergoedingen of over afgesproken rendementen op aandelen. Niet vanuit de beoordelende rol	

			van het projectplan, maar omdat de provincie een zo groot mogelijk maatschappelijk draagvlak nastreeft en naar aanleiding van een motie van Provinciale Staten faciliteert de provincie in dit kader gesprekken tussen de omwonenden en windpark Hanze. *Planparticipatie* In hoofdstuk 7 van het projectplan zijn de planparticipatie en communicatie voor windplan Groen uitgewerkt. In dit hoofdstuk is per planfase beschreven hoe de omgevingscommunicatie is of wordt vorm gegeven. Daarnaast wordt er verwezen naar de uitwerking in een omgevingsmanagement- en communicatieplan. Uit het hoofdstuk blijkt ook dat WKG al tijdens de planvormingsfase bijpraatsessies heeft georganiseerd in alle kernen van Windplan Groen. Windshare heeft als belangenbehartiger van de bewoners van het buitengebied een belangrijke rol gespeeld in haar informatievoorziening door o.a. de bewoners van het buitengebied direct aan te schrijven en bijeenkomsten te organiseren. Ook hebben individuele parken gecommuniceerd met de omwonenden. Op ieder communicatie moment zijn en worden mensen uitgenodigd om input te leveren voor de verdere totstandkoming van het project. Hoewel de provincie niet twijfelt aan de uitvoering van de beschreven communicatie-momenten kan het evengoed mogelijk zijn er nog behoefte bestaat voor een gesprek. De initiatiefnemer is daarom door de betrokken overheden gewezen op de signalen uit de zienswijzen en oproepen tot meer communicatie. Daar waar de provincie kan helpen om dit gesprek te ondersteunen, kunnen zowel initiatiefnemer als omgeving daar een beroep op doen. Naar aanleiding van de ingediende zienswijzen heeft de initiatiefnemer het projectplan op de onderdelen financiële participatie en planparticipatie ter verduidelijking aangevuld. De provincie ziet geen aanleiding om naar aanleiding van de zienswijze goedkeuring aan het projectplan te onthouden.	
	P 12	Reclamanten zijn pas in het voorjaar van 2019 geïnformeerd over de plannen, toen de ontwerp-besluiten ter inzage werden gelegd. Elke gelegenheid om een inbreng te leveren op een moment dat die inbreng er nog toe kon doen, is hen in strijd met het beleid en de Omgevingsverordening onthouden. Aan de eis van planparticipatie uit het Regioplan is niet voldaan. Des te meer een gebrek, omdat de ter inzage gelegde wijziging van de omgevingsverordening nu voorziet in niet één, maar twee lijnopstellingen die niet eerder voorzien waren in de Structuurvisie Windenergie op Land en het Regioplan.	zie beantwoording punt 11	

	P 13	Het projectplan Windplan Groen voldoet, voor zover het Windpark Hanze betreft, niet aan de eisen uit de omgevingsverordening voor wat betreft planparticipatie en financiële participatie. Het College mag het projectplan om die reden niet goedkeuren. Of wordt voldaan aan de eisen op het punt van ruimtelijke kwaliteitsverbetering valt voor reclamant niet na te gaan.	zie beantwoording punt 11	
	P 14	Het projectplan is tot op heden niet openbaar gemaakt. Het gevolg daarvan is dat het niet controleerbaar is of het projectplan voldoet aan de Omgevingsverordening.	Het projectplan was samen met de andere stukken voor Windplan Groen op de site van RVO gepubliceerd: https://www.rvo.nl/sites/default/files/2019/04/Brief_-_Goedkeuring_projectplan_Windplan_Groen_Geredigeerd.pdf Daarnaast heeft het projectplan samen met het voornemen tot goedkeuren fysiek ter inzage gelegen bij de gemeenten Dronten en Lelystad en de provincie Flevoland.	
	P 15	Reclamanten gaan er van uit dat het besluit tot goedkeuring van het projectplan op de voorgeschreven wijze bekend gemaakt zal worden, vergezeld van een mededeling. Reclamanten geven er de voorkeur aan dat het College het projectplan en het besluit om het plan goed te keuren aan de openbare voorbereidingsprocedure onderwerpt.	De goedkeuring van een projectplan valt niet onder de uitgebreide voorbereidingsprocedure. Het voornemen om het projectplan goed te keuren heeft met de andere stukken voor Windplan Groen ter inzage gelegen. Ook het uiteindelijke besluit omtrent goedkeuring zal bekend worden gemaakt en met de andere stukken voor windplan groen ter visie worden gelegd.	
	P 16	Het valt te betwijfelen of in het MER voldoende is getoetst op aantasting van de huidige en toekomstige potentie van het Natura 2000 en NNN gebied Roggebotzand. In ieder geval is er geen of onvoldoende onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van de zeearend in het gebied, waarvan bekend is dat deze soort bijzonder kwetsbaar is voor aanvaringen met windturbines. Tenzij uit nader onderzoek alsnog het tegendeel blijkt, houden reclamanten het ervoor dat windpark Hanze ook voor deze soort ontheffingplichtig is op grond van de Wet Natuurbescherming.	zie reactie bij punt 4. Het MER is opgesteld ten behoeve van het inpassingsplan en de vergunningen. Voor dit deel van de zienswijze wordt daarom verwezen naar de Nota van Antwoord bij het inpassingsplan.	

	P 17	De woning en bedrijfsgebouwen van reclamant liggen naast het stiltegebied Roggebotzand. In het inpassingsplan wordt geconcludeerd dat de geluidsbelasting van het windpark de geldende norm van 35 dB(A) in het stiltegebied zal overschrijden. Toch acht men dit aanvaardbaar, omdat waarneembare geluidbelasting ten gevolge van de turbines alleen maar incidenteel zou optreden. Om die reden is aan het gekozen alternatief een neutrale score toegekend, welke reclamanten onterecht achten.	zie reactie bij punt 4. De mogelijke geluidbelasting als gevolg van het windpark is onderzocht in het MER. Voor dit deel van de zienswijze wordt daarom verwezen naar de Nota van Antwoord bij het inpassingsplan.	
5	P 18	In het Regioplan Windenergie en de Omgevingsverordening Flevoland moet worden opgenomen dat plaatsing van nieuwe windparken alleen mogelijk is op een minimale afstand van woonkernen van tenminste 10 maal de tiphoogte.	Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt 1.	
	P 19	Wat betreft het onderdeel Windpark Hanze - onderdeel van Windplan Groen, het gebied boven de Hanzeweg N307- is het Regioplan in strijd met nu geldende structuurvisies, plannen, richtlijnen en verordeningen, waaronder de Verordening voor de fysieke leefomgeving Flevoland.	zie reactie bij punt 5.	
	P 20	Het stiltegebied Roggebotzand ligt in het projectgebied van Windplan Groen. Er is sprake van een hogere belasting dan de richtwaarde van 35 dB(A), dit betreft in hoofdzaak de geluidsbelasting van de meest noordelijke turbine van de lijn Hondtocht Noord. Realisatie van deze turbines betekent dat het laatste stiltegebied van Flevoland met een 100% stil oppervlak verdwijnt.	zie reactie bij punt 4. De mogelijke geluidbelasting als gevolg van het windpark is onderzocht in het MER. Voor dit deel van de zienswijze wordt daarom verwezen naar de Nota van Antwoord bij het inpassingsplan.	
6	P 21	Reclamanten menen dat aan de randvoorwaarden voor het nemen van een verantwoord en goed gemotiveerd besluit	In de zienswijze zijn geen gronden aangebracht die zich richten op onderdelen uit de wijzigingsverordening. Voor de ruimtelijke aanvaardbaarheid van de extra en geoptimaliseerde	

		niet is voldaan en dat er gehandeld is in strijd met de wet en algemene beginselen van behoorlijk bestuur en verzoeken de inhoud van hun zienswijze mee te wegen bij de vaststelling van de definitieve Omgevingsverordening Flevoland.	plaatsingszones verwijzen we naar de beantwoording bij punt 4 en voor de beantwoording van de overige gronden verwijzen we naar de beantwoording in het kader van het inpassingsplan	
7	P 22	Reclamanten hebben bezwaar tegen de oprichting van Windpark Hanze en daarmee ook tegen de verlenging van de plaatsingszone langs de Hondtocht Noord Extra. De motivering dat deze twee extra windmolens bijdragen aan het robuuster maken van de business case en dat zonder deze extra molens het doelrendement onder de benchmark zal blijven, roept vragen op. Een onderbouwing van deze uitspraak en de gebruikte terminologie ontbreekt. Verzocht wordt een onderbouwing te overleggen van stukken waaruit de business case met en zonder de twee extra windturbines blijkt.	zie reactie bij punt 4 en 8.	
	P 23	Waarom is er voor gekozen om de extra plaatsingsruimte op deze locatie te creëren? Is er ook gezocht naar alternatieve locaties?	zie reactie bij punt 1	
8	P24	Gepleit wordt om molens op een afstand van 10x de tiphoogte van de woonkernen te plaatsen.	Zie reactie bij punt 1	

BIJLAGE

Nummer	Inhoud zienswijze	Antwoord	Aanpassing
Algemeen/ diversen	***Tussen de zienswijzen gericht aan het Rijk zijn zienswijzen aanwezig waarin wordt vermeld dat deze gericht zijn tegen "alle ontwerpbesluiten" voor windplan Groen. De ontwerp wijziging Omgevingsverordening betreft ook een ontwerpbesluit dat de realisatie van windplan Groen mede mogelijk maakt. In een aantal gevallen zijn echter geen inhoudelijke gronden tegen de voorgenomen wijziging van de verordening aangetroffen en zijn derhalve niet van een reactie voorzien.*** ***In het onderstaande zijn de inhoudelijke gronden met betrekking tot de Omgevingsverordening uit de zienswijzen gericht aan het Rijk overgenomen en voorzien van een reactie namens de provincie.*** - **Optimalisaties van de plaatsingszones** - **Toegevoegde plaatsingszones** - **Uitgestelde sanering van de Eolienne windmolens** - **Goedkeuring van het projectplan**		
9	In het Ontwerp Inpassingsplan Windplan Groen is het voornemen bekend gemaakt voor het plaatsen van de hoogste windturbines van Nederland van 249 meter hoogte op een afstand van minder dan 900 meter van Ketelhaven. Hoewel ik voorstander van van de toepassing van duurzame energie, vind ik, net zoals Gedeputeerde Staten van Flevoland (https://www.flevoland.nl/getmedia/9ace47d2-279f-45b2-819d-d1620e7b7494/Ontwerp_besluittekst_1e_wijziging_Omgevingsverordening_Windplan_Groen.pdf), dat Windplan Groen moeten kunnen rekenen op maatschappelijk draagvlak. Dus óók bij de direct omwonenden. Ik ben van mening dat het draagvlak voor Windplan Groen bij de woonkern Ketelhaven volstrekt onvoldoende is en dat de plaatsingszone bij de Hogevaart moet worden aangepast tot een afstand van minimaal 10x de tiphoogte van Ketelhaven.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
9	2. Het gebied ten noorden van de Hanzeweg Windturbines moet vrij blijven van windturbines a. Het is in strijd met eerdere plannen Het voornemen om turbines te plaatsen ten noorden van de N307 is in strijd met allerlei eerdere en nog steeds geldende plannen voor dit gebied. • Structuurvisie Windenergie op land (SvWOL), 2014 • Structuurvisie gemeente Dronten, Plan 2030 • Bestemmingsplan Ketelhaven-binnendijks 8040 • De EHS Flevoland • Wezenlijke kenmerken en waarden EHS gemeente Dronten • Ontwerp wezenlijke kenmerken en waarden Natuur Netwerk Nederland • EU guidance on wind energy development in acoordance with the EU nature legislation. Het ontwerp Windplan Groen voldoet inmiddels zelfs niet meer aan het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland: ze plant hogere molen dan was afgesproken en ook wil ze molens buiten de afgesproken gebieden paatsen. En de sanering van solitaire windmolens die moeten verdwijnen duurt	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	

	langer. Gemeente en provincie hebben keer op keer de initiatiefnemers ruimte gegeven af te wijken van het Regioplan. We missen de bereidheid bij de gemeente en provincie om af te wijken van het Regioplan voor de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners van Ketelhaven en Biddinghuizen. Politici (ook Nederlandse) spreken over het leren van lessen van de realisatie van eerdere windparken. Dat zie ik graag in de praktijk gebracht worden. Ik verzoek u om het Regioplan Wind, het inpassingsplan Windplan Groen en de Omgevingsverordening Flevoland aan te passen ten gunste van omwonenden.		
10	In het Ontwerp Inpassingsplan Windplan Groen is het voornemen bekend gemaakt voor het plaatsen van de hoogste windturbines van Nederland van 249 meter hoogte op een afstand van minder dan 900 meter van Ketelhaven. Hoewel indiener voorstander is van de toepassing van duurzame energie, vind indiener, net zoals Gedeputeerde Staten van Flevoland (https://www.flevoland.nl/getmedia/9ace47d2-279f-45b2-819d-d1620e7b7494/Ontwerp_besluittekst_1e_wijziging_Omgevingsverordening_Windplan_Groen.pdf), dat Windplan Groen moeten kunnen rekenen op maatschappelik draagvlak. Dus óók bij de direct omwonenden. Indiener is van mening dat het draagvlak voor Windplan Groen bij de woonkern Ketelhaven volstrekt onvoldoende is en dat de plaatsingszone bij de Hogevaart moet worden aangepast tot een afstand van minimaal 10x de tiphoogte van Ketelhaven.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
10	2. Het gebied ten noorden van de Hanzeweg Windturbines moet vrij blijven van windturbines a. Het is in strijd met eerdere plannen Het voornemen om turbines te plaatsen ten noorden van de N307 is in strijd met allerlei eerdere en nog steeds geldende plannen voor dit gebied. • Structuurvisie Windenergie op land (SvWOL), 2014 • Structuurvisie gemeente Dronten, Plan 2030 • Bestemmingsplan Ketelhaven-binnendijks 8040 • De EHS Flevoland • Wezenlijke kenmerken en waarden EHS gemeente Dronten • Ontwerp wezenlijke kenmerken en waarden Natuur Netwerk Nederland • EU guidance on wind energy development in acoordance with the EU nature legislation. Het ontwerp Windplan Groen voldoet inmiddels zelfs niet meer aan het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland: ze plant hogere molen dan was afgesproken en ook wil ze molens buiten de afgesproken gebieden paatsen. En de sanering van solitaire windmolens die moeten verdwijnen duurt langer. Gemeente en provincie hebben keer op keer de initiatiefnemers ruimte gegeven af te wijken van het Regioplan. Indiener mist de bereidheid bij de gemeente en provincie om af te wijken van het Regioplan voor de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners van Ketelhaven en Biddinghuizen. Politici (ook Nederlandse) spreken over het leren van lessen van de realisatie van eerdere windparken. Dat ziet indiener graag in de praktijk gebracht worden.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	

	Indiener verzoekt om het Regioplan Wind, het inpassingsplan Windplan Groen en de Omgevingsverordening Flevoland aan te passen ten gunste van omwonenden.		
1	Hiermede dienen wij onze zienswijze in op het ontwerp Wijziging Omgevingsverordening Flevoland Windplan Groen. Onze zienswijze richt zich op het onderdeel optimaliseren van de plaatsingszones. Ons bezwaar tegen de voorgenomen optimalisering richt zich op het ontbreken van de extra plaatsingszone 'Ellertocht' als locatie voor 5 windturbines. Zie kaart met plaatsaanduiding onderaan dit schrijven. De Ellertocht is dé plaatsingszone voor nieuwe windturbines die, als enige een oplossing kan bieden voor de problemen die ontstaan zijn bij de bewoners van Biddinghuizen en Ketelhaven. De molens staan daar (te) dicht bij de bebouwde kom. Tot nu toe is de plaatsingszone Ellertocht buiten beeld geraakt door het benoemen in oude rapporten, onderliggend aan de MER, van de mogelijke aanwezigheid van dwergvleermuizen. Die zitten er niet. En bovendien is er tegenwoordig voldoende technologie beschikbaar die vleermuizen beschermd tegen aanvaringen.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
1	Wij verzoeken u om de plaatsingszone Ellertocht toe te voegen aan het Ontwerp Wijziging Omgevingsverordening Flevoland, betreffende voorkeursalternatief Wind plan groen.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
7	Tevens ligt momenteel het ontwerpbesluit Wijziging Omgevingsverordening Windplan Groen ter inzage. Dit ontwerpbesluit heeft onder meer betrekking op de 'Verlengde Hondtocht Noord', te weten twee extra windturbines langs de Hondtocht aan de noordkant van de Hanzeweg. Deze windturbines maken deel uit van Windpark Hanze. Tegen dit ontwerpbesluit zal ik namens cliënt een afzonderlijke zienswijze indienen bij Gedeputeerde Staten van Flevoland.	Voor kennisgeving aangenomen. Zienswijze is beantwoord bij de punten P.22 en P.23	
7	**Verlengde Hondtocht** Ten noorden van de Hanzeweg zijn twee extra windturbinelocaties geprojecteerd langs de Hondtocht. Deze locaties zijn gelegen buiten de plaatsingszones zoals vastgelegd in de omgevingsverordening van de provincie Flevoland en daarmee in strijd met de provinciale regelgeving. In de stukken is onvoldoende onderbouwd waarom verlenging van de plaatsingszone langs de Hondtocht ten noorden van de Hanzeweg noodzakelijk is. Zoals gezegd zullen indieners bij afzonderlijke zienswijze bij Gedeputeerde Staten van de provincie bezwaar maken tegen deze verlenging van de plaatsingszone in de ontwerpwijziging van de omgevingsverordening.	Voor kennisgeving aangenomen. Zienswijze is beantwoord bij de punten P.22 en P.23	
7	**Financiële participatie** In het 'Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland' en de Omgevingsverordening van	Zie beantwoording bij punt P. 11	

	de provincie Flevoland worden eisen gesteld aan financiële participatie in een projectplan. Volgens de Omgevingsverordening maakt het projectplan onder meer inzichtelijk hoe de omgeving gelegenheid krijgt om financieel te participeren en hoe die financiële participatie per fase op een eerlijke, eenvoudige en evenwichtige wijze wordt uitgewerkt . Deze transparantie ontbreekt op dit moment. Het Regio plan stelt op blz. 24: "In ieder geval de bewoners en ondernemers die gevestigd zijn in een projectgebied, krijgen gelegenheid om financieel te participeren in de ontwikkeling van nieuwe windmolens binnen dat projectgebied, vanaf de eerste risicodragende fase (de fase voordat de vergunningen zijn verleend) en per projectgebied op basis van gelijkheid." Van gelijkheid is op dit moment geen sprake, terwijl die gelijkheid er al zou moeten zijn in de fase voordat de vergunningen zijn verleend, dus in de fase waarin de ontwikkeling van het windpark zich op dit moment bevindt. De enkele verwijzing naar Windshare is onvoldoende . Windshare heeft op dit moment geen aandelen in Windpark Hanze. En als Windshare in de toekomst al aandelen zou krijgen in Windpark Hanze dan is onbekend of de opbrengsten daaruit via Windshare gelijk zullen zijn aan de opbrengsten van de aangelanden in Windpark Hanze. Bovendien verstrekken de aangelanden van Windpark Hanze zichzelf vergoedingen waarop de andere grondeigenaren in het gebied, zoals indieners, geen aanspraak kunnen maken, ook niet via Windshare. Enkel vanwege de toevallige omstandigheid dat de gronden van de aangelanden zijn gelegen binnen de door de provincie aangewezen plaatsingszones, maakt dat de aangelanden zichzelf opbrengsten kunnen toebedelen die ver uitstijgen boven de schade die zij lijden door de plaatsing van windturbines of aanleg van bijbehorende werken op hun gronden. De aangelanden krijgen deze financiële voordelen in de schoot geworpen doordat de plaatsingszones op hun grond zijn geprojecteerd, terwijl zij weigeren om die voordelen op basis van gelijkwaardigheid te delen met de overige grondeigenaren in het projectgebied. Dit is in strijd met het Regioplan Windenergie .		
11	Ik vind, net zoals Gedeputeerde Staten van Flevoland (https://www.flevoland.nl/getmedia/9ace47d2-279f-45b2-819d-d1620e7b7494/Ontwerp_besluittekst_1e_wijziging_Omgevingsverordening_Windplan_Groen.pdf), dat Windplan Groen moeten kunnen rekenen op maatschappelijk draagvlak. Dus óók van de direct omwonenden. Uw voorganger, Dhr. Kamp heeft zich ook uitgesproken voor draagvlak onder de bewoners.	Dit onderdeel van de zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen.	
11	2. Het gebied ten noorden van de Hanzeweg Windturbines moet vrij blijven van windturbines a. Het is in strijd met eerdere en huidige plannen Het voornemen om turbines te plaatsen ten noorden van de N307 is in strijd met allerlei eerdere en nog steeds geldende plannen voor dit gebied. • Structuurvisie Windenergie op land (SvWOL), 2014 • Structuurvisie gemeente Dronten, Plan 2030	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	

	• Bestemmingsplan Ketelhaven-binnendijks 8040 • De EHS Flevoland • Wezenlijke kenmerken en waarden EHS gemeente Dronten • Ontwerp wezenlijke kenmerken en waarden Natuur Netwerk Nederland • EU guidance on wind energy development in acoordance with the EU nature legislation. Het ontwerp Windplan Groen voldoet inmiddels zelfs niet meer aan het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland: ze plant hogere molen dan was afgesproken en ook wil ze molens buiten de afgesproken gebieden paatsen. En de sanering van solitaire windmolens die moeten verdwijnen duurt langer. Gemeente en provincie hebben keer op keer de initiatiefnemers ruimte gegeven af te wijken van het Regioplan. We missen de bereidheid bij de gemeente en provincie om af te wijken van het Regioplan voor de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners van Ketelhaven en Biddinghuizen. Politici (ook Nederlandse) spreken over het leren van lessen van de realisatie van eerdere windparken. Dat zie ik graag in de praktijk gebracht worden. Ik verzoek u om het Regioplan Wind, het inpassingsplan Windplan Groen en de Omgevingsverordening Flevoland aan te passen ten gunste van omwonenden.		
12	In het Ontwerp Inpassingsplan Windplan Groen is het voornemen bekend gemaakt voor het plaatsen van de hoogste windturbines van Nederland van 249 meter hoogte op een afstand van minder dan 900 meter van Ketelhaven. Hoewel indiener voorstander is van de toepassing van duurzame energie, vind indiener, net zoals Gedeputeerde Staten van Flevoland (https://www.flevoland.nl/getmedia/9ace47d2-279f-45b2-819d-d1620e7b7494/Ontwerp_besluittekst_1e_wijziging_Omgevingsverordening_Windplan_Groen.pdf), dat Windplan Groen moeten kunnen rekenen op maat-schappelik draagvlak. Dus óók bij de direct omwonenden. Indiener is van mening dat het draagvlak voor Windplan Groen bij de woonkern Ketelhaven volstrekt onvoldoende is en dat de plaatsingszone bij de Hogevaart moet worden aangepast tot een afstand van minimaal 10x de tiphoogte van Ketelhaven.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
12	2. Het gebied ten noorden van de Hanzeweg Windturbines moet vrij blijven van windturbines a. Het is in strijd met eerdere plannen Het voornemen om turbines te plaatsen ten noorden van de N307 is in strijd met allerlei eerdere en nog steeds geldende plannen voor dit gebied. • Structuurvisie Windenergie op land (SvWOL), 2014 • Structuurvisie gemeente Dronten, Plan 2030 • Bestemmingsplan Ketelhaven-binnendijks 8040 • De EHS Flevoland • Wezenlijke kenmerken en waarden EHS gemeente Dronten • Ontwerp wezenlijke kenmerken en waarden Natuur Netwerk Nederland • EU guidance on wind energy development in acoordance with the EU nature legislation.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	

	Het ontwerp Windplan Groen voldoet inmiddels zelfs niet meer aan het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland: ze plant hogere molen dan was afgesproken en ook wil ze molens buiten de afgesproken gebieden paatsen. En de sanering van solitaire windmolens die moeten verdwijnen duurt langer. Gemeente en provincie hebben keer op keer de initiatiefnemers ruimte gegeven af te wijken van het Regioplan. Indiener mist de bereidheid bij de gemeente en provincie om af te wijken van het Regioplan voor de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners van Ketelhaven en Biddinghuizen. Politici (ook Nederlandse) spreken over het leren van lessen van de realisatie van eerdere windparken. Dat ziet indiener graag in de praktijk gebracht worden. Indiener verzoekt om het Regioplan Wind, het inpassingsplan Windplan Groen en de Omgevingsverordening Flevoland aan te passen ten gunste van omwonenden.		
12	2. Het gebied ten noorden van de Hanzeweg Windturbines moet vrij blijven van windturbines a. Het is in strijd met eerdere plannen Het voornemen om turbines te plaatsen ten noorden van de N307 is in strijd met allerlei eerdere en nog steeds geldende plannen voor dit gebied. • Structuurvisie Windenergie op land (SvWOL), 2014 • Structuurvisie gemeente Dronten, Plan 2030 • Bestemmingsplan Ketelhaven-binnendijks 8040 • De EHS Flevoland • Wezenlijke kenmerken en waarden EHS gemeente Dronten • Ontwerp wezenlijke kenmerken en waarden Natuur Netwerk Nederland • EU guidance on wind energy development in acoordance with the EU nature legislation. Het ontwerp Windplan Groen voldoet inmiddels zelfs niet meer aan het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland: ze plant hogere molen dan was afgesproken en ook wil ze molens buiten de afgesproken gebieden paatsen. En de sanering van solitaire windmolens die moeten verdwijnen duurt langer. Gemeente en provincie hebben keer op keer de initiatiefnemers ruimte gegeven af te wijken van het Regioplan. Indiener mist de bereidheid bij de gemeente en provincie om af te wijken van het Regioplan voor de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners van Ketelhaven en Biddinghuizen. Politici (ook Nederlandse) spreken over het leren van lessen van de realisatie van eerdere windparken. Dat ziet indiener graag in de praktijk gebracht worden. Indiener verzoekt om het Regioplan Wind, het inpassingsplan Windplan Groen en de Omgevingsverordening Flevoland aan te passen ten gunste van omwonenden.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
13	In het Ontwerp Inpassingsplan Windplan Groen is het voornemen bekend gemaakt voor het plaatsen van de hoogste windturbines van Nederland van 249 meter hoogte op een afstand van minder dan 900 meter	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar*	

	van Ketelhaven. Hoewel indiener voorstander is van de toepassing van duurzame energie, vind indiener, net zoals Gedeputeerde Staten van Flevoland (https://www.flevoland.nl/getmedia/9ace47d2-279f-45b2-819d-d1620e7b7494/Ontwerp_besluittekst_1e_wijziging_Omgevingsverordening_Windplan_Groen.pdf), dat Windplan Groen moeten kunnen rekenen op maat-schappelik draagvlak. Dus óók bij de direct omwonenden. Indiener is van mening dat het draagvlak voor Windplan Groen bij de woonkern Ketelhaven volstrekt onvoldoende is en dat de plaatsingszone bij de Hogevaart moet worden aangepast tot een afstand van minimaal 10x de tiphoogte van Ketelhaven.	*betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
13	2. Het gebied ten noorden van de Hanzeweg Windturbines moet vrij blijven van windturbines a. Het is in strijd met eerdere plannen Het voornemen om turbines te plaatsen ten noorden van de N307 is in strijd met allerlei eerdere en nog steeds geldende plannen voor dit gebied. • Structuurvisie Windenergie op land (SvWOL), 2014 • Structuurvisie gemeente Dronten, Plan 2030 • Bestemmingsplan Ketelhaven-binnendijks 8040 • De EHS Flevoland • Wezenlijke kenmerken en waarden EHS gemeente Dronten • Ontwerp wezenlijke kenmerken en waarden Natuur Netwerk Nederland • EU guidance on wind energy development in acoordance with the EU nature legislation. Het ontwerp Windplan Groen voldoet inmiddels zelfs niet meer aan het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland: ze plant hogere molen dan was afgesproken en ook wil ze molens buiten de afgesproken gebieden paatsen. En de sanering van solitaire windmolens die moeten verdwijnen duurt langer. Gemeente en provincie hebben keer op keer de initiatiefnemers ruimte gegeven af te wijken van het Regioplan. Indiener mist de bereidheid bij de gemeente en provincie om af te wijken van het Regioplan voor de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners van Ketelhaven en Biddinghuizen. Politici (ook Nederlandse) spreken over het leren van lessen van de realisatie van eerdere windparken. Dat ziet indiener graag in de praktijk gebracht worden. Indiener verzoekt om het Regioplan Wind, het inpassingsplan Windplan Groen en de Omgevingsverordening Flevoland aan te passen ten gunste van omwonenden.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
5	Indieners dienen een zienswijze in tegen: • het door u ter inzage gelegde ontwerp-inpassingsplan en de onderliggende stukken voor Windpark Groen; • de door de gemeente Dronten ter inzage gelegde ontwerpbeschikking omgevingsvergunning 2018-1308 olo nr 4078651; • de door de Provincie Flevoland verleende vergunning Wet natuurbescherming voor het realiseren en exploiteren van Windplan Groen, kenmerk 2379747;	Ter kennisgeving aangenomen.	

	• het door de gemeente Dronten ter inzage gelegde ontwerpbesluit maatwerkvoorschriften 2018-1308. Olo nr 4078651; • ontwerpwijziging van de omgevingsverordening Flevoland door Gedeputeerde Staten inzake plaastingszonen wind. Op deze besluiten is de rijkscoordinatieregeling van toepassing, waardoor alle besluiten gelijktijdig terinzage zijn gelegd.		
5	11.a De hinder van windturbines bij woonkernen dient zoveel mogelijk voorkomen te worden Om de negatieve impact van windturbines te voorkomen dient in de omgevingsverordening Flevoland opgenomen te worden dat de afstand van een industriële windturbine tot een woonkern minimaal 10 maal de tiphoogte dient te bedragen. In het ontwerp- inpassingsplan Windplan Groen wordt van grotere windturbines (maximale ashoogte 166 meter) uitgegaan dan was toegestaan in het regioplan windenergie oost en zuidelijk Flevoland (maximale ashoogte van 120 meter)40 Hierdoor is het mogelijk met minder windturbines de gewenste energieopbrengst te realiseren. Dit schept de ruimte om de afstand van de windturbines tot Ketelhaven te vergroten. De als gevolg daarvan ontstane milieuwinst dient te leiden tot het (deels) schrappen van de 3 turbines HVN1, HVN2 en HVN3 langs de Hogevaart bij Ketelhaven.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
5	12. Het regioplan Wind, het inpassingsplan Windplan Groen en de Omgevingsverordening Flevoland moeten worden aangepast. De geschikte gebieden voor grootschalige windenergie zijn door het Rijk vastgelegd in een structuurvisie (Structuurvisie Wind op Land, vastgesteld 28 maart 2014): De door Windkoepel Groen getekende turbines langs de Hoge VaartNoord (boven de N307) bij Ketelhaven vallen buiten de SvWOL 2014. Het Regioplan wijkt ten opzichte van de SvWOL voor Windplan Groen op één onderdeel af. Dat betreft de plaatsingszones ten noorden van de Hanzeweg. In de SvWOL is hier geen zone opgenomen terwijl in het Regioplan hier een zone parallel aan de Hogevaart is opgenomen. Het Regioplan Wind is zoals eerder vermeld strijdig met eerdergenoemde structuurvisies en bestemmingsplannen. Het ontwerp Windplan Groen voldoet zelfs niet aan het regioplan: Ze plant hogere molens dan was afgesproken en ook wil ze molens buiten de afgesproken gebieden plaatsen. En de sanering van solitaire windmolens die moeten verdwijnen duurt langer. Gemeente en provincie hebben keer op keer de initiatiefnemers ruimte gegeven af te wijken van het Regioplan.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	

	Cliënten missen de bereidheid bij de gemeente en provincie om af te wijken van het Regioplan voor de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners van Ketelhaven en Biddinghuizen. De businesscase van deze bewoners is ronduit negatief. In het regioplan wind, en de Omgevïngsverordening Flevoland moet worden opgenomen worden dat plaatsing van nieuwe windparken alleen mogelijk is op een afstand van tenminste 10 maal de tiphoogte van Ketelhaven. De gemeenteraad van Dronten heeft bij het aannemen van het Voorkeursalternatief (VKA) in september 2018 zich ervan vergewist dat er geen onomkeerbare besluiten genomen zouden worden. Voortschrijdend inzicht bij de huidige ontwikkelingen rechtvaardigt een herziening van het Regioplan Wind en het Inpassingsplan Windplan Groen. Het Regioplan heeft de formele status van een provinciale en intergemeentelijke structuurvisie volgens de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Door het Regioplan de status van structuurvisie te geven, binden de provincie en de gemeenten Dronten, Lelystad en Zeewolde zichzelf aan het gepresenteerde beleid. Formeel is de Rijksoverheid niet gebonden aan een provinciale en intergemeentelijke structuurvisie. Wat betreft het onderdeel Windpark Hanze -onderdeel van Windplan Groen, het gebied boven de Hanzeweg N307- is het Regioplan in strijd met nu geldende structuurvisies, plannen, richtlijnen en verordeningen: • Structuurvisie Windenergie op land (SvWOL), 2014, ministerie Infrastructuur en Milieu • Structuurvisie gemeente Dronten, Plan 2030, en Nieuwe Natuur Oostkant Dronten • Bestemmingsplan Ketelhaven-binnendijks 8040 • De EHS Flevoland en Wezenlijke kenmerken en waarden EHS gemeente Dronten, • Ontwerp wezenlijke kenmerken en waarden NNN • EU guidance on wind energy development in accordance with the EU nature legislation • Het regioplan Windenergie: er wordt afgeweken van de maximale hoogte, en er wordt afgeweken van plaatsingszones •Verordening voorde fysieke leefomgeving Flevoland en Nota Stiltegebied Flevoland 2014 Cliënten roepen de minister van EZK dan ook op bij het vaststellen van het inpassingsplan Windplan Groen rekening te houden met bovengenoemde structuurvisies, bestemmingsplannen en verordeningen. Door de initiatiefnemers wordt steeds gezegd dat Windplan Groen een "rijdende trein"" is. Cliënten roepen de minister van EZK daarom dringend op om, wat Windpark Hanze betreft, aan de noodrem te trekken, het sein op rood te zetten of een wissel om te zetten.		

5	17. Alternatief voor plaatsen windmolens Hondtocht en Hoge Vaart Het stiltegebied Roggebotzand ligt in het projectgebied van Windplan Groen. Er is sprake van een hogere belasting dan de richtwaarde van 35 dB(A), dit betreft in hoofdzaak de geluidsbelasting van de meest noordelijke turbine van de lijn Hondtocht Noord. Voor de duiding van het effect van deze geluidsbelasting dienen de condities waaronder deze geluidsbelasting optreedt in beschouwing te worden genomen. Het geluidsniveau van een windturbine hangt samen met de windsnelheid. Tegelijkertijd geldt dat het geluidsniveau in het stiltegebied eveneens beïnvloedt wordt door de windsnelheid. Bij een toenemende windsnelheid neemt het omgevingsgeluid in het gebied toe, mede omdat sprake is van een bos. De maximale momentane geluidniveaus treden alleen op bij hogere windsnelheden op ashoogte. Bij de gebruikte referentieturbine (met bovengemiddeld bronvermogen) treedt dit op vanaf 10-11 m/s. Op 10 meter hoogte komt dit overeen met een windsnelheid van 6-7 m/s. Bij dergelijke windsnelheden is er tevens sprake van een hoger niveau aan achtergrondgeluid in of nabij een bosrijke omgeving. Volgens onderzoek van de Rijkuniversiteit Groningen en onderzoek van Bodin aan de KTH te Stockholm is er bij dergelijke Windsnelheden een geluidniveau (LAeq met een meetblok van 10 minuten) in een stiltegebied of nabij vegetatie van circa 50 dB(A). Een toevoeging van windturbinegeluid van circa LAmax 39 dB(A) is in zulke gevallen niet waarneembaar. Gelet daarop wordt de geluidsbelasting op het stiltegebied vanwege Windplan Groen aanvaardbaar geacht, mede vanwege het belang dat gemoeid is met het opwekken van duurzame energie. Nu gemotiveerd wordt dat een toevoeging van een windturbinegeluid niet waarneembaar is, dient ook uitgezocht te worden of de twee windturbines nabij Ketelhaven niet aan de lijn van de Hondtocht kunnen worden toegevoegd. Voor cliënten levert dit een aanzienlijke winst op, omdat dan de windturbines verder weg komen te staan en het kennelijk voor het stiltegebied niets uitmaakt. Figuur 16: waarom de turbines bij Ketelhaven niet verplaatsen als het stilte gebied Roggebotzand toch niet wordt gerespecteerd? Mocht uit de nader onderzoek blijken dat dit niet mogelijk is (het dien nog wel onderzocht te worden) dan geldt nog het volgende. Zoals uit onderstaande afbeeldingen afgeleid kan worden overschrijden de geluidscontouren de grenswaarden van 35dB die gelden voor het stiltegebied Roggebotzand zoals aangegeven in de omgevingsverordening Flevoland. De provincie Flevoland heeft in 2016 met de derde wijziging van de Verordening voor de Fysieke Leefomgeving Flevoland 2012, het aantal stiltegebieden teruggebracht tot 3. Ook is de begrenzing van de	*Zie reactie bij punt P. 4*	

	stiltegebieden aangepast. In het kader van deze rapportage is de geluidsbelasting vanwege provinciale wegen en rijkswegen bepaald in de stiltegebieden Kuinderbos, Roggebotzand en het Horsterwold. De Flevolandse norm voor de bescherming van de stilte bedraagt 35 dB(A) (als uurgemiddelde waarde). Nota Bene: Zoals blijkt uit figuur 17 en 18 overschrijden de geluidscontouren van Windpark Hanze de 35dB (A) waarde die geldt voor het stilte gebied. Dit betekent dat het laatste stiltegebied van Flevoland met een 100% stil oppervlak verdwijnt als Windpark Hanze wordt gerealiseerd.		
5	26. De Omgevingsverordening Flevoland moet worden aangepast. De dorpskernen moeten worden gespaard. Provincie Flevoland geeft aan: "Overwegende dat zij gelet op de Omgevingsverordening Flevoland plaatsingszones kunnen aanwijzen en aanpassen op basis van een projectplan voor opschoten en saneren van windmolens. Dat uit het projectplan voor het Windplan Groen is gebleken dat er gelet op de evenwichtige balans tussen omgevingskwaliteit, het maatschappelijk draagvlak en het economisch perspectief, behoefte is aan optimalisatie van de plaatsingszones bij de Pijlstaartweg, Harderringweg, Hoge Vaart en Kokkeltocht en het aanwijzen van drie extra plaatsingszones aan Ansjovistocht, Zeebiestocht en Verlengde Hondtocht Noord, Dat het in verband hiermee noodzakelijk is de Omgevingsverordening Flevoland te wijzigen. In de omgevingsverordening moet een minimale afstand van windturbines tot dorpskernen worden aangegeven. Wij stellen voor: minimaal tien maal de tiphoogte aan deze omgevingsverordening toe te voegen. Zoals de heer Fackeldey aangaf tijdens de Provinciale Staten vergadering d.d. 29 mei 2019. 'Dat er plaatsingszones zijn aangegeven, betekent niet dat er ook windturbines geplaatst moeten worden.'	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	
14	In het Ontwerp Inpassingsplan Windplan Groen is het voornemen bekend gemaakt voor het plaatsen van de hoogste windturbines van Nederland van 249 meter hoogte op een afstand van minder dan 900 meter van Ketelhaven. Hoewel indiener voorstander is van de toepassing van duurzame energie, vind indiener, net zoals Gedeputeerde Staten van Flevoland (https://www.flevoland.nl/getmedia/9ace47d2-279f-45b2-819d-d1620e7b7494/Ontwerp_besluittekst_1e_wijziging_Omgevingsverordening_Windplan_Groen.pdf), dat Windplan Groen moeten kunnen rekenen op maat-schappelik draagvlak. Dus óók bij de direct omwonen-den. Indiener is van mening dat het draagvlak voor Windplan Groen bij de woonkern Ketelhaven volstrekt onvoldoende is en dat de plaatsingszone bij de Hoge-vaart moet worden aangepast tot een afstand van mi-nimaal 10x de tiphoogte van Ketelhaven.	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	

15	Financiële participatie In het 'Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland' en de Omgevingsverordening van de provincie Flevoland worden eisen gesteld aan financiële participatie in een projectplan. Volgens de Omgevingsverordening maakt het projectplan onder meer inzichtelijk hoe de omgeving gelegenheid krijgt om financieel te participeren en hoe die financiële participatie per fase op een eerlijke, eenvoudige en evenwichtige wijze wordt uitgewerkt. Deze transparantie ontbreekt op dit moment. Het Regio plan stelt op blz. 24: "In ieder geval de bewoners en ondernemers die gevestigd zijn in een projectgebied, krijgen gelegenheid om financieel te participeren in de ontwikkeling van nieuwe windmolens binnen dat projectgebied, vanaf de eerste risicodragende fase (de fase voordat de vergunningen zijn verleend) en per projectgebied op basis van gelijkheid." Hieraan wordt in de optiek van cliënten niet voldaan, terwijl dat wel zo zou moeten zijn in de fase voordat de vergunningen zijn verleend, dus in de fase waarin de ontwikkeling van het windpark zich op dit moment bevindt.	Zie reactie bij P. 11	
4	Dat geldt des te meer nu de indieners alleen maar nadelen van het windplan ondervinden en daar geen voordelen tegenover staan. Dit hoewel het beleid zoals vastgelegd in het Regioplan en in de Omgevingsverordening nu juist eist dat tegenover de lasten van het Windplan Groen ook lusten staan in die zin dat bewoners en ondernemers in het gebied de mogelijkheid krijgen om op gelijke voet te participeren in de ontwikkeling en exploitatie van nieuwe windmolens. Maar in elk geval voor zover het Windpark Hanze betreft is daarvan geen sprake geweest. De indieners en meer in het algemeen de bewoners van het deel van het projectgebied waar dit windpark wordt gesitueerd, zijn pas dit voorjaar geïnformeerd over de plannen en hebben niet de kans gekregen daarin financieel op gelijke voet te participeren. Door het late moment waarop zij zijn geïnformeerd, is bovendien ook niet voldaan aan de eis dat bewoners al in een vroeg stadium moeten kunnen meepraten over nieuwe windparken (de eis van planparticipatie). De ontwerp-besluiten kunnen daarom voor zover zij op Windpark Hanze betrekking hebben niet, althans niet in de huidige vorm, worden vastgesteld. Hierna licht ik dit toe.	Zie reactie P.11	
4	De basis voor Windplan Groen ligt in het streven om meer windenergie te produceren met minder windturbines met als beoogd resultaat onder andere een mooier landschap en een onverminderd groot draagvlak in de samenleving. In verband met dit laatste stelt het Regioplan als eis dat ook andere bewoners en ondernemers in de ontwikkeling of de exploitatie moeten kunnen participeren. Het Regioplan merkt daarover op (blz. 6): 'Een evenredige verdeling van de maatschappelijke baten is een voorwaarde om het brede maatschappelijke draagvlak voor windenergie, dat nu in de provincie aanwezig is, op lange termijn te behouden.' In hoofdstuk 4 met als opschrift 'De aanpak' is dit nader uitgewerkt. In het daar opgenomen groene kader (blz. 21) met het opschrift 'kern van het beleid' stelt de provincie de eis dat de initiatiefnemer omwonenden en andere betrokkenen de gelegenheid moet geven om te participeren in de planvorming	Zie reactie P.11	

	zelf en ook in de financiering van de turbines. Bij deze financiële participatie gaat het om twee vormen. De eerste vorm van participatie is bedoeld voor bewoners en ondernemers in het projectgebied. Die moeten de gelegenheid krijgen om op gelijke voet financieel te participeren bij de ontwikkeling van nieuwe windmolens vanaf de eerste risicodragende fase. Daarnaast moeten alle bewoners en ondernemers in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland de gelegenheid krijgen om financieel te participeren in de exploitatie. Voor beide vormen van participatie geldt dat deze 'eerlijk, eenvoudig en evenwichtig moeten zijn vormgegeven'. Voor de ontwikkel- en bouwfase betekent dit dat alle bewoners en ondernemers risicodragend kapitaal kunnen inbrengen, ongeacht het eigendom van de gronden waarop de windturbines worden gerealiseerd (blz. 24). De door de provincie gestelde eisen op het punt van participatie zijn vastgelegd in artikel 2.17 (financiële participatie) en 2.18 (planparticipatie) van de Omgevingsverordening Flevoland. Ook de ministers die bevoegd zijn om het inpassingsplan vast te stellen zijn hieraan gebonden. In de eerste plaats omdat zij het provinciale beleid tot het hunne hebben gemaakt (vgl. paragraaf 2.3, laatste alinea, van de toelichting op het inpassingsplan: 'Hoewel de ministers daaraan formeel niet gebonden zijn, is voor dit inpassingsplan het provinciaal en gemeentelijk windenergiebeleid, zoals neergelegd in het Regioplan, uitgangspunt geweest.'). In de tweede plaats omdat de ministers bij de vaststelling van het rijksinpassingsplan gebonden zijn aan de Omgevingsverordening. Dat vloeit voort uit artikel 3.28, lid 7, van de Wet ruimtelijke ordening. Dit artikel houdt in dat op dat bepalingen uit de omgevingsverordening alleen buiten toepassing kunnen worden gelaten, als zij in strijd zijn met het inpassingsplan. Maar die situatie doet zich hier niet voor, omdat de ministers het in het Regioplan en de verordening verwoorde beleid tot het hunne hebben gemaakt. De hiervoor beschreven eisen aan financiële participatie zijn door de initiatiefnemer van Windpark Hanze niet nageleefd. Het windpark is ontwikkeld door een groep van negentien agrariërs, verenigd in de Vereniging Windpark Hanze. Deze vereniging heeft alleen het Waterschap Zuiderzeeland de mogelijkheid geboden om te investeren in het windpark. Het waterschap neemt hierin deel door middel van een achtergestelde lening van€ 10 miljoen. Daartegenover staat een aandeel van ca. 20% in het windpark met bijbehorende zeggenschap en winstrechten. Maar voor het overige heeft de Vereniging de gelederen gesloten gehouden en beschikken de 19 leden over ca. 80% van de aandelen. In strijd met de hiervoor genoemde eisen zijn de ondernemers en bewoners van het projectgebied niet in de gelegenheid gesteld om financieel te participeren. Op 29 mei jl. hebben Provinciale Staten door middel van een motie het college van Gedeputeerde Staten opgedragen 'een uiterste inspanning te plegen om in het gebied windpark Hanze te komen tot maximaal draagvlak en gelijkwaardige participatie'. Cliënten zien daarin steun voor hun standpunt dat de ontwerp-besluiten in strijd zijn met het toepasselijke beleid en de omgevingsverordening. Mochten de inspanningen van Gedeputeerde Staten niet het beoogde resultaat hebben, dan kan het inpassingsplan voor zover dit		

	betrekking heeft op windpark Hanze niet worden vastgesteld. In dat geval kunnen evenmin de overige voor dit windpark vereiste besluiten worden genomen.		
4	3. De ontwerp-besluiten zijn in strijd met de eisen op het punt van planparticipatie Een van de kernpunten in het beleid van het Regioplan is - naast de hierboven besproken financiële participatie - de verplichting voor initiatiefnemers om omwonenden en andere betrokkenen in de gelegenheid te stellen te participeren in de planvorming zelf (Regioplan, blz. 21). Deze verplichting is wettelijk vastgelegd in artikel 2.18 van de Omgevingsverordening. Daarbij is uitdrukkelijk verordonneerd dat de omgeving 'in een vroeg stadium van de planvorming actief wordt betrokken bij de uitwerking van het initiatief. De uitwerking waarvan in dit artikel sprake is, moet onder andere betrekking hebben op de planvorming rond de nieuwe wind turbinelocaties en de invulling van de plaatsingszones. Ook hiervoor geldt dat de planvorming rond de windturbinelocaties van Windpark Hanze in beslotenheid heeft plaatsgevonden. Pas toen de ontwerp-besluiten ter inzage werden gelegd, in april van dit jaar, zijn de omwonenden hierover geïnformeerd. Elke gelegenheid om een inbreng te leveren op een moment dat die inbreng er nog toe kon doen, is hen in strijd met het beleid en de Omgevingsverordening onthouden. Dit is des te meer een gebrek, omdat het gebied waarin Windpark Hanze komt te liggen tot nu toe gevrijwaard is gebleven van windenergie. Het plangebied was niet voor windenergie aangewezen in de Structuurvisie Windenergie op Land, terwijl in het Regioplan alleen was voorzien in een plaatsingszone parallel aan de Hoge Vaart. Het inpassingsplan en de ter inzage gelegde wijziging van de omgevingsverordening resulteren nu in twee lijnopstellingen. Juist in zo'n situatie waarin van bestaande windturbines en dus van bestaande eigendomsrechten nog geen sprake is, is het van groot belang dat de omgeving een eigen inbreng heeft in de planvorming.	Zie reactie P.11	
4	4. De voorgenomen goedkeuring van het projectplan: strijd met artikel 3:11 van de Awb en artikel. 3.35 van de Wet ruimtelijke ordening De Omgevingsverordening stelt als eis dat bestemmingsplannen uitsluitend mogen voorzien in windparken, indien die in overeenstemming zijn met een door Gedeputeerde Staten goedgekeurd projectplan. Dat projectplan moet o.a. inzicht geven in de invulling van de financiële participatie en de planparticipatie en in de invulling van de ruimtelijke kwaliteitsverbetering van het plangebied (artikelen 2.16 t/m 2.18). Het besluit over de goedkeuring van een projectplan is een besluit in de zin van artikel 1:3 van de Algemene wet bestuursrecht. Bij brief van 11 april 2019 hebben Gedeputeerde Staten aan Windkoepel Groen bericht dat zij het voornemen hebben om het projectplan goed te keuren. Definitieve goedkeuring	Het projectplan was samen met de andere stukken voor Windplan Groen op de site van RVO gepubliceerd: https://www.rvo.nl/sites/default/files/2019/04/Brief_-_Goedkeuring_projectplan_Windplan_Groen_Geredigeerd.pdf	

	zal plaatsvinden, zo kondigen Gedeputeerde Staten alvast aan, bij de vaststelling van de wijziging van de omgevingsverordening en voorafgaand aan de vaststelling van het inpassingsplan en de ontwerp-besluiten. In dit voornemen stellen Gedeputeerde Staten zich op het standpunt dat het projectplan voldoet aan de eisen van de Omgevingsverordening. Maar hiervoor is al betoogd dat in elk geval voor zover het gaat om het windpark Hanze niet wordt voldaan aan de eisen in de verordening op het punt van planparticipatie en financiële participatie. Of daarnaast wel wordt voldaan aan de eisen op het punt van de ruimtelijke kwaliteitsverbetering, valt voor cliënten niet na te gaan. In de toelichting op het inpassingsplan wordt aan dit aspect geen aandacht besteed en in de planregels zijn op dit punt geen (voorwaardelijke) verplichtingen opgenomen. Cliënten houden het er daarom voor dat Gedeputeerde Staten het projectplan wegens strijd met de Omgevingsverordening niet mogen goedkeuren en dat daarom de Ministers het inpassingsplan niet mogen vaststellen. Zoals gezegd is het besluit tot goedkeuring van het projectplan een voorwaarde om het inpassingsplan te kunnen vaststellen. Voor een goede beoordeling van het ontwerp-inpassingsplan en de overige besluiten is kennisneming van het projectplan daarom van wezenlijk belang. Alleen zo valt na te gaan of het projectplan voldoet aan de daaraan in de verordening gestelde eisen en of het plan dus voor goedkeuring in aanmerking komt. Het projectplan is dan ook een stuk dat betrekking heeft op de ontwerp-besluiten en dat redelijkerwijs nodig is voor een beoordeling van deze ontwerp-besluiten. Op grond van artikel 3:11 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) moeten dergelijke stukken ter inzage worden gelegd. Dat is hier ten onrechte niet gebeurd. Indien de ontwerp-besluiten worden vastgesteld zonder dat dit gebrek is geheeld, zal dit gelet op de rechtspraak in beginsel moeten leiden tot een vernietiging van deze besluiten door de Raad van State (vgl. bijvoorbeeld de uitspraak van 28 november 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BY4456, r.o. 2.5). Bovendien had een correcte toepassing van de rijkscoördinatieregeling er in dit geval, gezien het wezenlijk belang van het besluit tot goedkeuring van het projectplan voor de rechtmatigheid van de ontwerp-besluiten, er in moeten voorzien dat een ontwerp van het besluit tot goedkeuring van het projectplan samen met dit projectplan en met de andere ontwerp-besluiten ter inzage was gelegd.		
8	12. De Omgevingsverordening Flevoland moet worden aan gepast. De dorpskernen moeten worden gespaard. Provincie Flevoland geeft aan: “Overwegende dat zij gelet op de Omgevingsverordening Flevoland plaatsingszones kunnen aanwijzen en aanpassen op basis van een projectplan voor opschalen en saneren van windmolens. Dat uit het projectplan voor het Windplan Groen is gebleken dat er gelet op de evenwichtige balans tussen omgevingskwaliteit, het maatschappelijk draagvlak en het economisch perspectief, behoefte is aan	*Deze zienswijze richt zich niet specifiek tegen de aanpassingen uit wijzigingsverordening, maar betreft een verzoek voor het aanpassen van de omgevingsverordening. Voor de beantwoording verwijzen we naar punt P 1.*	

	optimalisatie van de plaatsingszones bij de Pijlstaartweg, Harderringweg, Hoge Vaart en Kokkeltocht en het aanwijzen van drie extra plaatsingszones aan Ansjovistocht, Zeebiestocht en Verlengde Hondtocht Noord, Dat het in verband hiermee noodzakelijk is de Omgevingsverordening Flevoland te wijzigen. In de omgevingsverordening moet een minimale afstand van windturbines tot dorpskernen worden aangegeven. Wij stellen voor: minimaal tien maal de tiphoogte aan deze omgevingsverordening toe te voegen. Zoals de heer Fackeldey aangaf tijdens de Provinciale Staten vergadering d.d. 29 mei 2019. 'Dat er plaatsingszones zijn aangegeven, betekent niet dat er ook windturbines geplaatst moeten worden.'		
6	Zienswijze op het ontwerpinpassingsplan Windplan Groen (Flevoland), de ontwerpbesluiten voor Windplan Groen (Flevoland) en de ontwerpwijziging Omgevingsverordening Flevoland d.d. 25 april 2019 voor het oprichten van Windplan Groen (Flevoland) (Staatscourant d.d. 25 april 2019 nr. 23296). Geachte heer/mevrouw, Partijen: [namen], [adressen] allen aan te duiden als "reclamanten", tenzij een afzonderlijk aanduiding gewenst, nuttig of noodzakelijk is, kiezen woonplaats aan [adres] Amsterdam ten kantore van de advocaat [naam]. Reclamanten dienen een zienswijze in, en hebben mogelijk op eigen initiatief ook al een individuele zienswijze ingediend, op het ontwerp bestemmingsplan voor het Windplan Groen (Flevoland), hierna: "Windplan Groen", inclusief alle ontwerpbesluiten en de daarop betrekking hebbende stukken zoals het MER met vergunningen voor Windplan Groen (i.h.b. omgevingsvergunningen bouwen, ruimtelijke ordening, milieu, natuurbescherming en water), hierna: het voorgenomen besluit/plan en/of: de besluitvorming/het bestreden besluit. De voorgenomen besluiten liggen van 26 april tot en met 6 juni 2019 ter inzage en daarop kan tijdens de periode van tervisielegging worden ingesproken bij zienswijze. 1. Inleiding 1.1 Kort gezegd zijn reclamanten van mening dat het voorziene Wind plan Groen niet in stand kan blijven omdat het niet voldoet aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening. Daartoe formuleren reclamanten in deze zienswijze de navolgende gronden:	Voor kennisgeving aangenomen.	

	1) Overeenkomst; 1. Kettingbeding, kwalitiatieve verplichting en rechtsopvolging; 2) Leefbaarheid; I. (Laagfrequent)geluid; ll. Slagschaduw; III. Externe veiligheid; i. Waterkeringen en dijklichamen; ii. (Recreatie)luchtvaart; iii. Straalpaden; iv. IJsafzetting; IV. Verkeer en bereikbaarheid; V. Landschap; Vl. Obstakelverlichting; 3) Sanering; 4) Procedure, besluitvorming, participatie en communicatie; 5) Financiële haalbaarheid molenaars; 6) Commissie m.e.r. 1.2 Partijen dienen zienswijze in om te bewerkstelligen, ter schadevoorkoming dus preventie, dat er met reële participatie nadere afspraken in praktisch goed overleg worden aangeboden door initiatiefnemers om overlast bij hun woon-, werk- en leefklimaat tot een minimum te beperken. Daarnaast willen zij afspraken maken over de financiële compensatie.		
6	3. Conclusie 3.1 Reclamanten menen dat aan de randvoorwaarden voor het nemen van een verantwoord en goed gemotiveerd besluit niet is voldaan en dat er is gehandeld in strijd met de wet en algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Zij verzoeken u het voorgaande mee te wegen bij de vaststelling van het definitieve inpassingsplan met bijbehorende besluiten, de definitieve Omgevingsverordening Flevoland en alle daarvan deel uitmakende documenten en stukken. 3.2 Reclamanten houden vast aan conclusies, zoals beschreven in deze zienswijze - betreffende in ieder geval: onduidelijke voorschriften, verkeer en bereikbaarheid, geluid, laagfrequent geluid, uitvoering, aanleg, onderhoud en verwijdering, landschap, ecologie, externe veiligheid, procedure, besluitvorming, communicatie en participatie - en verzoeken u af te zien van het bestreden besluit.	In de zienswijze zijn geen gronden aangebracht die zich richten op onderdelen uit de wijzigingsverordening. Voor de ruimtelijke aanvaardbaarheid van de extra en geoptimaliseerde plaatsingszones verwijzen we naar de beantwoording bij punt 4 en voor de beantwoording van de overige gronden verwijzen we naar de beantwoording in het kader van het inpassingsplan	
3	Hierbij dient de Nederlandse Toeristen Kampeer Club (hierna: NTKC) zienswijzes in met betrekking tot het ontwerpbesluit Windplan Groen en met betrekking tot het ontwerpbesluit tot wijziging van de	*Zie beantwoording bij P. 4*	

	omgevingsverordening Flevoland. Om pragmatische reden zijn beide zienwijzes in een bezwaarschrift opgenomen. NTKC heeft 20 clubkampeerterreinen in geheel Nederland, waar gekampeerd wordt met beperkte middelen, in overeenstemming met de aanwezige natuurwaarden. Rust, stilte en donkerte zijn daarbij kemkwaliteiten. In Flevoland heeft de NKTC een terrein in het bosgebied Roggebotzand (adres: Roggebotweg 25). De kwaliteit van het kamperen op dit terrein wordt al bedreigd door de geplande uitbreiding van vliegveld Lelystad, en zal verder verslechteren door de geplande windmolens. We wijzen op geluid, slagschaduw en licht.		
3	De voorliggende plannen voorzien immers ook in windmolens ten Noorden van de Hanzeweg. In het bijzonder de beide windmolens op de locatie Hondstocht Noord, op circa 1300 meter van ons terrein, zijn voor ons niet aanvaardbaar. In de vigerende Structuurvisie Windmolens op Land is het gebied ten noorden van de Hanzeweg windmolenvrij. Het inpassingsbesluit loopt vooruit op de vaststelling van de, gelijktijdig ter inzage gelegde, wijziging van de provinciale omgevingsverordening.	*Zie beantwoording bij P. 4*	
3	Er is geen noodzaak om ook windmolens toe te staan buiten het in de vigerende Structuurvisie aangewezen gebied. NTKC is niet overtuigd dat beide windmolens op de locatie Hondstocht Noord nodig zijn om de provinciale taakstelling voor windenergie te halen. De Monitor Wind op Land 2017 laat immers zien dat de plannen voor Flevoland een surplus hebben van 334,7 MW. De als onderbouwing, in de ontwerp omgevingsverordening, voor de noodzaak van deze twee molens genoemde begrippen; "robuuster maken van de businesscase" en "doelrendement onder de benchmark" getuigen van wollig taalgebruik, iedere afweging ten opzichte van andere (natuur) belangen ontbreekt. Er is geen reden om te overhaasten, dit ondergraaft het draagvlak voor de door NTKC op zich onderschreven energie-transitie.	*Zie beantwoording bij P.7 en P.8*	

Opdracht ONTWIKKELING WINDPARK HANZE, OOSTELIJK FLEVOLAND
“GEBIEDSCOMMISSIE WINDPARK HANZE”
[redacted] voorzitter.

FORMULERING VAN DE OPDRACHT AAN H.L TIESINGA TE BANT, OM TE BEMIDDELEN TUSSEN DE PARTIJEN WPH BV EN VOWPH, SAMENWERKEND IN DE ‘GEBIEDSCOMMISSIE WINDPARK HANZE’.

Het hoofddoel van de taakopdracht aan de heer [redacted] is, te komen tot haalbare en acceptabele voorstellen gericht op vergroting van het draagvlak voor Windpark Hanze bij omwonenden. Deze voorstellen zullen in ieder geval gaan over de wijze waarop zo mogelijk een vervolg kan worden gegeven aan het komen tot een vorm van participatie vanuit omwonenden en over een zgn. omgevingsregeling.
Voorstellen zullen zo goed als mogelijk passend worden gemaakt in het licht van:
. de door de heren [redacted] uitgebrachte rapportage
. het daaraan toegevoegde en getekende consensusdocument
. het provinciale beleid (o.a. regioplan)
. het Rijksinpassingsplan Windplan Groen
. over deze onderwerpen binnen de Windkoepel Groen gemaakte afspraken.
De voorstellen zullen het karakter hebben van een dringend advies.

De actuele situatie bij aanvang van de bemiddelaar:
_____

Binnen de ‘Gebiedscommissie Windpark Hanze’ is het tot nu toe niet gelukt om voor bovengenoemde onderwerpen een gedragen oplossing te vinden. De heer [redacted] wordt gevraagd om via genoemde taakopdracht het proces te ondersteunen en een positieve uitkomst te bevorderen.

De werkwijze en de aanpak en de te nemen stappen voor bemiddeling door de heer [redacted]
_____

*De bemiddelaar, de heer [redacted] werkt zelfstandig in vertrouwelijkheid jegens alle partijen, en valt organisatorisch onder verantwoordelijkheid van de voorzitter van de gebiedscommissie, en zijn inzet wordt gesteund door alle betrokken partijen.
De geheimhoudingsverklaring is door hem inmiddels getekend.

*Met de kerngroep-leden van beide partijen is een voorbereidingsgesprek geweest waarbij de werkwijze en aanpak doorgesproken is.
Voor deze werkwijze en vertrouwelijke aanpak zullen de huidige leden van de kerngroep vooreerst de gesprekspartners voor de heer [redacted] zijn.
Voor latere vervolgstappen in de kerngroep kunnen partijen indien zelf gewenst andere personen inzetten.
Allen hebben ingestemd met het beschikbaar stellen aan hem, door de voorzitter, van alle beschikbare gegevens gedeeld in de kerngroep tot heden.

Ook zal elke partij in de persoonlijke gesprekken met de heer [redacted] alle noodzakelijke extra informatie, financiële gegevens en onderbouwingen etc. beschikbaar stellen.
Deze informatie wordt door hem strikt persoonlijk gehouden voor zijn werk en oordeelsvorming en zal niet worden gedeeld met anderen.
Beide partijen hebben benadrukt in de opdracht ook de opzet van een omgevingsregeling te willen betrekken.
Rechtstreekse communicatie over de vorderingen kan door de heer [redacted] zo nodig met de beide achterbannen, zijnde resp. de aandeelhouders en omwonenden plaatsvinden.

De belangrijke stappen:

De risicodragende participatie door omwonenden in WPH bv
_____

De heer [redacted] verdiept zich in de gedane voorstellen van beide partijen die op 30 juli gedeeld zijn in formele kerngroep vergadering.

Hij krijgt in de persoonlijke gesprekken alle noodzakelijke cijfermatige onderbouwingen en de redeneerlijn hoe er gekomen is tot de waardebepalingen in de voorstellen.
Bij zijn beeldvorming kijkt hij ook goed naar het draagvlak bij beide achterbannen, dus huidige aandeelhouders en de organisatie opzet omwonenden
Ook kijkt hij naar de relatie met het regioplan, windkoepel groen, de overheden en het genoemde consensus document.
Op basis van deze beeldvorming, ondersteund door een ‘rekenmeester door hem te betrekken’ zal de heer [redacted] komen tot een oordeel en een conclusie.

Dat zal uitmonden in een “dringend advies” met een door de heer [redacted] aanvaardbare geachte uitkomst voor beide partijen, of door onoverbrugbare verschillen noodzakelijk te nemen vervolg stappen.

Opzet Omgevingsregeling

Op verzoek van beide partijen zal de heer [redacted] zich ook verdiepen in de wederzijdse gedane voorstellen, die ook op 30 juli in document ter vergadering besproken zijn.
Voor een passende Omgevingsregeling probeert hij met een evenwichtig voorstel te komen dat dan de basis is voor afrondende onderhandelingen onder leiding van hem.
Daarbij geld ook de beoordeling [redacted] binnen windplannen binnen het regioplan.
Ook hier zullen beide partijen de heer Tiesinga informeren over het draagvlak bij de achterbannen voor de regeling.
Dit zal leiden tot een voor partijen dringend advies.

Windshare

Op verzoek van beide partijen zal de heer [redacted] ook een afzonderlijk advies geven over de relatie participatie in WPH bv en deelname zelfde ondernemers/omwonenden in Windshare.

Tenslotte

Zoals bekend zullen de dringende adviezen die het resultaat zijn van dit proces voor besluitvorming worden voorgelegd aan de aandeelhouders van WPH BV en de leden van de VOWH.

De heer [redacted] bepaalt welke procedurele zaken hij tussentijds noodzakelijk acht te bespreken met de voorzitter om de voortgang te bevorderen.

De heer [redacted] zal werken op uurtariefbasis en de noodzakelijke inzet kan volledig gedeclareerd worden, en na goedkeuring door de voorzitter gefactureerd worden bij de Provincie Flevoland in aanvulling op de al gemaakte afspraken vergoeding inzet Gebiedscommissie.

Voor akkoord, 5 november 2020

Bemiddelaar,	Voorzitter,	Directie,	Bestuur,
[redacted]	[redacted].	WPH bv.	VOWPH.

Aanbieding en toelichting bij de rapportage over de bemiddeling tussen WPH bv. en VOWH. *Met onderstaande toelichting bied ik de ondertekenaars van de bemiddelingsopdracht hierbij mijn rapportage aan.*

X. de opdracht bestaat vnl. uit 2 delen te weten een Advies over participatie van de omwonenden bij het windpark en een vertrouwelijke check op de berekende economische waarde die bij eerdere gesprekken op tafel lag.

X. bij mijn aanpak heb ik mij bijzonder gericht op een Advies wat ook werkelijkheid kan worden. Het moet daarom passen binnen het Regioplan Windenergie Flevoland alsmede binnen de “contouren” van het Advies [redacted], zoals aangegeven in het consensusdocument. En partijen moeten bereid zijn om het uit te willen voeren.

X. het rapport is opgebouwd uit drie delen; het feitenrelaas dat door partijen is onderschreven, mogelijkheden van participatie gerelateerd aan het Regioplan en de Klimaatwet en het Advies.

X. na een expertmeeting i.v.m. de eerdergenoemde berekende economische waarde, waarvan de conclusie in het rapport vermeld staat, en de afgegeven signalen vanuit de omwonenden alsmede de aandeelhouders is mij gebleken dat de voorstellen die tot de patstelling geleid hebben nu geen realiteitsgehalte meer hebben.

X. Waar ik in het rapport spreek over een morele verantwoordelijkheid en wil om een regeling op WPH schaal uit te werken is dat mede gevoed door m.n. 3 opvattingen van VOWH. Volgens hen was er een onjuiste implementatie van Windshare, minder kans door de positie van ZZL en de omschrijving in het consensusdocument.
Aandeelhouders WPH zien dat anders maar willen wel meewerken aan een regeling.

X. Bij acceptatie van het Advies ontstaat er voor omwonenden WPH de volgende participatie- situatie:

- Op WKG-schaal participeert een deel van de omwonenden via Windshare Groen bv. Voor hen die daaraan niet meedoen, zo is mij recent aangegeven, wordt gewerkt aan de mogelijkheid om mee te kunnen doen met de nog uit te schrijven Burgerparticipatieregeling, voorzien in het Regioplan Windenergie Flevoland.
- Op WPH-schaal wordt er in het Advies een regeling voorgesteld met een keuzemogelijkheid waarbij ofwel financiële-compensatie alleen ofwel gecombineerd met financiële-participatie mogelijk is.

X. Belangrijk blijft een goede toegang tot en informatievoorziening over gegevens in de exploitatie-fase. Daarin is in het Advies voorzien door de oprichting van een onafhankelijke stichting die de financiële rechtshandelingen vastlegt, beheert en er over communiceert.

Ik dank alle personen en organisaties waarmee ik gesproken heb voor de openheid en de communicatie. Daardoor kon dit Advies ontstaan wat ik graag bereid toe te lichten.
Met de wens dat het mag leiden tot een gezamenlijk vervolg verblijf ik,
[redacted]*. (31 januari 2021)*

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Onderwerp: Re: contact met WPH
Datum: woensdag 28 april 2021 17:52:23
Bijlagen: image001.png

Ik zou oppassen met een al te inhoudelijke reactie. de vraag bij 1 is niet de vraag of het zin heeft maar of ze ertoe bereid zijn, De financiële uitwerking is stap 2. Verder eens, maar ik zou hete hele laatste bolletje weglaten.

Groet

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 28 apr. 2021 om 17:45 heeft [redacted]
> <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
>
> Hoi Jop
>
> Het gesprek maandag brengt het balletje aan het rollen. Ik werd net gebeld door de adviseur van WPH (heel goed dat ze die hebben ingeschakeld!) en hij vroeg of ik benaderbaar was voor een gesprek. [redacted] en [redacted] wilden graag met me praten over 2 punten:
>
> - Heeft het überhaupt zin om aandeelhouderschap nog eens aan te bieden als men het toch niet eens wordt over economische waarde en deze in de tussentijd alleen maar is gestegen?
> - Een alternatief naast de opties 1 (basis omgevingsvergoeding + achtergestelde lening) en 2 (basis omgevingsvergoeding zonder lening) uit rapport [redacted]. Ze houden vast aan een bodem-vergoeding/rendement en willen daarbovenop een flexibele vergoeding afspreken voor de jaren dat het goed gaat.
> -
>
> Vraag is in hoeverre dit dan tegemoet zou komen aan de vraag van de provincie.
>
> Ik heb gezegd dat we uiteraard kunnen praten en benieuwd ben naar hun overwegingen. Overleg is voor morgen ingepland. Verder ben ik van plan als volgt te reageren:
>
> - Tegen het licht van de motie hebben we gezegd ons in te spannen voor meer draagvlak in het gebied en in dat kader ook gekozen voor onafhankelijke bemiddelaars. We hebben geen uitgesproken standpunt over de invulling van de financiële participatie anders dan dat er sprake moet zijn van een eerlijk, eenvoudig en evenwichtig aanbod voor deelname in de risicodragende fase. We kijken in dat kader voornamelijk naar de inspanningen, oprechte gebaren/gedrag en mate van overeenstemming in het gebied.
> - Voor het projectplan heeft de motie ook meegespeeld en hiervoor is het consensusdocument leidend geweest. De afspraak is dat het uitgangspunt van gelijkwaardige deelname uit het consensusdocument (geen discussie wel/geen uitgangspunt en ondertekend) met elkaar zou worden uitgewerkt. Wij hebben er op vertrouwd dat dit ook zou gebeuren en met die info is het projectplan goed gekeurd.
> - Vervolgens is het aandeelhouderschap wel aan de orde geweest maar niet

meer teruggekomen in het rapport van [redacted]. We zijn bekend met de redenen, maar hebben ook gezien dat dit niet heeft bijgedragen aan het bereiken van overeenstemming en zelfs het conflict lijkt te hebben vergroot. Dit is een onderdeel dat we ook moeten meenemen in een rapportage aan PS

- Het is in eerste plaats aan het windpark zelf hoe ze willen reageren, maar vanuit het provinciale perspectief kan ik het volgende meegeven:
    - Over optie 1: Vanuit consensusdocument en vanuit onvrede over verlopen proces lijkt het me sterk om de intentie te blijven uitspreken. Je legt de bal daarmee ook bij omwonenden en gaat het gesprek niet uit de weg.We doen als provincie geen uitspraken over de waardes.
    - Over optie 2: heb ik oprecht geen mening over. Laat ik liever aan omwonenden over om daar wat van te vinden. Ik zie er wel in terug dat ze iets willen met een evenwichtige verdeling van de lusten, maar dit is niet de kern van het conflict.

Wil jij hier alvast wat aan toevoegen?/corrigeren

Ik ga trouwens ook de omwonenden eens bellen om te vragen hoe ze het overleg hebben ervaren.

Groet [redacted]

[redacted]

Provincie Flevoland
T 0320-[redacted]
M 06-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

[redacted]

<image001.png>

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Onderwerp: Re: contact met WPH
Datum: vrijdag 7 mei 2021 11:20:09

Graag

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 7 mei 2021 om 10:53 heeft [redacted] <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
>
> Klinkt inderdaad herkenbaar. Wel mooi dat er langzaam wat kleine openingetjes lijken te ontstaan.
>
> Lekker dat uitwaaien! Hoop dat het volgende week beter wordt dan deze week. Kunnen we woensdagmorgen afspreken? En zal ik [redacted] vragen een afspraak in te plannen?
>
> Groet [redacted]
>
> ---
>
> **Van:** Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
> **Verzonden:** vrijdag 7 mei 2021 09:29
> **Aan:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
> **Onderwerp:** Re: contact met WPH
>
> Ha [redacted]
>
> Ik heb afgelopen woensdag de omwonenden gesproken. Het verhaal lijkt er op als twee druppels water....ze zijn nog steeds bijzonder teleurgesteld en boos dat het voorstel zoals zij dat hadden gemaakt voor het aandeelhoudersschap nooit financieel beoordeeld is. Ze voelen zich niet serieus genomen. En ze zijn echt boos dat het consensusdocument wat hen betreft is losgelaten. Er ontstaat wel wat ruimte om over de rekensommen van [redacted] te praten maar ze zouden wel willen dat ook hun voorstel onafhankelijk doorgerekend wordt bv. In vergelijking met het voorstel van [redacted] Ik heb ze gesuggereerd dat niet als eis of als voorwaarde op te nemen maar als dringende wens. Ze gaan nedenken...en we krijgen ook van hen post.
>
> Volgende week waai ik uit in [redacted] maar heb afgesproken dat ik de woensdag wel werk, dan zijn ook de digitale staten. Zullen we dan even een overlegmomentje prikken om de oogst te bekijken ?
>
> Groet
>
> Jop

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 6 mei 2021 om 17:06 heeft [redacted]
<[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:

Hoi Jop

Ik heb net nog even kort met WPH gesproken. Ze geven aan dat er langzaam een bereidheid lijkt te ontstaan voor het opnieuw bespreekbaar maken van het aandeelhouderschap. Uiteraard onder voorwaarden, maar er is een voorzichtige bereidheid. Deze reactie komt zondag en uiterlijk maandagmorgen onze kant op. Een positieve ontwikkeling, maar tegelijkertijd wilden ze het onderling vertrouwen nog eens goed onder de aandacht brengen.

Ze vertelden me dat het bestuur van de vereniging van de omwonenden de financieel adviseur (REBEL) en/of een potentiële financier van het windpark had benaderd. De VOWH had gezegd dat de instelling zich goed moest bedenken of ze met WPH in zee zouden gaan omdat er heel veel gedoe in het gebied is. Deze actie schijnt ook bevestigd te zijn door de VOWH met de reactie dat het toch niet zo moeilijk moet zijn om het aandeelhouderschap open te stellen. WPH voelt zich onheus onder druk gezet en worstelt met de bereidheid jegens bepaalde personen. Ze vroegen zich af of ze dit ook bij hun voorstel konden betrekken. Ze doen liever geen zaken meer met de heren [redacted], [redacted] en [redacted].

Ik heb aangegeven dat wij nog niet zo veel vinden, maar dat het vertalen naar voorwaarden de strijd verder verhard. Ik heb de suggestie gedaan om te situatie te omschrijven en aan te geven wat het met ze doet. We kunnen nu niet zo veel met de info, maar wilde het voor achtergrond wel even met je delen.

Groet [redacted]

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Onderwerp: Re: concept mail aan WPH en omwonenden
Datum: woensdag 12 mei 2021 16:12:14

Dat is ook prima

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 12 mei 2021 om 16:00 heeft [redacted]
> <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
>
> Hoi Jop
>
> Ik kan de opmerkingen uiteraard verwerken, maar zit tot 17u niet achter m'n laptop. Zal ik de mail vanuit mijn eigen mailbox op jouw verzoek en namens jou versturen?
>
> Groet [redacted]
>
> Verstuurd vanaf mijn iPhone
>
> > Op 12 mei 2021 om 14:39 heeft Jop Fackeldey
> > <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
> >
> > Ha [redacted],
> >
> > Goede voorzet, paar aanvullingen
> > - [redacted] is de 2e keer niet goed geschreven
> > - de aanvullende alinea is voor de de aandeelhouders
> > - na vanzelfsprekende vraag graag toevoegen welke door de heren [redacted] en [redacted] is voorzien van een nuttige reflectie.
> > Verder akkoord. laat jij de reactie uit mijn box via het secretariaat verzenden met cc aan jou ?
> >
> > Verstuurd vanaf mijn iPad
> >
> > > Op 12 mei 2021 om 13:47 heeft [redacted]
> > > <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
> > >
> > > Hoi Jop
> > >
> > > Ik stel voor deze mail vandaag aan WPH en omwonenden te sturen
> > >
> > > *Beste allemaal*
> > >
> > > *Tijdens de bijeenkomst op 26 april is aan u de vraag*

gesteld of er in de basis een bereidheid is om (voor WPH) het aandeelhouderschap en (voor omwonenden) het aanbod van de heer [redacted] bespreekbaar te maken. Het verheugd ons dat wij van u beiden een bevestigend antwoord hebben ontvangen. Begrijpelijkerwijs heeft u daar beiden ook vervolgvragen danwel randvoorwaarden aan verbonden, maar in de basis ligt er dus een gezamenlijke bereidheid om nog eens naar het aandeelhouderschap en rapport van dhr. [redacted] te kijken.

Aanvullende alinea voor omwonenden
In uw reactie geeft u aan zich te verbazen over de uitlatingen van de heren [redacted] en [redacted]. Omdat ik de heren [redacted] en [redacted] heb uitgenodigd wil ik daar op reageren. Ik heb de heren gevraagd om de rapportage van dhr. [redacted] te beoordelen in het licht van het consensusdocument. Dit was voor alle partijen het uitgangspunt voor het vervolgproces en is ook het document waarmee ik de Staten heb geïnformeerd over de bereikte overeenstemming op hoofdlijnen. Juist vanwege de rol in het voortraject en status van het document was dit een vanzelfsprekende vraag en in dat kader deel ik uw verbazing dan ook niet. ***

De gemeenschappelijke bereidheid is het vertrekpunt voor een 2e overleg onder leiding van de Commissaris van de Koning. Volgende week woensdag is hiervoor een intern voorbereidend overleg gepland met de Commissaris. Nadat het overleg heeft plaatsgevonden zullen we u uitgebreider informeren over het vervolg.

In de tussentijd willen we u verzoeken om het eventuele onderlinge contact vanuit het gezamenlijke commitment te bezien en ook de externe communicatie te beperken tot de boodschap dat u nog in overleg bent.

Tot zover een korte update over de stand van zaken. Wij hopen dat u met de gezamenlijke bereidheid in het achterhoofd nog beter kan genieten van een fijn hemelvaart-weekeinde.

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey

[redacted]

Provincie Flevoland
T 0320-[redacted]
M 06-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

[redacted]

<image001.png>

Van: [redacted]
Aan: "[redacted]@wielinkbv.nl"; "[redacted]@solcon.nl"; "[redacted]@live.nl"
Cc: Jop Fackeldey
Onderwerp: RE: Vraag aan VOWH
Datum: woensdag 12 mei 2021 20:57:24
Bijlagen: image001.png

Goedenavond,

Namens gedeputeerde Fackeldey wil ik het volgende bericht met u delen:

Beste allemaal

Tijdens de bijeenkomst op 26 april is aan u de vraag gesteld of er in de basis een bereidheid is om (voor WPH) het aandeelhouderschap en (voor omwonenden) het aanbod van de heer [redacted] bespreekbaar te maken. Het verheugd ons dat wij van u beiden een bevestigend antwoord hebben ontvangen. Begrijpelijkerwijs heeft u daar beiden ook vervolgvragen danwel randvoorwaarden aan verbonden, maar in de basis ligt er dus een gezamenlijke bereidheid om nog eens naar het aandeelhouderschap en rapport van dhr. [redacted] te kijken.

De gemeenschappelijke bereidheid is het vertrekpunt voor een 2e overleg onder leiding van de Commissaris van de Koning. Volgende week woensdag is hiervoor een intern voorbereidend overleg gepland met de Commissaris. Nadat het overleg heeft plaatsgevonden zullen we u uitgebreider informeren over het vervolg.

In de tussentijd willen we u verzoeken om het eventuele onderlinge contact vanuit het gezamenlijke commitment te bezien en ook de externe communicatie te beperken tot de boodschap dat u nog in overleg bent.

Tot zover een korte update over de stand van zaken. Wij hopen dat u met de gezamenlijke bereidheid in het achterhoofd nog beter kan genieten van een fijn hemelvaart-weekeinde.

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey

[redacted]
Afdeling Strategie en Beleid

Provincie Flevoland
T 0320-[redacted]
M 06-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

[redacted]

PROVINCIE FLEVOLAND

Van: [redacted] <[redacted]@wielinkbv.nl>
Datum: 8 mei 2021 om 21:12:21 CEST
Aan: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>

Kopie: [redacted] [redacted]@solcon.nl>, [redacted]@live.nl
Onderwerp: Vraag aan VOWH

Geachte heer Fackeldey, beste Jop

Maandag 26 april jl heeft u, aan het eind van het hybride overleg, ons als Vereniging Omwonenden Windpark Hanze (VOWH) de volgende vraag gesteld:

"zijn omwonenden bereid om verder te praten op basis van rapport[redacted]"

Ons antwoord als VOWH daarop is: Ja wij zijn bereid verder te praten met het rapport van [redacted] als vertrekpunt. We hebben daarbij wel enkele vragen onder andere:

- Wat is de exacte financiële uitkomst voor omwonenden vanuit het rapport [redacted]?
- In hoeverre krijgt participatie (aandeelhouderschap) door omwonenden vorm?

namens VOWH

Met vriendelijke groet,
Kind regards,
Mit freundlichem Gruß,
Meilleures salutations,
Z poważaniem,
Med venlig hilsen,

[redacted]

[redacted]

Tel: +31-(0)321 – [redacted]
Mob: +31- (0)6 – [redacted]
@Mail: [redacted]@wielinkbv.nl
@Facturen: [redacted]@wielinkbv.nl

met vriendelijke groet [redacted]

Van: [redacted]
Aan: [redacted] - Windpark Hanze"
Cc: [redacted]; [redacted]; [redacted]@zuiderzeeland.nl; [redacted]; Jop Fackeldey
Onderwerp: RE: Reactie n.a.v. overleg 26-4-21
Datum: woensdag 12 mei 2021 20:58:48
Bijlagen: image001.png

Goedenavond

Namens de heer Fackeldey wil ik het volgende bericht met u delen:

Beste allemaal

Tijdens de bijeenkomst op 26 april is aan u de vraag gesteld of er in de basis een bereidheid is om (voor WPH) het aandeelhouderschap en (voor omwonenden) het aanbod van de heer [redacted] bespreekbaar te maken. Het verheugd ons dat wij van u beiden een bevestigend antwoord hebben ontvangen. Begrijpelijkerwijs heeft u daar beiden ook vervolgvragen danwel randvoorwaarden aan verbonden, maar in de basis ligt er dus een gezamenlijke bereidheid om nog eens naar het aandeelhouderschap en rapport van dhr. [redacted] te kijken.

In uw reactie geeft u aan zich te verbazen over de uitlatingen van de heren [redacted] en [redacted]. Omdat ik de heren [redacted] en de [redacted] heb uitgenodigd wil ik daar op reageren. Ik heb de heren gevraagd om de rapportage van dhr. [redacted] te beoordelen in het licht van het consensusdocument. Dit was voor alle partijen het uitgangspunt voor het vervolgproces en is ook het document waarmee ik de Staten heb geïnformeerd over de bereikte overeenstemming op hoofdlijnen. Juist vanwege de rol in het voortraject en status van het document was dit een vanzelfsprekende vraag die door de heren [redacted] en [redacted] is beantwoord met een nuttige reflectie. In dat kader deel ik uw verbazing dan ook niet.

De gemeenschappelijke bereidheid is het vertrekpunt voor een 2e overleg onder leiding van de Commissaris van de Koning. Volgende week woensdag is hiervoor een intern voorbereidend overleg gepland met de Commissaris. Nadat het overleg heeft plaatsgevonden zullen we u uitgebreider informeren over het vervolg.

In de tussentijd willen we u verzoeken om het eventuele onderlinge contact vanuit het gezamenlijke commitment te bezien en ook de externe communicatie te beperken tot de boodschap dat u nog in overleg bent.

Tot zover een korte update over de stand van zaken. Wij hopen dat u met de gezamenlijke bereidheid in het achterhoofd nog beter kan genieten van een fijn hemelvaart-weekeinde.

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey

[redacted]
Afdeling Strategie en Beleid

Provincie Flevoland
T 0320-[redacted]
M 06-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

[redacted]

PROVINCIE FLEVOLAND

Van: [redacted] - Windpark Hanze <[redacted]@windparkhanze.nl>
Verzonden: zondag 9 mei 2021 21:30
Aan: Leen Verbeek <[redacted]@flevoland.nl>; Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@solcon.nl>; [redacted] <[redacted]@hotmail.com>; [redacted]@zuiderzeeland.nl; [redacted] <[redacted]@gmail.com>
Onderwerp: Re: Reactie n.a.v. overleg 26-4-21

Bij deze helemaal compleet met de korte weergave van het proces ook bijgevoegd.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Windpark Hanze BV

[redacted]
[redacted] Dronten
+31 6[redacted]

Deze e-mail kan vertrouwelijke informatie bevatten en mag alleen door de geadresseerde worden gebruikt. Indien u deze e-mail per abuis toch ontvangt verzoek ik u direct contact met mij op te nemen en dit bericht niet te kopiëren of bij een ander dan de geadresseerde te bezorgen.

------ Origineel bericht ------
Van: "[redacted] - Windpark Hanze" <[redacted]@windparkhanze.nl>
Aan: "Leen Verbeek" <[redacted]@flevoland.nl>; "[redacted]@flevoland.nl" <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted]" <[redacted]@zuiderzeeland.nl>; "[redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; "[redacted]" [redacted]@solcon.nl>; "[redacted]" <[redacted]@hotmail.com>; "[redacted]@zuiderzeeland.nl" [redacted]@zuiderzeeland.nl>; "[redacted]" <[redacted]@gmail.com>
Verzonden: 9-5-2021 20:40:55
Onderwerp: Reactie n.a.v. overleg 26-4-21

> Geachte heren Verbeek en Fackeldey,
>
> In de bijlage treft u onze reactie aan naar aanleiding van het overleg d.d. 26 april jl.
>
> Met vriendelijke groet,
>
> [redacted]
> [redacted]
> Bestuur Windpark Hanze BV
>
> [redacted]
> [redacted] Dronten
> +31 6[redacted]
>
> Deze e-mail kan vertrouwelijke informatie bevatten en mag alleen door de geadresseerde worden gebruikt. Indien u deze e-mail per abuis toch ontvangt verzoek ik u direct contact met mij op te nemen en dit bericht niet te kopiëren of bij een ander dan de geadresseerde te bezorgen.

Aan:
- De heer L. Verbeek, Commissaris van de Koning in de provincie Flevoland
- De heer J. Fackeldey, lid College van Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland

Cc: mevr. [redacted] (provincie Flevoland), aandeelhouders WPH BV

Van: Bestuur Windpark Hanze B.V.

Dronten, 8 mei 2021

Geachte heren Verbeek en Fackeldey,

Op maandag 26 april jl. vond het gesprek plaats onder uw leiding over het niet afgeronde traject met betrekking tot de zakelijke relatie tussen Windpark Hanze en de Vereniging van omwonenden. Een relatie waarin het materieel vooral gaat over financiële betrokkenheid: participatievormen en omgevingsregelingen.
Aan het eind van dit gesprek kregen wij een tweetal met elkaar samenhangende vragen van u mee. Vragen over de bereidheid om te komen tot financiële overeenstemming gekoppeld aan aandeelhouderschap. Deze vraagstelling behandelen wij verderop in deze brief.

Maar eerst willen wij nog kort reflecteren op de bijeenkomst van 26 april jl. Daarover willen wij de volgende opmerkingen maken.
- Wij waarderen uw initiatief en daaraan verbonden inzet die erop gericht is dit traject tot een –zo mogelijk voor beide partijen acceptabele- afronding te helpen. Dit is belangrijk voor het welslagen van het project en voor het draagvlak daarvoor.
- De bijeenkomst was in zoverre verhelderend dat standpunten van beide partijen helder over het voetlicht zijn gekomen.
- Wij vinden dat niet voldoende uit de verf kwam waar wij nu eigenlijk staan in het proces. De besprekingen tussen de omwonendendelegatie en WPH zijn in augustus 2020 vastgelopen. Daarna is door de voorzitter (de heer [redacted]) en de beide partijen de heer [redacted] gevraagd te adviseren op basis van een gezamenlijke gedefinieerde opdracht. De betekenis van die gezamenlijk gezette stap kwam onvoldoende naar voren. Die stap vonden partijen zo belangrijk dat zij afspraken het advies van de heer [redacted] als "dringend advies" te willen beschouwen. Dat betekent dat een partij die daar vervolgens niet verder mee wil iets heeft uit te leggen.
- Wij hechten er dus aan dat bij de afronding van dit proces en bij de communicatie daarover de feitelijke gang van zaken in dat proces op een goede manier wordt betrokken. Om die reden sturen wij als bijlage bij deze brief onze feitelijke samenvatting van het proces dat is doorlopen na de rapportage van de heren [redacted] en [redacted] en de vaststelling van het daarbij horende zgn. consensusdocument.
- Wij hebben ons verbaasd over de rol van de heren [redacted] en [redacted] in het gesprek. Zij hebben hun advies in september 2019 afgerond en hebben zich geen (totaal)beeld gevormd van het sindsdien doorlopen proces en de daarin verkregen inzichten. Zij kunnen daarom ook niet tot een afgewogen oordeel komen over het gewenste vervolg en de inbreng die werd geleverd hebben wij dan ook als niet passend ervaren.

Dan komen wij tot een reactie op de vraagstelling. Is Windpark Hanze bereid om middels een financieel arrangement aandeelhouderschap voor omwonenden mogelijk te maken.

Wij willen de mogelijkheid te participeren als aandeelhouder herhalen. Wij hebben hierover medio 2020 een passend voorstel gedaan. Een voorstel waarbij een overeen te komen inkoopbedrag was gebaseerd op de economische waarde van dat moment. Verder werd onder meer uitgegaan van een bepaalde minimale deelname vanuit omwonenden. Het voorstel dat toen is gedaan is door de omwonendendelegatie afgewezen.
Wij zijn bereid om, gebaseerd op ons toenmalige voorstel, inkoop en dus ook aandeelhouderschap mogelijk te maken, met dien verstande dat de hoogte van het inkoopbedrag gebaseerd zal zijn op de economische waarde van dit moment (mei 2021).

Wij willen hierbij aantekenen dat het toelaten van omwonenden als aandeelhouder voor ons geen vanzelfsprekendheid is en in zekere zin ook weerstand oproept. Dit heeft ermee te maken dat wij van een kandidaat-aandeelhouder een coöperatieve houding verwachten waar het de ontwikkeling en realisatie van het Windpark als zodanig betreft. Die houding hebben wij tot op heden niet ervaren, integendeel.
Wij vermelden in dit verband het feit dat, onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de VOWH, door één of meer personen die deel zijn van dat bestuur of daarmee in nauw contact staan recent potentiële bancaire financiers zijn benaderd. Een "rondje banken" dus, waarin ongenoegen met betrekking tot de gang van zaken is gecommuniceerd en waarin WPH BV met de daarbij betrokken aandeelhouders negatief wordt afgeschilderd. Banken zijn geattendeerd op mogelijke negatieve publiciteit.
Wij hebben dit kunnen constateren, omdat wij met behulp van een externe partij banken benaderen in verband met de financiering van het project. In die contacten wordt dit ons verteld, omdat het (begrijpelijke) vragen oproept.
Natuurlijk hebben wij het bestuur van de VOWH hierop aangesproken. De reactie was er een van herkenning, sterker nog: men verdedigt deze strategie.
Wij vinden het van belang dat u dit weet, omdat dit ook raakt aan wat wel en niet mogelijk en wenselijk is bij de afronding van dit traject.

Als de Vereniging van omwonenden de stap naar aandeelhouderschap niet willen zetten op basis van ons geactualiseerde voorstel, dan richten wij ons, zoals u weet, op de uitvoering van het advies dat door de heer [redacted] is uitgebracht. Dit houdt wat ons betreft onder meer in dat zo snel mogelijk een Stichting zal moeten worden opgericht met rollen zoals door de heer [redacted] is uiteengezet. Het verdient de voorkeur om de communicatie en het overleg met (individuele) omwonenden zo snel als mogelijk onder de vlag van deze Stichting (i.o.) te laten plaatsvinden. In die context zullen wij de door de heer [redacted] geformuleerde adviezen uitwerken in daarbij passende regelingen en deze voorleggen aan omwonenden.

Wij menen dat wij hiermee constructieve bijdragen leveren voor een gezamenlijke afronding van dit traject.

Met vriendelijke groeten,

Bestuur Windpark Hanze BV

[redacted]
[redacted]

Korte weergave proces WPH – VOWH (omwonenden) / periode september 2019 – februari 2021

Bestuur Windpark Hanze BV / [redacted] / [redacted]
Dronten, 30 april 2021

Wij zetten nog eens feitelijk en kort op een rij wat WPH er aan gedaan heeft om tot voor partijen acceptabele afspraken te komen over de zakelijke verhouding tussen de omwonenden en Windpark Hanze. In die zakelijke verhouding gaat het in hoofdzaak om twee onderwerpen: een omgevingsregeling als financiële compensatie voor de aanwezigheid van een Windpark en financiële risicodragende participatie.

September 2019: Na het tekenen van het zgn consensusdocument neemt WPH het initiatief en nodigt het bestuur van de VOWH uit een delegatie te vormen waarmee de gesprekken kunnen worden opgestart. Die delegatie komt er en daarmee worden voorbereidende gesprekken gevoerd tussen eind september en begin november 2019.

Vanaf 28 november 2019 vergadert de zgn. kern van de gebiedscommissie onder leiding van [redacted], onafhankelijk voorzitter.

Januari 2020: Wij brengen twee voorstellen over de beide in de eerste allinea genoemde onderwerpen.

Het ***eerste voorstel*** betreft het door ieder van de twee partijen aanwijzen van een financieel adviseur. Een duo dat wordt gevraagd een advies uit te brengen over [a] de mogelijke economische waarde van WPH en over [b] zakelijke condities (prijs) voor het mogelijk verwerven van aandelen in WPH door omwonenden. Een en ander op basis van daarvoor relevante en beschikbaar te stellen informatie (jaarcijfers, businesscase SDE etc). Hierover wordt besloten inderdaad zo'n duo aan te wijzen, maar met een iets beperktere opdracht: adviseren over de economische waarde van het Windpark. Met dat advies op tafel zou dan, samen met andere informatie (jaarrekening e.d.) over instapcondities kunnen worden gesproken.
Dit besluit, om dus het duo van adviseurs een advies te laten uitbrengen over de economische waarde van het park, is helaas niet uitgevoerd.

Ons ***tweede voorstel*** betreft het aanwijzen van een tweetal externe adviseurs die de opdracht zouden krijgen om te adviseren over de zgn omgevingsregeling. Hierover wordt begin februari een door ons voorgestelde opdrachtformulering vastgesteld. Het komt echter ook niet tot uitvoering van deze opdracht.

De uitvoering van beide besluiten, waarvoor WPH de initiatiefnemer was, komt niet van de grond door twee discussieonderwerpen:

- Discussie over de vraag óf *economische waarde* een rol mag/moet spelen bij het gesprek over instapcondities voor omwonenden. Duidelijk is dat voor WPH die economische waarde op z'n minst zwaar meeweegt en dat de VOWH-delegatie vooral kijkt naar *historische kosten*. De denkwerelden lopen sterk uiteen.
- Discussie over de vraag welke bedrijfsinformatie beschikbaar moet worden gesteld en aan welke personen. VOWH-delegatie wil gedetailleerde informatie op tafel, WPH is hier terughoudend in en heeft op een aantal momenten hierover ook overleg nodig met aandeelhouders. Uiteindelijk wordt -naast de volledige jaarrekening 2018/19- de meest actuele businesscase verstrekt aan de VOWH. Dit alles na het maken van geheimhoudingsafspraken.

De discussieonderwerpen die we hiervoor noemden beheersen de gesprekken in februari en maart 2020. Uiteindelijk wordt in maart 2020 afgesproken dat beide partijen, ondersteund door een financieel adviseur aan de slag gaan met het samenstellen van een voorstel dat zowel zal gaan over financiële participatie als over een omgevingsregeling.

Dit zou het mogelijk moeten maken die voorstellen naast elkaar te leggen en te bespreken waar bruggen kunnen worden gebouwd en waar niet.
De VOWH vraagt, om zich een beeld te kunnen vormen van de economische waarde, te kunnen beschikken over de volledige SDE-businesscase. Hieraan wordt door ons, na overleg met aandeelhouders, tegemoet gekomen.

WPH meldt begin mei dat het voorstel gereed is. De VOWH meldt eind juni dat een voorstel klaar is om te bespreken. Beide voorstellen worden op 1 juli 2020 aan de voorzitter aangeboden en bespreking ervan volgt op 30 juli 2020.

Al snel blijkt dat de verschillen bij alle onderdelen van de voorstellen zeer groot zijn, zowel bij de voorstellen die gaan over participatie als de omgevingsregeling. Instapcondities zijn in het WPH voorstel gebaseerd op een studie naar economische waarde, terwijl VOWH uit gaat van de historische kosten. Wij hebben aangegeven dat naar ons gevoel deze verschillen zo groot zijn dat het overbruggen ervan ons onwaarschijnlijk lijkt.

Van de kant van de VOWH en van de voorzitter kwam het verzoek om de onderbouwing van ons voorstel, dus de onderliggende berekeningen over economische waarde, te delen. Daar zijn wij niet op ingegaan.
Als basis voor de waardering is immers dezelfde businesscase SDE gebruikt welke ook aan omwonenden is verschaft. De VOWH heeft -zoals uit hun voorstel is gebleken- dit niet gebruikt om voor zichzelf een beeld te vormen van wat de economische waarde en het daarmee samenhangende rendement van het park zou kunnen zijn. Daarvoor (en met dat doel) waren de ingrediënten wel beschikbaar gesteld en toegelicht.
Voor WPH is duidelijk dat de gesprekspartner (VOWH) zich niet écht in het onderwerp van de economische waarde heeft willen verdiepen.

Zo is in augustus 2020 de impasse ontstaan in dit proces. Een impasse die is ontstaan door niet overbrugbare verschillen in de benadering van de vragen die voorliggen.

September 2020: *Om toch verder te komen* hebben wij het *initiatief* genomen en de voorzitter voorgesteld een onafhankelijke externe procesbegeleider te vragen om dit proces vooruit te helpen. Ook hebben wij voorgesteld om desgewenst in het belang van voortgang tot wisseling van personen aan de onderhandelingstafel te komen.

De voorzitter heeft vervolgens, ook in overleg met de gedeputeerde, de hulp ingeroepen van de heer [redacted]. Daarvoor is een door de heer [redacted], de VOWH en WPH gezamenlijk geformuleerde opdracht vastgesteld. Afgesproken is dat die opdracht zal leiden tot een dringend advies.
De heer [redacted] heeft die opdracht aanvaard en brengt op 31 januari 2021 zijn rapportage uit.

In de laatste vergadering van de kerngroep op 9 februari 2021 blijkt (wederom) dat de verschillen van inzicht -ook in reactie op de rapportage van de heer [redacted]- groot zijn.
De Algemene Vergadering van Aandeelhouders van WPH BV concludeert op 11 februari 2021 dat het in het rapport opgenomen advies over het vervolg een passende oplossing kan zijn en accepteert dus dit "dringend advies". Aandeelhouders spreken de wens uit dit advies nu uit te werken en uit te voeren, bij voorkeur samen met de VOWH.
Het bestuur van de VOWH kan zich niet verenigen met het advies en het rapport.

In de reactie vanuit de VOWH is de indruk gewekt dat in het advies van de heer [redacted] financiële deelneming middels aandeelhouderschap niet verder wordt uitgewerkt, omdat van de kant van WPH vooraf zou zijn meegegeven dat dit niet meer bespreekbaar is. Weliswaar vermeldt het rapport dat er bij onze aandeelhouders "in deze fase weinig tot geen bereidheid meer is" en dat klopt ook. Wij hebben deze inschatting in januari gedeeld met de heer [redacted] in de fase waarin hij bezig was om met behulp van zijn

financieel adviseur onze voorstellen en onderbouwing te doorgronden. Hierbij speelden het zeer grote verschil in benadering een belangrijke rol evenals het gegeven dat ons voorstel op het moment ook al weer meer dan een half jaar oud was en dat de fase van financial close aanstaande is. Kortom: wij hebben voorafgaand aan dit proces geen beperkingen meegegeven wat betreft mogelijke oplossingsrichtingen.

In het traject dat de heer [redacted] heeft doorlopen is dus wel degelijk gekeken naar een eventueel aandeelhouderschap. In dit verband is onder meer de informatie die de basis vormde van ons voorstel van mei 2020 met hulp van een financieel deskundige kritisch tegen het licht gehouden. Met als conclusie dat het door WPH gedane voorstel niet onredelijk was. De heer [redacted] heeft ook vastgesteld dat de benadering vanuit de VOWH dusdanig anders is geweest dat de verschillen van inzicht niet overbrugbaar zijn.

Tenslotte

Wat betekent dit alles nu in relatie tot het adviesrapport [redacted] waarover het aan dat rapport toegevoegde consensusdocument in feite zegt dat wij ons uiterste best zullen doen om in het verlengde van dat rapport tot afspraken te komen. Dat laatste hebben wij zeker gedaan, zoals uit het voorgaande mag blijken.

Het rapport [redacted] geeft adviezen over een negental thema's.
Een aantal van die thema's gaat over het delen van inhoudelijke informatie over het Windpark met omwonenden en het waar mogelijk betrekken van omwonenden bij de ontwikkeling en toekomstige exploitatie. Hiervoor was o.a. de beoogde gebiedscommissie bedoeld. De heer [redacted] heeft voorgesteld hiervoor een door WPH en omwonenden op te richten Stichting in het leven te roepen. Wij vinden dat een goed idee en zullen daarvoor graag (mede) het initiatief nemen.
Het thema van de omgevingsvergoedingen en participatie is door de heer [redacted] nader bekeken en dit heeft geleid tot de voorstellen die hij heeft gedaan.

Als wij deze adviezen uitvoeren -de wens van WPH- dan betekent dit dat degene die kiest voor een vaste omgevingsvergoeding van WPH een vergoeding ontvangt die het niveau van wat gebruikelijk is en ook het niveau van wat elders binnen WKG wordt betaald fors te boven gaat.
De mogelijkheid voor omwonenden om risicodragend deel te nemen wordt in het rapport M[redacted] in twee thema's (8 en 9) beschreven. Bij het eerste thema gaat het om het geven van ruimte om mee te investeren. Het voorstel dat de heer [redacted] hierover doet komt daaraan zeker tegemoet en gaat substantieel verder dan de ruimte (krap 4%) die ten tijde van het traject [redacted] door ons is gesuggereerd. Bij het tweede thema gaat het over het vormgeven van participatie via direct aandeelhouderschap. Voor dat deel is dus het advies [redacted] uiteindelijk niet uitvoerbaar gebleken.
Wat wel kan is het bieden van een aanzienlijke ruimte om met een aantrekkelijk rendement geld in te leggen. Daarnaast is het, net als bij de andere omwonenden van windmolenparken binnen WKG (en ook gebied West), ook mogelijk via Windshare risicovol te participeren. Dit hebben wij altijd helder gecommuniceerd naar onze omgeving.

Van: [redacted]
Aan: Jop Fackeldey
Onderwerp: FW: Inkoopvoorstel VOWH in WPH B.V.
Datum: donderdag 3 juni 2021 15:06:26
Bijlagen: Voorstel aangaande inkoopwaarde WPH B.V..docx

Van: [redacted] @live.nl>
Verzonden: maandag 31 mei 2021 11:42
Aan: [redacted] @valuepro.nl
CC: [redacted] <[redacted] @flevoland.nl>; [redacted] <[redacted] @solcon.nl>; [redacted] <[redacted] @wielinkbv.nl>
Onderwerp: Inkoopvoorstel VOWH in WPH B.V.

Geachte heer de Heer,

Zoals heden morgen telefonisch met elkaar afgesproken treft u bij deze namens de "Vereniging omwonenden windpark Hanze" (VOWH)
ons inkoopvoorstel aan zoals is ingebracht begin juli 2020.

Uiteraard is ons bestuur (en achten dit ook noodzakelijk) gaarne bereid om ons voorstel financieel toe te lichten.

Indien u voorafgaande de toelichting nog vragen heeft kan u zich wenden tot:

Met vriendelijke groet,

[redacted]
namens VOWH
06 [redacted]

Dronten 1 juli 2020

Voorwoord, visie en totaalvoorstel VOWH op omgevingsvergoeding, participatie, en andere relevante zaken welke tot overeenstemming dienen te komen conform consensus document overeengekomen 12 september 2019

Wind Park Hanze BV (hierna WPH), oorspronkelijk 19 initiatiefnemers, heeft binnen WindPlanGroen een windmolenpark gepland deels langs de Hogevaart en deels langs de Hondtocht. Onder Regioplan Windenergie Flevoland was dit mogelijk. Hier werden echter wel voorwaarden aan verbonden, o.a. directe participatie van omwonenden moest een mogelijkheid zijn om zo de lusten en de lasten met het gebied samen te delen. WPH was echter van mening dat alleen participatie via Windshare mogelijk was. Nooit is een plenaire vergadering geweest waarbij de plannen WPH uit de doeken gedaan zijn. Hierdoor is verdeeldheid binnen het plangebied gezaaid terwijl opdracht (regioplan) juist voor saamhorigheid moest zorgen. Ook tijdens informele bijeenkomsten (verjaardagen etc.) is er door verschillende buurtbewoners meermaals belangstellend geïnformeerd naar de plannen. WPH heeft het altijd klein gemaakt, en de gelederen gesloten gehouden en inhoudelijk niets prijs gegeven, Nadat WPH op het laatste moment met een voorstel omgevingsvergoeding het gebied rond ging met daarin o.a. de voorwaarde om ook planschade te blokkeren, ontstond er grote onrust. Deze onrust heeft o.a. geleid tot het verenigen van de buurtbewoners in VOWH (Vereniging Omwonenden Windpark Hanze) en het indienen van een motie over de gang van zaken binnen gebied WPH bij Provinciale Staten door enkele van hen. Deze motie werd unaniem aangenomen. Nadat beide partijen met Gedeputeerde Dhr. Fackeldey gesproken hadden is er op wens van VOWH een mediaton traject opgestart. Dit traject werd onder leiding van [redacted] en [redacted] uitgevoerd. Uitkomst van dit traject was het opstellen van een consensus document die door beide partijen is ondertekend. In dit consensus document worden tal van punten behandelt waar in onderling overleg uitvoering aan gegeven moet worden. Het uitvoeringstraject wordt onder leiding van [redacted] als onafhankelijk voorzitter gevoerd. Deelnemers zijn 2 (directie)leden van WPH en 2 (bestuurs)leden van VOWH. Aan o.a. de punten participatie, omgevingsvergoeding en planschade zijn al diverse bijeenkomsten gewijd, daar is uiteindelijk afgesproken dat beide partijen met een onderbouwd plan komen welke gelijktijdig door de onafhankelijk voorzitter zal worden ontvangen. Wij als vertegenwoordigers VOWH hebben hier samen met onze financieel adviseur in deze TAF Dienstverlening Dhr. [redacted] aan gewerkt.

Totaalvoorstel aangaande inkoopwaarde, omgevingsvergoedingsregeling en andere relevante afspraken tussen de VOWH en WPH B.V. (hierna WPH)
E.e.a. onder voorbehoud van goedkeuring jurist.

De onderwerpen welke in dit document aan de orde komen zijn:

1. Inkoopprijs bij participatie door de VOWH voor leden die wensen te participeren als aandeelhouder in WPH

2. Wijze waarop bij participatie voor leden die wensen te participeren als aandeelhouder in WPH in het resterende deel van de ontwikkelingsfase en uitvoeringsfase van het park door de VOWH zal worden bijgedragen in het benodigde eigen vermogen van WPH

3. Spreiding: de mate waarin de overeen te komen participatieruimte voor de VOWH evenwichtig gespreid kan worden onder haar leden binnen de gekozen statutaire vorm

4. De omgevingsregeling: het voorstel voor de hoogte van bedragen van vergoeding, en de planschaderegeling voor leden van de VOWH

5. Vergoeding in geval andere dan wettelijke kaders tot wederzijdse afspraken kunnen leiden op adresniveau van de leden van VOWH

6. De afspraken rondom stapelen t.a.v. aandeelhouder zijn van WPH en daarnaast al dan niet actief beleggen binnen Windshare Groen B.V.

7. Afspraken voor het leveren van een bestuurszetel binnen de AVA van WPH

8. Afspraken t.a.v. postcoderoos regeling

9. Voorstel t.a.v. niet leden van de VOWH

1. **Inkoopprijs bij participatie door de VOWH voor leden die wensen te participeren als aandeelhouder in WPH**

Het inkoopbedrag per participerend lid is als volgt opgebouwd:

Aankoop 0,25% aandeel nominaal van WPH	[redacted]	euro
Verstrekking lening aan WPH	[redacted]	euro
Afkoop risico t.a.v. initiatiefnemers WPH (40Kx26 som)	[redacted]	euro
Totaal inkoop bedrag per participerend lid VOWH	[redacted]	**euro**

Indien alle 40 leden van de VOWH wensen te participeren komt het **inkoopbedrag van de VOWH uit op** [redacted] **euro**

2. **Wijze waarop bij participatie voor leden die wensen te participeren als aandeelhouder in WPH in het resterende deel van de ontwikkelingsfase en uitvoeringsfase van het park door de VOWH zal worden bijgedragen in het benodigde eigen vermogen van WPH**

Leden van de VOWH die participeren/aandeelhouder worden, zijn zich ervan bewust deel te nemen als aandeelhouder van WPH. Wat voor deelnemers verantwoordelijkheid met zich mee brengt. In geval de initiatiefnemers in combinatie met andere aandeelhouders van WPH gevraagd wordt om (extra) vermogen in te brengen (om bv. hun deel van het eigen vermogen voor het te bouwen GDS te financieren), zal de VOWH naar grote van haar aandelenpakket procentueel een gelijkwaardig bedrag inbrengen tot maximaal 10%, van het aandelenpakket/eigenvermogen. Indien andere aandeelhouders een kleiner percentage inbrengen zal de VOWH B.V. ook een kleiner percentage inbrengen. Voorwaarde is dat t.a.v. WPH volledige transparantie wordt gegarandeerd, zodat op basis van alle beschikbare gegevens tot de juiste beslissing gekomen kan worden. Het is de verantwoordelijkheid van de VOWH om e.e.a. intern in goede banen te leiden om aan voldoende middelen te komen.

3. **Spreiding: de mate waarin de overeen te komen participatieruimte voor de VOWH evenwichtig gespreid kan worden onder haar leden binnen de gekozen statutaire vorm**

De VOWH telt 40 leden, hierdoor gaat de VOWH er vanuit zoals in het consensusdocument is opgetekend per lid in basis 0,25 % aandeel WPH te koop is. Er zullen waarschijnlijk een aantal leden zijn die om welke reden dan ook niet wensen te participeren c.q. aandeelhouder wensen te worden van WPH. De VOWH wenst ook deze leden bij te staan, zoals deze leden ook verwachten te worden bijgestaan door de VOWH zodat er een zo groot mogelijke gebied gebonden draagvlak ontstaat.

De VOWH is bereid om voor ieder lid dat NIET wenst te participeren de helft van 0,25% aandeel terug te laten vloeien naar WPH. De andere helft vloeit naar leden van de VOWH die wel wensen te participeren in WPH. De VOWH heeft besloten indien er een overeenkomst tot stand komt met WPH om een Besloten Vennootschap (B.V.) op te richten met de naam VOWH B.V. (moet nog vastgesteld worden). Deze B.V. zal het overeengekomen percentage aandelen kopen van WPH. De VOWH B.V. zal de aandelen op haar beurt direct en zonder winstoogmerk gefragmenteerd doorverkopen aan de (overgebleven) aandeelhouders van de VOWH.B.V. Iedere aandeelhouder zal een gelijk deel van de verworven aandelen kopen van de VOWH.B.V.

De VOWH B.V. heeft voor tijdens en na de verwerving van het aandelenpakket o.a. de taak om indien van toepassing de extra vraag aan eigen vermogen te leveren aan WPH. Daar naast zal de VOWH B.V. de taak houden om de geldstromen naar en van WPH te coördineren.

4. De omgevingsregeling: het voorstel voor de hoogte van bedragen van vergoeding, en de planschaderegeling voor leden van de VOWH

Het consensusdocument is voor de VOWH leidend. In het consensusdocument is opgetekend dat inhoudelijk gesproken wordt over een omgevingsvergoeding EN de mogelijkheid tot participatie. Deze combinatie leidt niet tot stapeling omdat het consensusdocument deze combinatie expliciet bedoelt. De wijze en hoogte waarop de omgevingsvergoedingsregeling wordt ingericht, hangt ervan af of een lid van de VOWH participeert of niet participeert.

Indien een lid van de VOWH NIET wenst te participeren, wat er toe leidt dat 0,125% terugvloeit naar WPH. Dit geeft WPH de financiële ruimte de niet participanten van de VOWH een 75% hogere omgevingsvergoeding te voldoen op basis van de afstandstabel van WPH zoals WPH aan de omwonenden heeft voorgesteld. Dit resulteert in de volgende omgevingsvergoedingen per jaar zolang de molens staan:

< 500 meter = bedrag [redacted] euro
500 – 1000 meter = bedrag [redacted] euro
1000 – 1500 meter = bedrag [redacted] euro
1500 – 2000 meter = bedrag [redacted] euro
2000 – 2750 meter = bedrag [redacted] euro

Tussen twee lijnen (500 – 1000 meter) = x 1,5

Ook voor WEL participerende leden blijft er (vanwege de terugvloeiregeling) voldoende financiële ruimte over om de door WPH voorgestelde omgevingsvergoeding op basis van de afstandstabel met 25% te verhogen welke WPH aan de omwonenden heeft voorgesteld. Dit resulteert in de volgende omgevingsvergoeding per jaar zolang de molens staan:

< 500 meter = bedrag [redacted] euro
500 – 1000 meter = bedrag [redacted] euro
1000 – 1500 meter = bedrag [redacted] euro
1500 – 2000 meter = bedrag [redacted] euro
2000 – 2750 meter = bedrag [redacted] euro

Tussen twee lijnen (500 – 1000 meter) = x 1,5

In beide gevallen is een jaarlijkse door het CBS vastgestelde inflatiecorrectie van toepassing, ingaande na het eerste jaar waarin het windmolenproject van WPH operationeel is geworden.

Planschade welke ontstaat door het project van WPH kan op adresniveau worden afgekocht voor NIET participanten. Indien een lid die niet participeert ervoor kiest de planschade door WPH te laten afkopen, ontvangt deze naast de omgevingsvergoeding op basis van de afstandstabel de eerste 15 jaar ingaande na het eerste jaar waarin het windmolenproject van WPH operationeel is geworden het volgende bedrag:

Afstand dichtbij zijnde molen t.o.v. de woning

< 500	meter=	planschade vergoeding [redacted]	euro per jaar
500 – 1000	meter =	planschade vergoeding [redacted]	euro per jaar
1000 – 1500	meter =	planschade vergoeding [redacted]	euro per jaar
1500 – 2000	meter =	planschade vergoeding [redacted]	euro per jaar
2000 – 2750	meter =	planschade vergoeding [redacted]	euro per jaar

Indien het lid niet de eigenaar van de betreffende woning is, komt de opbrengst van de planschaderegeling toe aan de eigenaar van de woning. Indien de huidige eigenaar de woning verkoopt, ontvangt de nieuwe eigenaar het jaarlijkse bedrag tot en met het 15e jaar na dat het windmolen project operationeel is geworden.

Een NIET participerend lid van de VOWH die ook eigenaar is van de woning, en zijn recht op planschade niet wenst af te laten kopen, behoud zijn recht op het indienen van planschade.

Voor WEL participerende leden van de VOWH vervalt automatisch het recht op planschade zodra het betreffende lid participeert in WPH via de VOWH B.V.

5 Vergoeding in geval andere dan wettelijke kaders tot wederzijdse afspraken kunnen leiden op adresniveau van de leden van VOWH

WPH heeft het plan windmolens te plaatsen in het plangebied. Hierdoor dient WPH zich aan alle wettelijke kaders te houden. Het betreft o.a. wet milieubeheer waarin zaken als geluidsoverlast, verlichtingseisen en slagschaduw geregeld worden. De normen die voor deze zaken zijn vastgesteld mogen niet overschreden worden. De Overheid dient hierop te handhaven.
In de praktijk zal niet eerder gehandhaafd/ingrijpen worden nadat er klacht(en) worden gemeld. De kans op klachten (al dan niet terecht) is het grootst in die gevallen waarin omwonenden niet (of niet in voldoende mate) meeprofiteren van de opbrengsten van het windmolenproject. WPH heeft een plan gepresenteerd voor 15 windturbines met een vermogen van ca. 5,6 MWh per stuk. Dit betekend dat maximaal 84 MWh kan worden geproduceerd. In veel gevallen zal in de praktijk deze maximale uur productie niet gerealiseerd worden (zelf bij voldoende windkracht) omdat er op vrijwel ieder moment van de dag molen(s) (automatisch) stilgezet dienen te worden om de wettelijke slagschaduw ruimte niet te overschrijden. Dit om te voorkomen dat omwonenden terecht gaan klagen, met alle gevolgen op handhaving en extra kosten van dien.

Besproken is dat ca. 80% van één molen staat te draaien om het stilstandsverlies van de andere molens op te vangen. Dit vertegenwoordigt een netto opbrengstwaarde van minimaal 200.000 euro per jaar. Het voorstel van de VOWH is om samen met WPH op adresniveau in kaart te brengen of, en zo ja hoeveel meer slagschaduwuren dan wettelijk is toegestaan de bewoner wenst te accepteren tegen welke vergoeding. Het uitganspunt van de VOWH is dat 60% van de netto meeropbrengst toe komt aan de leden van de VOWH. (totaal 66 adressen, waarvan 40 leden VOWH en 26 aangelanden geeft verhouding 60% om 40%). Uiteraard levert dit voorstel WPH ook een zelfde meeropbrengst op.

In geval (eventuele) gesprekken, en uitwerkingen over dit onderwerp niet tot resultaat komt, eindigt dit onderwerp waar het begonnen is, nl. dat WPH zich aan alle wettelijke kaders dient te houden, en (terechte) klachten over bovenwettelijke slagschaduw van omwonenden niet op voorhand zijn uitgesloten.

5. **De afspraken rondom stapelen t.a.v. aandeelhouder zijn van WPH en daarnaast al dan niet actief beleggen binnen Windshare Groen B.V.**

Indien VOWH (B.V.) en WPH bindende afspraken maken omtrent de omgevingsvergoedingsregeling, participatie en alle overige afspraken, stelt de VOWH zich op het standpunt dat de VOWH en WPH het haar leden/aandeelhouders/initiatiefnemers ten zeerste zal afraden naast hun deelname aan WPH ook actief te beleggen in Windshare Groen B.V.
Lid zijn of worden van Windshare Groen B.V. is geen belemmering.

6. **Afspraken voor het leveren van een bestuurszetel binnen de AVA van WPH.**

Om te borgen dat de VOWH (B.V.) nu en in de toekomst volledig geïnformeerd wordt over ontwikkelingen in het te ontwikkelen windmolenproject. Alsmede uitbreidingen (Roggebotweg) of andere toekomstige ontwikkelingen van, bij of onder het windmolenproject van WPH. Al dan niet in een nieuwe statutaire vorm ondergebracht, wenst de VOWH een bestuurder te leveren welke in de AVA van WPH zal plaats nemen. Praktisch gezien wenst de VOWH twee personen te leveren, met één stemrecht. Het is deze personen beide (tegelijkertijd) toegestaan bij de AVA aanwezig te zijn, waardoor de terugkoppeling aan het bestuur van de VOWH in alle omvang geborgd is.

7. Afspraken t.a.v. postcoderoos

De postcoderoos is een (stimulerings-)regeling vanuit de Belastingdienst.
Het houdt in dat particuliere kleinverbruikers (tot max. 3x 80 Amp.), waarvan hun woning in hetzelfde postcodegebied gelegen is als de postcode waarin ook een productie installatie is gevestigd, de mogelijkheid hebben om teruggave van betaling van de eerste zone (10.000 kWh) van de energiebelasting te ontvangen. Dit is voor 2020 vastgesteld op [redacted] euro. Incl. btw. Verreweg de meeste particulieren binnen het plangebied van WPH verbruiken jaarlijks niet meer dan 10.000 kWh, waardoor ze feitelijk minder of geen energiebelasting betalen. E.e.a. staat los van ODE (opslag duurzame energie), deze moet nog wel betaald worden.
Deze regeling wordt niet door WPH betaald, maar de VOWH wil met WPH afspraken maken over de medewerking van WPH om de regeling aan te vragen, en uit te voeren zodat de belastingdienst de beschikking kan afgeven. In deze beschikking is opgenomen welke adressen het betreft. De VOWH zal op haar beurt zorg dragen voor input van gegevens, om tot indienen van de aanvraag over te kunnen gaan. Als de beschikking is afgegeven is deze 15 jaar geldig.

Er bestaat een kans dat de regeling na 15 jaar wordt versobert, of afgeschaft. Hiervoor is WPH niet verantwoordelijk.

Er zijn in het gebied van de VOWH een aantal leden waarvan hun woning is aangesloten op de energieaansluiting van het bedrijf zijnde grootverbruikers (groter dan 3x 80 Amp.) voor deze aansluitingen geldt de regeling in beginsel niet. Het voorstel van de VOWH is om in kaart te brengen welke adressen het betreft, en deze adressen (leden) het door de Belastingdienst jaarlijkse vastgestelde bedrag excl. btw (voor 2020 is dat [redacted] euro) door WPH te laten voldoen. Korter of langer zolang de regeling voor particulieren blijft bestaan, er molens staan en de betreffende adressen (jaarlijks) kunnen aantonen dat hun woning energie betrekt van/via een grootverbruik aansluiting (aansluitwaarde gegevens Liander). Het betreft een momentopname regeling, d.w.z. leden van de VOWH die later dan het in kaart brengen van de grote van de aansluiting, hun aansluiting wensen te verzwaren vallen buiten de afspraak die met WPH gemaakt is om grootverbruikers adressen tegemoet te komen.
Ook leden die na het in kaart brengen van de grote van de aansluiting, hun aansluiting wensen te verkleinen (en niet langer kunnen aantonen dat zij een

grootverbruikersaansluiting tot hun beschikking hebben) vervalt de afspraak met WPH. En kan het lid voor zover de regeling nog van kracht is zelf bij de Belastingdienst een aanvraag op teruggave aanvragen.

8. Voorstel t.a.v. niet leden van de VOWH

De VOWH stelt voor om hoofdstuk 4 van dit totaalvoorstel ook van toepassing te laten worden voor omwonenden van het plangebied die GEEN lid zijn van de VOWH, voor zover deze omwonenden met WPH nog geen overeenkomst hebben getekend. Deze omwonenden worden in dat geval aangemerkt als zijnde NIET participanten, er vloeit geen 0,125% per omwonende terug naar WPH. Wel kunnen deze omwonenden net als leden van de VOWH die niet participeren hun recht op planschade af laten kopen door WPH tegen dezelfde vergoedingen en voorwaarden die gelden voor leden van de VOWH.

Aan: Kerngroep Gebiedscommissie Windpark Hanze
Van: Bestuur Windpark Hanze BV
Datum: 20 mei 2020

Voorstel over Participatie door Omwonenden en een Omgevingsregeling

Met betrekking tot **directe participatie door omwonenden** gelden de volgende uitgangspunten:

1. De ruimte voor directe participatie is, zoals het consensusdocument voorstelt, maximaal 10%. Dit maximale percentage is beschikbaar als ieder van de huidige aandeelhouders bereid is daar voor "plaats te maken".
2. Als Windshare Groen BV en Meeuwentocht BV blijven vasthouden aan de omvang van hun huidige aandeel dan is de maximale omvang 8.1%
3. Participatie zal gestand worden gedaan als tenminste 75% van alle omwonenden (lid of niet lid van de Vereniging Omwonenden Windpark Hanze), dus afgerond 40 omwonenden, deelnemen in de directe participatie.
4. Participatie zal naar rato van de omwonenden plaatsvinden, dus iedere omwonende kan maximaal 1/53e deel van de beschikbare totale omvang verkrijgen.
5. Participerende omwonenden richten een rechtspersoon (BV) op die de aandelen in WPH BV zal houden. Deze rechtspersoon vaardigt een bestuurder af als lid van de AVA van WPH BV. Aan de uitgifte van deze aandelen aan omwonenden zullen nadere voorwaarden worden verbonden met betrekking tot onder meer de tenaamstelling en de overdraagbaarheid.
6. Een in WPH participerende omwonende komt niet in aanmerking voor een omgevingsvergoeding (zie verderop) en kan ook niet certificaathouder zijn in Windshare Groen BV.
7. De inkoopprijs voor [redacted] aandeel bedraagt [redacted] Dit prijsvoorstel geldt tot 1 augustus 2020. Vervolgens moet de daadwerkelijke inkoop zijn geëffectueerd (en dus ook afgerekend) uiterlijk 1 oktober 2020.
8. Na afwikkeling van deze inkoop zal van de participerende omwonenden geen aanvullend eigen vermogen worden gevraagd.

Wat betreft de **omgevingsregeling** is ons voorstel als volgt:

9. De regeling is onder meer een financiële tegemoetkoming voor hinder en beperking van woongenot en is afstandsafhankelijk. De omwonende in het buitengebied die niet direct participeert in WPH BV is de doelgroep van deze regeling.
10. De regeling kent de volgende afstandsafhankelijke vergoedingen:

Afstand	WKG	WPH +	Bedrag
<500 meter	[redacted]	[redacted]	[redacted]
500 - 1.250 meter			
Tussen twee lijnen (500-1.250m)			
1.250 - 1.500 meter	-		
1.500 - 2.000 meter	-		
2.000 - 2.750 meter	-		

NB: De tabel vermeldt resp. de vergoedingen die in WKG-verband zijn afgesproken, het bedrag dat WPH daaraan wil toevoegen en in de laatste kolom het totaalbedrag dat WPH voorstelt. Het voorstel is hiermee beduidend ruimer dan de zgn. NWEA-normen en de door WKG gehanteerde vergoedingen.

11. Met betrekking tot de slagschaduw zal WPH BV zich (uiteraard) houden aan de wettelijk maximaal toelaatbare slagschaduwhinder.
12. Wij overwegen om de vergoeding voor omwonenden (niet zijnde participanten) op een afstand van 1.500 – 2.750 nog te verhogen naar [redacted] Deze verhoging wordt gefinancierd door het collectief accepteren van de wettelijk toegelaten slagschaduwhinder.

Tenslotte: De afspraken die in het verlengde van dit voorstel (en het voorstel vanuit de VOWH) worden gemaakt zullen het karakter hebben van een onderhandelingsresultaat dat vervolgens moet worden voorgelegd aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van WPH BV.

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: email voor WPH en omwonenden namens Leen en jou
Datum: vrijdag 21 mei 2021 09:53:28
Bijlagen: image001.png

Nog iets preciezer ……..

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey
Gedeputeerde Provincie Flevoland
T: 0320-[redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: vrijdag 21 mei 2021 09:50
Aan: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: RE: email voor WPH en omwonenden namens Leen en jou

Ok, zie onderstaande toevoeging. Als je akkoord bent, vraag ik het secretariaat om de mail namens jou en leen te verzenden.
Groet [redacted]

Van: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: vrijdag 21 mei 2021 09:40
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: RE: email voor WPH en omwonenden namens Leen en jou

Dat is onderdeel van het gesprek, hoe zou WPH het voorstel [redacted] willen vertalen naar de financiele voorwaarden voor aandeelhoudersschap. Dat moet WPH inderdaad met ondersteuning van [redacted] doen. Dat is denk ik belangrijk om in onze toelichting naar hen te benadrukken.

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey
Gedeputeerde Provincie Flevoland
T: 0320-[redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: vrijdag 21 mei 2021 09:37
Aan: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: RE: email voor WPH en omwonenden namens Leen en jou

Bedankt Jop

Nog 1 ding voor de helderheid….In het rapport van [redacted] staat het aandeelhouderschap niet genoemd. Verstaan wij onder de uitwerking van het rapport dan het aandeelhouderschap? En

vragen wij dan aan [redacted] om daar een voorstel voor te ontwikkelen? Dat lijkt me niet gunstig omdat er dan namens ons een voorstel wordt ontwikkeld. Is het niet beter als WPH haar voorstel neerlegt?

Misschien nog even bellen?

Groet [redacted]

Van: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: vrijdag 21 mei 2021 09:26
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: RE: email voor WPH en omwonenden namens Leen en jou

Paar wijzigingen, staan in de tekst

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey
Gedeputeerde Provincie Flevoland
T: 0320-[redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: donderdag 20 mei 2021 18:35
Aan: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: email voor WPH en omwonenden namens Leen en jou

Hoi Jop

Zie onderstaand een conceptmail voor WPH, omwonenden (cc [redacted], [redacted], [redacted] en [redacted]) namens [redacted] en Leen. Ik heb inmiddels iemand gevonden die ons zou kunnen helpen. Het betreft [redacted]. Hij is valuator bij www.valuepro.nl en is bekend met de windbranche omdat hij zelf bestuurslid is bij een windpark in Noord Holland. Hij werd me aanbevolen door [redacted] (die weer door [redacted] werd aanbevolen). Volgende week heb ik een nader voorbereidend overleg met hem en de week erna kan hij ook gesprekken met partijen voeren om een goede vertaalslag te kunnen maken.

Zie onderstaand de mail. Wil je even kritisch meelezen?

Beste allemaal

Vorige week hebben we u bericht dat er van zowel WPH als omwonenden een bevestigende reactie is ontvangen op de vragen die op 26 april zijn gesteld. Hoewel er door beiden ook vervolgvragen ~~danwel randvoorwaarden~~ aan zijn verbonden, ligt er in de basis een gezamenlijke bereidheid om nog eens naar het aandeelhouderschap en het rapport van dhr. [redacted] te kijken. Na intern beraad zien wij de volgende vervolgstappen voor ons ter voorbereiding op een laatste bijeenkomst onder leiding van de Commissaris van de Koning:

1. *De provincie heeft een onafhankelijke financieel deskundige gevraagd om een vertaling te maken van de volgende elementen*
    - *Uitwerking rapport [redacted] (~~achtergestelde lening met stichtingsvariant~~ waarbij ook met ondersteuning van de onafhankelijk financiele deskundige de vertaling van het*

rapport naar de financiële voorwaarden voor aandeelhouderschap gemaakt moet worden.)

- ~~*Aandeelhouderschap volgens huidige economische waarde*~~
- *Voorstel van omwonenden (uit zomer 2020)*

Doel van de vertaling is om de verschillende alternatieven onderling vergelijkbaar te maken en te verhelderen wat de alternatieven betekenen voor de posities van beide partijen. De bedoeling is om van beide liggende voorstellen inzichtelijk te maken 1) wat de verschillen zijn tov de huidige situatie 2) wat per voorstel de consequenties zijn voor zowel de positie van de aandeelhouders/het windpark en voor de omwonenden . Doel is dat er een in alle opzichte goed doorgerekende objectieve vergelijking van effecten van beide voorstellen mogelijk is. Die financiële vergelijking wordt in beide gevallen in samenspraak met U gemaakt en pas gedeeld met de andere partijen als u op uw eigen "vertaling" akkoord gegeven hebt. [redacted] zal hierover volgende week contact met u opnemen.

2. ~~*De onafhankelijke financieel deskundige zal zijn bevindingen met de provincie delen nadat de betreffende partij hiervoor expliciet toestemming heeft gegeven.*~~
3. *Op basis van de bevindingen en nog te plannen gesprekken met beide partijen en gedeputeerde Fackeldey zal de provincie een concept-overeenstemming uitwerken . Daartoe zullen door de provincie bilaterale gesprekken gevoerd worden.*
4. *Deze concept-overeenstemming is het uitgangspunt voor de 2e bijeenkomst onder leiding van de Commissaris van de Koning. In deze bijeenkomst stellen we vast er wel of geen definitieve overeenstemming is en welke afspraken partijen willen maken over het uitwerken van de overige afspraken uit het consensusdocument.*

Deze stappen willen we zsm met u doorlopen en streven ernaar de laatste bijeenkomst nog voor het zomerreces met u in te plannen. Het staat u uiteraard vrij om niet deel te nemen aan het bovengenoemde proces.

Wij vertrouwen er op dat het getoonde commitment zal leiden tot een constructief proces. Indien u nog vragen heeft kunt zich wenden tot [redacted].

Met vriendelijke groet,

Leen Verbeek en Jop Fackeldey

[redacted]

Provincie Flevoland
T 0320-[redacted]
M 06-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

Werkdagen maandag t/m donderdag

PROVINCIE FLEVOLAND

Van: [redacted] namens Jop Fackeldey
Aan: [redacted]@live.nl"; "[redacted]@wielinkbv.nl"; "[redacted]@solcon.nl"; "[redacted]@zuiderzeeland.nl"; "[redacted]@windparkhanze.nl"; "[redacted]@solcon.nl"; "[redacted]@zuiderzeeland.nl"; "[redacted]@hotmail.com"; "[redacted]@gmail.com"; "[redacted]@gmail.com"; "[redacted]@hotmail.com"; "[redacted]@gmail.com"; "[redacted]@gmail.com"; "[redacted]@gmail.com"; "info@koddelandbouw.nl"; "[redacted]@kluifhooft.nl"
Cc: Jop Fackeldey; Leen Verbeek; [redacted]
Onderwerp: Vervolggesprekken Windpark Hanze
Datum: vrijdag 21 mei 2021 11:47:27

Beste allemaal,

Vorige week hebben we u bericht dat er van zowel WPH als omwonenden een bevestigende reactie is ontvangen op de vragen die op 26 april zijn gesteld. Hoewel er door beiden ook vervolgvragen aan zijn verbonden, ligt er in de basis een gezamenlijke bereidheid om nog eens naar het aandeelhouderschap en het rapport van dhr. [redacted] te kijken. Na intern beraad zien wij de volgende vervolgstappen voor ons ter voorbereiding op een laatste bijeenkomst onder leiding van de Commissaris van de Koning:

1. De provincie heeft een onafhankelijke financieel deskundige gevraagd om een vertaling te maken van de volgende elementen:
   - Uitwerking rapport [redacted] (waarbij ook met ondersteuning van de onafhankelijk financiële deskundige de vertaling van het rapport naar de financiële voorwaarden voor aandeelhouderschap gemaakt moet worden.)
   - Voorstel van omwonenden (uit zomer 2020)

   Doel van de vertaling is om de verschillende alternatieven onderling vergelijkbaar te maken en te verhelderen wat de alternatieven betekenen voor de posities van beide partijen. De bedoeling is om van beide liggende voorstellen inzichtelijk te maken 1) wat de verschillen zijn t.o.v. de huidige situatie 2) wat per voorstel de consequenties zijn voor zowel de positie van de aandeelhouders/het windpark en voor de omwonenden . Doel is dat er een in alle opzichte goed doorgerekende objectieve vergelijking van effecten van beide voorstellen mogelijk is. Die financiële vergelijking wordt in beide gevallen in samenspraak met U gemaakt en pas gedeeld met de andere partijen als u op uw eigen "vertaling" akkoord gegeven hebt. [redacted] zal hierover volgende week contact met u opnemen.

2. Op basis van de bevindingen en nog te plannen gesprekken met beide partijen en gedeputeerde Fackeldey zal de provincie een concept-overeenstemming uitwerken. Daartoe zullen door de provincie bilaterale gesprekken gevoerd worden.

3. Deze concept-overeenstemming is het uitgangspunt voor de 2e bijeenkomst onder leiding van de Commissaris van de Koning. In deze bijeenkomst stellen we vast er wel of geen definitieve overeenstemming is en welke afspraken partijen willen maken over het uitwerken van de overige afspraken uit het consensusdocument.

Deze stappen willen we z.s.m. met u doorlopen en streven ernaar de laatste bijeenkomst nog voor het zomerreces met u in te plannen. Het staat u uiteraard vrij om niet deel te nemen aan het bovengenoemde proces.

Wij vertrouwen er op dat het getoonde commitment zal leiden tot een constructief proces. Indien u nog vragen heeft kunt zich wenden tot [redacted].

Met vriendelijke groet,

Mede namens de Commissaris van de Koning, dhr. Leen Verbeek

Jop Fackeldey
Gedeputeerde Provincie Flevoland
T: 0320-[redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Onderwerp: Re: vervolgafspraak omwonende gesprek WPH
Datum: donderdag 27 mei 2021 11:53:17

Nee liever niet digitaal. Vrijdagmorgen is prima, want die optie is nog een optie, zou je even moeten bellen of ze al wat weten, dat geeft ruimte. Donderdagavond kan ook. Groet. Jop

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 27 mei 2021 om 11:40 heeft [redacted] <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
>
> Hallo Jop,
>
> Net gebeld door [redacted] ivm ene vervolggesprek omwonende WPH. Hij wil dit graag volgende week ingepland hebben met als locatie Zeewolde.
>
> Gezien jouw agenda wil ik toch graag even overleggen of dit ook eventueel digitaal kan. Fysiek kan vrijdagochtend van 08.30-09.30 uur.
>
> Alvast bedankt voor je reactie
>
> Met vriendelijke groet,
> [redacted]
>
> [redacted]
> Bezoekadres: Visarenddreef 1, 8232 PH Lelystad
> Postadres: Postbus 55, 8200 AB Lelystad
> T: 0320 – [redacted]
> E: [redacted]@flevoland.nl
> W: www.flevoland.nl

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Onderwerp: Fwd: Bericht Windpark Hanze BV
Datum: woensdag 16 juni 2021 15:11:02
Bijlagen: 210616 brief aan provincie WPH.pdf

Ff bellen ?? Als jij aangeeft wanneer dat past dan bel ik even " tussen de staten door"

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: [redacted] - Windpark Hanze <[redacted]@windparkhanze.nl>
Datum: 16 juni 2021 om 14:41:40 CEST
Aan: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Kopie: "[redacted]" [redacted]@zuiderzeeland.nl>, [redacted] | Windunie <[redacted]@windunie.nl>
Onderwerp: Bericht Windpark Hanze BV
Antwoord aan: [redacted] - Windpark Hanze <[redacted]@windparkhanze.nl>

Geachte heer Fackeldey, geachte mevrouw [redacted],

In de bijlage treft u ons schrijven aan naar aanleiding van ons informele overleg afgelopen week.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted]
Windpark Hanze BV

[redacted]
[redacted] Dronten
+31 6[redacted]

Deze e-mail kan vertrouwelijke informatie bevatten en mag alleen door de geadresseerde worden gebruikt. Indien u deze e-mail per abuis toch ontvangt verzoek ik u direct contact met mij op te nemen en dit bericht niet te kopiëren of bij een ander dan de geadresseerde te bezorgen.

Datum: 16 juni 2021
Afzender: directie Windpark Hanze
Onderwerp: vergelijking participatie voorstellen Windpark Hanze BV

Geachte heer Fackeldey, geachte mevrouw [redacted],

Voorliggend bericht is in reactie op hetgeen besproken in het informeel overleg van dinsdag 8 juni jongstleden. U gaf daarin aan dat het traject om een vergelijking te laten maken tussen de twee voorstellen in gang gezet is. Wanneer Windpark Hanze niet expliciet zegt hier niet aan mee te willen werken, wordt geacht dat wij aan dit traject mee doen. Windpark Hanze werkt mee aan dit traject.

De opdracht om te komen tot deze vergelijking is gegeven aan [redacted] van Valuepro. Op woensdag 9 juni heeft u zijn offerte en de opdrachtbevestiging van de provincie aan ons toegestuurd. De offerte leidt bij ons tot de volgende vragen en aanvullingen:

- De eerste zin van de offerte luidt *"Naar aanleiding van ons telefonisch overleg van 20 mei 2021, bieden wij onze opdrachtbevestiging aan voor de **ondersteuning en advisering van de omwonenden** bij de participatiemogelijkheden van Windpark Hanze. "*
  Wij gaan ervan uit dat ValuePro beide partijen ondersteunt en zouden dit graag door u bevestigd willen zien.
- Einde pagina 1, begin pagina 2 staat de volgende zin: "*Vanuit het gesprek met u werd duidelijk dat zowel het voorstel van de initiatiefnemers van Windpark Hanze beoordeeld dient te worden als het voorstel dat de omwonenden zelf hebben opgesteld*."
  Wat wordt precies bedoelt met het voorstel van de initiatiefnemers? Hier is niet duidelijk of dit het voorstel van WPH betreft dat in mei 2020 is gedaan, of het adbesi van de heer [redacted] dat dan op een of andere manier vertaald moet worden naar aandeelhouderschap.
- Windpark Hanze wil meewerken aan de uitwisseling van informatie tussen Windpark Hanze en Valuepro, enkel na het ondertekenen van een NDA.
- Onder "opdracht" wordt de opdracht aan Valuepro omschreven. De uitkomsten zullen met de opdrachtgever (de provincie) worden gedeeld. Gezien de bedrijfsgevoelige informatie die Valuepro te zien zal krijgen, mag het rapport, de conclusie, of een gedeelte daarvan pas vrijgegeven worden na akkoord van de directie van Windpark Hanze. Daarnaast heeft Windpark Hanze het laatste woord in welke informatie vanuit Valuepro gedeeld wordt met de provincie en de omwonenden.
- Er staat geen planning in de offerte en de opdrachtbevestiging. In het overleg van 8 juni is de datum van 10 juli (start zomerreces) genoemd als afronding van het proces. Wij zullen ons hier aan conformeren. Deze einddatum is een randvoorwaarde. Wij achten de kans op overeenstemming klein en beschouwen deze einddatum -indien overeenstemming net in zicht is- als laatst mogelijke startdatum voor de uitvoering van de adviezen die in het rapport van de heer [redacted] zijn gegeven.
- Zoals reeds een aantal keer benoemd, is de relatie tussen Windpark Hanze en de Vereniging Omwonenden verre van gewenst. Wij willen nogmaals benadrukken dat als het proces erbij geholpen is, wij een andere vertegenwoordiging van Windpark Hanze naar voren willen schuiven. Wij hopen dat de Vereniging Omwonenden dat dan ook bereid is te doen.

Windpark Hanze B.V.
[redacted]
[redacted] Dronten
KVK: 72861290
IBAN: [redacted]
btw [redacted]
administatie@windparkhanze.nl
Gerrit de Regt: + 31 6 [redacted]
Jaap van der Veen: + 31 6 [redacted]

Wij zien deze punten graag schriftelijk bevestigd. Vervolgens hebben wij als directie het besluit genomen dat Windpark Hanze mee gaat in dit proces. Zoals in een eerder schrijven aangegeven hebben onze aandeelhouders duidelijke kaders gesteld welke voor ons als directie nog steeds het uitgangspunt zijn en zullen blijven. Uiteraard staan wij open voor een verdere toelichting op deze brief.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Bestuur Windpark Hanze BV

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Onderwerp: Re: Bericht Windpark Hanze BV
Datum: woensdag 16 juni 2021 21:18:49

Top, helemaal goed. Dank

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 16 jun. 2021 om 20:24 heeft [redacted] <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
>
> Zie hierbij een concept reactie
>
> Geachte heren [redacted], [redacted], [redacted], [redacted] en [redacted]
>
> Vandaag heb ik uw brief in goede orde ontvangen. Omdat ik ook een aantal commissievergaderingen moest bijwonen en omdat ik het belangrijk vind dat het proces geen onnodige vertraging oploopt, zal ik puntsgewijs op de bullets uit uw brief reageren.
>
> - Akkoord, dit is een kennelijke verschrijving. Valuepro ondersteunt uiteraard beide partijen
> - Met het voorstel van initiatiefnemers bedoelen we het voorstel van de heer [redacted] dat vertaald moet worden naar aandeelhouderschap.
> - Akkoord. Valuepro is hiervan op de hoogte. Gezien de richtlijnen van de beroepsgroep van dhr de Heer is een NDA strikt genomen niet nodig, maar Valuepro wil hier desgewenst wel aan meewerken
> - Akkoord, zolang de informatie die relevant is voor de provincie en de vergelijking niet wordt achtergehouden. Dit houdt in dat de vergelijking voldoende inzichtelijk moet maken waar de verschillende biedingen van elkaar verschillen en wat dit betekent voor de posities van de partijen.
> - We hebben begrip voor de gewenste snelheid en hebben ook niet voor niets het begin van het zomerreces genoemd. We zullen ons ook tot het uiterste inspannen om dit ook te halen. Omdat we niet als enige invloed hebben op de snelheid, kunnen we echter niet instemmen met de formulering ervan als randvoorwaarde.
> - Het is ook mijn observatie dat de verstandhouding tussen partijen verstoord is. Ik beraad me nog op een goed vervolg.
>
> Ten slotte valt het mij op dat we een brief van de directie hebben ontvangen. Ik ga er vanuit dat gesprek met aandeelhouders wordt gevoerd en dat ook zij dus ook meegaan in het proces.
>
> Met vriendelijke groet,
>
> Jop Fackeldey
>
> Adressen van de heren: [redacted] - Windpark Hanze <[redacted]@windparkhanze.nl>; [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>; [redacted]@windunie.nl

<[redacted]@windunie.nl>; [redacted]
<[redacted]@solcon.nl>; [redacted]@koddelandbouw.nl'

Van: [redacted] - Windpark Hanze <[redacted]@windparkhanze.nl>
Verzonden: woensdag 16 juni 2021 14:41
Aan: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]
<[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>; [redacted] | Windunie <[redacted]@windunie.nl>
Onderwerp: Bericht Windpark Hanze BV

Geachte heer Fackeldey, geachte mevrouw [redacted],

In de bijlage treft u ons schrijven aan naar aanleiding van ons informele overleg afgelopen week.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted]
Windpark Hanze BV

Ketelweg 16
8251 PR Dronten
+31 6[redacted]

Deze e-mail kan vertrouwelijke informatie bevatten en mag alleen door de geadresseerde worden gebruikt. Indien u deze e-mail per abuis toch ontvangt verzoek ik u direct contact met mij op te nemen en dit bericht niet te kopiëren of bij een ander dan de geadresseerde te bezorgen.

<210616 brief aan provincie WPH.pdf>

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Onderwerp: Fwd: Bericht Windpark Hanze BV
Datum: maandag 5 juli 2021 13:49:49
Bijlagen: 210616 brief aan provincie WPH.pdf dubbel

Willen jullie mijn handtekening er in plakken en dit aan Dhr. [redacted] mailen ?

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: [redacted] - Windpark Hanze <[redacted]@windparkhanze.nl>
Datum: 16 juni 2021 om 14:41:40 CEST
Aan: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Kopie: "[redacted]" <[redacted]@zuiderzeeland.nl>, [redacted] | Windunie <[redacted]@windunie.nl>
Onderwerp: Bericht Windpark Hanze BV
Antwoord aan: [redacted] - Windpark Hanze <[redacted]@windparkhanze.nl>

Geachte heer Fackeldey, geachte mevrouw [redacted],

In de bijlage treft u ons schrijven aan naar aanleiding van ons informele overleg afgelopen week.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted]
Windpark Hanze BV

Ketelweg 16
8251 PR Dronten
+31 6[redacted]

Deze e-mail kan vertrouwelijke informatie bevatten en mag alleen door de geadresseerde worden gebruikt. Indien u deze e-mail per abuis toch ontvangt verzoek ik u direct contact met mij op te nemen en dit bericht niet te kopiëren of bij een ander dan de geadresseerde te bezorgen.

Van: [redacted]
Aan: Jop Fackeldey
Cc: [redacted]
Onderwerp: Gesprekken Windpark Hanze
Datum: vrijdag 9 juli 2021 08:43:22
Bijlagen: image001.png

Hoi Jop

Ik heb [redacted] nog gesproken en zij kan na [redacted] ([redacted]) helpen/ondersteunen bij het dossier Hanze. Ik zal in het overdrachtsdossier opnemen waar we staan als ik volgende week vrijdag stop.

Groet [redacted]

[redacted]
Afdeling Strategie en Beleid

Provincie Flevoland
T 0320-[redacted]
M 06-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl
www.linkedin.com/in[redacted]

[redacted]

PROVINCIE FLEVOLAND

Van: [redacted]
Aan: [redacted]@live.nl"; [redacted]@wielinkbv.nl"; [redacted]@solcon.nl"; [redacted]@zuiderzeeland.nl"; [redacted]@windparkhanze.nl"; [redacted]@solcon.nl"; [redacted]@zuiderzeeland.nl"; [redacted]@hotmail.com"; [redacted]@gmail.com"; [redacted]@gmail.com"; [redacted]@hotmail.com"; [redacted]@gmail.com"; [redacted]@gmail.com"; [redacted]@gmail.com"; "info@koddelandbouw.nl"; [redacted]@kluifhooft.nl"
Cc: Leen Verbeek; Jop Fackeldey
Onderwerp: Update vervolgproces na vergelijking aanbiedingen
Datum: vrijdag 9 juli 2021 16:15:11
Bijlagen: image001.png

Goedemiddag,

Inmiddels hebben beide partijen een vertegenwoordiger aangewezen met wie aanstaande woensdag om 9u een overleg staat ingepland onder leiding van de Commissaris van de Koning. Daarnaast zijn ook de donderdag en vrijdag gereserveerd voor vervolggesprekken.

Vandaag hebben windpark en omwonenden elk voor hun eigen deel een beschrijving en interpretatie ontvangen van [redacted]. Verzoek om hier zsm op te reageren (naar [redacted]) zodat de daadwerkelijke vergelijking maandag of uiterlijk dinsdag aan eenieder kan worden toegezonden.

Tot zover een korte update! Een fijn weekend alvast!

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Provincie Flevoland
T 0320-[redacted]
M 06-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

[redacted]

PROVINCIE FLEVOLAND

Van: [redacted]
Verzonden: vrijdag 25 juni 2021 14:20
Aan: [redacted]@live.nl'; [redacted]@wielinkbv.nl'; [redacted]@solcon.nl'; [redacted]@zuiderzeeland.nl'; [redacted]@windparkhanze.nl'; [redacted]@solcon.nl'; [redacted]@zuiderzeeland.nl'; [redacted]@hotmail.com'; [redacted]@gmail.com'; [redacted]@gmail.com'; [redacted]@hotmail.com'; [redacted]@gmail.com'; [redacted]@gmail.com'; [redacted]@gmail.com'; 'info@koddelandbouw.nl'; [redacted]@kluifhooft.nl'
CC: Leen Verbeek <[redacted]@flevoland.nl>; Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: vervolgproces na vergelijking aanbiedingen

Goedemiddag allen,

Naar aanleiding van onderstaande mail is [redacted] inmiddels in overleg gegaan met beide partijen. [redacted] geeft aan dat het in principe mogelijk is om 6 juli aan het eind van de dag een vergelijking op te leveren die elk voor het eigen deel door partijen is geaccordeerd (eea afhankelijk van beschikbare gegevens en de reactiesnelheid van eenieder). Deze vergelijking zal voor ons de basis zijn voor het vervolg.

Voor het vervolg is het belangrijk dat beide partijen hebben aangegeven er belang bij te hebben er spoedig uit te komen. Ook de provincie heeft in de onderstaande mail de start van het zomerreces genoemd als streefdatum. Feitelijk betekent dit dat er na 6 juli nog maar een paar dagen resteren. Dit betekent dat we in een “snelkookpan-proces” gaan onderzoeken of en hoe er overeenstemming kan worden bereikt over het aandeelhouderschap. Op 7, 8 en 9 juli plannen we gesprekken tussen partijen onder leiding van de provincie.

Hierbij doen we een dringend advies dat partijen een nieuwe vertegenwoordiger/vertrouwenspersoon aan de gesprekken laat deelnemen. Hiermee bedoelen we dat de partijen elk een nieuwe vertegenwoordiger aanwijzen die namens hen het gesprek met de andere partij kan en mag voeren. Het is aan te raden als deze persoon wel betrokken is, maar geen onderdeel uitmaakt van de partij. Op de genoemde dagen zullen meerdere overleggen worden gepland en in de tussentijd zal er ruimte zijn voor overleg met de achterban.

Graag verneem ik uiterlijk donderdag 1 juli welke vertegenwoordiger namens welke partij aan het snelkookpan-proces zal deelnemen. Let daarbij op dat deze persoon beschikbaar is op 7, 8 en 9 juli.

Voor vragen en/of opmerkingen kunnen jullie uiteraard contact met mij opnemen.

Met vriendelijke groet, mede namens Jop Fackeldey

[redacted]
Afdeling Strategie en Beleid

Provincie Flevoland
T 0320-[redacted]
M 06-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

[redacted]

PROVINCIE FLEVOLAND

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl> **Namens** Jop Fackeldey
Verzonden: vrijdag 21 mei 2021 11:47
Aan: [redacted]@live.nl'; [redacted]@wielinkbv.nl'; [redacted]@solcon.nl'; [redacted]@zuiderzeeland.nl'; [redacted]@windparkhanze.nl'; [redacted]@solcon.nl'; [redacted]@zuiderzeeland.nl'; [redacted]@hotmail.com';

[redacted]@gmail.com'; [redacted]@gmail.com'; [redacted]@hotmail.com'; [redacted]@gmail.com'; [redacted]@gmail.com'; [redacted]@gmail.com'; 'info@koddelandbouw.nl'; [redacted]@kluifhooft.nl'
CC: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>; Leen Verbeek <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: Vervolggesprekken Windpark Hanze

Beste allemaal,

Vorige week hebben we u bericht dat er van zowel WPH als omwonenden een bevestigende reactie is ontvangen op de vragen die op 26 april zijn gesteld. Hoewel er door beiden ook vervolgvragen aan zijn verbonden, ligt er in de basis een gezamenlijke bereidheid om nog eens naar het aandeelhouderschap en het rapport van dhr. [redacted] te kijken. Na intern beraad zien wij de volgende vervolgstappen voor ons ter voorbereiding op een laatste bijeenkomst onder leiding van de Commissaris van de Koning:

1. De provincie heeft een onafhankelijke financieel deskundige gevraagd om een vertaling te maken van de volgende elementen:
    - Uitwerking rapport [redacted] (waarbij ook met ondersteuning van de onafhankelijk financiële deskundige de vertaling van het rapport naar de financiële voorwaarden voor aandeelhouderschap gemaakt moet worden.)
    - Voorstel van omwonenden (uit zomer 2020)

    Doel van de vertaling is om de verschillende alternatieven onderling vergelijkbaar te maken en te verhelderen wat de alternatieven betekenen voor de posities van beide partijen. De bedoeling is om van beide liggende voorstellen inzichtelijk te maken 1) wat de verschillen zijn t.o.v. de huidige situatie 2) wat per voorstel de consequenties zijn voor zowel de positie van de aandeelhouders/het windpark en voor de omwonenden . Doel is dat er een in alle opzichte goed doorgerekende objectieve vergelijking van effecten van beide voorstellen mogelijk is. Die financiële vergelijking wordt in beide gevallen in samenspraak met U gemaakt en pas gedeeld met de andere partijen als u op uw eigen “vertaling” akkoord gegeven hebt. [redacted] zal hierover volgende week contact met u opnemen.

2. Op basis van de bevindingen en nog te plannen gesprekken met beide partijen en gedeputeerde Fackeldey zal de provincie een concept-overeenstemming uitwerken. Daartoe zullen door de provincie bilaterale gesprekken gevoerd worden.

3. Deze concept-overeenstemming is het uitgangspunt voor de 2e bijeenkomst onder leiding van de Commissaris van de Koning. In deze bijeenkomst stellen we vast er wel of geen definitieve overeenstemming is en welke afspraken partijen willen maken over het uitwerken van de overige afspraken uit het consensusdocument.

Deze stappen willen we z.s.m. met u doorlopen en streven ernaar de laatste bijeenkomst nog voor het zomerreces met u in te plannen. Het staat u uiteraard vrij om niet deel te nemen aan het bovengenoemde proces.

Wij vertrouwen er op dat het getoonde commitment zal leiden tot een constructief proces. Indien u nog vragen heeft kunt zich wenden tot [redacted].

Met vriendelijke groet,

Mede namens de Commissaris van de Koning, dhr. Leen Verbeek

Jop Fackeldey
Gedeputeerde Provincie Flevoland
T: 0320-[redacted]

Van: [redacted]
Aan: Leen Verbeek
Cc: Jop Fackeldey
Onderwerp: FW: Rapport inzake participatie
Datum: dinsdag 13 juli 2021 12:01:46
Bijlagen: Rapport ValuePro inzake participatie Windpark Hanze - definitief 13-07-2021.pdf

---

Beste Leen

Ter info de rapportage van [redacted]. Ik heb hem gevraagd of hij nog een expliciet akkoord van beide partijen over hun eigen deel wil ophalen.

Daarnaast werd ik vanmorgen door de omwonenden gebeld met de boodschap dat er een misverstand is ontstaan over de beschikbaarheid van hun vertegenwoordiging ([redacted]). Deze kan morgen niet en pas over 2 wkn. Dit heb ik gelijk aan het windpark teruggekoppeld. Zij zeggen het jammer te vinden en zien nu 2 scenario's.
1) of ze regelen nog snel iets voor morgen en dan lukt het om het rapport [redacted] als plan B achter de hand te houden.
2) de gesprekken worden begin augustus voortgezet. Als ze er niet uitkomen, is het rapport [redacted] niet meer uitvoerbaar voor de Final Close.

Deze reactie heb ik weer teruggekoppeld aan de omwonenden. Zij voelen zich hiermee onder druk gezet, verwijzen naar het verleden (windpark heeft altijd vertraagd en nu vragen ze 1x om 2 wkn uitstel) en verklaren dat het windpark toch niks wil. Ik heb aangegeven dat het aan hun is wat ze hiermee doen. De omwonenden gaan nu in overleg om te kijken of er toch iets mogelijk is en koppelen dit zsm terug

Ik heb geen stelling genomen over de situatie, maar beiden vragen er wel om. Windpark vraagt dat de provincie uitspreekt dat het overleg moet doorgaan. Omwonenden vraagt het tegenovergestelde en wil de afspraak vasthouden dat het windpark nog niet met [redacted] gaat lopen. Mijn inschatting is dat we daar vandaan moeten blijven, maar misschien moeten we het er ook nog even over hebben zo.

Groet [redacted]

Van: [redacted] | ValuePro <[redacted]@valuepro.nl>
Verzonden: dinsdag 13 juli 2021 09:52
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] - Windpark Hanze <[redacted]@windparkhanze.nl>; Salco Fishfarm Dronten B.V. <salcofishfarm@live.nl>
Onderwerp: Rapport inzake participatie

Beste [redacted],

Bij deze de rapportage, die ik ook stuur naar [redacted] en [redacted] (zie CC).

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Provincie Flevoland
t.a.v. [redacted]
Postbus 55
8200 AB LELYSTAD
PER E-MAIL VERZONDEN
[redacted]@flevoland.nl

Kopieën naar:
Windpark Hanze B.V. / [redacted]
[redacted]@windparkhanze.nl
VOWH / [redacted]
[redacted]@live.nl

Datum	Onderwerp
13 juli 2021	Onafhankelijk advies participatie windpark Hanze

Geachte mevrouw [redacted],

Bijgaand ontvangt u onze definitieve rapportage inzake het onafhankelijk financieel advies met betrekking tot de participatiemogelijkheden bij windpark Hanze in opdracht van Provincie Flevoland.

Graag lichten wij onze rapportage toe, indien u hier prijs op stelt kan hiervoor een bespreking worden ingepland.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Participatiemogelijkheden windpark Hanze

13-7-2021

VALUEPRO

BEDRIJFSWAARDERING & ADVIES

Inhoudsopgave

Opdracht en beperkingen 4

Procesverloop 5

Inleiding 6

Thema's uit consensusdocument 8

Vergelijk voorstellen 9

Vertaling voorstel de heer [redacted] 16

Recapitulatie 17

OPDRACHT EN BEPERKINGEN

Opdracht

Provincie Flevoland (hierna “de provincie”) heeft aan ValuePro (ValuePro Haarlem B.V.) de opdracht verstrekt voor een onafhankelijk financieel advies met betrekking tot de participatiemogelijkheden bij windpark Hanze. Het gaat daarbij met name om het onderling vergelijkbaar maken van de verschillende participatievoorstellen van de initiatiefnemers van het windpark (Windpark Hanze B.V. en hierna WPH) en omwonenden (hier verondersteld te zijn vertegenwoordigd door Vereniging Omwonende Windpark Hanze en hierna VOWH).

Geen accountantscontrole

De aard van de in het kader van deze opdracht uit te voeren werkzaamheden houdt in dat op de ter beschikking gestelde informatie door ValuePro geen accountantscontrole werd uitgevoerd, geen beoordelingsopdracht is uitgevoerd, noch een aanvullend onderzoek in de vorm van een due diligence. Eén en ander impliceert dat aan de rapportage geen zekerheid met betrekking tot de getrouwheid van deze informatie kan worden ontleend, anders dan terzake van de aspecten zoals onderzocht en waarover in deze rapportage als zodanig feitelijk wordt gerapporteerd. Berekeningen zijn indicatief en op basis van door de betrokken partijen verstrekte gegevens, relevante branche-informatie, eigen onderzoek en ervaringscijfers. Ondanks het feit dat wij de rapportage zorgvuldig hebben opgesteld, kunnen er geen rechten ontleend worden aan verwachtingen welke gebaseerd zijn op de vermelde gegevens.

Doel en openbaarmaking

Deze rapportage en het onderhavige onderzoek is uitgevoerd op basis van de geformuleerde opdracht en mag uitsluitend in dat kader gehanteerd worden. Buiten het kader van deze opdracht mag de inhoud niet geheel noch gedeeltelijk zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ValuePro in enigerlei vorm worden vermenigvuldigd of aan derden ter beschikking worden gesteld.

Aansprakelijkheid

ValuePro verwijst voorts naar haar Algemene Voorwaarden die van toepassing zijn op alle door ValuePro uitgevoerde opdrachten. In de Algemene Voorwaarden zijn bepalingen omtrent een beperking van aansprakelijkheid opgenomen.
Deze algemene voorwaarden zijn reeds met de offerte/opdrachtbevestiging meegezonden en worden, op eerste verzoek, direct nogmaals toegezonden.

PROCESVERLOOP

Op 27 mei 2021 is de opdracht bevestigd zoals omschreven in de offerte van ValuePro van 25 mei 2021.

Op 28 mei 2021 heeft er een videobel gesprek plaatsgevonden met de heer J. Fackeldey (gedeputeerde van Provincie Flevoland), mevrouw [redacted] (medewerker Provincie Flevoland) en de heer [redacted] namens ValuePro. In aanvulling op de bespreking heeft mevrouw [redacted] een situatieschets per e-mail gestuurd met daarbij tien bijlagen als aanvullende informatie.

Op 31 mei 2021 is door de heer [redacted] het voorstel van VOWH aangaande participatie in windpark Hanze gestuurd per e-mail.

Op 17 juni 2021 heeft er op Colijnweg 11 te Dronten een gesprek plaatsgevonden tussen vertegenwoordigers van VOWH en de heer [redacted].

Op 25 juni 2021 heeft er op Ketelweg 16 te Dronten een gesprek plaatsgevonden tussen het bestuur van Windpark Hanze B.V. en de heer [redacted].

Op 28 juni 2021 heeft de heer [redacted] namens WPH het voorstel voor participatie door omwonenden en een omgevingsregeling gestuurd per e-mail en daarbij aanvullende informatie als jaarrekeningen en de SDE Businesscase.

Op 1 juli 2021 heeft een videobel gesprek plaatsgevonden met het bestuur van Windpark Hanze B.V. en de heer [redacted].

Op 2 juli 2021 is een gesprek geweest tussen de waarderingsspecialist, die in 2020 namens Windpark Hanze B.V. een rekenexercitie heeft uitgevoerd ten behoeve van de waarde van de aandelen Windpark Hanze B.V., en de heer [redacted].

Op 8 juli 2021 heeft de heer [redacted] de conceptrapportage verzonden aan de vertegenwoordigers van WPH en VOWH met de vraag te reageren op de rapportage en de vraag of de inhoud akkoord is om te delen met andere partijen.

Op 11 juli 2021 heeft de heer [redacted] namens VOWH per e-mail hun reactie gegeven op het conceptrapport.

Op 12 juli 2021 heeft de heer [redacted] namens WPH per e-mail hun reacties en vragen gestuurd naar aanleiding van de conceptrapportage.

Op 13 juli 2021 heeft de heer [redacted] de definitieve rapportage verzonden aan de provincie, WPH en VOWH.

Naast de hier genoemde momenten zijn er nog diverse kortere telefonische contacten geweest en e-mailcorrespondentie tussen de heer [redacted] en de betrokken partijen.

INLEIDING

In het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland van 14 juli 2016 zijn voorwaarden voor de bouw van nieuwe windmolens beleidsmatig vastgelegd voor overheden in de Provincie Flevoland. In dit plan staat bij het onderdeel 'Financiële participatie' dat voor de ontwikkel- en bouwfase in ieder geval alle bewoners en ondernemers uit het betreffende projectgebied risicodragend kapitaal (eigen vermogen) kunnen inbrengen en dat redelijkerwijs gedeeld wordt in dividend en zeggenschap. Voor de exploitatiefase geldt dat alle bewoners en ondernemers in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland kunnen participeren voor minimaal 2,5% van de totale initiële investeringsomvang. Voor bewoners en ondernemers uit de projectgebieden die niet altijd rechtstreeks in de windturbinelijnen kunnen investeren en daarmee participeren, wordt in eerste instantie deze mogelijkheid geboden via Windshare. Dit is een vereniging speciaal opgericht voor de betreffende bewoners en ondernemers zonder grondposities en saneringswindmolens van de projectgebieden uit het Regioplan.

In het voorjaar van 2019 doorloopt Windpark Hanze B.V. als 1 van de 11 deelparken van Windplan Groen een voorbereidingsprocedure voor het verkrijgen van vergunningen en een bestemmingsplan. Naar aanleiding van informatieavonden en ontwerp-vergunningen trekken omwonenden van windpark Hanze bij gemeente en provincie aan de bel, omdat ze niet tevreden zijn over de participatiemogelijkheden. Hieruit volgt een motie die PS aan GS opdragen een uiterste inspanning te plegen om in het gebied te komen tot maximaal draagvlak en gelijkwaardige participatie. Vervolgens wordt een mediaton traject opgestart, met als uitkomst een consensusdocument dat door beide partijen wordt ondertekend. Dit document is een advies dat kan dienen als uitgangspunt voor gesprekken, waarbij binnen de contouren van het advies gezocht kan worden naar oplossingen. In het consensusdocument worden diverse thema's benoemd waar in onderling overleg uitvoering aan gegeven moet worden. Het gaat hier o.a. over de punten participatie, omgevingsvergoeding en planschade. Uiteindelijk wordt afgesproken dat beide partijen een voorstel uitwerken over de participatie en vergoedingen. De initiatiefnemers van windpark Hanze hebben een participatie-voorstel aangeleverd met datum 20 mei 2020. Vanuit de vertegenwoordigers van VOWH is "Voorstel aangaande inkoopwaarde WPH B.V." opgesteld. Dit document van 1 juli 2020 is aangeleverd.

De verschillen tussen de hiervoor genoemde voorstellen van WPH en VOWH bleken onoverbrugbaar. Als vervolg in het traject is in november 2020 aan [redacted] gevraagd om het proces te ondersteunen en via bemiddeling en advisering een oplossing te bevorderen. Daarbij stemmen alle partijen in om de heer [redacted] als inhoudelijk deskundige een dringend advies uit te laten brengen over participatiemogelijkheden. De uitwerking van deze opdracht is verwerkt in de rapportage "Advies voor de betrokkenheid van de direct omwonenden bij Windpark Hanze (WPH bv.) en rapportage over de bemiddeling tussen WPH bv. en de Vereniging Omwonenden Windpark Hanze (VOWH)" met datum 31 januari 2021 (hierna voorstel van de heer [redacted]). Daarbij is een aanvullend document opgesteld met titel "Aanbieding en toelichting bij de rapportage over de bemiddeling tussen WPH bv. en VOWH". WPH heeft het voorstel zoals opgenomen in het rapport van de heer [redacted] na enig overleg, zij het na de nodige aarzeling, geaccepteerd. VOWH heeft het voorstel van de heer [redacted] nadrukkelijk als onacceptabel beoordeeld en dus afgewezen. Met deze uitkomst en de wens om de partijen tot elkaar te laten komen, heeft de provincie om dit onafhankelijke financiële advies gevraagd. De insteek van het advies is door de provincie aanvullend als volgt meer concreet gemaakt: een vertaling van het rapport [redacted] en het voorstel van VOWH, met als doel beide voorstellen onderling vergelijkbaar te maken.

Het probleem van het onderling vergelijkbaar maken van het rapport [redacted] en het voorstel van VOWH is dat de insteek van de voorstellen op het gebied van participatie aanzienlijk afwijken. In de uitwerking van het advies [redacted] staat dat omwonenden de mogelijkheid krijgen van een kapitaalinleg middels een achtergestelde lening. Dit wordt in het voorstel van de heer [redacted] bestempeld als risicodragend vermogen in Windpark Hanze B.V., maar is feitelijk geen kapitaalinbreng waarmee redelijkerwijs gedeeld wordt in dividend en zeggenschap zoals beschreven in het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland. Hiermee wordt duidelijk dat het voorstel van de heer [redacted] niet beschouwd kan worden als een voorstel voor participatie en past het feitelijk niet binnen de basisopdracht van dit onafhankelijke financiële advies dat toeziet op de participatiemogelijkheden bij windpark Hanze.

Daarbij komt dat VOWH het voorstel van de heer [redacted] heeft afgewezen en de bestuurders van WPH aangegeven hebben in het gesprek van 25 juni 2021, dat zij aan hun eigen participatie-voorstel van 20 mei 2020 willen vasthouden, maar dan wel geactualiseerd naar nu. WPH geeft aan bereid te zijn het voorstel van de heer [redacted] wel tot uitvoering te brengen, indien er geen overeenstemming met VOWH komt over participatie.

Op basis van deze zaken lijkt het logisch om de voorstellen van beide partijen (voorstel WPH van 20 mei 2020 en voorstel VOWH van 1 juli 2020) als de basis te gebruiken voor dit financieel advies met betrekking tot het onderling vergelijkbaar maken van de participatievoorstellen. Aan de hand van het consensusdocument en de daarin behandelde thema's worden beide voorstellen vergeleken. Om toch zo volledig mogelijk te zijn en tegemoet te komen aan de aanvullende beschrijving van de opdracht door de provincie, waarin gevraagd wordt om een vertaling van het voorstel van de heer [redacted], zullen we ook dit voorstel financieel vertalen het vergelijkbaar te maken. Dit wordt gedaan nadat we de twee voorstellen van WPH en VOWH vergeleken hebben. Gestart wordt met de thema's uit het consensusdocument.

THEMA'S UIT CONSENSUSDOCUMENT

In het door zowel WPH als VOWH ondertekende consensusdocument is afgesproken dat "*het advies van de bemiddelaars kan dienen als uitgangspunt waarbij, binnen de contouren van het advies, naar oplossingen wordt gezocht voor wat betreft de aangereikte thema's*". De thema's dienen als leidraad voor het vergelijk van de participatievoorstellen. Diverse thema's hebben echter geen betrekking op participatie in Windpark Hanze, zodat die thema's niet behandeld zullen worden en daarmee geen onderdeel zijn van deze opdracht. Hieronder worden de thema's kort beschreven en aangemerkt of ze onderdeel uitmaken van de opdracht en het vergelijk.

1. Vertrouwen: Is belangrijk in het proces om te komen tot afspraken, maar is geen thema voor het vergelijk van de participatievoorstellen.
2. Omgevingsvergoeding: Vergoedingen voor omwonenden afhankelijk van de positie van de woning ten opzichte van de betreffende windmolens. In de voorstellen zijn de vergoedingen concreet beschreven en kunnen daarmee goed met elkaar vergeleken worden. Daarbij wordt ook een koppeling gemaakt tussen wel of niet participeren (wel of geen kapitaalinleg). Daarmee heeft participatie invloed op de omgevingsvergoeding. Om die reden nemen we dit thema wel mee in het vergelijk van de participatievoorstellen.
3. Verlichtingsplan: In het consensusdocument staat dat dit thema geen principieel en zwaarwegend verschil van mening tussen partijen oplevert. Daarmee is dit thema geen onderdeel voor het vergelijk van de participatievoorstellen.
4. Gebiedscommissie: Deze is gevormd onder leiding van een onafhankelijke voorzitter en is daarmee geen thema voor het vergelijk van de participatievoorstellen.
5. Postcoderoos: Stroomafname zoals bedoeld in de 'postcoderoos' regeling, acht een ieder wenselijk. Echter is deze regeling in de huidige situatie niet meer als zodanig van toepassing en daarmee geen thema voor het vergelijk van de participatievoorstellen.
6. Planschade: Alleen in het voorstel van VOWH wordt gesproken over planschade en een voorstel voor een afkoopvergoeding hiervoor. Hierbij geldt dat voor wel participerende leden van VOWH automatisch het recht op planschade vervalt. Daarmee is dit thema geen onderdeel voor een vergelijk van de participatievoorstellen, omdat het alleen bij niet participeren van toepassing is.
7. Positie in het bestuur: Zowel VOWH als WPH hebben beschreven hoe zij willen omgaan met posities in het bestuur bij participatie in Windpark Hanze B.V. In het voorstel van [redacted] wordt gesproken over deelname in het bestuur van een stichting voor omwonenden en daarmee geen positie in het bestuur van Windpark Hanze B.V. zelf. Dit thema heeft echter geen (direct) financiële invloed op de participatiemogelijkheden en is daarmee niet meegenomen in het vergelijk.
8. Bijdragen aan het eigen vermogen: VOWH beschrijft dat omwonenden op gelijke wijze en tegen dezelfde voorwaarden zouden willen bijdragen aan het vereiste eigen vermogen van het windmolenproject zoals de andere partijen dat ook doen. Daarmee lijkt dit geen punt van discussie en is het geen thema dat meegenomen wordt in het vergelijk.
9. Participeren: Het thema waar het met name om gaat in de discussie tussen WPH en VOWH; hoe kan men als omwonende participeren. De bemiddelaars van het consensusdocument adviseren hiervoor ruimte te bieden tussen de 3,84% en 10%.

Daarmee zijn alleen de thema's Omgevingsvergoeding en Participeren onderdeel van het vergelijk.

VERGELIJK VOORSTELLEN

Zoals hiervoor aangegeven worden de voorstellen van WPH en VOWH vergeleken aan de hand van de thema's Omgevingsvergoeding en Participeren uit het consensusdocument. Daarbij is Participeren het belangrijkste thema en nemen we het thema Omgevingsvergoeding daarin mee vanwege de invloed die participatie daar op heeft. We beginnen met een beschrijving en interpretatie van de participatievoorstellen. Daarna beschrijven we de uitwerking van de omgevingsvergoedingen in de voorstellen en daarna wordt het vergelijk gemaakt van het thema Participeren met daarin meegenomen de omgevingsvergoedingen.

De basis van het vergelijk van de participatievoorstellen is de prijs voor de aandelen. Daarnaast zijn in de voorstellen diverse voorwaarden opgenomen die van invloed kunnen zijn op de participatie. Deze zullen waar mogelijk in het vergelijk meegenomen worden. Echter worden er ook enkele voorwaarden of aanvullende afspraken genoemd in de voorstellen, die geen of beperkte invloed hebben op de participatie, maar meer een uitwerking van details zijn of een logisch gevolg zijn van het participeren. Denk bij het laatste aan het inbrengen van extra kapitaal door de aandeelhouders of het deelnemen aan de algemene vergadering van aandeelhouders (AVA) en het hebben van stemrecht. Hierdoor zullen niet alle genoemde onderdelen en voorwaarden behandeld worden in dit vergelijk.

Om beide participatievoorstellen en prijs per aandeel te kunnen vergelijken, is het goed om inzichtelijk te hebben hoe de prijzen tot stand zijn gekomen. Zowel bij het voorstel van WPH als VOWH ligt een eigen berekening aan de gestelde prijs ten grondslag. Het lijkt daarom goed om eerst de begrippen prijs en (economische) waarde te beschrijven. Hieronder worden beide definities gegeven vanuit de Gedrags- en Beroepsregels RV[1].

Prijs:	Uitkomst van een in beginsel op basis van vrijwilligheid tot stand gekomen transactie, tenzij een prijs onvrijwillig door een rechter wordt vastgesteld.
Economische Waarde:	De contante (huidige) waarde van verwachte geldstromen, ergo de waardering rekening houdend met de elementen tijdswaarde van geld, risico en tijd. Economische Waarde is een Ex Ante begrip.

In de praktijk worden begrippen gehanteerd waarin het woord waarde voorkomt, maar die in feite geen waarde vertegenwoordigen. Als voorbeeld kan het begrip Waarde in het Economisch Verkeer (WEV) worden genoemd. Economisch gezien is dat gelijk of gelijk te stellen aan het begrip prijs. Hetzelfde geldt voor het veelvuldig gebruikte begrip marktwaarde. De Register Valuator maakt voor waarderingswerkzaamheden altijd gebruik van het begrip Economische Waarde. Het onderscheid tussen de begrippen prijs en (economische) waarde kan ook als volgt verkort uitgelegd worden: *Economische Waarde is een resultante van het disconteren van toekomstige geldstromen en prijs is iets wat tot stand komt door onderhandeling tussen partijen.*

[1] Dit betreffen de gedrags- en beroepsregels van het Nederlands Instituut voor Register Valuators (NIRV), de beroepsorganisatie van Register Valuators.

Beschrijving participatievoorstellen

Voorstel WPH
De inkoopprijs voor 1% aandeel is door WPH in haar voorstel gesteld op € 450.000. Daarbij staat dat dit prijsvoorstel geldt tot 1 augustus 2020. Bij een totaal aantal van 10.000 aandelen komt dit neer op een prijs per aandeel van € 4.500. Uit het gesprek met WPH wordt duidelijk dat deze prijs gebaseerd is op een rekenexercitie uitgevoerd door een waarderingsspecialist in het voorjaar van 2020. De waarderingsspecialist heeft daarvoor de 'SDE businesscase', de begroting aangeleverd voor de aanvraag van de SDE subsidie in het najaar van 2019, als basis gebruikt, maar wel op enkele onderdelen aangepast op basis van wijzigingen in de situatie en nieuwe inzichten. De waarderingsspecialist heeft een toelichting gegeven op zijn berekeningen, waaruit duidelijk werd dat hij de toekomstige geldstromen voor de jaren 2023 tot en met 2047 (25 jaar) heeft afgeleid uit de SDE businesscase en dat hij deze contant heeft gemaakt naar waarderingsmoment 1 januari 2023. Daarmee is een berekening gemaakt die aansluit op het begrip economische waarde.

De waarderingsspecialist geeft wel duidelijk aan in zijn toelichting dat de rekenexercitie een 'pre-concept' betrof en als discussiestuk bedoeld was. Daarnaast zijn er diverse aanpassingen gedaan ten opzichte van de SDE businesscase. De belangrijkste zijn:

- De periode van de SDE Businesscase is 15 jaar, de periode waarover de subsidie verstrekt wordt. Voor de rekenexercitie is een periode van 25 jaar aangehouden, omdat verondersteld wordt dat de windturbines deze levensduur hebben.
- In de SDE Businesscase is geen rekening gehouden met een vergoeding voor Garanties van Oorsprong (GVO's), waar de waarderingsspecialist rekening gehouden heeft met een vergoeding voor GVO's van € 3,50 per MWh.
- De SDE Businesscase houdt rekening met kosten voor schadeloosstelling van de eigenaren van windturbines die verwijderd moeten worden in verband met de bouw van Windpark Hanze. In de berekening van de waarderingsspecialist wordt gesteld dat deze kosten in werkelijkheid niet gemaakt zullen worden door Windpark Hanze B.V., omdat de eigenaren van de windturbines die verwijderd moeten worden schadeloos gesteld worden door in Windpark Hanze B.V. te participeren.

Verder wordt gemeld dat op het moment van de rekenexercitie duidelijk was dat de omgevingsvergunning voor Windpark Hanze verleend was, maar nog niet onherroepelijk en dat in maart 2020 de SDE beschikking ontvangen was.

De laatste twee zinnen beschrijven zaken die van invloed zijn op de risico's en daarmee op de haalbaarheid van de businesscase van Windpark Hanze. Een onderdeel van het bepalen van economische waarde is het disconteren van toekomstige geldstromen. De geldstromen worden afgeleid van de prognoses en het disconteren gebeurt op basis van een rendementseis of vermogenskostenvoet. De waarderingsspecialist heeft aangegeven dat voor zijn berekening een 'unlevered'[2] rendementseis gehanteerd is van 6,7%. Op basis van diverse bronnen[3] wordt duidelijk dat dit percentage voor een dergelijk 'wind op land' project passend zou kunnen zijn. Echter ligt er geen duidelijke onderbouwing aan het gebruikte percentage ten grondslag. Wel is er een gevoeligheidsanalyse uitgevoerd voor diverse onderwerpen en parameters waarmee duidelijk werd

[2] Leverage betekent letterlijk: hefboom. In de financieringswereld is het de verhouding tussen vreemd vermogen en eigen vermogen. Unlevered houdt een situatie in waarbij een onderneming geheel met eigen vermogen wordt gefinancierd. De waarderingsvariant die veel gebruikt wordt is de Adjusted Present Value (APV) methode, die uit gaat van de unlevered situatie.
[3] Grant Thornton rapport van januari 2019: "Renewable energy discount rate survey results – 2018", IVCS.org artikel van 2021: "How do you value a renewable energy project?" en navraag bij enkele RV collega's.

wat het effect was op de waarde. Dit is voor WPH de basis geweest om tot de economische waarde te komen waarvan de gestelde prijs is afgeleid en is opgenomen in het voorstel.

Aanvullend heeft WPH in haar voorstel opgenomen dat er ruimte is voor (directe) participatie voor omwonenden van maximaal 10%. Dit maximale percentage is beschikbaar als ieder van de huidige aandeelhouders bereid is daarvoor “plaats te maken”. Daarbij wordt aangegeven dat als Windshare Groen B.V. en Meeuwentocht B.V. als huidige aandeelhouders geen “plaatsmaken” en dus blijven vasthouden aan de omvang van hun huidige aandeel, dat de maximale omvang dan 8,1% is.

Naast dat er een prijs is voorgesteld voor de aandelen en een maximale participatieruimte van 10%, zijn er door WPH ook voorwaarden gesteld die bij participatie gelden. Het gaat o.a. om de volgende voorwaarden:

- Participatie zal gestand worden gedaan als tenminste 75% van alle omwonenden deelnemen in de directe participatie.
- Iedere omwonende kan maximaal voor 1/53e deel van de beschikbare totale omvang van omwonende-participatie verkrijgen.
- Een in Windpark Hanze B.V. participerende omwonende komt niet in aanmerking voor een omgevingsvergoeding en kan ook niet certificaathouder zijn in Windshare Groen BV.

Voorstel VOWH
Om te participeren in Windpark Hanze B.V. komt VOWH tot het volgende inkoopbedrag per deelnemer, bestaande uit 3 onderdelen:

1.	aankoop aandelen (0,25% belang)	€	3.523
2.	verstrekking van een lening (per deelnemer 0,25%)	€	4.895
3.	afkoop risico t.a.v. initiatiefnemers WPH	€	2.600[4]
Totaal per deelnemer		**€**	**11.018**

Ad 1) Bij het eerste onderdeel wordt uitgegaan van de 40 leden van VOWH die in totaal voor 10% kunnen participeren; dus per deelnemer is dat 0,25%. Het bedrag is van € 3.523 betreft 0,25% van de ontwikkelkosten (uitgaven in voorbereiding op het te realiseren windpark) per eind 2019, zoals opgenomen in de jaarrekening 2019 van Windpark Hanze B.V.

Ad 2) Ook hier geldt dat per deelnemer een aandeel van 0,25% wordt bijgedragen aan de in totaal verstrekte leningen. 0,25% van de geleende middelen in de jaarrekening 2019 van Windpark Hanze B.V. bedraagt € 4.895.

Ad 3) Omdat de omwonenden later instappen dan de zittende aandeelhouders, hebben zij rekening gehouden met een extra inkoopbedrag per deelnemer. Om tot dit bedrag te komen is een inschatting gemaakt hoeveel kapitaal de 19 initiatiefnemers middels WPH-aangelanden B.V. als aandeelhouder in Windpark Hanze B.V. op de datum van ondertekening van het consensusdocument werkelijk aan risicodragend vermogen hebben gestort. VOWH komt op een gestort kapitaalbedrag van afgerond € 1 miljoen, wat voor een participatie van 10% voor de omwonenden neerkomt op € 104.000. Bij 40 deelnemers is het bedrag per deelnemer € 2.600.

Op basis van deze opgaven kan gesteld worden dat voor een aandelenbelang van 0,25% een prijs wordt voorgesteld van € 6.123 (€ 3.523 + € 2.600). Dit is een prijs per aandeel van € 244,92, bestaande uit € 140,92 per aandeel op basis van de ontwikkelkosten en daarbovenop een

[4] In het voorstel van VOWH staat hier een bedrag van € 2.500. VOWH geeft aan in een e-mail van 1 juli 2021 van de heer Salomons dat dit onderdeel uiteindelijk een afronding is op het geheel en dat uitgegaan kan worden van € 2.600.

risicopremie van € 104,00 per aandeel. De verstrekking van het aandeel in het totaal aan leningen van € 4.895 per deelnemer is geen participatie in het eigen vermogen en valt daarmee buiten het vergelijk van de participatievoorstellen.

Uit het voorstel van VOWH wordt duidelijk dat zij uitgaan van 40 deelnemers die een 0,25% belang kunnen krijgen. In totaal komt dit neer op een belang van 10% voor omwonenden. Daarnaast stelt ook VOWH voorwaarden aan de participatie:

- VOWH is bereid om voor ieder lid dat niet wenst te participeren (van in totaal 40 deelnemers/leden) de helft van het betreffende 0,25% aandeel terug te laten vloeien naar Windpark Hanze B.V. De andere helft vloeit naar leden van de VOWH die wel wensen te participeren.
- Naast participatie blijft er recht op een omgevingsvergoeding. Voor leden van VOWH geldt automatisch dat het recht op planschade vervalt zodra het betreffende lid participeert in Windpark Hanze B.V.

Omgevingsvergoeding

Voorstel WPH
WPH heeft als 'omgevingsregeling' het volgende voorstel opgenomen, waarbij geldt dat een (WEL) participerende omwonende niet in aanmerking komt voor een omgevingsvergoeding.

1. WEL participeren

Afstand	**Vergoeding per jaar**
tot 500 meter	-
500 - 1.250 meter	-
1.250 – 1.500 meter	-
1.500 – 2.000 meter	-
2.000 – 2.750 meter	-

2. NIET participeren

Afstand	**Vergoeding per jaar**
tot 500 meter	€ 10.000
500 - 1.250 meter	€ 5.000
1.250 – 1.500 meter	€ 3.500
1.500 – 2.000 meter	€ 2.500
2.000 – 2.750 meter	€ 1.500
Tussen twee lijnen (500-1.250m) x 1,5	

Aanvullend op deze omgevingsvergoeding geeft WPH aan in haar voorstel dat ze overweegt om de vergoeding voor omwonenden (niet zijnde participanten) op een afstand van 1.500 – 2.750 nog te verhogen naar € 3.000 per jaar. Deze verhoging wordt gefinancierd door het collectief accepteren van de wettelijk toegelaten slagschaduwhinder.

Voorstel VOWH
Alle omwonenden krijgen de keuzemogelijkheid voor:

1. Voor WEL participerende leden blijft er voor Windpark Hanze B.V. voldoende financiële ruimte over om de voorgestelde omgevingsvergoeding op basis van de afstandstabel met 25% te verhogen welke WPH aan de omwonenden heeft voorgesteld.
2. Indien een lid van de VOWH NIET wenst te participeren, dan houden de resterende vermogensverschaffer meer rendement over. Dit geeft Windpark Hanze B.V. de financiële ruimte de niet participanten van de VOWH een 75% hogere omgevingsvergoeding te voldoen op basis van de afstandstabel.

Hieronder zijn deze mogelijkheden uitgewerkt in tabellen.

1. WEL participeren

Afstand	Vergoeding per jaar
tot 500 meter	€ 12.500
500 - 1.000 meter	€ 6.250
1.000 – 1.500 meter	€ 4.375
1.500 – 2.000 meter	€ 3.125
2.000 – 2.750 meter	€ 1.875
Tussen twee lijnen (500-1.000m) x 1,5	

2. NIET participeren

Afstand	Vergoeding per jaar
tot 500 meter	€ 17.500
500 - 1.000 meter	€ 8.750
1.000 – 1.500 meter	€ 6.125
1.500 – 2.000 meter	€ 4.375
2.000 – 2.750 meter	€ 2.625
Tussen twee lijnen (500-1.000m) x 1,5	

Aanvullend op deze omgevingsvergoeding wil VOWH een vergoeding geven aan omwonenden die meer slagschaduw- of andere overlasturen dan wettelijk is toegestaan accepteren. Het uitganspunt is dat 60% van de netto meeropbrengst toe komt aan de leden van de VOWH. (totaal 66 adressen, waarvan 40 leden VOWH en 26 aangelanden geeft verhouding 60% om 40%). VOWH stelt verder dat in het geval partijen over dit onderwerp geen overeenstemming weten te bereiken, dat Windpark Hanze B.V. zich dan aan alle wettelijke kaders dient te houden met betrekking tot geluidsoverlast, verlichtingseisen en slagschaduw.

<u>Vergelijk participatievoorstellen</u>

Prijs per aandeel Windpark Hanze B.V.
De prijs per aandeel die WPH in haar voorstel van 20 mei 2020 opgenomen heeft is € 4.500, waar VOWH met haar voorstel van 1 juli 2020 uitkomt op € 244,92 per aandeel. De benadering en daarmee de totstandkoming van de prijs verschilt aanzienlijk. WPH maakt gebruik van een waardeberekening zoals regulier gebruikt wordt door waarderingsspecialisten en VOWH gaat uit van de uitgaven tot aan 31 december 2019 zoals opgenomen in de jaarrekening 2019.

Het voorstel van WPH sluit daarmee het meest aan op de berekeningswijze die regulier gehanteerd wordt om tot een waarde te komen waarvan een prijs voor de aandelen van afgeleid wordt. Om te komen tot die prijs is de SDE Businesscase gebruikt, waarop ook diverse aanpassingen zijn gedaan. De begroting die uiteindelijk gebruikt is, is daarmee op hoofdlijnen bekend. Echter hebben we de betreffende begroting niet in detail kunnen beoordelen. Op basis van de hoofdlijnen zou de gehanteerde begroting als realistisch beschouwd kunnen worden. Daarnaast is een rendementseis gehanteerd van 6,7%. Hiervan is eerder aangegeven dat dit voor een dergelijk ‘wind op land’ project passend zou kunnen zijn. Echter speelt daarbij de vraag welk peilmoment gehanteerd dient te worden voor de waarde. WPH geeft aan dat zij uitgaan van de meest actuele waarde en daarmee de huidige prijs en niet die van 20 mei 2020. Op basis van eigen indicatieve berekeningen is duidelijk dat het opschuiven van de peildatum naar een latere datum, in alle gevallen leidt tot een hogere waarde en prijs. De tijdswaarde van geld zorgt ervoor dat de waarde van dit geld in de toekomst (bij gelijke of vergelijkbare omstandigheden) hoger is.

VOWH zie het moment van ondertekenen van het consensusdocument als peildatum. Bij de peildatum van VOWH veronderstellen we dat VOWH vasthoudt aan haar opgegeven prijs die gebaseerd is op de situatie per 31 december 2019. Daarnaast leidt de berekeningswijze van VOWH ook een lager prijs, omdat de ontwikkelkosten op de peildatum van 31 december 2019 relatief nog beperkt zijn en steeds meer toenemen naarmate de het project in een verder gevorderd stadium raakt. Om te komen tot een uitkomst die aansluit op de prijs per aandeel van VOWH (€ 244,92) op basis van de berekeningswijze en businesscase van WPH, zal er een rendementseis gehanteerd moeten worden van meer dan 12%. Andersom geldt dat de prijs per aandeel van WPH (€ 4.500) aansluit op de berekeningswijze van VOWH als de ontwikkelkosten € 43.960.000 bedragen. Dit bedrag gedeeld door 10.000 aandelen is € 4.396 en daarbij opgeteld de risicopremie van € 104 is samen € 4.500. Vanuit de businesscase van WPH is af te leiden dat de totale investering voor Windpark Hanze naar verwachting € 102 miljoen zal bedragen.

De vraag die aanvullend speelt bij de gehanteerde rendementseis van 6,7% in het voorstel van WPH is of dit percentage ook van toepassing is voor projecten die nog in de ontwikkelfase zitten. Dit houdt de periode in van het doorlopen van het omgevingsvergunning traject, het verkrijgen van de SDE beschikking, het vastleggen van overeenkomsten met leveranciers, het verkrijgen van financieringen, het maken van afspraken met andere belanghebbende en dergelijke. Pas als al deze zaken afgerond zijn, zal men over gaan tot de uitvoer van het project. Tot die tijd bestaat de kans en daarmee het risico dat het project niet zal doorgaan. De vraag is dan of de gehanteerde rendementseis van 6,7% de risico's voldoende reflecteert die in de ontwikkelfase aanwezig zijn. Indien men de risico's voor die fase hoger inschat, zal de rendementseis ook hoger zijn en daarmee de waarde en prijs per aandeel lager uitvallen. Het tegenovergestelde geldt ook; lagere risico's leiden tot een hogere waarde en prijs. Uit een eigen indicatieve berekening blijkt dat een aanpassing van de rendementseis met 1,0% voor de hele looptijd leidt tot een wijziging in de waarde en prijs per aandeel van € 750 oplopend tot € 1.250. De hoogte van de wijziging is afhankelijk van de gehanteerde peildatum en welke rendementseis als basis wordt gebruikt.

Participatieruimte voor omwonenden
WPH geeft ruimte voor (directe) participatie van maximaal 10%. Dit maximale percentage is beschikbaar als ieder van de huidige aandeelhouders bereid is daar voor "plaats te maken". VOWH baseert haar berekening op 40 deelnemers die ieder een 0,25% belang neemt in Windpark Hanze B.V. Daarmee lijkt over de participatieruimte voor omwonenden consensus te zijn dat deze gesteld wordt op maximaal 10%.

Voorwaarden participatie
Door beide partijen zijn voorwaarden gesteld aan de participatie, die deels zijn benoemd in het vorige hoofdstuk Beschrijving participatievoorstellen. De voorwaarden lopen uiteen en hebben deels ook te maken met de omgevingsvergoeding, die we bij het volgende onderdeel vergelijken. De resterende voorwaarden zijn zelf ingebracht door partijen en daarmee niet direct vergelijkbaar. Indien men overgaat tot het maken van afspraken over participatie, zal men het eerst eens moeten worden over de prijs per aandeel en zullen deze voorwaarden als aanvullende onderhandelingspunten aan bod komen.

Omgevingsvergoeding
WPH stelt dat een participerende omwonende niet in aanmerking komt voor een omgevingsvergoeding. Bij de omgevingsvergoeding (of omgevingsregeling) die WPH voorstelt voor niet participerende omwonenden wordt aangegeven dat zij een bedrag toevoegen aan de vergoedingen die in Windkoepel Groen (of WKG)-verband zijn afgesproken. Volgens WPH is het voorstel hiermee beduidend ruimer dan de zogenaamde NWEA[5]-normen en de door WKG gehanteerde vergoedingen.

VOWH stelt dat in de situatie van WEL participerende leden voldoende financiële ruimte over is in de exploitatie van windpark Hanze, om de door WPH voorgestelde omgevingsvergoeding op basis van de afstandstabel met 25% te verhogen. In de situatie dat leden NIET participeren blijft er volgens VOWH extra financiële ruimte over, zodat de voorgestelde omgevingsvergoeding door WPH op basis van de afstandstabel met 75% verhoogd kan worden.

We gaan uit van een vergelijk van de participatiemogelijkheden, dus kijken we in eerste instantie naar de omgevingsvergoedingen in de situatie van WEL participeren. Hierin zijn grote verschillen: WPH stelt bij participeren de omgevingsvergoeding op nul, omdat omwonenden dan niet in

[5] De Nederlandse WindEnergie Associatie (NWEA) is de brancheverenigingen van de windsector.

aanmerking komen, waar VOWH de voorgestelde vergoeding van WPH voor niet participerende omwonende verhoogt.

Voor de volledigheid hebben we in het vorige hoofdstuk ook de vergoedingen opgenomen voor de situatie dat omwonenden niet participeren. Ook hier zijn de verschillen groot te noemen door de factor 1,75, wat een verschil inhoudt van 75% voor de omgevingsvergoeding. Daarnaast speelt bij niet participeren door omwonenden dat VOWH ook wil vasthouden aan het recht op planschade, waardoor het verschil in de voorstellen van WPH en VOWH toeneemt.

Opvallend is dat de afstand ranges gebruikt door WPH en VOWH afwijken; VOWH gebruikt 500 - 1.000 meter en 1.000 - 1.500 meter, waar WPH gebruikt 500 - 1.250 meter en 1.250 - 1.500 meter gebruikt. De andere afstand ranges zijn wel gelijk. Mogelijk is dit bewust gedaan door één van de partijen, maar mogelijk zijn de afstanden door één van de partijen verkeerd overgenomen.

VERTALING VOORSTEL DE HEER [redacted]

Beschrijving voorstel

In de uitwerking van het voorstel van de heer [redacted] wordt onderscheid gemaakt in wel en geen kapitaalinleg, wat als vergelijkbaar is met het onderscheid in wel of niet participeren bij de andere voorstellen. Het inleggen van kapitaal houdt in dit voorstel in dat omwonenden de mogelijkheid krijgen tot maximaal € [redacted] achtergesteld te lenen aan Windpark Hanze B.V. Daarbij wordt een rentevergoeding gehanteerd met een risico-opslag van 10%. Dit houdt in dat verstrekkers van de achtergestelde lening een vaste rentevergoeding krijgen van 10% per jaar over de looptijd van de lening.

Vervolgens heeft de heer [redacted] in zijn voorstel opgenomen dat bij WEL kapitaalinleg de basis-omgevingsvergoeding zoals geadviseerd door WKG van toepassing is: tot 600 meter van de dichtstbijzijnde molen een vergoeding van € 5.000 per jaar en tot 1.200 meter € 2.500 per jaar. Daarbij geldt dat voor de adressen die zich op korte afstand tussen 2 lijnen bevinden, de maximale inlegmogelijkheid een factor 1,5 toegepast.

Voor de situatie waarin omwonenden geen kapitaal inleggen, geldt de onderstaande tabel.

Afstand	**Vergoeding per jaar**
tot 500 meter	€ [redacted]
500 - 1.000 meter	[redacted]
1.000 – 1.500 meter	[redacted]
1.500 – 2.000 meter	[redacted]
2.000 – 2.750 meter	[redacted]
Tussen twee lijnen (500-1.000m) x 1,5	

Financiële vertaling kapitaalinleg naar participatie en vergelijk voorstel VOWH

Het inbrengen van een achtergestelde lening levert een rendement op dat bestaat uit rente. De rente die opgenomen is in het voorstel van de heer [redacted] bedraagt een vaste rente van 10% per jaar. Voor omwonenden die een achtergestelde lening verstrekken, houdt in dit geval het inbrengen van vermogen een rendement in van 10%. Op dit rendement is nog geen winstbelasting gecorrigeerd.

In het voorstel van VOWH wordt gerekend met een prijs per aandeel van € [redacted] Om voor deze prijs op basis van economische waarde een rendement te bepalen, is een eigen indicatieve berekening gemaakt die gebaseerd is op de berekeningswijze en de businesscase van WPH. Hieruit komt naar voren dat een rendementseis van meer dan 12% gehanteerd moet worden om in de buurt te komen van de prijs per aandeel van VOWH. Het verschil in rendement tussen de achtergestelde lening en de participatie op basis van het voorstel van VOWH is dan circa 2%. Daarbij speelt dat het rendement van VOWH wel gecorrigeerd is voor winstbelasting. Het verstrekken van de achtergestelde lening in het voorstel van de heer [redacted] levert dus minder rendement op dan voorgesteld wordt door VOWH. Daartegenover staat dat bij het terugbetalen van het vermogen, de verschaffers van de achtergestelde lening na de bank als eerste recht hebben op de terugbetaling. Daarmee lopen de omwonenden middels de achtergestelde lening een lager risico, wat aansluit bij het lagere rendement in het voorstel van de heer Tiesinga.

Bij de omgevingsvergoedingen zijn in de situatie van het WEL inbrengen van kapitaal in het voorstel van de heer [redacted], net als in het voorstel van VOWH, wel bedragen opgenomen. Het gaat hier echter om bedragen die met een vergoeding van € [redacted] per jaar tot 600 meter en € [redacted] per jaar

tot 1.200 meter aanzienlijk lager zijn dan bij VOWH. Dit geldt ook voor de situatie waarin omwonenden geen kapitaal inleggen ([redacted]) of NIET participeren (VOWH). De bedragen liggen bij VOWH door de gehanteerde factor van 1,75 aanzienlijk hoger. De afstanden die in beide voorstellen gehanteerd worden zijn echter wel gelijk.

RECAPITULATIE

De opdracht die de provincie gegeven heeft is het onderling vergelijkbaar maken van de verschillende participatievoorstellen van de initiatiefnemers: WPH en VOWH. Aanvullend heeft de provincie de opdracht als volgt meer concreet gemaakt: een vertaling van het rapport [redacted] en het voorstel van VOWH, met als doel beide voorstellen onderling vergelijkbaar te maken. Het voorstel van de heer [redacted] kan niet beschouwd worden als een voorstel voor participatie, zodat het voorstel van de heer [redacted] niet binnen de basisopdracht past en de voorstellen van WPH van 20 mei 2020 en het voorstel van VOWH van 1 juli 2020 met elkaar vergeleken worden. Om het advies zo compleet mogelijk te maken is ook een vertaling gemaakt van het advies van de heer [redacted] om het financieel vergelijkbaar te maken met het voorstel van VOWH.

Uit het vergelijk van de voorstellen van WPH en VOWH komt naar voren dat er een aanzienlijk verschil is tussen de voorgestelde prijs per aandeel. Dit komt door een duidelijk verschil in de berekeningswijze. Als we beide voorstellen echter vergelijken op basis van de door WPH gebruikte businesscase en een indicatieve berekening die leidt tot een economische waarde, dan is het verschil terug te brengen naar de gehanteerde rendementseisen. Door WPG is een rendementseis gehanteerd van 6,7%, waar de prijs per aandeel van VOWH leidt tot een rendementseis van ruim 12%. Hiermee wordt duidelijk dat er een groot verschil zit in beide voorstellen en de prijs per aandeel. Daarbij komen de verschillen voor de omgevingsvergoeding en de overige voorwaarden.

Het voorstel van de heer [redacted] is eigenlijk niet vergelijkbaar. Als we echter de vertaling naar het financiële rendement maken, dan kunnen we een vergelijk maken van de rendementseisen die uit de voorstellen af te leiden zijn. Het vaste rentepercentage dat [redacted] voorstelt is 10% en daarmee ook het rendement. Het betreft wel een rendement voordat belastingen[6] zijn gerekend, waar over de rendementen in de berekening van WPH wel belasting gerekend is. Duidelijk is dat het rendement dat in het voorstel van de heer [redacted] is opgenomen hoger is dan in het voorstel van WPH en lager is dan in het voorstel van VOWH.

[6] Het gaat hier met name om winstbelasting of vennootschapsbelasting. In 2021 geldt bij een winst tot € 245.000 het tarief van 15% en daarboven 25%. Vanaf 2022 schuift de grens tussen de tarieven naar € 395.000.

Van: [redacted]
Aan: Jop Fackeldey
Cc: [redacted]
Onderwerp: Korte overdracht
Datum: woensdag 21 juli 2021 17:14:49
Bijlagen: DOCUVITP-#2808258-v2-Overdracht_windenergie_provincie_Flevoland.docx
intensivering communicatie profilering energie.docx
werkbezoeken toerisme communicatie.docx

Hoi Jop,

Hopelijk lees je dit pas de 26e (en niet tijdens je vakantie) en heb je een goede vakantie gehad in Frankrijk. Omdat ik vanaf morgen op vakantie ben deel ik dit overzichtje met je. [redacted] vervangt mij de komende weken. [redacted] en [redacted] doen dat m.b.t. het Flevo-event / ronde tafelgesprek.

Op het [redacted] zijn [redacted] en [redacted] tot 30 juli aanspreekpunt. De weken daarna op woensdag t/m vrijdag [redacted] en op de maandag/dinsdag een van de andere [redacted].

1. **Energie**
   - BOT-overleggen zijn ingepland (digitaal, maar om te zetten in fysiek indien gewenst).
   - Windpark Hanze: je bent bijgepraat door [redacted]. [redacted] vervangt mij en [redacted] wordt vervangen door [redacted], [redacted] of [redacted].
   - Vervanging [redacted] start op 16 augustus, zie overdracht in de *bijlage*.
   - Communicatie: Met [redacted] en [redacted] is afgesproken dat er voor de communicatie energie twee inkooptrajecten z.s.m. starten (1. RES communicatie á 2 dagen per week, 2. Inhuur communicatie t.b.v. windfilmpjes á 1 dag). Dat zou betekenen dat [redacted] in theorie veel tijd overhoudt om september-december de communicatie te intensiveren. Ik heb bij [redacted] mijn zorgen geuit over of dat in praktijk stand houdt en met haar afgesproken dat we vanaf eind augustus goed in gesprek gaan met [redacted] en hem helpen prioriteren. Overigens denk ik dat we degene die we voor 1 dag in de week inhuren voor wind ook prima kunnen inzetten voor af en toe iets anders. Ik heb vast een opzetje in de *bijlage* gemaakt.
   - Er staat op 17 augustus een filmopname gepland met Harold: vleermuizenhotel bij windpark. Eventuele voorbereiding kan [redacted] bij helpen.
   - [redacted] is vanaf volgende week weer terug en is dus bereikbaar voor IPO zaken.
   - De heisessie met IPO energieteam staat gepland op 27 aug., maar ik heb [redacted] gevraagd dit verder met het [redacted] op te pakken, dat rondt [redacted] nog af voor haar vakantie of draagt ze over.

2. **Krachtige samenleving**
   - Thema PO's zijn ingepland, verder geen bijzonderheden.
   - Er staat voor 19 aug. een verkennend gesprek met [redacted] over vervoer ziekenhuis. Ik zie dat [redacted] en [redacted] daarbij uitgenodigd zijn, vraag is of dat handig is. Misschien is even met z'n 2en informeel verkennen ook niet verkeerd. Kunnen we 16 aug ook nog bespreken.

3. **Toerisme - recreatie**
   - Een aantal werkbezoeken zijn ingepland. Ik heb in de *bijlage* een opzetje gemaakt voor de communicatie daaromtrent. Afgestemd met [redacted] en [redacted]. [redacted] zal bij de meeste bezoeken aanwezig zijn en zorgen voor foto's en een tekstje die je kan delen op social media. Zodra ik terug ben maken we daar een uitgebreider nieuwsbericht/blog o.i.d. van.
   - [redacted] heeft overlegd met [redacted] over de HISWA (zie mail). Goed om met [redacted] te bespreken.

4. **KOBC**
   Ik heb [redacted] gevraagd het PO van 9 augustus te annuleren i.v.m. zeer beperkte aanwezigheid. Dingen die tussentijds besproken moeten worden gaan via de mail en/of worden aparte
   afspraken voor ingepland. Vrij snel na het reces zitten MRA samenwerkingsafspraken en Regio Zwolle in de commissies. [redacted] is vanaf 16 augustus weer aanwezig om de voorbereiding daarvoor te bespreken (een deel zit al in je mail).

5. **Flevo event**
   Zoals besproken voor je vakantie proberen we toch nog een rondetafelgesprek of paneldiscussie toe te voegen aan het Flevo-event.[redacted], [redacted] en [redacted] zijn daarvoor in de lead, in afstemming met de projectgroep Flevo-event. Op dinsdag 27 juli staat een afspraak gepland om jou bij te praten over inhoud/opzet. Na jouw akkoord kunnen Kamerleden uitgenodigd worden etc.

Volgens mij was dit het. Afhankelijk van de maatregelen tegen die tijd verwacht ik 16 augustus gewoon weer op kantoor te zijn en anders zien we elkaar digitaal. Tot over 3 weken!

Met vriendelijke groet,

[redacted]
M: 06-[redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl
W: www.flevoland.nl

PROVINCIE FLEVOLAND

Overdracht windenergie provincie Flevoland

Van: [redacted] ([redacted] 06[redacted])
Aan: [redacted]

Praktisch
[redacted] ([redacted]@flevoland.nl 0320[redacted]) is aanspreekpunt voor praktische zaken (toegangspas, account etc)
Helpdesk nr 0320[redacted]
Mijn afspraken van augustus en september heb ik naar jouw agenda doorgezet

Locatie voor bestanden
H:\Proj\ALGEMEEN\Windenergie\wind
In Edocs: nr aangeduid met #
Het regioplan heb ik op de H:schijf gezet
Het omgevingsprogramma en de verordening onderdeel wind vind je hier

Organisatie
Team Energie
[redacted]

Buiten team energie
[redacted]

Bestuurlijk
Jop Fackeldey – gedeputeerde
[redacted] – [redacted] – [redacted] (bereikbaar via [redacted]@flevoland.nl)
PO van Jop Fackeldey is elke maandag van 10u tot 11u – ik heb het secretariaat gevraagd je uit te nodigen zodra je emailadres beschikbaar is. Stukken maak je aan in N-office/Edocs en agendeer je via iBabs.

[redacted]

WERKZAAMHEDEN
Zie inhoudsopgave op volgende pagina en beschrijving daarna. Ik heb de dossiers geel gearceerd die als eerst aan de beurt zijn.

Algemeen 4

[redacted]

Windplan Groen 21

- Regionale projectgroep? 21
- Verplaatsing ZC Flevo (coördinatie provinciale deel, gemeente Dronten is in de lead) 21
- Beoordeling alternatieve invulling exploitatieparticipatie (samen met Dronten en Lelystad) 22
- Beroepen tegen goedkeuring projectplan (ligt bij rechtbank die er een uitspraak over moet doen) 23
- Begeleiden van de bemiddeling bij windpark Hanze 24
- Eolienne (geen actie wel goed om te weten) 28

[redacted]

Windplan Groen

Werken aan een nieuwe toekomst met windenergie - Windkoepel - Windkoepel (windplangroen.nl)
Windpark Windplan Groen | RVO.nl | Rijksdienst

- **Regionale projectgroep?**

Het RIP voor WPG is op 9 oktober 2019 vastgesteld, de vergunningen zijn op 16 oktober 2019 verleend en deze zijn op 16 september 2020 onherroepelijk geworden. Er zijn na het vaststellen van het plan nog een paar mandjes met vergunningen verleend. De RCR is naar mijn weten nog niet officieel beëindigd, maar de RCR-projectgroep komt ook niet meer samen. Via het communicatie-overleg zou je de voortgang van het project kunnen volgen (collega [redacted] is aangehaakt), maar hierin ligt nadruk op communicatie. Vraag is echter of RCR niet al beëindigd wordt/is en of je voor Groen niet ook een regionale projectgroep moet gaan oprichten.

Eerstvolgende actie:
In overleg met RCR-projectleider ([redacted] [redacted]@minezk.nl /06 [redacted]) en voorzitter windkoepel Groen ([redacted], [redacted]@gmail.com 06 [redacted]) bepalen of het nuttig is om net als voor de andere projecten een regionale werkgroep in te richten waarin je de voortgang van de uitvoering met elkaar monitort en een basis voor escalatie kan vormen.

- **Verplaatsing ZC Flevo (coördinatie provinciale deel, gemeente Dronten is in de lead)**

Gestart vanuit het Alders-spoor is de provincie al enige tijd in gesprek over de mogelijkheden voor verplaatsing van zweefvliegcentrum ZC Flevo uit Biddinghuizen naar een meer toekomstvaste locatie. De provincie heeft daarin zoals afgesproken aan de Alderstafel een faciliterende rol. Op basis van de afgegeven verklaring voor het veilig gebruik van het luchtruim (vvgl) en de afspraken aan de Alderstafel is voor windenergie (het Regioplan) uitgegaan van de eindigheid van de locatie en is de omgeving van ZC Flevo aangewezen als ontwikkellocatie voor windenergie. In het PO van 11 mei 2020 (# [redacted] is vastgesteld hoe de provincie invulling geeft aan haar faciliterende rol. Er was zicht op een alternatieve locatie in Nunspeet, maar als Nunspeet geen medewerking zou verlenen aan het accommoderen van het zweefvliegveld, zou ZC Flevo gevraagd worden naar de interesse voor het vestigen bij ZC NOP en of zij ook andere locaties in gedachten heeft.

Inmiddels is het plan voor windplan Groen onherroepelijk en heeft de gemeente Nunspeet de medewerking aan een zweefvliegveld op haar grondgebied definitief afgewezen. ZC Flevo heeft zich naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State bij de provincie gemeld en wil weten of de provincie ook mogelijkheden ziet om de zweefvliegclub (buiten de CTR) in Dronten te verplaatsen.

ZC heeft hiervoor een zestal potentiële locaties aangedragen. Met gedeputeerden Jop Fackeldey en Jan de Reus is afgestemd dat er een positieve grondhouding is om mee te kijken met deze locaties, mits ook de samenvoeging met ZC NOP in de afweging wordt betrokken. Ambtelijk heeft er een verkenning plaatsgevonden van de locaties (# [redacted] en # [redacted] Hierbij zijn ook de luchtvaartinstanties en de gemeente Dronten (ivm primaat ruimtelijke ordening) betrokken. De provinciale verkenning en aandachtspunten zijn input voor het proces waar de gemeente Dronten in de lead is. [redacted] van de gemeente is hiervoor het aanspreekpunt. Inmiddels is ZC Flevo ingezoomd op 1 van de zes locaties (locatie D) en gaat hiervoor een principe-verzoek indienen bij de gemeente. Elleke zal ons (via de omgevingstafel) na de vakantie vragen voor input.

Onze rol:
De lead ligt voor de verplaatsing bij de gemeente Dronten. Wij leveren input vanuit de provinciale belangen in het kader van ruimtelijke ordening (collega [redacted]), afstemming met de luchtvaartinstanties (collega [redacted]) en de afstemming met het

windpark (coördinator windenergie). Daarnaast zijn wij bevoegd gezag voor een luchthavenbesluit. PS moeten een dergelijk besluit voor het opheffen van de oude locatie en aanwijzen voor de nieuwe locatie (collega's [redacted] en [redacted] weten hier alles van).

Relatie windpark en ZC Flevo:
In het RIP is via een voorlopige bestemming opgenomen dat ZC Flevo tot 1 januari 2022 op de locatie bestemd is. Evt. kan met een binnenplanse afwijking worden afgeweken van de termijn. Hiervoor is overleg met windpark en LA als randvoorwaarde verbonden.

Naast het RIP is de vvgl voor het zweefvliegcentrum van belang. Hierin is bepaald dat iedere operationele wijziging leidt tot ongeldigheid van de verklaring. De provincie moet hiervan melding maken bij het ministerie van IenW en ILT. Uit het ingewonnen juridisch advies (# [redacted] is op te maken dat wij die melding moeten indienen zodra Windplan Groen start met de realisatie van de turbines van de Kokkeltocht en hierin verwijzen naar de vvgl enerzijds en artikel 29 RVGLT anderzijds. In het laatste artikel staat dat de exploitant maatregelen moet treffen ter waarborging van de veiligheid. Zodra de vvgl vervalt/ongeldig is ontstaat voor de provincie de basis om haar luchthavenregeling voor het centrum in te trekken (Let op dat we dit niet eerder doen! Zie hiervoor ook het advies).
Update 16/7: ik ontvang een mail in afschrift waarin WKG vraagt aan het Rijk om een gedoogplicht op te leggen omdat ze geen medewerking krijgen van ZC Flevo en LA. Ik heb de mail ook doorgestuurd aan de luchtvaartcollega [redacted]. Het verzoek lijkt me rijkelijk raak omdat ik me niet kan voorstellen dat een bank akkoord gaat met een nog te starten procedure, maar dat deze moet zijn afgerond. De mail heb ik opgeslagen op de Hschijf

Eerstvolgende acties:
- Samen met [redacted] en [redacted] input leveren voor het principeverzoek. Let daarbij ook op de gewenste onderbouwing tav ZC NOP. [redacted] zal ons op tijd aanhaken ([redacted]@dronten.nl 06[redacted])
- Monitoren wanneer het windpark start met de Kokkeltocht zodat tijdig (in overleg met collega [redacted]) een melding richting IenW en ILT kan worden verzonden. Over de bouwplanning en de specifieke afstemming voor de Kokkeltocht kan je contact opnemen met [redacted] van Ventolines ([redacted]@ventolines.nl / 06 [redacted]) en/of [redacted] van de Kokkeltocht zelf ([redacted]@solcon.nl/06-[redacted]). Wel goed om [redacted] en [redacted] ook aangehaakt te houden.
- Als de vvgl is vervallen/ingetrokken in overleg met collega's [redacted] en [redacted] over de noodzaak om de provinciale luchthavenregeling te laten intrekken bij PS.

- **Beoordeling alternatieve invulling exploitatieparticipatie (samen met Dronten en Lelystad)**

WKG wenst de afgesproken exploitatie-participatie anders in te vullen dan met enkel obligaties. WKG stelt voor het totale bedrag van €12,5 mln op te splitsen in 2 met elkaar communicerende delen. In eerste instantie wordt de uitgifte van obligaties tot 5 mln gemaximeerd. Het 2e deel (€7,5 mln) wordt besteed aan een maatschappelijk fonds ten bate van de eigen regio (Budget van 2 of 3 ton per jaar). Als obligaties niet volledig worden uitgegeven vervalt de rest naar het fonds.

Over dit voorstel heeft op 17 mei 2021 een BO mét WKG en later op 31 mei (toen niet alle bestuurders op 1 lijn zaten) een BO zonder WKG plaatsgevonden. Op 15 juni is een bestuurlijke reactie verzonden op het verzoek van WKG. Nav de reactie heeft WKG haar voorstel (minimaal) aangepast en hier hebben we vervolgens weer ambtelijk op gereageerd op 8 juli 2021. We hebben de suggestie gedaan om de stukken aan te passen zodat de bestuurders zich daar na het zomerreces over kunnen buigen.

Update 12/7 en 14/7: het windpark geeft aan dat ze onze reactie niet verwacht hadden omdat ze het idee hebben dat alle gevraagde argumenten wel in het stuk staan. Ze gaan daarom een communicatie-adviseur inhuren en meer steunbetuigingen organiseren.

Stukken heb ik op de H-schijf opgeslagen.

Eerstvolgende acties:

- Een aangepast voorstel van WKG afwachten en dit samen met Suze Teunissen ([redacted]@dronten.nl 06[redacted]) van Dronten en Gilbert van Dijk ([redacted]@lelystad.nl 06[redacted]) uit Lelystad bespreken. Als het voorstel rijp is voor een volgend bestuurlijk overleg kan een nieuw BO worden ingepland via het secretariaat van Jop Fackeldey. [redacted] ([redacted]@gmail.com 06[redacted]) en [redacted] ([redacted]@incredibleworld.nl 0630601916) zijn vanuit het windpark betrokken.

- **Beroepen tegen goedkeuring projectplan (ligt bij rechtbank die er een uitspraak over moet doen)**

Stukken in edocs en op de Hschijf H:\Proj\ALGEMEEN\Windenergie\wind\projectgebied oost (groen)\Beroepen\beroep tegen goedkeuring rechtbank

Beroep [redacted]

- [redacted] heeft op 14 november 2019 beroep ingesteld tegen a) de wijziging van de omgevingsverordening (besluit van 17 september 2019, bekend gemaakt 2 oktober) en b) tegen de goedkeuring van het projectplan (besluit ook 17 september en 18 september bekend gemaakt aan aanvrager) (#[redacted]
- Bij het toezenden van de stukken hebben we aangegeven dat er geen beroep ingesteld kan worden tegen a)een instructieregel, maar dat dat aan de orde zou moeten zijn bij de concretisering in het rijksinpassingsplan en b) ook geen beroep tegen de wijziging van de omgevingsverordening mogelijk is gezien vaste jurisprudentie. (#[redacted]
- Daarop volgend heeft de rechtbank het beroep tegen de goedkeuring (a) doorgestuurd naar de Raad van State (#[redacted]
- Over het beroep tegen de wijziging van de omgevingsverordening (b) heeft de rechtbank aan de advocaat van [redacted] laten weten dat wij op het standpunt staan dat beroep niet mogelijk is. De rechtbank verzoekt te reageren op ons standpunt. (#[redacted]
- In reactie op dit verzoek laat [redacted] weten dat het beroep tegen de wijziging van de omgevingsverordening is ingetrokken. (#[redacted]
- Het beroep tegen de goedkeuring komt vervolgens tijdens de zitting bij de Raad van State niet aan de orde, ook in de uitspraak wordt er niet over gerept.(#[redacted]
- Via een tussenuitspraak van de RvS op 2 juli is het beroep weer teruggezonden naar de rechtbank (#[redacted]
- Op 27 oktober 2020 hebben wij een bericht ontvangen van de rechtbank dat zij het beroep tegen de goedkeuring weer terug hebben gekregen van de RvS omdat zij niet bevoegd voelen om kennis te nemen van het beroep. In de brief staat dat wij op de hoogte worden gehouden van het verdere verloop van de procedure. (#[redacted]
- In april 2021 hebben we voor het eerst een afschrift ontvangen waarin de advocaat om uitstel vraagt te reageren op een verzoek van de rechtbank (#[redacted]
- In mei 2021 ontvangen we een doorgezonden reactie waarin de advocaat stelt dat er nog een procesbelang is. Telefonisch contact leverde op dat de rechtbank zich beraadt over de uitspraak en dat ze verder niks van ons verwachten. (#[redacted]
- Update 15/7: de rechtbank vraagt om verhinderdata. [redacted] heeft deze doorgezonden naar de rechtbank.

Beroepen [redacted] *en* [redacted] *e.a.*

- Op 19 november 2020 ontvingen we een eerste kennisgeving dat de beroepen van vd Zande e.a. en v. Veen Onduidelijk is of deze beroepen waren doorgestuurd van de RvS naar de rechtbank of dat ze opnieuw naar het rechtbank zijn gestuurd. (# [redacted] en # [redacted]
- Op 4 december 2020 hebben we van de rechtbank voor beide beroepen het verzoek gekregen om stukken te sturen die betrekking hebben op de zaak (# [redacted] en # [redacted]
- Op 6 januari 2021 hebben hierop gereageerd en verzocht de beroepen niet ontvankelijk te verklaren (# [redacted]
- Op 21 februari 2021 (# [redacted] is voor beide zaken aangegeven dat per abuis is aangegeven dat het goedkeuringsbesluit als bestreden besluit moest worden aangemerkt. Dat is niet het geval. Het moest gaan om de wijziging van de omgevingsverordening. Omdat er uitgebreide jurisprudentie is dat tegen verordeningen geen beroep mogelijk is, is de verwachting dat de rechtbank deze beroepen niet ontvankelijk zal verklaren.

Eerstvolgende actie:
Afwachten uitspraken en met collega [redacted] bepalen of er een vervolgactie nodig is. Graag [redacted] [redacted]@dronten.nl 06[redacted]) en [redacted] ([redacted]@dronten.nl) van de gemeente Dronten op de hoogte houden.

- **Begeleiden van de bemiddeling bij windpark Hanze**

Stukken staan op de H-schijf
H:\Proj\ALGEMEEN\Windenergie\wind\projectgebied oost (groen)\windpark Hanze

Situatieschets

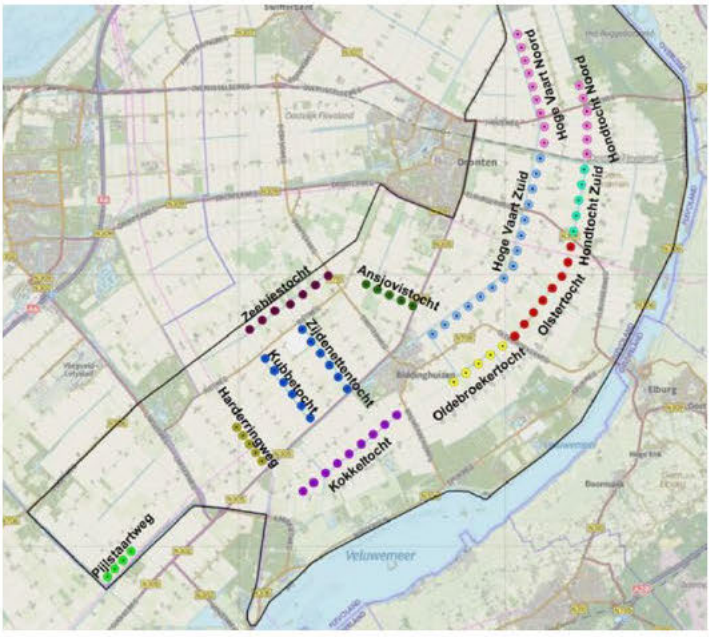

In het voorjaar van 2019 doorloopt windplan Groen na jarenlange voorbereiding een voorbereidingsprocedure voor het verkrijgen van vergunningen en een bestemmingsplan. Het is in de tijd van informatieavonden en ontwerp-vergunningen dat omwonenden van het windpark Hanze (1 van de 11 deelparken binnen windplan Groen à in kaartje hiernaast aangeduid met Hoge Vaart Noord en Hondtocht Noord) aan de bel trekken bij gemeente en provincie. Ze zijn niet tevreden over de participatiemogelijkheden. Daar waar andere omwonenden in hetzelfde projectgebied rechtstreeks risicodragend mogen mee-investeren, kunnen omwonenden dit wel via Windshare (Dit is een vereniging speciaal opgericht voor bewoners en ondernemers zonder grondposities en saneringswindmolens van de projectgebieden uit het Regioplan. In 2016 heeft Windshare een aantal enquêtes uitgezet om de gewenste omvang van de participatie van de windparken te kunnen bepalen. Aan de hand van de uitkomsten heeft Windshare met de Windkoepel afspraken gemaakt over een participatie-aandeel in de verschillende parken die deel uitmaken van Windplan Groen). Hoewel deelname via Windshare hetzelfde rendement oplevert blijft bij omwonenden het gevoel bestaan dat de aandeelhouders van windpark Hanze beter af zijn omdat dit windpark ook afspraken heeft gemaakt met het Waterschap Zuiderzeeland (De samenwerking bestaat uit het verstrekken van een achtergestelde lening van € 10 miljoen voor de ontwikkeling en realisatie van Windpark Hanze tegen een marktconform rentepercentage. Daarvoor ontvangt Waterschap

Zuiderzeeland een aandeel in het windpark ter grootte van 40 GWh, bijpassende zeggenschap en een gereduceerd winstrecht. Dit aandeel komt qua omvang overeen met de te compenseren C02-uitstoot van het waterschap zie voor meer info stuk 1 op de H schijf). Omwonenden zijn ook ontevreden over de hoogte van de omgevingsvergoeding en het gehele communicatieproces tijdens de planvorming.

In het kader van het beleid voor windenergie moesten wij beoordelen of er mogelijkheden voor participatie worden geboden en of deze participatie "open, eerlijk en evenwichtig" is georganiseerd. Dit doen we op hoofdlijnen: Wij gaan als provincie over de ruimtelijke ordening en kunnen/mogen in dat kader ook niet in de markt treden. Wij hebben daarom beoordeeld en aangegeven dat wordt voldaan aan het beleid omdat er voldoende gelegenheid voor ontwikkelingsparticipatie (via Windshare) is aangeboden en dat over de aandelen van Windshare dezelfde rendementen zijn afgesproken. Hoewel we ons niet in detail konden mengen in de participatie-afspraken konden we ons wel inspannen voor een goede onderlinge verstandhouding tussen partijen en daarmee het draagvlak voor de windplannen. In dat kader is daarom wel bemiddeling aangeboden. Bewoners waren toen al in gesprek met [redacted] en [redacted].

In mei 2019 hadden de omwonenden ook de statenleden opgezocht. Dit mondde uit in een motie (zie stuk 2 op de H schijf). In de motie hebben PS aan GS opgedragen om een uiterste inspanning te plegen om in het gebied te komen tot maximaal draagvlak en gelijkwaardige participatie. Ter uitvoering hebben GS [redacted] en [redacted] gevraagd hun werkzaamheden in opdracht van de provincie voort te zetten. In de tijd van dit bemiddelingstraject moesten GS het projectplan voor windplan Groen nog goedkeuren. Hierbij moest ook rekening worden gehouden met de ingebrachte motie. Nadat de druk al behoorlijk was opgebouwd zijn partijen uiteindelijk in september 2019 het zogenoemde consensusdocument (zie stuk 3 op de H schijf) overeenkomen. In het door alle partijen ondertekende document is afgesproken dat “het advies van de bemiddelaars kan dienen als uitgangspunt waarbij, binnen de contouren van het advies, naar oplossingen wordt gezocht voor wat betreft de aangereikte thema’s”. Het belangrijkste thema betreft thema 9: “het direct en volledig participeren”. De bemiddelaars adviseren hiervoor ruimte te bieden tussen de 3,8 en 10%.

Met dit gezamenlijke vertrekpunt en overige afspraken in het consensusdocument hebben GS besloten dat aan de opdracht van de Staten was voldaan. Dat er in elk geval het maximale resultaat was bereikt binnen de gegeven mogelijkheden. Het projectplan werd kort erna goedgekeurd zodat vergunningen verleend konden worden en er op tijd subsidie kon worden aangevraagd. Van de afspraken werd mededeling gedaan naar de staten (zie stuk 4 op de H schijf)

Onderdeel van de afspraken uit het consensusdocument was het inrichten van een gebiedscommissie. Een groep bestaande uit vertegenwoordigers van omwonenden en de initiatiefnemers die elkaar over en weer informeren over de voortgang van het project. Als eerste stap van de uitwerking van het consensusdocument zouden de partijen een onafhankelijk voorzitter gaan aanwijzen. Al snel klopten de omwonenden bij ons aan omdat zij hulp zochten bij het aanwijzen van de voorzitter. Er was nog onvoldoende vertrouwen in elkaar om de suggesties van de ander te kunnen omarmen. In november 2019 heeft Jop Fackeldey de gesprekken begeleid waarin omwonenden en windpark Hanze gezamenlijk [redacted] hebben aangewezen als onafhankelijke voorzitter.

[redacted] start in november 2019 met zijn opdracht. Partijen hebben de provincie verzocht of zij de kosten van de onafhankelijke voorzitter wilden vergoeden. De provincie gaat hier in mee als [redacted] regelmatig terugkoppelt over de voortgang.

[redacted] geeft vanaf het allereerste begin aan dat er zeer weinig onderling vertrouwen is. Verslagen worden woordelijk vastgelegd, over de vergaderlocatie kan al gedoe ontstaan. Ook Corona helpt niet om het vertrouwen op te bouwen. [redacted] gaat wel gestaag door en vraagt de partijen beiden een voorstel uit te werken over de participatie en vergoedingen.

Hoewel de voorstellen worden uitgebracht komt [redacted] eind augustus 2020 bij ons terug omdat hij tegenwerking ervaart (zie stuk 5 op de H schijf). Zijn vragen om een toelichting/onderbouwing van de economische waarde van het windpark Hanze worden afwijzend beantwoord. Daarnaast vraagt hij zich of er überhaupt mandaat bij windpark Hanze bestaat voor het uitbrengen van een voorstel.

Als reactie op de brief van [redacted] heeft Jop gesprekken gevoerd met waterschap en de voorzitter van windkoepel Groen om duidelijk te maken dat hij uitgaat van een commitment van alle partijen. Richting [redacted] is de suggestie gedaan om [redacted] in te schakelen om de partijen als onafhankelijke inhoudelijke deskundige te helpen bij het bespreken van de voorstellen. In november 2020 stemmen alle partijen in om [redacted] inderdaad als inhoudelijk deskundige een dringend advies uit te laten brengen over participatiemogelijkheden (zie stuk 6 op de H schijf voor zijn opdracht).

Op 1 februari 2021 heeft [redacted] zijn advies uitgebracht (zie stuk 7 en 8 op de H schijf). In het advies wordt voorgesteld om een basis-omgevingsvergoeding uit te keren met daarbovenop een kapitaal-inleg via een achtergestelde lening. Hoewel dit wel door het windpark Hanze wordt omarmt is dit bij omwonenden in het verkeerde keelgat geschoten. Ze constateren dat het vertrekpunt van direct en volledig participeren via aandeelhouderschap uit het consensusdocument verlaten is. Zij hadden op aandeelhouderschap en zeggenschap gerekend en zien dit niet terug. Na een laatste bijeenkomst van de gebiedscommissie op 9 februari legt de voorzitter zijn opdracht neer. De zaak is weer terug bij de provincie. Gedeputeerde Jop Fackeldey legt uit dat hij met deze situatie terug moet naar Provinciale Staten om mede te delen dat er geen overeenstemming is bereikt.

Een derde bemiddelingspoging gaat te ver, maar hij wil zichzelf overtuigen van de redenen waarom er geen overeenstemming bereikt kon worden. Hij vraagt de partijen daarom om onder leiding van de Commissaris van de Koning (dhr. Leen Verbeek) een gesprek aan te gaan. Dit gesprek vond op 26 april jl. plaats. De partijen kregen de vraag voorgelegd of ze in de basis bereid zijn nog eens te kijken naar het aandeelhouderschap (door WPH) en naar het rapport van dhr. [redacted] (door omwonenden). Twee weken later is dit door beide partijen bevestigd (zie stuk 9 en 10 op de H schijf). Op basis van die bevestiging wilden we nog 1 laatste gesprek organiseren onder leiding van de CdK. Ter voorbereiding op het gesprek is [redacted] gevraagd een vergelijking te maken tussen het aanbod van omwonenden enerzijds en het aanbod van het windpark anderzijds. Bij het aanbod van het windpark hebben [redacted] specifiek gevraagd om het rapport [redacted] (stuk 7) te vertalen naar een situatie onder aandeelhouderschap.

Het rapport van Jeroen de Heer is op 13/7 opgeleverd (stuk 11 op de H schijf). De opdrachtverlening vindt je onder stuk # [redacted] Voordat het rapport tot stand kwam heeft de gedeputeerde apart met beide partijen gesproken. Besproken is:
- dat geen enkele partij verplicht was mee te doen, maar als je had aangegeven open te staan voor een gesprek je ook B moet zeggen óf een andere brief moet schrijven.
- dat hij de urgentie van beide partijen zag, maar ook afhankelijk is van ieders inzet en mogelijkheden
- dat er gedurende dit proces niet gestart zou moeten worden met plan B van het windpark (te weten uitvoeren van het rapport [redacted]).
- dat we het proces stapje voor stapje bekijken.

[redacted] heeft vervolgens ook bij beide partijen aan tafel gezeten. Bij WPH was het complex ivm geheimhoudingsverklaringen. Jop Fackeldey, De CdK en ikzelf hebben ook een geheimhoudingsverklaring getekend voor de financiële gegevens (zie mapje H schijf). We hebben hiermee ingestemd maar ook het volgende opgemerkt: “Vanwege de beëdiging tot gedeputeerde en de afgelegde eed van ambtenaren is al voorzien in de gewenste geheimhouding. Ten overvloede zijn we wel bereid de verklaring te ondertekenen als dit tegemoet komt aan jullie wens hierin. Wij merken hierover op dat de geheimhouding enkel

gaat over de inhoudelijke financiële gegevens en dat dit los staat van mijn eigen afweging die ik maak in de terugkoppeling aan Provinciale Staten over het doorlopen proces."
[redacted] heeft 2 deelconcepten met de partijen gedeeld, de opmerkingen verwerkt en het rapport toen integraal naar de partijen en ons gestuurd. Heb het nog met [redacted] over gehad of we hier nog goedkeuring over moeten vragen, maar Jeroen gaf aan dat de opmerkingen zijn verwerkt en dat dit is wat het is. Daar ben ik het wel met hem eens, neemt niet weg dat er nog een discussie over details zou kunnen ontstaan.

Het proces om partijen samen aan tafel te krijgen is zeer moeizaam verlopen. De mailwisseling is niet heel interessant, maar als je er een indruk van wilt krijgen is deze opgeslagen op de H schijf. Op zowel 14/7 als 16/7 hadden we momenten gereserveerd voor een overleg en ook beide partijen waren zo ver dat ze zich wilden laten vertegenwoordigen, het rapport was af, maar de omwonenden lieten op 13/7 weten dat ze zich hadden vergist over de beschikbaarheid van hun vertegenwoordiger. Samen met de commissaris hebben we het proces expres op z'n beloop gelaten om zelf niet in een bepalende positie te komen. Het windpark zegt er namelijk een belang bij te hebben om zsm tot een gesprek te komen en de omwonenden geven aan even tijd te willen en dat dat moet kunnen. De haast van het windpark zit hem er in dat zij het rapport [redacted] willen uitvoeren als het niet tot overeenstemming komt over het aandeelhouderschap. Dat moet voor Financial Close (eind september) anders is er geen sprake meer van risico-dragende deelname. Omwonenden hebben de gedachte dat het windpark uberhaupt al van plan is om [redacted] uit te voeren en er niet serieus inzitten. Windpark zegt dat omwonenden weer niet betrouwbaar zijn....etc, etc....

Nog 2 aandachtpunten
Het waterschap is voor 15% aandeelhouder in windpark Hanze. Op 15/7 krijg ik een email met het verzoek af te stemmen over een woordvoeringslijn. Ik heb gevraagd vanuit welke hoedanigheid ze de vraag stellen. Ik kreeg de reactie dat dit vanuit de rol als aandeelhouder was. Ik heb geantwoord dat het vanuit onze neutrale en onafhankelijke positie niet mogelijk is. Ik heb de indruk dat de rolopvatting wel vaker vertroebelt in dit proces. Goed om daar alert op te zijn.

Op 16/7 krijg ik een mail vanuit een ander deelpark van windplan Groen dat zij hulp van het ministerie nodig hebben. Zij willen een gedoogplichtprocedure inzetten en dat is nodig om eind september Financial Close te bereiken. Ik vraag me af of ze daar niet rijkelijk laat mee zijn en welke consequenties dit heeft voor het bereiken van de FC.

Vervolg
Op 16/7 heb ik de laatste mail verzonden met de boodschap dat het mijn laatste dag is, dat er volgende week niemand beschikbaar is om het overleg te faciliteren en dat Jop Fackeldey er vanaf 26 juli is. Om afspraken te maken kan er contact worden opgenomen met zijn secretariaat.

Als er een afspraak wordt gemaakt stel ik de volgende agenda voor:
- Kennismaking
- Introductie: waarom deed de provincie deed ook al weer? Geen 3e bemiddeling wel nog een laatste gesprek.
- Intenties: vraag elke partij met welke intenties ze aan tafel zitten
- Reflectie op bevindingen van [redacted]: hoe kijkt elke partij naar zijn uitspraak over aandeelhouderschap?
- Gesprek: wat hebben partijen van elkaar nodig om tot overeenstemming te komen?
- Afsluiting: wat spreken partijen af over de communicatie?

Relevante contactpersonen
Windpark Hanze (WPH)
1e contactpersoon – [redacted] ([redacted]@windunie.nl 06[redacted])
Directie: [redacted]@windparkhanze.nl [redacted]@zuiderzeeland.nl
Aandeelhouders: [redacted]@solcon.nl, [redacted]@zuiderzeeland.nl, [redacted]@hotmail.com, [redacted]@gmail.com
info@koddelandbouw.nl [redacted]@kluifhooft.nl

Vereniging van Omwonenden Windpark Hanze (VOWH)
1e contactpersoon: [redacted] (jhvdveen@solcon.nl 06[redacted])
stephenellasalomons@live.nl, GWielink@wielinkbv.nl,

Adviseurs/Bemiddelaars
[redacted] – Value Pro ([redacted]@valuepro.nl 06[redacted])
[redacted]@hotmail.com, [redacted]@gmail.com, [redacted]@gmail.com, [redacted]@gmail.com

Eerstvolgende actie:
Over de uitkomsten van dit proces moet een mededeling worden opgesteld.

- **Eolienne (geen actie wel goed om te weten)**

De Eolienne-groep is een groep windmoleneigenaren in het projectgebied van Windplan Groen. Het betreft alle windmoleneigenaren op het Lelystadse deel van projectgebied Groen exclusief de Meeuwentocht en een solitaire erfturbine op de Pijlstaartweg nr. 14. Net als bij de overige initiatiefnemers van windplan Groen zijn in het Eolienne-deel van het projectgebied windmolen-posities komen te vervallen als gevolg van de hoogtebeperkingen van de luchthaven. Het is niet mogelijk gebleken om dit verlies elders in het projectgebied op te vangen. Dit is niet voldoende om de sanering te dragen. Om Eolienne enigszins tegemoet te komen in het verlies van de posities is in 2019 een bestuurlijke gedaan over een aandeel dat de Eolienne-groep kan verkrijgen in eventuele toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden (zie #[redacted] voor het GS besluit en #[redacted] voor de verzonden brieven vanuit Lelystad).

Van: [redacted]
Aan: Jop Fackeldey
Onderwerp: Fwd: Overdracht Windpark Hanze
Datum: maandag 2 augustus 2021 12:54:18

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

> **Van:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
> **Datum:** 16 juli 2021 om 16:08:19 CEST
> **Aan:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>, SecretariaatFackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
> **Onderwerp: Antw.:** FSI **Overdracht Windpark Hanze** PDI
>
> Ik vergeet 1 dingetje: [redacted] is op vakantie [redacted] Je kan hem ws niet bij een overleg vragen. Mi is dat ook niet nodig omdat zijn rapport dan te veel gaat afleiden.
>
> Groet [redacted]
>
> Verstuurd vanaf mijn iPhone
>
> > Op 16 jul. 2021 om 14:12 heeft [redacted] <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
> >
> > Beste [redacted], [redacted] en [redacted]
> >
> > Met deze mail wil ik het dossier WPH overdragen. Hieronder heb ik een situatieschets opgenomen die verwijst naar de bijlagen in de mail. Daaronder is een suggestie gedaan voor een agenda (als het van een gesprek komt) en de emailadressen van de contactpersonen opgenomen. Naar de partijen is gecommuniceerd dat er volgende week niemand aanwezig is voor een overleg en dat Jop Fackeldey de week erna beschikbaar is. [redacted] heb ik gevraagd om alvast wat momenten te reserveren in de week van 26 juli. Ik verwacht dat [redacted] namens het windpark contact zal opnemen en dat [redacted] van de vereniging van omwonenden contact zal opnemen. Hij zal met een naam van een vertegenwoordiger komen. Vervolgens moet de afspraak ingepland worden tussen Jop, [redacted], [redacted] en de vertegenwoordiger van omwonenden.

Ik ga er vanuit dat het onderstaande voor zich spreekt en dat jullie hier een heel eind mee komen. Jop weet ook alles van hoe het gelopen is. Veel succes, werkplezier en ik bel eind augustus nog wel eens om na te vragen hoe alles verlopen is.

Groet [redacted]!

[Afbeelding met tekst, computer, schermafbeelding Automatisch gegenereerde beschrijving]Situatieschets

In het voorjaar van 2019 doorloopt windplan Groen na jarenlange voorbereiding een voorbereidingsprocedure voor het verkrijgen van vergunningen en een bestemmingsplan. Het is in de tijd van informatieavonden en ontwerp-vergunningen dat omwonenden van het windpark Hanze (1 van de 11 deelparken binnen windplan Groen à in kaartje hiernaast aangeduid met Hoge Vaart Noord en Hondtocht Noord) aan de bel trekken bij gemeente en provincie. Ze zijn niet tevreden over de participatiemogelijkheden. Daar waar andere omwonenden in hetzelfde projectgebied rechtstreeks risicodragend mogen mee-investeren, kunnen omwonenden dit wel via Windshare (Dit is een vereniging speciaal opgericht voor bewoners en ondernemers zonder grondposities en saneringswindmolens van de projectgebieden uit het Regioplan. In 2016 heeft Windshare een aantal enquêtes uitgezet om de gewenste omvang van de participatie van de windparken te kunnen bepalen. Aan de hand van de uitkomsten heeft Windshare met de Windkoepel afspraken gemaakt over een participatie-aandeel in de verschillende parken die deel uitmaken van Windplan Groen). [redacted] bij omwonenden het gevoel bestaan dat de aandeelhouders van windpark Hanze beter af zijn omdat dit windpark ook afspraken heeft gemaakt met het Waterschap Zuiderzeeland (De samenwerking bestaat uit het verstrekken van een achtergestelde lening van € 10 miljoen voor de ontwikkeling en realisatie van Windpark Hanze tegen een marktconform rentepercentage. Daarvoor ontvangt Waterschap Zuiderzeeland een aandeel in het windpark ter grootte van 40 GWh, bijpassende zeggenschap en een gereduceerd winstrecht. Dit aandeel komt qua omvang overeen met de te compenseren C02-uitstoot van het waterschap zie voor meer info bijlage 1). Omwonenden zijn ook ontevreden over de hoogte van de omgevingsvergoeding en het gehele communicatieproces tijdens de planvorming.

In het kader van het beleid voor windenergie moesten wij beoordelen of er mogelijkheden voor participatie worden geboden en of deze participatie "open, eerlijk en evenwichtig" is georganiseerd. Dit doen we op hoofdlijnen: Wij gaan als provincie over de ruimtelijke ordening en kunnen/mogen in dat kader ook niet in de markt treden. Wij hebben daarom beoordeeld

en aangegeven dat wordt voldaan aan het beleid omdat er voldoende gelegenheid voor ontwikkelingsparticipatie (via Windshare) is aangeboden en dat over de aandelen van Windshare dezelfde rendementen zijn afgesproken. Hoewel we ons niet in detail konden mengen in de participatie-afspraken konden we ons wel inspannen voor een goede onderlinge verstandhouding tussen partijen en daarmee het draagvlak voor de windplannen. In dat kader is daarom wel bemiddeling aangeboden. Bewoners waren toen al in gesprek met [redacted] en [redacted].

In mei 2019 hadden de omwonenden ook de statenleden opgezocht. Dit mondde uit in een motie (zie bijlage 2). In de motie hebben PS aan GS opgedragen om een uiterste inspanning te plegen om in het gebied te komen tot maximaal draagvlak en gelijkwaardige participatie. Ter uitvoering hebben GS [redacted] en [redacted] gevraagd hun werkzaamheden in opdracht van de provincie voort te zetten. In de tijd van dit bemiddelingstraject moesten GS het projectplan voor windplan Groen nog goedkeuren. Hierbij moest ook rekening worden gehouden met de ingebrachte motie. Nadat de druk al behoorlijk was opgebouwd zijn partijen uiteindelijk in september 2019 het zogenoemde consensusdocument (zie bijlage 3) overeenkomen. In het door alle partijen ondertekende document is afgesproken dat “het advies van de bemiddelaars kan dienen als uitgangspunt waarbij, binnen de contouren van het advies, naar oplossingen wordt gezocht voor wat betreft de aangereikte thema’s”. Het belangrijkste thema betreft thema 9: “het direct en volledig participeren”. De bemiddelaars adviseren hiervoor ruimte te bieden tussen de[redacted]

Met dit gezamenlijke vertrekpunt en overige afspraken in het consensusdocument hebben GS besloten dat aan de opdracht van de Staten was voldaan. Dat er in elk geval het maximale resultaat was bereikt binnen de gegeven mogelijkheden. Het projectplan werd kort erna goedgekeurd zodat vergunningen verleend konden worden en er op tijd subsidie kon worden aangevraagd. Van de afspraken werd mededeling gedaan naar de staten (zie bijlage 4)

Onderdeel van de afspraken uit het consensusdocument was het inrichten van een gebiedscommissie. Een groep bestaande uit vertegenwoordigers van omwonenden en de initiatiefnemers die elkaar over en weer informeren over de voortgang van het project. Als eerste stap van de uitwerking van het consensusdocument zouden de partijen een onafhankelijk voorzitter gaan aanwijzen. Al snel klopten de omwonenden bij ons aan omdat zij hulp zochten bij het aanwijzen van de voorzitter. Er was nog onvoldoende vertrouwen in elkaar om de suggesties van de ander te kunnen omarmen. In november 2019 heeft Jop Fackeldey de gesprekken begeleid waarin omwonenden en windpark Hanze

gezamenlijk [redacted] hebben aangewezen als onafhankelijke voorzitter.

[redacted] start in november 2019 met zijn opdracht. Partijen hebben de provincie verzocht of zij de kosten van de onafhankelijke voorzitter wilden vergoeden. De provincie gaat hier in mee als [redacted] regelmatig terugkoppelt over de voortgang.

[redacted] geeft vanaf het allereerste begin aan dat er zeer weinig onderling vertrouwen is. Verslagen worden woordelijk vastgelegd, over de vergaderlocatie kan al gedoe ontstaan. Ook Corona helpt niet om het vertrouwen op te bouwen. [redacted] gaat wel gestaag door en vraagt de partijen beiden een voorstel uit te werken over de participatie en vergoedingen. Hoewel de voorstellen worden uitgebracht komt [redacted] eind augustus 2020 bij ons terug omdat hij tegenwerking ervaart (zie bijlage 5). Zijn vragen om een toelichting/onderbouwing van de economische waarde van het windpark Hanze worden afwijzend beantwoord. Daarnaast vraagt hij zich of er überhaupt mandaat bij windpark Hanze bestaat voor het uitbrengen van een voorstel.

Als reactie op de brief van [redacted] heeft Jop gesprekken gevoerd met waterschap en de voorzitter van windkoepel Groen om duidelijk te maken dat hij uitgaat van een commitment van alle partijen. Richting [redacted] is de suggestie gedaan om [redacted] in te schakelen om de partijen als onafhankelijke inhoudelijke deskundige te helpen bij het bespreken van de voorstellen. In november 2020 stemmen alle partijen in om [redacted] inderdaad als inhoudelijk deskundige een dringend advies uit te laten brengen over participatiemogelijkheden (zie bijlage 6).

Op 1 februari 2021 heeft [redacted] zijn advies uitgebracht (zie bijlage 7). In het advies wordt voorgesteld om een basis-omgevingsvergoeding uit te keren met daarbovenop een kapitaal-inleg via een achtergestelde lening. Hoewel dit wel door het windpark Hanze wordt omarmt is dit bij omwonenden in het verkeerde keelgat geschoten. Ze constateren dat het vertrekpunt van direct en volledig participeren via aandeelhouderschap uit het consensusdocument verlaten is. Zij hadden op aandeelhouderschap en zeggenschap gerekend en zien dit niet terug. Na een laatste bijeenkomst van de gebiedscommissie op 9 februari legt de voorzitter zijn opdracht neer. De zaak is weer terug bij de provincie. Gedeputeerde Jop Fackeldey legt uit dat hij met deze situatie terug moet naar Provinciale Staten om mede te delen dat er geen overeenstemming is bereikt.

Een derde bemiddelingspoging gaat te ver, maar Jop wil zichzelf overtuigen van de redenen waarom er geen overeenstemming bereikt kon worden. Hij vraagt de partijen daarom om onder leiding van de Commissaris van de Koning (dhr. Leen Verbeek) een gesprek aan te gaan. Dit gesprek vond op 26 april jl. plaats. De partijen kregen de vraag voorgelegd of ze in de basis bereid zijn nog eens te kijken naar het aandeelhouderschap (door WPH) en naar het rapport van dhr. [redacted] (door omwonenden). Twee weken later is dit door beide partijen bevestigd (zie bijlage 9 en 10). Op basis van die bevestiging wilden we nog 1 laatste gesprek organiseren onder leiding van de CdK. Ter voorbereiding op het gesprek is [redacted] gevraagd een vergelijking te maken tussen het aanbod van omwonenden enerzijds en het aanbod van het windpark anderzijds. Bij het aanbod van het windpark hebben [redacted] specifiek gevraagd om het rapport [redacted] (stuk 7) te vertalen naar een situatie onder aandeelhouderschap.

Het rapport van [redacted] is op 13/7 opgeleverd (zie bijlage 11). De opdrachtverlening vindt je onder stuk [redacted] Voordat het rapport tot stand kwam heeft de gedeputeerde apart met beide partijen gesproken. Besproken is:

- dat geen enkele partij verplicht was mee te doen, maar als je had aangegeven open te staan voor een gesprek je ook B moet zeggen óf een andere brief moet schrijven.

- dat hij de urgentie van beide partijen zag, maar ook afhankelijk is van ieders inzet en mogelijkheden

- dat er gedurende dit proces niet gestart zou moeten worden met plan B van het windpark (te weten uitvoeren van het rapport [redacted]).

- dat we het proces stapje voor stapje bekijken.

[redacted] heeft vervolgens ook bij beide partijen aan tafel gezeten. Bij WPH was het complex ivm geheimhoudingsverklaringen. Jop Fackeldey, De CdK en [redacted] hebben ook een geheimhoudingsverklaring getekend voor de financiële gegevens. We hebben hiermee ingestemd maar ook het volgende opgemerkt: “Vanwege de beëdiging tot gedeputeerde en de afgelegde eed van ambtenaren is al voorzien in de gewenste geheimhouding. Ten overvloede zijn we wel bereid de verklaring te ondertekenen als dit tegemoet komt aan jullie wens hierin. Wij merken hierover op dat de geheimhouding enkel gaat over de inhoudelijke financiële gegevens en dat dit los staat van mijn eigen afweging die ik maak in de terugkoppeling aan Provinciale Staten over het doorlopen proces.”

[redacted] heeft 2 deelconcepten met de partijen gedeeld, de

opmerkingen verwerkt en het rapport toen integraal naar de partijen en ons gestuurd. Heb het nog met [redacted] over gehad of we hier nog goedkeuring over moeten vragen, maar [redacted] gaf aan dat de opmerkingen zijn verwerkt en dat dit is wat het is. Daar ben ik het wel met hem eens, neemt niet weg dat er nog een discussie over details zou kunnen ontstaan.

Het proces om partijen samen aan tafel te krijgen is zeer moeizaam verlopen. De mailwisseling is niet heel interessant, maar als je er een indruk van wilt krijgen is deze opgeslagen op de H schijf. Op zowel 14/7 als 16/7 hadden we momenten gereserveerd voor een overleg en ook beide partijen waren zo ver dat ze zich wilden laten vertegenwoordigen, het rapport was af, maar de omwonenden lieten op 13/7 weten dat ze zich hadden vergist over de beschikbaarheid van hun vertegenwoordiger. Samen met de commissaris hebben we het proces expres op z'n beloop gelaten om zelf niet in een bepalende positie te komen. Het windpark zegt er namelijk een belang bij te hebben om zsm tot een gesprek te komen en de omwonenden geven aan even tijd te willen en dat dat moet kunnen. De haast van het windpark zit hem er in dat zij het rapport [redacted] willen uitvoeren als het niet tot overeenstemming komt over het aandeelhouderschap. Dat moet voor Financial Close (eind september) anders is er geen sprake meer van risico-dragende deelname. Omwonenden hebben de gedachte dat het windpark uberhaupt al van plan is om [redacted] uit te voeren en er niet serieus inzitten. Windpark zegt dat omwonenden weer niet betrouwbaar zijn….etc, etc….

Nog 2 aandachtpunten

Het waterschap is voor 15% aandeelhouder in windpark Hanze. Op 15/7 krijg ik een email met het verzoek af te stemmen over een woordvoeringslijn. Ik heb gevraagd vanuit welke hoedanigheid ze de vraag stellen. Ik kreeg de reactie dat dit vanuit de rol als aandeelhouder was. Ik heb geantwoord dat het vanuit onze neutrale en onafhankelijke positie niet mogelijk is. Ik heb de indruk dat de rolopvatting wel vaker vertroebelt in dit proces. Goed om daar alert op te zijn.

Op 16/7 krijg ik een mail vanuit een ander deelpark van windplan Groen dat zij hulp van het ministerie nodig hebben. Zij willen een gedoogplichtprocedure inzetten en dat is nodig om eind september Financial Close te bereiken. Ik vraag me af of ze daar niet rijkelijk laat mee zijn en welke consequenties dit heeft voor het bereiken van de FC.

Vervolg

Op 16/7 heb ik daarom de laatste mail verzonden met de boodschap dat het mijn laatste dag is, dat er volgende week niemand beschikbaar is om het overleg te faciliteren en dat Jop Fackeldey er vanaf 26 juli is. Om afspraken te maken kan er contact worden opgenomen met zijn secretariaat.

Als er een afspraak wordt gemaakt stel ik de volgende agenda voor:

* Kennismaking
* Introductie: waarom deed de provincie deed ook al weer? Geen 3e bemiddeling wel nog een laatste gesprek.
* Intenties: vraag elke partij met welke intenties ze aan tafel zitten
* Reflectie op bevindingen van [redacted]: hoe kijkt elke partij naar zijn uitspraak over aandeelhouderschap?
* Gesprek: wat hebben partijen van elkaar nodig om tot overeenstemming te komen?
* Afsluiting: wat spreken partijen af over de communicatie?

Relevante contactpersonen

Windpark Hanze (WPH)

1e contactpersoon – [redacted]
([redacted]@windunie.nl<mailto:[redacted]@windunie.nl>
06[redacted])

Directie:
[redacted]@windparkhanze.nl<mailto:[redacted]@windparkhanze.nl>
[redacted]@zuiderzeeland.nl<mailto:[redacted]@zuiderzeeland.nl>

Aandeelhouders:
[redacted]@solcon.nl<mailto:[redacted]@solcon.nl>,
[redacted]@zuiderzeeland.nl<mailto:[redacted]@zuiderzeeland.nl>,
[redacted]@hotmail.com<mailto:[redacted]@hotmail.com>,
[redacted]@gmail.com<mailto:[redacted]@gmail.com>

[redacted]@koddelandbouw.nl<mailto:info@koddelandbouw.nl>
[redacted]@kluifhooft.nl<mailto:[redacted]@kluifhooft.nl>

Vereniging van Omwonenden Windpark Hanze (VOWH)

1e contactpersoon: [redacted]
([redacted]@solcon.nl<mailto:[redacted]@solcon.nl> 06 [redacted])

[redacted]@live.nl<mailto:[redacted]@live.nl>,
[redacted]@wielinkbv.nl<mailto:[redacted]@wielinkbv.nl>,

Adviseurs/Bemiddelaars

[redacted] – Value Pro
([redacted]@valuepro.nl<mailto:[redacted]@valuepro.nl>
06[redacted])

[redacted]@hotmail.com<mailto:[redacted]@hotmail.com>,
[redacted]@gmail.com<mailto:[redacted]@gmail.com>,
[redacted]@gmail.com<mailto:[redacted]@gmail.com>,
[redacted]@gmail.com<mailto:[redacted]@gmail.com>

[redacted]

[redacted]

[redacted]

Provincie Flevoland

T 0320-[redacted]

M 06-[redacted]

E
[redacted]@flevoland.nl<mailto:[redacted]@flevoland.nl>

W www.flevoland.nl<http://www.flevoland.nl/>

www.linkedin.com/in/[redacted]<http://www.linkedin.com/in/[redacted]>

[redacted]

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Onderwerp: Fwd: WPH stichtingsvariant om mede-eigenaarschap vorm te geven
Datum: maandag 2 augustus 2021 14:32:34

Dit is de toelichtende mail van [redacted]. Moeten we misschien tzt doorsturen.

Van: [redacted] <[redacted]@gmail.com>
Datum: 18 maart 2021 om 17:03:34 CET
Aan: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: Antw: WPH stichtingsvariant om mede-eigenaarschap vorm te geven

Beste Jop,

Mbt tot je vraag om toelichting op de vorm en inrichting van de stichting het volgende.

Mijn voorstel heeft twee ankers.

Ten eerste, bij het moment van financial close binnenkort zullen de externe financiers, zo is mijn ervaring, een rechtspersoon als medebelegger eisen inplaats van individuele personen.
Ten tweede is in het Advies M/dV aangegeven dat naast een financiële participatie een goede informatietoegang tot de ondernemingsadministratie, een prioritair aspect voor de omwonenden is. Dat is terecht, echter door het diepe wantrouwen tussen partijen kan dat m.i. alleen door een onafhankelijke schakel ingevuld worden.

Bij de inrichting van de stichting spelen in het bijzonder de volgende 3 zaken:

De doelstelling.
Nadat de belangstelling van
de omwonenden geïnventariseerd is, legt de stichting de financiële rechtshandelingen tussen WPH en de omwonenden juridisch vast.
De stichting int, beheerd en bewaakt deze financiële inleg bij WPH. En is verantwoordelijk voor een correcte afhandeling van de financiële transacties (o.a. omwonendevergoeding en rendement gerelateerde rente) tussen WPH en de omwonenden.
De stichting is het communicatie kanaal tussen de omwonenden en WPH en vult dat naar behoefte in.

Het bestuur.
Het bestuur bestaat uit drie onafhankelijke personen, één voor te dragen door de omwonenden en één voor te dragen door WPH.
Deze twee bestuurders dragen samen de voorzitter voor.
De voorzitter heeft toegang tot de directie van WPH en is als adviseur aanwezig bij de Algemene vergadering van Aandeelhouders, zodat hij over alle gewenste informatie kan beschikken.
Het bestuur is verantwoordelijk voor de organisatie en uitvoering van de taken voortkomend uit de doelstelling.

Financien.
De kosten voor de stichting worden gedurende de gehele exploitatieperiode gedragen door WPH. WPH is ook verantwoordelijk voor voldoende liquide middelen voor de stichting, zodat zij haar taak naar behoren kan uitvoeren.

Ten slotte.
In bovenstaande spreek ik over omwonenden en noem de VOWH niet bij naam. Dat vindt zijn oorzaak in het feit dat 1/3 van de omwonenden, nadat zij 2 keer bezocht zijn door de vereniging geen lid wensen te zijn. Zij willen zich niet vertegenwoordigd laten zijn door VOWH. Dat laat onverlet dat de vereniging een rol kan spelen bij het voorstellen van een bestuurder o.i.d.

Hopelijk kun je hier mee verder Jop,
Goede groet,
[redacted].

Op 15 mrt. 2021, om 15:55 heeft Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:

Beste [redacted],

Ter voorbereiding op het gesprekken onder leiding van de Commissaris van de Koning zou ik je willen vragen om het

eerder genoemde concept van de stichtings-variant wat verder uit te werken. Graag zou ik terugzien op welke wijze het mede-eigenaarschap via de stichting vorm kan krijgen en hoe omwonenden dan ook in hun informatiebehoefte worden voorzien. Zou je deze uitwerking uiterlijk 22 maart met me kunnen delen?

Hartelijk dank alvast voor je medewerking.

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey

disclaimer
http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Onderwerp: Re: Opdracht ValuePro / [redacted]
Datum: donderdag 12 augustus 2021 12:24:52

Dit moeten we natuurlijk doen, maar kom jij er uit met opdrachten en andere moeilijke administratieve zaken ??

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 12 aug. 2021 om 11:42 heeft [redacted] | ValuePro <[redacted]@valuepro.nl> het volgende geschreven:
>
> Geachte mevrouw [redacted], beste [redacted],
>
> Bij het verstrekken van de opdracht aan mij middels ValuePro eind mei 2021, is afgesproken dat de opdracht door kan lopen tot een maximumbedrag van [redacted]. Dit bedrag is inmiddels bereikt. Zoals duidelijk wordt uit de correspondentie is de wens mij bij aanvullende overleggen te betrekken en willen de partijen dat ik diverse vragen beantwoordt. Hiervoor zal ik ook diverse berekeningen moeten doen en denk ik aanvullend 15 tot 20 uren nodig te hebben, maar ook dat blijft een inschatting.
>
> Graag verneem ik of Provincie Flevoland akkoord gaat met het aanvullend in rekening brengen van mijn uren, waar door het overleg gisteren eigenlijk al mee begonnen is. Het uurtarief van [redacted] BTW blijft verder onveranderd, net als alle andere voorwaarden met uitzondering van het gestelde plafond. Ik verneem graag op korte termijn uw reactie, zodat ik snel mijn werkzaamheden kan voortzetten.
>
> **Met vriendelijke groet**,
>
> **drs [redacted] RV RAB**
> *Partner | Waarderingsspecialist*
>
> ValuePro Haarlem B.V. | Mollerusweg 62 | 2031 BZ Haarlem
> **T:** 023- 2100151 | **M:** +31 [redacted] | www.valuepro.nl
>
> <image007.jpg>
>
> Deze e-mail met eventuele bijlage(n) is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n). Indien u dit bericht ontvangt terwijl het niet voor u bestemd is, dan wordt u dringend verzocht de afzender hierover onverwijld per e-mail of telefonisch te informeren en het bericht met de eventuele bijlage(n) te vernietigen, zonder daarvan een kopie te maken dan wel de inhoud te gebruiken en/of aan derden mede te delen. Afzender staat niet in voor de juiste, volledige en virusvrije overbrenging van de inhoud van een verzonden e-mail, noch voor tijdige ontvangst daarvan. Afzender aanvaardt met betrekking tot voorgaande geen enkele vorm van aansprakelijkheid voor directe en/of indirecte schade. Op alle diensten en/of werkzaamheden van ValuePro Haarlem B.V., ingeschreven in de Kamer van Koophandel onder nummer 59959215, zijn Algemene Voorwaarden

van toepassing waarin een beperking met betrekking tot de aansprakelijkheid is opgenomen deze zijn te raadplegen op onze website.

Van: [redacted] | Windunie <[redacted]@windunie.nl>
Verzonden: woensdag 11 augustus 2021 19:29
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted]@zuidenwind.org; [redacted] | ValuePro <[redacted]@valuepro.nl>
Onderwerp: RE: afspraken nav overleg 2 augustus

Goedemiddag mw. [redacted],

In antwoord op uw afsprakenoverzicht van 2/8 j.l. van het gesprek met Jop Fackeldey wilde ik u graag even informeren over de voortgang van de gesprekken. Vandaag (11/8) hebben [redacted], [redacted] en ondergetekende elkaar uitgebreid gesproken over de door u geschetste opties, alsmede het bredere verband waarbinnen deze beschouwd worden. Op basis daarvan hebben we enkele vragen aan de heer [redacted] geformuleerd, die aan heeft gegeven dat hij deze naar verwachting voor eind volgende week in een concept rapportage kan beantwoorden. Deze rapportage zal in de kern een update zijn van de eerder verstrekte rapportage. Ten behoeve van deze update legt WPH nog een contact tussen de heer [redacted] en haar huidige financieel adviseur.
Net als de vorige keer zou ik willen voorstellen dat het concept-rapport eerst ter vrijgave wordt voorgelegd aan beide partijen, om te voorkomen dat er gevoelige informatie in belandt.

Gegeven het hiervoor geschetste tijdpad lijkt het ons minder zinvol om 16/8 reeds een gesprek met de heer Fackeldey te hebben (zoals wel reeds gepland). Wij denken dat een gesprek op 23/8 (voor 12 uur) of 24/8 meer toegevoegde waarde heeft, aangezien de heer [redacted] dan een toelichting kan geven op zijn concept-bevindingen. Is het wellicht mogelijk om de afspraak die wij gemaakt hebben voor maandag 16/8 aanstaande te verplaatsen naar 1 van bovenstaande data?

Daarnaast zal de heer [redacted] u separaat benaderen met een aanvullend voorstel ten behoeve van zijn inzet in deze.

Mocht u nog vragen hebben nav dit bericht dan ben ik op onderstaand nummer bereikbaar.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Manager Ontwikkeling & Realisatie
<image008.jpg>

-
[redacted]@windunie.nl
T +31 (0)30 [redacted] | M +31 (0)6 [redacted]
Aanwezig: Maandag – Vrijdag

Bezoekadres: [redacted] Utrecht

Postadres: Postbus 4098 | 3502 HB | Utrecht
www.windunie.nl | Routebeschrijving

<image009.jpg>

<image010.jpg>

<image011.jpg>

<image012.jpg>

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: donderdag 5 augustus 2021 11:46
Aan: [redacted]@zuidenwind.org; [redacted] | Windunie <[redacted]@windunie.nl>
CC: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: afspraken nav overleg 2 augustus

Goedemiddag heren,

Zoals afgesproken en op verzoek van gedeputeerde Fackeldey stuur ik u bij deze nog de afspraken zoals die zijn gemaakt op maandag 2 augustus.

a. de vertegenwoordigers van beide partijen praten met elkaar door over de twee oplossingsvarianten ([redacted] en aandeelhouderschap met consensusdocument als peildatum). Getracht wordt bij dit gesprek ook Jeroen de Heer te vragen *(NB: het overleg met Jeroen de Heer staat gepland voor woensdag 11 augustus)*
b. vervolggesprek met gedeputeerde Fackeldey op maandag 16 augustus waarin duidelijk moet worden of er voldoende basis is om dit traject op weg naar een oplossing te vervolgen of niet.
c. de vertegenwoordigers van beide partijen ontvangen van de provincie de toelichting van [redacted] op zijn verkennende gedachten over een stichting
(NB: Deze mail is maandag 2 augustus verstuurd)

Mocht ik in uw beleving de afspraken zoals hierboven beschreven verkeerd hebben begrepen of genoteerd, dan hoor ik dat graag van u.

Wij zien en spreken elkaar in elk geval maandag 16 augustus weer in het provinciehuis in Lelystad.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted] | [redacted] gedeputeerde Harold Hofstra
M: 06-[redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl
W: www.flevoland.nl
Werkdagen: maandag tot en met donderdag

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted] | Windunie
Cc: [redacted]@zuidenwind.org; [redacted] ; [redacted]
Onderwerp: Re: WPH - bevindingenrapport [redacted]
Datum: maandag 23 augustus 2021 13:27:14

Heren,

Dank voor jullie bericht. We zien elkaar idd morgenvroeg. Wat mij betreft is het vertrekpunt het verslag van de vorige keer:
“ a. de vertegenwoordigers van beide partijen praten met elkaar door over de twee oplossingsvarianten [redacted]+ en aandeelhouderschap met consensusdocument als peildatum). Getracht wordt bij dit gesprek ook [redacted] te vragen *(NB: het overleg met [redacted] staat gepland voor woensdag 11 augustus)*
b. vervolggesprek met gedeputeerde Fackeldey op maandag 16 augustus waarin duidelijk moet worden of er voldoende basis is om dit traject op weg naar een oplossing te vervolgen of niet.
c. de vertegenwoordigers van beide partijen ontvangen van de provincie de toelichting van [redacted] op zijn verkennende gedachten over een stichting *(NB: Deze mail is maandag 2 augustus verstuurd)”*

Graag wordt ik dan morgenochtend bijgepraat, ook tav onderstaand. Mij bekruipt het ongemakkelijke gevoel dat ik in formele zin weliswaar opdrachtgever ben maar in de praktijk slechts degene die de rekening betaalt. Graag hoor ik welke vraag waarom en met welk doel aan [redacted] gesteld is en wissel ik met U van gedachten over het vervolg van dit traject.

Met vriendelijke groet

Jop Fackeldey

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 22 aug. 2021 om 22:08 heeft [redacted] | Windunie <[redacted]@windunie.nl> het volgende geschreven:
>
> Geachte heren Fackeldey en [redacted], beste Jop en [redacted],
>
> Onderstaand bericht heb ik zojuist aan [redacted] gestuurd:
>
> *“Nogmaals dank voor het tijdig toesturen van het bevindingenrapport waarin je ingaat op de waardering van Windpark Hanze. We hebben dit weekend, conform afspraak, benut om na te gaan of we de bevindingen in dit rapport navolgbaar vinden en of het rapport geen informatie bevat die niet voor publicatie geschikt is. Helaas is het antwoord op beide vragen op dit moment ontkennend: we hebben moeite om de waardering in jouw meest recente rapport in lijn te brengen met je eerdere oordeel over de wijze waarop de waardering is uitgevoerd door WPH.*
>
> *Daarom willen wij graag voorstellen dat jij komende week een moment prikt samen*

met onze financieel adviseur ([redacted], je hebt afgelopen week ook reeds contact met hem gehad) en mogelijkerwijs ook met de waarderingsspecialist die al eerder een voorstel heeft gedaan voor een (economische) waarde van WPH ([redacted]).

Om eea vlot te laten verlopen stellen wij voor dat [redacted] en jij elkaar rechtstreeks benaderen voor een afspraak. [redacted] is morgen helaas zeer beperkt beschikbaar, maar heeft in de loop van deze of volgende week meer ruimte.

Ik zal ook met de gedeputeerde en met de heer [redacted] dit bericht delen en met hen overleggen over het gewenste vervolg."

Uit het bovenstaande blijkt dat WPH op dit moment nog niet in staat is om het rapport van [redacted] vrij te geven. Ik stel echter wel voor dat wij elkaar dinsdag alsnog op de afgesproken tijd ontmoeten, teneinde met elkaar te overleggen over het lopende proces, het eventuele vervolg en de posities van onze beider achterbannen. Zonder tegenbericht tref ik jullie dinsdag om 8 uur in Lelystad, op het provinciehuis. Tot dan!

Met vriendelijke groet,

[redacted]
<image001.jpg>

[redacted]@windunie.nl
T +31 (0)30 753 31 00 | M +31 (0)6 [redacted]
Aanwezig: Maandag – Vrijdag

Bezoekadres: Van Deventerlaan 30 – 40 | 3528 AE | Utrecht
Postadres: Postbus 4098 | 3502 HB | Utrecht
www.windunie.nl | Routebeschrijving

<image002.jpg>

<image003.jpg>

<image004.jpg>

<image005.jpg>

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted] | ValuePro
Cc: [redacted]@zuidenwind.org; [redacted] | Windunie
Onderwerp: Re: Herberekening waarden Windpark Hanze
Datum: dinsdag 24 augustus 2021 21:35:18

Prima, dank voor het bericht

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 24 aug. 2021 om 13:51 heeft [redacted] | ValuePro <[redacted]@valuepro.nl> het volgende geschreven:
>
> Beste [redacted] en [redacted],
>
> Zojuist heb ik een overleg gehad met [redacted], de financieel specialist van windpark Hanze. Hij gaf aan dat hij mijn berekeningen kon volgen, maar had kanttekeningen bij aannames en uitgangspunten. Hiervoor gaat hij mij deze week aanvullende informatie sturen, die we maandag 30 augustus zullen bespreken. Vervolgens is het aan mij om te beoordelen of daar nog aanpassingen uit voort komen. Daarna kan ik mijn rapport bespreken met [redacted]. Bij deze zijn jullie op de hoogte van het vervolg.
>
> **Met vriendelijke groet**,
>
> [redacted]
>
> ValuePro Haarlem B.V. | Mollerusweg 62 | 2031 BZ Haarlem
> **T:** 023- 2100151 | **M:** +31 6[redacted] | www.valuepro.nl
>
> <image006.jpg>
>
> Deze e-mail met eventuele bijlage(n) is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n). Indien u dit bericht ontvangt terwijl het niet voor u bestemd is, dan wordt u dringend verzocht de afzender hierover onverwijld per e-mail of telefonisch te informeren en het bericht met de eventuele bijlage(n) te vernietigen, zonder daarvan een kopie te maken dan wel de inhoud te gebruiken en/of aan derden mede te delen. Afzender staat niet in voor de juiste, volledige en virusvrije overbrenging van de inhoud van een verzonden e-mail, noch voor tijdige ontvangst daarvan. Afzender aanvaardt met betrekking tot voorgaande geen enkele vorm van aansprakelijkheid voor directe en/of indirecte schade. Op alle diensten en/of werkzaamheden van ValuePro Haarlem B.V., ingeschreven in de Kamer van Koophandel onder nummer 59959215, zijn Algemene Voorwaarden van toepassing waarin een beperking met betrekking tot de aansprakelijkheid is opgenomen deze zijn te raadplegen op onze website.
>
> ---
>
> **Van:** [redacted] <[redacted]@Zuidenwind.org>
> **Verzonden:** maandag 23 augustus 2021 09:08
> **Aan:** [redacted] | Windunie' <[redacted]@windunie.nl>
> **CC:** [redacted] | ValuePro <[redacted]@valuepro.nl>; 'Jop Fackeldey'

[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: RE: Herberekening waarden Windpark Hanze

Goede morgen [redacted],
Dank voor het delen van de mail..
In de (openbare) stukken bij de besluitvorming in 2018 staan dezelfde overwegingen.
Dat is consistent.

Mijn benadering is overigens gebaseerd op die stukken uit 2018.
Hartelijke groet en tot morgen

[redacted]

Van: [redacted] | Windunie [mailto:[redacted]@windunie.nl]
Verzonden: maandag 23 augustus 2021 08:34
Aan: [redacted]@zuidenwind.org; Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] | ValuePro <[redacted]@valuepro.nl>
Onderwerp: RE: Herberekening waarden Windpark Hanze

Beste [redacted] en Jop,

Bijgaand de mail die ik vorige week aan [redacted] stuurde inzake de betrokkenheid van WS ZZL bij WPH.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
<image007.jpg>

[redacted]@windunie.nl
T +31 (0)30 [redacted] M +31 (0)6 [redacted]
Aanwezig: Maandag – Vrijdag

Bezoekadres: [redacted] | Utrecht
Postadres: Postbus 4098 | [redacted] | Utrecht
www.windunie.nl | Routebeschrijving

<image008.jpg>

<image009.jpg>

<image010.jpg>

<image011.jpg>

Van: [redacted] | ValuePro <[redacted]@valuepro.nl>
Verzonden: vrijdag 20 augustus 2021 16:07

Aan: [redacted]@zuidenwind.org
CC: [redacted] | Windunie <[redacted]@windunie.nl>
Onderwerp: RE: Herberekening waarden Windpark Hanze

Beste [redacted],

Ik heb zojuist de eerste aanzet van mijn conceptrapportage verstuurd naar de mensen van windpark Hanze. Zodra zij hebben gereageerd en ik eventuele aanpassingen heb doorgestuurd, stuur ik de rapportage ook naar jou.

Wat betreft de gegevens over de instap van ZZL, heeft [redacted] mij een e-mail gestuurd met een korte toelichting. Deze e-mail heb ik eigenlijk beperkt gebruikt, omdat het inhoudelijk niet heel veel toevoegt. Steef kan de e-mail ook naar jou doorzetten, maar dat laat ik aan hem.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

ValuePro Haarlem B.V. | Mollerusweg 62 | 2031 BZ Haarlem
T: 023- 2100151 | **M:** +31 6[redacted] | www.valuepro.nl

<image006.jpg>

Deze e-mail met eventuele bijlage(n) is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n). Indien u dit bericht ontvangt terwijl het niet voor u bestemd is, dan wordt u dringend verzocht de afzender hierover onverwijld per e-mail of telefonisch te informeren en het bericht met de eventuele bijlage(n) te vernietigen, zonder daarvan een kopie te maken dan wel de inhoud te gebruiken en/of aan derden mede te delen. Afzender staat niet in voor de juiste, volledige en virusvrije overbrenging van de inhoud van een verzonden e-mail, noch voor tijdige ontvangst daarvan. Afzender aanvaardt met betrekking tot voorgaande geen enkele vorm van aansprakelijkheid voor directe en/of indirecte schade. Op alle diensten en/of werkzaamheden van ValuePro Haarlem B.V., ingeschreven in de Kamer van Koophandel onder nummer 59959215, zijn Algemene Voorwaarden van toepassing waarin een beperking met betrekking tot de aansprakelijkheid is opgenomen deze zijn te raadplegen op onze website.

Van: [redacted] <[redacted]@Zuidenwind.org>
Verzonden: donderdag 19 augustus 2021 19:25
Aan: [redacted] | ValuePro <[redacted]@valuepro.nl>
CC: [redacted] | Windunie' <[redacted]@windunie.nl>
Onderwerp: RE: Herberekening waarden Windpark Hanze

Dag [redacted]
Prima en dank voor je inzet ..
Ik neem aan dat je ook de gegevens van de instap van ZZL hebt verkregen zodat we die in ons gesprek kunnen betrekken .

[redacted]

Van: [redacted] | ValuePro [mailto:[redacted]@valuepro.nl]
Verzonden: donderdag 19 augustus 2021 16:10
Aan: [redacted]@zuidenwind.org' <[redacted]@zuidenwind.org>
CC: [redacted] | Windunie' <[redacted]@windunie.nl>
Onderwerp: Herberekening waarden Windpark Hanze

Beste [redacted],

Ik heb vandaag de financiële prognose van Windpark Hanze ontvangen. Na een eerste beoordeling heb ik vooralsnog geen vragen of zaken waardoor ik niet verder kan. Zodoende wil ik starten met het opstellen van mijn rapportage. Ik hoop morgenmiddag mijn eerste aanzet / concept af te hebben die ik eerste aan Windpark Hanze zal voorleggen, alleen blijft deze timing een indicatie. Ik leg het eerst voor aan Windpark Hanze, zodat zij kunnen beoordelen of ik geen (te) gevoelige informatie heb opgenomen.

In het meest gunstige geval kan Windpark Hanze vrijdag (=morgen) aan het einde van de dag een terugkoppeling geven. Dan kan ik maandag(ochtend) het conceptrapport afronden en rondsturen, zodat we het dinsdagochtend met Fackeldey kunnen bespreken.

Als het toch niet lukt om morgenmiddag mijn eerste aanzet / concept af te hebben, dan gebruik ik het weekend om toch tot een versie te komen. In dat geval kunnen de mensen van Windpark Hanze er maandagmorgen naar kijken en lukt het hopelijk maandag aan het einde van de dag om het conceptrapport af te ronden en rond te sturen. Dan ben ik nog net op tijd voor het gesprek met Fackeldey.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

ValuePro Haarlem B.V. | Mollerusweg 62 | 2031 BZ Haarlem
T: 023- 2100151 | **M:** +31 6[redacted] | www.valuepro.nl

<image006.jpg>

Deze e-mail met eventuele bijlage(n) is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n). Indien u dit bericht ontvangt terwijl het niet voor u bestemd is, dan wordt u dringend verzocht de afzender hierover onverwijld per e-mail of telefonisch te informeren en het bericht met de eventuele bijlage(n) te vernietigen, zonder daarvan een kopie te maken dan wel de inhoud te gebruiken en/of aan derden mede te delen. Afzender staat niet in voor de juiste, volledige en virusvrije overbrenging van de inhoud van een verzonden e-mail, noch voor tijdige ontvangst daarvan. Afzender aanvaardt met betrekking tot voorgaande geen enkele vorm van aansprakelijkheid voor directe en/of indirecte schade. Op alle diensten en/of werkzaamheden van ValuePro Haarlem B.V., ingeschreven in de Kamer van Koophandel onder nummer 59959215, zijn Algemene Voorwaarden van toepassing waarin een beperking met betrekking tot de aansprakelijkheid is opgenomen deze zijn te raadplegen op onze website.

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]@live.nl; [redacted]@wielinkbv.nl; [redacted]; [redacted]
Cc:
Onderwerp: Re: Een bericht van bert en even benieuwd hoe het resultaat Hanze bv geworden is
Datum: maandag 30 augustus 2021 14:43:30

Beste [redacted],

Allereerst heel veel sterkte. [redacted]. Heftig. WPH en de omwonende zijn via 2 adviseurs nog steeds in gesprek om te proberen en wederzijds bevredigende oplossing te vinden. Er wordt hard aan gewerkt dus we houden - zoals altijd - goede hoop.

Groet en veel beterschap en sterkte !

Jop

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 30 aug. 2021 om 14:22 heeft [redacted] <[redacted]@hotmail.com> het volgende geschreven:
>
> Beste mensen,
> [redacted]
> Groeten
> [redacted]
>
> Verstuurd vanaf mijn iPad

V e bo ckdag
A n
Onde we p | Va ue H
Da sse Vrsd g 26 s jdenber 2021 14 ss 54

Ve stsus d vusuf m jn Phone

Beg n doo gestsus d be cht

Van | Va ueP e @va uep o n >
Datu 27 septembe 2021 om 14 55 CEST
Aan Jop Fooke dey | @f evo and n >
Kop p @ sbe g osp
Onde H

He en

Vi de nanc ewl pec al st van w ndpa k Hanze k ewg k de ospne k ng dat mi n conclu e bij punt 3 van bi lage 1 in mi n noti ie onju st is Hie n concludee k dat de geb uikte gegevens n et o nauwel jks geschikt zi n voo deze casus bij de bespal ng doo het B van de WACC ve mogenskostenvoe en doo middel van CA M attendee de mij e op dat n b j age C van het Eindadv es bas sbed agen SDE= 2019 eact es ijn opgenomen op

D t bevest gt wel m jn conclu e dat de geb ui kte gegevens voo CA M n et b u kbaa wa en Echte gee t B aan uite nde k k en om d e eden CA M n et geb uikt te hebben

hew t gev aagd dit aan te passen o aan te vu len n m jn not t e De aanpassing hee t echte geen inv oed op de uitkoms en in mi n noti ie en de even ue e aanpassing zal bepe kt zi n Zodoende leek het me voo nu het beste om d t pe e-mail aan u doo te geven en mo gen t jdens het ove leg e besp eken Mogel jk komen e nog ande e zaken naa so en en dan kunnen die even uwel ook nog ve we kt wo den

Met v endel jke g oet

Vaue o
Ve ronden maandag 27 septembe 2021 19 55
Aan Jop ackeldey | @ evo and n > | W ndun e @windunie n >
C @fiebe g osp.nohtp
Onde we p Ml ve vo gac ste W H

He en

De inhoude i ke eact es va > heb k beoo dee d en opgenomen als bij agen in de noti ie Daa heb ik m jn eac ies dan wee aan toegevoegd in de o igine e noti ie heb k a leen d e zaken aangepa t d e ik nod g achtte om de not t e vol eid g e maken en a te onden G aag besp eek ik de noti ie woen dag met jul ie tot dan

Met v endel jke g oet

Vaue o
Ve ronden dinsdag 7 septembe 2021 17 34
Aan Jop ackeldey | @ evo and n > | W ndun e @windunie n > @zu denwind o g
C @fiebe g osp.nohtp
Onde we p Ml ve vo gac ste W H

He en

Nu du de i k s dat de gehe mhoud ng gewaa bo gd s stuu ik b j deze m jn concept appo tage

Met v endel jke g oet

Vaue o
Ve ronden dinsdag 7 septembe 2021 16 02
Aan | Va ue o
C | Windunie
Onde we p Ml ve vo gac ste W H

Vo gens m j wel De onde tekende gehe mhoud ngsve kla ng is inm dde s ontvangen

G oet

Jop ackeldey

Ve tsus d vana m i n i ad

Op 7 sep 2021 om 13 48 hee | Va ue @vaue o nl> het volgende gesch even

---

He en

In navolg ng van de onde staande e-ma l ik de ve volg appo tage (in concept) opgesteld inzake de pa ic pa ie van omwonenden n W ndpa k Hanze De v aag s o de ve t ouwel jkheid ntmiddels voldoende gebo gd is (m dde s een NDA o ande zins) en k daa mee het appo t kan ondstu en? H e voo belde k al met ovinc e evo and in de pe soon vo maa k k eegha voicema l. G aag ontvang k een eac ie van de ovinc e voo dat k ove ga tot het onds u en van het document waa voo alvast bedankt

Met v iende i ke g oet

Va ue o Haa em B V. | Mol e uswag 62 | 2031 BZ Haa lem
T 023- 2300151 | M +31 | h.tps...eu.01.sa.el.nks.p otect.on.ou.look.com..7
u.l.https%3A%2..%2..www.ns.em.e%2e..&amp.da..e..04%7C01%7Cdehee.%40vaueo..o.nl%7C7754c61ea9a43e6.869084972080.34%7Cea8aa.9e.8ba4840b13655d66667.06c%7C%7C%7C%7C637666201217135859%7CUnknown%7CTW..ebGZ.b3dlleeyWI.oiMCAw..AwMDAi..CiO.in.V2.iuMzI..CBT.6k1haWuc..CiVCiBMzN3D%7C1000&amp.sda..e..IiBmaG..X.Twy..1hkYiUsI%2..h.IaO9vyxsa.iUyG.Kbo..ov%3D&amp..e.e.ved..0chitps...eu.01.sa.e.nks.p.o.ec.on.ou.look.com..7
u.l.https%3A%2..%2..www.ns.uesc.n.nt%2..&amp.da..e..04%7C01%7Cdehee.%40vaueo..o.nl%7C7754c61ea9a43e6.869084972080.34%7Cea8aa.9e.8ba4840b13655d66667.06c%7C%7C%7C%7C637666201217135859%7CUnknown%7CTW..ebGZ.b3dlleeyWI.oiMCAw..AwMDAi..CiO.in.V2.uMzI..CBT.6k1haWuc..CiVCiBMzN3D%7C1000&amp.sda..e..IiBmaG..X.Twy..1hkYiUsI%2..h.IaO9vyxsa.iUyG.Kbo..ov%3D&amp..e.e.ved..0>

<h.tps...eu.01.sa.el.nks.p otect.on.outlook.com..7
u.l.https%3A%2..%2..www.va.uesc.n.nt%2..&amp.da..e..04%7C01%7Cdehee.%40vaueo..o.nl%7C7754c61ea9a43e6.869084972080.34%7Cea8aa.9e.8ba4840b13655d66667.06c%7C%7C%7C%7C637666201217135859%7CUnknown%7CTW..ebGZ.b3dlleeyWI.oiMCAw..AwMDAi..CiO.in.V2.uMzI..CBT.6k1haWuc..CiVCiBMzN3D%7C1000&amp.sda..e..IiBmaG..X.Twy..1hkYiUsI%2..h.IaO9vyxsa.iUyG.Kbo..ov%3D&amp..e.e.ved..0>
<image006.jpg>

Doce e mail ent eve tuele k dy ats ts ue t ouwel jk en ui slu tend be temd voo de gead essee die(n) ndien u d t be cht ontvangt te w jl het niet voo u belstemd is dan wo dt u d ingend ve zocht de a zende hie ove onwe wil ld pe e-ma l o te e omsch te n o me en en het be icht met de even ue e bl age(n) te we en ge zonde daa van een kopie te maken dan wel de nhoud te geb u iken en o aan de dien mede te delen A zende s aat n et n voo de uls e vo leg de en vi uou r e ove b enging van de inhoud van een ve zonden e-ma l noch voo i d ge ontvangst daa van A zende aansaa dt met bet ekk ng tot voo gaande geen enkele vo m van aansp ake i khe d voo di ecte en o ind ecte schade Op a le diensten en o we kzaamheden van Value o Haa em B V nge ch even in de Kame van Koophandel onde numme 59959215 z jn Agemene Voo waa den > van toepas ingwaa in een bepe k ng met bet ekking ot de aansp akel jkhe d is opgenomen deov in te aadp egen op onze webs ec>

Va | Windun e
Ve onden woen dag 25 augus us 2021 08 05
Aan Jop ackeldey | @windunie nl>
C @zu denwind o g
Onde we p ve vo gac ste W H

Bes e Jop

Nogmaals dank voo het intense doch ee z voo le gesp ek gis e en op het ou nciehuis Zoals beloo d hee gste enm ddag con act gehad mi ove de gegevens d e e oen aange ewe d hee t gek egen en geb u ikt hee t bij de waa de ing Daa b j hebben z j vastgeste d dat e nog een s ag nod g s om de gegevens aan te laten slui en bij de waa de ingsmethode die ik een hantee t Eelko spant z ch in om deze week de u ste aanvu lende gegevens aan te eve en en hee t me gesp oken dat h j maandag a s (30 8) dit nog 1x m doo noemt De ve wac ht ng s dat daa na het appo t ve sp eid lijn wo den onde de gead essee den (u tgaande van de ve t ouwel jkheid ca s we daa g ste en nogmaa s owe gesp oken hebben) Ik heb de d ect e van W H gev aagd om een voo stel voo een NDA op te tel en die A be t en de ov ricie owe een zouden kunnen komen d t al ook deze week gedeeld wo den

Ik heb de da a 24 9 ge p ek mi en 29 9 (gesp ek met hetzel de geselschap a s gste en) genstee d Een datum was o ekkaa sp eken om d epe in te gaan op de nanc ee-techni che de a s van het appo t s nog n et we ge teld maa ik ve t ouwe op dat de e 3 he en daa onde ing ut kunnen komen

Voo nu wens ik ul ie v uch ba e weken oe en ve heug ik me e op e kaa na 20 9 wee e t e en

Met v iende i ke g oet

<image007.jpg>

<image008.jpg>

<image009.jpg>

<image010.jpg>

<image011.jpg>

***d ucla ma ***

h.tps...eu.01.sa.el.nks.p otect.on.outlook.com..7c.l.https%3A%2..%2..www..evo.and.n%2..n.o.mat.e%2..Disc.aime..e-mai.&amp.da..e..04%7C01%7Cdehee.%40vaueo..o.nl%7C7754c61ea9a43e6.869084972080.34%7Cea8aa.9e.8ba4840b13655d66667.06c%7C%7C%7C%7C637666201217145816%7CUnknown%7CTW..ebGZsb3dlleeyWI.oiMCAw..AwMDAi..CiOi.inV2.uM..ii.C.BT.6ik1haWuc.CiVCiBMzN3D%7C1000&amp.sdata..OlCDy4mEsOkAaWBt%2fcMmWM.4e54EiEaMiboBVc2c.eUCf4%3D&amp..e.e.ved..0

Inleiding

Op 13 juli 2021 is door [redacted] een rapport uitgebracht met de naam "Participatiemogelijkheden windpark Hanze". Hierin wordt een vergelijk gemaakt tussen de voorstellen van het windpark zelf (zijnde Windpark Hanze B.V.) en de vereniging voor omwonenden van het windpark (VOWH) voor participatie in de betreffende entiteit van het windpark. Daarnaast is als onderdeel van het vergelijk ook een vertaling gemaakt van het rapport [redacted]

De omwonenden (VOWH) en het windpark hebben beide een vertegenwoordiger aangesteld voor het vervolg van het traject: namens VOWH is dat [redacted] en namens het windpark [redacted]. Zij hebben met gedeputeerde Fackeldey gesproken over twee oplossingsvarianten:

a. [redacted]; een oplossing op basis van het rapport [redacted], aangevuld met de e-mail van [redacted] van 18 maart 2021 waarin hij een toelichting geeft op de vorm en inrichting van de stichting die hij noemt in zijn rapport.
b. Aandeelhouderschap met de ondertekening van het consensusdocument als peildatum.

Op 11 augustus 2021 is er een gesprek geweest met beide vertegenwoordigers en [redacted], waarin de bovenstaande oplossingsvarianten besproken zijn. Uit dit gesprek kwamen twee aanvullende vragen die men graag beantwoord ziet door [redacted]:

1. Wat is de uitwerking van de aanvullende toelichting door [redacted] op de voorstellen die in zijn rapport zijn opgenomen?
2. Kan [redacted] de economische waarde van de aandelen Windpark Hanze B.V. berekenen met als peildatum het moment van ondertekening van het consensusdocument? Daarbij aangevuld willen de vertegenwoordigers ook een beeld hebben bij de huidige economische waarde van de aandelen Windpark Hanze B.V.

De aanvullende vragen worden in deze notitie behandeld. Voor de vraag naar aanleiding van de toelichting van de heer [redacted] is de betreffende e-mail verstrekt en opgemerkt dat de tekst van de e-mail vanaf het onderdeel "ten slotte" niet van toepassing is. Voor de tweede vraag is gebruikt gemaakt van de eerdere aangeleverde SDE businesscase, die ook gebruikt is in het rapport van 13 juli 2021. Daarnaast is door het windpark de financiële begroting aangeleverd die gebruikt is voor de aanvraag van de financiering van het windpark. Daarbij zijn wel enkele aanpassingen doorgevoerd, die hieronder worden toegelicht.

Aanpassingen begroting Financial Close

Op de originele financiële begroting zijn aanpassingen doorgevoerd. Het argument hiervoor is dat een begroting ten behoeve van een financieringsaanvraag doorgaans een stuk conservatiever is dan een begroting voor aandeelhouders, met als doel om gedurende een financieringstraject geen tegenvallers in de bankratio te hoeven rapporteren. Hieronder zijn de opgegeven aanpassingen weergegeven.

In lijn met de SDE business Case is uitgegaan van:

- Een elektriciteitsprijs van € 43 per MWh in 2023, te indexeren met 2% per jaar vanaf 2024.
- Een profiel en onbalansfactor die start op 0,91, maar langzaam afneemt naar 0,75.

Enkele typische bank-case buffers in de capex zijn weggehaald, dit betreffen:

- 10% onvoorzien op de Balance of Plant[1] kosten weggehaald, omdat er ook al 10% algemene post onvoorzien opgenomen is.
- Nog te financieren eigen vermogen aan GDG verminderd met de bijdrage die een derde partij die binnenkort een aansluitingsovereenkomst met GDG zal tekenen, zal gaan betalen aan GDG.

[1] Dit is een term voor alle infrastructuur en faciliteiten van een windturbine-installatie behalve de turbine zelf.

CONCEPT

- Verondersteld is dat er niet nog extra geld naar GDG moet in het scenario dat andere Windkoepel Groen parken niet tot Financial Close komen (in de bank case is dat heel conservatief wel verondersteld, maar gezien de progressie van alle WKG parken om Financial Close te behalen is dat geen passende aanname voor een aandeelhouderscase).
- Het budget voor 'construction management' is opwaarts aangepast, in lijn met de meest recente verwachtingen daaromtrent.
- De basisrente fluctueert nog tot aan financial close. In de in augustus opgeleverde cijfers was de swap rente inclusief swap marge 0,7%. Op basis van de huidige stand van basisrente kan de marge hierin lager vastgesteld worden en is het redelijk uit te gaan van 0,4%.

Toelichting berekeningen

De waarden zijn berekend op de methode van de Adjusted Present Value (APV). Dit is een methode waarbij eerst de waarde van de activiteiten van de onderneming (of ondernemingswaarde) wordt bepaald wanneer deze uitsluitend met eigen vermogen wordt gefinancierd. Vervolgens worden de aanwezige schulden en niet operationele activa gecorrigeerd, om te komen tot de reële verkoopprijs van het eigen vermogen of 100% van de aandelen. Het fiscale voordeel van de aftrekbaarheid van rentelasten, het tax shield, wordt apart berekend en als aanvullend onderdeel van de waarde meegenomen.

Bij het berekenen van de waarden in deze notitie dient opgemerkt te worden dat het hier een calculatorische opdracht betreft, waarin verslag wordt gedaan van de waarderingswerkzaamheden. Bij een dergelijke opdracht wordt, anders dan bij een waarderingsopdracht, geen zelfstandig onderzoek gedaan naar de markt waarin de onderneming opereert. Daarom wordt geen oordeel over de toekomstige resultaten van de onderneming gegeven, maar worden de berekening gebaseerd op de prognoses zoals deze door opdrachtgever en betrokken partijen zijn afgegeven. De term 'economische waarde' wordt in deze notitie gebruikt, omdat partijen deze term eerder ook gebruikte. Met de berekeningen in deze notitie worden echter niet de economische waarden berekend zoals bedoeld door het NIRV en ook beschreven in het rapport van 13 juli 2021.

CONCEPT

Toelichting [redacted]
In het rapport [redacted] wordt bij het onderdeel "De uitwerking van het advies" beschreven hoe omwonenden kunnen deelnemen. Er staat: "*Op korte termijn wordt een rechtspersoon (stichting) met een onafhankelijk bestuur van 3 personen opgericht, die de rechtshandelingen enerzijds met de omwonenden en anderzijds met WPH bv. vastlegt, beheert en de communicatie erover verzorgt. WPH bv. draagt de kosten van de stichting gedurende haar bestaansperiode.*".

De e-mail van [redacted] van 18 maart 2021 gaat ook over de vorm en inrichting van de stichting als rechtsvorm, waarmee omwonende kunnen deelnemen als medebelegger. In deze e-mail wijdt Tiesinga iets meer uit over hoe hij de werking van de stichting ziet in de betreffende situatie. Er worden mijns inziens geen nieuwe inzichten gegeven, waarmee het voorstel van [redacted] in een (iets) ander daglicht zou komen te staan. Daarmee zie ik geen aanvullende oplossing naar aanleiding van de toelichting in de e-mail van [redacted].

Economische waarde voorgestelde peildata

Hanteren van peildata
De oplossingsvariant die de vertegenwoordigers besproken hebben met gedeputeerde Fackeldey betreft de waarde per 16 september 2019; het moment van ondertekening van het consensusdocument door beide partijen. Het is echter lastig om voor een specifieke datum (en tijd) een waarde te berekenen, omdat er in veel gevallen op de betreffende datum geen goed beeld te vormen is van de onderneming. Veel ondernemingen stellen één keer per jaar een jaarrekening op en meestal is dit per 31 december, wat ook het geval is bij Windpark Hanze B.V. Omdat jaarrekeningen voorzien in een stand van de onderneming per een bepaalde datum, worden de peildatum van een jaarrekening vaak ook gehanteerd als peildatum voor een waardeberekening. De accountant die de jaarrekening opstelt, geeft daarbij een samenstelverklaring af en stelt dat de jaarrekening gebaseerd is op de aangeleverde stukken en dat er verder geen controle heeft plaatsgevonden.

Van Windpark Hanze B.V is er geen jaarrekening met de gewenste peildatum van 16 september 2019. Om alsnog te komen tot een waarde met peildatum 16 september 2019 kunnen twee keuzes gemaakt worden:

- Er wordt alsnog een financieel overzicht gemaakt door een accountant met peildatum 16 september 2019, zodat er een goede basis is voor de waarde per die datum.
- Voor de waarde worden de cijfers uit de jaarrekening gebruikt die het meest passend lijkt. Om te komen tot de waarde per de gewenste peildatum wordt voor de periode van de gewenste peildatum en de peildatum van de jaarrekening een correctie gemaakt. Deze correctie zal dan met name bestaan uit het contant maken van de waarde per peildatum van de jaarrekening tot de gewenste peildatum.

De keuze voor het gebruik van één van de twee bovenstaande varianten hangt met name af van de inschatting van de grootte van de verschillen tussen de stand van de jaarrekening en gewenste peildatum. Gezien het windpark zich tot op heden in de opstartfase bevindt, lijken de verschillen en daarmee de impact van een waarde per 31 december of per 16 september 2019 beperkt. Daarnaast gaat het hier om een indicatieve berekening van een waarde, zodat het nu te ver gaat om een financieel overzicht te laten opstellen door een accountant.

Gekozen is om de stand van Windpark Hanze B.V. per 31 december 2019 te hanteren om te komen tot de waarde op moment van het ondertekenen van het consensusdocument. De waarde die per 31 december 2019 berekend wordt, zal voor de periode 16 september 2019 tot en met 31 december 2019 aanvullend contant gemaakt worden.

CONCEPT

Dezelfde keuze dient gemaakt te worden bij de huidige waarde van de aandelen. Gekozen is voor 20 augustus 2021 als peildatum voor de 'huidige' waarde, de datum dat de eerste versie van de financieringsbegroting verwerkt is in een berekening. De meest getrouwe cijfers die het meest in de buurt komen van deze peildatum zijn die van de jaarrekening 2020. Deze cijfers worden gebruikt om te komen tot de huidige waarde, wel gecorrigeerd voor het contant maken voor de periode tot aan 20 augustus 2021.

Hanteren van prognoses

Naast de keuzes met betrekking tot de peildata, zijn er ook twee begrotingen (prognoses of businesscases) aangeleverd die gebruikt kunnen worden om de waarden te berekenen: de eerder aangeleverde SDE businesscase en de financiële begroting die Windpark Hanze B.V. heeft gebruikt voor de recente financieringsaanvraag met de genoemde aanpassingen. Zoals ook gemeld in de rapportage van 13 juli 2021 is economische waarde een Ex ante[2] begrip. Hierdoor kan voor de waarde met peildatum 16 september 2019 het beste de SDE businesscase gebruikt worden en kan gesteld worden dat de correcties die de waarderingsspecialist in het voorjaar van 2020 heeft toegepast niet van toepassing zijn. Dit houdt in dat de opbrengst van de GVO's niet meegenomen dienen te worden en de kosten voor de schadeloosstelling van de eigenaren van windturbines wel meegenomen dienen te worden.

De vertegenwoordigers van het windpark geven echter aan dat het meenemen van GVO's als opbrengst wel realistisch is en bekend was op de peildatum. Daarnaast geven zij aan dat tijdens het opstellen van de SDE businesscase ook al bekend was, middels een samenwerkingsovereenkomst getekend d.d. 9 april 2019, dat de eigenaren van bestaande turbines die gesaneerd moeten worden, hiervoor worden gecompenseerd met een aandelenbelang van 5,96%. Deze eigenaren zijn vertegenwoordigd door Meeuwentocht B.V. als huidige aandeelhouder van Windpark Hanze B.V. In eerste instantie leidt dit tot de juridische vraag of de schadeloosstelling door de betreffende overeenkomst is afgewikkeld. Daarnaast rijst de vraag of de opgenomen schadeloosstelling in de originele SDE businesscase vergelijkbaar is met de opbrengsten die Meeuwentocht als 5,96% aandeelhouder zal realiseren. Omdat het buiten de opdracht ligt om deze vragen te beantwoorden, wordt bij het berekenen van de waarde inzichtelijk gemaakt worden wat de invloed is van dergelijke keuzes. Daarmee wordt duidelijk wat het effect is op de waarde van het wel of niet meenemen van deze onderdelen in de berekening.

De SDE businesscase is voor alle situaties wel verlengd tot een periode van 25 jaar; een periode van 25 jaar is realistisch waar bij het indienen van een SDE aanvraag 15 jaar wordt gehanteerd, omdat het sjabloon van RVO geen langere periode toestaat. Voor de huidige waarde per peildatum 20 augustus 2021 wordt de financiële begroting ten behoeve van de financieringsaanvraag als basis gebruikt, omdat verondersteld wordt dat daar de meest actuele stand van zaken in verwerkt is.

Waarde peildatum 16 september 2019

Op basis van de SDE businesscase is de waarde berekend. Bij de verlenging vanaf het 16e jaar zijn de opbrengsten, die alleen bestaan uit 'grijze' stroom, stabiel gehouden (niet geïndexeerd). De kosten in jaar 15 zijn wel geïndexeerd voor de jaren 16 tot en met 25. Bij de berekening is de genoemde vermogenskostenvoet van 6,7% in het rapport van 13 juli 2021 aangehouden.

De vertegenwoordigers van het windpark hebben aangegeven dat het PBL (Planbureau voor de Leefomgeving), de organisatie die adviseert over de SDE subsidies, in haar advies voor 2019 uitgaat

[2] Ex ante (Latijn, van tevoren) zijn beschouwingen die vooraf plaatsvinden waarbij de moeilijkheid is dat eventuele toekomstige omstandigheden moeten worden ingeschat. De term wordt onder meer gebruikt bij financiële vooruitzichten als er een schatting wordt gemaakt van de verwachte terugverdientijd van investeringen.

van een WACC (Weighted Average Cost of Capital) van 4,5%, voor 2020 een WACC van 3,3% en voor 2021 een WACC van 2,8%. De WACC is echter niet dezelfde vermogenskostenvoet die gehanteerd is in de eerdere berekening door de waarderingsspecialist. Door de waarderingsspecialist werd een vermogenskostenvoet eigen vermogen 'unlevered' (of Keu) gebruikt. Dit betreft de soort vermogenskostenvoet die ook gebruikt wordt voor de eerder beschreven APV waarderingsmethode die hier ook gebruikt wordt. In bijlage 1 wordt het verschil tussen de WACC en Keu verder toegelicht en ook de bezwaren tegen het gebruik van de WACC vermogenskostenvoeten zoals opgegeven door het PBL. Dit alles overziend lijkt de genoemde vermogenskostenvoet van 6,7% in het rapport van 13 juli 2021 nog steeds het best passend voor de waardeberekening per 16 september 2019.

Om een verdere discussie over het verwerken van aanvullende risico's in de vermogenskostenvoet te beperken en ook in verschillende stadia van het project geen verschillende vermogenskostenvoet te hoeven gebruiken, wil ik hier ingaan op mogelijke slagingspercentages en afslagen die van toepassing zijn bij het project windpark Hanze. Hiervoor wil ik gebruik maken van een beslisboomanalyse. De beslisboom geeft een opgave van de diverse stadia van een windproject en de kans op "Doorgaan" of "Stoppen", zie betreffende percentages[3] per stadium in de onderstaande figuur.

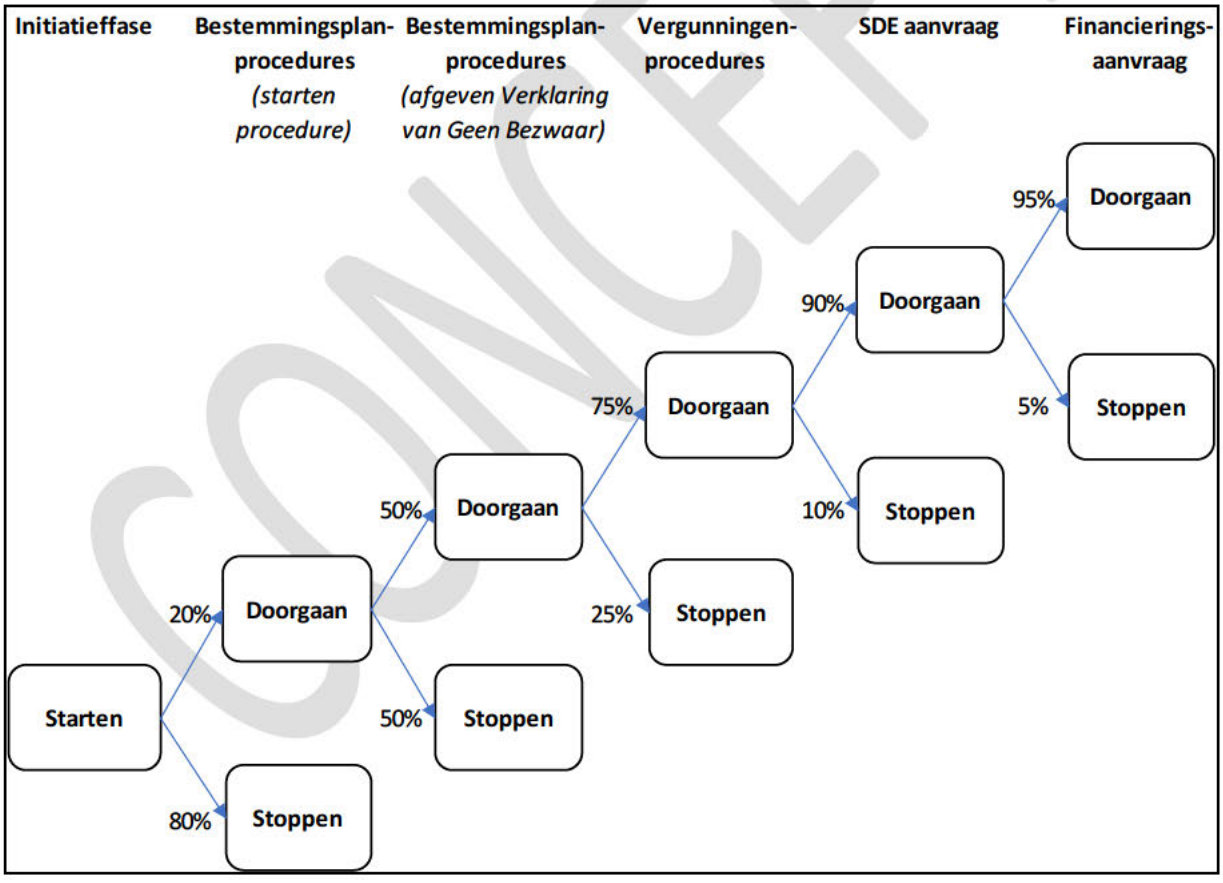

[3] De betreffende slagingspercentages per stadium zijn afgeleid uit de documenten: "Beleidsevaluatie windenergie provincie Noord-Brabant" van 14 november 2005 opgesteld door KEMA waarin wordt verwezen naar de slaagkans van projecten zoals die door CEA zijn onderzocht en het (concept) Regionale Energie Strategie 1,0, versie 28 januari 2021 van Noord- en Midden Limburg waarin wordt verwezen naar de handreiking van Nationaal Programma RES.

Bij de ondertekening van het consensusdocument zat het project van windpark Hanze aan het einde van de vergunningenprocedures. Op basis van de beslisboomanalyse kan een slagingspercentage van 90% afgeleid worden en daarmee een afslag van 10%. Op basis van deze zaken is tot de volgende berekening gekomen van de waarde per 16 september 2019 gekomen. Het betreffen afgeronde bedragen:

		(bedragen in EUR)
Onderdeel	***Periode***	**Bedrag**
Contante waarde ontwikkel- en investeringsfase	*(tot en met 2022)*	-83.020.000
Contante waarde SDE fase	*(2023 tot en met 2038)*	90.367.000
Contante waarde 'grijze stroom' fase	*(2039 tot en met 2047)*	9.822.000
Tax shield SDE periode		2.855.000
Ondernemingswaarde		**20.024.000**
Schulden (af)	stand 31-12-2019	-1.958.000
Economische waarde EV = 100% aandelen		**18.066.000**
Aantal aandelen		*10.000*
Waarde per aandeel		***1.807***
Waarde per aandeel bij slagingskans 90%		***1.626***

Zoals eerder vermeld wordt ook de invloed op de waarde van het wel meenemen van GVO inkomsten en het niet meenemen van de kosten voor de schadeloosstelling van de partijen die windturbines saneren inzichtelijk gemaakt. Dit doen we door alle andere zaken gelijk te houden.

De GVO opbrengsten zijn gebaseerd op de ingeschatte elektriciteitsproductie en een GVO prijs van € 3,50 per MWh, waarmee de jaarlijkse opbrengst ruim € 1,2 miljoen bedraagt. Deze jaarlijkse opbrengsten over een perioden van 25 jaar, contant gemaakt naar 16 september 2019, leveren een aanvullende waarde van de aandelen op van € 8,7 miljoen. De waarde per aandeel komt daarmee uit op € 2.680 en € 2.412 als deze ook gecorrigeerd is voor de slagingskans van 90%.

Het niet meenemen van de schadeloosstelling van de partijen die windturbines saneren houdt in dat de kosten van bijna € 2,2 miljoen vlak na de start van de exploitatie tot € 0,8 miljoen in het 15^{e} jaar en daarna geïndexeerd niet meegenomen worden. Het effect op de waarde van de aandelen is € 12,4 miljoen; de waarde per aandeel is dan € 3.048 en bij een slagingskans van 90% komt de waarde uit op € 2.744 per aandeel.

Als we deze aanpassingen samen nemen dan is de toename in waarde € 21,2 miljoen, de waarde per aandeel is dan € 3.922 en bij een slagingskans van 90% is dat € 3.530.

CONCEPT

Waarde peildatum 20 augustus 2021

Hier wordt de opgave van de prognoses gebruikt die Windpark Hanze B.V. heeft gehanteerd als onderbouwing van haar financieringsaanvraag, met de genoemde aanpassingen. In eerste instantie is dezelfde vermogenskostenvoet van 6,7% gehanteerd, omdat dit percentage passend lijkt voor dit project. Verder is geen rekening gehouden met een eventuele afslag vanwege een slagingskans. Op basis van deze zaken is tot de volgende berekening gekomen van de waarde per 20 augustus 2021 gekomen. Het betreffen afgeronde bedragen:

		(bedragen in EUR)
Onderdeel	***Periode***	**Bedrag**
Contante waarde ontwikkel- en investeringsfase	*(tot in 2023)*	-108.556.000
Contante waarde SDE fase	*(2023 tot en met 2038)**	117.533.000
Contante waarde 'grijze stroom' fase	*(2039 tot en met 2049)**	15.779.000
Tax shield SDE periode		2.827.000
Ondernemingswaarde		**27.583.000**
Schulden (af)	stand 31-12-2020	-4.820.000
Economische waarde EV = 100% aandelen		**22.763.000**
Aantal aandelen		*10.000*
Waarde per aandeel		***2.276***

** In deze begroting start het project en exploitatie gedurende 2023 en loopt het iets langer door.*

In bijlage 1 wordt aangegeven welke bezwaren er zijn op de opgegeven WACC vermogenskostenvoeten van het PBL, zodat vastgehouden is aan de vermogenskostenvoet van 6,7%. In de opgave van het PBL is wel een daling zichtbaar van de betreffende WACC vermogenskostenvoeten van 4,5% naar 2,8%. Indien het wel realistisch is dat dezelfde daling in risico's en daarmee van de vermogenskostenvoet ook zou gelden voor Windpark Hanze, dan zou de gehanteerde vermogenskostenvoet die gehanteerd is voor de berekening hierboven dalen van 6,7% naar 4,7%[4]. Het effect op de waarde van de aandelen is een toename van € 27,4 miljoen, waarmee de waarde per aandeel uitkomt op € 5.013.

Vergelijk uitkomsten 16 september 2019 en 20 augustus 2021

Als de uitkomsten van de waarde berekeningen per 16 september 2019 en 20 augustus 2021 met elkaar vergeleken worden, dan zien we de volgende verschillen die verklaard kunnen worden door de volgende zaken:

- De investeringen zijn in de SDE businesscase ingeschat op totaal € 102 miljoen, waar dat in de financieringsbegroting ingeschat is op € 124 miljoen. In de huidige situatie wordt uitgegaan van grotere windturbines, waardoor de investeringen hoger zijn, maar de opbrengsten ook hoger.
- De resultaten en daarmee de rendementen zijn in de SDE businesscase lager dan in de financieringsbegroting, omdat men in de huidige situatie van grotere windturbines uitgaat, zie ook vorige punt. Dit werkt door over de gehele prognoseperiode van 25 jaar en leidt tot hogere opbrengsten, wat een waarde verhogend effect heeft.
- De waarden van twee verschillende peilmomenten kunnen niet zomaar vergeleken worden. Tussen het prijspeil van 16 september 2019 en die van 20 augustus 2021 ligt namelijk een

[4] Bij een dalende kostenvoet eigenvermogen 'levered' (Kel) van 15,0% naar 11,0%, een gelijkblijvende verhouding vreemd vermogen / eigen vermogen van 80% / 20% en een daling van de marktrente voor vergelijkbare projecten van 2,5% in 2019 naar 1,0% in 2021.

periode van bijna 2 jaar. Prijzen en daarmee waarden van twee verschillende momenten in tijd wijken altijd af, waarbij de prijzen late in de tijd over het algemeen hoger liggen.

Hieronder twee tabellen waarin de uitkomsten en de berekende waarden per aandeel opgenomen zijn om een goed overzicht te hebben. Bij de waarden per 16 september 2019 zijn dit de uitkomsten inclusief de correctie voor de afslag (=90%). Duidelijk wordt dat de aanpassingen een aanzienlijk impact hebben op de berekende waarden.

Waarde per aandeel	***16-9-2019***
Basisscenario	€ 1.626
met GVO opbrengst	€ 2.412
zonder schadeloosstelling sanering	€ 2.744
beide correcties	€ 3.530

Waarde per aandeel	**20-8-2021**
Vermogenskostenvoet 6,7%	€ 2.276
Vermogenskostenvoet 4,7%	€ 5.013

CONCEPT

Bijlage 1

Verschil APV-methode en WACC-methode

Bij de APV-methode wordt allereerst de waarde van toekomstige vrije kasstromen bepaald door deze contant te maken tegen de 'unlevered' kostenvoet van het eigen vermogen (Keu). Vervolgens wordt bepaald in welke mate de onderneming wordt gefinancierd met rentedragend vreemd vermogen. Rente is doorgaans fiscaal aftrekbaar en levert dus een voordeel op. Op basis van een gedetailleerd financieringsplan worden de jaarlijkse belastingvoordelen (tax shields) van rentebetalingen contant gemaakt tegen Keu. De contante waarde van de Free Cash Flow en de contante waarde van de tax shields vormen tezamen de waarde van de onderneming.

Bij de WACC-methode worden de toekomstige vrije kasstromen contant gemaakt tegen een gewogen gemiddelde kostenvoet voor het totale vermogen van het bedrijf (WACC). Deze kostenvoet wordt bepaald op basis van een vaste targetratio voor eigen en vreemd vermogen, het belastingtarief, de 'levered' kostenvoet van het eigen vermogen (Kel) en de kostenvoet voor het vreemd vermogen. Tegen deze WACC worden alle toekomstige vrije kasstromen contant gemaakt. De uitkomst daarvan is de waarde van de onderneming inclusief het tax shield op vreemd vermogen. Het belangrijkste bezwaar tegen de WACC-methode is de veronderstelling dat de onderneming in de toekomst ieder jaar een vaste verhouding vreemd vermogen versus eigen vermogen hanteert. In de praktijk zal dat niet het geval zijn.

Bezwaren tegen opgegeven WACC vermogenskostenvoeten door het PBL

Naast de het bezwaar dat hierboven genoemd is, zijn er nog specifieke bezwaren aan te dragen op de vermogenskostenvoeten die het PBL heeft aangedragen.

1. Het PBL hanteert een vaste verhouding vreemd vermogen versus eigen vermogen van 80% / 20%. Bij het windpark zal bij de financial close de verhouding vreemde vermogen versus eigen vermogen circa 90% / 10% zijn. Echter door de aflossingen en de gerealiseerde winsten zal deze verhouding veranderen en naar circa 50% / 50% gaan. De verhouding verandert dus aanzienlijk gedurende de exploitatieperiode van het windpark.
2. De WACC vermogenskostenvoeten van het PBL hebben als basis CAPM (Capital Asset Pricing Model). Het CAPM is in echter ontwikkeld om portefeuilles met aandelen van grote beursgenoteerde ondernemingen te waarderen en moet voor optimaal gebruik aan een flink aantal voorwaarden voldoen. Niet-beursgenoteerde ondernemingen voldoen vaak niet aan deze voorwaarden. Om het CAPM toch te kunnen gebruiken bij waarderingen van Nederlandse niet-beursgenoteerde ondernemingen moet voor deze imperfectie een extra premie aan het model toegevoegd worden[5].
3. De bepaling van de WACC vermogenskostenvoeten doormiddel van CAPM door het PBL is gebaseerd op niet Nederlandse ondernemingen met een marktkapitalisatie van minimaal 100 miljoen Amerikaanse dollar. Daarmee is er een duidelijk verschil tussen deze gegevens en de situatie van Windpark Hanze en lijken deze gegevens niet of nauwelijks geschikt voor deze casus.

[5] Bron: BDO Corporate Finance - Ondernemingsspecifieke risicofactoren in het Midden- en Kleinbedrijf in Nederland (2010).

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Cc: [redacted]
Onderwerp: Re: Conclusies n.a.v. bemiddelingsoverleg 29 sept tussen WPH en VOWH
Datum: donderdag 30 september 2021 15:22:08
Bijlagen: image003.png

Leg maar voor, dan zien we de reacties wel. Alleen mijn naam maag met een P

Groet

Jop

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 30 sep. 2021 om 14:20 heeft [redacted] <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
>
> Hallo Jop (en [redacted])
>
> Ik heb uit het overleg van 29 sept de bijgaande gespreksnotitie en conclusies geformuleerd. Eind van de middag gaat het hele ICT systeem uit de lucht tot en met het weekend en vanaf morgen ben ik ook 2 weken met vakantie.
> Mocht het vanmiddag niet meer lukken om te regeren en de conclusies rond te mailen dan zou ik [redacted] willen vragen eventuele gewenste aanpassingen door te voeren en het document aan aanwezigen rond te mailen.
>
> Met vriendelijke groet,
> [redacted]
> Provincie Flevoland
>
> T 0320-[redacted] / 06-[redacted]
> E [redacted]@flevoland.nl
> W www.flevoland.nl
>
> <image003.png>
>
> <Conclusies uit bemiddelingsoverleg 29 september 2021 WPH VOWH.docx>

Van: [redacted]
Aan: [redacted]@zuiderzeeland.nl; [redacted]@zuiderzeeland.nl
Cc: Jop Fackeldey; [redacted] ; [redacted]
Onderwerp: Aandelen transactie
Datum: donderdag 14 oktober 2021 22:51:15
Bijlagen: brief aan Het waterschapshuis.pdf

Beste mevrouw [redacted],

Ter kennisgeving.

Met vriendelijke groet

Vereniging Omwonende Windpark Hanze
[redacted],

Het waterschapshuis
Lindelaan 20
8224 KT Lelystad

Dronten 14 oktober 2021
ook aangetekend verzonden

Aan

- de Algemene Vergadering van het Waterschap Zuiderzeeland
- [redacted] en de Heemraden

Betreft: wijziging van uw aandelenpositie in Windpark Hanze

Geachte Dames en Heren

Ons is ter ore gekomen, dat u op 15 oktober uw aandelen positie in Windpark Hanze wijzigt door 350 aandelen tegen de nominale waarde van €1 terug te geven aan de initiatiefnemers van het windpark de Aangelanden bv.

U is wellicht bekend dat er momenteel een overlegtraject gaande is tussen Windpark Hanze (WPH) en de 51 omwonenden in het projectgebied georganiseerd in Vereniging Omwonenden Windpark Hanze (VOWH).

Onze vraag aan u bij deze transactie is de volgende: Hoe is het besluit voor de uitvoering van de teruggave van de aandelen tot stand gekomen, en hoe is het lopende proces om tot een vergelijk met de omgeving te komen daarin meegewogen?

Wij stellen u deze vraag omdat het waterschap ZZL constituerend bijdraagt aan het eigen vermogen van windpark Hanze en u een belangrijke aandelenpositie heeft. Door de transactie wordt één aandeelhouder: “de Aangelanden bv” versterkt.

Het overlegtraject onder leiding van de gedeputeerde de heer Fackeldey probeert de omissie die bij de start van de planvorming door de Aangelanden bv. ontstond enigszins en in redelijkheid te herstellen.
De 19 initiatiefnemers, verenigd in de Aangelanden bv., ontwikkelden het plan voor Wind Park Hanze, zonder daarbij hun omgeving gelijkwaardig te betrekken. Het regioplan van de Provincie stelt dat alle inwoners van een concreet projectgebied gelijkwaardig van meet af aan in een ontwikkeling moeten kunnen deelnemen. In het projectgebied van windpark Hanze is deze beleidslijn niet gevolgd.

In september 2019 is door WPH en de omwonenden (VOWH) een consensusdocument getekend waarin partijen toezeggen deze omissie recht te zetten en de omwonenden alsnog te betrekken bij de exploitatie, door bijvoorbeeld aandelen aan te bieden. Het overlegtraject probeert uitvoering te geven aan dit consensusdocument.

De waarde en het rendement van de aandelen worden sterk beïnvloed door de kasstromen die naar de Aangelanden bv vloeien. Zo lijkt de opstalvergoeding in WPH, (concreet betekent dit een kasstroom van WPH naar de Aangelanden bv.) een factor 4 hoger te liggen dan elders gebruikelijk in Flevoland. Dergelijke kasstromen verlagen het rendement van de exploitatie, maar leiden vooral tot een tegenstelling tussen de omgeving en de Aangelanden.

Een wijziging in uw aandelen positie kan de verhoudingen in het gebied beïnvloeden.

Mocht u een toelichting wensen op onze vraag dan zijn wij daar graag toe bereid

Met hoogachting

[redacted] [redacted] [redacted]

Voorzitter Penningmeester Lid

VOWH - vereniging omwonenden windpark Hanze

c.c. Gedeputeerde Provincie Flevoland Jop Fackeldey

Van: [redacted] | Windunie
Aan: [redacted]; '[redacted]@zuidenwind.org"
Cc: '[redacted] | ValuePro"; Jop Fackeldey
Onderwerp: FW: Re[2]: Rapport participatie WPH nog een aantal vragen
Datum: vrijdag 15 oktober 2021 16:31:51
Bijlagen: image006.png

Goedemiddag,

Volgende week treffen wij elkaar weer in het kader van de participatie bij Windpark Hanze. [redacted] heeft nog enkele vragen gesteld, waar ik hieronder in rood een kort antwoord heb geformuleerd.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]@windunie.nl
T +31 (0)30 [redacted] | M +31 (0)6 [redacted]
Aanwezig: [redacted]

Bezoekadres: Van Deventerlaan 30 – 40 | 3528 AE | Utrecht
Postadres: Postbus 4098 | 3502 HB | Utrecht
www.windunie.nl | Routebeschrijving

Van: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: dinsdag 5 oktober 2021 16:02
Aan: [redacted]@zuidenwind.org' <[redacted]@zuidenwind.org>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] | Windunie <[redacted]@windunie.nl>; [redacted] | ValuePro' <[redacted]@valuepro.nl>
Onderwerp: RE: Rapport participatie WPH nog een aantal vragen

Beste [redacted],

Even voor de geschiedschrijving, je hebt tijdens de vergadering in mijn beleving ermee ingestemd om deze bandbreedte met een positieve grondhouding te verdedigen naar je achterban. Dat antwoorden op verduidelijkende vragen daarbij helpen is logisch en terecht, maar we gaan wat mij betreft [redacted]. Uiteraard kan het overleg met de achterbannen nog tot van alles leiden, maar dat is dan de volgende stap.

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey
Gedeputeerde Provincie Flevoland
T: 0320-[redacted]

E: [redacted]@flevoland.nl

Van: [redacted] <[redacted]@Zuidenwind.org>
Verzonden: dinsdag 5 oktober 2021 10:52
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] | Windunie' <[redacted]@windunie.nl>; [redacted] | ValuePro' <[redacted]@valuepro.nl>
Onderwerp: RE: Rapport participatie WPH nog een aantal vragen

Dag [redacted]
Bedankt voor het verslag – het geeft weer wat er besproken is.
Ten aanzien van de bandbreedte van de waarde van de aandelen heb ik echter nog verduidelijkende vragen gesteld. Die tijdens de vergadering wat ondersneeuwden.
Samengevat is dat de volgende:

- *Wat kan een aandeel opleveren ?*
  - Uitgaande van wat ik begrijp van [redacted] is dat een rendement van 6,7 %
  - Op basis van de cijfers die WPH heeft neergelegd in eerdere gesprekken kom ik op ongeveer 10 % bij de onderkant van de bandbreedte ([redacted]

[SvB] De te verwachten dividenduitkering per aandeel is gemiddeld € [redacted]/jaar per aandeel

- Cruciaal is daarom de 'lucht ' in de business case te kennen*, (kan door een overschatting van de kosten in de businesscase een aandeel in de praktijk meer rendement maken)*
  - Een zeer grote post is de 'opstalvergoeding' ;
  - Deze post lijkt met een miljoen overschat;
  - *Vraag is dan of die post is onderbouwd met contracten of dat dit een stille reserve vormt in de WPH, wat tot een hoger rendement kan leiden.*

[SvB] het bedrag van € 5.75/MWh is op WKG-niveau afgesproken en een randvoorwaarde bij de exploitatie van WPH BV. Hieruit worden grondvergoedingen (die marktconform zijn) én omgevingsvergoedingen gedekt. Het bedrag is dus een gegeven voor de exploitatie.

- Wanneer we de omgeving een voorstel willen doen voor deelname in aandelen in het park is het cruciaal op deze vragen een antwoord te hebben. De bewoners moeten immers een redelijke inschatting kunnen maken wat ze kunnen verwachten aan opbrengst.

Tot deze vragen zijn beantwoord kan ik nog niet instemmen met de bandbreedte. Mijn positieve inschatting tijdens de vergadering was gebaseerd op het basisscenario in het rapport .

Verder zal ik me zoals afgesproken verstaan met Steef over een mogelijke financiering via ZZL;

Met vriendelijke groet

[redacted]

Van: [redacted] | Windunie [mailto:[redacted]@windunie.nl]
Verzonden: maandag 4 oktober 2021 09:36
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@zuidenwind.org' <[redacted]@zuidenwind.org>; [redacted] | ValuePro' <[redacted]@valuepro.nl>
Onderwerp: RE: Rapport participatie WPH nog een aantal vragen

Beste [redacted],

Dank je wel voor de notities. In de bijlage heb ik daar enkele correcties/aanvullingen op gedaan.

Daarnaast hecht ik er aan om het volgende nog onder je aandacht te brengen ten aanzien van de vertrouwelijkheid van het rapport van [redacted].
Wat betreft communicatie met de "achterban" moeten we ons ertoe beperken de strekking van het rapport ([redacted]) te delen. Die strekking staat correct verwoord in het verslag:

- het komen tot een prijsstelling moet plaatsvinden binnen een zekere bandbreedte (€ [redacted]
- wat wel en wat niet gecombineerd kan worden (wel/niet stapelen)
- dat deelname door het merendeel van de omwonenden een voorwaarde is om de uitvoeringsagenda ter hand te nemen.

Dit is ook de informatie die WPH zal delen met haar aandeelhouders (dus niet het volledige rapport).

Voor de bewoners moet er straks een overzichtelijke samenvattende notitie komen; een communicatiedocument dat helpt een en ander te presenteren en op basis waarvan men tot keuzes kan komen.
Laten we na jouw vakantie kijken hoe we daar toe kunnen komen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Manager Ontwikkeling & Realisatie

[redacted]@windunie.nl
T +31 (0)30 [redacted] M +31 (0)6 [redacted]
Aanwezig: Maandag – Vrijdag

Bezoekadres: Van Deventerlaan 30 – 40 | 3528 AE | Utrecht
Postadres: Postbus 4098 | 3502 HB | Utrecht
www.windunie.nl | Routebeschrijving

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: donderdag 30 september 2021 15:32
Aan: [redacted] | Windunie <[redacted]@windunie.nl>; [redacted]@zuidenwind.org' <[redacted]@zuidenwind.org>; [redacted] | ValuePro'

<[redacted]@valuepro.nl>
Onderwerp: RE: Rapport participatie WPH nog een aantal vragen

Hallo allen,

Hierbij het document met de conclusies uit het gesprek. Willen jullie eventuele aanpassingen/aanvullingen herkenbaar in het document aan mij en anderen sturen? Dan verwerk ik dat na mijn vakantie in een definitieve versie.

Groet

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 30 september 2021 12:31
Aan: [redacted] | Windunie' <[redacted]@windunie.nl>; [redacted]@zuidenwind.org' <[redacted]@zuidenwind.org>
CC: [redacted] | ValuePro' <[redacted]@valuepro.nl>; Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: RE: Rapport participatie WPH nog een aantal vragen

Hallo [redacted] en [redacted],

Na jullie beide gesproken te hebben heb ik [redacted] opdracht gegeven om de onderstaande verduidelijkende vragen inhoudelijk te beantwoorden voorafgaand aan het overleg van 19 oktober. Vanwege mijn vakantie vraag ik [redacted] bij deze om de beantwoording meteen naar alle partijen te sturen. Daarmee zit het werk van [redacted] erop en gaan we de 19e met z'n drieën in overleg.

Met vriendelijke groet,

[redacted] van de afdeling Strategie & Beleid
Provincie Flevoland

T 0320-[redacted] / 06-[redacted]
E [redacted]@flevonand.nl
W www.flevoloand.nl

Van: [redacted] <[redacted]@Zuidenwind.org>

Verzonden: donderdag 30 september 2021 09:32
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] | ValuePro' <[redacted]@valuepro.nl>
CC: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] | Windunie' <[redacted]@windunie.nl>
Onderwerp: Rapport participatie WPH nog een aantal vragen

Beste [redacted] en [redacted]

Gistermiddag stuitte ik in het overleg met mijn achterban toch op een aantal vragen die verduidelijking behoeven. Die vragen kon ik niet duidelijk beantwoorden en verhinderen daardoor nog een instemming met de bandbreedte zoals in het overleg werd genoemd. De vragen hebben betrekking op een zo realistisch mogelijke schatting van rendement.

De opstelling van de waardebepalingen van de prijs van één aandeel op pagina 8 van het rapport zijn berekend met een vermogenskostenvoet van 6,7 % , waarbij verhouding eigen en vreemd vermogen 20/80 bedraagt. De rendementseis op het eigen vermogen daalt in een trend van 15 naar 11 % (voetnoot pag. 7). Dat is de reden om de vermogenskostenvoet te verlagen naar 4,7 % . Feitelijk zeggen we daarmee tegen de omwonenden: “Nu in de projectontwikkelingswereld van wind, investeerders een lager rendement op hun investering accepteren dient u deze trend te volgen, en dus een hogere prijs te betalen.”

We proberen echter in de filosofie van “gelijke monniken gelijke kappen” een verbinding en oplossing te vinden. Daarom de volgende vragen :

1. Welke rendementsverwachting is in de exploitatie van WPH reëel ofwel: wat levert een investering van € [redacted] per aandeel op (grofweg uitgaande van de modelberekeningen);
    a. Uit de berekeningen leidt ik af dat een verwachting van een gemiddelde netto opbrengst (dividend) van € [redacted] /aandeel realistisch zou zijn. Dat zou dan 10 % rendement zijn op wel een risicovolle investering. (risico o.a. windproductie en e-prijs);
    b. Uitgaande van 15 % rendementseis op het eigen vermogen zou een netto opbrengst van € [redacted] / aandeel te verwachten zijn. Dit lijkt echter ver buiten de verwachting van de berekeningen van [redacted] en de SDE business case;
    c. Kan [redacted] in bovenstaande schattingen duidelijkheid brengen ..

2. Wat gebeurd er met een overschatting van kosten in de SDE business case ? (zijn dat ‘stille reserves’ of verplichtingen)
    a. In de businesscase is een post voor “opstal en omgevingsvergoeding” opgenomen. Uitgaande van een prijs van € [redacted] (WKG) en een stroomproductie van 343.595 MWh bedraagt deze post € [redacted] .
    b. Is deze post in de exploitatie van WPH onderbouwd met overeenkomsten/ verplichtingen ? en hoe zien die er dan uit?
    c. Mijn schatting ten aanzien van de cijfers is als volgt:
        i. De omgevingsvergoeding bedraagt getotaliseerd voor alle 53 adressen grofweg ruim € [redacted]
        ii. De opstalvergoeding per mast incl. overige vergoedingen ligt in de gebruikelijke orde van € [redacted] totaal € [redacted]

iii. Er resteert dan op deze post een bedrag van orde grootte € [redacted]

d. Kan [redacted] bovenstaande schattingen (a) bevestigen, danwel becommentariëren ?

3. Dank alvast voor jullie inspanning en excuus voor het late tijdstip in het proces dat ik deze vragen stel. Zij zijn echter wel van belang voor een goede beoordeling van de bandbreedte van de waarde van de exploitatie.

[redacted]

[redacted] Zuidenwind
+31 [redacted]
[redacted] @zuidenwind.org

disclaimer
http://www.flevoland nl/Informatie/Disclaimer-e-mail

disclaimer
http://www.flevoland nl/Informatie/Disclaimer-e-mail

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Cc: [redacted]
Onderwerp: Re: Nota [redacted]
Datum: woensdag 20 oktober 2021 17:35:35

Liever maandag tijdens het PO, al was het maar omdat ik niet veel ruimte zie om af te wijzen

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 20 okt. 2021 om 16:58 heeft [redacted] <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
>
> Hallo Jop,
>
> Ik krijg nog wat extra toelichting van [redacted] over dit verzoek. Daarna kan ik een wat meer afgewogen advies vormen hoe hierop te reageren.
> Zullen we het volgende week donderdag bij onze bijpraatsessie bespreken? Dan praat ik je ook bij over de voortgang van de bemiddeling nav het bestuurlijk overleg van 29 sept jl.
>
> Groet
>
> [redacted]
>
> ---
>
> **Van:** Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
> **Verzonden:** zaterdag 9 oktober 2021 14:20
> **Aan:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
> **CC:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
> **Onderwerp:** FW: Nota [redacted]
>
> Graag even over hebben
>
> Met vriendelijke groet,
>
> Jop Fackeldey
> Gedeputeerde Provincie Flevoland
> T: 0320-[redacted]
> E: [redacted]@flevoland.nl
>
> ---
>
> **Van:** Salco Fishfarm Dronten B.V. <[redacted]@live.nl>
> **Verzonden:** vrijdag 8 oktober 2021 11:57
> **Aan:** Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>; John Dekker <[redacted]@flevoland.nl>
> **Onderwerp:** Re: Nota [redacted]
>
> Geachte Gedeputeerde heer Fackeldey,
>
> Wij hebben overleg gehad met Dhr. [redacted] hierover.

Hij verwacht nog max. [redacted] uur nodig te hebben om zijn werkzaamheden af te kunnen ronden.
Zijn tarief is [redacted] excl. 21% btw.

Graag vernemen wij van u.

Met vriendelijke groet,

Namens bestuur VOWH

[redacted]
[redacted]

Van: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: donderdag 7 oktober 2021 15:14
Aan: Salco Fishfarm Dronten B.V. <[redacted]@live.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: Re: Nota [redacted]

Geachte heer [redacted],

Kun tu een indicatie geven van de van de kosten. ? Dan neem ik dat mee in ons intern beraad.

Groet

Jop Fackeldey

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 7 okt. 2021 om 09:34 heeft Salco Fishfarm Dronten B.V. <[redacted]@live.nl> het volgende geschreven:

Geachte Gedeputeerde heer Fackeldey,

Op navraag van de Commissaris van de Koning de heer Verbeek is er in samenspraak met alle partijen besloten een laatste poging met elkaar te ondernemen om tot een oplossing te komen tussen het lopende geschil met WPH B.V. en omwonenden. Vanuit de Provincie is er verzocht dat er van beide partijen een nieuw gezicht zou deelnemen aan het overleg.
Dat zijn zoals u bekend de heer [redacted] en de heer [redacted]. De gesprekken/onderhandelingen welke daarvoor zijn gehouden zijn al die tijd kosteloos door een aantal bestuursleden uitgevoerd.
Nu de heer [redacted] deze gesprekken voor onze vereniging voor zijn rekening neemt betekent dit voor onze leden heel veel extra kosten.
Wij kunnen als bestuur niet inhoudelijk met onze achterban communiceren i.v.m.

geheimhouding, maar er wordt wel van onze leden verwacht dat ze extra moeten betalen.
Aangezien de stand van zaken nog niet erg in een positieve richting verschuift, gaan wij er nog steeds vanuit gezien onze constructieve houding op correcte afloop van het geschil.
Als bestuur kunnen we onze achterban niet nogmaals verzoeken met gebrek aan perspectief weer extra te storten.
Alle bestuursleden werken vanaf de start van de vereniging volledig kosteloos.
Onze vraag is of het mogelijk is of de Provincie de kosten van de heer [redacted] op zich wil nemen net als in de voorgaande rondes ook de voorzitter werd betaald door de Provincie.
U zou de vereniging van omwonende hiermee een enorme dienst bewijzen.

In afwachting op uw reactie.

Met vriendelijke groet,
Namens bestuur VOWH

[redacted]

disclaimer
http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]@zuidenwind.org
Cc: [redacted]@solcon.nl; [redacted]
Onderwerp: Re: inspraak AV
Datum: maandag 22 november 2021 11:01:12

Beste [redacted],

Jouw laatste vraag is nu juist onderwerp van gesprek tussen de beide adviseurs, woensdag praten jullie daar over verder en wij spreken elkaar dar - naar ik hoop in concluderende zin - de 30e over. Wat ons betreft staat deze aandelentransactie daar los van.

[redacted]

[redacted] zoekt hierover vandaag nader contact.

Groet

Jop Fackeldey

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 21 nov. 2021 om 18:11 heeft [redacted] <[redacted]@zuidenwind.org> het volgende geschreven:
>
> Dag Jop
> Ik kan je standpunt goed begrijpen- De zorg bij VOWH is echter dat WPH (aangelanden) niet echt een overeenkomst over aandelen willen, en daarom tijd rekken.
> De situatie inhoudelijk is zoals in bijgaand vergelijk weergegeven.
> Duidelijk is, dat door het intreden van ZZL de Aangelanden een groot voordeel haalden, wat nu op géén enkele manier gedeeld wordt met de omgeving- die eigenlijk conform Provinciebeleid bij het project op een gelijkwaardige wijze, betrokken had moeten worden.
>
> In mijn beeld spreken de cijfers voor zich.
> Vraag van de VOWH is hoe kan meer rechtvaardigheid is het gebied gebracht worden ?
> Kan hierin ZZL een sleutelrol spelen? Zij zijn immers een overheidspartij. Hebben zij zich de sociale effecten van hun deelname in WPH gerealiseerd, en vooral ook de grote financiële verschillen in het gebied en de immense voordelen voor een kleine groep landbouwers.
> Welke andere mogelijkheden zie jij voor een enigszins redelijke oplossing . ?
>
>
> Met vriendelijke groet
>
> [redacted]
>
> -----Oorspronkelijk bericht-----
> Van: [redacted] [mailto [redacted]@Zuidenwind.org]
> Verzonden: zondag 21 november 2021 13:37
> Aan: 'Jop Fackeldey' <[redacted]@flevoland nl>
> CC: [redacted]@solcon nl' <[redacted]@solcon nl>; [redacted]' <[redacted]@flevoland nl>
> Onderwerp: inspraak AV
>
> Dag Jop
> De VOWH wil graag haar brief toelichten - die op de agenda van komende AV van het waterschap staat.
> In de toelichting staat de vraag centraal of de heemraden zich realiseren welke sociaal ontwrichtende tegenstelling er is ontstaan tussen de aangelanden en de overige bewoners van het WPH projectgebied. Deze vraag leeft sterk bij de VOWH. (de aandelentransactie is bij die vraag geen onderwerp, hooguit aanleiding).
> Mij is gevraagd van het inspraakrecht gebruik te maken en deze vraag te stellen en daarmee een toelichting te

geven op de brief.
>
> Voor de AV van woensdag of in ieder geval voor de 30ste wil [redacted] (voorzitter VOWH) graag nog met je overleggen.
>
> Met vriendelijke groet
>
> [redacted]
>
>
> -----Oorspronkelijk bericht-----
> Van: Jop Fackeldey [mailto:[redacted]@flevoland nl]
> Verzonden: zaterdag 16 oktober 2021 13:36
> Aan: [redacted]@zuidenwind.org
> CC: [redacted]@solcon.nl; [redacted] <[redacted]@flevoland nl>
> Onderwerp: Fwd: Aandelen transactie
>
> Beste [redacted],
>
> Ik stuur je deze mail door, alhoewel ik aanneem dat je als adviseur hierbij betrokken bent. Ik vind de toonzetting niet helpend, bovendien is een (impliciet) oordeel vellen voordat de vraag beantwoord is ook niet wijs. Ik verzoek de VOWH dringend om gedurende de looptijd van het precaire proces waar we in zitten te zien van iedere communicatie die dat proces schade kan berokkenen. Er zijn andere en en zorgvuldigere manieren om vragen te stellen. Overigens heb ik van de Dijkgraaf begrepen dat een formeel antwoord namens het College van D&H volgt.
>
> Met vriendelijke groet
>
> Jop Fackeldey
>
> Verstuurd vanaf mijn iPad
>
> Begin doorgestuurd bericht:
>
> Van: [redacted] <[redacted]@solcon nl>
> Datum: 14 oktober 2021 om 22:51:14 CEST
> Aan: [redacted]@zuiderzeeland nl, [redacted]@zuiderzeeland nl
> Kopie: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland nl>, [redacted] <[redacted]@wielinkbv nl>, [redacted] <[redacted]@live.nl>
> Onderwerp: Aandelen transactie
>
>
> Beste mevrouw [redacted],
>
>
> Ter kennisgeving.
>
>
>
> Met vriendelijke groet
>
> Vereniging Omwonende Windpark Hanze
> [redacted],
> ***disclaimer***
> http://www.flevoland nl/Informatie/Disclaimer-e-mail
> <vergelijk investering.docx>

Van: [redacted]
Aan: [redacted]; S[redacted]@windunie.nl
Cc: [redacted] Fishfarm Dronten B.V."; "[redacted]"; "[redacted]"; Jop Fackeldey
Onderwerp: Aanbod VOWH.docx
Datum: dinsdag 23 november 2021 09:06:57
Bijlagen: Aanbod VOWH v2.pdf

Heren
Ter voorbereiding op woensdagochtend overleg (verplaatst naar Utrecht) bijgaand stuk als antwoord op het WPH aanbod .

Met vriendelijke groet

[redacted]

Proces zoals vandaag 24-11 besproken:

1. Principevraag

Naar aanleiding van het voorstel van VOWH wordt de idee ontwikkeld te volstaan met een uitkering per adres. Daarmee dient allereerst het bestuur/de leden van VOWH de volgende principiële keuze voor het aanbod te worden voorgelegd: ***Welk aanbod leggen we de omgeving individueel (per adres) voor :***

➔ **Mogelijkheid A: alleen een "acceptatievergoeding" – voor iedereen**

1. Een acceptatie vergoeding" (heette omgevingsvergoeding plus) per jaar voor iedereen,
2. Open communicatie en informatie:
    a. Een democratische rechtspersoon vanuit de omgeving / bijv nieuw op te richten cooperatie kan deelnemen aan de Aandeelhouders vergaderingen van WPH –
    b. De onder 1 genoemde omgevingsvergoeding wijkt af van de afspraken in WKG en geven we dus ook een andere naam: "acceptatie vergoeding" (of anders …)

(in deze variant moeten we het nog eens worden over de hoogte van de acceptatievergoeding; Voorgesteld is 2x de voorgestelde omgevingsvergoeding uit mogelijkheid B. Steef heeft aangegeven dat niet mogelijk te achten. VOWH komt met een tegenvoorstel – waarbij we letten op een redelijke verdeling over de adressen.

Of → **Mogelijkheid B :**
Een keuze per adres tussen een omgevingsvergoeding of aandelen .

2. Uitwerking mogelijkheid A

Afhankelijk van de totale som en de verdeling over adressen lijkt WPH hier wel in mee te kunnen gaan. ***Allereerst zou ik graag de verdeling van adressen over de afstanden controleren. Huiswerk voor beide partijen***

3. Uitwerking mogelijkheid B

Individuele keuze per adres zoals in het voorstel van VOWH van 20-11-2021 tussen:
A. Deelname in het windpark door aankoop van een (stuk) aandeel) danwel
B. omgevingsvergoeding voor het accepteren van het windpark;
Dit aanbod en vooral de uitvoering ervan dient eenvoudig en duidelijk te zijn, zodat er weinig discussie over kan ontstaan.

a. Proces en stappen

Aan de omwonenden (40 leden van VOWH en 13 andere adressen) wordt de keuze voorgelegd tussen A en B .

- De keuze wordt voorgelegd door VOWH en WPH gezamenlijk. Het voorstel wordt toegelicht in een (zo mogelijk) fysieke bijeenkomst door de onderhandelaars;
- Het keuze voorstel is zo concreet mogelijk:

een bewoner kan aangeven of en hoeveel (certificaten) van aandelen hij wil kopen (tegen de bepaalde prijs en maximaal 27/33 stuks danwel of hij kiest voor een omgevingsvergoding-plus uitkering – concreet bedrag voor zijn adres.

- De onderhandelaars geven een mondelinge toelichting op de verwachte opbrengst van de aandelen en de plannen/planning van WPH;
- de omgeving heeft een beperkte tijd om te reageren (een of twee weken)
- in de toelichting komt vooral ook de doelstelling van de operatie aan de orde (draagvlak voor het windpark, en helen van de gemeenschap)

b. Keuze A Deelname.

- WPH verkoopt aandelen aan de democratische rechtspersoon van de omgeving (opvolger VOWH: coöperatie)
  - In eerste instantie zijn 810 aandelen beschikbaar. Afhankelijk van de vraag en de verdeling van de vraag spant WPH zich in om het aantal te verhogen naar 1.000
  - het werkelijke aantal is concreet te bepalen, nadat het aanbod is gedaan aan de omwonenden;
- De coöperatie geeft per aandeel/ (of deel daarvan) een certificaat uit
  - De omwonende (één adres) kan certificaten van een aandeel kopen;
  - Tenminste 30 omwonenden (adressen) kopen (certificaten van) aandelen; daarmee is gegarandeerd dat er een redelijke spreiding is.
  - Bij de keuze tussen A en B kiest de omwonende een concreet aantal (certificaten van) aandelen, maximaal 27/33 waarbij er echter géén garantie is dat er ook 27/33 aandelen beschikbaar zijn (dat is afhankelijk van het aantal inschrijvers). ;
  - Het maximum aantal per adres is achteraf te bepalen. De toewijzing geschiedt volgens de baksteenmethode. In een aantal rondes worden allereerst de 8.100 aandelen verdeeld. In elke ronde krijgt elke belangstellend adres één aandeel; Bij een grote belangstelling en meer dan 30 adressen zal daarmee de vraag niet bediend zijn, alsdan spant WPH zich in het totale aantal aandelen te verhogen, die vervolgens volgens de gelijke methode worden verdeeld.
- Deelname in aandelen betekent: afzien van omgevingsvergoeding en acceptatie van de regels zoals in WKG zijn overeengekomen ten aanzien van stapeling;
- De Coöperatie neemt deel aan de Algemene Vergadering van de WPH,
- De prijs van één aandeel die VOWH bereid is te betalen bedraagt nu € 2.744 /aandeel (De verwachte opbrengst per aandeel van € 500 / jaar-aandeel na belasting is door Jeroen de Heer toegelicht).

c. Keuze B omgevingsvergoeding

Bij de keuze voor de omgevingsvergoeding geldt de afstandstabel en in ieder geval het aanbod zoals eerder gedaan door WPH en herbevestigd in het advies van de heer Tiesinga. De omgevingsvergoeding is gebonden aan het betreffende perceel behorend bij het adres. VOWH heeft nog een andere voorstelling over de omgevingsvergoeding.

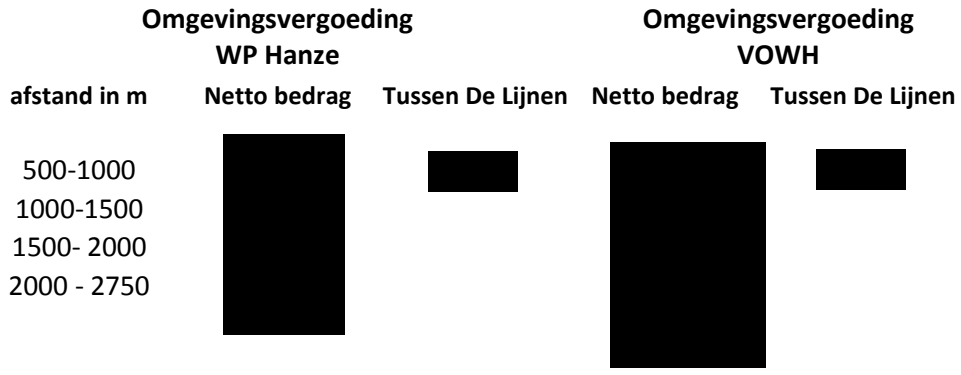

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Cc: [redacted]; [redacted]
Onderwerp: Re: voortgang bemiddeling WPH en VOWH
Datum: woensdag 24 november 2021 16:01:35
Bijlagen: image002.png

Als dat helpt (en in de agenda te passen is) prima wat mij betreft.

Verstuurd vanaf mijn iPad

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Cc: [redacted]
Onderwerp: Re: voortgang bemiddeling WPH en VOWH
Datum: woensdag 24 november 2021 16:02:38
Bijlagen: image002.png

Nog wel een vraag, dij het afzien van aandelen, hoe wordt dan de toekomstieg communicatie geborgd ??

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 24 nov. 2021 om 15:48 heeft [redacted] <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
>
> Hallo Jop,
>
> [redacted], [redacted] en ik hebben vanmorgen bij elkaar gezeten en hebben stappen gezet in de bemiddeling. He komt er in het kort op neer dan partijen zich kunnen vinden in de bijzaken maar er een onoverbrugbaar gat ligt in het overeenkomen van de prijs van de aandelen. Zonder nog ruggespraak gehad te hebben acht [redacted] een min. prijs van [redacted] per aan deel en [redacted] een max. prijs van [redacted] per aandeel echt het uiterst haalbare.
>
> Al doorpratend ontstond er een nieuwe invalshoek. In plaats van een individuele keuze van de 53 adressen tussen omgevingsvergoeding of aankoop aandelen bespraken we de collectieve keuze van het bestuur en ook al de 53 adressen voor uitsluitend een omgevingsvergoeding en volledig afzien van aandelenaankoop. In dat geval schat [redacted] in dat WPH een substantieel hogere omgevingsvergoeding wil betalen dan in het geval dat er individueel kan worden gekozen voor de omgevingsvergoeding of aandelen. VOWH geeft daarbij hun wens om zeggenschap op en zou dan alleen met bijvoorbeeld 1 aandeel een waarneemrol hebben bij aandeelhoudersvergaderingen. Ik bespeurde bij beide partijen wel dat hun directie/bestuur echt toe is aan een deal.
>
> [redacted] en [redacted] bespreken komende dagen deze nieuwe invalshoek met hun directie/bestuur. Het oogt kansrijk omdat het een relatief simpele collectieve deal kan worden en we wegblijven van de complexiteit van individuele aandelentransacties én omgevingsvergoedingen. Beide partijen hebben wat meer tijd en ruimte nodig voor de terugkoppeling. Het bestuurlijk overleg van dinsdag a.s. komt daarom net te vroeg.
>
> Ik heb toegezegd aan jou voor te leggen dit bestuurlijk overleg dan uiterlijk een week te verplaatsen. Ben je het daarmee eens?
>
> Met vriendelijke groet,
> [redacted]
> Provincie Flevoland
>
> T 0320-[redacted] / 06-[redacted]
> E [redacted]@flevoland.nl
> W www.flevoland.nl
>
> <image002.png>

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Onderwerp: Re: voortgang bemiddeling WPH en VOWH
Datum: woensdag 24 november 2021 16:10:24

Ja, maar het aandeelhouderschap was ook bedoeld om deze groep omwonenden beter te betrekken bij het park cq de verbinding tussen hen en de aandeelhouders weer te herstellen. Komt daar nog een voertuig voor ?

Groet

Jop

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 24 nov. 2021 om 16:08 heeft [redacted] <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
>
> Hi Jop,
>
> Dat hebben we met z'n drieën ook al als een belangrijk punt onderkend, mede omdat deze nieuwe invalshoek zou kunnen leiden tot rumoer bij de andere parken van WKG die allemaal een min of meer gelijkwaardige omgevingsvergoedingregeling hebben. De deal moet dus ook anders dan 'omgevingsvergoeding' worden 'geframed'. Dat vergt een nauwkeurig afgestemde communicatiestrategie. Daar praat ik volgende week verder over met [redacted] en [redacted].
>
> Groet
>
> [redacted]

Van: [redacted]
Aan: Jop Fackeldey
Onderwerp: FW: Terugkoppeling gesprek d.d. 30/11/21
Datum: donderdag 2 december 2021 10:21:29
Bijlagen: 211130 Aanbod VOWH v3 SvB.docx
211130 Kaarten Participatievergoeding.pdf
211130 Berekening participatievergoeding .xlsx
211130 Vergelijking participatievergoeding.xlsx

Hallo Jop,

Ik heb je gisteren na het gesprek met VOWH aangegeven dat ik het verschil inschatte op circa € [redacted] per jaar tussen VOWH en WPZ bij het scenario van een collectieve deal voor 53 adressen van alleen een omgevingsvergoeding.

[redacted] mailde dinsdagavond laat deze mail met een aanbod waar hij goedkeuring op heeft van zijn directie. WPZ zit op [redacted],--. [redacted] liet in het laatste overleg wel 'doorschemeren' dat hij bij het bod van WPZ nog wel wat onderhandelingsruimte zag. VOWH zit op verdubbeling van het laatste aanbod ([redacted] noemde in het laatste overleg circa € [redacted],-) Het concrete aanbod van WPZ in de mail van [redacted] had ik bij het gesprek met de VOWH gisteren nog niet in beeld. De uitspraak van de VOWH over 'doe dan maar een verdubbeling' is nog niet onderbouwd of door de VOWH in een exact bedrag vertaald (het dubbele van wat precies?). [redacted] en ik wachten nu op de reactie van Albert/VOWH.

[redacted] heeft nu heel scherp in beeld gebracht om welke adressen het gaat en in welke afstandszone deze vallen ten opzichte van de dichtstbijzijnde windmolens. Daar is nu i.i.g. geen misverstand meer over. WPZ hanteert bij een aantal grensgevallen bij de zones het principe dat 'het voordeel van de twijfel' naar de betreffende bewoner valt en deze dus in de zone valt van de hogere vergoeding.

Er is dus nog een wat groter gat te overbruggen.

Ik zal je na dinsdag weer nader informeren.

Groet

[redacted]

Van: [redacted] | Windunie <[redacted]@windunie.nl>
Verzonden: dinsdag 30 november 2021 22:24
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@zuidenwind.org
CC: [redacted] | Windunie <[redacted]@windunie.nl>
Onderwerp: Terugkoppeling gesprek d.d. 30/11/21

Beste [redacted] en [redacted],

Naar aanleiding van ons constructieve gesprek van hedenmiddag deel ik hierbij graag de volgende documenten met jullie:

- Het aanbod van VOWH nav ons overleg van 24/11, met daarin enkele kleine aanvullingen en opmerkingen van mijn hand
- De kaarten die [redacted] heeft gemaakt mbv GIS
- Een onderbouwing in excel tav welke woning in welke zone zou vallen
- Een vergelijking van enkele voorstellen die we besproken hebben, inclusief een "rekentool" om tot een gezamenlijk voorstel te komen. Dit laatste hebben we vanmiddag reeds gebruikt om de ruimte te verkennen die we hebben.

Ik hoop en verwacht dat deze documenten een positieve bijdrage leveren aan het vinden van een oplossing waar wij komende dinsdag 7/12 om 17 uur verder over spreken, ter voorbereiding

op een (afrondend?) gesprek met Jop Fackeldey op 9/12 om 09.30 in het Provinciehuis.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

-
[redacted]@windunie.nl
T +31 (0)30 [redacted] | M +31 (0)6 [redacted]
Aanwezig: [redacted]

Bezoekadres: [redacted] | Utrecht
Postadres: Postbus 4098 | [redacted] | Utrecht
www.windunie.nl | Routebeschrijving

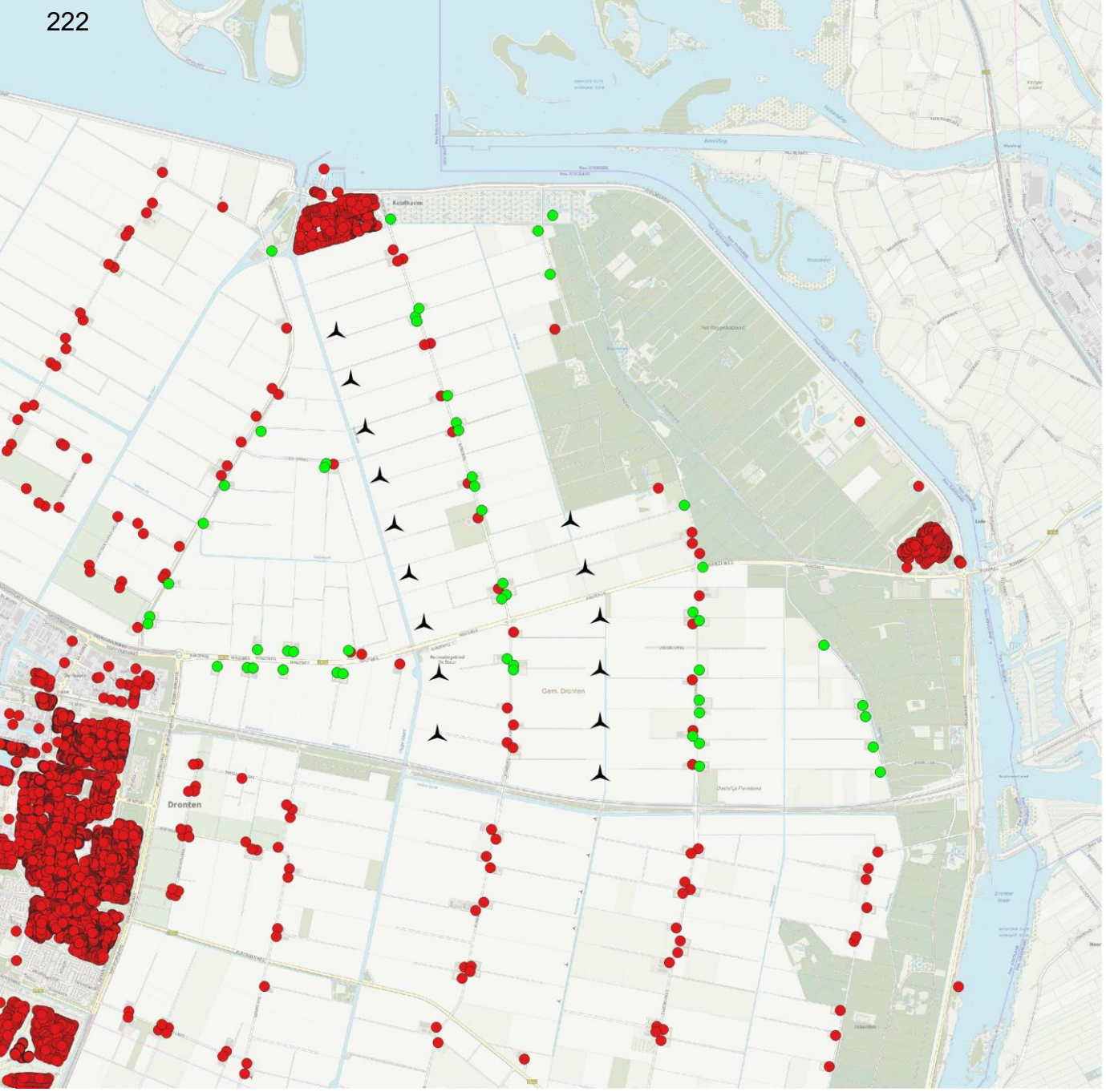

Woningen rondom WPH

Legenda

- Turbines
- Woningen voor vergoeding
- Overige woningen

0 1 2 km

Berekening vergoedingen WPH - afstanden Tiesinga

Legenda

- Turbines
- Woningen voor vergoeding

Afstanden

- tot 500m
- 500m tot 1000m
- 1000m tot 1500m
- 1500m tot 2000m
- 2000m tot 2750m

0 1 2 km

Berekening vergoedingen WPH - voorstel WPH

Legenda

- Turbines
- Woningen voor vergoeding

Afstanden

- tot 500m
- 500m tot 1250m
- 1250m tot 1500m
- 1500m tot 2000m
- 2000m tot 2750m

0 1 2 km

		Aantal
10.000	<500 meter	2
7.500	Tussen 2 lijnen (500 -1.000 meter)	7
5.000	**500 - 1.000 meter**	17
3.500	1.000 - 1.500 meter	11
2.500	1.500 - 2.000 meter	4
1.500	2.000 - 2.750 meter	11
-	>2750	1
	Totaal	**53**

[redacted]	Naam	Deelnemer	afstand
	[redacted]	nee	509
	[redacted]	nee	1038
	[redacted]	nee	546
	[redacted]	nee	1499
	[redacted]	nee	1805
	[redacted]	nee	2306
	[redacted]	nee	2581
	[redacted]	nee	2624
	[redacted]	nee	1015
	[redacted]	nee	2086
	[redacted]	nee	1799
	[redacted]	nee	1666
	[redacted]	nee	1744
	[redacted]	nee	1373
	[redacted]	nee	1463
	[redacted]	nee	1317
	[redacted]	nee	979
	[redacted]	nee	786
	[redacted]	nee	933
	[redacted]	nee	697
	[redacted]	nee	747
	[redacted]	nee	739
	[redacted]	nee	1256
	[redacted]	nee	803
	[redacted]	nee	808
	[redacted]	nee	882
	[redacted]	nee	905
	[redacted]	nee	915
	[redacted]	nee	915
	[redacted]	nee	893
	[redacted]	nee	882
	[redacted]	nee	825
	[redacted]	nee	817
	[redacted]	nee	815
	[redacted]	nee	856
	[redacted]	nee	991
	[redacted]	nee	1003
	[redacted]	nee	990
	[redacted]	nee	1142

[redacted]	nee	923
[redacted]	nee	983
[redacted]	nee	983
[redacted]	nee	1010
[redacted]	nee	926
[redacted]	nee	2631
[redacted]	nee	2717
[redacted]	nee	2778
[redacted]	nee	2233
[redacted]	nee	2610
[redacted]	nee	2444
[redacted]	nee	1142
[redacted]	nee	2244
[redacted]	nee	2200

	Aantal
<500 meter	2
Tussen 2 lijnen (500 -1.250 meter)	7
500 - 1.250 meter	24
1.250 - 1.500 meter	4
1.500 - 2.000 meter	4
2.000 - 2.750 meter	11
>2750	1
Totaal	**53**

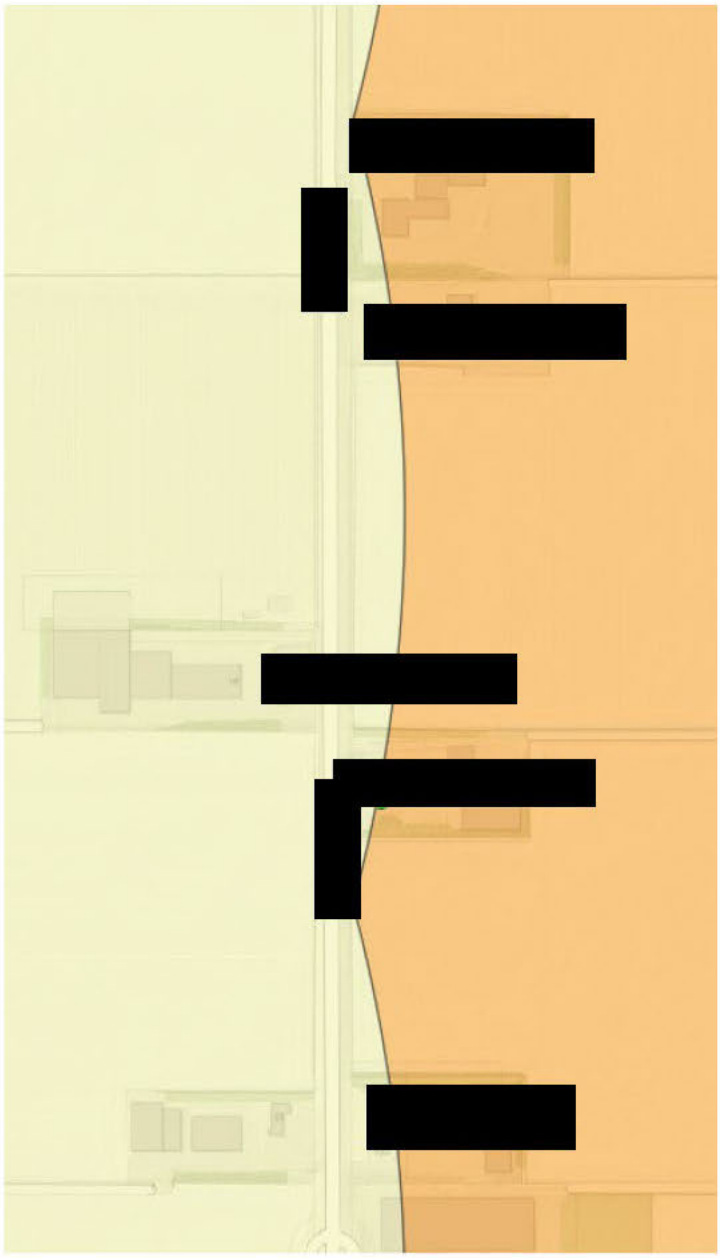

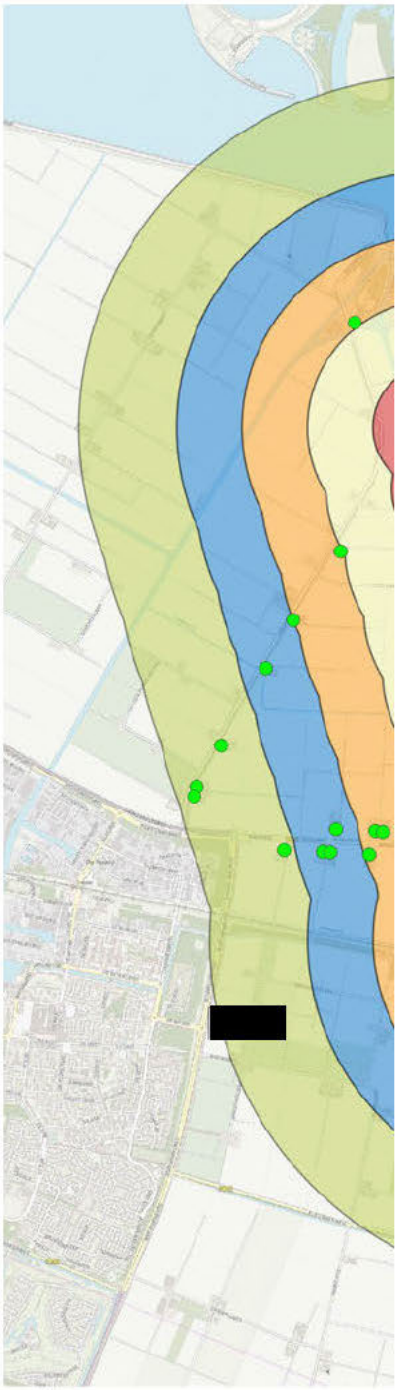

Colijnpad 4
Colijnweg 4
Dronten

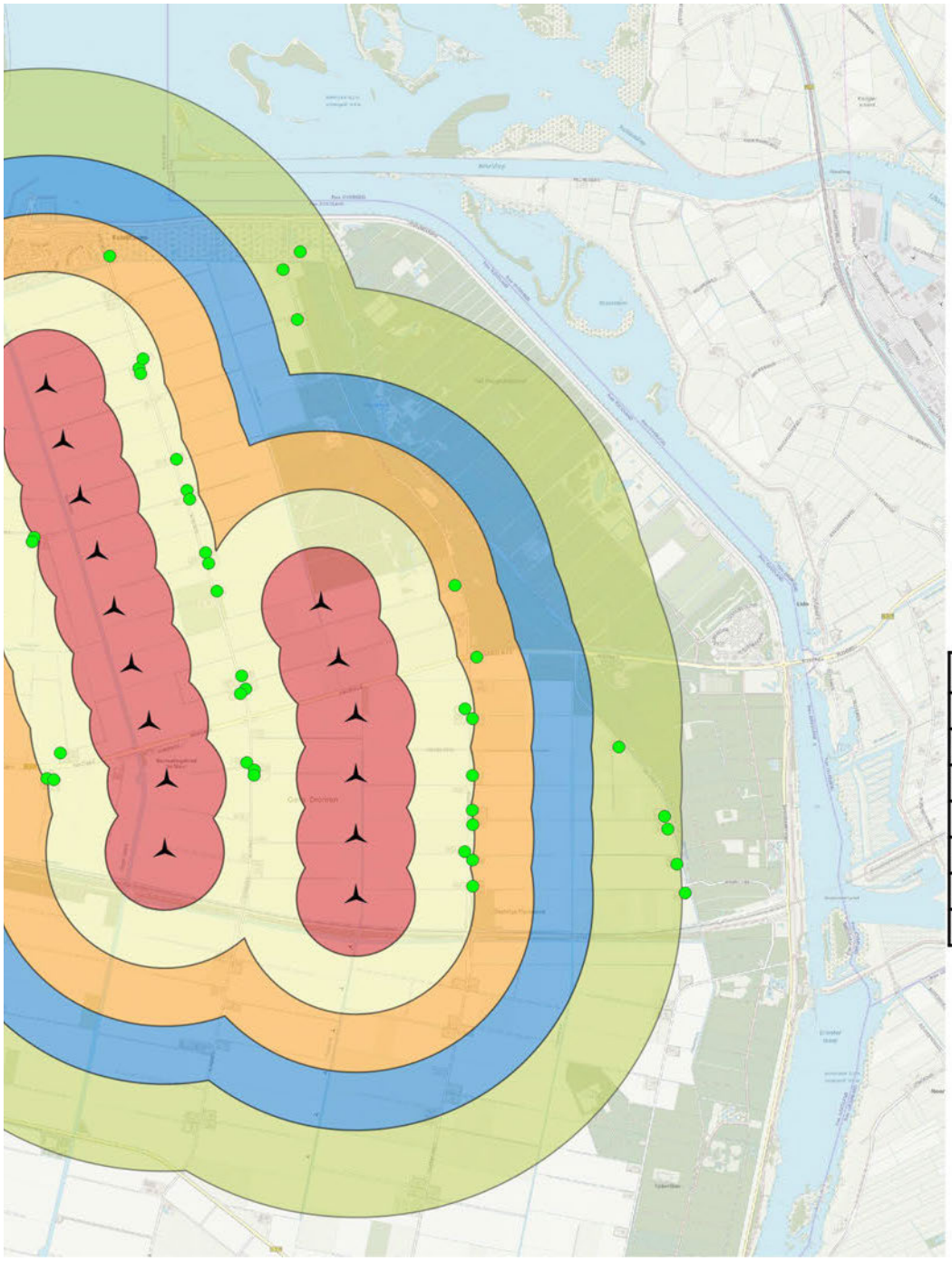

Berekenir
vergoedir
afstander

Legenda

Turbines

Woningen v

Afstanden

tot 500m

500m tot 10

1000m tot 1

1500m tot 2

2000m tot 2

Afstand
<500m
500-1000m
500-1000m (tussen tur
1000-1500m
1500-2000m
2000-2750m
>2750m

0

Berekenir
vergoedir
voorstel V

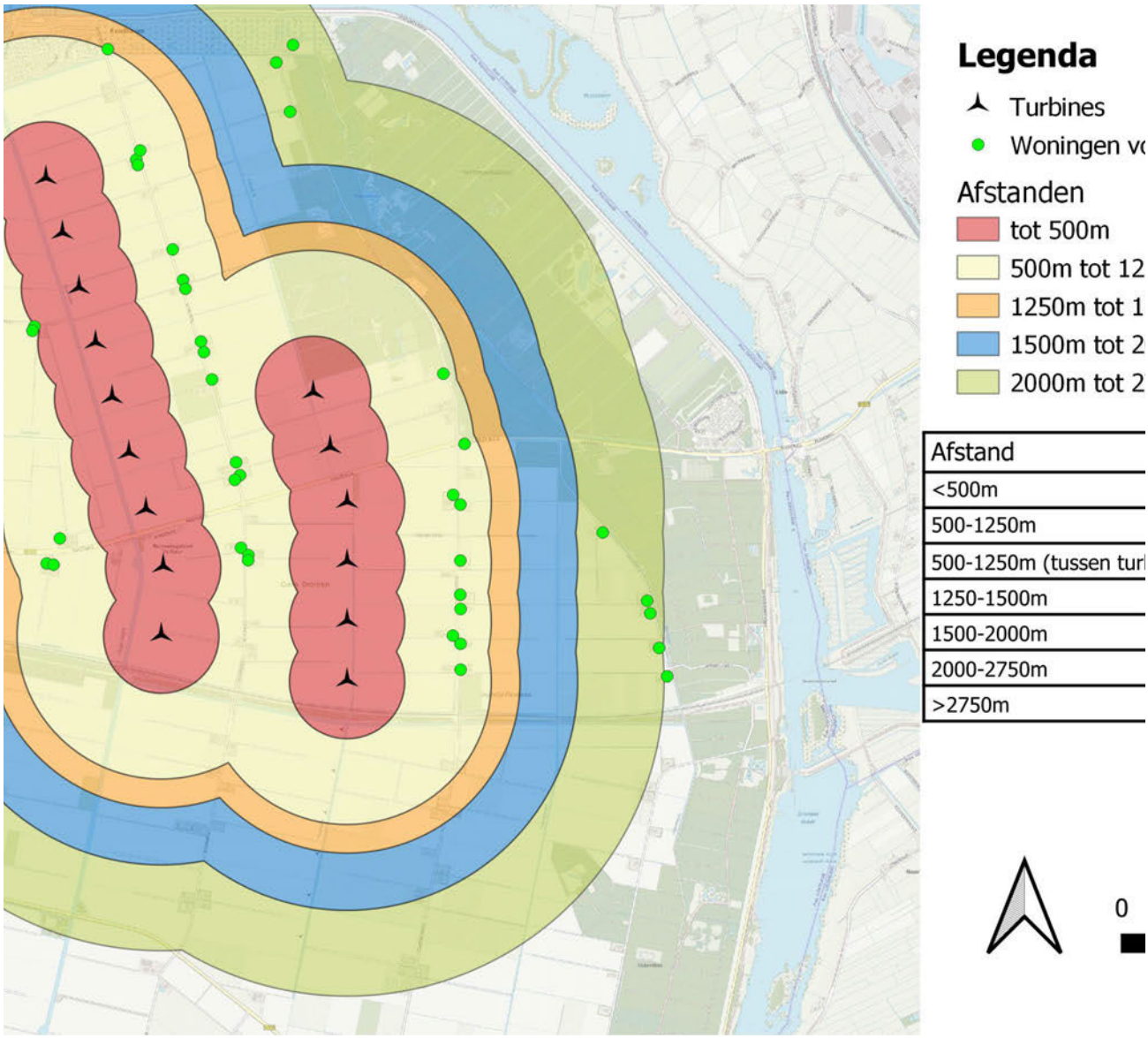
Legenda
Turbines
Woningen vo
Afstanden
tot 500m
500m tot 12
1250m tot 1
1500m tot 2
2000m tot 2
Afstand
<500m
500-1250m
500-1250m (tussen tur
1250-1500m
1500-2000m
2000-2750m
>2750m
0

ıg
ıgen WPH -
ı [redacted]

ɔor vergoeding

00m
500m
000m
750m

	Aantal woningen
	2
	7
bines)	17
	11
	4
	11
	1

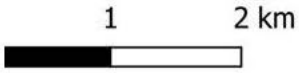

ıg
ıgen WPH -
NPH

oor vergoeding

50m
500m
000m
750m

	Aantal woningen
	2
	7
bines)	24
	4
	4
	11
	1

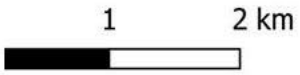

Tabel participatievergoeding WPH

Zone	aantal woningen	WKG	Totaalbedrag	Tiesinga
<500 meter	2	[redacted]	[redacted]	[redacted]
500 - 1.250 meter	24	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Tussen twee lijnen (500-1.250m)	7	[redacted]	[redacted]	[redacted]
1.250 - 1.500 meter	4	-	-	[redacted]
1.500 - 2.000 meter	4	-	-	[redacted]
2.000 - 2.750 meter	12	-	-	[redacted]
	53		[redacted]	

Opmerkingen

- onderbouwing aantal woningen in zone op basis van gis kaarten
- flat fee bovenop [redacted] vanuit rechtvaardigheidsprincipe in voorstel WPH
- flat fee tussen de lijnen mogelijk met correctiefactor vermenigvuldigd
- communicatie en informatie nog uit te werken
- participatievergoeding is achtergesteld aan banklening (contractondertekening na FC)
- geen stilstandvoorziening boven wettelijke norm

Ter illustratie staat hieronder een vergelijk op basis van een andere zonering

zone	aantal woningen	Tiesinga	Totaalbedrag	Voorst 1-7-2020
<500	2	[redacted]	[redacted]	[redacted]
500-1000	17	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Tussen twee lijnen (500-1000m)	7	[redacted]	[redacted]	[redacted]
1000-1500	11	[redacted]	[redacted]	[redacted]
1500- 2000	4	[redacted]	[redacted]	[redacted]
2000 - 2750	12	[redacted]	[redacted]	[redacted]
	53		[redacted]	

Van: [redacted] Zuidenwind [redacted]
Aan: [redacted]
Cc: Jop Fackeldey
Onderwerp: RE: 211209 Vergelijking participatievergoeding.xlsx// nav je telefoontje
Datum: donderdag 9 december 2021 13:35:49
Bijlagen: 211209 Vergelijking participatievergoeding.xlsx

Dag [redacted]
Naar aanleiding van ons telefoongesprek nog even ..
Ik heb wel stellig de indruk dat de VOWH *niet* gaat bewegen .. zelf denk ik ook "jongens tel je knopen" – en zeker ik zal dat voor woensdag nog met hen bespreken, maar zij zitten er anders in dan jij en ik.
Het antwoord is steeds we praten nu vier jaar en WPH schuift het maar steeds voor zich uit .. we zijn van gelijkwaardig meedoen naar een participatie gedwongen.
Ten opzichte van de winstmogelijkheden die de aangelanden hebben mede door de steun van ZZL is de [redacted] een redelijk bedrag -- (= 2x [redacted]

Ik merk dat ik snel met je meedenk ,, maar naar mijn achterban kijkend zet ik je daarmee op het verkeerde been

Hartelijke groet

[redacted]

Van: [redacted] [mailto [redacted]@Zuidenwind.org]
Verzonden: donderdag 9 december 2021 12:01
Aan: [redacted]@windunie.nl' <[redacted]@windunie.nl>; [redacted]' <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: 211209 Vergelijking participatievergoeding.xlsx

Dag [redacted] / [redacted]
Bijgaand de vergelijking in de tabel zoals we die gebruiken

- Als ik het goed samenvat waren we op deze vergelijking blijven 'hangen'
  - 1,6 x [redacted] met 1,25 tussen de lijnen ??
  - 2 x [redacted] met 1,5 x tussen de lijnen

Wanneer dat anders was hoor ik het graag nog vandaag .

[redacted]

Tabel participatievergoeding WPH

				eind Voorstel WPH		zonder 2 adr
Zone	**aantal wng**	**Tiesinga**	**Totaal bedrag**	**7-12**	**Totaal bedrag**	
<500 meter	2	10.000	[redacted]	[redacted]	[redacted]	-
500 - 1.250 meter	24	5.000	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Tussen twee lijnen (500-1.250m)	7	7.500	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]
1.250 - 1.500 meter	4	3.500	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]
1.500 - 2.000 meter	4	2.500	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]
2.000 - 2.750 meter	12	1.500	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]
	53		***234.500***	1,7	***398.650***	[redacted]

				Voorstel VOWH		zonder 2 adr
Zone	**aantal wng.**	**Tiesinga**	**Totaal bedrag**	**7-12**	**Totaal bedrag**	
<500 meter	2	10.000	[redacted]	[redacted]	[redacted]	-
500 - 1.250 meter	24	5.000	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]
Tussen twee lijnen (500-1.250m)	7	7.500	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]
1.250 - 1.500 meter	4	3.500	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]
1.500 - 2.000 meter	4	2.500	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]
2.000 - 2.750 meter	12	1.500	[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]
	53		***234.500***	2	***469.000***	[redacted]

Opmerkingen

- onderbouwing aantal woningen in zone op basis van gis kaarten
- communicatie en informatie nog uit te werken
- participatievergoeding is achtergesteld aan banklening (contracton akkoord /
- geen stilstandvoorziening boven wettelijke norm akkoord /

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Onderwerp: Re: voorbereiding gesprek bemiddeling WPH VOWH morgen
Datum: woensdag 15 december 2021 10:47:19
Bijlagen: image003.png
image003.png

[redacted],

Dank voor de update. Op 1 punt moet ik je corrigeren, we gaan het resultaat niet objectief delen maar voorzien van een bestuurlijk en politiek oordeel. En daarin zal tot uitdrukking moeten komen dat WPH weliswaar naar de letter maar niet naar de bedoeling van het regioplan en consensusdocument heeft gehandeld en dat [redacted] Uiteraard is het uiteindelijk aan het college om te kijken of ze me daar in volgen maar wat mij betreft is dat wel de conclusie die we aan het college voorleggen aan het eind van het memo. Als we bij west zo dadelijk wat tijd over hebben maar even over praten.

Groet

Jop

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 14 dec. 2021 om 21:14 heeft [redacted] <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
>
> Hallo Jop
>
> Ik heb eind van de middag eerst [redacted] en daarna [redacted] gebeld.
>
> De situatie is als volgt:
>
> [redacted] heeft achtereenvolgens de volgende 3 gesprekken gevoerd.
> - met de Directie (in dit geval alleen [redacted] bij afwezigheid van [redacted])
> - met [redacted] met een afvaardiging van 3 ([redacted], [redacted] en [redacted]) van de aangelanden
> - met een afvaardiging van alle vier aandeelhouders (Aangelanden, ZZL, Meeuwentocht en Windshare)
>
> Uit het laatste overleg is het onderstaande op te maken.
> - Alle aandeelhouders (dus ook windshare en Meeuwentocht) vinden het onaanvaardbaar en buiten proporties als de VOWH een risicoloze vergoeding ontvangt die in € vergelijkbaar is met een rendement van een aandeelhouder die daarvoor én moet investeren én de risico's loopt.
> - Deze fase, waarbij het windpark nog moet worden gebouwd, is nog lang niet vrij van risico's.
> - De aandeelhouders hebben er grote moeite mee dat in het proces van afgelopen maanden WPZ (Steef met grote inspanning) meermaals gemotiveerd heeft 'toegegeven' en in verschillende stappen van [redacted]

(factor 1,5) is gekomen terwijl de VOWH in deze periode op 2 maal de vergoeding is blijven zitten.

Vanuit deze achtergrond blijven de aandeelhouders WPZ op factor 1,5 (€ 350.000 per jaar) zitten. Na mijn doorvragen om ruimte gaf [redacted] aan dat, alleen als VOWH morgen afstapt van factor 2 (dus bereid is te onderhandelen), hij bij de aandeelhouders factor 1,6 wil/kan voorleggen (375.000 per jaar).

[redacted] gaf mij aan dat de VOWH op factor 2 blijft. Ik heb [redacted] voorgehouden dat, voordat [redacted] zijn huiswerk had gedaan met de kaarten en tabellen, factor 2 een bedrag van [redacted] per jaar betekende. Na het huiswerk van [redacted] met een aantal adressen die het voordeel van de twijfel kregen werd deze factor 2 een bedrag van circa [redacted] per jaar.
Ik heb [redacted] op het hart gedrukt de VOWH voor te houden 'de knopen te tellen' en te bedenken hoe de verschillende boodschappen bij de achterban zouden kunnen vallen.
Boodschap 1: we hebben onze poot stijf gehouden, geen overeenstemming en de vergoeding valt terug naar [redacted] + ([redacted] per jaar) terwijl er [redacted] per jaar is geboden.
Boodschap 2: we hebben het uiterste eruit weten te halen en overeenstemming over 1,6 maal [redacted] + ([redacted] per jaar)
Ik heb herhaald dat GS het resultaat van de bemiddeling (wat dat ook is) objectief aan PS zal mededelen, waarmee GS met maximale inspanning invulling heeft gegeven aan de motie.

Ik denk dat we morgen moeten proberen de deal op [redacted] te krijgen. Ik ben van mening dat we daar met name de VOWH op moeten aanspreken.

Groet en tot morgen

[redacted]

Met vriendelijke groet,
[redacted]
Provincie Flevoland

T 0320-[redacted] / 06-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Onderwerp: Fwd: Geaccepteerd: Overleg WPH en WOWH
Datum: maandag 20 december 2021 15:20:54

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

> **Van:** [redacted] Zuidenwind [redacted] <[redacted]@zuidenwind.org>
> **Datum:** 20 december 2021 om 15:18:32 CET
> **Aan:** Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
> **Onderwerp: Geaccepteerd: Overleg WPH en WOWH**
>
> Dag Jop
>
> Morgenavond vergadert het bestuur van VOWH en wordt bekend wie eventueel meegaat naar dit afrondende gesprek
>
> [redacted]

Van: [redacted]
Aan: Jop Fackeldey
Cc: "[redacted] | ValuePro"; [redacted];
Onderwerp: FW: Akkoord bereikt met Windpark HanzeCharlie Kock <[redacted]@flevoland.nl>
Datum: woensdag 5 januari 2022 11:00:32

Hallo Jop e.a.

Onderstaand ter info het bericht dat zowel WPH als de VOWH aan haar achterban stuurt.

Groet en de beste wensen voor 2022

[redacted]

Van: Salco Fishfarm Dronten B.V. [redacted]@live.nl>
Verzonden: vrijdag 24 december 2021 15:45
Aan: [redacted]@zuidenwind.org; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: FW: Akkoord bereikt met Windpark Hanze

Heren,

Bij deze het bericht zoals deze aan de omwonenden is verzonden.

Goede dagen gewenst.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
06 [redacted]

Van: Vereniging Omwonenden Windpark Hanze VOWH
<[redacted]@outlook.com>
Verzonden: vrijdag 24 december 2021 15:05
Onderwerp: Akkoord bereikt met Windpark Hanze

Geachte lid van de VOWH,

Gistermiddag heeft het bestuur van onze vereniging een akkoord bereikt met Windpark Hanze over de verhouding tussen Windpark Hanze en de omwonenden.
De onderhandelingen hebben lang geduurd maar er is nu een akkoord bereikt in het bijzijn van de gedeputeerde Jop Fackeldey, over een “acceptatievergoeding” die het windpark gaat uitkeren aan de omwonenden.
De uitwerking van de details van deze overeenkomst vindt de komende weken plaats. We hopen u daarna concreet te informeren over de inhoud. Dat zal naar verwachting medio februari zijn.
Bij voorkeur zullen we dan, als de coronaregels dat toelaten, u uitnodigen om in een fysieke bijeenkomst het behaalde resultaat toe te lichten.

Met vriendelijke groet

Concept Agenda slotoverleg 23 december 2021

Uitgenodigd: Provincie Flevoland: Jop Fackeldey Ged.; [redacted] ambtelijk.
Windpark Hanze: [redacted];
VOWH: [redacted],

1. Welkom, voorstellen en vaststellen agenda Jop Fackeldey
2. Overeenstemming op hoofdlijnen; Toelichting door [redacted] en [redacted]:
   Het bestuur van de VOWH is bereid het voorstel zoals mondeling besproken tussen van [redacted] en [redacted] te verdedigen naar haar leden. De kaders van dit voorstel staan hieronder:

Kader van de afspraken zoals deze in deze bijeenkomst bekrachtigd worden namens de partijen

acceptatievergoeding

(i) Hoogte en start

a) De WPH keert een acceptatievergoeding uit aan de 53 omwonenden van het windpark , Deze uitkering zal primair aan de eigenaar van een woning uitgekeerd worden. Aandachtspunt is op welke wijze een gebruiker (huurder) van de woning over de acceptatievergoeding geïnformeerd wordt. Dit wordt gezamenlijk uitgewerkt.
b) De acceptatievergoeding komt in de plaats van de generieke omgevingsvergoeding van WKG. Er is dus geen sprake van dubbeling van de omgevingsvergoeding Windkoepel groen én acceptatievergoeding
c) Voorbehoud goedkeuring door financiers van het windpark
d) Geen andere voorwaarden dan hier afgesproken.
e) De acceptatie vergoeding bedraagt 1,5 x [redacted] conform de berekening en de afstandsstaffel zoals deze door van [redacted] en [redacted] beschreven en bepaald is. (bijlage)
f) De acceptatievergoeding wordt jaarlijks geïndexeerd met een vast percentage van 2 %/jaar , waarbij het eerste jaar (basisjaar) start op het moment dat de eerste CertiQ aanvraag van eerste cluster van WTG's is ingediend
g) Looptijd: zolang de molens in bedrijf zijn=gedurende de exploitatie van het park of een gedeelte daarvan
h) *Start vergoeding is bij aanvraag SDE eerste cluster in de redenering dat bewoners profiteren als er productie wordt gedraaid. Peilmoment: melding bij CertiQ van eerste cluster.*
i) *De acceptatievergoeding wordt 2 maal per jaar betaald (op nader te bepalen momenten), achteraf (dus: na 6 maanden en na 12 maanden)*

(ii) Betaling

j) WPH of haar rechtsopvolgers betaalt de acceptatievergoeding zoals bepaald conform de afstandsstaffel, rechtstreeks aan de perceeleigenaar zonder verrekening van andere kosten of verplichtingen

(iii) Overeenkomst

k) De overeenkomst inzake de participatievergoeding wordt gesloten rechtstreek tussen WPH en de woningeigenaar, de verplichtingen van WPH gelden telkens jegens de actuele woningeigenaar in kettingbeding;
l) Deze overeenkomst kent van de zijde van de woningeigenaar geen andere verplichtingen dan het vooraf bekendmaken van deze 'overeenkomst' bij gehele of gedeeltelijke verkoop aan een nieuwe eigenaar;

m) [redacted] en [redacted] stellen een modelovereenkomst op, die na goedkeuring door VOWH ter ondertekening wordt voorgelegd aan de eigenaren;

(iv) Uitwerking

2) [redacted] en [redacted] werken dit kader in een overeenkomst tussen VOWH en WPH concreet uit inclusief de 'modelovereenkomst' gedurende de eerste maand van 2022
en afspraken over sancties bij niet nakoming van deze overeenkomst; laatste week januari 2022 bij elkaar, Streven eind jan 80 % versie klaar en discussiepunten duidelijk

3) Vergoeding loopt via eigenaar, zie punt 1k hierboven

3. Antwoord WPH Toelichting [redacted] / [redacted]

4. Afspraken maken met elkaar over regelmatige informatie-uitwisseling tussen WPH en VOWH, maken plan van aanpak/draaiboek/communicatieplan voor bouwfase en exploitatiefase

5. Bepalen van de wijze van communicatie over dit onderwerp

6. Mail naar leden VOWH ter verificatie tevoren naar WPH en provincie. Naar de buitwacht niet actief informeren, gezamenlijk radiostilte. Statenmededeling na laatste bijeenkomst eind jan.

7. Afsluiting Jop Fackeldey [redacted] stopt 1 januari 2022 met zijn bestuurswerk en er komt een vervanger.

BIJLAGE

Afstand staffel tabel Baalen/ Jansen	aantal woningen
<500 meter	2
500 - 1.250 meter	24
Tussen twee lijnen (500-1.250m) 1,5 x	7
1.250 - 1.500 meter	4
1.500 - 2.000 meter	4
2.000 - 2.750 meter	12
	53

[redacted]

Van: [redacted]
Aan: "[redacted] | Windunie"; [redacted]@zuidenwind.org
Cc: "Salco Fishfarm Dronten B.V."; "[redacted] - Windpark Hanze"; [redacted]; Jop Fackeldey; [redacted] | Windunie
Onderwerp: RE: Re[2]: verslag ter beoordeling
Datum: woensdag 19 januari 2022 11:36:52
Bijlagen: image006.png

Prima [redacted] en [redacted],

Ik wacht de nadere berichten af. [redacted] bespreekt binnenkort met Jop de door Jop aangekondigde en door mij geschreven conceptmededeling aan PS over de afloop van de bemiddeling. Daarna kunnen jullie via [redacted] kennis nemen van het concept voordat deze verder intern in de routing naar GS en PS wordt gebracht.

Groet en succes bij de afronding

[redacted]

Van: [redacted] | Windunie <[redacted]@windunie.nl>
Verzonden: vrijdag 14 januari 2022 09:53
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@zuidenwind.org
CC: 'Salco Fishfarm Dronten B.V.' [redacted]@live.nl>; [redacted] - Windpark Hanze' <[redacted]@windparkhanze.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] | Windunie <[redacted]@windunie.nl>
Onderwerp: RE: Re[2]: verslag ter beoordeling

Dag [redacted],

Dank je wel voor het definitieve verslag en fijn dat je ons nog even bijstaat in het uitwerken van de afspraken.

[redacted] en ik hebben afgesproken dat Windunie in eerste instantie een opzet maakt voor een overeenkomst met omwonenden. Deze baseren wij op de afspraken van 23/12/21, de overeenkomst die al eerder in 2019 was aangeboden aan de omwonende, de generieke (concept) overeenkomst van WKG en op enkele voorbeelden uit de praktijk van andere parken in het land.

Een eerste concept is gisteren gedeeld met [redacted] door [redacted] (de penvoerder van dit stuk). [redacted] zal daar volgende week naar kijken en uiterlijk vrijdag 21/1 een reactie geven. Dit bespreken we dan in een meeting op 26/1 op het kantoor van Windunie in Utrecht, met als doel te komen tot een definitief stuk (of in ieder geval definiëren welke discussie punten er nog zijn). Ik zal je het concept separaat toesturen, met het nadrukkelijke verzoek om dit nog niet verder te verspreiden gezien de conceptuele status.

Ik heb met [redacted] geen afspraken gemaakt over jouw specifieke inzet, maar wat ik me kan voorstellen is dat je jouw beeld tav de concept-overeenkomst met ons deelt. Het is wat mij betreft ook denkbaar dat je op 26/1 aansluit (van 13-15) bij ons overleg, maar dat is denk ik niet noodzakelijk. **@[redacted]: Hoe zie jij dat?**

Heb je hier voldoende aan voor nu?

Met vriendelijke groet,

[redacted]

windunie

-
[redacted]@windunie.nl
T +31 (0)30 [redacted] | M +31 (0)6 [redacted]
[redacted]

Bezoekadres: [redacted] | Utrecht
Postadres: Postbus 4098 | 3502 HB | Utrecht
www.windunie.nl | Routebeschrijving

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: donderdag 13 januari 2022 11:59
Aan: [redacted]@zuidenwind.org; [redacted] | Windunie <[redacted]@windunie.nl>
CC: 'Salco Fishfarm Dronten B.V.' [redacted]@live.nl>; [redacted] - Windpark Hanze' [redacted]@windparkhanze.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: RE: Re[2]: verslag ter beoordeling

Hallo allen,

Bijgaand het definitieve verslag waarin de opmerkingen van [redacted] en [redacted] zijn verwerkt. Ik heb met Jop afgesproken dat ik nog even (topt uiterlijk eind februari) vanuit de provincie aanspreekpunt/betrokken blijf bij de verdere uitwerking/afwikkeling. Ik ga er vanuit dat [redacted] en [redacted] het initiatief nemen om aan de slag gaan met de uitwerking. Ik zou graag van [redacted] en vernemen hoe dit wordt opgepakt en wat de provincie daarin voor beide partijen kan betekenen.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

Van: [redacted] - Windpark Hanze <[redacted]@windparkhanze.nl>
Verzonden: vrijdag 24 december 2021 11:46
Aan: [redacted]@zuidenwind.org; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] | Windunie' <[redacted]@windunie.nl>
CC: 'Salco Fishfarm Dronten B.V.' <salcofishfarm@live.nl>
Onderwerp: Re[2]: verslag ter beoordeling

Goedemorgen allen,

Hierbij de aanvullingen vanuit Windpark Hanze naar aanleiding van het gesprek gistermiddag.

Voor iedereen goede dagen gewenst!

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Windpark Hanze BV

Ketelweg 16
8251 PR Dronten
+31 6[redacted]

Deze e-mail kan vertrouwelijke informatie bevatten en mag alleen door de geadresseerde worden gebruikt. Indien u deze e-mail per abuis toch ontvangt verzoek ik u direct contact met mij op te nemen en dit bericht niet te kopiëren of bij een ander dan de geadresseerde te bezorgen.

------ Origineel bericht ------
Van: "[redacted] Zuidenwind[redacted]" <[redacted]@zuidenwind.org>
Aan: "[redacted]'" <[redacted]@flevoland.nl>; "[redacted] | Windunie'"
<[redacted]@windunie.nl>; "[redacted] - Windpark Hanze'" <[redacted]@windparkhanze.nl>
CC: "'Salco Fishfarm Dronten B.V.'"[redacted]@live.nl>
Verzonden: 23-12-2021 17:22:18
Onderwerp: RE: verslag ter beoordeling

> Dag [redacted]
> Mooi gedaan .. punt H is wat krom geformuleerd ..
> De bedoeling is echter duidelijk ..
>
> Maar tekst is duidelijker/ concreter als volgt
>
> f) f.: De acceptatievergoeding wordt jaarlijks geïndexeerd met een vast percentage van 2 %/jaar basismoment ingang Index = eerste CertiQ *melding* van productie eerste molen *(startdatum SDE voor eerste molen);*
>
> h) h: *Startdatum vergoeding is de startdatum van de SDE-vergoeding van het eerste cluster, en productiemelding bij CertiQ. In de redenering dat bewoners gaan profiteren zodra er productie wordt gedraaid.*
>
> Met dank voor je inspanningen en een fijne kerst
>
> [redacted]

Van: [redacted] [mailto [redacted]@flevoland.nl]
Verzonden: donderdag 23 december 2021 15:10
Aan: [redacted] | Windunie' <[redacted]@windunie.nl>;
[redacted]@zuidenwind.org' <[redacted]@zuidenwind.org>
Onderwerp: verslag ter beoordeling

Hallo [redacted] en [redacted],

Hierbij het verslag met in groen de afspraken. Akkoord Zo?

Met vriendelijke groet,

[redacted] van de afdeling Strategie & Beleid
Provincie Flevoland

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Cc: fractie@sgpflevoland.nl
Onderwerp: Re: wind park hanze
Datum: dinsdag 22 februari 2022 16:18:53

Hoi [redacted],

Is donderdagmiddag 16.30 via teams een optie ? Of we moeten het na de 2e doen, dan heb ik een slotbijeenkomst met partijen. Moeten we alleen even goed zoeken in de agenda.

Groet

Jop

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 21 feb. 2022 om 21:57 heeft Info | Bevop VOF <info@bevop.nl> het volgende geschreven:
>
> Dank Jop,
> Ik maak graag gebruik van je aanbod. Mag ook gerust een keer door de week. Ik ben toch vaak in Lelystad. Ik hoor wel wanneer je een gaatje hebt.
> Gr. [redacted]
>
> -----Oorspronkelijk bericht-----
> Van: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
> Verzonden: zondag 20 februari 2022 12:08
> Aan: Info | Bevop VOF <info@bevop.nl>
> CC: fractie@sgpflevoland.nl
> Onderwerp: Re: wind park hanze
>
> Dag [redacted],
>
> Dank voor de info. Ik vrees dat ik dit herken. Bestuur VOWH en WPH hebben een compromis bereikt, het is nu even aan VOWH om het daarover met hun leden te hebben. En dat roep emoties op. Maar dit verhaal is slechts 1 van de mogelijke perspectieven. Ik praat je er graag in vertrouwen een keer over bij en er komt zeker binnen een aantal weken een mededeling waarin we verantwoording afleggen.

>
> Groet en goede zondag
>
> Jop
>
> Verstuurd vanaf mijn iPad
>
> Op 19 feb. 2022 om 16:54 heeft Info | Bevop VOF <info@bevop.nl> het volgende geschreven:
>
>
> Dag Jop,
> Onderstaande mail stuur ik je even door zodat je weet welk sentiment nog steeds in het gebied heerst. Ook omdat ik eigenlijk wel nieuwsgierig ben naar de uitwerking van de motie destijds.
> Gr. [redacted]
>
> Van: [redacted] <[redacted]@solcon nl>
> Verzonden: zaterdag 19 februari 2022 13:49
> Aan: [redacted]@flevoland.nl
> Onderwerp: wind park hanze
>
> Geachte heer [redacted], beste [redacted],

>
>
> Het is al een hele tijd geleden dat we eens contact hadden over de windmolens in ons gebied.
>
> Bij deze een update van de stand van zaken. Het lijkt ons goed om u te informeren, op persoonlijke titel (dus niet vanuit bestuur vereniging omwonenden/deelnemer bestuur als omwonende).
>
> Deze week hadden wij een bijeenkomst met de Vereniging van Omwonenden van WPH. Op die bijeenkomst zijn wij als leden bijgepraat over de stand van zaken. Zeer ontevreden waren alle omwonenden over de praktijken van onze “buren” initiatiefnemers van WPH. Ook [redacted], [redacted] Zuidenwind, was aanwezig op de avond. Hij heeft op het laatst de onderhandelingen gedaan voor ons als omwonenden met WPH.
> Er is een voorstel voor een overeenkomst opgesteld, een zogenaamde acceptatievergoeding. Dat was voor ons het hoogst haalbare wat er na tweeëneenhalf jaar onderhandelen uit is gekomen. Voor ons is dat een vergoeding van [redacted] per jaar, wij wonen op een afstand van meer dan 2000 meter. Wij hebben het standpunt ingenomen dat we de acceptatievergoeding niet gaan aannemen. De 19 initiatiefnemers gaan zelf belachelijk veel geld [redacted] gegarandeerd) incasseren. Ze krijgen SDE subsidie, welke door de burger moet worden betaald via de ODE op de energienota. Hier onderdeel van uitmaken voelt niet goed.
> Mee delen in de aandelen van WPH was voor de omwonenden het doel destijds. De 19 initiatiefnemers van WPH hebben dat continue weten te traineren.
>
> De voorwaarden uit het consensusdocument, wat opgesteld was en ondertekend door beide partijen en wat ook voor de rechter zwaar woog om de vergunning af te geven, is totaal niet uitgevoerd.
> Provincie Flevoland had hier ook zeker een rol in. Zij hebben het verzaakt om de vinger aan de pols te houden. Gedeputeerde Fackeldey zal binnenkort in de Provinciale Staten vergadering de stand van zaken weergeven. Er ligt nog de motie van de SGP, die unaniem is aangenomen dat alle omwonenden mee moeten kunnen participeren. Wij zijn benieuwd wat hij daarover gaat zeggen.
> Per slot van rekening is het de provincie die een Regioplan schrijft over transparantie en participatie et cetera, maar vervolgens iedereen vrij spel geeft. Hier is enige vorm van democratie ver te zoeken! Laat staan dat het al transparant zou zijn.
> Het behalen van de doelstellingen van de energietransitie is een belangrijker doel op zich lijkt het wel, dan democratische rechten van de eigen inwoners in dit land.
>
> Bij het waterschap Zuiderzeeland lagen ook nog vragen van de Vereniging van Omwonenden, waar ze in eerste instantie op de vergadering van februari verder op in zouden gaan.
> Maar zij gaan nu eerst de uiteenzetting van Fackeldey afwachten in de Staten. Toen het waterschap zaken ging doen met WPH, een investering van [redacted], stond de provincie erbuiten en nu gaan ze eerst hun reactie afwachten. Een aantal maanden terug heeft het waterschap nog 350 aandelen teruggegeven aan WPH, voor 1 euro per stuk. Terwijl WPH aan de omwonenden meer als [redacted] durfde voor te stellen. De provincie Flevoland heeft toch ook nog wat zeggenschap over het waterschap. Op dat moment had de overheid, provincie en waterschap Zuiderzeeland, ook als eis kunnen stellen dat die aandelen naar de omgeving gingen. Ook al was daar wat anders over afgesproken.
> Eind december hebben we ook contact gehad met de leden van SGP/CU van de Algemene Vergadering van Waterschap Zuiderzeeland. Het was in november aan de orde geweest in de Algemene Vergadering en er werd afgesproken dat er eerst meer informatie ingewonnen moest worden om er inhoudelijk iets over te kunnen zeggen. Het zou in februari weer op de agenda komen, maar dit wordt blijkbaar later. In de bijlage nog het schrijven en de vragen die we toen hadden.
>
> Al met al is het voor het agrarische gebied een teleurstellende gang van zaken, welke mogelijk is gemaakt door onze overheden. Tweedeling in het gebied, “arm en rijk”. Wij hebben de meest jaren als boer(in) er wel op zitten, maar de generatie na ons zal het hierdoor nog heel moeilijk krijgen. Tijd om in te grijpen door de overheid.
>
> Als er vragen zijn horen we het wel en ook staat altijd de koffie klaar.
>
> vriendelijke groet,
>
> [redacted]
>
[redacted] Dronten
> 0321-[redacted]
> 06-[redacted]

Door middel van deze mail willen wij u graag op de hoogte brengen, hoe de totstandkoming van WPH en deelname van waterschap ZZL ervaren wordt als omwonende.
We hebben er wat concrete vragen onder gezet waar we graag antwoord op willen hebben.

Regie van de windmolens lag bij de provincie, oude molens saneren en nieuwe lijnopstellingen terugplaatsen. Dit was 10-15 jaar geleden.
Provincie heeft lijnen bepaald waar de windmolens komen en Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland geschreven. Waarin plan van aanpak staat, onder welke voorwaarde saneren en opschalen uitgevoerd moest worden. Zie blz. 21 en 24 Regioplan.
Initiatiefnemers van wat nu Wind Park Hanze (WPH) is, zijn toen samen een plan gaan bedenken en uitvoeren. Binnen windplan Groen en binnen de regels van de provincie Flevoland hebben ze compleet vrij spel gehad. Er is geen overheid geweest die meegekeken heeft of ze aan de regels voldeden van Regioplan. Sterker nog, Waterschap Zuiderzeeland ging actief duurzaam ondernemen in WPH. Ze investeerden voor 10 miljoen euro, dit moest eerst geheim blijven en kregen door die investering zitting in de directie van WPH. Op dat moment aan de bel getrokken bij Provinciale Staten en Gemeenteraad Dronten (CU en SP) en bij [redacted]. Resultaat CU en SP de zaken mondeling uitgelegd. [redacted] reageert helemaal niet, alles gaat gewoon verder.
Op 17 april 2019 komt voor het eerst WPH zijn plannen aan de keukentafel presenteren. Aan het eind van de presentatie krijgen we een overeenkomst voorgeschoteld en het voorstel om 1500 euro te ontvangen in ruil voor het inleveren van al onze democratische rechten. Zie punt 4.1 Omwonendenovereenkomst Windpark Hanze. We hebben ze hartelijk bedankt voor het voorstel en duidelijk gemaakt dat we tegen geen enkele prijs onze rechten af laten nemen, door wie dan ook. Daarna gevraagd of ze de Business Case konden laten zien om te beoordelen of de vergoeding in verhouding staat tot hun eigen winsten. En waarom of ze ons nooit benaderd hebben om ons te informeren om mee te participeren.

Kort hierna wordt door omwonenden de Vereniging van Omwonenden opgericht.
Er worden gesprekken gestart met initiatiefnemers Windpark Hanze. Veel onwil en niet houden aan afspraken komt om de hoek kijken. Verschillende mediators komen erbij om te bemiddelen ([redacted] / [redacted]). Er wordt een motie bij PS ingediend door [redacted] van de SGP, dat omwonenden altijd mee moeten kunnen participeren. Deze wordt unaniem aangenomen. Op dat moment is de vergunning nog niet rond en hadden ZZL/Provincie Flevoland/Gemeente Dronten actie kunnen ondernemen. Niet gedaan. Dan wordt er een Consensus document opgesteld en getekend. Veel overleg met [redacted] en gedeputeerde Fackeldey. In overleg gaat Dhr. [redacted] (Dijkgraaf ZZL geweest) een rapport opstellen. Hierover wordt geen overeenstemming bereikt.
Inmiddels is de vergunning rond en gedeputeerde kan niet zoveel meer. We hebben onlangs contact opgenomen met [redacted], hij kan niets zeggen en kan niet op bezoek komen. We zijn nu, na de presentatie van WPH, 2,5 jaar verder en hebben nog niets bereikt.

Vragen aan Waterschap ZZL:

In de omwonendenovereenkomst Windpark Hanze wordt in artikel 4 volgende opgenomen:

Artikel 4 verplichtingen Omwonenden
4.1 Omwonende zal nalaten, direct of indirect, bijvoorbeeld door middel van met hem verbonden (rechts)personen of tot zijn huishouden behorende personen, enige actie te ondernemen, die de realisering en exploitatie van het Project kan schaden en/of kan vertragen. Hieronder dient tevens te worden verstaan het nalaten van het gebruik maken van wettelijke mogelijkheden zoals het indienen van zienswijzen, inspraakreacties, bedenkingen, het aantekenen van bezwaar of beroep tegen overheidsbesluiten, vergunningaanvragen en verlening van vergunningen, met het oog op de realisering van het project.

Is het gebruikelijk dat een overheid op deze manier met zijn burgers omgaat? Immers het Waterschap ZZL heeft een directeur die zitting heeft in de directie van Windplan Hanze.

1. Tijdens het bezoek van 17 april 2019 worden we voor het eerst officieel door de initiatiefnemers op de hoogte gebracht. Wij hebben gevraagd hoe ze het hebben geregeld voor omwonenden om te investeren in het park. Zoals omschreven in het Regioplan. Dat gingen ze niet doen. We konden naar Windshare gaan. De eerste 3 rondes van de 4 investeringsrondes bij Windshare zijn dan al geweest. Maar waarom zouden we investeren in windshare, daar schrijft het Regioplan niet over. In andere parken kan er rechtstreeks door omwonenden in de parken geïnvesteerd worden. Is dit nooit een voorwaarde geweest van ZZL? Overigens stellen ze nu zelf als voorwaarde dat we niet tegelijk mogen investeren in Windshare en WPH. Dat hoeft ook niet, we hebben recht op gelijke voet te participeren in aandelen WPH.

2. Vindt u dat de procedure transparant is verlopen? Ook ten opzichte van ons als omwonende? Heeft de directeur van ZZL die zitting heeft in directie van WPH zich ingezet voor onze belangen als omwonende. Zo ja, op welke manier dan? Zo nee, waarom niet?

3. Op welke manier heeft ZZL rekening gehouden met het Regioplan van de provincie Flevoland?
   Daar staan duidelijke voorwaarden in die niet uitgevoerd zijn door WPH. Wij vinden dat nalatig en het Waterschap ZZL is daar mede verantwoordelijk voor.

4. We hebben het document Besluitvorming samenwerking Windpark Hanze van maart 2018 er nog eens bij gepakt. Nergens iets lezen over voorwaarden die ZZL stelt aan Windpark Hanze over omwonenden. In hoofdstuk 4 “de aanpak – kern van het beleid” (blz. 21) uit het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland (2016) staat duidelijk e.e.a. omschreven. Er staat dat we vanaf eerste risicodragende fase (fase voor de vergunningen) de gelegenheid moeten krijgen om financieel mee te participeren, per projectgebied op basis van gelijkheid.

5. Waarom blijft rentepercentage op verzoek van ondernemers WPH geheim om bedrijfstechnische redenen?

6. Als nu blijkt dat er niets meer valt terug te draaien omdat alles al geregeld en getekend is, hoe gaat ZZL dat communiceren en oplossen met de omwonenden. Wij zijn van mening dat door de financiële inbreng van ZZL in het windpark en het niet volgen van het Regioplan wij als omwonenden achtergesteld zijn. De kans om op gelijke voet financieel te participeren vanaf eerste risicodragende fase is ons ontnomen. We staan niet meer raar te kijken als er straks een natuurcompensatie opdracht komt, dat dan oostkant Dronten aan de beurt is om dat op te knappen.

7. Nu is de stand van zaken, dat de omwonenden kunnen kiezen uit een acceptatievergoeding of aandelen kopen voor minimaal € 4.000,00 per stuk. Onlangs heeft ZZL 300 of 350 aandelen voor één euro terug heeft geleverd aan WPH. Die afspraak hebben ZZL en WPH destijds samen gemaakt. Is er bij de onderhandelingen sprake geweest om deze ten goede te laten komen aan omwonenden. Wat vindt u van het feit dat deze aandelen voor één euro terug gaan naar WPH en dat WPH en ZZL de omwonenden € 4.000,00 durven te vragen per aandeel?

8. Bewoners in dit gebied konden niet eerlijk en evenwichtig participeren, zoals omschreven in het Regioplan. Participatie draagt bij aan een economische structuurversterking, aldus Regioplan. Doordat de initiatiefnemers in WPH de omwonenden uitsluiten, is er sprake van een economische scheefgroei. In de praktijk betekend het, dat de positie van deze ondernemers altijd beter is als die van de omwonenden. In de ontwikkeling van hun agrarisch bedrijf hebben ze door deelname in WPH altijd een voorsprong op de agrarische ondernemers in de buurt. Als er grond of een heel bedrijf te koop komt in de buurt, hebben zij een betere financiële positie, met als gevolg dat wij als omwonenden het nakijken hebben. Het was juist de bedoeling met saneren en opschalen om van deze structuren af te komen. En mede door het (onder)handelen van ZZL, is dit volstrekt mislukt in ons gebied.

Van: [redacted]
Aan: Jop Fackeldey; [redacted]
Onderwerp: RE: Overeenkomst WPH en omwonende
Datum: maandag 14 maart 2022 12:11:04

Dag Jop,

N.a.v. onderstaande mail en afstemming over een eventueel antwoord kreeg ik onderstaande link doorgestuurd van [redacted]:

Niet alle omwonenden Windpark Hanze zetten hun handtekening: „We voelen ons gepakt" | De Drontenaar | Nieuws uit de regio Dronten

Hij adviseert ook om niet op de mail van dhr. [redacted] te reageren. [redacted] staat wat neutraler tegenover een reactie. Als ik de mail nog eens lees zie ik dat dhr. [redacted] geen vraag stelt en ook niet vraagt om een reactie. Ik kan me voorstellen (ook gezien bovenstaand bericht) dat een reactie van onze kant weer leidt tot een volgende reactie etc., etc. Vanuit dat oogpunt bezien is het wellicht beter te wachten tot na de omwonenden bijeenkomst de 17e?

Groet,
[redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@gmail.com>
Verzonden: vrijdag 11 maart 2022 13:57
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
CC: burgemeester@dronten.nl; [redacted]@mediahuisnoord.nl
Onderwerp: Overeenkomst WPH en omwonende

Geachte heer Fackeldey,

ik de Flevopost moest ik lezen inzake de overeenkomst tussen Windpark Hanze (WPH) en de omwonende.
Dit terwijl er pas op 17 maart een informatieavond is van omwonende en WPH.

De manier waarop hier de loftrompet wordt gestoken, door de provincie en WPH vind ik verre van gepast!
Wij als bewoners zijn met de rug tegen de muur gezet en in het verleden gemaakt afspraken, oa convernat, is aan de kant gelegd, genegeerd!

De hele gang van zaken geeft aan hoe verziekt het Nederlandse openbaar bestuur is, inclusief de gang van zaken rond de participatie van 10 Miljoen Euro door het Waterschap Zuiderzeeland, zonder enige vorm van aanbesteding, in WPH, als aandeelhouder en afnemer!.

Ik had het netter gevonden dat wij als omwonende eerst waren geïnformeerd alvorens het in de Flevopost had gestaan!
Het openbaar bestuur is gewoon verziekt, persoonlijk winstbejacht van openbaar bestuurders en aan de kant schuiven, marchanderen met wet en regelgeving! Voorbeelden te over in dit bestuurlijk verziekte land!
Waarom zou ik ooit nog gaan stemmen, met de wetenschap wat er zich op verschillende lagen in

de 4 bestuurslagen afspeeld en met deze case wederom is bewezen!

Met vriendelijke groet,

--
[redacted]

+31 6 [redacted]
[redacted]@gmail.com

##

* * * D I S C L A I M E R * * *
##
De informatie in dit e-mailbericht is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Wanneer u dit bericht per abuis ontvangt, gelieve onmiddellijk contact op te nemen met de afzender per kerende e-mail. Wij verzoeken u dit e-mailbericht te vernietigen en de inhoud ervan aan niemand openbaar te maken. Afzender aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor onjuiste, onvolledige dan wel ontijdige overbrenging van de inhoud van een verzonden e-mailbericht, noch voor door haar daarbij overgebrachte virussen.

The information contained in this e-mail is confidential and may be privileged. It may be read, copied and used only by the intended recipient.
If you have received it in error, please contact the sender immediately by return e-mail. Please delete this e-mail and do not disclose its contents to any person. Sender does not accept any liability for any errors, omissions, delays of receipt or viruses in the contents of this message which arise as a result of e-mail transmission.

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Onderwerp: Fwd: Doorst: Brief Vereniging Omwonenden Windpark Hanze
Datum: dinsdag 15 maart 2022 13:06:19
Bijlagen: 2022-03-14 VOWH tekst brief aan de staten_V2 (003).docx

---

Graag jullie advies hoe hier op te reageren.

Groet

Jop
Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

> **Van:** "[redacted]" <[redacted]@zuiderzeeland.nl>
> **Datum:** 15 maart 2022 om 12:20:32 CET
> **Aan:** Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
> **Onderwerp: Doorst: Brief Vereniging Omwonenden Windpark Hanze**
>
> Beste Jop,
>
> Vanmorgen ontvingen we bijgaande brief. Ik stuur je deze ter kennisname door.
> Als ik zo naar de titel kijk is er ook een brief naar de staten gestuurd?!
>
> Met vriendelijke groet,
> [redacted]
>
> ---
>
> **Van:** Vereniging Omwonenden Windpark Hanze VOWH
> <[redacted]@outlook.com>
> **Datum:** 15 maart 2022 om 09:17:04 CET
> **Aan:** [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>, [redacted]
> [redacted]@zuiderzeeland.nl>, [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>,
> [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>, [redacted]
> <[redacted]@zuiderzeeland.nl>, [redacted]
> <[redacted]@zuiderzeeland.nl>, [redacted]
> <[redacted]@zuiderzeeland.nl>, [redacted]
> <[redacted]@zuiderzeeland.nl>, [redacted]
> <[redacted]@zuiderzeeland.nl>, [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>,
> [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>,
> <[redacted]@zuiderzeeland.nl>, [redacted]
> <[redacted]@zuiderzeeland.nl>, [redacted]
> <[redacted]@zuiderzeeland.nl>, [redacted]
> <[redacted]@zuiderzeeland.nl>, [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>,
> [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>, [redacted]
> <[redacted]@zuiderzeeland.nl>, [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>,
> [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>, [redacted]
> <[redacted]@zuiderzeeland.nl>, [redacted] <[redacted]@zuiderzeeland.nl>, [redacted]

<[redacted]@zuiderzeeland.nl>, [redacted]
<[redacted]@zuiderzeeland.nl>, [redacted]
<[redacted]@zuiderzeeland.nl>, [redacted]
<[redacted]@zuiderzeeland.nl>, [redacted]
<[redacted]@zuiderzeeland.nl>
Onderwerp: Brief Vereniging Omwonenden Windpark Hanze

Geachte heer/mevrouw,

Bij deze treft u onze brief aan n.a.v. het nogal rooskleurig getinte persbericht van de Gedeputeerde Dhr. Fackeldey vorig week, schandalig.
De werkelijke gang van zaken en gevoelens treft u in onze brief aan.

Namens de leden VOWH

VOWH 14 maart 2022

De nasmaak

De Vereniging Omwonenden Windpark Hanze (VOWH) en het Windpark Hanze bv bereikten een overeenkomst onder begeleiding van de Provincie. De Provincie Flevoland “loopt voorop met de wijze waarop we met windenergie omgaan”. Zo stelt gedeputeerde Fackeldey. Het Regioplan Windenergie van de Provincie gaat ervan uit, dat alle bewoners en grondeigenaren in een projectgebied gelijkwaardig kunnen meedoen in een windplan. Zo wordt de ondernemende en de sociale structuur van een projectgebied versterkt, en lusten en lasten eerlijk verdeeld.

De Initiatiefnemers in Windpark Hanze, de 19 Aangelanden begrepen dit niet. Zij gingen op ouderwetse wijze een plan maken waarbij je alleen die eigenaren betrekt, die je voor een (mogelijke) grondpositie nodig hebt. De andere omwonenden werden uitgesloten van overleg en betrokkenheid. Om in gesprek te komen en serieus genomen te worden werden de omwonenden daardoor gedwongen zich te organiseren.
Dat was het begin van de VOWH – eigenlijk wil je als buren je toch niet op zo’n wijze met elkaar moeten verhouden! De 19 initiatiefnemers kregen echter forse steun van het Waterschap Zuiderzeeland. Wat wij een vreemde zaak vinden. Het Waterschap bleek bereid het benodigde eigen vermogen aan de 19 aangelanden te lenen en ook de ontwikkelkosten te betalen. Totaal een steun van 10 miljoen euro tegen gunstige voorwaarden, en zonder aanbesteding geregeld. Natuurlijk heeft het waterschap de opgave energieneutraal te opereren. Echter onder de drogreden van de nabijheid van het gemaal Colijn ging het Waterschap de relatie met de 19 aangelanden in WPH aan. Er was géén dwingende noodzaak voor het Waterschap om met steun aan één windpark haar duurzaamheidsdoelen te bereiken. Immers een scala aan windparken in Flevoland had zich aan het Waterschap kunnen verbinden om groene energie te leveren. Onbegrijpelijk is voor ons nog steeds, dat het Waterschap als overheidsorganisatie, met haar financiële deelname in WPH een ontwikkeling steunt die zo tegengesteld is aan de windplan doelen van het provinciebeleid.
De ontwikkeling van het windpark Hanze met steun aan 19 Aangelanden werkt sociaal ontwrichtend in het projectgebied.

Akkoord – en einde van bemiddeling

Na veel gedoe en inzet van bemiddelaars kwam er in september 2019 een akkoord over een aantal uitgangspunten. In verdere gesprekken zouden die worden uitgewerkt. De belangrijkste: “*gelijkwaardige deelname voor de omwonenden*”. De ondertekening van dat akkoord, het ‘consensus document’ gaf de provincie het vertrouwen dat partijen eruit zouden komen. Daarop verstrekte zij de vergunningen voor het windpark. De Provincie stond onder tijdsdruk om haar duurzame energiedoelen te bereiken en wilde het Hanze project niet ophouden, daarmee gaf ze wel haar macht uit handen. Ook wij, de VOWH vertrouwden erop een gelijkwaardige deelname bereikt te hebben. Dat vertrouwen is beschaamd.

Het ging nog twee en half jaar duren voordat we de onderhandelingen beëindigen. WPH had in september 2019 bereikt wat ze wilde, ze beschikte over de vergunningen en kon bouwen. Ondanks de toezeggingen in het consensusdocument, bleef WPH de omwonenden uitsluiten van echte, dat wil zeggen risicovolle deelname met bijbehorend gelijkwaardig rendement.
Wij wilden samen ondernemen in windenergie –zoals beoogd in het regioplan. De prijs die WPH voor haar aandelen eiste sloot niet aan bij de uitganspunten van het akkoord uit 2019. Bovendien waren de opbrengsten van de aandelen WPH uitgekleed, door de grote afdracht voor de grondposities van de 19 aangelanden.

In de laatste maanden werd ons duidelijk, dat serieus aandeelhouderschap en deelname niet mogelijk zou zijn.

Daarop besloten we samen met WPH alleen nog te praten over een vergoeding. De nu bereikte acceptatie vergoeding, die WPH zonder verdere voorwaarden aan elke omwonende aanbiedt is onder deze omstandigheden het meest haalbare wat we konden bereiken.

Gevolgen
In het gebied ontstaan er nu grote tegenstellingen tussen groepen, wat volgens het regioplan vermeden had moeten worden. De 19 agrariërs verenigd in de BV Aangelanden, zijn die agrariërs die *toevallig* een perceel in eigendom hebben wat in de lijn van het windpark past. Zij namen het initiatief voor het windpark, en romen nu de grote opbrengsten van het park af, onder andere door de hoge grondvergoeding.

Voor de andere partijen in Windpark Hanze, zoals Windshare en het Waterschap, resteert dan nog een redelijk rendement. De andere groep zijn de 53 omwonenden, deels ook agrariërs of met de agrarische sector verweven, die naar gelang de afstand tot het park een jaarlijkse vergoeding krijgen, maar géén deelname en géén zeggenschap. De 53 omwonenden zijn uitgesloten en kunnen niet ondernemen in windenergie zoals de initiatiefnemers dat wel kunnen.

De sociale ontwrichting in het projectgebied is door de windontwikkeling van de laatste jaren in het projectgebied een feit. De ontwikkeling wordt door vrijwel alle omwonenden als een kloof van onrecht ervaren. Het valt nog te bezien of dit kan helen.
De economische tegenstelling gaan nog toenemen door de grote verschillen in kasstromen die de grondeigenaren gaan ontvangen.
De eerste generatie agrariërs bouwde in de zestiger jaren de gemeenschap in Dronten op. Ieder boerde op zijn eigen wijze op een de door de RIJP toegewezen perceel. De derde generatie agrariërs moet nu het feit accepteren dat de toevallige plek waar je eigendom ligt, bepaalt of je wel of niet mee mag ondernemen in windenergie. De bedoeling van het provinciale beleid zoals vastgelegd in het Regioplan Windenergie is er juist op gericht deze historische toevalligheid géén rol te laten spelen, en iedereen gelijkwaardig van meet af aan te laten meedoen.
In het gebeid van windpark Hanze konden de aangelanden dit uitgangspunt met steun van het Waterschap omzeilen. De grote inzet van mediators en bemiddelaars konden de 19 agrariërs niet overtuigen dat ze een historische fout begaan, met alle gevolgen van dien.
In diverse media presenteren de 19 agrariërs met trots hun behaalde succes, inderdaad écht een handelswijze waar ze trots op kunnen zijn.

Namens de leden VOWH

Van: [redacted]
Aan: Jop Fackeldey; [redacted]
Onderwerp: Activiteitenkalender Duurzame Energie 2021
Datum: dinsdag 15 maart 2022 15:22:39
Bijlagen: DOCUVITP-#2768589-v15-Activiteitenkalender_Duurzame_Energie_2021.XLSX
Voorstel Verkiezing Energiepionier van Flevoland.docx
image003.png

Voor het overleg van donderdag.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]

Provincie Flevoland
M 06 [redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

[redacted].
Op maandagen kun je voor noodgevallen tijdens kantooruren contact opnemen met [redacted]@flevoland.nl.

PROVINCIE FLEVOLAND

Communicatieactivit
mrt
apr
mei
jun
jul
aug
10 mrt:
Bemiddeling
Windpark Hanze

Van: [redacted]
Aan: Jop Fackeldey
Cc: [redacted]
Onderwerp: Re: Lijst ingekomen stukken - week 11
Datum: donderdag 17 maart 2022 15:04:03
Bijlagen: GeplakteAfbeelding-2.png

Hallo Jop,
Volgens [redacted] is er [redacted] Dat is de persoon die ook [redacted] gemaild had en die een reactie van jou heeft gekregen. De grote meerderheid is tevreden en snappen dat dit een zwaar bevochten resultaat is. Een paar vinden nog steeds dat er meer ingezeten had maar leggen zich ook neer bij het resultaat. Hij benadrukte ook dat het resultaat prima is en dat dit door de meerheid zo wordt ervaren. Hij wist niet van de brief aan het waterschap. Wel van de brief aan de Staten. Ik schat dat de individuele brief van dezelfde persoon is.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Provincie Flevoland

T 0320-[redacted] / 06 [redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

[redacted]

Op 17 mrt. 2022, om 14:34 heeft Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:

Op de LIS staan toch 2 minder fraaie brieven dan de brief naar de Drontenaar…… Nou ja, we gaan wel zien.

Groet

Jop

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: Griffie <[redacted]@flevoland.nl>
Datum: 17 maart 2022 om 14:08:00 CET
Aan: Griffie <[redacted]@flevoland.nl>

Onderwerp: Lijst ingekomen stukken - week 11

Geachte Statenleden,

Hierbij ontvangt u de Lijst van Ingekomen Stukken van **week 11** inclusief de hyperlinks naar de documenten.
Kijk ook eens naar de LIS stukken 5 en 9. Deze hebben een afdoeningsadvies dat relevant kan zijn voor de behandeling in de commissie of PS.

Nummer	1.
Registratienummer	2928883
Afzender	College van Gedeputeerde Staten (portefeuillehouder de heer Fackeldey)
Omschrijving	Mededeling m.b.t. Brief Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en TenneT nieuwe hoogspanningslijn 380KV in Flevoland
Advies	T.k.n.
Commissie	RND

Nummer	2.
Registratienummer	2923012
Afzender	College van Gedeputeerde Staten (portefeuillehouder de heer Fackeldey)
Omschrijving	Mededeling m.b.t. Energie in balans
Advies	T.k.n
Commissie	RND

Nummer	3.
Registratienummer	2927744
Afzender	College van Gedeputeerde Staten (portefeuillehouder de heer Appelman)
Omschrijving	Mededeling m.b.t. Voortgang versterking maritieme campus Noordelijk Flevoland
Advies	T.k.n.
Commissie	EMS

Nummer	4.
Registratienummer	2927290
Afzender	College van Gedeputeerde Staten (portefeuillehouder de heer Appelman)
Omschrijving	Mededeling m.b.t. Afdoening motie geef alle Flevolanders een voordelig tarief Floriade
Advies	T.k.n.
Commissie	EMS

Nummer	5.
Registratienummer	2930292
Afzender	College van Gedeputeerde Staten (portefeuillehouder de heer Hofstra)
Omschrijving	Mededeling m.b.t. Uitwerking stikstofstrategie Flevoland
Advies	T.k.n. u kunt deze mededeling betrekken bij de bespreking van de stikstofstrategie op 23 maart in de commissie Ruimte, Natuur en Duurzaamheid
Commissie	RND

Nummer	6.
Registratienummer	2923839
Afzender	College van Gedeputeerde Staten (portefeuillehouder de heer Fackeldey)
Omschrijving	Mededeling m.b.t. Betere informatievoorziening Metropool Amsterdam (MRA)
Advies	T.k.n.
Commissie	EMS

Nummer	7
Registratienummer	2916789
Afzender	College van Gedeputeerde Staten (portefeuillehouder de heer Rijsberman)
Omschrijving	Mededeling m.b.t. Evaluatie Coronaregelingen Cultuur 2020-2021
Advies	T.k.n.
Commissie	EMS

Nummer	7.
Registratienummer	2915625
Afzender	College van Gedeputeerde Staten (portefeuillehouder de heer Hofstra)
Omschrijving	Mededeling m.b.t. Coronaondersteuning Sport in Flevoland
Advies	T.k.n.
Commissie	EMS

Nummer	8.
Registratienummer	2925720
Afzender	College van Gedeputeerde Staten
Omschrijving	Beantwoording schriftelijke vragen – JA21 – Stikstofbeleid en Maritieme Servicehaven Noordelijke Flevoland (MSNF)
Advies	T.k.n., u heeft deze beantwoording reeds per e-mail ontvangen op 10 maart 2022.
Commissie	EMS

Nummer	9.
Registratienummer	2933029
Afzender	Omgevingsdienst Flevoland & Gooi- en Vechtstreek (OFGV)
Omschrijving	Brief voorlopige Jaarrekening 2021 inclusief bijlagen
Advies	T.k.n., u kunt deze stukken betrekken bij de behandeling in de commissie Ruimte, Natuur en Duurzaamheid (RND) die gepland staat voor 6 april.
Commissie	RND

Nummer	10.
Registratienummer	2930125 & 2930099
Afzender	Interprovinciaal Overleg (IPO)
Omschrijving	Informatie BAC Bestuur van 17 februari 2022
Advies	T.k.n. de informatie is in de besloten omgeving geplaatst. U dient hiervoor ingelogd te zijn: IPO (met vergaderstukken) 31 december 2022 00:00:00, Provincie Flevoland Onderwerpen: Rol in de ruimte, HNP-werkplan 2022, Urgente mededelingen uit de kopgroepen en bestuurlijke adviescommissies, Terugblik bestuurlijke overleggen, Stand van zaken dossier stikstof, Actualiteiten werkgeverszaken, Afsprakenkader hergebruik effluent, Coronaschade tweede helft 2021, Coronaschade tweede helft 2021.
Commissie	EMS

Nummer	11.
Registratienummer	2932038
Afzender	Brief van burger
Omschrijving	Waanideeën over groene energie
Advies	T.k.n.
Commissie	RND

Nummer	12.
Registratienummer	2932042
Afzender	Brief van burger
Omschrijving	Vermeende overeenkomst Windpark Hanze en Omwonenden
Advies	T.k.n. het betreft een reactie over de afdoening van motie Ontwerp R.I.P. Windplan Groen (participeren)
Commissie	RND

Nummer	13.
Registratienummer	2932051
Afzender	Vereniging Omwonenden Windpark Hanze (VOWH)
Omschrijving	Brief "De nasmaak"
Advies	T.k.n., het betreft een reactie over de afdoening van motie Ontwerp R.I.P. Windplan Groen (participeren)
Commissie	RND

Nummer	14.
Registratienummer	2933044
Afzender	Stichting Diensten en Onderzoek Centrum Palestina (DOCP)
Omschrijving	Brief Concessie OV IJssel-Vecht
Advies	T.k.n.
Commissie	EMS

Tevens maken wij u er graag op attent dat de Kabinet besluitenlijst van de GS-vergadering ter inzage ligt bij het secretariaat van de griffie.
Op deze niet-openbare besluitenlijst rust geheimhouding.
De besluitenlijst van **8 maart 2022** staat vanaf heden tot uw beschikking.

Met vriendelijke groet,

Statengriffie Provincie Flevoland
[redacted]@flevoland.nl
0320 – [redacted]

Van: [redacted]
Aan: Jop Fackeldey
Cc: [redacted]
Onderwerp: telefonisch gesprek met [redacted]
Datum: woensdag 23 maart 2022 13:33:54
Bijlagen: GeplakteAfbeelding-2.png

Hallo Jop,
Hierbij de telefonische reactie van [redacted]. Hij heeft beloofd om vanmiddag nog rustig een mail aan jou uit te werken en af te stemmen met [redacted]
Ik heb hem niet geconfronteerd met de beelden van [redacted]

Beeld gang van zaken door [redacted]
Niet tumultueus maar heel constructief.
Veel vragen uit de zaal.
WPH kwam met het punt voor een bepaalde datum tekenen? Dit werd ter discussie gesteld.
Tegen voorstel dit te laten varen was weinig discussie.
Vanuit WPH was de conclusie. Nu is de toekomst van de 26 eigenaren veilig gesteld met de overeenkomst, dit vonden de omwonenden niet.
De grote vraag uit de zaal was:
Waarom hebben de boeren dit zo bedacht? Waarom willen jullie dit voor jezelf houden en zo de relatie met de buurt op het spel zetten.

[redacted] was bereid gesprek aan te gaan met de aangelanden en met vertegenwoordiging van de omwonenden [redacted] ([redacted]) en [redacted] Waarom geen aandelen delen? Dit is een armoedig voorstel.
Maar vooral:
Hoe gaan we nu als buren met elkaar om. Hoe verantwoorden jullie dit naar de buurt.
Uitkomst van gesprek zou moeten zijn de individuele voorstellen in te vullen. De acceptatievergoeding staat, laten we die afronden. De tegenstelling is er nog en daar moet de buurt iets mee. Misschien worden zelfs nog aandelen aangeboden??
Belangrijkste was dat insteek positief was ook van [redacted] Het waren vooral de vrouwen die vroegen hoe kun je zo met elkaar om gaan met de vraag kun je daar nog iets mee. Dat gaat hij onderzoeken.

Na bemiddeling van provincie was er consensus over de overeenkomst met bestuur VOWH. Hierdoor is de macht voor de buurt verdwenen. Dat werd in de buurt niet geaccepteerd.
Er komt nu een nieuwe fase. [redacted] Dat zou op basis van gelijkwaardig moeten. Maar hoe vul je dat in.
En aan de slag met de individuele overeenkomsten uitwerken en ondertekenen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Provincie Flevoland

T 0320-[redacted] / 06 [redacted]

Van: [redacted] zuidenwind
Aan: Jop Fackeldey; "[redacted] | Windunie"
Cc: [redacted]; "Salco Fishfarm Dronten B.V."
Onderwerp: RE: Voortgang
Datum: woensdag 23 maart 2022 21:24:56

Dag Jop
De kwalificatie 'tumultueus' voor het verloop van de voorlichtingsbijeenkomst zou ik niet gebruiken. Het verliep wat anders dan wij verwacht hadden

- Er was een grotere dan (door mij verwachtte) opkomst ;
- De toelichting op het aanbod was helder en werd geaccepteerd.
    - Duidelijk werd, dat de acceptatievergoeding het meest haalbare (en meest vergaande) is wat WPH aan de buurt kan/wil aanbieden;
    - Duidelijk werd ook, dat dit aanbod royaler is dan een gewone omgevingsvergoeding vooral ook door de steun van de Provincie.
    - Kritiek was er op het tijdstip waarop de individuele overeenkomsten getekend dienden te zijn. Pragmatisch werd gesteld voor start exploitatie.

- De discussie die gevoerd werd ging over het vervolg, en kwam los toen het verloop van het proces op de agenda kwam- ongeveer halverwege de avond.
  Die discussie ging vooral over *hoe de nu ontstane tegenstellingen/ sociale breuk in het projectgebied te overwinnen*. De belangrijkste vraag die toen gesteld werd was in mijn samenvatting :
    - Hoe gaan vanaf nu - de initiatiefnemers, proberen de verstandhouding in het gebied te verbeteren?
      'vanaf Nu is vanaf einde bemiddeling provincie met een geaccepteerde meest haalbare uitkomst – de acceptatievergoeding'
    - Mij viel op, dat de discussie hierover vooral werd gevoerd door vrouwen waaronder genoemde [redacted] en [redacted] stelde onderstaande vragen en werd daarin door de meeste aanwezigen ondersteund.
- De avond eindigde in mijn beeld constructief
    - Constructief was, dat [redacted] zich bereid verklaarde een gesprek te entameren met de aangelanden en drie personen daar aanwezig; Hij noemde
        - [redacted] – een aardappel handelaar in ruste- deze gaf op een rustige wijze een voorzet voor een dergelijk gesprek, en [redacted] en [redacted] ;
- Kortom
    - Bemiddeling van Provincie is beëindigd met de uitkomst dat WPH de acceptatievergoeding aanbiedt;
    - Daarmee is de rust in het gebied nog niet weergekeerd. De juridische verhoudingen zijn zodanig, dat gelijkwaardige deelname door alle ondernemers in het projectgebied zoals beoogd in het regioplan (thans) niet tot stand kan worden gebracht door de Provincie. De Provincie heeft zich daar wel toe ingespannen en ook geprobeerd partijen bij elkaar te brengen.
    - Het gelijkwaardig mee laten doen (met aandelen) is géén echt serieus onderwerp in onze gesprekken geweest. Dat ontdekten achtereenvolgens [redacted], [redacted], [redacted] en [redacted]. We hebben er wel tijd en kosten aan besteed. Het uitgangspunt werd kennelijk niet gedragen door WPH.
    - Er restte een moreel appel aan de initiatiefnemers. Dat morele appel is die avond verwoord door [redacted], die de omgang van de partijen met elkaar de

kwalificatie: “armoedig” gaf.

> *Vragen van* [redacted]
> *Citaat van* [redacted] *in de Drontenaar (30-11-21) “We stellen hiermee de toekomst veilig voor onze eigen bedrijven en voor de volgende generaties.”*
> *Hoe gaan de 19 (of 26) aangelanden vanaf nu om met de 53 andere bewoners van het projectgebied; WPH hecht aan de goede verstandhouding met de omgeving- dat is positief, wanneer gaat dat beginnen.*
> *Kunt u aangeven op welke manier WPH en ZZL getoetst hebben of ze Regioplan hebben nageleefd.*
> *En op welk moment heeft WPH en ZZL hierover contact gehad met omwonenden.*
> *# WPH en VOWH tekenden 10-9-2019 een consensusdocument. Waarom wordt dat hier vermeld?*
> *Ik zou het anders omschrijven. Er is een consensusdocument ondertekend die WPH heeft gebruikt om de vergunning binnen te halen en verder heeft WPH zich er niet aan gehouden. Klopt dat?*

Met vriendelijke groet

[redacted]
[redacted] Zuidenwind
+31 6 [redacted]
[redacted] @zuidenwind.org

-----Oorspronkelijk bericht-----
Van: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: woensdag 23 maart 2022 11:01
Aan: [redacted] | Windunie <[redacted]@windunie.nl>; [redacted]
<[redacted]@zuidenwind.org>
CC: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: Voortgang

Heren,

Enige tijd geleden hebben wij in vergadering vastgesteld dat er overeenstemming was tussen het bestuur VOWH (in meerderheid bekrachtigd door de ledenvergadering) en de aandeelhouders en dat op basis daarvan nu individuele aanbiedingen zouden worden gedaan aan omwonenden. Inmiddels bereiken mij andere berichten. Ook worden wij bestookt door boze omwonenden. Bovendien hebben statenleden - mede door die acties en in relatie tot de mededeling - het initiatief genomen om te komen tot een onderzoek of met deze uitkomst wel voldaan is aan het regioplan en de motie. Tenslotte heb ik begrepen dat de informatieavond vrij tumultueus is verlopen. Mijn plan was om de statenleden te suggereren eerst met jullie beiden te laten praten voordat ze een knoop doorhakken over het laten doen van een onderzoek. Graag jullie beeld over de gang van zaken, de volgende stappen en wellicht een advies aan mij mbt mijn reactie aan de Staten

Groet

Jop

Verstuurd vanaf mijn iPad=

Van: [redacted] | Windunie
Aan: Jop Fackeldey
Cc: [redacted]; [redacted] - Windpark Hanze
Onderwerp: RE: Voortgang
Datum: vrijdag 25 maart 2022 13:23:02

Beste Jop,

Dank je wel voor je bericht en fijn dat je even na wilt gaan hoe WPH de informatieavond heeft ervaren. Ik zou dat graag willen splitsen in 3 delen:
1. de dynamiek van de avond zelf
2. de mate waarin de overeenkomst geaccepteerd én verdedigd is
3. het vervolgproces

1: de dynamiek van de avond zelf
WPH heeft de avond als zeer intens ervaren. Er waren, zoals [redacted] ook al vaststelde, een behoorlijk aantal aanwezigen (schatting is 25 adressen). Een aantal van deze aanwezigen heeft deze avond gebruikt om op duidelijke en niet mis te verstane wijze hun ongenoegen over de voorgestelde overeenkomst te uiten. Hierbij kwam veel emotie vrij, maar gelukkig bleef dit in algemene zin binnen het redelijke. Wat wij wel als zeer teleurstellend hebben ervaren is dat een deel van dit ongenoegen geventileerd werd door de VOWH en haar vertegenwoordiger. Dit hadden wij niet verwacht en vonden wij ook niet passend gegeven het feit dat we gezamenlijk tot overeenstemming zijn gekomen over een overeenkomst die aan alle omwonenden voorgelegd zou worden en de avond zelf welke gezamenlijk is voorbereid.

2: acceptatie en verdediging van de overeenkomst
Het is correct dat bij de toelichting op de overeenkomst een beperkt aantal vragen gesteld zijn over de inhoud van de overeenkomst zelf. Vervolgens ging de discussie eigenlijk al heel snel, mede door de vragen die het bestuur, maar ook [redacted] opvoert in zijn reactie, over de vraag waarom de aandeelhouders van WPH er niet voor gekozen hebben om een andere oplossing te kiezen in de vorm van samen ontwikkelen. Deze discussie liep in onze ogen vrij snel uit de hand, omdat noch het bestuur van VOWH noch de vertegenwoordiger van VOWH het lef heeft gehad om toe te lichten dat deze overeenkomst weliswaar géén invulling van een aandeelhouderschap borgt, maar wel degelijk de uitkomst is geweest van een uitgebreid en intensief proces o.l.v. de provincie waarin we samen hebben gezocht naar de "meest haalbare" wijze om te komen tot een invulling die zoveel mogelijk recht doet aan de wens om mee te delen in de opbrengsten van het windpark naast de mogelijkheid om risicovol deel te nemen in Windshare Groen.
Deze opstelling van VOWH heeft ook geleid tot een vertrouwensbreuk tussen WPH en VOWH: wij vinden het uiterst onprofessioneel en ook onbetrouwbaar als een overeengekomen afspraak niet nageleefd wordt. WPH heeft daarom ter plekke besloten om de uitvoering van de overeenkomst even te pauzeren om ruimte te creëren voor een vervolggesprek. Voor de duidelijkheid: WPH is voornemens om de overeengekomen overeenkomst alsnog aan te bieden aan alle omwonenden.

3: het vervolgproces
Voor WPH was helder dat er op dat moment, op die avond géén draagvlak was voor het uitrollen van de overeenkomst. De aanwezigen, aangespoord door VOWH, hadden een sterke behoefte om alsnog een gesprek te voeren. WPH heeft, bij monde van [redacted], deze uitgestoken hand aangenomen door expliciet twee aanwezigen ([redacted] en [redacted]) uit te nodigen om dit gesprek aan te gaan. Vanuit het perspectief van WPH heeft de VOWH zichzelf buitenspel gezet en kunnen wij VOWH niet meer als vertegenwoordiger van de omwonenden beschouwen: zij hebben tenslotte ingestemd met een proces waarvoor geen draagvlak lijkt te zijn en waar zij ook niet vóór willen gaan staan.
WPH beoogt met het gesprek met beide bewoners om nog eenmaal het proces na te lopen wat we doorlopen hebben en na te gaan in hoeverre dit overeenkomt met hun beeld en verwachting. WPH verzet zich tegen het door [redacted] geschetste beeld dat aandeelhouderschap nooit aan de orde is geweest: dat is het nadrukkelijk wel, alleen zijn we het uiteindelijk niet eens geworden over een prijs voor de over te dragen aandelen. Dat is spijtig, maar we hebben dit pad gezamenlijk verlaten eind november 2021 en vervolgens verkend of we op een andere wijze tot een vergelijk konden komen. Daar zijn we naar onze mening in geslaagd, en daar staat WPH nog steeds voor.

Samenvattend:
WPH voelt zich (nog steeds) gebonden aan de overeenstemming die wij, onder leiding van de provincie, met de

VOWH bereikt hebben over een individuele overeenkomst die wij aan zullen bieden aan alle 53 omwonenden. De inhoud en formulering van deze overeenkomst is afgestemd met de (vertegenwoordiger van de) VOWH en geaccordeerd door zowel de leden van VOWH als de aandeelhouders van WPH. WPH heeft op de informatieavond echter niet ervaren dat VOWH ook de verantwoordelijkheid neemt om deze overeenkomst met een positief advies aan de omwonenden aan te bevelen, ook al is deze overeenkomst wellicht niet wat voor een aantal omwonenden het uitgangspunt was. Daarom hebben wij ons genoodzaakt gezien om nog éénmaal een stap terug te zetten, teneinde een laatste poging te wagen om met een andere omwonendenvertegenwoordiging te komen tot een gelijkluidend beeld over de "meest haalbare" oplossing én daar vervolgens ook voor te gaan staan.

Mocht je naar aanleiding van dit bericht behoefte aan een nadere persoonlijke (mondeling, telefonisch) toelichting dan ben ik daar vanzelfsprekend voor beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]@windunie.nl
T +31 (0)30 [redacted] | M +31 (0)6 [redacted]
Aanwezig [redacted]

Bezoekadres: Van Deventerlaan 30 - 40 | 3528 AE | Utrecht
Postadres: Postbus 4098 | 3502 HB | Utrecht
www.windunie nl | Routebeschrijving

-----Oorspronkelijk bericht-----
Van: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: woensdag 23 maart 2022 11:01
Aan: [redacted] | Windunie <[redacted]@windunie nl>; [redacted]
<[redacted]@zuidenwind.org>
CC: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: Voortgang

Heren,

Enige tijd geleden hebben wij in vergadering vastgesteld dat er overeenstemming was tussen het bestuur VOWH (in meerderheid bekrachtigd door de ledenvergadering) en de aandeelhouders en dat op basis daarvan nu individuele aanbiedingen zouden worden gedaan aan omwonenden. Inmiddels bereiken mij andere berichten. Ook worden wij bestookt door boze omwonenden. Bovendien hebben statenleden - mede door die acties en in relatie tot de mededeling - het initiatief genomen om te komen tot een onderzoek of met deze uitkomst wel voldaan is aan het regioplan en de motie. Tenslotte heb ik begrepen dat de informatieavond vrij tumultueus is verlopen. Mijn plan was om de statenleden te suggereren eerst met jullie beiden te laten praten voordat ze een knoop doorhakken over het laten doen van een onderzoek. Graag jullie beeld over de gang van zaken, de volgende stappen en wellicht een advies aan mij mbt mijn reactie aan de Staten

Groet

Jop

Verstuurd vanaf mijn iPad=
disclaimer
http://www.flevoland nl/Informatie/Disclaimer-e-mail

Van: [redacted]
Aan: Jop Fackeldey
Cc: [redacted]
Onderwerp: input lijn WPH en VOWH
Datum: woensdag 30 maart 2022 09:59:56
Bijlagen: WPH en VOHW.docx
image001.png

Hallo Jop,
Hierbij mijn input voor ons overleg vanmiddag. Die heb ik vooral afgestemd met [redacted].

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Provincie Flevoland

T 0320-[redacted] / 06 [redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

[redacted]

Feitenrelaas bemiddeling VOWH en WPH

23 december 2021
Na bijna drie jaar intensief bemiddelen vanuit de provincie is er in bijzijn van Jop een overeenstemming op hoofdlijnen tussen de twee besturen van WPH en de VOWH

Afspraak
Regeling verder uitwerken en dan achterbannen consulteren over de uitwerking van het akkoord op hoofdlijnen.

16 februari 2022
VOWH-bijeenkomst met 40 leden waar bestuur het voorstel voor uitwerking aanbieden.
Aandeelhouders WPH krijgen de voorgestelde uitwerking voorgelegd.

2 maart 2022
Bestuurlijk overleg op provinciehuis
Vertegenwoordiger bestuur VOWH koppelt terug dat bestuur en meerderheid leden akkoord zijn met de uitwerking van het akkoord op hoofdlijnen
Vertegenwoordiger bestuur aandeelhouders van WPH meldt dat zij akkoord gaan met de uitwerking
Hier stopt de rol van de provincie.
Afspraak:
Mededeling naar PS dat bemiddeling is afgerond en persbericht in afstemming met partijen.

17 maart 2022
Bewonersavond voor alle omwonenden (53) en daarna moet modelovereenkomst gepersonifieerd worden naar een individuele overeenkomst en worden ondertekent.
De avond verloopt zoals je kunt verwachten wanneer niet iedereen tevreden is over de manier waarop het gegaan is en ontevredenheid over kansen zich hebben voorgedaan binnen de regioplan voorwaarden. (Windshare)
Er blijft een kleine ontevreden groep. Er wordt individueel gereageerd ook vanuit de leden van de VOWH waarop het bestuur van de VOWH geen grip meer heeft.

Korte samenvatting belangrijke punten:
Vertrekpunt is het goedkeuren door de provincie van het projectplan waardoor het beschikken via RIP door EZK in werking word gezet.
Door het aanbieden van windshare aandelen is aan de voorwaarden van het regioplan voldaan en is er geen reden voor de provincie geen goedkeuring te verlenen. Ook PS is hiermee akkoord gegaan.
Een aantal bewoners vond het aanbod toch niet goed genoeg en dat is in de tijd zo gebleven. Toch heeft de provincie voor de juiste randvoorwaarden voor participatie gezorgd door zich aan de regels van het regioplan te houden.

Na de motie van PS heeft Jop bijna drie jaar geprobeerd met verschillende pogingen door verschillende personen de bemiddeling succesvol te maken en heeft volgehouden tot er een resultaat lag. Te verwachten was dat niet iedereen hier blij mee zou zijn gezien het aantal

pogingen. Toch zijn er voor de bewoners genoeg kansen geweest als aandeelhouder via Windshare mee te doen en hebben ze nu ook nog een acceptatie vergoeding.

De rol van het waterschap
Door vanuit het waterschap een achtergestelde lening aan te bieden hoefden de initiatiefnemers eigenlijk niet veel eigen vermogen meer in de omgeving meer op te halen. Zonder inbreng van het waterschap waren er veel meer (windshare) aandelen nodig geweest uit de buurt voor het benodigde eigen vermogen.
Toen de molens meer opleverden dan gepland en het waterschap te veel aandelen hadden dan nodig waren om energie neutraal te zijn hebben ze hun teveel aan aandelen voor de instapprijs aan de bestaande aandeelhouders verkocht. (Dit was vooraf al vastgelegd in de overeenkomst)
Dit heeft ook voor onrust en ongenoegen gezorgd bij de omwonenden.

Het gaat om 72 gezinnen.

Conclusie:
De provincie heeft naar eer en geweten ingestemd met het projectplan en heeft ook nog een flinke bemiddeling inspanning geleverd met een goed resultaat. Dat heeft veel tijd, geld en energie gekost. Meer kan de provincie niet doen.

Laatste nieuws van [redacted] WPH
Gisteren is brief vanuit WPH met uitleg aanbod verstuurd aan alle bewoners. Het tijdpad van individuele overeenkomsten maken staat op pauze.
Het aanbod van WPH blijft wel staan. Ze hebben ook nog een afspraak om met een aantal bewoners in gesprek te gaan.

Van: [redacted]
Aan: Jop Fackeldey
Cc: [redacted]
Onderwerp: Fwd: Brief aan omwonenden Windpark Hanze
Datum: woensdag 30 maart 2022 10:33:58
Bijlagen: image001.png
220324 Brief bij ovk nav info avond WPH.pdf
Presentatie Informatieavond WPH 17 maart_ter verzending.pdf
220317 Overeenkomst Acceptatievergoeding Windpark Hanze_Blanco.pdf

---

ter info
Met vriendelijke groet,

[redacted]
Provincie Flevoland

T 0320-[redacted] / 06 [redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

[redacted]

Begin doorgestuurd bericht:

Van: [redacted] | Windunie <[redacted]@windunie.nl>
Onderwerp: Brief aan omwonenden Windpark Hanze
Datum: 30 maart 2022 om 10:01:59 CEST
Aan: "[redacted]@flevoland.nl" <[redacted]@flevoland.nl>
Kopie: [redacted] | Windunie <[redacted]@windunie.nl>,
"[redacted] - Windpark Hanze" <[redacted]@windparkhanze.nl>,
[redacted] <[redacted]@zuidenwind.org>

Beste [redacted],

Op verzoek van [redacted] stuur ik je de brief + bijlages zoals deze gisteren aan de 53 omwonenden van Windpark Hanze zijn verstuurd.
Bij vragen ben ik bereikbaar via onderstaande contactgegevens.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]@windunie.nl
+31 (0)30 [redacted] | M +31 (0)6 [redacted]
Aanwezig: [redacted]

Bezoekadres: Van Deventerlaan 30 – 40 | 3528 AE | Utrecht
Postadres: Postbus 4098 | 3502 HB | Utrecht
www.windunie.nl | Routebeschrijving

Be green, leave it on the screen

NAAM
ADRES
Postcode Plaats

Datum: 30 maart 2022

Onderwerp: Toelichting Acceptatievergoeding Windpark Hanze n.a.v. informatieavond

Geachte heer, mevrouw,

Afgelopen 17 maart heeft Windpark Hanze een informatieavond gehouden over de Acceptatievergoeding voor de omwonenden, in het kader van realisatie van het windpark. U heeft een woning in eigendom in het buitengebied, binnen een straal van 2.750 meter van Windpark Hanze en daarom heeft u recht op deze Acceptatievergoeding.

Op de informatieavond is toegelicht wat het aanbod en de overeenkomst inhouden, hoe de overeenkomst tot stand gekomen is en hoe het proces tot betaling van de vergoeding eruitziet. Bij deze brief treft u de (nog niet gepersonaliseerde) overeenkomst aan en de presentatie met de toelichting, zoals getoond op 17 maart. We hebben Windunie gevraagd voor de uitvoering van de overeenkomst, in de persoon van [redacted]. Heeft u vragen over de inhoud van de stukken, neemt u dan contact op met [redacted] via [redacted]@windunie.nl.

Op de avond zelf is naar aanleiding van vragen uit de zaal besloten om enigszins af te wijken van het voorgestelde proces tot ondertekening van de overeenkomst (zoals staat op pagina 11 en 12 van de presentatie). Dat wil zeggen: we zetten het proces even op pauze. We zullen deze pauze benutten om een gesprek te voeren met enkele van de aanwezigen op de informatieavond. Het aanbod en de overeenkomst blijven staan, daarom krijgt u ze bij deze toegestuurd. Over het vervolg zullen we u later informeren.

Inmiddels is de bouw van het windpark gestart. Alle informatie met betrekking tot de bouw staat in een vorige week verzonden brief en binnenkort op een hiervoor ingerichte website.

Met vriendelijke groet,

[redacted] en [redacted]

Windpark Hanze

info@windparkhanze.nl

Informatieavond Windpark Hanze

Dronten, 17 maart 2022

1

Agenda

1. Opening, welkom en voorstellen [redacted]
2. Acceptatievergoeding: wat houdt het aanbod in? [redacted]
3. Terugblik op afgelopen tijd [redacted] *en* [redacted]
4. Proces tot afronding [redacted]
5. Rondvraag en afsluiting

2

Agenda

1. Opening, welkom en voorstellen [redacted]
2. Acceptatievergoeding: wat houdt het aanbod in? [redacted]
3. Terugblik op afgelopen tijd [redacted]
4. Proces tot afronding [redacted]
5. Rondvraag en afsluiting

3

Acceptatievergoeding: wat houdt het aanbod in?

Uitgangspunten overeengekomen in een overleg met provincie, VOWH en WPH op 23 december ’21:

- Een vergoeding van Windpark aan 53 woningeigenaren in het buitengebied, zonder tegenprestatie van deze omwonenden
- Jaarlijks, zolang de molens in bedrijf zijn, 2% indexatie per jaar
- Hoogte van de vergoeding op basis van afstandstabel
- Acceptatievergoeding vervangt de omwonendenvergoeding van Windkoepel Groen
- Afspraken worden tussen Windpark en omwonenden vastgelegd middels een overeenkomst

4

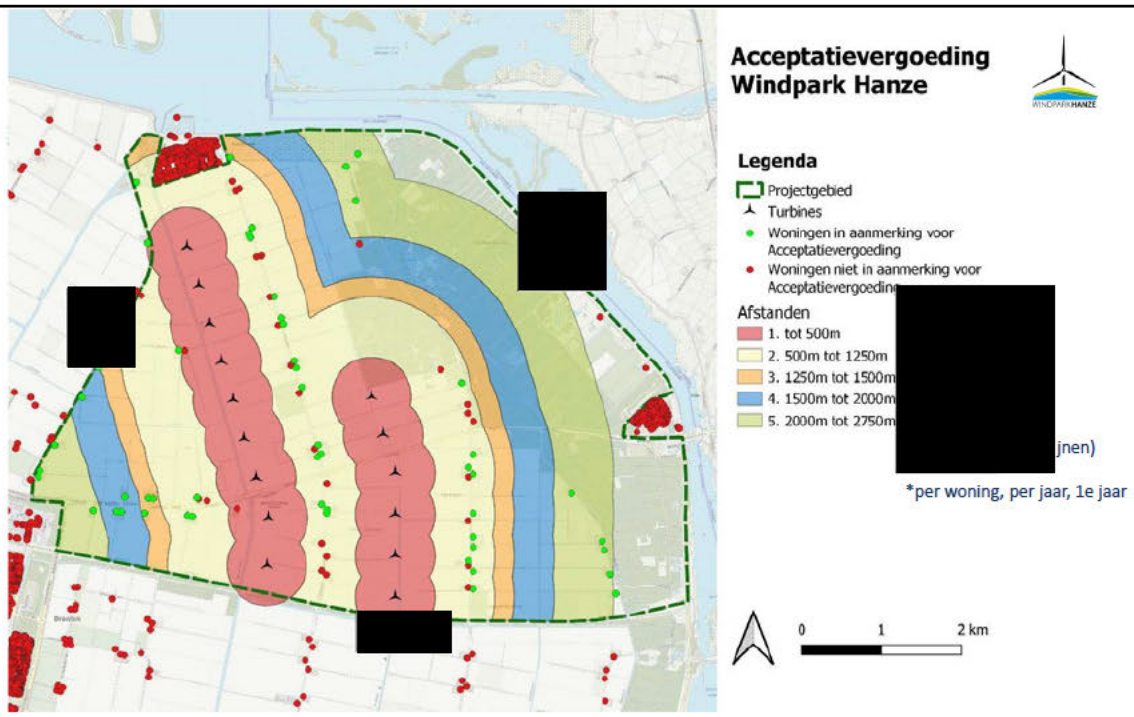

5

Acceptatievergoeding: wat staat er in de overeenkomst?

Voorblad	Persoonlijke gegevens
Considerans	Overwegingen ten grondslag aan de overeenkomst
Artikel 1	Locatie- en eigendomsgegevens
Artikel 2	Hoogte vergoeding
Artikel 3	Betaling
Artikel 4	Kettingbeding en opzeggen overeenkomst
Artikel 5	Slotbepalingen

Bestuur en ledenvergadering VOWH en aandeelhouders WPH hebben overeenstemming over de overeenkomst.

6

Acceptatievergoeding

Waar dient u op te letten?

- Woningeigenaar t.o.v. woninggebruiker
- Vergoeding wordt elk jaar met 2% geïndexeerd (start na jaar 1)
- Vergoeding wordt in twee delen per jaar uitgekeerd
- Eerste uitbetaling bij inbedrijfname van het windpark in 2023
- Kloppen persoonlijke gegevens (Bron: Kadaster)

7

Agenda

1. Opening, welkom en voorstellen [redacted]
2. Acceptatievergoeding: wat houdt het aanbod in? [redacted]
3. Terugblik op afgelopen tijd [redacted]
4. Proces tot afronding [redacted]
5. Rondvraag en afsluiting

8

Terugblik

September ’19 : Consensusdocument - [redacted]

November ‘19 : Opdracht uitvoering consensusdocument, gebiedscommissie o.l.v. [redacted]

Mei – juli ’20 : Verschillende perspectieven op effectuering aandeelhouderschap; bemiddeling en advies [redacted]

Januari ‘21 : Rapportage [redacted]; lost vraagstuk niet op

Vanaf juli ‘21 : Gesprekken o.l.v. gedeputeerde Jop Fackeldey; verkenning aandeelhouderschap of alternatief

December ’21 : Overeenstemming ‘Acceptatievergoeding’

9

Agenda

1. Opening, welkom en voorstellen [redacted]
2. Acceptatievergoeding: wat houdt het aanbod in? [redacted]
3. Terugblik op afgelopen tijd [redacted]
4. Proces tot afronding [redacted]
5. Rondvraag en afsluiting

10

Proces tot afronding

- U krijgt de overeenkomst toegestuurd na deze informatieavond: uiterlijk 31 maart, incl. persoonlijke gegevens.
- Er volgen 2 weken tijd voor vragen
- Contactmogelijkheid met Véronique (ook voor diegenen die er vanavond niet bij konden zijn)
- Ingekomen vragen worden beantwoord en teruggekoppeld aan Windpark Hanze en Vereniging Omwonenden
- Tekenmoment tweede helft april:
  - Fysiek in Dronten (of omgeving), locatie n.t.b.
  - ID mee, controle t.o.v. gegevens Kadaster
  - Eigendom in handen B.V.: bewijs tekengemachtigde.
  - Beide woningeigenaren tekenen, een machtiging incl. kopie ID mag ook
  - De overeenkomst ligt klaar incl. handtekening namens Windpark Hanze
- Later wordt de geheel getekende overeenkomst toegezonden
- Eerste uitbetaling volgt naar verwachting in december 2023 (conform huidige planning)

11

Proces tot afronding

Het gaat om de volgende data:

• 31 maart	Toesturen overeenkomst + uitnodiging tekenmoment
• 31 maart - 15 april	Ruimte voor contact en vragen via [redacted]
• Vanaf 19 april	Tekenmomenten (ID en ev. machtiging mee)
• Eind april	Getekende overeenkomst toegestuurd
• December 2023	Eerste uitbetaling (conform huidige planning)

U kunt voor vragen terecht bij: [redacted]@windunie.nl

12

Agenda

1. Opening, welkom en voorstellen [redacted]
2. Acceptatievergoeding: wat houdt het aanbod in? [redacted]
3. Terugblik op afgelopen tijd [redacted]
4. Proces tot afronding [redacted]
5. Rondvraag en afsluiting

13

Dank voor uw komst

Voor vragen over het bouwproces kunt u terecht bij:

[redacted]@Windunie.nl

Voor vragen rondom bouwcommunicatie kunt u terecht bij:

info@windparkhanze.nl

Binnenkort:

- De Bouw App
- Website

14

Van: [redacted] zuidenwind
Aan: Jop Fackeldey
Cc: [redacted]
Onderwerp: RE: Vervolgbrief VOWH
Datum: woensdag 30 maart 2022 15:23:26

Dag Jop *(mijn bericht kruiste)*

Dank voor je vraag - dat biedt de gelegenheid de bedoeling van de brief naar voren te brengen.

- De brief is verstuurd zonder dat ik die vooraf gezien heb. De tekst waarnaar je verwijst is ongelukkig geformuleerd, en naar het letterlijke betekenis zo niet bedoeld door de voorzitter.

- Het bestuur van de VOWH constateerde tijdens de informatieavond, vrijwel alle omwonenden zich onder druk gezet voelden om de overeenkomst te tekenen voor eind april, uiterlijk 23 mei terwijl de exploitatie in 2023 start.

- Veel aanwezigen in de zaal ervoeren dat als een (te) dwingende oproep om de situatie zoals geschapen door de 19 aangelanden, te accepteren en vertrouwen in de toekomst uit te spreken. Die oproep ging voorbij aan het gekwetste vertrouwen van het merendeel van de aanwezigen in de bedoeling van de 19 aangelanden.

- Deze situatie was voor het bestuur van de VOWH reden om het beslissende punt van het conflict nog eens onder de aandacht te brengen door middel van een brief.

In de visie van de VOWH was met het tekenen van het consensusdocument een akkoord bereikt om de op basis van de uitgangspunten van het regioplan, de verhoudingen tussen omwonenden en de aangelanden te repareren.

De VOWH waardeert het zeer dat de Provincie zich zo heeft ingezet om deze reparatie tot stand te brengen. Die waardering geldt zeker ook voor jou, en de regierol die je in dit proces genomen hebt. Echter het neemt niet weg, dat met het afgeven van de vergunningen door de Provincie er geen dwingende mogelijkheden meer waren de 19 aangelanden bij te sturen.

In de sfeer van de informatieavond kwam dit punt - het ondertekenen van het consensusdocument, en de gevolgen daarvan- in de schijnwerpers te staan. Het legde de focus op het gekwetste vertrouwen van partijen.

Het bestuur van de VOWH zien het nu overeengekomen aanbod van WPH als het meest haalbare.

Dit neemt niet weg, alle individuele omwonenden zich ongelijkwaardig behandeld voelen nu er van deelname met aandelen conform het consensusdocument, géén sprake is.

Er ontstond echter tijdens die informatieavond ook hoop, dat het morele appel aan de

aangelanden tot een handreiking kan leiden waarmee aan vertrouwen gewerkt kan worden. Zo werd het voorstel van de heer [redacted] begrepen.

Met hartelijke groet

[redacted]

-----Oorspronkelijk bericht-----
Van: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: woensdag 30 maart 2022 14:36
Aan: [redacted] <[redacted]@zuidenwind.org>
CC: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: Re: Vervolgbrief VOWH

[redacted],

Kan het zijn dat ik nog geen reactie heb gehad op deze mail ?

Groet

Jop Fackeldey

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 28 mrt. 2022 om 23:57 heeft Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:

[redacted]

Voordat ik reageer op de mails van afgelopen week, hoe moet ik dit bericht van de voorzitter lezen, met oa bijvoorbeeld de passage " wij ervaren een gebrek aan commitment van het bestuur van de provincie……"

Ik meende dat de besturen overeenstemming hadden bereikt ? Dat is in ieder geval wel zo gecommuniceerd. Graag enige uitleg.

Groet

Jop Fackeldey

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: Vereniging Omwonenden Windpark Hanze VOWH
<[redacted]@outlook.com>

Datum: 28 maart 2022 om 21:54:50 CEST

Aan: "[redacted]" <[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]"
<[redacted]@flevoland.nl>, [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]"
<[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]" [redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]"
[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]" [redacted]@flevoland.nl>, [redacted]
[redacted]" <[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted] <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted]
[redacted] <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted] <[redacted]
[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]" <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted]"
<[redacted]@flevoland.nl>, [redacted] [redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]
[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]" <[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted],
[redacted]" <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>,
"[redacted]" <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted]
<[redacted]@flevoland.nl>, [redacted]
<[redacted]@flevoland.nl>, [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted]
<[redacted]@flevoland.nl>, [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted]
<[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]" <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted]
<[redacted]@flevoland.nl>, [redacted]" [redacted]@flevoland.nl>, [redacted]
<[redacted]@flevoland.nl>, [redacted] <[redacted]
[redacted]@flevoland.nl>, [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted]
[redacted] <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>,
[redacted] <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]
[redacted]" <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted]
<[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]" <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted]
[redacted] <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>, "
<[redacted]@flevoland.nl>, [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted]"
<[redacted]@flevoland.nl>, [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]
[redacted] <[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]" <[redacted]@flevoland.nl>,
[redacted] <[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]"
<[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]" <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted]
[redacted] <[redacted]@flevoland.nl>

Onderwerp: Vervolgbrief VOWH

Geachte heer/mevrouw,

Bij deze treft u onze vervolgbrief incl. de bijlage aan waarin de brief naar verwezen wordt.

Met vriendelijke groet,

VOWH

disclaimer

Dronten 25 maart 2022

Aan de griffier, statenleden en de fracties van de politieke partijen in Flevoland,

Nogmaals vragen wij uw aandacht voor de situatie rondom Windpark Hanze.

Naar aanleiding van de mededeling die u heeft ontvangen op 10 maart 2022 van de heer Fackeldey heeft u van ons bericht ontvangen over “de nasmaak” die het proces bij de omwonenden in het gebied heeft achtergelaten.

Naar aanleiding van een bijeenkomst op 17 maart jl. die was georganiseerd door Windpark Hanze voor de omwonenden ontstond wederom veel frustratie over de gang van zaken en zijn er vragen onbeantwoord gebleven over het verloop van dit proces:

- Waarom heeft de Provincie de initiatiefnemers en het waterschap Zuiderzeeland er niet op gewezen dat in het regioplan Windenergie staat verwoord “*in ieder geval de bewoners en ondernemers die gevestigd zijn in een projectgebied krijgen gelegenheid om financieel te participeren in de ontwikkeling van nieuwe windmolens binnen dat projectgebied, vanaf de eerste risicodragende fase op basis van gelijkheid*"…. *“alle bewoners en ondernemers uit het betreffende projectgebied risicodragend kapitaal kunnen inbrengen, ongeacht het eigendom van de gronden waarop gerealiseerd wordt”.*
- Waarom heeft de Provincie de initiatiefnemers en het waterschap Zuiderzeeland er niet op gewezen dat het proces eerlijk, eenvoudig en transparant moet plaatsvinden? (ruim een jaar is er door waterschap Zuiderzeeland in het geheim overlegd met de 19 initiatiefnemers van Windpark Hanze, zie bijlage I).
- Waarom is er nu een financieel ongelijke situatie gecreëerd in een voorheen windmolenvrij gebied tussen de 19 ondernemers die veel overheidsgelden tot hun beschikking hebben gekregen ten opzichte van de omwonenden en overige agrarische ondernemers in het gebied? (de 19 grondeigenaren ontvangen circa 80% van de exploitatie uit 14 molens).
- Waarom is het Windpark Zeewolde en Windpark Blauw wel opgezet door samen te saneren en te investeren in een park? Waarom zijn er geen plenaire vergaderingen georganiseerd in Windpark Groen vanaf de start maar is er een verdeeldheid gecreëerd?
- Waarom heeft de provincie bij de Raad van State geen orde op zaken gesteld door er op te wijzen dat de initiatiefnemers nog niet hadden voldaan aan het regioplan en voorschriften die de Rijksoverheid er aan stelt om bij opzet van nieuwe windparken de omwonenden erbij te betrekken en deel te laten nemen? (zie bijlage II)

Tijdens de laatste bijeenkomst bleek er nog veel onvrede te leven. De omwonenden hadden verwacht dat er een basis lag door uitwerking van het consensus document waarbij omwonenden op een gelijk niveau voor een klein gedeelte (circa 10 %) op een volwaardige basis zouden kunnen participeren in het Windpark Hanze. Gedurende de afgelopen periode waarin de initiatiefnemers een onherroepelijke vergunning hebben verkregen werd de naar ons toe onaantastbare houding versterkt. De kosten om deel te kunnen nemen voor de omwonenden staan dan ook in geen verhouding meer tot de eigen investeringen en het rendement van de initiatiefnemers in het park. Mede dankzij het waterschap is er maar weinig risico dragend vermogen nodig geweest van de initiatiefnemers om dit te realiseren.

Dan kom je als vereniging in een dilemma: Toch maar doorpraten of welke andere wegen zijn er nog te bewandelen?

Wij ervaren een gebrek aan commitment van het bestuur van de Provincie en het waterschap Zuiderzeeland en wij vinden het opnieuw van belang om de Provinciale Staten op de hoogte te stellen van deze situatie.

Hoe heeft het zover kunnen komen en op welke wijze moeten we samen verder. Het vertrouwen dat de overheid zorgdraagt voor een goede uitwerking op een heldere en transparante wijze van het voorgeschreven beleid is kennelijk niet vanzelfsprekend. Wij verzoeken u om nog eens inhoudelijk te gaan beoordelen wat hier heeft plaatsgevonden. Dat het in Flevoland allemaal zo goed verloopt bij het oprichten van een windmolenpark ervaren wij niet. Integendeel, door de ontwikkelingen en handelswijze van Windpark Hanze is een grimmige sfeer ontstaan in het plangebied Hanze. Waar eerst gemeenschapsgevoel heerste door generaties die samen de polder opgebouwd hebben, is er nu sprake van haat en nijd tussen de bewoners en de bewoners die zichzelf zonder enig overleg tot initiatiefnemer hebben bekroond.

Vernemen het uiteraard graag als er vanuit uw zijde nog vragen zijn.

Met vriendelijke groet,

Namens Vereniging Omwonenden Windpark Hanze

Voorzitter

[redacted]

Van: Griffie
Aan: Griffie
Onderwerp: Schriftelijke vragen – CDA, SGP, D66, ChristenUnie, VVD - Windpark Hanze
Datum: woensdag 6 april 2022 22:02:46
Bijlagen: DOCUVITP-#[redacted]-v1-Schriftelijke_vragen_-_CDA__SGP__D66__ChristenUnie__VVD_-_Windpark_Hanze.pdf

---

Geachte voorzitter,

Hierbij ontvangt u de door de fractie CDA, SGP, D66, ChristenUnie en VVD ingediende schriftelijke vragen ex artikel 23 RvO met als onderwerp Windpark Hanze

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Statengriffie Provincie Flevoland
Griffiemedewerker

[redacted]@flevoland.nl
0320 – [redacted]
06 – [redacted]

PROVINCIE FLEVOLAND
STATENGRIFFIE

Bezoek ook onze website stateninformatie.flevoland.nl

SCHRIFTELIJKE VRAGEN - WINDPARK HANZE

Geachte Voorzitter van Provinciale Staten,

Overeenkomstig artikel 23, lid 1 en 2 van het Reglement van Orde stellen de fracties van CDA, SGP, D66, ChristenUnie en VVD de volgende vragen aan het college van Gedeputeerde Staten n.a.v. de recente berichtgeving rond Windpark Hanze op Omroep Flevoland (o.a. https://www.omroepflevoland.nl/nieuws/277011/windpark-hanze-en-omwonenden-eens-over-vergoeding en https://www.omroepflevoland.nl/nieuws/277469/forse-kritiek-op-participatiekansen-windpark-hanze) en de brieven die aan de leden van Provinciale Staten zijn gestuurd door de Vereniging Omwonenden Windpark Hanze.

1. Op basis van ons Regioplan Windenergie Flevoland moeten “bewoners en ondernemers [in het buitengebied] de gelegenheid krijgen om financieel te participeren. Van initiatiefnemers wordt gevraagd die participatie eerlijk, eenvoudig en evenwichtig vorm te geven”. Een unaniem aangenomen motie van 29 mei 2019 draagt het college op om “een uiterste inspanning te leveren om in het gebied Windpark Hanze te komen tot maximale draagvlak en gelijkwaardige participatie”. Is het college van mening – ook na de ervaringen met het onlangs afgesloten bemiddelingstraject – dat aan bovenstaande eisen is voldaan door initiatiefnemers?

2. Kan GS aangeven of er bij de start van dit proces met initiatiefnemers helder is gesproken over bovengenoemde wensen en eisen over participatie die zowel het Regioplan als de motie voorschrijven? Zo niet, waarom is dit niet besproken?

3. Is met initiatiefnemers ook het zgn. consensusdocument besproken, waarin dergelijke afspraken zijn genoemd?

4. De omwonenden, verenigd in de Vereniging Omwonenden Windpark Hanze (VOWH), hebben in een brief aan PS en in hun reacties in de media aangegeven dat ze achteraf toch niet tevreden zijn over het resultaat van de bemiddeling die de provincie in 2021 is gestart. Hoe heeft GS deze bemiddelingspoging en het resultaat ervan ervaren? Herkent u zich in de kritiek achteraf van (een deel van) de omwonenden?

5. Vooralsnog lijken beide partijen er niet uit te komen. Ziet GS nog een rol voor zichzelf weggelegd om alsnog uit de impasse te komen? Zo ja, welke? Zo nee, waarom niet?

6 april 2022

J. van Slooten, CDA
S. Simonse, SGP
H. van Ulsen, VVD
L. Schenk, ChristenUnie
T. Smetsers, D66

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Cc: [redacted]
Onderwerp: Fwd: inkomende mail dhr. [redacted] inzake => FW: Vergadering WPH en omwonende - 17 Maart 2022
Datum: dinsdag 3 mei 2022 15:41:37
Bijlagen: image001.png
image002.png
RE Vergadering WPH en omwonende - 17 Maart 2022.msg
RE Vergadering WPH en omwonende - 17 Maart 2022.msg

Ik meen dat we hier al eens een antwoord heen hadden gestuurd, maar zo niet dan graag wel zsm . Wellicht in een variant waarin ik onderteken.

Groet

Jop

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Datum: 3 mei 2022 om 15:12:46 CEST
Aan: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: FW: inkomende mail dhr. [redacted] inzake => FW: Vergadering WPH en omwonende - 17 Maart 2022

Hoi Jop,

Onderstaand is gister laat binnen gekomen. Deze is al doorgestuurd aan [redacted], [redacted] en [redacted].

Met vriendelijke groet,
[redacted]

[redacted] Gedeputeerde Fackeldey
Bezoekadres: Visarenddreef 1, 8232 PH Lelystad
Postadres: Postbus 55, 8200 AB Lelystad
T: 0320 – [redacted]
E: [redacted]@flevoland.nl
W: www.flevoland.nl

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: maandag 2 mei 2022 18:22
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: inkomende mail dhr. [redacted] inzake => FW: Vergadering WPH en omwonende - 17 Maart 2022

[redacted]

Zie onderstaand bericht als ook de in de bijlage opgenomen registraties in Edocuvit. In maart 2021 is op basis van de inhoud deze kwestie als [redacted] document ter beantwoording geregistreerd.

Mvg,

[redacted], dhr. Leen Verbeek
Provincie Flevoland
M 06-[redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@gmail.com>
Verzonden: maandag 2 mei 2022 17:41
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]@omroepflevoland.nl; [redacted]@dronten.nl
Onderwerp: Re: Vergadering WPH en omwonende - 17 Maart 2022

Geachte heer Fackeldey,

het gegeven dat ik tot op heden niks van de provincie heb vernomen lijkt er op te duiden dat de provincie het allemaal wel goed vind en haar eigen aanpak en doelstelling naast zich neerlegt.

Ik begrijp dat de provincie klaarblijkelijk wat anders verstaan onder haar eigen bewoordingen, in het regioplan, van op gelijk voet en de provincie machtsmisbruik en subsidiëren, met bij wet opgelegde belastingen als ODE, van bedrijf die actief zijn in de ontbossing van oerwoud accepteert en wat tegen de klimaat- en milieudoelstellingen van de provincie, landelijk beleid ingaat.

Wij als omwonende kunnen niet gelijkwaardig particeperen, in de exploitatie, met het huidige voorstel van WPH.
Dat wordt door WPH geblokkeerd!

Ik vind de gang van zaken zeer bijzonder zeker als daar dan ook nog eens bijkomt dat de installeerde industrie geen tijd en middelen meer heeft om ons als burger bij te staan met verduurzaming maar wel wetgeving ontwikkeld om Nederland versneld van het gas af te krijgen, met de rug tegen de muur te zetten.
Zie reactie van een lokale installateur nav een offerteverzoek voor een warmtepomp.

En dan maar gek vinden dat de burger het af laat weten bij verkiezingen!

Graag verneem ik.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

06[redacted]

Op za 19 mrt. 2022 om 20:58 schreef [redacted]
<[redacted]@gmail.com>:

> Aan het openbaar bestuur en de politiek van de gemeente Dronten en provincie Flevoland,
>
> naar aanleiding van de recente publicatie van de Provincie Flevoland rond Windpark Hanze (WPH) en de omwonenden doe ik u hierbij een "verslag" van de bijeenkomst op 17 Maart en aanvullende beschouwingen toekomen.
> Zie bijlage.
>
> De gang van zaken is wat mij betreft beschamend, vanuit verschillende perspectieven.
> Het openbaar bestuur en politiek is hiervoor verantwoordelijk!
>
> Dit is niet de eerste keer.
> Ik wil u in herinnering roepen de aanleg van glasvezel in het buitengebied, waar er geen middel waren om de aanleg de ondersteunen, vanwege marktwerking als argumentatie!
> Ook hier trok het openbaar bestuur en politiek zijn handen van fundamentele zaken af. Maar met corona moest wel iedereen thuisonderwijs volgen en thuis werken.
> Waar waren we als bewoners van het buitengebied geweest zonder deugdelijk internet, waar de politiek en bestuur nu zo hoog van de toren blaast hoe geweldig dit allemaal is en is gaan maar geen enkele bijdrage aan heeft geleverd?!
> Het openbaar bestuur laat het buitengebied gewoon keer op keer in de steek, met selectieve argumenten en is visieloos!
>
> Het gaat mij in basis niet om het geld, inzake WPH.
> Het gaat mij om de hele gang van zaken rond deze materie en de hysterie vanuit de overheid, openbaar bestuur en politiek rond klimaat en klimaatmaatregelen die kenmerken vertonen met praktijken uit een eerdere periode van de

Nederlandse geschiedenis, waarbij onderdrukking middels aflaathandel een belangrijke rol speelde, om maar van je zonden af te komen en een beter leven te verkrijgen, in het hiernamaals.
Wellicht Is het goed dat iedere openbaar bestuurder, ambtenaar en politicus de uitzendingen van de NTR "Het verhaal van Nederland" op NPO kijkt en tot de conclusie moet komen dat klimaatverandering van alle tijden is.
Ook voor het gebruik van fossiele brandstoffen en de bevolkingsgroei en urbanisatie, in deltagebieden als Nederland, op wereldschaal de afgelopen decennia.
Of verspreidt de NTR fake nieuws?

Dit alles op persoonlijke titel als omwonenden van Windpark Hanze, inwoner van de gemeente Dronten, provincie Flevoland en rechtsstaat de Nederland en het verzorgingsgebied van Waterschap Zuiderzeeland.

Ik ben benieuwd.

Met vriendelijke groet,

--
[redacted]

+31 6 [redacted]
[redacted]@gmail.com

##

* * * D I S C L A I M E R * * *
##
De informatie in dit e-mailbericht is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Wanneer u dit bericht per abuis ontvangt, gelieve onmiddellijk contact op te nemen met de afzender per kerende e-mail. Wij verzoeken u dit e-mailbericht te vernietigen en de inhoud ervan aan niemand openbaar te maken. Afzender aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor onjuiste, onvolledige dan wel ontijdige overbrenging van de inhoud van een verzonden e-mailbericht, noch voor door haar daarbij overgebrachte virussen.

The information contained in this e-mail is confidential and may be privileged. It may be read, copied and used only by the intended recipient. If you have received it in error, please contact the sender immediately by return e-mail. Please delete this e-mail and do not disclose its contents to any person. Sender does not accept any liability for any errors, omissions, delays of receipt or viruses in the contents of this message which arise as a result of e-mail transmission.

Van: INFOPUNT INFOPUNT
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: Vergadering WPH en omwonende - 17 Maart 2022
Datum: maandag 21 maart 2022 14:14:21
Bijlagen: DOCUVITP-2936393.ZZZ.DRF

Hi [redacted],

Ter info

Met vriendelijke groeten,

[redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: maandag 21 maart 2022 13:56
Aan: INFOPUNT INFOPUNT <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: FW: Vergadering WPH en omwonende - 17 Maart 2022

Besten,

Vriendelijk verzoek om deze mail in te scannen en op te slaan in Edocuvit: zaakmap [redacted],
Bemiddelingsverzoeken 2022.
Dank alvast!

Mvg,

[redacted]
[redacted], dhr. Leen Verbeek
Provincie Flevoland
M 06-[redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@gmail.com>
Verzonden: zaterdag 19 maart 2022 20:59
Onderwerp: Vergadering WPH en omwonende - 17 Maart 2022

Aan het openbaar bestuur en de politiek van de gemeente Dronten en provincie Flevoland,

naar aanleiding van de recente publicatie van de Provincie Flevoland rond Windpark Hanze (WPH) en de omwonenden doe ik u hierbij een "verslag" van de bijeenkomst op 17 Maart en aanvullende beschouwingen toekomen.
Zie bijlage.

De gang van zaken is wat mij betreft beschamend, vanuit verschillende perspectieven.
Het openbaar bestuur en politiek is hiervoor verantwoordelijk!

Dit is niet de eerste keer.

Ik wil u in herinnering roepen de aanleg van glasvezel in het buitengebied, waar er geen middel waren om de aanleg de ondersteunen, vanwege marktwerking als argumentatie!
Ook hier trok het openbaar bestuur en politiek zijn handen van fundamentele zaken af. Maar met corona moest wel iedereen thuisonderwijs volgen en thuis werken.
Waar waren we als bewoners van het buitengebied geweest zonder deugdelijk internet, waar de politiek en bestuur nu zo hoog van de toren blaast hoe geweldig dit allemaal is en is gaan maar geen enkele bijdrage aan heeft geleverd?!
Het openbaar bestuur laat het buitengebied gewoon keer op keer in de steek, met selectieve argumenten en is visieloos!

Het gaat mij in basis niet om het geld, inzake WPH.
Het gaat mij om de hele gang van zaken rond deze materie en de hysterie vanuit de overheid, openbaar bestuur en politiek rond klimaat en klimaatmaatregelen die kenmerken vertonen met praktijken uit een eerdere periode van de Nederlandse geschiedenis, waarbij onderdrukking middels aflaathandel een belangrijke rol speelde, om maar van je zonden af te komen en een beter leven te verkrijgen, in het hiernamaals.
Wellicht Is het goed dat iedere openbaar bestuurder, ambtenaar en politicus de uitzendingen van de NTR "Het verhaal van Nederland" op NPO kijkt en tot de conclusie moet komen dat klimaatverandering van alle tijden is.
Ook voor het gebruik van fossiele brandstoffen en de bevolkingsgroei en urbanisatie, in deltagebieden als Nederland, op wereldschaal de afgelopen decennia.
Of verspreidt de NTR fake nieuws?

Dit alles op persoonlijke titel als omwonenden van Windpark Hanze, inwoner van de gemeente Dronten, provincie Flevoland en rechtsstaat de Nederland en het verzorgingsgebied van Waterschap Zuiderzeeland.

Ik ben benieuwd.

Met vriendelijke groet,

--
[redacted]

+31 6 [redacted]
[redacted]@gmail.com

##

* * * D I S C L A I M E R * * *
##
De informatie in dit e-mailbericht is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Wanneer u dit bericht per abuis ontvangt, gelieve onmiddellijk contact op te nemen met de afzender per kerende e-mail. Wij verzoeken u dit e-mailbericht te vernietigen en de inhoud ervan aan niemand openbaar te maken. Afzender aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor onjuiste, onvolledige dan wel ontijdige overbrenging van de inhoud van een verzonden e-mailbericht, noch voor door haar daarbij overgebrachte

virussen.

The information contained in this e-mail is confidential and may be privileged. It may be read, copied and used only by the intended recipient.
If you have received it in error, please contact the sender immediately by return e-mail. Please delete this e-mail and do not disclose its contents to any person. Sender does not accept any liability for any errors, omissions, delays of receipt or viruses in the contents of this message which arise as a result of e-mail transmission.

Van: [redacted]
Aan:
Cc:
Onderwerp: RE: Vergadering WPH en omwonende - 17 Maart 2022
Datum: woensdag 23 maart 2022 11:37:16
Bijlagen: image001.png

Ha [redacted],

Super & hartelijk dank daarvoor!

Mvg,

[redacted]
[redacted], dhr. Leen Verbeek
Provincie Flevoland
M 06-[redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: woensdag 23 maart 2022 09:46
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: RE: Vergadering WPH en omwonende - 17 Maart 2022

Beste [redacted],

Ik heb de mails doorgestuurd naar gedeputeerde Fackeldey, [redacted] en [redacted].

Met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted]
Afdeling Strategie en Beleid
Provincie Flevoland

M 06 -[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl
PROVINCIE FLEVOLAND

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: dinsdag 22 maart 2022 17:28
Aan: INFOPUNT INFOPUNT <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]
<[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]

<[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>;
[redacted] [redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: RE: Vergadering WPH en omwonende - 17 Maart 2022

Besten,

In het werkoverleg secretariaat Kabinetszaken vanmiddag is gebleken dat onderstaand bericht van [redacted] (onderwerp: vergadering Windpark Hanze ("WPH")en omwonende, d.d. zaterdag 19 maart jl.) *niet thuishoort in een* [redacted] *zaakmap*, maar eerder bij de portefeuillehouder Energie, voor een adequate inhoudelijke reactie.

Hierbij daarom het vriendelijke verzoek de mail uit de zaakmap te verwijderen, en onder de aandacht te brengen van [redacted].

Mvg,

[redacted]
[redacted], dhr. Leen Verbeek
Provincie Flevoland
M 06-[redacted]

Van: INFOPUNT INFOPUNT <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: maandag 21 maart 2022 14:14
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: RE: Vergadering WPH en omwonende - 17 Maart 2022

Hi [redacted],

Ter info

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
[redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Verzonden: maandag 21 maart 2022 13:56
Aan: INFOPUNT INFOPUNT <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted]
<[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: FW: Vergadering WPH en omwonende - 17 Maart 2022

Besten,

Vriendelijk verzoek om deze mail in te scannen en op te slaan in Edocuvit: zaakmap [redacted],
Bemiddelingsverzoeken 2022.
Dank alvast!

Mvg,

[redacted], dhr. Leen Verbeek
Provincie Flevoland
M 06-[redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@gmail.com>
Verzonden: zaterdag 19 maart 2022 20:59
Onderwerp: Vergadering WPH en omwonende - 17 Maart 2022

Aan het openbaar bestuur en de politiek van de gemeente Dronten en provincie Flevoland,

naar aanleiding van de recente publicatie van de Provincie Flevoland rond Windpark Hanze (WPH) en de omwonenden doe ik u hierbij een "verslag" van de bijeenkomst op 17 Maart en aanvullende beschouwingen toekomen.
Zie bijlage.

De gang van zaken is wat mij betreft beschamend, vanuit verschillende perspectieven.
Het openbaar bestuur en politiek is hiervoor verantwoordelijk!

Dit is niet de eerste keer.
Ik wil u in herinnering roepen de aanleg van glasvezel in het buitengebied, waar er geen middel waren om de aanleg de ondersteunen, vanwege marktwerking als argumentatie!
Ook hier trok het openbaar bestuur en politiek zijn handen van fundamentele zaken af. Maar met corona moest wel iedereen thuisonderwijs volgen en thuis werken.
Waar waren we als bewoners van het buitengebied geweest zonder deugdelijk internet, waar de politiek en bestuur nu zo hoog van de toren blaast hoe geweldig dit allemaal is en is gaan maar geen enkele bijdrage aan heeft geleverd?!
Het openbaar bestuur laat het buitengebied gewoon keer op keer in de steek, met selectieve argumenten en is visieloos!

Het gaat mij in basis niet om het geld, inzake WPH.
Het gaat mij om de hele gang van zaken rond deze materie en de hysterie vanuit de overheid, openbaar bestuur en politiek rond klimaat en klimaatmaatregelen die kenmerken vertonen met praktijken uit een eerdere periode van de Nederlandse geschiedenis, waarbij onderdrukking middels aflaathandel een belangrijke rol speelde, om maar van je zonden af te komen en een beter leven te verkrijgen, in het hiernamaals.
Wellicht Is het goed dat iedere openbaar bestuurder, ambtenaar en politicus de uitzendingen van de NTR "Het verhaal van Nederland" op NPO kijkt en tot de conclusie moet komen dat klimaatverandering van alle tijden is.
Ook voor het gebruik van fossiele brandstoffen en de bevolkingsgroei en urbanisatie, in deltagebieden als Nederland, op wereldschaal de afgelopen decennia.
Of verspreidt de NTR fake nieuws?

Dit alles op persoonlijke titel als omwonenden van Windpark Hanze, inwoner van de gemeente Dronten, provincie Flevoland en rechtsstaat de Nederland en het verzorgingsgebied van Waterschap Zuiderzeeland.

Ik ben benieuwd.

Met vriendelijke groet,

--
[redacted]

+31 6 [redacted]
[redacted]@gmail.com

##

* * * D I S C L A I M E R * * *
##
De informatie in dit e-mailbericht is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Wanneer u dit bericht per abuis ontvangt, gelieve onmiddellijk contact op te nemen met de afzender per kerende e-mail. Wij verzoeken u dit e-mailbericht te vernietigen en de inhoud ervan aan niemand openbaar te maken. Afzender aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor onjuiste, onvolledige dan wel ontijdige overbrenging van de inhoud van een verzonden e-mailbericht, noch voor door haar daarbij overgebrachte virussen.

The information contained in this e-mail is confidential and may be privileged. It may be read, copied and used only by the intended recipient.
If you have received it in error, please contact the sender immediately by return e-mail. Please delete this e-mail and do not disclose its contents to any person. Sender does not accept any liability for any errors, omissions, delays of receipt or viruses in the contents of this message which arise as a result of e-mail transmission.

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Onderwerp: Fwd: Antwoord op uw schrijven van 19 maart jl.
Datum: woensdag 11 mei 2022 13:54:15

[redacted]

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: [redacted] <[redacted]@gmail.com>
Datum: 11 mei 2022 om 13:06:43 CEST
Aan: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
Kopie: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: Antw: Antwoord op uw schrijven van 19 maart jl.

Geachte heer Fackeldey,

dank voor uw bericht.

Het gaat helemaal er niet om dat iedereen tevreden hoeft te zijn! Dat is de narratieve die nu wordt gebezigd maar onjuist en oneigenlijk is!
Het gaat om fundamentele zaken, het gelijk deel kunnen nemen van omwonende in WPH, zoals in de plannen van de provincie staat!

Zoals eerder aangegeven was en is er als zodanig helemaal geen overeenkomst, er was een voorstel van WPH.
Dat is heel wat anders.

Tijdens de vergadering van 15 Februari, waarin het voorstel van WPH is besproken, is besloten dat zaken verder uitgezocht moesten worden rond de toepasbaarheid en, juridische, gevolgen van het door WPH gedane voorstel voor omwonende.
Het voorstel van WPH voorzag, voorziet helemaal GEEN gelijke participatie, sterker nog het sluit de omwonende buiten, uit.
Het voorstel van WPH is een afkoopvoorstel en is WPH, waar het waterschap in zit als belangrijke aandeelhouder en geldschieter maar ook als afnemer, niet genegen om omwonende op gelijke voet deel te laten nemen.
De rol van het waterschap, onder de bestuurlijke verantwoordelijkheid van mevrouw [redacted], is in deze zeer vreemd en roept heel veel vraagtekens op, belangenverstrengeling zonder het hebben toegepast van aanbestedingsregels anders dan er omheen hebben gewerkt, om onduidelijke en wellicht op oneigenlijke wijze doelen te realiseren.

Het voorstel van WPH is als zodanig strijdig met de doelstellingen van de provincie!
Hoe kan de provincie dan akkoord gaan in een state vergadering?
De raad is onjuist, onvolledig geïnformeerd en op het verkeerde been gezet en heeft er daarmee mogelijk onjuiste, onvolledige besluitvorming plaatsgevonden, met verstrekkende gevolgen.

Dit in de context van de doelstellingen van de provincie inzake gelijke particpatie van omwonende.

Er is door partijen voor de muziek uitgelopen en heeft er via de media framing/ propagande plaatsgevonden om belangen van partijen te realiseren maar zeker niet de belangen van omwonende en een gelijke behandeling, participatie te realiseren voor omwonende.
De publicatie van de provincie in maart inzake een vermeende overeenkomst was prematuur!
Dit ook omdat het voorstel op 17 maart nog aan een bredere groep omwonende gepresenteerd moest worden, door WPH.

Deze case geeft aan dat het openbaar bestuur gewoon een loopje neemt met haar eigen plannen en taken en daarmee intrinsiek ongeloofwaardig is.
Zo ook het waterschap, dat zich ineens opwerpt als risicodragende investeerder in elektriciteitsproductie, over de rug van burgers, in plaats van zich bezig te houden met haar kerntaak, schoon water en droge voeten houden en de hulpmiddelen die zij daarvoor nodig heeft in te kopen middels de daarvoor geldende regels van aanbesteding.

Dit allemaal los van het gegeven de de burger moet vechten tegen mensen, oa ambtenaren, die betaald worden om burgers hun recht te ontnemen en in te breken op hun leefomgeving, onder het mom van het algemeen belang. en burgers moet het voor eigen rekening en risico doen. Dit heet rechtsongelijkheid, in de kern!
Ik zie het algemeen belang niet om in onze achtertuin windmolens te hebben, waar wij geen gebruik van kunnen en mogen maken, om het jaarverslag van Cargill met het hoofdkantoor in Minneapolis, USA, te dienen en fiscale voordelen te behalen maar burger belast worden met ODE-belasting om de feesten van de politiek betalen!

Deze case geeft aan hoe manipulatief en ziek het openbaar bestuur en politiek is en opereert, in Nederland!
Maar wel belasting opleggen om de belangen van bestuurders en politiek te kunnen financieren, met mooie praatjes naar de buitenwacht.
Propagande heet dat, waar de EU ook steeds meer grip op wil krijgen en burgers wil afsluiten van in de ogen van EU/ NL-openbaar bestuur onwelgevallig informatie.
De mainstream pers en media zit in de broekzak van politiek en openbaar bestuur, want je bijt je broodheer niet.
De mainstream media publiceert wat haar wordt aangedragen, goed of fout, volledig of onvolledig, en zonder hoor en wederhoor zo blijkt uit deze case!
Maar de provincie had de omwonende verboden om daar de media te stappen, om ons verhaal van en over WPH, provincie en Waterschap te kunnen doen!

Dit land is ziek en daar bent u onderdeel van, zo blijkt, willens en wetens!
Maar dat kan u waarschijnlijk allemaal niet veel schelen, want u heeft u eigen belangen (inkomen uit openbare middelen) en geloof die u mij op wil leggen, in een seculiere rechtsstaat!

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Op do 5 mei 2022 om 16:19 schreef Jop Fackeldey
<[redacted]@flevoland.nl>:

> Geachte heer [redacted],
>
> Dank voor uw e-mail en onze excuses voor de vertraagde reactie. Wij hebben kennisgenomen van uw zorgen. Het persbericht van 10 maart is verstuurd in navolging op een mededeling aan Provinciale Staten (PS). In deze mededeling hebben wij PS erover geïnformeerd dat de partijen onderling tot afspraken waren gekomen en dat daarmee een einde is gekomen aan de bemiddelende rol van de provincie in dit proces.
> Het is niet onze bedoeling geweest te suggereren dat het proces rondom de vergoedingen volledig was afgerond.
>
> In het proces van bemiddeling zijn afspraken gemaakt tussen de vertegenwoordigers van Vereniging Omwonenden Windpark Hanze (VOWH) en vertegenwoordiging van de initiatiefnemers. We zijn ons ervan bewust dat hiermee alleen de kaders geschapen zijn waarbinnen het windpark nog afspraken gaat maken met de individuele omwonenden. In het besef dat niet iedereen tevreden zal zijn met deze afspraken is hiermee in bestuurlijke zin het proces van bemiddeling wel afgerond. Wij hopen daarom dat het verdere contact tussen de VOHW en de initiatiefnemers, over de gemaakte afspraken, tot een gunstig resultaat leidt.
>
> Met vriendelijke groet,
>
> Jop Fackeldey
> Gedeputeerde Provincie Flevoland
>
> ***disclaimer***
> http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail

--

[redacted]

+31 6 [redacted]
[redacted]@gmail.com

##

* * * D I S C L A I M E R * * *
##
De informatie in dit e-mailbericht is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Wanneer u dit bericht per abuis ontvangt, gelieve onmiddellijk contact op te nemen met de afzender per kerende e-mail. Wij verzoeken u dit e-mailbericht te vernietigen en de inhoud ervan aan niemand

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Cc: [redacted]
Onderwerp: Re: Communicatie WPH
Datum: vrijdag 3 juni 2022 13:03:14

Klopt

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 3 jun. 2022 om 12:13 heeft [redacted] <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
>
> Goedemiddag [redacted],
>
> We hebben al eerder brieven gekregen van de heer [redacted]
>
> @[redacted] @Jop Fackeldey
>
> Met vriendelijke groet,
>
> [redacted]
>
> [redacted]
> Provincie Flevoland
> M: 06-[redacted]
> E: [redacted]@flevoland.nl | [redacted]@flevoland.nl
> W www.flevoland.nl
>
> PROVINCIE FLEVOLAND
>
> ---
>
> **Van:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
> **Verzonden:** vrijdag 3 juni 2022 11:21
> **Aan:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
> **CC:** Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
> **Onderwerp:** FW: Communicatie WPH
>
> Hoi [redacted], naar wie kan ik dit sturen?
> Wie "doet" windpark Hanze?

Met vriendelijke groet,

[redacted]
[redacted] gedeputeerde Fackeldey
Provincie Flevoland
M 06-[redacted]
[redacted]
W www.flevoland.nl

Van: [redacted] <[redacted]@gmail.com>
Verzonden: donderdag 2 juni 2022 12:27
Aan: info@windparkhanze.nl
CC: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: Communicatie WPH

Geacht WPH-bestuur,

de afgelopen maanden hebben we niet zoveel communicatie gehad als gedurende de afgelopen 8 jaar rond WPH, toen het nog ging over de mogelijke gelijke deelname van omwonenden in WPH.
De communicatie die nu wordt gebezigd door WPH is niks meer dan voor de bühne!

Ik ben niet geïnteresseerd in de voortgang over hoe u zichzelf verrijkt, met gemeenschapsgeld, het polderlandschap, mijn achtertuin, vernield en bijdraagt aan de vernietiging van oerwouden door de elektriciteit aan Cargill, via Vattenfall (Zweeds) te verkopen. Cargill een van de grootste producten van palmolie en soja en de vernietiging van oerwouden daarvoor!
Iedereen kijkt hier voor weg, sterker helpt dit soort bedrijven om hun jaarverslagen op te poetsen
En dat allemaal onder het mom van en bij wet opgelegde van milieu- en klimaatverbetering met bij wet opgelegde belastingen en een falende overheid als het gaat om naleven van haar eigen doelstellingen als gelijke participatie voor omwonenden!
En nu maar zeggen dat we niet afhankelijk moeten zijn van andere landen, maar zelfvoorzienend moeten zijn en burgers wederom worden gedongen tot investingen maar niet kunnen delen in de opbrengen! Hypocrisie ten top, onder aanvoering van oa PvdA prominent dhr [redacted], de partijgenoot van de heer Fackeldey! Centraal gestuurde economie die we oa van China kennen!

Uw handelen en opstelling de afgelopen jaren heeft ertoe geleid dat zelfs de sociale cohesie in de omgeving sterk ontwricht is, en werd overwogen om de buurt-BBQ te annuleren.
Het is dus niet een enkeling die moeite heeft met de gang van zaken maar een breder sociaal ontwrichtende situatie, waar politiek en openbarabestuur voor wegkijkt, geen oog voor heeft, omdat het niet uitkomt!
Dit is wat u samen met oa de heer Fackeldey heeft bereikt!

Ik wens geen communicatie meer van WPH te ontvangen als het gaat om de voortgang, anders dan concrete overlast die wij zullen, kunnen ervaren van en door de bouw van WPH.

Ik heb u een verzoek gestuurd inzake de MER, graag ontvang ik van WPH de MER die grondslag heeft gelegen aan de verleende vergunning verstrekking voor de bouw van WPH.

Graag verneem ik.

Met vriendelijke groet,

--

[redacted]

+31 6 [redacted]
[redacted]@gmail.com

##

* * * D I S C L A I M E R * * *
##
De informatie in dit e-mailbericht is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Wanneer u dit bericht per abuis ontvangt, gelieve onmiddellijk contact op te nemen met de afzender per kerende e-mail. Wij verzoeken u dit e-mailbericht te vernietigen en de inhoud ervan aan niemand openbaar te maken. Afzender aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor onjuiste, onvolledige dan wel ontijdige overbrenging van de inhoud van een verzonden e-mailbericht, noch voor door haar daarbij overgebrachte virussen.

The information contained in this e-mail is confidential and may be privileged. It may be read, copied and used only by the intended recipient.
If you have received it in error, please contact the sender immediately by return e-mail. Please delete this e-mail and do not disclose its contents to any person. Sender does not accept any liability for any errors, omissions, delays of receipt or viruses in the contents of this message which arise as a result of e-mail transmission.

Van: [redacted]
Aan: Jop Fackeldey
Cc: [redacted]; [redacted]
Onderwerp: Re: WPH - Rechtstaat en rechtsbescherming
Datum: vrijdag 17 juni 2022 17:38:03
Bijlagen: image001.png
Overeenkomst omwonenden WP Hanze 15 april 2019.pdf

Hoi Jop,
Ja, ik ga er volgende week mee aan de slag.
Met vriendelijke groet,
[redacted]

Verstuurd vanaf mijn iPhone

> Op 17 jun. 2022 om 16:56 heeft Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
>
> Maken jullie een concept antwoord voor Leen en mij ??
>
> Verstuurd vanaf mijn iPad
>
> Begin doorgestuurd bericht:
>
> **Van:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
> **Datum:** 17 juni 2022 om 15:43:16 CEST
> **Aan:** Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
> **Onderwerp: FW: WPH - Rechtstaat en rechtsbescherming**
>
> Ter info.
>
> Met vriendelijke groet,
>
> [redacted]
> [redacted] gedeputeerde Fackeldey
> Provincie Flevoland
> M 06-[redacted]
> [redacted])
> W www.flevoland.nl
>
> ---
>
> **Van:** [redacted] <[redacted]@gmail.com>
> **Verzonden:** vrijdag 17 juni 2022 15:16
> **Aan:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
> **CC:** [redacted]@dronten.nl; [redacted]@outlook.com
> **Onderwerp:** WPH - Rechtstaat en rechtsbescherming
>
> Geachte heer Verbeek en Fackeldey,

afgelopen periode is er veel gebeurd rond Windpark Hanze (WPH).

Ik ben hier ook persoonlijk als omwonende bij betrokken geweest, en heb heel veel bezwaren tegen zaken, zowel inhoudelijk als procedureel.
Ik ben hier niet de enige in.
Echter wij worden weggezet al enkelingen, oproerkraaiers, ook door het openbaar bestuur en in het bijzonder expliciet in de pers door de heer Fackeldey zie de lokale en regionale pers van begin dit jaar!

Wat mij het meeste steekt is dat wij als omwonende gewoon onheus zijn en worden behandeld door WPH en het openbaar bestuur.
Die gaat terug naar het eerste voorstel van WPH uit 2019 waar in artikel 4 wordt gesteld dat als omwonende aanspraak willen maken op vergoedingen zij geen bezwaar mogen maken tegen WPH.
Zie onderstaande artikel als onderdeel van het volledige concept voorstel als bijgevoegd.

Op vragen hierover hebben wij nooit wat van WPH teruggehoord anders dan toen alles, waaronder vergunningen, in kannen en kruiken waren en in 2021 WPH met een nieuw voorstel kwam welk GEEN recht doet aan gelijke participatie en daarmee inspraak/zeggenschap zoals in de stukken van de provincie staat.

Wat het bezwaarlijke is van artikel 4 is dat het ingaat tegen grondrechten, zoals het artikel zelf ook aangeeft. Dit neigt naar intimidatie!
Hierbij wetende dat het waterschap zuiderzeeland (WZZ) mede eigenaar is van WPH, en daarmee WZZ medeverantwoordelijk is voor het handelen van WPH, maar ook een raadslid van de gemeente Dronten, als een van de 19 molenaars, indirect, eigenaar is van WPH.
Als dan ook de provincie haar eigen beleid niet handhaaft en daarmee in die zin burgers in de kou laat staan voel ik mij en meerdere omwonende zwaar in de steek gelaten door de overheid in een seculiere rechtsstaat.
Als ik als burger mij niet een regels hou wordt ik direct gestraft, onder andere bij snelheidsovertredingen ook al breng ik op dat moment verder niemand in gevaar, maar ook in andere situaties.

Maar klaarblijkelijk kan openbaar bestuur samen met private partijen, waar openbaar bestuur en politiek samen eigenaar van is, burgers gewoon buitenspel zetten en grondrechten ontnemen. Is dat wat de overheid voorziet als publiek-private-samenwerking (PPS)?
En dit alles om zeer discutabel doelstellingen te realiseren, zoals aangetoond met de verkoop van de elektriciteit van windmolens aan partijen die zwaar betrokken zijn bij ontbossing van oerwouden. Dit os van de hele klimaatdiscussie en de daadwerkelijk bijdrage daarvan aan van windmolens die betaald worden mede met publiek geld, mijn belastinggeld, om enkelingen, particulieren te verrijken en daarmee ontwrichting van sociale samenhang en een gebied in meerdere opzichten.
Dit laatst, ten aanzien van de sociale cohesie, in het bijzonder met de wetenschap dat de heer Fackeldey lid is van de PvdA, die toch altijd zo

tekeergaat tegen groot geld en kapitalisme en nivellering hoog in het vaandel heeft staan.

Hierbij heb ik ook mijn vraagtekens bij de totstandkoming van de MER, als onderdeel van de vergunningsprocedure, in de context van ruimtelijke ordening en bestemmingsplannen en de rechtmatigheid van de deelname van WZZ en de totstandkoming van de overeenkomst tussen WPH en WZZ waardoor de omwonende buitengesloten werden.

Dat nu alles teruggetrokken is door WPH laat onverlet dat het procedureel maar ook inhoudelijk niet klopt en ik mij sterk afvraag om de vergunningen wel rechtmatig verstrekt zijn aan wph, of dat het niet een een achterkamertjes deal is.
Dit laatste ook gezien de hele gang van zaken eind 2021 en 2022 rond het nieuwe voorstel waar nog geen overeenstemming was met de omgeving maar er al wel werd geroepen door het openbaar bestuur dat er een deal was, naar zowel de raad als naar de pers.

Ik wil u vragen het hele process rond de bouw van WPH te stoppen en alle vergunningen tot nader order in te trekken, zoals dat ook gebeurd bij burgers die zich volgens ambtenaren en toezichthouders niet aan de regels houden, en verneem ik graag van u beiden wat uw kijk op deze hele gang van zaken is, zoals wel procedureel als inhoudelijk.

Uitziende naar uw reactie verblijf ik.

Met vriendelijke groet,

--
[redacted]

+31 6 [redacted]
[redacted]@gmail.com

##

* * * D I S C L A I M E R * * *
##
De informatie in dit e-mailbericht is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Wanneer u dit bericht per abuis ontvangt, gelieve onmiddellijk contact op te nemen met de afzender per kerende e-mail. Wij verzoeken u dit e-mailbericht te vernietigen en de inhoud ervan aan niemand openbaar te maken. Afzender aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor onjuiste, onvolledige dan wel ontijdige overbrenging van de inhoud van een verzonden e-mailbericht, noch voor door haar daarbij overgebrachte virussen.

Omwonendenovereenkomst Windpark Hanze

De ondergetekenden:

1. ..... als eigenaar/bewoner van de (bedrijfs)woning aan de..... hierna te noemen: "**Omwonende**",
   en

2. Windpark Hanze B.V., statutair gevestigd en kantoorhoudende te Dronten aan de Ketelweg 16 (8251 PR), rechtsgeldig vertegenwoordigd door haar statutaire bestuurders de heer [redacted] en de heer [redacted], hierna te noemen "**Windpark Hanze**",

Gezamenlijk te noemen "**Partijen**"

In aanmerking nemende dat:

- door Windpark Hanze worden plannen ontwikkeld om te komen tot het oprichten en duurzaam in stand houden van een windenergieproject (hierna te noemen "**Project**"), bij partijen genoegzaam bekend;
- Omwonende bewoont op het bovenvermelde adres een (bedrijfs)woning in het buitengebied van de gemeente Dronten binnen Windplan Groen (hierna te noemen "**Woning**").
- De woning bevindt zich in het gebied van Windpark Hanze. Het gaat om de woningen in het buitengebied aan de wegen ten noorden van de Hanzelijn te weten: Colijnweg (oneven huisnummers aan de oostzijde), Colijnpad, Hanzeweg, Ketelweg, Hondweg, Oudebosweg, Roggebotweg en Reveweg.
- Windpark Hanze hecht waarde aan een goede verstandhouding met omwonenden binnen de invloedssfeer van het Project;
- Windpark Hanze realiseert zich dat, ondanks dat wordt voldaan aan het wettelijke beschermingskader, voor omwonenden er een verandering van de woon- en leefsituatie zal optreden vanwege geluid, slagschaduw en landschapsverandering;
- Windpark Hanze wil Omwonende daarom tegemoetkomen door, aanvullend aan het wettelijk beschermingskader, hinder verder te beperken en aan Omwonende een compenserende financiële vergoeding voor hinder en beperking van woongenot toe te kennen (hierna Omgevingsvergoeding);
- Omwonende is bereid de Omgevingsvergoeding te accepteren;
- Omwonende zal direct of indirect geen handeling (laten) verrichten of nalaten die realisering van het Project kunnen belemmeren;
- met instemming van beide Partijen kan deze overeenkomst worden aangepast;
- Partijen leggen de afspraken in deze overeenkomst vast.

Zijn het navolgende overeengekomen:

Artikel 1 Het Project

1.1 Omwonende verklaart voldoende te zijn geïnformeerd over de plannen tot realisering van het Project.
1.2 Windpark Hanze verklaart naar beste kunnen informatie te hebben verschaft over de opzet en inrichting van het Project.

Artikel 2 Beperking hinder

2.1 Windpark Hanze zal bij de exploitatie van het Project ervoor zorgdragen dat bij de Woning wordt voldaan aan de normen die gelden op grond van het Activiteitbesluit milieubeheer. *Toelichting: op grond van het Activiteitenbesluit moet ter plaatse van woningen van derden worden voldaan aan geluidnormen (L_{den}=47dB en L_{night}=41dB), een maximum aan*

slagschaduw (5 uur en 40 minuten per jaar) en veiligheidseisen (geen woningen binnen de PR=10^{-6}-contour zoals dat ook geldt voor andere bedrijfsactiviteiten).

2.2 Windpark Hanze zal het optreden van slagschaduw op de gevel van de Woning voorkomen dan wel tot een minimum beperken, waarbij ingeval toch slagschaduw optreedt, op redelijk verzoek van Omwonende aan Windpark Hanze, Windpark Hanze de betreffende windmolen op kortst mogelijke termijn zal (doen) stilzetten.
Toelichting: de windmolen wordt zo ingeregeld dat bij slagschaduw op de woning de molen automatisch stilgezet wordt. De slagschaduw zal in de praktijk 0 tot 1 uur zijn omdat de windmolen tot stilstand moet komen bij plotseling optredende slagschaduw.

2.3 Windpark Hanze zal de hinder voor Omwonende als gevolg van de verplichte verlichting zoveel als mogelijk beperken door onder meer directe instraling te vermijden (afscherming verlichting naar beneden), de nachtelijke hemel niet te verlichten (toepassen horizontale verlichting) en het toepassen van een dimmer (indien toegestaan).
Toelichting: Windpark Hanze wil de technologische ontwikkelingen optimaal benutten om de gevolgen voor de omgeving te beperken. Indien haalbaar worden daarvoor nieuwe technologieën toegepast indien het daartoe bevoegde gezag daarmee instemt.

Artikel 3 Vergoeding

3.1 Omwonende ontvangt van Windpark Hanze, gelet op de afstand tot het Project en de specifieke ligging van de Woning een vaste vergoeding (hierna te noemen de "**Omgevingsvergoeding**") van € …….(zegge……) per jaar gedurende de exploitatie van het Project. In de Omgevingsvergoeding wordt geacht te zijn begrepen volledige vergoeding van eventuele (plan)schade, hinder en/of overlast in de ruimste zin van het woord tijdens de bouw, exploitatie, onderhoud, vervanging en sloop van de windmolens die deel uitmaken van het Project.

3.2 De Omgevingsvergoeding wordt jaarlijks (achteraf) in december betaald. De Omgevingsvergoeding vindt in het eerste kalenderjaar plaats naar rato van de periode vanaf oplevering van het Project. In het jaar van beëindiging van het Project vindt de Omgevingsvergoeding eveneens naar rato van het in werking zijn van het Project plaats.

3.3 De Omgevingsvergoeding wordt vanaf 15 jaar na oplevering van het Project jaarlijks gecorrigeerd op basis van de stijging van de CPI (Consumentenprijsindexcijfer voor Alle Huishoudens met toepassing van x=100 waarbij x het op dat moment geldende meest recente basisjaar is).
Toelichting: Omdat de vergoeding SDE voor 15 jaar een vaste vergoeding is zonder indexering, is er pas na 15 jaar aanleiding om de Omgevingsvergoeding te indexeren.

3.4 Windpark Hanze kan ervoor kiezen om de Omgevingsvergoeding aan Omwonende door een andere rechtspersoon te laten uitkeren.

3.5 Indien over de Omgevingsvergoeding omzetbelasting verschuldigd is of wordt, zal het bedrag als bedoeld in artikel 3.1 hiermee worden vermeerderd.

Artikel 4 Verplichtingen Omwonende

4.1 Omwonende zal nalaten, direct of indirect, bijvoorbeeld door middel van met hem verbonden (rechts)personen of tot zijn huishouden behorende personen, enige actie te ondernemen, die de realisering en exploitatie van het Project kan schaden en/of kan vertragen. Hieronder dient tevens te worden verstaan het nalaten van het gebruik maken van wettelijke mogelijkheden zoals het indienen van zienswijzen, inspraakreacties, bedenkingen, het aantekenen van bezwaar of beroep tegen overheidsbesluiten, vergunningaanvragen en verlening van vergunningen, met het oog op de realisering van het project.

Artikel 5 Looptijd en opzeggen overeenkomst

5.1 Deze overeenkomst treedt in werking op de datum waarop hij door Partijen is ondertekend en eindigt op het moment dat alle windturbines van het Project zijn verwijderd en Windpark

Hanze de Omgevingsvergoeding voor het jaar waarin die verwijdering wordt gerealiseerd aan Omwonende heeft betaald.

5.2 Windpark Hanze kan deze overeenkomst zonder inachtneming van een opzegtermijn met onmiddellijke ingang opzeggen indien artikel 4 door Omwonende niet wordt nageleefd. In dat geval is Windpark Hanze aan Omwonende geen Omgevingsvergoeding als bedoeld in artikel 3 meer verschuldigd vanaf de dag dat de overeenkomst is geëindigd.

5.3 De overeenkomst eindigt van rechtswege indien Omwonende geen bewoner meer is van de Woning. In dat geval is Windpark Hanze aan Omwonende geen Omgevingsvergoeding als bedoeld in artikel 3 meer verschuldigd vanaf de dag dat de overeenkomst is geëindigd.

5.4 Indien in rechte onherroepelijk komt vast te staan, dat niet alle vereiste vergunning(en) en/of ontheffing(en) die nodig zijn voor de oprichting en exploitatie van het Project kunnen worden afgegeven en/of verkregen, kunnen Partijen deze Overeenkomst met inachtneming van een termijn van een maand opzeggen, zonder dat Partijen over en weer enige vergoeding verschuldigd zijn.

Artikel 6 Overname overeenkomst

6.1 Windpark Hanze heeft het recht om door middel van een contractsoverneming in de zin van art. 6:159 BW deze overeenkomst over te dragen aan een andere entiteit die uitvoering geeft aan de ontwikkeling, de realisering of de exploitatie van het Project. Windpark Hanze zal hiervan binnen 1 maand nadien een schriftelijke melding doen aan Omwonende. Omwonende verleent nu reeds voor alsdan zijn medewerking aan zodanige contractsoverneming.

6.2 Omwonende kan deze overeenkomst niet overdragen aan toekomstige bewoners van de Woning. Het is Omwonende verboden zijn vorderingen die voortvloeien uit deze overeenkomst aan derden, waaronder ook toekomstige bewoners van de Woning, over te dragen of te verpanden. Dit verbod heeft goederenrechtelijke werking. Windpark Hanze zal zich wel inspannen om met toekomstige bewoners van de Woning gelijkluidende afspraken te maken.

Artikel 7 Slotbepalingen

7.1 Indien een bepaling in deze overeenkomst om welke reden ook, ongeldig of nietig zou zijn of worden, wordt de geldigheid van het overige bepaalde niet beïnvloed. Beide Partijen verplichten zich die ongeldige of nietige bepaling in de geest van deze overeenkomst door een geldige bepaling te vervangen, die de economische en juridische inhoud van de ongeldige bepaling zoveel mogelijk benadert, rekening houdend met beider belangen.

7.2 Op deze overeenkomst is het Nederlands recht van toepassing.

Aldus getekend te Dronten op …….

…….

Windpark Hanze B.V.
Namens deze: de heer [redacted]

……..

……..

Windpark Hanze B.V.
Namens deze: de heer [redacted]

……

Van: [redacted]
Aan: [redacted]; [redacted]; [redacted]; Jop Fackeldey
Onderwerp: Fwd: Motie Onderz Windpark Hanze
Datum: vrijdag 24 juni 2022 23:41:49
Bijlagen: Motie Onderz Windpark Hanze.docx

Met Flevolandse groet,

[redacted]@flevoland.nl
PvdA Flevoland

Begin doorgestuurd bericht:

Van: [redacted]
Datum: 24 juni 2022 om 23:39:25 CEST
Aan: "[redacted]" <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted] <[redacted]@me.com>, [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]" <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]" <[redacted]@flevoland.nl>, "Ismaili Alaoui, Hicham" <H.IsmailiAlaoui@flevoland.nl>, "[redacted]" <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>, "[redacted]" <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted]@gmail.com, "[redacted]" <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: Motie Onderz Windpark Hanze

Beste collega fractievoorzitters,

Hierbij een motie die al een poosje ligt te wachten.... Jullie zullen allemaal de mails van de vereniging van omwonenden van windpark Hanze kunnen herinneren. Heel veel onvrede over de manier waarop omwonenden werden betrokken bij de realisatie van het windpark Hanze. In 2019 leidde dat tot een motie om te komen tot een uiterste inspanning om partijen bij elkaar te brengen en te komen tot een eerlijk model zoals ook bedoeld en beschreven in het regioplan Wind. Na afloop van het proces bleef er breed een gevoel van onvrede en mensen voelden zich tekortgedaan. De roep naar ons als Statenleden klonk: “Is dit nu wat jullie bedoelden met financiële participatie? De tekst in het regioplan was duidelijk, namelijk: ---- Bewoners en ondernemers krijgen gelegenheid om financieel te participeren, waarbij geldt: - dat in ieder geval bewoners en ondernemers in het projectgebied de gelegenheid krijgen om op gelijke voet financieel te participeren bij de ontwikkeling van nieuwe windmolens vanaf de eerste risicodragende fase, - dat in ieder geval alle bewoners en ondernemers in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland gelegenheid krijgen om financieel te participeren in de exploitatie, - dat beide vormen van financiële participatie eerlijk, eenvoudig en evenwichtig moeten zijn

vormgegeven.

Enfin, voor de zekerheid hebben een aantal partijen onder ons schriftelijke vragen gesteld, waarop eigenlijk te weinig duidelijkheid kwam. Er werd daarin gesteld “dit was het maximaal haalbare” wat misschien wel waar is, maar geen afdoende antwoord gaf op de gestelde problematiek.
Een aantal weken daarna zijn Dhr [redacted] mw. [redacted] Dhr [redacted] en ikzelf op bezoek geweest aan de Hondweg. Daar hebben we kennisgenomen van een zeer omvangrijk proces die provinciale, gemeentelijke en waterschapspolitieke raakvlakken heeft. Een proces van jaren met enorm veel emotie. Heel veel vragen waarop wij als Statenleden niet dadelijk een antwoord op hebben.

Langzamerhand kom je dan bij het instrument “Statenonderzoek” of onderzoek in opdracht van de Staten. Die laatste variant hebben we gekozen om een eerste onderzoek door de Randstedelijke Rekenkamer te laten verrichten omtrent de vraag: is er voldaan aan de Kaders van Participatie en is daar ook als zodanig invulling gegeven na vergunningverlening. We kunnen ons zomaar voorstellen dat de onderzoekers zaken tegenkomen uit het proces die leiden tot een aanbeveling om te komen tot een tweede onderzoek. Die mogelijkheid laten we in deze motie open. Na het gesprek, wat een aantal van ons hebben gehad met de RRK, werd de behoefte duidelijk om een begeleidingscommissie van de Staten mee te laten lopen met het onderzoek om zeker te zijn dat we antwoorden krijgen op vragen die bij ons leven. Als mensen daarbij betrokken willen worden horen we het graag.

Van een aantal partijen was al bekend dat ze mede wilden indienen, die staan al in het rijtje. Suggesties voor verbetering van de motie zijn altijd welkom! Het zou mooi zijn als het een onderzoek wordt in opdracht van alle Statenleden.

Met vriendelijke groeten ook namens [redacted],
[redacted]

PROVINCIE FLEVOLAND

PROVINCIALE STATEN

MOTIE VREEMD AAN DE ORDE VAN DE DAG

Artikel 21.c van Reglement van Orde Provinciale Staten van Flevoland

Motie nr.:

(In te vullen door de griffier)

Onderwerp: Statenonderzoek Windpark Hanze

Agendapunt: 11

Aan de voorzitter van Provinciale Staten

Provinciale Staten van Flevoland

in vergadering bijeen op: 29-6-22

Constaterende dat:

- Het Regioplan Wind van de provincie Flevoland duidelijke kaders stelt over hoe bewoners en ondernemers in de verschillende projectgebieden kunnen participeren bij de ontwikkeling van nieuwe windmolens.
- Hier in aanloop van de besluitvorming van de diverse windplannen uitvoerig tussen GS en PS is gesproken.
- Ook bij het plan Windpark Hanze de eisen w.b.t. planparticipatie en financiële participatie in het projectplan zijn beschreven.

Overwegende dat:

- Provinciale Staten op 29-5-2019 een motie hebben aangenomen waarin Gedeputeerde Staten wordt gevraagd een uiterste inspanning te leveren om te komen tot maximaal draagvlak en gelijkwaardige participatie – (zoals ook bij de overige windplannen in Flevoland). Dit nadat er een impasse was ontstaan in de gesprekken tussen initiatiefnemers en omwonenden van het te realiseren Windpark Hanze.
- Er na vergunningverlening veel twijfels en onvrede bij omwonenden leven over de uitvoering van de beschreven participatiemogelijkheden.
- Vanuit haar controlerende taak PS wil toetsen of de gemaakte afspraken in de praktijk zijn uitgevoerd.

Verzoeken:

- De Randstedelijke Rekenkamer:
  a. een onderzoek te starten naar de participatie van bewoners en ondernemers bij Windpark Hanze en de (kaderstellende en toezichthoudende) rol van de provincie daarbij
  b. met adviezen te komen hoe dergelijke participatietrajecten te verbeteren
  c. gedurende het onderzoek, in contact te blijven met (een afvaardiging van) Provinciale Staten over de specifieke invulling en verloop van het onderzoek
  d. een vervolgonderzoek te starten indien de uitkomsten daar aanleiding toe geven

en gaan over tot de orde van de dag.

Naam initiatiefnemer: JN Simonse SGP, H. van Ulsen VVD, L. Schenk ChristenUnie, J. van Slooten CDA, W. Boutkan PVV, N. Beenen JA21

Handtekening initiatiefnemer:

De motie wordt ondersteund door:

PARTIJ	NAAM ONDERTEKENAAR	HANDTEKENING
JA21		
VVD voor Flevoland		
Partij voor de Vrijheid		
CDA Flevoland		
Partij van de Arbeid		
GroenLinks		
ChristenUnie		
SP		
D66 flevoland		
Partij voor de Dieren		
SGP		
Fractie Van der Starre		
DENK		
50PLUS		
Forum voor Democratie		
Fractie Van den Berg		
GroenRood		

Stemverhouding	Voor	Tegen
Totaal		
JA21		
VVD		
PVV		
CDA		
PvdA		
GroenLinks		
ChristenUnie		
SP		
D66		
PvdD		
SGP		
Fractie Van der Starre		
DENK		
50PLUS		
Forum voor Democratie		
Fractie Van den Berg		
GroenRood		
De motie is:	**Aangenomen**	**Verworpen**

Aldus besloten in de openbare vergadering van Provinciale Staten van

Statengriffier,
mr. A. Kost

Voorzitter,
L. Verbeek

Van: [redacted]
Aan: [redacted]; Jop Fackeldey
Cc: [redacted] - Windpark Hanze
Onderwerp: FW: Gewijzigde acceptatievergoeding overeenkomst
Datum: vrijdag 5 augustus 2022 09:42:46
Bijlagen: image001.png

Beste [redacted] en Jop,

Bijgaand ter informatie de mail die WPH BV vandaag heeft gestuurd aan VOWH naar aanleiding van enkele suggesties die zij gedaan hebben tav de Acceptatieovereenkomst.
Zoals jullie kunnen lezen geven wij aan dat we daar niet mee in kunnen stemmen omdat de suggesties naar ons inzien niet aansluiten bij de intentie van de overeenstemming die wij eind 2021 hebben bereikt onder begeleiding van de provincie. Wij zijn voornemens om in de week van 15/8 de personaliseerde overeenkomsten aan te gaan bieden aan alle omwonenden, conform afspraak.

Mochten hier nog vragen over zijn, dan staan [redacted] of ik jullie graag te woord!

WINDPARK HANZE

www.windparkhanze.nl

Met vriendelijke groet,
[redacted]
[redacted] Windpark Hanze BV

Ketelweg 16
8251 PR Dronten
+31 6 [redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@windparkhanze.nl>
Verzonden: vrijdag 5 augustus 2022 09:37
Aan: 'Vereniging Omwonenden Windpark Hanze VOWH' <[redacted]@outlook.com>
CC: [redacted] - Windpark Hanze <[redacted]@windparkhanze.nl>; [redacted] | Windunie <[redacted]@windunie.nl>
Onderwerp: RE: Gewijzigde acceptatievergoeding overeenkomst

Geacht bestuur VOWH,

Nogmaals dank voor uw bericht d.d. 12 juli 2022. Door de afwezigheid van mijn collega bestuurder [redacted] heeft een antwoord van onze zijde even op zich laten wachten, excuses daarvoor.

Wij stellen het op prijs dat VOWH op deze wijze meedenkt in het vormgeven van de acceptatieovereenkomst die WPH BV zal aanbieden aan de omwonenden in het buitengebied van Windpark Hanze. In uw bericht d.d. 12 juli 2022 stelt u een aantal wijzigingen voor, die de reikwijdte van de acceptatieovereenkomst beperken en daarmee afbreuk doen aan de bereikte overeenstemming. Deze overeenstemming houdt in dat de acceptatievergoeding in de plaats treedt van de omgevingsvergoeding en de participatie (door middel van aandelen). Helaas kunnen wij derhalve niet instemmen met de wijzigingen zoals die door uw jurist worden

voorgesteld.

De achtergrond daarvan is dat de acceptatieovereenkomst betrekking heeft op de acceptatievergoeding. De acceptatievergoeding is de resultante en de afsluiting van het proces dat gestart is met het Consensusdocument van september 2019. Door middel van het Consensusdocument gaven WPH BV en VOWH aan dat het advies van [redacted] en [redacted] als uitgangspunt voor gesprekken kan dienen om te komen tot een oplossing voor de in het advies aangereikte thema's. Met de acceptatieovereenkomst geven WPH BV en VOWH invulling aan de thema's 2, 4, 5, 7, 8 en 9 van het betreffende advies van [redacted] en [redacted]. Wij vertrouwen er op dat u dit herkent en dat de overeenstemming die VOWH en WPH op 23 december 2021 in aanwezigheid van Gedeputeerde Fackeldey hierover hebben bereikt. De aandeelhouders van WPH hebben ingestemd met deze overeenstemming; de heer [redacted] heeft na afloop van de ledenvergadering van de VOWH d.d. 15 februari 2022 bevestigd dat dit ook voor de leden van de VOWH geldt. De acceptatieovereenkomst heeft inderdaad geen betrekking op de overige thema's (3 en 6) uit het advies van [redacted] en [redacted]; deze zijn separaat opgepakt door WPH.

Overigens hopen wij dat het aanbieden van de acceptatieovereenkomst aan alle omwonenden in het buitengebied zal bijdragen aan thema 1: het herstel van vertrouwen en wederzijds begrip. Daartoe zullen wij binnenkort starten met het effectueren van de gemaakte afspraak om alle omwonenden in het buitengebied van Windpark Hanze het individuele aanbod te doen door het opsturen van de acceptatieovereenkomst. Wij zijn voornemens dit in de week van 15 augustus a.s. te doen, zodat de omwonenden de gelegenheid hebben zich goed te (laten) informeren over het aanbod van WPH BV. Voor de ondertekening van de acceptatieovereenkomst voorzien wij een periode die afloopt op 23 december 2022, een jaar na het moment waarop wij de overeenstemming bereikt hebben.

Tot slot nog 1 kleine kanttekening: Windplan Groen kent geen "acceptatievergoeding", maar hanteert een (generieke) omgevingsvergoeding, ook wel aangeduid als "basisvergoeding". Uw suggestie voor artikel 2.3 kunnen wij derhalve niet overnemen.

Mocht u op het bovenstaande nog een op- of aanmerking hebben dan verzoeken wij u deze uiterlijk vrijdag 12 augustus 17.00 uur met ons te delen, zodat wij de overeenkomst in de week van 15 augustus kunnen aanbieden aan de omwonenden.

WINDPARK HANZE

www.windparkhanze.nl

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted] Windpark Hanze BV

Ketelweg 16
8251 PR Dronten
+31 6 [redacted]

Van: Vereniging Omwonenden Windpark Hanze VOWH <[redacted]@outlook.com>
Verzonden: dinsdag 12 juli 2022 21:42
Aan: [redacted] (WPH) <g[redacted]@windparkhanze.nl>; [redacted] | Windunie

<[redacted]@windunie.nl>;[redacted] | Windunie
<[redacted]@windunie.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@solcon.nl>; [redacted] <[redacted]@live.nl>; [redacted]
<[redacted]@wielinkbv.nl>; [redacted] <info@thijsslootweg.nl>; [redacted]
<[redacted]@zonnet.nl>;[redacted] <info@vandereijkdronten.nl>; [redacted]
<[redacted]@gmail.com>
Onderwerp: Gewijzigde acceptatievergoeding overeenkomst

T.a.v. directie WPH B.V.

Naar aanleiding van de eenzijdig gewijzigde overeenkomst omtrent de acceptatievergoeding door Notaris van Dijk en de Jongh te Dronten (versie 5 juli 2022) heeft het bestuur van de VOWH gemeend deze versie bij een ander notariskantoor te laten doornemen.

Dit kantoor heeft geen grote bezwaren kunnen vinden, maar heeft ons geadviseerd de overeenkomst ook door een jurist te laten controleren op tegenstrijdigheden.

Dit heeft afgelopen dagen plaats gevonden, en deze komt tot de onderstaande wijzigingen in de huidige tekst.

Wij verzoeken u deze wijzigingen in de laatste versie aan te brengen, en zien die dan tegemoet.

Zoals u wellicht heeft meegekregen is door de staten van Provincie Flevoland een onderzoek gelast naar de gang van zaken omrent de werkwijze van Provincie Flevoland, WPH B.V. en haar aandeelhouders.

Dit onderzoek zal een aantal maanden in beslag nemen (verwachting uiterlijk eind dit jaar), daarna zullen wij onze leden adviseren om de gewijzigde acceptatievergoeding al dan niet te ondertekenen.

Bestuur VOWH

Dank voor je mail met in de bijlage het consensus-document (ondertekend 16-09-2019) en de conceptovereenkomst over de acceptatievergoeding (versie 5 juli 2022).

De conceptovereenkomst regelt de zogenoemde acceptatievergoeding. Volgens artikel 1 van de overeenkomst is dit een bedrag dat Windpark Hanze betaalt aan een woningeigenaar in ruil voor het dulden van het windpark door die eigenaar.

Dit komt inderdaad niet overal even goed tot uitdrukking in de conceptovereenkomst. In artikel 4.8 staat het wel goed verwoord:
Deze overeenkomst kent van de zijde van Woningeigenaar geen andere verplichtingen dan:

- *Het dulden van de windturbines*
- *(in eigen woorden) bij verkoop van de woning deze overeenkomst doorleggen naar de koper*
- *(in eigen woorden) bij verkoop dit doorleggen regelen bij de eigendomsoverdracht, dus in de akte van levering*
- *(in eigen woorden) eraan meewerken dat de overeenkomst wordt vastgelegd*

in een notariële akte.

Op andere plekken in de overeenkomst wordt echter de suggestie gewekt dat met de acceptatievergoeding alles is geregeld tussen Windpark Hanze en de omwonenden. Dat is niet het geval. De tekst moet daarom op die onderdelen worden aangepast. Hieronder geef ik concreet aan hoe de tekst kan worden aangepast.

Blz. 2, 8e bullet
De zinsnede: "… met als uitkomst een aanbod van WPH"
Wijzigen in: *"… met vermelding van een aanbod van WPH…"*

Blz. 2, 9e bullet
De zinsnede: "… daartoe op 19-09-2019 …"
Wijzigen in: *"… op 19-09-2019…"*
Dus het woord "daartoe" schrappen.

Blz. 2, 10e bullet
De zin: "Windpark Hanze en VOWH afgesproken hebben, dat een "geïndexeerde acceptatievergoeding" conform de afstandsstaffel de meest haalbare oplossing is om aan de onderlinge verhouding invulling te geven (zie bijlage 2)."
Wijzigen in: *"Windpark Hanze en VOWH een "geïndexeerde acceptatievergoeding" hebben afgesproken conform de afstandsstaffel in bijlage 2."*

Na de 11e bullet een nieuwe 12e bullet toevoegen:
De volgende tekst (als 12e bullet) toevoegen na de 11e bullet over de Acceptatievergoeding:

- *deze overeenkomst heeft uitsluitend betrekking op de Acceptatievergoeding; de overeenkomst regelt niet – en heeft geen effect op – de overige onderwerpen die in het consensus document worden genoemd;*

Toelichting:
Deze toevoeging is belangrijk! Deze toevoeging maakt, samen met artikel 4.8, duidelijk dat deze overeenkomst alleen over de Acceptatievergoeding gaat.

Artikel 2.3
De zin: "De Acceptatievergoeding sluit het recht op een (aanvullende) generieke omgevingsvergoeding van Windplan Groen uit".
Wijzigen in: *"De Acceptatievergoeding sluit het recht op een aanvullende Acceptatievergoeding van Windplan Groen uit".*

Ik hoop dat je er zo verder uitkomt.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Advocaat

Driehoek Advocaten B.V.
Dokter Klinkertweg 24
Postbus 570
8000 AN ZWOLLE
Tel. 085 7609 210
Fax. 038 42 23 711
www.driehoekadvocaten.nl
Ingeschreven bij KvK onder nummer 09094611

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]@windparkhanze.nl
Cc: [redacted] Windpark Hanze
Onderwerp: Re: vervolg proces omwonenden WPH
Datum: donderdag 1 september 2022 13:14:47

06[redacted]

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 1 sep. 2022 om 10:28 heeft [redacted]@windparkhanze.nl het volgende geschreven:
>
> Dag Jop,
>
> Dan bel ik je graag om 14 uur. Wat is het nummer waarop ik je kan bereiken?
>
>
> www.windparkhanze nl
> Met vriendelijke groet,
> [redacted] Windpark Hanze BV
>
> Ketelweg 16
> 8251 PR Dronten
> +31 6[redacted]
>
>
>
> -----Oorspronkelijk bericht-----
> Van: Jop Fackeldey [redacted]@flevoland.nl>
> Verzonden: donderdag 1 september 2022 00:42
> Aan: [redacted]@windparkhanze nl
> CC: [redacted]@flevoland.nl>; [redacted] - Windpark Hanze [redacted]@windparkhanze nl>
> Onderwerp: Re: vervolg proces omwonenden WPH
>
> Zeker, tussen 8.30 en 9.00, tussen 14.00 en 14.30 of tussen 18.00 of 18.30
>
> Verstuurd vanaf mijn iPad
>
> Op 31 aug. 2022 om 17:21 heeft [redacted]@windparkhanze.nl het volgende geschreven:
>
>
> Beste Jop,
>
> Ik krijg van [redacted] een afwezighiedsmedling tot 12 september. Omdat ik je toch graag even wilde bijpraten over het vervolgproces met de omwonenden van WPH zou ik je graag even bellen. Heb je daar wellicht morgen of vrijdag ergens tijd voor? Zo niet, dan kan ik je ook een update par mail geven.
>
>
> [image006.png]
>
> www.windparkhanze nl<http://www.windparkhanze nl>
>
> Met vriendelijke groet,
> [redacted] Windpark Hanze BV
>
> Ketelweg 16

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Cc: [redacted]
Onderwerp: Fwd: Gewijzigde acceptatievergoeding overeenkomst
Datum: vrijdag 2 september 2022 10:01:57
Bijlagen: image001.png

Dag [redacted]

ik schrijf je dit mailtje vast voor na je vakantie. Dus: welkom terug. Hoop dat je [redacted]

Onderstaande mail kreeg ik doorgestuurd van [redacted] Ik heb hem op donderdag 1 september ook nog telefonisch gesproken. Kernvraag is of we bereid zijn nog een keer schriftelijk nav deze mail te bevestigen dat we overeenstemming hadden en wat precies de afspraak was. Volgens mij moeten we dat doen. Kunnen we ook meteen uitleggen dat opschorten tot na het onderzoek geen zin heeft. Zie je kans dit meteen na je vakantie op te pakken. Goed om denk ik de tekst met mij en met steed vooraf even af te stemmen.

Groet

Jop

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: [redacted]@windparkhanze.nl
Datum: 1 september 2022 om 14:09:17 CEST
Aan: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>, [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Kopie: [redacted] - Windpark Hanze <[redacted]@windparkhanze.nl>
Onderwerp: FW: Gewijzigde acceptatievergoeding overeenkomst

Beste Jop en [redacted]

Vooruitlopend op het telefoongesprek vanmiddag stuur ik alvast de laatste correspondentie toe tussen VOWH en ons

WINDPARKHANZE

www.windparkhanze.nl

Met vriendelijke groet,
[redacted]
[redacted] Windpark Hanze BV

Ketelweg 16
8251 PR Dronten
+31 6 [redacted]

Van: Vereniging Omwonenden Windpark Hanze VOWH

<[redacted]@outlook.com>
Verzonden: zaterdag 20 augustus 2022 10:52
Aan: [redacted] <[redacted]@windparkhanze.nl>; [redacted] (WPH) <[redacted]@windparkhanze.nl>; [redacted] Windunie <[redacted]@windunie.nl>
Onderwerp: Gewijzigde acceptatievergoeding overeenkomst

Geachte heer [redacted], directie WPH B.V.

Uw mailbericht van 10 augustus jl. is in onze mailbox ongewenst ontvangen, en derhalve door ons gelezen (vandaag) 20 augustus.

Uw mailbericht van 5 augustus jl. is besproken binnen het bestuur en hierbij ontvangt u onze reactie.

Het proces naar en vanaf het consensusdocument kenmerkt zich niet om er samen uit te komen maar voelt steeds meer als een slikken of stikken. Het herstel van vertrouwen en wederzijds begrip ontstaat pas als je zorgvuldig en met elkaar omgaat om dit te bereiken. Dat betekent dan ook dat je elkaar meeneemt in de uitwerking van een overeenkomst en niet eenzijdig derden daarbij gaat betrekken zonder enig vooroverleg. Kortom komt uw mail erop neer dat de eenzijdig door uw ingeschakelde adviseur gewijzigde punten blijven staan en de punten die wij hebben ingebracht niet worden geaccepteerd. Ons inziens is dat niet redelijk en respectloos.

Zoals u zelf hebt ervaren tijdens de bijeenkomst in het grote kabouterbos op 17 maart jl. leeft er nog steeds grote onvrede onder de omwonenden op de manier zoals Windpark Hanze is opgezet en hoe het proces is verlopen. De heer [redacted] heeft dat ook ervaren tijdens onze ledenvergadering op 15 februari 2022. Tijdens deze avond is afgesproken dat de acceptatieovereenkomst een verdere uitwerking kan krijgen van de omwonenden mits de route voor participatie openblijft om verder te onderzoeken. De heer [redacted] heeft dit niet anders met u besproken of heeft daarvoor ook geen mandaat gekregen. Zoals bij u bekend zijn er nog steeds de nodige vraagtekens over de wijze waarop dit windmolenpark tot stand is gekomen. Reden voor ons om opheldering te vragen bij de politieke partijen die het regioplan windenergie hebben vastgesteld in 2016 of hiermee is voldaan aan de destijds opgestelde regels. Hiervoor loopt nu een onderzoek binnen de Provincie Flevoland en we zijn benieuwd wat de uitkomst hiervan zal zijn. Mede gelet hierop lijkt ons een pas op de plaats nu terecht mede gezien door uw contractmatig eenzijdig wijzigen van de overeenkomst.

Uw punt tot slot, het thema 6, waardeontwikkeling van de woonhuizen dichtbij de windmolens blijft inderdaad buiten de overeenkomst maar het traject in de vorm van planschade is niet allesomvattend vanwege het eigen risico wat daarbij van toepassing is voor de eigenaar van woonhuis als omwonende van een windmolenpark. Een omgevingsvergoeding basisvergoeding klinkt dan mooi maar is ook deels gewoon een vergoeding voor iemands eigen vermogensverlies.

Het advies wat we nu aan de leden van onze vereniging hebben verstrekt is om lopende het onderzoek door de Provincie Flevoland geen overeenkomst met Windpark Hanze aan te gaan. De voorgestelde vergoeding is immers pas van toepassing op het moment dat het project medio 2023 in bedrijf is gesteld.

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Cc: [redacted]
Onderwerp: Re: Concept_brief_Reactie_voortgang_Windpark_Hanze_VOWH_WPH
Datum: woensdag 21 september 2022 22:14:30
Bijlagen: image001.png
image001.png
DOCUVITP-#3009409-v4-Concept_brief_Reactie_voortgang_Windpark_Hanze_VOWH_WPH.DOCX

Akkoord

Jop

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 21 sep. 2022 om 16:29 heeft [redacted] <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
>
> Beste Jop,
> Zoals afgesproken heb ik de mail aan het bestuur van Windpark Hanze en het bestuur van de VOWH met [redacted] overlegd voor advies.
> Op basis van zijn advies is een zin aangepast in de brief (Nu: Inmiddels heb ik van Windpark Hanze vernomen dat u een verschil van inzicht hebt over de uitwerking van de overeenkomst over de acceptatievergoeding. Was: Inmiddels heb ik van Windpark Hanze vernomen dat tussen u beiden onenigheid over de eerdergenoemde afspraken is ontstaan).
> Daarnaast heb ik nog wat spelfouten uit de brief gehaald. De volledige tekst vind je in de bijlage.
>
> Indien je akkoord bent (en ook [redacted] en [redacted] geen opmerkingen meer hebben), kunnen we de tekst via mail aan VOWH en Windpark Hanze versturen.
>
> Met vriendelijke groet,
> [redacted]
>
> [redacted]
> Provincie Flevoland
>
> M 06-[redacted]
> E [redacted]@flevoland.nl
> W www.flevoland.nl
> [redacted]
>
> ---
>
> **Van:** Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
> **Verzonden:** zaterdag 17 september 2022 17:53
> **Aan:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
> **CC:** [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
> **Onderwerp:** Fwd: DOCUVITP-#3009409-v1-

Concept_brief_Reactie_voortgang_Windpark_Hanze_VOWH_WPH

Om maandag bij het PO over te hebben

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: [redacted]@mail.com
Datum: 17 september 2022 om 17:01:22 CEST
Aan: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: DOCUVITP-#3009409-v1-Concept_brief_Reactie_voortgang_Windpark_Hanze_VOWH_WPH

Virusvrij.www.avg.com

Geacht bestuur van de Vereniging van Omwonenden van Windpark Hanze en geacht bestuur van Windpark Hanze,

Door Windpark Hanze ben ik geïnformeerd over de voortgang van het omzetten van gemaakte afspraken in een overeenkomst tussen Windpark Hanze en omwonenden. Met deze brief reageer ik naar u beiden op dit voortgangsbericht.

Na een intensief traject van bemiddeling zijn tijdens een vergadering op 23 december 2021 afspraken gemaakt over de kaders voor een acceptatievergoeding. Bij dit overleg waren vertegenwoordigers van u beiden aanwezig. In maart is mij door vertegenwoordigers van u nog verzekerd dat overeenstemming was bereikt betreffende een overeenkomst over de acceptatievergoeding. Op basis van de getrokken conclusies tijdens ons gesprek in maart 2022 ben ik ervan uitgegaan dat de overeenkomsten tussen Windpark Hanze en de omwonenden op relatief korte termijn ondertekend zouden zijn. Gezien onze inzet voor de bemiddeling vind ik het jammer om te horen dat de overeenkomsten nog niet zijn afgerond.

Inmiddels heb ik van Windpark Hanze vernomen dat tussen u beiden onenigheid over de eerdergenoemde afspraken is ontstaan en van de Vereniging Omwonenden Windpark Hanze hun leden adviseren om de overeenkomst niet te ondertekenen. Ik ben me ervan bewust dat u beiden tijdens het bemiddelingsproces compromissen hebt moeten doen ten opzichte van u eerdere verwachtingen. Een voorbeeld hiervan is de wens van aandeelhouderschap, waarvoor de acceptatievergoeding in plaats gekomen is. Dit wetende ben ik daarvan overtuigd dat met het bemiddelingstraject het best haalbare resultaat is bereikt.

Zoals u ongetwijfeld hebt meegekregen heeft Provinciale Staten de Randstedelijke Rekenkamer gevraagd om
a) een onderzoek te starten naar de participatie van bewoners en ondernemers bij Windpark Hanze en de (kaderstellende en toezichthoudende) rol van de provincie daarbij
b) met adviezen te komen hoe dergelijke participatietrajecten te verbeteren
c) gedurende het onderzoek, in contact te blijven met (een afvaardiging van) Provinciale Staten over de specifieke invulling en verloop van het onderzoek d. een vervolgonderzoek te starten indien de uitkomsten daar aanleiding toe geven.
Ik begrijp dat dit verzoek wellicht de verwachting kan wekken dat de Randstedelijke Rekenkamer een oordeel gaat vormen over uitkomst van het participatieproces, waar het bemiddelingsproces onderdeel van is. Deze mogelijke verwachting deel ik niet omdat dit onderzoek zich focust op het proces, de rol van de provincie en leerpunten voor de toekomstige participatieprocessen. Vandaar dat ik wil benadrukken dat er vanuit ons geen reden gegeven is om het realiseren van de gemaakte afspraken te staken.

Door mijn betrokkenheid bij het bemiddelingsproces, hoop ik dat u beiden u onenigheden op zij kunt zetten en de overeenkomsten kunt aanbieden aan de omwonden. Indien u nog behoefte heeft aan een verhelderend gesprek, bent u altijd welkom om mij te benaderen.

Met vriendelijke groet,

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]
Cc: [redacted]
Onderwerp: Re: Overeenkomst WPH en omwonende
Datum: woensdag 30 november 2022 23:44:20

Akkoord dan kan die zo namens mij uit

Groet

Jop

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 30 nov. 2022 om 17:46 heeft [redacted] <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
>
> Voor zoverre ik weet, niet.
> We hebben de laatste maand een klacht beantwoord en een mail van omwondenen van de hondstocht, deze nog niet. De heer [redacted] stuurt wel vaker e-mails.
>
> Verstuurd vanaf mijn iPhone
>
> > Op 30 nov. 2022 om 17:42 heeft Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
> >
> > Is dit al niet eerder verstuurd ?
> >
> > Verstuurd vanaf mijn iPhone
> >
> > > Op 30 nov. 2022 om 17:12 heeft [redacted] <[redacted]@flevoland.nl> het volgende geschreven:
> > >
> > > Beste Jop,
> > > Jij hebt een mail van de heer [redacted] ontvangen (zie hieronder) en daar nu een concept antwoord op geschreven. Ben jij het hiermee akkoord?
> > > Na je akkoord of aanpassingen kan het via jouw [redacted] verstuurd worden.
> > >
> > > Geachte Heer [redacted]
> > >
> > > Bedankt voor uw email naar aanleiding van het door u ontvangen voorstel van Windpark Hanze.
> > >
> > > U verwijst in uw e-mail naar het voorstel van de acceptatievergoeding van Windpark Hanze. Provincie Flevoland heeft tussen Windpark Hanze en de Vereniging van Omwonenden van Windpark Hanze bemiddeld. Dit traject resulteerde in afspraken die de basis vormden voor individuele overeenkomsten tussen het Windpark Hanze en individuele omwonenden. Zoals steeds door ons is aangegeven is de uitwerking van de acceptatievergoeding de verantwoordelijkheid van Windpark Hanze en de Vereniging van Omwonenden van Windpark Hanze. Daardoor heeft provincie Flevoland heeft geen rol in de uitwerking van de acceptatievergoeding. Vanzelfsprekend staat het u als omwonenden vrij om deze vergoeding wel of niet te accepteren.
> > >
> > > Met vriendelijke groet,

Dank alvast voor je antwoord!
Met vriendelijke groet,
[redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@gmail.com>
Verzonden: woensdag 9 november 2022 17:30
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
CC: Griffie <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: Re: Overeenkomst WPH en omwonende

Geachte heer Fackeldey en leden van de provinciale staten van Flevoland,

deze week, 8 november 2022, hebben wij het voorstel van Windpark Hanze (WPH) ontvangen inzake de vergoeding, waaraan begin dit jaar ten onrechte, te voorbarig door heer Fackeldey in de pers werd gezegd, gesteld dat er al een overeenkomst was.

In essentie is met de door WPH voorgelegde voorstel alleen een vergoeding voorzien zoals die wettelijk bepaald is en is het als zodanig helemaal geen gelijkwaardige participatie van omwonende in het betreffende windpark.
Zoals de notaris benoemd in de bijlage van het voorstel is het een gedoogvergoeding en daarmee geen gelijkwaardige participatievergoeding
Een gelijkwaardige participatie is als partijen op dezelfde ingelegde euro hetzelfde rendement maken bij gelijk risicoprofiel. Dit is met het recente voorstel van WPH aan omwonende totaal niet het geval.
Er is helemaal geen gelijkwaardige particapteie van omwonende mogelijk. Er is alleen participatie via achtergesteld regelingen mogelijk welke niet gelijkwaardig zijn.
Ik ben op dit moment dan ook niet van zins dit voorstel te ondertekenen.

Mijns Inziens is met het deze week verstuurde voorstel niet voldaan aan de eisen van de provincie inzake gelijkwaardige participatie van omwonende en daarmee als zodanig onrechtmatige een vergunning verstrekt voor de bouw van het windpark.

Graag verneem ik van u wat uw opinie is nu blijkt dat het door WPH voorgelegde voorstel in basis alleen de wettelijke vergoeding behelst en hiermee is in basis niet aan de opdracht van de provincie voldaan en de gevolgen daarvan voor de verstrekte vergunningen en de geloofwaardigheid van het openbaar bestuur inzake haar eigen gestelde kaders en de handhaving en uitvoering daarvan.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

+31 6 [redacted]
[redacted]@gmail.com

##

* * * D I S C L A I M E R * * *
##
De informatie in dit e-mailbericht is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Wanneer u dit bericht per abuis ontvangt, gelieve onmiddellijk contact op te nemen met de afzender per kerende e-mail. Wij verzoeken u dit e-mailbericht te vernietigen en de inhoud ervan aan niemand openbaar te maken. Afzender aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor onjuiste, onvolledige dan wel ontijdige overbrenging van de inhoud van een verzonden e-mailbericht, noch voor door haar daarbij overgebrachte virussen.

The information contained in this e-mail is confidential and may be privileged. It may be read, copied and used only by the intended recipient.
If you have received it in error, please contact the sender immediately by return e-mail. Please delete this e-mail and do not disclose its contents to any person. Sender does not accept any liability for any errors, omissions, delays of receipt or viruses in the contents of this message which arise as a result of e-mail transmission.

Op vr 11 mrt. 2022 om 13:57 schreef [redacted]
<[redacted]@gmail.com>:

> Geachte heer Fackeldey,
>
> ik de Flevopost moest ik lezen inzake de overeenkomst tussen Windpark Hanze (WPH) en de omwonende.
> Dit terwijl er pas op 17 maart een informatieavond is van omwonende en WPH.
>
> De manier waarop hier de loftrompet wordt gestoken, door de provincie en WPH vind ik verre van gepast!
> Wij als bewoners zijn met de rug tegen de muur gezet en in het verleden gemaakt afspraken, oa convernat, is aan de kant gelegd, genegeerd!
>
> De hele gang van zaken geeft aan hoe verziekt het Nederlandse openbaar bestuur is, inclusief de gang van zaken rond de participatie van 10 Miljoen Euro door het Waterschap Zuiderzeeland, zonder enige vorm van aanbesteding, in WPH, als aandeelhouder en afnemer!.
>
> Ik had het netter gevonden dat wij als omwonende eerst waren geïnformeerd alvorens het in de Flevopost had gestaan!
> Het openbaar bestuur is gewoon verziekt, persoonlijk winstbejacht van openbaar bestuurders en aan de kant schuiven, marchanderen met wet en regelgeving! Voorbeelden te over in dit

bestuurlijk verziekte land!
Waarom zou ik ooit nog gaan stemmen, met de wetenschap wat er zich op verschillende lagen in de 4 bestuurslagen afspeeld en met deze case wederom is bewezen!

Met vriendelijke groet,

--
[redacted]

+31 6 [redacted]
[redacted]@gmail.com

##

* * * D I S C L A I M E R * * *
##
De informatie in dit e-mailbericht is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Wanneer u dit bericht per abuis ontvangt, gelieve onmiddellijk contact op te nemen met de afzender per kerende e-mail. Wij verzoeken u dit e-mailbericht te vernietigen en de inhoud ervan aan niemand openbaar te maken. Afzender aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor onjuiste, onvolledige dan wel ontijdige overbrenging van de inhoud van een verzonden e-mailbericht, noch voor door haar daarbij overgebrachte virussen.

The information contained in this e-mail is confidential and may be privileged. It may be read, copied and used only by the intended recipient.
If you have received it in error, please contact the sender immediately by return e-mail. Please delete this e-mail and do not disclose its contents to any person. Sender does not accept any liability for any errors, omissions, delays of receipt or viruses in the contents of this message which arise as a result of e-mail transmission.

--
[redacted]

+31 6 [redacted]
[redacted]@gmail.com

##

* * * D I S C L A I M E R * * *
##
De informatie in dit e-mailbericht is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Wanneer u dit bericht per abuis ontvangt, gelieve onmiddellijk contact op te nemen met de afzender per kerende e-mail. Wij verzoeken u dit e-mailbericht te

Van: [redacted]
Aan: Jop Fackeldey
Cc: [redacted]; [redacted]
Onderwerp: FW: Onderzoeksopzet Windpark Hanze
Datum: woensdag 25 januari 2023 09:37:08
Bijlagen: Onderzoeksopzet Windpark Hanze.pdf
beg brief GS Flevoland onderzoeksopzet Windpark Hanze.pdf

Zie hieronder en verzoek om deelname aan onderzoek in bijlage.

Met vriendelijke groet,

[redacted] gedeputeerde dhr. J.A. Fackeldey
Gedeputeerde Staten Provincie Flevoland
Visarenddreef 1, 8223 PH Lelystad
Postadres: Provincie Flevoland, Postbus 55, 8200 AB Lelystad
T 0320-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

Van: [redacted] | Randstedelijke Rekenkamer <[redacted]@randstedelijke-rekenkamer.nl>
Verzonden: maandag 23 januari 2023 11:28
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>; [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: Onderzoeksopzet Windpark Hanze

Geacht college van Gedeputeerde Staten,

Hierbij zend ik u de onderzoeksopzet Windpark Hanze en een begeleidende brief d.d. 23 januari 2023.

Ik verwijs u graag naar de inhoud van deze bijlagen.

Mocht u hierover nog vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met de projectleider van het onderzoek, [redacted] ([redacted]@randstedelijke-rekenkamer.nl of 06 [redacted]).

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Randstedelijke Rekenkamer
Teleportboulevard 110
1043 EJ Amsterdam
020 [redacted]
[redacted]@randstedelijke-rekenkamer.nl
www.randstedelijke-rekenkamer.nl

randstedelijke rekenkamer
flevoland | noord-holland | utrecht | zuid-holland

ONDERZOEKSOPZET

Windpark Hanze

Onderzoek naar de rol van de provincie bij het participatieproces bij Windpark Hanze

Flevoland | januari 2023

Inhoudsopgave

1. AANLEIDING EN ACHTERGROND 3
1.1 Aanleiding 3
1.2 Achtergrond 5
2. PROBLEEMSTELLING EN ONDERZOEKSVRAGEN 7
3. AFBAKENING 7
4. WERKWIJZE 8
5. BEOORDELINGSKADER 10
6. ORGANISATIE, RAPPORTAGE, PLANNING EN PROCEDURE 12
BIJLAGE A MOTIE PROVINCIALE STATEN 14

Foto kaft: BouwApp Windpark Hanze

1. Aanleiding en achtergrond

1.1 Aanleiding

Windpark Hanze is een windpark in aanbouw in het oosten van Flevoland, gelegen in de gemeente Dronten. In 2022 is gestart met de bouw van het windpark, naar verwachting is het windpark begin 2024 gereed. Het windpark zal bestaan uit 15 windturbines in 2 lijnen, gelegen aan de Hoge vaart en de Hondtocht (zie Figuur 1). De windturbines hebben een tiphoogte[1] van 249 meter en een rotor van drie bladen met een diameter van 164 meter. De windturbines hebben elk een vermogen van 6 megawatt (MW), met een totaal van 90 MW. Jaarlijks zal het windpark naar verwachting 350 miljoen kilowattuur (kWh) opwekken. Daarmee kunnen 115.000 huishoudens van stroom worden voorzien.[2]

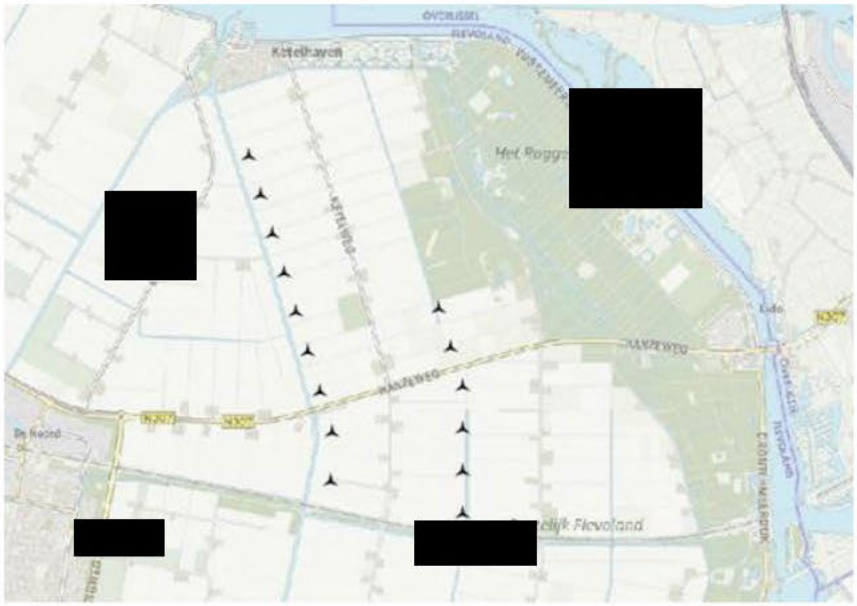

Figuur 1 Ligging Windpark Hanze[3]

Windplan Groen

Windpark Hanze is ontstaan uit een initiatief van 26 grondeigenaren, verenigd in Windpark Hanze BV.[4] In het Regioplan Windenergie uit 2016 heeft de provincie Flevoland vier projectgebieden vastgesteld waarbinnen plaatsingszones voor nieuwe windmolens zijn opgenomen: Noord, Oost, Zuid en West.[5] In het Regioplan is bepaald dat initiatiefnemers in een projectgebied samen één plan voor windenergie opstellen. In projectgebied Oost, waar Windpark Hanze gelegen is, hebben initiatiefnemers van 11 windparken zich daarom verenigd in Windkoepel Groen.[6]

[1] Dit is de lengte van de mast plus de lengte van het blad (oftewel het hoogste punt van de windmolen).
[2] www.windparkhanze.nl
[3] Windpark Hanze (2022), www.windparkhanze.nl
[4] Windpark Hanze (2022), www.windparkhanze.nl
[5] Provincie Flevoland (2016), Regioplan Windenergie
[6] Windkoepel Groen (2019), Projectplan Windplan Groen, versie 2.0 & Windkoepel Groen (2022), www.windplangroen.nl

In 2017 heeft Windkoepel Groen een intentieovereenkomst opgesteld met het ministerie van Economische Zaken, het ministerie van Infrastructuur en Milieu, de provincie Flevoland en de gemeenten Dronten en Lelystad. In de overeenkomst spraken de partijen af om samen te werken aan een integraal windenergieproject in projectgebied Oost.[7] Windkoepel Groen heeft vervolgens in 2019 Windplan Groen opgesteld, het plan voor windenergie in projectgebied Oost.[8]

Windkoepel Groen heeft met het Rijk en de provincie Flevoland afgesproken dat ze zich inspant om bewoners van het projectgebied Oost te betrekken en te laten participeren.[9] De wijze waarop Windkoepel Groen dit wil doen is vastgelegd in Windplan Groen. Hierin is aangegeven op welke manier de omwonenden worden betrokken bij de bouw van de windmolens. Ook is een aanzet beschreven welke mogelijkheden voor financiële participatie aan omwonenden worden aangeboden.[10]

Waterschap Zuiderzeeland

Specifiek bij Windpark Hanze is, naast bovengenoemde overheden, ook Waterschap Zuiderzeeland betrokken. In 2018 hebben Waterschap Zuiderzeeland en Windpark Hanze BV een samenwerkingsovereenkomst gesloten, waarbij is afgesproken dat het waterschap een achtergestelde lening van € 10 miljoen beschikbaar stelt voor de ontwikkeling en realisatie van Windpark Hanze. Daarvoor ontvangt het waterschap een aandeel in het windpark, zeggenschap en een gereduceerd winstrecht.[11]

Kritische geluiden omwonenden

In 2019 bleek dat omwonenden van Windpark Hanze ontevreden waren over de wijze waarop zij zijn betrokken bij het project en de mogelijkheden voor financiële participatie die aan hen zijn geboden. Hierop hebben omwonenden zich verenigd in de Vereniging Omwonenden Windpark Hanze (VOWH). In een brief aan PS geeft de VOWH aan dat zij van mening is dat Windpark Hanze niet voldoet aan de eis van financiële participatie uit het Regioplan van de provincie.[12]

In mei 2019 namen PS een motie aan, waarin zij GS opdragen "*een uiterste inspanning te plegen om in het gebied Windpark Hanze te komen tot maximale draagvlak en gelijkwaardige participatie*".[13] Dit leidde tot de inzet van bemiddelaars, die in augustus 2019 een advies hebben uitgebracht.[14] Windpark Hanze BV en de VOWH hebben daarop een consensusdocument ondertekend, waarin is aangegeven dat het advies van de bemiddelaars kan dienen als uitgangspunt voor gesprekken waarbij, binnen de contouren van het advies, naar oplossingen wordt gezocht.[15]

In de periode hierna kwam er geen overeenstemming tussen de VOWH en Windpark Hanze BV. Daarop heeft de provincie vanaf 2019 meerdere bemiddelingspogingen ondernomen. In maart 2022 gaven GS in een mededeling aan PS aan dat de VOWH en Windpark Hanze overeenstemming hadden bereikt over de uitkering van een jaarlijkse geïndexeerde acceptatievergoeding aan omwonenden van het windpark.[16] Uit een brief van maart 2022 aan PS stelt de VOWH echter dat er nog veel onvrede is onder omwonenden. De VOWH geeft aan: "*Naar*

[7] Intentieovereenkomst Windplan Groen, 20 september 2017
[8] Windkoepel Groen (2019), Projectplan Windplan Groen, versie 2.0
[9] Intentieovereenkomst Windplan Groen, 20 september 2017
[10] Windkoepel Groen (2019), Projectplan Windplan Groen, versie 2.0
[11] Waterschap Zuiderzeeland (2018), Verslag Algemene Vergadering 27 maart 2018
[12] VOWH (2019), Brief aan de griffier, statenleden en de fracties van de politieke part jen in Flevoland, 21 mei 2019
[13] Provincie Flevoland (2019), Motie Ontwerp R.I.P. Windplan Groen (participeren), 29 mei 2019
[14] [redacted] (2019), Advies bemiddeling project Hanze, 14 augustus 2019
[15] Consensusdocument, 12 september 2019
[16] Provincie Flevoland (2022), Mededeling bemiddeling tussen Windpark Hanze en omwonenden n.a.v. motie PS, 8 maart 2022

aanleiding van een bijeenkomst op 17 maart jl. [2022] die was georganiseerd door Windpark Hanze voor de omwonenden ontstond wederom veel frustratie over de gang van zaken en zijn er vragen onbeantwoord gebleven over het verloop van dit proces." Ook stelt de VOWH in dezelfde brief: "*Wij verzoeken u om nog eens inhoudelijk te gaan beoordelen wat hier heeft plaatsgevonden*."[17]

Motie PS voor rekenkameronderzoek

Op 29 juni 2022 hebben Provinciale Staten een motie aangenomen, waarin de Randstedelijke Rekenkamer wordt verzocht om onderzoek te doen naar de participatie van bewoners en ondernemers bij Windpark Hanze en de (kaderstellende en toezichthoudende) rol van de provincie daarbij (zie Bijlage A).[18] Dit is voor de Randstedelijke Rekenkamer aanleiding geweest om dit onderzoek te starten. Op 23 november 2022 is de Rekenkamer in overleg getreden met een afvaardiging van PS om de mogelijke onderzoeksrichting te bespreken. Mede op basis van dit overleg is deze onderzoeksopzet opgesteld.

1.2 Achtergrond

Rol provincie Flevoland

Uit de Elektriciteitswet uit 1998 volgt dat het Rijk bevoegd gezag is voor de aanleg van een windpark met een capaciteit van meer dan 100 MW opgesteld vermogen.[19] Omdat Windplan Groen een plan voor circa 500 MW opgesteld vermogen omvat[20], ligt de bestuurlijke verantwoordelijkheid en bevoegdheid voor het besluitvormingsproces van Windplan Groen bij het Rijk. Om Windplan Groen te kunnen realiseren is in 2019 een Rijksinpassingsplan vastgesteld. Het Rijk heeft hierbij het provinciaal beleid als uitgangspunt genomen.[21] Dit betekent dat het provinciale Regioplan Windenergie het kader is voor het Windplan Groen. Dat betekent dat ook moet worden voldaan aan de participatieopdracht die in het Regioplan staat.[22]

In de intentieovereenkomst uit 2017 hebben het ministerie van Economische Zaken, het ministerie van Infrastructuur en Milieu, de provincie Flevoland, de gemeenten Dronten en Lelystad en Windkoepel Groen afgesproken wie waarvoor verantwoordelijk is en wat zij van elkaar verwachten. Zo is over de provincie opgenomen dat deze proactief deelneemt aan overleg tussen initiatiefnemer en overheden, ze adviseert over onder andere de milieueffectenrapportage en het projectplan van de initiatiefnemer toetst. Verder is afgesproken dat het ministerie van Economische Zaken een projectorganisatie (stuurgroep en een projectteam) faciliteert, die zorgt voor een gezamenlijk opgesteld plan van aanpak, planning, communicatie- en procesparticipatieplan en een beschrijving van rollen, taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de betrokken partijen. De voorzitter van de stuurgroep is de verantwoordelijk gedeputeerde van Flevoland.[23]

Participatie bij wind op land

In 2013 hebben de provincies afspraken gemaakt met het Rijk over de verdeling van de Rijksdoelstelling van 6.000 MW windenergie op land in 2020.[24] Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de doelstelling van het Nationaal Energieakkoord om in 2020 14 procent hernieuwbare energie te realiseren, oplopend tot 16 procent in

[17] VOWH (2022), Brief aan de griffier, statenleden en fracties van de politieke part jen in Flevoland, 25 maart 2022
[18] Provincie Flevoland (2022). Motie Vreemd Statenonderzoek Windpark Hanze.
[19] Artikel 9b lid 1 onder a
[20] Windkoepel Groen (2022), www.windplangroen.nl
[21] R jksoverheid (2019). Inpassingsplan Windplan Groen.pdf (rvo.nl)
[22] Provincie Flevoland (2016), Regioplan Windenergie
[23] Intentieovereenkomst Windplan Groen, 20 september 2017
[24] R jk en IPO (2013), Afspraken overleg Rijk en IPO over wind op land van 22 januari 2013

2023. De provincie Flevoland heeft zich ten doel gesteld om van de nationale doelstelling van 6.000 MW windenergie op land, 1390,5 MW te realiseren. Dat is ongeveer een kwart van alle windenergie op land in Nederland.[25]

Het Energieakkoord uit 2013 benadrukt dat voor het realiseren van windenergie op land, zowel op lokaal als provinciaal niveau, maatschappelijk en politiek draagvlak nodig is, omdat het geforceerd doorzetten van projecten contraproductief werkt. Hiervoor is een betere verdeling van lusten en lasten, bereikt door compensatie en participatie, essentieel voor het vergroten van draagvlak. Daartoe moet voorafgaand aan een project een participatieplan worden opgesteld.[26] In 2014 heeft de windenergiesector een gedragscode ontwikkeld die regelt hoe de sector de omgeving betrekt bij een windproject.[27] Daarin wordt onderscheid gemaakt tussen twee vormen van participatie: procesparticipatie en financiële participatie (zie kader 1 voor een beschrijving van deze begrippen).

Het Klimaatakkoord uit 2019 gaat uitgebreider in op de manier waarop overheden maatschappelijk draagvlak kunnen verwerven. Participatie ziet toe op het uitgangspunt van het Klimaatakkoord dat iedereen moet kunnen meedoen aan de energietransitie en is een randvoorwaarde voor de beoogde realisatie van groene energie. Het streven naar 50 procent lokaal eigenaarschap per energieproject is een belangrijk punt uit het Klimaatakkoord.[28]

Een overheid mag van een initiatiefnemer verlangen dat deze de omwonenden informeert over het windproject en zich inspant om draagvlak te creëren en te vergroten. Het gaat hierbij echter om een inspanningsverplichting, niet om een resultaatsverplichting (stimuleren en niet afdwingen). Een overheid kan niet van de initiatiefnemer eisen dat de inspanningen die verricht worden ook daadwerkelijk resulteren in afspraken met omwonenden over de locatie, vormgeving en ontwikkeling van het project.[29]

Kader 1 - Procesparticipatie en financiële participatie

Procesparticipatie
Bij procesparticipatie gaat het om de betrokkenheid van de omgeving (omwonenden, bedrijven, maatschappelijke organisaties) bij het besluitvormingsproces van een project. Het gaat dan bijvoorbeeld om de locatiekeuze, vormgeving en ontwikkeling van het project. De betrokkenheid van de omgeving kan variëren van informeren tot meebeslissen. Het kan resulteren in afspraken met de initiatiefnemer over bijvoorbeeld de locatie van windturbines of de versterking van natuurwaarden. Ook kan het resulteren in afspraken over financiële participatie (zie hieronder).[30]

Financiële participatie
Bij financiële participatie investeert de omgeving in het project en/of ervaart de omgeving de voordelen van de opbrengsten van het project. Er kunnen verschillende vormen van financiële participatie worden onderscheiden, waaronder:

[25] Provincie Flevoland (2022), www.flevoland.nl
[26] SER (2013), Energieakkoord voor duurzame groei, september 2013
[27] NWEA (2014), Gedragscode draagvlak en participatie wind op land, 3 september 2014
[28] Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (2019), Klimaatakkoord, 28 juni 2019
[29] R jksuniversiteit Groningen & Lexnova Overheidsadvies (2020), Bevoegdheden overheden bij procesparticipatie en financiële participatie voor hernieuwbare energieprojecten, oktober 2020
[30] R jksuniversiteit Groningen & Lexnova Overheidsadvies (2020), Bevoegdheden overheden bij procesparticipatie en financiële participatie voor hernieuwbare energieprojecten, oktober 2020

- Mede-eigenaarschap: hierbij profiteren omwonenden mee als mede-eigenaar van een project, via een vereniging of coöperatie;
- Financiële deelneming: hierbij nemen omwonenden risicodragend deel aan een project, bijvoorbeeld door aandelen, certificaten of obligaties;
- Omgevingsfonds: hierbij komt een deel van de opbrengsten ten goede aan maatschappelijke doelen in de omgeving;
- Omwonendenregeling: hierbij ontvangen direct omwonenden een voordeel, bijvoorbeeld in de vorm van verduurzaming van hun woning, korting op groene stroom of een andere financiële vergoeding. [31]

2. Probleemstelling en onderzoeksvragen

Met dit onderzoek willen we Provinciale Staten van Flevoland ondersteunen in hun kaderstellende en controlerende rol door inzicht te geven in het participatieproces bij Windpark Hanze. Hierbij richten we ons op de wijze waarop de provincie haar rol in het participatieproces heeft ingevuld en tot welke resultaten dit heeft geleid (doeltreffendheid van beleid). Op basis hiervan zullen we eventuele leerpunten formuleren.

Centrale onderzoeksvraag
Hoe heeft de provincie Flevoland haar rol ingevuld bij het participatieproces bij Windpark Hanze?

We beantwoorden de centrale onderzoeksvraag aan de hand van de volgende zeven deelvragen:

1. Wat zijn de bevoegdheden van de provincie ten aanzien van procesparticipatie en financiële participatie bij windenergie op land?
2. Wat is de kwaliteit van het beleid van de provincie Flevoland ten aanzien van procesparticipatie en financiële participatie bij windenergie op land?
3. Welke partijen zijn betrokken bij het participatieproces bij Windpark Hanze en wat is specifiek de rol van de provincie Flevoland?
4. Hoe zijn tot eind juni 2022 de procesparticipatie en financiële participatie bij Windpark Hanze verlopen?
5. In hoeverre heeft de provincie procesparticipatie en financiële participatie bij Windpark Hanze gestimuleerd en getoetst aan het provinciale beleid?
6. Welke inspanningen heeft de provincie geleverd bij het bemiddelen tussen de initiatiefnemer en de VOWH?
7. Hoe zijn PS door GS geïnformeerd over het participatieproces bij Windpark Hanze?

3. Afbakening

Het onderzoek richt zich op:

- De rol van de provincie Flevoland bij de realisatie van windparken op land.
- Het beschrijven van wet- en regelgeving op het gebied van participatie bij de realisatie van windparken op land, zoals de Wet ruimtelijke ontwikkeling en de Omgevingswet.
- Het beoordelen van het provinciale beleid voor participatie bij de realisatie van windparken op land, waaronder het Regioplan Windenergie.
- Windpark Hanze als projectgebied binnen Windplan Groen.

[31] Ministerie van Economische Zaken en Klimaat e.a. (2019), Participatiewaaier & R jksuniversiteit Groningen & Lexnova Overheidsadvies (2020), Bevoegdheden overheden bij procesparticipatie en financiële participatie voor hernieuwbare energieprojecten, oktober 2020

- Het beschrijven van het participatieproces bij Windpark Hanze. Daarmee kijken we naar de periode vanaf de start van het initiatief voor Windpark Hanze tot eind juni 2022 (het moment waarop PS de motie hebben aangenomen, waarin de Rekenkamer wordt verzocht om dit onderzoek te doen, zie Paragraaf 1).
- Het beoordelen van de rol van de provincie bij de totstandkoming van procesparticipatie en financiële participatie bij Windpark Hanze. Het is aan de initiatiefnemer om een plan op te stellen voor procesparticipatie en financiële participatie voor de omgeving. Het is aan de provincie om er op toe te zien en te stimuleren dat de initiatiefnemer dit plan opstelt en uitvoert. In dit onderzoek gaan we na hoe de provincie deze rol heeft uitgevoerd.

Het onderzoek richt zich **niet** op:
- Andere windparken in de provincie Flevoland.
- Het beoordelen van het handelen van andere partijen die betrokken zijn bij Windpark Hanze, waaronder de initiatiefnemers, omwonenden (al dan niet verenigd), het Waterschap Zuiderzeeland en de gemeente Dronten. Wel zullen we de verantwoordelijkheden van betrokken partijen bij het participatieproces bij Windpark Hanze beschrijven. Ook zullen we deze betrokkenen benaderen voor een interview om hen te vragen naar het participatieproces bij Windpark Hanze en het handelen van de provincie daarbij.
- Het beoordelen van de wijze waarop de initiatiefnemers omwonenden bij het tot stand komen van Windpark Hanze hebben betrokken en het beoordelen van de hoogte van de bedragen in het voorstel voor financiële participatie voor omwonenden.
- Het beoordelen van de totstandkoming van het Rijksinpassingsplan en het beoordelen van de formele inspraakmomenten die daarbij horen (zoals zienswijze, bezwaar en beroep).
- Het beoordelen van uitspraken door de (bestuurs-)rechter inzake Windpark Hanze. Op 16 september 2020 heeft de Raad van State uitspraak gedaan over Windplan Groen waar windpark Hanze onderdeel van uitmaakt.[32]

4. Werkwijze

Deze paragraaf bevat een uitwerking van de onderzoeksvragen en beschrijft op welke wijze de beantwoording van de vragen zal plaatsvinden.

Vraag 1: Wat zijn de bevoegdheden van de provincie ten aanzien van procesparticipatie en financiële participatie bij windenergie op land?

Beantwoording van deze vraag leidt tot een beschrijving van de wettelijke bevoegdheden die gelden voor de provincies. We geven hierbij aan waar de juridische grenzen liggen voor provincies bij het mogelijk maken van procesparticipatie en financiële participatie en eventuele risico's en onzekerheden. Voor de beantwoording van deze vraag baseren we ons onder andere op de Wet ruimtelijke ordening, de Structuurvisie Wind op Land, wettelijke richtlijnen en specifieke uitwerkingen, zoals de Oplegger en Factsheet bevoegdheden bij procesparticipatie en financiële participatie. Verder zullen we ons baseren op rapporten van en gesprekken met juridische experts en collega-rekenkamers.

Vraag 2: Wat is de kwaliteit van het beleid van de provincie Flevoland ten aanzien van procesparticipatie en financiële participatie bij windenergie op land?

[32] Raad van State (2020), Uitspraak 201908358/1/R1

Beantwoording van deze vraag leidt tot een oordeel over de kwaliteit van het provinciale beleid op het gebied van participatie. Dit doen we door het provinciale beleid te toetsen aan wet- en regelgeving en de landelijke afspraken en richtlijnen waaraan de provincie zich heeft verbonden, waaronder het Energieakkoord uit 2013 en het Klimaatakkoord uit 2019. Provinciale documenten die bij de beantwoording van deze vraag worden betrokken zijn onder andere het Regioplan Windenergie uit 2016 en de Omgevingsverordening uit 2019. Ook houden we interviews met de ambtelijke organisatie van de provincie.

Vraag 3: Welke partijen zijn betrokken bij het participatieproces bij Windpark Hanze en wat is specifiek de rol van de provincie Flevoland?

Bij Windpark Hanze zijn verschillende partijen betrokken, waaronder de initiatiefnemers (grondeigenaren), Windkoepel Groen en Windshare[33]. Daarnaast zijn verschillende overheden betrokken, waaronder de provincie, de Rijksoverheid, de gemeenten Dronten en Lelystad en het Waterschap Zuiderzeeland. Bij deze onderzoeksvraag brengen we in kaart wat ieders rol is bij het participatieproces bij Windpark Hanze. Documenten die we bij de beantwoording van deze vraag betrekken zijn onder andere de Intentieovereenkomst uit 2017, het projectplan Windplan Groen, het Inpassingsplan Windplan Groen, het Regioplan van de provincie en onderlinge afspraken tussen de betrokken partijen. Ook houden we interviews met de betrokken partijen.

Vraag 4: Hoe zijn tot eind juni 2022 de procesparticipatie en de financiële participatie bij Windpark Hanze verlopen?

Beantwoording van deze vraag leidt tot een feitenrelaas over het participatieproces bij Windpark Hanze. We willen het verloop van het participatieproces in een tijdlijn weergeven of op een andere wijze grafisch vormgeven, zoals ook werd gesuggereerd in de bijeenkomst van de Rekenkamer met Statenleden op 23 november 2022. Documenten die we bij het beantwoorden betrekken zijn onder meer de Intentieovereenkomst, het Windplan Groen en de documenten die de bemiddelaars hebben opgeleverd over het participatieproces. Ook zullen we interviews houden met de betrokken partijen, waaronder de initiatiefnemers, omwonenden en de ambtelijke organisatie van de provincie.

Vraag 5: In hoeverre heeft de provincie procesparticipatie en financiële participatie bij Windpark Hanze gestimuleerd en getoetst aan het provinciale beleid?

Beantwoording van deze vraag leidt tot een overzicht en een beoordeling van het handelen van de provincie op meerdere momenten in het participatieproces. Voor het beantwoorden van deze vraag kijken we naar documenten waaruit blijkt dat de provincie de participatiemogelijkheden heeft gestimuleerd en getoetst aan het provinciale beleid. Ook kijken we naar verslagen van overleggen tussen de provincie en de initiatiefnemers en houden we interviews met de betrokken partijen, waaronder de initiatiefnemers, omwonenden en de ambtelijke organisatie van de provincie.

Vraag 6: Welke inspanningen heeft de provincie geleverd bij het bemiddelen tussen de initiatiefnemer en de VOWH?

Het antwoord op deze vraag leidt tot een oordeel over de bemiddelende rol van de provincie bij het participatieproces. Hierbij gaan we na of de provincie op een behoorlijke wijze gehandeld heeft bij het

[33] Windshare stelt zich ten doel om voor bewoners van het buitengebied de mogel jkheid te scheppen om te participeren in nieuwe windenergie projecten in Flevoland (bron: www.wind-share.nl/doelstelling-windshare)

bemiddelingsproces. Bij de beantwoording van de vraag betrekken we onder andere documentatie en verslagen van de provincie met de bemiddelaars. Tot slot houden we interviews met onder andere de ambtelijke organisatie, de omwonenden (al dan niet verenigd), de initiatiefnemers en de bemiddelaars. Ook willen we de verantwoordelijk gedeputeerde en de CdK in de gelegenheid stellen om te reflecteren op het participatieproces en hun rol daarbij.

Vraag 7: Hoe zijn PS door GS geïnformeerd over het participatieproces bij windpark Hanze?

Beantwoording van deze vraag leidt tot een oordeel over de informatievoorziening over het participatieproces, waarbij we nagaan of de informatievoorziening toereikend is geweest. Mede op basis van deze bevinding beoordelen we in hoeverre PS haar kaderstellende en controlerende rol hebben kunnen invullen. Voor de beantwoording van deze vraag baseren we ons op verslagen van PS- en commissievergaderingen en documenten die GS aan PS hebben verstrekt. Aanvullend houden we interviews met de ambtelijke organisatie.

5. Beoordelingskader

Om tot bevindingen te komen maakt de Rekenkamer gebruik van een beoordelingskader. In Tabel 1 is het voorlopige beoordelingskader opgenomen. De Rekenkamer zal dit voorlopige beoordelingskader bespreken met ambtelijk betrokkenen. Mede op basis van inzichten uit deze bespreking, wordt het beoordelingskader definitief gemaakt.

Tabel 1 Concept beoordelingskader

Deelvraag		Criterium	
1.	Wat zijn de bevoegdheden van de provincie ten aanzien van procesparticipatie en financiële participatie bij windenergie op land?		Geen beoordelingscriterium.
2.	Wat is de kwaliteit van het beleid van de provincie Flevoland ten aanzien van procesparticipatie en financiële participatie bij windenergie op land?	a.	De provincie heeft beleid opgesteld over proces-participatie en financiële participatie bij windenergie op land.
		b.	De provincie heeft in haar beleid opgenomen wat zij verstaat onder procesparticipatie en financiële participatie.
		c.	Het beleid sluit aan op de bevoegdheden van de provincie bij windenergie op land.
		d.	Het beleid sluit aan op de landelijke afspraken en richtlijnen waar de provincie zich aan heeft verbonden.
3.	Welke part jen zijn betrokken bij het participatieproces bij Windpark Hanze en wat is specifiek de rol van de provincie Flevoland?		Geen beoordelingscriterium.
4.	Hoe zijn tot eind juni 2022 de procesparticipatie en de financiële participatie bij Windpark Hanze verlopen?		Geen beoordelingscriterium.
5.	In hoeverre heeft de provincie procesparticipatie en financiële participatie bij Windpark Hanze	a.	De provincie heeft het plan van de initiatienemer voor procesparticipatie en financiële participatie t jdig getoetst

Deelvraag		Criterium	
	gestimuleerd en getoetst aan het provinciale beleid?		aan het provinciale beleid en de landelijke afspraken en richtlijnen waar de provincie zich aan heeft verbonden.
		b.	Indien het plan van de initiatiefnemer niet voldoet, dan heeft de provincie de initiatiefnemer er tijdig op aangesproken om het plan voor participatie aan te passen.
		c.	De provincie heeft getoetst of de initiatiefnemer het plan voor participatie tijdig en volledig heeft uitgevoerd.
		d.	Indien het plan voor participatie niet voldoende is uitgevoerd, dan heeft de provincie de initiatiefnemer er tijdig op aangesproken om het alsnog zo spoedig mogelijk volledig uit te voeren.
6.	Welke inspanningen heeft de provincie geleverd bij het bemiddelen tussen de initiatiefnemer en de VOWH?	a.	De provincie heeft op een behoorlijke wijze gehandeld bij het bemiddelingsproces.
7.	Hoe zijn PS door GS geïnformeerd over het participatieproces bij Windpark Hanze?	a.	De informatievoorziening aan PS is toereikend.

Ad 1 Bij onderzoeksvraag één zijn geen beoordelingscriteria opgenomen, omdat het een beschrijving betreft van de bevoegdheden van provincies ten aanzien van procesparticipatie en financiële participatie bij windenergie op land.

Ad 2 Om procesparticipatie bij duurzame energieprojecten te stimuleren, is het van belang dat de provincie participatiebeleid vaststelt. PS hebben hierin een kaderstellende rol. Door het opstellen van participatiebeleid ontstaat er duidelijkheid voor initiatiefnemers en omwonenden. Zonder participatiebeleid lijkt er daarnaast geen aanknopingspunt te zijn om inspanningen van de initiatiefnemer te verlangen om draagvlak te creëren of te vergroten.[34]

Ad 3 Bij onderzoeksvraag drie is geen beoordelingscriterium opgenomen, omdat het een beschrijving betreft van de rollen van de verschillende betrokken partijen bij het participatieproces van Windpark Hanze.

Ad 4 Ook bij onderzoeksvraag vier is geen beoordelingscriterium opgenomen, omdat het een feitelijke beschrijving betreft van het participatieproces bij Windpark Hanze.

Ad 5 Zoals aangegeven in Paragraaf 1, mag een overheid van een initiatiefnemer verlangen dat deze de omwonenden informeert over het windproject en zich inspant om draagvlak te creëren en te vergroten. Een overheid kan niet van de initiatiefnemer eisen dat de inspanningen die verricht worden ook daadwerkelijk resulteren in afspraken met omwonenden over de locatie, vormgeving en ontwikkeling van het project (het betreft een inspanningsverplichting, geen resultaatverplichting).[35] Bij het beoordelen van deze criteria nemen we in ogenschouw dat Windplan Groen (waar Windpark Hanze onderdeel van is) tot stand komt via een

[34] Rijksuniversiteit Groningen & Lexnova Overheidsadvies (2020), Bevoegdheden overheden bij procesparticipatie en financiële participatie voor hernieuwbare energieprojecten, oktober 2020
[35] Rijksuniversiteit Groningen & Lexnova Overheidsadvies (2020), Bevoegdheden overheden bij procesparticipatie en financiële participatie voor hernieuwbare energieprojecten, oktober 2020

rijkscoördinatieregeling, wat betekent dat de provincie niet het (enige) besluitvormende orgaan is ten aanzien van het windpark.

Ad 6 Lokaal draagvlak is een randvoorwaarde voor het goed kunnen realiseren van projecten voor hernieuwbare energie. Draagvlak onder omwonenden is echter niet vanzelfsprekend.[36] Wanneer de initiatiefnemers en de omgeving niet tot overeenstemming komen over de wijze van participatie, kan de provincie een bemiddelende rol op zich nemen. Het is dan wel zaak dat de provincie bij het bemiddelen op een behoorlijke manier is omgegaan met de betrokken partijen en hun belangen. De essentie van behoorlijk overheidsoptreden kan worden samengevat in vier kernwaarden: open & duidelijk, respectvol, betrokken & oplossingsgericht en eerlijk & betrouwbaar.[37]

Ad 7 Bij onderzoeksvraag 7 beoordelen we de informatievoorziening van GS aan PS over het participatieproces bij windpark Hanze. Daarbij gaan we na of deze informatie toereikend is, zodat PS hun controlerende taak uit kunnen voeren.

6. Organisatie, rapportage, planning en procedure

Organisatie

Dit onderzoek zal worden uitgevoerd door:

- [redacted])
- [redacted])
- [redacted])

Rapportage, planning & procedure

De Rekenkamer stelt een rapport op waarin de bevindingen staan uitgeschreven. Deze concept Nota van bevindingen zal bij de provincie worden voorgelegd voor feitelijk wederhoor. Na ontvangst van de feitelijke reactie wordt de Bestuurlijke nota opgesteld. Deze nota bevat de conclusies en aanbevelingen. De Bestuurlijke nota zal worden voorgelegd voor bestuurlijk wederhoor. Voorafgaand aan het bestuurlijk wederhoor vindt over de resultaten van het onderzoek eventueel een gesprek plaats met de verantwoordelijk gedeputeerde. De Bestuurlijke nota, de reactie van GS en het nawoord van de Rekenkamer vormen samen het eindrapport. In Figuur 2 zijn de fasen van het onderzoek en de verschillende producten weergegeven. Het streven is om het rapport in het vierde kwartaal van 2023 te publiceren.

[36] R jksuniversiteit Groningen & Lexnova Overheidsadvies (2020), Bevoegdheden overheden bij procesparticipatie en financiële participatie voor hernieuwbare energieprojecten, oktober 2020

[37] Nationale ombudsman (2019), Behoorlijkheidsw jzer, juni 2019

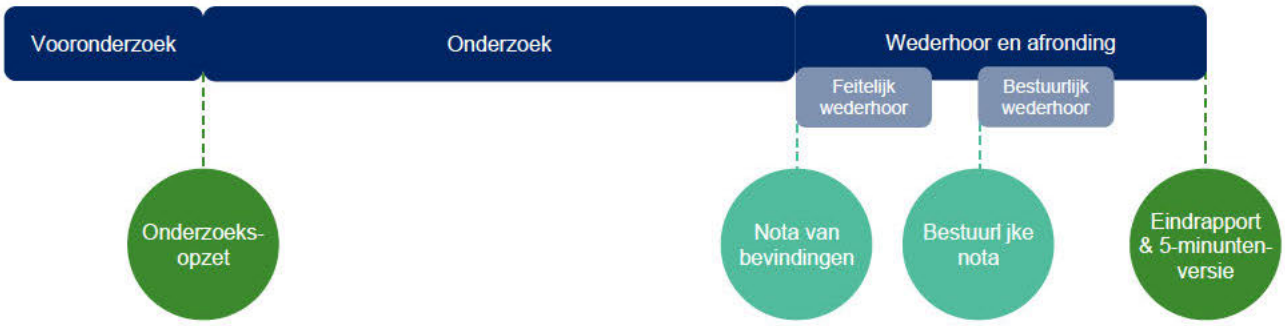

Figuur 2 Onderdelen en producten onderzoek

Slotopmerkingen

- Deze onderzoeksopzet is opgesteld op basis van een globale verkenning van het onderwerp. Op basis van het verzamelde onderzoeksmateriaal kan de aanpak gedurende het onderzoek worden bijgesteld. Indien dit naar het oordeel van de Rekenkamer tot majeure aanpassingen van de opzet leidt, wordt dit schriftelijk kenbaar gemaakt.
- De Rekenkamer deelt aan PS en GS alle opmerkingen en bedenkingen mee die zij naar aanleiding van haar bevindingen van belang acht. Ook als dit niet expliciet onderdeel is van de onderzoeksopzet.
- Voor de uitvoering van het onderzoek is het van belang dat de Rekenkamer inzage heeft in alle relevante stukken waarover de provincie beschikt.

Bijlage A Motie Provinciale Staten

PROVINCIE FLEVOLAND

PROVINCIALE STATEN

MOTIE VREEMD AAN DE ORDE VAN DE DAG

Artikel 21.c van Reglement van Orde Provinciale Staten van Flevoland

Motie nr.: 1

(In te vullen door de griffier)

Onderwerp: Statenonderzoek Windpark Hanze

Agendapunt: 12

Aan de voorzitter van Provinciale Staten

Provinciale Staten van Flevoland

in vergadering bijeen op: 29 juni 2022

Constaterende dat:

- Het Regioplan Wind van de provincie Flevoland duidelijke kaders stelt over hoe bewoners en ondernemers in de verschillende projectgebieden kunnen participeren bij de ontwikkeling van nieuwe windmolens;
- Hier in aanloop van de besluitvorming van de diverse windplannen uitvoerig tussen GS en PS is gesproken;
- Ook bij het plan Windpark Hanze de eisen w.b.t. planparticipatie en financiële participatie in het projectplan zijn beschreven;

Overwegende dat:

- Provinciale Staten op 29 mei 2019 een motie hebben aangenomen waarin Gedeputeerde Staten wordt gevraagd een uiterste inspanning te leveren om te komen tot maximaal draagvlak en gelijkwaardige participatie - (zoals ook bij de overige windplannen in Flevoland). Dit nadat er een impasse was ontstaan in de gesprekken tussen initiatiefnemers en omwonenden van het te realiseren Windpark Hanze;
- Er na vergunningverlening veel twijfels en onvrede bij omwonenden leven over de uitvoering van de beschreven participatiemogelijkheden;
- Vanuit haar controlerende taak PS wil toetsen of de gemaakte afspraken in de praktijk zijn uitgevoerd;

Verzoeken:

- De Randstedelijke Rekenkamer:
  a. een onderzoek te starten naar de participatie van bewoners en ondernemers bij Windpark Hanze en de (kaderstellende en toezichthoudende) rol van de provincie daarbij
  b. met adviezen te komen hoe dergelijke participatietrajecten te verbeteren
  c. gedurende het onderzoek, in contact te blijven met (een afvaardiging van) Provinciale Staten over de specifieke invulling en verloop van het onderzoek
  d. een vervolgonderzoek te starten indien de uitkomsten daar aanleiding toe geven

en gaan over tot de orde van de dag.

Naam initiatiefnemer: J.N. Simonse (SGP), J.H. van Ulsen (VVD), L. Schenk (ChristenUnie), J. van Slooten (CDA), W. Boutkan (PVV), J.H.N. Beenen (JA21), T.A. Smetsers (D66), W.F. Mulckhuijse (SP), C.H.W. van den Berg (Fractie van den Berg)

Handtekening initiatiefnemer:

Colofon

Randstedelijke Rekenkamer
Teleportboulevard 110
1043 EJ Amsterdam
020 – 58 18 585
info@randstedelijke-rekenkamer.nl
www.randstedelijke-rekenkamer.nl
Volg ons op twitter via: @rekenrandstad

randstedelijke rekenkamer
flevoland | noord-holland | utrecht | zuid-holland

College van Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland

Datum	*Bijlage(n)*	*Uw kenmerk*	*Ons kenmerk*
23 januari 2023	1		2023/AH/002

Onderwerp
Onderzoeksopzet *Windpark Hanze*

Geacht college van Gedeputeerde Staten,

De Randstedelijke Rekenkamer is in de zomer van 2022 gestart met de oriëntatie op een onderzoek naar het participatieproces bij Windpark Hanze, naar aanleiding van een motie van PS. Op basis van de oriëntatie hebben we besloten om onderzoek te doen naar de rol van de provincie bij het participatieproces bij Windpark Hanze.

In de bijgevoegde onderzoeksopzet staat beschreven welke vragen we willen beantwoorden en hoe wij daartoe onderzoek zullen doen.

Volgens het Reglement van Orde van de Rekenkamer resulteert het onderzoek eerst in een Nota van bevindingen, waarin de verkregen gegevens zijn verzameld. Deze nota zullen we aan de provinciesecretaris voorleggen voor feitelijk wederhoor. Daarna zullen we onze conclusies trekken en aanbevelingen doen in een Bestuurlijke nota. Deze tweede nota wordt aan u aangeboden voor wederhoor.

Onze contactpersoon bij de provincie voor dit onderzoek is mevrouw Nietiedt, senior beleidsadviseur windenergie.

Wij bieden u graag de mogelijkheid om een gesprek met ons aan te gaan over de onderzoeksopzet. Mocht u hiervan gebruik willen maken, dan vernemen we dit graag.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

dr. ir. Ans Hoenderdos-Metselaar MBA

bestuurder/directeur
Randstedelijke Rekenkamer

cc De heer [redacted]
De heer [redacted]
Mevrouw [redacted]

Van: Jop Fackeldey
Aan: [redacted]@windparkhanze.nl
Cc: [redacted]; [redacted] - Windpark Hanze; [redacted]
Onderwerp: Re: bijpraatmoment otwikkelingen WPH
Datum: dinsdag 31 januari 2023 21:02:35
Bijlagen: image006.png
image006.png

Laten we even een afspraak maken, dat praat makkelijker.

Groet

Jop

Verstuurd vanaf mijn iPad

> Op 31 jan. 2023 om 17:22 heeft [redacted]@windparkhanze.nl het volgende geschreven:
>
> Beste Jop,
>
> We hebben elkaar al even niet gesproken en ook recent op de Windborrel van de Provincie (waarvoor dank , was een mooie gelegenheid om mensen te treffen) heb ik je helaas niet gesproken. Daarom leek het me goed om binnenkort even bij te praten. Het gaat dan om twee zaken:
>
> - De voortgang van de uitrol van de acceptatieovereenkomst: ik wil je graag even bijpraten waar we op dit moment staan.
> - De voortgang van de ontwikkeling van een Zonnepark op het IJsseloog, waar we samen met alle inwoners van het projectgebied van WPH een voorstel voor willen formuleren.
>
> Kunnen we hier binnenkort wellicht in een telefonische of persoonlijke afspraak even bij stilstaan?
>
> Alvast dank voor je tijd en je reactie!

Met vriendelijke groet,
[redacted]
[redacted] Windpark Hanze BV

Ketelweg 16
8251 PR Dronten
+31 6[redacted]

www.windparkhanze.nl

Van: [redacted]
Aan: Jop Fackeldey
Cc: [redacted]
Onderwerp: FW: Vragenlijst Rekenkameronderzoek Windpark Hanze gesprek 8 mei 14.00 - 15.00 uur
Datum: maandag 24 april 2023 15:38:16
Bijlagen: 2023-05-08 Vragenlijst gesprek gedeputeerde Fackeldey.pdf

---

Hallo Jop,

Bijgaand de vragen voor het gesprek met de Randstedelijke Rekenkamer op 8 mei inzake Windpark Hanze.
Ze staan in ibabs.

Heb je hier nog verdere voorbereiding voor nodig vanuit het team?

En:

Is het wenselijk dat [redacted] (of een andere collega) hierbij aansluit?

Met vriendelijke groet,

[redacted] gedeputeerde dhr. J.A. Fackeldey
Gedeputeerde Staten Provincie Flevoland
Visarenddreef 1, 8223 PH Lelystad
Postadres: Provincie Flevoland, Postbus 55, 8200 AB Lelystad
T 0320-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

randstedelijke rekenkamer
flevoland | noord-holland | utrecht | zuid-holland

Teleportboulevard 110
1043 EJ Amsterdam
020-5818585
info@randstedelijke-rekenkamer.nl
www.randstedelijke-rekenkamer.nl

Onderwerp: Vragenlijst m.b.t. onderzoek Participatieproces Windpark Hanze

Datum interview: 8 mei 2023

Inleiding

De Randstedelijke Rekenkamer wil een aantal onderwerpen bespreken in het kader van het onderzoek naar het participatieproces bij Windpark Hanze.

Aanleiding onderzoek

Op 29 juni 2022 hebben Provinciale Staten (PS) een motie aangenomen, waarin de Randstedelijke Rekenkamer wordt gevraagd om onderzoek te doen naar de participatie van bewoners en ondernemers bij Windpark Hanze en de (kaderstellende en toezichthoudende) rol van de provincie daarbij. Dit is voor de Randstedelijke Rekenkamer aanleiding geweest om dit onderzoek te starten.

In de onderzoeksopzet, die op 23 januari 2023 openbaar is gemaakt op onze website, staat beschreven welke vragen we willen beantwoorden en hoe wij het onderzoek gaan uitvoeren.

Doel interview

Het gesprek heeft tot doel om inzicht te krijgen in het participatieproces bij Windpark Hanze en de rol van de provincie en andere betrokken partijen daarbij.

Gespreksonderwerpen en interviewvragen

Introductie en voorstelronde

1. U bent sinds april 2018 gedeputeerde windenergie in de provincie Flevoland. Hoe kijkt u aan tegen de situatie m.b.t. financiële participatie bij Windpark Hanze?

Bemiddelingstraject Windpark Hanze

2. Op 29 mei 2019 hebben PS een motie aangenomen, waarin zij GS opdragen ‘een uiterste inspanning te plegen om in het werkgebied Windpark Hanze te komen tot maximaal draagvlak en gelijkwaardige participatie’.[1] In hoeverre was u vóór het aannemen van de motie betrokken bij (het participatieproces van) Windkoepel Groen en Windpark Hanze in het bijzonder?

3. Na de motie zijn dhr. [redacted] en dhr. [redacted] aangesteld als bemiddelaars. Op 1 juli 2019 heeft de provincie het projectplan Windplan Groen aangehouden, vanwege het uitblijven van een bemiddelingsresultaat bij Windpark Hanze. In een e-mail van de provincie aan de betrokkenen bij het bemiddelingsproces en de projectgroep Windplan Groen staat dat de provincie goedkeuring van het projectplan in zwaarwegende mate laat afhangen van het advies van de heren [redacted] en [redacted].[2] Kunt u deze beslissing toelichten?

[1] Provincie Flevoland (2019), Motie Ontwerp R.I.P. Windplan Groen (participeren), 29 mei 2019
[2] Mail provincie aan projectgroep en betrokkenen bij bemiddelingsproces, d.d. 1 juli 2019

4. De heren [redacted] brachten na gesprekken een advies uit. Op 16 september 2019 is op basis van dit advies een consensusdocument ondertekend.
   a. Welke rol had de provincie, en u in het bijzonder, in dit bemiddelingstraject tot aan het consensusdocument?
   b. Kunt u de houding van de verschillende partijen op dat moment in het traject toelichten?
   c. Welke verwachting had u van het ondertekende consensusdocument?

5. Na het ondertekenen van het consensusdocument hebben GS het projectplan Windpark Groen goedgekeurd. In een mededeling aan PS staat dat GS hebben geoordeeld dat met deze bereikte overeenstemming tegemoet is gekomen aan de motie van PS.[3] Hoe bent u tot dit oordeel gekomen?

6. Na ondertekening van het consensusdocument is in november 2019 een gebiedscommissie voor Windpark Hanze opgericht. Dhr. [redacted] is aangewezen als onafhankelijk voorzitter.
   a. We hebben begrepen dat u betrokken bent geweest bij de opstart van deze gebiedscommissie. Kunt u uw rol hierbij toelichten?
   b. Welke verwachting had u van de gebiedscommissie bij de start van de gesprekken?
   c. Hoe bent gedurende de periode van de gebiedscommissie betrokken geweest?

7. In november 2020 is een dringend advies gevraagd aan dhr. [redacted], welke in februari 2021 is opgeleverd. Na oplevering van het advies concludeert dhr. [redacted] dat hij geen ruimte meer ziet voor een gezamenlijk besluit.
   a. Welke conclusie trok u uit het rapport van de heer [redacted]?
   b. Zowel de voorzitter van de gebiedscommissie als het advies van de heer [redacted] werden door de provincie betaald. Welke afweging is gemaakt bij het betalen van deze kosten door de provincie?

8. In het voorjaar 2021 heeft u de CdK betrokken in het bemiddelingstraject. Windpark Hanze en VOWH zijn onder leiding van de CdK op 26 april 2021 opnieuw het gesprek aangegaan.
   a. Wat is de reden dat u de CdK heeft betrokken in dit proces?
   b. Kunt u de rol van de CdK in het proces toelichten?
   c. Wat heeft er volgens u voor gezorgd dat WPH en VOWH toch opnieuw met elkaar in gesprek gingen?

9. Medio 2021 is dhr. [redacted] gevraagd om een vergelijking te maken tussen het aanbod van omwonenden enerzijds en het aanbod van het windpark anderzijds.
   a. Kunt u dit toelichten?
   b. Dhr. [redacted] heeft tevens gesprekken gevoerd met beide partijen. In hoeverre was u bij deze gesprekken betrokken?

10. Daarna zijn er meerdere gesprekken geweest onder uw leiding tussen WPH en de VOWH. Eind 2021 is overeenstemming bereikt tussen Windpark Hanze en de VOWH over de uitkering van een jaarlijkse geïndexeerde acceptatievergoeding aan 53 omwonenden van het windpark.
    a. Kunt u schetsen hoe deze fase van het bemiddelingstraject er uitzag?
    b. Wat was de reden dat u op dat moment deze gesprekken zelf bent gaan leiden?
    c. Kunt u toelichten welke rol het rapport van dhr. [redacted] speelde in deze gesprekken?
    d. Kunt u de houding van de verschillende partijen in deze fase van het bemiddelingstraject toelichten?
    e. Hoe kijkt u aan tegen deze uitkomst van het bemiddelingstraject?

[3] Provincie Flevoland (2019), Mededeling Voortgang Windplan Groen, 17 september 2019

f. Is het proces voor de provincie hiermee afgerond?

Informeren PS

11. We hebben begrepen dat u na het terugtrekken van de voorzitter van de gebiedscommissie (feb 2021) heeft aangegeven terug te moeten naar PS. We hebben geen formele mededeling hierover gezien. Op welke manier heeft u PS op dit moment geïnformeerd?

12. U heeft PS op 8 maart 2022 geïnformeerd over de bereikte overeenstemming in december 2021. Wat is de reden dat hier twee maanden tussen zit?

Regioplan Windenergie

13. In het Regioplan Windenergie staat dat bewoners en ondernemers de gelegenheid krijgen om financieel te participeren in windenergie. Daarbij geldt o.a. dat bewoners en ondernemers de gelegenheid krijgen om op gelijke voet financieel te participeren bij de ontwikkeling van windmolens vanaf de eerste risicodragende fase. Ook geldt dat financiële participatie eerlijk, eenvoudig en evenwichtig moet zijn vormgegeven.
    a. Kunt u deze eis uit het Regioplan toelichten?
    b. Hoe ziet u de rol van de overheid met betrekking tot financiële participatie bij windenergie?
    c. Windkoepel Groen heeft financiële participatie in projectgebied Groen invulling gegeven door middel van Windshare. Windshare is opgericht om participatie mogelijk te maken voor inwoners van het buitengebied die niet tot de initiatiefnemers behoren. Voor zover nog niet aan de orde gekomen, hoe kijkt u aan tegen Windshare?

Afsluitend

14. Ons onderzoek gaat over *de rol van de provincie* in het participatieproces bij Windpark Hanze. Zijn er zaken, voor zover nog niet aan de orde gekomen, die de provincie anders of beter had kunnen doen in dit proces?

15. Zijn er nog zaken die u ons mee wilt geven? Heeft u nog suggesties voor het onderzoek?

Van: [redacted]
Aan: Leen Verbeek
Cc: [redacted]
Onderwerp: (ddm) FW: dossier windpark Hanze
Datum: maandag 26 april 2021 10:03:53
Bijlagen: image001.png
8. Aanbiedingsbrief bij de rapportage over de bemiddeling tussen WPH bv.pdf
1. DOCUVITP-#2243958-v1-Melding_WSZL_aangaan_samenwerking_met_Vereniging_Windpark_Hanze_-_realiseren_windpark.pdf
2. Motie 5 - SGP, FvD, CDA, CU, 50PLUS - Ontwerp R.I.P. Windplan Groen (participeren).pdf
3. Consensusdefinitief 16-9-2019 getekend16092019.pdf
3. DOCUVITP-#2471448-v7-Voortgang_Windplan_Groen.pdf
Brief voortgang gebiedscommissie Windpark Hanze.msg
6. Opdr WPH VOWH HT.pdf
7. Raportage bemiddeling tussen WPH b.v en VOWPH.pdf
image002.png
image004.jpg

Hoi Leen

Ik begreep van Jop dat je hier nog naar op zoek was.

Groet [redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 24 februari 2021 22:46
Aan: Leen Verbeek <[redacted]@flevoland.nl>
CC: Jop Fackeldey <[redacted]@flevoland.nl>
Onderwerp: dossier windpark Hanze

Beste Leen

Op verzoek van Jop stuur ik je hierbij een toelichting op de situatie rondom windpark Hanze. Iets minder beknopt dan ik zelf wilde, maar heb het ook gebruikt om voor mezelf de film weer even af te spelen. Ik hoop dat het voldoende is om een beeld te vormen. Als er vragen zijn hoor ik het uiteraard graag.

Situatieschets
In het voorjaar van 2019 doorloopt windplan Groen na jarenlange voorbereiding een voorbereidingsprocedure voor het verkrijgen van vergunningen en een bestemmingsplan. Het is in de tijd van informatieavonden en ontwerp-vergunningen dat omwonenden van het windpark Hanze (1 van de 11 deelparken binnen windplan Groen → in kaartje hiernaast aangeduid met Hoge Vaart Noord en Hondtocht Noord) aan de bel trekken bij gemeente en provincie. Ze zijn niet tevreden over de participatiemogelijkheden. Daar waar andere omwonenden in hetzelfde projectgebied rechtstreeks risicodragend mogen mee-investeren, kunnen omwonenden dit wel via Windshare (Dit is een vereniging speciaal opgericht voor bewoners en ondernemers zonder grondposities en saneringswindmolens van de projectgebieden uit het Regioplan. In 2016 heeft Windshare een aantal enquêtes uitgezet om de gewenste omvang van de participatie van de windparken te kunnen bepalen. Aan de hand van de uitkomsten heeft Windshare met de Windkoepel afspraken gemaakt over een participatie-aandeel in de verschillende parken die deel uitmaken van Windplan Groen). Hoewel deelname via Windshare hetzelfde rendement oplevert blijft bij omwonenden het gevoel bestaan dat de aandeelhouders van windpark Hanze beter af zijn omdat dit windpark ook afspraken heeft gemaakt met het Waterschap Zuiderzeeland (De samenwerking bestaat uit het verstrekken van een achtergestelde lening van € [redacted] voor de ontwikkeling en realisatie van Windpark Hanze tegen een marktconform rentepercentage. Daarvoor ontvangt Waterschap Zuiderzeeland een aandeel in het windpark ter grootte van 40 GWh, bijpassende zeggenschap en een gereduceerd winstrecht. Dit aandeel komt qua omvang overeen met de te compenseren C02-uitstoot van het waterschap zie voor meer info bijlage 1). Omwonenden zijn ook ontevreden over de hoogte van de omgevingsvergoeding en het gehele communicatieproces tijdens de planvorming.

In het kader van het beleid voor windenergie moesten wij beoordelen of er mogelijkheden voor participatie worden geboden en of deze participatie "open, eerlijk en evenwichtig" is

georganiseerd. Dit doen we op hoofdlijnen: Wij gaan als provincie over de ruimtelijke ordening en kunnen/mogen in dat kader ook niet in de markt treden. Wij hebben daarom beoordeeld en aangegeven dat wordt voldaan aan het beleid omdat er voldoende gelegenheid voor ontwikkelingsparticipatie (via Windshare) is aangeboden en dat over de aandelen van Windshare dezelfde rendementen zijn afgesproken. Hoewel we ons niet in detail konden mengen in de participatie-afspraken konden we ons wel inspannen voor een goede onderlinge verstandhouding tussen partijen en daarmee het draagvlak voor de windplannen. In dat kader is daarom wel bemiddeling aangeboden. Bewoners waren toen al in gesprek met [redacted] en [redacted]

In mei 2019 hadden de omwonenden ook de statenleden opgezocht. Dit mondde uit in een motie (zie bijlage 2). In de motie hebben PS aan GS opgedragen om een uiterste inspanning te plegen om in het gebied te komen tot maximaal draagvlak en gelijkwaardige participatie. Ter uitvoering hebben GS [redacted] gevraagd hun werkzaamheden in opdracht van de provincie voort te zetten. In de tijd van dit bemiddelingstraject moesten GS het projectplan voor windplan Groen nog goedkeuren. Hierbij moest ook rekening worden gehouden met de ingebrachte motie. Nadat de druk al behoorlijk was opgebouwd zijn partijen uiteindelijk in september 2019 het zogenoemde consensusdocument (zie bijlage 3) overeenkomen. In het door alle partijen ondertekende document is afgesproken dat "*het advies van de bemiddelaars kan dienen als uitgangspunt waarbij, binnen de contouren van het advies, naar oplossingen wordt gezocht voor wat betreft de aangereikte thema's*". Het belangrijkste thema betreft thema 9: "*het direct en volledig participeren*". De bemiddelaars adviseren hiervoor ruimte te bieden tussen de 3,8 en 10%.

Met dit gezamenlijke vertrekpunt en overige afspraken in het consensusdocument hebben GS besloten dat aan de opdracht van de Staten was voldaan. Dat er in elk geval het maximale resultaat was bereikt binnen de gegeven mogelijkheden. Het projectplan werd kort erna goedgekeurd zodat vergunningen verleend konden worden en er op tijd subsidie kon worden aangevraagd. Van de afspraken werd mededeling gedaan naar de staten (zie bijlage 4)

Onderdeel van de afspraken uit het consensusdocument was het inrichten van een gebiedscommissie. Een groep bestaande uit vertegenwoordigers van omwonenden en de initiatiefnemers die elkaar over en weer informeren over de voortgang van het project. Als eerste stap van de uitwerking van het consensusdocument zouden de partijen een onafhankelijk voorzitter gaan aanwijzen. Al snel klopten de omwonenden bij ons aan omdat zij hulp zochten bij het aanwijzen van de voorzitter. Er was nog onvoldoende vertrouwen in elkaar om de suggesties van de ander te kunnen omarmen. In november 2019 heeft Jop Fackeldey de gesprekken begeleid waarin omwonenden en windpark Hanze gezamenlijk [redacted] hebben aangewezen als onafhankelijke voorzitter.

[redacted] start in november 2019 met zijn opdracht. Partijen hebben de provincie verzocht of zij de kosten van de onafhankelijke voorzitter wilden vergoeden. De provincie gaat hier in mee als [redacted] regelmatig terugkoppelt over de voortgang.

[redacted] geeft vanaf het allereerste begin aan dat er zeer weinig onderling vertrouwen is. Verslagen worden woordelijk vastgelegd, over de vergaderlocatie kan al gedoe ontstaan. Ook Corona helpt niet om het vertrouwen op te bouwen. [redacted] gaat wel gestaag door en vraagt de partijen beiden een voorstel uit te werken over de participatie en vergoedingen. Hoewel de voorstellen worden uitgebracht komt [redacted] eind augustus 2020 bij ons terug omdat hij tegenwerking ervaart (zie bijlage 5). Zijn vragen om een toelichting/onderbouwing van de economische waarde van het windpark Hanze worden afwijzend beantwoord. Daarnaast vraagt hij zich of er überhaupt mandaat bij windpark Hanze bestaat voor het uitbrengen van een voorstel.

Als reactie op de brief van [redacted] heeft Jop gesprekken gevoerd met waterschap en de voorzitter van windkoepel Groen om duidelijk te maken dat hij uitgaat van een commitment van alle partijen. Richting [redacted] is de suggestie gedaan om [redacted] in te schakelen om de partijen als onafhankelijke inhoudelijke deskundige te helpen bij het bespreken van de voorstellen. In november 2020 stemmen alle partijen in om [redacted] inderdaad als inhoudelijk deskundige een dringend advies uit te laten brengen over participatiemogelijkheden (zie bijlage 6 voor zijn opdracht).

Op 1 februari j.l. heeft [redacted] zijn advies uitgebracht (zie bijlagen 8 en 9). In het advies wordt voorgesteld om een basis-omgevingsvergoeding uit te keren met daarbovenop een kapitaal-inleg via een achtergestelde lening. Hoewel dit wel door het windpark Hanze wordt omarmt is dit bij omwonenden in het verkeerde keelgat geschoten. Ze constateren dat het vertrekpunt van direct en volledig participeren uit het consensusdocument verlaten is. Zij hadden op

aandeelhouderschap en zeggenschap gerekend en zien dit niet terug. In de laatste bijeenkomst van de gebiedscommissie van 9 februari hebben partijen dit naar elkaar uitgesproken en is afgesproken dat nog niemand de deur dichtgooit, maar dat er intern ruggespraak wordt gehouden en dat [redacted] onderzoekt wat er nodig is om een brug te kunnen slaan. Ondertussen heeft hij weer contact gezocht met Jop en heeft hij jou gevraagd een rol te vervullen.

Tot zover!

Bel of mail gerust als je vragen hebt,

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Provincie Flevoland
T 0320-[redacted]
M 06-[redacted]
E [redacted]@flevoland.nl
W www.flevoland.nl

[redacted]

logo

Opdracht ONTWIKKELING WINDPARK HANZE, OOSTELIJK FLEVOLAND
“GEBIEDSCOMMISSIE WINDPARK HANZE”
[redacted], voorzitter.

FORMULERING VAN DE OPDRACHT AAN [redacted] TE BANT, OM TE BEMIDDELEN TUSSEN DE PARTIJEN WPH BV EN VOWPH, SAMENWERKEND IN DE ‘GEBIEDSCOMMISSIE WINDPARK HANZE’.

Het hoofddoel van de taakopdracht aan de [redacted] is, te komen tot haalbare en acceptabele voorstellen gericht op vergroting van het draagvlak voor Windpark Hanze bij omwonenden. Deze voorstellen zullen in ieder geval gaan over de wijze waarop zo mogelijk een vervolg kan worden gegeven aan het komen tot een vorm van participatie vanuit omwonenden en over een zgn. omgevingsregeling.
Voorstellen zullen zo goed als mogelijk passend worden gemaakt in het licht van:
. de door de [redacted] uitgebrachte rapportage
. het daaraan toegevoegde en getekende consensusdocument
. het provinciale beleid (o.a. regioplan)
. het Rijksinpassingsplan Windplan Groen
. over deze onderwerpen binnen de Windkoepel Groen gemaakte afspraken.
De voorstellen zullen het karakter hebben van een dringend advies.

De actuele situatie bij aanvang van de bemiddelaar:
———————————————————

Binnen de ‘Gebiedscommissie Windpark Hanze’ is het tot nu toe niet gelukt om voor bovengenoemde onderwerpen een gedragen oplossing te vinden. [redacted] wordt gevraagd om via genoemde taakopdracht het proces te ondersteunen en een positieve uitkomst te bevorderen.

De werkwijze en de aanpak en de te nemen stappen voor bemiddeling door [redacted]:
———————————————————————————————————————

*De bemiddelaar, [redacted] werkt zelfstandig in vertrouwelijkheid jegens alle partijen, en valt organisatorisch onder verantwoordelijkheid van de voorzitter van de gebiedscommissie, en zijn inzet wordt gesteund door alle betrokken partijen.
De geheimhoudingsverklaring is door hem inmiddels getekend.

*Met de kerngroep-leden van beide partijen is een voorbereidingsgesprek geweest waarbij de werkwijze en aanpak doorgesproken is.
Voor deze werkwijze en vertrouwelijke aanpak zullen de huidige leden van de kerngroep vooreerst de gesprekspartners voor [redacted] zijn.
Voor latere vervolgstappen in de kerngroep kunnen partijen indien zelf gewenst andere personen inzetten.
Allen hebben ingestemd met het beschikbaar stellen aan hem, door de voorzitter, van alle beschikbare gegevens gedeeld in de kerngroep tot heden.

Ook zal elke partij in de persoonlijke gesprekken met [redacted] alle noodzakelijke extra informatie, financiële gegevens en onderbouwingen etc. beschikbaar stellen.
Deze informatie wordt door hem strikt persoonlijk gehouden voor zijn werk en oordeelsvorming en zal niet worden gedeeld met anderen.
Beide partijen hebben benadrukt in de opdracht ook de opzet van een omgevingsregeling te willen betrekken.
Rechtstreekse communicatie over de vorderingen kan door [redacted] zo nodig met de beide achterbannen, zijnde resp. de aandeelhouders en omwonenden plaatsvinden.

De belangrijke stappen:

De risicodragende participatie door omwonenden in WPH bv
———————————————————————————

[redacted] verdiept zich in de gedane voorstellen van beide partijen die op 30 juli gedeeld zijn in formele kerngroep vergadering.

Hij krijgt in de persoonlijke gesprekken alle noodzakelijke cijfermatige onderbouwingen en de redeneerlijn hoe er gekomen is tot de waardebepalingen in de voorstellen.
Bij zijn beeldvorming kijkt hij ook goed naar het draagvlak bij beide achterbannen, dus huidige aandeelhouders en de organisatie opzet omwonenden
Ook kijkt hij naar de relatie met het regioplan, windkoepel groen, de overheden en het genoemde consensus document.
Op basis van deze beeldvorming, ondersteund door een ‘rekenmeester door hem te betrekken’ zal de [redacted] komen tot een oordeel en een conclusie.

Dat zal uitmonden in een “dringend advies” met een door de heer Tiesinga aanvaardbare geachte uitkomst voor beide partijen, of door onoverbrugbare verschillen noodzakelijk te nemen vervolg stappen.

Opzet Omgevingsregeling

Op verzoek van beide partijen zal [redacted] zich ook verdiepen in de wederzijdse gedane voorstellen, die ook op 30 juli in document ter vergadering besproken zijn.
Voor een passende Omgevingsregeling probeert hij met een evenwichtig voorstel te komen dat dan de basis is voor afrondende onderhandelingen onder leiding van hem.
Daarbij geld ook de beoordeling marktconformiteit binnen windplannen binnen het regioplan.
Ook hier zullen beide partijen [redacted] informeren over het draagvlak bij de achterbannen voor de regeling.
Dit zal leiden tot een voor partijen dringend advies.

Windshare

Op verzoek van beide partijen zal de heer Tiesinga ook een afzonderlijk advies geven over de relatie participatie in WPH bv en deelname zelfde ondernemers/omwonenden in Windshare.

Tenslotte

Zoals bekend zullen de dringende adviezen die het resultaat zijn van dit proces voor besluitvorming worden voorgelegd aan de aandeelhouders van WPH BV en de leden van de VOWH.

De heer Tiesinga bepaalt welke procedurele zaken hij tussentijds noodzakelijk acht te bespreken met de voorzitter om de voortgang te bevorderen.

De heer Tiesinga zal werken op uurtariefbasis en de noodzakelijke inzet kan volledig gedeclareerd worden, en na goedkeuring door de voorzitter gefactureerd worden bij de Provincie Flevoland in aanvulling op de al gemaakte afspraken vergoeding inzet Gebiedscommissie.

Voor akkoord, 5 november 2020

Bemiddelaar,	Voorzitter,	Directie,	Bestuur,
[redacted]	[redacted]	[redacted]	[redacted]

Van: [redacted] namens Jop Fackeldey
Aan: [redacted]@live.nl"; "[redacted]@wielinkbv.nl"; "[redacted]@solcon.nl"; "[redacted]@zuiderzeeland.nl"; "[redacted]@windparkhanze.nl"; "[redacted]@solcon.nl"; "[redacted]@zuiderzeeland.nl"; "[redacted]@hotmail.com"; [redacted]@gmail.com"; [redacted]@gmail.com"; "[redacted]@hotmail.com"; [redacted]@gmail.com"; [redacted]@gmail.com"; [redacted]@gmail.com"
Cc: Leen Verbeek [redacted]
Onderwerp: Uitnodiging gesprekken
Datum: maandag 15 maart 2021 15:31:25

Geachte allemaal,

Op 26 februari heeft [redacted] mij bericht dat het in de Gebiedscommissie Windpark Hanze niet mogelijk is gebleken overeenstemming te bereiken over de participatiemogelijkheden voor omwonenden. In zijn schrijven doet hij verslag van het doorlopen traject en constateert hij dat hij als voorzitter geen ruimte meer ziet voor een wederzijds gedragen oplossing. Nadat ik kennis heb genomen van deze brief heb ik gesproken met [redacted], Leen Verbeek, [redacted] (samen met [redacted]) en [redacted]. De brief en gesprekken brengen me tot het volgende:

In de eerste plaatst betreur ik het dat dit het resultaat is van de maandenlange onderhandelingen en inspanning van u allen. Gezien de strekking van het consensusdocument had ik goede hoop dat u tot overeenstemming zou komen. Deze uitkomst betekent echter aan beide kanten verlies en doet afbreuk aan het maatschappelijk draagvlak voor windenergie.

In de tweede plaats moet ik Provinciale Staten informeren omdat er over deze kwestie een motie is aangenomen. Voordat ik dat doe wil ik u allen uitnodigen voor een tweetal gesprekken onder onafhankelijke leiding van de Commissaris van de Koning. Het is niet de bedoeling een derde bemiddelingsproces te beginnen. Doel van de gesprekken is wel om nog een laatste maal elkaars belangen en beschikbare oplossingen te delen. Op deze manier wil ik kunnen vast stellen dat al het mogelijke is gedaan en ook alle mogelijke alternatieven zijn besproken om het draagvlak in het gebied te vergroten. In het eerste gesprek zal het gaan om de belangen en oplossingen. In het tweede gesprek trekken we conclusies.

Ter voorbereiding op de gesprekken wil ik me nader laten informeren over de besproken en evt. nog alternatieve oplossingen. Mogelijk kom ik daarover nog met een aantal vragen bij u terug. Deze informatie neem ik mee naar het eerste gesprek.

Ik vertrouw er op dat u allen meewerkt aan de gesprekken en zal het secretariaat vragen contact met u op te nemen voor het plannen van de afspraak.

Met vriendelijke groet,

Jop Fackeldey

Van: [redacted]
Aan: Leen Verbeek
Cc: Jop Fackeldey
Onderwerp: FW: Rapport inzake participatie
Datum: dinsdag 13 juli 2021 12:01:46
Bijlagen: image001.jpg
Rapport ValuePro inzake participatie Windpark Hanze - definitief 13-07-2021.pdf

---

Beste Leen

Ter info de rapportage van [redacted]. Ik heb hem gevraagd of hij nog een expliciet akkoord van beide partijen over hun eigen deel wil ophalen.

Daarnaast werd ik vanmorgen door de omwonenden gebeld met de boodschap dat er een misverstand is ontstaan over de beschikbaarheid van hun vertegenwoordiging ([redacted]). Deze kan morgen niet en pas over 2 wkn. Dit heb ik gelijk aan het windpark teruggekoppeld. Zij zeggen het jammer te vinden en zien nu 2 scenario's.
1) of ze regelen nog snel iets voor morgen en dan lukt het om het rapport [redacted] als plan B achter de hand te houden.
2) de gesprekken worden begin augustus voortgezet. Als ze er niet uitkomen, is het rapport [redacted] niet meer uitvoerbaar voor de Final Close.

Deze reactie heb ik weer teruggekoppeld aan de omwonenden. Zij voelen zich hiermee onder druk gezet, verwijzen naar het verleden (windpark heeft altijd vertraagd en nu vragen ze 1x om 2 wkn uitstel) en verklaren dat het windpark toch niks wil. Ik heb aangegeven dat het aan hun is wat ze hiermee doen. De omwonenden gaan nu in overleg om te kijken of er toch iets mogelijk is en koppelen dit zsm terug

Ik heb geen stelling genomen over de situatie, maar beiden vragen er wel om. Windpark vraagt dat de provincie uitspreekt dat het overleg moet doorgaan. Omwonenden vraagt het tegenovergestelde en wil de afspraak vasthouden dat het windpark nog niet met [redacted] gaat lopen. Mijn inschatting is dat we daar vandaan moeten blijven, maar misschien moeten we het er ook nog even over hebben zo.

Groet [redacted]

Van: [redacted] | ValuePro <jdeheer@valuepro.nl>
Verzonden: dinsdag 13 juli 2021 09:52
Aan: [redacted] <[redacted]@flevoland.nl>
CC: [redacted] - Windpark Hanze <[redacted]@windparkhanze.nl>; [redacted]@live.nl>
Onderwerp: Rapport inzake participatie

Beste [redacted]

Bij deze de rapportage, die ik ook stuur naar Gerrit de Regt en Stephen Salomons (zie CC).

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Van: Griffie
Aan: Griffie
Onderwerp: Lijst ingekomen stukken - week 10
Datum: donderdag 10 maart 2022 16:11:03
Bijlagen: image001.png

Geachte Statenleden,

Hierbij ontvangt u de Lijst van Ingekomen Stukken van **week 10** inclusief de hyperlinks naar de documenten Kijk ook eens naar de LIS stukken 2, 4, 6 en 14 Deze hebben een afdoeningsadvies dat relevant kan zijn voor de behandeling in de commissie of PS

Nummer	1.
Registratienummer	2928781
Afzender	College van Gedeputeerde Staten (portefeuillehouder de heer De Reus)
Omschrijving	Mededeling m b t Deltaplan Noordelijk Nederland, deel B
Advies	T k n u heeft deze mededeling reeds per e-mail ontvangen op 8 maart 2022
Commissie	EMS

Nummer	2.
Registratienummer	2887013
Afzender	College van Gedeputeerde Staten (portefeuillehouder de heer Fackeldey)
Omschrijving	Mededeling m b t Bemiddeling tussen Windpark Hanze en omwonenden n a v motie PS
Advies	T k n De motie van PS van mei 2019 waar de mededeling naar verwijst is afgevoerd door PS op 18 december 2019
Commissie	RND

Nummer	3.
Registratienummer	2924991
Afzender	College van Gedeputeerde Staten (portefeuillehouder de heer Appelman)
Omschrijving	Mededeling m b t Vaststelling Nadere regels subsidiering duurzame inrichting bedrijventerrein Port of Urk
Advies	T k n
Commissie	RND & EMS

Nummer	4.
Registratienummer	2919445
Afzender	College van Gedeputeerde Staten (portefeuillehouder de heer Rijsberman)
Omschrijving	Mededeling m b t Rapportage toezichthouder Batavialand
Advies	T k n Aan de benoeming van de toezichthouder lag een motie van PS ten grondslag die op 7 december 2016 door PS werd aangenomen
Commissie	EMS

Nummer	5.
Registratienummer	2925756
Afzender	College van Gedeputeerde Staten (portefeuillehouder de heer Hofstra)
Omschrijving	Mededeling m b t Tijdelijk aanhouden extern salderen stikstof voor Overijsselse gebieden
Advies	T k n
Commissie	RND

Nummer	6.
Registratienummer	2923335
Afzender	College van Gedeputeerde Staten (portefeuillehouder de heer Appelman)
Omschrijving	Mededeling m b t Feitenrelaas datacenters
Advies	T k n Deze informatie is ook toegevoegd aan de beeldvormende sessie RND van 23 maart a s
Commissie	RND

Nummer	7.
Registratienummer	2922133
Afzender	College van Gedeputeerde Staten (portefeuillehouder de heer Fackeldey)

Omschrijving	Mededeling m.b.t. Voorlopige vaststelling Gebiedsagenda Ermelo, Harderwijk en Zeewolde
Advies	T.k.n.
Commissie	EMS

Nummer	8.
Registratienummer	2922983
Afzender	College van Gedeputeerde Staten (portefeuillehouder de heer Appelman)
Omschrijving	Mededeling m.b.t. Informatie naar aanleiding van interpellatiedebat op 26 januari 2022
Advies	T.k.n. N.a.v. het interpellatiedebat over Datacenter Zeewolde van 26 januari jl.
Commissie	RND

Nummer	9.
Registratienummer	2928249
Afzender	College van Gedeputeerde Staten (portefeuillehouder de heer Fackeldey)
Omschrijving	Mededeling m.b.t. Toekenning subsidie preventiecoalitie Flevoland
Advies	T.k.n. Dit betreft programma Toekomstbestendige Gezondheidszorg
Commissie	EMS

Nummer	10.
Registratienummer	2925058
Afzender	College van Gedeputeerde Staten (portefeuillehouder de heer Fackeldey)
Omschrijving	Mededeling m.b.t. Snel internet Buitengebied Flevoland
Advies	T.k.n.
Commissie	RND

Nummer	11.
Registratienummer	2927252
Afzender	College van Gedeputeerde Staten (portefeuillehouder de heer Verbeek)
Omschrijving	Reactie CdK situatie Oekraïne
Advies	T.k.n. u heeft deze beantwoording reeds per e-mail ontvangen op 4 maart 2022
Commissie	EMS

Nummer	12.
Registratienummer	2925610
Afzender	College van Gedeputeerde Staten
Omschrijving	Beantwoording schriftelijke vragen – DENK – Bewakingscamera's
Advies	T.k.n. u heeft deze beantwoording reeds per e-mail ontvangen op 9 maart 2022
Commissie	EMS

Nummer	13.
Registratienummer	2929128
Afzender	Regio Zwolle
Omschrijving	Informatienota Begroting 2022
Advies	T.k.n.
Commissie	EMS

Nummer	14.
Registratienummer	2929353
Afzender	Randstedelijke Rekenkamer (RRK)
Omschrijving	Onderzoeksopzet Fietsbeleid
Advies	T.k.n. Mocht u na het lezen van de onderzoeksopzet vragen en/of opmerkingen hebben, dan kunt u deze voor 30 maart aan de Rekenkamer kenbaar maken
Commissie	EMS

Tevens maken wij u er graag op attent dat de Kabinet besluitenlijst van de GS-vergadering ter inzage ligt bij het secretariaat van de griffie
Op deze niet-openbare besluitenlijst rust geheimhouding
De besluitenlijst van **1 maart 2022** staat vanaf heden tot uw beschikking

Met vriendelijke groet,

Statengriffie Provincie Flevoland
griffie@flevoland.nl
0320 – [redacted]

Bezoek ook onze website stateninformatie.flevoland.nl

ELKE REGIO TELT!

EEN NIEUWE AANPAK VAN VERSCHILLEN TUSSEN REGIO'S

MAART 2023

Raad voor de leefomgeving en infrastructuur

RAAD VOOR HET OPENBAAR BESTUUR

Raad Volksgezondheid & Samenleving

Raad voor de leefomgeving en infrastructuur

De Raad voor de leefomgeving en infrastructuur adviseert over de duurzame ontwikkeling van de leefomgeving en infrastructuur.

Samenstelling Rli

Jan Jaap de Graeff, voorzitter
Pallas Agterberg
Jeanet van Antwerpen
Niels Koeman
Jantine Kriens
Emmy Meijers
Jeroen Niemans
Krijn Poppe
Karin Sluis
Hanna Tolsma
Erik Verhoef
André van der Zande
Junior-raadsleden
Joris van den Boom
Yourai Mol
Ron Hillebrand, secretaris

Raad voor het Openbaar Bestuur

De Raad voor het Openbaar Bestuur adviseert over de inrichting en het functioneren van het openbaar bestuur, en de beleidsmatige aspecten van financiële verhoudingen tussen Rijk, gemeenten en provincies.

Samenstelling ROB

Han Polman, voorzitter
Katrien Termeer, vicevoorzitter
Angelique Berg
Martiene Branderhorst
Frank Hendriks
Frank van Ommeren
Daan Roovers
Huri Sahin
Peter Verheij
Kees Jan de Vet
Peter Wilms
Gerber Nijendaal, plv. secretaris

Raad voor Volksgezondheid & Samenleving

De Raad voor Volksgezondheid & Samenleving inspireert en adviseert over hoe we morgen kunnen leven & zorgen.

Samenstelling RVS

Jet Bussemaker, voorzitter
Godfried Bogaerts
Erik Dannenberg
Pieter Hilhorst
Hafez Ismaili M'hamdi
Marleen Kraaij-Dirkzwager
Bas Leerink
Ageeth Ouwehand
Floortje Scheepers
Martijn van der Steen
Stannie Driessen, secretaris

INHOUD

SAMENVATTING 5

1 INLEIDING 11
1.1 Aanleiding 11
1.2 Drie adviesraden, één advies 14
1.3 Vraagstelling van dit advies 15
1.4 Aanpak 15
1.5 Afbakening 17
1.6 Leeswijzer 18

2 ANALYSE VAN VIJF REGIO'S 19
2.1 Gemeten verschillen in brede welvaart 19
2.1.1 Gezondheid 19
2.1.2 Vertrouwen in instituties 20
2.1.3 Inkomen en arbeidsparticipatie 20
2.1.4 Bereikbaarheid van voorzieningen 21
2.1.5 Kwaliteit van de leefomgeving 22
2.2 Resultaten van verdiepende gesprekken in de regio's 23
2.2.1 Stapeling van verschraling 23
2.2.2 Te weinig structurele aandacht voor de regio's 24
2.2.3 Afwezigheid rijksoverheid 24
2.2.4 Specifieke risico's van grensligging 27
2.2.5 Positieve bijdrage van sociale binding en netwerken 28

3 STEUN VOOR REGIO'S VANUIT RIJK EN EU 31
3.1 Rijksinvesteringen in regio's 31
3.1.1 Uitkeringen vanuit Gemeentefonds 31
3.1.2 Investeringen in economische structuur, groei en bereikbaarheid 34
3.1.3 Vestiging van (semi)publieke instellingen en diensten 34
3.1.4 Vestiging van (semi)publieke instellingen en diensten 36
3.1.5 Bevordering van brede welvaart in de regio 37
3.2 EU-investeringen in regio's 38
3.2.1 EU-beleid gericht op verkleining van regionale verschillen 38
3.2.2 Europese subsidies voor regionale projecten 40
3.3 Slotsom 40

4 CONCLUSIES 41
4.1 Te weinig oog in rijksbeleid voor sociaal belang van voorzieningen in regio's 42
4.2 Kansen van 'perifere' gebieden belemmerd door beleidsfocus op sterke regio's 44
4.3 Rijksondersteuningsprogramma's voor regio's te kort van duur en te kleinschalig 46
4.4 Onvoldoende aandacht voor specifieke opgaven in grensregio's 47
4.5 Gezag rijksoverheid in regio's onder druk 48

5 AANBEVELINGEN 49
5.1 Nieuw perspectief nodig: beleid waarin elke regio telt 49
5.2 Onze aanbevelingen in beeld 50
5.3 Onze aanbevelingen nader uitgewerkt 52
5.3.1 Herijk de reguliere beleids- en investeringslogica van het Rijk 52
5.3.2 Investeer in langjarige programma's voor regionale ontwikkeling 54
5.3.3 Werk aan vitale relatie tussen regio's en rijksoverheid 56
5.4 Tot slot 59

INHOUDELIJKE BIJLAGEN 60

1 REGIONALE BREDE WELVAART: INDICATOREN EN REGIONALE CIJFERS 60
Kenmerken van brede welvaart 60
Regionale brede welvaart in cijfers 62
Invloed van regionale bevolkingskrimp, economie en overheidsbeleid 69

2 GESPREKKEN IN VIJF VOORBEELDREGIO'S 70
Beschikbaarheid van woningen en werk 70
Beschikbaarheid van voorzieningen 72
Sociale binding en saamhorigheid 75
Rol van rijksoverheid en rijksbeleid 76

3 GELDSTROMEN VANUIT RIJK EN EU NAAR DE REGIO'S 78
Rijksinvesteringen in structuurversterking 78
EU-financiering voor Nederlandse regio's 83

4 MODEL VOOR GELIJKWAARDIG PARTNERSCHAP 88

LITERATUUR 89

BIJLAGE 96

TOTSTANDKOMING ADVIES 96

SAMENVATTING

Regionale welvaartsverschillen

Hoewel Nederland relatief klein is, kent ons land aanzienlijke regionale verschillen. Die verschillen zijn er in landschappelijk en cultureel opzicht, maar ook als het gaat om de kansen die mensen hebben om een passende baan te vinden, om onderwijs te volgen op een goed bereikbare locatie en om gezond oud te worden. Bepaalde gebieden in Nederland, veelal gelegen buiten de economische centrumgebieden, hebben te maken met een stapeling van achterstanden op één of meer aspecten. Deze situatie is niet nieuw, maar de ongelijkheid neemt de laatste jaren verder toe.

Doordat de bedrijvigheid zich nu voornamelijk concentreert in economische kerngebieden zoals de Randstad en de regio Eindhoven, geldt datzelfde voor de werkgelegenheid, het aanbod van diensten en voorzieningen enzovoort. In de regio's buiten de economische kerngebieden is het vaak rustiger en is er vaak meer ruimte. Dat laatste maakt deel uit van de charme van die gebieden; het wordt als zeer positief ervaren. Deze positieve waardering weegt echter steeds minder op tegen de gegroeide verschillen in brede welvaart en negatieve ontwikkelingen die elkaar versterken. Essentiële voorzieningen in de regio's brokkelen gelijktijdig af: basisscholen gaan dicht, huisartspraktijken verdwijnen, winkels sluiten hun deuren, bushaltes worden opgeheven. Deze neerwaartse spiraal van verschraling heeft verstrekkende gevolgen voor het gemeenschapsleven in een regio. De leefbaarheid van dorpen, buurten en gemeenschappen komt onder druk te

staan en dit leidt in diverse regio's tot achterstanden. Dit betreft onder meer verschillen in gezondheid (de gemiddelde levensverwachting is in sommige gebieden zeven jaar lager dan elders) en de hoogte van het gemiddelde inkomen. Ook is de beschikbaarheid van culturele voorzieningen, openbaar vervoer en ontmoetingsplekken in bepaalde regio's onder de maat.

Een deel van deze regionale achterstanden vinden wij principieel niet te rechtvaardigen omdat ze de kansen van mensen op een gezond leven en op deelname aan de samenleving beperken. Maar ook voor Nederland als geheel vormen deze regionale achterstanden en verschillen een probleem omdat de realisatie van allerlei nationale doelstellingen – denk aan de noodzakelijke transities in onder meer het energiesysteem, de landbouw en de economie – overal in Nederland opgepakt moet worden. Nederland kan zich deze achterstanden simpelweg niet veroorloven.

Het bestaan van dergelijke onwenselijke verschillen in regionale brede welvaart vormde voor drie onafhankelijke adviesraden aanleiding om hierover gezamenlijk te adviseren: de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli), de Raad voor Volksgezondheid & Samenleving (RVS) en de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB). Wij zijn nagegaan wat er aan de hand is: welke regionale verschillen bestaan er zoal, wat zijn de oorzaken ervan en hoe ervaren mensen in de regio's zelf de verschillen? Daarop volgde de vraag: wat moet daaraan worden gedaan en door wie?
We hebben het begrip 'brede welvaart' als graadmeter gebruikt. Brede welvaart omvat alles wat mensen van waarde vinden: niet alleen het besteedbaar inkomen, maar bijvoorbeeld ook gezondheid, onderwijs, milieu en leefomgeving, sociale verbondenheid, persoonlijke ontplooiing en veiligheid. Het doel van ons advies is om het kabinet te adviseren over wat zij kunnen doen (of laten) om ervoor te zorgen dat het overheidsbeleid in elke regio in Nederland ten goede komt aan de brede welvaart, niet alleen in de gebieden die het economisch voor de wind gaat.

Wat er leeft in de regio's
Om zicht te krijgen wat er leeft in regio's buiten de economische kerngebieden hebben wij vijf 'voorbeeldregio's' onderzocht: de Veenkoloniën, Parkstad Limburg, Twente, de Kop van Noord-Holland en Zeeuws-Vlaanderen. We hebben gesprekken gevoerd met bestuurders ter plaatse en met mensen die er wonen, werken of ondernemen. Een terugkerend punt in de gesprekken betrof de rol van de rijksoverheid. Veel mensen in de regio's voelen zich overgeslagen bij investeringen van het Rijk in de economie, de zorg, de infrastructuur, het openbaar vervoer, de culturele voorzieningen en het onderwijs. Ze hebben het idee dat de rijksoverheid niet goed begrijpt wat er in de regio speelt en te veel op afstand staat, ook letterlijk: tal van regionale vestigingen van overheidsdiensten zijn vertrokken of zelfs opgeheven. De landelijke overheid is hierdoor haar 'voelsprieten in de regio' kwijtgeraakt.
De mensen met wie wij spraken lieten ook weten dat de ondersteuning van regio's vanuit het Rijk niet toereikend is. Om de achterstanden op het gebied van onder meer gezondheid, onderwijs, bereikbaarheid en economische welvaart goed aan te pakken, is naar hun oordeel langdurige aandacht nodig. Maar de steunprogramma's van de rijksoverheid zijn kortdurend, incidenteel en van te beperkte omvang.

Het landelijke beleid maakt volgens onze gesprekspartners met name de sterke regio's sterker, met als onbedoeld gevolg dat andere regio's verzwakken. Dat is bijvoorbeeld te merken in regio's die grenzen aan Duitsland of België. De Haagse overheidsregels staan vaak het benutten van kansen aan de andere kant van de grens in de weg. Het lukt dan bijvoorbeeld niet om personeel aan te trekken van over de grens of om op te boksen tegen 'concurrentie' in het leerlingenvervoer. Ook tellen kansen van grensgebieden in de afwegingen bij bijvoorbeeld de aanleg van een openbaarvervoerverbinding amper mee.

Maakt de rijksoverheid de juiste keuzes?

Om zicht te krijgen op de aandacht die het Rijk heeft voor de regio's, hebben we in kaart gebracht hoeveel rijksgeld er bij de regio's binnenkomt. Het meeste geld is afkomstig uit het Gemeentefonds. Deze budgetten zijn vooral bedoeld voor het in stand houden van het lokale voorzieningenniveau en om zorg en ondersteuning te bieden aan inwoners. Via het Gemeentefonds wordt getracht verschillen tussen gemeenten te verkleinen, door gemeenten die te maken hebben met achterstanden een relatief grotere uitkering te geven. Voor structurele investeringen blijft weinig ruimte over.

Het Rijk investeert daarnaast ook zelf in regio's: in de realisatie van infrastructuur, ziekenhuizen, onderwijs- en onderzoeksinstellingen, woningbouwprojecten enzovoort. Ons is opgevallen dat deze rijksinvesteringen in de praktijk vooral ten goede komen aan de economische kerngebieden en stedelijke regio's in het land. Oftewel: aan gebieden waar volop kansen liggen, omdat ze zijn aangehaakt op de wereldeconomie. Deze investeringen maken krachtiger wat al krachtig is. Dat is een bewuste keuze van de rijksoverheid. De achterliggende aanname is dat het vergroten van welvaartsgroei in economisch sterke regio's, uiteindelijk ook profijt oplevert voor zwakkere regio's.

Maar is dat ook zo? Uit verschillende onderzoeken blijkt van niet. Terwijl de economische kerngebieden in Nederland de afgelopen decennia steeds sterker zijn geworden, hebben de regio's die al op achterstand stonden gestaag aandeel in de economische ontwikkeling verloren en zijn de achterstanden in brede welvaart niet minder geworden. Sterke regio's trekken regio's met achterstanden niet mee omhoog. Integendeel: deze worden juist zwakker, onder andere door het vertrek van jonge mensen en theoretisch opgeleiden. Een belangrijke aanname waarop het beleid van de rijksoverheid stoelt, klopt dus niet.

Belang van vertrouwen en betrokkenheid van burgers

De sterk gegroeide verschillen in diverse onderdelen van brede welvaart tussen regio's binnen en regio's buiten de economische kerngebieden van het land achten wij onwenselijk, deels omdat ze niet te rechtvaardigen zijn maar ook omdat ze voor Nederland als geheel een probleem vormen. Immers, wanneer brede welvaart structureel ongelijk is verdeeld, heeft dit onvermijdelijk consequenties voor het vertrouwen dat inwoners van minder bedeelde regio's hebben in de overheid en overheidsinstituties. Tekenen daarvan zijn op dit moment al zichtbaar. Veel mensen in de door ons onderzochte regio's herkennen zich nauwelijks meer in de rijksoverheid. Ze hebben het gevoel dat het Rijk geen recht doet aan wat zij belangrijk vinden en wat hun regio nodig heeft. Zij voelen zich niet gezien, laat staan begrepen. Op den duur kan een gebrek aan vertrouwen en betrokkenheid

van grote groepen burgers de democratische gemeenschap en het gezag van de Nederlandse overheid ondermijnen. Tegelijkertijd kan het de realisatie van allerlei nationale doelstellingen bemoeilijken – denk aan de noodzakelijke transities in onder meer het energiesysteem, de landbouw en de economie – en loopt de welvaartsgroei in de economische kerngebieden tegen de grenzen van leefbaarheid aan. Nederland kan zijn nationale problemen niet oplossen zonder de kracht en het potentieel van álle regio's.

Onze aanbevelingen

Wij denken dat het tijd is voor een evenwichtiger rijksbeleid met een sterkere oriëntatie op de regio. Dat vraagt ook om een gedragsverandering van besluitvormers: zij moeten in elke afweging gaan meewegen wat de consequenties zijn voor verschillende regio's. Dat zal niet gemakkelijk zijn omdat diep gewortelde patronen, routines en systemen verandering behoeven. Het is een proces van lange adem. En toch moet het. Het zal vast niet altijd in één keer goed gaan, maar de veranderingen moet wel *nu meteen* beginnen. Hiertoe doen we in dit advies een aantal concrete aanbevelingen. De belangrijkste zijn, in samengevatte vorm:

Herijk de reguliere beleids- en investeringslogica van het Rijk

Beleid en investeringskeuzes van de rijksoverheid moeten niet langer vanzelfsprekend leiden tot 'sterker te maken wat al sterk is'. De betekenis van keuzes van het Rijk voor de brede welvaart in regio's, zou veel beter doordacht moeten worden. Het gaat in de besluitvorming immers niet alleen om de economische kracht van het land, maar om een acceptabel niveau van brede welvaart in heel Nederland. Dat betekent dat overal tenminste een basis voor vitale gemeenschappen moet worden gegarandeerd, maar die basis zal niet in elke regio in Nederland hetzelfde eruit zien. Die is afhankelijk van de specifieke regionale structuur, het regionale karakter en de behoeften van bewoners. Om handen en voeten te geven aan deze veranderende investeringslogica, kan de rijksoverheid aansluiten bij de Code Interbestuurlijke Verhoudingen (Rijk, IPO, VNG & UvW, 2023) die expliciet bepaalt dat het Rijk inzicht moet geven in de regionale gevolgen van nationaal beleid.

Investeer in langjarige en substantiële programma's voor regionale ontwikkeling

Samenwerkende partijen in de regio's moeten een 'kansenagenda' maken voor de ontwikkeling van brede welvaart voor de lange termijn. Zij bepalen gezamenlijk inhoudelijke prioriteiten op basis van regiospecifieke kansen, behoeften en opgaven. De 'kansenagenda's' moeten ook aansluiten bij de aanpak van grote nationale en Europese opgaven voor de toekomst. Het Rijk moet op basis van de kansenagenda's langjarig extra financiële ruimte vrijmaken (dus boven op de reguliere budgetten) om ongewenste verschillen tussen regio's te verkleinen. Er zal altijd een onafhankelijke toets op bredewelvaartseffecten van die agenda's gedaan moeten worden. Zo'n langjarige investeringsstrategie zou een koerswijziging betekenen ten opzichte van de huidige strategie. Het Rijk beperkt zich vooralsnog tot het verstrekken van bijdragen voor korte periodes, bedoeld voor het repareren van achterstanden. De door ons voorgestelde langjarige en substantiële budgetten voor de ontwikkeling van brede welvaart zou het Rijk in principe

kunnen volgen voor alle regio's in Nederland. Maar wij vinden dat de prioriteit moet liggen bij de regio's die op dit moment sterk achterlopen.

Werk aan een vitale relatie tussen regio's en rijksoverheid
Een sterkere oriëntatie in het rijksbeleid op regionale ontwikkeling vraagt om een vitale relatie tussen rijksoverheid en regio's, zodat signalen uit de regio beter doorklinken op rijksniveau en Rijk en regio gemakkelijker met elkaar in gesprek komen. Wij noemen in dit advies verschillende mogelijkheden daarvoor en bevelen aan om daarin keuzes te maken.
Verder vinden wij dat de rijksoverheid bij de keuzes die worden gemaakt rond de sluiting of vestiging van instellingen, nadrukkelijker spreiding over het land zou moeten nastreven. Dat geldt voor kennis- en onderwijsinstellingen vanwege hun essentiële rol in regionale ecosystemen. Dat geldt voor rijksdiensten en zelfstandige bestuursorganen (zbo's). En dat geldt eveneens bij de aanpak van de grote nationale woningbouwopgave, die volgens ons deels moet worden verwezenlijkt door middel van kleinschalige woningbouwprojecten, gespreid over de regio's in het land.

Tot slot
Wij komen in dit advies tot de conclusie dat er sprake is van een stapeling van onwenselijke bredewelvaartsverschillen tussen regio's in Nederland. Wij vinden dat er daarom in de volle breedte van het overheidsbeleid meer aandacht en ruimte voor de structurele ontwikkeling van regio's nodig is. Alleen dan kan er sprake zijn van een toekomst met brede welvaart, in élke regio in Nederland.

AANBEVELINGEN
VOOR HET REALISEREN VAN BREDE WELVAART IN HEEL NEDERLAND
Richt Rijksbeleid op brede welvaart in álle regio's
Maak bundeling van budgetten mogelijk voor samenhangende oplossingen in de regio
Herijk reguliere beleids- en investeringslogica van het Rijk
Ontwikkel Kansenagenda's vanuit regio's voor grotere brede welvaart
Stel langjarige investeringsbudgetten beschikbaar
Investeer in langjarige programma's voor regionale ontwikkeling
Realiseer wederzijdse vertegenwoordiging van regio's op nationaal niveau
Werk aan modern spreidingsbeleid voor brede welvaart in alle regio's
Werk aan vitale relatie tussen regio's en rijksoverheid

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Hoewel Nederland relatief klein is, kent ons land aanzienlijke regionale verschillen. Die verschillen zijn er in landschappelijk en cultureel opzicht, maar ook als het gaat om de kansen die mensen hebben om een passende baan te vinden, om onderwijs te volgen op een goed bereikbare locatie en om gezond oud te worden. Bepaalde gebieden in Nederland, veelal gelegen aan de randen van ons land en buiten de economische centrumgebieden, hebben te maken met een stapeling van achterstanden op één of meer aspecten.

Er is bijvoorbeeld sprake van gezondheidsverschillen: de gemiddelde levensverwachting bij geboorte is in sommige regio's[1] maar liefst zeven jaar lager dan elders (RIVM, 2021). Deze verschillen in gezondheid zijn grotendeels het gevolg van uiteenlopende factoren die op een complexe manier op elkaar inwerken, zoals arbeidsmarkt, onderwijs, sociale zekerheid en leefomgeving (RVS, 2020b). De achterstanden betreffen onder meer de hoogte van het gemiddelde inkomen, de kwaliteit van de leefomgeving, de beschikbaarheid van publieke voorzieningen zoals onderwijs, zorg en openbaar vervoer en de werkgelegenheid. Ook de beschikbaarheid van culturele voorzieningen en ontmoetingsplekken is in bepaalde regio's minimaal en

1 Met regio bedoelen we in dit advies samenhangende gebieden die groter zijn dan een gemeente en kleiner dan een provincie.

het is daar lastig om actieve verenigingen te behouden. Dit soort onwenselijke verschillen tussen de regio's in ons land bestaan al decennialang. Hoewel de regionale verschillen in vergelijking met andere landen minder groot zijn, nemen de verschillen in Nederland wel steeds verder toe. Ook voor Nederland als geheel zijn deze regionale verschillen een probleem omdat alle Nederlandse regio's nodig zijn bij het aanpakken van grote vraagstukken zoals de stikstofproblematiek, de energie- en klimaatopgave, de veranderingen in de zorg en de tekorten op de woningmarkt.

Dit advies staat stil bij de aard en omvang van de regionale verschillen en achterstanden en heeft tot doel om bij te dragen aan een nieuwe aanpak van regionale verschillen in brede welvaart, om daarmee Nederland als geheel sterker te maken. Drie adviesraden hebben hiervoor hun krachten gebundeld: de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli), de Raad voor Volksgezondheid & Samenleving (RVS) en de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB). De drie raden besteedden eerder elk al aandacht aan het thema 'de regio' en 'regionale verschillen',[2] maar in dit advies brengen we de perspectieven van de drie raden samen.

Wij zijn op zoek gegaan naar wat er aan de hand is, welke verschillen er bestaan, wat de oorzaken ervan zijn en hoe mensen de verschillen ervaren. We hebben daarbij het concept 'brede welvaart' als graadmeter gebruikt. Brede welvaart omvat alles wat mensen van waarde vinden. Behalve om materiële welvaart gaat het ook om zaken als gezondheid, onderwijs, milieu en leefomgeving, sociale verbondenheid, persoonlijke ontplooiing en veiligheid (Evenhuis et al., 2020).

Tijdens de gesprekken die wij voor dit advies in verschillende regio's hebben gevoerd, viel ons op dat veel mensen aangaven dat ze hun regio koesteren vanwege de plezierige leefomgeving, de saamhorigheid en de regionale identiteit, maar dat zij tegelijkertijd teleurgesteld zijn in de overheid en instituties, omdat steeds meer voorzieningen verdwijnen uit hun omgeving. In deze regio's heerst het gevoel dat alle aandacht uitgaat naar andere – met name stedelijke – gebieden in het land. Het ongenoegen dat mensen ervaren betreft ook de gebrekkige vertegenwoordiging van het regionale perspectief in bijvoorbeeld landelijke politieke debatten en de geringe herkenbaarheid van regionale thema's in bijvoorbeeld landelijke kranten en bij de publieke omroep.

Het zojuist geschetste beeld toont overeenkomsten met bevindingen die zijn beschreven in de *Atlas van afgehaakt Nederland* (De Voogd & Cuperus, 2021) en het rapport *Regionaal maatschappelijk onbehagen* (Van den Berg & Kok, 2021). Ook in het recent in opdracht van het kabinet opgestelde rapport *Wat wel kan* signaleert Johan Remkes dat mensen in landelijke regio's meer en meer te maken hebben met verlies van voorzieningen en perspectief, en dat zij zich in de steek gelaten voelen door de overheid en zich niet meer in die overheid herkennen. Remkes verbindt hieraan ook een culturele component: "Mensen in landelijke gebieden ervaren een groeiend verschil

2 Zie onder meer het essay De regio als redding (RVS, 2022), het advies Geef richting, maak ruimte! (Rli, 2021c), de verkenning De som der delen (Rli, 2019) en het advies Rol nemen, ruimte geven (ROB, 2021a).

in culturele waarden" (Remkes, 2022, p. 18). Recent toonden ook landelijke politieke partijen aandacht voor regionale verschillen binnen Nederland.[3]

Geografisch gestapelde en elkaar versterkende achterstanden die mensen belemmeren in hun zelfredzaamheid en ontplooiingsmogelijkheden zijn naar ons oordeel niet te rechtvaardigen – niet in de huidige situatie, en al helemaal niet als de ongelijkheid blijft groeien. De toenemende regionale ongelijkheid is direct voelbaar in de regio's die het betreft, maar ook schadelijk voor Nederland als geheel. In de eerste plaats omdat deze ongelijkheid de 'ruimtelijke en politieke' gemeenschap die Nederland vormt, ondermijnt (Van den Berg & Kok, 2021). En in de tweede plaats omdat deze de effectieve aanpak van urgente nationale vraagstukken zoals de energietransitie, de woningbouwopgave en klimaatadaptatie compliceert. Om Nederland sterker uit de verschillende crises te laten komen zijn alle regio's nodig. Dit advies richt zich weliswaar op de situatie in regio's, maar het belang daarvan omvat héél Nederland.

De gegroeide en toenemende achterstanden zijn geen natuurfenomenen. Regionale verschillen ontstaan wel deels door autonome economische ontwikkelingen, maar tijdens ons onderzoek voor dit advies hebben we waargenomen dat ook keuzes van de rijksoverheid gewicht in de schaal leggen. Clustering van bedrijven bijvoorbeeld, ontstaat meestal op plekken waar de randvoorwaarden gunstig zijn, zoals de aanwezigheid van infrastructuur, kennis en arbeidskrachten. Op deze randvoorwaarden kan de overheid invloed uitoefenen, bijvoorbeeld door de keuze van bouwlocaties, de locaties van onderwijsinstellingen en de aanleg van (spoor)wegen.

Uiteindelijk zijn regionale achterstanden in belangrijke mate een product van nationaal beleid, deels onbedoeld, deels bedoeld. In de afgelopen decennia hebben beleidskeuzes van het Rijk er direct of indirect toe geleid dat er in diverse gebieden allerlei voorzieningen zijn verdwenen die voor mensen van waarde zijn, zoals de huisarts, de busverbinding, de bibliotheek, het lokale zwembad of de basisschool. Inmiddels staat ook het voortbestaan van vestigingen van voortgezet onderwijs, het middelbaar beroepsonderwijs en het hoger onderwijs in verschillende regio's steeds meer onder druk. De spoedeisende hulp, verloskunde en ziekenhuiszorg is eveneens op steeds grotere afstand van dorpen en woonkernen georganiseerd. Politiekantoren zijn gesloten en voor rechtspraak moeten mensen steeds vaker hun regio verlaten.

Het lijkt alsof ook de rijksoverheid zélf zich heeft teruggetrokken uit delen van Nederland. Regionale kantoren van de Belastingdienst zijn opgeheven en regionale diensten zoals Rijkswaterstaat zijn opgeschaald naar grotere landsdelen. Daarmee is de overheid onherkenbaar geworden voor veel inwoners van deze regio's. Ook de gemeentelijke schaalvergrotingen hebben bijgedragen aan de geringere betrokkenheid bij de overheid als geheel (Allers et al., 2021). Welwillende, of in de woorden van Johan Remkes, 'redelijke' mensen, die zich inzetten voor de samenleving maar zich zorgen maken over hun gebied en de overheid die voor hen steeds minder zichtbaar is. Die onzichtbaarheid schaadt het vertrouwen van mensen

3 De Tweede Kamerfractie van het CDA publiceerde in februari 2023 *Voor heel Nederland.* D66 publiceerde eveneens in februari 2023 *Nederland Regioland.*

(Tjeenk Willink, 2022); veel inwoners hebben het gevoel dat ze voor de rijksoverheid 'niet meetellen'. Dat gevoel wordt versterkt doordat ook (semi) publieke instellingen (zoals scholen en zorginstellingen) en bedrijven (denk aan supermarkten en bankfilialen) een terugtrekkende beweging hebben gemaakt en eenzelfde beweging als de overheid maken, deels gedreven door de nationale financieringsstromen.

We zijn tijdens ons onderzoek overigens ook op initiatieven gestuit die de leefbaarheid en gemeenschapskracht juist verbeteren. Ondernemende mensen en creatieve organisaties bedenken allerlei manieren om in de eigen regio zorg en onderwijs te organiseren, woningbouw voor elkaar te krijgen of armoede te verlichten. Daar is vaak geen tussenkomst van een overheid bij nodig (dan wel gewenst). Maar de optelsom van dit soort inwonersinitiatieven is niet voldoende, zo moeten we vaststellen, om in alle regio's van ons land te komen tot een acceptabel niveau van brede welvaart.

1.2 Drie adviesraden, één advies

De verschillen die in ons land bestaan tussen regio's manifesteren zich op allerlei manieren. Het gaat om verschillen die op elkaar kunnen ingrijpen en elkaar kunnen versterken. Deze gestapelde achterstanden komen bijvoorbeeld tot uiting in gezondheidsverschillen. Iemands gezondheid hangt immers sterk samen met factoren zoals opleiding, maatschappelijke positie en inkomen. Bekend is dat mensen met weinig opleiding vaker in armoede leven en dat mensen die in armoede leven vaker én meer lichamelijke en psychische klachten hebben. Maar iemands gezondheid wordt ook beïnvloed door factoren zoals leefomgeving en sociale verbondenheid: schone lucht en de aanwezigheid van groen dat uitnodigt tot bewegen en elkaar ontmoeten, komen het fysieke en mentale welzijn van mensen ten goede.

Om de vinger te leggen op dit soort dwarsverbanden is een breed perspectief nodig, dat de grenzen van beleidsdomeinen overstijgt. Dat is de reden waarom de Rli, de RVS en de ROB ervoor hebben gekozen om gezamenlijk met dit onderwerp aan de slag te gaan. Niet om vervolgens op elk adviesdomein afzonderlijke aanbevelingen te doen, maar juist om één perspectief te schetsen waarmee de brede welvaart in heel Nederland kan worden versterkt en waarmee onwenselijke verschillen tussen regio's kunnen worden verminderd.

Zoals we hierboven al vaststelden, hangen de achterstanden in bepaalde regio's en de nadelige gevolgen die mensen daarvan ondervinden in hun dagelijks leven, in veel gevallen direct of indirect samen met beleidskeuzes van de rijksoverheid. Er zijn bovendien nationale belangen in het geding. Daarom richten onze aanbevelingen zich vooral op het rijksoverheidsbeleid. Daarnaast richten we ons op de rol die decentrale overheden te spelen hebben in hun relatie met de samenleving en de kansen die daarin besloten liggen voor Nederland.

1.3 Vraagstelling van dit advies

De centrale vraag van dit advies luidt:
Wat is ervoor nodig om onwenselijke verschillen tussen regio's te voorkomen dan wel te verkleinen, om zo de brede welvaart in alle regio's van Nederland te bevorderen? Welke rol hebben de rijksoverheid en andere partijen daarbij te spelen?

De twee kernbegrippen in deze centrale vraag, 'onwenselijke verschillen' en 'brede welvaart', vormen de lenzen waardoor wij in dit advies naar Nederland kijken. We lichten dit kort toe.

Of verschillen tussen regio's onwenselijk zijn, hangt naar ons oordeel in hoge mate af van de manier waarop in het beleid van de rijksoverheid de lusten en lasten worden verdeeld tussen gebieden in Nederland. De rijksoverheid kan bij die verdeling streven naar maximale welvaart voor het hele land, naar voldoende of gelijke welvaart voor iedereen of naar het prioriteren van de welvaart van bepaalde groepen. In de praktijk bestaan deze invalshoeken naast elkaar. Als er onwenselijke uitkomsten ontstaan, is het zaak om te kijken wat de oorzaken zijn van deze scheve balans.

Wij zien verschillende onwenselijke uitkomsten. Ten eerste kunnen er niet te rechtvaardigen verschillen zijn in de kansen die burgers in bepaalde regio's hebben om deel te nemen aan de samenleving (door bijvoorbeeld het volgen van een opleiding of het verwerven van voldoende inkomen) of om een gemeenschap te vormen. Ten tweede kunnen er verschillen zijn tussen regio's die onwenselijk zijn voor heel Nederland, omdat zij bijvoorbeeld leiden tot uitholling van onze democratische rechtsstaat, tot een lagere economische welvaart of tot een verminderd oplossend vermogen om met grote veranderingen om te kunnen gaan, zoals de klimaatverandering, energietransitie of de vergrijzing.

Hoe de brede welvaart over de regio's van Nederland is verdeeld, hebben wij in dit advies in kaart gebracht aan de hand van een verzameling indicatoren. Deze hebben betrekking op bredewelvaartsaspecten zoals levensverwachting, (ervaren) gezondheid, werkgelegenheid, opleidingsniveau, vertrouwen in instituties en andere mensen, veiligheid, leef- en woonomgeving, beschikbaarheid én afstand tot voorzieningen en groen, last van milieuproblemen enzovoort. Op een groot aantal van deze bredewelvaartsaspecten blijken steeds dezelfde regio's slecht te scoren. Het uitgangspunt in dit advies is dat we meer grip willen krijgen op deze problematiek. We willen doorgronden waar het fout gaat: waarom het ondanks de goede bedoelingen en de beleidsinzet van het Rijk (zie bijvoorbeeld BZK, 2022a), al decennialang niet lukt om alle regio's te laten delen in de brede welvaart en een aantal verschillen zelfs groter wordt. Ook willen we een aantal oplossingsrichtingen schetsen.

1.4 Aanpak

Op basis van beschikbare data over brede welvaart in Nederland hebben wij een analyse gemaakt van verschillen tussen regio's en de mate waarin overheidsbeleid en -interventies invloed hebben op die verschillen.

Als je nauwkeurig kijkt naar de verdeling van verschillende aspecten van brede welvaart over ons land, blijkt dat behalve de grootstedelijke gebieden van Nederland (waarover aanstonds meer), ook een aantal regio's buiten de economische centrumgebieden te maken heeft met een stapeling van achterstanden.[4] Figuur 1 laat dit zien. Naarmate gemeenten op de kaart donkerder zijn gekleurd, is er sprake van een groter aantal bredewelvaarts-indicatoren waarop zij laag tot zeer laag scoren.

Op een aanzienlijk aantal bredewelvaartsaspecten scoren steeds dezelfde regio's laag tot zeer laag. In deze regio's zijn er bovendien nauwelijks mogelijkheden om welvaart te ontlenen aan nabijgelegen gebieden (door bijvoorbeeld de aanwezigheid van een zorginstelling, een buurtsupermarkt of een geldautomaat in buurgemeenten) – eenvoudigweg omdat daar een vergelijkbare problematiek speelt.[5]

Op basis van het globale beeld dat oprijst uit de bredewelvaartscijfers in Nederland hebben wij vijf regio's geselecteerd die we voor dit advies nader hebben geanalyseerd: Zeeuws-Vlaanderen, de Veenkoloniën, de Kop van Noord-Holland, Twente en Parkstad Limburg. Het zijn voorbeelden van regio's waar de brede welvaart op belangrijke onderdelen sterk achterblijft en die behoren tot wat Van den Berg & Kok (2021) 'perifere regio's' hebben genoemd omdat het gaat om ver buiten de Randstad gelegen gebieden.

4 In bijlage 1 lichten we onze analyse van bredewelvaartsaspecten nader toe.
5 In bijlage 1 geven wij een nadere toelichting op hoe welvaart aan nabijgelegen regio's kan worden ontleend.

Figuur 1: Brede welvaart per gemeente, gemeten in aantallen indicatoren met een (zeer) lage score

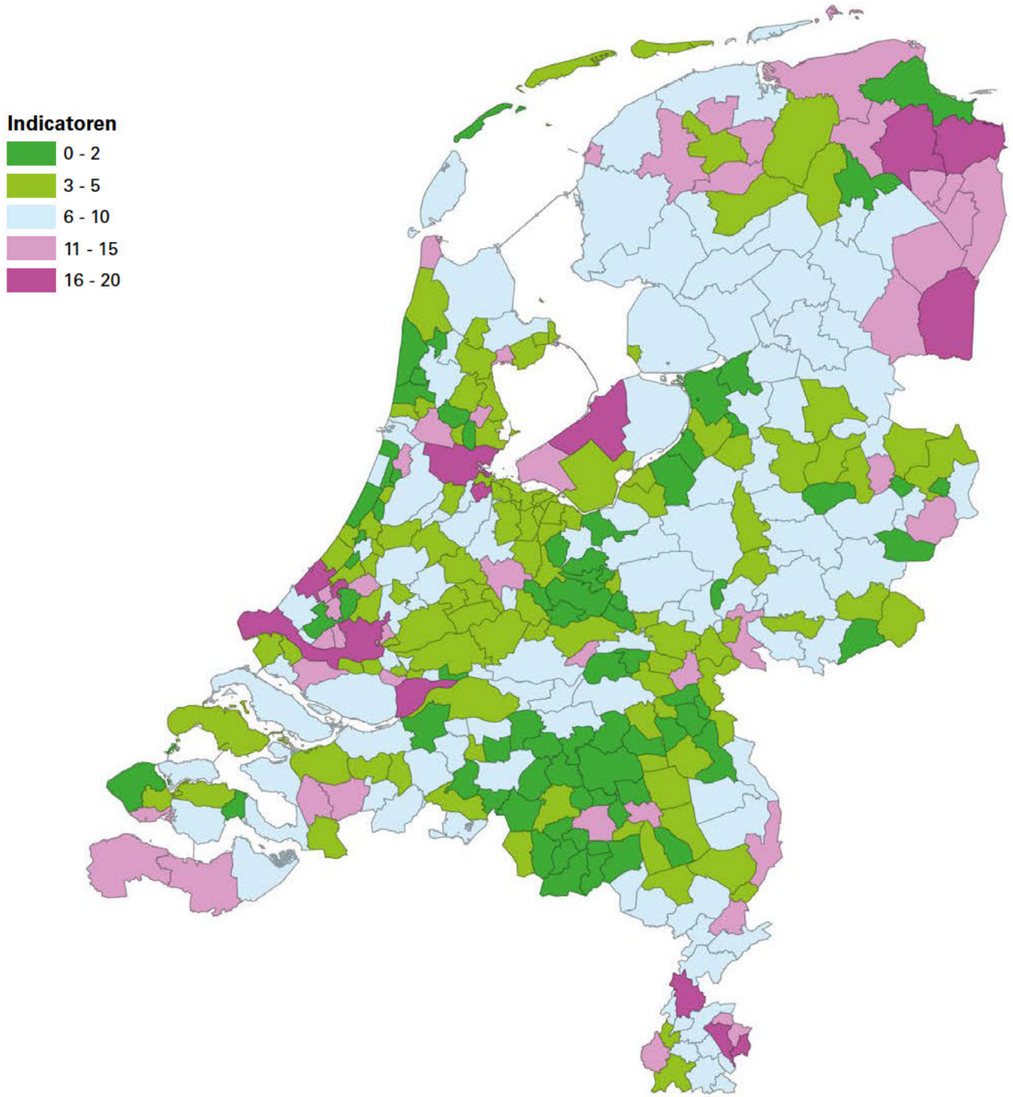

Bron: CBS, 2022 (bewerking Rli)

Wij hebben gemerkt dat 'perifeer' vanwege dit Randstedelijke perspectief een beladen term is; vanuit Europees perspectief zijn deze regio's juist vaak centraal gelegen. Toch gebruiken we bij gebrek aan een betere term het woord 'perifeer' zo nu en dan in dit advies, waarbij we ons bewust zijn van het eenzijdige perspectief en telkens in het besef dat deze term onvoldoende recht doet aan de problematiek die in dit advies aan bod komt.

Per voorbeeldregio hebben we verdiepend naar de bredewelvaartscijfers gekeken. Naast deze kwantitatieve analyse hebben we in elk van de vijf regio's onze bevindingen ingekleurd en aangevuld met behulp van gesprekken die we ter plaatse hebben gevoerd. We spraken met in totaal ongeveer 120 mensen: bestuurders, actieve bewoners, ondernemers en personen die beroepsmatig direct contact met bewoners en bedrijven onderhouden.[6] We spraken met hen over hun ervaringen met en gevoelens bij de brede welvaart in hun regio. Ook hebben we met hen kansen, problemen en mogelijke oplossingen tegen het licht gehouden. Op die manier wilden we meer inzicht te krijgen in de dynamiek die schuilgaat achter de cijfers, in wat mensen zelf belangrijk vinden en hoe zij zelf naar hun regio kijken

Met de gesprekken in de vijf voorbeeldregio's pogen we in dit advies meer grip op de problematiek te krijgen. We geven dus geen oplossingen-op-maat per bezochte regio. De voorbeeldregio's fungeren veeleer als vindplaatsen waaruit we in algemene zin kunnen leren (a) waarom het, de erkenning van de problemen door het Rijk ten spijt, tot op heden niet lukt om verbetering te brengen in de scheve welvaartsverdeling en (b) op welke manieren daaraan iets valt te doen. Andere regio's met vergelijkbare profielen zullen zich geheel of gedeeltelijk herkennen in de geschetste problematiek. De oplossingsrichtingen die we in dit advies voorstellen, zijn ook voor díe regio's bedoeld.

Aanvullend op de regiobezoeken hebben we literatuur bestudeerd en interviews gehouden met enkele tientallen onderzoekers en deskundigen op het gebied van brede welvaart (zie voor een overzicht de bijlagen 'Literatuur' en 'Totstandkoming advies').

1.5 Afbakening

We hebben het in dit advies in beginsel over alle regio's in Nederland, waarbij we de primaire focus leggen op die regio's waar sprake is van een stapeling van achterstanden in brede welvaart en relatief achterblijvende inzet van de rijksoverheid. We laten de grote steden buiten beschouwing. Niet omdat daar geen sprake is van achterstanden of onwenselijke verschillen, maar omdat in veel gevallen de samenstelling en opbouw van de bevolking anders is en omdat er andere vragen spelen ten aanzien van de toegang tot voorzieningen en vervoer. De kwetsbare wijken in grote steden staan bovendien al tientallen jaren in de politieke belangstelling en er is veel beleidsaandacht voor, wat zich ook vertaalt in substantiële budgetten. Voorbeelden zijn het grotenstedenbeleid van de kabinetten-Kok,

6 De mensen met wie wij hebben gesproken vormden geen representatieve vertegenwoordiging van de inwoners van de vijf regio's. Wel hebben wij in deze gesprekken nuttige informatie verkregen en duidelijke indrukken opgedaan.

de wijkenaanpak van het vierde kabinet-Balkenende en onder het huidige kabinet in het 'Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid' (BZK, 2022b).

Wij laten in onze analyse Caraïbisch Nederland buiten beschouwing, omdat deze regio bestuurlijk en geografisch zeer sterk afwijkt van de rest van het Koninkrijk.

1.6 Leeswijzer

Het vervolg van dit advies is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 bespreken we de inzichten en indrukken die wij hebben opgedaan tijdens onze bezoeken aan de vijf geselecteerde voorbeeldregio's. In hoofdstuk 3 gaan we na op welke manier de rijksoverheid de regio's buiten de economische centrumgebieden van Nederland financieel ondersteunt en met welke inzet zij in deze regio's investeert. We kijken ook hoe deze investeringen zich verhouden tot de ondersteuning van regio's door de Europese Unie (EU). Aansluitend presenteren we in hoofdstuk 4 de conclusies die wij trekken uit onze bevindingen. In hoofdstuk 5 ten slotte, formuleren wij onze aanbevelingen. Daarmee reiken wij concrete handvatten aan voor een sterkere oriëntatie op de brede welvaart in elke regio.

2 ANALYSE VAN VIJF REGIO'S

Wij hebben voor dit advies vijf regio's onderzocht die illustratief zijn voor regionale verschillen. In elk van deze regio's is sprake van een stapeling van achterstanden op diverse indicatoren van brede welvaart. Wij geven in § 2.1 van dit hoofdstuk een korte samenvatting van onze bevindingen,[7] In de vijf regio's hebben we gesprekken gevoerd met bestuurders, bewoners, ondernemers en professionals. We spraken met hen over actuele onderwerpen in de regio, hun binding met de regio, de kwaliteit van leven in de regio, de veranderingen die in de regio hebben plaatsgevonden en het toekomstperspectief voor de regio. In § 2.2 van dit hoofdstuk bespreken wij enkele opvallende punten die uit de gesprekken naar voren kwamen.[8]

2.1 Gemeten verschillen in brede welvaart

2.1.1 Gezondheid

In de voorbeeldregio's – met uitzondering van de Kop van Noord-Holland – zien we serieuze gezondheidsachterstanden. Het aantal mensen met overgewicht is in deze gebieden hoog, evenals het aantal mensen met chronische aandoeningen. De levensverwachting hoort met name in de Veenkoloniën en Parkstad Limburg tot de laagste van Nederland.

7 In bijlage 1 gaan wij uitgebreider in op de verschillen.
8 In bijlage 2 is een uitgebreidere weergave van de gesprekken opgenomen.

In Zeeuws-Vlaanderen is de levensverwachting relatief hoog. De gezonde levensverwachting is daarentegen in delen van alle onderzochte regio's laag, met Parkstad Limburg als laagste van het land; zie figuur 2.

Figuur 2: Levensverwachting en gezonde levensverwachting: verschillen tussen regio's

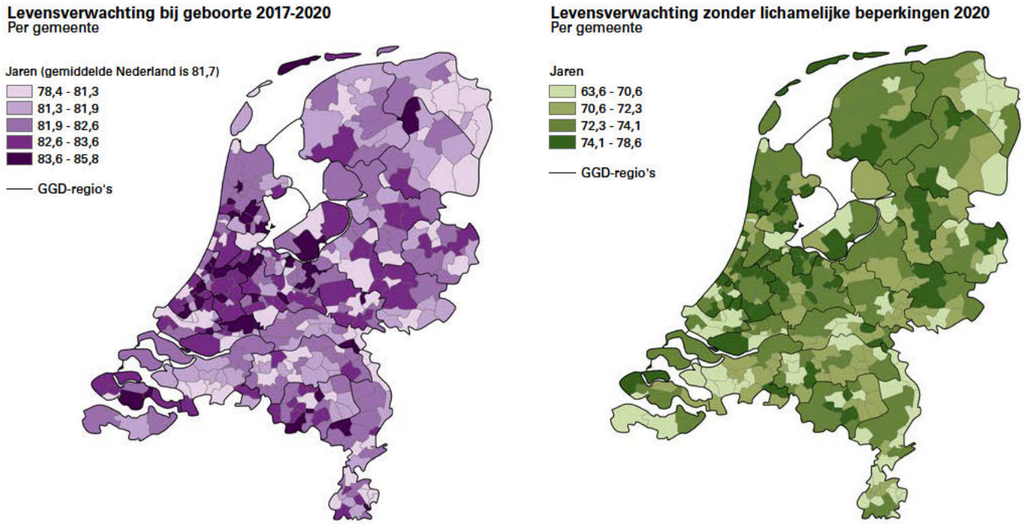

Bron: RIVM; cijfers 2017-2020

2.1.2 Vertrouwen in instituties

Het valt op dat in alle onderzochte regio's, met uitzondering van Twente, het vertrouwen in instituties relatief laag is ten opzichte van de rest van Nederland. Figuur 3 illustreert dit met gegevens over het vertrouwen dat mensen hebben in de Tweede Kamer (politiek vertrouwen).

Figuur 3: Politiek vertrouwen

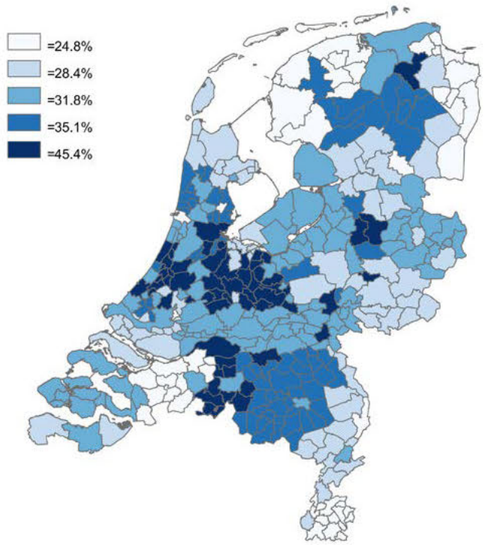

Bron: De Voogd & Cuperus, 2021; cijfers 2013-2016

2.1.3 Inkomen en arbeidsparticipatie

De economische ontwikkeling en materiële welvaart in de vijf voorbeeld-regio's is laag ten opzichte van de rest van Nederland. Het beeld verschilt echter flink tussen de onderzochte regio's. Het besteedbaar inkomen in deze regio's hoort bij de laagste van het land, behalve in de Kop van Noord-Holland. En met uitzondering van de regio Twente zien we in alle regio's een

lage arbeidsparticipatie. Figuur 4 laat bijvoorbeeld zien dat in alle onderzochte regio's sprake is van een relatief groot aandeel arbeidsongeschikten. In een aantal voorbeeldregio's blijkt er ook veel beroep te worden gedaan op de bijstand, terwijl dat in Zeeuws-Vlaanderen en grote delen van de Kop van Noord-Holland en Twente veel minder het geval is.

Figuur 4: Aandeel arbeidsongeschiktheid en aandeel bijstand

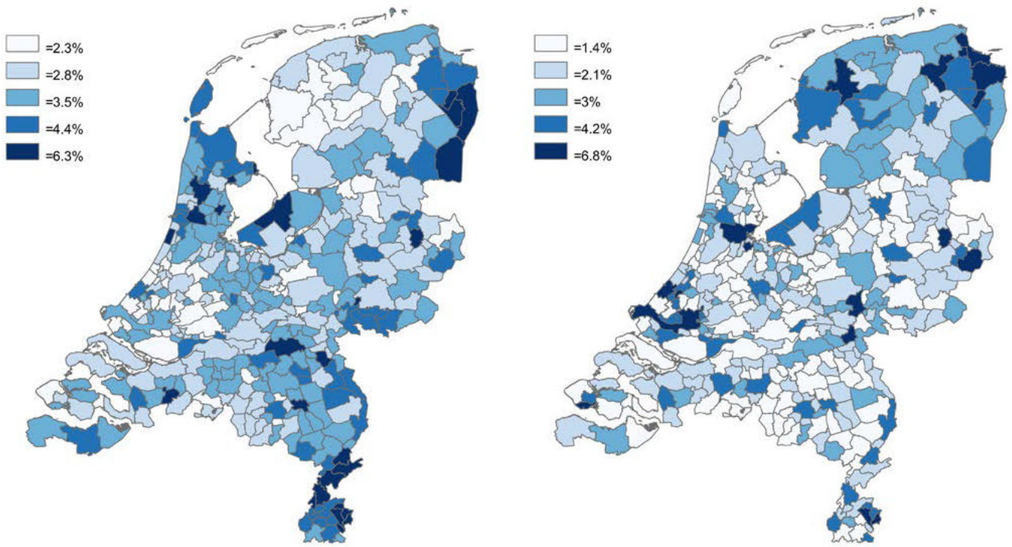

Bron: De Voogd & Cuperus, 2021; cijfers 2018

2.1.4 Bereikbaarheid van voorzieningen

Met uitzondering van Parkstad Limburg en Twente is zowel de afstand als de reistijd tot werk en tot voorzieningen als zorginstellingen, scholen, sportaccommodaties en winkels relatief groot. Het Planbureau voor de leefomgeving (PBL) heeft dit in 2022 nauwgezet in beeld gebracht. Ter illustratie laten we in figuur 5 zien dat ziekenhuizen in de voorbeeldregio's over het algemeen ver weg liggen ten opzichte van de rest van het land. Figuur 6 geeft inzicht in de bereikbaarheid van het middelbaar onderwijs en de ontwikkeling over de tijd daarin. Het PBL concludeert dat in de afgelopen jaren vooral onderwijslocaties in vaak al goed bereikbare stedelijke gebieden nog beter bereikbaar per openbaar vervoer zijn gemaakt. Jongeren in meer landelijke gebieden kunnen echter steeds minder gemakkelijk op school komen.

Figuur 5: Bereikbaarheid ziekenhuizen per vervoerswijze binnen 45 minuten reistijd

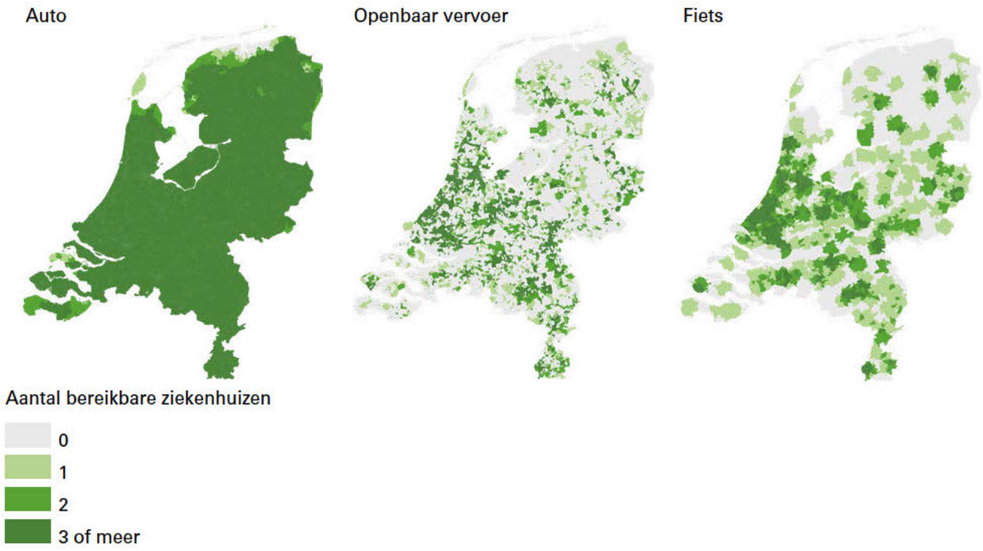

Bron: PBL, 2022

Figuur 6: Bereikbaarheid havo/vwo binnen 30 minuten reistijd, 2017-2021

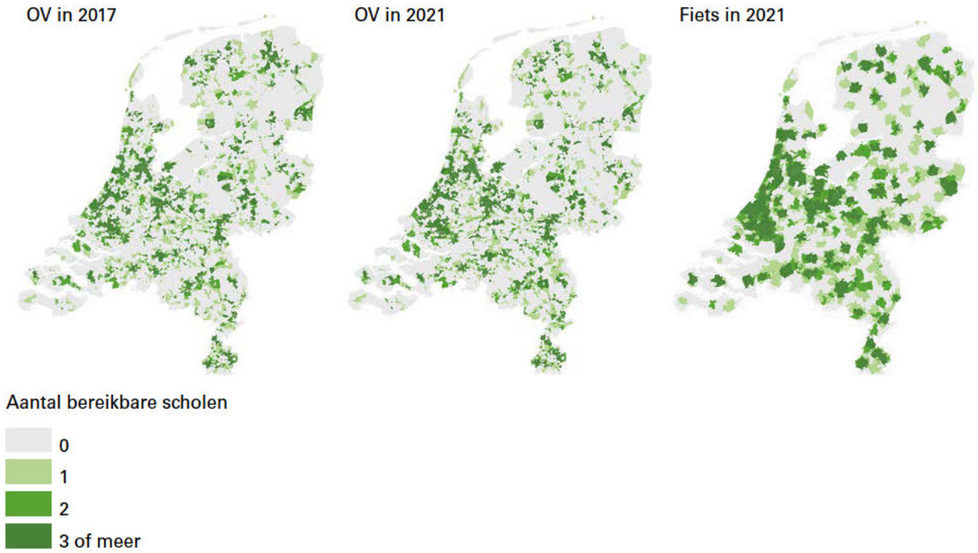

Bron: PBL, 2022

2.1.5 Kwaliteit van de leefomgeving

De kwaliteit van de leefomgeving laat in de verschillende voorbeeldregio's geen eenduidig beeld zien. Zo behoort de zwemwaterkwaliteit in Zeeuws-Vlaanderen tot de beste van Nederland, maar in bepaalde delen van het gebied is bijvoorbeeld wel de emissie van fijnstof hoog. Het totale oppervlak aan natuur- en bosgebieden in Zeeuws-Vlaanderen is laag, maar dat is op heel veel andere plekken in Nederland ook het geval. Van de voorbeeldregio's vormen Twente en Parkstad Limburg een positieve uitzondering op dit algemene beeld. Beide scoren wel weer slecht op fijnstof.

Mensen in de voorbeeldregio's – met uitzondering van Parkstad Limburg – zijn behoorlijk tevreden met hun leven. Figuur 7 laat zien dat in de Kop van Noord-Holland, Zeeuws-Vlaanderen en Twente die tevredenheid ook de woning omvat.

Figuur 7: Tevredenheid met woning (percentage (zeer) tevreden particuliere huishoudens), 2021

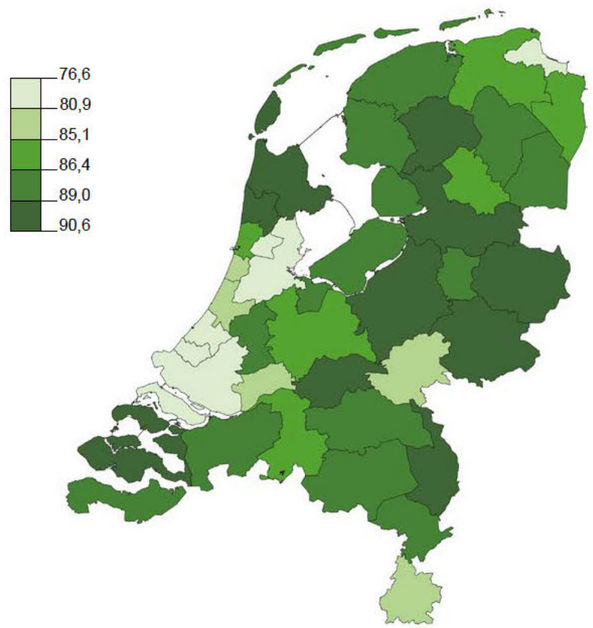

Bron: CBS, 2022

2.2 Resultaten van verdiepende gesprekken in de regio's

2.2.1 Stapeling van verschraling

In alle voorbeeldregio's noemden onze gesprekspartners de gelijktijdige verschraling van allerlei maatschappelijke voorzieningen een groot probleem voor de welvaart in hun regio. In dorpskernen moeten steeds vaker basisscholen sluiten. De huisartsenzorg wordt geconcentreerd op een beperkt aantal plekken in de regio. Dit soort essentiële maatschappelijke voorzieningen komen zodoende op steeds grotere afstand te liggen, soms tientallen kilometers verderop. Doordat tegelijkertijd busdiensten stukje bij beetje verder worden ingeperkt, raken mensen in toenemende mate afhankelijk van de auto. Voor mensen die niet (langer) over een auto beschikken, zoals ouderen of scholieren, is dit des te meer een probleem.

Als in korte tijd zoveel verschillende voorzieningen afbrokkelen, heeft dit verstrekkende gevolgen voor het gemeenschapsleven in een regio. De stapeling van verschraling beperkt de ontplooiingsmogelijkheden van mensen en holt gemeenschappen uit. De leefbaarheid van dorpen, kernen en gemeenschappen komt onder druk te staan. Inwoners doen hun best, maar het is vaak roeien tegen de stroom in. Op eigen kracht alleen kunnen ze het patroon van vertrekkende voorzieningen niet keren of compenseren.

Vaak is er sprake van een domino-effect van negatieve ontwikkelingen. Zo hebben middelbare scholieren, net als studenten in het mbo, in de voorbeeldregio's vaak te maken met grote reisafstanden. Maar – anders dan mbo-studenten die vaak bewust kiezen voor een carrière in de regio – vertrekt een groot deel van de havo- en vwo-leerlingen naar elders om te studeren, want hbo-opleidingen en universiteiten liggen in de meeste gevallen ver buiten de regio. Deze uitstroom heeft bijvoorbeeld tot gevolg dat er in dorpen niet genoeg actieve leden zijn om muziekverenigingen en sportclubs levend te houden. Slechts een klein deel van de studenten keert na de vervolgopleiding terug in de regio. Ook ontstaat er een steeds groter gebrek aan vrijwilligers. Als gevolg van deze ontwikkelingen hebben verscheidene van de onderzochte regio's het stempel 'krimpregio' gekregen. Dit heeft ertoe geleid dat er de afgelopen jaren een restrictief woningbeleid is gevoerd, onder het motto "niet bouwen voor de leegstand". De woningvoorraad is verouderd geraakt en sluit inmiddels niet meer goed aan op de huidige woonwensen.[9] Wonen in de regio wordt door al dit soort factoren steeds minder interessant voor jonge gezinnen.

Omdat in de meeste voorbeeldregio's sprake is van een tamelijk eenzijdige arbeidsmarkt – in Zeeuws-Vlaanderen is er bijvoorbeeld vooral veel werkgelegenheid in het toerisme, de industrie en de agrarische sector – bestaat het beeld dat jongeren "voor een serieuze baan naar de Randstad moeten". Uit de gesprekken die wij voerden kwam echter naar voren dat dit niet altijd klopt. Als regionale onderwijsinstellingen goede verbindingen weten te leggen met het bedrijfsleven, kan dat gunstig uitpakken voor het behoud van arbeidsplaatsen.[10] Treffende voorbeelden daarvan zijn de Universiteit Twente en de Saxion Hogeschool, die mensen aan de regio weten te binden

9 In specifieke gevallen zoals in Zeeuws-Vlaanderen en een deel van de Kop van Noord-Holland is een bijkomend probleem dat veel woningen worden gebruikt als tweede woning of vakantiewoningen.
10 Binnen het middelbaar beroepsonderwijs is hier, onder andere via het Regionaal Investeringsfonds mbo, aandacht voor.

én het ondernemerschap in de regio aanjagen. De wisselwerking tussen onderwijs, ondernemerschap en overheidsbeleid is belangrijk voor de kracht van regio's.

2.2.2 Te weinig structurele aandacht voor de regio's

De problemen in de regio's die wij bezochten zijn niet nieuw. Achterstanden op het gebied van gezondheid, onderwijs, economische welvaart of leefgewoonten gaan vaak al generaties terug. Bovendien kan het ene verschil, bijvoorbeeld een slechtere gezondheid van de bevolking, mede het resultaat zijn van andere ongelijkheden, zoals economische achteruitgang. In veel gevallen ligt de oorsprong mede in de teloorgang van een specifieke economische activiteit. Denk aan de turfwinning en strokartonindustrie in de Veenkoloniën, de textielindustrie in Twente en de mijnbouw in Limburg.[11]

Onze gesprekspartners benadrukten dat de achterstanden in hun regio om een langdurige inzet vragen, maar dat de steun van de rijksoverheid doorgaans kortdurend, incidenteel en van onvoldoende omvang is. Zo financiert het Rijk in bepaalde regio's pilotprojecten gericht op preventie van zorgbehoefte. Zulke projecten verlopen vaak goed, maar het benodigde vervolg ontbreekt. Bovendien pakken deze specifieke projecten de onderliggende maatschappelijke ongelijkheden niet aan. Pijnlijk is het dan om te zien dat de incidenteel bereikte besparingen vaak niet in de regio belanden om verdere investeringen en borging van het succes mogelijk te maken, maar ten goede komen aan zorgverzekeraars of de rijksoverheid.

11 Zie ook ROB, Achtergrondstudie Zuid-Limburg en Oost-Groningen, 2022. https://www.raadopenbaarbestuur.nl/actueel/nieuws/2022/10/25/onderzoek-rob-zuid-limburg-en-oost-groningen

Sprekend over het te incidentele karakter van de ondersteuning en de investeringen vanuit het Rijk wezen onze gesprekspartners meermaals op de 'Regio Deals'. Deze samenwerkingsprojecten tussen de rijksoverheid en regionale partners zijn volgens direct betrokkenen weliswaar waardevol, maar van te korte duur en te geringe omvang om blijvend effect te kunnen sorteren. De opgaven waarvoor het geld wordt ingezet hebben vaak veel meer en veel langer aandacht nodig dan de vierjarige looptijd van de Deals. Inwoners ervaren dat allerlei voor hen belangrijke voorzieningen verdwijnen, en daarvoor in de plaats zien ze slechts incidentele, projectmatige en kortlopende inspanningen van het Rijk ter ondersteuning en versterken van de brede welvaart.

2.2.3 Afwezigheid rijksoverheid

In de gesprekken die wij in de voorbeeldregio's voerden, riep de relatie met de rijksoverheid veel discussie op. De algemene teneur was dat de landelijke overheid niet begrijpt wat er in de regio speelt en de 'perifere' regio's overslaat als er belangrijke keuzes worden gemaakt. We tekenden uitspraken op als:

- "Landelijk beleid lijkt te zijn gebaseerd op een Randstedelijke logica."
- "Als er investeringen in nieuwe autowegen en spoorwegen worden gedaan, komt alles in de Randstad terecht."
- "Als de middelbare school hier ook nog sluit, moeten scholieren tot 50 kilometer reizen om naar school te kunnen."
- "Kijk naar de kunsten: musea, orkesten, kunstopleidingen – in de regio wordt niet geïnvesteerd."

- “Voor huisartsenzorg in de nacht moeten je hier inmiddels ruim 25 kilometer reizen met de auto, hoe moet dat als je helemaal geen auto hebt?”

Het nationale beleid houdt volgens de mensen met wie wij spraken geen rekening met de situatie in de regio. De uitgestrektheid van landelijke gebieden én het effect van andere, wegvallende voorzieningen, wordt volgens hen bijvoorbeeld niet voldoende meegenomen in de normen die het Rijk hanteert voor het openbaar vervoer en het wegennet, het overeind houden van vestigingen van basisscholen of voortgezet onderwijs en diverse zorgvoorzieningen. Juist het feit dat het wegvallen van deze voorzieningen ook effect heeft op andere terreinen, zorgt voor een verschraling van voorzieningen in algemene zin. Daardoor is een neerwaartse spiraal ontstaan.

In vrijwel elke regio die wij bezochten kwam uit de gesprekken naar voren dat de inwoners zich onderbedeeld voelen als het gaat om investeringen in de infrastructuur. Dat probleem leeft in algemene zin, maar nog veel sterker als er sprake is van grensregio’s. In het oosten en zuiden van het land worden vooral grensoverschrijdende openbaar vervoer-verbindingen gemist, zoals een busverbinding van Twente naar het Duitse achterland en een intercityverbinding tussen Heerlen en Aken. Dat soort trajecten valt bij de verdeling van publiek geld steevast buiten de boot. Elders is het vooral de regionale weginfrastructuur die niet goed op peil wordt gehouden. Zo leven er in Zeeuws-Vlaanderen zorgen over de fors toegenomen druk op het wegennet, met name in het toeristenseizoen. De wegen naar kustdorpen als Cadzand zijn nog steeds enkelbaans, de wegen door de dorpen en kernen raken verstopt, terwijl het openbaar vervoer geen reëel alternatief vormt. Ook in de Veenkoloniën staat de bereikbaarheid over de weg op sommige plekken onder druk – in dit geval doordat er bruggen worden gesloopt vanwege de hoge onderhoudskosten, bijvoorbeeld in Pekela.[12]

Mensen hebben het gevoel dat de rijksoverheid ook letterlijk op afstand is komen te staan: regionale kantoren van de Belastingdienst worden gesloten,[13] rechtbanken in de regio behandelen niet meer alle zaken, regionale diensten zoals de Dienst Landelijk Gebied en de Inspectie Volkshuisvesting zijn opgeheven, regionale directies van Rijkswaterstaat zijn opgeschaald naar grotere landsdelen en ook de politie is volgens onze gesprekpartners minder nabij sinds in 2013 bij de vorming van de Nationale Politie de 25 regiokorpsen zijn vervangen door tien regionale eenheden. De landelijke overheid is volgens hen door dit soort terugtrekkende bewegingen haar ‘voelsprieten in de regio’ steeds meer kwijtgeraakt.

Deze ontwikkeling duurt tot op de dag van vandaag voort. Zo wordt in politiek Den Haag geregeld geopperd om kosten te besparen door specialistische zorg (zoals kinderhartchirurgie; zie kader) te concentreren, dan wel door het aantal rechtbanken, gevangenissen of militaire kazernes terug te schroeven en te concentreren. Dit soort plannen, die onherroepelijk ten koste zouden gaan van regionale voorzieningen en regionale

12 Zie https://www.rtvnoord.nl/nieuws/933778/actiegroep-haalt-bakzeil-21-van-de-34-bruggen-in-pekela-verdwijnen

13 In Zeeuws-Vlaanderen verdween in 2012 het in Terneuzen gevestigde kantoor van de Belastingdienst. In 2021 heeft de Belastingdienst echter besloten, vanwege de behoefte die veel mensen bleken te hebben aan persoonlijk contact en vanwege de grote afstand tot de dichtstbijzijnde vestiging (in Middelburg), om een steunpunt te openen in Terneuzen.

werkgelegenheid, hebben hun weerslag op het vertrouwen van inwoners van de betreffende gebieden – ook als ze uiteindelijk niet doorgaan. Het beeld dat de regio er niet toe doet, is dan al bevestigd.

Kinderhartchirurgie

Eind 2021 kondigde het kabinet aan de centra voor kinderhartchirurgie te willen concentreren op twee locaties: Rotterdam en Utrecht. De centra in Leiden en Groningen zouden moeten sluiten. Het belangrijkste argument hiervoor was dat de medische expertise te veel versnipperd zou raken en dit ten koste zou kunnen gaan van de kwaliteit van de zorg. In Nederland worden jaarlijks circa 1.200 kinderen met een aangeboren hartafwijking geboren.

Hoe gevoelig het ligt om hoogspecialistische zorg (deels) te concentreren, en in dit specifieke geval mogelijk specifiek in de Randstad, bleek al snel. Een petitie werd in het Noorden van het land ruim 260.000 keer ondertekend. Ouders van jonge hartpatiënten land stuurden een brief aan de minister van Volksgezondheid. Voor hen was de reisafstand punt van zorg, maar de brandbrief van politieke partijen in de Provinciale Staten en gemeenteraden schreven agendeerden de bredere effecten: uitholling van de academische medische zorg en wetenschap in de noordelijke regio's.

De Nederlandse Zorgautoriteit heeft vervolgens op verzoek van de minister een impactanalyse uitgevoerd (NZa, 2022). In deze analyse worden de impact van de sluiting van Groningen en Leiden geschetst. Daarbij kijkt de Nza naar de effecten van de concentratie van zorg voor patiënten, zorgprofesionals, zorgorganisaties, opleidingen, onderzoek en maatschappij. Nadat het de vier betrokken centra zelf niet lukte om met een voorstel te komen, heeft het Kabinet besloten de centra voor kinderhartchirurgie in Groningen en Rotterdam open te houden en die in Leiden en Utrecht te sluiten. Een belangrijk argument betrof het belang van regionale spreiding.

Mensen die in de 'perifere' regio's wonen en werken missen, zo kwam uit onze gesprekken naar voren, een goede relatie met de rijksoverheid. Ze voelen zich overgeslagen op de momenten dat het Rijk investeert in de economie, de zorg, de infrastructuur, de cultuur en het onderwijs. De contacten over en weer zijn onder de maat. Het Rijk weet volgens de mensen die wij spraken de regio prima te vinden als er problemen moeten worden opgelost, bijvoorbeeld rond de opvang van asielzoekers en statushouders, het herstel van de natuur of de opwekking van duurzame energie. Maar voor het onderhouden van 'gewoon' contact komen ministers en topambtenaren zelden in de regio. Die reis ondernemen ze pas als er problemen zijn. De mensen zien ook wel uitzonderingen en op lager niveau zijn er altijd wel contacten met de rijksoverheid. Maar uiteindelijk overheerst toch het beeld dat Den Haag ver weg is voor de regio, en dat andersom de regio voor Den Haag nog veel verder weg ligt.

Tot slot leeft in de regio's het beeld, zo merkten wij, dat de kwaliteit van het lokale en provinciale bestuur niet past bij de grote opgaven die op regionaal niveau voorliggen. Dat hangt volgens onze gesprekspartners onder andere samen met het salaris en de vergoedingen voor ambtenaren, gemeentebestuurders en gemeenteraadsleden. De hoogte van deze bedragen is namelijk gekoppeld aan het inwoneraantal in de gemeenten. Dat betekent dat de salarissen en vergoedingen in de 'perifere' gebieden vaak aanzienlijk lager liggen dan in dichtbevolkte stedelijke gebieden. Maar ook gemeenten met relatief weinig inwoners willen de opgroeiende jeugd, gezinnen, alleenstaanden en ouderen een goede basis bieden voor een gezond en goed leven. En deze overheden moeten net als grote gemeenten tegenkracht kunnen bieden aan milieubelastende bedrijven en ondermijnende criminaliteit.

2.2.4 Specifieke risico's van grensligging

De door ons bezochte regio's zijn bijna allemaal grensregio's. Soms biedt deze grensligging kansen voor het vergroten van de brede welvaart in de regio, maar in de praktijk staan in de meeste regio's tal van formele belemmeringen het benutten van kansen in de weg.

We zien dit bijvoorbeeld in Parkstad Limburg, dat onderdeel is van een grensoverschrijdende agglomeratie, en in Zeeuws-Vlaanderen. In deze regio's maken mensen dagelijks gebruik van voorzieningen aan de andere kant van de landsgrens. Maar op tal van terreinen stuiten ze daarbij op barrières die het gevolg zijn van verschillen in wet- en regelgeving. Het nationale beleid houdt vaak niet of nauwelijks rekening met wat er aan de grens nodig is. Administratief gezien stopt het gebied bij de grens. Alles wat zich voorbij de grens en tussen de gebieden voorbij de grenzen afspeelt, telt niet mee in de nationale wetten en regels.

Het gevolg is dat bijvoorbeeld mensen in de regio Twente ervaren dat zij over slechts een halve arbeidsmarkt beschikken, "waarbij we alleen naar het westen kunnen kijken". Van de mogelijkheden die zich ten oosten van Twente aandienen, kunnen Twentenaren onvoldoende gebruikmaken als gevolg van verschillen in de nationale belastingregels of coronaregels en verschillen in procedures aan beide zijden van de grens. Ook Zeeuws-Vlaanderen beschikt volgens onze gesprekspartners over een te kleine arbeidsmarkt doordat werken in België onderhevig is aan wettelijke beperkingen.
In Parkstad Limburg zit de grens ook op een andere manier in de weg, namelijk op het vlak van energie. In deze regio is sprake van congestie op het elektriciteitsnet (EZK, 2022). Dit belemmert de economische ontwikkeling in de regio, "terwijl er in Duitsland meer dan voldoende infrastructuurcapaciteit is, die we niet mogen benutten".

De grensligging van sommige regio's brengt daarnaast risico's met zich mee voor de beschikbaarheid van gezondheidszorg- en onderwijsvoorzieningen. Dit zien we bijvoorbeeld in Zeeuws-Vlaanderen: inwoners (en ook toeristen) gaan hiervoor steeds vaker naar België. Gent heeft een academisch ziekenhuis en Knokke beschikt over een algemeen ziekenhuis. Deze plaatsen zijn voor veel bewoners (en toeristen) dichterbij dan Terneuzen of Goes. Echter, het gevolg is dat de beschikbare medische zorg in Zeeuws-Vlaanderen

zelf steeds verder afneemt. In het onderwijs voltrekken zich vergelijkbare ontwikkelingen (zie kader).

Kwaliteit onderwijs in Zeeuws-Vlaanderen onder druk door 'schoolconcurrentie' vanuit België

Veel jonge kinderen uit Zeeuws-Vlaanderen gaan naar school in België, omdat kinderen daar al vanaf 2,5 jaar terecht kunnen. Dit betekent dat de ouders anderhalf jaar betaalde kinderopvang in Nederland kunnen uitsparen. Eenmaal in het Vlaamse onderwijssysteem gaan de kinderen vaak door naar de nabijgelegen basisschool. Ook de middelbare school doorlopen ze dan over de grens. Dat heeft volgens onze gesprekspartners voordelen voor de ouders, want Vlaamse scholen mogen leerlingenvervoer verzorgen, terwijl Nederlandse scholen dit niet mogen.
Als gevolg van deze situatie zitten er nu circa 1.200 kinderen uit Zeeuws-Vlaanderen in België op school. De schaduwzijde daarvan is dat er op de scholen in Zeeuws-Vlaanderen sprake is van leegloop. Door de lagere leerlingenaantallen staat de kwaliteit van het onderwijs van diverse scholen onder druk.

2.2.5 Positieve bijdrage van sociale binding en netwerken

In alle gesprekken die we voerden in de voorbeeldregio's, zowel met de bewoners als met bestuurders en professionals, werd het belang benadrukt van goede samenwerking in de regio. Uiteenlopende goede voorbeelden van samenwerking op verschillende niveaus kwamen ons ter ore: sociale samenwerkingsverbanden tussen bewoners, burgerinitiatieven gericht op zorgen voor elkaar en bestuurlijke samenwerkingsverbanden tussen gemeenten of tussen gemeenten, bedrijfsleven en onderwijsinstellingen, gericht op de economische ontwikkeling in de regio. In de regio maken betrokkenen zich samen sterk. Ze proberen er het beste van te maken en de situatie te verbeteren.

Deelnemers vertelden ons dat vaak "bijna iedereen elkaar kent" en dat dit de basis vormt voor sterke sociale en zakelijke banden binnen de regio. Het Twentse *noaberschap* komt, soms in iets andere vorm, ook in veel andere regio's voor. Burgerinitiatieven weten bijvoorbeeld ondernemers uit de regio aan zich te binden, of leggen contact met wetenschappers uit de regio die de resultaten van de initiatieven meten en daarover publiceren. Ook wordt er nauw samengewerkt in netwerken van gemeenten, politie, onderwijs-, woon-, zorg- en welzijnsinstellingen.

In enkele van de regio's die we bezochten merkten onze gesprekspartners op dat de Regio Deals een katalysator zijn om de bestuurlijke samenwerking in de regio van de grond te krijgen. Wel werd daarbij de kanttekening geplaatst, zoals we hiervoor ook al vermeldden, dat de Regio Deals van te korte duur zijn om blijvend effect te kunnen sorteren. Is de looptijd van de Regio Deal verstreken, dan "is de kans groot dat iedereen weer naar zijn eigen lokale problemen gaat kijken." Instrumenten als de Regio Deals zorgen tijdelijk voor een impuls, maar kunnen volgens betrokkenen niet het verlies van permanente voorzieningen compenseren.

Waar overheden, regionale partijen en inwoners erin slagen om op een gelijkwaardige, sectoroverstijgende manier met elkaar samen te werken, pakt dit vaak verrassend goed uit. Op straat-, buurt-, dorps- en regioschaal bruist het dan van de energie om elkaar te ondersteunen, de gemeenschap te versterken of om gezamenlijk specifieke opgaven op te pakken. Ook op plekken waar voorzieningen (dreigen te) verdwijnen ontstaan regelmatig krachtige netwerken van inwoners, die in samenwerking met ondernemers en/of maatschappelijke organisaties tot oplossingen komen; zie kader.

Samenwerking binnen programma 'Kans voor de Veenkoloniën'

In het programma 'Kans voor de Veenkoloniën' werken elf gemeenten met inwoners en organisaties uit de regio samen om de gezondheid van de 450.000 inwoners in het gebied te verbeteren. Het programma bestaat uit projecten op acht thema's: armoede, leefstijl, laaggeletterdheid, jeugd, participatie, eenzaamheid, werk en bekostiging.

In twee dorpen hebben bewoners samen met de plaatselijke welzijnsorganisatie geïnvesteerd in informele zorg: burenhulp. Een groot aantal bewoners bleek hulp te willen bieden aan hun buren, variërend van de hond uitlaten tot het doen van kleine klusjes in en om het huis.

De burenhulp en ook tal van andere activiteiten binnen het programma hebben als doel om bij te dragen aan de sociale samenhang en de onderlinge betrokkenheid van bewoners, maar óók aan het verminderen van de zorgvraag in de eerstelijnszorg en het terugdringen van de eenzaamheid onder ouderen. De burenhulp speelt een verbindende rol tussen bewoners onderling, tussen bewoners en zorgaanbieders en tussen zorgaanbieders en gemeente.

Op plekken waar al langdurig wordt samengewerkt lukt het vaak goed om ook samen te werken aan brede welvaart. De samenwerking tussen verschillende partijen, waaronder bedrijven maatschappelijke instellingen, overheden en (georganiseerde) inwoners, noemen we een 'regionaal ecosysteem'. Wij troffen verschillende voorbeelden aan van goed functionerende regionale ecosystemen, onder meer in de regio Twente; zie kader.

Regionaal ecosysteem in Twente

In de Economic Board Twente werken ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden al jaren intensief samen. Daarnaast werken Twentse gemeenteraden samen in de Twenteraad, een platform voor uitwisseling van informatie en meningsvorming door gemeenteraadsleden. En op het terrein van gezondheid heeft de regio SamenTwente opgericht, een overkoepelende organisatie voor onder meer GGD Twente, Veilig Thuis Twente en de Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp in Twente. SamenTwente legt dwarsverbanden tussen de werkvelden van de partners om de dienstverlening en het uitvoeren van zorgtaken te verbeteren. De samenwerking vindt dus op verschillende terreinen plaats en versterkt elkaar.

Wij hebben gezien dat goed werkende regionale ecosystemen een krachtige impuls kunnen geven aan de ontwikkeling van de brede welvaart in een regio. Daarbij is het van belang dat de bij zo'n ecosysteem betrokken partijen een gezamenlijk gedragen visie hebben die aansluit bij het karakter van de regio. En ook: dat er actieve betrokkenheid is vanuit lokale en provinciale overheden, kennisinstituten, bedrijven én inwoners. Cruciaal

zijn voorts een structureel commitment van bepalende partijen (burgemeesters van kerngemeenten, een ziekenhuis, een universiteit of hogeschool, toonaangevende ondernemers en werkgevers) én langjarige financiering voor een goede ondersteunende basis (een campusdirectie, regio- of programmabureau) die de inhoud van de opgaven en de netwerken met elkaar verbindt.

3 STEUN VOOR REGIO'S VANUIT RIJK EN EU

Hoe gaat de rijksoverheid om met de in het vorige hoofdstuk beschreven achterstanden in 'perifere' regio's? Om ons een beeld te vormen van de mate waarin er beleidsmatig aandacht is voor de verschillende regio's in Nederland, hebben we de geldstromen van het Rijk naar de regio's in Nederland in kaart gebracht. Ook zijn we nagegaan hoe deze geldstromen zich verhouden tot de ondersteuning die de EU biedt aan regio's binnen de EU-lidstaten.

3.1 Rijksinvesteringen in regio's

3.1.1 Uitkeringen vanuit Gemeentefonds

De belangrijkste geldstroom van het Rijk naar regio's loopt via uitkeringen aan gemeenten, die in beginsel bestemd zijn voor de bekostiging van gemeentelijke basistaken. Het belangrijkste deel daarvan loopt via het Gemeentefonds; zie tabel 1.

Tabel 1: Inkomstenbronnen van gemeenten 2021

Inkomstenbron	Omvang in miljarden euro's	Omvang in procenten
Gemeentefonds	**35,1**	**51,8%**
• Algemene uitkering	29,2	43,1%
• Decentralisatie-uitkering	5,9	8,7%
Specifieke uitkeringen	**10,9**	**16,1%**
• Gebundelde uitkeringen	6,4	9,5%
• Overige specifieke uitkeringen	4,5	6,7%
Overige inkomsten	**21,9**	**32,1%**
• Onroerendzaakbelasting	4,7	6,9%
• Overige belastingen	1,7	2,7%
• Heffingen/rechten/leges	5,1	7,2%
• Overige inkomsten	10,4	15,4%
Totaal	**67,9**	**100%**

Bron: gebaseerd op, BZK (2021a), BZK (2022f), BZK (2022g) en CBS (2022)

Een deel van de inkomsten uit het Gemeentefonds en de specifieke uitkeringen is bestemd voor beheer, onderhoud en exploitatie van plaatselijke publieke voorzieningen. Een ander deel van de inkomsten is bedoeld voor het bieden van zorg en ondersteuning aan inwoners, bedrijven en organisaties. Gemiddeld over Nederland is de verhouding tussen de uitgaven voor instandhouding van voorzieningen en die voor zorg voor en ondersteuning van inwoners ongeveer 50/50.

Regio's die ver van de Randstad vandaan liggen, ontvangen relatief veel geld uit het Gemeentefonds, vooral vanwege de hoge kosten voor zorg en ondersteuning die zij hebben in het sociaal domein (Divosa, 2021); zie figuur 8. Bij de verdeling van de algemene uitkering wordt behalve met de hogere kosten ook rekening gehouden met de mogelijkheden van gemeenten om zelf inkomsten te verwerven, door middel van belastingen (vooral onroerendzaakbelasting).[14]

Dat 'perifere' regio's relatief veel geld uit het Gemeentefonds ontvangen, is niet verrassend. De verdeelsleutel die het Rijk hanteert voor het Gemeentefonds is namelijk ontworpen om tegemoet te komen aan kostenverschillen tussen gemeenten die het gevolg zijn van onder meer sociaaleconomische kenmerken. Gemeenten waar sprake is van meervoudige achterstanden op het gebied van arbeidsparticipatie, inkomen, ouderenzorg, jeugdhulp, doelgroepenvervoer, culturele voorzieningen enzovoort, hebben logischerwijs te maken met hogere kosten en ontvangen om die reden dus ook hogere bijdragen uit het Gemeentefonds. Het is daarmee de weerspiegeling van de achterstanden in die regio's: omdat ze structureel achterlopen krijgen gemeenten meer geld om zorg en ondersteuning te bieden en de negatieve effecten van de achterstanden te compenseren. Ook is de waarde van de onroerende zaken in die gebieden doorgaans lager, waardoor de algemene uitkering uit het Gemeentefonds hoger is.

14 In figuur 8 zijn de volgende uitkeringen meegenomen: uit de Algemene uitkering de clusters Jeugd, Maatschappelijke ondersteuning, Samenkracht en burgerparticipatie en Volksgezondheid; uit de decentralisatie-, integratie- en specifieke uitkeringen de Gebundelde uitkering (Participatiewet + IOAW + IOAZ + levensonderhoud beginnende zelfstandigen Bbz 2004), Voogdij/18+, Beschermd wonen, Participatie, Inburgering, Aanpak discriminatie en bevorderen samenleven, Aanpak laaggeletterdheid, Aanpak lerarentekort G4, Actieprogramma dak- en thuisloze jongeren, Armoedebestrijding kinderen, Brede aanpak dak- en thuisloosheid, Brede school sport en cultuur (combinatie functie), Gezond in de stad, Handhaving quarantaine (covid 19), Jeugd, Jeugd aan zet, Jeugdhulp aan kinderen in een AZC, Koplopergemeenten Cliëntondersteuning, Maatschappelijke begeleiding, Maatschappelijke opvang, Programmabureau Sociaal domein, Versterking arbeidsmarktregio's, Voorschoolse voorziening peuters, Vrouwenopvang, Onderwijsachterstandenbeleid, Educatiebudget.

Figuur 8: Uitkeringen die gemeenten in 2021 ontvingen ter ondersteuning van inwoners, berekend in euro's per hoofd van de bevolking

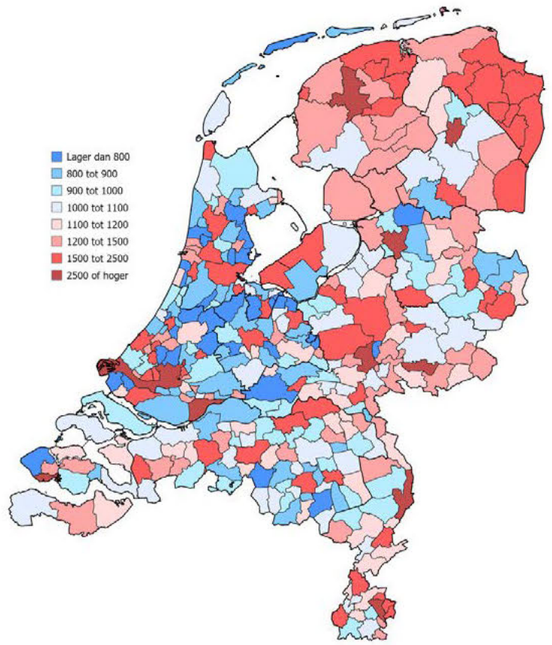

Bron: COELO, 2022

Het geld dat gemeenten ontvangen via het Gemeentefonds en de specifieke uitkeringen is zoals gezegd (voor een deel) bedoeld voor het *in stand houden* van het lokale voorzieningenniveau, niet voor *investeringen in de uitbreiding* daarvan om daarmee de sociaal-economische structuur blijvend te versterken en de achterstanden structureel en systematisch in te lopen. Daarbij komt dat de decentralisaties van taken naar gemeenten, met name die in het sociaal domein in 2015 (die gepaard gingen met forse bezuinigingstaakstellingen) en de bezuinigingen op de gemeentelijke organisatie na de financiële crisis van 2008, ertoe hebben geleid dat de kosten voor zorg en ondersteuning een steeds groter deel van de gemeentelijke begrotingen zijn gaan vormen (BDO, 2021; Verhagen, 2019). De stapeling van zorgbehoefte wordt in de verdeling in het gemeentefonds vooral ondervangen door het honoreren van de centrumfunctie van steden. Landelijke gemeenten met een stapeling van zorgvragen lijken daardoor minder goed bediend te worden. Gemeenten zijn daardoor minder gaan investeren en zijn gaan interen op hun reserves. Investeringen in nieuwe opgaven op het gebied van woningbouw, klimaat en energie worden al jaren vooruitgeschoven. En hoewel gemeenten alles op alles zetten om ingrijpende bezuinigingen op het voorzieningenniveau te voorkomen en lastenverhoging voor de burger zo lang mogelijk uit te stellen, is er voor de instandhouding van lokale publieke voorzieningen steeds minder geld beschikbaar en neemt het aanbod van sportfaciliteiten, bibliotheken, buurthuizen enzovoort steeds verder af (CEBEON, 2021). Dit is een landelijk verschijnsel, maar in regio's waar ook op andere terreinen het voorzieningenniveau voortdurend verschraalt, heeft dit veel meer impact op de regionale brede welvaart. De staatssecretaris Cultuur en Media heeft recent een beleidswijziging aangekondigd om deze neerwaartse ontwikkeling voor wat betreft bibliotheekvoorzieningen tegen te gaan door de bereikbaarheid voor iedereen centraal te stellen (zie kader).

Aandacht voor toegankelijke bibliotheekvoorzieningen

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap wil dat iedere inwoner binnen een redelijke afstand toegang heeft tot een volwaardige openbare bibliotheekvoorziening. De gemeenten ontvangen hiervoor en specifieke uitkering. Dat geld gaat met voorrang naar (1) gemeenten zonder fysieke bibliotheek, (2) gemeenten met grote maatschappelijke opgaven en (3) niet-stedelijke regio's. Er geldt wel een gemeentelijke cofinanciering van indicatief 20%. Gemeenten kunnen zich met deze specifieke uitkering voorbereiden op de bibliotheekzorgplicht die vanaf 2025 gaat gelden. Vanaf 2025 krijgen ze structureel € 53,7 miljoen in het gemeentefonds voor een bibliotheekzorgplicht (OCW, 2022).

3.1.2 Andere uitkeringen naar de regio

Naast de rechtstreekse geldstromen van de rijksoverheid naar gemeenten in de regio, ontvangen ook provincies geld dat ten goede komt aan regio's. Vanuit het reguliere rijksbeleid worden bovendien diverse voorzieningen en maatschappelijke organisaties met een regionale oriëntatie rechtstreeks bekostigd. Denk hierbij aan zorginstellingen, onderwijsinstellingen, politie en dergelijke.

De verdeling van veel van deze rijksbudgetten over Nederland is gebaseerd op algemene kenmerken en normen. Globaal komen deze tegemoet aan de verschillen in kosten die in de verschillende gebieden in het land gemaakt moeten worden voor de betreffende voorzieningen. Een aantal van de regio's die we hebben onderzocht heeft echter te maken met uitzonderlijke structuurkenmerken, zoals een grote uitgestrektheid, het ontbreken van een centrumstad, grensligging en dergelijke. Het valt ons op dat de nationale verdeelsleutels weinig rekening houden met dergelijke bijzondere kenmerken.

3.1.3 Investeringen in economische structuur, groei en bereikbaarheid

Het beleid voor investeringen in ruimtelijk-economische en sociaal-economische structuurversterking richt zich al vele jaren op het creëren van *maximale welvaart voor Nederland als geheel*. Het valt in dat licht op dat de investeringen voor economische structuurversterking zich in de praktijk hoofdzakelijk concentreren op stedelijke regio's, en dan vooral die in het westen van het land. Recent heeft de regio Eindhoven zich daarbij gevoegd.[15] Dit lijkt samen te hangen met de enge interpretatie die in het rijksbeleid wordt gegeven aan de zinsnede 'maximale welvaart'. Doordat welvaart wordt opgevat als nationale welvaart, ongeacht waar die welvaart vandaan komt of neerslaat, houdt het maximeren daarvan automatisch in dat er dáár moet worden geïnvesteerd waar een euro de meeste euro's oplevert. Oftewel: in gebieden waar volop kansen liggen, vaak omdat ze zijn aangehaakt op de wereldeconomie. Voorbeelden van dit 'macroperspectief'[16] op doelmatigheid uit de voorbije decennia zijn het Mainportbeleid en het Topsectorenbeleid.

15 In bijlage 3 bespreken we enkele voorbeelden van dergelijke rijksinvesteringen.
16 Met de term 'macroperspectief' doelen wij op een benadering waarin het doel om de financieel-economische nationale welvaart te maximaliseren centraal staat, en waarin alleen binnen dit 'smalle' (i.e. puur financieel-economische) kader wordt gekeken naar kosten en baten.

Een gevolg van deze benadering is dat economisch al krachtige regio's volop profiteren van de overheidsinvesteringen in structuurversterking, terwijl het voor economisch achterblijvende gebieden lastig is om aanspraak te maken op dergelijke geldstromen.

Ook bij andere investeringsbeslissingen hanteert het Rijk in veel gevallen criteria die zijn gebaseerd op een financieel georiënteerde maximale welvaartsbenadering, waarin het voortbouwen op bestaande kracht centraal staat. Zo kijkt de overheid bij het beoordelen van aanvragen voor een bijdrage uit het Nationaal Groeifonds als eerste naar het effect dat ingediende projecten naar verwachting zullen hebben op het bruto binnenlands product (bbp) (Rli, 2021a). Zo'n criterium pakt nadelig uit voor regio's die te maken hebben met meervoudige achterstanden. Omvangrijke positieve bbp-effecten zijn immers sneller te verwachten in economische concentratiegebieden dan elders.

Een derde voorbeeld in dit verband zijn de infrastructuurinvesteringen in het kader van het 'Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport' (MIRT). De politiek heeft ervoor gekozen de investeringsbeslissingen op dit terrein te baseren op de verwachte knelpunten in het landelijke infrastructuurnetwerk. De zogenaamde Integrale Mobiliteitsanalyse (IMA) verschaft inzichten die op zichzelf beleidsneutraal zijn. Naast mobiliteit en de capaciteit en robuustheid van de netwerken geeft de IMA ook prognoses voor de bereikbaarheid van banen en voorzieningen en effecten van mobiliteit op verkeersveiligheid en emissies. Tevens wordt de klimaatgevoeligheid van de netwerken in kaart gebracht (IenW, 2021). In een eerder advies heeft de Rli geconstateerd dat in de praktijk de resultaten van de IMA – en dan met name de vraag waar files of andere knelpunten op het infrastructuurnetwerk worden verwacht – worden gebruikt als basis voor een politieke prioriteitenlijst voor investeringsbeslissingen (Rli, 2021b). Ondanks de breedte van de IMA lijkt het ijkpunt voor beslissingen daarbij niet de brede welvaart, maar het faciliteren van mobiliteit, mede in het licht van de actuele woningbouwopgave. Gevolg hiervan is dat de beschikbare budgetten vooral terechtkomen in economisch sterke en dichtbevolkte gebieden, terwijl investeringen ten behoeve van de ontwikkeling van de sociaal-economische structuur van regio's die al op achterstand staan achterblijven. Het kabinet maakte op 14 november 2022 de verdeling bekend van het MIRT-infrastructuurbudget voor de komende tien jaar (IenW & VRO, 2022). Maar liefst 65% van de beschikbare € 7,5 miljard blijkt naar de Randstad te gaan. Als de regio Eindhoven daarbij wordt opgeteld, gaat het om ongeveer 72%. Naar aanleiding van dit nieuws schreef sociaal geograaf F. Milikowski op 18 november 2022 een kritisch opiniestuk in NRC, getiteld *Vervoersarmoede is nu ook in Nederland een probleem*. Daarin verwoordt zij treffend wat de gevolgen zijn wanneer de overheid een smal afwegingskader hanteert bij het investeren in bereikbaarheid:

> *"Wie bepaalt of een goede trein- en busverbinding het geld en de moeite waard is? […] In de praktijk worden besluiten over grote infrastructurele projecten genomen aan de hand van een Maatschappelijke Kosten-Baten Analyse […]. Daarin worden de kosten van de aanleg afgezet tegen de inkomsten die de nieuwe infrastructuur zal genereren. […] De uitkomst van de rekensom hangt af van de factoren die worden meegewogen.*

Nu wordt er vooral gekeken naar concreet aanwijsbare economische groei en toename van werkgelegenheid. Factoren als gezondheid, gelijkheid en rechtvaardigheid, het gevoel je te kunnen ontwikkelen en ontplooien […] en volwaardig deel uit te maken van de samenleving, spelen in die berekeningen geen rol. […]
Doordat goed openbaar vervoer niet meer wordt gezien als een fundamenteel onderdeel van een vitale, eerlijke en toekomstbestendige samenleving maar enkel als een verhandelbaar product, is een rekensom van eenduidige kosten en baten het enige afwegingskader. Deze benadering leidt tot een zichzelf versterkend effect waarin de aandacht steeds meer komt te liggen op de winstgevendste trajecten en de krachtigste nationale en regionale netwerken, terwijl kwetsbare dorpen, steden en regio's met weinig inwoners, voorzieningen en economische dynamiek steeds meer verbindingen met de buitenwereld verliezen."

De achterliggende aanname bij de hiervoor beschreven investeringskeuzes is dat het maximaliseren van economische welvaartsgroei voor Nederland als geheel uiteindelijk indirect ook zwakkere regio's ten goede komt.
Deze aanname klopt echter niet, zo blijkt onder andere uit een studie van Oevering & Raspe (2020). De onderzoekers laten zien dat de grote economische regio's in Nederland zich de afgelopen jaren steeds meer hebben versterkt, terwijl de kleine(re) regio's aandeel in de economie hebben verloren. Sterke regio's trekken de regio's met achterstanden niet mee omhoog, maar zuigen deze juist leeg. Dit proces wordt versterkt doordat in de private sector vergelijkbare keuzes worden gemaakt. Bedrijven concentreren hun vestigingen steeds vaker in stedelijke gebieden, waar ze goed bereikbaar zijn voor hun klanten en gemakkelijker goed geschoold personeel kunnen aantrekken. De verschillen tussen regio's worden daardoor nog groter.

3.1.4 Vestiging van (semi)publieke instellingen en diensten

Bij de vestiging van (semi)publieke instellingen en diensten is een soortgelijke ontwikkeling waarneembaar. Er is hier sprake van een gestaag voortgaande opschaling en concentratie, die ten koste gaat van de aanwezigheid van publieke diensten in 'perifere' regio's. Voorbeelden zijn de vorming van de Nationale Politie (en daarmee de opheffing van de 25 regiokorpsen), de versobering van openbaarvervoersdiensten, de vorming van grote scholenkoepels en de concentratie van gespecialiseerde ziekenhuiszorg (zie ook § 2.2.3 over de concentratie van kinderhartchirurgie).

In het landelijk beleid zijn bovendien allerlei prikkels ingebouwd om marktwerking te bevorderen en de efficiëntie van de bedrijfsvoering te verhogen, vaak in combinatie met het doorvoeren van decentralisaties en kortingen op het budget. De rijksoverheid maakt haar afwegingen over de kwaliteit en efficiëntie van (semi)publieke diensten generiek voor het hele land. Daarbij kijkt zij vooral naar de kosten en baten van de primaire functie van de betreffende publieke dienst. Er bestaat, met andere woorden, óók op dit punt de neiging om vanuit een 'macroperspectief' naar doelmatigheid te kijken, zonder daarbij de maatschappelijke waarde van publieke diensten, gegeven de lokale of regionale omstandigheden, mee te wegen in de besluitvorming. Hierdoor draagt het overheidsbeleid bij aan wat we in hoofdstuk 2 'stapeling van verschraling' hebben genoemd.

3.1.5 Bevordering van brede welvaart in de regio

Zoals we in de voorgaande twee subparagrafen hebben geschetst, pakken veel onderdelen van het beleid ongunstig uit voor de 'perifere' regio's in ons land. Daar staat tegenover dat de rijksoverheid de laatste jaren meer aandacht heeft gekregen voor het verbeteren van (onderdelen van) de brede welvaart vanuit een regionaal perspectief. Voorbeelden zijn het 'Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid', het programma 'Mooi Nederland', de aanpak van de NOVEX-gebieden[17], de Regio Deals en het Regionaal Investeringsfonds mbo.[18] Ook op het vlak van gezondheid heeft het Rijk de afgelopen periode een breed palet aan programma's gelanceerd of financieel ondersteund. Het gaat om programma's die veelal lokaal of regionaal worden uitgevoerd, zoals 'Kansrijke Start', 'GezondIn', 'Vitaal ouder worden voor iedereen', Eén tegen eenzaamheid' en 'Een rookvrij leven voor iedereen'. Vanuit deze programma's zijn soms ook financiële middelen beschikbaar, in aanvulling op de middelen die gemeenten vanuit het Gemeentefonds ontvangen voor de uitvoering van taken in het kader van de Jeugdwet, de Wmo en de Participatiewet.

De Regio Deals die we in § 2.2 al even noemden, zijn samenwerkingsprojecten tussen de rijksoverheid en regionale partners. De projecten richten zich expliciet op het vergroten van de regionale brede welvaart. Er wordt over een periode van vier jaar geïnvesteerd in regionale kansen om de kwaliteit van leven, wonen en werken van inwoners en ondernemers in de verschillende regio's te verbeteren. Elke regio kan zelf met plannen en ideeën komen, die verscheidene beleidsterreinen kunnen bestrijken. Het derde kabinet-Rutte stelde in 2017 € 950 miljoen beschikbaar voor de Regio Deals in de periode 2018-2022. Het huidige kabinet heeft aanvullend € 900 miljoen beschikbaar gesteld voor nieuwe Regio Deals in de periode 2022-2025.

Tabel 2 toont de landelijke spreiding en omvang van de Regio Deals die in de eerste vier tranches zijn afgesloten.

Vergeleken met de hiervoor besproken reguliere geldstromen vanuit het Gemeentefonds gaat het om beperkte budgetten. In de volgende paragraaf laten we zien dat de EU aanzienlijk meer geld uittrekt om de achterstand van minder begunstigde regio's in Nederland te verkleinen. Wij zien ook dat in andere Europese landen de nationale overheid voor een actievere inzet richting regio's kiest. Zo sloot Frankrijk in 2020 een akkoord met de Franse regio's en maakte daarvoor € 44,6 miljard vrij. Italië bijvoorbeeld, maakte in de periode 2014-2020 een bedrag van ruim € 95 miljard vrij voor ondersteuning van regionale ontwikkeling in het hele land, in het bijzonder de regio's die achterlopen (OECD, 2020). Ook heeft Italië al decennialang een minister voor regionale zaken.

17 NOVEX staat voor Nationale Omgevingsvisie Extra. NOVEX-gebieden zijn gebieden waar diverse urgente nationale ruimtelijke opgaven spelen. Rijk en regio werken voor deze gebieden samen aan een ontwikkelperspectief en een bijbehorende uitvoerings- en investeringsagenda.

18 Het Regionaal Investeringsfonds mbo als doel om het mbo-onderwijs en regionale arbeidsmarkten beter op elkaar te laten aansluiten door samenwerking tussen onderwijsinstellingen, overheden en regionaal bedrijfsleven te stimuleren.

Tabel 2: Omvang Regio Deals in voorbeeldregio's

Regio	Regio Deals in miljoenen euro's tranche 1 t/m 3 (2018-2022)	Regio Deals in miljoenen euro's tranche 4 (2023)
De Veenkoloniën	15	
Kop van Noord-Holland	5	
Twente	30	25
Zeeuws-Vlaanderen	7,5	30*
Parkstad Limburg	40	25

* De €30 miljoen in tranche 4 betreft de Regio Deal North Sea Port District die een ruimer gebied omvat dan de voorbeeldregio Zeeuws-Vlaanderen. Het gaat om het internationale havengebied dat zich uitstrekt van Vlissingen en Borssele via Terneuzen naar Zelzate, Evergem en Gent.

3.2 EU-investeringen in regio's

De EU voert gericht investeringsbeleid om regio's binnen de EU-lidstaten te ondersteunen in de ontwikkeling van hun brede welvaart en om de verschillen tussen regio's te verkleinen. Het gaat voor de Nederlandse regio's waar sprake is van gestapelde achterstanden om substantiële investeringen, die een aanvulling vormen op de in de vorige paragraaf besproken programma's die bijdragen aan specifieke aspecten van brede welvaart. De geldstromen in het kader van het regionale EU-beleid worden toegekend aan zowel decentrale overheden, private partijen als kennisinstituten, die het geld mogen besteden aan projecten gericht op regionale ontwikkeling.[19]

19 In bijlage 3 hebben we een overzicht opgenomen van diverse Europese programma's en fondsen.

3.2.1 EU-beleid gericht op verkleining van regionale verschillen

Het regionale beleid van de EU (ook wel cohesiebeleid of structuurbeleid genoemd) heeft expliciet tot doel het economisch welzijn van alle regio's binnen de EU-lidstaten te verbeteren.[20] Op die manier wil de EU "de verschillen tussen de ontwikkelingsniveaus van de onderscheiden regio's en de achterstand van de minst begunstigde regio's […] verkleinen."[21]

In het achtste Cohesieverslag (Europese Commissie, 2022) schrijft de Europese Commissie dat de regionale ongelijkheden in de EU zijn afgenomen. Niettemin doen zich nog steeds ongelijkheden voor. De komende dertig jaar zullen volgens de Europese Commissie drie ontwikkelingen medebepalend zijn voor het verloop van de regionale ongelijkheid in de EU: de groene transitie, de digitale transitie en de demografische veranderingen (zie kader).

20 Met 'regio's' worden in deze context zogenaamde NUTS-regio's bedoeld. NUTS staat voor Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques. Dit is de regionale indeling van het Europese statistiekbureau Eurostat. Deze indeling is ingevoerd om binnen de gehele EU vergelijkbare regio's te hebben.

21 Het cohesiebeleid omvat verschillende structuurfondsen waarmee projecten in alle EU-lidstaten financieel worden ondersteund: het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), het Europees Sociaal Fonds (ESF), het Cohesiefonds, en het Fonds voor een rechtvaardige transitie (FRT).

Groene transitie, digitale transitie en demografische veranderingen

- Met 'groene transitie' verwijst de Europese Commissie naar haar beleidsdoel om Europa uiterlijk in 2050 klimaatneutraal te maken, de economie met de inzet van schone technologie een impuls te geven, duurzame industrie en vervoer tot stand te brengen en milieuverontreiniging terug te dringen. In Nederlandse regio's speelt in dit verband onder meer de vraag: welke middelen kunnen we inzetten om daadwerkelijk de overgang naar een schone circulaire economie te maken?
- Met 'digitale transitie' verwijst de Europese Commissie naar haar streven om bedrijven en overheden in alle lidstaten te laten beschikken over een nieuwe generatie technologieën en op die manier een digitale economie tot stand te brengen waaraan iedereen op gelijke voet kan deelnemen. Op dit moment is de EU (en tot op zekere hoogte ook Nederland) nog 'digitaal verdeeld', waarbij met name ouderen en mensen in minder ontwikkelde regio's een achterstand hebben.
- Met 'demografische veranderingen' verwijst de Europese Commissie naar trends in diverse Europese regio's, die tot problemen kunnen leiden. In de Nederlandse situatie gaat het dan vooral om bevolkingskrimp en vergrijzing, die het gevolg zijn van het wegtrekken van jongeren naar stedelijke gebieden. Regio's met een grote afname van de bevolking kunnen worden getroffen door slechtere sociale voorzieningen, zoals gezondheidszorg, vervoer, IT-verbindingen, onderwijs en werkgelegenheid.

De groene en digitale transitie bieden volgens de Commissie niet alleen kansen, maar brengen ook veranderingen met zich mee die tot nieuwe regionale ongelijkheden kunnen leiden. Ook demografische veranderingen zoals vergrijzing en bevolkingskrimp vormen een potentieel risico: ze kunnen, als ze worden genegeerd, zowel de cohesie als de groei in regio's ondermijnen.

Zonder een duidelijke visie op hoe om te gaan met al deze veranderingen bestaat volgens de Europese Commissie het gevaar dat mensen het gevoel krijgen dat hun stem niet wordt gehoord en dat er geen rekening wordt gehouden met de gevolgen van de transities voor hun directe omgeving. Dat kan de ontevredenheid over instituties aanwakkeren. De Commissie vindt het daarom essentieel om te bevorderen dat er meer banen komen in groene en digitale sectoren en eventuele tekorten aan vaardigheden te verhelpen, rekening houdend met de regionale context (Europese Commissie, 2022; 2021a).

Aanvullend op het cohesiebeleid heeft de Europese Commissie in juni 2021 een langetermijnvisie gepresenteerd voor de plattelandsgebieden in de EU (Europese Commissie, 2021b). Om ook inwoners van plattelandsgebieden te laten meeprofiteren van de groene en de digitale transitie, is volgens de Commissie gebiedsgericht beleid nodig dat rekening houdt met de diversiteit van de EU-gebieden, hun specifieke behoeften en hun relatieve sterke punten. De Commissie ontwikkelt op dit moment een plattelandspact en een EU-actieplan voor het platteland. Deze initiatieven zullen worden verbonden met het Europese landbouwbeleid en met het cohesiebeleid en de bijbehorende EU-fondsen. In het EU-actieplan wil de Commissie ook

concrete projecten opnemen die de langetermijnvisie voor plattelandsgebieden ondersteunen.

3.2.2 Europese subsidies voor regionale projecten

De afgelopen jaren zijn de bijdragen die Nederlandse regio's vanuit de EU hebben ontvangen, aanzienlijk geweest. Tabel 3 geeft het totaal aan Europese subsidies weer dat in de programmaperiode 2014-2020 is toegekend aan de vijf voorbeeldregio's die wij voor dit advies onder de loep hebben genomen.[22] Opvallend is dat deze bijdragen veel hoger zijn dan de bijdragen die de rijksoverheid aan de regio's verstrekt in het kader van de Regio Deals. Terwijl de bijdragen die regio's ontvangen in het kader van de Regio Deals variëren van € 5 miljoen tot maximaal € 40 miljoen (BZK, 2022e), gaat het bij de EU-ondersteuning om een veelvoud daarvan.

Tabel 3: EU-subsidiebedragen per voorbeeldregio, periode 2014 - 2020

Regio	Europese subsidie (€)
Kop van Noord-Holland	43.951.847
Parkstad Limburg	97.509.453
Twente	379.113.654
Veenkoloniën	89.883.958
Zeeuws-Vlaanderen	73.866.198
Totaal	**684.325.110**

Bron: ERAC, 2022

22 In bijlage 3 is meer detailinformatie opgenomen over de Europese uitkeringen aan de voorbeeldregio's.

Het Europese subsidiegeld dat de Nederlandse regio's ontvangen, is afkomstig uit verschillende EU-programma's en -fondsen. Elk Europees programma richt zich op een bepaald type doelstellingen en een bepaald type ontvangers. De nadruk van de Europese bijdragen in Nederland ligt op 'economie en innovatie' voor onderzoek en kennis, op 'onderwijs en arbeidsmarkt' en 'mobiliteit en infrastructuur'. Provincies spelen een belangrijke rol in het aantrekken van Europese bijdragen aan regionale projecten en programma's.

3.3 Slotsom

De investeringen van de rijksoverheid in de structurele ontwikkeling van de door ons onderzochte regio's blijven achter bij de investeringen in al economisch krachtige gebieden. Bovendien blijven de nationale investeringen in de voorbeeldregio's ver achter bij de Europese investeringen aldaar. De steun van het Rijk voor lokale overheden houdt wel rekening met achterstanden in brede welvaart die er zijn, maar richt zich onvoldoende op het structureel tegengaan van dergelijke achterstanden. Andere Europese landen doen dat anders.

4 CONCLUSIES

We hebben in de voorgaande hoofdstukken vastgesteld dat in tal van regio's in ons land sprake is van achterstanden, zowel in termen van een afbrokkelend voorzieningenniveau als in termen van een beperkte benutting van de sterke punten in de regio. Ook hebben we geconstateerd dat deze achterstanden deels voortvloeien uit het landelijk beleid en de rolinvulling van de rijksoverheid.

Wij menen dat de verschillen tussen regio's niet alleen problematisch zijn voor de regio's die op achterstand staan, maar ook voor Nederland als geheel. Immers, wanneer brede welvaart structureel ongelijk is verdeeld tussen regio's, kan dit consequenties hebben voor het vertrouwen van inwoners van minder bedeelde regio's in de overheid en overheidsinstituties (OECD, 2018). Nederland als nationale eenheid trekt langzaam maar zeker scheef.

Wij hebben in vijf regio's veel mensen gesproken die zich nauwelijks meer herkennen in de rijksoverheid en die het gevoel hebben dat 'hun' overheid geen recht doet aan wat zij belangrijk vinden en in hun regio nodig hebben. Zij voelen zich niet gezien, laat staan begrepen. Dat zagen we eerder al in rapporten over 'afgehaakt Nederland' (De Voogd & Cuperus, 2022) en 'regionaal maatschappelijk onbehagen' (Van den Berg & Kok, 2021). In deze analyse voegen wij daaraan toe dat men daar ook feitelijk alle reden toe

heeft. De ‘perifere’ regio is een gebied dat kampt met achterstanden op tal van terreinen en wordt onmiskenbaar door het sectoraal rijksbeleid op verschillende terreinen nog verder achtergesteld. Deze gestapelde achterstanden zijn daarmee een gegeven dat mede het gevolg is van overheidsbeleid dat sterke centra sterker maakt en daarmee regio’s verder verzwakt.

Dit alles is zorgelijk voor de regio’s die het betreft, voor de mensen die daar wonen en de bedrijven die daar ondernemen. Maar ook voor Nederland als geheel. Want op den duur kan een gebrek aan vertrouwen en betrokkenheid van grote groepen burgers (a) de democratische gemeenschap die Nederland vormt, ondermijnen en (b) de realisatie van allerlei nationale doelstellingen ernstig bemoeilijken – zoals de noodzakelijke transities in het energiesysteem, de landbouw en de economie. Nederland kan zijn nationale problemen niet oplossen zonder de kracht en het potentieel van alle regio’s. Zo beschouwd is een investering in regio’s met achterstanden een investering in heel Nederland. Een investering die bovendien broodnodig is: om de toekomst van nationale eenheid te verzekeren en om de kans op succesvolle transities rond nationale opgaven te vergroten.

Op basis van onze bevindingen komen wij tot vijf conclusies, die we in dit hoofdstuk bespreken.

4.1 Te weinig oog in rijksbeleid voor sociaal belang van voorzieningen in regio’s

De mogelijkheden die mensen hebben om deel te nemen aan de samenleving en de brede welvaart die mensen ervaren zijn voor een groot deel afhankelijk van de aanwezigheid van voorzieningen in de nabije omgeving. In je eigen woonomgeving naar school kunnen gaan, boodschappen kunnen doen, de huisarts of de bibliotheek kunnen bezoeken, kunnen trainen met je team op je sportclub, erop kunnen vertrouwen dat er iemand voor je zorgt als je het zelf niet meer kunt – al dit soort dingen zijn van grote betekenis voor de leefbaarheid en de aantrekkelijkheid van een regio. Of je als ondernemer je vacatures nog kunt vervullen met goed opgeleid personeel, hoe lang je moet rijden om een zieke ouder of partner te bezoeken en hoe lang je moet wachten op de bus en of je in de avond überhaupt nog thuis kan komen, zijn dagelijkse zorgen die het leven in de regio bepalen. Ze bepalen hoe mensen hun dag indelen en organiseren en op langere termijn werken ze door in de beslissing van ondernemers om al dan niet uit de regio te vertrekken, in verhuisbewegingen van jongeren, in de gezondheid van mensen, in de werkgelegenheid – en de sociale, mentale en fysieke gevolgen die daaruit voortkomen. Voorzieningen vormen een basis waarop het leven zich voltrekt; als die basis steeds kleiner en zwakker wordt, dan werkt dat door in het leven van vandaag en morgen en de leefbaarheid van de regio.

De waarde die publieke voorzieningen hebben voor het sociale leven in een gemeenschap is groter dan de primaire functie die ze vervullen. In niet-stedelijke gebieden zijn publieke voorzieningen ook de plek waar

‘kleine ontmoetingen’ plaatsvinden en dat heeft invloed op de onderlinge betrokkenheid en de veerkracht van gemeenschappen. Waar mensen elkaar meer ontmoeten, ontstaat gemakkelijker wederzijdse hulp en wordt er meer aan vrijwilligerswerk gedaan, bijvoorbeeld in verenigingen, bij de vrijwillige brandweer of in de lokale politiek (RIi, 2020). Het belang van publieke voorzieningen heeft dus zowel een fysieke kant (gemakkelijke toegang tot school, winkel, sportclub enzovoort) als een sociale kant (betrokkenheid van bewoners bij elkaar).

In het beleid dat de rijksoverheid in diverse sectoren voert, speelt het zojuist beschreven gemeenschapsperspectief nauwelijks een rol. Het Rijk maakt afwegingen over de kwaliteit en efficiëntie van (semi)publieke diensten vooral door vanuit een ‘macroperspectief’ naar doelmatigheid te kijken (zie § 2.2). De primaire functie van de betreffende (semi)publieke dienst staat daarbij centraal, zonder daarbij oog te hebben voor de specifieke, regiogebonden context; zie kader.

Concentratie van zorgvoorzieningen

Al jaren is er politiek debat gaande over de vraag hoe de acute zorg in Nederland toekomstbestendig kan worden georganiseerd (RVS, 2020a). De combinatie van een toenemende zorgvraag en schaarste op de arbeidsmarkt leiden ertoe dat kwaliteit en toegankelijkheid van de zorg onder druk komen te staan. Slimmer organiseren van de zorg is nodig. De *kwaliteit* van de acute zorg is daarbij voor de rijksoverheid hét ankerpunt: er mag in Nederland op dat punt geen ongelijkheid bestaan en op kwaliteit mag niet worden beknibbeld (VWS, 2022). Dit leidt onvermijdelijk tot keuzes: welke vormen van acute zorg kunnen op welke locaties worden aangeboden? Zodra wordt besloten tot concentratie van bepaalde vormen van acute zorg, betekent dit voor minder dichtbevolkte regio’s vrijwel altijd dat de betreffende zorgvoorzieningen op grote(re) afstand komen te liggen.
De vraag of voor burgers in perifere regio’s ‘goede zorg’ hetzelfde is als ‘zorg van maximale medische kwaliteit’, wordt niet hardop gesteld. Maar die vraag is wel relevant. Immers, zorg heeft een grote sociale component en wordt veelal verleend in een keten van zorgpartners, die vaak in de eigen regio zijn gevestigd. Door de concentratie van zorgvoorzieningen staat ook deze keten steeds meer onder druk. Er zijn vergelijkbare ontwikkelingen te zien in bijvoorbeeld de huisartsenzorg en verloskundige zorg.

Het gebrek aan aandacht voor de specifieke belangen die in regio’s spelen rond de beschikbaarheid van publieke voorzieningen, heeft ertoe geleid dat scholen, huisartsen, ziekenhuizen enzovoort steeds vaker vanuit afwegingen op basis van een macroperspectief op doelmatigheid moeten besluiten om hun deuren te sluiten. Dit heeft negatieve consequenties voor de ándere functies die zo’n publieke dienst in de regio vervult. Omdat in sectoren als onderwijs, cultuur, infrastructuur, mobiliteit en zorg vergelijkbare doelmatigheidsafwegingen worden gemaakt en omdat óók gemeenten en andere overheden zulke afwegingen maken, versterken deze ontwikkelingen elkaar. Dat leidt tot een patroon van voortgaande verschraling van voorzieningen, zie figuur 9. De gevolgen die dit alles heeft voor het maatschappelijk leven en de regionale brede welvaart, blijven in ‘Den Haag’ veelal onopgemerkt.

Figuur 9: Spiraal van verschraling

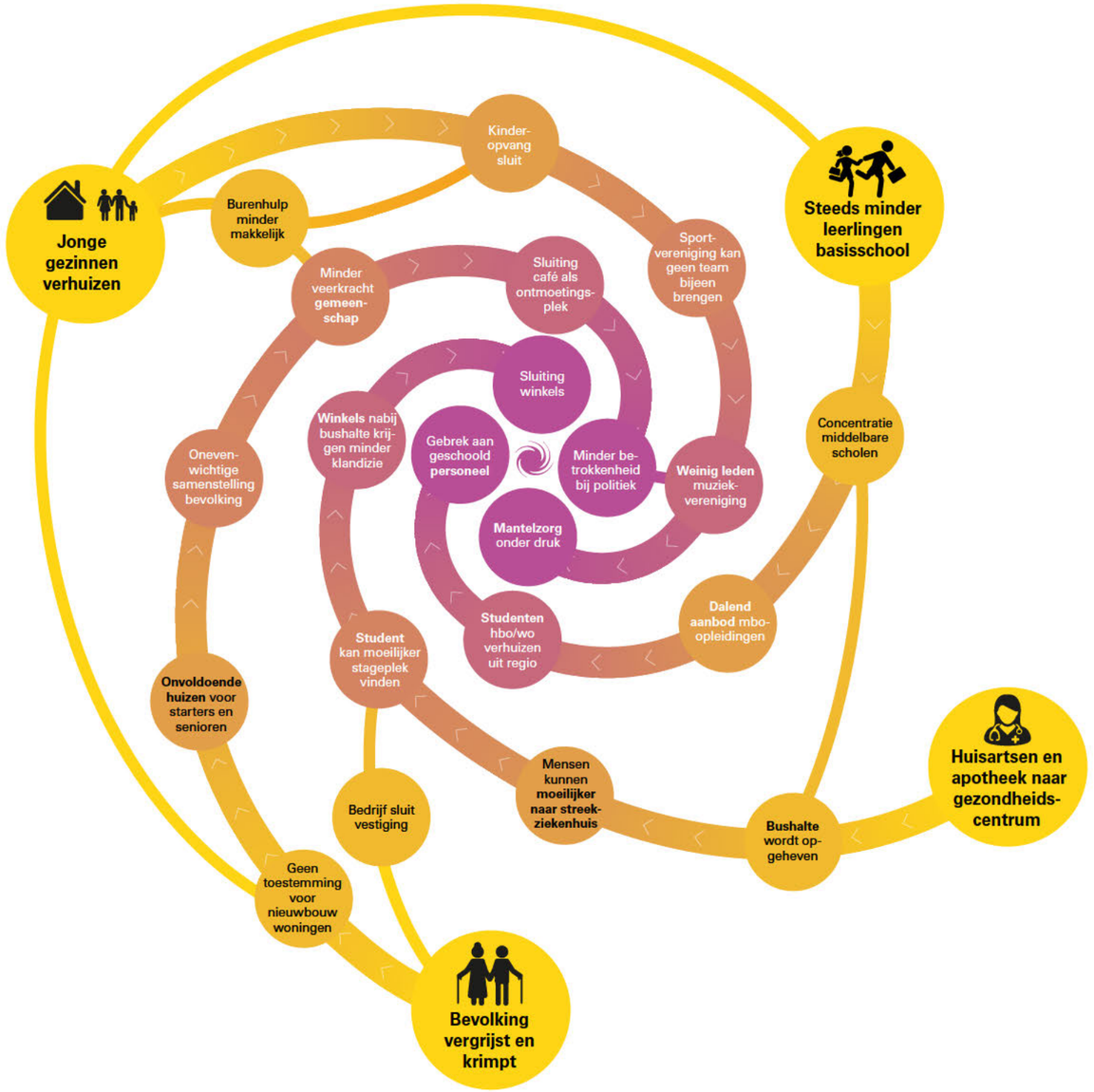

4.2 Kansen van 'perifere' gebieden belemmerd door beleidsfocus op sterke regio's

In hoofdstuk 3 hebben we vastgesteld dat de rijksoverheid in 'perifere' gebieden relatief weinig investeert in de opbouw van krachtige regio's. Grote investeringen in de ruimtelijk-economische en sociaal-economische structuur concentreren zich al decennialang vooral in economisch krachtige regio's die zijn aangesloten op de wereldeconomie, zoals de Randstad en de regio Eindhoven. De achterliggende aanname is dat deze sterke regio's de omliggende gebieden en 'de rest' mee omhoog trekken. Onderzoek laat echter zien dat het tegenovergestelde gebeurt en dat sterke regio's de andere gebieden juist verder leeg trekken. De beleidsaandacht voor regio's waar sprake is van achterstanden in brede welvaart beperkt zich hoofdzakelijk tot het bekostigen van de gevolgen van de bestaande achterstanden. Wat ontbreekt zijn gerichte investeringen in *structurele* oplossingen en kansen voor regio's buiten de economisch krachtige gebieden, op basis van een samenhangende toekomstgerichte visie op regionale ontwikkeling van brede welvaart. Het rijksbeleid plakt beperkt pleisters, op wonden die door dat beleid niet worden gedicht en onbedoeld soms juist telkens verder open worden getrokken.

Als gevolg van deze focus op sterke regio's wordt in ons land de verdeling van brede welvaart tussen regio's steeds schever; figuur 10 illustreert dit. De onevenwichtige rijksinzet leidt tot sterkere stedelijke regio's, maar tegelijkertijd tot een gestage verzwakking van de regio's met bredewelvaartsachterstanden. Door de afname van de economische dynamiek in die regio's trekken jongeren er bovendien steeds meer weg. Kortom:

de verschillen worden groter omdat dezelfde sectorale afwegingen en patronen die de verschillen groter maken onverminderd aan de orde zijn. Dat is zorgwekkend.

Figuur 10: Aandeel van regio's in werkgelegenheid en bruto toegevoegde waarde, 1996-2017

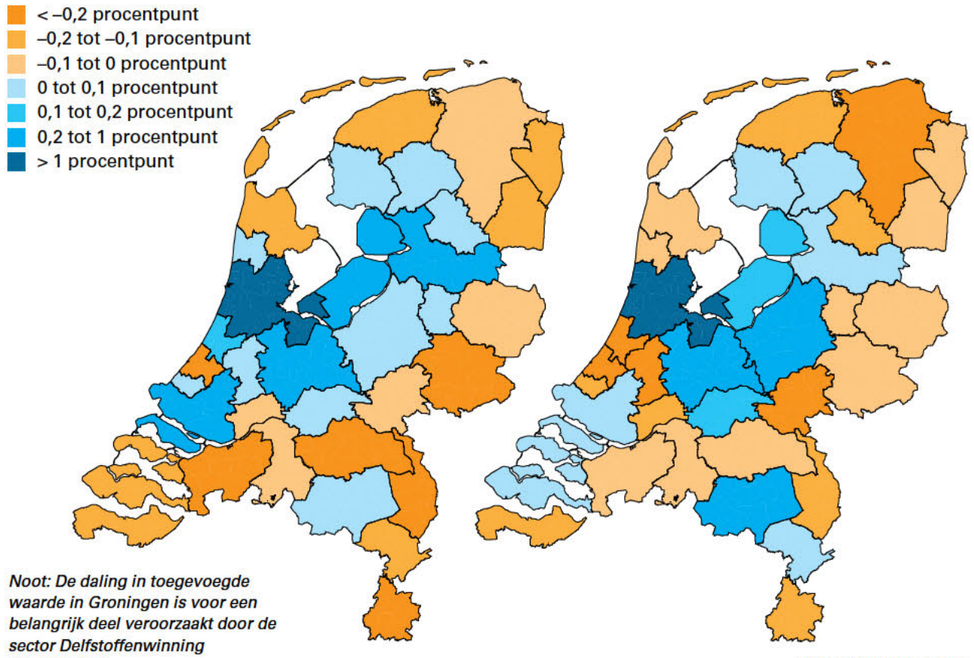

Bron: Oevering & Raspe, 2020)

Een bijkomend effect van de focus in het rijksbeleid is dat de voortdurende groei en verdichting van hoogdynamische stedelijke regio's gepaard gaat met toenemende nadelige gevolgen voor de leefbaarheid van deze regio's – denk aan congestie, woningschaarste en milieuvervuiling. Hierop wijst ook Centraal Bureau voor de Statistiek in de *Regionale Monitor Brede Welvaart 2022* (CBS, 2022): de manier waarop de aanzienlijke economische welvaart waarvan op dit moment sprake is in de Randstad tot stand komt, zal er volgens het CBS toe leiden dat de leefbaarheid en leefomgevingskwaliteit in dit gebied op den duur onder druk zal komen te staan.

Zoals we in hoofdstuk 3 hebben beschreven (zie § 3.2.1) staat de nadruk die de rijksoverheid al decennialang legt op het maximaliseren van de (economische) welvaart van Nederland door te investeren in economisch krachtige regio's, in scherp contrast met het EU-beleid voor regio's in de lidstaten. De EU richt zich met haar beleid voor territoriale cohesie veel meer op de ontwikkeling van de regio's en tracht daarbij complementair te zijn aan het nationale beleid. De EU zet met haar beleid nadrukkelijk in op 'voldoende welvaart' voor alle regio's in plaats van 'maximale welvaart' voor Nederland als geheel. Voor regio's biedt dat soms een uitkomst, omdat het een tegenwicht biedt tegen de eenzijdigheid van het rijksbeleid. Tegelijkertijd is het onvoldoende basis om een sterkere regio op te bouwen. Daarvoor is ook een verandering van het rijksbeleid nodig.

4.3 Rijksondersteuningsprogramma's voor regio's te kort van duur en te kleinschalig

Dat er ook aandacht nodig is voor de brede welvaart in regio's buiten de economische kerngebieden van Nederland, vindt de laatste jaren geleidelijk meer weerklank in beleid. Met bijvoorbeeld de eerder in dit advies besproken Regio Deals (zie § 3.1.4) en het programma 'Regio's aan de grens' (BZK, 2022d) gebeurt dat expliciet. En ook in de aanpak voor de NOVEX-gebieden,[23] in het 'Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid' en het 'Nationaal Programma Landelijk Gebied' komen regio's die achterblijven in brede welvaart meer en meer in beeld. Wij signaleren echter dat deze actuele aandacht van het Rijk voor de regio op een aantal punten tekortschiet.

De regionale achterstanden in brede welvaart bestaan in veel gevallen al lange tijd. In diverse regio's hangen ze samen met ingrijpende veranderingen uit het verleden die nog steeds doorwerken in de samenleving. Denk aan de teloorgang van de textielindustrie in Twente, het verdwijnen van de turfwinning en strokartonindustrie in de Veenkoloniën en de mijnsluitingen in Zuid-Limburg. Het doorbreken van dit soort lang bestaande problematiek is een proces van lange adem, dat substantiële ingrepen vergt. Dat geldt zowel voor het wegwerken van regionale achterstanden als voor het benutten van regionale kansen. De beoogde veranderingen vergen doorgaans ten minste een generatie.[24] Er is dus langjarige beleidsinzet nodig met grootschalige investeringen die de brede welvaart in die regio's structureel versterkt.

In haar beleid ter bevordering van brede welvaart in regio's kiest de rijksoverheid op dit moment niet voor een langdurige investeringsinzet. De looptijd van de programma's beslaat meestal maar enkele jaren. Daardoor kunnen de beleidsinterventies bij een kabinetswisseling zo maar weer verdwijnen. Regio's hebben op die manier geen langjarige zekerheid en structurele resultaten blijven uit. Dit is niet alleen onwenselijk vanuit het oogpunt van de beoogde resultaten en een doelmatige en effectieve besteding van publiek geld, maar het brengt ook het risico met zich mee dat het elan van de samenwerkende regiopartijen na enkele jaren weer verdwijnt.

Ook van de vereiste grootschaligheid is geen sprake bij de investeringen in regio's met achterstanden. De beschikbare budgetten zijn relatief beperkt, niet alleen ten opzichte van de reguliere geldstromen vanuit het Gemeentefonds (zie § 3.1.1) en de rijksinvesteringen in economisch krachtige gebieden, maar ook ten opzichte van de budgetten die de EU ter beschikking stelt (zie § 3.2.2). Ondanks hun relatief grote omvang zijn de Europese subsidies niet afdoende om de aangetroffen achterstanden weg te nemen en de regionale brede welvaart structureel te ontwikkelen. Dit komt vooral doordat de sectorgebonden geldstromen van het rijksbeleid veel

23 Dit zijn gebieden waar diverse urgente nationale ruimtelijke opgaven spelen, die Rijk en regio samen aanpakken. Zie ook § 3.1.4.

24 Om de maatschappelijke oorzaken van gezondheidsachterstanden aan te pakken en ongezonde leefpatronen te doorbreken bijvoorbeeld, is volgens de Raad voor Volksgezondheid & Samenleving beleid nodig met een looptijd van minimaal vijftien jaar (RVS, 2021a).

groter zijn, terwijl die vanuit hun 'macroperspectief' op doelmatigheid de beschreven patronen aanjagen.

4.4 Onvoldoende aandacht voor specifieke opgaven in grensregio's

Een groot aantal regio's waar sprake is van bredewelvaartsachterstanden ligt aan de landsgrens. In enkele van de voorbeeldregio's uit dit advies – Zeeuws-Vlaanderen, Parkstad Limburg en de Veenkoloniën – levert de grensligging potentiële voordelen op. Hier biedt de nabijheid van voorzieningen, werk en activiteiten aan de andere kant van de grens extra kansen (BZK, 2021b).

Het volledig benutten van de mogelijkheden 'over de grens' wordt in de praktijk nogal eens belemmerd door verschillen in wetten, regels en besluitvormingsprocessen. De knelpunten die hieruit voortkomen zijn in diverse publicaties gedetailleerd in beeld gebracht[25] en krijgen al jarenlang beleidsaandacht (BZK, 2022d).

Tegelijkertijd echter, zo hebben we in de voorgaande hoofdstukken van dit advies vastgesteld, is de aandacht voor grensregio's nog beperkt als het gaat om onderwerpen die in de grensregio's urgent en van groot belang zijn, zoals grensoverschrijdende vervoersverbindingen, het op peil houden van het onderwijsaanbod en het beheersen van ondermijnende criminaliteit. Dergelijke thema's hebben vanuit nationaal perspectief slechts beperkte betekenis, omdat het in grensregio's vaak om relatief kleine inwoneraantallen gaat en de (macro)economische betekenis beperkt is. Gerichte investeringen om op deze thema's verbetering te brengen in de grensregio's, blijven zodoende al vele jaren achterwege. In de afwegingen die het Rijk hierbij maakt speelt ook mee dat de maatschappelijke opbrengsten van een investering in een grensregio maar 'voor de helft' ten goede komen aan Nederland. In de beoordelingssystematieken worden ze daardoor niet volledig op waarde geschat.

Een treffend voorbeeld in dit verband vormt de overweging van het Rijk om vanuit het Mobiliteitsfonds geen geld uit te trekken voor een spoorverbinding tussen Gent en Terneuzen. De Commissie Nationaal Groeifonds (die besloot dat er dan maar geld voor de spoorverbinding moest komen uit het Nationaal Groeifonds), omschreef in april 2022 deze afweging als volgt:

> *"[…] het is de commissie duidelijk geworden dat de kans op bekostiging uit het Mobiliteitsfonds klein lijkt omdat het Mobiliteitsfonds […] is gericht op het oplossen van de grootste knelpunten en niet op economische ontwikkeling en het creëren van kansen. 'Rail Gent Terneuzen' komt niet als prioriteit boven in de Integrale Mobiliteitsanalyse. […] De commissie concludeert hieruit dat het project niet uit het Mobiliteitsfonds bekostigd zal worden." (Commissie Nationaal Groeifonds, 2022, p. 144)*

Wij concluderen dat grensregio's te lijden hebben onder het in hoofdstuk 3 gesignaleerde 'macroperspectief' op doelmatigheid in het rijksbeleid. Het

25 Zie bijvoorbeeld CPB (2015), Maastricht University (2019), Werkgroep grensbelemmeringen (2020) en Universiteit Utrecht, Universiteit Hasselt & LDR advocaten (2020).

ontbreekt aan gerichte investeringen in structurele oplossingen voor specifieke knelpunten die bewoners van grensregio's op achterstand plaatsen.

4.5 Gezag rijksoverheid in regio's onder druk

We hebben in de voorgaande hoofdstukken vastgesteld dat de contacten tussen het Rijk en regionale partijen de afgelopen twee decennia fors zijn afgekalfd. Het decentraliseren van bevoegdheden naar gemeenten en provincies is gepaard gegaan met een terugtrekkende beweging van de rijksoverheid uit 'perifere' regio's. Vestigingen van rijksdiensten (zoals Rijkswaterstaat en de Belastingdienst) werden gesloten, net als kazernes en rechtbanken. Rijksdiensten met een regionale oriëntatie (bijvoorbeeld de Inspectie volkshuisvesting en de Dienst Landelijk Gebied) werden zelfs opgeheven. Tegelijkertijd kwam ook de gemeentelijke overheid door opschaling op een steeds grotere afstand van de burger te staan (Allers et al., 2021).

Wij hebben bij onze regiobezoeken ondervonden dat de overheid als gevolg van deze ontwikkelingen aan herkenbaarheid heeft ingeboet. Veel mensen die wonen en werken in deze regio's hebben de indruk dat politici niet begrijpen wat er in de regio gaande is en dat landelijke maatschappelijke discussies ver af staan van de regionale realiteit en de regionale waarden. Dit leidt ertoe dat grote groepen mensen gefrustreerd raken, geen fiducie meer hebben in de politiek en zich soms ook afwenden van de samenleving.

In een onlangs verschenen publicatie stelt de Raad voor het Openbaar Bestuur dat de overheid gezag verdient als zij 'bekwaam, betrouwbaar en betrokken' is (ROB, 2022). Daarvan is in de regio's al geruime tijd geen sprake meer. De bezoeken van ambtsdragers en ambtenaren van het Rijk zijn veelal incidenteel en volgens de mensen ter plaatse onvoldoende om goed op de hoogte te kunnen zijn wat er in de regio speelt. Het gezag van de overheid in de regio staat daardoor onder druk. De regio's zijn op hun beurt hun vanzelfsprekende aansluiting bij de landelijke netwerken deels kwijtgeraakt.

De afstand tussen Rijk en regio's is verder vergroot door de vormgeving van veel landelijke programma's en fondsen die op de regio's zijn gericht. De toekenning van budgetten is namelijk vaak opgezet als een competitie (dit geldt bijvoorbeeld voor de Regio Deals, het Nationaal Groeifonds en het Volkshuisvestingsfonds). Dit bevordert de concurrentie tussen regio's en plaatst het Rijk in een beoordelende positie. Het Rijk staat dan boven de regio, waar Rijk en regio juist naast elkaar zouden moeten staan.

De conclusies die wij in dit hoofdstuk trekken brengen ons tot het pleidooi voor een ander perspectief op het omgaan met regionale verschillen in brede welvaart. In de aanbevelingen in hoofdstuk 5 schetsen wij handvatten voor het aanpakken van die verschillen met als uitgangspunt dat onwenselijke verschillen moeten worden tegengegaan voor heel Nederland.

5 AANBEVELINGEN

5.1 Nieuw perspectief nodig: beleid waarin elke regio telt

Diverse regio's van Nederland hebben al gedurende lange tijd te maken met achterstanden. Dat komt voor een deel doordat bedrijvigheid zich concentreert in gebieden zoals de Randstad en de regio Eindhoven, waar zich een groot aanbod van werknemers, kennis en infrastructuur bevindt. In de regio's buiten deze economische centrumgebieden is het rustiger en stiller. Dat vormt enerzijds de charme van deze gebieden, maar gaat anderzijds gepaard met achterstanden op tal van bredewelvaartsaspecten.

De verschillen in brede welvaart worden in ons land de laatste jaren groter en het overheidsbeleid draagt daaraan bij. Buiten de economische centrumgebieden van Nederland verschralen en verdwijnen hoe langer hoe meer voorzieningen, onder andere op het gebied van bereikbaarheid, zorg, onderwijs en cultuur. Dit leidt tot sociaal-economische tekorten en ook tot gezondheidsachterstanden. Natuurlijk hebben wij ook gezien en gehoord dat veel mensen het leven in de regio's buiten de economische centrumgebieden van Nederland waarderen en koesteren om allerlei redenen: ruimte, sociale verbondenheid, landschap of rust. Maar we zien teveel onwenselijke achterstanden in brede welvaart. Onwenselijk, omdat ze de vitaliteit en leefbaarheid van gemeenschappen in de regio's ondermijnen en voor Nederland als geheel tot nadelige effecten leiden.

Wij hebben in hoofdstuk 4 vastgesteld dat er in het huidige rijksbeleid sprake is van een focus op economische centrumgebieden en dat de overheid geneigd is om vanuit een 'macroperspectief' op doelmatigheid te kijken naar investeringen en (semi)publieke voorzieningen, zonder daarbij oog te hebben voor de specifieke, regiogebonden context. Onderwerpen die urgent en van groot belang zijn in de regio's buiten de economische centrumgebieden, zoals openbaarvervoerverbindingen, het op peil houden van het onderwijsaanbod en het aanbod van zorg, hebben vanuit een nationaal macroperspectief op doelmatigheid slechts beperkte betekenis, omdat deze regio's dunner bevolkt zijn en hun bijdrage aan de nationale economische groei beperkter is.

Al met al richt het huidige rijksbeleid zich niet op het waarborgen van een basis van brede welvaart overal in het land. De beperkte aandacht voor regio's buiten de economische centrumgebieden is extra problematisch als wordt meegewogen dat Nederland voor een aantal grote, nationale maatschappelijke opgaven staat, zoals de klimaatadaptatie en de noodzakelijke transities in het energiesysteem, de landbouw en de economie. De aanpak van deze opgaven heeft alleen kans van slagen als het *hele* land eraan kan bijdragen en kan meeprofiteren van het resultaat. Dat vraagt om veerkrachtige, vitale regio's en een goede relatie tussen Rijk en regio's. Daarnaast loopt de groei van de economisch sterke regio's tegen grenzen van leefbaarheid aan waardoor daar nieuwe knelpunten dreigen te ontstaan op het gebied van onder andere wonen, leefomgevingskwaliteit en gezondheid. Wij menen daarom dat er een nieuw perspectief nodig is in het rijksbeleid, waarin de kansen van regio's op waarde worden geschat en waarin de mensen die er wonen en werken volwaardig meetellen.

5.2 Onze aanbevelingen in beeld

We doen in dit advies een aantal concrete aanbevelingen voor de manier waarop de rijksoverheid in samenspraak met partijen in de regio kan komen tot structurele versterking en vergroting van de regionale brede welvaart. Dat zijn belangrijke aanbevelingen, waarvan wij hopen dat deze omarmd en doorgevoerd worden. Tegelijkertijd zijn deze aanbevelingen slechts een deel van dieper liggende noodzakelijke omslag in het beleid: het perspectief van de regio zou in elke afweging vanuit het Rijk aanwezig moeten zijn. Simpelweg door steeds de vraag te stellen of een afweging evenwichtig uitpakt voor alle regio's; hoe werkt een beslissing op rijksniveau in op wat elders overwogen en besloten wordt? Adviezen, structuren en programma's zijn wat dat betreft concretiseringen – maar géén vervangers – van iets veel fundamentelers: simpelweg de erkenning en het besef dat de regio er is, er toe doet en dat gevolgen van generieke keuzes daar uitmonden in specifieke consequenties. Die erkenning en dat besef moeten vaste onderdelen worden in de afweging van opties, maar ook al in de manier waarop vraagstukken, opgaven en oplossingen worden geformuleerd.

Verandering van perspectief en gedragsverandering van besluitvormers lijken gemakkelijk. Tegelijkertijd is het ook ingewikkeld, want het gaat om automatismen en gewoonten, die diep verankerd zitten in de alledaagse patronen, routines en systemen. Desondanks zijn die veranderingen

noodzakelijk. Dat hoeft niet in één keer goed, maar het moet wel nu meteen beginnen. In dagelijkse afwegingen, in het gesprek over beleid en in de manier waarop ‘Den Haag’ naar het land, en in het bijzonder de regio, kijkt. Dat is een opgave aan allen, door en voor iedereen.

Wij doen in dit advies drie hoofdaanbevelingen, die wij elk uitwerken in twee deelaanbevelingen. Figuur 11 hieronder geeft een samenvattend overzicht.

Figuur 11: Overzicht van onze aanbevelingen

Met onze aanbevelingen pleiten wij voor rijksbeleid met een sterkere oriëntatie op de regio. Een discussie over de vraag wat in bestuurlijke zin exact moet worden verstaan onder 'de regio' valt buiten het kader van dit advies. Zo'n staatsrechtelijke structuurdiscussie vergt veel tijd, zowel in de voorbereiding als in de besluitvorming. Wij vinden dat de grote en complexe maatschappelijke opgaven die in dit advies aan de orde zijn, hier niet op kunnen wachten.[26]

In onze analyse tekenen zich duidelijk regio's af waar sprake is van een stapeling van uiteenlopende achterstanden die elkaar versterken. Hoewel deze gebieden niet corresponderen met de bestuurlijke kaart van Nederland, is de maatschappelijke opgave evident. Wij zijn hierop ook al in diverse van onze afzonderlijke adviezen ingegaan (RVS, 2021b, 2022; ROB, 2010, 2021a, 2021b; Rli, 2019, 2021c).

Wij roepen regering en parlement op om de fundamentele staatsrechtelijke vragen niet uit de weg te gaan, maar evenmin te wachten met het nader invullen en uitvoeren van de aanbevelingen uit dit advies. Onze aanbevelingen vergen geen staatsrechtelijke aanpassingen en bovendien staat er te veel op het spel: het gaat om het terugdringen van onwenselijke verschillen binnen ons land.

26 Er liggen overigens al diverse adviezen over de bestuurlijke status van regio's: ROB (2010); ROB(2021b); en Elzinga (2022).

5.3 Onze aanbevelingen nader uitgewerkt

5.3.1 Herijk de reguliere beleids- en investeringslogica van het Rijk

Richt rijksbeleid op brede welvaart in álle regio's

Wij vinden dat in het beleid en de investeringskeuzes van de rijksoverheid niet langer het streven naar doelmatigheid vanuit nationaal perspectief het zwaarst mag wegen. De rijksoverheid moet zich ook rekenschap geven van de impact die haar beleid in regio's buiten de economische centrumgebieden kan hebben op de samenhang van voorzieningen, het gemeenschapsleven en structurele ontwikkelingskansen. Dat wil zeggen dat ook de uitgangspunten en criteria die het Rijk hanteert bij het nemen van investeringsbeslissingen moeten veranderen. Investeringen moeten niet langer vanzelfsprekend leiden tot 'sterker te maken wat al sterk is'. Stelselmatig moet worden gekeken naar wat interventies betekenen voor de brede welvaart in elke regio in Nederland. Consultatie van regionale partijen is daarbij cruciaal. Voor infrastructuurinvesteringen betekent dit bijvoorbeeld dat de instrumenten die op dit moment worden gebruikt om te bepalen welke projecten prioriteit moeten krijgen (zie kader), herijking verdienen.

Instrumenten die het Rijk op dit moment gebruikt om infrastructuurprojecten te prioriteren

Om vast te stellen welke infrastructurele projecten als eerste moeten worden uitgevoerd, gebruikt het Rijk op dit moment twee instrumenten: een Integrale Mobiliteitsanalyse (met daarin de potentiële bereikbaarheidsopgaven op de lange termijn) en een maatschappelijke kosten-batenanalyse (waarin de uiteenlopende effecten van een investeringsbesluit worden voorzien van een 'prijskaartje').
De Rli heeft in een eerder advies vastgesteld dat bij het gebruik van de resultaten van de Integrale Mobiliteitsanalyse de nadruk ligt op één aspect van bereikbaarheid: waar worden files of andere knelpunten op het infrastructuurnetwerk verwacht? De maatschappelijke kosten-batenanalyse zou in beginsel ándere aspecten van bereikbaarheid in beeld moeten brengen, maar in de praktijk lukt het nog niet goed om deze aspecten in geld uit te drukken. Daardoor bestaat het risico dat ze in de afweging van het Rijk naar de achtergrond verdwijnen (Rli, 2021b).

De herijking die wij hier bepleiten brengt met zich mee dat het Rijk de mogelijke effecten van beleid van tevoren *sectoroverstijgend* in beeld moet brengen. Keuzes op het vlak van mobiliteit en bereikbaarheid per openbaar vervoer bijvoorbeeld, hebben in bepaalde regio's vergaande consequenties voor de toegankelijkheid van zorg en onderwijs, en de kansen om (nieuwe) bedrijvigheid te ontwikkelen. En keuzes over het al dan niet sluiten van onderwijslocaties kunnen voor dorpen en gemeenschappen gevolgen hebben van uiteenlopende aard: voor de bevolkingsopbouw, voor de aantrekkelijkheid om er te (blijven) wonen en voor de mogelijkheden om elkaar te ontmoeten, lid te zijn van een sportclub, deel te nemen aan culturele activiteiten enzovoort.

Om in heel Nederland een acceptabel niveau van brede welvaart te kunnen waarborgen, zal een basis van maatschappelijke voorzieningen en sociale verbindingen het ijkpunt moeten zijn. Alleen als onderwijs, zorg, werk, cultuuraanbod en publieke ontmoetingsruimten bereikbaar en toegankelijk zijn voor de bewoners, kunnen regio's zich op een gezonde manier ontwikkelen en vitaal blijven. Dat betekent niet dat Nederland er overal hetzelfde uit moet gaan zien, maar wel dat een basis voor vitale gemeenschappen moet worden gegarandeerd. Hoe die basis van bereikbare voorzieningen er in elke regio uitziet, kan verschillen en is afhankelijk van de specifieke regionale structuur, het regionale karakter en de behoeften van bewoners. Een mogelijke benadering is het expliciteren van een norm voor de bereikbaarheid of beschikbaarheid van een bepaalde basisvoorziening, vergelijkbaar met de aanrijdtijden voor brandweer en ambulances. Wat in een regio onder een basisvoorziening moet worden verstaan en welke norm daarvoor moet gelden is een politieke keuze.

Artikel 5 van de Code Interbestuurlijke Verhoudingen (Rijk, IPO, VNG & UvW, 2023) bepaalt expliciet dat het Rijk bij beleidsvoornemens inzicht dient te geven in de effecten van het voorgenomen beleid op de verschillende regio's. Daarmee biedt de code een handvat om uitwerking te geven aan de gewenste veranderende 'investeringslogica'. Algemeen beleid kan immers ongelijk uitwerken in de verschillende regio's in Nederland. Daarnaast kan

aandacht voor regiospecifieke en gebiedsspecifieke kenmerken (bijvoorbeeld grenseffecten) eraan bijdragen dat beleid effectiever wordt. Maar ook in andere gevallen is het essentieel om in samenspraak met regionale partijen vooraf de effecten van beleid in de regio in te schatten en te waarborgen dat maatschappelijke basisvoorzieningen in stand blijven. Dit vergt een verandering in oriëntatie bij politici, bestuurders en ambtenaren.

Maak bundeling van sectorbudgetten mogelijk voor samenhangende oplossingen in de regio
Hoewel incidenteel rijksbudgetten worden gebundeld, is bij het Rijk over het algemeen sprake van beleid-per-sector, financiering-per-sector en verantwoording-per-sector. Dit belemmert het tot stand brengen van samenhangende oplossingen voor de complexe opgaven waarvoor regio's zich gesteld zien. In het kader van het 'Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid' onderzoekt het kabinet op dit moment of "rijksmiddelen meer ontschot en gebiedsgericht kunnen worden ingezet" (BZK, 2022b). Het is volgens ons dringend noodzakelijk dat het kabinet op dit vlak zorgt voor een fundamentele doorbraak, óók bij domeinen die geen deel uitmaken van dit nationale programma maar niettemin voor veel 'perifere' regio's uiterst relevant zijn, zoals bereikbaarheid.

Wij bevelen aan om in reguliere nationale wet- en regelgeving flexibele bestedingsruimte te creëren, zodat sectorbudgetten in regio's gebundeld inzetbaar zijn voor het aanpakken van met elkaar samenhangende opgaven, bijvoorbeeld op het vlak van mobiliteit en onderwijs. Een goede indicatie van de gewenste flexibiliteit biedt de evaluatie van het 'Tweede Actieplan Bevolkingsdaling' (In.Fact.Research, 2021), waarin een flexibele bestedingsruimte van 10% wordt aanbevolen. Dit betekent ook dat er in de bestedingswijze van budgetten sprake kan zijn van diversiteit. Regionale overheden en instanties verdienen het vertrouwen en mandaat dat nodig is om invulling te geven aan een samenhangende aanpak. Het is het uiteraard belangrijk dat de landelijke en decentrale overheden elkaar kritisch bevragen op de onderbouwing en effectiviteit van de voorgenomen ingrepen.

5.3.2 Investeer in langjarige en substantiële programma's voor regionale ontwikkeling

Ontwikkel regionale kansenagenda's voor brede welvaart
Inwoners, lokale en regionale bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden moeten samen regionale kansenagenda's opstellen voor de ontwikkeling van de regionale brede welvaart. Daartoe inventariseren zij wat de kansen, behoeften en specifieke opgaven zijn in hun regio. Belangrijk is wel dat dat de regio's ook aangeven hoe zij deze ontwikkeling van brede welvaart kunnen laten aansluiten bij de aanpak van grote opgaven voor de toekomst.

Regionale partners kunnen hun kansenagenda's afstemmen op de specifieke kenmerken, cultuur, identiteit en potentie van hun eigen regio. Dat betekent dat regio's verschillende inhoudelijke zwaartepunten mogen aanbrengen. Niet elke regio hoeft in te zetten op aansluiting op de 'wereldeconomie' of hoeft te streven naar maximale economische groei. Wel zal in

elke regio het beoogde ontwikkelpad moeten passen binnen de strategische doelen en opgaven die op Europees en nationaal niveau zijn vastgesteld.

Om tot regionale kansenagenda's voor de toekomst te komen, is het volgende nodig:

- De regionale spelers maken een grondige analyse van (a) de aspecten van brede welvaart die met voorrang aandacht behoeven en (b) de bijdrage die de regio moet of kan leveren aan de nationale en Europese doelen en opgaven op het terrein van klimaat, gezondheid, woningbouw, digitalisering, opvang van asielzoekers enzovoort. Over deze afwegingen zal binnen de regio ook een publiek debat moeten worden gevoerd. De kansen en opgaven in een regio zullen zich op verschillende schaalniveaus bevinden. Immers, het werken aan een bloeiend regionaal verenigingsleven met behulp van voldoende vrijwilligers vraagt om een andere beleidsinzet dan de ontwikkeling van een regionale energiestrategie. Maar beide opgaven doen niet voor elkaar onder in relatie tot de regionale brede welvaart.
- In grensregio's een publiek debat voeren met regionale partners uit het buurland, over de kansen en opgaven die de grensligging met zich meebrengt. Op die manier kan worden gewaarborgd dat deze onderwerpen een prominente plek krijgen in de regionale agenda.
- De regionale partners gaan onderling een langjarig strategisch samenwerkingsverband aan, waarin de kwaliteit van de samenwerking en democratische legitimatie zijn gewaarborgd. Essentiële participanten van zo'n 'regionaal ecosysteem' (zie hoofdstuk 2, § 2.5) zijn: gemeenten, provincies, waterschappen, inwoners, bedrijven en kennisinstellingen. Het is noodzakelijk dat er binnen zo'n ecosysteem wordt geschakeld tussen de verschillende schaalniveaus en dat deze met elkaar worden verbonden. De democratische legitimatie van het samenwerkingsverband kan op verschillende manieren vorm krijgen, variërend van het vastleggen van samenwerkingsafspraken tot het organiseren van een visitatie of een evaluatie van de samenwerking door bestuurders en inwoners.
- Het Rijk vervult een ondersteunende en faciliterende rol bij de regionale agendavorming. Dit kan door kennis en expertise te leveren en advies te geven. Vooral bij vraagstukken met een grensoverschrijdende component is steun van en samenwerking met de rijksoverheid van groot belang, zodat recht kan worden gedaan aan specifieke situaties en de aansluiting met buurlanden kan verbeteren. Het 'Model voor gelijkwaardig partnerschap' (ROB, 2021) kan behulpzaam zijn bij het opbouwen van een gelijkwaardige relatie (zie bijlage 4).
- De provincies stellen zich actief dienstbaar op aan de regionale samenwerking. Zij kunnen dit doen door partijen met elkaar te verbinden, kennis en kunde in te brengen en zo het vitaliseren van de relatie tussen regio en Rijk te ondersteunen (zie ook onze aanbeveling in § 5.3.3).

De regionale kansenagenda's die wij hier voorstellen zullen de basis moeten vormen voor de toedeling van langjarige budgetten; zie hierna.

Stel langjarige en substantiële budgetten beschikbaar om te investeren in de ontwikkeling van regionale brede welvaart

Het Rijk moet regio's boven op de reguliere geldstromen vanuit de rijksbegroting financiële ruimte bieden om regionale brede welvaart te vergroten.

Wij vinden dat regio's waar de brede welvaart structureel achterblijft op de rest van het land en waar het maatschappelijk voorzieningenniveau onder druk staat, moeten kunnen beschikken over langjarige omvangrijke budgetten voor de uitvoering van hun regionale kansenagenda (zie voorgaande aanbeveling).

We adviseren de rijksoverheid om in te zetten op een langjarige investeringsstrategie gericht op structuurversterking van de betreffende regio's. Dat betekent een koerswijziging ten opzichte van de huidige strategie, waarbij het Rijk zich beperkt tot het verstrekken van bijdragen voor korte periodes en voornamelijk gericht op het repareren van achterstanden. De door ons bepleite structuurversterking betreft investeringen in bijvoorbeeld infrastructuur, onderwijs en onderzoek, zorg, welzijn en cultuur. Let wel: het zal hierbij moeten gaan om extra geld voor achtergebleven regio's, dat beschikbaar komt door ófwel extra investeringen van het Rijk ófwel herschikking binnen de rijksbegroting. Rijksgeld voor de regionale kansenagenda's zou beschikbaar moeten komen nadat deze onafhankelijk getoetst zijn op hun effecten voor de bredewelvaartontwikkeling in de regio. Regionale partijen beslissen vervolgens gezamenlijk over de besteding van het geld.

Voor grensregio's zou het mogelijk moeten worden gemaakt dat waar nodig ook *investeringen over de grens* kunnen plaatsvinden. Zulke investeringen kunnen soms bredewelvaartswinst opleveren tegen lagere kosten dan wanneer met hetzelfde oogmerk in eigen land zou worden geïnvesteerd. Denk bijvoorbeeld aan investeringen in de bereikbaarheid over de grens om zorg- of onderwijsvoorzieningen voor een grotere groep (mensen aan beide zijden van de landsgrens) toegankelijk te maken.

De hier voorgestelde benadering met langjarige regionale budgetten voor de ontwikkeling van brede welvaart zou de rijksoverheid in principe kunnen volgen voor alle regio's in Nederland. Maar wij vinden dat de prioriteit moet liggen (zowel wat de omvang als wat de beschikbaarstelling van de budgetten betreft) bij de 'perifere' regio's die qua brede welvaart op dit moment sterk achterlopen. Dat zijn, voor alle duidelijkheid, niet alleen de voorbeeldregio's die wij voor dit advies nader hebben onderzocht.

5.3.3 Werk aan vitale relatie tussen regio's en rijksoverheid

Werk aan wederzijdse vertegenwoordiging: van regio's op nationaal niveau en van het Rijk in de regio's

Een sterkere oriëntatie in het rijksbeleid op regionale ontwikkeling vraagt om een vitale relatie tussen rijksoverheid en regio's. Die is er op dit moment niet. Om hierin verandering te brengen zijn inspanningen nodig van zowel het Rijk als de regio's.

Van belang is om te beginnen dat regionale spelers zich meer verbonden voelen met het landelijk bestuur en zich goed vertegenwoordigd weten op nationaal niveau. Daarvoor is méér vereist dan alleen bestuurlijke vertegenwoordiging. Cruciaal is dat er ook meer betrokkenheid ontstaat van inwoners, maatschappelijke instellingen en andere regionale partners bij de landelijke besluitvorming over thema's die voor regio's relevant zijn.

Andersom is het van belang dat de rijksoverheid actieve betrokkenheid toont bij wat zich op diverse gebieden in de regio's afspeelt: politiek-bestuurlijke ontwikkelingen, ruimtelijke processen, sociaal-culturele aangelegenheden, vraagstukken rond gezondheid enzovoort. Het gaat erom dat de rijksoverheid zowel op politiek, bestuurlijk als ambtelijk niveau weet wat er leeft in de verschillende regio's en wat er nodig is.

Wij achten het noodzakelijk dat er gewerkt wordt aan het versterken van de relatie tussen de regio's en het Rijk. Wij bevelen aan om daartoe een of meer van de volgende mogelijkheden te overwegen:

- De vertegenwoordiging van de regio's in de nationale politiek kan worden verstevigd door te werken aan een nationale variant van het Europese Comité van de Regio's.[27] Die zou in de advisering aan het kabinet over voorgenomen beleidsmaatregelen expliciet het regionale perspectief over het voetlicht kunnen brengen. Dit draagt bij aan het versterken van het inzicht in de regionale effecten van het rijksbeleid.[28] Hierin kunnen de provincies, al dan niet gezamenlijk, een rol spelen. Dat betekent wel dat de provincies zich meer dan voorheen moeten verbinden met de regionale agenda's. Tegelijkertijd is het belangrijk dat de afzonderlijke regio's eigen vertegenwoordigers aanwijzen die namens de regio kunnen optreden.
- De vertegenwoordiging van de rijksoverheid in de regio kan 'gezicht' krijgen door te zorgen voor meer fysieke aanwezigheid in de regio's. Het gaat dan niet alleen om periodieke werkbezoeken van beleidsmakers, maar ook om structurele aanwezigheid van uitvoerende diensten zoals Rijkswaterstaat of de Inspectie Leefomgeving en Transport. Het gezamenlijk, als één overheid, opvangen én het in onderlinge samenhang vertalen van signalen uit de regio zou een wezenlijk onderdeel moeten worden van het takenpakket van rijksdiensten. Dat vergt behalve actieve aanwezigheid in de regio ook stevige interdepartementale afstemming en samenwerking.
- Om verkokering van het regionaal beleid op rijksniveau te voorkomen zou een bewindspersoon verantwoordelijk kunnen worden gemaakt voor de coördinatie van regionale vraagstukken op nationaal niveau en de investeringen in de regionale kansenagenda's.
- Bij een vitale relatie tussen Rijk en regio hoort ook het onderling uitwisselen van relevante kennis en inzichten. De nationale kennisinstellingen beschikken over kennis die voor decentrale overheden van groot belang is. En andersom beschikken de regio's over belangwekkende informatie die de nationale kennisinstellingen (en in het verlengde daarvan de Haagse beleidsmakers en beslissers) goed kunnen gebruiken. Daarom is investeren in kennisnetwerken van belang (ROB, 2020).
- Provincies kunnen hun rol als verbinder van Rijk en regio krachtiger invullen. Denk daarbij aan het verlenen van ondersteuning aan gemeenten in de vorm van kennis en menskracht bij het leggen van contacten op nationaal niveau of het voorbereiden en indienen van aanvragen voor financiering vanuit het Rijk of Europese fondsen.

27 Binnen de EU is het Comité van de Regio's een politiek orgaan waarin vertegenwoordigers van het lokale en regionale bestuur in de lidstaten zitting hebben. De Europese Commissie, De Europese Raad en het Europees Parlement zijn verplicht om dit Comité te raadplegen over voorgenomen beleid en wetgeving met impact op lokaal en regionaal niveau.

28 Zie artikel 5 van de Code Interbestuurlijke Verhoudingen (Rijk, IPO, VNG & UvW, 2023).

- Om de regio meer stem te geven in de nationale besluitvorming zou het stelsel van evenredige vertegenwoordiging in de Tweede Kamer zo kunnen worden aangepast, dat de regionale component beter tot uitdrukking komt. Hiertoe zijn al eerder voorstellen gedaan door de staatscommissie Parlementair stelsel en het Burgerforum Kiesstelsel.[29] Verder zouden politieke partijen zich bij de samenstelling van hun kandidatenlijsten voor de Tweede Kamerverkiezing meer rekenschap kunnen geven van regionale spreiding.

Overweeg locaties in de regio voor de vestiging van (semi)publieke instellingen en verbind de aanpak van nationale opgaven met de regionale agenda's

Wij vinden dat de rijksoverheid bij de keuzes die zij maakt rond de sluiting of vestiging van (semi)publieke diensten en de organisatie van de aanpak van nationale opgaven, spreiding over het land nadrukkelijker moet overwegen. Relevante vragen die daarbij aan bod zouden moeten komen zijn: Is voor deze (semi)publieke dienst aanwezigheid in Den Haag of de Randstad noodzakelijk? Liggen er bij de aanpak van deze nationale opgave aanknopingspunten met de regionale kansenagenda's (zie § 5.3.2)? Liggen er mogelijkheden om bij de aanpak van deze opgaven de kennis en netwerken in regio's te benutten?

Naar ons oordeel zijn er ten minste drie thema's waarbij het Rijk een modern spreidingsbeleid moet overwegen:

29 Veranderingen in het kiesstelsel kunnen vanwege wettelijke beperkingen pas op termijn doorgevoerd worden.

- *Locatiekeuze voor vestigingen van kennis- en onderwijsinstellingen*
  Onderwijs en kennis vormen een essentieel onderdeel van gezonde regionale ecosystemen. Hier worden de beroepskrachten voor de toekomst gevormd en kan uitwisseling plaatsvinden tussen bedrijven, kennis- en onderwijsinstellingen. Het Rijk zou moeten bevorderen dat kennis- en onderwijsinstellingen dependances openen of handhaven in regio's die nu te maken hebben met een achterstand in brede welvaart. Dit gaat hierbij om aanwezigheid én samenwerking en dus om méér dan het plaatsen van gebouwen.[30] Er zijn creatieve oplossingen mogelijk, bijvoorbeeld door wo-, of hbo-onderwijs te organiseren op locaties van regionale mbo's, en vice versa. Het verleden heeft aangetoond dat de aanwezigheid van én samenhang tussen kennisinstellingen en instellingen voor hoger en middelbaar (beroeps)onderwijs een enorme impuls kan geven aan de regionale ecosystemen, de verbinding met de arbeidsmarkt en daarmee aan het perspectief voor de inwoners. Daarmee heeft het vestigen van kennis- en onderwijsinstellingen in de regio ook impact op de aantrekkelijkheid van regio's voor jongeren en jonge huishoudens en zo op de bevolkingssamenstelling.
- *Locatiekeuze voor vestigingen van rijksdiensten en zbo's*
  Ook de vestiging van rijksdiensten en zbo's kan in regio's een impuls betekenen voor de brede welvaart. Bij de locatiekeuze voor dergelijke organisaties moet breder worden gekeken dan de bedrijfseconomische kosten en baten en de belangen van de huidige medewerkers. Denk aan

30 Voor het laatst werd in 1976 een nieuwe universiteit geopend in Nederland (Maastricht). Sindsdien is het aantal studenten in het wetenschappelijk onderwijs bijna verdrievoudigd (CBS statline) en kampt een aantal universiteiten met ruimte- en capaciteitstekorten.

de bijdragen aan andere aspecten van brede welvaart, de zichtbaarheid van de rijksoverheid in heel Nederland, het opbouwen van regionale netwerken, het bijdragen aan regionale werkgelegenheid enzovoort.[31]

- *Aanpak van de woningbouwopgave*
  Het kabinet heeft de ambitie om 900.000 extra woningen te bouwen vóór 2030 (Coalitieakkoord, 2021). Ook voor de periode daarna ligt er een forse bouwopgave. Op dit moment wordt hiervoor vooral gekeken naar stedelijke regio's, met name de metropoolregio's van de Randstad. De vierde tranche van de 'woningbouwimpulsgelden' maakt het mogelijk om gezamenlijk kleinere projecten in te dienen. Wij denken dat het verstandig is om een deel van de woningopgave te verwezenlijken door te kiezen voor kleinschaliger woningbouwprojecten en deze te spreiden over de regio's in het land. Met zo'n aanpak draag je niet alleen bij aan de landelijke doelstellingen, maar geef je tegelijkertijd een impuls aan brede welvaart in bepaalde regio's. Een voorwaarde is wel dat kleinere woningbouwprojecten dan gemakkelijker in aanmerking moeten kunnen komen voor steun van het Rijk. Die steun zal moeten zijn voor het doorvoeren van aanpassingen in de desbetreffende Omgevingsplannen, en in financiële zin voor de concrete woningbouwprojecten en de bijbehorende infrastructurele investeringen.

31 Vanuit dergelijke overwegingen heeft het Rijk ook in de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw verschillende overheidsdiensten (denk aan het CBS, de RDW, het ABP en de toenmalige PTT) in 'perifere' regio's gevestigd. Tegelijkertijd werd gestimuleerd dat bedrijven zich buiten de Randstad zouden vestigen. Deze bedrijven trokken echter na verloop van tijd, toen de overheidsstimulering was gestopt, weg uit de regio's of ze overleefden niet. Veel van de overheidsdiensten daarentegen zijn gebleven, hoewel ze van aard zijn veranderd.

5.4 Tot slot

Wij zijn dit advies begonnen met de observatie dat er flinke verschillen bestaan tussen regio's in Nederland. We identificeerden verschillen in couleur locale en in de aard van de omgeving en het landschap, verschillen die het leven in Nederland de moeite waard maken. Maar we vinden de stapeling van bredewelvaartsachterstanden in sommige regio's in Nederland schrikbarend: verschillen in gezondheid en levensverwachting, verschillen in maatschappelijk vertrouwen en vertrouwen in de toekomst, verschillen in de moeite die mensen moeten doen om in de eigen omgeving goed onderwijs te kunnen volgen of een passende baan te vinden en verschillen in de bereikbaarheid van maatschappelijke voorzieningen die een regio leefbaar houden en de basis vormen van gemeenschappen.

Dat die verschillen mede worden veroorzaakt en vergroot door de onderliggende aannames in het rijksbeleid en de doorwerking van dat beleid in de regio's, vinden wij zeer ongewenst. Wij concluderen dat er niet alleen op de adviesdomeinen van de RIi, de ROB en de RVS, maar in de volle breedte van het overheidsbeleid, meer aandacht en ruimte voor de structurele ontwikkeling van regio's nodig is. Alleen dan kan er sprake zijn van een toekomst met brede welvaart in heel Nederland. Want elke regio telt!

INHOUDELIJKE BIJLAGEN

1 REGIONALE BREDE WELVAART: INDICATOREN EN REGIONALE CIJFERS

Wij begonnen dit advies met de constatering dat een aantal gebieden in Nederland al lange tijd te maken heeft met een stapeling van welvaartsachterstanden. In dat verband hebben we het begrip ‘brede welvaart’ gebruikt. In deze bijlage lichten we aan de hand van enkele kenmerken toe wat we onder brede welvaart verstaan. Ook presenteren we bredewelvaartsdata voor de vijf voorbeeldregio’s die we hebben onderzocht. Daarbij kijken we ook naar de bevolkingskrimp in de regio’s en de invloed van de nationale economische ontwikkeling op de regionale kansen.

Kenmerken van brede welvaart

Hoe welvarend is een samenleving, regio, gemeente, wijk of buurt? Het besef dat dit niet valt te omschrijven in uitsluitend economische termen, is de afgelopen jaren gegroeid (SER, 2021). Een mensenleven draait om méér dan alleen de consumptie van producten. Bepalend voor ons welvaren zijn ook zaken als sociale contacten, bestaanszekerheid, gezondheid, veiligheid, mogelijkheden tot persoonlijke ontplooiing, een goede werk-privébalans, passende huisvesting en een schoon milieu. Kortom, welvaart omvat

behalve onze koopkracht ook ons welzijn, welbevinden en de dingen die we persoonlijk waardevol vinden (Weterings, Thissen & Buitelaar, 2021).

Het begrip *brede welvaart* is bedacht om het verband tussen economische welvaart, welzijn en welbevinden inzichtelijk te maken (PBL, SCP & CPB, 2017; Robeyns, 2022). Het begrip omvat zowel objectieve kenmerken (zoals de omstandigheden waarin mensen leven en de financiële middelen waarover zij beschikken) als subjectieve kenmerken (zoals de tevredenheid van mensen over hun leven). De objectief meetbare werkelijkheid en de werkelijkheid zoals mensen die ervaren, kunnen van elkaar verschillen. Daarnaast verschilt ook de mate waarin mensen waarde hechten aan aspecten zoals sociale contacten, bestaanszekerheid, gezondheid, veiligheid, enzovoort. Deze observatie is van belang, omdat de waarde die mensen toekennen aan de afzonderlijke aspecten van brede welvaart, bepaalt in hoeverre elk aspect van welvaart bijdraagt aan het totaalbeeld van brede welvaart in een samenleving (Thissen & Content, 2022).

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) meet jaarlijks de brede welvaart in Nederlandse gemeenten, provincies en regio's aan de hand van 42 indicatoren. Daarbij onderscheidt het CBS 'brede welvaart hier en nu', 'brede welvaart later' en 'brede welvaart elders'. De indicatoren voor 'brede welvaart hier en nu' zijn verdeeld over de volgende thema's:

- welzijn;
- materiële welvaart;
- gezondheid;
- arbeid en vrije tijd;
- wonen;
- samenleving;
- milieu.

Het is belangrijk om te vermelden dat de verschillende dimensies van brede welvaart niet onderling inwisselbaar zijn. Een tekort op één aspect van brede welvaart kan dus niet zomaar worden weggestreept tegen een surplus aan andere aspecten van brede welvaart. Concreet: aspecten zoals goedkope huisvesting of een rustige woonomgeving hebben geen compenserende werking voor bijvoorbeeld een tekort aan banen of gezondheidsachterstanden (Thissen & Content, 2022).

Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) heeft recent laten zien dat brede welvaart grotendeels tot stand komt door de interactie van mensen met hun dagelijkse leefomgeving. Die dagelijkse leefomgeving bestaat uit een groter gebied dan alleen de woongemeente (Thissen & Content, 2022). Mensen maken immers geregeld gebruik van voorzieningen in gemeenten waar ze niet wonen – bijvoorbeeld voor de dagelijkse boodschappen, ziekenhuisbezoek, theaterbezoek of werk. Andersom ervaren mensen soms ook overlast van voorzieningen en bedrijfsactiviteiten buiten de eigen woongemeente. Zo kan een verderop in de regio gelegen vliegveld, windmolenpark of fabriek het welbevinden van mensen negatief beïnvloeden.

In sommige regio's hebben mensen noch binnen de eigen woongemeente, noch in het gebied daaromheen toegang tot voorzieningen zoals winkels, bioscopen, horeca, scholen en zorginstellingen. Mensen kunnen dan niet of

nauwelijks brede welvaart ontlenen aan de grotere regio waarin zij leven. Deze situatie is aan de orde in bijvoorbeeld de Veenkoloniën in het oosten van de provincies Groningen en Drenthe. De door het CBS gemeten brede welvaart is daar laag (zie ook figuur 14 verderop). De inwoners van deze gebieden hebben een gemiddeld genomen gering besteedbaar inkomen en een relatief slechte gezondheid, zij zijn relatief vaak werkloos, wonen op een relatief grote afstand tot voorzieningen en hebben weinig vertrouwen in instituties en in andere mensen (Thissen & Content, 2022).

De problematiek rond verschillen in brede welvaart in ons land betreft, kortom, niet alleen gemeenten met gestapelde achterstanden, maar hele regio's met gestapelde achterstanden.

Regionale brede welvaart in cijfers

Beeld van brede welvaart in regio's op basis van CBS-gegevens

Figuur 12 hiernaast toont de regionale verschillen in brede welvaart binnen Nederland, zoals deze naar voren komen uit de Monitor Brede Welvaart 2022 van het CBS. Te zien is dat gemeenten binnen onze voorbeeldregio's (Zeeuws-Vlaanderen, de Veenkoloniën, Kop van Noord-Holland, Twente en Parkstad Limburg) op een groot aantal bredewelvaartsindicatoren laag tot zeer laag scoren.

Figuur 12: Lage scores op bredewelvaartsindicatoren, per gemeente

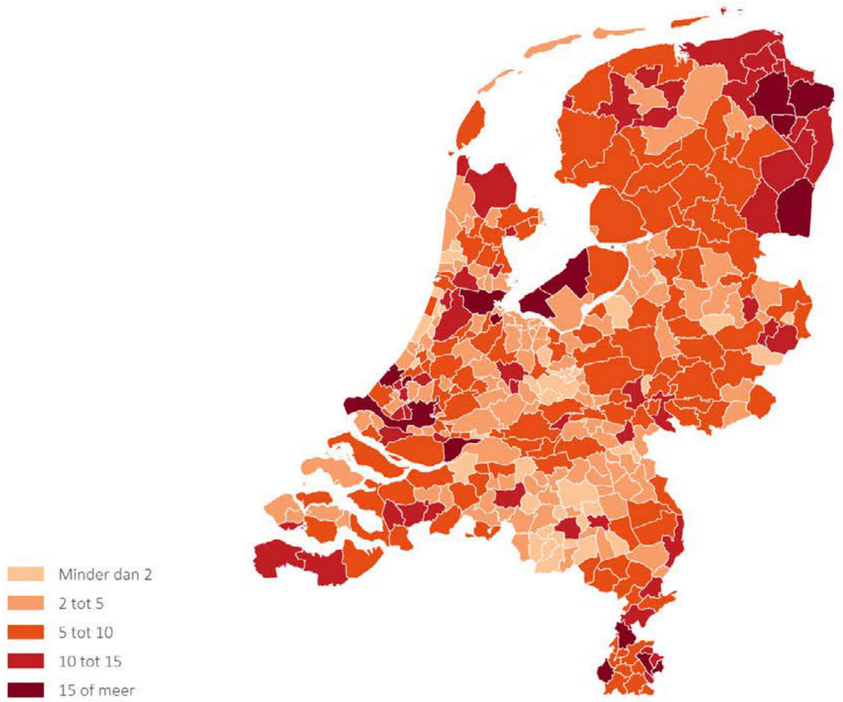

Bron: CBS, 2022

Voor de meeste gemeenten in deze regio's geldt omgekeerd dat ze zelden of nooit een goede score hebben op de lijst van bredewelvaartsindicatoren. Figuur 13 laat dit zien.

Figuur 13: Hoge scores op bredewelvaartsindicatoren, per gemeente

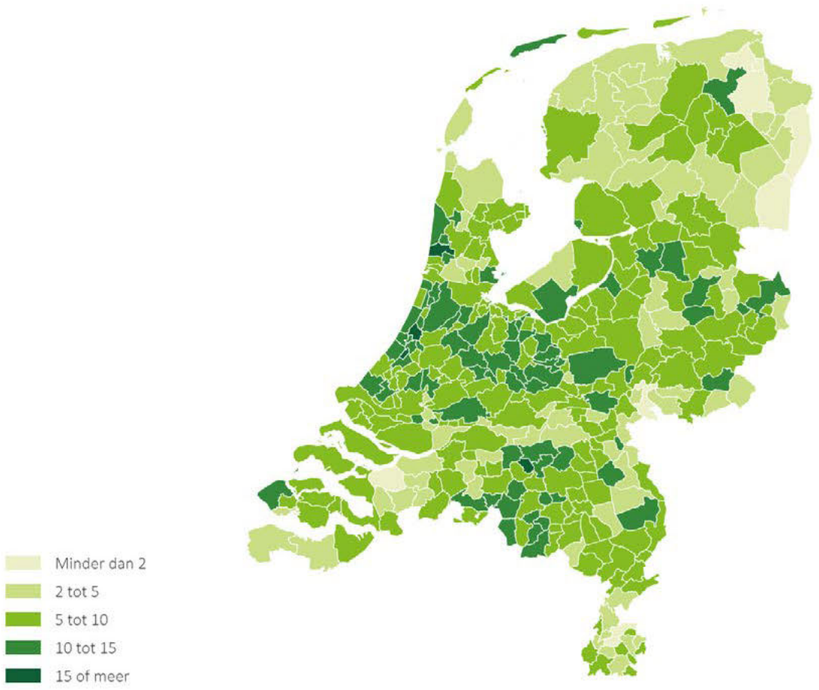

Bron: CBS, 2022

Figuur 14: Beschikbaarheid van bredewelvaartsaspecten in de omgeving, per gemeente

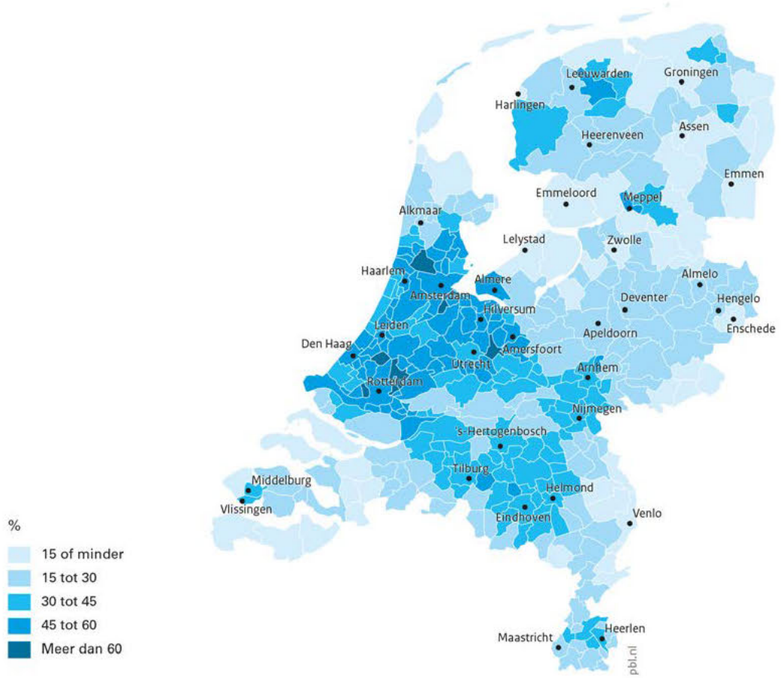

Bron: Thissen & Content, 2022; gebaseerd op CBS-data uit 2019

Een factor die de brede welvaart in de slecht scorende gemeenten extra nadelig beïnvloedt, is dat in de omliggende regio doorgaans de situatie niet of nauwelijks beter is. Inwoners van bijvoorbeeld gemeenten in Zeeuws-Vlaanderen, de Veenkoloniën en de Kop van Noord-Holland kunnen daardoor de in hun eigen gemeente ontbrekende (onderdelen van) brede welvaart niet compenseren door gebruik te maken van voorzieningen in de omliggende regio; zie figuur 14.

Andere methoden om brede welvaart in regio's te meten

De indicatoren aan de hand waarvan het CBS de brede welvaart in ons land monitort, vormen niet het enige instrument waarmee regionale brede welvaart in beeld is te brengen. Zo hebben RaboResearch en de Universiteit Utrecht een alternatieve meetmethode ontwikkeld, de Brede Welvaartsindicator (BWI). Deze BWI is een samengestelde index waarin elf welvaartsdimensies zijn meegenomen, te weten: gezondheid, milieu,

onderwijs, subjectief welzijn, materieel welbevinden, woontevredenheid, de balans tussen werk en leven, veiligheid, banen, sociale connecties en vertrouwen, en maatschappelijke betrokkenheid. De BWI richt zich op een beperkter aantal indicatoren dan de CBS-monitor. Bovendien worden deze indicatoren niet uitgesplitst naar gemeenten maar naar COROP-regio's. Verder vat de BWI, anders dan de CBS-monitor, de diverse aspecten van brede welvaart samen in één cijfer. De afzonderlijke indicatoren krijgen een wegingsfactor mee, zodat niet elke indicator even zwaar meetelt (Badir et al., 2017).

Vergelijkbare informatie biedt de in het Verenigd Koninkrijk ontwikkelde *Multiple Deprivation Index* (MDI). De MDI brengt de stapeling van achterstanden op lokaal niveau in kaart. Daarbij worden de volgende (veelal onderling verbonden) achterstandsdomeinen onderscheiden: inkomen, werk, opleiding, gezondheid, veiligheid, huisvesting en woonomgeving. Net als de BWI kent de MDI aan elk afzonderlijk aspect een wegingsfactor toe, omdat niet ieder aspect in dezelfde mate van invloed is op de zwaarte van achterstanden (Dagevos et al., 2022). Figuur 15 laat de MDI per gemeente in Nederland zien.

Figuur 15: Regionale verdeling van de Multiple Deprivation Index (MDI)

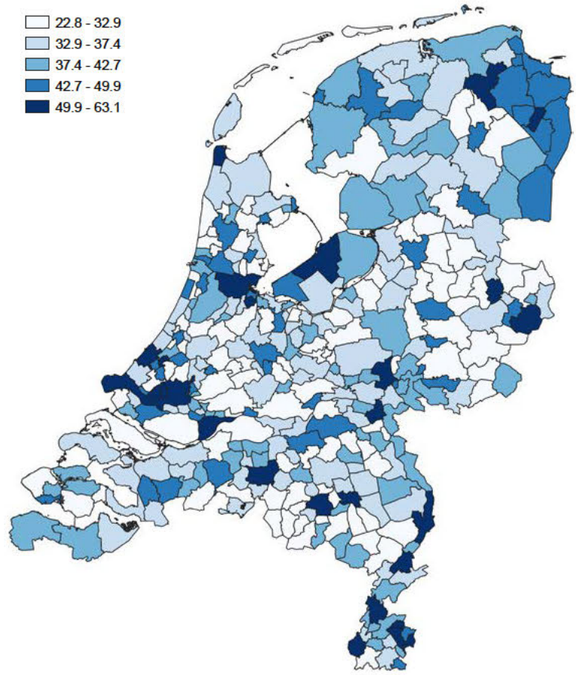

Bron: Dagevos et al., 2022

De MDI-kaart toont een patroon dat sterk lijkt op het patroon in de CBS-kaart in figuur 12: lage bredewelvaartscores aan de randen van het land en in enkele grote stedelijke regio's. De meeste achterstandsgebieden bevinden zich in de grote(re) steden in de Randstad (Rotterdam, Amsterdam en Den Haag) en aangrenzende gebieden (Noordzeekanaal, Almere en Lelystad). Ook een aantal Noord-Brabantse steden scoren minder goed. Aan de landsgrenzen valt een aantal regio's in negatieve zin op: Twente, Parkstad

Limburg, Noord- en West-Limburg, Noordoost-Groningen, de Veenkoloniën in Oost-Groningen en Drenthe en Den Helder in de Kop van Noord-Holland.

Een lage regionale brede welvaart heeft overigens niet altijd dezelfde oorzaak. De Monitor Brede Welvaart van het CBS herbergt een grote rijkdom aan gegevens, die een fijnmazig beeld geven van de kracht en zwakte van elke afzonderlijke regio. Hieronder gaan we voor de voorbeeldregio's dieper in op afzonderlijke indicatoren van de brede welvaart.

Regionale verschillen in brede welvaart op specifieke aspecten

De *Monitor Brede Welvaart 2022* van het CBS bevat gegevens over brede-welvaartsindicatoren per gemeente, per provincie en per COROP-regio.[32] Enkele van onze voorbeeldregio's vallen samen met een regio op COROP-niveau, namelijk de Kop van Noord-Holland, Twente en Zeeuws-Vlaanderen. Voor Parkstad Limburg en De Veenkoloniën geldt dat niet.[33] Die maken ofwel deel uit van een grotere COROP-regio, of vallen binnen verscheidene COROP-regio's. We hebben ervoor gekozen om bredewelvaartsindicatoren niettemin op COROP-regioniveau met elkaar te vergelijken. Een vergelijking tussen regio's op basis van de scores van gemeenten is namelijk te weinig informatief, omdat gemeenten binnen regio's sterk van elkaar kunnen verschillen als het gaat om brede welvaart. In die gevallen kan er geen goede vergelijking tussen regio's worden gemaakt.

In het hiernavolgende bespreken we de scores per COROP-regio op vier thematische clusters:

- besteedbaar inkomen en arbeidsparticipatie;
- gezondheid en welzijn;
- wonen en milieu;
- samenleven en sociaal vertrouwen.

Besteedbaar inkomen en arbeidsparticipatie

Binnen Nederland zien we grote verschillen tussen regio's als het gaat om economische ontwikkeling. De noordelijke COROP-regio's, met uitzondering van Delfzijl en omgeving, scoren laag op het bruto binnenlands product (bbp) per hoofd van de bevolking. Oost-Groningen, de Kop van Noord-Holland en Zuidoost-Drenthe staan in de ranglijst van veertig COROP-regio's respectievelijk op plek 40, 35 en 37 van de 40. De andere onderzochte regio's – Zuid-Limburg, Twente en Zeeuws-Vlaanderen – zijn op dit vlak juist (goede) middenmoters, met respectievelijk plek 14, 21 en 11 op de ranglijst.

Voor Oost-Groningen en Zuidoost-Drenthe gaat het lage bbp gepaard met een laag gemiddeld besteedbaar inkomen. In de Kop van Noord-Holland ligt dit anders. Met een gemiddeld besteedbaar inkomen van € 27.200 staat de regio op plek 13. In Delfzijl en omgeving, Zuid-Limburg en Twente wijkt het bbp per hoofd van de bevolking weliswaar niet af van het landelijk gemiddelde, maar het besteedbaar inkomen is hier laag. Wat het besteedbaar

32 Een COROP-regio is een gebied binnen Nederland dat deel uitmaakt van de regionale indeling die in 1971 is ontworpen door de Coördinatiecommissie Regionaal Onderzoeksprogramma (COROP). In totaal telt Nederland veertig COROP-regio's. Elke COROP-regio heeft een centrale kern (bijvoorbeeld een stad) met een omliggend verzorgingsgebied. Het CBS en ook andere onderzoeksinstituten gebruiken de COROP-indeling om statistische gegevens te presenteren.

33 Parkstad-Limburg maakt deel uit van de grotere COROP-regio Zuid-Limburg, wat zorgt voor een (mogelijke) vertekening van de resultaten. De Veenkoloniën vallen voor een groot deel samen met de COROP-regio's Oost-Groningen en Zuidoost-Drenthe. De Drentse veenkoloniegemeenten Hoogeveen en Aa en Hunze vallen echter onder andere COROP-regio's.

inkomen betreft staan Delfzijl en omgeving, Zuid-Limburg en Twente respectievelijk op plek 38, 36 en 34 van de 40. Figuur 16 laat het mediaan besteedbaar inkomen zien per gemeente.

Figuur 16: Mediaan besteedbaar inkomen per gemeente, 2020

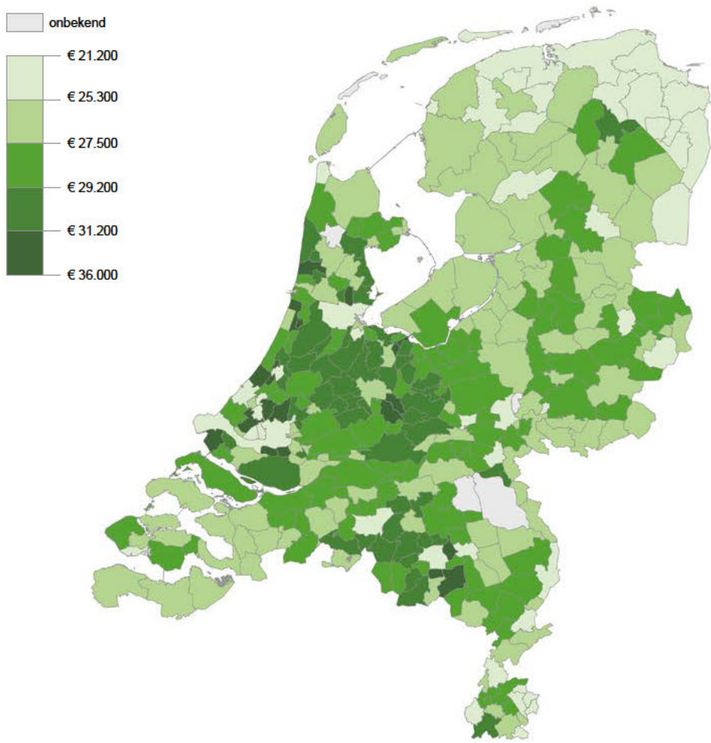

Bron: CBS, 2022

Alle door ons onderzochte regio's kennen knelpunten op de arbeidsmarkt. Met uitzondering van Twente bevinden alle voorbeeldregio's zich onder aan de COROP-ranglijst als het gaat om de netto arbeidsparticipatie, met Zuidoost-Drenthe, Delfzijl en omgeving en Zuid-Limburg op respectievelijk de plekken 37, 38 en 40. Dit betekent overigens niet per definitie dat er sprake is van grote werkloosheid. In dat opzicht scoren de Kop van Noord-Holland en Zeeuws-Vlaanderen juist opvallend goed; zij bezetten hier respectievelijk de plekken 9 en 11. Zuidoost-Drenthe, Oost-Groningen en Zuid-Limburg bevinden zich wat werkloosheid betreft in de middenmoot. Er is echter in vrijwel alle regio's sprake van een tamelijk eenzijdige arbeidsmarkt. Dit vinden we weerspiegeld in het feit dat alle regio's laag tot zeer laag scoren als het gaat om het aandeel theoretisch opgeleiden in de bevolking: Zeeuws-Vlaanderen, Zuidoost-Drenthe, Oost-Groningen, Delfzijl en omgeving en de Kop van Noord-Holland vinden we helemaal onder aan de lijst terug. Twente en Zuid-Limburg vormen met respectievelijk de 24e en 20e plek goede middenmoters.

Gezondheid en welzijn

Op het vlak van gezondheid en welzijn is het beeld wat eenduidiger. Met uitzondering van de Kop van Noord-Holland kennen alle door ons onderzochte regio's grote achterstanden als het gaat om gezondheid. Oost-Groningen scoort zeer slecht op het gebied van overgewicht, levensverwachting, ervaren gezondheid en het aantal mensen met een chronische aandoeningen; op deze punten neemt de regio respectievelijk de plekken 40, 39, 39 en 39 in op de ranglijst. Hetzelfde geldt voor Delfzijl en omgeving en Zuid-Limburg. Ook Zuidoost-Drenthe scoort slecht op de genoemde

gezondheidsaspecten, waarbij wel opvalt dat deze regio redelijk scoort op het aspect 'ervaren gezondheid' (plek 27). Een dergelijk afwijkend beeld zien we ook bij Zeeuws-Vlaanderen. Deze regio kent weliswaar serieuze achterstanden op het gebied van overgewicht, ervaren gezondheid en het aantal mensen met een chronische aandoening, maar de levensverwachting van de bevolking is hier met 82 jaar juist bovengemiddeld goed (plek 13 op de ranglijst). Twente laat serieuze achterstanden zien als het gaat om overgewicht en levensverwachting, maar de ervaren gezondheid is in deze regio bovengemiddeld goed en het aantal mensen met langdurige aandoeningen is er relatief laag (plek 8 op de ranglijst). De Kop van Noord-Holland scoort op alle gezondheidsindicatoren goed of middelmatig. Figuur 17 toont ter illustratie de gemiddelde levensverwachting per gemeente.

Alle door ons onderzochte regio's, met uitzondering van Zuid-Limburg, scoren hoog of middelmatig als het gaat om tevredenheid met het leven. In Zuid-Limburg lopen de lage scores op gezondheid gelijk op met een lage score op tevredenheid met het leven (plek 35 op de ranglijst). In de andere regio's met een vergelijkbare gezondheidsproblematiek is die correlatie niet waarneembaar. Zeeuws-Vlaanderen, Delfzijl en omgeving en Zuidoost-Drenthe doen het juist bovengemiddeld goed als het gaat om tevredenheid met het leven; zij nemen op dit aspect respectievelijk de plekken 11, 16 en 18 in op de ranglijst.

Figuur 17: Levensverwachting bevolking per gemeente, 2020

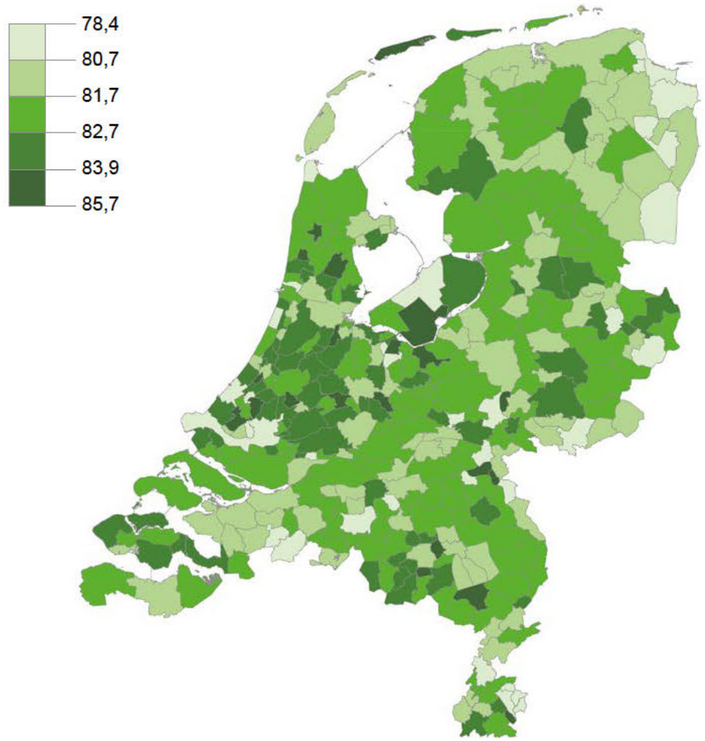

Bron: CBS, 2022

Wonen en milieu

In de Kop van Noord-Holland en in Zeeuws-Vlaanderen is de tevredenheid met de woonomgeving zeer hoog; beide regio's nemen hier respectievelijk plek 4 en 2 in op de ranglijst. Ook Twente scoort bovengemiddeld goed (plek 16) en Oost-Groningen bevindt zich in de middenmoot (plek 23). In deze drie regio's zijn mensen ook bijzonder tevreden met hun woning, Twente en de

Kop van Noord-Holland staan op dat punt zelfs op plek 1 en 2. De andere door ons onderzochte regio's, Zuidoost-Drenthe, Zuid-Limburg en Delfzijl en omgeving scoren slecht op de tevredenheid met de woonomgeving; zij bezetten op dit punt respectievelijk de plekken 34, 35 en 40 van de ranglijst. In Delfzijl en omgeving en Zuid-Limburg is ook de tevredenheid met de woning erg laag.

Als we kijken naar de afstand tot voorzieningen zoals scholen, sportfaciliteiten en horeca, staan Zuidoost-Drenthe en Oost-Groningen onder aan de ladder. Twee andere door ons onderzochte regio's, te weten Zeeuws-Vlaanderen en Zuidoost-Drenthe, scoren vooral slecht op de afstand tot een basisschool; zie figuur 18.

De Kop van Noord-Holland, Zuid-Limburg en Twente scoren daarentegen wat de afstand tot sport- en horecavoorzieningen betreft gemiddeld tot goed; Zuid-Limburg staat zelfs op de eerste plaats in de ranglijst als het gaat om de afstand tot sportterreinen en cafés.

Op het aspect 'milieu' scoren Twente en Zuidoost-Drenthe middelmatig. De overige door ons onderzochte regio's laten op uiteenlopende milieu-indicatoren achterstanden zien, waarbij opvalt dat Zuid-Limburg, Zeeuws-Vlaanderen en Delfzijl en omgeving over de gehele breedte slecht tot zeer slecht scoren. Het gaat het dan om zaken als de beschikbaarheid van natuur, de afstand tot openbaar groen, de uitstoot van fijnstof en broeikasgas en de zwemwaterkwaliteit. Op dit laatste aspect scoort Zeeuws-Vlaanderen overigens het beste van alle regio's in het land.

Figuur 18: Afstand tot basisschool in kilometers, per gemeente

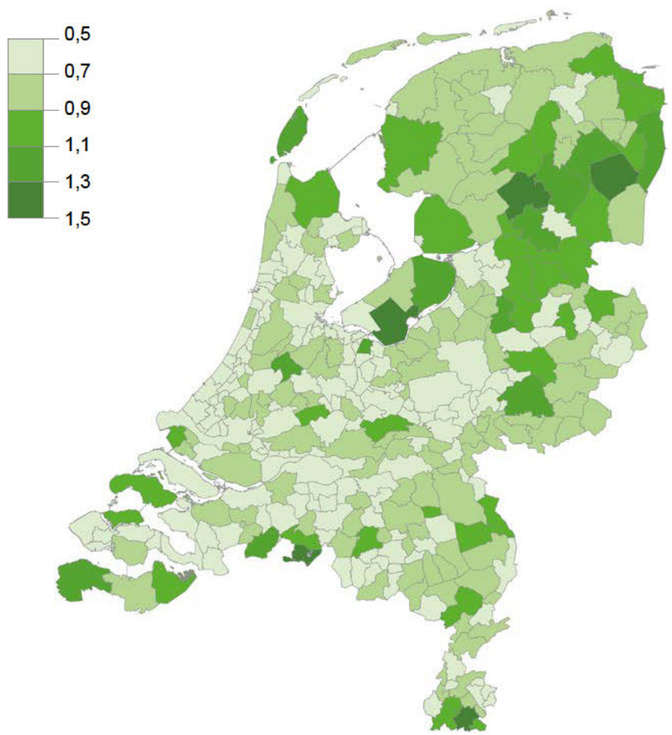

Bron: CBS, 2022

Samenleven en sociaal vertrouwen

De door ons onderzochte regio's vertonen opvallende gelijkenissen als het gaat om indicatoren die betrekking hebben op samenleven en sociaal vertrouwen. In alle regio's, met uitzondering van Twente, is het vertrouwen onder de bevolking in instituties en de overheid opvallend laag, waarbij Oost-Groningen, Delfzijl en omgeving, Zuid-Limburg en Zuidoost-Drenthe het laagst scoren van alle regio's in Nederland. Ditzelfde beeld zien we terug

als het gaat om het vertrouwen dat inwoners hebben in andere mensen en de mate waarin zij actief zijn als vrijwilliger. Ook op dit aspect scoren de door ons onderzochte regio's, met uitzondering van Twente en Kop van Noord-Holland, veel slechter dan andere regio's in Nederland.

Daartegenover staat overigens dat de inwoners van de door ons onderzochte regio's veelal een groot vertrouwen hebben in hun familie, vrienden en buren en dat zij met deze naasten ook veel contact onderhouden. Op dit punt staat Twente op de tweede, Zuidoost-Drenthe op de derde en Zeeuws-Vlaanderen op de eerste plek in de ranglijst. De regio Delfzijl en omgeving valt hier juist op met een lage score. De regio staat als het gaat om contact met familie, vrienden en buren op plek 30. Tegelijkertijd is 41,8% van de bevolking in Delfzijl en omgeving betrokken bij vrijwilligerswerk, waarmee de regio plek 12 op de ranglijst inneemt.

Invloed van regionale bevolkingskrimp, economie en overheidsbeleid

Een deel van de gesignaleerde problemen in regio's die zich op afstand van de stedelijke gebieden bevinden, hangt samen met de bevolkingsontwikkeling ter plaatse en met ontwikkelingen in de nationale economie. Daarnaast heeft het economisch beleid van de rijksoverheid onmiskenbaar een rol gespeeld bij het versterken of mitigeren van de impact van deze ontwikkelingen. We lichten hieronder beide ontwikkelingen kort toe.

Bevolkingskrimp in de regio's

Anders dan in de Randstad en andere stedelijke gebieden zal aan de randen van Nederland de komende decennia naar verwachting bevolkingskrimp optreden (PBL & CBS, 2022). In deze gebieden neemt ook de beroepsbevolking af, terwijl die in andere delen van het land gelijk blijft of groeit (CBS & PBL, 2022). Figuur 19 laat zien dat, met uitzondering van Twente en de Kop van Noord-Holland, alle door ons onderzochte gebieden tussen 2035 en 2050 te maken krijgen met bevolkingskrimp.

Figuur 19: Bevolkingsontwikkeling 2035-2050 per COROP-gebied

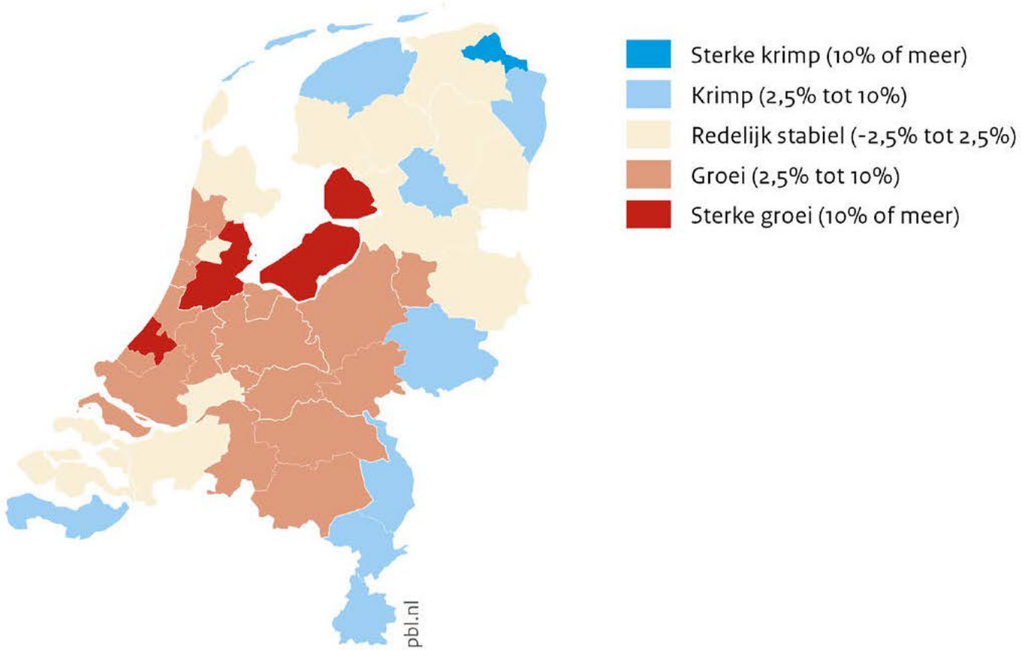

Bron: PBL & CBS, 2022

De bevolkingskrimp zal niet alleen gevolgen hebben voor de omvang van de beroepsbevolking in de regio's, maar ook voor de levensvatbaarheid van winkels, sportclubs, verenigingen enzovoort. Daarnaast zal de krimp zijn weerslag hebben op het onderwijs- en zorgaanbod.

Trends en ontwikkelingen in de economie

Ook ontwikkelingen in de landelijke economie zijn van invloed op de problemen die zich opstapelen in de regio's aan de randen van Nederland. Eén zo'n ontwikkeling is de concentratie van economische groei in stedelijke netwerken, oftewel de agglomeratie. Dit verschijnsel treedt op doordat de werkgelegenheid in de (veelal in regio's gevestigde) maakindustrie krimpt, terwijl de werkgelegenheid in de (vooral in stedelijke knooppunten gesitueerde) dienstverlening juist groeit. Deze combinatie van trends zorgt ervoor dat het belang van de interstedelijke netwerken steeds meer toeneemt. Denk aan de Randstad, Eindhoven en de steden langs de assen van de A1 en de A2. Daar bevinden zich meer (top)voorzieningen en daar concentreert zich ook creativiteit: jonge, theoretisch opgeleide mensen trekken ernaartoe (Tordoir, 2021).

De agglomeratiekracht gaat in ons land gepaard met (en wordt versterkt door) een andere trend: een afnemend draagvlak voor de ruimtelijke impact, (geluid)hinder en milieueffecten van 'materiegerichte activiteiten' in bijvoorbeeld de landbouw-, industrie- en bouwsector (Tordoir, 2021; CBS, 2022).

2 GESPREKKEN IN VIJF VOORBEELDREGIO'S

Zoals uiteengezet in het advies hebben wij in het kader van dit advies bezoeken gebracht aan de regio's Veenkoloniën, Parkstad Limburg, Twente, Kop van Noord-Holland en Zeeuws-Vlaanderen. In deze vijf regio's hebben we niet alleen gesproken met bestuurders, maar ook met mensen die er wonen, werken en/of ondernemen. De gesprekken gingen over thema's die bepalend zijn voor de brede welvaart die mensen al dan niet ervaren, zoals de woonsituatie, de werkgelegenheid, de beschikbaarheid en bereikbaarheid van voorzieningen, de sociale binding en de manier waarop men de overheid ervaart. In deze bijlage beschrijven we meer in detail wat onze gesprekspartners over deze onderwerpen naar voren hebben gebracht.

Beschikbaarheid van woningen en werk

Tekort aan passende woningen

Bewoners in de vijf regio's die wij bezochten zijn door de bank genomen tevreden met hoe zij wonen. Huizen zijn relatief betaalbaar en over het algemeen gerieflijk, er is rust en ruimte en ook de directe woonomgeving is prettig. In Zeeuws-Vlaanderen en Parkstad Limburg noemden onze gesprekspartners de ligging aan de grens en de nabijheid van aantrekkelijke

steden ‘aan de andere kant’ als een positief onderscheidende factor voor het wonen in de regio: Belgisch Vlaanderen vindt men een fijn achterland, net als de regio Aken.

Daar staat in alle regio’s tegenover dat woningaanbod voor bepaalde groepen niet goed aansluit op de vraag. Een aantal van de door ons onderzochte regio’s (Parkstad Limburg, Zeeuws-Vlaanderen, De Veenkoloniën) zijn ‘krimpregio’s’. Dit brengt met zich mee dat deze regio’s een restrictief woningbouwbeleid moeten voeren. Er mag niet worden gebouwd ‘voor de leegstand’. De bestaande woningvoorraad veroudert daardoor al vele jaren en sluit niet meer goed aan op de woonbehoeften en woonwensen van met name ouderen en starters. Ouderen kunnen niet doorstromen omdat er geen woningen zijn die passen bij hun behoeften, waardoor starters moeite hebben om een eerste woning te vinden. Het tekort aan passende woningen loopt met name sterk op in regio’s zoals de Kop van Noord-Holland en Twente, waar de bevolkingskrimp stabiliseert of is omgeslagen naar een lichte groei (Groenemeijer et al., 2021).

In Zeeuws-Vlaanderen worden de tekorten in het woningaanbod versterkt door een hoog percentage tweede woningbezit en vakantieverhuur; zulke woningen zijn niet meer beschikbaar voor mensen die wonen en werken in de regio. Ook in de Kop van Noord-Holland speelt dit probleem. Vooral langs de kust wordt aanzienlijk deel van de woningvoorraad door vakantiehuur en tweede woningbezit onttrokken aan de regionale woningmarkt. In deze regio worden bovendien veel woningen onderverhuurd aan arbeidsmigranten.

Genoeg werk, maar weinig carrièreperspectief

Theoretisch opgeleiden hebben in de minder verstedelijkte regio’s van ons land over het algemeen weinig mogelijkheden om een passende baan te vinden. Zij studeren veelal buiten de regio en veel van hen keren daarna niet terug naar de regio voor een baan, omdat de Randstad en andere stedelijke regio’s meer carrièreperspectief bieden.

Een uitzondering op dit beeld zien we in Twente, waar de Universiteit Twente niet alleen theoretisch opgeleiden naar de regio haalt, maar waar voor hen ook kansen liggen op een vervolgbaan. De *start-ups* en *scale-ups* die de spin-off vormen van de universiteit, spelen een belangrijke rol als werkgever voor theoretisch opgeleiden. Toch bestaat ook in Twente onder veel jongeren het beeld “dat je voor een serieuze baan naar de Randstad moet.” Hoewel zich in de Kop van Noord-Holland eveneens bedrijven bevinden die werk bieden aan theoretisch opgeleiden (denk aan ECN, Microsoft en Google), blijven die mensen vaak in de Randstad wonen als ze in deze regio werken.

In Parkstad Limburg zien we de trend die veel regio’s kenmerkt: theoretisch opgeleiden trekken weg naar stedelijke gebieden – in dit geval niet alleen naar de Randstad, maar ook naar universiteitsstad Maastricht. In de regio wordt nu met vereende krachten geprobeerd een ecosysteem van theoretisch en praktisch werk te creëren. Verschillende partijen werken hier samen aan: de Zuyd Hogeschool, het bedrijfsleven, overheden en bewoners. Op de Brightlands Campus vertelden gesprekspartners ons over “projecten

die voortkomen uit vragen van bedrijven en bewoners, waar vervolgens studenten, opleidingen en gemeenten aan worden gekoppeld."

Zeeuws-Vlaanderen kent, anders dan veel andere regio's, een stabiele beroepsbevolking. De werkloosheid hier hoort met 3% bij de laagste van het land. Wel is heeft de arbeidsmarkt er een eenzijdig karakter. Er is vooral werkgelegenheid in de agrarische sector en het toerisme. In andere sectoren, zoals de zorg en het middelbaar onderwijs, zijn de keuzemogelijkheden voor werknemers beperkt. Het aantal zorgaanbieders bijvoorbeeld is gering. Doordat er maar één grote speler in de regio actief is (ZorgSaam, dat ziekenhuis-, verpleeghuis-, thuis- en ambulancezorg aanbiedt), "zijn de mogelijkheden om je loopbaan voort te zetten bij een andere werkgever of om door te groeien beperkt."

In de Veenkoloniën vertelden inwoners ons dat het baanperspectief in de regio veel beter is dan vaak wordt verondersteld. "De werkgelegenheid ontwikkelt zich hier gunstig, zelfs beter dan landelijk gemiddeld." Zoals we in bijlage 1 al hebben aangestipt gaat het hier echter wel om eenzijdige arbeidsmarkt die voor theoretisch opgeleiden vaak minder mogelijkheden biedt.

Beschikbaarheid van voorzieningen

Verschralend onderwijsaanbod

In alle regio's die wij hebben bezocht is sprake van verschraling van het onderwijsaanbod. Dit is het sterkst merkbaar in de dorpen en woonkernen, waar steeds vaker basisscholen moeten sluiten of alleen met grote moeite overeind kunnen worden gehouden. In Zeeuws-Vlaanderen wordt de krimp van het aantal basisscholen versterkt doordat kinderen over de grens naar de kinderopvang gaan, die in België gratis is. Veel van deze kinderen stromen vervolgens het Vlaamse basisonderwijs in: "Er zitten nu circa 1.200 kinderen uit Zeeuws-Vlaanderen over de grens op school. Vlaamse scholen mogen bovendien leerlingenvervoer verzorgen, terwijl Nederlandse scholen dat niet mogen". In een uitgestrekt gebied, waar scholen voor een deel van de bewoners sowieso op grotere afstand liggen, is dit een factor van betekenis.

In het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) spelen vergelijkbare problemen. Het sluiten van een middelbare school of een mbo heeft grote impact, zo kregen wij in verschillende regio's te horen: scholieren in de uitgestrekte en dunbevolkte gebieden krijgen dan te maken met grote reisafstanden. Onderzoeksbevindingen van het PBL ondersteunen dit geluid. De reisafstanden kunnen oplopen tot vijftig kilometer. In Zeeuws-Vlaanderen en de Kop van Noord-Holland is een vmbo- of havo/vwo-instelling zowel per fiets als per openbaar vanuit grote delen in de regio niet binnen dertig minuten te bereiken (Bastiaanssen & Breedijk, 2022). Hbo-studenten uit de Kop van Noord-Holland moeten voor het

volgen van onderwijs naar Alkmaar of Amsterdam en zijn daarbij afhankelijk van het openbaar vervoer. De reisafstanden zijn ook hier lang. De verschraling van het onderwijslandschap heeft bovendien een maatschappelijke impact. “Als ergens geen scholen meer zijn, is het voor jonge gezinnen geen aantrekkelijke plek meer om te zich vestigen.” En als mbo-studenten hun opleiding niet in de regio kunnen volgen, wordt het voor bedrijven in het mkb moelijker om stagiairs en (potentiële) werknemers te werven.

Afbrokkelende zorg

Ook in de zorg is verschraling zichtbaar in de door ons onderzochte regio’s. De huisartsenzorg loopt in het hele land tegen grenzen aan en ook in de regio’s is dit goed te merken. Huisartsenposten in veel regio’s zijn ’s nachts veelal gesloten en inwoners moeten dan naar een huisartsenpost die tientallen kilometers verderop ligt. Of de huisartsenzorg is gecentraliseerd, waardoor er nauwelijks meer eerstelijnszorg is in de dorpen en woonkernen. Met de komst van arbeidsmigranten is er in veel regio’s bovendien extra druk ontstaan op de zorg; deze groep is vaak niet ingeschreven bij een huisartsenpraktijk en moet daarom voor alle zorg naar de spoedeisende hulp.

Mensen met wie wij spraken hebben het gevoel “dat je tegenwoordig veel verder moet reizen voor een bezoek aan de huisarts”. Onderzoek van het PBL bevestigt dit. Vanuit de meeste plekken in de regio’s die wij hebben onderzocht kun je alleen *per auto* binnen een kwartier een huisartsenpraktijk bereiken. Met het *openbaar vervoer* is de bereikbaarheid slechter: zelfs binnen dertig minuten is er in grote delen van Zeeuws-Vlaanderen, maar ook in de Kop van Noord-Holland, Twente en de Veenkoloniën geen enkele huisarts bereikbaar (Bastiaanssen & Breedijk, 2022). Mensen die afhankelijk zijn van het openbaar vervoer, met name ouderen, hebben daardoor geen goede toegang tot huisartsenzorg.

Over de ziekenhuiszorg leven er eveneens zorgen in de regio’s, onder andere als gevolg van het concentratiebeleid dat landelijk wordt gevoerd. Voor veel regiobewoners is de zorg daardoor op een (nog) grotere afstand komen te liggen. Ook dit wordt bevestigd door onderzoek: in de door ons onderzochte regio’s kost het per openbaar vervoer in de meeste gevallen meer dan een half uur om bij een ziekenhuis te komen (Bastiaanssen & Breedijk, 2022).

Door de verminderde aanwezigheid van ziekenhuiszorg en spoedeisende hulp zoeken zowel inwoners als bezoekers (toeristen) in Zeeuws-Vlaanderen hun toevlucht steeds vaker over de grens. Gent heeft een academisch ziekenhuis en de spoedeisende hulp in het ziekenhuis in Knokke is voor veel mensen dichterbij dan die in Terneuzen. Inmiddels gaat het om een substantieel aantal behandelingen in België. We zien overigens een vergelijkbare ontwikkeling in andere door ons onderzochte regio’s, zoals Twente en Parkstad Limburg; zie figuur 20.

Figuur 20: Grensoverschrijdende zorgkosten 2020

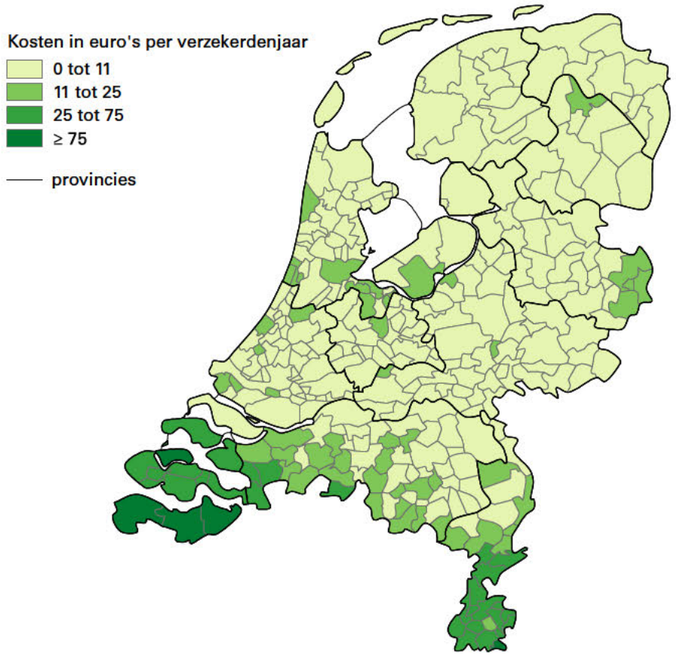

Bron: Vektis databestand Zorgverzekeringswet, gegevens bewerkt door RIVM

Ontoereikend openbaar vervoer en wegennet

Zowel de bereikbaarheid via de weg als het openbaarvervoernetwerk vormen in de regio's die wij bezochten grote punten van zorg. Het openbaar vervoer wordt in alle regio's in toenemende mate ervaren als 'onder de maat'. De autoafhankelijkheid is groot en neemt steeds verder toe. Regio's voelen zich onderbedeeld als het gaat om de rijksinvesteringen in de infrastructuur.

In elke voorbeeldregio werden wij gewezen op het ontbreken van cruciale spoorverbindingen. Inwoners van Zeeuws-Vlaanderen vinden het bijvoorbeeld een groot gemis dat er geen treinverbinding is met Gent: "Wij zijn voor de verbinding met zowel de rest van Nederland áls met België afhankelijk van de bus of de auto." Ook in het oosten en zuiden van het land ontbreken vaak grensoverschrijdende treinverbindingen – of ze zijn van te weinig kwaliteit. Zo is in het oosten de treinfrequentie tussen Enschede en Münster laag en zijn de treinen te kort, waardoor de treinstellen overvol zitten. En in het zuiden wordt al decennialang vergeefs bij het Rijk gepleit voor een intercityverbinding van Eindhoven via Heerlen naar Aken. Ook de zogenoemde Nedersaksenlijn tussen Enschede en Groningen komt maar niet tot stand, waardoor in het noorden onder andere Veendam, Emmen en Stadskanaal slecht bereikbaar blijven per spoor. In de Kop van Noord-Holland ten slotte, is de situatie niet beter: hier is de spoorlijn tussen Amsterdam en Den Helder de enige treinverbinding.

Ook over het wegennet bestaan veel ergernissen. In Zeeuws-Vlaanderen is de druk op het wegennet enorm toegenomen door het toerisme, met name in de zomer. De wegen naar kustdorpen als Cadzand zijn nog steeds enkelbaans en ze lopen dwars door dorpen en woonkernen, met alle verkeersonveiligheid en filevorming van dien. Het openbaar vervoer is hier geen reëel alternatief. In de Veenkoloniën, met name in Pekela, komt volgens enkele van onze gesprekspartners de bereikbaarheid over de weg onder druk doordat de komende jaren een groot aantal bruggen gaat verdwijnen; de onderhoudskosten zijn te hoog (RTV Noord, 2022). Deze ingreep wordt niet alleen in infrastructureel opzicht als een aderlating ervaren, maar ook

sociaal-maatschappelijk. In Twente is er ongenoegen over het overbelaste provinciale wegennet, bijvoorbeeld richting Zwolle. En in de Veenkoloniën zijn bewoners ontstemd over het feit dat er wel fors is geïnvesteerd in de snelweg Leeuwarden-Groningen, maar niet in het regionale wegennet.

Overal merkt men op dat het busnetwerk in een neerwaartse spiraal van verschraling is beland, terwijl een deel van de inwoners in de regio afhankelijk is van het openbaar vervoer. Dat geldt niet alleen voor studenten maar zeker ook voor ouderen, die worden geacht steeds langer zelfstandig te wonen. Deze laatste groep is sterk vertegenwoordigd in de door ons bezochte regio's. Het beeld leeft dat de uitgestrektheid van gebieden niet meeweegt in de normen die de overheid hanteert in haar openbaarvervoerbeleid. Er wordt te weinig gekeken naar het grote belang dat het openbaar vervoer heeft voor bepaalde groepen mensen.

Sociale binding en saamhorigheid

Verbanden tussen bewoners sterk, maar niet allesomvattend

De sociale banden in de door ons onderzochte regio's zijn sterk. Er heerst een gevoel van saamhorigheid dat de mensen niet alleen onderling verbindt, maar ook zorgt voor binding met de eigen regio. De sociale banden vormen voor veel mensen ook een reden om terug te keren nadat ze een aantal jaren buiten de regio hebben gestudeerd, gewoond en/of gewerkt. *Noaberschap* is nog altijd springlevend in Twente – en niet alleen daar. In elke regio is er sprake van nabuurschap. Inwoners van dorpen in Zuid-Limburg zeggen bijvoorbeeld dat ze elkaar "bijna allemaal kennen". Veel bewoners met wie we spraken gaven aan dat ze het belangrijk vinden om zich maatschappelijk in te zetten: "Vrijwilliger zijn, iedereen doet dat hier". In de gesprekken werden verschillende voorbeelden aangehaald waaruit naar voren kwam dat succesvolle initiatieven van burgers de saamhorigheid versterken.

Sociale banden vormen vaak ook de basis voor samenwerking. Zo worden in Zeeuws-Vlaanderen netwerken tussen bewoners benut bij het oplossen van problemen. "We hebben geleerd om het zelf te doen". In de Veenkoloniën hoorden we over burgerinitiatieven gericht op het tegengaan van armoede en het bevorderen van een gezondere leefstijl. Ook hadden bewoners in deze regio een coöperatieve winkel opgezet. In de Kop van Noord-Holland vernamen we hoe in de loop der jaren een groot regionaal netwerk is ontstaan van zorginstellingen, dat wordt benut om samen te werken aan een betere gezondheid in de regio. In de gesprekken die we voerden in Parkstad Limburg en Twente kwamen diverse voorbeelden aan de orde van de samenbindende rol die het verenigingsleven hier speelt: sportclubs, muziek- en carnavalsverenigingen. Ook gezamenlijke evenementen als optochten, braderieën en festivals vervullen in deze regio's een belangrijke sociale functie.

Tegelijkertijd waarschuwden sommige van onze gesprekspartners voor het risico van 'romantisering' van deze sociale verbanden. De verbanden zijn namelijk niet allesomvattend, of preciezer: ze sluiten niet iedereen in. Zo richt het nabuurschap zich vooral op het bieden van hulp bij praktische

zaken en het gezamenlijk organiseren van evenementen. Kwetsbare groepen in de samenleving (bijvoorbeeld mensen met een permanente ondersteuningsbehoefte of mensen die te kampen hebben met eenzaamheid) worden hiermee maar deels geholpen. Sociale verbanden zijn dus niet altijd inclusief: niet iedereen maakt er deel van uit en "er is niet altijd vanzelfsprekend ruimte voor diversiteit".

De bestaande sociale verbanden staan bovendien onder druk, mede als gevolg van demografische ontwikkelingen in de regio. Doordat jongeren vertrekken naar de stad ontstaan er 'gaten' in de sociale structuren, die daardoor aan vitaliteit inboeten. Ook de instroom van nieuwkomers van buitenaf verzwakt de sociale verbanden in sommige regio's, doordat zij niet vanzelf meedoen.

Uitdunning culturele voorzieningen en verenigingsleven

Cultuur, inclusief het verenigingsleven, vormt een belangrijke bindende factor in de regio's die wij bezochten. Het zijn plaatsen "waar je elkaar tegenkomt, waar je samen bezig bent en waar je hulp krijgt". Maar veel sport- en gezelligheidsverenigingen en organisatoren van evenementen hebben het zwaar. Dit komt deels doordat de regio's vergrijzen; jongeren trekken er steeds meer weg. Maar ook de onwennigheid van nieuwkomers van buiten de regio en de onregelmatige aanwezigheid van mensen met een tweede woning spelen een rol.

Volgens de mensen met wie wij spraken is de schaarste van het cultuuraanbod in toenemende mate een probleem. Voor de instandhouding van culturele voorzieningen zoals theaters en musea in de regio, is een divers aanbod cruciaal. Een bloeiend cultureel leven is binnen de regio echter moeilijk overeind te houden wanneer het aanbod zich steeds meer concentreert in stedelijke kernen. Een voorbeeld hiervan is de fusie van het Orkest van het Oosten en het Gelders Orkest. "Het orkest heeft nu Arnhem als vestigingsplaats, waardoor orkestleden zich minder goed kunnen verbinden aan muziekscholen of (amateur)theatergezelschappen in Twente of de Achterhoek". Parkstad Limburg laat zien dat het ook anders kan: hier wordt jaarlijks het internationaal beeldend theaterfestival Cultura Nova georganiseerd, dat wel het Oerol van het zuiden wordt genoemd.

Rol van rijksoverheid en rijksbeleid

Landelijke overheid steeds onbereikbaarder

In alle regio's die wij bezochten kwam aan de orde dat het vertrouwen in de (rijks)overheid en in overheidsinstituties afbrokkelt – zowel bij bestuurders als bij mensen die in de regio wonen, werken of ondernemen. De regio's zijn in de jaren vijftig, zestig en zeventig van de vorige eeuw als gevolg van besluiten van de rijksoverheid belangrijke economische bedrijvigheid kwijtgeraakt; denk aan de mijnbouw in Limburg, de textielindustrie in Twente en de turfwinning en strokartonindustrie in de Veenkoloniën. Daarmee is ook de bijbehorende werkgelegenheid uit de regio's verdwenen. Dit verleden bepaalt nog steeds in grote mate hoe in de regio's tegen de overheid wordt aangekeken, in het bijzonder tegen de landelijke overheid. De afstand die men ervaart tot de overheid komt op verschillende manieren tot uiting.

In de eerste plaats tekenden wij in alle regio's die wij bezochten kritische geluiden op over de gebrekkige aansluiting van het rijksbeleid op de regionale situatie. Veel mensen vinden het landelijk beleid "niet passend voor onze regio". Het rijksbeleid, of normen op specifieke terreinen, zoals het openbaar vervoer, "lijken te zijn gebaseerd op een Randstedelijke logica".

In de tweede plaats kwam in onze gesprekken herhaaldelijk aan de orde dat de rijksoverheid letterlijk steeds meer op afstand is komen te staan van de regio's. Kantoren van de Belastingdienst zijn gesloten, regionale rechtbanken lijken niet meer alle zaken te behandelen en de departementale 'ambassadeurs' opereren vrijwel alleen nog vanuit Den Haag. De landelijke overheid is niet (meer) nabij. Een neveneffect hiervan is volgens onze gesprekspartners dat landelijke overheden hun voelsprieten in de regio kwijtraken.

Tot slot leeft in de regio's die wij bezochten het beeld dat de kwaliteit van het lokaal bestuur niet past bij de (forse) opgaven in de regio. De regio's bestaan vaak uit gemeenten met relatief weinig inwoners, die in vergelijking met (middel)grote gemeenten minder hoge salarissen en vergoedingen kunnen bieden aan hun ambtenaren, wethouders en gemeenteraadsleden. Maar de opgaven waar de regio's voor aan de lat staan, zijn minstens even groot als elders in het land. Of het nu gaat om handhaving van milieuregels bij bedrijven, om het bestrijden van ondermijnende criminaliteit of om de inrichting van grote gebieden: er is aanzienlijke menskracht voor nodig.

Overheidsregels sta-in-de-weg bij grensligging

De door ons bezochte regio's zijn bijna allemaal grensregio's. Deze grensligging biedt in potentie kansen. Dat geldt in het bijzonder voor regio's waar zich aan de andere kant van de grens een stedelijk gebied met economische activiteiten bevindt. Maar het benutten van de mogelijkheden stuit regelmatig op belemmeringen. De grensligging kan in die gevallen juist nadelig uitpakken.

Zo ervaart men in de regio Twente "een halve arbeidsmarkt, waarbij we alleen naar het westen kunnen kijken". De mogelijkheden die er ten oosten van Twente liggen voor het aantrekken van extra personeel kunnen in de praktijk vaak nauwelijks worden benut, vanwege wettelijke en administratieve belemmeringen. Vergelijkbare belemmeringen hebben ertoe geleid dat de standplaats van de Twentse traumahelikopter veel westelijker is gesitueerd dan vanuit regionaal perspectief logisch zou zijn geweest: "Aan de andere kant van de grens kunnen dan ook mensen worden geholpen. En de Duitsers doen het wel: die helpen wél in Nederland, dat hebben ze ook tijdens de coronapandemie gedaan."

Ook in Zeeuws-Vlaanderen is er volgens de plaatselijke ondernemers sprake van een gedeelde arbeidsmarkt, waarbij de kansen in Gent en Brugge niet goed kunnen worden benut als gevolg van nationaal overheidsbeleid.

In Parkstad Limburg zit de grens in de weg op het vlak van energie. Er is in deze regio sprake van congestie op het elektriciteitsnet (EZK, 2022). Deze omstandigheid belemmert de economische ontwikkeling in de regio,

“terwijl er in Herzogenrath een enorm zonnepark ligt, maar dat kunnen we niet benutten omdat het buiten de Nederlandse wet valt.” Een ander voorbeeld uit Parkstad Limburg betreft de politiecapaciteit: deze schiet permanent tekort, omdat grensoverschrijdende criminaliteit onvoldoende wordt meegewogen bij beslissing over inzet en capaciteit.

De grote verschillen tussen enerzijds de Nederlandse en anderzijds de Duitse respectievelijk Belgische wetten en regels staan in bovenstaande gevallen het benutten van kansen in de weg. Die verschillen belemmeren in de grensregio’s ook een efficiënte organisatie van de kinderopvang, het primair onderwijs en het leerlingenvervoer. De uiteenlopende nationale voorschriften en bepalingen spelen daarnaast de realisatie van essentiële infrastructuur parten, zoals het glasvezelnet in Parkstad Limburg, de Veenkoloniën en delen van Zeeuws-Vlaanderen. Als er sprake is van te grote juridische en beleidsmatige verschillen aan weerszijden van de grens, wordt de grensligging van regio’s een factor die nadelig uitwerkt voor de brede welvaart in het gebied. Als regio’s door hun grensligging structureel worden belemmerd in hun economische en maatschappelijke ontwikkeling, kan er een neerwaartse spiraal ontstaan.

3 GELDSTROMEN VANUIT RIJK EN EU NAAR DE REGIO’S

In deze bijlage brengen we de geldstromen van het Rijk naar de regio’s in Nederland in kaart. We laten daarbij zien dat deze rijksinvesteringen al decennialang vooral terechtkomen in de stedelijke kernen van Nederland; de regio’s worden structureel onderbedeeld. Verder inventariseren we in deze bijlage de subsidiestromen die vanuit de EU in de Nederlandse regio’s terechtkomen. Om hoeveel geld gaat het, wie zijn de voornaamste ontvangers en voor welke doeleinden zijn de Europese budgetten bestemd?

Rijksinvesteringen in structuurversterking

De rijksoverheid investeert in het hele land op verschillende manieren in ruimtelijk-economische en sociaal-economische structuurversterking. Ze doet dit bijvoorbeeld door middel van financiële bijdragen aan infrastructuur (wegen, spoorlijnen, metrolijnen, vaarwegen, havens, bruggen, sluizen en tunnels), ziekenhuizen, zorginstellingen, onderwijsinstellingen, onderzoeks- en kennisinstellingen, woningbouwprojecten enzovoort.

De rijksinvesteringen in ruimtelijk-economische en sociaal-economische ontwikkeling maken vooral krachtiger wat al krachtig is. Economisch sterke

gebieden zijn de afgelopen decennia ondersteund bij het verder versterken van hun potentie. De achterliggende aanname hierbij was dat het maximaliseren van economische welvaartsgroei voor Nederland als geheel uiteindelijk ook zwakkere regio's ten goede komt. Deze aanname blijkt echter niet te kloppen. Oevering & Raspe (2020) laten zien dat de sterke economische regio's in Nederland zich de afgelopen jaren steeds meer hebben versterkt, terwijl de kleine(re) regio's aandeel in de economie verliezen vooral in gebieden buiten de stedelijke kernen (zie hierover ook bijlage 1).

Het nadelige effect dat regio's ondervinden van het investeringsbeleid van de rijksoverheid wordt versterkt doordat in de private sector vergelijkbare keuzes worden gemaakt. Bedrijven verplaatsen hun vestigingen vaak naar hoogstedelijke gebieden, in de veronderstelling dat ze daar kunnen profiteren van het ecosysteem van de goed geschoolde jonge arbeidskrachten, start-ups en goede (internationale) bereikbaarheid. Beide ontwikkelingen tezamen leiden tot een scheve verdeling van brede welvaart tussen regio's.

In deze paragraaf illustreren wij de ongelijke spreiding van de geldstromen van het Rijk over Nederland door te kijken naar rijksinvesteringen in:

- de infrastructuur (onderzochte periode 2010-2019);
- de economische structuurversterking (onderzochte periode 1994-2005);
- de basisinfrastructuur cultuur (onderzochte periode 2017-2024);
- de woningbouw (onderzochte periode 2020-2030); en
- de leefbaarheid en veiligheid (onderzochte periode 2022-heden).

Door voorbeelden te belichten uit verschillende tijdvakken en sectoren, willen we inzichtelijk maken welke geografische patronen de rijksinvesteringen al decennialang in grote lijnen volgen.

Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT)
Met het budget dat is gereserveerd voor het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) investeert de rijksoverheid in de ruimtelijk-economische structuur van Nederland. De Vereniging Deltametropool & VU Amsterdam hebben geïnventariseerd waar die investeringen zoal terechtkomen. Met deze gegevens heeft de vereniging een 'hittekaart' gemaakt voor de periode 2010-2019, die de investeringen per vierkante kilometer toont; zie figuur 21.

Op de kaart is goed te zien dat het grootste deel van de investeringen uit het MIRT in de periode 2010-2019 ten goede is gekomen aan de stedelijke regio's Amsterdam, Utrecht en Rotterdam en (in mindere mate) Eindhoven.

Figuur 21: 'Hittekaart' van MIRT-investeringen in de periode 2010-2019

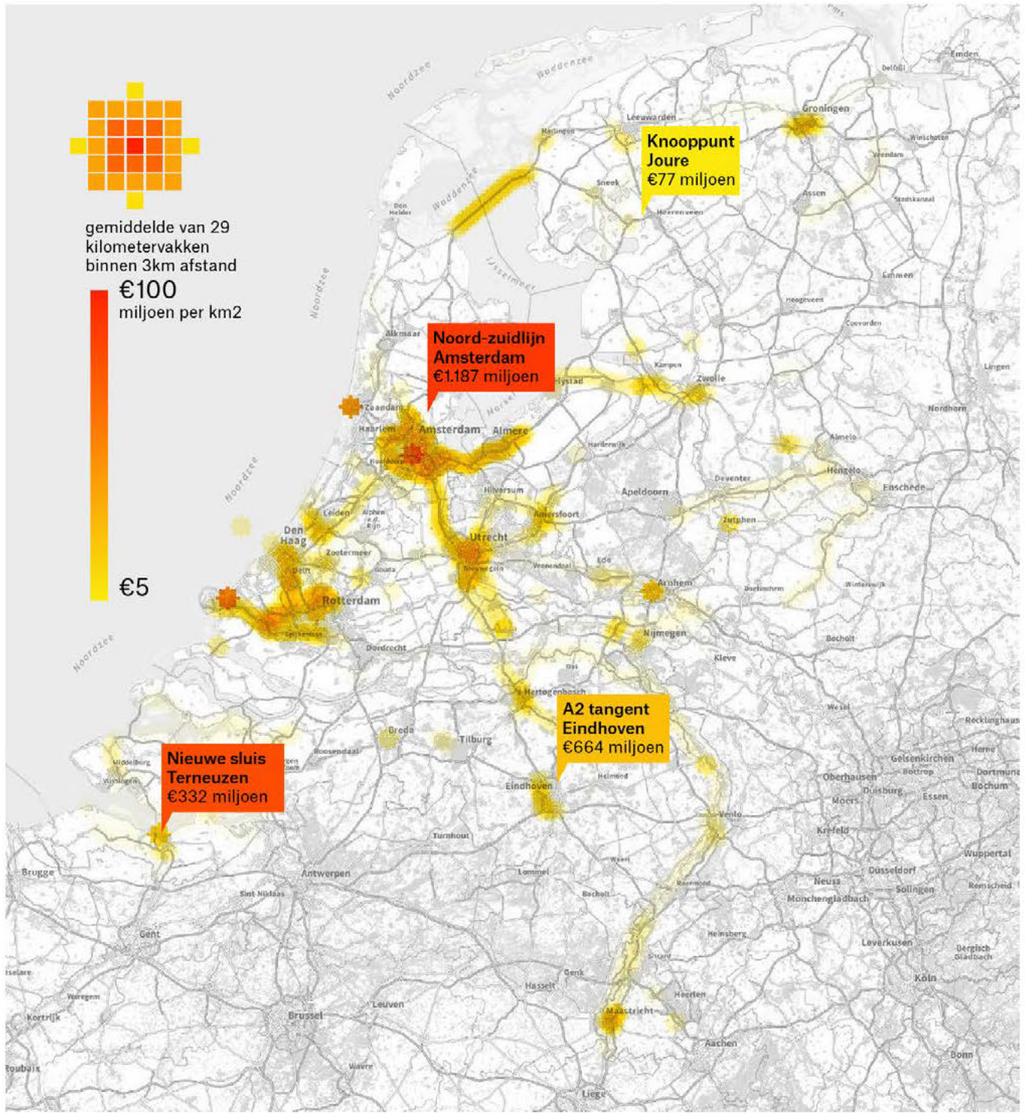

Bron: Vereniging Deltametropool & VU Amsterdam, 2020

Fonds Economische Structuurversterking (FES)

Een vergelijkbare ruimtelijke concentratie van investeringsgeld is waarneembaar bij de verdeling van het geld uit het Fonds Economische Structuurversterking (FES) in de periode 1994-2005. Dit fonds, dat werd gevoed vanuit de aardgasbaten, was bedoeld voor investeringen in de Nederlandse infrastructuur en de kenniseconomie. Hoe het FES-geld indertijd per investeringsveld regionaal is verdeeld, is in 2006 becijferd door het Instituut voor Onderzoek van Overheidsuitgaven (IOO, 2006). De onderzoekers hebben daarbij gecorrigeerd voor bestedingen die bovenregionaal waren of om andere redenen niet waren toe te delen aan een regio. Uit de berekening van het IOO komt een veelzeggend beeld naar voren, zoals weergegeven in figuur 22.

Figuur 22: Regionale verdeling van geld uit het Fonds Economische Structuurversterking, 1994-2005

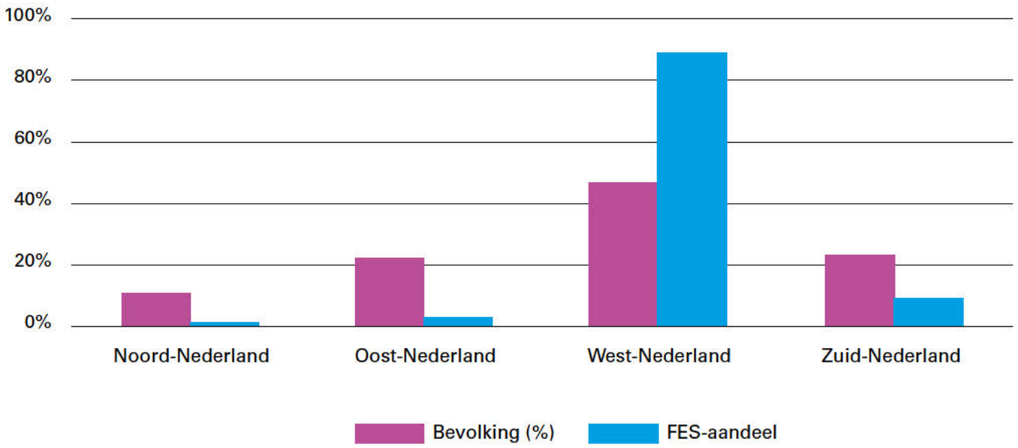

Duidelijk is te zien dat verreweg het grootste deel van de FES-budgetten in de onderzochte periode terecht is gekomen in de stedelijke regio West-Nederland.[34]

Culturele basisinfrastructuur

Niet alleen de rijksinvesteringen in de ruimtelijk-economische structuur hebben zich de afgelopen decennia geconcentreerd in stedelijke regio's. Hetzelfde geldt voor bijvoorbeeld de rijksinvesteringen in de culturele basis-infrastructuur. Sinds 2021 is er sprake van iets meer regionale spreiding, maar nog altijd ligt het zwaartepunt ruimschoots in het westen van het land. De kaarten in figuur 23, afkomstig uit een adviesrapport van de Raad voor Cultuur (RvC, 2020), laten dit duidelijk zien.

34 De indeling in vier regio's is in de IOO-rapportage als volgt: Noord: Groningen, Friesland en Drenthe; Oost: Gelderland, Overijssel en Flevoland; West: Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Zeeland; Zuid: Noord-Brabant en Limburg.

Figuur 23: Spreiding van culturele instellingen over het land, de zogenoemde Culturele Basisinfrastructuur (BIS): periode 2017-2020 vergeleken met de reservering voor periode 2021-2024

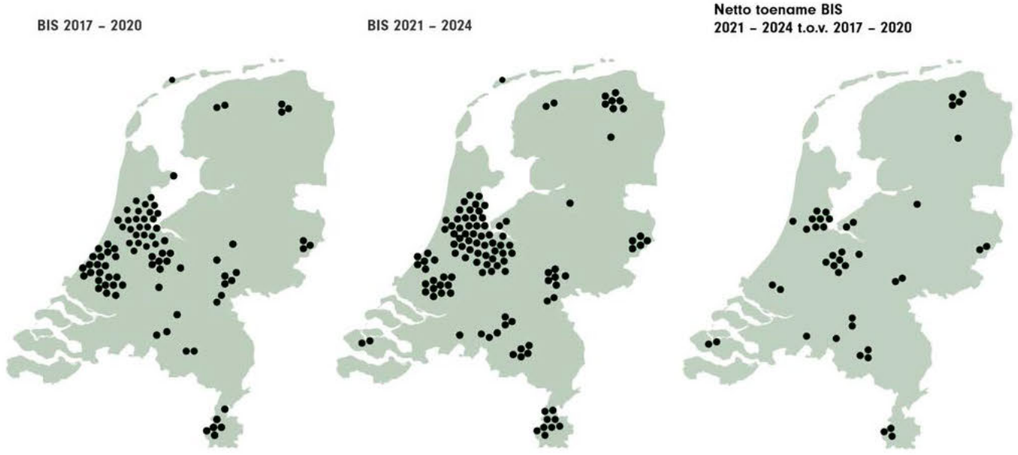

Bron: RvC, 2020

Woningbouwimpuls

De investeringen die het Rijk sinds 2020 doet vanuit het budget voor de zogenoemde Woningbouwimpuls, zijn bedoeld voor de bouw van betaal-bare woningen voor starters en mensen met een laag en middeninkomen (VRO, 2022). De regeling richt zich op het versneld ontwikkelen van grote woningbouwlocaties in de periode 2020-2030. In vier tranches zijn subsidies toegekend aan 113 projecten in 93 gemeenten. Het gaat om in totaal € 961 miljoen voor 165.000 woningen.

Zoals te zien is in figuur 24 ligt ook bij deze rijksinvesteringen het zwaartepunt in de stedelijke gebieden, met name in het westen en midden van het land.

Figuur 24: Woningbouwimpuls

Bron: VRO, 2023

Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid

In het kader van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid doet de rijksoverheid sinds 2022 investeringen op het gebied van onder meer wonen en zorg, woningisolatie, sport, onderwijs, sociale zaken en preventie van criminaliteit. Het programma, dat door verschillende departementen samen wordt uitgevoerd, richt zich op twintig focusgebieden.
Wat opvalt is de brede betrokkenheid van zowel departementen als gemeenten en lokale partners bij de organisatie van het programma.
Voor elk focusgebied is een rijksvertegenwoordiger aangewezen op het hoogste ambtelijke niveau.[35] De twintig focusgebieden zijn de gebieden in Nederland waar zich de problemen rond leefbaarheid en veiligheid concentreren; zie figuur 25.

Figuur 25: Kaart met de twintig focusgebieden van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid

Stad	Gebied/wijk	Stad	Gebied/wijk
Amsterdam	Zuidoost	Leeuwarden	Oost
Amsterdam	Nieuw-West	Lelystad	Oost
Arnhem	Oost	Nieuwegein	Centrale-As
Breda	Noord	Roosendaal	-stad
Delft	West	Rotterdam	Zuid
Dordrecht	West	Schiedam	Nieuwland-Oost
Den Haag	Zuidwest	Tilburg	Noordwest
Eindhoven	Woensel-Zuid	Utrecht	Overvecht
Groningen	Noord	Vlaardingen	West
Heerlen	Noord	Zaandam	Oost

Bron: BZK, 2022b

35 Het betreft hier secretarissen-generaal (SG's), directeuren-generaal (DG's) dan wel hun directe plaatsvervangers.

Zoals de kaart in figuur 25 duidelijk laat zien, concentreren ook de rijksinvesteringen voor leefbaarheid en veiligheid zich op de stedelijke kernen van ons land.

EU-financiering voor Nederlandse regio's

In opdracht van de drie raden heeft consultancybureau ERAC in beeld gebracht welke Europese financiering de voorbeeldregio's die wij hebben onderzocht, de afgelopen jaren hebben ontvangen (ERAC, 2022). De ERAC-cijfers die wij hieronder presenteren hebben als peildatum 1 september 2022 en hebben betrekking op projecten die zijn gefinancierd met geld uit de Europese programmaperiode 2014-2020.[36] Het ERAC-rapport is gebaseerd op een monitoringsysteem waarin de grootste en belangrijkste Europese programma's en fondsen zijn opgenomen. Alleen enkele kleine fondsen en programma's maken geen deel uit van deze inventarisatie.

EU-subsidies per regio

In tabel 4 hieronder hebben we weergegeven hoeveel Europese subsidie de regio's uit ons onderzoek hebben ontvangen in de periode 2014-2022. Ook staan in de tabel de totale projectkosten vermeld. Verder is de multiplier weergegeven: de vermenigvuldigingsfactor die het financiële aandeel aangeeft dat de regio's zelf hebben moeten toevoegen aan het subsidiebedrag om de totale investering (i.e. de projectkosten) rond te krijgen (subsidie x multiplier = totale investering). In veel Europese programma's is deze 'cofinanciering' door de ontvangende partij verplicht.

Tabel 4: Totale Europese subsidie, projectkosten en multiplier per regio in de periode 2014-2022

Regio	Europese subsidie	Projectkosten	Multiplier
Kop van Noord-Holland	€ 43.951.847	€ 88.488.784	2,01
Parkstad Limburg	€ 97.509.453	€ 182.957.950	1,88
Twente	€ 379.113.654	€ 627.942.420	1,66
Veenkoloniën	€ 89.883.958	€ 190.023.912	2,11
Zeeuws-Vlaanderen	€ 73.866.198	€ 164.111.634	2,22
Totaal	**€ 712.392.503**	**€ 1.312.184.158**	**1,84**

Bron: ERAC, 2022

Wat opvalt in tabel 4 is dat Twente aanzienlijk meer Europese subsidie ontvangt dan de overige regio's. Dit is te verklaren uit het feit dat er vanuit de EU relatief veel subsidiegeld beschikbaar is voor innovaties, waarvoor vooral onderzoeksinstellingen in aanmerking komen. En Twente beschikt over een universiteit, de overige regio's niet (de Open Universiteit in Heerlen buiten beschouwing gelaten). In heel Nederland zien we dat gemeenten, regio's en provincies die een universiteit binnen hun grenzen hebben liggen, relatief veel Europese subsidie verwerven.

36 De nieuwe (huidige) programmaperiode loopt van 2021 tot 2027. Aangezien de programma's uit deze periode op dit moment pas worden opgestart, biedt de beschikbare informatie daarover nog weinig inzicht.

Opvallend is voorts dat de regio Veenkoloniën vergeleken met Parkstad Limburg een minder hoog bedrag aan EU-subsidie heeft ontvangen, maar een hoger bedrag aan cofinanciering heeft moeten bijdragen. In Twente is het aandeel van het ontvangen subsidiebedrag dat als cofinanciering moest worden bijgelegd, relatief het laagst.

Verdeling subsidies per EU-programma

In figuur 26 (zie volgende pagina) hebben we per regio de ontvangen subsidiebedragen onderverdeeld naar de Europese programma's waaruit ze afkomstig waren. De Europese programma's zelf hebben we onderverdeeld naar de bestuurslaag die de regie heeft over de programma's.

Goed zichtbaar is dat de selectie van afzonderlijke 'subsidiepotten' waaruit een regio in de periode 2014-2020 Europees geld ontving, van grote invloed is geweest op de hoogte van het totale subsidiebedrag per regio.

Het EU-programma waaruit Nederland in de onderzochte periode de meeste subsidie heeft ontvangen is Horizon2020. Dit programma stimuleert de ontwikkeling van innovaties die meerwaarde hebben voor de gehele EU. De primaire doelgroep van dit programma zijn onderzoeksinstellingen. Van het programma Horizon2020 heeft, zoals tabel 1 laat zien, vooral de regio Twente geprofiteerd.

Verder valt op dat bijna twee derde van het totale Europese subsidiebedrag dat terecht is gekomen in Zeeuws-Vlaanderen, afkomstig was uit de CEF, oftewel de 'Connecting Europe Facility'. Met geld uit dit Europese fonds wordt in Terneuzen een nieuwe, grotere sluis aangelegd.

Ten slotte is te zien dat de bijdragen die de Kop van Noord-Holland en Zeeuws-Vlaanderen hebben ontvangen vanuit de EU, relatief weinig spreiding laten zien over de verschillende EU-programma's. Dit heeft nadelig uitgepakt voor de hoogte van de bedragen die deze regio's mochten ontvangen. De oorzaak lijkt te liggen in het aantal partijen en sectoren dat in de betreffende regio's aanwezig was voor het vormen van coalities voor subsidieaanvragen. Dit 'economisch fundament' was de afgelopen jaren in de drie zojuist genoemde regio's smaller dan in Twente, Parkstad Limburg en de Veenkoloniën.

Beleidsthema's van de EU-bijdragen

Aan welke beleidsthema's[37] draagt de EU met haar financiering voor de Nederlandse regio's vooral bij? Op dit punt zijn er parallellen met de brede welvaartsthema's die we in Inhoudelijke bijlage 1 hebben besproken. Tabel 5 hieronder geeft een overzicht van de subsidiebedragen die de EU tussen 2014 en 2022 heeft toegekend aan de onderzochte regio's, uitgesplitst naar beleidsthema.

37 ERAC heeft de projecten getypeerd op de acht bestuurlijke thema's die in overgrote mate een rol speelden in de verschillende provinciale coalitieakkoorden uit 2015.

Figuur 26: Verdeling subsidies voor vijf Nederlandse regio's in de periode 2014-2022, per Europees programma

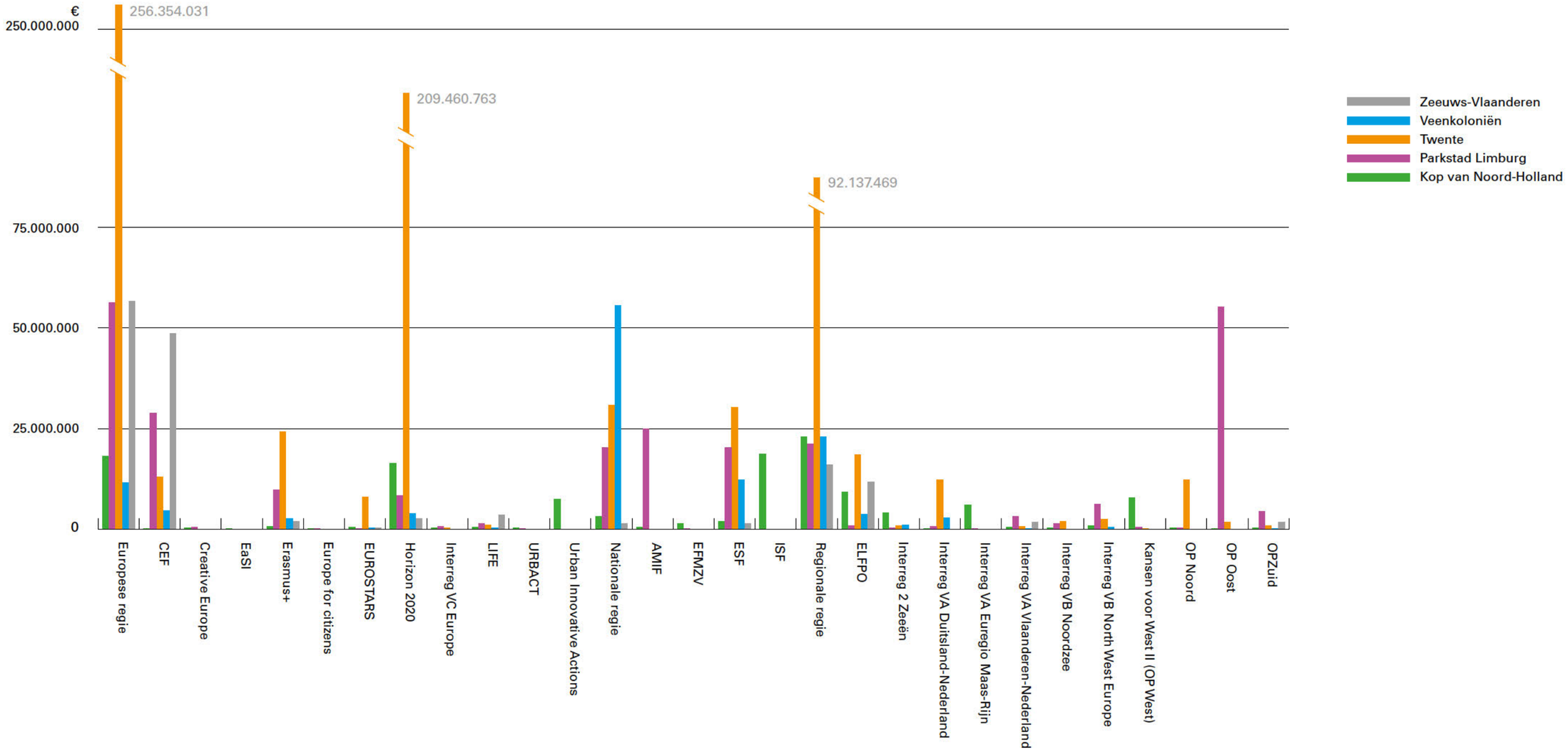

Bron: ERAC, 2022)[38]

38 In het ERAC-rapport is een bijlage opgenomen met een overzicht van alle gebruikte afkortingen en een korte toelichting per programma.

Tabel 5: Verdeling EU-subsidies 2014-2022 voor vijf regio's, verdeeld naar beleidsthema

Beleidsthema	Kop van Noord-Holland	Parkstad Limburg	Twente	Veenkoloniën	Zeeuws-Vlaanderen	Totaal
Cultuur en samenleving		€ 3.409.017	€ 9.974.811	€ 43.575.275	€ 150.000	€ 60.890.631
Economie en innovatie	€ 25.619.560	€ 14.931.716	€ 224.009.192	€ 16.528.826	€ 12.371.433	€ 299.173.573
Energie	€ 8.650.992	€ 15.889.535	€ 29.081.369	€ 8.042.815	€ 279.668	€ 66.360.049
Milieu, land	€ 4.960.784	€ 1.735.302	€ 28.594.412	€ 3.795.716	€ 7.264.008	€ 46.888.867
Mobiliteit en infrastructuur	€ 67.683	€ 29.304.864	€ 20.591.802		€ 49.009.305	€ 102.265.485
Onderwijs en arbeidsmarkt	€ 2.504.970	€ 30.445.636	€ 57.475.399	€ 14.931.789	€ 3.945.424	€ 118.453.869
Toerisme en recreatie	€ 2.072.858	€ 349.963	€ 487.497	€ 2.825.702	€ 678.339	€ 7.423.180
Zorg en welzijn	€ 75.000	€ 1.443.420	€ 8.899.173	€ 183.835	€ 168.021	€ 10.936.849
Totaal	**€ 43.951.847**	**€ 97.509.453**	**€ 379.113.654**	**€ 89.883.958**	**€ 73.866.198**	**€ 712.392.503**

Bron: ERAC, 2022

Te zien is dat de meeste regio's vooral subsidies hebben ontvangen voor economie en innovatie. In de Kop van Noord-Holland en Twente was bijna 60% van al het Europese geld hiervoor bestemd.

Zeeuws-Vlaanderen vormt een uitzondering. Tweede derde van de subsidies die deze regio tussen 2014 en 2022 heeft ontvangen, waren geoormerkt voor mobiliteit en infrastructuur. Dit heeft te maken met de eerder genoemde uitbreiding van het sluizencomplex in Terneuzen. Ook de regio Veenkoloniën wijkt af: daar was in de periode 2014-2022 bijna de helft van de toegekende Europese budgetten bestemd voor cultuur en samenleving.

In Parkstad Limburg zien we een vrij grote spreiding tussen de beleidsthema's waarvoor EU-subsidie is verstrekt. Een verklaring hiervoor is dat in deze regio relatief veel van het ontvangen geld afkomstig was uit de Interregprogramma's van de EU (zie ook figuur 26 hierboven), die meestal breed georiënteerd zijn qua thematiek.

Ontvangende organisaties in de regio's

De ontvangers van Europese bijdragen zijn te verdelen in drie categorieën: overheden, bedrijven en kennisinstellingen. In figuur 27 hebben we op basis van ERAC-cijfers per onderzochte regio aangegeven hoe deze drie categorieën van ontvangers zich in de periode 2014-2020 tot elkaar verhielden. Hoe groter de cirkel, hoe groter de totale omvang van de ontvangen bijdragen.

Zoals de kaart laat zien domineert in Twente de Universiteit Twente de cijfers. We gaven al aan hoe dat komt: het grootste EU-subsidieprogramma, Horizon2020, richt zich voornamelijk op kennisinstellingen zoals universiteiten.

Figuur 27: Kaart van Nederland met per regio de verdeling van Europese subsidies naar type ontvanger

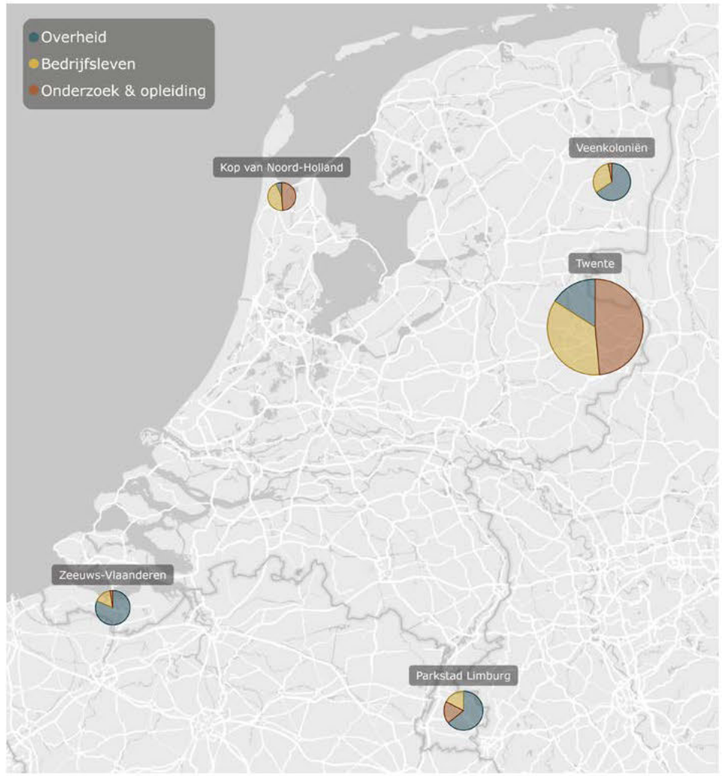

Bron: ERAC, 2022

In Zeeuws-Vlaanderen en Parkstad Limburg was de overheid duidelijk de grootste ontvanger van EU-subsidies. Dit zijn niet toevallig ook de regio's waar de grootste CEF-bijdragen naartoe zijn gegaan; met name overheden zijn de doelgroep van dit fonds, dat bedoeld is voor verbetering van de transportinfrastructuur. In Zeeuws-Vlaanderen gaat de meeste van deze financiering naar het consortium dat verantwoordelijk is voor de nieuwe sluis in Terneuzen. In Parkstad Limburg zijn het binnen de categorie 'overheid' vooral de gemeenten die EU-subsidie hebben ontvangen. Dit komt onder meer door het programma 'Urban Innovative Actions'; gemeenten zijn de primaire doelgroep van dit programma. Verder is in Parkstad Limburg € 28 miljoen gegaan naar de provinciale overheid. Dit betreft geld voor CEF-projecten in de regio gericht op verbetering van het spoor.

Ook in de Veenkoloniën is relatief veel EU-subsidie naar overheden gegaan. In dit geval betreft het subsidies via de rijksoverheid voor stimulering van cultuur en samenleving.

In de Kop van Noord-Holland ten slotte, is het aandeel kennisinstellingen dat in de periode 2014-2020 EU-subsidie ontving, relatief groot. De meeste ontvangers maken deel uit van het kenniscluster rond het Energieonderzoek Centrum bij de kernreactor in Petten.

4 MODEL VOOR GELIJKWAARDIG PARTNERSCHAP

RAAD VOOR HET OPENBAAR BESTUUR

Model voor gelijkwaardig partnerschap

Dit model hoort bij het advies 'Rol nemen, ruimte geven' van de Raad voor het Openbaar Bestuur. De zes vragen kunnen het Rijk helpen invulling te geven aan de ambitie tot gelijkwaardige samenwerking. Het is een ideaaltypisch model voor gelijkwaardig partnerschap; afhankelijk van politieke en praktische keuzes kunnen de antwoorden per situatie verschillen.

Bij de inrichting van gelijkwaardig partnerschap kan dit model als de default-optie gebruikt worden. Het model dient dan om op een transparante en met argumenten onderbouwde manier het gesprek aan te gaan over de inrichting van de samenwerking.

1. **In hoeverre heeft het Rijk een eigen beleidsambitie?**
   1 = geenszins; 5 = in zeer hoge mate
2. **In hoeverre verplicht het Rijk de decentrale overheden tot de samenwerking?**
   1 = geenszins; 5 = in zeer hoge mate
3. **In hoeverre dienen de decentrale overheden eigen middelen in te zetten?**
   1 = geenszins; 5 = in zeer hoge mate
4. **In hoeverre stelt het Rijk eisen aan de uitvoering?**
   1 = geenszins; 5 = in zeer hoge mate
5. **Hoe is de verantwoordelijkheid voor de uitvoering verdeeld?**
   1 = het Rijk 100%; 5 = de decentrale overheden 100%
6. **In hoeverre dienen decentrale overheden zich aan het Rijk te verantwoorden over bestedingen en resultaten?**
   1 = geenszins; 5 = in zeer hoge mate

Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport

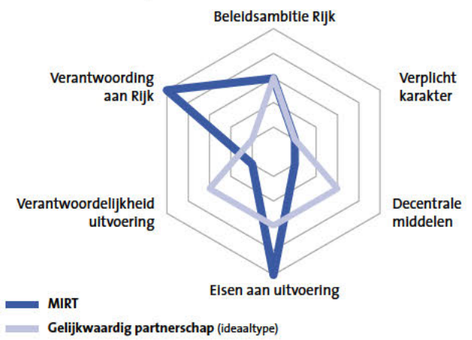

Regionale Energie Strategieën

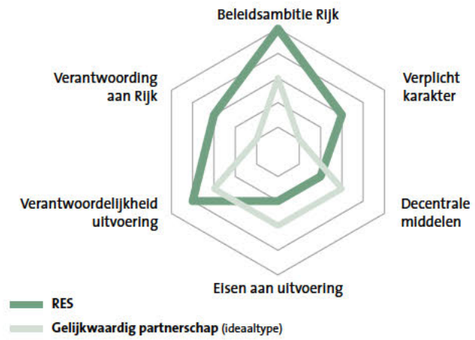

Regio Deals

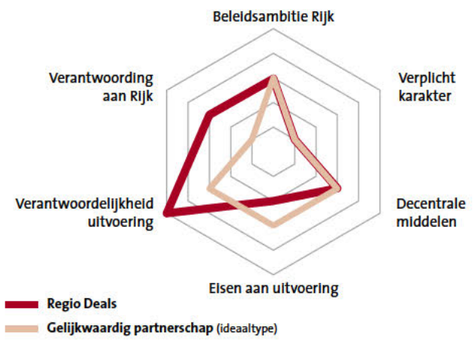

LITERATUUR

ActiZ, Nederlandse ggz, FMS, InEen, NFU, NVZ, NZa, PN, VNG, V&VN, ZKN, ZiN, Zorgthuisnl, ZN & VWS (2022). *Integraal Zorgakkoord. Samen werken aan gezonde zorg.* Z.pl.: eigen beheer. Bijlage 1049586 bij de aanbiedingsbrief aan de Tweede Kamer van de minister van VWS, de minister voor Langdurige Zorg en de staatssecretaris van VWS d.d. 16 september 2022. Tweede Kamer, vergaderjaar 2022-2023, 31 765, nr. 655.

Allers, M., J. de Natris, H. Rienks & T. de Greef (2021). *Gemeentelijke herindeling schaadt lokale en nationale democratie*, https://www.mejudice.nl/artikelen/detail/gemeentelijke-herindeling-schaadt-lokale-en-nationale-democratie

Badir, M., B. van Bavel, S. Hardeman & A. Rijpma (2017). *Brede Welvaartsindicator 2017. Brede welvaart in Nederland: nationaal en regionaal.* Utrecht: Universiteit Utrecht & Rabobank. Te raadplegen via https://economie.rabobank.com

Bastiaanssen, J. & M. Breedijk (2022). *Toegang voor iedereen? Een analyse van de (on)bereikbaarheid van voorzieningen en banen in Nederland.* PBL-publicatienummer 4932. Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving.

BDO (2021). *BDO-Benchmark Nederlandse Gemeenten 2021*. Amsterdam: BDO Acccountants & Adviseurs.

Berg, C. van den & A. Kok (2021). *Regionaal maatschappelijk onbehagen. Naar een rechtsstatelijk antwoord op perifeer ressentiment.* Rapport in opdracht van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Z.pl: eigen beheer. Te raadplegen via https://www.rug.nl/cf/pdfs/03092021-vdberg-en-kok-regmaatschonbehagen.pdf

BZK (2021a). *Gemeentefonds. Decembercirculaire 2021.* Brief aan de gemeentebesturen d.d. 14 december 2021 van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

BZK (2021b). *Groeien aan de grens*. Brief aan de Tweede Kamer d.d. 6 april 2021 van de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Tweede Kamer, vergaderjaar 2020-2021, 32 851, nr. 71.

BZK (2022a). *Kabinetsreactie op de Atlas van afgehaakt Nederland*. Brief aan de Tweede Kamer d.d. 10 oktober 2022 van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Tweede Kamer, vergaderjaar 2022-2023, 36200-VII, nr. 17.

BZK (2022b). *Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid.* Z.pl.: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Bijlage 1039948 bij brief aan de Tweede Kamer d.d. 4 juli 2022 van de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening. Tweede Kamer, vergaderjaar 2021-2022, 30 995, nr. 100.

BZK (2022c). *Aanpak vierde tranche Regio Deals.* Brief aan de Tweede Kamer d.d. 1 juli 2022 van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Tweede Kamer, vergaderjaar 2021-2022, 29 697 nr. 109.

BZK (2022d). *Inzet Regio's aan de grens.* Brief aan de Tweede Kamer d.d. 13 mei 2022 van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Tweede Kamer, vergaderjaar 2021-2022, 32 851, nr. 75.

BZK (2022e). *Eerste appreciatie van de belangrijke opgaven op het gebied van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (herdruk).* Brief aan de Tweede Kamer d.d. 24 januari 2022 van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Tweede Kamer, vergaderjaar 2021-2022, 35 925-VII, nr. 129.

BZK (2022f). *Jaarverslag en slotwet gemeentefonds 2021.* Brief aan de Tweede Kamer d.d. 18 mei 2022 van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Tweede Kamer, vergaderjaar 2021-2022, 836 000, nr. 1.

BZK (2022g). *Onderhoudsrapport specifieke uitkeringen (USO) 2021.* Brief aan de Tweede Kamer d.d. 17 mei 2022 van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Tweede Kamer, vergaderjaar 2021-2022, kenmerk 2022-0000249833.

Coalitieakkoord (2021). *Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst: coalitieakkoord 2021-2025 VVD, D66, CDA en ChristenUnie*. Z.pl.: eigen beheer. Bijlage 1009826 bij brief aan de Tweede Kamer d.d. 12 december 2021 van de informateurs J.W. Remkes en W. Koolmees. Tweede Kamer, vergaderjaar 2021-2022, 35 788, nr. 77.

CBS (2021). *Gemeentelijke regelingen; gemeentelijke heffingen, periode 2021*. Gepubliceerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek op 20 december 2022 via Gemeenterekeningen; gemeentelijke heffingen, gemeentegrootteklasse, regio (cbs.nl)

CBS (2022). *Regionale Monitor Brede Welvaart* 2022. Gepubliceerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek op 5 december 2022 via https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart-2022

CEBEON (2021). *Gemeenten in de knel. Toenemende druk op financiële positie leidt tot sluipende uitholling voorzieningenniveau.* 20819 eindrapport. Z.pl: eigen beheer. Te raadplegen via https://www.cebeon.nl/gemeenten-in-de-knel/

COELO (2022). *Atlas rijksuitkeringen aan gemeenten 2021.* Groningen: Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden, Rijksuniversiteit Groningen.

Commissie Nationaal Groeifonds (2022). *Rapport tweede beoordelingsronde. April 2022.* Publicatie-nr. 22402145. Den Haag: Ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

CPB (2015). *Grondprijzen en grensregio': Zijn hoge grondprijzen een probleem voor het vestigingsklimaat van Nederlandse grensregio's?* CPB Notitie d.d. 6 maart 2015, uitgevoerd op verzoek van het Ministerie van Economische Zaken. Den Haag: Centraal Planbureau.

Dagevos, J., F. Bijster, J. Janssen, J. Kroeze & S. Paenen (2022). *Werelden van verschil. Achterstandsproblematiek in Nederland in kaart gebracht.* Publicatienummer 220120-01. Tilburg: Het Pon & Telos.

Divosa (2021). Onderzoek brengt stapeling uitgaven sociaal domein 2015-2019 in beeld. Te raadplegen via: https://www.divosa.nl/sites/default/files/nieuwsbericht_bestanden/bdo-rapport-financiele-staat-sociaal-domein-gemeenten-2020.pdf

Elzinga, D.J. (2022). *Naar nieuwe vormen van decentraal bestuur. Bouwstenen voor verbeterde interbestuurlijke betrekkingen en voor een effectief beleidskader decentraal bestuur.* Winsum: eigen beheer. Bijlage 1018992 bij brief aan de Tweede Kamer d.d. 18 februari 2022 van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Tweede Kamer, vergaderjaar 2021-2022, 35 925-VII, nr. 136.

ERAC (2022). *Monitoringsrapportage Raad voor de leefomgeving en infrastructuur; Peildatum 1 september 2022.* 's-Hertogenbosch: European and Regional Affairs Consultants.

Europese Commissie (2021a). *Aanbeveling (EU) 2021/402 van de commissie van 4 maart 2021 over doeltreffende actieve steun voor werkgelegenheid na de COVID-19-crisis (EASE).* Publicatieblad van de Europese Unie, L 80/1.

Europese Commissie (2021b). *Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's: Een langetermijnvisie voor de plattelandsgebieden van de EU — Naar sterkere, verbonden, veerkrachtige en welvarende plattelandsgebieden in 2040.* Brussel, 30 juni 2021. COM(2021) 345 final.

Europese Commissie (2022). *Mededeling van de Commissie aan het Europees parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's over het 8e cohesieverslag: Naar cohesie in Europa in 2050.* Brussel, 4 februari 2022. COM(2022) 34 final.

Evenhuis, E., A. Weterings & M. Thissen (2020). *Bevorderen van brede welvaart in de regio: keuzes voor beleid.* Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving.

EZK (2022). *Congestie op het elektriciteitsnet in Limburg en Noord-Brabant.* Brief van de minister van Economische Zaken en Klimaat aan de Tweede Kamer d.d. 8 juni 2022. Tweede Kamer, vergaderjaar 2021-2022, 29 023, nr. 311.

Groenemeijer, L., K. Gopal, M. Stuart-Fox, G. van Leeuwen & D. Omtzigt (2021). *Vooruitzichten bevolking, huishoudens en woningmarkt 2021-2035. Prognose en Scenario's 2021-2035.* Uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van BZK. Delft: ABF Research.

Hope, D. & J. Limberg (2020). *The Economic Consequences of Major Tax Cuts for the Rich.* Working Paper 55. London: London School of Economics and Political Science / International Inequalities Institute. Te raadplegen via http://eprints.lse.ac.uk/107919

IenW (2021). *Integrale Mobiliteitsanalyse 2021. Mobiliteitsontwikkeling en -opgaven in kaart gebracht.* Bijlage bij brief aan Tweede Kamer d.d. 29 juni 2021 van de minister en de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat. Kenmerk: IENW/BSK-2021/175735.

IenW & VRO (2022). *Vaststelling van de begrotingsstaat van het Mobiliteitsfonds voor het jaar 2023.* Brief aan de Tweede Kamer d.d. 14 november 2022 van de ministers van Infrastructuur en Waterstaat en voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening en de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat. Tweede Kamer, vergaderjaar 2022-2023, 36 200-A, nr. 9.

In.Fact.Research (2021). *Evaluatie Tweede Actieplan Bevolkingsdaling.* Opgesteld door Johan van Iersel. Z.pl.: eigen beheer. Bijlage 981142 bij brief aan de Tweede Kamer d.d. 18 mei 2021 van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Tweede Kamer, vergaderjaar 2020-2021, 31 757, nr. 104.

IOO (2006). *Quick scan regionale verdeling FES-toezeggingen. Beknopte rapportage.* Leiden: Instituut voor Onderzoek van Overheidsuitgaven.

Lous, B. (2021). 'Beleidsfocus op economische groei ondermijnt onderling vertrouwen'. In: *ESB* 106(4800S), p. 56-61.

Lukkezen, J. & E.M. Sent (2020). 'Als je over alles neutraal bent, ben je waarschijnlijk dood'. In: *ESB*, 2 januari 2020.

LVKK (2022). *Goed voor elkaar dorpen: hoe gemeenschapskracht zich ontwikkelt. Praktijk, theorie en tips.* Assen: Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen.

Maastricht University (2019). *Inventarisatie grensoverschrijdende knelpunten North Sea Port.* Onderdeel onderzoeksrapport 1 februari 2019 (final draft). Maastricht: Institute for Transnational and Euregional cross border cooperation and Mobility (ITEM).

Milikovski, F. (2022). 'Vervoersarmoede is nu ook in Nederland een probleem'. In: *NRC,* 18 november 2022. Te raadplegen via https://www.nrc.nl/nieuws/2022/11/18/vervoersarmoede-is-nu-ook-in-nederland-een-probleem-a4148699

OCW (2022). *Een abonnement op de hele wereld. Versterken van het stelsel van openbare bibliotheken.* Brief aan de Tweede Kamer d.d. 4 november 2022 van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Tweede Kamer, vergaderjaar 2022-2023, 33 846, nr. 70.

OECD (2012). *Promoting growth in all regions*. Paris: OECD Publishing. http://dx.doi.org/10.1787/9789264174634-en

OECD (2018). *The Future of Regional Development and Public Investment in Wales, United Kingdom*. OECD Multi-level Governance Studies. Paris: OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/e6f5201d-en

OECD (2019). *OECD Regional Outlook 2019: Leveraging Megatrends for Cities and Rural Areas*. Paris: OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/9789264312838-en

Oevering, F. & O. Raspe (2020). 'Regionaal-economische verschillen fors toegenomen'. In: *ESB*, 105 (4790) d.d. 8 oktober 2020, p. 456-459.

Ovaska, T. & R. Takashima (2010). 'Does a rising tide lift all the boats? Explaining the national inequality of happiness.' In: *Journal of Economic Issues*, 44(1), p. 205-224.

PBL & CBS (2022). *Regionale bevolkings- en huishoudensprognose 2022.* Te raadplegen via https://themasites.pbl.nl/o/regionale-bevolkingsprognose/

PBL, SCP & CPB (2017). *Naar een Verkenning Brede welvaart*. Den Haag: Uitgeverij PBL. Te raadplegen via https://www.pbl.nl/publicaties/naar-een-verkenning-brede-welvaart

Piketty, T. & E. Saez (2013). 'Top incomes and the Great Recession: recent evolutions and policy implications'. In: *IMF Economic Review*, 61(3), p. 456-478.

Remkes, J. (2022). *Wat wel kan. Uit de impasse en een aanzet voor perspectief.* Rapport naar aanleiding van gesprekken tussen kabinet en agrarische sector, medeoverheden en andere belanghebbende organisaties. Z.pl: eigen beheer. Bijlage bij Kamerstukken 30 252 en 35 334, nr. 34. Tweede Kamer, vergaderjaar 2022-2023.

RIi (2019). *De som der delen. Verkenning samenvallende opgaven in de regio*. Den Haag: Raad voor de leefomgeving en infrastructuur.

RIi (2021a). *Investeren in duurzame groei.* Den Haag: Raad voor de leefomgeving en infrastructuur.

RIi (2021b). *Naar een integraal bereikbaarheidsbeleid.* Den Haag: Raad voor de leefomgeving en infrastructuur.

RIi (2021c). *Geef richting, maak ruimte!* Den Haag: Raad voor de leefomgeving en infrastructuur.

ROB (2020). *Kennis delen. Den Haag: Raad voor het Openbaar Bestuur.*

ROB (2021a). *Rol nemen, ruimte geven. De rol van het Rijk bij interbestuurlijke samenwerking.* Den Haag: Raad voor het Openbaar Bestuur.

ROB (2021b). *Droomland of niemandsland? Uitgangspunten voor het besturen van regio's.* Den Haag: Raad voor het Openbaar Bestuur.

ROB (2022). *Gezag herwinnen. Over de gezagswaardigheid van het openbaar bestuur.* Den Haag: Raad voor het Openbaar Bestuur.

Robeyns, I. (2022). 'Zo ga je om met normativiteit bij welvaartsmeting'. In: *ESB* 107(4808), p. 172-174.

Roine, J., J. Vlachos & D. Waldenström (2009). 'The long-run determinants of inequality: what can we learn from top income data?' In: *Journal of Public Economics*, 93(7-8), p. 974-988

RTV Noord (2022). *Actiegroep haalt bakzeil: 21 van de 34 bruggen in Pekela verdwijnen*. Nieuwsbericht d.d. 21 juni 2022. Te raadplegen via https://www.rtvnoord.nl/nieuws/933778/actiegroep-haalt-bakzeil-21-van-de-34-bruggen-in-pekela-verdwijnen

RvC (2020). *Culturele basisinfrastructuur. Advies BIS 2021-2024.* Den Haag: Raad voor Cultuur. Te raadplegen via https://www.raadvoorcultuur.nl/documenten/adviezen/2020/06/04/advies-basisinfrastructuur-2021-2024

RVS (2020). *Gezondheidsverschillen voorbij. Complexe ongelijkheid is een zaak van ons allemaal.* Publicatie 2020-08. Den Haag: Raad voor Volksgezondheid & Samenleving.

RVS (2021a). *Een eerlijke kans op een gezond leven.* Den Haag: Raad voor Volksgezondheid & Samenleving. Bijlage 979444 bij brief aan de Tweede Kamer d.d. 29 april 2021 van de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Tweede Kamer, vergaderjaar 2021-2022, 32 793, nr. 550.

RVS (2021b). *Wissels omzetten voor een veerkrachtige samenleving. Vier prioriteiten voor de nieuwe kabinetsperiode*. Den Haag: Raad voor Volksgezondheid & Samenleving. Bijlage 973100 bij brief aan de Tweede Kamer d.d. 15 maart 2021 van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Tweede Kamer, vergaderjaar 2020-2021, 35 570-XVI, nr. 187.

RVS (2022). *De regio als redding? Over de dilemma's rond regionaal werken aan gezondheid en zorg en het belang van balanceren*. Den Haag: Raad voor Volksgezondheid & Samenleving.

Rijk, IPO, VNG & UvW (2023). *Code Interbestuurlijke Verhoudingen.* Gezamenlijke uitgave van het Rijk, het Interprovinciaal Overleg, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Unie van Waterschappen. Z.pl.: eigen beheer. Bijlage bij brief aan de Tweede Kamer d.d. 20 januari 2023 van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over de Actieagenda Sterk Bestuur. Tweede Kamer, vergaderjaar 2022-2023, 33 047 nr. 25.

SER (2021). *Zekerheid voor mensen, een wendbare economie en herstel van de samenleving. Sociaal-economisch beleid 2021-2025.* Advies 21/08. Uitgebracht aan de informateur en het kabinet ten behoeve van de kabinetsperiode 2021-2025. Den Haag: Sociaal-Economische Raad.

Staatscommissie Parlementair stelsel (2018). *Lage drempels, hoge dijken. Democratie en rechtsstaat in balans.* Eindrapport van de staatscommissie parlementair stelsel. Amsterdam: Boom.

Thissen, M. & J. Content (2021). *Brede welvaart in Nederlandse gemeenten: het belang van regionale samenhang*. Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving.

Thomas, C. (2018). 'De Wereldbank denkt niet langer dat groei mensen vanzelf uit de armoede tilt'. In: *Financieel Dagblad*, 7 april 2018.

Tjeenk Willink, H.D. (2022). *Tot zover ben ik gekomen. Eerste lezing in de tweejaarlijkse cyclus over 'De democratische rechtsorde in de praktijk'.* Z.pl.: eigen beheer. Te raadplegen via https://www.raadvanstate.nl/publish/pages/129420/de_herman_tjeenk_willink_lezing_2022.pdf

Tordoir, P. (2021). 'Economische visies op de stad: arena voor marktwerking en innovatie'. In: G.J. Hospers & P. Renooy (red.), *De wereld van de stad: theorie, praktijk, toekomst.* Amsterdam: Berghauser Pont Publishing.

Universiteit Utrecht, Universiteit Hasselt & LDR advocaten (2020). *Grensoverschrijdende samenwerking bij infrastructurele projecten 2.0. Aanbevelingen voor de revitalisering van de samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland bij grensoverschrijdende infrastructurele projecten.* Den Haag: eigen beheer.

Vereniging Deltametropool & VU Amsterdam (2020). *Leren van MIRT-investeringen op de kaart.* Te raadplegen via https://deltametropool.nl/projecten/leren-van-mirt-investeringen-op-de-kaart/

Verhagen, J. (2019). *Wmo en jeugdzorg drukken overige uitgaven weg.* Lias info.

Voogd, J. de & R. Cuperus (2021). *Atlas van afgehaakt Nederland. Over buitenstaanders en gevestigden.* Z.pl.: eigen beheer. Te raadplegen via https://www.kennisopenbaarbestuur.nl/documenten/rapporten/2021/12/17/atlas-van-afgehaakt-nederland

VRO (2022). *Integrale visie op de woningmarkt.* Brief van de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening aan de Tweede Kamer d.d. 15 december 2022. Tweede Kamer, vergaderjaar 2022-2023, 32 847, nr. 985.

VRO (2023). *Monitor woningbouwimpuls.* Graadpleegd dd. 8-3-2023 via: https://experience.arcgis.com/experience/2c2ea4b746e343f080439680454 85b27/page/Viewer-%26-Facts/?draft=true

VWS (2022). *Toekomstbestendige acute zorg.* Brief aan de Tweede Kamer d.d. 22 februari 2022 van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Tweede Kamer, vergaderjaar 2021-2022, 29 247, nr. 341.

Werkgroep grensbelemmeringen (2020). *Niet aanpassen maar afwijken. Verslag van de werkgroep grensbelemmeringen.* Studie uitgevoerd door de universiteiten van Utrecht en Hasselt, in opdracht van de Nederlandse en de Vlaamse regering. Z.pl: eigen beheer. Bijlage 961255 bij brief aan de Tweede Kamer d.d. 14 december 2020 van de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Tweede Kamer, vergaderjaar 2020-2021, 32 851, nr. 70.

Weterings, A., M. Thissen & E. Buitelaar (2021). *Zicht op het effect van de Regio Deals op de brede welvaart.* PBL-publicatienummer 4649. Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving.

BIJLAGE

TOTSTANDKOMING ADVIES

Samenstelling raadscommissie

Jantine Kriens, raadslid Rli en commissievoorzitter

Godfried Bogaerts, raadslid RVS

Joris van den Boom, raadslid Rli

Martiene Branderhorst, raadslid ROB

Martijn van der Steen, raadslid RVS

André van der Zande, raadslid Rli

Peter Wilms, raadslid ROB

Samenstelling projectteam

Bart Swanenvleugel, projectleider

Mirjam van Gameren, projectondersteuner

Ineke Hoekstra, projectmedewerker vanaf 1 augustus 2022

Pieter de Jong, projectmedewerker

Dorle Kok, projectmedewerker tot 1 augustus 2022

Gerber van Nijendaal, projectmedewerker

Robert Vonk, projectmedewerker

Douwe Wielenga, projectmedewerker

Stagiairs

Nicole Kuijf, stagiair bij de Rli vanaf 1 januari 2023

Ruut Willemsen, stagiair bij de ROB van februari tot en met april 2022

Geraadpleegde deskundigen en instanties

Frank Stevens van Abbe, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Maarten Allers, Rijksuniversiteit Groningen
Sharon Bartels, College van Rijksadviseurs
Hillie Beentjes, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Aafke Belterman, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Peter Bertholet, IBA-Parkstad
Michèle Blom, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Bettina Bock, Rijksuniversiteit Groningen
Richard van den Born, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Astrid Boeijen, Smart Service Campus (SSC)
Michiel Boots, Ministerie voor Economische Zaken en Klimaat
René Bosscher, Gemeente Eemsdelta
Fons Bovens, GGD Zuid Limburg
Adriaan Brouwer, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Marco van Burgstreden, CROW
Kees van der Burg, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Natalie Burgers, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Tom Cordeweners, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Anne Çeta Blanksma, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Ruth Clabbers, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Monique van Dael, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
John Dagevos, Tilburg University
Koen Delanghe, Europese Commissie
Jaap van Delden, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Ellen van Doorne, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Jan Hendrik Dronkers, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Evelien Eggink, Sociaal en Cultureel Planbureau
Koen Elzerman, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Ben van Essen, Landelijke Vereniging van Kleine Kernen
Manon Fretz, Sociale Zaken en Werkgelenheid
Marieke Franken, College van Rijksadviseurs
Saskia Franssen, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Bram Geurkink, Sociaal en Cultureel Planbureau
Sander Gerritsen, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Nick de Graaf, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Rinke Groot, College van Rijksadviseurs
Bert de Groot, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Ward Hermans, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Jeroen Heuvelink, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Tim Hoek, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Pieter Hooimeijer, Universiteit Utrecht
Nicole van Iwaarden, College van Rijksadviseurs
Jannemarie de Jonge, College van Rijksadviseurs
Geert de Joode, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Marc Konings, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Koen Koolstra, Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Raymond Kubben, Raad voor Cultuur

Chris Kuijpers, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Petro Kuijpers, P10 (Vereniging van grote plattelandsgemeenten)
Dennis Martens, Nationaal Programma Heerlen-Noord
Marieke Meijer, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Ron Meijer, Nationaal Programma Heerlen-Noord
Evert Meijers, Universiteit Utrecht
Emily van Miltenburg, Sociaal en Cultureel Planbureau
Marijn Molema, Fries Sociaal Planbureau/Rijksuniversiteit Groningen
Nico de Neeling, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Sjoerd van Ommelen, Ministerie voor Economische Zaken en Klimaat
Ivka Orbon, BrabantAdvies
Martijn Panjer, ERAC
Klaske Piebenga, Landelijke Vereniging van Kleine Kernen
Ronald Plantinga, Planbureau voor de Leefomgeving
Jan Rademaker, IBA-Parkstad
Otto Raspe, Rabobank
Bastian Ravesteijn, Erasmus Universiteit Rotterdam
Anne Reitsma, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Jordy Rijksen, Smart Service Campus (SSC)
Afke van Rijn, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Lydia van Santen, P10 (Vereniging van grote plattelandsgemeenten)
Roelof Schellingerhout, Sociaal en Cultureel Planbureau
Mathea Severeijns, IBA-Parkstad
Jaap Slootmaker, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Robert Smeets, ERAC
Dirk Spannenburg, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Karin van Steensel, BrabantAdvies
Frank Stevens van Abbe, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Kees Terlouw, Universiteit Utrecht
Michel van der Veen, Provincie Groningen
Francesco Veenstra, College van Rijksadviseurs
Wouter Veldhuis, College van Rijksadviseurs
Lotte Vermeij, Sociaal en Cultureel Planbureau
Focco Vijselaar, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Mirjam Visscher, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Ben Visser, Burgemeester Eemsdelta
Bjørn Vokerink, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Josse de Voogd, Tilburg University
Dirkjan de Vries, Ministerie van Infastructuur en Waterstaat
Mattheus Wassenaar, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Sjouke Wieringa, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Brigitte Zonneveld, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Expertbijeenkomst Provinciale Planbureaus 8 juni 2022
Pieter Hooimeijer, Universiteit Utrecht
Marja Janssens, Kenniscentrum sociaal-maatschappelijke vraagstukken Groningen/Drenthe
Fons van der Lucht, Hanze Hogeschool
Ivka Orbon, BrabantAdvies

Ilse Schrijver, Neimed/Zuyd Hogeschool Sittard
Luc Verschuren, Hogeschool Zeeland
Edwin van de Wiel, Kennispunt Twente
Truus de Witte, Fries Sociaal Planbureau/Rijksuniversiteit Groningen

Regiobijeenkomsten Parkstad Limburg 15 juni en 7 december 2022
Liesbeth van Beek, Heem wonen
Peter Bertholet, Stadsregio Parktstad Limburg
Ron Bonekamp, Stichting Voortgezet Onderwijs Parkstad Limburg
Jan Pieter Bovendorp, Heem Wonen
Issa Chebib, Student
Noah Chebib, Student
Petra Dassen-Housen, Burgemeester Kerkrade
Raoul Deckers, Programmaleider Kunst en Cultuur in Kerkrade
Anita Eberson, Politie Limburg
Alexander Geers, Wethouder Kerkrade
Hennie ter Haar, Huis voor de sport Limburg
Robin Hawinkels, Student
Wil Houben, Burgemeester Voerendaal
Kiki Huijnen-Becks, Onderwijsstichting MOVARE
Tom Janssen, Onderwijsstichting MOVARE
Peter Janssen, Bewonersplatform Kerkrade Noord
Monique Keune, Heem Wonen
Gitte Kroes, Höfke van St Antonius
Mark Liedekerken, Zuyd Hogeschool
Dennis Martens, Nationaal Programma Heerlen-Noord
Ton Meijs, Wijkagent in Kerkrade
Bart Mulkens, Ontwerper
Jordy Rijksen, Smart Service Campus (SSC)
Sandra Spelthan-Prins, Impuls, Wijkpunt Noord
Peggy Weelen, Stand-BY! en JENS
Roel Wever, Burgemeester Heerlen

Regiobijeenkomsten Veenkoloniën 28 juni en 1 december 2022
Chretien van den Akker, Preventie Overleg Groningen
Rebecca Albers, Toverboom
Paul Asbreuk, Projectleider Goede start
Joke Bakker, Voorzitter Bewonersraad (Kvdvk)
Renée Broens, Gemeente Stadskanaal
Johan Brongers, Tinten Groep
Annamaria Evers, Sterk uit Armoede
Hieke Ferwerda, Provincie Groningen
Akke Groenewoud, Economic Board Groningen
Auke van der Goot, Inwoner Groningen
Karin Kalverboer, Kansen voor de Veenkoloniën (KvdV)
Henk Jan Mollema, Zorgplein Noord
René van der Most, Zorg Innovatie Forum
Gerjan Navis, Internist-nefroloog/Hoogleraar Rijksuniversiteit Groningen
Be Schollema, Gemeente Pekela
Brigit Toebes, Rijksuniversiteit Groningen
Michel Van der Veen, Provincie Groningen
Henk Veentjer, Huisarts Veendam

Annemieke Visser, Procesmonitor (Kvdvk)
Maarten Wetterauw, Molendrift
Jacob Zwinderman, Innovatiehub Oost-Groningen

Regiobijeenkomsten Twente 7 september en 6 december 2022
Linda van Asselt, Twenteboard
Toon Bom, Inwoner Almelo
Jan den Boon, Medisch spectrum Twente
Saskia Grobben, Inwoner Almelo
Ton Harmsen, Wijkkracht
Wilmien Haverkamp-Wenker, Burgemeester Tubbergen
Annemarth Idenburg, Trendbureau Overijssel
Ingrid Jansen, Stimuland
John Joosten, Burgemeester Dinkelland
Timo Kos, CvB Saxion Hogeschool
Melanie Maatman, Mijande Wonen
Frank Nijhuis, Stichting Katholiek Onderwijs Noord Oost Twente, Konot
Mark Oude Luttikhuis, ondernemer en buurtschap Stokkum
Bert Tijhof, Wethouder Jeugd en Onderwijs Rijssen-Holten
John van der Vegt, CvB ROC Twente
Trudy Vos, CvB ROC van Twente
Patrick Welman, Burgemeester Oldenzaal
Jelle Wieggers, Young Twenteboard
Edwin van der Wiel, Kennispunt Twente
Maarten Witteveen, Pakhuis Oost
Willibrord Woertman, Buurtschap Stokkum

Regiobijeenkomsten Zeeuws-Vlaanderen 9 september en 14 december 2022
Liesbeth Adam, ROOTZ
Frits Baars, Dorpsraad Zuidzande
Dinique Bakkers, Stadsraad Aardenburg
Barbara Beulens, Bestuur Stichting Escaldascholen
Angela Boeije, DOW Chemicals
Eric van Damme, HISWA-RECRON afdeling Zeeuws-Vlaanderen
Leo Dekker, ZLTO Agrarisch West Zeeuws-Vlaanderen
Henk Dijkmans, Raad voor Maatschappelijke en Demografische Ontwikkeling
Bart van Doorn, Dorpsraad Philippine
Dick Engelhardt, North Sea Port
Edwin Evenhuis, North Sea Port
Jacques le Grand, Stichting New Babylon
Martien Hagoort, Stadsraad Aardenburg
Dominique van Haperen, ROOTZ
Helen van der Hooft, Overleg Zeeuwse Overheden
Barry van der Hooft, Citymarketeer Terneuzen
Tineke Kerste, Dorpsraad Philippine
Annie de Lijzer, Raad voor Maatschappelijke en Demografische Ontwikkeling
Gerard Mangnus, ZLTO Hulst
Erik van Merrienboer, Burgemeester Terneuzen
Anouchka van Miltenburg, Nucleus Zorg
Ellen de Neef, Elevantio
Steven van Nispen, CvB VO Scholen Zeeuws-Vlaanderen
Rien Puyenbroek, Stadsraad Oostburg

Jan Smits, Stichting Gastvrij Zeeuws Vlaanderen
Ellen van Troost, Onbegrensd Zeeuws-Vlaanderen
Tabitha Verburg, Dow Benelux
Hanneke Vermue-Roelofs, Camping de Wachtsluis
Marga Vermue, Burgemeester Sluis
Rianne Vons, Bestuur Kinderopvang Zeeuws-Vlaanderen
Rob van Westrienen, Het Zeeuwse Landschap
Peter Zuurbier, Dorpsraad Nieuwvliet

Regiobijeenkomsten Kop van Noord-Holland 6 oktober en 13 december 2022
Ruud Bakker, Voorzitter dorpsraad Waarland
Mirjam Bedeke-Schouten, GGD Hollands Noorden
Jan de Boer, Burgemeester Den Helder
Evert van den Broek, Ondernemers Vereniging Den Helder
Fotigui Camera, Wethouder Cultuur, toerisme en recreatie Den Helder
Miriam Coevert, HSV Den Helder
Mary van Gent, Wethouder Zorg Hollands Kroon
Frank Gouwenberg, Politie Noord-Holland
Rob Hartings, Meewering
Fijko Van der Laan, Belbus Noordkop
Corry Leijen, Bestuur Wonen Plus Welzijn
Peter Nannes, Dorpsraad Warmenhuizen
Puck de Nijs-Visser, Wethouder Jongeren, Sport en Werkgelegenheid Schagen
Marco van Rossum, Dorpsraad Warmenhuizen
Myrthe Schelteme de Heere, Samenwerkingsverband VO kop van Noord-Holland
Kirsha de Vries, Omring
Peter-Paul Solkesz, Voorzitter Helderse Ondernemersvereniging
Kees de Wit, Ondernemers Federatie Schagen
Henk van Zanten, Ondernemers Federatie Schagen
Willem Zuiderwijk, Voorzitter Dorpsraad Burgerbrug

Externe referenten
Pieter Hooimeijer, Universiteit Utrecht
Maarten Allers, Rijksuniversiteit Groningen
Maria van den Muijsenbergh, Radboud University Medical Center

Colofon

Tekstredactie
Saskia van As, Tekstkantoor Van As, Amsterdam

Infographics
Frédérik Ruys, Vizualism, Utrecht (pagina 10, 16, 44, 51)

Fotoverantwoording
Cover: Jenneke Drupsteen Grafische vormgeving, Den Haag
Pagina 5: Reneé Teunis / Nationale Beeldbank
Pagina 11: Cindy Harkema-de Bree / Nationale Beeldbank
Pagina 19: Hans Stockfotografie / Nationale Beeldbank
Pagina 31: Hans Stockfotografie / Nationale Beeldbank
Pagina 41: Annemiek Mommers / ANP
Pagina 49: Jan van de Brink / Nationale Beeldbank

Grafisch ontwerp
Jenneke Drupsteen Grafische vormgeving, Den Haag

Publicatie Rli/ROB/RVS 2023/01
Maart 2023

Vertaling
Dit advies is vertaald in het Engels en te downloaden via http://en.rli.nl

Bronvermelding
Raad voor de leefomgeving en infrastructuur, Raad voor het Openbaar Bestuur, Raad voor Volksgezondheid & Samenleving (2023). Elke regio telt! Een nieuwe aanpak van verschillen tussen regio's. Den Haag. Digitale uitgave.

ISBN 978-90-77323-44-1
NUR740

Van: [redacted]
Aan: GS Collegeleden
Cc: [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: Mededeling 17e voortgangsbericht windenergie
Datum: woensdag 20 september 2023 18:48:25
Bijlagen: DOCUVITP-#3166325-v1-17e Voortgangsbericht Windenergie.PDF
image002.png

Dag collegae,

Graag jullie akkoord zodat dit voortgangsbericht als mededeling naar PS kan.

Met vriendelijke groet,

H.J. (Harold) Hofstra

Gedeputeerde
Financiën, natuur, energie, recreatie, toerisme & sport.

Telefoon: 0320 [redacted]
www.flevoland.nl

PROVINCIE FLEVOLAND

Voortgangsbericht uitwerking beleid Windenergie

Voortgangsbericht 17

2e kwartaal 2023

Met dit voortgangsbericht informeren wij Provinciale Staten over de uitvoering van het Regioplan Windenergie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland. In verband met de verkiezingsperiode voor de Provinciale Staten is Q1 2023 in het vorige voortgangsbericht opgenomen.

In het Regioplan is een uitwerking van het provinciale beleid voor windenergie in zuidelijk en oostelijk Flevoland vastgelegd. Het plan voorziet in de vervanging van de huidige generatie windmolens door nieuwere en efficiëntere turbines, waardoor het mogelijk is om meer dan twee keer zoveel duurzame energie op te wekken dan met de vorige generatie molens het geval is. Daarnaast is de voorwaarde gesteld dat bewoners en ondernemers uit het gebied de mogelijkheid moeten krijgen om financieel in de ontwikkeling van windparken te participeren. Hiermee draagt het beleid bij aan economische structuurversterking en een vergroting van het lokale en regionale draagvlak.

1. Obstakelverlichting (Naderingsdetectie)

Naderingsdetectie kan ervoor zorgen dat obstakelverlichting van windturbines niet permanent hoeft te branden. De haalbaarheidsstudie voor het toepassen van naderingsdetectie is goedgekeurd door de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). Dit betekent dat naderingsdetectie mag worden toegepast op windmolens in Flevoland. Bij de behandeling van de Programmabegroting 2023 is een bedrag van 1,5 miljoen euro geoormerkt voor het toepassen van naderingsdetectie van al vergunde windparken in Flevoland. Op dit moment wordt samen met de Rijksoverheid aan een (financierings-)regeling gewerkt om het toepassen van naderingsdetectie door de windparken eventueel met financiële middelen te kunnen ondersteunen.

2. Natuuraspecten

Onderzoek zeearend / kiekendieven

In het vorige voortgangsbericht zijn de resultaten van het uitgevoerde zenderonderzoek naar het risico op aanvaring met een windmolen voor de zeearend en bruine kiekendief gemeld. Over de resultaten van dit onderzoek bent u op 8 november 2022 geïnformeerd (#3029525).

In Q2 2023 zijn de resultaten van het onderzoek door Wageningen University & Research (WUR) gepresenteerd tijdens een informatiebijeenkomst voor windkoepels met een verhoogd aanvaringsrisico in hun plangebied.

Tijdens deze bijeenkomst is ook de toepassing van cameradetectiesystemen besproken. Dergelijke systemen kunnen automatisch vogelsoorten identificeren en relevante windmolens stilzetten bij een naderende aanvaring. Hierdoor worden aanvaringsrisico's gereduceerd zonder onnodige stilstand van windmolens. Windpark Zeewolde heeft een apart onderzoek laten verrichten naar de vluchtbewegingen van de zeearend in hun plangebied. Aan de hand van deze uitkomsten overweegt Windpark Zeewolde een dergelijk systeem te implementeren.

Op 30 juni 2021 hebben Provinciale Staten de motie "Maak windmolens vogelvriendelijk" aangenomen. Hierin is het college van Gedeputeerde Staten verzocht hiervoor een passend voorstel te doen. In Q3/Q4 zal het college Provinciale Staten hier bij betrekken.

3. Windpark Eemmeerdijk

Zoals gemeld in het vorige voortgangsbericht is in januari 2023 de toren van een windmolen van het windpark Eemmeerdijk afgebroken. Vattenfall, de eigenaar van het windpark, heeft onderzoek uitgevoerd naar de oorzaak.

Resultaten van dit onderzoek wijzen op een losgetrilde pitch-cilinder waardoor de rem niet meer werkte. Daardoor zijn de rotorbladen steeds sneller gaan draaien waardoor de molen uit balans is geraakt en de toren afbrak.

In het najaar is de pitch-cilinder vervangen, maar niet correct geïnstalleerd. Vattenfall concludeert dat de niet goed geïnstalleerde cilinder het incident in gang heeft gezet, maar vanwege een verouderd en onbetrouwbaar ontwerp faalde het veiligheidssysteem. Een beter ontwerp had kunnen voorkomen dat de cilinder kon lostrillen en dat de bladen in de werkstand gingen staan nadat de pitch-cilinder was losgekomen. Achterstallig onderhoud, metaalmoeheid of ouderdom van de windmolen speelden geen rol bij het incident.

Vattenfall heeft laten weten dat de 17 windmolens vóór 1 oktober 2023 worden verwijderd.

4. Onderzoek Randstedelijke Rekenkamer Windpark Hanze

Tijdens de vergadering op 29 juni 2022 hebben Provinciale Staten de Motie vreemd aan de orde van de dag ‘Statenonderzoek Windpark Hanze’ aangenomen. Met deze motie hebben Provinciale Staten besloten om de Randstedelijke Rekenkamer een onderzoek te laten starten naar de participatie van bewoners en ondernemers bij Windpark Hanze en de rol van de provincie daarbij. Daarnaast is de Randstedelijke Rekenkamer om advies gevraagd hoe dergelijke participatietrajecten verbeterd kunnen worden.

In Q2 2023 heeft de Randstedelijke Rekenkamer dit onderzoek in opdracht van Provinciale Staten uitgevoerd. Het resultaat van het onderzoek wordt in het najaar van 2023 verwacht.

5. WindDay 2023

WindDay is een jaarlijks congres voor stakeholders op het gebied van windenergie. Doel is alle partijen bij elkaar te brengen om vanuit windenergie een verantwoorde bijdrage te kunnen (blijven) leveren aan de energietransitie. Innovatie, ruimtegebruik en energie-uitwisseling zijn centrale thema’s.

Dit jaar, op 15 en 16 juni, was provincie Flevoland gastheer voor WindDay 2023, georganiseerd in een uitverkocht Aviodrome. Gedeputeerde Jop Fackeldey heeft een openingsspeech gehouden over de historie van windenergie in Flevoland en welke ontwikkelingen de provincie heeft doorgemaakt op dit gebied. Tijdens WindDay was provincie Flevoland aanwezig met een stand om bezoekers te informeren over het aandeel in de windenergietransitie. Ook hebben wij hier de gebundelde interviewserie #durftefalen uitgedeeld aan de deelnemers. Daar refereerde Jop Fackeldey ook aan in zijn speech. Uiteenlopende mensen uit de wereld van windenergie vertellen in deze vraaggesprekken meer over hun ervaringen en de lessen die zij leerden uit dit proces.

De interviews zijn hier te lezen: www.flevoland.nl/getmedia/4f8d69bc-2706-48fe-a361-cce1ad6eb68a/FLE230240-Verhalen-WindDay-A4-ONLINE-DV.pdf

Een video van deze dag is hier te zien: www.youtube.com/watch?v=pVOEUFTsiQE&t=8s

Aanvullend onderdeel van WindDay was de excursie op 16 juni over windenergie in Flevoland, georganiseerd door provincie Flevoland. Een enthousiaste groep deelnemers werd de hele dag rondgereden met een bus door Flevoland om meer te leren over de impact van windenergie op de omgeving. Werknemers uit uiteenlopende sectoren hadden zich aangemeld: van de GGD, tot Tata Steel, windbedrijven, natuurorganisaties en meer. De route ging langs onder andere het Windexperience Centre 11 Beaufort, Urk, en verschillende windbedrijven. Dit gaf de deelnemers een mooi beeld van windprovincie Flevoland. Ook was er op Urk een paneldiscussie over windenergie en visserij, met Henk Kouwenhoven van Vattenfall en Jurie Post, visser met een familiebedrijf op Urk.

Bekijk de video van de excursie hier: www.youtube.com/watch?v=Y7WaViM1wGI&t=7s

6. Moties

a. Boerenmolens

De motie ‘boerenmolens’ verzocht het college van Gedeputeerde Staten onderzoek te doen naar het verhogen van de toegestane tiphoogte bij kleine windmolens naar 22 meter op veelal agrarische bedrijven. Boerenmolens betreffen kleine windmolens in het buitengebied voor eigen gebruik. In Q1 2023 zijn Provinciale Staten geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek.

In Q2 2023 is de motie ‘boerenmolens’ beeldvormend behandeld in de Statencommissie Ruimte, Natuur en Duurzaamheid (RND). In deze beeldvormende sessie zijn de kaders en afwegingen gepresenteerd en bediscussieerd alsmede de ingekomen reacties van agrariërs. De commissie heeft positief geoordeeld over het verhogen van de tiphoogte van 15 meter naar 22 meter binnen een aantal randvoorwaarden. In Q3/Q4 worden deze randvoorwaarden door Gedeputeerde Staten (GS) verder uitgewerkt.

Vervolgens zal de Omgevingsverordening moeten worden aangepast aan de nieuwe kaders.

b. Niet meer windmolens

Provinciale Staten hebben op 29 juni 2022 met de motie ‘Niet meer windmolens in Flevoland’ duidelijk aangegeven dat het vestigen van nieuw windparken in Flevoland niet meer gewenst is. In Q2 2023 heeft Provinciale Staten de gewijzigde verordening in ontwerp vastgesteld. Tijdens de periode van inzage zijn vier zienswijzen ingediend. In Q4 2023 zal de partieel gewijzigde Omgevingsverordening met antwoordnota ter besluitvorming aan Provinciale Staten worden voorgelegd.

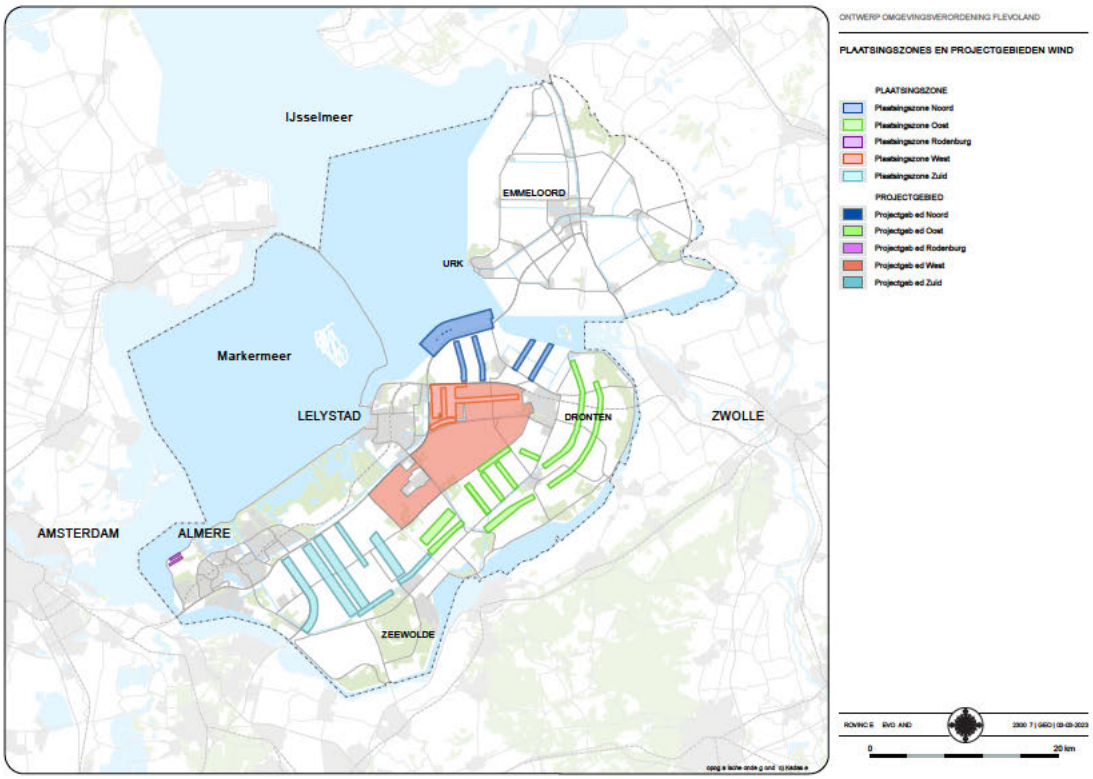

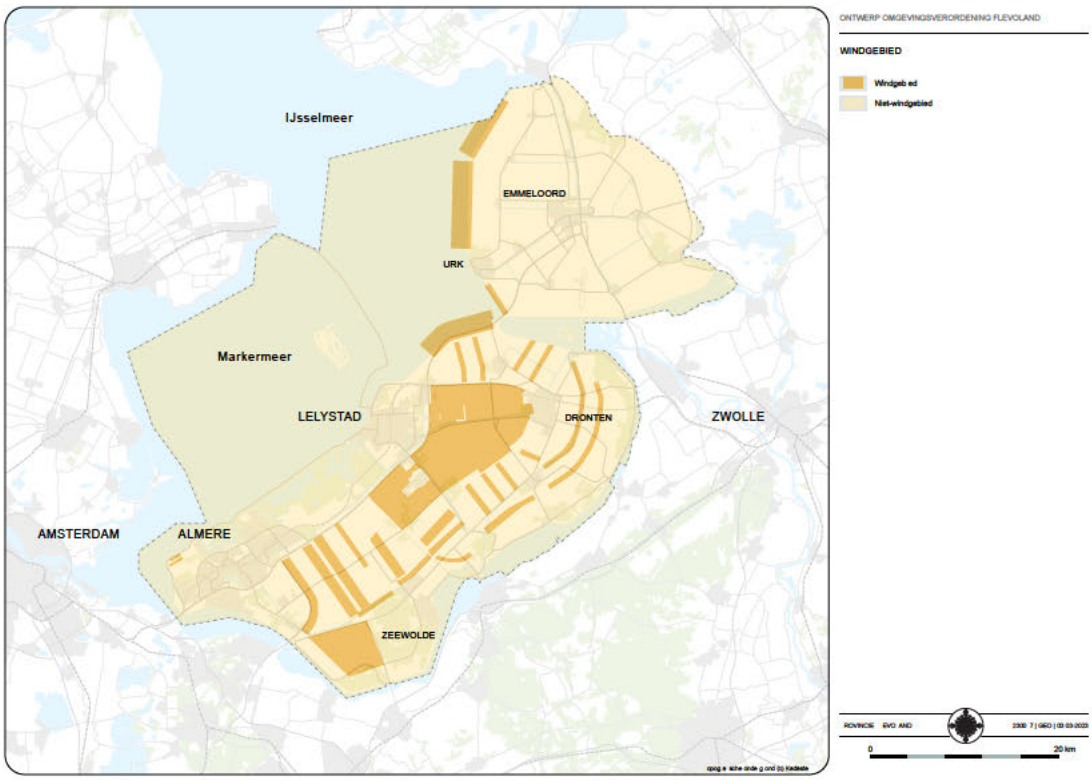

c. Handhaven windplan West

Provinciale Staten hebben op 26 april 2023 met de motie ‘Handhaven Windplan West’ het college opgedragen enkel medewerking te verlenen aan initiatieven passend binnen het windgebied, projectgebied West en de plaatsingszone West. In de mededeling 3119580 op 14 juni heeft het college de Provincie Staten hierover geïnformeerd; de inhoud van de motie is bestuurlijk mede gedeeld en besproken met de Vereniging Windplan West en het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

7. Verkenning uitstel sanering windmolens

In het windbeleid van de provincie Flevoland is het de bedoeling dat oude windmolens worden gesaneerd om plaats te maken voor nieuwe windmolens. In 2022 is vanuit de samenleving de vraag aan Gedeputeerde Staten gesteld of het wenselijk is om de sanering uit te stellen om zo minder afhankelijk te zijn van buitenlandse energie-producenten. Met tijdelijk dubbeldraaien kan meer duurzame energie worden opgewekt. Gedeputeerde Staten hebben aangegeven bereid te zijn om een verkenning te starten met de voorwaarde dat een overgroot deel van de inkomsten van een mogelijke uitstel van de saneringsopgave ten gunste van de Flevolandse samenleving komen.

Middels een mededeling (#3108137) in mei 2023 zijn Provinciale Staten geïnformeerd over het vervolg van de verkenning. Hierin is aangegeven dat het college uitstel van sanering van windmolens niet haalbaar acht. Argumenten zijn ondermeer het ontbreken van draagvlak bij Provinciale Staten voor het dubbeldraaien, de afgenomen noodzaak voor een maatschappelijk fonds, de beperkte mogelijkheid voor uitstel van sanering (alleen haalbaar bij windpark Zeewolde) en de benodigde besluitvorming over afwijking van het Regioplan en Omgevingsverordening.

8. Windparken

a. Windpark Zeewolde (projectgebied Zuid)

Het windpark Zeewolde is op 26 augustus 2022 officieel geopend. Het nieuwe windpark bestaat uit 91 nieuwe windmolens met een gezamenlijk opgesteld vermogen van 350 MegaWatt (MW). Dit windpark betreft een samenwerking van Windpark Zeewolde bv (83 molens), Eneco en Pure Energy (ieder 4 molens). Hierbij worden circa 220 bestaande windmolens met een gezamenlijk opgesteld vermogen van 210 MW gesaneerd.

Tot 2026 is er een overgangsperiode waarbij zowel de oude als nieuwe molens energie opwekken. Dit wordt dubbeldraaien genoemd. Na 2026 zijn alle oude molens buiten bedrijf gesteld en gesaneerd. Op dit moment (stand van zaken mei 2023) zijn 37 bestaande molens gesaneerd.

www.windparkzeewolde.nl

b. Windplanblauw (Projectgebied Noord)

In projectgebied Noord ontwikkelen Vattenfall (offshore parkdeel) en windvereniging SwifterwinT(onshore parkdeel) samen het Windplanblauw. Dit windpark zal bestaan uit 61 windmolens met een gezamenlijk opgesteld vermogen van circa 340 MW. Het windpark is grotendeels gerealiseerd. Op dit moment zijn de offshore windmolens langs de IJsselmeer dijk in aanbouw. De bouwfase zal eind 2023 worden afgerond. Dit windpark komt in plaats van 74 bestaande windmolens met een gezamenlijk opgesteld vermogen van 100 MW. Op dit moment (stand van zaken mei 2023) zijn 50 bestaande molens gesaneerd. De sanering zal eind 2023 worden afgerond.

www.windplanblauw.nl

c. Windplan Groen (projectgebied Oost)

In dit projectgebied werken 11 initiatiefgroepen, bestaande uit grondeigenaren, bewonersgroepen, windturbine-eigenaren en windenergieontwikkelaars samen in Windkoepel Groen.

Windplan Groen voorziet in de realisatie van 86 nieuwe windmolens met een gezamenlijk opgesteld vermogen van circa 500 MW. Dit windplan komt in de plaats van 70 bestaande windmolens met een gezamenlijk opgesteld vermogen van 107 MW. Het nieuw te ontwikkelen windpark Eolienne van 4 windmolens met 28 te saneren windmolens is een separate ontwikkeling dat is uitgesteld. Op dit moment (stand van zaken mei 2023) zijn 59 bestaande molens gesaneerd. De Meeuwentocht met 10 windmolens zal in 2029 worden gesaneerd.

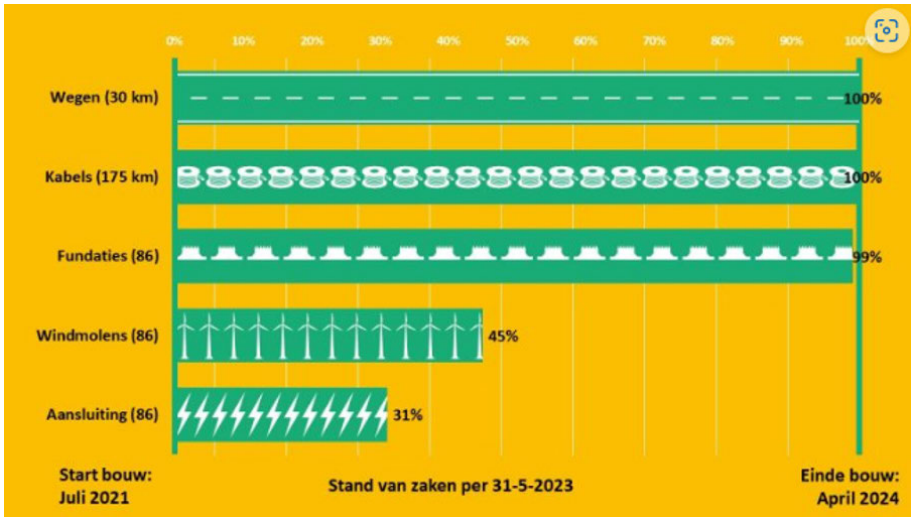

Bron: Website Windplan Groen

Eind mei is ongeveer 45 procent van het nieuwe windpark gebouwd. Deze windmolens leveren nu 31 procent van het totaal te bouwen vermogen aan het elektriciteitsnet.

Op dit moment wordt gewerkt aan de opbouw van de windmolens van windpark Ansjovisstroom, Oldebroekertocht, Hogevaart Zuid, Windpark Hanze en Zeebiestocht. De planning van de activiteiten worden op de website van windplan Groen weergegeven. Op zaterdag 10 juni heeft Windplan Groen een open dag gehouden voor geïnteresseerden. Hiertoe is de mogelijkheid geboden om informatie van diverse deskundigen in te winnen van de deelnemende bedrijven en de windmolenonderdelen van dicht bij te bekijken.

www.windplangroen.nl

d. Projectgebied West

In projectgebied West werken eigenaren van solitaire windmolens, WUR, ENGIE en Windshare samen aan een haalbaar project conform het Regioplan. Aangezien dit een energieproject is met een nationaal belang, valt dit windplan onder de Rijkscoördinatieregeling. Hierbij coördineert de Rijksoverheid de besluitvorming.

In de beeldvormende sessie van november 2022 Ruimte, Natuur en Duurzaamheid (RND) zijn de statenleden door de initiatiefnemers geïnformeerd dat door de hoogtebeperkingen van vliegveld Lelystad, er binnen de projectzone geen economisch haalbaar project gerealiseerd kan worden binnen de gestelde voorwaarden. Uit het peilen en toetsen-gesprek is door GS geconcludeerd dat medewerking verleend mag worden aan uitbreiding van de verkenning met het gebied Lelystad-Noord.

In het eerste kwartaal van 2023 zijn door Gedeputeerde Staten hierover afspraken gemaakt met de initiatiefnemers, de Rijksoverheid en gemeente Lelystad. Deze afspraken zijn op 31 maart 2023 vastgelegd in een intentieovereenkomst Windplan West. De Provinciale Staten zijn hierover op 31 maart 2023 geïnformeerd (#3085873).

Met de motie ‘Handhaven Windplan West’ op 26 april 2023 hebben Provinciale Staten het college opgedragen enkel medewerking te verlenen aan initiatieven passen binnen het windgebied, projectgebied West en de plaatsingszone West[1].

1 Voor de actuele stand van zaken ten aanzien van Windplan West verwijzen wij u naar Provinciale Staten mededeling 3157478.

Colofon

Dit is een uitgave van:
Provincie Flevoland
Visarenddreef 1
Postbus 55
8200 AB Lelystad

Contact:
T 0320 – 265 265
E info@flevoland.nl
W www.flevoland.nl
September 2023